SADRŽAJ

POLITIČKI KRITERIJI **3**
DEMOKRATIJA I VLADAVINA PRAVA **3**
I. Ustav 3
II. Parlament 45
III. Vlada 73
IV. Lokalna samouprava 77
V. Civilno društvo 86
VI. Javna uprava 90
VII. Civilni nadzor nad bezbjednosnim snagama 432
VIII. Pravosuđe (pitanja koja pokrivaju i Poglavlje 23) 443
IX. Borba protiv korupcije (pitanja koja pokrivaju i Poglavlje 23) 525
OSNOVNA PRAVA **587**
I. Materijalna prava 587
II. Procesna prava 733
III. Poštivanje i zaštita manjina i kulturnih prava 765
IV. Agencija EU za osnovna prava 797
V. Zaštita ličnih podataka 798
REGIONALNA PITANJA I MEĐUNARODNE OBAVEZE – REGIONALNA SARADNJA I DOBROSUSJEDSKI ODNOSI **799**
Lista priloga za Političke kriterije 800
Lista akata za Političke kriterije 802

POLITIČKI KRITERIJI

DEMOKRATIJA I VLADAVINA PRAVA

I. USTAV

1. Koje su zakonske osnove za uspostavu Ustavnog suda Federacije BiH?

Na sjednici Ustavotvorne skupštine **Federacije Bosne i Hercegovine** održanoj 30.03.1994. godine, donijeta je Odluka o proglašenju Ustava Federacije Bosne i Hercegovine (US broj: 1/94 od 30.03.1994. godine) koji je stupio na snagu u ponoć 30.03.1994. godine i objavljen je u „Službenim novinama Federacije BiH“, broj: 1/94.

Poglavljem IV Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, definisana je struktura federalne vlasti, te su odredbom član IV.C.1.1. (2) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, ustanovljeni sudovi Federacije i to: a) Ustavni sud, b) Vrhovni sud. Odredbama Ustava Federacije Bosne i Hercegovine su propisani sastav, nadležnost, krug lica ovlaštenih za podnošenje zahtjeva, kao i dejstvo odluka Ustavnog suda Federacije, te osnovna prava i obaveze stranaka u postupcima pred Ustavnim sudom Federacije.

Također, utvrđena je nadležnost Ustavnog suda Federacije, putem osnivanja posebnog Vijeća za zaštitu vitalnih interesa, kao konačnog autoriteta u odlučivanju o pitanjima vitalnih interesa konstitutivnih naroda koji su definisani Amandmanom XXXVII na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine. Vijeće je osnovano u svrhu rješavanja izuzetno osjetljivih pitanja zaštite vitalnih nacionalnih interesa konstitutivnih naroda u zakonodavnoj aktivnosti na federalnom i kantonalnom nivou vlasti.

2. Kako je ustanovljen Ustav Federacije BiH i kako su utvrđene uzajamne provjere i ravnoteža?

Ustavom **Federacije BiH** je propisana nadležnost izvršne, zakonodavne i sudske vlasti i njihova međuovisnost.

Predsjednik Federacije predstavlja i zastupa Federaciju i šef je federalne izvršne vlasti. Postoje dva potpredsjednika Federacije koji zamjenjuju predsjednika Federacije, izvršavanju dužnosti koje im povjeri predsjednik ili Parlament Federacije, te sarađuju sa predsjednikom kada je potrebna njihova saglasnost. Predsjednika i potpredsjednike Federacije bira Parlament Federacije po postupku propisanom Ustavom Federacije. Predsjednik i potpredsjednici Federacije ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda.

Predsjednik uz saglasnost oba potpredsjednika Federacije imenuje Vladu Federacije nakon konsultacija sa premijerom ili kandidatom za tu funkciju. Predstavnički dom Parlamenta Federacije potvrđuje, većinom glasom, imenovanje Vlade Federacije.

Ustavni sud se sastoji od devet sudija od kojih su najmanje po dva iz reda sva tri konstitutivna naroda i jedan iz reda ostalih. Predsjednik Federacije uz saglasnost potpredsjednika Federacije, a na prijedlog kandidata od Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, predlaže sudije Ustavnog suda Federacije za čije imenovanje je potrebna potvrda većine delegata Doma naroda Parlamenta Federacije koji su prisutni i glasaju.

Predsjednik ili jedan od potpredsjednika Federacije može biti smijenjen odlukom Ustavnog suda Federacije koji postupa prema zahtjevu 2/3 većine glasova svakog doma Parlamenta Federacije, ukoliko je prekršio zakletvu ili je iz drugih razloga nedostojan vršenja te funkcije.

Ukoliko Predsjednik ili Potpredsjednik Federacije umre, bude smijenjen ili prema mišljenju Vlade, usvojenom konsenzusom, trajno nije u mogućnosti izvršavati svoje ustavne dužnosti koje proizilaze iz njegovog položaja, postupak propisan Ustavom Federacije provest će klubovi delegata u Domu naroda u roku od trideset dana, da bi se popunilo upražnjeno mjesto do kraja započetog mandata.

Vlada Federacije se može smijeniti, bilo odlukom predsjednika Federacije uz saglasnost potpredsjednika Federacije ili izglasavanjem nepovjerenja Vladi Federacije u svakom od domova Parlamenta Federacije. Predsjednik Federacije smjenjuje ministre na prijedlog premijera.

Predsjednik Federacije raspušta oba doma Parlamenta Federacije kada oni ne uspiju donijeti budžet Federacije prije početka budžetske godine.

Predsjednik Federacije, može uz saglasnost potpredsjednika Federacije, raspustiti jedan ili oba doma Parlamenta Federacije, kad utvrdi da domovi nisu u mogućnosti donijeti potrebne zakone. Nijedan dom ne može biti raspušten u periodu od godinu dana od njegovog prvog sazivanja.

Ustavni sud Federacije BiH ustanovljen je po osnovu Ustava FBIH usvojenog 30.03.1994. godine na sjednici Ustavotvorne skupštine Federacije BiH. Ravnoteža i funkcionisanje Ustavnog suda FBIH propisana je Ustavom FBIH u Poglavlju C. Sudske vlasti Federacije BiH u tački 3. Ustavni sud u članovima 9,10,11,12. i 13. Djelovanje Ustavnog suda Federacije BiH isključivo se kreće u okviru odredbi Ustava FBIH a koje se odnose na Ustavni sud Federacije BiH i odredbe Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije BiH sa sljedećim ovlaštenjima:

Osnovna funkcija Ustavnog suda je rješavanje sporova: a) između kantona; b) između kantona i federalne vlasti; c) između grada i njegovog kantona ili federalne vlasti; d) između općine i grada; e) između općina i njihovih kantona ili federalne vlasti; i f) između institucija federalne vlasti ili unutar pojedinih institucija federalne vlasti.

Ustavni sud:

a) na zahtjev Predsjednika Federacije, Potpredsjednika Federacije, Premijera, zamjenika Premijera ili na zahtjev jedne trećine članova bilo kog doma Parlamenta Federacije, utvrdit će da li je prijedlog zakona koji je usvojio jedan od domova, ili zakon koji su usvojila oba doma, u skladu sa ovim ustavom;
b) na zahtjev Premijera, kantona ili jedne trećine poslanika u zakonodavnom tijelu kantona, utvrdit će da li su ustav kantona i amandman na ustav, predloženi zakon ili zakon koga je usvojilo to zakonodavno tijelo, u skladu sa ovim ustavom;
c) na zahtjev Predsjednika Federacije, Potpredsjednika Federacije, Premijera ili zamjenika Premijera, utvrdit će da li je predloženi ili usvojeni propis koji donosi organ federalne vlasti u skladu sa ovim ustavom;
d) na zahtjev premijera, ili kantona, utvrđuje da li neki predloženi ili usvojeni propis koje je donijelo neko tijelo kantonalne, gradske ili općinske vlasti u skladu sa ovim ustavom.

Zaštitu prava na lokalnu samoupravu osigurava Ustavni sud. Takav postupak pred Ustavnim sudom mogu pokrenuti općine i gradovi, kao i udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine. Ustavni sud odlučuje o sporovima između jedinica lokalne samouprave i kantona ili Federacije na zahtjev općinskog ili gradskog vijeća, načelnika općine ili gradonačelnika grada, ili udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine.

Ustavni sud odlučuje i o ustavnim pitanjima koja mu predoči Vrhovni sud ili neki kantonalni sud a koja se pojave u toku postupka pred tim sudom.

Ustavni sud odlučuje o pitanjima koja proističu iz zakona kojima se uređuje imunitet u Federaciji.

Kad Vrhovni sud, ili kantonalni sud, u toku postupka koji se vodi pred sudom, smatraju da odgovarajući zakon nije u skladu sa ovim ustavom, obustavit će postupak i predočiti predmet Ustavnom sudu.

Odluke Ustavnog suda konačne su i obavezujuće. Sve strane u sporu moraju poštovati tu odluku i pridržavati se naredbi Suda izdatih u toku ili na kraju postupka; b) Sud utvrdi da zakon, usvojeni ili pedloženi zakon ili drugi propis Federacije ili bilo kojeg kantona, grada ili bilo koje općine nije u skladu sa ovim ustavom. Taj ili drugi propis neće se primjenjivati, odnosno stupiti na snagu, osim ukoliko se izmjeni na način koji propiše Sud ili ukoliko Sud ne utvrdi prijelazna rješenja, koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci. Odluka Ustavnog suda bit će obavezujuća za sud koji je predočio pitanje u odnosu na postupak tokom kojeg je pitanje pokrenuto i imat će djejstvo.

U svakom postupku obje strane u sporu imaju pravo biti zastupljene. Sud može odobriti drugim državnim organima, koje smatra zainteresiranim stranama u sporu, da učestvuju u postupku.

U svakom postupku, osoba ili osobe koje su zatražile ocjenu ustavnosti imaju pravo biti zastupljene isto kao i predstavnik doma ili zakonodavnog tijela koje je usvojilo taj zakon.

U svakom postupku sve strane u postupku, u kojem se pojavilo ustavno pitanje, imaju pravo biti zastupljene.

3. Da li bi Ustav dozvolio primat prava EU nad domaćim pravom nakon pristupanja?

Članom III/3.b Ustava **Bosne i Hercegovine** je propisano: "Opšta načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka BiH i entiteta.". Dakle, opšta načela međunarodnog prava imaju ustavni rang. Jedno od ovih načela je i *pacta sunt servanda*, tj. obaveza države da poštuje međunarodnopravne obaveze preuzete međunarodnim ugovorom. Prema tome, princip *pacta sunt servanda* bi bio povrijeđen, a preko njega i član III/3.b Ustava BiH, ukoliko Bosna i Hercegovina ne bi poštovale obaveze iz ugovora sa EU. Dakle, Ustav BiH dozvoljava primat prava EU nad domaćim pravom nakon pristupanja.

U Ustavu **Federacije Bosne i Hercegovine** ne postoji odredba koja bi onemogućila primat prava EU nad domaćim pravom. Naprotiv, prema Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, Federacija je obavezna osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu tog ustava. Navedeni dokumenti u Aneksu ustava predstavljaju dio ustavnog sistema Federacije Bosne i Hercegovine.

U aneksu Ustava FBiH navedeni su sljedeći instrumenti za zaštitu ljudskih prava koji imaju pravnu snagu ustavnih odredaba:

1. Konvencija o spriječavanju i kažnjavanju zločina genocida, 1948;
2. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, 1948;
3. Ženevske konvencije I-IV. o zaštiti žrtava rata, 1949. i ženevski dopunski protokoli I-II. 1977;
4. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, i dopunski protokoli, 1950;
5. Konvencija o pravnom statusu izbjeglica, 1951. i dopunski protokol, 1966;
6. Konvencija o nacionalnosti udatih žena, 1957;
7. Konvencija o smanjenju broja apatrida, 1961;
8. Evropska socijalna povelja, 1961. i dopunski protokol 1;
9. Međunarodna konvencija o eliminaciji svih vrsta rasne diskriminacije, 1965;
10. Međunarodni ugovor o građanskim i političkim pravima, 1966. i pripadajući mu dopunski Opcionalni protokoli, 1989;
11. Međunarodni ugovor o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, 1966;
12. Međunarodna konvencija o eliminaciji svih vrsta diskriminacije žena, 1979;
13. Deklaracija Ujedinjenih naroda o eliminiranju svih vrsta netolerancije i diskriminacije na osnovu vjere ili vjeroispovjesti, 1981;
14. Konvencija protiv mučenja i drugih vrsta okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, 1984;
15. Evropska konvencija o spriječavanju mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, 1987;
16. Konvencija o pravima djeteta, 1989;
17. Konvencija o pravima radnika na privremenom radu u inozemstvu i članova njihovih obitelji, 1990;
18. Dokument sastanka u Kopenhagenu Konferencije o ljudskoj dimenziji KESS-a, Poglavlje IV, 1990;
19. Preporuke parlamentarne skupštine Evropskog savjeta o pravima manjina, paragrafi 10-13, 1990;
20. Deklaracija Ujedinjenih naroda o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim ili jezičkim manjinama, 1990;
21. Evropska povelja o regionalnim jezicima i jezicima manjina, 1992;
22. Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina iz 1994.

Усклађивање законодавства **Републике Српске** са прописима Европске уније одвија се од 2007. године. Дакле, са усклађивањем су надлежне републичке институције започеле много прије ступања на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању између ЕУ и БиХ. Самим тим, одредбе EU acquis које су транспоноване у републички правни систем имају правну снагу која је идентична оној коју имају све друге републичке правне норме. Република Српска своје законодавство усклађује са EU acquis на начин што Влада Републике Српске доноси једногодишње акционе планове усклађивања законодавства Републике Српске са EU acquis и праксом и стандардима Савјета Европе, при чему се остварује редовна сарадња са Народном скупштином Републике Српске (Одбором за европске интеграције и регионалну сарадњу Републике Српске). Влада и Народна скупштина Републике Српске редовно прате извјештаје о реализацији акционих планова. Акциони планови се израђују у складу са препорукама са састанака заједничких тијела између ЕУ и БиХ, као и у складу са препорукама мисија стручне процјене које спроводе надлежне институције Европске уније. Начело примата права Европске уније је начело

које је кодификовано на равни те међународне организације. С тим у вези, веома је важно имати у виду чињеницу да Устав Републике Српске не садржи одредбе према којима би био дозвољен примат права ЕУ над републичким правом, као и чињеницу да ће се, прије приступања БиХ Европској унији изнаћи начин за провођење принципа примата и принципа непосредног дејства права ЕУ.

U **Brčko distrikt BiH** je jedinstvena administrativna jedinica lokalne samouprave koja je pod suverenitetom BiH, a Ustav BiH je direktno primjenjiv na cijeloj teritoriji Distrikta. Prema tome, odgovor Brčko distrikta BiH na ovo pitanje jednak je odgovoru koji je dostavljen ispred institucija Bosne i Hercegovine.

Kantonalnim ustavima predmetna materija nije regulisana.

4. Kako Ustav definiše podjelu nadležnosti između različitih nivoa vlasti po sektorskim politikama?

Ustavom **Bosne i Hercegovine** definirane su sljedeće nadležnosti institucija BiH:

a) vanjska politika;
b) vanjskotrgovinska politika;
c) carinska politika;
d) monetarna politika;
e) finansiranje institucija i međunarodnih obaveza BiH;
f) politika useljavanja, izbjeglica i azila, kao i donošenje propisa u ovoj oblasti;
g) provođenje međunarodnih i međuentitetskih krivičnopravih propisa, uključujući odnose sa Interpolom;
h) uspostavljanje rada zajedničkih i međunarodnih komunikacionih uređaja;
i) donošenje propisa o međuentitetskom transportu;
j) kontrola zračnog saobraćaja.

Sukladno ustavu BiH entiteti su obvezni pružiti potrebnu pomoć BiH kako bi se omogućilo poštivanje međunarodnih obveza BiH, s tim da će financijske obveze u koje je ušao jedan entitet bez suglasnosti drugog, a prije izbora Parlamentarne skupštine BiH i Predsjedništva BiH, ostati obveza tog entiteta, osim ako je ta obveza neophodna za nastavak članstva BiH u nekoj međunarodnoj organizaciji. Opći principi međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka BiH i entiteta.

Dodatne nadležnosti institucija BiH:

Ustavom je predviđeno da BiH može preuzeti nadležnosti u onim poslovima u kojima se o tome postigne saglasnost entiteta, a koji su predviđeni Aneksima 5-8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH ili koje su potrebne za očuvanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke neovisnosti i međunarodnog subjektiviteta BiH.

Ustavom **Federacije BiH** je propisana nadležnost Federacije i kantona kao federalnih jedinica u određenim oblastima. Propisana je isključiva nadležnost Federacije i kantona, te zajednička nadležnost federalne vlasti i kantona i postupak donošenja zakona iz zajedničke nadležnosti.
U isključivoj nadležnosti Federacije su:

- državljanstvo Federacije;

- utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu i politiku korišćenja zemljišta na federalnom nivou;
- donošenje propisa o finansijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije;
- suzbijanje terorizma, međukantonalnog kriminala, , neovlašćene trgovine drogom i organiziranog kriminala;
- dodjela elektronskih frekvencija za radio, televiziju i u druge svrhe u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine;
- utvrđivanje energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture; i
- finansiranje djelatnosti federalnih vlasti i ustanova i institucija koje federalne vlasti osnivaju oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima.

Federalna vlast i kantoni nadležni su za:

a) jamčenje i provođenje ljudskih prava;
b) zdravstvo;
c) politiku zaštite čovjekove okoline;
d) komunikacijsku i transportnu infrastrukturu u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine;
e) socijalnu politiku;
f) provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim dokumentima državljana BiH sa teritorije Federacije i o boravku i kretanju stranaca;
g) turizam; i
h) korišćenje prirodnih bogatstava.

U skladu sa potrebama, zajedničke nadležnosti mogu biti ostvarene zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi. U vršenju ovih nadležnosti, kada se radi o zakonima i drugim propisima koji su obavezujući na području cijele Federacije, u skladu sa ovim ustavom i odlukama Parlamenta Federacije, federalna vlast će postupiti uzimajući u obzir kantonalne nadležnosti, različite situacije u pojedinim kantonima i potrebu za fleksibilnošću u provođenju. Federalna vlast, ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču svake od ovih nadležnosti. U vršenju ovih nadležnosti, u skladu sa ovim ustavom i svojim kantonalnim ustavom, kantoni će se obraćati međukantonalnom savjetu za koordinaciju rješavanja međukantonalnih pitanja i za dosljedno rješavanje pitanja koja se tiču interesa van njihovih kantonalnih granica, te provodit će odluke, učestvovati u odlučivanju, i kad je potrebno, predlagati odluke u zakonodavnim tijelima. Kantoni imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone koji se tiču svake od ovih nadležnosti.

Kantoni imaju sve nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti.

Posebno su nadležni za:

a) uspostavljanje i nadziranje policijskih snaga koje će imati jedinstvene federalne uniforme sa kantonalnim oznakama;
b) utvrđivanje obrazovne politike, uključujući donošenje propisa o obrazovanju i osiguranje obrazovanja;
c) utvrđivanje i provođenje kulturne politike;
d) utvrđivanje stambene politike, uključujući donošenje propisa koji se tiču uređivanja i izgradnje stambenih objekata;

e) utvrđivanje politike koja se tiče reguliranja i osiguranja javnih službi;
f) donošenje propisa o korišćenju lokalnog zemljišta, uključujući zoniranje;
g) donošenje propisa o unapređenju lokalnog poslovanja i dobrotvornih aktivnosti;
h) donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti;
i) utvrđivanje politike u vezi sa osiguranjem radija i televizije, uključujući donošenje propisa o osiguranju njihovog rada i izgradnji;
j) provođenje socijalne politike i uspostava službi socijalne zaštite;
k) stvaranje i primjenu politike kantonalnog turizma, razvoj turističkih resursa;
l) finansiranje djelatnosti kantonalne vlasti ili njenih agencija oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima.

У **Републици Српској** републички органи, у оквиру Уставом утврђених права и дужности Републике, утврђују политику, доносе и извршавају законе, друге прописе и опште акте, врше заштиту уставности и законитости.

Амандманом XXXII на члан 68. Устава Републике Српске прописано је да Република Српска уређује и обезбјеђује: интегритет, уставни поредак и територијалну цјелокупност Републике; безбједност; мјере из своје надлежности за случај ратног стања и ванредног стања које прогласе институције Босне и Херцеговине, као и мјере за случај ванредног стања које прогласе институције Републике Српске; уставност и законитост; остваривање и заштиту људских права и слобода; својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине; правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора; економске односе са иностранством, који нису пренесени на институције Босне и Херцеговине; тржиште и планирање; банкарски и порески систем; основне циљеве и правце привредног, научног, технолошког, демографског и социјалног развоја, развоја пољопривреде и села, коришћење простора, политику и мјере за усмјеравање развоја и робне резерве; контролу законитости располагања средствима правних лица и прикупљање статистичких и других података од општег интереса; организацију, надлежности и рад државних органа; систем јавних служби; радне односе, заштиту на раду, запошљавање, социјално осигурање и друге облике социјалне заштите, здравство, борачку и инвалидску заштиту, бригу о дјеци и омладини, образовање, културу и заштиту културних добара, физичку културу; заштиту животне средине; систем јавног информисања; међународну сарадњу, осим оне која је пренесена институцијама Босне и Херцеговине; финансирање остваривања права и дужности Републике; друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом.

Чланом III тачка 3. подтачка а) Устава Босне и Херцеговине прописано је да све владине функције и овлашћења, која нису тим уставом изричито дата институцијама Босне и Херцеговине, припадају ентитетима. Такође, Уставом Републике Српске (члан 3. који је замијењен тачком 1. Амандмана LVI) прописано је да Републици Српској припадају све државне функције и надлежности осим оних које су Уставом Босне и Херцеговине изричито пренесене на њене институције. С тим у вези, чланом III тачка 1. Устава Босне и Херцеговине прописано је да сљедећа питања спадају у надлежност институција Босне и Херцеговине: спољна политика; спољнотрговинска политика; царинска политика; монетарна политика; финансирање институција и међународних обавеза Босне и Херцеговине; политика и регулатива за усељавање, избјеглице и азил; спровођење међународних и међуентитетских кривичноправних прописа, укључујући и односе са Интерполом; успостављање и функционисање заједничких и међународних комуникација; регулисање саобраћаја између ентитета и контрола саобраћаја.

U skladu sa Statutom **Brčko distrikta BiH** kao najvišim pravnim aktom ove jedinstvene administrativne jedinice lokalne samouprave propisano je da je u nadležnosti javnih organa vlasti u Distriktu:

a) privreda Distrikta;
b) finansije Distrikta;
c) javna imovina;
d) javne usluge/infrastruktura;
e) kultura;
f) obrazovanje;
g) zdravstevena zaštita;
h) zaštita životne sredine;
i) socijalna zaštita;
j) pravosuđe i pravne usluge;
k) Policija;
l) stambena pitanja;
m) urbanizam i prostorno planiranje i
n) ostale nadležnosti neophodne za funkcionisanje Distrikta kao jedinstvene administrativne jedinice lokalne samouprave.

Slijede dostupne informacije **kantona**:

Ustavom **Unsko-sanskog kantona** je definirano da Kanton ima sva ovlaštenja koja nisu Ustavom Federacije BiH izričito povjerena Federalnoj vlasti ili koja nisu Ustavom Federacije BiH utvrđena kao zajednička ovlaštenja Federacije i Kantona.

Kanton je ovlašten za:

- Uspostavljanje i nadziranje policijskih snaga, koje će imati jedinstvene federalne uniforme s kantonalnim oznakama;
- Utvrđivanje obrazovne politike, uključujući donošenje propisa o obrazovanju i osiguranje obrazovanja;
- Utvrđivanje i provođenje kulturne politike;
- Utvrđivanje stambene politike, uključujući donošenje propisa koji se tiču uređivanja i izgradnje stambenih objekata;
- Utvrđivanje politike koja se tiče reguliranja i osiguranja javnih službi;
- Donošenje propisa o korištenju lokalnog zemljišta uključujući zoniranje;
- Donošenje propisa o unapređivanju lokalnog poslovanja i dobrotvornih aktivnosti;
- Donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti;
- Utvrđivanje politike u vezi s osiguranjem radija i televizije, uključujući donošenje propisa o osiguranju njihova rada i izgradnje;
- Provođenje socijalne politike i uspostava službi socijalne zaštite
- Stvaranje i primjenu politike kantonalnog turizma, razvoj turističkih resursa;
- Finansiranje djelatnosti kantonalne vlasti ili njenih agencija oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima;
- Obavljanje i drugih ovlaštenja utvrđenih Ustavom i zakonom Federacije i Kantona

Kanton i Federalna vlast, u skladu sa Ustavom Federacije BIH, ovlašteni su za:

- Jamčenje i provođenje ljudskih prava;
- Zdravstvo;
- Politiku zaštite čovjekove okoline;
- Komunikacijsku i transportnu infrastrukturu u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine;
- Socijalnu politiku;
- Provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine sa teritorije Federacije i o boravku i kretanju strnaca;
- Turizam;
- Korištenje prirodnih bogatstava.

Ustav **Županije Posavske Posavske** („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 3/96, 7/99, 3/00, 5/00 i 7/04) propisuje da Županija ima ovlasti koje nisu Ustavom Federacije izričito povjerene federalnoj vlasti, a poglavito za:

a) donošenje odluka, u okviru utvrđene ekonomske politike, za posticanje gospodarskog i društvenog razvoja;
b) financiranje djelatnosti županijske vlasti ili djelatnosti pod njenim pokroviteljstvom, oporezivanjem, posudbom ili drugim sredstvima;
c) uspostavljanje i nadziranje policijskih snaga koje imaju jedinstvene federalne uniforme sa oznakama Županije;
d) utvrđivanje naobrazbene politike, uključujući donošenje propira o naobrazbi, te osiguranje naobrazbe;
e) utvrđivanje i provedbu kulturne politike;
f) utvrđivanje stambene politike, uključujući donošenje propisa koji se odnose na uređivanje i izgradnju stambenih objekata;
g) utvrđivanje politike u svezi sa reguliranjem i osiguranjem javnih službe i;
h) donošenje propisa o korištenju lokalnog zemljišta, uključujući zoniranje;
i) donošenje propisa o lokalnim poslovima i karitativnim djelatnostima i njihovo unapređivanje;
j) donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti;
k) utvrđivanje politike u svezi sa osiguranjem radio i TV postaja, uključujući donošenja propisa o osiguranju njihovog djelovanja, te osiguranje njihovog rada;
l) provedbu socijalne politike i uspostavu službi socijalne zaštite;
m) stvaranje i provedbu politike županijskog turizma, razboj turističkih resursa;
n) Ovlasti iz članka III. 2. Ustava Federacije mogu biti ostvarivane zajednički ili odvojeno, ili od strane Županije koordinirano od federalne vlasti, sukladno odredbama Ustava Federacije i Zakona. Daljnja podjela nivoa vlasti po sektorskim politikama nije definirana Ustavom Županije Posavske.

U skladu sa Ustavom **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde**, Kanton ima nadležnosti utvrđene Ustavom Federacije BiH i Ustavom Kantona. U isključive nadležnosti spadaju:

a) uspostavljanje i nadziranje policijskih snaga;
b) utvrđivanje obrazovne politike, uključujući donošenje propisa u obrazovanju i osiguranje obrazovanja;
c) utvrđivanje i provođenje kulturne politike;
d) utvrđivanje stambene politike, uključujući i donošenje propisa koji se ticu uređivanja i izgrađnje stambenih objekata;
e) utvrđivanje politike koja se tiče regulisanja i osiguravanja javnih službi;

f) donošenje propisa o korištenju lokalnog zemljišta, uključujuci i zoniranje;
g) donošenje propisa o unapređivanju lokalnog poslovanja i dobrotvornih aktivnosti;
h) donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti;
i) utvrđivanje politike u vezi sa osiguranjem radija i televizije, uključujuci donošenje propisa o osiguranju njihovog rada i izgradnji;
j) provođenje socijalne politike i uspostava službi socijalne zaštite;
k) stvaranje i primjena politike turizma i razvoj turističkih resursa;
l) fnansiranje delatnosti kantonalne vlasti ili delatnosti pod pokroviteljstvom kantonalne vlasti /agencija/ oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima;
m) donošenje odluka, u okvlru utvrdene ekonomske politike, za podsticanje privrednog i društvenog razvoja;
n) donošenje propisa o lokalnoj samoupravi.

Kanton zajedno sa Federacijom, samostalno ili u koordinaciji sa federalnom vlasti vrši sljedece nadležnosti:

a) jamcenje i provodenjeljudskih prava;
b) zdravstvo;
c) politika zaštite čovjekove okoline;
d) komumkacijska i transportna infrastruktura u skladu sa Ustavom Bosne i Hercgovine;
e) socijalna politika;
f) provođenje Zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine sa teritorije Federacije, i o boravku i kretanju stranaca;
g) turizam,
h) korištenje prirodnih bogatstava.

U Ustavu **Srednjobosanski kanton** definisano je slijedeće:

Član 17.

Kanton ima sav djelokrug koji nije Ustavom Federacije izričito povjeren federalnoj vlasti ili koji nije Ustavom Federacije utvrđen kao zajednički djelokrug Federacije i Kantona.

Član 18.

Kantonalni je djelokrug, ako ovim Ustavom nije drukčije određeno:

a) uspostava i nadzor policijskih snaga koje će imati jedinstvene federalne uniforme s kantonalnim oznakama;
b) utvrđivanje obrazovne politike, uključujući donošenje propisa o obrazovanju i osiguravanju obrazovanja;
c) utvrđivanje i provođenje kulturne politike;
d) utvrđivanje stambene politike, uključujući donošenje propisa koji se tiču uređivanja i izgradnje stambenih objekata;
e) utvrđivanje politike koja se tiče reguliranja i osiguranja javnih službi;
f) donošenje propisa o korištenju lokalnih zemljišta, uključujući zoniranje;
g) donošenje propisa o unapređenju lokalnog poslovanja i dobrotvornih aktivnosti;
h) donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti;

i) utvrđivanje politike u vezi sa osiguranjem radija i televizije, uključujući donošenje propisa o osiguranju njihova rada i izgradnje;
j) provođenje socijalne politike i uspostava službi za socijalne zaštite;
k) stvaranje i primjena politike kantonalnog turizma i razvoj turističkih resursa;
l) finansiranje djelatnosti kantonalne vlasti ili njezinih agencija oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima;
m) donošenje propisa o lokalnoj samoupravi;
n) zaključivanje međunarodnih sporazuma uz prethodnu suglasnost Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, osim sporazuma one vrste za koje po zakonu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine njezina suglasnost nije potrebna.

Član 19.

U skladu sa Ustavom Federacije, Federacija i Kanton imaju djelokrug za:

a) jamčenje i provođenje ljudskih prava;
b) zdravstvo;
c) politiku zaštite čovjekova sredine;
d) komunikacijsku i transportnu infrastrukturu u skladu s Ustavu Bosne i Hercegovine;
e) socijalnu politiku;
f) provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine s područja Federacije te o boravku i kretanju stranaca;
g) turizam;
h) korištenje prirodnih bogatstava.

Član 20.

U skladu s potrebama, nadležnosti iz člana 19. ovog Ustava može biti ostvarivan zajednički ili odvojeno, ili od strane Kantona koordiniran od federalne vlasti.

U pogledu ovog djelokruga federalna vlast i Kanton dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Kada se radi o zakonima i drugim propisima koji su obvezujući na području cijele Federacije, u skladu s Ustavom Federacije i odlukama Skupštine Federacije, federalna vlast postupa uzimajući u obzir kantonalni djelokrug, specifičnosti Kantona i potrebu za prilagodbom u provođenju, te prema potrebi utvrđuje politiku i donosi zakone koji se tiču nadležnosti iz člana 19. ovog Ustava.

Član 21.

Kanton može, u skladu sa zakonom Kantona, prenijeti na federalnu vlast svoje određene nadležnosti.

Zakon iz prethodnog stava ovog člana donosi se dvotrećinskom većinom glasova u Skupštini Kantona.

Član 22.

Prilikom donošenja propisa koji se odnose na lokalnu samoupravu, Kanton je dužan na odgovarajući način konsultovati općinske vlasti.

Kantonalne vlasti osigurat će izvore financiranja općinama za prenesene im poslove iz svoje nadležnosti.

Kantonalna vlast vrši upravni nadzor nad radom općinske vlasti u vršenju poslova koje je prenijela na općine.

Član 23.

Na zahtjev općine, Kanton može prenijeti poslove iz svoje nadležnosti vezane za:

- obrazovanje;
- kulturu;
- turizam;
- lokalno poslovanje;
- dobrotvorne aktivnosti i
- radioteleviziju.

Kanton je dužan to učiniti prema općinama čije većinsko stanovništvo, po nacionalnoj strukturi, nije stanovništvo koje čini nacionalnu većinu u Kantonu kao cjelini."

Sukladno Ustavu, **Hercegovačko-neretvanski kanton** ima sve ovlasti koje nisu Ustavom Federacije BiH izričito povjerene federalnoj vlasti. Ovlasti iz članka III. stavak 2. Ustava Federacije BiH mogu se ostvarivati zajednički ili odvojeno ili od strane Hercegovačko-neretvanska županija-kanton uz koordinaciju federalne vlasti, sukladno odredbama Ustava Federacije BiH i Zakona. U pogledu ovih nadležnosti županije i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Sukladno Ustavu **Županije Zapadnohercegovačke,** Županija ima sve ovlasti koje nisu Ustavom Federacije izričito povjerene federalnoj vlasti, a poglavito za: a) donošenje odluka, u okviru utvrđene ekonomske politike, za poticanje gospodarskog i društvenog razvitka, b) financiranje djelatnosti županijske vlasti ili djelatnosti pod njezinim pokroviteljstvom oporezivanjem, posudbom ili drugim sredstvima, c) uspostava i nadziranje policijskih snaga, koje imaju jedinstvene federalne uniforme s oznakama Županije, d) utvrđivanje naobrazbene politike, uključujući donošenje propisa o naobrazbi, te osiguranje naobrazbe, e) utvrđivanje i provedbu kulturne politike, f) utvrđivanje stambene politike, uključujući donošenje propisa koji se odnose na uređivanje i izgradnju stambenih objekata, g) utvrđivanje politike u svezi s reguliranjem i osiguranjem javnih službi, h) donošenje propisa o korištenju lokalnog zemljišta, uključujući zoniranje, i) donošenje propisa o lokalnim poslovima i karitativnim djelatnostima i njihovo unapređivanje, j) donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti, k) utvrđivanje politike u svezi s osiguranjem radio i TV postaja, uključujući donošenje propisa o osiguranju njihovog djelovanja, te osiguranje njihovog rada, l) provedba socijalne politike i uspostava službi socijalne skrbi, m) stvaranje i provedbu politike županijskog turizma, razvoj turističkih resursa.

Ovlasti iz članka III. 2. Ustava Federacije mogu biti ostvarivane zajednički ili odvojeno, ili od strane Županije koordinirano od federalne vlasti, sukladno odredbama Ustava Federacije i Zakona. Daljnja podjela nivoa vlasti po sektorskim politikama nije definirana Ustavom Županije Zapadnohercegovačke.

Ustav **Kantona Sarajevo**, u čl. 11.-14., propisuje podjelu nadženosti između Kantona i Federacije, na način da je propisana isključiva nadležnost Kantona i zajednička nadležnost Kantona i Federacije.

Kada su u pitanju **Tuzlanski kanton, Zeničko-dobojski kanton** i **Kanton 10** na ovo pitanje je već odgovoreno u okviru kantonalnih ustava koji su dostavljeni u okviru odgovora na pitanje broj 4 prethodno dostavljenog Upitnika EK.

5. Kakav je postupak utvrđivanja vitalnog nacionalnog interesa i kako se primjenjuje na državnom nivou? Kakva je uloga Ustavnog suda u tom pogledu?

Članom IV 3. e) i f) Ustava **Bosne i Hercegovine**, u okviru propisivanja procedure rada Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, propisano je da predložena odluka Parlamentarne skupštine može biti proglašena destruktivnom po vitalni interes bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog naroda većinom glasova iz redova bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata (većina od izabranih delegata). Za donošenje takve odluke je potrebna saglasnost Doma naroda, izglasana od strane većine bošnjačkih, većine hrvatskih i većine srpskih delegata koji su prisutni i glasaju. Ukoliko većina bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata stavi primjedbu na pozivanje na vitalni nacionalni interes, predsjedavajući Doma naroda će odmah sazvati Zajedničku komisiju, koja se sastoji od tri delegata, od kojih je svaki izabran iz redova bošnjačkih, hrvatskih i srpskih delegata, u cilju razrješenja tog pitanja. Ukoliko to Komisija ne uspije u roku od pet dana, predmet se upućuje Ustavnom sudu koji će po hitnom postupku preispitati proceduralnu ispravnost slučaja.

Pravilima Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14) utvrđeno je da Ustavni sud BiH o zahtjevima podnijetim na osnovu člana IV 3.f) Ustava BiH odlučuje u Plenarnoj sjednici, većinom glasova svih sudija Ustavnog suda. Pravilima Ustavnog suda BiH je propisana procedura rada Ustavnog suda, te posebno propisano obavezno hitno postupanje Ustavnog suda BiH u odnosu na navedene zahtjeve.

Ustavni sud u postupcima pokrenutim na osnovu člana IV/3.f) Ustava BiH u svakom pojedinom slučaju utvrđuje sljedeće elemente relevantne za donošenje svoje odluke:

- Ispituje proceduralnu ispravnost slučaja u odnosu na prethodnu proceduru provedenu u Domu naroda i u odnosu na svoju nadležnost;
- Ispituje da li sporno pitanje ulazi među pitanja od vitalnog nacionalnog interesa nekog od konstitutivnih naroda. Prema Ustavu BiH i praksi Ustavnog suda ne postoji unaprijed utvrđena lista pitanja vitalnog nacionalnog interesa već o tome u svakom konkretnom slučaju odlučuje Ustavni sud. U vezi s tim, prilikom razmatranja svakog konkretnog slučaja, Ustavni sud BiH, u zadatim ustavnim okvirima, rukovodi vrijednostima i principima koji su od suštinske važnosti za slobodno i demokratsko društvo koje otjelovljuje, između ostalog, poštovanje inherentnog dostojanstva čovjeka, ugađanje velikoj raznolikosti vjerovanja, poštovanje kulturnog identiteta i identiteta grupa, i vjera u društvene i političke institucije koje unapređuju učestvovanje pojedinaca i grupa u društvu. S druge strane, zaštita vitalnog interesa ne smije ugroziti implementaciju teorije

državne funkcionalnosti, koja je usko povezana sa neutralnim i suštinskim shvatanjem pojma državljanstva, kao kriterija pripadnosti «naciji». Drugim riječima, zaštita vitalnog interesa konstitutivnih naroda ne smije voditi umanjenju zaštite prava Ostalih i prava manjinskih skupina (etničkih, vjerskih, socijalnih i dr.) i nepotrebnoj dezintegraciji građanskog društva, kao neophodne kategorije moderne državnosti;

- Ispituje da li sporna odluka krši ili ne vitalni interes nekog od konstitutivnih naroda.

Do danas, Ustavnom sudu BiH je podnijeto 12 zahtjeva na osnovu člana IV 3.f) Ustava BiH. U dva predmeta Ustavni sud BiH je utvrdio da nije nadležan (U-9/08 i U-19/13), u dva predmeta je utvrdio da je prijedlog zakona destruktivan po vitalni nacionalni interes (U-2/04 i U-8/04), te u osam predmeta da prijedlog zakona nije destruktivan po vitalni nacionalni interes (U-10/05, U-7/06, U-12/12, U-18/13, U-27/13, U-32/13, U-31/13 i U-3/17).

Članom V 2. c) Ustava Bosne i Hercegovine, u okviru propisivanja procedure rada Predsjedništva Bosne i Hercegovine, propisano je da će Predsjedništvo nastojati da putem konsenzusa usvoji sve odluke Predsjedništva – tj. one koje se tiču pitanja koja proizilaze iz člana V (3), tačke (a) do (e). Takve odluke mogu, pod uslovima iz člana V 2. d), usvojiti dva člana ukoliko svi pokušaji da se dostigne konsenzus ne uspiju. Član V 2. d) propisuje da član Predsjedništva koji se ne slaže sa odlukom, može odluku Predsjedništva proglasiti destruktivnom po vitalni interes entiteta za teritoriju sa koje je izabran, pod uslovom da to učini u roku od tri dana po njenom usvajanju. Takva odluka će biti odmah upućena Narodnoj skupštini Republike Srpske, ukoliko je tu izjavu dao član sa te teritorije; bošnjačkim delegatima u Domu naroda Federacije, ukoliko je takvu izjavu dao bošnjački član; ili hrvatskim delegatima u istom tijelu, ukoliko je tu izjavu dao hrvatski član. Ukoliko takav proglas bude potvrđen dvotrećinskom većinom glasova u roku od 10 dana po upućivanju, osporavana odluka Predsjedništva neće imati učinka.

Ustavni sud BiH nema nadležnosti u vezi sa provedbom člana V2. Ustava BiH.

6. Zašto trinaest odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine nisu do danas izvršene? Koji su razlozi?

Nismo u mogućnosti u ovom trenutku dostaviti odgovor na ovo pitanje zbog nedostatka sveobuhvatnih informacija.

7. U koliko slučajeva je neizvršenje odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine dovelo do krivičnog postupka zbog kašnjenja ili odbijanja da se izvrše odluke Ustavnog suda? Dostavite podatke.

Tužilaštvo **Bosne i Hercegovine** je za svaki predmet Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u kojem je Ustavni sud BiH donio rješenje kojim je utvrdio da u tom predmetu nije određen organ i/ili osoba izvršio određenu odluku Ustavnog suda BiH, formirao krivični predmet u Odjelu III Tužilaštva BiH i zadužilo određenog tužitelja za postupanje u tom predmetu.

Vrsta predmeta koji je formiran za pojedine slučajeve neizvršenja odluka Ustavnog suda BiH je zavisila od toga da li je u rješenju Ustavnog suda BiH utvrđena određena osoba ili organ, koja je bila u obavezi izvršiti tu odluku Ustavnog suda BiH ili je samo određen organ odgovoran za neizvršenje te odluke, pa su takvi predmeti dobivali, shodno takvom određenju, oznake „KT“, „KTN“ ili „KTA“.

U rješenjima Ustavnog suda BiH kao odgovorni za izvršenje su u najvećem broju predmeta određeni kao odgovorni Parlament BiH, Parlamenti entiteta, općine, općinska vijeća, općinski načelnici ili vlade entiteta, općinski ili neki drugi sudovi, a u manjem broju slučajeva i određene fizičke osobe.

Postupajući tužioci u svim formiranim predmetima iz popisa neizvršenih odluka Ustavnog suda BiH koji je dostavljen iz Ustavnog suda BiH zajedno sa pitanjem broj 7, su poduzimali radnje za utvrđivanje postojanja osnova sumnje da je određena osoba ili NN službena osoba u organu koji je određen kao odgovoran za neizvršenje određene odluke Ustavnog suda BiH u rješenju toga suda, učinila krivično djelo iz člana 239. Krivičnog zaokna BiH – „Neizvršavanje odluke Ustavnog suda BiH, Suda BiH, Doma za ljudska prava ili Evropskog suda za ljudska prava“.

Nakon provedenih radnji prikupljanja informacija o tome da li su i šta službene osobe ili organi odgovorni za izvršenje određene odluke Ustavnog suda BiH poduzimali na izvršenju te odluke, tužitelji su u svakom od predmeta donosili odluke o tome da li postoje osnovi sumnje da su službene osobe svojim radnjama ili propuštanjem učinili navedeno krivično djelo, i u većini formiranih predmeta su donešene odluke o neprovođenju ili obustavi istrage, jer nije utvrđeno postojanje osnova sumnje da su te službene osobe učinile to krivično djelo.

Naime, iz dokaza koje bi tužioci u pojedinim predmetima pribavili od strane organa odgovornih za izvršenje određenih odluka Ustavnog suda BiH, proizilazilo je da su službene osobe inicirale poduzimanje radnji na izvršenju odluka Ustavnog suda BiH, ali da te odluke nisu izvršene iz razloga koji se ne mogu staviti na teret krivične odgovornosti tih osoba.

Ono što želimo posebno naglasiti u vezi sa procesuiranjem predmeta koji se odnose na krivično djelo iz člana 239. KZ BiH, a tiče se neizvršavanja odluka Ustavnog suda BiH, jeste da za odluku tužitelja i utvrđivanje postojanja osnova sumnje da je neka službena osoba učinila to krivično djelo i pokretanje istrage protiv te osobe ili da postoji dovoljno dokaza za osnovanu sumnju za optuženje te osobe za počinjenje tog krivičnog djela, tužitelj mora utvrditi da je ta osoba postupala sa umišljajem i to direktnim umišljajem, jer na to upućuje normativno rješenje bića tog krivičnog djela, koje sadrži odredbu da to krivično djelo može učiniti „službena osoba u Institucijama BiH, Institucijama entiteta ili Institucijama Brčko Distrikta BiH koja odbije da izvrši konačnu i izvršnu odluku Ustavnog suda BiH, Suda BiH, Doma za ljudska prava ili Evropskog suda za ljudska prava, ili sprečava da se takva odluka izvrši, ili na drugi način onemogućava njeno izvršenje.“

Međutim, u svim do sada završenim predmetima koji su obrazovani povodom određenih neizvršenih odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, tužitelji nisu mogli utvrditi za službene osobe da su one odbile da izvrše, sprečavale ili na drugi način onemogućavale izvršenje odluka Ustavnog suda BiH, već je naprotiv iz dostavljenih izjašnjenja i dokaza od strane nadležnih organa za izvršenje odgovarajućih odluka Ustavnog suda BiH proizilazilo da su te službene osobe poduzimale inicijative za izvršenje određenih odluka Ustavnog suda BiH, ali da do izvršenja nije dolazilo iz razloga demokratskih procedura u vladama ili parlamentima općina, parlamentima entiteta ili države Bosne i Hercegovine, pa je usljed tih procedura došlo do zastoja u donošenju konačnih odluka odnosno zakona ili drugih akata koji bi trebali predstavljati izvršenje tih i takvih odluka Ustavnog suda BiH.

U manjem broju predmeta koji se odnose na neizvršavanje odluka Ustavnog suda BiH tužitelji još uvijek nisu donijeli tužilačke odluke, iz razloga što su u tim predmetima još uvijek u toku

postupci prikupljanja informacija i dokaza o postupanju nadležnih organa i službenih osoba odgovornih za izvršenje tih odluka Ustavnog suda BiH.

U daljem tekstu odgovora dati ćemo pregled predmeta Tužilaštva BiH koji su vezani za neizvršenje određenih odluka Ustavnog suda BiH, sa oznakom i brojem predmeta Tužilaštva BiH, tužilačkom odlukom u tom predmetu i statusom tog predmeta.

NEIZVRŠENE „U“ ODLUKE USTAVNOG SUDA BIH I PREDMETI TUŽILAŠTVA BIH VEZANI ZA TE ODLUKE

Redni br.	**Odluka Ustavnog suda BiH**	**Oznaka i broj predmeta Tužilaštva BiH**	**Tužilačka odluka**	**Status predmeta**
1.	U-9/09 od 26.11.2010.g.	T20 0 KTA 0002987 12	Naredba o neprovođenju istrage	ARHIVIRAN
2.	U-15/11 od 30.03.2012.g.	T20 0 KTA 0006558 13	Naredba o obustavi istrage	ARHIVIRAN
3.	U-7/12 od 30.01.2013.g.	T20 0 KTN 0008300 15	Naredba o obustavi istrage	ARHIVIRAN
4.	U-29/13 od 28.03.2014.g.	T20 0 KTN 0010695 15	Naredba o neprovođenju istrage	ARHIVIRAN
5.	U-23/14 od 01.12.2016.g.	T20 0 KTN 0014552 17	Tužilačka odluka nije donesena	OTVOREN
6.	U-5/16 od 01.06.2017.g.			Nije dostavljeno Rješenje Ustavnog suda BiH, nije obrazovan predmet
7.	U-6/16 od 06.07.2017.g.			Nije dostavljeno Rješenje Ustavnog suda BiH, nije obrazovan predmet
8.	U-20/16 od 30.03.2017.g	T20 0 KTN 0016067 18	Tužilačka odluka nije donesena	OTVOREN
9.	U-21/17 od 01.06.2017.g.			Nije dostavljeno Rješenje Ustavnog suda BiH, nije obrazovan predmet
10.	U-2/17 od 01.06.2017.g.	T20 0 KTA 0016151 18	Tužilačka odluka nije donesena	OTVOREN

NEIZVRŠENE „AP“ ODLUKE USTAVNOG SUDA BIH I PREDMETI TUŽILAŠTVA BIH VEZANI ZA TE ODLUKE

Redni br.	Odluka Ustavnog suda BiH	Oznaka i broj predmeta Tužilaštva BiH	Tužilačka odluka	Status predmeta
1.	AP-602/04	KTN-7/08	Naredba o obustavi istrage	ARHIVIRAN
2.	AP-912/06	KTA-174/09	Naredba o neprovođenju istrage	ARHIVIRAN
3.	AP-3125/08	T20 0 KTA 0008305 14	Tužilačka odluka nije donesena	OTVOREN
4.	AP-3744/09	T20 0 KTA 0008555 15	Naredba o neprovođenju istrage	ARHIVIRAN
5.	AP-86/10	T20 0 KTA 0008304 14	Naredba o obustavi istrage	ARHIVIRAN

Napominjemo da za odluke Ustavnog suda BiH: AP-354/15, AP-3499/15 i AP-2702/16, Ustavni sud BiH nije dostavio rješenja kojim se utvrđuje da te odluke nisu izvršene, pa po tim odlukama nisu ni formirani krivični predmeti u Tužilaštvu BiH.

Ukazujemo na činjenicu da je odredbama člana 72. stav 6. Pravila Ustavnog suda BiH (Službeni Glasnik BiH br: 22/14, 57/14) propisano da Ustavni sud BiH donosi rješenje o tome da određena odluka Ustavnog suda BiH nije izvršena od strane određenog organa ili službene osobe i da to rješenje dostavlja nadležnom tužiocu, te da prije donošenja tog rješenja postoji obaveza da odgovorni organ ili osoba dostavi izjašnjenje Ustavnom sudu BiH šta je poduzeto u cilju izvršenja odgovarajuće odluke Ustavnog suda BiH, pa je shodno tim odredbama u Tužilaštvu BiH ustaljena praksa da se tek po dostavljanju takvog rješenja Ustavnog suda BiH obrazuje predmet o neizvršenju određene odluke Ustavnog suda BiH sa sumnjom da je učinjeno krivično djelo iz čl. 239. KZ BiH, jer samim rješenjem Ustavnog suda BiH se utvrđuje činjenica da određena odluka Ustavnog suda BiH nije izvršena.

Napominjemo da u predmetima u kojima je odlučeno da se neće provoditi istraga ili se obustavlja istraga zbog toga što nema osnova sumnje da je učinjeno navedeno krivično djelo ili nema dovoljno dokaza za osnovanu sumnju, da bi se to djelo u određenom slučaju moglo staviti na teret određenoj službenoj osobi, uvijek je moguće ponovo formirati predmet i otvoriti istragu ako se dođe do novih dokaza koji bi ukazivali da je to krivično djelo učinjeno i da je određena službena osoba učinilac takvog djela.

8. Koje su zakonske osnove za princip „konstitutivnosti naroda” i kako je taj princip povezan sa principom jednakosti svih građana bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost kako je to utvrđeno u *acquis*-u EU?

Tijekom cijele moderne povijesti u **Bosni i Hercegovini** su postojale tri jasno definirane identitetski utemeljene grupe koje su činile ogromnu većinu stanovništva zemlje. Nemajući jedan identitetski homogen i brojčano dominantan narod, BiH je kroz svoju cijelu modernu povijest bila i ostala multinacionalna država u kojoj niti jedna od tri jasno definirane nacije nije imala izrazitu prevlast. Konstitutivnost naroda i njihova međusobna jednakopravnost su stoga temelj današnje BiH.

U srpnju 1990. godine, 31 amandmanskom izmjenom na Ustav SR BiH, BiH je definirana kao "demokratska i suverena država ravnopravnih građana, ***naroda Bosne i Hercegovine – Muslimana, Srba, Hrvata*** *i* ***pripadnika drugih naroda i narodnosti*** koji u njoj žive".

Nakon referenduma o nezavisnosti BiH održanog 29. veljače i 1. ožujka 1992, međunarodna zajednica je postavila konstitutivnost i međusobnu ravnopravnost tri konstitutivna naroda kao jedan od preduvjeta za njeno međunarodno priznanje.

Svi međunarodni sporazumi kojima se pokušavalo definirati unutarnji ustroj BiH podrazumijevali su jednakopravnost tri konstitutivna naroda kao i svih građana Bosne i Hercegovine.

Pravni temelj za načelo konstitutivnosti naroda sadržan je u posljednoj alineji Preambule Ustava BiH (Anex 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH), koji je označio Bošnjake, Hrvate i Srbe, kao konstitutivne narode. Iako Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži definiciju statusa Bošnjaka, Hrvata i Srba, kao konstitutivnih naroda, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je ustavno načelo konstitutivnosti naroda afirmirao u četiri Djelomične odluke u predmetu U 5/98 (Odluka o konstitutivnosti), koje se koriste i kao izvor prava u BiH.

U trećoj Djelomičnoj odluci navedenog predmeta u točki 52. Ustavni sud je zaključio: *„Kako god neodređen bio jezik Preambule Ustava BiH zbog nedostatka definicije statusa Bošnjaka, Hrvata i Srba, kao konstitutivnih naroda, ona jasno označava sve njih kao konstitutivne narode, tj. kao narode. Nadalje članak II/4 Ustava zabranjuje diskriminaciju po bilo kojem temelju kao što je, između ostalih, povezanost sa nacionalnom manjinom, i time pretpostavlja postojanje skupina označenih kao nacionalne manjine.“*

U točki 53. Ustavni sud navodi: *„Gledano u svezi s člankom I Ustava, tekst Ustava BiH stoga jasno razlikuje konstitutivne narode od nacionalnih manjina, sa namjerom afirmacije kontitnuiteta Bosne i Hercegovine kao demokratske multinacionalne države.“*

Dalje u točki 60. Ustavni sud zaključuje: *„In conclusio, ustavno načelo kolektivne jednakosti konstitutivnih naroda, koje proizilazi iz označavanja Bošnjaka, Hrvata i Srba, kao konstitutivnih naroda, zabranjuje bilo kakve posebne privilegije za jedan ili dva od tih naroda, svaku dominaciju u strukturama vlasti i svaku etničku homogenizaciju putem segregacije zasnovane na teritorijalnom razdvajanju.“*

Prema stajalištu Ustavnog suda BiH kako je navedeno u točki 63. navedene Odluke o konstitutivnosti, „*označavanje Bošnjaka, Hrvata i Srba, kao konstitutivnih naroda u Preambuli Ustava, mora biti shvaćeno kao jedno* ***natkrovljujuće načelo Ustava BiH kojem se entiteti moraju u potpunosti povinovati*** *prema članku III/3.b) Ustava BiH“.*

Na načelo konstitutivnosti naroda podsjetio je Ustavni sud i u Odluci U 23/14 (predmet Ljubić). Tako je u točki 49. navedene odluke Ustavni sud naglasio da: *„iz posljednje alineje Preambule Ustava Bosne i Hercegovine slijedi da je ustavotvorac imenovao, odnosno označio konstitutivne narode (Bošnjake, Hrvate i Srbe) kao posebne kolektivitete i priznao im jednaka prava tj. da je „podvukao“ poseban, jednakopravan i jednak status Bošnjaka, Hrvata i Srba, kao konstitutivnih naroda. Konstitutivni narodi zajedno sa Ostalima i građanima Bosne i Hercegovine čine zajednicu državljana koja jednakopravno ostvaruje vlast putem svojih predstavnika, a* ***pravo na demokratsko odlučivanje ostvaruje se legitimnim političkim***

predstavljanjem koje mora biti utemeljeno na demokratskom izboru te zajednice državljana koju predstavlja i čije interese zastupa".

Princip konstitutivnosti koji se temelji na preambuli Ustava BiH logično poteže za sobom međusobnu jednakopravnost tri konstitutivna naroda, jer kao što je i sam Ustavni sud BiH zaključio, konstitutivni narodi ne mogu biti konstitutivni i uživati svoja prava ako nisu u isto vrijeme i međusobno jednakopravni. Bez međusobne jednakopravnosti konstitutivnih naroda nema ni *de facto* konstitutivnosti tih naroda.

Ova operacionalizacija načela jednakopravnosti konstitutivnih naroda se osigurava kroz osiguravanje legitimnog predstavljanja konstitutivnih naroda u onim tijelima vlasti koji su za to predviđeni. Jednostavno, to se postiže osiguravanjem da konstitutivni narodi samostalno biraju svoje političke predstavnike u ona tijela vlasti koja su namijenjena zastupanju konstitutivnih naroda, poput Doma naroda, što je i sami Ustavni sud odredio u meritumu presude „Ljubić".

Načelu konstitutivnosti naroda prilagođena je i ustavna struktura vlasti u BiH. Sukladno tome, na državnoj razini postoji tročlano Predsjedništvo BiH, čijim su članovima eksplicitno imenovani konstitutivni narodi koje oni trebaju predstavljati i entiteti u kojima se biraju, dok u najvišem predstavničkom tijelu BiH, dvodomnoj Parlamentarnoj skupštini BiH, postoji Dom naroda (gornji dom) u kome je svaki od tri jednakopravna kluba namijenjen predstavljanju po jednog od tri konstitutivna naroda, pri čemu je Ustavom određeno da te klubove biraju odgovarajući klubovi konstitutivnih naroda u Domu naroda Parlamenta FBiH odnosno Narodna skupština Republike Srpske.

Veza između načela konstitutivnosti naroda i načela jednakosti građana ostvaruje se prvenstveno kroz članak I/2. Ustava Bosne i Hercegovine: „Bosna i Hercegovina je demokratska država, koja funkcionira sukladno zakonu temeljem slobodnih i demokratskih izbora" iz kojeg slijedi načelo vladavine prava prema kojem svi ustavi, zakoni drugi propisi koji se donose moraju biti usklađeni sa ustavnim načelima.

U Ustavu Bosne i Hercegovine, članak II Ustava Bosne i Hercegovine u cijelosti se odnosi na ljudska prava i temeljne slobode. Odredbe ovog članka sadrže listu prava i sloboda koja jamči Ustav Bosne i Hercegovine. Sve osobe na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode garantirane Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i njezinim protokolima kako je to utvrđeno u članku II/3 Ustava, uključujući i prava pobrojana u samom stavku 3. članka II, te uživanje prava i sloboda sadržanih u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I Ustava Bosne i Hercegovine koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini, a koji uključuju Međunarodnu konvenciju o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Europsku povelju za regionalne jezike i jezike manjina, Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina i druge međunarodne sporazume o zaštiti ljudskih prava.

Prema članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine koji je naslovljen kao „Nediskriminacija", uživanje prava i sloboda predviđenih člankom II ili međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu 1. Ustava, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status.
Prema člnku II/6. Ustava Bosne i Hercegovine obveza primjene i poštivanja ljudskih prava i sloboda iz članka II Ustava utvrđena je za Bosnu i Hercegovinu i sve sudove, urede, državne

organe i tijela, kojima posredno rukovode entiteti ili koja djeluju unutar entiteta. Također, ustavom je uključena i pozitivna obveza entiteta u ostvarivanju Ustavom osiguranih ljudskih prava i temeljnih sloboda (članak III/2.c)).

Ustavnim odredbama, kao i odredbama većeg broja zakona u Bosni i Hercegovini se osigurava jednakost svih građana bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost kako je to utvrđeno u *acquisu*-u EU.

Izuzetak predstavljaju prije svega elementi pravnog poretka BiH o kojima je odlučivao Europski sud za ljudska prava u predmetima „Sejdić i Finci“ i „Zornić“ i naložio nadležnim tjelima BiH da omoguće kandidiranje i glasovanje za sve političke dužnosti svim građanima BiH neovisno o njihovoj nacionalnoj pripadnosti, te u predmetu „Pilav“ dodatno naložio osiguranje ove mogućnosti neovisno o entitetu kojem pripadaju.

Prema tome, načelo međusobne jednakopravnosti konstitutivnih naroda i načelo jednakopravnosit svih građana nisu u suprotnosti, nego su nadopunjuju, čineći BiH snažnom multinacionalnom državom.

I na državnoj i na entitetskim razinama postoje donji domovi, namijenjeni predstavljanju svih građana neovisno o njihovoj nacionalnoj pripadnosti, po načelu „jedan čovjek-jedan glas“. U njihovoj je ovlasti, za razliku od gornjih domova, izbor izvršnih vlasti.

Grupna prava (kojih je konstitutivnost tri naroda u BiH jedan od vidova) nisu iznimka europske pravne stečevine. Elementi konstitutivnosti i jednakopravnosti postoje i u drugim višenacionalnim europskim državama i oni se ostvaruju kroz zaštitu kolektivnih prava i jednakopravnosti identitetski utemeljenih zajednica koji se štite zajedno s jednakopravnosti svih građana (Švicarska, Belgija, UK-Sjeverna Irska).

Nepoštivanje načela konstitutivnosti i jednakopravnosti tri konstitutivna naroda nužno bi dovelo do dominacije odnosno majorizacije većinskog naroda nad manje brojnijim narodom što bi u višenacionalnoj zajednici kakva je BiH ozbiljno dovelo u pitanje mogućnost njezinog uspješnog funkcioniranja. Zbog toga je nužno dalje radit na afirmaciji načela konstitutivnosti i jednakopravnosti konstitutivnih naroda kao i jednakopravnosti svih građana BiH.

Princip konstitutivnosti naroda i njegova povezanost sa principom jednakosti svih građana bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost utemeljena je u odredbama iz I. član 1. stav (2) Ustava **Federacije BiH** kojim je propisano da Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima, i građani Federacije Bosne i Hercegovine, ravnopravno uređuju Federaciju Bosne i Hercegovine, definisanu Aneksom II Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Уставни принцип је принцип „конститутивности Бошњака, Хрвата и Срба“, као један од темеља друштва и државе и основни елемент грађанског друштва. Уставом **Републике Српске** је утврђено начело недискриминације по било којем основу или статусу, па и по националној припадности.

Механизмом заштите виталних националних интереса располажу само Уставом прописани представници три конститутивна народа.

Витални национални интерес дифинисан је уставом Републике Српске, тако што су појединачно набројане области које представљају витални национални интерес, уз утврђивање да су од виталног националног интереса и „друга питања која би се третирала као питања од виталног националног интереса уколико то сматрају двије трећине једног од клубова делегата конститутивних народа у Вијећу народа Народне скупштине Републике Српске“.

Brčko distriktu BiH je jedinstvena administrativna jedinica lokalne samouprave koja je pod suverenitetom BiH, a Ustav BiH i odluke institucija BiH su direktno primjenjive na cijeloj teritoriji Distrikta. Prema tome, odgovor Brčko distrikta BiH na ovo pitanje jednak je odgovoru koji je dostavljen ispred institucija Bosne i Hercegovine.

Unsko-sanski kanton nema zakonskih propisa za princip „konstitutivnosti naroda“. Konstitutivnost naroda je utvrđena u Ustavu Unsko-sanskog kantona.

Ustav **Županije Posavsk**e („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 3/96, 7/99, 3/00, 5/00 i 7/04) u članku 2. propisuje da Hrvati i Bošnjaci kao konstitutivni narod u Federaciji, zajedno sa ostalim građanima Županije ostvaruju svoja suverena prava u Federaciji i Županiji, sukladno Ustavu Federacije i ovom Ustavu i da sastav svih tijela vlasti u Županiji i općinama mora odražavati nacionalnu strukturu pučanstva Županije , odnosno općine, ukoliko Ustavom Federacije nije drugačije utvrđeno.

Povezivanja načela „konstitutivnosti naroda“ u Županiji Posavskoj, s načelom jednakosti svih građana bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost kako je to utvrđeno uacquis-u EU je povezano tako što je u članku 12. Ustava Županije Posavske navedeno da „U ostvarivanju svojih ovlasti, Županija:

a) Poduzima sve potrebne mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih u Ustavu Federacije i predviđenih u instrumentima u Aneksu Ustava Federacije i djeluje u sukladno sa Ustavom Federacije i ovim Ustavom;
b) Izvršava svoje ovlasti vodeći računa o nacionalnoj strukturi stanovništva u svakoj općini.“

Zakonske osnove za princip „konstitutivnosti naroda“ i povezivanje sa principom jednakosti svih građana bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost kako je to utvrđeno u acquis-u EU, u **Tuzlanskom kantonu** sadržane su u sljedećem:

1. Ustav Tuzlanskog kantona sadrži odredbe koje propisuju obaveznu nacionalnu / etničku zastupljenost sastava svih organa, ustanova i javnih preduzeća:

   - Član 1. Ustava Tuzlanskog kantona propisuje da „Bošnjaci, Srbi i Hrvati, kao konstitutivni narodi zajedno sa Ostalima i građani Kantona, ostvaruju svoja suverena prava u državi Bosni i Hercegovini, Federaciji Bosne i Hercegovine i Tuzlanskom kantonu u skladu sa Ustavom BiH i njegovim aneksima, Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine i njegovim Aneksom o ovim Ustavom.“
   - Član 3. Ustava Tuzlanskog kantona propisuje „Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će proporcionalno zastupljeni u Vladi, ministarstvima Kantona, kantonalnom i općinskim sudovima, u kantonalnim i općinskim organima vlasti i upravi. takva zastupljenost će odražavati popis stanovništva iz 1991. godine do potpune provedbe Aneksa 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.“

- Kada je u pitanju formiranje klubova naroda u Skupštini Kantona i zaštita vitalnog nacionalnog interesa, navedeno je detaljno opisano u odgovoru na pitanje broj 13;
- Članom 40. Ustava Tuzlanskog kantona propisuje da se organizacija Vlade kantona uređuje kantonalnim zakonom u skladu sa Ustavom kantona, tako da Vlada odražava nacionalni sastav stanovništva kao cjeline, s tim da u svakom slučaju osigurava zastupljenost konstitutivnih naroda.

2. Zakon o Vladi Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 17/00, 1/05, 11/06, 13/11 i 15/17) u članu 9. kaže da sastav Vlade odražava proporcionalnu zastupljenost konstitutivnih naroda i pripadnika ostalih, a kao ustavni princip takva proporcionalna zastupljenost bazirat će se na popisu stanovništva iz 1991. godine, dok se Aneks 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i potpunosti ne provede.

Kada je u pitanju povezivanje principa „konstitutivnosti naroda“ sa principom jednakosti svih građana bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost kako je utvrđeno u acquis-u EU, u Ustavu Tuzlanskog kantona u članu 7. propisuje da „U ostvarivanju svojih nadležnosti Kantona osigurava i provodi sve mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine i njegovim aneksima, Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine i njegovim aneksom i ovim Ustavom vodeći računa o jednakopravnosti svih naroda i građana u Kantonu, općinama i gradovima.

Zakonske osnove za načelo “konstitutivnosti naroda“ u **Zeničko-dobojskog kantona** i povezivanje s načelom jednakosti svih građana bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost kako je to utvrđeno u acquis-u EU. su sadržane u:

1. Ustav Zeničko-dobojskog kantona sarži dredbe koje propisuju obaveznu nacionalnu/etničku zastupljenost sastava organa vlasti u svim organima i ustanovama i javnim poduzećima na području Zeničko-dobojskom kantonu Federaciji.

   Amandman IX (Članak5.) Ustava Zeničko-dobojskog kantona propisuje:

   "Konstitutivni narodi i grupa Ostali biće proporcionalno zastupljeni u javnim institucijama Kantona.

   Proporcionalna zastupljenost će se bazirati na popisu stanovništva iz 1991.godine, dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede (u daljem tekstu: proporcionalna zastupljenost). Javne institucije u smislu ovog člana su ministarstva u Vladi Kantona, općinski organ vlasti, Kantonalni sud, općinski sudovi i Tužilaštvo."

   Odredbom člana 3. Ustava Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Federacije BiH“ broj 7/96) i („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj 1/96, 10/00, 8/04,10/04), (u daljem tekstu: Ustav Kantona) je utvrđeno da Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalim građanima Kantona, ostvaruju svoja suverena prava u Kantonu, Federaciji BiH, Bosni i Hercegovini, u skladu sa kantonalnim Ustavom, Ustavom Federacije BiH i Ustavom Bosne i Hercegovine)

   Članom 5. Ustava Kantona je definisano da će konstitutivni narodi i grupa Ostali biti proporcionalno zastupljeni u javnim instutucijama Kantona, te da će se proporcionalna zastupljenost bazirati na popisu stanovništva iz 1991. godine, dok se Aneks 7. u potpunosti

ne provede. Javne institucije u smislu ovog člana su ministarstva u Vladi Kantona, općinski organ vlasti, Kantonalni sud, općinski sudovi i Tužilaštvo.

Nadalje, članom 26. Ustava Kantona je propisano da nacionalna struktura poslanika u Skupštini odražava nacionalnu strukturu stanovništva Kantona.

Amandman XIX na Ustav Kantona (član 32b.) je propisao obavezu formiranja klubova poslanika konstitutivnih naroda u Skupštini Kantona, uz uslov da postoji najmanje jedan poslanik konstitutivnog naroda u Skupštini. Svaki klub poslanika predlaže jednog kandidata iz reda svojih članova za izbor predsjedavajućeg ili zamjenika predsjedavajućeg koje potvrđuje Skupština Kantona. Ako jedan od konstitutivnih naroda nije zastupljen u Skupštini, mjesto zamjenika predsjedavajućeg iz tog naroda ostaje upražnjeno. Tri kandidata koje potvrdi Skupština odlučuju između sebe ko će biti predsjedavajući Skupštine.

Amandmanom XXIII na Ustav Kantona (član 38a. i 38b.) definiše se mehanizam zaštite vitalnog nacionalnog interesa. Vitalnim nacionalnim interesom konstitutivnih naroda koji se štite u Kantonu smatraju se: ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu proporcionalno zastupljeni u Skupštini, izvršnim i pravosudnim organima vlasti, identitet jednog konstitutivnog naroda, ustavni amandmani, organizacija organa javne vlasti, jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka, obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturnog nasljeđa, teritorijalna organizacija, sistem javnog informisanja i druga pitanja, ukoliko tako smatra dvotrećinska većina jednog od klubova poslanika konstitutivnih naroda u Skupštini Kantona. Ako predsjedavajući Skupštine Kantona ili jedan od zamjenika predsjedavajućeg Skupštine tvrde da neki zakon, drugi propis ili akt spada u listu utvrđenih vitalnih interesa, za prihvatanje tog zakona, propisa ili akta je potrebna većina glasova unutar svakog od klubova poslanika konstitutivnih naroda zastupljenih u Skupštini Kantona. Predsjedavajući i zamjenici predsjedavajućeg Skupštine Kantona dužni su u roku od 7 dana odlučiti da li neki od zakona, propisa ili akata spada u listu vitalnih interesa. Ako predsjedavajući Skupštine Kantona ili jednog od zamjenika predsjedavajućeg utvrdi da zakon, propis ili akt spada u listu vitalnih interesa, dvotrećinska većina odgovarajućeg kluba poslanika jednog od konstitutivnih naroda Skupštine Kantona može proglasiti da je riječ o pitanju sa liste vitalnih nacionalnih interesa.

U slučaju da dvotrećinska većina jednog od klubova poslanika konstitutivnih naroda u Skupštini kantona odluči da se neki zakon, propis ili akt odnosi na vitalni nacionalni interes, za usvajanje takvog zakona, propisa ili akta potrebna je većina glasova unutar svakog kluba poslanika konstitutivnih naroda zastupljenih u Skupštini Kantona. Ako se ta većina ne može postići, pitanje se prosljeđuje Ustavnom sudu BiH, koji donosi konačnu odluku o tome da li se dati zakon, propis ili akt odnosi na vitalni nacionalni interes konstititivnog naroda. U slučaju da Ustavni sud odluči da se ne radi o vitalnom interesu, zakon, propis ili akt se smatra usvojenim.

Odredbom člana 49. Ustava je također definisano da se organizacija Vlade uređuje u skladu sa kantonalnim Ustavom i Zakonom, tako da Vlada odražava nacionalni sastav stanovništva kao cjeline teritorije Kantona, s tim da u svakom slučaju osigurava zastupljenost konstitutivnih naroda.

2. Zakon o Vladi Zeničko-dobojskog kantona (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj:7/10 pročišćen tekst) propisuje sastav Vlade Kantona na načelu proporcionalne zastupljenosti konstitutivnih naroda i grupe Ostalih.

   Odredbom člana 6. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona – Prečišćen tekst („Službene novine Zeničko-dobojskoga kantona“ broj 7/10) je regulisano da Vladu čine Premijer Kantona i 10 ministara, te da sastav iste odražava nacionalnu strukturu stanovništva prema popisu stanovništva iz 1991. godine. Vlada Kantona se sastoji od sedam članova iz reda bošnjačkog naroda, dva člana iz reda hrvatskog naroda i dva člana iz reda srpskog naroda. Nadalje, članom 12. stav (3) Zakona o Vladi je definisano da Vlada ne može odlučivati ako sjednici prisustvuju članovi Vlade iz samo jednog konstitutivnog naroda.

Povezivanja načela „konstitutivnosti naroda“ u ZDK, s načelom jednakosti svih građana bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost kako je to utvrđeno u acquis-u EU je povezano tako što je u Član 10. Ustava Zeničko-dobojskog kantona i Amandmanu XI propisano da:

Član 10.
„U ostvarivanju svojih nadležnosti Kanton:

a) poduzima sve potrebne mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih u članovima II. A. 1. do 7. i predviđenih u instrumentima u Aneksu Ustava Federacije i djeluje u skladu sa Ustavom Federacije i ovim Ustavom;
b) ostvaruje svoje nadležnosti vodeći računa o nacionalnoj strukturi stanovništva u svakoj općini.

Amandman XI

U članu 10. stav 1. dodaje se tačka c) koja glasi:

"c) osigurava da konstitutivni narodi i pripadnici grupe Ostali budu proporcionalno zastupljeni u ministarstvima Kantona."

Zakonske osnove za načelo “konstitutivnosti naroda“ u **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde** i povezivanje s načelom jednakosti svih građana bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost kako je to utvrđeno u acquis-u EU. su sadržane u:

1. Amandman XIX na Ustav Bosansko-podrinjskog kantona Goražde (član 1.) propisuje da Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno sa Ostalima, kao i građani Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, odlučni da osiguraju punu nacionalnu ravnopravnost, demokratske odnose i najviše standarde ljudskih prava i sloboda, donose Ustav Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.
2. Amandmanom XX na Ustav Bosansko-podrinjskog kantona Goražde (član 3.) se propisuje da sastav svih organa Bosansko-podrinjskog kantona Goražde i općina u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde osigurava zastupljenost svih konstitutivnih naroda zajedno sa Ostalima u skladu sa popisom stanovništva iz 1991. Godine do potpune provedbe Anexa 7. Dejtonskog sporazuma.
3. Amandman XXI na Ustav Bosansko-podrinjskog kantona Goražde (član 4.) definiše da Bošnjaci, Srbi i Hrvati, zajedno sa Ostalima i građanima Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, ostvaruju suverena prava u državi Bosni i Hercegovini, Federaciji Bosne i

Hercegovine i Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine i njegovim Anexima, Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine i njegovim Anexom i Ustavom Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.

4. Amandman XXV na Ustav Kantona (član 24.) je propisao obavezu formiranja klubova poslanika konstitutivnih naroda u Skupštini Kantona, uz uslov da postoji najmanje jedan poslanik konstitutivnog naroda u Skupštini. Svaki klub poslanika predlaže jednog kandidata iz reda svojih članova za izbor predsjedavajućeg ili zamjenika predsjedavajućeg koje potvrđuje Skupština Kantona. Ako jedan od konstitutivnih naroda nije zastupljen u Skupštini, mjesto zamjenika predsjedavajućeg iz tog naroda ostaje upražnjeno.
5. Amandmanom XXVIII na Ustav Kantona (član 28a. i 28b.) definiše se mehanizam zaštite vitalnog nacionalnog interesa. Vitalnim nacionalnim interesom konstitutivnih naroda koji se štite u Kantonu smatraju se: ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu proporcionalno zastupljeni u Skupštini, izvršnim i pravosudnim organima vlasti, identitet jednog konstitutivnog naroda, ustavni amandmani, organizacija organa javne vlasti, jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka, obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturnog nasljeđa, teritorijalna organizacija, sistem javnog informisanja i druga pitanja, ukoliko tako smatra dvotrećinska većina jednog od klubova poslanika konstitutivnih naroda u Skupštini Kantona. Ako predsjedavajući Skupštine Kantona ili jedan od zamjenika predsjedavajućeg Skupštine tvrde da neki zakon, drugi propis ili akt spada u listu utvrđenih vitalnih interesa, za prihvatanje tog zakona, propisa ili akta je potrebna većina glasova unutar svakog od klubova poslanika konstitutivnih naroda zastupljenih u Skupštini Kantona. Predsjedavajući i zamjenici predsjedavajućeg Skupštine Kantona dužni su u roku od 7 dana odlučiti da li neki od zakona, propisa ili akata spada u listu vitalnih interesa. Ako predsjedavajući Skupštine Kantona ili jednog od zamjenika predsjedavajućeg utvrdi da zakon, propis ili akt spada u listu vitalnih interesa, dvotrećinska većina odgovarajućeg kluba poslanika jednog od konstitutivnih naroda Skupštine Kantona može proglasiti da je riječ o pitanju sa liste vitalnih nacionalnih interesa. U slučaju da dvotrećinska većina jednog od klubova poslanika konstitutivnih naroda u Skupštini kantona odluči da se neki zakon, propis ili akt odnosi na vitalni nacionalni interes, za usvajanje takvog zakona, propisa ili akta potrebna je većina glasova unutar svakog kluba poslanika konstitutivnih naroda zastupljenih u Skupštini Kantona. Ako se ta većina ne može postići, pitanje se prosljeđuje Ustavnom sudu BiH, koji donosi konačnu odluku o tome da li se dati zakon, propis ili akt odnosi na vitalni nacionalni interes konstititivnog naroda. U slučaju da Ustavni sud odluči da se ne radi o vitalnom interesu, zakon, propis ili akt se smatra usvojenim/usvaja se prostom većinom glasova.
6. Amandman XXX na Ustav Kantona (član 33.) propisuje da će konstitutivni narodi i pripadnici Ostalih biti proporcionalno zastupljeni u Vladi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde u skladu sa popisom stanovništva iz 1991. Godine do potpune provedbe Anexa 7. Dejtonskog sporazuma.
7. Amandmanom XXXIII na Ustav Bosansko-podrinjskog kantona Goražde (član 35.) propisuje da će se osigurati da nacionalna struktura policije odražava nacionalnu strukturu Kantona i općina u sastavu Kantona u skladu sa popisom stanovništva iz 1991. Godine do potpune provedbe Anexa 7. Dejtonskog sporazuma.
8. Član 11. Zakona o Vladi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“, broj: 8/15) se propisuje da će konstitutivni narodi i pripadnici Ostalih biti proporcionalno zastupljeni u Vladi u skladu sa popisom stanovništva iz 1991. Godine do potpune provedbe Anexa 7. Dejtonskog sporazuma.

U Ustavu **Srednjobosanskog kantona** u članu 1. definisano je da su : "Hrvati, Srbi i Bošnjaci, kao konstitutivni narodi, skupa sa ostalima i građani Srednjobosanskog kantona ostvaruju svoja

prava u Kantonu, Federaciji BiH i Bosni i Hercegovini u skladu sa ovim ustavom, Ustavom FBiH i Ustavom BiH".

U Članu 32. piše: Skupština Kantona bira predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg, koji ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda, između poslanika u Skupštini".

U Članu 32. piše: "Klub zastupnika konstitutivnog naroda osniva se u Skupštini Kantona uz uvjet da u Skupštini Kantona postoji najmanje jedan zastupnik tog konstitutivnog naroda.

Svaki klub zastupnika konstitutivnih naroda predlaže jednog kandidata iz reda svojih članova za izbor na dužnost predsjedatelja Skupštine Kantona ili zamjenika predsjedatelja Skupštine Kantona, koje potvrđuje Skupština Kantona.

Skupština Kantona potvrđuje kandidate iz prethodnoga stava većinom glasova, u skladu sa Poslovnikom Skupštine SBK.

Ako jedan konstitutivni narod nije zastupljen u Skupštini Kantona, jedno od mjesta za dužnost zamjenika predsjedatelja Skupštine Kantona ostat će slobodno.

Kandidati iz stava 3. ovoga člana koje potvrdi Skupština Kantona odlučuju između sebe tko će od njih biti predsjedatelj Skupštine Kantona."

U članu 38. piše: "Listu vitalnih nacionalnih interesa konstitutivnih naroda u Skupštini Kantona čine:

- ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnim, izvršnim i pravosudnim tijelima vlasti;
- identitet jednog konstitutivnog naroda;
- ustavni amandmani;
- ustrojstvo tijela javne vlasti;
- jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka;
- obrazovanje, vjera, jezik, njegovanje kulture i tradicije te kulturno naslijeđe;
- teritorijalno ustrojstvo;
- sistem javnog informisanja;
- i druga pitanja ako tako smatra dvotrećinska većina jednog od klubova zastupnika konstitutivnih naroda u Skupštini Kantona.

Ako predsjedatelj Skupštine Kantona i zamjenik predsjedatelja Skupštine Kantona odnosno zamjenici predsjedatelja Skupštine Kantona tvrde da prijedlog zakona, drugog propisa ili akta spada u listu vitalnih nacionalnih interesa utvrđenu u stavu 1. ovoga člana, za prihvaćanje toga zakona, drugog propisa ili akta potrebna je obična većina glasova unutar svakog od klubova konstitutivnih naroda zastupljenih u Skupštini Kantona.

Predsjedatelj Skupštine Kantona i zamjenici predsjedatelja Skupštine Kantona dužni su odlučiti u roku od sedam dana od dana prijema spada li neki zakon, drugi propis ili akt u listu iz stava 1. ovoga člana.

Ako predsjedatelj Skupštine Kantona ili jedan od zamjenika predsjedatelja Skupštine Kantona tvrdi da prijedlog zakona, drugog propisa ili akta spada u listu vitalnih nacionalnih interesa,

dvotrećinska većina glasova odgovarajućeg kluba jednog od konstitutivnih naroda Skupštine Kantona može proglasiti da je riječ o pitanju s liste vitalnih nacionalnih interesa."

U članu 39. stoji: "U slučaju da dvotrećinska većina glasova jednog od klubova konstitutivnih naroda u Skupštini Kantona odluči da se neki zakon, drugi propis ili akt odnosi na vitalni nacionalni interes, za prihvaćanje toga zakona, drugog propisa ili akta potrebna je obična većina glasova unutar svakog od klubova konstitutivnih naroda zastupljenih u Skupštini Kantona.

Ako se ne može postići većina iz prethodnoga stava, pitanje se prosljeđuje Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji donosi konačnu odluku o tome odnosi li se zakon, drugi propis ili akt na vitalni nacionalni interes konstitutivnog naroda.

Ako Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine odluči da se radi o vitalnom nacionalnom interesu konstitutivnog naroda, zakon, drugi propis ili akt smatra se neprihvaćenim i vraća predlagatelju koji treba pokrenuti novu proceduru.

U slučaju iz prethodnoga stava, predlagatelj ne može podnijeti isti tekst zakona, drugog propisa ili akta.

Ako Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine odluči da se ne radi o vitalnom nacionalnom interesu, zakon, drugi propis ili akt smatra se prihvaćenim ili se prihvaća običnom većinom glasova."

Sukladno Ustavu **Hercegovačko-neretvanske županije-kantona** (članak 1.) Hrvati i Bošnjaci, kao konstitutivni narodi, zajedno s ostalima, ostvarujući svoja suverena prava uspostavljaju Hercegovačko-neretvansku županiju-kanton. Prema članku 3. uspostavljaju se tijela županijske vlasti i osigurava zaštita prava i sloboda utvrđenih Ustavom Federacije i ovim Ustavom, a člankom 4. definirano je da sastav svih tijela vlasti u Županiji gradovima i u općinama mora održavati nacionalnu strukturu pučanstva Županije, odnosno općine, ukoliko Ustavom Federacije nije drukčije utvrđeno.

Povezivanja načela „konstitutivnosti naroda“, s načelom jednakosti svih građana bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost kako je to utvrđeno uacquis-u EU ostvaruje se sukladno članku 9. Ustava u kojem je navedeno da u ostvarivanju ovlasti iz svog djelokruga Županija :

a) poduzima sve potrebite mjere zaštite ljudskih i nacionalnih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Federacije i predviđenim instrumentima Ustava Federacije i djeluje u skladu s Ustavom Federacije i ovim Ustavom;
b) izvršava svoje ovlasti vodeći računa o nacionalnoj strukturi pučanstva u svakoj općini.

Sukladno Ustavu **Županije Zapadnohercegovačke**, konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će razmjerno zastupljeni u Županijskom i općinskim sudovima. Takva zastupljenost odražavat će popis pučanstva iz 1991. do potpune provedbe Aneksa 7. sukladno članku IX.11.a. Ustava Federacije.

Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će razmjerno zastupljeni u općinskim tijelima vlasti. Takva zastupljenost odražavat će popis pučanstva iz 1991. do potpune provedbe Aneksa 7. sukladno članku IX.11.a. Ustava Federacije. U ostvarivanju svojih ovlasti Županija: a) poduzima sve potrebite mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Federacije i predviđenih u instrumentima Aneksa Ustava Federacije i djeluje sukladno Ustavu Federacije i

ovom Ustavu, b) provodi svoje ovlasti, vodeći računa o nacionalnoj strukturi pučanstva u svakoj općini.

Hrvati, Bošnjaci i Srbi, kao konstitutivni narodi u Federaciji zajedno s nacionalnim manjinama i građani Županije ostvaruju svoja suverena prava sukladno Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine i ovom Ustavu.

Ustav **Kantona Sarajevo** je, u poglavlju IV-Struktura vlasti a) Zakonodavna vlast, regulisao pitanje konstitutivnosti naroda, na način da je pored konstitutivnih naroda, omogućio jednako pravo pripadnicima Ostalih, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost, čime je ispoštovan princip jednakosti svih građana.

Kada je u pitanju **Kanton 10,** na ovo pitanje je već odgovoreno u okviru kantonalnih ustava koji su dostavljeni u okviru odgovora na pitanje broj 4 prethodno dostavljenog Upitnika EK.

9. Navedite sve institucije i agencije u Bosni i Hercegovini kod kojih su odredbe u pogledu nacionalne pripadnosti sadržane u propisima o njihovom osnivanju i/ili u njihovom poslovniku, pored Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine?

Izborni zakon **Bosne i Hercegovine** u članu 2.5 stav (1) propisuje da se Centralna izborna komisija BiH sastoji od sedam članova: dva iz reda Hrvata, dva iz reda Bošnjaka, dva iz reda Srba i jedan iz reda ostalih.

Pored odredbi o nacionalnoj zastupljenosti u Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, odredbe u pogledu nacionalne pripadnosti sadržane su i u drugim propisima Bosne i Hercegovine koji se navode u nastavku odgovora.

1) Člankom 7. **Zakona o upravi** („Službeni glasnik BiH“, broj 32/02, 102/09 i 72/17) je propisano da se u organima uprave osigurava odgovarajuća nacionalna zastupljenost državnih službenika i uposlenika u skladu s nacionalnom strukturom stanovništva, a prema posljednjem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini.

Ovim zakonom uređuje se organizacija uprave institucija Bosne i Hercegovine u pogledu položaja, uloge, ustrojstva, ovlaštenja i obveza organa uprave i druga pitanja od značaja za organizaciju i rad tih organa u vršenju poslova uprave.

To znači da se u svim organima uprave mora osigurati odgovarajuća nacionalna zastupljenost državnih službenika i uposlenika u skladu s nacionalnom strukturom stanovništva, a prema posljednjem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini.

2) Člankom 3. ***Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine*** („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16) je propisano da sastav državnih službenika i uposlenika u organima uprave iz članka 2. ovog zakona odražava nacionalnu strukturu stanovništva prema posljednjem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini, sukladno čl. V.4.b) i IX.3. Ustava Bosne i Hercegovine, odredbama Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, Zakona o upravi i Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

Ovim zakonom osnivaju se ministarstva i utvrđuju upravne organizacije, kao i druge institucije Bosne i Hercegovine koje obavljaju poslove uprave iz nadležnosti BiH, određuje njihov djelokrug rada, način rukovođenja, kao i druga pitanja od značaja za njihovo organiziranje i djelovanje.

To znači da u svim ministarstvima, upravnim organizacijama i drugim institucijama Bosne i Hercegovine koji obavljaju poslove uprave iz nadležnosti Bosne i Hercegovine, a osnovane su ili su pobrojane ovim zakonom, sastav državnih službenika i uposlenika odražava nacionalnu strukturu stanovništva prema posljednjem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini, sukladno čl. V.4.b) i IX.3. Ustava Bosne i Hercegovine, odredbama Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, Zakona o upravi i Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine. Ovim zakonom je osnovano devet ministarstava Bosne i Hercegovine i pobrojane samostalne upravne organizacije. Ministarstva Bosne i Hercegovine su: 1. Ministarstvo vanjskih poslova, 2. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, 3. Ministarstvo komunikacija i prometa, 4. Ministarstvo financija i trezora, 5. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, 6. Ministarstvo pravde, 7. Ministarstvo sigurnosti, 8. Ministarstvo civilnih poslova i 9. Ministarstvo obrane.

Samostalne upravne organizacije Bosne i Hercegovine su: 1. Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, 2. Institut za akreditiranje Bosne i Hercegovine, 3. Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine, 4. Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine, 5. Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine, 6. Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, 7. Agencija za unaprjeđenje inozemnih investicija u Bosni i Hercegovini, 8. Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, 9. Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine, 10. Agencija za javne nabave Bosne i Hercegovine, 11. Agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini, 12. Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine, 13. Agencija za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini, 14. Agencija za nadzor nad tržištem Bosne i Hercegovine, 15. Agencija za antidoping kontrolu Bosne i Hercegovine, 16. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete Bosne i Hercegovine, 17. Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine, 18. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine, 19. Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, 20. Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, 21. Uprava za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine, 22. Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja, 23. Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini, 24. Državna regulativna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost, 25. Ured za razmatranje žalbi Bosne i Hercegovine i 26. Fond za povratak Bosne i Hercegovine.Iako nije pobrojana ovim zakonom samostalna upravna organizacija je i Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije.

Posebnim zakonom mogu se osnivati i druge samostalne upravne organizacije iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Prava i dužnosti, kao i druga pitanja od značaja za rad samostalnih upravnih organizacija uređuju se Zakonom o upravi i posebnim zakonima i propisima kojima su osnovane.

Ovim zakonom pobrojane su i upravne organizacije u sastavu ministarstava. U sastavu Ministarstva za vanjsku trgovinu i ekonomske odnose su: Ured za veterinarstvo Bosne i Herecgovine, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja i Ured za usklađivanje i koordinaciju sustava plaćanja.U sastavu Ministarstva komunikacija i transporta su: Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine i Regulatorni odbor željeznica Bosne i Hercegovine, čija su prava i dužnosti utvrđeni posebnim zakonom.

U sastavu Ministarstva financija i trezora je Središnja jedinica za usklađivanje.

U sastavu Ministarstva sigurnosti su: Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, Granična policija Bosne i Hercegovine, Državna agencija za istrage i zaštitu, Agencija za forenzična ispitivanja i vještačenja, Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova, Agencija za policijsku podršku i Služba za poslove sa strancima, čija se prava, dužnosti i operativna samostalnost uređuju posebnim zakonima.

U sastavu Ministarstva civilnih poslova su: Agencija za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine i Povjerenstvo za deminiranje u BiH, kao samostalne službe čija su prava i dužnosti utvrđena posebnim propisima.

Iako nije pobrojan u ovom zakonu u sastavu Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine je Zavod za izvršenje pritvora i kazne zatvora Bosne i Hercegovine, koji uskoro treba započeti sa radom.~~,~~ Iako nisu pobrojane u ovom zakonu u sastavu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice su: Agencija za ravnopravnost spolova i Ured agenta za zastupanje Bosne i Hercegovine pred Europskim sudom za ljudska prava.

Stalna tijela Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, osnovana ovim zakonom su: 1. Generalno tajništvo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, 2. Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, 3. Direkcija za europske integracije i 4. Direkcija za ekonomsko planiranje.

Pri Kabinetu predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine osnovan je Ured koordinatora za reformu javne uprave.

Osnovana je i Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine.

3) Člankom 2. st. 2. i 3. ***Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine*** („Službeni glasnik BiH“, br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09 i 8/10) je propisano da struktura državnih službenika u državnoj službi okvirno odražava nacionalnu strukturu stanovništva Bosne i Hercegovine prema posljednjem popisu stanovništva, a nacionalna pripadnost državnog službenika temelji se na dobrovoljnom izjašnjavanju u skladu s ovim zakonom.

4) U članku 8. Stavak 9. ***Zakona o radu u institucijama Bosne i Hercegovine*** („Službeni glasnik BiH“, broj 26/04, 7/05, 48/05 i 60/10) je propisano da struktura uposlenika kod poslodavca okvirno odražava nacionalnu strukturu stanovništva Bosne i Hercegovine prema posljednjem popisu stanovništva.

5) U članku 43. Zakona o ***Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine*** („Službeni glasnik BiH“, broj 25/04, 93/05) i 15/08) – dalje. VSTV BiH propisani su kriteriji kojima se VSTV BiH rukovodi prilikom imenovanja sudaca i tužitelja. Pored propisanih kriterija, VSTV BiH je u obvezi da primjenjuje odgovarajuće ustavne odredbe kojima se uređuju jednaka prava i zastupljenost konstitutivnih naroda i ostalih.

Kao ustavno načelo, proporcionalna zastupljenost je temeljena na popisu stanovništva iz 1991. godine.

6) Člankom 28. stavak (4) ***Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine*** („Službeni glasnik BiH“, broj 12/06) je propisano da će struktura zaposlenih u Uredu za reviziju okvirno odražavati nacionalnu strukturu stanovništva BiH prema posljednjem popisu.

Federacija Bosne i Hercegovine:

1. *Parlament Federacije Bosne i Hercegovine (Predstavnički dom i Dom naroda)*

Pravni osnov: Ustav Federacije Bosne i Hercegovine precizira u članu 1. da će u Predstavničkom domu “najmanje četiri člana jednog konstitutivnog naroda će biti zastupljeno u Zastupničkom domu Federacije Bosne i Hercegovine.” Članom 6. je definirano da će „sastav Doma naroda Federacije Bosne i Hercegovine biti paritetan tako da svaki konstitutivni narod ima isti broj delegata. Dom naroda sastoji se od pedeset osam delegata, i to po sedamnaest delegata iz reda svakog od konstitutivnih naroda i sedam delegata iz reda ostalih. Ostali imaju pravo da ravnopravno učestvuju u postupku većinskog glasanja.“

2. *Predsjednik i potpredsjednici Federacije Bosne i Hercegovine*

Pravni osnov: Ustav Federacije Bosne i Hercegovine u članu 1. precizira: „Predsjednik Federacije predstavlja i zastupa Federaciju i šef je federalne izvršne vlasti. Predsjednik Federacije ima dva potpredsjednika iz različitih konstitutivnih naroda. Oni se biraju u skladu sa ovim ustavom.“

3. *Vlada Federacije Bosne i Hercegovine*

Pravni osnov: U Ustavu Federacije Bosne I Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, br. 1/94) stoji predviđeno članom 4. da će: „minimalna zastupljenost u Vladi Federacije Bosne i Hercegovine u prijelaznom periodu do potpune provedbe Aneksa 7.

1. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (premijer/predsjednik Vlade i šesnaest ministara) sastoji se od osam ministara iz reda bošnjačkog, pet ministara iz reda hrvatskog i tri ministra iz reda srpskog naroda. Jednog ministra iz reda ostalih može imenovati premijer/predsjednik Vlade iz kvote najbrojnijeg konstitutivnog naroda. Vlada ima i premijera/predsjednika Vlade koji ima dva zamjenika, iz različitih konstitutivnih naroda, koji se biraju iz reda ministara;
2. Nakon potpune provedbe Aneksa 7., najmanje 15% članova Vlade mora biti iz jednog konstitutivnog naroda. Najmanje 35% članova Vlade mora biti iz dva konstitutivna naroda. Jedan član Vlade mora biti iz reda ostalih.“

4. *Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine*

Pravni osnov: Ustav Federacije Bosne i Hercegovine u članu 9. navodi: “Ustavni sud sastoji se od devet sudija, od kojih su najmanje po dva iz reda sva tri konstitutivna naroda i jedan iz reda Ostalih.”

5. *Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine*

Pravni osnov: U članu 24. Zakona o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, broj 22/06) stoji:Imenovanje Generalnog revizora i

Zamjenika generalnog revizora: "Zamjenik generalnog revizora se imenuje iz reda konstitutivnog naroda iz kojeg nije imenovan Generalni revizor."

6. *Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje*

Pravni osnov: Statut Federalnog zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje (Službene novine FBiH, broj: 38/03) u članu 10. precizira da: „Ravnatelj Federalnog zavoda i zamjenik ravnatelja Federalnog zavoda ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda."

7. *J.U. Federalna novinska agencija*

Pravni osnov: Član 14. Uredbe o osnivanju Federalne novinske agencija (Službene novine FBiH br. 48/00) precizira da: ''Direktor i zamjenik direktora ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda.''

8. *Radio – televizija Federacije BiH*

Pravni osnov: Zakon o Radio-televiziji FederacijeBosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, broj 40/02, 12/04) u članu 32. Propisivajući sastav Upravnog odbora od 9 članova kaže pored ostalog u alineji (3) da: ''Četiri člana Upravnog odbora imenuje Parlament Federacije, iz redas vakog od konstitutivnih naroda i iz reda ostalih, tri člana imenuje postojeći Upravni odbor, a dva člana se imenuju na način koji Upravni odbor predvidi za njihov izbor.''

9. *Finansijsko-informatička agencija*

Pravni osnov: Zakon o finansijsko-informatičkoj agenciji (Službene novine FBiH br. 80/11) u članu 11. precizira da: ''Ravnatelj i zamjenik ravnatelja Agencije ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda.''

10. *Agencija za reviziju privatizacije u Federaciji I Bosne i Hercegovine*

Pravni osnov: Član 11. Uredbe o osnovama organizacije i načinu poslovanja Agencije za reviziju privatizacije u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, br. 16/14; 58/14; 75/14 i 20/15) predviđa da će struktura zaposlenih u Agenciji odražavat će okvirno nacionalnu strukturu stanovništva Federacije Bosne i Hercegovine prema posljednjem popisu.

11. *Javno preduzeće "Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine", d.o.o.*

Pravni osnov: U članu 26. Zakona o željeznicama Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, br. 41/01) stoji sljedeće: „Poslovodni organ javnog željezničkog operatora i njegov zamjenik ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda. Upravni odbor javnog željezničkog operatora imenuje Osnivač iz reda svojih predstavnika, predstavnika korisnika i predstavnika zaposlenih, vodeći računa o odgovarajućoj nacionalnoj zastupljenosti."

12. *Komisija za koncesije Federacije Bosne i Hercegovine*

Pravni osnov: Zakon o koncesijama (Službene novine Federacije BiH, broj 40/02, 61/06,) u članu 9. precizira: "Komisija za koncesije sastoji se od sedam članova državljana Bosne i

Hercegovine i Federacije, uključujući predsjednika i zamjenika predsjednika. Predsjednik i zamjenik predsjednika Komisije ne mogu biti pripadnici istog konstitutivnog naroda."

13. *Regulatorna komisija za električnu energiju FBiH*

Pravni osnov: Zakon o električnoj energiji („Službene novine Federacije BiH" broj:66/13), u Članu 24. (8) (Imenovanje članova Regulatorne komisije) kaže da se: "pri imenovanju članova Regulatorne komisije mora se osigurati ravnopravna zastupljenost konstitutivnih naroda u Federaciji."

14. *Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine*

Pravni osnov: U članu 19. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju (Službene novine Federacije BiH, br.7/02) stoji: "Direktor Federalnog zavoda osiguranja i reosiguranja ima zamjenika. Direktor i zamjenik direktora Federalnog zavoda osiguranja i reosiguranja ne mogu biti imenovani iz istog konstitutivnog naroda u Federaciji."

15. *Agencija za privatizaciju FBiH*

Pravni osnov: Zakon o Agenciji za privatizaciju (Službene novine FBiH, br. 18/96) precizira: Član 15. „Agencijom Federacije rukovodi direktor. Direktor ima zamjenika, koji ne može biti iz istog naroda kao i direktor. Direktora i zamjenika direktora imenuje Vlada Federacije."

16. *Agencija za vodno područije Jadranskog mora,*

17. *Agencija za vodno područije rijeke Save*

Pravni osnov: Zakon o vodama (Službene novine FBiH, broj: 70/06) precizira:
u Članu 159. da "Agencijom za vode upravlja upravni odbor. Predsjednik upravnoga odbora ne može biti iz istoga konstitutivnog naroda kao i ravnatelj Agencije za vode."

18. *Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova i Federalna uprava policije*

Pravni osnov: Zakonom o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH», broj 81/14) Član 11. kaže da: "Struktura uposlenika Federalnog ministarstva i Uprave policije odražava nacionalnu strukturu stanovništva prema posljednjem važećem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini." Također, Član 41. (3) (Rukovođenje Upravom policije) kaže da "direktor policije i ministar ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda, s tim što jedan od njih može biti imenovan iz reda ostalih. U članu 44 (2) kaže se da "pri imenovanju direktora policije i zamjenika direktora policije vodi se računa o nacionalnoj pripadnosti."

19. *Kaznenopopravni zavodi u FBiH*

Pravni osnov: Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 44/98,42/99,12/09 i 42/11) u Članu 123. kaže da: "direktor i zamjenik direktora kaznenopopravnog zavoda ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda."

20. *Federalno pravobranilaštvo*

Pravni osnov: Odlukom o broju zamjenika federalnog pravobranioca („Službene novine Federacije BiH“, br.18/96, 51/07 i 14/12) propisano je da federalni pravobranilac ima deset zamjenika pravobranilaca. Federalni pravobranilac i njegovi zamjenici imenuju se iz reda bošnjačkog, hrvatskog i srpskog naroda, kao i iz reda ostalih i to najmanje po dva iz reda konstitutivnih naroda i najmanje jedan iz reda ostalih.

Također, drugim posebnim zakonima spomenute su odredbe o nacionalnoj zastupljenosti i to:
-Zakonom o državnoj službi Federacije BiH Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH”,br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 4/12, 99/15 i 9/17) u članu 2. (Proporcionalna zastupljenost) kaže:

1. U organima državne službe Federacije, Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi zajedno sa ostalima i građani Bosne i Hercegovine biće proporcionalno zastupljeni;
2. Kao ustavni princip, takva proporcionalna zastupljenost baziraće se na popisu stanovništva iz 1991. godine, dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede.

У **Републици Српској:**

Конститутивност народа

Правни основ: Устав Републике Српске у члану 1. прописује да „Срби, Бошњаци и Хрвати, као конститутивни народи, Остали и грађани, равноправно и без дискриминације учествују у вршењу власти у Републици Српској.“

Народна скупштина Републике Српске

Правни основ: Устав Републике Српске у члану 71. прописује да „најмање четири члана једног конститутивног народа ће бити заступљено у Народној скупштини. Састав Вијећа народа ће бити паритетан, тако да сваки конститутивни народ има исти број заступника. Вијеће народа има по осам чланова из сваког конститутивног народа и четири члана из реда Осталих.“

Предсједник Републике Српске

Правни основ: Устав Републике Српске у члану 80. прописује да „Предсједник има два потпредсједника из различитих конститутивних народа.“

Влада Републике Српске

Правни основ: Устав Републике Српске у члану 92. прописује да „Предсједник и потпредсједници Владе не могу бити из реда истог конститутивног народа. Након потпуног спровођења Анекса 7. најмање 15% чланова Владе мора бити из реда једног конститутивног народа. Најмање 35% чланова Владе мора бити из два конститутивна народа. Један члан Владе мора бити из реда Осталих. У прелазном периоду до потпуног спровођења Анекса 7., Влада Републике Српске (предсједник Владе и 16 министара) састоји се од осам министара из реда српског, пет из реда бошњачког и три из реда хрватског народа. Једног министра из реда Осталих може именовати предсједник Владе

из квоте најбројнијег конститутивног народа. Влада има предсједника Владе, који има два замјеника из различитих конститутивних народа, који се бирају из реда министара.“

Министарства и републички органи управе

Правни основ: Устав Републике Српске у члану 97. прописује да „конститутивни народи и група Осталих ће бити пропорционално заступљени у јавним институцијама у Републици Српској. Као уставни принцип, таква пропорционална заступљеност ће се базирати на попису из 1991. године, док се Анекс 7. у потпуности не спроведе, у складу са Законом о државној служби Босне и Херцеговине. Овај општи принцип ће се прецизирати ентитетским законима. Ти закони ће утврдити конкретне рокове и регулисаће горе поменути принцип у складу са регионалном етничком структуром ентитета.“

Уставни суд Републике Српске

Правни основ: Устав Републике Српске у члану 116. прописује да „ Уставни суд Републике Српске има девет чланова. Вијеће за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске оснива се како би одлучивало о питањима виталног интереса. Вијеће за заштиту виталног интереса састоји се од седам чланова, два из сваког конститутивног народа и један члан из реда Осталих.“

У Републици Српској је чланом 4. Закона о државним службеницима („Службени гласник Републике Српске“ бр. 118/08, 117/11, 37/12 и 57/16) између осталог прописано да структура државних службеника у републичким органима управе треба оквирно да одражава националну структуру становништва према последњем попису становништва и да се национална припадност државног службеника одређује на основу добровољног изјашњавања. Чланом 4. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“ бр. 97/16) прописано је да се на основу резултата последњег пописа становништва јединице локалне самоуправе обезбјеђује пропорционална заступљеност конститутивних народа и група Осталих у јединицама локалне самоуправе, укључујући функционере јединица локалне самоуправе који се не бирају директно: предсједника и потпредсједника скупштине јединице локалне самоуправе и замјеника градоначелника, односно начелника општине. Предсједник скупштине јединице локалне самоуправе и градоначелник, односно начелник општине не могу бити из реда истог конституивног народа и група Осталих, осим ако један конститутивни народ има натполовичну већину према последњем попису становништва. Статутом и општим актима органа јединица локалне самоуправе, укључујући и акте који се односе на унутрашњу организацију градске, односно општинске управе, утврђују се конкретни начини обезбеђења пропорционалне заступљености конститутивних народа и група Осталих у органима јединице локалне самоуправе. Чланом 11. ставом 3. Закона о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе самоуправи („Службени гласник Републике Српске“ бр. 97/16) прописано је да се приликом запошљавања води рачуна о томе да национална заступљеност, заступљеност полова и лица са инвалидитетом одражава у највећој могућој мјери структуру становништва јединице локалне самоуправе.

U **Brčko distriktu BiH,**
Članom 33a Statuta Brčko distrikta BiH u stavu 1 („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 2/10) propisano je sprečavanje preglasavanja tako da su, pored potrebne većine propisane ovim

statutom, potrebni afirmativni glasovi najmanje jedne trećine poslanika svakog od konstitutivnih naroda koji su prisutni i glasaju za odluke Skupštine koje se odnose na:

1. usvajanje i izmjene Poslovnika o radu Skupštine;
2. usvajanje i izmjene zakona ili odluka koje su predložili poslanici u vezi s pitanjima koja bi inače bila predmet afirmativnog glasanja u Vladi u skladu s članom 53(2) ovog statuta;
3. usvajanje amandmana koje su predložili poslanici između dva čitanja zakona ili odluka koje su bile predmet afirmativnog glasanja u Vladi u skladu s članom 53(2) ovog statuta;
4. usvajanje i izmjene zakona Distrikta kojima se uređuje rad Vlade Distrikta u dijelu kojim se reguliše pitanje afirmativnih glasova članova Vlade Distrikta shodno članu 53(2) ovog statuta;
5. odluke donesene shodno članu 33(1) (d), (e), (f) i (g);
6. odluke donesene shodno članu 33(2) (a) i (b);
7. nacionalne praznike i spomenike;
8. sporazume shodno članu 9 ovog statuta.

Minimum od jedne trećine afirmativnih glasova koji je potreban u skladu sa stavom 1 ovog člana neće ni u kom slučaju iznositi više od tri (3) glasa. Takođe, u stavu 3 je propisano u slučaju da, iz opravdanih razloga, na sjednici Skupštine nema više od dva (2) poslanika iz jednog konstitutivnog naroda u trenutku kada se odlučuje o pitanjima iz stava 1 ovog člana, razmatranje i glasanje o predmetnim odlukama se odlaže dok najmanje tri (3) poslanika iz reda tog konstitutivnog naroda ne budu prisutni na sjednici Skupštine. U takvim situacijama detaljan postupak propisuje se u Poslovniku o radu Skupštine. Dalje se vodi računa da u slučaju da sjednici Skupštine prisustvuje tri (3) do pet (5) poslanika iz jednog konstitutivnog naroda, jedan afirmativni glas smatra se kao jedna trećina afirmativnih glasova potrebnih u skladu sa stavom 1 ovog člana. U slučaju da sjednici Skupštine prisustvuje šest(6) do osam(8) poslanika iz jednog konstitutivnog naroda, dva afirmativna glasa smatraju se kao jedna trećina afirmativnih glasova potrebnih u skladu sa stavom 1 ovog člana. U stavu 6 je navedeno da se uzdržani glasovi uzimaju u obzir pri utvrđivanju kvoruma, ali se ne uzimaju u obzir pri utvrđivanju većine niti se ubrajaju u ukupan broj glasova za usvajanje odluka Skupštine u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Amandman I na Ustav Bosne i Hercegovine kojim je propisano da svaki spor u vezi sa utvrđenim statusom i ovlašćenjima Brčko distrikta BiH koji se može javiti između jednog ili više entiteta i Brčko distrikta BiH ili između BiH i Brčko distrikta BiH prema ustavu i odlukama Arbitražnog tribunala može pokrenuti većina zastupnika u skupštini, koja uključuje najmanje 1/5 izabranih zastupnika iz reda svakog od konstitutivnih naroda.

Dostupne informacije za **kantone** su sljedeće:

Skupština ***Unsko-sanskog kantona***

U članu 2. V. A. Ustava Unsko sanskog kantona je propisano da se Skupština Kantona satoji od 30 poslanika. Nacionalna struktura poslanika Skupštine odražava nacionalnu strukturu stanovništva Kantona. U članu 7. V. A Ustava Unsko sanskog kantona je propisano da se u Skupštini Kantona formiraju klubovi delegata konstitutivnih naroda. U članu 9. Poslovnika Skupštine Unsko sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj:9/17) je propisano da se u Skupštini osnivaju tri kluba poslanika konstitutivnih naroda:

a) Klub poslanika Bošnjaka;
b) Klub poslanika Hrvata;
c) Klub poslanika Srba;

Vlada Unsko-sanskog kantona

U članu 1. V.B. Ustava Unsko- sanskog kantona je između ostalog propisano da Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će proporcionalno zastupljeni u Vladi Unsko-sanskog kantona.

Državni službenici i namještenici u organima državne službe Unsko-sanskog kantona:

U članu 4. Zakona o državnoj službi Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko - sanskog kantona“ broj: 14/17 i 16/17) propisano je da „Struktura državnih službenika i namještenika u organima državne službe okvirno odražava nacionalnu strukturu stanovništva prema posljednjem popisu stanovništva. Nacionalna pripadnost državnog službenika, odnosno namještenika, zasniva se na dobrovoljnom izjašnjavanju u skladu sa ovim Zakonom.

Člankom 3. Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u **Županiji Posavsko**j („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) propisano je da struktura državnih službenika i namještenika u tijelima državne službe okvirno odražava nacionalnu strukturu stanovništva prema posljednjem popisu stanovništva. Vlada Županije Posavske nadzire zastupljenost državnih službenika i namještenika u tijelima državne službe i poduzima odgovarajuće mjere da se ostvari poštivanje načela proporcionalne zastupljenosti u odnosu na nacionalnu pripadnost.

Člankom 4. Zakona o policijskim službenicima Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“, br. 8/07, 2/08, 1/12, 2/13 i 3/18) propisano je da struktura policijskih službenika u policijskom organu odražava nacionalni sastav stanovništva na teritoriji koju obuhvaća Županija prema popisu iz 1991. godine.

Član 4. Ustava **Srednjobosanskog kantona** definiše: "Sastav svih organa u Kantonu i jedinicama lokalne samouprave mora odražavati nacionalni sastav stanovništva Kantona, odnosno jedinice lokalne samouprave po popisu stanovništva iz 1991. godine dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede, u skladu sa Zakonom o državnoj službi Bosne i Hercegovine"

Član 49. Ustava SBK: "Vladu SBK čine premijer Kantona i ministri.

Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će proporcionalno zastupljeni u Vladi Kantona. Takva zastupljenost odražavat će popis iz 1991. godine dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede."

Član 89b Ustava SBK: "Premijer Kantona i predsjedavajući Skupštine Kantona ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda.

Predsjednik Kantonalnog suda i glavni kantonalni tužilac ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda."

Član 82. Ustava SBK: "Općinski načelnik i predsjedavajući općinskoga vijeća u općinama ili općinskim vijećima višenacionalnog sastava ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda,

odnosno iz reda ostalih, osim u općinama u kojima jedan konstitutivni narod čini više od 80% stanovnika prema posljednjem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini."

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**, Poslovnikom Skupštine Županije Zapadnohercegovačke („Narodne Novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 10/03), propisano je da nakon davanja i potpisivanja svečane prisege u Skupštini se osnivaju tri kluba zastupnika konstitutivnih naroda: Klub zastupnika Hrvata, Klub zastupnika Bošnjaka i Klub zastupnika Srba, izuzev ukoliko nema izabranih predstavnika nekog od konstitutivnih naroda, kada se ne formira taj klub.

Sukladno Zakonu o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke”, broj: 16/08,7/09, 8/12, 8/13), struktura državnih službenika u tijelima državne službe Županije, gradova i općina okvirno odražava nacionalnu strukturu stanovništva, prema posljednjem popisu stanovništva, a nadzor o tome provodi Vlada Županije Zapadnohercegovačke.

Sukladno Zakonu o policijskim službenicima Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke”, broj: 8/07,16/07,13/08, 17/08 i 12/15) propisano je kako struktura policijskih službenika u policijskom tijelu odražava nacionalnu strukturu pučanstva na teritoriji koju obuhvaća Županija prema popisu iz 1991 godine.

10. Kako se garantira nezavisnost Institucije ombudsmena za ljudska prava i Centralne izborne komisije?

Nezavisnost Centralne izborne komisije **Bosne i Hercegovine** proizilazi:

- iz Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini odnosno Aneksa 3 koji u članu V kaže da su “Strane saglasne osnovati stalnu izbornu komisiju, koje će biti odgovorna za provedbu budućih izbora u Bosni i Hercegovini”;
- iz Izbornog zakona Bosne i Hercegovine koji u članu 2.9 propisuje da je “Centralna izborna komisija BiH nezavisan organ koji podnosi izvještaj neposredno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i čije ovlasti iz nje proizilaze”;
- pozicije člana Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, koja nije samo imenovana funkcija jer svaka osoba koja posjeduje iskustvo u izborima može da se prijavi na javni oglas za izbor člana komisije;
- mandata člana komisije koji traje sedam (7) godina što je duže od mandata izabranih predstavnika političke vlasti, koji traje četiri (4) godine;
- iz člana 2.8 stav (1) Izbornog zakona BiH kojim za postupke izvršene u okviru dužnosti i obaveza, a koje su utvrđene Izbornim zakonom BiH i drugim zakonima, članovi Centralne izborne komisije BiH neće biti krivično i građanski odgovorni;
- iz člana 1.2a stav (1) Izbornog zakona BiH kojim se sredstva za osiguranje vršenja ovlaštenja Centralne izborne komisije BiH osiguravaju u budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine;
- iz člana 2.9 tačka 16 Izbornog zakona BiH da Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine ne podnosi izvještaj o radu nego podnosi godišnji izvještaj Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini koji se prima k znanju.

Nezavisnost ***Institucije ombudsmena*** garantira se kroz više članova Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine ('Službeni glasnik Bosne i Hercegovine' broj: 19/02, 35/04 i 32/06) i to:

- Član 2.

1. Institucija će razmatrati predmete koji se odnose na slabo funkcionisanje ili povrede ljudskih prava i sloboda počinjene od strane bilo kojeg organa vlasti u Bosni i Hercegovini;
2. Institucija će djelovati po prijemu žalbe ili *ex officio*;
3. Institucija može poduzimati opće istrage

Navedenim članom se omogućuje provođenje istrage u odnosu na bilo koji organ vlasti, dalje članom 7. navedeno je

- Član 7.

1. Aktivnost Institucije neće biti prekinuta u vrijeme kada zakonodavni organ ne zasjeda, zbog toga što je zakonodavni organ raspušten ili je njegov mandat istekao;
2. Vanredne situacije neće prekidati mandat ombudsmana, čime se omogućuje kontinuitet rada Institucije ombudsmena u svim situacijama.

Dalje, nezavisnost se garantira postupkom imenovanja ombudsmena koji je u svim dosadašnjim izvještajima o napretku Bosne i Hercegovine ocijenjen kao transparentan i otvoren, a koje Zakon propisuje kao:

(4) Za imenovanje ombudsmena Parlamentarna skupština BiH osniva posebnu ad hoc komisiju, koja objavljuje javni poziv i, nakon provedene procedure, utvrđuje listu kandidata koji ispunjavaju uvjete utvrđene ovim Zakonom.

(5) Lista kandidata dostavlja se Predstavničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH na daljnji postupak. Parlamentarna skupština BiH može od kandidata zatražiti predstavljanje njihovog koncepta rada Institucije ombudsmena.

(6) Parlamentarna skupština BiH imenovat će istovremeno tri ombudsmena u Instituciju ombudsmena, na mandat od šest godina. Ombudsmene imenuju i razrješavaju Predstavnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH većinom glasova, u skladu s poslovnikom o radu svakog doma.

Imenovanje ombudsmena, u skladu s ovim Zakonom, provodi se u roku ne dužem od 60 dana od dana dostavljanja prijedloga ad hoc komisije Predstavničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH, a najduže u roku od tri mjeseca od dana kada mjesto ostane upražnjeno ili kada ombudsmen prestane obavljati svoju dužnost iz razloga predviđenih ovim Zakonom, osim u slučajevima ako je do isteka mandata ombudsmena ostalo manje od šest mjeseci.

Dalje, Zakon navodi da mandate ombudsmena može prestati zbog ostavke, isteka mandata, očigledne nemogućnosti da obavlja svoje dužnosti, propusta da napusti funkciju koja je nespojiva sa mandatom, osude.

- Članovi 15. i 16. predstavljaju dalje garancije nezavisnosti u smislu propisivanja ovlaštenja i izuzeća od krivičnog gonjenja ili podvrgavanja istrazi;
- Član 15.

(1) Ombudsmeni su nezavisni i samostalani u svom radu. Ombudsmeni neće primati nikakve naredbe. U okviru svojih ustavnih i zakonskih ovlaštenja, nijedan ombudsmen neće dobivati uputstva od organa vlasti. Ombudsmeni će djelovati u okviru ustavnih i zakonskih odredbi i međunarodnih pravnih akata o ljudskim pravima i slobodama koje je prihvatila Bosna i Hercegovina.

Ombudsmeni su dužni u svom radu pridržavati se principa pravednosti i moralnosti.

- Član 16.

1. Ombudsman neće biti krivično gonjen, neće biti podvrgnut istrazi, neće biti uhapšen niti će mu biti suđeno za mišljenja koja izrazi ili za odluke koje donese u provođenju svojih ovlaštenja koja su u skladu sa njegovim ili njenim dužnostima;
2. U svim drugim okolnostima, ombudsman ne može biti uhapšen ili pritvoren, osim u slučaju *flagrante delicto* za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina;
3. Odluka o krivičnom gonjenju, pritvaranju ili izvođenju pred sud ombudsmana optuženog zbog krivičnog djela, bit će donesena samo za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina i samo nakon što i Predstavnički dom i Dom naroda Bosne i Hercegovine donesu odluku o tome. Samo sud na nivou Bosne i Hercegovine će biti nadležan da sudi ombudsmanu;
4. Osobe u službi ili imenovane od Institucije neće biti krivično gonjene, neće biti predmet istrage, hapšenja, pritvaranja, niti će im se suditi za bilo kakvu radnju, mišljenje ili odluku donesenu pri obavljanju njihovih dužnosti prema uputama ombudsmana. U svim drugim okolnostima, kad god su osobe u službi Institucije uhapšene, pritvorene ili izvedene pred sud, organi tužilaštva će o tome odmah i propisno obavijestiti Instituciju.

11. Kako Federacija BiH garantuje nezavisnost nezavisnih institucija koja proizlazi iz njenog Ustava?

Na osnovu odredaba Ustava **Federacije BiH**, sudska vlast Federacije samostalna je i nezavisna. Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, kao tijelo na državnom nivou, osigurava samostalnost, nezavisnost, nepristrasnost, stručnost i efikasnost sudova i tužilačke dužnosti u Federaciji, kao i u cijeloj državi. Nadležnosti Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, između ostalog, uključuju imenovanje, vođenje disciplinskog postupka protiv i smjenjivanja sudija, osim sudija Ustavnog suda Federacije i obuhvataju i tužioce i zamjenike tužioca u Federaciji.

12. Koji je postupak usvajanja amandmana na Ustav Federacije BiH? Da li je već bilo amandmana na Ustav Federacije BiH?

Ustavom **Federacije BiH** jasno je propisan ukupan postupak koji je potrebno provesti kroz zakonodavno tijelo Federacije BiH da bi se donio amandman na Ustav Federacije BiH. Jasno su propisani ovlašteni predlagači za promjene Ustava Federacije BiH koji su navedeni političkim kriterijumima. Postupak za promjene Ustava Federacije BIH dalje je razrađen u Poslovniku Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BIH i to u posebnom poglavlju „Postupak za promjene Ustava Federacije“ i to kako slijedi:

Postupak za promjenu Ustava Federacije

Amandmane na Ustav Federacije može predlagati: predsjednik Federacije u saglasnosti sa potpredsjednicima Federacije, Vlada Federacije, većina poslanika u Predstavničkom domu i većina bošnjačkih, hrvatskih i srpskih delegata u Domu naroda, u skladu sa Ustavom Federacije i Poslovnikom oba doma Parlamenta FBiH.

Amandman na Ustav Federacije podnosi se pismeno sa obrazloženjem predsjedavajućim i potpredsjedavajućim oba doma Parlamenta Federacije.

Predsjedavajući Predstavničkog doma amandman na Ustav Federacije dostavlja poslanicima, Ustavnoj komisiji, kao i predsjedniku Federacije, potpredsjednicima Federacije i Vladi Federacije radi davanja mišljenja ako oni nisu predlagači.

Pravo inicijative za promjenu Ustava Federacije ima svaki poslanik u Predstavničkom domu. Inicijativa se podnosi pismeno, sa obrazloženjem predsjedavajućem Predstavničkog doma.

O inicijativi za promjenu Ustava Federacije Predstavnički dom odlučuje na sjednici većinom glasova od ukupnog broja poslanika u Predstavničkom domu.

Inicijativu za promjenu Ustava Federacije koja je dobila potrebnu većinu obrađuje Ustavna komisija Predstavničkog doma i podnosi je Predstavničkom domu.

Predloženi amandman usvaja se:

a. u Domu naroda prostom većinom, uključujući većinu bošnjačkih, većinu hrvatskih i većinu srpskih delegata;
b. u Predstavničkom domu dvotrećinskom većinom poslanika.

Prijedlog Ustavne komisije koji je podržan na sjednici Predstavničkog doma većinom glasova od ukupnog broja poslanika smatra se amandmanom na Ustav Federacije.

Amandman na Ustav Federacije može se zaključkom staviti na javnu raspravu. O provođenju javne rasprave stara se Ustavna komisija, o čemu podnosi izvještaj Predstavničkom domu. Rok trajanja javne rasprave ne može biti kraći od dvije sedmice. Predloženi amandman na Ustav Federacije neće se konačno razmatrati u Predstavničkom domu prije isteka roka od dvije sedmice nakon što je prvi put bio podnesen. Predloženi amandman na Ustav Federacije usvaja se dvotrećinskom većinom od ukupnog broja poslanika u Predstavničkom domu. Amandman na Ustav Federacije koji je Predstavnički dom usvojio nakon njegovog usvajanja u Domu naroda stupa na snagu u ponoć onog dana kada ga usvoji Predstavnički dom. Amandman na Ustav Federacije koji je Predstavnički dom usvojio prije nego što je usvojen u Domu naroda stupa na snagu kako je utvrđeno u odnosnom aktu Doma naroda. Od usvajanja Ustava FBIH na Ustavotvornoj skupštini održanoj 30.03.1994. godine do danas Ustav Federacije je izmijenjen sa 109 amandmana na Ustav FBIH.

13. Da li postoje ustavne odredbe koje bi mogle spriječiti Bosnu i Hercegovinu da vrši usklađivanje sa evropskim standardima i/ili acquis-em EU i koje bi zahtijevale izmjene Ustava? Dostavite spisak takvih odredbi ako postoje. Uzmite u obzir primarno zakonodavstvo EU, kao što su Ugovori EU, a ne samo sekundarno zakonodavstvo EU (direktive, uredbe, odluke).

Ne postoje ustavne odredbe koje bi mogle spriječiti **Bosnu i Hercegovinu** da vrši usklađivanje sa evropskim standardima i/ili acquis-em i koje bi zahtijevale izmjenu Ustava BiH. Opšta načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka BiH i entiteta (član III/3.b Ustava). Dakle, Ustav BiH dozvoljava primat prava EU nad domaćim pravom nakon pristupanja.

Kada je u pitanju **Federacija BiH**, ne postoje ustavne odredbe koje bi mogle spriječiti Bosnu i Hercegovinu da vrši usklađivanje sa evropskim standardima i/ili acquis-em EU i koje bi zahtijevale izmjene Ustava, imajući u vidu da je Bosna i Hercegovina potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a koji Sporazum je potpisan u junu 2008. godine, te stupio na snagu 01.06.2015. godine, preuzela obvezu usklađivanja zakonodavstava.

У Уставу **Републике Српске** не постоје одредбе које би могле спријечити Републику Српску да изврши усклађивање са acquis-ем Европске уније.

U Statutu **Brčko distrikta BiH** ne postoje odredbe koje bi mogle spriječiti Brčko distrikt BiH da izvrši usklađivanje sa aquis-em Evropske unije.

Slijede dostupne informacije za **kantone**,

U Ustavu **Unsko-sanskog kantona** ne postoje odredbe koje bi mogle spriječiti Bosnu i Hercegovinu da vrši usklađivanje sa evropskim standardima i/ili acquis-em i koje bi zahtijevale izmjene Ustava.

Ustavom **Županije Posavske** nije reguliran odgovor na ovo pitanje.

U Ustavu **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde** ne postoje odredbe koje bi mogle spriječiti Bosnu i Hercegovinu da vrši usklađivanje sa evropskim standardima i/ili acquis-em i koje bi zahtijevale izmjene Ustava.

U Ustavu **Srednjobosanskom kantonu** nema odredbe koja sprječava usklađivanje zakonodavstva sa EU standardima.

Ustavom **Županije Zapadnohercegovačke** nije reguliran odgovor na ovo pitanje.

Ustav **Kantona Sarajevo** ne sadrži odredbe koje bi mogle spriječiti BiH da izvrši usklađivanje sa evropskim standardima i/ili *acquis*-em EU.

Kada su u pitanju **Tuzlanski kanton, Zeničko-dobojski kanton, Hercegovačko-neretvanski kanton** i **Kanton 10** na ovo pitanje je već odgovoreno u okviru kantonalnih ustava koji su dostavljeni u okviru odgovora na pitanje broj 17 i 18 prethodno dostavljenog Upitnika EK.

II. PARLAMENT

14. Postoje li postupci za razrješenje entitetske vlade na nivou Federacije BiH nakon izglasavanja nepovjerenja vladi u entitetskom parlamentu?

Postupci za razrješenje Vlade **Federacije BIH** propisani su Ustavom Federacije BIH, Zakonom o vladi Federacije BiH i Poslovnikom Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BIH. Izglasavanje nepovjerenja Vladi Federacije BIH i njeno razrješenje propisano je posebnim dijelom Poslovnika „Izglasavanje nepovjerenja Vladi FBIH".

Naime, Predsjednik Federacije uz saglasnost oba potpredsjednika Federacije imenuje Vladu Federacije nakon konsultacija sa premijerom ili kandidatom za tu funkciju. Predstavnički dom Parlamenta Federacije potvrđuje, većinom glasom, imenovanje Vlade Federacije.

Vlada Federacije se može smijeniti, bilo odlukom predsjednika Federacije uz saglasnost potpredsjednika Federacije ili izglasavanjem nepovjerenja Vladi Federacije u svakom od domova Parlamenta Federacije. Također, postupak izglasavanja nepovjerenja Vladi Federacije može biti otežan kroz proceduru zaštite vitalnog nacionalnog interesa u Domu naroda. Poslovnicima domova Parlamenta Federacije propisan je postupak za izglasavanje nepovjerenja Vladi Federacije, nakon čega slijedi procedura propisana Ustavom Federacije za izbor nove Vlade Federacije.

Najmanje 20 poslanika u Predstavničkom domu mogu pokrenuti prijedlog za izglasavanje nepovjerenja Vladi Federacije. Prijedlog iz prethodnog stava, koji mora biti jasno formulisan, obrazložen i potpisan, podnosi se pismeno predsjedavajućem Predstavničkog doma. Predsjedavajući Predstavničkog doma odmah dostavlja prijedlog Vladi Federacije, poslanicima u Predstavničkom domu i predsjedavajućem Doma naroda. Vlada Federacije razmatra prijedlog za izglasavanje nepovjerenja i podnosi Predstavničkom domu izvještaj sa svojim mišljenjem i stavovima povodom prijedloga. Vlada Federacije je dužna izvještaj dostaviti predsjedavajućem Predstavničkog doma najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema prijedloga.

Predsjedavajući Predstavničkog doma upućuje izvještaj Vlade Federacije poslanicima u Predstavničkom domu i predsjedavajućem Doma naroda. Prijedlog za izglasavanje nepovjerenja Vladi Federacije stavlja se na dnevni red prve naredne sjednice Predstavničkog doma koja se održava poslije dostavljanja izvještaja Vlade Federacije poslanicima u Predstavničkom domu. Ako Vlada Federacije ne podnese izvještaj u predviđenom roku, prijedlog se stavlja na dnevni red prve naredne sjednice Predstavničkog doma po isteku tog roka. Predsjednik kluba poslanika, odnosno predstavnik kluba poslanika koji je podnio prijedlog za izglasavanje nepovjerenja Vladi Federacije ima pravo da na sjednici Predstavničkog doma obrazloži prijedlog. Premijer ima pravo da na sjednici Predstavničkog doma obrazloži izvještaj Vlade Federacije, a ako izvještaj nije podnesen, podnijeće usmeno odgovor na prijedlog. Rasprava o prijedlogu za izglasavanje nepovjerenja Vladi Federacije može se završiti donošenjem zaključka kojim se prijedlog odbija, zaključka kojim se Vlada Federacije obavezuje na određene aktivnosti ili odlukom o izglasavanju nepovjerenja Vladi Federacije. Zaključak, odnosno odluku iz prethodnog stava Predstavnički dom donosi većinom glasova od ukupnog broja poslanika u Predstavničkom domu. O zaključku, odnosno odluci predsjedavajući Predstavničkog doma obavještava predsjednika Federacije i potpredsjednike Federacije i predsjedavajućeg Doma naroda Parlamenta FBIH.

15. Koji je postupak za usvajanje zakona u Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH?

Ustavom **Federacije BiH** u posebnom odjeljku IV. „Struktura Federalne vlasti A. Zakonodavstvo“ propisano je da zakonodavnu vlast u Federaciji BIH vrši Predstavnički dom i Dom naroda. Osnovni zadatak zakonodavne vlasti jeste donošenje zakona i drugih akata kroz redovnu, skraćenu i hitnu parlamentarnu proceduru. Prijedlog za donošenje nekog federalnog zakona u parlamentarnu proceduru daju ovlašteni predlagači za donošenje ili izmjenu federalnog zakona propisani u Ustavu Federacije BIH i Poslovniku Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BIH.

Inicijativu za donošenje zakona na nivou Federacije BIH ovlaštenim predlagačima može predložiti svaki pojedinac – građanin BiH, nevladina organizacija, strukovna udruženja, privredna društva i svi oni koji smatraju da je upućivanje inicijative ovlaštenom predlagaču za promjene zakona u Federaciji BIH koristan postupak. Kada ovlašteni predlagač za donošenje ili promjenu zakona za nivo Federacije BIH prihvati inicijativu ili to sam učini pokreće dalji postupak parlamentarne i vladine procedure da takav propis bude donesen u zakonodavnom tijelu Federacije BIH. Na svaki propis u formi prijedloga za donošenje izjašnjava se Vlada Federacije BIH dajući svoje mišljenje o opravdanosti i korisnosti kao i potrebnim finansijskim sredstvima da se donese i provede takav zakon nakon čega nadležna radna tijela u Predstavničkom domu razmatraju takav prijedlog ili nacrt propisa koji ide u prvo ili drugo čitanje u Parlamentu Federacije BIH uz posebnu naznaku ako se radi o izuzetno važnom i složenom zakonu da je potrebno provesti i javnu raspravu o tom propisu.

Nakon tih prethodnih proceduralnih aktivnosti u Vladi Federacije BIH i Parlamentu Federacije BIH zakon u formi prijedloga po osnovu utvrđenog postupka za donošenje tog propisa ide na plenarno izjašnjavanje u Predstavničkom domu i na plenarno izjašnjavanje u Domu naroda Parlamenta Federacije BIH. Zakonski propis je pravno validan kada ga u skladu sa Ustavom Federacije BIH u potpuno istovjetnom tekstu usvoje oba doma Parlamenta Federacije BIH i kada on bude objavljen u službenom glasilu Federacije BiH.

16. Koliko često su parlamenti usvajali propise po hitnom postupku u proteklih pet godina (od 2013. godine, uključujući i 2013.)? U sljedećoj tabeli dajte pregled primjene navedenog postupka za svaki od 14 nivoa vlasti.

Nivo vlasti	Hitan postupak
Državni nivo	36
Federacija BiH	67
Republika Srpska	117
Unsko-sanski kanton	4
Tuzlanski kanton	26
Zeničko-dobojski kanton	5
Bosansko-podrinjski kanton	0
Kanton Sarajevo	48
Posavski kanton	0
Zapadnohercegovački kanton	9
Srednjobosanski kanton	0
Hercegovačko-neretvanski kanton	3
Kanton 10	2
Brčko distrikt	32
Ukupno za cijelu zemlju	349

17. U kojoj mjeri poslovnici Parlamenta Federacije BiH, Narodne skupštine Republike Srpske i Skupštine Brčko distrikta uređuju pitanje rodne ravnoteže? Dostavite detaljnije objašnjenje, pored uspostave komisije za jednakopravnost spolova.

U Predstavničkom domu Parlamenta **Federacije BiH** Poslovnikom je propisano da je potrebno voditi računa i uređivati pitanja rodne ravnoteže. U tom smislu formirano je posebno radno tijelo Komisija za jednakopravnost spolova čija nadležnost ima isključivu ulogu da se vodi računa o rodnoj ravnoteži. Ta Komisija funkcioniše kao i drugih 25 radnih tijela Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BIH a posebno u sljedećim nadležnostima:

Komisija za jednakopravnost spolova: razmatra nacrte i prijedloge zakonskih propisa i opštih akata iz nadležnosti Predstavničkog doma i daje mišljenja, prijedloge i inicijative vezane za usklađenost sa međunarodnim konvencijama o jednakopravnosti spolova i zabrani svakog oblika diskriminacije na osnovu razlike u spolu; razmatra stanje prava žena i predlaže mjere za eliminaciju mogućih posljedica diskriminacije; pribavlja informacije od značaja za integrisanje polne analize u politiku i programe Predstavničkog doma, programske ciljeve jednakosti polova i doprinosi unapređenju javne svijesti o potrebi učešća žena u politici; sarađuje sa odgovarajućim radnim tijelima Predstavničkog doma, organima i organizacijama Federacije, Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, te sindikatima i nevladinim organizacijama; razmatra prijedloge dokumenata i izvještaje institucija o provođenju Platforme za akciju i Pekinške deklaracije, te pripreme za učešće državnih delegacija na međunarodnim skupovima u vezi sa sprovođenjem tih dokumenata.

Poslovnik o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH ne uređuje detaljno pitanje rodne ravnoteže. Pitanje rodne ravnoteže se naglašava i pojašnjava u dijelu Poslovnika (Član 63.) gdje se opisuju nadležnosti Komisije za jednakopravnost spolova koja razmatra nacrte i prijedloge zakona, drugih propisa i općih akata iz nadležnosti Doma naroda sa stanovišta njihove usklađenosti sa međunarodnim konvencijama o zabrani diskriminacije po osnovu razlika u spolu i jednakosti žena i muškaraca u ostvarivanju svih ljudskih prava; pribavlja informacije

relevantne za ugradnju principa jednakopravnosti spolova u program rada Doma naroda i druge aktivnosti koje su joj date u nadležnost Poslovnikom.

Komisija za jednakopravnost spolova o svim razmatranim aktima na sjednici Komisije s posebnim akcentom na problematiku rodne ravnoteže, dostavlja Izvještaj sa mišljenjem, sugestijama, zaključcima ili preporukama Domu naroda. Komisija za jednakopravnost spolova u cilju što bolje reakcije i uloge po pitanju ravnopravnosti spolova, prilikom razmatranja zakona i politika, blisko sarađuje sa Gender centrom Vlade Federacije BiH.

Princip rodno odgovornog budžetiranja primjenjuje se kod izrade nacrta budžeta od strane predlagača, ali Parlament Federacije BiH ne razmatra budžet sa aspekta rodne ravnoteže.

У **Републици Српској**, у складу са Пословником Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 31/11 и 34/17) *Одбор једнаких могућности* утврђује и прати спровођење политике равноправности и заштите људских права, а у поступку доношења закона и других прописа има права и дужности надлежног радног тијела у подручју које се односи на остваривање равноправности и заштиту људских права с обзиром на националну, вјерску, расну и полну припадност, социјални статус и старосну доб, као и подршку лицима са инвалидитетом и смањеном радном способношћу, брак и породицу, старатељство и насљеђивање. Одбор активно учествује у поступку унапређивања права на равноправност и заштиту грађана и предлаже мјере за уклањање свих облика дискриминације.

Poslovnikom o radu Skupštine **Brčko distrikta BiH** uspostavljena je Komisija za ravnopravnost polova koja je nadležna da:

a. razmatra pitanja u vezi sa ostvarivanjem ravnopravnosti polova u Distriktu;
b. razmatra predložene zakone i druge propise sa stanovišta ravnopravnosti polova i sprečavanja diskriminacije;
c. razmatra prijedloge dokumenata i izvještaje institucija Distrikta koji se odnose na ostvarivanje ravnopravnosti polova;
d. sarađuje sa udruženjima građana koja se bave pitanjem ravnopravnosti polova;
e. obavlja i druge aktivnosti određene ovim poslovnikom i odlukama Skupštine.

18. Navedite kako poslovnici kantonalnih skupština reguliraju pitanja rodne ravnopravnosti u Zapadnohercegovačkom kantonu, Hercegovačko-neretvanskom kantonu i Srednjobosanskom kantonu.

U Poslovniku Skupštine **Srednjobosankskog kantona** nije definisana rodna ravnopravnost.

Članom 6. Poslovnika Skupštine **Hercegovačko – neretvanskog kantona** je propisano da je Skupština jednodoma i čine je poslanici čiji je broj utvrđen Ustavom Kantona i zakonom (u smislu ovog Poslovnika, “poslanik” podrazumijeva lica oba spola).

Članom 42. Poslovnika su nabrojane nadležnosti Komisije za jednakopravnost spolova. Nadležnosti Komisije su:

a. prati i izvještava Skupštinu o stanju u području ostvarivanja jednakopravnosti muškaraca i žena u svim područjima života i rada u Kantonu i ukazuje na diskriminaciju na osnovi razlika u spolu;

b. razmatra prijedloge građana, udruga građana, institucija i organizacija o mjerama za unapređenje jednakopravnosti polova i o tome podnosi izvještaj Skupštini s prijedlozima radnji koje treba poduzeti;
c. razmatra nacrte prijedloga zakona i drugih akata Skupštine u pogledu poštivanja jednakopravnosti spolova i o tome daje mišljenje radnim tijelima Skupštine i Skupštini;
d. daje Skupštini prijedloge radnji na otklanjanju eventualno utvrđenih povreda jednakopravnosti spolova;
e. obavlja i druge poslove u skladu sa ovim Poslovnikom.

Kada je u pitanju **Županija Zapadnohercegovačka**, referiramo se na pitanje 24. iz Upitnika Europske komisije. U Poslovniku Skupštine nisu uređenja pitanja rodne ravnoteže. Ravnopravnost polova se uzima u razmatranje zakona, politika i budžeta.

19. U pogledu procesa strateškog planiranja parlamenata, dostavite dokumente na koje ste se pozvali, jer nisu dostavljeni sa dokumentacijom koju je Komisija primila 28. februara 2018.

Parlamentarna skupština **Bosne i Hercegovine** u privitku dostavlja slijedeća dokumenta:

1. PK – Prilog 1 (PS BiH) Orijentacijski radni plan Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH za razdoblje veljača– prosinac 2018. godine, broj: 01-50-1-512/18 od 15. 2. 2018. godine;
2. PK – Prilog 2 (PS BiH) Orijentacijski radni plan Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH za razdoblje ožujak – prosinac 2018. godine, broj: 02-50-6-814/18 od 23. 3. 2018. godine;
3. PK – Prilog 3 (PS BiH) Strateški plan Tajništva Parlamentarne skupštine BiH za razdoblje 2016.-2019, godine, broj: 03-50-13-1608/15 od 23. 12. 2015.;
4. PK – Prilog 4 (PS BiH) Akcijski plan Parlamentarne skupštine BiH za unapređenje njene uloge u kontekstu EU integracija, broj: 01,02-50-19-1510/15 od 9.2.2016.

Nije nadležnost **Federacija BiH** da dostavi predmetne dokumente.

Народна скупштина **Републике Српске** у прилогу доставља:

1. ПК - Прилог 5 - *(Програм рада НСРС за 2017. год. „Службени гласник Републике Српске“ број 34/2017);*
2. ПК - Прилог 6 - *(Програм рада НСРС за 2018. год. „Службени гласник Републике Српске“ број 29/2018).*

U prilogu dostavljamo Opću politiku **Brčko distrikta BiH** za period 2016. – 2020. godine (PK - Prilog 7).

Slijede dostupne informacije za **kantone**

Program rada Skupštine **Unsko-sanskog kantona** za 2017. godinu (PK-Prilog 8) i Program rada Skupštine Unsko-sanskog kantona za 2018.godinu (PK-Prilog 9) u prilogu.

Kao strateški dokument rada Skupštine **Županije Posavske** ranije smo naveli godišnji Program rada Skupštine, koji se donosi svake godine, tako da od konstituiranja Županije Posavske do

danas ima veliki broj tih Programa, od kojih su neki davno arhivirani i nisu nam dostupni, zbog čega iste nismo priložili. Imajući u vidu da se pravi strateški dokumenti donose za razdoblje od najmanje 5 godina, Program rada Skupštine se ne može ni smatrati pravim strateškim dokumentom već više općim smjernicama za godišnji rad Skupštine zbog čega smatramo da isti nije ni potrebno prilagati.

Program rada Skupštine **Tuzlanskog kantona** za 2017. godinu (PK- Prilog 10) i Program rada Skupštine Tuzlanskog kantona za 2018. godinu (PK - Prilog 11), dostavljamo u prilogu odgovora.

Kao strateški dokument rada Skupštine **Zeničko-dobojskog kantona** ranije smo naveli godišnji Program rada Skupštine, koji se donosi svake godine, tako da od konstituisanja Skupštine Zeničko-dobojskog kantona do danas ima veliki broj tih Programa. Program rada Skupštine za 2017. (PK - Prilog 12) i za 2018. godinu (PK - Prilog 13) dostavljamo u prilogu.

U prilogu dostavljamo Program rada Skupštine **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde** za 2017. godinu (PK-Prilog14) i Program rada Skupštine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde za 2018. godinu (PK-Prilog 15).

U prilogu dostavljamo i Program rada **Srednjobosanskog kantona** za 2018. god**.** (PK -prilog 16)

U prilogu dostavljamo Program rada Skupštine **Hercegovačko-neretvanskog kantona** za 2017. i 2018. godinu (PK- Prilog 17 i PK- Prilog 18).

U prilogu dostavljamo Program rada Skupštine **Županije Zapadnohercegovačke** za 2017. i 2018. godinu (PK- Prilog 19 i PK- Prilog 20).

U prilogu dostavljamo Program rada **Kantona Sarajevo** za 2018. godinu (PK-Prilog 21).

20. Kako se nadgleda provedba strateških planova parlamenata?

U Parlamentarnoj skupštini **Bosne i Hercegovine** strateško planiranje provodi se isključivo na nivou Sekretarijata, dok Parlamentarna skupština, odnosno njeni domovi donose svoje godišnje planove.

Trenutno se provodi Strateški plan Sekretarijata PS BiH za razdoblje 2016. -2019. godina. U ovaj Strateški plan uključen je i Akcioni plan nastao kao rezultat provođenja Twinning projekta „Jačanje kapaciteta parlamenata u kontekstu integracija u EU“, koji je 9.3.2016. usvojen od strane Zajedničkog kolegija Parlamentarne skupštine BiH i koji sadrži preko 300 mjera i preporuka za dodatno organizacijsko i stručno osnaživanje Parlamentarne skupštine BiH na putu evropskih integracija.

Strateškim planom, između ostalog, predviđeno je da „Kolegij Sekretarijata Parlamentarne skupštine BiH preuzima obavezu da prati realizaciju Strateškog plana u svakodnevnom radu kako bi Sekretarijat Parlamentarne skupštine BiH i Parlamentarna skupština BiH postali uzor drugim institucijama u Bosni i Hercegovini i drugim parlamentima u regionu“. U cilju nadgledanja provođenja Strateškog plana, Kolegij svake godine imenuje Radnu grupu za praćenje provođenja operativnog plana za tu godinu, sastavljenu od državnih službenika iz Sekretarijata PS BiH. Zadatak Radne grupe je da na osnovu Strateškog plana pripremi

operativni plan za odnosnu godinu i dostavi ga Kolegiju Sekretarijata na odobrenje. Tako usvojen operativni plan sadrži konkretne mjere i aktivnosti za čije provođenje su odgovorni rukovodioci organizacionih jedinica (rukovodeći državni službenici - sekretari komisija i rukovodioci sektora). Rukovodioci organizacionih jedinica dužni su da Radnoj grupi dva puta godišnje dostave izvještaj o provođenju operativnog plana za tu godinu u dijelu nadležnosti njihovih organizacionih jedinica. Na osnovu izvještaja rukovodilaca organizacionih jedinica Radna grupa priprema izvještaj o provođenju operativnog plana u Sekretarijatu PS BiH i dostavlja ga Kolegiju Sekretarijata. Uz izvještaj o provođenju operativnog plana Radna grupa je dužna Kolegiju Sekretarijata PS BiH dostaviti i preporuke za preduzimanje aktivnosti neophodnih za realizaciju Strateškog plana a koje spadaju u nadležnost Kolegija Sekretarijata. Te preporuke, nakon što budu prihvaćene od strane Kolegija Sekretarijata uzimaju se u obzir prilikom izrade operativnog plana za narednu godinu.

Način nadgledanja realizacije godišnjih orijentacionih radnih planova nije propisan, osim što se na kraju godine izrađuju izvjestaji o radu domova PS BiH.

Provedba strateških planova Parlamenta nadgleda se putem radnih tijela Parlamenta **Federacije BiH**.

У Републици Српској, у дјелокругу рада Народне Скупштине Републике Српске на сједницама Колегијума Народне скупштине Републике Српске врше се анализе реализације спровођења Програма рада. Такође, редовно се подносе Извјештаји о праћењу и имплементацији Акционих планова стратешких докумената, приликом чега се прати напредак у извршењу мјера, спровођењу активности, те поштовању предвиђених рокова.

Nadzor nad provedbom strateških dokumenata Skupština **Brčko distrikta BiH** vrši putem parlamentarnih tijela Skupštine (komisija), putem razmatranja izvještaja i informacija na plenarnim sjednicama Skupštine. Skupština može koristiti i druge mehanizme nadzora i kontrole kao što su korištenje mehanizma poslaničkih pitanja o provedbi utvrđenih politika, korištenje mehanizma interpelacije, kao i formiranja posebnih istražnih komisija u skladu sa Statutom. Takođe, Skupština u postupku nadzora može donijeti odgovarajuće mjere i utvrditi dodatna zaduženja u cilju realizacije strateških planova.

Slijede dostupni podaci za **kantone**:

U skladu sa odredbama Poslovnika o radu Skupštine **Unsko-sanskog kantona** ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona" broj: 5/04) Skupština povremeno, a najmanje dva puta godišnje, razmatra ostvarenje programa rada i preduzima potrebne mjere za njegovo izvršenje.

Provedba odnosno provođenje Programa rada Skupštine se nadgleda tako što se napravi godišnji izvještaj o njegovom izvršenju, koji razmatra Skupština **Županije Posavske** na svojoj sjednici i donosi zaključak o prihvaćanju istog.

Šestomjesečne izvještaje o realizaciji Programa rada Skupštine usvaja Kolegij Skupštine **Tuzlanskog kantona.**

Kada je u pitanju **Zeničko-dobojski**, provedba odnosno provođenje Programa rada Skupštine se nadgleda tako što se sačinjavaju periodični izvještaji o njegovom izvršenju, (ranije kvartalni

to jest tromjesečni, a kasnije šestomjesečni izvještaji), koje razmatra Skupština Kantona na svojoj sjednici i donosi zaključak o prihvatanju istih.

Provođenje Programa rada Skupštine **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde** se nadgleda kroz pripremu šestomjesečnih i godišnjih izvještaja koje razmatra Skupština Kantona na svojoj sjednici.

U članu 52. Poslovnika Skupštine **Srednjobosanskog kantona** definisano je da: "Skupština šetomjesečno razmatra ostvarivanje programa rada".

Članom 45, 46 i 47 Poslovnika Skupštine **Hercegovačko - neretvanskog kantona** predviđeno je donošenje Programa rada Skupštine koji uključuje osnovni sadržaj, način izvršavanja, nositelje poslova, rokove za razmatranje pojedinih pitanja na sjednicama Skupštine i procedure donošenja odnosnih akata.Kroz aktivnosti Kolegija Skupštine u pripremi sjednica Skupštine prati se realizacija Programa rada Skupštine, te se Skupština izvještava o stepenu realizacije istog. Kroz Izvještaj o radu Vlade i drugih institucija kojima je osnivač Kanton, vrši se nadgledanje provedbe zadataka koje su predviđenje Programom rada.

Kada je u pitanju **Županija Zapadnohercegovačka,** referiramo se na pitanje 25. iz Upitnika Europske komisije. Skupština donosi program rada za narednu godinu do kraja tekuće godine. Program rada sadrži zadatke Skupštine, koji proizilaze iz Ustava, zakona, planskih dokumenata Županije, kao i druge poslove i zadatke u nadležnosti Skupštine. Program rada uključuje osnovni sadržaj, način izvršavanja, nositelje poslova, rokove za razmatranje pojedinih pitanja na sjednicama Skupštine i procedure donošenja odnosnih akata. U pripremama za izradu programa rada predsjednik, dopresjednici odnosno zamjenik Presjednika i tajnik Skupštine, pribavljaju prijedloge i mišljenja o pitanjima koja treba unijeti u program rada od zastupnika, radnih tijela Skupštine, Vlade, općinskih vijeća, županijskih tijela i organizacija , te građana i udruga građana. Na osnovu primljenih prijedloga i sugestija, Kolegij priprema i utvrđuje prijedlog programa rada Skupštine, koji se upućuje Skupštini na razmatranje. Skupština tromjesečno razmatra ostvarivanje programa rada i poduzima odgovarajuće mjere za njegovo izvršenje. Program rada Skupštine objavljuje se u «Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke» kao i u posebnoj publikaciji dostupnoj javnosti. (korištena literatura – Poslovnik Skupštine Županije Zapadnohervegovačke).

Član 62. Poslovnika Skupštine **Kantona Sarajevo** propisuje da Kolegij tromjesećno analizira ostvarivanje programa rada i preduzima odgovarajuće mjere za njegovo izvršenje, o čemu informiše Skupštinu, po potrebi.

21. Koliko je zakona koji su usvojeni u Federaciji BiH i Republici Srpskoj u proteklih pet godina sadržalo procjene utjecaja? Unesite podatke u tabelu.

Nivo vlasti	Usvojeni zakoni koji uključuju procjenu utjecaja
Federacija BiH	27 zakona usvojeno u formi prijedloga, a 23 zakona u formi nacrta
Republika Srpska	430

22. Kakvi su kapaciteti Parlamenta Federacije BiH za procjenu usklađenosti svih relevantnih propisa u parlamentarnoj proceduri s acquis-em? Koliko je zaposlenih u Parlamentu Federacije BiH zaduženo za usklađivanje s acquis-em?

U Parlamentu **Federacije BiH** u oba doma ustanovljene su Komisije za evropske integracije čija je nadležnost, između ostalog, i praćenje i usklađivanje propisa Bosne i Hercegovine i Federacije BiH sa standardima EU. Date Komisije su uspostavljene sa identičnim nadležnostima da globalno prate ukupnu usklađenost relevantnih pravnih propisa sa evropskom stečevinom.

Predstavnički dom Parlamenta Federacije BIH ima i formalno-pravne kapacitete da prati procjenu usklađenosti relevantih propisa koji idu u parlamentarnu proceduru i njihovu usklađenost sa evropskom pravnom stečevinom.

Vlada Federacije BIH na traženje Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamenta Federacije BIH dostavlja poseban akt uz zakonski propis koji je iz popisa zakona BiH na evropskom putu, koliki je stepen usklađenosti tog propisa sa Evropskom pravnom stečevinom iz te oblasti.

Komisija za evropske integracije ima i druge posebne zadatke kao nadležno radno tijelo iz te oblasti gdje ona i provodi aktivnosti organiziranja konferencija i procesa edukacije za evropske procese na nivou Federacije BIH, gdje je Predstavnički dom Parlamenta Federacije BIH u nekoliko navrata imao i tematske sjednice posvećene evropskom putu BiH.

Posebne nadležnosti Komisije za evropske integracije su i sljedeće:

- razmatra pitanja koja su u vezi s evropskim integracijama, i njihov odnos sa organima vlasti u Bosni i Hercegovini;
- prati usklađivanja propisa Bosne i Hercegovine i Federacije sa standardima Evropske unije (u daljem tekstu: EU);
- uspostavlja i ostvaruje saradnju sa komisijama i tijelima za saradnju sa evropskim integracijama drugih parlamenata u Bosni i Hercegovini i inostranstvu u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine;
- prati izvršavanja prava i obaveza Federacije proizašlih iz međunarodnih ugovora koji se odnose na evropski put Bosne i Hercegovine;
- analizira aktivnosti integracijske strategije za Bosnu i Hercegovinu – i pregovore sa EU;
- učestvuje u izradi studija koje se odnose na Bosnu i Hercegovinu i njen evropski put;
- sarađuje s institucijama u Bosni i Hercegovini – Direkcijom za evropske integracije o aktivnostima Bosne i Hercegovine i EU;
- organizuje prezentacije javnog mišljenja o evropskom putu Bosne i Hercegovine;
- pohranjuje i sistematski prezentira članovima Komisije informacija u vezi s EU;
- informacije o korištenju dodijeljenih sredstava EU Bosni i Hercegovini;
- informacija o toku pregovora Bosne i Hercegovine sa EU i
- druga pitanja.

U Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BIH određena su dva zaposlenika koji opslužuju Komisiju za evropske integracije kao posebno radno tijelo i savjetnica predsjedavajućeg za pitanja evropskih integracija koji opslužuju ukupno sve poslove vezano za evropski put BiH, što znači da u Predstavničkom domu ukupno tri osobe obavljaju te poslove, istovremeno obavljajući i druge svoje sistematizovane poslove.

Predstavnički dom Parlamenta Federacije BIH je na posebnoj tematskoj sjednici posvećenoj evropskom putu BiH donio zaključak da se formira posebna organizaciona jedinica sa više zaposlenika koji će pratiti usklađenost relevantnih propisa u Parlamentu Federacije BIH sa evropskom pravnom stečevinom.

Trenutno, sa formalno-pravnog stanovišta u Parlamentu Federacije BiH još nema sistematiziranih radnih mjesta čija nadležnost obuhvata poslove i radne zadatke usklađivanja sa *acquis*-em.

23. Od svih propisa koji su usvojeni u proteklih pet godina, koliko je bilo prijedloga zakona na inicijativu parlamenta (za razliku od prijedloga zakona na inicijativu vlade)? U sljedećoj tabeli dajte zbirni pregled stanja za svaki nivo vlasti

Nivo vlasti	% propisa usvojenih na inicijativu parlamenta
Državni nivo	24
Federacija BiH	10
Republika Srpska	3
Unsko-sanski kanton	5
Tuzlanski kanton	6
Zeničko-dobojski kanton	31
Bosansko-podrinjski kanton	8
Kanton Sarajevo	4
Posavski kanton	1
Zapadnohercegovački kanton	3
Srednjobosanski kanton	0
Hercegovačko-neretvanski kanton	0
Kanton 10	0
Brčko Distrikt	10
Ukupno za cijelu zemlju	105

24. U sljedećoj tabeli navedite koliko vremena (u danima) se posvećuje razmatranju zakona za svaki nivo vlasti. Navedite ukupno prosječno vrijeme koje se posvećuje tome u parlamentima kao i konkretno koliko vremena komisije posvećuju razmatranju zakona.

Nivo vlasti	Prosječno vrijeme koje komisije posvećuju razmatranju zakona	Ukupno prosječno vrijeme koje se posvećuje razmatranju zakona (*u danima)*
Državni nivo	50 dana	75 dana
Federacija BiH	2-3 dana	2-3 sjednice
Republika Srpska	6-8 dana	6-8 dana
Unsko-sanski kanton	45 minuta (1 dan)	2 sata (1 dan)
Tuzlanski kanton	40 dana	45 dana
Zeničko-dobojski kanton	40 dana	40 dana
Bosansko-podrinjski kanton	3 dana	1 dan
Kanton Sarajevo	42 dana	42 dana
Posavski kanton	60 dana	2 dana
Zapadnohercegovački kanton	1 do 3 sata	1 dan

Nivo vlasti	Prosječno vrijeme koje komisije posvećuju razmatranju zakona	Ukupno prosječno vrijeme koje se posvećuje razmatranju zakona (*u danima)*
Srednjobosanski kanton	30-35 dana	30-35 dana
Hercegovačko-neretvanski kanton	15 dana	15 dana
Kanton 10	2 dana	14 dana
Brčko Distrikt	5 dana	40 dana
Ukupno za cijelu zemlju	-	-

25. Navedite nadležnosti parlamentarnih komisija za oba doma Parlamenta Federacije BiH.

Predstavnički dom Parlamenta **Federacije BiH** ima posebna radna tijela za sve oblasti koja su konstituisana i popunjena zastupnicima u Predstavničkom domu u skladu sa njihovim zanimanjima a formirana su i neka zajednička tijela koja sačinjavaju zastupnici iz oba doma Parlamenta Federacije BIH. Predstavnički dom Parlamenta Federacije BIH ima 25 komisija i odbora u formi radnog tijela Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BIH gdje u nekoliko najvažnijih radnih tijela kao što su Ustavna komisija, Zakonodavno-pravna komisija, Komisija za mlade imaju i članovi komisije iz reda naučnih i stručnih ljudi koji svojim radom doprinose boljem i stručnijem radu radnih tijela Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BIH.
Nadležnosti radnih tijela propisane su kako slijedi:

1. Ustavna komisija:

   - prati ostvarivanje Ustava Federacije;
   - razmatra pitanja od značaja za daljnji razvoj i izgradnju ustavnog sistema i inicira usklađivanje ustavnih odredbi sa promjenama u društvenim odnosima;
   - proučava i obrađuje inicijative i prijedloge za promjenu Ustava Federacije i Ustava Bosne i Hercegovine i o njima daje mišljenje;
   - stara se o sprovođenju javne rasprave i izvještava Predstavnički dom o rezultatima javne rasprave;
   - daje mišljenje o prijedlozima za izmjene, odnosno dopune prijedloga amandmana na Ustav Federacije;
   - prati izmjene i dopune Ustava Bosne i Hercegovine i usaglašenost Ustava Federacije sa Ustavom Bosne i Hercegovine i
   - razmatra i druga pitanja koja se odnose na ostvarivanje i promjene Ustava Federacije i o tome obavještava Predstavnički dom.

2. Zakonodavno-pravna komisija:

   - razmatra nacrte i prijedloge zakona, drugih propisa i opštih akata koje donosi Predstavnički dom u pogledu njihove usklađenosti sa Ustavom Federacije i pravnim sistemom, kao i u pogledu pravne obrade i o tome podnosi izvještaj sa mišljenjem i prijedlozima Predstavničkom domu;
   - razmatra pitanja zakonodavne metodologije i druga pitanja od značaja za ujednačavanje pravno-tehničke obrade akata koje donosi Predstavnički dom;

- razmatra, na zahtjev Predstavničkog doma, opšte akte organizacija i zajednica na koje Predstavnički dom daje potvrdu, odnosno saglasnost sa stanovišta usklađenosti sa Ustavom Federacije i zakonom i o tome podnosi izvještaj sa mišljenjem i prijedlozima;
- utvrđuje prečišćene tekstove zakona, drugih propisa i opštih akata Predstavničkog doma ako je za to ovlašćena;
- učestvuje u pripremanju programa rada zakonodavne djelatnosti Predstavničkog doma i obavlja i druge poslove određene ovim Poslovnikom;
- Prijedlozi Komisije koji su formulisani kao izmjene ili dopune prijedloga zakona i drugih propisa i opštih akata unose se u njen izvještaj i smatraju se amandmanima.

3. Administrativna komisija:

- priprema, utvrđuje i donosi akta kojima se uređuju naknade plata poslanika u Predstavničkom domu, plata funkcionera koje bira, odnosno imenuje Predstavnički dom, kao i naknade određenih materijalnih troškova poslanika i funkcionera, donosi akte koji se odnose na organizaciju i rad Stručne službe Predstavničkog doma i Zajedničke službe Parlamenta, plata rukovodećih državnih službenika i ostalih zaposlenika u Stručnoj službi Predstavničkog doma i Zajedničkoj službi Parlamenta Federacije, te donosi odgovarajuća akta za njihovu primjenu, kao i pojedinačna akta o platama i naknadama materijalnih i drugih primanja;
- utvrđuje visinu naknade i posebne naknade za rad članovima radnih tijela izabranih iz reda naučnih, stručnih i javnih radnika;
- utvrđuje prijedlog za osiguranje sredstava u budžetu Federacije za rad Parlamenta Federacije i korišćenje tih sredstava;
- obavlja sve poslove u vezi sa osiguranjem stanova za potrebe Predstavničkog doma i Zajedničkih službi Parlamenta Federacije i raspolaže tim stanovima, odlučuje o njihovom dodjeljivanju na korišćenje, o zamjeni i o jednokratnom prijenosu prava korišćenja, u skladu sa zakonom;
- odlučuje o dodjeljivanju privremenog smještaja funkcionerima i, po potrebi, drugim zaposlenicima u Stručnoj službi Predstavničkog doma i Zajedničkoj službi Parlamenta Federacije ili drugim federalnim organima;
- utvrđuje uslove i način korišćenja putničkih automobila za obavljanje službenih poslova i
- obavlja i druge poslove određene ovim Poslovnikom i drugim opštim aktom Predstavičkog doma.

4. Komisija za evropske integracije:

- razmatra pitanja koja su u vezi s evropskim integracijama, i njihov odnos sa organima vlasti u Bosni i Hercegovini;
- prati usklađivanja propisa Bosne i Hercegovine i Federacije sa standardima Evropske unije (u daljem tekstu: EU);
- uspostavlja i ostvaruje saradnju sa komisijama i tijelima za saradnju sa evropskim integracijama drugih parlamenata u Bosni i Hercegovini i inostranstvu u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine;
- prati izvršavanja prava i obaveza Federacije proizašlih iz međunarodnih ugovora koji se odnose na evropski put Bosne i Hercegovine;
- • analizira aktivnosti integracijske strategije za Bosnu i Hercegovinu – i pregovore sa EU;

- učestvuje u izradi studija koje se odnose na Bosnu i Hercegovinu i njen evropski put;
- sarađuje s institucijama u Bosni i Hercegovini – Direkcijom za evropske integracije o aktivnostima Bosne i Hercegovine i EU;
- organizuje prezentacije javnog mišljenja o evropskom putu Bosne i Hercegovine;
- pohranjuje i sistematski prezentira članovima Komisije informacija u vezi s EU;
- informacije o korištenju dodijeljenih sredstava EU Bosni i Hercegovini;
- informacija o toku pregovora Bosne i Hercegovine sa EU i
- druga pitanja.

5. Komisija za zaštitu ljudskih prava i sloboda:

- razmatra pitanja u vezi sa kršenjem sloboda i prava građana utvrđenih Ustavom Federacije i zakonima Federacije od državnih organa, javnih ustanova i organizacija koje vrše javna ovlašćenja, kao i šira pitanja od značaja za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda koja pokreću ombudsmeni, građani, političke organizacije i udruženja građana, druge organizacije i zajednice i o tome izvještava Predstavnički dom; ukazuje na pojave i probleme u ostvarivanju i zaštiti ljudskih sloboda i prava i predlaže mjere za njihovu efikasniju zaštitu. Po pravilu, Komisija ne razmatra pitanja po kojima su u toku sudski i drugi postupci, osim ako se radi o neprihvatljivom odugovlačenju postupka ili očiglednoj zloupotrebi vlasti i samovolji na koje ukaže ombudsmen;
- razmatra predstavke, žalbe i prijedloge koje građani upućuju ili neposredno podnose Predstavničkom domu i o tome obavještava podnosioca;
- neposredno radi na predstavkama, žalbama i prijedlozima koji se odnose na prava i dužnosti za koje je u Ustavu Federacije utvrđeno da ih vrši Federacija i njeni organi i o svom stavu obavještava podnosioca predstavke, žalbe, odnosno prijedloga i predlaže nadležnim organima i organizacijama mjere za rješavanje pitanja i problema iznesenih u predstavkama, žalbama i prijedlozima;
- razmatra, proučava i analizira pojave i probleme na koje se u predstavkama, žalbama i prijedlozima ukazuje, radi sagledavanja uzroka zbog kojih se oni podnose, i o tome obavještava Predstavnički dom;
- razmatra predstavke, žalbe i prijedloge u kojima se pokreće pitanje odgovornosti funkcionera koje bira ili imenuje Predstavnički dom i dostavlja ih sa svojim mišljenjem nadležnom tijelu Predstavničkog doma i
- razmatra predstavke, žalbe i prijedloge u kojima se ukazuje na pojave koje nastaju u primjeni zakona i drugih akata ili na nepravilno izvršavanje tih akata i o tome obavještava Predstavnički dom i nadležna radna tijela Predstavničkog doma i predlaže preduzimanje određenih mjera;
- Predstavke, žalbe i prijedloge kojima se pokreću inicijative za donošenje, izmjenu ili dopunu zakona i drugih akata Komisija dostavlja predsjedavajućem Predstavničkog doma i potpredsjedavajućim Predstavničkog doma.

6. Komisija za bezbjednost razmatra pitanja sistema i politike u oblasti bezbjednosti u okviru prava i dužnosti Predstavničkog doma i, u vezi s tim, daje mišljenja i prijedloge Predstavničkom domu; predlaže mjere za organizovanje, vođenje i razvoj bezbjednosti Federacije; razmatra pitanja suzbijanja terorizma, međukantonalnog kriminala, neovlašćene trgovine drogom i organizovanog kriminala; razmatra pitanja o nabavljanju, držanju i nošenju oružja; razmatra nacrte i prijedloge zakona i drugih opštih akata kojima se reguliše oblast bezbjednosti Federacije i daje mišljenja i prijedloge Predstavničkom domu. Komisija može provoditi istragu i u tu svrhu zahtijevati svjedočenja, dokaze i dokumente.

7. Komisija za izbor i imenovanje prati provođenje ustavnih načela i zakonskih odredbi koje se odnose na ostvarivanje politike u ovoj oblasti, pretresa sva pitanja u vezi sa izborom, imenovanjem, postavljenjem i razrješenjem, kao i druga pitanja u vezi s tim iz nadležnosti Predstavničkog doma.

   Komisija sarađuje sa odgovarajućim tijelima drugih organa i organizacija u Federaciji, pribavlja njihova mišljenja i utvrđuje prijedloge za izbor, imenovanje, postavljenje i razrješenje iz nadležnosti Predstavničkog doma. O pitanjima izbora, imenovanja, postavljenja i razrješenja iz nadležnosti drugih organa i organizacija Federacije, kad je predviđeno da se traži mišljenje, odnosno konsultovanje Predstavničkog doma, Komisija daje mišljenje tim organima i organizacijama.

   Komisija, zajedno sa nadležnim radnim tijelom Doma naroda, postavlja rukovodeće državne službenike u Zajedničkoj službi Parlamenta Federacije.

8. Komisija za informisanje razmatra pitanja informisanja javnosti o radu Predstavničkog doma i radnih tijela Predstavničkog doma; predlaže, odnosno preduzima mjere za unapređivanje informisanja javnosti o pitanjima koja se razmatraju i o kojima se odlučuje u Predstavničkom domu; stara se o ostvarivanju posebnog društvenog interesa Predstavničkog doma u javnim preduzećima informativne djelatnosti čiji je osnivač Federacija, u skladu sa zakonom, te razmatra nacrte i prijedloge zakona, drugih propisa i opštih akata i druga pitanja iz oblasti informisanja i daje mišljenja i prijedloge Predstavničkom domu.

9. Komisija za jezička pitanja:

   - prati ostvarivanje jednakopravnosti i ravnomjerne upotrebe službenih jezika u Federaciji BiH – bosanskog jezika, hrvatskog jezika i srpskog jezika, te po potrebi predlaže postupke za njihovo ostvarivanje;
   - utvrđuje istoznačnost tekstova prijedloga pravno-normativnih i drugih akata koje usvaja Predstavnički doma;
   - rješava tekuća pitanja u vezi s djelokrugom Komisije;
     Komisija može po potrebi osnovati potkomisije za bosanski jezik, za hrvatski jezik i za srpski jezik.

     Potkomisija:

     a) ocjenjuje usaglašenost tekstova sa standardno jezičkim normama jezika na kojim su napisani;
     b) pruža pomoć lektorskim sekcijama za bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik iznošenjem mišljenja, prijedloga i sugestija u vezi s primjenom jezičkih standarda.

10. Mandatno-imunitetska komisija razmatra pitanja u vezi sa primjenom imuniteta poslanika u Predstavničkom domu; obavještava Predstavnički dom o slučajevima koji povlače prestanak mandata poslanika; obavlja poslove Verifikacione komisije u vezi sa verifikacijom mandata poslanika koji su naknadno izabrani.

11. Komisija za jednakopravnost spolova razmatra nacrte i prijedloge zakonskih propisa i opštih akata iz nadležnosti Predstavničkog doma i daje mišljenja, prijedloge i inicijative

vezane za usklađenost sa međunarodnim konvencijama o jednakopravnosti spolova i zabrani svakog oblika diskriminacije na osnovu razlike u spolu; razmatra stanje prava žena i predlaže mjere za eliminaciju mogućih posljedica diskriminacije; pribavlja informacije od značaja za integrisanje polne analize u politiku i programe Predstavničkog doma, programske ciljeve jednakosti polova i doprinosi unapređenju javne svijesti o potrebi učešća žena u politici; sarađuje sa odgovarajućim radnim tijelima Predstavničkog doma, organima i organizacijama Federacije, Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, te sindikatima i nevladinim organizacijama; razmatra prijedloge dokumenata i izvještaje institucija o provođenju Platforme za akciju i Pekinške deklaracije, te pripreme za učešće državnih delegacija na međunarodnim skupovima u vezi sa sprovođenjem tih dokumenata.

12. Komisija za lokalnu samoupravu razmatra pitanja i prijedloge projekata iz domena sistema lokalnih vlasti - sistema lokalne samouprave; prati i osigurava da se principi iz Evropske povelje o lokalnoj samoupravi inkorporiraju u domaće zakonodavstvo; prati i osigurava reformu domaćeg zakonodavstva iz domena lokalnih vlasti i njihovo usaglašavanje sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i evropskim međunarodnim pravnim standardima; prati proces uspostavljanja lokalne samouprave kao osnovnog stuba demokratskog društva - uspostavljanje lokalnih demokratija kao autonomnih i demokratskih oblika organizovanja građana; razmatra zakonske i ustavne projekte o provođenju principa decentralizacije vlasti, a posebno principa supsidijarnosti, kako bi se lokalne demokratije lokalne vlasti osposobile da odgovorno upravljaju javnim poslovima (planiranje, uređenje prostora, korišćenje zemljišta, zaštita okoline i komunalne infrastrukture) koji su najbliži građanima; prati regulisanje i funkcionisanje regionalnih, kantonalnih i lokalnih vlasti; prati zakonske i ustavne projekte o statusu i kompentencijama gradova i upravnih centara, te potrebno regulisanje njihovih odnosa sa vlastima više instance, kao i dijelovima unutar gradova; prati usaglašenost sistema lokalne samouprave iz nadležnosti entitetskih vlasti na polju decentralizacije vlasti i decentralizacije fiskalne politike sve u cilju jačanja i osposobljavanja lokalnih vlasti da mogu odgovorno upravljati i regulisati povjerenim javnim poslovima, u skladu sa interesima lokalnog stanovništva.

13. Komisija za pitanja mladih razmatra nacrte i prijedloge zakona i drugih akata koja se odnose na statusna pitanja djece, mladih i uloge porodice za život mladih; inicira nova zakonska rješenja koja se odnose na pitanja položaja djece, mladih i ulogu porodice za život mladih; daje smjernice, ovim Poslovnikome i preporuke za razvoj omladinske politike u Federaciji; posreduje, po potrebi, u kontaktu između različitih državnih institucija, omladinskih organizacija, neformalnih grupa i pojedinaca u skladu sa nadležnostima Komisije; prati provođenje određenih evropskih dokumenata i konvencija o pravima djece i mladih; predlaže mjere za unapređenje informativne politike i transparentnosti prema mladima; učestvuje u međunarodnoj saradnji i povezivanju sa institucijama koje imaju iste ili slične nadležnosti; održava komunikaciju sa svim institucijama, organizacijama i pojedincima koji se bave omladinskom problematikom, u skladu sa nadležnostima Predstavničkog doma i nadležnostima Komisije.

14. Etička komisija je zadužena za implementaciju Kodeksa ponašanja, a vrši i praćenje rada, nadzor ponašanja izabranih zvaničnika i rješavanje prijava u vezi sa kršenjem odredaba Kodeksa. Svi građani imaju pravo i dužnost podnositi prijave Etičkoj komisiji za sve oblike kršenja pravila Kodeksa ponašanja. Komisija razmatra prijave i provodi postupak ispitivanja osnovanosti prijava i nakon toga odlučuje da li postoji povreda neke od odredaba Kodeksa ponašanja.

Ako ocijeni da je od strane izabranog zvaničnika učinjena povreda neke od odredaba Kodeksa, Komisija će dati svoje mišljenje, predložiti mjeru i o tome izvijestiti Predstavnički dom. Predstavnički dom usvaja i izriče mjeru. Komisija ima sedam članova.

15. Odbor za ekonomsku i finansijsku politiku razmatra: politiku i programe obnove i razvoja Federacije, utvrđivanje mjera ekonomske politike, programe razvoja u pojedinim djelatnostima, granama, oblastima (strukturalne) i područjima (regionalne); finansiranje djelatnosti federalne vlasti, ustanova i institucija koje federalne vlasti osnivaju oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima; fiskalnu i kreditnu politiku Federacije u okviru kreditne politike Bosne i Hercegovine; politiku u bankarstvu; funkcioniranje finansijskih institucija na nivou Federacije; propise iz oblasti finansija; donošenje, izvršenje i kontrolu izvršenja budžeta Federacije; donošenje odluka o zaduživanju, javnim zajmovima i drugim obavezama Federacije, politiku korišćenja zemljišta na federalnom nivou; korišćenje prirodnih bogatstava; javnu potrošnju, cijene, robne rezerve i zapošljavanje; turizam; brži razvoj ekonomski nerazvijenih kantona i područja; statistiku i druga pitanja iz oblasti obnove, razvoja, ekonomije, finansija i budžeta iz nadležnosti Predstavničkog doma.

16. Odbor za energetiku, rudarstvo i industriju razmatra pitanja: utvrđivanja energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona, te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture; o elektroprivredi, rudarstvu i korišćenju drugih prirodnih bogatstava; o metalurgiji i metalopreradi; o projektovanju i izgradnji investicionih i drugih objekata iz oblasti energetike, rudarstva i industrije; o načelima za način vršenja ovih djelatnosti; o programima razvoja u oblasti energetike, rudarstva i industrije; upravljanja u privrednim subjektima sa pretežnom državnom vlasničkom strukturom; sistem organizacije u industriji; uticaj mjera ekonomske politike na industrijski razvoj; projektovanja i izgradnje investicionih i drugih objekata; o saobraćaju i vezama; o komunikacijskoj i transportnoj infrastrukturi, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine; i druga pitanja iz oblasti privrede, energetike, rudarstva i industrije, kao privredne djelatnosti i grana industrije, iz nadležnosti Predstavničkog doma.

17. Odbor za promet i komunikacije razmatra: politiku i programe obnove i razvoja Federacije u oblasti prometa i komunikacija, utvrđivanje politike i mjera za njenu realizaciju u oblasti prometa i komunikacija, zakone i druge propise iz nadležnosti Parlamenta Federacije u oblasti prometa i komunikacija i druga pitanja iz ove oblasti, a koja su u nadležnosti Parlamenta Federacije.

18. Odbor za denacionalizaciju i privatizaciju razmatra inicijative, odnosno zahtjeve građana, njihovih udruženja i drugih organizacija i zajednica za reprivatizaciju prinudno prenesene imovine u državnu, odnosno društvenu i vojnu nacionalizacijom stambenih i poslovnih zgrada i prostorija, određenim oblicima konfiskacije i drugim vidovima prinudnog prenošenja nekretnina u državnu, odnosno društvenu svojinu; razmatra akte koje Predstavnički dom donosi iz oblasti privatizacije, prati i analizira sprovođenje procesa privatizacije, predlaže Predstavničkom domu mjere i akte iz oblasti denacionalizacije i privatizacije, te razmatra i druga pitanja iz ove oblasti iz nadležnosti Predstavničkog doma.

19. Odbor za pravdu i opštu upravu razmatra pitanja: ostvarivanja ustavnosti i zakonitosti; jedinstva pravnog sistema; o izbornom sistemu; o Vladi Federacije; o federalnim praznicima; o odlikovanjima, nagradama i drugim priznanjima Federacije; o političko-teritorijalnoj organizaciji Federacije; o provođenju zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine sa teritorije Federacije i o boravku i

kretanju stranaca; o grbu, zastavi i pečatima Federacije; o udruživanju građana u udruženja i u društvene i političke organizacije;o javnom redu i miru; o zborovima i drugim javnim skupovima; o načelima referenduma; o pravnom položaju vjerskih zajednica; o sistemu federalne uprave; o pravima, dužnostima i odgovornostima zaposlenika u organima koje obrazuju organi Federacije, kantona i opština; o bezbjednosti saobraćaja; o saobraćaju i transportu opasnih materija; o federalnim sudovima, tužilaštvu i pravobranilaštvu; o advokaturi i drugim vidovima pravne pomoći; o određivanju krivičnih djela i privrednih prestupa i odgovornosti za njih; o amnestiji i pomilovanju; o izvršenju sankcija i vaspitno-popravnih mjera; o sistemu prekršaja i prekršajnom postupku i o odgovornosti i sankcijama za prekršaje kojima se povređuju federalni propisi; o posebnim sudskim postupcima u oblastima u kojima društvene odnose uređuje Federacija i o drugim pitanjima iz nadležnosti Predstavničkog doma.

20. Odbor za povratak izbjeglih i raseljenih lica razmatra pitanja: sprovođenja Aneksa VII Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini; o stvaranju pretpostavki za povratak izbjeglih i raseljenih lica u svoje domove; izgradnji i popravci stambenih objekata i infrastrukture u cilju njihovog povratka; naknade štete za imovinu uništenu u ratnim djejstvima i o drugim pitanjima iz oblasti povratka izbjeglih i raseljenih lica iz nadležnosti Predstavničkog doma.

21. Odbor za obrazovanje, nauku, kulturu i sport razmatra pitanja: o sistemu vaspitanja i obrazovanja, kulture, sporta i tehničke kulture; o bibliotečkoj djelatnosti; o filmskoj djelatnosti; o zaštiti i korišćenju kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa; o načelima organizacije naučno- istraživačke djelatnosti; o planiranju i programima razvoja u oblasti obrazovanja i vaspitanja, nauke, kulture, sporta i tehničke kulture i o drugim pitanjima iz oblasti obrazovanja, nauke, kulture i sporta iz nadležnosti Predstavničkog doma.

22. Odbor za boračka i invalidska pitanja razmatra pitanja: položaja, statusa i posebne zaštite boraca, ratnih vojnih invalida, civilnih žrtava rata, članova porodica šehida, odnosno poginulih boraca i demobilisanih pripadnika oružanih snaga Federacije i druga pitanja iz ove oblasti iz nadležnosti Predstavničkog doma.

23. Odbor za rad i socijalnu zaštitu razmatra pitanja: o osnovnim pravima, obavezama i odgovornostima iz radnog odnosa; o zaštiti na radu; o penzijskom i invalidskom osiguranju; o načelima dječije zaštite; o zapošljavanju; o zaštiti starih i iznemoglih lica i drugim vidovima socijalne zaštite i o drugim pitanjima iz oblasti rada i socijalne zaštite iz nadležnosti Predstavničkog doma.

24. Odbor za zdravstvo razmatra pitanja: razvoja i unapređenja sistema zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja građana; sistema finansiranja zdravstvene zaštite; sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti i druga pitanja iz oblasti zdravstvene zaštite i zdravstva iz nadležnosti Predstavničkog doma.

25. Odbor za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo razmatra pitanja: o razvoju poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva; o ekonomskom položaju i udruživanju zemljoradnika; o politici korišćenja zemljišta na federalnom nivou, posebno poljoprivrednog zemljišta, šuma i šumskog zemljišta; upravljanju šumama i šumskim zemljištem; o lovu i ribolovu; o zdravstvenoj zaštiti stoke i divljači i zaštiti bilja; o režimu voda; zaštiti od elementarnih nepogoda; o meteorološkoj, hidrološkoj i seizmološkoj službi; o programima razvoja u oblastima poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i o drugim

pitanjima iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva iz nadležnosti Predstavničkog doma.

26. Odbor za prostorno uređenje, stambeno-komunalnu politiku, ekologiju i turizam razmatra pitanja: o prostornom i urbanističkom planiranju; o načelima komunalnih djelatnosti; o stambenim odnosima i otkupu stanova; o načelima u oblasti stambene izgradnje i njenog finansiranja i upravljanja i gazdovanja stambenim i poslovnim zgradama; o načelima stambenog zadrugarstva; politiku zaštite čovjekove okoline; korišćenje prirodnih bogatstava; korišćenje zemljišta na federalnom nivou; o režimu voda; o zaštiti od požara i drugih elementarnih nepogoda; o meteorološkoj, hidrološkoj i seizmološkoj službi i o drugim pitanjima iz oblasti prostornog uređenja, stambeno-komunalne politike, ekologije, zaštite čovjekove okoline i oblasti turizma, iz nadležnosti Predstavničkog doma.

27. Zajednička radna tijela domova Parlamenta

    Pored svojih stalnih radnih tijela, Predstavnički dom sa Domom naroda obrazuje Zajedničku komisiju za usaglašavanje različito usvojenih tekstova zakona u domovima Parlamenta, Parlamentarnu komisiju odgovornu za reviziju i druga zajednička radna tijela u skladu sa odlukom koju donose oba doma Parlamenta.

    Zajednička komisija za usaglašavanje različito usvojenih tekstova zakona stalno je radno tijelo sa potpuno istim poslovničkim statusom, pravima i dužnostima, kao i ostala radna tijela Predstavničkog doma i broji deset članova. Zajedničku komisiju sačinjavaju pet poslanika koje bira Predstavnički dom, te pet delegata koje bira Dom naroda. Zadatak Zajedničke komisije je da domovima uputi prijedlog rješenja spornih pitanja nastalih zbog različito usvojenih tekstova zakona u domovima Parlamenta i to usaglašavanjem spornih odredbi zakona. Zajedničku komisiju za usaglašavanje različito usvojenih tekstova zakona vode predsjednik i zamjenik predsjednika Zajedničke komisije koji se na položaju predsjednika rotiraju svakih šest mjeseci. Jednog od njih bira Predstavnički dom, a drugog bira Dom naroda. Predsjednik i zamjenik predsjednika Zajedničke komisije imaju ista prava i dužnosti kao i ostali predsjednici stalnih radnih tijela u domovima Parlamenta.

Posebna uloga praćenja finansijskih trendova je uloga posebnog radnog tijela Odbora za ekonomsku i finansijsku politiku Predstavničkog doma. Ovaj namjenski odbor ima najvažniju ulogu da analizira sve elemente o budžetu FBIH koji se odnose na njegovo donošenje i na njegovo izvršenje u toku kalendarske godine.

U skladu s Poslovnikom Doma naroda Parlamenta Federacije BiH dostavljamo Vam pregled radnih tijela Doma naroda Parlamenta FBiH i njihovih naležnosti:

<u>Član 54.</u>

Radna tijela Doma naroda su:

- Komisija za ustavna pitanja;
- Zakonodavno-pravna komisija;
- Administrativna komisija;
- Komisija za ljudska prava i slobode;
- Komisija za sigurnost;
- Komisija za izbor i imenovanja;

- Komisija za informiranje,Komisija za jezička pitanja;
- Komisija za jednakopravnost spolova;
- Mandatno-imunitetska komisija;
- Odbor za ekonomsku i razvojnu politiku, finansije i budžet;
- Odbor za privredu;
- Odbor za prostorno uređenje, ekologiju i stambeno-komunalne poslove;
- Odbor za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo;
- Odbor za denacionalizaciju i privatizaciju;
- Odbor za pravdu, opću upravu i lokalnu samoupravu;
- Odbor za povratak izbjeglih, prognanih i raseljenih lica;
- Odbor za obrazovanje, nauku, kulturu, sport i pitanja mladih;
- Odbor za boračka i invalidska pitanja, rad, zdravstvenu i socijalnu zaštitu;

1) Komisija za ustavna pitanja

Član 55.

Komisija za ustavna pitanja:

- prati ostvarivanje Ustava Federacije Bosne i Hercegovine;
- razmatra pitanja od značaja za daljnji razvoj i izgradnju ustavnog sistema i inicira usklađivanje ustavnih odredaba s promjenama u društvenim odnosima;
- proučava inicijative i prijedloge za promjenu Ustava Federacije i Ustava Bosne i Hercegovine i o tome daje Domu naroda svoje mišljenje;
- stara se o provođenju javne rasprave i izvještava Dom naroda o rezultatima javne rasprave;
- daje mišljenje o prijedlozima za izmjene odnosno dopune prijedloga amandmana na Ustav Federacije;
- razmatra i druga pitanja koja se odnose na ostvarivanje i promjene Ustava Federacije i o tome obavještava Dom naroda.

2) Zakonodavno-pravna komisija

Član 56.

Zakonodavno-pravna komisija:

- razmatra nacrte i prijedloge zakona, drugih propisa i općih akata koje donosi Dom naroda u pogledu njihove usklađenosti s Ustavom Federacije i pravnim sistemom, kao i u pogledu pravne obrade i o tome podnosi izvještaj sa mišljenjem i prijedlozima Domu naroda;
- razmatra pitanja zakonodavne metodologije i druga pitanja od značaja za ujednačavanje pravno-tehničke obrade akata koje donosi Dom naroda;
- na zahtjev Doma naroda razmatra opće akte organizacija i zajednica na koje Dom naroda daje potvrdu odnosno saglasnost, sa stanovišta usklađenosti s Ustavom Federacije i zakonom i o tome podnosi izvještaj sa mišljenjem i prijedlozima;
- utvrđuje prečišćene tekstove zakona, drugih propisa i općih akata Doma naroda, ako je za to ovlašćena;
- učestvuje u pripremanju programa rada zakonodavne djelatnosti Doma naroda;

- vrši i druge poslove određene ovim poslovnikom.Prijedlozi Komisije koji su formulisani kao izmjene ili dopune prijedloga zakona i drugih propisa i općih akata unose se u njen izvještaj i smatraju se amandmanima.

3) Administrativna komisija

Član 57.

Administrativna komisija:

- priprema i utvrđuje prijedloge akata kojima se uređuju pitanja naknade plaća delegata u Domu naroda, plaća dužnosnika koje bira odnosno imenuje Dom naroda, kao i pitanja naknade određenih materijalnih troškova delegata i dužnosnika, pitanja plaća rukovodećih službenika u Stručnoj službi Doma naroda i Zajedničkoj službi Parlamenta Federacije, te donosi odgovarajuća akta za njihovu primjenu, kao i pojedinačne akte o plaćama i naknadama materijalnih i drugih primanja;
- utvrđuje visinu naknade i posebne naknade za rad članovima radnih tijela imenovanih iz reda naučnih, stručnih i javnih radnika;
- utvrđuje prijedlog za osiguranje sredstava u budžetu Federacije za rad Doma naroda i korišćenja tih sredstava;
- obavlja sve poslove u vezi sa osiguranjem stanova za potrebe Doma naroda i Zajedničke službe Parlamenta Federacije, raspolaže tim stanovima i odlučuje o njihovom dodjeljivanju na korišćenje;
- odlučuje o dodjeljivanju privremenog smještaja dužnosnicima i službenicima u Stručnoj službi Doma naroda i Zajedničkoj službi Parlamenta Federacije;
- vrši i druge poslove određene ovim poslovnikom i drugim općim aktom Doma naroda.

4) Komisija za ljudska prava i slobode

Član 58.

Komisija za ljudska prava i slobode razmatra: pitanja u vezi sa kršenjem sloboda i prava građana utvrđenih Ustavom i zakonima Federacije od federalnih organa, javnih ustanova i organizacija koje vrše javna ovlašćenja, kao i šira pitanja od značaja za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda koja pokreću ombudsmeni, građani, političke organizacije i udruženja građana, druge organizacije i zajednice i o tome izvještava Dom naroda, ukazuje na pojave i probleme u ostvarivanju i zaštiti ljudskih sloboda i prava i predlaže mjere za njihovu uspješniju zaštitu. U pravilu, Komisija ne razmatra pitanja po kojima su u toku sudski i drugi postupci, osim kada se radi o neprihvatljivom odugovlačenju postupka ili očiglednoj zloupotrebi vlasti i samovolji na koje ukaže ombudsmen.

Kada Dom naroda odluči da o određenom pitanju provede istragu, Komisija u tu svrhu vrši pripremne radnje.

Komisija razmatra i:

- predstavke, žalbe i prijedloge koje građani upućuju ili neposredno podnose Domu naroda i o tome obavještava podnosioca, te predlaže nadležnim organima i

organizacijama mjere za rješavanje pitanja i problema iznesenih u predstavkama, žalbama i prijedlozima;

- pojave i probleme na koje se u predstavkama, žalbama i prijedlozima ukazuje radi sagledavanja uzroka zbog kojih se oni podnose i o tome obavještava Dom naroda;
- predstavke, žalbe i prijedloge u kojima se ukazuje na pojave koje nastaju u primjeni zakona i drugih akata ili na nepravilno izvršavanje tih akata i o tome obavještava Dom naroda i nadležna radna tijela Doma naroda i predlaže preduzimanje određenih mjera. Predstavke, žalbe i prijedloge kojima se pokreću inicijative za donošenje, izmjenu ili dopunu zakona i drugih akata Komisija dostavlja predsjedavajućem i potpredsjedavajućim Doma naroda.

5) Komisija za sigurnost

Član 59.

- Komisija za sigurnost:
- razmatra pitanja sistema i politike u oblasti sigurnosti u okviru prava i dužnosti Doma naroda i s tim u vezi, daje mišljenja i prijedloge Domu naroda;
- predlaže mjere za organiziranje, vođenje i razvoj sigurnosti Federacije,
- razmatra pitanja suzbijanja terorizma, međukantonalnog kriminala, neovlaštene trgovine drogom i organiziranog kriminala;
- razmatra pitanja o nabavljanju, držanju i nošenju oružja;
- razmatra nacrte i prijedloge zakona i drugih općih akata kojima se regulira oblast sigurnosti Federacije i daje mišljenja i prijedloge Domu naroda.

Kad Dom naroda odluči da o određenom pitanju provede istragu, Komisija u tu svrhu vrši pripremne radnje.“

6) Komisija za izbor i imenovanja

Član 60.

Komisija za izbor i imenovanja prati provedbu ustavnih načela i zakonskih odredaba koje se odnose na ostvarivanje politike u ovoj oblasti, raspravlja sva pitanja u vezi s izborom, imenovanjem, postavljanjem i razrješenjem, kao i druga pitanja u vezi s tim iz nadležnosti Doma naroda.Komisija sarađuje sa odgovarajućim tijelima drugih organa i organizacija u Federaciji, pribavlja njihova mišljenja i utvrđuje prijedloge za izbor, imenovanja, postavljenja i razrješenja iz nadležnosti Doma naroda. O pitanjima izbora, imenovanja, postavljenja i razrješenja iz nadležnosti drugih organa i organizacija Federacije, kad je predviđeno da se traži mišljenje odnosno konsultacija Doma naroda, Komisija daje mišljenje tim organima i organizacijama.Komisija na prijedlog sekretara Doma naroda postavlja sekretare radnih tijela i druge rukovodeće službenike Stručne službe Doma naroda i Zajedničke službe Parlamenta Federacije.Sekretar Doma naroda dužan je prijedloge iz prethodnog stava usaglasiti sa predsjedavajućim i potpredsjedavajućima Doma naroda.Komisija zajedno sa nadležnim radnim tijelom Predstavničkog doma postavlja rukovodeće službenike u Zajedničkoj službi Parlamenta Federacije.

7) Komisija za informiranje

Član 61.

Komisija za informiranje razmatra: dodjelu elektronskih frekvencija za radio, TV i druge svrhe u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine; pitanja informiranja javnosti o radu Doma naroda i radnih tijela; predlaže odnosno poduzima mjere za unapređivanje informiranja javnosti o pitanjima koja se razmatraju i o kojima se odlučuje u Domu naroda; uređuje Web stranicu Doma naroda; stara se o ostvarivanju posebnog društvenog interesa Doma naroda u pravnim licima u oblasti informativne djelatnosti čiji je osnivač Federacija, u skladu sa zakonom, te nacrte i prijedloge zakona, drugih propisa i općih akata i druga pitanja iz oblasti informiranja i o njima daje mišljenja i prijedloge Domu naroda.

8) Komisija za jezička pitanja

Član 62.

Komisija za jezička pitanja:prati ostvarivanje ravnopravnosti i ravnomjerne upotrebe službenih jezika u Bosni i Hercegovini bosanskog jezika, hrvatskog jezika i srpskog jezika te, po potrebi, predlaže postupke za njihovo ostvarenje;utvrđuje istovjetnost tekstova prijedloga pravno-normativnih i drugih akata koje usvaja Dom naroda, ocjenjuje usaglašenost tekstova sa standardno-jezičkim normama jezika na kome su napisani; pruža pomoć lektorskim sekcijama za bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik iznošenjem mišljenja, prijedloga i sugestija u vezi s primjenom jezičkih standarda;rješava tekuća pitanja vezana za djelokrug Komisije.Komisija može osnovati potkomisije za bosanski jezik, hrvatskih jezik i srpski jezik.

9) Komisija za jednakopravnost spolova

Član 63.

Komisija za jednakopravnost spolova razmatra:

- nacrte i prijedloge zakona, drugih propisa i općih akata iz nadležnosti Doma naroda sa stanovišta njihove usklađenosti sa međunarodnim konvencijama o zabrani diskriminacije po osnovu razlika u spolu i jednakosti žena i muškaraca u ostvarivanju svih ljudskih prava;
- stanje u oblasti ekonomije i zapošljavanja, zdravstva i reproduktivnih prava političkog i javnog života, te odgoja i obrazovanja u svjetlu ostvarivanja ljudskih prava, te predlaže aktivnosti i mjere za otklanjanje posljedica diskriminacije po osnovu spola;
- pribavlja informacije relevantne za ugradnju principa jednakopravnosti spolova u program rada Doma naroda;
- ostvaruje saradnju sa odgovarajućim radnim tijelima Doma naroda i Predstavničkog doma, organima i organizacijama u kantonima, u Federaciji i Republici Srpskoj, te u organima Bosne i Hercegovine i organima Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine;
- prijedloge izvještaja i drugih dokumenata institucija, ustanova i organa i udruženja građana koji se odnose na ostvarivanje Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (Ženevske konvencije), Pekinške deklaracije i Platforme za akciju te sudjeluje u pripremi zvaničnih delegacija Federacije i države BiH za učešće na međunarodnim skupovima o ostvarivanju načela i aktivnosti sadržanih u tim i drugim dokumentima značajnim za jednakopravnost žena i muškaraca.

10) Mandatno-imunitetska komisija

Član 64.

Mandatno-imunitetska komisija razmatra: pitanja u vezi sa imunitetom delegata u Domu naroda; obavještava Dom naroda o slučajevima koji povlače prestanak mandata delegata; vrši poslove Verifikacione komisije u vezi sa verifikacijom mandata delegata koji su izabrani u skupštinama kantona, kao i druga pitanja u vezi s imunitetom i mandatom delegata.

11) Odbor za ekonomsku i razvojnu politiku, finansije i budžet

Član 65.

Odbor razmatra: utvrđivanje ekonomske politike, uključujući obnovu i razvoj Federacije i utvrđivanje i ostvarivanje strategije razvoja za pojedine oblasti; propise o finansijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalnu politiku Federacije, politiku korišćenja zemljišta na federalnom nivou; korišćenje prirodnih bogatstava; kreditnu politiku Federacije u okviru kreditne politike Bosne i Hercegovine; politiku o bankarstvu; brži ekonomski razvoj nerazvijenih kantona i područja; zapošljavanje; kontrolu cijena; robne rezerve, statistiku i druga pitanja iz oblasti ekonomske i razvojne politike iz nadležnosti Doma naroda. Odbor razmatra i pitanja: finansiranja djelatnosti federalne vlasti, ustanova i institucija koje federalne vlasti osnivaju oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima; finansiranja zajedničkih potreba; federalnih poreza, taksi i drugih dažbina; budžet i završni račun budžeta Federacije; javnih zajmova o zaduživanjima i drugim obavezama Federacije; pitanja iz oblasti finansija i budžeta iz nadležnosti Doma naroda.Odbor razmatra Javni izvještaj o reviziji Budžeta Federacije BiH i priprema izvještaj Odbora sa zaključcima, preporukama i prijedlozima za raspravu na sjednici Doma naroda.Odbor razmatra Godišnji izvještaj o poslovanju Ureda za reviziju i druge izvještaje Ureda koji se podnose Parlamentu Federacije.Odbor razmatra Godišnji izvještaj o poslovanju javnih preduzeća i institucija.Odbor razmatra potrebu za specijalnim revizijama pojedinih budžetskih korisnika o čemu zaključak donosi Dom naroda odnosno Parlament Federacije.Odbor osigurava nadzor kvaliteta rada Ureda za reviziju, kao i druga pitanja iz rada Ureda za reviziju, utvrđena u Zakon o reviziji institucija u FBiH.

12) Odbor za privredu

Član 66.

Odbor razmatra: pitanja strategije i strukture razvoja industrije i privrede u cjelini; projektovanja i izgradnje investicionih i drugih objekata iz energetike i drugih infrastrukturnih djelatnosti, rudarstva, prerađivačke industrije, metalurgije i drugih djelatnosti od značaja za razvoj Federacije i Bosne i Hercegovine u cjelini; planiranja i dugoročnih programa razvoja i načela vršenja djelatnosti u ovim oblastima, a posebno onih koje doprinose povećanju zapošljavanja; korišćenja prirodnih bogatstava; pitanja komunikacija i prometne infrastrukture, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine; pitanja prometa roba i usluga i robnih rezervi.Odbor razmatra godišnje izvještaje o poslovanju javnih preduzeća od značaja za Federaciju i izvještaje Vlade Federacije o namjenskom trošenju sredstava za podsticaje utvrđenih u Budžetu Federacije BiH, kao i druga pitanja iz oblasti privrede iz nadležnosti Doma naroda.

13) Odbor za prostorno uređenje, ekologiju i stambeno-komunalne poslove

Član 67.

Odbor razmatra: pitanja prostornog i urbanističkog planiranja; stambenih odnosa i otkupa stanova; stambene izgradnje, kao i upravljanja i gazdovanja stambenim, poslovnim i javnim zgradama; zaštite od požara i drugih elementarnih nepogoda (potres i sl.); pitanja rada seizmološke i geološke službe; pitanja utvrđivanja i provođenja politike zaštite prirode i čovjekove okoline; uređenja građevinskog zemljišta; očuvanja i razvoja prirodnih i radom stvorenih vrijednosti čovjekove okoline, očuvanja i zaštite kulturno-historijskog naslijeđa, očuvanja zraka, tla, vode, vodotoka, jezera i mora, te pitanja prostornog uređenja sa stanovišta zaštite i unapređivanja čovjekove okoline, kao i druga pitanja iz ove oblasti iz nadležnosti Doma naroda.

14) Odbor za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo

Član 68.

Odbor razmatra: strategiju razvoja poljoprivrede; reforme u oblasti agrara; podsticajne mjere u poljoprivredi; politiku cijena i zaštite poljoprivrednih proizvođača i prerađivača; zaštitu resursa u poljoprivredi (zaštitu zemljišta, životinja i biljaka); strategiju razvoja šumarstva i lovstva (Šumarski program Federacije); očuvanje i zaštitu šuma; jačanje ekoloških funkcija; planiranje i upravljanje šumama i lovom; razvoj ekonomskih funkcija i korišćenje koncesija; finansiranje i obnovu šumskih resursa (Fond za unapređenje i razvoj u šumarstvu); režim i politiku upravljanja i korišćenja voda kao i mineralnih i toplih izvora i njihovu cjelokupnu zaštitu; funkcioniranje seizmoloških i hidroloških službi.Odbor razmatra izvještaje Vlade Federacije o korišćenju podsticajnih sredstava utvrđenih u Budžetu Federacije BiH za sve navedene djelatnosti, kao i druga pitanja iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva iz nadležnosti Doma naroda.

15) Odbor za denacionalizaciju i privatizaciju

Član 69.

Odbor razmatra: inicijative odnosno zahtjeve građana, njihovih udruženja i drugih organizacija i zajednica za reprivatizaciju prinudno prenesene imovine u državnu i vojnu imovinu nacionalizacijom stambenih i poslovnih zgrada i prostorija, određenim oblicima konfiskacije i drugim vidovima prinudnog prenošenja nekretnina u državnu svojinu, te u saradnji s Vladom Federacije priprema i podnosi prijedloge za donošenje zakona i drugih akata iz ove oblasti iz nadležnosti Doma naroda. Odbor razmatra i akte koje Dom naroda donosi iz oblasti privatizacije i denacionalizacije, prati i analizira provođenje procesa privatizacije, predlaže Domu naroda mjere i akte iz oblasti privatizacije, denacionalizacije i druga pitanja iz ove oblasti iz nadležnosti Doma naroda.

16) Odbor za pravdu, opću upravu i lokalnu samoupravu

Član 70.

Odbor razmatra: pitanja ostvarivanja ustavnosti i zakonitosti; jedinstva pravnog sistema; o izbornom sistemu; o Vladi Federacije, federalnim praznicima, o odlikovanjima, nagradama i

drugim priznanjima Federacije; o političko-teritorijalnoj organizaciji Federacije; o provedbi zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine sa teritorije Federacije i o boravku i kretanju stranaca; pitanja o grbu, zastavi i pečatima Federacije; o udruživanju građana u udruženja, društvene i političke organizacije; o javnom redu i miru; o nabavljanju, držanju i nošenju oružja; o zborovima i drugim javnim skupovima; o načelima referenduma; o pravnom položaju vjerskih zajednica; o sistemu federalne uprave; o pravima, dužnostima i odgovornostima radnika u organima koje obrazuju organi Federacije, kantona i općina; o sigurnosti saobraćaja; o prometu i transportu opasnih materijala; o sudovima, tužilaštvu i pravobranilaštvu; o advokaturi i drugim vidovima pravne pomoći; o određivanju krivičnih djela i privrednih prijestupa i odgovornosti za njih; o amnestiji i pomilovanju; o izvršenju sankcija i vaspitno-popravnih mjera; o sistemu prekršaja i prekršajnom postupku i o odgovornosti i sankcijama za prekršaje kojima se povrjeđuju federalni propisi; o posebnim sudskim postupcima u oblasti u kojima društvene odnose uređuje Federacija.Odbor prati i osigurava da se principi Evropske povelje o lokalnoj samoupravi ugrade u zakone iz nadležnosti Parlamenta Federacije. Prati i osigurava reformu zakonodavstva iz domena lokalnih vlasti i njihovo usaglašavanje sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i evropskim međunarodnim standardima. Prati proces uspostavljanja lokalne samouprave i uspostavljanje lokalnih demokratija kao autonomnih i demokratskih oblika organizovanja građana, kao i druga pitanja iz oblasti lokalne samouprave iz nadležnosti Doma naroda.

17) Odbor za povratak izbjeglih, prognanih i raseljenih lica

Član 71.

Odbor razmatra: pitanja provođenja Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini; o stvaranju pretpostavki za povratak izbjeglih i raseljenih lica u svoje domove; o izgradnji i popravci stambenih objekata i infrastrukture u svrhu njihovog povratka; naknade štete za imovinu uništenu ratnim djelovanjima i druga pitanja iz oblasti povratka izbjeglih i raseljenih lica iz nadležnosti Doma naroda.

18) Odbor za obrazovanje, nauku, kulturu, sport i pitanja mladih

Član 72.

Odbor razmatra: pitanja o sistemu vaspitanja i obrazovanja, kulture, sporta i tehničke kulture; o bibliotečkoj djelatnosti; o filmskoj djelatnosti; o zaštiti i korišćenju kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa; o načelima organizacije naučno-istraživačke djelatnosti; o planiranju i programima razvoja u oblasti obrazovanja i vaspitanja, nauke, kulture, sporta i tehničke kulture i pitanja zaštite djece i mladih i njihovog sudjelovanja u svim djelatnostima društva, kao i zaštitu djece i omladine od svih oblika ovisnosti, kao i druga pitanja iz oblasti obrazovanja, nauke, kulture, sporta i života mladih iz nadlež-nosti Doma naroda.

19) Odbor za boračka i invalidska pitanja, rad, zdravstvenu i socijalnu zaštitu

Član 73.

Odbor razmatra: pitanja položaja, statusa i posebne zaštite boraca, ratnih vojnih invalida, članova porodica šehida i poginulih boraca i demobiliziranih pripadnika oružanih snaga Federacije.Odbor razmatra i pitanja o osnovnim pravima, obavezama i odgovornostima radnika

iz radnog odnosa; o zaštiti na radu; o penzijskom i invalidskom osiguranju, o zapošljavanju vojnih invalida i porodica poginulih boraca, kao i žrtava agresije na Bosnu i Hercegovinu; o zaštiti žrtava fašističkog terora i civilnih žrtava rata; o zdravstvenoj zaštiti građana i organizaciji zdravstvene službe; o načelima dječije zaštite, zaštite građana i organizaciji zdravstvene službe; zaštite starih i iznemoglih lica i drugih vidova socijalne zaštite i druga pitanja iz ove oblasti iz nadležnosti Doma naroda.

20) Komisija za evropske integracije Doma naroda uključuje:

- razmatranje pitanja koja su u vezi s evropskim integracijama, i njihov odnos sa organima vlasti u Bosni i Hercegovini;
- praćenje usklađivanja propisa Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine sa standardima Evropske unije;
- uspostavljanje i ostvarivanje saradnje sa komisijama i tijelima u čijoj su nadležnosti evropske integracije drugih parlamenata u Bosni i Hercegovini i inostranstvu u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine i Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine;
- praćenje izvršavanja prava i obaveza Federacije Bosne i Hercegovine proizašlih iz međunarodnih ugovora koji se odnose na evropski put Bosne i Hercegovine;
- analiziranje aktivnosti integracijske strategije za Bosnu i Hercegovinu – i pregovore sa Evropskom unijom;
- učešće u izradi studija koje se odnose na Bosnu i Hercegovinu i njezin evropski put;
- sarađivanje s institucijama u Bosni i Hercegovini – Direkcijom za evropske integracije o aktivnostima Bosne i Hercegovine i Evropske unije;
- organiziranje prezentacije javnog mišljenja o evropskom putu Bosne i Hercegovine;
- pohranjivanje i sistematsko prezentiranje članovima Komisije informacija u vezi s Evropskom unijom;
- informiranje o korištenju dodijeljenih sredstava iz fondova Evropske unije Bosni i Hercegovini;
- informiranje o toku pregovora Bosne i Hercegovine sa Evropskom unijom, i druga pitanja;
- Također, postoje zajednička radna tijela oba doma Parlamenta Federacije: Zajednička komisija za usaglašavanje različito izglasanih tekstova akata u oba doma Parlamenta Federacije BiH i Parlamentarna komisija odgovorna za reviziju , te posebna tijela Parlamenta Federacije : Vijeće nacionalnih manjina Federacije BiH, Nezavisni odbor i Odbor za žalbe građana;
- Zadatak Zajedničke komisije za usaglašavanje je da domovima uputi prijedlog za rješenje spornih pitanja nastalih zbog različito usvojenih tekstova zakona u domovima Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i to usaglašavanjem spornih odredbi zakona.

ZAJEDNIČKA RADNA TIJELA DOMA NARODA I PREDSTAVNIČKOG DOMA

Parlamentarna komisija odgovorna za reviziju:

- razmatra Javni izvještaj o reviziji Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine i priprema Izvještaj sa zaključcima, preporukama i prijedlozima za raspravu na sjednici oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine;
- razmatra Godišnji izvještaj o poslovanju Ureda za reviziju i druge izvještaje Ureda koji se podnose Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine;

- razmatra Godišnji izvještaj o poslovanju javnih preduzeća i institucija;
- razmatra potrebu za specijalnim revizijama pojedinih budžetskih korisnika, o čemu zaključak donose Predstavnički dom i Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine;
- osigurava nadzor kvaliteta rada Ureda za reviziju, kao i druga pitanja iz rada Ureda za reviziju, utvrđena u Zakonu o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine.

POSEBNA RADNA TIJELA PARLAMENTA FEDERACIJE BIH

Nezavisni odbor obavlja sljedeće poslove:

- raspisuje i provodi javni konkurs za imenovanje direktora policije;
- vrši selekciju i predlaže listu kandidata za izbor direktora policije Vladi Federacije koju dostavlja posredstvom ministra;
- prati rad direktora policije i izvještava Parlament Federacije, Vladu Federacije i ministra o radu direktora policije;
- predlaže razrješenje direktora policije Vladi Federacije u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine;
- vodi prvostepeni disciplinski postupak protiv direktora policije i izriče disciplinske sankcije;
- prima, razmatra i postupa po podnesenim žalbama na rad direktora policije i o tome obavještava ministra i Vladu Federacije;
- donosi poslovnik o svom radu;
- Nezavisni odbor obavlja i druge poslove koji su stavljeni u njegovu nadležnost propisane Zakonom o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine i podzakonskim aktima.

Odbor za žalbe građana je nezavisno tijelo Parlamenta Federacije koji je osnovan Zakonom o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine. Odbor čine tri člana, od kojih je jedan član državni službenik federalnih organa uprave, a dva člana predstavnici građana od kojih je jedan predsjedavajući Odbora.

Odbor imenuje Parlament Federacije na prijedlog radnih tijela Predstavničkog doma i Doma naroda nadležnih za izbor i imenovanja, putem javnog konkursa, koji organiziraju i provode ta radna tijela.

Mandat članova Odbora je četiri godine i ne može se obnoviti. Najmanje šest mjeseci prije isteka mandata pokrenut će se procedura za izbor novog Odbora.

Članovi Odbora biraju se iz reda istaknutih stručnjaka iz oblasti pravnih ili drugih društvenih nauka, sa najmanje pet godina radnog staža nakon sticanja visoke školske spreme, a predsjedavajući Odbora mora imati najmanje 10 godina radnog iskustva na pravnim poslovima rukovodećeg državnog službenika ili kao sudija ili tužilac.

Rad Odbora ima za cilj osigurati objektivno i nepristrasno vođenje postupka u vezi sa izjavljenim žalbama na rad i ponašanje policijskih službenika, čime osigurava zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Odbor je nadležan za obavljanje sljedećih poslova:

1) prima, razmatra, procjenjuje i prosljeđuje žalbe na rad policijskih službenika Federalnog ministarstva i Uprave policije, izjavljenih od građana, pravnih lica i drugih subjekata;
2) podnosi zahtjev za pokretanje internog postupka protiv policijskog službenika zbog povrede službene dužnosti;
3) izjavljuje žalbe na odluke disciplinske komisije u slučajevima kada je postupak pokrenut na zahtjev predsjedavajućeg Odbora;
4) prati, nadzire predmete i interni postupak koje provodi Jedinica za profesionalne standarde;
5) prati i nadgleda izvršenje disciplinskih sankcija izrečenih od nadležnih disciplinskih tijela i provođenje tih disciplinskih sankcija kako bi se osigurala pravičnost i dosljednost, kao i svrha kažnjavanja;
6) prati i nadgleda da li Jedinica za profesionalne standarde obavještava podnosioca žalbe o ishodu internog postupka u pisanoj formi;
7) vodi evidencije i baze podataka o žalbama građana i rezultatima istrage na osnovu kojih je pokrenut disciplinski, prekršajni ili krivični postupak;
8) zahtijeva dodatno izvođenje dokaza u internom postupka ako mišljenje Odbora nije jednako mišljenju Jedinice za profesionalne standarde;
9) prati i nadgleda je li Jedinica za profesionalne standarde dostavila izvještaj nadležnom tužilaštvu u slučaju kada postoji osnovana sumnja da se radi o krivičnom djelu;
10) prati i nadgleda je li rukovodilac Jedinice za profesionalne standarde obavijestio podnosioca žalbe o ishodu predmetnog postupka;
11) inicira pokretanje postupka za utvrđivanje odgovornosti protiv policijskog službenika Federalnog ministarstva i Uprave policije koji bude odlagao, opstruirao ili prikrivao informacije vezane uz bilo koju povredu službene dužnosti;
12) zahtijeva pokretanje disciplinskog postupka protiv istražitelja Jedinice za profesionalne standarde ili odgovornog voditelja zbog zloupotrebe ili zapostavljanja postupka;
13) vrši nadzor nad ostvarivanjem nezavisnosti u radu Jedinice za profesionalne standarde koji se odnosi na pokrenuti interni postupak;
14) dostavlja Nezavisnom odboru pritužbe koje se odnose na rad direktora policije;
15) daje mišljenje u slučaju premještaja istražitelja iz Jedinice za profesionalne standarde;
16) priprema i podnosi godišnji izvještaj o svom radu Parlamentu Federacije, Vladi Federacije i ministru, a prema potrebi i šestomjesečni izvještaj;
17) obavještava javnost o svom radu;
18) donosi poslovnik o svom radu i
19) obavlja i druge poslove propisane zakonom i podzakonskim propisima.

Vijeće nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine

Zakonom o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 56/08) i Odlukom o osnivanju i imenovanju članova Vijeća nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 79/09, 52/11 i 80/11) osnovano je **Vijeće nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine** kao savjetodavno tijelo Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine s ciljem zaštite prava nacionalnih manjina.

Vijeće nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine prati stanje i primjenu propisa, zauzima stavove, daje prijedloge i preporuke organima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine

o svim pitanjima koja su od značaja za položaj i ostvarivanje prava pripadnika svih nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine.

III. VLADA

26. Da li kantoni u Federaciji BiH konsultiraju federalne vlasti (izvršne ili zakonodavne) u pripremi propisa koji mogu uticati na druge kantone ili Federaciju BiH u cjelini? Navedite primjere ako ih ima.

Ustavom **Federacije BiH** *je u članu III. 2 i 3 propisano da su* Federalna vlast i kantoni nadležni za:

a. jamčenje i provođenje ljudskih prava;
b. zdravstvo;
c. politiku zaštite čovjekove okoline;
d. komunikacijsku i transportnu infrastrukturu, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine;
e. socijalnu politiku;
f. provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine sa teritorije Federacije, i o boravku i kretanju stranaca;
g. turizam i
h. korišćenje prirodnih bogatstava.

Ove nadležnosti mogu biti ostvarene zajednički ili odvojeno, ili od strane ***kantona koordinirano od federalne vlasti.***

U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

U vršenju ovih nadležnosti, kada se radi o zakonima i drugim propisima koji su obavezujući na području cijele Federacije, u skladu sa ovim ustavom i odlukama Parlamenta Federacije, federalna vlast će postupiti uzimajući u obzir kantonalne nadležnosti, različite situacije u pojedinim kantonima i potrebu za fleksibilnošću u provođenju. Federlna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču svake od ovih nadležnosti.

U vršenju ovih nadležnosti, u skladu sa ovim ustavom i svojim kantonalnim ustavom, kantoni će se obraćati međukantonalnom savjetu za koordinaciju rješavanja međukantonalnih pitanja i za dosljedno rješavanje pitanja koja se tiču interesa van njihovih kantonalnih granica, te provodit će odluke, učestvovati u odlučivanju, i, kad je potrebno, predlagati odluke u zakonodavnim tijelima. Kantoni imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone koji se tiču svake od ovih nadležnosti.

Pitanje konsultacija federalne vlasti od strane kantona nije uređeno te stoga postoji neujednačena praksa u datom slučaju.

Postoje određeni primjeri da kantoni konsultiraju federalne vlasti:

- Prilikom izrade planskih dokumenata, kada je u skladu sa Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH i kantonalnim zakonima iz oblasti prostornog uređenja, Federalno ministarstvo prostornog uređenja je davalo mišljenje na kantonalne prostorne planove, obzirom da je zakonska obaveza usklađivanje planskih dokumenata užeg

područja sa planskim dokumentima šireg područja, kao i pribavljanje mišljenja Federalnog ministarstva prostornog uređenja na kantonalne prostorne planove. Međutim, resorno Federalno ministarstvo prostornog uređenja nije konsultirano u kontekstu izrade zakonskih propisa od strane kantonalnih organa;

- U oblasti kulture i sporta, Federalno ministarstvo kulture i sporta nam je dostavilo informacije kako ne postoji stalna praksa konsultacija kantonalnih institucija sa Federalnim ministarstvom kulture i sporta prilikom pripreme propisa, koji mogu uticati na druge kantone ili Federaciju BiH osim primjera kada je Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo je tokom pripremanja propisa iz svoje nadležnosti konsultiralo resorno Federalno ministarstvo kulture i sporta;
- Prilikom donošenja zakona iz oblasti male privrede pojedina resorna kantonalna ministarstva su konzultirala Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta u pripremi propisa, a u cilju usklađivanja s federalnim propisima. Neki od primjera su:

    - suradnja s Ministarstvom privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona prilikom izrade Zakona o poticanju razvoja male privrede i zaštiti tradicionalnih djelatnosti (obrta) („Narodne novine HNK“ broj: 4/2010, 1/2013 i 1/2016), zatim suradnja oko usklađivanja Zakona o obrtu („Narodne novine HNK“ broj 6/08) i Zakona o obrtu i srodnim djelatnostima („Službene novine Federacije BiH“ broj 35/09 i 42/11);
    - suradnja s Ministarstvom privrede Kantona Sarajevo kod izrade „Zakona o poticanju razvoja male privrede“ („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 29/15).

- Neka kantonalna resorna ministarstva nemaju svoje propise iz oblasti poticanja razvoja male privrede i obrta te se u svom radu koriste propisima koje je izradilo Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta;
- Prema vlastitim navodima, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ pri donošenju propisa iz svoje nadležnosti nacrte Zakona upućuje na mišljenje svim općinama u HNŽ/K, Gradu Mostaru, Agronomsko i prehrambeno tehnološkom fakultetu Mostar, Agromediteranski fakultetu Mostar, Županijskom pravobraniteljstvu, Ministarstvima HNŽ koji imaju veze sa predmetnim propisom (npr: Ministarstvu građenja i prostornog uređenja HNŽ/K, Ministarstvu trgovine, turizma i okoliša HNŽ/K) Federalnom ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Županijskoj Geodetskoj upravi HNŽ (znači svima na koje zakon može imati utjecaja) međutim, obaviješteni smo da u okviru nadležnosti Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva nadležne kantonalne institucije ne konzultiraju Federalno ministarstvo tokom pripremanja propisa iz svoje nadležnosti, te ministarstvo ne posjeduje primjere takve prakse iz resorne nadležnosti;
- Konsultacije sa Federacijom BiH pri izradi kantonalnih propisa o državnoj službi u punoj mjeri je vršio samo Kanton Sarajevo, dok je manjoj mjeri konsultacije vršio Unsko sanski kanton. Tuzlanski kanton je pri izradi svojih pripisa koristio propise Kantona Sarajevo, te se na taj način na posredan način ostvarila konsultacija pri izradi propisa. Ostali kantoni nisu vršili konsultacije pri donošenju svojih propisa, a dva kantona, i to Zapadno Hercegovački i Posavski kanton, donijeli su vlastite propise kojim je provođenje postupaka koji proizlaze iz primjene tih propisa izuzeto iz nadležnosti Agencije za državnu službu Federacije BiH za predmetne kantone.

Druga federalna ministarstva i kantonalne vlade su se očitovale da ne postoji praksa konsultacija federalnih vlasti prilikom pripreme kantonalnih propisa, a istovremeno nije poznata praksa po kojoj je neki kanton donio propis koji utiče na druge kantone.

Slijede dostupni podaci za **kantone**:

Imajući u vidu ustavnu nadležnost, Skupština **Unsko-sanskog kantona** nije donosila zakone koji mogu uticati na druge kantone ili FBiH u cjelini.

Ustavom **Županije Posavske** („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 3/96, 7/99, 3/00, 5/00 i 7/04) u članku 15. nabrojane su ovlasti Županije Posavske a koje nisu Ustavom Federacije izričito povjerene federalnoj vlasti. U članku 16. Ustava Županije Posavske navodi se da „Ovlasti iz članka III. 2. Ustava Federacije mogu biti ostvarene zajednički ili odvojeno, ili od strane Županije uz koordinaciju sa Federalnom vlašću, sukladno odredbama Ustava Federacije i zakona.“

Kada je u pitanju **Zeničko-dobojski kanton**, Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 35/05) je regulisano da su organi uprave dužni sarađivati sa organima drugog nivoa vlasti u svim pitanjima koja su od zajedničkog interesa za te organe uprave. Međusobni odnosi organa uprave na svim nivoima vlasti zasnivaju se na ovlaštenjima koja su za te organe utvrđena ustavom, zakonom i drugim propisima, i na saradnji, međusobnom informiranju i dogovaranju, a što se ostvaruje na način utvrđen u odredbama čl. od 82. do 88.citiranog Zakona. U ostvarivanju međusobne saradnje, organi uprave na istom nivou vlasti obavezni su jedni drugima dostavljati podatke i informacije kojima raspolažu i do kojih dolaze u obavljanju svojih poslova, a koji su im potrebni za obavljanje poslova iz njihove nadležnosti, s tim da mogu prema potrebi, osnivati zajedničke stručne komisije ili radne grupe, organizirati savjetovanja i ostvarivati druge oblike saradnje od zajedničkog interesa. Obaveza dostavljanja međusobnih podataka i obavještenja, pa i obavljanja konsultacija posebno se odnosi na podatke koji su od značaja za ostvarivanje prava i obaveza građana i pravnih lica.

Kantoni mogu donositi kantonalne zakone i propise samo u okviru nadležnosti koje nisu Ustavom Federacije izričito povjerene federalnoj vlasti ili koje nisu Ustavom Federacije utvrđene kao zajedničke nadležnosti Federacije i Kantona.

Nadležnost Zeničko-dobojskog kantona je definisana članom 18. Ustava Zeničko-dobojskoga kantona, dok je članom 19. definisana zajednička ili podjeljena nadležnost Federacije i Kantona.

Ustavne nadležnosti mogu biti ostvarivane zajedničke ili odvojeno, ili od strane Kantona uz koordinaciju sa federalnom vlašću, u skladu sa odredbama Ustava Federacije ili zakonom.

Jasno definisane ustavne nadležnosti organa vlasti na svim nivoima isključuju mogućnost donošenja (ustavno utemeljenih) zakona ili propisa koji bi zadirali u nadležnosti drugog, a posebno višeg nivoa vlasti. U praksi Zeničko-dobojskog kantona nisu poznati slučajevi donošenja kantonalnih propisa čija bi primjena imala uticaja na Federaciju, odnosno druge kantona.

Napominjemo da Ustav Zeničko-dobojskog kantona sadrži odredbu kojom se Kanton ovlašćuje da zajedno sa drugim kantonima osnuje savjet kantona u cilju koordiniranja politike i aktivnosti u vezi sa pitanjima od zajedničkog interesa za njihove zajednice i radi obavještavanja svojih predstavnika u Domu naroda parlamenta Federacije. Savjet može osnivati i koordinaciona tijela, kao što su komisije i radne grupe radi razmjene informacija i usklađivanja aktivnosti

kantona u izvršavanju njihovih nadležnosti, ali ne mogu obuhvatati vojne i političke dogovore. Međutim, navedena ustavna odredba nije implementirana u praksi.

Skupština **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde** nije donosila zakone koji mogu uticati na druge kantone ili Federaciju BiH u cjelini.

Srednjobosasnki kanton ne kosultuje Federaciju prilikom donošenja propisa iz svoje nadležnosti. Propise iz zajedničke nadležnosti sa Federacijom pripremamo na osnovu već donesenih federalnih propisa tako da nema potrebe da se dodatno konsultujemo. Propise koji će uticati na druge kantone ne donosimo jer nije u našoj nadležnosti.

U većini slučajeva **Hercegovačko-neretvanska županija** ne konzultira Federaciju BiH prigodom donošenja propisa iz svoje nadležnosti.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ pri donošenju propisa iz svoje nadležnosti nacrte zakona dostavlja na mišljenje, uz ostale institucije, i Federalnom ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Povjerenstvo za izradu nacrta Zakona razmotri sve pristigle primjedbe, zapisnički ih konstatira i obrazloži razloge za usvajanje ili ne usvajanje danih primjedbi. Propise koji će utjecati na druge županije ne donosimo jer nije u našoj nadležnosti.

Kada je u pitanju **Zapadnohercegoački kanton**, prema Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine zajedničke nadležnosti federacije i županija (nadležnosti iz člana III. 2.) mogu biti ostvarene zajednički ili odvojeno, ili od strane županija koordinirano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti županije i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Županije imaju svoje nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti. Ovlasti Županijske vlasti definirane su člankom 15. Ustava Županije Zapadnohercegovačke, koji glasi: „Županija ima sve ovlasti koje nisu Ustavom Federacije izričito povjerene federalnoj vlasti, a poglavito za:

a) donošenje odluka, u okviru utvrđene ekonomske politike, za poticanje gospodarskog i društvenog razvitka;
b) financiranje djelatnosti županijske vlasti ili djelatnosti pod njezinim pokroviteljstvom oporezivanjem, posudbom ili drugim sredstvima;
c) uspostava i nadziranje policijskih snaga, koje imaju jedinstvene federalne uniforme s oznakama Županije;
d) utvrđivanje naobrazbene politike, uključujući donošenje propisa o naobrazbi, te osiguranje naobrazbe;
e) utvrđivanje i provedbu kulturne politike;
f) utvrđivanje stambene politike, uključujući donošenje propisa koji se odnose na uređivanje i izgradnju stambenih objekata;
g) utvrđivanje politike u svezi s reguliranjem i osiguranjem javnih službi;
h) donošenje propisa o korištenju lokalnog zemljišta, uključujući zoniranje;
i) donošenje propisa o lokalnim poslovima i karitativnim djelatnostima i njihovo unapređivanje;
j) donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti;
k) utvrđivanje politike u svezi s osiguranjem radio i TV postaja, uključujući donošenje propisa o osiguranju njihovog djelovanja, te osiguranje njihovog rada;

l) provedba socijalne politike i uspostava službi socijalne skrbi;
m) stvaranje i provedbu politike županijskog turizma, razvoj turističkih resursa.“

Nadalje člankom 11. Ustava Županije Zapdnohercegovačke definirano je da Županija može zajedno s drugim županijama s hrvatskim većinskim pučanstvom osnovati Vijeće županija u cilju uskladbe politike i djelatnosti u pitanjima od zajedničkog interesa za te županije. Radi učinkovitijeg obavljanja poslova iz djelokruga Županije, Županija može osnovati zajedno s drugim županijama zajedničko tijelo sukladno posebnom sporazumu.

Ova odredba implementirana je u praksi na primjeru osnivanja Javne ustanove Zavoda za odgoj i obrazovanje, gdje dvije Županje (Županija Zapadnohercegovačka i Hercegbosanska županija) sporazumno surađuju na pitanjima od zajedničkog interesa.

IV. LOKALNA SAMOUPRAVA

27. Detaljno objasnite organizacione aspekte udruženja općina i gradova u oba entiteta. Koliko osoblja radi za svako udruženje?

Organi Saveza općina i gradova **Federacije BiH**:

U organe Saveza spadaju:

1. Skupština Saveza;
2. Predsjedništvo Skupštine Saveza;
3. Nadzorni odbor.

1. <u>Skupština Saveza</u>

Skupština Saveza je najviši organ Saveza.

Skupštinu čine predstavnici svih članica Saveza, po pravilu općinski načelnik, odnosno gradonačelnik. Iznimno, Skupštinu mogu činiti i drugi predstavnici po ovlaštenju načelnika, odnosno gradonačelnika.

Skupština ima predsjedavajućeg Skupštine i zamjenika predsjedavajućeg Skupštine.

Predstavnici svih članova ravnopravno učestvuju u radu Skupštine.

Svaki član Saveza u donošenju odluka ima jedan glas.

Mandat članova Skupštine traje četiri godine.

Sjednice Skupštine se održavaju prema potrebi, a najmanje jednom godišnje.

Skupština odlučuje o slijedećim pitanjima:

1. donosi Statut Saveza, izmjene i dopune Statuta i druge akte određene Statutom;
2. bira i razrješava predsjednika, zamjenika predsjednika i članove Predsjedništva Skupštine na prijedlog Predsjedništva;
3. usvaja izvještaje koje je pripremilo Predsjedništvo;

4. odlučuje o udruživanju u saveze, pripajanju, razdvajanju, transformaciji, prestanku rada i drugim statusnim promjenama udruženja;
5. utvrđuje programsku orjentaciju Saveza;
6. donosi poslovnik o svom radu i vrši njegovu izmjenu i dopunu;
7. donosi odluku o visini članskog doprinosa za finansiranje aktivnosti Saveza;
8. razmatra i ocjenjuje izvještaje o radu i materijalno-finansijskom poslovanju;
9. potvrđuje prijem općina i gradova u članstvo Saveza;
10. potvrđuje odluku o prestanku članstva u Savezu;
11. bira i razrješava predsjedavajućeg Skupštine i zamjenika predsjedavajućeg Skupštine;
12. obrazuje stalna radna tijela Skupštine, te bira i razrješava članove tih radnih tijela na prijedlog Predsjedništva;
13. bira i razrješava predsjednika i članove Nadzornog odbora;
14. odlučuje o prigovorima članova Saveza na odluke o njihovom brisanju iz članstva;
15. odlučuje o svim pitanjima koja nisu u nadležnosti drugog organa;
16. vrši i druge poslove utvrđene ovim statutom, zakonom i drugim općim aktima Saveza.

Skupština može da radi i odlučuje ako su na sjednici prisutni predstavnici više od polovine svih članova Saveza.

Odluke i drugi opći akti iz nadležnosti Skupštine donose se većinom glasova prisutnih članova Saveza, ukoliko ovim Statutom nije drugačije propisano.

2. Predsjedništvo Skupštine Saveza

Predsjedništvo Skupštine je izvršni organ Skupštine, koje usklađuje rad svih organa i radnih tijela Saveza.

Predsjedništvo sačinjavaju predsjednik, zamjenik predsjednika i jedanaest članova.

Predsjedništvo predlaže predsjednika i zamjenika predsjednika koji se rotiraju svake dvije godine i ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda.

Jedanaest članova Predsjedništva se bira na slijedeći način:

- općine/gradovi s područja svoga kantona između sebe biraju po jednog predstavnika;
- Grad Sarajevo ima jednog predstavnika.

Predsjednika, zamjenika predsjednika i članove Predsjedništva bira i razrješava Skupština. Sjednice Predsjedništva održavaju se u pravilu jednom u mjesec dana.

Ako je član Predsjedništva spriječen da prisustvuje sjednici, može ga zamijeniti drugi predstavnik po njegovom ovlaštenju, sa svim pravima i obavezama člana Predsjedništva.

Članovi Predsjedništva biraju se na period od četiri godine.

Predsjedništvo, u okviru prava i dužnosti Saveza, vrši slijedeće poslove:

1. Priprema sjednice Skupštine;
2. Priprema i predlaže nacrt izmjena Statuta i drugih akata koje donosi Skupština;
3. Provodi politiku, zaključke i druge odluke koje je donijela Skupština;

4. Upravlja imovinom Saveza;
5. Podnosi Skupštini godišnje ili periodične izvještaje o svom radu i radu tijela Skupštine na usvajanje;
6. Utvrđuje dugoročne, srednjoročne i godišnje planove rada Saveza;
7. Donosi budžet Saveza i njegove izmjene i dopune, kao i Odluku o izvršenju budžeta i podnosi izvještaj o izvršenju budžeta Skupštini;
8. Daje prijedloge, mišljenja i inicijative organima svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini, nevladinim organizacijama, privatnom sektoru i međunarodnim organizacijama, za rješavanje pojedinih pitanja iz oblasti sistema lokalne samouprave;
9. Donosi odluku u ime Saveza o pokretanju postupka za zaštitu prava na lokalnu samoupravu pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine;
10. Donosi odluke o osnivanju pravnih subjekata radi ostvarivanja statutarnih ciljeva u skladu sa zakonom;
11. Odlučuje između dva zasjedanja Skupštine o prijemu novih članova u Savez;
12. Daje prijedlog predsjedavajućem Skupštine Saveza za sazivanje Skupštine;
13. Priprema i saziva izbornu Skupštinu Saveza nakon održanih lokalnih izbora;
14. Daje smjernice za organizaciju savjetovanja i drugih skupova;
15. Donosi poslovnik o radu Predsjedništva;
16. Po potrebi osniva stalna i povremena radna tijela i druge oblike djelovanja Predsjedništva, utvrđuje njihove poslove, način rada i imenuje njihove članove;
17. Razmatra izvještaj Predsjednika Predsjedništva o provedenim aktivnostima Saveza između dvije sjednice Predsjedništva;
18. Donosi opće akte iz oblasti organizacije i rada Saveza;
19. Imenuje predstavnike Saveza u Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Evrope i u druge organe i organizacije kada se to traži od Saveza;
20. Provodi postupak za prijem u radni odnos, prestanak radnog odnosa i drugim pravima i obavezama uposlenika Saveza u skladu sa zakonom, ovim Statutom i drugim aktima Saveza;
21. Donosi odluke, rješenja i druge opće i pojedinačne akte u okviru svoje nadležnosti i obavlja druge poslove utvrđene Statutom i drugim općim aktima Saveza.

3. Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je organ Saveza.

Nadzorni odbor ima predsjednika i dva člana.

Predsjednika i članove Nadzornog odbora bira i razrješava Skupština iz reda predstavnika članova Saveza u Skupštini.

Predsjednik i članovi Nadzornog odbora biraju se na period od četiri godine.

Nadzorni odbor obavezno jednom godišnje razmatra i vrši kontrolu materijalno-finansijskog poslovanja Saveza.

Oblici djelovanja Saveza

A. Stalna radna tijela

Komisije su stalna radna tijela koje se obrazuju za razmatranje pitanja iz oblasti lokalne samouprave.

Komisije Skupštine su:

1. Komisija za razvoj i unapređenje lokalne samouprave;
2. Komisija za ustavna i zakonodavna pitanja;
3. Komisija za međunarodne veze, suradnju i evropske integracije;
4. Komisija za imovinska pitanja, prostorno uređenje, stambeno-komunalne djelatnosti i zaštitu životnog okoliša;
5. Komisija za ekonomski razvoj općina i gradova i finansije;
6. Komisija za izbor i imenovanja.

Svaka komisija ima predsjednika, zamjenika predsjednika i osam članova. Mandat predsjednika i članova komisija traje četiri godine. Članovi komisija se biraju po principu da općine iz svakog kantona između sebe izaberu po jednog predstavnika u svaku komisiju. Članovi komisija rade isključivo na volonterskoj osnovi.

U radu komisija, na poziv predsjednika komisije, mogu sudjelovati i drugi predstavnici jednica lokalne samouprave, organa i organizacija, naučni i stručni radnici.

Skupštinske komisije se sastaju povremeno, zavisno od broja otvorenih pitanja koja se raspravljaju na pojedinim Komisijama. U nastavku opisane su nadležnosti svake komisije pojedinačno, o broju sjednica koje su održali u zadnja dva mandata kao i o oblastima koje su bile na dnevnom redu.

A1. Komisija za razvoj i unapređenje lokalne samouprave razmatra aktuelna pitanja koja se odnose na razvoj lokalnih demokratija u općini i gradu, unapređuje i razvija demokratske procese, te radi na jačanju i osposobljavanju lokalnih vlasti za odgovorno upravljanje i vođenje javnih poslova od interesa za lokalno stanovništvo, realizira utvrđene političke i demokratske zahtjeve Vijeća Evrope za decentralizaciju vlasti sve do lokalnog nivoa, razmatra i razvija upravnu strukturu lokalnih zajednica u okviru povjerenih izvornih nadležnosti, podstiče inicijative za konstituiranje izvornih prihoda za nadležnosti za koje nije osigurano finansiranje od federalnih i kantonalnih vlasti, unapređuje aktivnosti na uspostavljanju decentralizacije fiskalne politike, razvija institute pravne zaštite lokalnih vlasti i prava na poštivanje lokalne samouprave, prati realizaciju zaključaka i zahtjeva Kongresa CLRAE Vijeća Evrope.
A2. Komisija za ustavna i zakonodavna pitanja razmatra i priprema odgovarajuće inicijative za ustavnu i zakonodavnu dogradnju sistema lokalne samouprave, priprema prijedloge za ustavne amandmane kojim se utvrđuju kompetencije lokalnih vlasti, i za uspostavljanje gradova kao posebnih urbanih, upravnih i duhovnih centara, stara se za ostvarivanje prava na zaštitu sistema lokalnih vlasti i poštivanje lokalne samouprave, učestvuje u kreiranju fiskalne politike i reforme poreznog sistema, te za ostvarivanje položaja i učešća Saveza općina i gradova FBiH u kreiranju unutarnje politike i u pripremama zakona koji se tiču lokalnih vlasti.

A3. Komisija za međunarodne veze, suradnju i evropske integracije razmatra pitanja iz domena međunarodne saradnje općina i gradova – uspostavljanje i jačanje saradnje sa asocijacijama lokalnih vlasti susjednih zamalja, podstiče projekt saradnje i partnerstva između općina i gradova i Federaciji sa gradovima iz Evrope, ostvaruje saradnju sa ambasadama lokalnih demokratija uspostavljenih na području Bosne i Hercegovine, unapređuje i razvija saradnju sa organizacijama lokalnih zajednica, podstiče ekonomski i kulturni razvoj i interes Federacije

BiH kroz sudjelovanje u programu i projektu regionalnog Saveza Mreže za jugoistočnu Evropu, te razvija saradnju sa asocijacijom lokalnih vlasti Republike Srpske u zajedničkom nastupu u okviru Koordinacionog tijela saveza općina i gradova Bosne i Hercegovine.

A4. Komisija za imovinska pitanja, prostorno uređenje, stambeno-komunalne djelatnosti i zaštitu okoliša razmatra aktuelna pitanja iz nadležnosti lokalnih zajednica u domenu urbanizma, prostornog uređenja, komunalne infrastrukture i stambene politike, priprema i predlaže odgovarajuća rješenja za funkcioniranje komunalne infrastrukture, jačanje sposobnosti lokalnih vlasti za investicijsku rekonstrukciju i izgradnju komunalne infrastrukture, priprema odgovarajuća rješenja za zakonske projekte u oblasti prostornog uređenja i urbanističke politike u cilju jačanja sposobnosti općinskih vlasti da samostalno regulišu i upravljaju javnim poslovima koji su od interesa za lokalno stanovništvo, prati i izučava oblast stambene problematike, te osigurava primjenu jedinstvene politike u procesu projekta privatizacije, a posebno u domenu legislative o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo.

A5. Komisija za ekonomski razvoj općina i gradova i finansije prati i razvija neophodnu kulturu poduzetništva na lokalnom nivou, izgradnju kapaciteta u poslovnom upravljanju i ekonomskom razvoju, razmatra promjene režima oporezivanja i uvođenje stimulativnog poreznog sistema, podstiče zapošljavanje u okviru privatnog sektora, s ciljem unapređenja privatnog poduzetništva kao sposobnog i aktivnog učesnika u finansijskim i ekonomskim tokovima u zemlji, unapređuje razvoj i uvezivanje malih preduzeća, posebno radi na koncepciji novog poreznog sistema i zakonskih olakšica i drugih uvjeta (poslovni prostor, potrošačka politika, snabdijevanje i turizam), razvija aktivnosti u poboljšavanju i implementaciji politike jednakih mogućnosti za sve, prati i razmatra propise iz domena poduzetništva i ekonomije.

A6. Komisija za izbor i imenovanja, na osnovu prikupljenih prijedloga od članica Saveza, utvrđuje prijedlog odluka o imenovanju odnosno razrješenju članova stalnih radnih tijela, Nadzornog odbora te povremenih radnih tijela.

B. Povremena radna tijela

Komisije mogu radi sagledavanja pojedinih pitanja iz svog djelokruga rada obrazovati povremena radna tijela (redne grupe) iz reda članova komisije ili stručnih lica.

U skladu sa Statutom Saveza, u proteklom periodu formirano je više radnih grupa za sljedeća pitanja:

- Izrada modela Statuta Općine;
- Izrada modela Poslovnika općinskog vijeća;
- Izrada Zakona o statusu zaposlenika u organima jedinica lokalne samouprave;
- Izrada komentara na Zakon o državnim službenicima;
- Nacrt zakona o premjeru/izmjeri i katastru nekretnina;
- Nacrt zakona o izboru, prestanku mandata, opozivu i zamjeni načelnika općina u Federaciji BiH;
- Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH;
- Zakon o trezoru;
- Zakon o koncesijama;
- Izrada nacrta Zakona o šumama;

- Izrada dokumenta kojim se uređuju među-administrativni odnosi u Federaciji BiH, i druga.

Direktor saveza

Na IV zasjedanju Skupštine Saveza održanom u Neumu 16.04.2009. godine usvojena je Odluka o izmjenama i dopunama Statuta Saveza po kojoj je funkcija Sekretara Saveza zamijenjena funkcijom Direktora Saveza.

Direktora bira i razrješava Predsjedništvo Skupštine Saveza. Direktor Saveza zastupa i predstavlja Savez. Direktor Saveza obavlja dužnost profesionalno i za svoj rad odgovaran je Predsjedništvu.

Predsjedništvo sa direktorom Saveza zaključuje ugovor o radu. Direktor je odgovoran za pripremu sjednica Skupštine Saveza i Predsjedništva Skupštine Saveza.

Stručna služba saveza

Za obavljanje stručnih, administrativnih i tehničkih poslova iz djelokruga rada Saveza obrazovana je Stručna služba Saveza. Odluku o obrazovanju Stručne službe donijelo je Predsjedništvo Saveza. Stručnom službom Saveza rukovodi Direktor Saveza. U Stručnoj službi radi 8 uposlenika.

У **Републици Српској**, 1998. године основан је Савез општина и градова Републике Српске (СОГРС), са сједиштем у Бијељини. СОГРС је самостално, нестраначко, непрофитно, национално удружење од јавног интереса, у које се добровољно удружују општине и градови ради међусобне сарадње, размјене искустава и заједничког дјеловања, а у циљу остваривања заједничких интереса утврђених статутом СОГРС, законом и другим актима. СОГРС заступа интересе својих чланица пред вишим органима власти, другим органима и организацијама, у Републици Српској, али и у иностранству.

Правни основ за оснивање СОГРС је Закон о локалној самоуправи, којим је регулисано да се јединице локалне самоуправе могу удруживати у Савез општина и градова Републике Српске, ради унапређивања и заштите њихових заједничких интереса, као и да СОГРС може приступити међународним удружењима локалних власти и сарађивати са одговарајућим удружењима локалних власти у Федерацији БиХ и у иностранству, у складу са законом. Измјенама и допунама Закона о локалној самоуправи из 2013. године, СОГРС су дате и ингеренције које у почетку није имао, односно: *„Органи републичке управе дужни су да у поступку израде закона и других општих аката којима се уређују положај, права и обавезе локалне самоуправе, нацрте, односно приједлоге закона и других општих аката доставе Савезу општина и градова Републике Српске и органима јединица локалне самоуправе на изјашњење.“*

Чланство у СОГРС је добровољно и чланови СОГРС су све јединице локалне самоуправе у Републици Српској. Према одлуци Министарства управе и локалне самоуправе Републике Српсле, СОГРС је удружење од јавног интереса, јер његово дјеловање и садржај програма рада, сходно одредби чл. 8. и 9. Статута, превазилази интересе чланица и намијењен је интересу јавности, у складу са законом.

Сарадња СОГРС и виших нивоа власти у Републици Српској огледа се у сарадњи са Владом Републике Српске, са којом СОГРС има потписан *Меморандум о сарадњи*, односно са министарствима, Народном скупштином Републике Српске и њеним одборима, као и другим републичким органима, организацијама и институцијама. СОГРС има закључене меморандуме, односно споразуме о сарадњи са Пореском управом Републике Српске, Привредном комором Републике Српске, Фондом за заштиту животне средине Републике Српске, као и са Сталном конференцијом градова и општина Србије.

СОГРС остварује тијесну и континуирану сарадњу са Савезом општина и градова Федерације БиХ. Коначно, СОГРС је члан признатих међународних организација, као што су *Савјет европских општина и региона (CEMR)*, *Уједињени градови и локалне власти (UCLG)*, те *Мрежа асоцијација локалних власти Југоисточне Европе (NALAS)*.

Организациону структуру СОГРС чине Скупштина, Предсједништво, предсједник СОГРС, Надзорни одбор, ресорни одбори, генерални секретар и Стручна служба СОГРС. *Скупштина СОГРС* је највиши орган СОГРС, коју чине представници чланица СОГРС. Скупштина СОГРС доноси најважније одлуке о раду СОГРС.

Предсједништво је извршни орган Скупштине који усклађује рад и обавља послове између два засједања Скупштине. Предсједништво има 19 чланова које бира Скупштина. Предсједништво има предсједника и три потпредсједника и њихов мандат, као и мандат Предсједништва траје четири године. СОГРС има *предсједника* и *три потпредсједника Скупштине*. Предсједник СОГРС је уједно и предсједник Предсједништва, а бира се из састава Скупштине. Предсједник представља СОГРС пред домаћим и међународним актерима. У циљу контроле над радом органа и тијела СОГРС, те контроле материјално-финансијског пословања, фомиран је *Надзорни одбор* као орган Скупштине. Одбор има три члана: предсједника и два члана, са мандатом од четири године.

Одбори СОГРС су стални облици дјеловања за разматрање одређених питања из друштвеног живота која су од интереса за чланице СОГРС. Одборе формира Скупштина, а број чланова и састав утврђује Предсједништво. Данас, СОГРС има девет одбора: за локалну самоуправу и људске ресурсе, за финансије и економска питања, за међународну сарадњу и европске интеграције, за уставна и законодавна питања, за урбанизам, комуналну дјелатност и заштиту човјекове околине, за енергетску ефикасност, за социјалну политику, за привредни развој и за образовање, културу, омладину и спорт.
Генералног секретара СОГРС именује Скупштина на први мандат од пет година, а наредни мандати трају четири године. Оперативне одговорности генералног секретара обухватају непосредно извршавање закључака органа СОГРС, извјештавање Предсједништва и Скупштине о раду СОГРС, представљање СОГРС као правног лица и руковођење радом Секретаријата, тј. Стручне службе СОГРС. *Стручна служба или Секретаријат СОГРС* формира се за обављање стручних, техничких и других послова, за потребе СОГРС. Организација и рад Стручне службе утврђује се посебним актом, који доноси генерални секретар уз сагласност Предсједништва.

Рад СОГРС финансира се из чланарина, средстава по основу статуса удружења од јавног интереса (које СОГРС добија од Министарства управе и локалне самоуправе) и донаторских средстава која се прибављају посредством пројеката у којима учествује или их спроводи СОГРС. Поред наведених, извори финансирања СОГРС могу бити различите услуге које би СОГРС могао да спроводи (као што су: приходи од продатих

часописа и публикација, или консалтинг услуге, организације обука и друге стручне услуге).

Посљедњих година СОГРС је начинио значајан помак у свом раду, у организационом и кадровском смислу, али и у унапређивању своје улоге и имиџа у јавности. СОГРС је 2010. године купио пословни простор и отворио канцеларију у Бањој Луци, а осим ње почела је да ради и канцеларија СОГРС у Требињу и Источном Сарајеву. Капацитети СОГРС ојачани су и новим услугама према чланицама (правно и финансијско савјетовање). Велики напреци учињени су успостављањем и радом *Јединице за европске интеграције* и *Јединице за обуку*.

Сарадња са чланицама је унапријеђена, нарочито у области заступања и заговарања, а остварена је и сарадња са Народном скупштином Републике Српске и Владом Републике Српске. Све ово унаприједило је слику у јавности о СОГРС, нарочито због прихватања СОГРС као незаобилазног фактора и партнера виших нивоа власти у заступању својих чланица.

СОГРС је опредијељен за даља унапређивања свог рада, јер чланство очекује да има јак, професионалан и поуздан СОГРС, који ће их предводити у остваривању заједничких интереса, а виши нивои власти – да СОГРС буде поуздан и равноправан партнер и професионалан и стручан заступник јединствених ставова и интереса јединица локалне самоуправе.

Тренутно, у СОГРС је 10 лица је у сталном радном односу.

28. Da li se u Republici Srpskoj priprema analiza fiskalnog uticaja primjene novog zakonodavstva na budžet opština? Ako je odgovor da, objasnite kako i dajte primjere, koji nisu povezani sa finansiranjem opština.

У **Републици Српској** се не припрема детаљна анализа фискалног утицаја примјене новог законодавства на буџет општина.

29. Objasnite kako su regulirane i definirane administrativne granice općina u Federaciji BiH? Koji su mjerodavni zakoni i na kojem nivou vlasti se usvajaju i provode?

U **Federaciji BiH,** administrativne granice općina u FBiH uređene su odredbama Zakona o područjima općina u SR BiH (Službeni list SR BiH, br.: 47/62,6/65,14/66,23/67, 3/70,35/77,31/78,22/80,28/81,24/85,24/86,33/90,8/91,32/91,80/14) i Zakona o konstituiranju novih opština u FBiH i izmjeni područja opština podijeljenih međuentitetskom i međukantonalnom crtom (Službene novine FBiH, broj: 6/98), koji se usvajaju na entitetskom nivou.

Općina je jedinica lokalne samouprave koja je na temelju ispunjavanja propisanih kriterija uspostavljena zakonom. Općina je jedinica lokalne samouprave osnovana za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, geografsku, ekonomsku, privrednu i društvenu cjelinu, te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva. Područje općine definirano je područjem pripadajućih naseljenih mjesta. (Zakon o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, broj 49/06 /30.08.2006.).

30. Da li Vijeće ministara konsultira općine na bilo kakav formalan način kada se izrađuju propisi koji će na njih imati uticaja ili u čiju primjenu će biti uključene? Navedite primjere ako ih ima.

Na nivou **Bosne i Hercegovine** Člankom 18. **Zakona o upravi** („Službeni glasnik BiH“, broj 32/02, 102/09 i 72/17) je propisano da su organi uprave u pripremi nacrta i prijedloga zakona i prijedloga drugih propisa iz svoje nadležnosti dužni pribaviti mišljenja nadležnih organa uprave, stalnih tijela Vijeća ministara i stručnih institucija i provesti postupak javnih konzultacija, ako je to bitno za definiranje određenih pitanja. Organi uprave su dužni da u obrazloženju nacrta propisa navedu razloge zbog kojih određeni prijedlozi i sugestije organa i pravnih osoba nisu prihvaćeni.

Člankom 75. **Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“, br. 11/05, 58/14, 60/14, 50/17 i 70/17 - Ispravak) je propisano da se proces konzultacija u postupku procjene učinaka i izrade propisa provodi u skladu sa Aneksom I. ovih pravila i Pravilima za konzultacije u izradi pravnih propisa.

Aneks I. Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine je metodologija za procjenu učinaka javnih politika/propisa (fiskalnih, ekonomskih, socijalnih i okolišnih). Prilikom procjene učinaka propisano je da li javna politika/propis, između ostalog, ima učinak i na proračune jedinica lokalne samouprave (gradova i općina). U tom slučaju je potrebno izvršiti konzultacije sa jedinicama lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini, najčešće putem saveza gradova i općina Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

Člankom 7. **Pravila za konzultacije u izradi pravnih propisa** („Službeni glasnik BiH“, broj 5/17) je propisana obveza minimalnih konzultacija, na slijedeći način:

1. „Nakon utvrđivanja prednacrta ili nacrta propisa, institucija BiH je obvezna da:

   a. postavi prednacrt propisa i drugog akta na internet stranicu i web aplikaciju eKonzultacije, sa pozivom zainteresiranoj javnosti na dostavu pisanih prijedloga i primjedbi u kojem je naznačen rok za dostavu prijedloga i primjedbi;
   b. omogući zainteresiranoj javnosti da u naznačenom roku dostavi prijedloge i primjedbe na prednacrt propisa i drugih akata putem web aplikacije eKonzultacije;
   c. pošalje prednacrt propisa i drugog akta osobama koje se nalaze na popisu iz članka 3. ovih pravila na njihove registrirane e-mail adrese, uz poziv da u naznačenom roku dostave prijedloge i primjedbe putem web aplikacije eKonzultacije.

2. Rok za dostavu prijedloga i primjedbi na prednacrt propisa i drugog akta iz stavka (1) točka b) ovog članka ne može biti kraći od 15 dana, od dana kada je prednacrt postavljen na web aplikaciju eKonzultacije;
3. Izuzetno od odredbi stavka (2) ovog članka, rok za dostavu prijedloga i primjedbi na prednacrt propisa i drugog akta koji ima značajan utjecaj na javnost iz članka 10. ovih pravila ne može biti kraći od 30 dana, od dana kada je prednacrt postavljen na web aplikaciju eKonzultacije.“

Nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine, propisane Ustavom Bosne i Hercegovine i propisi koje donosi Bosna i Hercegovina u najvećem broju slučajeva nemaju učinka, niti su u provedbu propisa Bosne i Hercegovine uključene jedinice lokalne samouprave, tako da nisu zabilježeni

slučajevi konzultacija Vijeća ministara Bosne i Hercegovine sa jedinicama lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini.

Konzultacije sa jedinicama lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini češće imaju institucije entiteta i kantona, a institucionalne konzultacije provodi i Brčko distrikt Bosne i Hercegovine.

V. CIVILNO DRUŠTVO

31. (63) Zašto su administrativne takse različite za odjel za registre čak i u slučajevima kada se isti zakon primjenjuje?

Administrativne takse u postupcima pred institucijama **Bosne i Hercegovine** su uređene Zakonom o administrativnim taksama („Službeni glasnik BiH“ br. 16/02, 19/02. 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Administrativne takse plaćaju takseni obveznici, za spise i radnje u upravnim stvarima kod institucija Bosne i Hercegovine.

Spisi i radnje u upravnim stvarima kod institucija Bosne i Hercegovine za koje se plaća taksa i visina takse se utvrđuje Taksenom tarifom.

Iznos administrativnih taksi, sukladno odredbi predmetnog zakona, mora biti razuman.

Izmjene i dopune administrativnih taksi uvode se, odnosno mijenjaju podzakonskim aktima koje donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Sukladno Tarifnom broju 3. Tarife administrativnih taksi, taksa na sva rješenja za koja nije propisana posebna taksa, iznosi 15, 00 BAM, a taksa na zahtjeve, molbe, prijedloge, prijave iznosi 5,00 BAM**.**

Sukladno, Odluci o dopuni Tarife administrativnih taksi („Službeni glasnik BiH“, br. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07, 3/08, 42/08, 3/10, 98/12, 15/14 i 78/14) utvrđene su takse na spise i radnje u upravnim postupku Odjela za Registre Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, kako slijedi:

Poglavlje XII.

TAKSE NA SPISE I RADNJE ZA UPIS U REGISTRE UDRUŽENJA, FONDACIJA BOSNE I HERCEGOVINE, UREDA ILI PREDSTAVNIŠTAVA STRANIH MEĐUNARODNIH UDRUŽENJA I FONDACIJA I DRUGIH NEPROFITNIH ORGANIZACIJA
TAR. Broj 108.

a. na zahtjev za upis u registar udruženja 200,00 BAM;
b. na zahtjev za upis u registar fondacija 200,00 BAM;
c. na zahtjev za upis u registar stranih međunarodnih udruženja i fondacija i drugih neprofitnih organizacija 200,00 BAM
d. na zahtjev za upis promjena u registru udruženja i fondacija i stranih međunarodnih udruženja i fondacija i drugih neprofitnih organizacija 50,00 BAM;
e. na zahtjev za upis brisanja iz registra udruženja i fondacija i stranih međunarodnih udruženja i fondacija i drugih neprofitnih organizacija 10,00 BAM

f. na zahtjev za izdavanje izvoda iz registra 20,00 BAM;
g. na zahtjev za izdavanje prijepisa rješenja 20,00 BAM.

Poglavlje XIII.

TAKSE NA SPISE I RADNJE ZA UPIS U REGISTAR PRAVNIH LICA KOJE OSNIVAJU INSTITUCIJE BOSNE I HERCEGOVINE
TAR. Broj 109.

a) na zahtjev za upis u registar 200,00 BAM;
b) na zahtjev za upis promjena u Registru 200,00 BAM;
c) na zahtjev za upis brisanja iz Registra 200,00 BAM;
d) na zahtjev za izdavanje izvoda iz Registra 20,00 BAM;
e) na zahtjev za izdavanje prepisa Rješenja 20,00 BAM.

Poglavlje XIV.

TAKSE NA SPISE I RADNJE ZA UPIS U REGISTAR CRKAVA I VJERSKIH ZAJEDNICA, NJIHOVIH SAVEZA I ORGANIZACIONIH OBLIKA U BOSNI I HERCEGOVINI:

TAR. Broj 110.

a) na zahtjev za upis u registar Subjekta upisa 50,00 BAM;
b) na zahtjev za upis promjena u Registru 50,00 BAM;
c) na zahtjev za upis brisanja iz Registra 50,00 BAM;
d) na zahtjev za izdavanje izvoda iz Registra 10,00 BAM;
e) na zahtjev za izdavanje prijepisa Rješenja 10,00 BAM.

Poglavlje XV.

TAKSA NA SPISE I RADNJE ZA ODOBRENJE UPOTREBE NAZIVA BOSNE I HERCEGOVINE:

TAR. Broj 111.

a) na zahtjev za odobrenje upotrebe naziva Bosne i Hercegovine 200,00 BAM.“

Ova Odluka je stupila na snagu 14.10. 2017. godine, a objavljena je u „Službenom glasniku BiH“ broj 73/17.

Sva sredstva uplaćena na ime administrativnih taksi predstavljaju prihod Budžet institucija Bosne i Hercegovine i uplaćuju se preko računa Ministarstva financija i trezora Bosne Hercegovine.

Visina administrativnih taksi Odjela za registre Ministarstva pravde BiH, najniža administrativna taksa na spise i radnje na zahtjeve za upise u Registre u Bosni i Hercegovini, što uključuje i kantonalne, registre u Federaciji Bosne i Hercegovine, odnosno takse na zahtjeve za upise udruženja i fondacija koji se vode na sudovima u Republici Srpskoj.

Takse Odjela za registre Ministarstva pravde BiH su određena na osnovu zbira stvarnih troškova aktivnosti Sektora za upravu Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine i od 14. 10. 2017. godine su značajno smanjene za upise izmjena i dopuna registracije odnosno sa 200,00 BAM na 50, 00 BAM, i za upise brisanja iz Registra sa 200,00 KM na 10,00 BAM.

Razlozi za različitost, odnosno značajno smanjenje administrativnih taksi u Odjelu za Registre, leži u stvarnim potrebama uočenim tijekom registracija udruženja i fondacija i drugih nevladinih organizacija. Naime, ukazala se potreba smanjenja visina administrativnih taksi za upise promjena i brisanja u Registru, jer je visina administrativne takse od 200, 00 BAM sprječavale registrovane organizacije da vrše upise izmjene i dopune, odnosno brisanja iz Registra.

U **Federaciji BiH,** visina administrativnih taksi za upis udruženja i fondacija različita je zahvaljujući činjenici što su kantoni i Federacija BiH, svako u okviru svoje nadležnosti, nadležni da svojim propisima visinu administrativnih taksi za različite vrste usluga koje pružaju.

U **Brčko distriktu BiH** se plaća taksa u iznosu od 200,00 BAM za osnivanje udruženja i fondacija, a iznos od 150,00 BAM za promjenu podataka i brisanje iz sudskog registra udruženja i fondacija. Sudske takse su propisane Zakonom o sudskim taksama Brčko distrikta BiH.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Ustavom **Unsko – sanskog kantona** – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 1/04 i 11/04) propisano je ovlaštenje Unsko –sanskog kantona za finansiranje djelatnosti kantonalne vlasti ili njenih agencija oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima. U Unsko – sanskom kantonu na snazi je kantonalni Zakon administrativnim taksama i tarifi kantonalnih administrativnih taksa – pročišćeni tekst („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 17/16), kojim su u skladu sa ustavnim ovlaštenjima Unsko-sanskog kantona, utvrđene kantonalne administrativne takse i tarife kada su u pitanju podnesci iz oblasti registracije civilnih društava (udruženja).

Visina upravnih pristojbi je određena Zakonom o upravnim pristojbama **Županije Posavske** („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/97, 1/98, 4/01,8/01, 2/03, 2/13, 10/16).

Kada je u pitanju **Tuzlanski kanton**, odredbom čl. 54. stav (2) Zakona o udruženjima i fondacijama (“Službene novine Federacije BiH”, broj 45/02) propisano je da visinu naknade za upis udruženja u registar kantonalnog organa utvrđuje rukovodilac tog organa.

U **Zeničko-dobojskom kantonu,** u skladu sa članom 54. stav 2. Zakona o udruženjima i fondacijama Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 45/02) visinu naknade za upis udruženja u registar kantonalnog organa utvrđuje rukovodilac tog organa, a s obzirom da se radi o organima, odnosno rukovoditeljima različitih razina vlasti i kantona dolazi do različitih taksi u kantonima i drugim entitetetima, Brčko distriktu i Bosni Hercegovini.

Zakon o kantonalnim administrativnim taksama (prečišćenii tekst) (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 13/02, 12/03, 4/04, 5/04, 7/09, 2/10, 6/10, 9/10, 12/13 i 3/14) uređena je visina takse za upis u Registar udruga Zeničko-dobojskog kantona ukupan iznosi za upis

novog udruženja je 170,00 BAM, a za upis promjena u Registar udruženja visina tkase je 50,00 BAM.

Registracija se provodi po skraćenom upravnom postupku, a uplata taksi sevrši na sljedeći način:

- naknade za registraciju u iznosu od 100,00 BAM i taksa na rješenje o registraciji u iznosu od 50,00 BAM, objava u Službenim novinama je 20,00 BAM, ukupan iznos je 170, 00 BAM;
- naknada za upis promjena u registru u iznosu od 50,00 BAM.

Ovi iznosi se uplaćuju u korist budžeta Zeničko-dobojskog kantona.

Kada je u pitanju **Bosanki-podrinjki kanton,** odredbama člana 24. Pravilnika o načinu vođenja registra udruženja i fondacija i strani međunarodnih i nevladinih organizacija br. 04-02-551/02 od 21. novembra 2002. godine propisano je da je subjekt upisa obavezan da uplati naknadu za troškove upisa u registar. Dok se ta naknada ne uplati, rješenje o upisu u registar se ne može izdati. Federalni ministar pravde, posebnim rješenjem, određuje visinu naknade, a za upis u registar kantonalnog organa utvrđuje rukovodilac tog organa**.**

Iz naprijed navedenog jasno se vidi da rukovodilac kantonalnog organa određuje visinu naknade za troškove upisa u registar i na osnovu toga dolazi do različitih taksi bez obzira što se primjenjuje isti Pravilnik na područje cjele Federacije Bosne i Hercegovine.

U **Srednjobosanskom kantonu** primjenjuje se Zakon o kantonalnim administrativnim taksama („Službene novine Kantona Središnja Bosna“, broj: 11/03- prečišćen tekst, 1/04, 5/12 i 11/15). Na osnovu navedenog Zakona taksa za registraciju udruženja iznosi 100 KM, plus 25 BAM za objavu u Službenim novinama. Promjene unutar Registra se naplačuju u iznosu od 50 BAM.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu** skladu sa članom 54. stav 2. Zakona o udruženjima i fondacijama Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 45/02) visinu naknade za upis udruženja u registar kantonalnog organa utvrđuje rukovodilac tog organa, a s obzirom da se radi o organima, odnosno rukovodiocima različitih nivoa vlasti i kantona dolazi do različitih taksi u kantonima i drugim nivoima vlasti u Bosni Hercegovini. Zakonom o administrativnim taksama sa Tarifom administrativnih taksi Hercegovačko-neretvanskog kantona (“Službene novine HNK“, broj 2/13 i 12/16) uređena je visina takse za upis u Registar udruženja Hercegovačko-neretvanskog kantona ukupan iznosi za upis novog udruženja je 200,00 BAM, a za upis promjena u Registar udruženja visina takse je 50,00 BAM. Ovi iznosi se uplaćuju u korist budžeta Hercegovačko-neretvanskog kantona.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**, Zakonom o upravnim pristojbama (Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke broj: 8/14) uređuje se način plaćanja upravnih pristojbi za spise i radnje županijskih tijela uprave, upravnih organizacija, kao i pravnih osoba kojima je županijskim zakonom povjereno obavljanje javnih ovlasti u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Spisi i radnje za koje se plaća pristojba, kao i visina pristojbe za pojedine radnje utvrđuje se Tarifom upravnih pristojba. Tarifa se propisuje Zakonom o upravnim pristojbama (Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke broj:8/14) i čini njegov sastavni dio.

32. (63) Da li je registracija organizacija civilnog društva laka, blagovremena i jeftina? Dopunite informacije u vezi sa Federacijom BiH, Bosansko-podrinjskim kantonom Goražde i Kantonom Sarajevo.

U **Federaciji BiH** registracija organizacija civilnog društva je lahka, blagovremena i jeftina. Lakoća registracije se ogleda u činjenici da se registracija obavlja na jednom mjestu. Blagovremenost je sadržana u činjenici da se registracija uvijek obavlja u zakonskom roku od 30. dana i do sada nije bilo upravnih sporova u vezi sa poštivanjem navedenog roka. Za postupak registracije i upisa promjena uplaćuje se jedinstvena taksa u visini 200,oo BAM, dok se za izvode iz registra ne naplaćuje taksa.

U **Bosansko podrinjskom kantonu**, OCD u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama („Sl. novine FBiH",broj:45/02), upisuje se u registar udruženja koje vodi na nivou Bosansko – podrinjskog kantona Goražde, Ministarstvo za pravosuđe, upravu i radne odnose.

Registracija se vrši na osnovu podnesenih zahtjeva uz ispunjenje zakonom propisanih uslova. Uz zahtjev se dostavlja, osnivački akt, Statut udruženja, podaci o osnivaču, popis članova organa upravljanja, odluka nadležnog organa o imenovanja lica ovlaštenog za zastupanje i predstavljanje udruženja.

Što se tiče registracije OCD vodi se skraćeni upravni postupak što znači da je registracija laka, blagovremena i jeftina, a neka udruženja su oslobođena od plaćanja administrativne takse po Zakonu o administrativnim taksama BPK-a Goražde („Sl novine BPK", br.12/13 i 12/15). Registracija ONLINE na području BPK Goražde nije moguća.

U Kantonu Sarajevo, u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 45/02), registracija udruženja se vrši na način da se dostavljaju zakonom propisani obrasci uz statut, odluku o osnivanju, odluku o imenovanju ovlaštenog lica za zastupanje i predstavljanje, sa kopijom ličnih dokumenta osnivača udruženja. Registracija se provodi po skraćenom upravnom postupku, a vrši se uplata takse i naknade u iznosima po 100,00 BAM u korist Budžeta Kantona Sarajevo.

VI. JAVNA UPRAVA

33. (72) Dostavite dokaze kojima biste potkrijepili političku podršku za izradu novog strateškog okvira za RJU tako što ćete opisati sljedeće (npr. sve obaveze, planove itd.): a. Za sve nivoe vlasti, dostavite dokaze o redovnim koordinacionim sastancima na političkom i administrativnom nivou (tj. sastanci Zajedničke platforme posljednjih godina) b. Nivo pokrivenosti ciljeva RJU i troškova implementacije u Srednjoročnom budžetskom okviru? c. Navedite koji ciljevi reforme javne uprave (RJU) se odražavaju u strateškim dokumentima (tj. u programu rada vlade itd.).

Politička podrška za izradu novog Strateškog okvira za reformu javne uprave 2018-2022. je djelimično osigurana kroz izradu Operativnog plana za izradu Strateškog okvira RJU u saradnji sa SIGMA, a na osnovu kojeg su Vijeće ministara **Bosne i Hercegovine**, Vlada Federacije BiH, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta BiH donijele odluke/rješenja o imenovanju predstavnika relevantnih institucija u međuinstitucionalne radne strukture za izradu Strateškog okvira do okončanja zadata predviđenih Operativnim planom za pripremu Strateškog okvira za RJU u BiH[1]. Ovim aktima VMBiH i vlade su zadužile predstavnike institucija za pripremu strategije reforme javne uprave i akcionog plana za njenu implementaciju. Operativnim planom

su definisani obuhvat, doseg, struktura Strateškog okvira, vremenski okvir za njegovu izradu, vrsta i sastav radnih struktura i druga pitanja u vezi sa izradom PAR strateškog okvira.

Strateški okvir za reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini 2018-2022. radna struktura za pripremu ovog dokumenta (Zajednička radna grupa) imenovana odlukama Vijeća ministara BiH, vlade entiteta – Federacije BiH i Republike Srpske, te Brčko distrikta BiH je usaglasila na sastanku održanom 29. marta 2018. Strateški okvir za RJU je upućen u proceduru usvajanja na svim nivoima. Vlada Brčko distrikta BiH je na 38. redovnoj sjednici usvojila Strateški okvir za RJU 8. juna 2018, a Vlada Federacije BiH je usvojila Strateški okvir za reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini 2018-2022. na 147. sjednici održanoj 14. juna.2018. Vijeće ministara BiH i Vlada Republike Srpske još nisu usvojili Strateški okvir za RJU u BiH 2018-2022.

U skladu s Operativnim planom za izradu Strateškog okvira za RJU u BiH koji su uz SIGMA podršku usaglasili predstavnici svih nivoa vlasti u BiH, te odlukama/rješenjima VMBiH/vlada o imenovanju radnih struktura za pripremu PAR strateškog okvira, predviđeno je da će uz strategiju biti pripremljen i prateći akcioni plan (Operativni plan predviđa da će tokom perioda trajanja strategije biti pripremljena dva akciona plana) Ured koordinatora je aplicirao, a Evropska komisija odobrila ekspertsku podršku Regionalne škole za javnu upravu (Respa) za pripremu Akcionog plana.

Usvajanje Strateškog okvira za reformu javne uprave je obaveza koja proističu iz izvještaja o napretku Evropske komisije (2015, 2016 i 2018) i akcionih planova za realizaciju prioriteta iz izvještaja o Bosni i Hercegovini[2], Reformske agende, odnosno Akcionog plana Vijeća ministara BiH za implementaciju Reformske agende, te preporuka sa sastanaka Specijalne grupe za reformu javne uprave (održanih 2017 i 2018), kao i zaključaka Vijeća ministara BiH usvojenih na 59. sjednici održanoj 6.6. 2016, zaključka Vijeća ministara BiH sa 125. sjednice održane 22. decembra 2017. i 137. sjednice održane 28.3.2018. kojima je Ured koordinatora obavezan da dostavi Vijeću ministara BiH Strateški okvir za reformu javne uprave na usvajanje.

a.

U području reforme javne uprave trenutno djeluju dvije strukture: 1) struktura imenovana odlukama Vijeća ministara Bosne i Hercegovine[3], Vlade Federacije BIH[4], Vlade Republike Srpske[5] i Vlade Brčko distrikta BiH[6] koja je zadužena za pripremu Strateškog okvira za reformu javne uprave i pratećeg Akcionog plana i 2) struktura imenovana u skladu sa Zajedničkom platformom o principima i načinu implementacije Akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave, koja implementira reformske mjere iz postojeće PAR strategije.

<u>Sastanci strukture za izradu Strateškog okvira za RJU</u>

Struktura zadužena za izradu Strateškog okvira za RJU 2018-2022. je počela funkcionirati u julu 2016. godine. Ova se struktura sastoji od Zajedničke radne grupe i pet tematskih radnih grupa u skladu sa pet stubova reforme u Strateškom okviru za RJU 2018-2022. Do sada je održano ukupno sedam sastanaka Zajedničke radne grupe, te po jedan sastanak svih pet tematskih radnih grupa. Uz ove, održani su i zajednički sastanci radnih grupa i to: dva inicijalna sastanka svih radnih grupa na kojima je prezentiran proces rada na izradi Strateškog okvira za RJU 2018-2022. i zadaci (2016. godine); potom radionice Zajedničke i tematskih grupa koje su organizirane u svrhu prioritetizacije sa SIGMA (2016. godine), kao i radionica svih radnih grupa organizirana zajedno sa Evropskom komisijom, Delegacijom EU u BiH i SIGMA (početak 2018). Dodatno, PARCO je, zajedno sa projektom tehničke podrške organizirao tokom 2017. godine i seriju bilateralnih sastanaka sa pojedinačnim nivoima vlasti, zbog

otklanjanja zastoja u procesu izrade Strateškog okvira. U nastavku je dat pregled svih sastanaka i radionica, sa datumima održavanja.

1	Članovi Zajedničke radne grupe i tematskih radnih grupa – predstavnici Republike Srpske i Brčko distrikta BIH	2016.	12.7.2016.
2	Članovi Zajedničke radne grupe i tematskih radnih grupa – državni nivo i predstavnici Federacije BiH	2016.	15.7.2016.
3	Zajednička radna grupa	2016.	10.10.2016.
4	Tematska radna grupa Razvoj politika i koordinacija	2016	20.10.2016.
5	Tematska radna grupa Državna služba i HRM	2016.	20.10.2016.
6	Tematska radna grupa Odgovornost	2016	20.10.2016.
7	Tematska radna grupa Pružanje usluga	2016.	20.10.2016.
8	Tematska radna grupa Upravljanje javnim finansijama	2016.	20.10.2016.
9	SIGMA Radionica: Tematska radna grupa Izrada politika i koordinacija	2016.	31.10.2016.
10	SIGMA Radionica: Tematska radna grupa državna služba i HRM	2016.	31.10.2016.
11	SIGMA Radionica: TRG Pružanje usluga i odgovornost	2016.	1.11.2016.
12	SIGMA Radionica: TRG Upravljanje javnim finansijama	2016.	1.11.2016.
13	SIGMA Radionica: Zajednička radna grupa	2016.	2.11.2016.
14	Zajednička radna grupa	2016.	28.12.2016.
15	PARCO/tehnička pomoć (TA) – predstavnici Zajedničke radne grupe i tematskih radnih grupa Federacije BIH	2017.	10.3.2017.
16	PARCO/TA - predstavnici Republike Srpske u Zajedničkoj radnoj grupi	2017	16.3.2017.
17	PARCO/TA - članovi TRG Izrada politika i koordinacija iz Republike Srpske	2017.	april 2017.
18	PARCO/TA - članovi TRG „Državna služba i upravljanje ljudskim resursima“ iz Republike Srpske	2017.	13.4.2017.
19	PARCO/TA – Članovi TRG Odgovornost iz Republike Srpske	2017.	10.4.2017.
20	PARCO/TA – Članovi TRG Pružanje usluga iz Republike Srpske	2017.	23.2.2017.
21	PARCO/TA – Članovi TRG Pružanje usluga iz Federacije BiH	2017.	11.4.2017.
22	PARCO/TA – Članovi TRG Pružanje usluga – državne institucije BiH	2017.	11.4.2017.
23	PARCO/TA – Članovi TRG Pružanje usluga iz Brčko distrikta BiH	2017.	13.4.2017.
24	Zajednička radna grupa	2017.	2.10.2017
25	Zajednička radna grupa	2017.	27.10.2017
26	Zajednička radna grupa	2017	21.12.2017
27	Radionica: Zajednička radna grupa i pet tematskih radnih grupa – EC - SIGMA	2018.	25.1.2018.
28	Zajednička radna grupa	2018.	6.3.2018.
29	Zajednička radna grupa	2018.	29.3.2018.

Sastanci strukture formirane Zajedničkom platformom

Strukturu formiranu Zajedničkom platformom čine:

1) Koordinacioni odbor za ekonomski razvoj i evropske integracije (tijelo zaduženo za političku koordinaciju). Ovo tijelo se tijelo proteklih godina nije sastajalo da raspravlja o reformi javne uprave, kako je konstatirano u u izvještajima SIGMA iz 2015. i 2017. godine;
2) Koordinatori za reformu javne uprave su u periodu 2016-juli 2018. održali pet redovnih sastanaka i jednu radionicu i to:

- U 2016. godini održana su tri redovna sastanka PAR koordinatora i to: 1. februara 2016, 1. aprila 2016. i 27. maja 2016. godine. Koordinatori su zajedno sa donatorima održali 28.4.2016. radionicu o pripremi razvoja Strateškog okvira RJU;
- U 2017. godini nije bilo sastanaka PAR koordinatora;
- U 2018. godini održana su dva sastanka i to: 24.4.2018. i 19.7. 2018.

3) Nadzorni timovi – u skladu sa Zajedničkom platformom o principima i načinu implementacije Akcionog plana 1 formirano je sedam nadzornih timova u šest reformskih oblasti Akcionog plana 1/Revidiranog akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave iz 2006. godine. U nastavku je dat pregled sastanaka nadzornih timova u periodu 2016-juli 2018.

No	Nadzorni tim	Oblast RAP1	Godina	Datum sastanka	Vrsta
1	Nadzorni tim Unapređenje kvaliteta i procedura izrade i donošenja propisa	*Strateško planiranje, koordinacija i izrada politika*	2016	15.06.2016.	Redovna sjednica
2			2017	17.05.2017	Redovna sjednica
3			2018	21.06.2018	Redovna sjednica
8	Nadzorni tim Razvoj kapaciteta za kreiranje politika i koordinaciju		2016	20-21.09. 2016.	Radno-konsultativni sastanak (SPPD II projekat)
9			2016	15-16.12. 2016.	Radno-konsultativni sastanak (SPPD II)
10			2017	06-07.04. 2017.	Radno-konsultativni sastanak (SPPD II)
11			2017	08-09.06. 2017.	Radno-konsultativni sastanak (SPPD II)
12			2017	02-03.10. 2017.	Radno-konsultativni sastanak (SPPD II)
13			2017	20-21.12. 2017.	Radno-konsultativni sastanak (SPPD II)
14			2018	04-05.04. 2018.	Radno-konsultativni sastanak (SPPD II)
15			2018	18-19.06. 2018.	Radno-konsultativni sastanak (SPPD II)
16	Nadzorni tim Javne finansije	*Javne finansije*	2016.	11.02.2016.	Redovna sjednica
17			2016.	07.04.2016.	Redovna sjednica
18			2016.	07.09.2016.	Redovna sjednica
19			2017	31.01.2017.	Redovna sjednica
20			2017	13.07.2017.	Redovna sjednica
21			2017	24.10.2017.	Redovna sjednica
22			2018	31.01.2018.	Redovna sjednica
23			2018	31.05.2018.	Redovna sjednica
24	Nadzorni tim Upravljanje ljudskim potencijalima	*Upravljanje ljudskim potencijalima*	2016.	26.4.2016.	Redovna sjednica
25			2016.	10.6.2016.	Radionica projekat „Informacioni sistem za ULJP za potrebe državne službe/uprave u BiH”
26			2016.	01.11.2016.	Radno-konsultativni sastanak (projekat „Izgradnja kapaciteta za borbu protiv korupcije“)
27			2016.	2.12.2016.	Redovna sjednica
28			2017.	19.4.2017.	Redovna sjednica
29			2018.	20.4.2018.	Redovna sjednica
30			2018.	7.6.2018.	Radionica projekat „Podrška efikasnoj i odgovornoj javnoj upravi“
			2018.	25.07.2018.	Redovna sjednica
31	Nadzorni tim Upravni postupak	*Upravni postupak i upravne usluge*	2016	27.5.2016.	Redovna sjednica
32			2016	29.1.2016.	Redovna sjednica
33			2017.	19.4.2017.	Redovna sjednica
34			2017.	14-15.9. 2017.	Sastanak implementacionog tima u proširenom sastavu sa članovima NT u okviru projekta „Uspostavljanje i/ili jačanje kapaciteta institucije/a za

No	Nadzorni tim	Oblast RAP1	Godina	Datum sastanka	Vrsta
					kontrolu propisa i uspostavljanje sistema redukcije administrativnih prepreka“
35			2018.	6.7.2018.	Redovna sjednica
36	Nadzorni tim Institucionalna komunikacija	*Institucio-nalna komu-nikacija*	2016	03.06.2016.	Redovna sjednica
			2016.	01.11.2016.	Radno-konsultativni sastanak (projekat „Izgradnja kapaciteta za borbu protiv korupcije“)
37			2017	21.04.2017	Redovna sjednica
38			2017	29.09.2017.	Redovna sjednica
39	Nadzorni tim Informacione tehnologije	*e-Uprava*	2016	23.02.2016	Redovna sjednica
40			2016	11.05.2016	Redovna sjednica
41			2016	19.08.2016	Redovna sjednica
42			2017	29.06.2017	Redovna sjednica
43			2018	27.02.2018	Redovna sjednica
44			2018	15.03.2018	Redovna sjednica
45			2018	05.04.2018	Redovna sjednica

Uz redovne sjednice, radno-konsultativne sastanke i radionice, nadzorni timovi su kroz pisanu komunikaciju sudjelovali u pripremi izvještaja o napretku u implementaciji Revidiranog akcionog plana 1, a za njih su organizirane i studijske posjete kroz projekte finansirane iz Fonda za reformu javne uprave (18-22.09.2017. kroz projekat „Unapređenje procesa analize potreba i evaluacije efekata obuke“ i 22.-26.04.2018. kroz projekat „Pojednostavljenje i unapređenje zapošljavanja u državnu službu“) i i 22-26.maj 2017. projekat „Uspostavljanje i/ili jačanje kapaciteta institucije/a za kontrolu propisa i uspostavljanje sistema redukcije administrativnih prepreka“.

4) Upravni odbor Fonda za reformu javne uprave u periodu 1. januar 2016. godine do kraja jula 2018. godine održao je ukupno 17 sjednica, od čega 16. redovnih i jednu vanrednu sjednicu.

   Detaljni podaci o odlukama Upravnog odbora Fonda dati su u godišnjim izvještajima Fonda za RJU[7]. Osim na sjednicama, Upravni odbor PAR Fonda u skladu sa Poslovnikom o radu Upravnog odbora može donositi odluke i u tzv. proceduri pisanog usaglašavanja. Koristeći ovu proceduru, Upravni odbor PAR Fonda je u 2016. godini donio 17 odluka, u 2017. godini je donio 34 odluke, a do kraja jula 2018. Upravni odbor PAR Fonda je u proceduri pisanog usaglašavanja donio 15 odluka.

	Sjednice Upravnog odbor Fonda za reformu javne uprave		
Br.	**Broj sjednice**	**Godina**	**Datum**
1	50. sjednica	2016	12/02/2016
2	51. sjednica		01/04/2016
3	52. sjednica		11/04/2016
4	53. sjednica		28/04/2016
5	54. sjednica		27/05/2016
6	55. sjednica		21/07/2016
7	56. sjednica		25/10/2016
8	57. sjednica		07/12/2016
9	58. sjednica	2017	15/02/2017
10	59. sjednica		12/04/2017
11	60. sjednica		30/05/2017
12	61. sjednica		27/07/2017
13	62. sjednica		12/09/2017

14	63. sjednica		27/10/2017
15	64. sjednica		05/12/2017
16	Vanredna 1. sjednica	2018	08/03/2018
17	65. sjednica		03/05/2018

5) Implementacioni timovi

a. U periodu 2016-juli 2018. formirano je 12 implementacionih timova za implementaciju 12 projekata. Ovi timovi se formiraju na ad-hoc osnovi i zaduženi su za direktan i kontinuiran rad na projektima finansiranim iz Fonda za reformu javne uprave i djeluje do završetka projekta. U navedenom periodu djelovali su sljedeći implementacioni timovi:

No	Ime projekta	Reformska oblast	Period djelovanja implementacionog tima	Status projekta
1	*„Nadogradnja i uspostava sistema esjednica vlada“*	e-Uprava	April 2017-April 2018)	Završen
2	*„Uspostavljanje i/ili jačanje kapaciteta institucije/a za kontrolu propisa i uspostavljanje sistema redukcije admnistrativnih prepreka“*	Upravni postupci i upravne usluge	Juni 2016.- maj 2018.	Završen
3	*„Obuka zaposlenih koji obavljaju poslove državne uprave za primjenu informacionih tehnologija i rad na računaru“*	HRM	22.02.2016.- 21.02.2017.	Završen
4	*„Unapređenje procesa analize potreba i evaluacije efekata obuke“*	HRM	26.01.2017.-26.01.2018.	Završen
5	*„Pojednostavljenje i unapređenje zapošljavanja u državnu službu“*	HRM	15.05.2017.-15.05.2018.	Završen
6	*„Unapređenje informacionog sistema u Agenciji za državnu službu Federacije BiH, Agenciji za državnu upravu Republike Srpske i Pododjeljenju za ljudske resurse Brčko distrikta BiH“*	HRM	14.06.2018.-14.12.2019.	U implementaciji
7	*„Javno privatno partnerstvo“*	Javne finansije	26.5.2016.-26.11.2017.	Završen
8	*„Implementacija zajedničikih servisa za e-usluge*“	e-Uprava	Juli 2016-Oktobar 2017	Završen
9	*„Obuka službenika za informisanje/odnose s javnošću – faza II“*	Institucionalna komunikacija	10.11.2016. -10.07.2017.	Završen
10	*„Izgradnja kapaciteta za borbu protiv korupcije u strukturama državne službe u BiH“*	Upravljanje ljudskim resursima i Institucionalna komunikacija	10.05.2016. -10.05.2017.	Završen
11	Specijalistički program obuka za IT menadžere;	e-Uprava	Januar 2016-Septembar.2017)	Završen
12	- Nadogradnja Jedinstvenog informacionog sistema za registraciju poslovnih subjekata u Republici Srpskoj	e-Uprava	(Juli 2016-14.09.2017)	Završen

No	Ime projekta	Reformska oblast	Period djelovanja implementacionog tima	Status projekta
	kroz nabavku neophodne HW infrastrukture (backup serveri)			

b.

U srednjoročnom okviru rashoda (DOB) se ne prikazuju sredstva Fonda za reformu javne uprave koja se koriste za implementaciju ciljeva zacrtanih Strategijom i akcionim planom za reformu javne uprave. Ova sredstva se prikazuju i vode u ISFU sistemu kroz programe posebne namjene, na način da se svaki projekat iz oblasti reforme javne uprave koji je finansiran iz Fonda za RJU vodi kao poseban program posebne namjene sve do završetka implementacije, a neutrošena sredstva na programu se prebacuju na novi program u skladu sa odlukama Upravnog odbora Fonda za RJU. Realizacija sredstava Fonda za RJU se prikazuje u kvartalnim i godišnjim finansijskim izvještajima o izvršenju Budžeta Ureda koordinatora i u kvartalnim i godišnjem izvještaju Fonda za RJU. Uplate domaćih vlasti zaključno sa 31.03.2018. godine iznosio je 2.090.0467,28 KM[8], kako je i prikazano u, i to:

Uplata VM BiH	900.000,00 BAM
Uplata FBiH	850.000,00 BAM
Doprinosi BD BiH	142.000,00 BAM
Doprinos RS	198.467,28 BAM

Godišnji Budžet Ureda koordinatora obuhvata sredstva za finansiranje rada samog Ureda koordinatora, odnosno svih zadataka i aktivnosti iz njegove nadležnosti, kao i namjenska sredstva koja Vijeće ministara BiH izdvaja za podršku implementaciji Strategije reforme javne uprave (150.000 BAM). Ostala sredstva Fonda za reformu javne uprave (donatorska sredstva i sredstva entiteta i BD BiH) se ne planiraju budžetom jer je njihov priliv neizvjestan, nego se evidentiraju kroz budžet, kao prihod kada pristignu na račune Fonda za RJU koji se vode kod Centralne banke BiH.

c.

U Programu rada Vijeća ministara BiH za 2018. godinu, u okviru Općeg cilja *Upravljanje u funkciju rasta*, te Strateškog cilja: *Ubrzati proces tranzicije i izgradnje kapaciteta*, predviđen je i cilj *14.2.4 Koordinacija, usmjeravanje i praćenje reforme javne uprave u BiH*, sa setom aktivnosti za čiju je provedbu zadužen Ured koordinatora za reformu javne uprave. Ove aktivnosti su: *14.2.4.1 Razvijanje, operacionalizacija i podrška implementaciji strateškog okvira za reformu javne uprave u BiH*;

Također, predviđeni su i ciljevi koji se odnose na implementaciju Revidiranog akcionog plana 1 kroz projekte iz različitih reformskih oblasti, koji su finansirani iz Fonda za reformu javne uprave i to: *14.2.4.2 Izrada softvera za podršku izradi nacrta zakona i drugih propisa; 14.2.4.3 Baza zakonskih propisa; 14.2.4.4 Jačanje kapaciteta za strateško planiranje i razvoj politika-faza II; 14.2.4.5 Informacioni sistem trezora Brčko distrikta BiH; 14.2.4.6 Razvoj elektronskih obuka za potrebe državne službe/uprave u BiH; 14.2.4.7 Pojednostavljenje i unapređenje zapošljavanja u državnu službu; 14.2.4.8 Unapređenje procesa analize potreba i evaluacije efekata obuke; 14.2.4.9 Unapređenje informacionog sistema u Agenciji za državnu službu Federacije BiH, Agenciji za državnu upravu Republike Srpske i Pododjeljenju za ljudske resurse Brčko distrikta BiH; 14.2.4.10 Strateška komunikacija - faza II; 14.2.4.11 Približavanje uprave građanima-set aktivnosti; 14.2.4.12 Uspostavljanje i/ili jačanje kapaciteta institucije/a za kontrolu propisa i uspostavljanje sistema redukcije administrativnih; 14.2.4.13 Nadogradnja i uspostavljanje sistema za e-sjednice vlada; 14.2.4.14 Mapa puta za reformu*

registracije poslovnih subjekata; 14.2.4.15 Izrada kataloga javnih registara; 14.2.4.16 Sistemi za upravljanje dokumentima; 14.2.4.17 Funkcionalni pregled kapaciteta institucionalne komunikacije u strukturama državne službe u BiH i 14.2.4.18 Podrška reformi javne uprave.

Navedene aktivnosti su projekti odobreni za finansiranje iz Fonda za reformu javne uprave, čija implementacija direktno doprinosi ispunjenju mjera i ciljeva iz Revidiranog akcionog plana 1 (RAP1) Strategije reforme javne uprave. Svakim projektom je predviđena implementacija jedne ili više aktivnosti, odnosno ciljeva iz RAP1.

1. Član 9. Odluke o imenovanju predstavnika institucija BiH u međuinstitucionalne radne strukture za izradu Strateškog okvira (Službeni glasnik BiH, 83/16); Član 7 Odluke o imenovanju predstavnika Brčko distrikta BiH u međuinstitucionalne radne grupe za za izradu Strateškog okvira za RJU (Vlada Brčko distrikta BIH, 39. Redovna sjednica od 21. juna 2018); Član 7 Rješenja o imenovanju predstavnika Republike Srpske u međuinstitucionalne radne grupe za izradu Strateškog okvira za reformu javne uprave u BiH 2016-2018. (Službeni glasnik RS, 47/16);
2. Vijeće ministara BiH usvojilo je Akcioni plan za 2016. na 93. sjednici održanoj 8.3.2017. godine;
3. Službeni glasnik BiH, 83/16;
4. V. Broj 573/2017 od 13.4.2017. godine;
5. Službeni glasnik Republike Srpske, 47/16 i Rješenje broj 04/1-012-2-122/17 od 19.1.2017. godine;
6. Odluka Vlade Brčko distrikta BIH sa 39. sjednice održane 21. Juna 2018. godine;
7. Svi izvještaji na engleskom su dostupni na web stranici PARCO;
8. Kvartalni izvještaj Fonda za reformu javne uprave

U **Federaciji BiH**

a.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je na svojom sjednicama razmatrala sljedeće materijale koji se odnose na reformu javne uprave:

2015. godina

- Godišnji izvještaj o napretku za period januar - decembar 2014. godine (praćenje provođenja Revidiranog akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave u BiH), sa Prijedlogom zaključka;
- Informacija o aktivnostima u procesu reforme javne uprave sa Prijedlogom zaključka Zaključak V. broj: 865/2015.

2016. godina

- Odluka o davanju saglasnosti na Uputstvo o djelovanju članova imenovanih u potkomisije i posebnu grupu za reformu javne uprave;
- Odluke o smjernicama za djelovanje članova imenovanih u potkomisije i posebnu grupu za reformu javne uprave V. broj: 609/2016 Odluka (SNFBiH, broj: 20/16);
- Odluke o odobravanju izdvajanja sredstava iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2016. godinu za Fond za reformu javne uprave Bosne i Hercegovine V. broj: 909/2016 Odluka (SNFBiH, broj: 31/16);
- Godišnji izvještaj o napretku za period januar-decembar 2015. godine (praćenje provođenja Revidiranog akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini), sa Prijedlogom zaključka Zaključak V. broj: 924/2016;

- Godišnji finansijski izvještaj Fonda za reformu javne uprave za 2015. godinu, sa Prijedlogom zaključka Zaključak V. broj: 926/2016;
- Informacija o realizovanim aktivnostima u pravcu razvoja novog višegodišnjeg Strateškog okvira za reformu javne uprave u Bosni i Hercegovine 2016.-2020., sa Prijedlogom zaključka Zaključak V. broj: 925/2016;
- Rješenje o imenovanju predstavnika Vlade Federacije Bosne i Hercegovine u međuinstitucionalne radne strukture za izradu Strateškog okvira za reformu javne uprave 2016-2020 V. Broj: 1191/2016 (SNFBiH, broj: 44/16).

2017. godina

- Informacija o pripremi Strateškog okvira za reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini, sa Prijedlogom zaključka Zaključak V. broj: 78/2017;
- Preporuke Evropske komisije nakon održanog 1. sastanka Posebne skupine za reformu javne uprave, sa Prijedlogom zaključka Zaključak V. broj: 573/2017;
- Godišnji finan. izvještaj Fonda za reformu javne uprave za 2016. g, sa Prijedlogom zaključka Zaključak V. broj: 749/2017;
- Odluke o odobravanju izdvajanja sredstava iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2017. godinu za Fond za reformu javne uprave Bosne i Hercegovine V. broj: 794/2017 (SNFBiH, broj: 42/17);
- Strategija reforme upravljanja javnim finansijama u FBiH 2017.-2020., sa Prijedlogom zaključka Zaključak V. broj: 838/2017;
- Odluke o davanju saglasnosti na Nacrt Aneksa VI Memoranduma o razumijevanju za uspostavljanje Fonda za reformu javne uprave V. broj: 1166/2017 (SNFBiH, broj: 67/17);
- Informacija o projektima koji se finansiraju iz Fonda za reformu javne uprave, sa Prijedlogom zaključka V. broj: 1168/2017 Zaključak i V. broj: 1171/2017;
- Informacija o realizaciji "Projekta javno privatno partnerstvo", sa Prijedlogom zaključka V. broj: 1161/2017 Zaključak;
- Izvještaj o napretku za period januar-decembar 2016. godine - praćenje provođenja Revidiranog akcionog plana 1 (RAP 1) Strategija reforme javne uprave u BiH), sa Prijedlogom zaključka V. broj: 1427/2017 Zaključak;
- Polugodišnji izvještaj o napretku (Praćenje provođenja Revidiranog akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave u BiH), za period januar-juni 2017. sa Prijedlogom zaključka V. broj: 1419/2017 Zaključak.

2018. godina

- Informacija o održanom II sastanku Posebne skupine za reformu javne uprave, održanom dana 30.01.2018. godine u Sarajevu, sa Prijedlogom zaključka V. broj: 332/2018 Zaključak;
- Godišnji finansijski izvještaj Fonda za reformu javne uprave za 2017. g, sa Prijedlogom zaključka V. broj: 732/2018 Zaključak, 147. sjednica 14.06.2018. godine;
- 10. Odluka o usvajanju Strateškog okvira za reformu javne uprave u BiH 2018-2022.

Sastanci predstavnika federalnih institucija koji su imenovani u tematske radne grupe i Zajedničku radnu grupu za izradu novog strateškog okvira održani su u januaru, martu aprilu i maju 2017. godine. U međuvremenu je osigurana kontinuirana mejl komunikacija.

b. -

c.
Programom rada Vlade Federacije BiH za 2018. godinu predviđeno je da su strateški ciljevi i programi koje će Vlada implementirati u 2018. godini, vezani za dalje usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU, očuvanje makroekonomske stabilnosti i jačanje budžetske odgovornosti, ekonomske reforme, izgradnju i rekonstrukciju transportne, energetske i okolišne infrastrukture, nastavak reformi pravosuđa i javne uprave, zdravstva i socijalnog sektora, borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, jačanje saradnje s organizacijama civilnog društva, zaštitu od diskriminacije, te jačanje regionalne saradnje i koordinacije između kantona.

U reformskoj oblasti e-Uprava radit će se na razvoj informacionog društva, te u tom cilju osigurati:

- Implementacija Odluke o usvajanju okvira interoperabilnosti Federacije BiH;
- Implementacija projekata dugoročnog plana implementacije okvira interoperabilnosti;
- Implementacija Zakona o elektronskom potpisu Federacije BiH i izrada podzakonskih akata;
- Uspostavljanje CERT-a;
- Uspostavljanje efikasne koordinacije za razvoj elektronskih servisa kroz Koordinaciono tijelo za interoperabilnost Vlade Federacije BiH.

Značajne aktivnosti će se provoditi na daljem „Uspostavljanju matičnog registra“-Uspostava Jedinstvenog matičnog registra proizilazi iz Zakona o matičnim knjigama („Službene novine Federacije BiH“ broj 37/12 i 80/14). Sve aktivnosti proizilaze iz Mape puta za proces pridruživanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji i vezane su za liberalizaciju viznog režima. Poduzet će se naročito sljedeće aktivnosti:

- Napredno održavanje jedinstvenog Centralnog matičnog registra (implementacija i razvoj novih funkcionalnosti i nabavka elektronskih (smart) kartica);
- Softver za rezervni server Jedinstvenog centralnog matičnog registra Federacije BiH (Mostar);
- Praćenje dosadašnjih razvoja tehnoloških ostvarenja (obilazak sajmova u vezi sa informaciono-komunikacionim tehnologijama koje se primjenjuju u svrhu praćenja rada el. Matičnih registara);
- Povezivanje sa Matičnim registrom RS-a i Brčko Distrikta;
- Provođenje općih inspekcijskih pregleda federalnih i kantonalnih organa uprave u FBiH

U reformskoj oblasti Upravne usluge radit će se na poboljšanju efikasnosti i transparentnosti javne uprave u FBiH. Aktivnosti se sastoje od normativnih poslova i drugih poslova u okviru oblasti uprave, inspekcijskih pregleda i nadležnog postupanja u provođenju inspekcijskog nadzora. U ovom operativnom cilju predviđa se i izrada zakonskih propisa kojim se unaprijeđuje sistem uprave u organima uprave i funkcionisanje organa uprave u FBiH.

u tom cilju pripremit će se Prednacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom postupku, Prednacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udruženjima i fondacijama, Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima javne uprave, te osigurati Praćenje funkcionisanja rada i utvrđivanje prijedloga za poboljšanje sistema praćenja rada službenika ,provedba aktivnosti na prikupljanju tema i oblasti

za obuku i izrada Plana i programa obuke, postupanje u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama, provođenje inspekcijskih pregleda, federalnih, kantonalnih i općinskih organa uprave u Federaciji BiH, provođenje aktivnosti upravne inspekcije po predstavkama stranaka.

U reformskoj oblasti „Upravljanje javnim finasijama“ će se nastaviti sa ostvarivanjem strateškog cilja Održavanje fiskalne stabilnosti te u tom cilju provođenju provođenje fiskalnih reformi koje bi, pored racionalizacije javne potrošnje, uvođenja fiskalne discipline i veće fiskalne transparentnosti, trebale rezultirati i smanjenjem deficita i usporavanjem rasta duga.

Osiguravanje sredstava za neometano financiranje poslova, funkcija i programa rada Federacije BiH za 2019. godinu vršit će se kroz dobro planiranje Proračuna za 2019. godinu koji je utemeljen u Dokumentu okvirnog proračuna 2019-2021. godina i usklađen s potrebama proračunskih korisnika gdje će se, prilikom izrade Proračuna, voditi računa o uštedama pri provedbi aktivnosti i politika.

Kontrola buduće potrošnje i povećavanje transparentnosti procesa donošenja zakona i drugih propisa Vlade FBiH ogleda se kroz dosljednu primjenu Pravilnika o proceduri za izradu izjave o fiskalnoj procjeni zakona, drugih propisa i akata planiranja na proračun.

U realizaciji strateškog cilja Provođenje reformi iz oblasti europskih integracija ovo Ministarstvo će i u narednoj godini raditi na poboljšanju pravnog okvira za funkcioniranje i razvoj financijskog tržišta i usklađivanja s direktivama Europske unije kroz Zakon o obveznim osiguranjima, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Razvojnoj banci, Zakon o mikrokreditnim organizacijama te Zakon o izmjenama i dopunama zakona o deviznom poslovanju.

U narednoj godini, kroz Metodologiju rada interne revizije u javnom sektoru u Federaciji BiH i Smjernice za provjeru kvalitete rada interne revizije u javnom sektoru u Federaciji BiH, planira se uvođenje viših standarda kontrole u upravljanju javnim sredstvima u cilju osiguranja fiskalne odgovornosti, unapređenje regulative i metodologije rada i učinka interne revizije i jačanje kapaciteta internih revizora i veće zakonitosti i pravilnosti u trošenju javnih sredstava.
Kod realizacije strateškog cilja stvaranje povoljnijeg ambijenta za poslovanje, u 2018. godini očekuje se stupanje na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji i Zakona o registru financijskih izvještaja kao i seta pravilnika vezanih za ove zakone.

Ova dva zakona trebaju omogućiti stalno unapređenje sustava korporativnog financijskog izvještavanja u Federaciji BiH i unapređenja revizije financijskih izvještaja, što će imati pozitivan utjecaj na sve gospodarske subjekte, državne organe i institucije, kao i na strane i domaće investitore. Također, potreba za daljnjim usklađivanjem domaćeg zakonodavstva s europskim zakonodavstvom uvjetovala je izradu novog Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH.

Također se, donosi Program javnih investicija koji predstavlja trogodišnji dokument koji sadrži pregled ulaganja u projekte, s podacima o ukupno potrebnim i utrošenim sredstvima, te sredstvima planiranim za financiranje projekata iz proračuna, kredita, donacija i/ili drugih izvora. Svrha donošenja Programa javnih investicija je da posluži Vladi FBiH kao osnova za bolje planiranje i upravljanje sredstvima razvoja te stvara pretpostavke za pristup stranim izvorima financiranja.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 106. sjednici održanoj 15.06.2017. godine usvojila je Strategiju reforme upravljanja javnim finansijama u Federaciji Bosne i Hercegovine 2017.-2020 godine.

Strategija reforme upravljanja javnim finansijama u institudja a F BiH podjeljena je u šest ključnih stubova i obuhvata:

- Održivi srednjoročni makrofiskalni i budžetski okvir;
- Mobiliziranje prihoda;
- Planiranje i izrada budžeta;
- Efikasno i efektivno izvršenje budžeta;
- Uvođenje efikasne interne kontrole;
- Obezbjeđenje eksternog nadzora nad javnim finansijama putem vanjske revizije

Za svaki od navedenih stubova definisan je očekivani rezultat, a popraćen je detaljnijim prikazom jedne ili više mjera, aktivnostima u okviru svake mjere, indikatorima, rokovima, izvorima finansiranja pojedinačnih aktivnosti, kao i koje institucije ili sektori su nosioci aktivnosti za realizaciju pojedinih mjera.

Opredjeljenje Vlade Federacije Bosne i Hercegovine u oblasti upravljanja ljudskim resursima su:

Vlada Federacije Bosne I Hercegovine na 93. sjednici održanoj 03.03.2017. godine usvojila Informacija Agencije za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine - Sistem državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine: izazovi i perspektive, sa Smjernicama za unapređenje reforme javne upravekojima se utvrđuju sljedeća opredjeljenja Vlade u oblasti upravljanja ljudskim resursima u Federaciji BiH:

1. Smanjiti fragmentiranost i preklapanje nadležnosti, između vlasti kantona i vlasti Federacije BiH, kroz model sporazumjevanja za funkcionalnu uspostavu izvršavanja nadležnosti i odgovornosti u oblasti javne uprave;
2. Federalno ministarstvo pravde će, u saradnji sa resornim ministarstvima, izvršiti analizu organizacije i funcionisanja organa uprave, upravnih organizacija i pravnih lica sa javnim ovlaštenjima;
3. U skladu sa rezultatima analize iz tačke 2. ovih smjernica izraditi model reorganizacije organa uprave i provesti međusobna spajanja poslovnih procesa, po stvarnoj srodnosti, a nezavisno o faktičkoj pripadnosti pojedinom resoru. Izvršiti optimalnu raspodjelu nadležnosti, funkcija, poslova i procesa između svih federalnih organa u sistemu javne uprave;
4. Također na osnovu provedene analize ponuditi model reorganizacije pravnih lica sa javnim ovlaštenjima i njihovo jedinstveno zakonsko uređenje kroz uključivanje u jedinstven sistem javne uprave (utvrditi jedinstvene kriterije za osnivanje, unutrašnju organizaciju, način poslovanja i nadzor subjekata sa javnim ovlaštenjima u Federaciji BiH);
5. Urediti sistem plaća i naknada u javnoj upravi (u državnoj upravi i nedržavnoj upravi, odnosno pravnim licima sa javnim ovlaštenjima i vanbudžetskim fondovima);
6. Ojačati kapacitete Zavoda za javnu upravu koji će vršiti analizu, praćenje i provedbu reforme javne uprave, te davati inicijative za učinkovitost procesa reforme javne uprave i u suradnji sa Koordinatorom za reformu javne uprave redovno izvještavati Vladu Federacije BiH;

7. Ojačati kapacitete Agencije za državnu službu i regulisati njene nadležnosti kao osnovne institutucije u oblasti upravljanja ljudskim potencijalima;
8. Uspostaviti jedinstvenu metodologiju prikupljanja, sadržaja i klasifikacije podataka o organima uprave i subjektima sa javnim ovlaštenjima Federacije BiH;
9. Obezbjediti jedinstvene kriterije i procedure za prijem u organe javne uprave, te vertikalnu i horizontalnu mobilnost zaposlenih;
10. Uspostaviti efikasan sistem mjerenja učinka javnih službenika, te shodno tome uspostaviti sistem karijernog razvoja i nagrađivanja za postignute rezultate rada (napredovanje u službi, plaće, naknade i dr.);
11. Uspostaviti jedinstven registar javnih službenika u Federaciji BiH. Sistem državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine, Izazovi i perspektive;
12. Vlada Federacije BiH će, nakon usvajanja ovih smjernica, omogućiti kantonima da, putem sporazumijevanja iz tačke 1. ovih smjernica, sudjeluju u procesu reforme javne uprave;
13. Vlada Federacije Bih je na 147. sjednica 14.06.2018. godine donijela Odluku o usvajanju Strateškog okvira za reformu javne uprave u BiH 2018-2022.(„Službene novine Federacije BiH“ broj:54/18)

У **Републици Српској**

а.

Влада Републике Српске је Закључком број 04/1-012-2-376/16, од 19.02.2016. године, подржала учешће представника Републике Српске у процесу припреме и развоја Стратешког оквира за реформу јавне управе у БиХ (у даљем тексту: СО РЈУ у БиХ), уз обавезу свих републичких органа који буду укључени у процес припреме и израде наведеног документа, да у свакој фази овог процеса дјелују искључиво поштујући уставне надлежности Републике Српске. Након тога, 02.06.2016. године, Рјешењем Владе Републике Српске број 04/1-012-2-1268/16, именовани су чланови Заједничке радне групе и пет Тематских радних група, као представника Републике Српске у међуинституционалним радним групама за израду Стратешког оквира за реформу јавне управе у БиХ („Службени гласник Републике Српске“ број 47/16).

Током трајања процеса израде СО РЈУ у БиХ, Заједничка међуинституционална радна група одржала је седам састанака на којима су учествовали представници институција Савјета министара, институција Владе Републике Српске, институција Владе Федерације БиХ и Владе Брчко дистрикта. Такође, одржане су и двије заједничке радионице Тематских међуинституционалних радних група. Истовремено, током трајања процеса израде СО РЈУ у БиХ, Министарство управе и локалне самоуправе је, прије одржавања заједничких састанака са остала три управна нивоа власти, као и приликом изјашњавања на сваку од израђених верзија наведеног документа, организовало консултативне састанке за све чланове и замјенике чланова радних група који су именовани Рјешењем Владе Републике Српске, за учешће у изради СО РЈУ у БиХ. Уз наведени позив на консултативне састанке састанке, тражено је и да се доставе и писани коментаре које је Министарство управе и локалне самоуправе обједињавало и достављало као коментаре представника Републике Српске. О активностима у вези са израдом СО РЈУ у БиХ, Министарство управе и локалне самоуправе је у складу са Закључком Владе Републике Српске, обавјештавало Владу путем писане информације.

б.

У Републици Српској, у складу са стратешким документима у области реформе јавне управе у Средњорочним планом рада за период од 2019 до 2021. године (стратешким

документом) дефинисани су циљеви, мјере и активности који се односе на реформу јавне управе. Поред редовних средстава планираних за рад и извршавање унапријед дефинисаних активности запослених у Министарству управе и локалне самоуправе, у оквиру којих су и активности који се односе на реализацију мјера предвиђених стратешким документима у области реформе јавне управе, предвиђена су и додатна средства за финансирање реформе јавне управе. Средства су предвиђена за суфинансирање пројеката, као дио улагања Републике Српске у процес реализације пројеката из области реформе јавне управе који ће се спроводити на територији Републике Српске.

ц.

У Републици Српској, Програмом рада Владе успостављен је Средњорочни план рада за период од 2019 до 2021.године у којем је стратешким циљем предвиђено стварање ефикасне, економичне, одговорне и транспарентне републичке управе. У складу са наведеним произилази и јасно дефинисан оперативни циљ који се односи на обезбјеђење ефикаснијег, транспарентнијег, економичнијег и грађанима приступачнијег поступања органа управе кроз реформу јавне управе. У сврху реализације постављених циљева, предвиђених овим стратешким документом дефинисане су и активности које је потребно спровести, а то су: израда годишњег плана извјештаја о реализацији усклађивања законодавства са правном тековином Европске уније и актима Савјета Европе, израда аналитичког прегледа законодавства у сектору пружања услуга и њихово усклађивање са одредбама Закона о услугама, учешће представника Министарства у тијелима за спровођење Споразума о стабилизацији и придруживању и тијелима формираним у систему координације процеса европске интеграције у Босни и Херцеговини; учешће представника Министарства у успостављеним структурама Регионалне школе за реформу јавне управе; учешће представника Министарства у активностима израде стратешких докумената за реформу јавне управе; праћење спровођења стратешких докумената и политика у надлежности Министарства; превођење прописа Републике Српске на енглески језик; анализа и аналитичка процјена свих радних мјеста у сврху унапријеђења кадровског планирања и стварања претпоставки за већу мобилност запослених при попуњавању упражњених радних мјеста, доношење Закона о измјенама и допунама Закона о државним службеницима, доношење Закона о измјенама и допунама Закона о платама запослених у републичким органима управе, доношење Закона о измјенама и допунама Закона о регистру запослених код корисника буџетских средстава у Републици Српској, те доношење доношење подзаконских аката предвиђених наведеним законима.

Програм рада Владе представља интегрисани преглед очекиваних годишњих активности и резултата републичких органа управе, тј. преглед стратешких и оперативних циљева републичких органа управе који произлазе из њихове надлежности и релевантних стратешких докумената. У којој мјери су циљеви реформе јавне управе заступљени у стратешким документима као што је Програм рада Владе зависи у којој мјери су републички органи управе преузели циљеве у своје планске документе. Имајући у виду да Генерални секретаријат Владе даје мишљење о усклађености планова са стратешким оквиром, као и то да Министарство за економске односе и регионалну сарадњу даје мишљење о усклађености планова рада републичких органа управе са процесом европских интеграција, а с обзиром на то да је процес европских интеграција и реформе јавне управе међусобно повезан процес, осигурана је веза између планских докумената републичких органа управе и стратешког оквира, тј. веза између стратешких докумената, реформе јавне управе и процеса европских интеграција.

Vlada **Brčko distrikta BiH** se takođe upoznala o procesu izrade Strateškog okvira za RJU, najprije na kolegiju Vlade Brčko distrikta BiH održanom krajem januara 2018. god., a potom je dana 19. februara 2018. god. održana Tematska sjednica na kojoj je Vladi Brčko distrikta BiH prezentovana Informacija o dosadašnjim aktivnostima u izradi Strateškog okvira za reformu javne uprave u BiH i na kojoj je Vlada Brčko distrikta BiH donijela Zaključak kojim se izjasnila da podržava dalje aktivnosti na izradi Strateškog okvira za RJU u Bosni i Hercegovini i rješenje za donošenje Akcionog plana koje će odražavati ustavnopravnu strukturu Bosne i Hercegovine uključujući poziciju i ovlaštenja Brčko distrikta BiH. Navedeni zaključak je definisao i da se ostavlja mogućnost svim upravnim nivoima u BiH za donošenje posebnih akcionih planova koji će odražavati specifičnosti upravnih nivoa uz donošenje jedinstvenog Akcionog plana na nivou BiH.

Najveći dokaz koji koji govori u prilog političkoj podršci za izradu novog strateškog okvira za RJU na nivou Brčko distrikta BiH je Odluka Vlade Brčko distrikta BiH o odobravanju prijedloga Strateškog okvira za reformu javne uprave 2018-2022, donesena u junu 2018 godine.

b.
U Dokumentu okvirnog Budžeta Odjeljenja za stručne i administrativne poslove planirane su dodatne dvije pozicije što je nastalo iz potrebe za upravljanje IS koji su nastali kao rezultat reformskih procesa i to projekata "Implementacija zajedničkih servisa za eUsluge+ eKonkursi" i " Uspostavljanje Interoperabilnog informacionog sistema kroz ICIS projekat". Takođe su za dvije (2) inženjerske pozicije planirana povećanja plata radi povećanja obima posla koji je uzrokovan novim reformskim projektima.

Po pitanju održavanja novih informacionih sistema u DOB-u su planirana sredstva na godišnjem nivou i to:

- 6.000,00 BAM za održavanje novog web portala;
- 15.000,00 BAM za realizaciju okvirnog sporazuma za intervencije na serverima Vlade u slučaju otkazivanja istih 15.000,00 BAM za potpisani okvirni sporazum za održavanje računara i računarske mreže;
- 16.500.00 BAM za plaćenje licence za SPAM protektor za mail server i druge godišnje licence;
- 17.500,00 BAM za Ugovor o održavanju Aplikacije e-Konkursi.

U Kancelariji gradonačelnika planirane su nove pozicije koje su nastale kao rezultat reformskih procesa i to:

- U Kancelariji koordinatora za reformu javne uprave (koja je nova organizaciona jedinica uspostavljena unutar Kancelarije gradonačelnika) tri (3) pozicije u kategoriji stručnog savjetnika (dva (2) IT inženjera i jedan (1) pravnik). Navedene pozicije uvode se radi ispunjavanja ciljeva iz RAP1 koji se odnose na interoperabilnost, te elektronsku razmjenu podataka i elektronske usluge između organa uprave i institucija Distrikta i poslove elektronske razmjene podataka među organima uprave i institucijama različitih upravnih nivoa u BiH;
- U Sektoru za opšte poslove i strateško planiranje Sekretarijata Vlade, Odsjeku za zajedničke poslove četiri (4) pozicije, dvije (2) u kategoriji višeg stručnog saradnika i jedna (1) u kategoriji stručnog referenta (dva (2) IT inženjera i jedan (1) IT tehničar) i šef odsjeka i u Odsjeku za strateško planiranje tri (3) nove pozicije (šef odsjeka i dva (2) viša stručna saradnika) + jedan tehnički sekretar u sektoru.

Takođe za održavanje informacionih sistema za eSjednice i Interoperabilnog informacionog sistema biće planirana sredstva u DOB-u Kancelarije gradonačelnika.

Reformski ciljevi za reformsku podoblast "Unapređenje kvaliteta i izrade i donošenje propisa" za koju je odgovorna Vlada Brčko distrikta BiH, odnosno Zakonodavna kancelarija, su već realizovani ili su u fazi realizacije, tako da nisu obuhvaćeni Srednjoročnim budžetskim okvirom niti su sadržani u strateškom dokumentu. Realizacija pomenutih reformskih ciljeva se planira kroz projekte koji se finansiraju iz FRJU.

U Zakonodavnoj kancelariji uspostavljene su dvije (2) pozicije za procjenu uticaja propisa kroz projekat "Uspostavljanje i/ili jačanje kapaciteta institucija za kontrolu propisa i uspostavljanje sistema redukcije administrativnih prepreka". Novčana sredstva za navedene pozicije planirana su dokumentom okvirnog budžeta za period od 2018-2020. godina.

U srednjoročnom budžetskom okviru Kancelarije direktora Direkcije za finansije Brčko distrikta BiH obezbjeđena su sredstva za uvođenje novog Sektora za obradu finansijskih izvještaja i licenciranje, kao i Sektora za devizni sistem koji su organizacioni dijelovi Kancelarije direktora Direkcije za finansije, te će kroz novo zapošljavanje biti pokriveni neki od ciljeva RJU, odnosno na taj način će biti poboljšan kvalitet usluga za građane i poslovne subjekte.

Planirana je uspostava Registra finansijskih izvještaja i Registra ocjena boniteta koji treba da se vode u elektronskom obliku i sadrže finansijske izvještaje i druge dokumente koje predaju obveznici izvještavanja (godišnji izvještaji o poslovanju, izjave o razvrstavanju pravnih lica, revizorski izvještaji, te bonitetni razredi obveznika izvještavanja).

Podaci u Registrima treba da se vode u cilju osiguravanja pouzdanih informacija korisnicima radi sagledavanja privrednih kretanja u Distriktu, analize finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja pravnih lica i procjene rizika.

Na ovaj način će se omogućiti da svaki zainteresovani subjekt može na jednostavan i brz način pribaviti sve relevantne informacije o stanju imovine, obaveza, zaduženosti, ostvarenoj dobiti ili gubitku svakog pravnog lica sa sjedištem u Distriktu. Potencijalni investitori, kreditori, vlasnici udjela i dioničari, državne agencije BiH, poreski organi BiH, te cjelokupna javnost, samo na osnovu pouzdanih finansijskih izvještaja mogu dobiti informacije vezane za rizik ulaganja, bonitet preduzeća, visinu dividendi i udjela, oporezive dobiti, a što je preduslov za efikasnost finansijskog tržišta i mogućnost minimiziranja rizika na njemu, efikasnu poresku politiku, a to se može postići uspostavljanjem Registra finansijskih izvještaja i Registra boniteta.

Za uspostavljanje Registra finansijskih izvještaja i Registra ocjena planirana su sredstva u iznosu od samo 40.000,00 BAM, što je nedovoljno.

U srednjoročnom budžetskom okviru koji se tiče provođenja reformi iz oblasti trezorskog poslovanja Direkcije za finansije Brčko distrikta BiH nisu predviđena sredstva za realizaciju ciljeva iz Strategije za reformu javnih finasija Brčko distrikta BiH 2016-2020 koja je usvojena od strane Vlade Brčko distrikta BiH.

U srednjoročnom budžetskom okviru Poreske uprave Direkcije za finansije Brčko distrikta BiH obezbjeđena su sredstva za uvođenje novog Ureda za rizike u organizacionoj strukturi Poreske

uprave i jačanje kapaciteta u Odsjeku za prinudnu naplatu, te su kroz novo zapošljavanje na taj način pokriveni neki od ciljeva RJU, kao što su efikasniji i efektivniji sistem finansijskog upravljanja, poboljšanje kvaliteta usluga za građane i poslovne subjekte, kao i bolja komunikacija sa građanima.

c.
U programu rada Sekretarijata Vlade kao ciljevi navedeni su:

- jačanje saradnje sa sekretarijatima vlada, kako na državnom nivou tako i sa entitetima, kao i zemljama u okruženju;
- implementacija nove organizacione sheme Sekretarijata vodeći računa o preuzetim obavezama u procesu reforme javne uprave Sekretarijata;
- formiranje Sektora za strateško planiranje i monitoring;
- potreba za racionalnijim upravljanjem procesima u Sekretarijatu, kao i koordinacija započetih projekata reformi koji se finansiraju iz Fonda za reformu javne uprave, te druge aktivnosti predviđene Strategijom reforme javne uprave i Revidiranim Akcionim planom 1, i SPPD2, te e-vlada.

U programu rada Odjeljenja za stručne i administrativne poslove – Pododjeljenja za ljudske resurse sadržane su aktivnosti koje inicira proces reforme javne uprave: pravni poslovi u oblasti radno-pravnih odnosa državnih službenika i namještenika Vlade Brčko distrikta BiH, redovni poslovi vođenja matične evidencije, prijava i odjava na porezne uprave i PIO, uspostava baze HRMIS kroz projekat „Unapređenje IS za upravljanje ljudskim resursima sa softverskim modulima s ciljem davanja podrške reforme javne uprave“ koji se finansira iz sredstava Fonda za reformu javne uprave BiH, poslovi u vezi sa reformom javne uprave i projekti koji proizilaze iz istog, revidiranje procesa zapošljavanja kroz stvaranje efikasnijih, transparentnih i nepristranih procedura odabira prilikom zapošljavanja.
U programu rada Odjeljenja za stručne i administrativne poslove – Pododjeljenja za informatiku određeni ciljevi odnose se i na podržavanje implementacije projekta „Implementacija zajedničkih servisa za e-Usluge”, Podržavanje implementacije projekta „Nadogradnja i uspostavljanje sistema za e-sjednice vlada“. Oba projekta su rezultat refomskih procesa i finansirani su sredstvima Fonda za reformu javne uprave.

U programu rada Trezora, koji je integralni dio godišnjeg programa rada Direkcije za finansije Brčko distrikta BiH za 2018 god. predviđena je reorganizacija Ureda za kontrolu budžeta (jedinica u organizacijskom sastavu Trezora) u Ured za unutarnju reviziju, u skladu sa postavljenim reformskim ciljevima iz oblasti unutarnje javne (finansijske) kontrole, a u skladu sa propisima koji regulišu i koji će regulisati oblast unutarnje finansijske kontrole, imajući u obzir usvajanje novog Zakona o budžetu Brčko distrikta BiH koji treba da reguliše i ovu oblast.

U programu rada Poreske uprave Direkcije za finansije Brčko distrikta BiH, kroz planiranje stvaranja pretpostavki za jačanje institucionalne saradnje, prije svega sa poreskim upravama entiteta i Upravom za indirektno oporezivanje BiH kroz razmjenu podataka kao pretpostavke su navedeni:

- unapređenje postojeće konfiguracije informacione tehnologije;
- unapređenje finansijske analize i uspostavljanje efikasanog sistema unutrašnje kontrole;
- unapređenje discipline poreskih obaveznika.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Na nivou **Unsko-sanskog kantona,**

a.
Ne postoji strategija za RJU. Dokaze o koordinacionim sastancima na političkom i administrativnom nivou daje njihov organizator tj. Ured koordinatora za reformu javne uprave (PARCO).

b.
Na nivou Unsko-sanskog kantona ne postoji strategija za RJU. Strateške dokumente iz ove oblasti donose viši niovi vlasti u BiH.

c.
Odgovor na ovo pitanje sadržan je u odgovoru na podpitanje a) i b).

U **Županiji Posavskoj**
a.
Predstavnici Županije Posavske do sada su sudjelovali na dva koordinacijska sastanka u organizaciji Ured koordinatora za reformu javne uprave (PARCO). Dokaze o koordinacijskim sastancima daje organizator.

b.
U Županiji Posavskoj ne postoji Strategija za RJU.

c.
Odgovor na ovo pitanje sadržan je u odgovoru na potpitanje a) i b).
U **Zeničko-dobojskom kantonu**
a.
Pozivi za koordinacione sastanke su bili upućeni Ministarstvu za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona, kojima su predstavnici istog i prisustvovali. Dokaze o koordinacionim sastancima na političkom i administrativnom nivou daje njihov organizator tj. Ured koordinatora za reformu javne uprave (PARCO).

b.
Ciljevi RJU, navedeni u Strategiji razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016.-2020. godina („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 1/16), će biti pokriveni sa 6 projekata-aktivnosti:

1. Uraditi Informaciju o trenutnom statusu implementacije Strategije reforme javne uprave i pripremiti Plan implementacije aktivnosti za period 2016.-2018. na temelju strateškog okvira za reformu javne uprave u ZDK;
2. Implementacija obuka za jačanje kapaciteta državnih službenika u javnoj upravi na temelju Analize potreba za obukama državnih službenika u ZDK;
3. Implementacija projekta e-uprave u ZDK koja uključuje edukaciju uposlenika o shvatanju neophodnosti uspostavljanja e-uprave, korištenje alata e-uprave za evaluaciju uspješnosti u provođenju mjera reforme javne uprave i korištenje različitih softverskih paketa;
4. Unapređenje aplikativnog sistema za upravljanje javnim finansijama;

5. Izrada baze podataka legislative na nivou ZDK i općina ZDK, te usklađivanje jedinstvenih pravila za izradu propisa ZDK sa državnim nivoom;
6. Promotivna kampanja kvaliteta javnih usluga.

Okvirna finansijska sredstva za RJU, planirana u navedenom strateškom dokumentu, iznose 600.000 BAM (Izvori: Budžet Vlade ZDK, EU i bilateralni fondovi, Fond za reformu javne uprave u BiH).

c.
Reforma javne uprave je navedena u Strategiji razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016.-2020. godina („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 1/16) kao jedna od mjera u sklopu prioritetnog cilja 3.1 (Unaprijediti kvalitet usluga javne uprave i jačati segment pravde i sigurnosti), odnosno strateškog cilja 3 (Unaprijediti kvalitet življenja kroz stvaranje održivog i pravičnog društvenog okruženja). Ciljevi RJU koji se odražavaju u navedenom strateškom dokumentu su:

- Povećati efikasnost, efektivnost i transparentnost javne uprave u ZDK;
- Smanjiti troškove rada javne uprave u ZDK;
- Stvoriti uslove za usvajanje i provođenje AQUISA-a kao jednog od najvažnijih preduslova za članstvo u EU.

Srednjobosanski kanton - n/a.

Županija Zapadnohercegovačka od 2006. godine pa sve do danas nije sudjelovala u izradi strateških dokumenata u oblasti reforme javne uprave, niti je po ovom pitanju kontaktirana od strane viših razina vlasti u Bosni i Hercegovini.

34. (79, 81) U vezi sa odgovorima na pitanja 79 i 81, dovršite odgovor tako što ćete dostaviti sljedeće informacije koje nedostaju: a. Koji je fokus izvještaja o srednjoročnim/godišnjim planovima/programima? b. Opišite u kojoj mjeri smjernice za strateško planiranje osiguravaju usklađivanje ciljeva programa rada vlade sa ciljevima sektorske politike i navedite institucionalne mehanizme koji osiguravaju takvu provedbu u Republici Srpskoj, Federaciji BiH, kantonalnom i državnom nivou; c. Koji zakonski okvir i institucionalni mehanizmi osiguravaju povezanost finansijskog planiranja i planiranja politika? Pojasnite kako su mjere predviđene u Programu iskazane u godišnjem budžetu i srednjoročnom budžetu.

Na nivou **Bosne i Hercegovine**
a.
Godišnji izvještaji o radu institucija BiH predstavljaju skup ostvarenih planiranih godišnjih rezultata, s ocjenom njihovog doprinosa ostvarenju planiranih srednjoročnih ciljeva iz srednjoročnog plana rada institucije i godišnjeg programa rada Vijeća ministara BiH, s pregledom operativnih i drugih aktivnosti u izvještajnoj godini.

U godišnjem izvješću o radu navodi se:

- sažetak ostvarenih planiranih godišnjih rezultata u odnosu na program rada, te se vrši analiza osnovnih problema i izazova;
- tabelarni pregled stupnja ostvarenih planiranih godišnjih rezultata, uz obrazloženje onih koji nisu ostvareni u potpunosti, predstavlja pregled ostvarenih godišnjih rezultata,

utrošenih sredstava i razdoblja ostvarenja rezultata, s mogućnošću davanja komentara za svaku aktivnost;

- tabelarni pregled stupnja izrade planiranih zakona i podzakonskih akata, sa statusom njihove izrade, s mogućnošću davanja komentara za svaku aktivnost;
- tabelarni pregled stupnja izrade međunarodnih ugovora, s mogućnošću davanja komentara za svaku aktivnost;
- pregled provedbe razvojnih, investicijskih i drugih projekata za datu godinu a kako su oni predstavljeni u srednjoročnom planu rada i programu javnih investicija, odnosno pregled završenih projekata i projekata javnih investicija u realizaciji, planiranih u izvještajnom periodu s rokovima za njihov završetak, s mogućnošću davanja komentara za svaku aktivnost;
- izvješće o provedenim konzultacijama kod izrade godišnjeg izvješća o radu, gdje se navodi:
  oblici konzultacija kod izrade izvješća o radu;
- organizacije civilnog društva ili pojedinci s kojima su provedene konzultacije;
- grupirane primjedbe i prijedlozi na godišnje izvješće o radu koji su dostavljeni od institucija BiH, organizacija civilnog društva i pojedinaca, uz obrazloženje prihvaćenih i neprihvaćenih primjedbi i prijedloga.

Člankom 11. stavak 1. alineja 16 Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16) je propisano da je Ministarstvo financija i trezora nadležno, između ostalog i za "financijsko planiranje razvoja u institucijama Bosne i Hercegovine koje obuhvaća upravljanje javnim investicijama i srednjoročno planiranje, praćenje i izvješćivanje".

Člankom 23. stavak 2. istog zakona je propisano da su tijela uprave BiH dužna donijeti srednjoročne planove rada i godišnje programe rada zasnovane na Srednjoročnom programu rada Vijeća ministara BiH.

Člankom 23. stavak 4. istog zakona je propisano da postupak srednjoročnog planiranja, praćenja i izvješćivanja u institucijama BiH propisuje Vijeće ministara BiH na prijedlog Ministarstva financija i trezora.

Na osnovu navedene zakonske odredbe Vijeće ministara BiH je donijelo Odluku o postupku srednjoročnog planiranja, praćenja i izvješćivanja u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH“, broj 62/14). Člankom 9. navedene odluke je propisano da će za potrebe provedbe ove odluke, Ministarstvo financija i trezora, u suradnji sa Direkcijom za ekonomsko planiranje, u roku od 90 dana od stupanja na snagu ove odluke, pripremiti Metodologiju o postupku planiranja, praćenja i izvješćivanja u institucijama BiH i dostaviti Vijeću ministara BiH na usvajanje, dok je člankom 11. propisano da praćenje i ocjenu provedbe ove odluke vrši Vijeće ministara BiH, na osnovu trogodišnje analize primjene odluke, koju će pripremiti Ministarstvo financija i trezora u suradnji sa Direkcijom za ekonomsko planiranje i drugim institucijama BiH i uputiti je Vijeću ministara BiH.

Vijeće ministara BiH je donijelo i Odluku o godišnjem planiranju rada i načinu praćenja i izvješćivanja u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH“, broj 94/14). Člankom 14. navedene odluke je propisano da praćenje i ocjenu provedbe ove odluke obavlja Vijeće ministara BiH, na temelju dvogodišnje analize stupnja poštivanja odluke i problema i rizika u njezinoj provedbi, koju izrađuje Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH, u suradnji sa institucijama BiH i upućuje je na razmatranje i usvajanje Vijeću ministara BiH, te da će Generalno tajništvo Vijeća

ministara BiH u naredne četiri godine od dana stupanja na snagu ove odluke za Vijeće ministara BiH izraditi ocjenu učinkovitosti i efikasnosti ove odluke.

Odgovor na podpitanje b) Na razini BiH kao i institucija BiH ne postoji zvanična regulativa/ metodologija za dugoročno/strateško planiranje, kao i smjernice odnosno metodologija za sektorsko planiranje.

U **Federaciji BiH**

a.

Na nivou federalnih insititucija nije predviđeno izvještavanje po srednjoročnom/trogodišnjem planu rada, nego samo za godišnji program rada Vlade Federacije Bosne i Hercegovine. U godišnjem izvještaju o radu federalnih insititucija fokus izvještaja po strateškim i operativnim ciljevima institucije je na indikatorima rezultata koji se u godišnjem izvještaju preuzimaju iz trogodišnjih planova. Također, izvještaji sadrže informacije o utrošenom budžetu za realizaciju strateških i operativnih ciljeva, te procente implementacije za svaku od planiranih aktivnosti.

b.

Smjernice za strateško/dugoročno planiranje u Federaciji Bosne i Hercegovine ne postoje. Na nivou Federacije BiH postoji priručnik (smjernice) za srednjoročno i godišnje planiranje. Ovim priručnikom je predviđeno da je strateški okvir za izradu srednjoročnih/trogodišnjih planova federalnih ministarstava i institucija definiran integrisanim razvojnim i sektorskim strategijama, kao i zakonima na nivou Federacije BiH i državnom nivou, ali i dokumentima kojima Bosna i Hercegovina preuzima međunarodne obaveze. Prilikom izrade trogodišnjeg plana rada, tim zadužen za institucionalno planiranje identificira i radi sažetu analizu ključnih strateških dokumenata koji reguliraju obaveze i ograničenja relevantna za federalno ministarstvo/instituciju. Na osnovi sažete analize strateškog okvira, federalno ministarstvo/institucija usklađuju ključne elemente trogodišnjeg plana (misija, vizija, strateški i operativni ciljevi) sa istim elementima u razvojnim i sektorskim strategijama, dok se u godišnjim planovima rada strateški i operativni ciljevi preuzimaju iz trogodišnjih planova i radi se programiranje aktivnosti za implementaciju definisanih operativnih ciljeva.

c.

Zakonom o budžetima u Federaciji BiH propisana je obaveza da se na nivou Federacije BiH, kantona, općina i vanbudžetskih fondova usvajaju dokumenti okvirnog budžeta koji obuhvaćaju trogodišnje razdoblje te godišnji budžeti kojima se planiraju finansijska sredstva neophodna za implementaciju politika koje se provode na nivou budžetskih korisnika odnosno pojedinih institucija. Povezivanje planiranja pojedinih mjera I aktivnosti u okviru strateških planova, programa rada i sektorskih strategija mora da se vrši u okviru sredstava planiranih budžetima na način da su planirana sredstva dovoljna za njihovu implementaciju.

Federalno ministarstvo finansija je uočivši potrebu da zakoni i drugi propisi i akti, koje utvrđuju/donose vlade, odnosno koje vlade predlažu Parlamentu Federacije BiH/skupštini kantona, imaju osigurana sredstva za njihovu implementaciju objavilo je Pravilnik o proceduri za izradu Izjave o fiskalnoj procjeni zakona, drugih propisa i akata planiranja na budžet kojim je propisano da svaki prednacrt, nacrt odnosno prijedlog zakona, drugih propisa i akata planiranja (strategije, akcioni planovi, projekti, programi i slično) moraju sadržavati izjavu o fiskalnoj procjeni sa prezentiranom strukturom potrebnih sredstava, izvorima finansiranja i vremenskom dinamikom tih sredstava.

S obzirom da je uočena potreba za boljom povezanosti sektorskih politika sa finansijskim planovima gdje u većini slučajeva ne postoji dovoljno jasna veza između ove dvije komponente, usvojen je i Zakon o razvojnom planiranju I upravljanju razvojem u Federaciji BiH s ciljem jačeg povezivanja između mjera odnosno politika koje institucije namjeravaju provoditi I finansijskih sredstava planiranih budžetima.

Dakle, trenutno postoji obaveza da institucije prilikom izrade programa rada za svaku aktivnost predvide finansijska sredstva za njihovu realizaciju. S druge strane, prilikom izrade budžeta ne postoji obaveza definisanja budžeta na nivou aktivnosti, nego se finansije definišu na nivou budžetskog programa (koji predstavlja skup više aktivnosti), te u tom smislu postoji određena neusklađenost između ova dva procesa. Međutim, Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federacii BiH, predviđeno je značajnije povezivanje programa rada i srednjoročnog i godišnjeg budžeta. Trenutno je u fazi izrade je nova uredba koja proizilazi iz navedenog zakona, kojom se propisuje novi način izrade srednjoročnog i godišnjeg programa rada koji će biti u potpunosti usaglašen da procesom izrade srednjoročnog i godišnjeg budžeta. U tom smislu će biti usaglašen terminološki i vremenski proces izrade programa rada i budžeta kao i hijerarhijska struktura dokumenata, te će u potpunosti biti vidljive aktivnosti i u programima rada i u budžetima. Očekujemo usvajanje ovog podzakonskog akta u toku ove godine.

У **Републици Српској**

а.

У складу са *Одлуком о поступку планирања, праћења и извјештавања о реализацији усвојених стратегија и планова Владе Републике Српске и републичких органа управе* („Службени гласник Републике Српске“, број 50/16), републички органи управе израђују Годишњи извјештај о раду на прописаном обрасцу који чини саставни дио претходно наведене одлуке. Фокус извјештаја је на табеларном прегледу годишњих резултата и активности и то на тај начин што се из Средњорочног/Годишњег плана рада преписују стратешки и оперативни циљеви, а затим се наводи најбитнији допринос остварењу наведеног циља. Из Средњорочног/Годишњег плана се преузимају и мјере учинка за крајње и излазне резултате, као и очекивани годишњи резултат, а затим се уписује да ли је очекивани резултат и остварен уз кратко образложење. Што се тиче реализације активности, све активности из Средњорочног/годишњег плана које се односе на одређени стратешки/оперативни циљ се преписују, а затим се наводи да ли је активност реализована или не, уколико није наводе се разлози због којих иста није реализована. Такође у Извјештају се даје преглед израде планираних закона. У Анексу Извјештаја се наводи сиже провођења стратегија и других стратешких докумената.

б.

У Републици Српској, у складу са *Одлуком о поступку планирања, праћења и извјештавања о реализацији усвојених стратегија и планова Владе Републике Српске и републичких органа управе* („Службени гласник Републике Српске“, број 50/16) Генерални секретаријат Владе Републике Српске – Одјељење за стратешко планирање координише израду средњорочних и годишњих планова рада републичких органа управе и даје Мишљење републичким органима управе о усклађености њихових планова са стратешким оквиром који чине сви стратешки и плански документи као што је Програм рада Владе, Програм рада владе за мандатни период, Програм економских реформи, све сектроске стратегије итд.

ц.
У Републици Српској, Законом о буџетском систему Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 121/12, 52/14, 103/15 и 15/16) у члану 16. дефинисана је израда ДОБ Републике Српске као основе за припрему и израду буџета. ДОБ је акт који садржи макроекономске пројекције и прогнозе буџетских средстава и издатака за сљедећу годину и наредне двије фискалне године. Намјена ДОБ-а је да постави стратешки оквир и горње границе ресурса, унутар којих би се требао припремати годишњи буџет, односно припрема и израда буџета заснива се на ДОБ-у. ДОБ даје пројекције прихода, расхода и финансирања за трогодишњи период. Кључни циљ ДОБ-а је да осигура бољу повезаност између приоритетних политика Владе и начина на које она алоцира јавне ресурсе.

Одлуком о поступку планирања, праћења и извјештавања о реализацији усвојених стратегија и планова Владе Републике Српске и републичких органа управе („Службени гласник Републике Српске", број 50/16) прописано је да републички органи управе имају обавезу да осигурају сагласност између ДОБ-а и свог средњорочног плана рада, као и између свог годишњег програма рада и годишњег буџета. Средњорочни план рада републичког органа управе садржи табеларни преглед стратешког оквира за дати орган управе, у односу на његове надлежности и ДОБ, а динамика и рокови за припрему средњорочних планова рада републичких органа управе су усклађени са процесом израде ДОБ-а.

Институционални механизам консултација огледа се у фазама у процесу средњорочног планирања:

- усаглашавање са ДОБ-ом и Програмом јавних улагања и прибављање мишљења од надлежних органа;
- консултације и усаглашавање са републичким органима управе и по потреби органима јединица локалне самоуправе, као и са другим заинтересованим организацијама и појединцима, усаглашен Средњорочни план рада републичког органа управе доноси;
- руководилац у складу са ДОБ-ом и након добијања позитивног мишљења Министарства финансија о усклађености са ДОБ-ом.

На тај начин је осигурана повезаност финансијског планирања и планирања политика што значи да при изради Средњорочних планова рада републички органи управе повезују стратешки циљ са ДОБ, тако што уносе тачан број и назив програма као и тачан износ средстава по годинама који се планира утрошити за остварење планираног циља, а о чему коначно мишљење прије усвајања Средњорочног плана рада на сједници Владе даје Министарство финансија.

U **Brčko distriktu BiH**
a.
Realizacija postavljenih ciljeva i zadataka sa analitičkim i statističkim pokazateljima je u fokusu izvještaja o radu.

c.
Zakonski okvir koji osigurava povezanost finansijskog planiranja i planiranja politika su: Zakon o budžetu Brčko distrikta BiH, Budžet Brčko distrikta BiH za fiskalnu godinu, Zakon o izvršenju budžeta Brčko distrikta BiH, Dokument okvirnog budžeta za srednjoročno razdoblje.

Planiranjem i odobravanjem budžetskih sredstava u godišnjem i srednjoročnom budžetu za realizaciju mjera i postavljenih ciljeva u Programu rada osigurava se i njihova ispunjenost.

Dostupni podaci za **kantone** su sljedeći:

U **Unsko-sanskom kantonu**, Skupština i Vlada nemaju uspostavljen sistem planiranja donošenja srednjoročnih politika, niti postoji plan srednjoročne politike sa načinom pripremanja i rokovima za realizaciju, odnosno praćenje realizacije istog. Ne postoje mehanizmi koji bi osigurali da planiranje politika bude usklađeno sa finansijskim planiranjem, s tim da se prilikom izrade nacrta ili prijedloga propisa moraju uzeti u obzir procjena fiskalnog utjecaja takvog propisa, u skladu sa Pravilnikom o o proceduri za izradu izjave o fiskalnoj procjeni zakona, drugih pripisa i akata planiranja na budžet.

U **Posavskom kantonu**

a.

U Posavskom kantonu Vlada donosi godišnji Program rada Vlade po pravilu do početka kalendarske godine, kojim se utvrđuju osnovne zadaće Vlade, rokovi i nositelji priprema određenih materijala. Program se sastoji od tematskog i zakonodavnog dijela. Tematski dio Programa sadrži najznačajnije i najaktualnije zadaće za određeno razdoblje koje proistječu iz ustavne odgovornosti Vlade za stanje u područjima rada sukladno djelokrugu Županije. Zakonodavni dio Programa sadrži pregled zakona i drugih propisa i općih akata za koje je kao predlagatelj određena Vlada kao i drugih općih akata koje Vlada donosi u okviru svog djelokruga. Prijedlog pitanja za program daju članovi Vlade , županijska ministarstva i druga tijela županijske uprave i radna tijela Vlade, polazeći od Ustava Županije. Institucionalni okvir za strateško planiranje i upravljanje razvojem u Županiji Posavskoj čine: Vlada Županije Posavske, županijska tijela uprave i županijske upravne organizacije, Ured za gospodarski razvoj i europske integracije Županije Posavske, jedinice lokalne samouprave.

b.

Tijela županijske uprave dužna su izvršavati Program i redovito pratiti njegovu provedbu, te u slučaju da ne mogu u roku obaviti neku od utvrđenih zadataka, dužna su o tome izvijestiti Vladu, kao i o razlozima neobavljanja.Vlada odgovara Skupštini za predlaganje i provođenje politike koju je utvrdila Skupština i izvršavanju zakona, drugih propisa i općih akata za čije su izvršavanje odgovorna tijela u Županiji, te za usmjeravanje i usklađivanje rada županijskih ministarstava i drugih županijskih tijela uprave. Skupština vrši nadzor nad radom Vlade, njenih ministarstava i drugih županijskih tijela uprave.

Vlada izvješćuje Skupštinu o provedbi utvrđene politike, o izvršavanju zakona i drugih propisa i općih akata Skupštine, o izvršavanju proračuna Županije, o stanju i razvitku u pojedinim područjima društvenog života, o svom radu i radu tijela županijske uprave, kao i o drugim pitanjima u okviru svojih prava i dužnosti.

Vlada izvješćuje Skupštinu o svom radu podnošenjem godišnjeg izvješća. Vlada može podnositi Skupštini informaciju o značajnim pitanjima iz svog djelokruga i kada to nije predviđeno programom rada Skupštine. U ostvarivanju svojih prava, dužnosti i odgovornosti, Vlada utvrđuje stavove koji su obvezni za županijska ministarstva i druga tijela županijske uprave, o načinu provedbe utvrđene politike, zakona i drugih propisa, nalaže tim tijelima donošenje propisa ili poduzimanje mjera za koje su ovlašteni, utvrđuje rokove za izvršavanje pojedinih zadataka i naređuje ispitivanje stanja u područjima iz njihovog djelokruga i podnošenje izvješća sa prijedlozima i poduzetim mjerama.

Temeljni dokumenti koji određuju strateško usmjerenje ekonomske politike Vlade Županije Posavske predstavljaju Programi rada Vlade Županije Posavske, Strategija razvoja Županije Posavske 2016-2020., te Akcijski plan za provedbu Strategije razvoja Županije Posavske 2016.-2020.

c.
Zakoni o proračunima FBiH, Federalno ministarstvo financija kao i županijska nadležna ministarstva financija osiguravaju povezanost financijskog planiranja i planiranja politika. Mjere koje su iskazane u godišnjem proračunu su tekuće održavanje proračunskih korisnika (plaće, naknade, materijalni troškovi potrebni za funkcioniranje sustava) te njihova likvidnost. Mjere koje su iskazane u srednjoročnom proračunu su kapitalni izdaci, kapitalni transferi nižim razinama vlasti, nabavke osnovnih sredstava, investicije te otplata zaduživanja.

U **Zeničko-dobojskom kantonu**
a.
Vlada jednom godišnje podnosi Skupštini Kantona izvještaj o svom radu, kao i radu kantonalnih organa uprave. Izvještaj o radu Vlade Zeničko-dobojskog kantona donosi se u skladu sa članom 7. stav 3. Odluke o metodologiji izrade i donošenja programa rada i izvještaja o radu Vlade Zeničko-dobojskog kantona, kantonalnih organa uprave i kantonalnih upravnih organizacija ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 2/12). Izvještaj o realizaciji akata iz Programa rada Vlade Zeničko-dobojskog kantona priprema Stručna služba Vlade Zeničko-dobojskog kantona na osnovu pojedinačnih godišnjih izvještaja o radu ministarstava, kantonalnih organa uprave i kantonalnih upravnih organizacija. Izvještaj je fokusiran na slijedeće oblasti (definisane godišnjim Programom rada Vlade Zeničko-dobojskog kantona): 1. Finansije; 2. Boračko-invalidska zaštita; 3. Rad, socijalna politika, raseljena lica i izbjeglice; 4. Zdravstvo; 5. Obrazovanje, nauka, kultura i sport; 6. Unutrašnji poslovi, javni red i mir; 7. Privreda; 8. Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda; 9. Prostorno uređenje, promet i komunikacije, zaštita okoline; 10. Pravosuđe i uprava; 11. Civilna zaštita; 12. Razvoj i međunarodni projekti; 13. Ostale oblasti.

Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Strategije razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016.-2018. godina (Odluka o usvajanju Akcionog plana za period 2016.-2018. za implementaciju Strategije razvoja ZDK, „Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 10/16) priprema se centralizovano i na godišnjem nivou, sa fokusom na utvrđene mjere i projekte, veze sa strateškim ciljevima, sektore, odgovorne za implementaciju mjera, nosioce projekata i vrijeme implementacije unutar trogodišnjeg planskog perioda, pri čemu svaki od nosilaca projekata, iz svoje nadležnosti, sagleda projekte i aktivnosti koji su se provodili i koji se planiraju provoditi te dostavi odgovarajuće informacije, uključujući potrebne izmjene na nivou projekata koje moraju biti obrazložene i argumentovane te usklađene sa budžetskim zahtjevima.

Akcioni plan Zeničko-dobojskog kantona za realizaciju Reformske agende za BiH za period 2015.-2018. godina predstavlja višegodišnji planski dokument za akcije u određenom sektoru i integralni je dio višegodišnjeg planiranja te službeni je programski dokument pripremljen nakon horizontalnih konsultacija sa svim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave. Ministarstva i druga tijela kantonalne uprave su zadužena da kontinuirano i blagovremeno u okviru svojih nadležnosti, realizuju mjere i aktivnosti utvrđene u Akcionom planu, kao i da najmanje jednom godišnje Stručnoj službi Vlade i Stručnoj službi za razvoj i međunarodne projekte dostavljaju informaciju o realizaciji navedenih mjera i aktivnosti radi pripreme

Izvještaja o implementaciji Akcionog plana čiji je fokus procjena stanja i napretka u konkretnim oblastima koje se ocjenjuju kroz Izvještaj za BiH.

b.

Strateški ciljevi Vlade, prema Programu rada Vlade Zeničko-dobojskog kantona su: 1. Razvijati i poticati industriju, energetiku, rudarstvo i poduzetništvo; 2. Pružiti veću podršku poljoprivredi, ruralnom razvoju i razvoju turizma; 3. Unaprijediti kvalitet življenja kroz stvaranje održivog i pravičnog društvenog okruženja; 4. Poboljšati trenutno stanje okoliša, povećati energetsku efikasnost i unaprijediti javnu infrastrukturu. Ciljevi su potpuno usklađeni sa Strategijom razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016.-2020. godina („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 1/16) i ciljevima sektorske politike kroz korištenje općih smjernica za strateško planiranje. Smjernice su sadržane su u osnivačkom dokumentu kao i godišnjem programu rada Stručne službe za razvoj i međunarodne projekte i godišnjem programu rada Vlade ZDK i podrazumijevaju: koordinaciju jačanja institucionalnih kapaciteta u svim ministarstvima Zeničko-dobojskog kantona za strateško planiranje; jačanje uloge civilnog društva u procesima razvojnog planiranja implementacije, monitoringa i izvještavanja o procesu implementacije razvojnih strategija na nivou Kantona; koordinaciju uključivanja općina u proces razvojnog planiranja, implementacije, praćenja i izvještavanja; koordinaciju usklađivanja te povezanosti razvojnog sa budžetskim planiranjem na nivou Kantona; saradnju na na pripremi razvojnih politika i projekata javnih investicija posebno onih koji omogućavaju implementaciju usvojenih razvojnih strategija; praćenje implementacije razvojnih planova i njihove usklađenosti te vođenje pripreme i objavljivanje godišnjeg Izvještaja o razvoju Zeničko-dobojskog kantona i dostavljanje istog Federalnom zavodu za programiranje razvoja, koje uključuje i Izvještaj o napretku implementacije razvojnih strategija. Također, primjenjuje se Otvoreni metod koordinacije u razvojnom planiranju i upravljanju koji podrazumijeva konsultacije svih nivoa vlasti pri definisanju i provođenju zajedničkih ciljeva, izbor zajedničkih indikatora za praćenje realizacije ciljeva i pripremu izvještaja.

Institucionalni mehanizmi koji osiguravaju usklađivanje ciljeva programa rada sa ciljevima sektorske politike su:

Kantonalna jedinica za planiranje i upravljanje razvojem - Stručna služba za razvoj i međunarodne projekte. Uredbom o Stručnoj službi za razvoj i međunarodne projekte Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 12/03 5/06 1/11 3/14 i broj 4/14 – prečišćeni tekst) osniva se Stručna služba za razvoj i međunarodne projekte Zeničko-dobojskog kantona kao posebna stručna služba Vlade Zeničko-dobojskog kantona. Između ostalih Služba obavlja upravne i druge stručne poslove kojima je cilj vođenje procesa razvojnog planiranja i praćenje implementacije na nivou Kantona, a osobito onih vezanih za implementaciju razvojnih strategija.

Kantonalni odbor za razvoj (KOR) - operativno tijelo zaduženo za provođenje procesa planiranja na nivou Kantona kroz koje se osigurava horizontalna koordinacija između svih institucija na nivou Kantona, kao i vertikalna koordinacija sa jedinicama lokalne samouprave u sastavu Kantona i višim nivoima vlasti (Rješenje o formiranju - „Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 10/16).

KOR uključuje predstavnike kantonalnih ministarstava i stručnjaka za sve sektore od značaja za razvoj Kantona, predstavnike općina i gradova u sastavu Kantona, kao i predstavnike civilnog društva i poslovne zajednice. KOR priprema stratešku platformu razvoja Kantona, uključujući analizu stanja i definiranje razvojnih ciljeva i prioriteta, kao i operativne elemente

strategije razvoja. Po usvajanju strategije razvoja, KOR nastavlja funkcionirati kao međuinstitucijsko tijelo zaduženo za realizaciju, monitoring, evaluaciju i izvještavanje o strategiji razvoja, svako iz svog domena.

Pored operativnih tijela, formirano je i političko konsultativno tijelo u procesu upravljanja razvojem: Kantonalno vijeće za razvoj.

c.

Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15 i 102/15, 104/16), uređuje se trogodišnje planiranje koje je obaveza za sve korisnike budžetskih sredstava. Način pripreme i rokovi, definisani u tački IV. Izrada budžeta i finansijskog plana, članovi 15-23 navedenog Zakona.

Akcioni plan za implementaciju Strategije razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016. 2018. godina (Odluka o usvajanju Akcionog plana za period 2016.-2018. za implementaciju Strategije razvoja ZDK, „Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 10/16) definiše osnovne mjere i aktivnosti koje treba da omoguće realizaciju Strategije razvoja Zeničko dobojskog kantona, i to za prvi trogodišnji planski period. Njime su utvrđene mjere i projekti, veza sa strateškim ciljem, sektor, odgovorni za implementaciju mjera i nosioci projekata te vrijeme implementacije unutar trogodišnjeg planskog perioda. Indikativni finansijski okvir za realizaciju Akcionog plana, u fazi izrade Strategije, usklađen je sa mogućnostima Budžeta Zeničko-dobojskog kantona i sa dostupnim izvorima finansiranja u periodu do 2018. godine. Istovremeno, nakon usvajanja Strategije razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016. 2020. godina zaduženi su svi nosioci implementacije projekata i aktivnosti (ministarstva i druga tijela kantonalne uprave) da u periodu provođenja pojedinih mjera kod izrade godišnjih programa rada i programa utroška budžetskih sredstava planiraju realizaciju istih, kao i potrebna finansijska sredstva.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde**

a.

Vlada jednom godišnje podnosi Skupštini Kantona izvještaj o svom radu, kao i radu kantonalnih organa uprave. Izvještaj se sastoji od slijedećih dijelova: I- Uvod; II-Realizacija ciljeva; III-Normativne aktivnosti; IV-Tematski dio; V-Ocjena stanja, postignutih rezultata i programska orjentacija i VI-Utrošena finansijska sredstva.

Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Strategije razvoja Bosansko-podrinjskog kantona Goražde za period 2016.-2020. godina priprema se centralizovano i na godišnjem nivou, sa fokusom na utvrđene mjere i projekte, veze sa strateškim ciljevima, sektore, odgovorne za implementaciju mjera, nosioce projekata i vrijeme implementacije unutar petogodišnjeg planskog perioda, pri čemu svaki od nosilaca projekata, iz svoje nadležnosti, sagledava projekte i aktivnosti koji su se provodili i koji se planiraju provoditi te dostavi odgovarajuće informacije, uključujući potrebne izmjene na nivou projekata koje moraju biti obrazložene i argumentovane te usklađene sa budžetskim zahtjevima.

Akcioni plan Bosansko-podrinjskog kantona Goražde za realizaciju Reformske agende za BiH za period 2015.-2018. godina predstavlja višegodišnji planski dokument za akcije u određenom sektoru i integralni je dio višegodišnjeg planiranja te službeni je programski dokument pripremljen nakon horizontalnih konsultacija sa svim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave.

b.
Strateški ciljevi Vlade, prema Programu rada su: 1. Uspostaviti pogodno privredno okruženje i dinamičnu privredu, zasnovanu na prirodnim resursima i poslovnoj tradiciji. 2. Učiniti BPK Goražde mjestom kvalitetnog življenja. 3. Osigurati održivo upravljanje okolišem i jačati infrastrukturne kapacitete Kantona. 4. Razviti kvalitetnu i efikasnu javnu upravu u službi građana Kantona. Ovi ciljevi Vlade su u potpunosti u skladu sa Strategijom razvoja Kantona za period 2016.-2020. godina.

Vlada Bosansko-podrinjskog kantona Goražde je osnovala Kantonalni odbor za razvoj (KOR) kao operativno tijelo zaduženo za provođenje procesa planiranja na nivou Kantona kroz koje se osigurava horizontalna koordinacija između svih institucija na nivou Kantona. KOR funkcionira kao tijelo zaduženo za realizaciju, monitoring, evaluaciju i izvještavanje o Strategiji razvoja Kantona.

c.
Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15 i 102/15, 104/16), uređuje se trogodišnje planiranje koje je obaveza za sve korisnike budžetskih sredstava. Način pripreme i rokovi, definisani u tački IV. Izrada budžeta i finansijskog plana, članovi 15-23 navedenog zakona.

U **Srednjobosanskom kantonu**
a.
Vlada jednom godišnje podnosi Skupštini Kantona izvještaj o svom radu, kao i radu kantonalnih organa uprave. Izvještaj o realizaciji akata iz Programa rada Vlade SBK priprema Stručna služba Vlade SBK na osnovu pojedinačnih godišnjih izvještaja o radu ministarstava, kantonalnih organa uprave i kantonalnih upravnih organizacija.

Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Strategije razvoja SBK za period 2016.-2018. godina, Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Strategije razvoja SBK 2017-2019 priprema se u Uredu za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK (Ured) na godišnjem nivou, sa fokusom na utvrđene mjere i projekte, veze sa strateškim ciljevima, sektore, odgovorne za implementaciju mjera, nosioce projekata i vrijeme implementacije unutar trogodišnjeg planskog perioda, pri čemu svaki od nosilaca projekata, iz svoje nadležnosti, sagleda projekte i aktivnosti koji su se provodili i koji se planiraju provoditi te dostavi odgovarajuće informacije.

Akcioni plan SBK za realizaciju Reformske agende za BiH za period 2015.-2018. godina predstavlja višegodišnji planski dokument za akcije u određenom sektoru i integralni je dio višegodišnjeg planiranja te službeni je programski dokument pripremljen nakon horizontalnih konsultacija sa svim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave. Ured na osnovu Plana rada Vlade SBK priprema ovaj Akcioni plan.

b.
Strateški ciljevi Vlade, prema Strategiji razvoja SBK 2016-2020: 1. Ojačati privredni sektor održivim iskorištavanjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije; 2. Unaprijediti kvalitet življenja i održivoga društvenoga okruženja; 3. Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša.

Institucionalni mehanizmi koji osiguravaju usklađivanje ciljeva programa rada sa ciljevima sektorske politike su:

- Ured za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK. Uredbom o osnivanju Ureda za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK osniva se Ured koji obavlja stručne i druge poslove iz oblasti evropskih integracija, IPA fondova, odnosa s javnošću i kvaliteta prema međunarodnom standardu za potrebe Vlade Srednjobosasnkog kantona, premijera SBK, kantonalnih ministarstava, stručnih tijela Vlade SBk i drugih organa kantonalne uprave (Službene novine SBK 13/15);
- Kantonalni odbor za razvoj (KOR) - operativno tijelo zaduženo za provođenje procesa planiranja na nivou Kantona kroz koje se osigurava horizontalna koordinacija između svih institucija na nivou Kantona, kao i vertikalna koordinacija sa jedinicama lokalne samouprave u sastavu Kantona i višim nivoima vlasti (Rješenje o imenovanju broj: 01-34-636/16, od 09.9.2016. godine;
- KOR uključuje predstavnike kantonalnih ministarstava i stručnjaka za sve sektore od značaja za razvoj Kantona, kao i predstavnike civilnog društva i poslovne zajednice;
- KOR priprema stratešku platformu razvoja Kantona, uključujući analizu stanja i definiranje razvojnih ciljeva i prioriteta, kao i operativne elemente strategije razvoja. Po usvajanju strategije razvoja, KOR nastavlja funkcionirati kao međuinstitucijsko tijelo zaduženo za realizaciju, monitoring, evaluaciju i izvještavanje o strategiji razvoja, svako iz svog domena.

c.

Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15 i 102/15, 104/16), uređuje se trogodišnje planiranje koje je obaveza za sve korisnike budžetskih sredstava. Način pripreme i rokovi, definisani u tački IV. Izrada budžeta i finansijskog plana, članovi 15-23 navedenog Zakona.

Akcioni plan za implementaciju Strategije razvoja SBK za period 2016.-2018. godina i Akcioni plan za implementaciju Strategije razvoja SBK za period 2017.-2019. godina definišu osnovne mjere i aktivnosti koje treba da omoguće realizaciju Strategije razvoja SBK. Njima su utvrđene mjere i projekti, veza sa strateškim ciljem, sektor, odgovorni za implementaciju mjera i nosioci projekata te vrijeme implementacije unutar trogodišnjeg planskog perioda. Indikativni finansijski okvir za realizaciju Akcionih planova, u fazi izrade Strategije, usklađen je sa mogućnostima Budžeta SBK i sa dostupnim izvorima finansiranja u periodu do 2020. godine. Istovremeno, nakon usvajanja Strategije razvoja SBK za period 2016.-2020. godina zaduženi su svi nosioci implementacije projekata i aktivnosti (ministarstva i druga tijela kantonalne uprave) da u periodu provođenja pojedinih mjera kod izrade godišnjih programa rada i programa utroška budžetskih sredstava planiraju realizaciju istih, kao i potrebna finansijska sredstva.

U **Zapadnohercegovačkom kantonu**

a.

Vlada donosi godišnji Program rada Vlade po pravilu do početka kalendarske godine, kojim se utvrđuju osnovne zadaće Vlade, rokovi i nositelji priprema određenih materijala. Program se sastoji od tematskog i zakonodavnog dijela. Tematski dio Programa sadrži najznačajnije i najaktualnije zadaće za određeno razdoblje koje proistječu iz ustavne odgovornosti Vlade za stanje u područjima rada sukladno djelokrugu Županije. Zakonodavni dio Programa sadrži pregled zakona i drugih propisa i općih akata za koje je kao predlagatelj određena Vlada kao i drugih općih akata koje Vlada donosi u okviru svog djelokruga. Prijedlog pitanja za program daju članovi Vlade , županijska ministarstva i druga tijela županijske uprave i radna tijela Vlade, polazeći od Ustava Županije. Institucionalni okvir za strateško planiranje i upravljanje razvojem

u Županiji Zapadnohercegovačkoj čine: Vlada Županije, županijska tijela uprave i županijske upravne organizacije, županijska razvojna agencija, jedinice lokalne samouprave i županijski odjel za razvitak kao savjetodavno tijelo.

Tijela županijske uprave dužna su izvršavati Program i redovito pratiti njegovu provedbu, te u slučaju da ne mogu u roku obaviti neku od utvrđenih zadataka, dužna su o tome izvijestiti Vladu, kao i o razlozima neobavljanja.

Vlada odgovara Skupštini za predlaganje i provođenje politike koju je utvrdila Skupština i izvršavanju zakona, drugih propisa i općih akata za čije su izvršavanje odgovorna tijela u Županiji, te za usmjeravanje i usklađivanje rada županijskih ministarstava i drugih županijskih tijela uprave. Skupština vrši nadzor nad radom Vlade, njenih ministarstava i drugih županijskih tijela uprave

b.
Vlada izvješćuje Skupštinu o provedbi utvrđene politike , o izvršavanju zakona i drugih propisa i općih akata Skupštine, o izvršavanju proračuna Županije, o stanju i razvitku u pojedinim područjima društvenog života, o svom radu i radu tijela županijske uprave, kao i o drugim pitanjima u okviru svojih prava i dužnosti.

Vlada izvješćuje Skupštinu o svom radu podnošenjem godišnjeg izvješća. Vlada može podnositi Skupštini informaciju o značajnim pitanjima iz svog djelokruga i kada to nije predviđeno programom rada Skupštine.

U ostvarivanju svojih prava, dužnosti i odgovornosti, Vlada utvrđuje stavove koji su obvezni za županijska ministarstva i druga tijela županijske uprave, o načinu provedbe utvrđene politike, zakona i drugih propisa, nalaže tim tijelima donošenje propisa ili poduzimanje mjera za koje su ovlašteni, utvrđuje rokove za izvršavanje pojedinih zadataka i naređuje ispitivanje stanja u područjima iz njihovog djelokruga i podnošenje izvješća sa prijedlozima i poduzetim mjerama. Temeljni dokumenti koji određuju strateško usmjerenje ekonomske politike Vlade ŽZH predstavljaju Programi rada Vlade ŽZH za mandatni period 2015. – 2018., Akcijski plan Vlade Županije Zapadnohercegovačke za provedbu Reformske agende za BiH za razdoblje 2015.-2018., Dokumenti okvirnog proračuna, kao i strateški okvir koji uključuje osnovni razvojni dokument kao što je Strategija razvitka Županije Zapadnohercegovačke za razdoblje 2014.-2020. godine.

Zakoni o proračunima FBiH, Federalno ministarstvo financija kao i županijska nadležna ministarstva financija osiguravaju povezanost financijskog planiranja i planiranja politika.
Mjere koje su iskazane u godišnjem proračunu su tekuće održavanje proračunskih korisnika (plaće, naknade, materijalni troškovi potrebni za funkcioniranje sustava) te njihova likvidnost. Mjere koje su iskazane u srednjoročnom proračunu su kapitalni izdaci, kapitalni transferi nižim razinama vlasti, nabavke osnovnih sredstava, investicije te otplata zaduživanja.

U **Kantonu Sarajevo**
c.
U Kantonu Sarajevo**,** zakonski okvir za finansijsko planiranje, tj planiranje budžeta je Zakon o budžetima u FBiH („Službene novine FBiH“, br: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16 i 5/18), kojim se uređuje planiranje, izrada i donošenje budžeta kantona. Ovim zakonom je propisano trogodišnje planiranje budžeta koje obaveza je za sve korisnike budžetskih sredstava.

Skupština Kantona Sarajevo je 2016. godine usvojila Strategiju razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine u kojoj su iskazane politike Kantona kroz implementaciju određenih strateških ciljeva. Smjernica za povezivanje finansijskog planiranja i politike Kantona data je u budžetskim instrukcijama koje se dostavljaju budžetskim korisnicima, a u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH. Budžetski korisnici kapitalne projekte predlažu u budžetskom zahtjevu za dodjelu finansijskih sredstava i dovode ih u vezu sa strateškim ciljevima iz Strategije razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine.

35. (80) U vezi sa odgovorom na pitanje 80, dopunite informacije o toku zakonodavnih postupaka koji se odnose na sve vrste pravnih akata za sve nivoe vlasti i dopunite odgovor za državni nivo za sve druge vrste pravnih akata osim zakona.

Poslovnicima oba doma Parlamentarne skupštine **Bosne i Hercegovine** definirano je da svaki Dom može donositi deklaracije, odluke, preporuke, zaključke i druge akte. Deklaracija je akt koji sadrži načelno mišljenje o važnim pitanjima koja je Dom razmatrao, Odluka je akt kojim se rješavaju pitanja iz nadležnosti Parlamentarne skupštine BiH.

Preporuka je akt kojim se ukazuje na značaj određenih pitanja koja se odnose na provođenje zakona i Zaključak je akt koji se donosi o pitanjima koja se tiču postupka u pojedinačnoj stvari. Donošenje ovih akata regulirano je čl. 63. i čl.169. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 79/14, 81/15, 97/15) i čl. 53. i čl.153. Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine BH („Službeni glasnik BiH“, broj 58/14, 88/15, 96/15, 53/16).

Postupak koji se odnosi druge vrste pravnih akata, osim zakona, propisani su:

1. *Zakonom o upravi* („Službeni glasnik BiH“ Broj 32/02, 102/09 i 72/17), kao temeljnim organizacijskim propisom, i to slijedećim odredbama:

   - člana 61., kojom je, između ostalog, propisano: „Rukovodilac organa uprave predstavlja organ uprave, organizira i osigurava zakonito i efikasno obavljanje poslova, donosi proise i izdaje druge akte za koje je ovlašten i poduzima druge mjere iz nadležnosti organa uprave, te odlučuje u skladu sa zakonom o pravima, obavezama i odgovornostima državnih službenika i zaposlenika u vršenju službe.“;
   - člana 98. kojim je propisano: „Organi uprave donose opće akte iz svoje nadležnosti u cilju omogućavanja izvršavanja zakona, te donose pojedinačne akte.

   Organi uprave mogu donositi akte iz stava 1. ovog člana samo kada su za to izričito ovlašteni zakonom.“

2. *Zakonom o radu u institucijama Bosne i Hercegovine* („Službeni glasnik BiH“ broj: 26/04, 7/05, 48/05, 60/10, 32/13 i 93/17), kao *lex generalis* propisa i to odredbom:

   - člana 82. stav 1., kojim je propisano, „O pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenika iz radnog odnosa, na temelju ovog, drugih zakona, kolektivnog ugovora i podzakonskih propisa odlučuje poslodavac, osim ako zakonom nije drugačije određeno. 2. O pravima, obavezama i odgovornostima iz stava 1. ovog člana odlučuje se rješenjem.

3. Na postupak donošenja rješenja iz stava 2. ovog člana, na odgovarajući način primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku".

3. *Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine* ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17), čije odredbe Člana 1. propisuju slijedeće:

„1. Ovim zakonom uređuje se pravni status državnih službenika u ministarstvima, samostalnim upravnim organizacijama i upravnim organizacijama u sastavu ministarstava, kao i drugim institucijama Bosne i Hercegovine osnovanim posebnim zakonom ili kojima je posebnim zakonom povjereno obavljanje poslova uprave (u daljnjem tekstu: institucije).
2. Državni službenik je osoba postavljena upravnim aktom na radno mjesto u državnoj službi, u skladu sa zakonom."

Također, članom 28. stavovima 1., 2. i 5. istog Zakona propisano je slijedeće:

„1. Državnog službenika postavlja Agencija u skladu sa rezultatom koji je kandidat postigao u izbornom procesu.
2. Rukovodeće državne službenike imenuje nadležna institucija, po prethodno pribavljenom mišljenju Agencije, sa liste uspješnih kandidata koji su prošli javni konkurs.
5. Postavljenje se vrši upravnim aktom objavljenim u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine". Prije preuzimanja dužnosti, postavljeni državni službenik prima pismeni opis svog radnog mjesta i opis uslova službe."

4. Zakonom o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH", broj: 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), čijim odredbama je propisano slijedeće:

Član 29.
(1) U upravnoj stvari, za čije je rješavanje nadležan organ uprave, rješenje u upravnom postupku donosi rukovodilac tog organa, ako propisom o organizaciji tog organa ili drugim posebnim propisima nije drugačije određeno;
(2) Rukovodilac organa uprave može ovlastiti drugu službenu osobu istog organa da rješava u upravnim stvarima iz određene vrste upravnih poslova ili drugu stručnu službenu osobu za vođenje postupka, odnosno preduzimanje radnje u postupku prije donošenja rješenja;
(3) O ovlaštenju službenih osoba iz stava 2. ovog člana, rukovodilac organa uprave dužan je donijeti posebno rješenje, koje sadrži lične podatke službenih osoba i obim njihovih ovlaštenja, za rješavanje u upravnim stvarima (da vodi upravni postupak, ili da rješava upravne stvari ili jedno i drugo);
(4) Ovlaštenje za rješavanje obuhvata i vođenje postupka koje prethodi rješavanju.

Član 30.
Ako je za rješavanje u upravnoj stvari nadležno Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, postupak vodi i priprema prijedlog rješenja ovlaštena osoba ili tijelo koje svojim aktom odredi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, ako zakonom, odnosno drugim propisom nije drugačije određeno.

Član 31.

Ako je za rješavanje u upravnoj stvari nadležan Dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, postupak vodi i priprema prijedlog rješenja ovlaštena osoba ili komisija, ili drugo tijelo koje svojim aktom odrede ti organi, ako zakonom, odnosno drugim propisom nije drugačije određeno.

Član 32.
U upravnim stvarima u kojima rješava institucija koja ima javna ovlaštenja, rješenje donosi rukovodilac institucije, ako zakonom ili drugim propisom nije drugačije određeno. Rukovodilac može ovlastiti drugu službenu osobu institucije da preduzima radnje u postupku do donošenja rješenja, ili da rješava u upravnim stvarima iz nadležnosti te institucije, o čemu se donosi posebno rješenje koje sadrži lične podatke službenih osoba i obim ovlaštenja za rješavanje u upravnim stvarima.

U pogledu na ovo pitanje koje se odnosi na usvajanje podzakonskih akata od strane Vlade **Federacije BiH**, ističemo da je odredbama Poslovnika o radu Vlade FBiH („Sl.novine FBiH“, br. br. 6/10, 37/10 i 62/10) propisano da nadležni organi federalne uprave pripremaju prijedloge podzakonskih akata iz svog djelokruga rada. Prije no što se isti dostave na usvajanje Vladi FBiH, prethodno se moraju dostaviti Federalnom ministarstvu pravde, Federalnom ministarstvu finansija i Uredu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije na pribavljanje mišljenja. Nakon što se pomenuti organi očituju o podzakonskim aktima u pogledu na pitanja organizacije organa uprave i eventualnih sankcija predviđenih tim propisom, odnosno u pogledu finansijskih sredstava potrebnih za izvršenje propisa odnosno u pogledu njihove usklađenosti s Ustavom Federacije i pravnim sistemom i metodološkim jedinstvom u izradi propisa, navedeni podzakonski akt razmatra Vlada FBiH. Nakon što se isti usvoji, Generalni sekretarijat Vlade FBiH se stara o objavi istog u službenom glasilu.
Влада **Републике Српске** и републички органи управе доносе подзаконске прописе када су Уставом Републике Српске, законом и прописом Владе Републике Српске изричито овлашћени за њихово доношење.

Израда подзаконских прописа по питању структуре, систематике и садржаја образложења, начина писања измјена и допуна прописа те нормативног облика, језика, стила писања врши се у складу са Правилима за израду закона и других прописа Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 24/14).

Приликом израде подзаконских прописа обрађивачи ових прописа спроводе поступак консултација са заинтересованом јавношћу у складу са Смјерницама за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона и прописа у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, бр. 123/08 и 73/12).

Прије упућивања подзаконски прописи чији је доносилац Влада Републике Српске као и подзаконски прописи који се доносе уз сагласност Владе Републике Српске, упућују се на разматрање надлежним одборима и Влади Републике Српске. Обрађивачи ових прописа обавезно, у складу са чланом 17. Пословника о раду Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 10/09), прибављају мишљења Републичког секретаријата за законодавство о усклађености са Уставом, законом који је правни односно материјални основ за доношење подзаконског прописа и правним системом Републике Српске, Министарства за економске односе и регионалну сарадњу о усаглашености са са законодавством ЕУ у складу са Одлуком о поступку усклађености

законодавства Републике Српске са правним тековинама Европске уније и правним актима Савјета Европе („Службени гласник Републике Српске“, бр. 46/11 и 1/14), и мишљење других министарстава када за то постоји потреба.

Након усвајања, подзаконских прописа , односно давања сагласности на подзаконске прописе од стране Владе РС, подзаконски прописи се, у складу са Законом о објављивању закона и других прописа Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 67/05 и 110/08), објављују у „Службеном гласнику Републике Српске“, а у складу са Уставом Републике Српске и Законом о Влади Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 118/08) ступају на снагу осмог дана од дана објављивања. Уколико то захтијева општи интерес, прописи могу ступити на снагу и прије утврђеног рока, а најраније наредног дана од дана објављивања.

Подзаконски прописи које доносе министарства и други органи управе достављају се на објављивање у „Службени гласник Републике Српске“ путем Републичког секретаријата за законодавство у складу са Законом о објављивању закона и других прописа Републике Српске, који претходно цијени њихову усаглашеност са Уставом Републике Српске, законом или другим прописом. Приликом израде подзаконски прописи које доносе министарства и други органи управе исти обављају координишу са Министарством за економске односе и регионалну сарадњу о усаглашености са законодавством ЕУ у складу са Одлуком о поступку усклађености законодавства Републике Српске са правним тековинама Европске уније и правним актима Савјета Европе.

Pravni okvir kojim je regulisana procedura donošenja zakona, podzakonskih akata i drugih propisa u **Brčko distriktu BiH** obuhvata:

1. Zakon o Pravobranilaštvu Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj: 28/06,19/07,17/08 i 20/10);
2. Jedinstvena pravila i procedure za izradu zakona i drugih propisa Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj:1/12);
3. Odluka o procedurama u postupku usklađivanja propisa Brčko distrikta BiH sa pravom EU („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj:49/14);
4. Odluka o proceduri izrade nacrta zakona i drugih propisa („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj: 39/07);
5. Odluka o postupku i metodologiji procjene uticaja prilikom izrade propisa („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj:13/18); Instrukcija gradonačelnika Brčko distrikta BiH, broj: 05-000577/18 od 02.07.2018;
6. Odluka o proceduri izrade propisa koji se predlažu u skladu sa Poslovnikom o radu Skupštine Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj:27/12);
7. Uputstvo o načinu i postupku izrade budžetske analize na nacrte zakona i prijedloge odluka („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br.33/07).

Zakoni i podzakonski akti izrađuju se u obliku prednacrta, nacrta i prijedloga nacrta. Faze u izradi zakona koje obrađuju organi javne uprave Brčko distrikta BiH odobrava Vlada Brčko distritka BiH i koje gradonačelnik predlaže Skupštini Brčko distrikta BiH na usvajanje, kao i podzakonskih akata, su:

1. Priprema i odobravanje teza **(**koncepcija propisa realizuje se kroz smjernice koje rukovodilac organa i institucije dostavlja radnoj grupi, pripremljene smjenice dostavljaju se Vladi Brčko distrikta BiH na odobrenje**)**;
2. Priprema prednacrta propisa **(**u skladu sa odobrenim tezama, radna grupa priprema prednacrt propisa);
3. Obavljanje konsultacija, pribavljanje mišljenja i budžetske analize (prednacrt propisa dostavlja se na komentare svim organima javne uprave i institucijama Brčko distrikta BiH). Istovremeno s tim, prednacrt se dostavlja Odjeljenju za evropske intergracije i međunarodnu saradnju u Vladi Brčko distrikta BiH radi provjere usklađenosti sa pravom EU, kao i Zakonodavnoj kancelariji radi postupka procjene uticaja propisa;
4. Sačinjavanje nacrta propisa (nakon što obrađivač sačini nacrt propisa dostavlja ga Direkciji za finansije Brčko distrikta BiH radi davanja mišljenja o tome ima li zakon, odnosno drugi propis budžetske implikacije, potom pribavlja mišljenje Pravobranilaštva Brčko distrikta BiH, mišljenje o usklađenosti sa pravom EU i obavještenje o procjeni uticaja propisa);
5. Sačinjavanje prijedloga nacrta propisa (obrađivač dostavlja Zakonodavnoj kancelariji prijedlog nacrta propisa, sa svim prilozima, na obradu i davanje pravnog mišljenja);
6. Vlada Brčko distrikta BiH odobrava nacrt zakona koji gradonačelnik predlaže Skupštini Brčko distrikta BiH na usvajanje.

Gore navedena i opisana procedura za izradu zakona i drugih propisa podrazumijeva pravila i procedure koje se provode u okviru organa izvršne vlasti Distrikta, tj. Vlade Brčko distrikta BiH. Međutim, iniciranje izrade propisa mogu pokrenuti i poslanici Skupštine Brčko distrikta BiH, kao i Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH, u kojem se slučaju primjenjuju pravila Odluke o proceduri izrade propisa koji se predlažu u skladu sa Poslovnikom o radu Skupštine Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj: 27/12), kao i odredbe Jedinstvenih pravila i procedura za izradu zakona i drugih propisa Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj: 1/12).

Dostupni podaci za **kantone** su sljedeći:

Akti koje donosi Vlada utvrđeni su u Zakonu o Vladi **Unsko-sanskog kanton**a (“Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona” broj: 5/08). Vlada u ostvarivanju svojih ovlaštenja utvrđenih Ustavom Unsko-sanskog kantona – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj:1/04) donosi: uredbe, odluke, rješenja i zaključke. Vlada može, u skladu sa Ustavom Kantona, donositi uredbe sa zakonskom snagom. Uredbom se uređuju najvažnija pitanja iz nadležnosti Vlade, bliže uređuju odnosi za sprovođenje zakona, osnivaju stručne i druge službe Vlade i utvrđuju načela za unutrašnje ustrojstvo kantonalnih organa državne uprave. Odlukom se uređuju pojedina pitanja ili propisuju mjere Vlade, daje saglasnost ili potvrđuju akti drugih organa ili organizacija, te odlučuje o drugim pitanjima o kojima se ne odlučuje uredbom. Rješenjem se odlučuje o imenovanjima i razrješenjima, kao i o drugim pojedinačnim pitanjima iz nadležnosti Vlade. Zaključkom se utvrđuju stavovi o pitanjima od značaja za provođenje utvrđene politike, uređuju unutrašnji odnosi u Vladi i određuju zadaci kantonalnim organima državne uprave i službama Vlade. Uredbe sa zakonskom snagom, uredbe i odluke Vlade objavljuju se u "Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona", a ostali akti Vlade ako je to u njima navedeno.Vlada je ovlaštena, u slučajevima utvrđenim propisima Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija), ili slučajevima vanrednih stanja u Unsko-sanskom kantonu (epidemija, poplava, požar, zemljotres, i sl.) donositi uredbe sa zakonskom snagom kad Skupština Kantona nije u mogućnosti to učiniti.Svaka uredba imat će snagu zakona i ne može derogirati prava i slobode utvrđene ovim Ustavom. Svaka uredba

prestat će važiti najkasnije s istekom tridesetog dana od njenog objavljivanja, a prije tog roka ako je ukine Skupština, ili s istekom desetog dana od njenog objavljivanja ako je Skupština u zasjedanju kada je uredba objavljena. Po isteku roka važenja uredba se ne može produžavati, ponovo donositi niti djelomično mijenjati bez odluke Skupštine i njene suglasnosti. Zakonom o organizaciji organa uprave Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH" broj: 35/05), organi uprave su prilikom izrade zakona i drugih propisa obavezni pribaviti mišljenje od drugih organa uprave ako se tim propisima reguliraju pitanja iz nadležnosti tih organa uprave, a prema potrebi mišljenja se mogu pribaviti i od odgovarajućih stručnih ustanova i zainteresiranih pravnih lica, ako je to mišljenje od značaja za uređivanje odgovarajućih pitanja iz njihove nadležnosti. Ako se za provođenje zakona ili drugog propisa koji se predlažu moraju osigurati određena finansijska sredstva, organi uprave obavezni su u obrazloženju tog propisa iskazati orijentacijski iznos finansijskih sredstava koja su potrebna za njegovo izvršavanje i odrediti izvore iz kojih treba osigurati ta sredstva. (član 21.) Također prema odredbama Pravilnika o proceduri za izradu izjave o fiskalnoj procjeni zakona, drugih pripisa i akata planiranja na budžet (Službene novine Federacije BiH", broj: 34/16), potrebno je priložiti i popunjen obrazac o fiskalnoj procjeni. Poslovnikom o radu Vlade Unsko-sanskog kantona propisana je procedura priprema sjednica Vlade. Materijale za razmatranje na sjednici Vlade, obrađivač dostavlja sekretaru Vlade u formi:

- nacrta propisa, odnosno drugog općeg akta radi utvrđivanja prijedloga koji se dostavlja Skupštini Kantona;
- prijedloga propisa i drugih općih akata koje donosi Vlada Kantona;
- programa, planova, analiza, informacija, izvještaja, mišljenja i zaključaka.

Uz nacrt zakona i drugog propisa, mora da postoji obrazloženje koje sadrži: ustavni, odnosno zakonski osnov, razloge za donošenje propisa, načela na kojima treba da se urede odnosi, obrazloženje predloženih pravnih rješenja, visina i izvor finansijskih sredstava potrebnih za provođenje propisa, način izvršenja propisa, što obuhvata da li je za provođenje zakona potrebno donositi podzakonske propise i koji organ donosi te propise. Ako se predlaže donošenje zakona po skraćenom ili hitnom postupku, u skladu sa poslovnikom Skupštine Kantona, moraju se u posebnom aktu navesti konkretni razlozi zbog kojih je neophodno da se zakon donese po skraćenom, odnosno hitnom postupku. Kada se predlažu izmjene i dopune propisa, u obrazloženju treba da se navedu konkretni razlozi za izmjene i dopune i problemi koji su nastali u njegovom provođenju. Uz nacrt, odnosno prijedlog propisa kojim se vrše izmjene i dopune postojećeg propisa,mora se podnijeti i tekst odredaba propisa koje se mjenjaju ili dopunjuju. Propis ili opći akt koji donosi Vlada Kantona, dostavlja se Vladi Kantona u formi prijedloga i u obliku u kome se donose ti propisi, sa obrazloženjem. Obrađivači nacrta i prijedloga propisa,odnosno drugog općeg akta, prije upućivanja Vladi Kantona, u obavezi su pribaviti mišljenje od:

- Ureda za zakonodavstvo, u pogledu njihove usklađenosti sa Ustavom Kantona i pravnim sistemom i metodološkim jedinstvom u izradi propisa;
- Ministarstva pravosuđa i uprave u pogledu usklađenosti sa propisima o ostvarivanju ljudskih prava i sloboda, organizacije pravosuđa, organizacije organa uprave i upravnih organizacija i odredaba o sankcijama;
- Ministarstva finansija, u pogledu finansijskih sredstava potrebnih za izvršenje propisa.

U pripremi analiza, informacija i izvještaja obrađivači su dužni da sarađuju sa drugim kantonalnim ministarstvima, kantonalnim upravama i kantonalnim upravnim organizacijama, a kada se za to ukaže potreba i osnovati zajedničku radnu grupu. Kantonalni organi uprave dužni

su materijale koji se odnose na oblast ekonomske, socijalne i razvojne politike, te ekonomskih, socijalnih prava i interesa poslodavaca i radnika tj. nacrte zakona, prijedloge propisa i drugih akata dostaviti Ekonomsko-socijalnom vijeću Unsko-sanskog kantona na mišljenje prije upućivanja Vladi Kantona na razmatranje.Ova obaveza se odnosi i na dostavljanje programa rada i izvještaja o radu ustanova iz oblasti obrazovanja, nauke, kulture, sporta, zdravstva i dr., kao i programa rada i izvještaja o radu vanbudžetskih fondova. Skupština donosi Ustav, zakone, kantonalni budžet i izvještaj o izvršenju budžeta, prostorni plan Kantona, Poslovnik Skupštine, odluke i zaključke, deklaracije, rezolucije, preporuke i smjernice i daje autentična tumačenja zakona ili drugog akta. Odluka je skupštinski akt koji se donosi radi izvršavanja ili konkretizacije Ustava, zakona ili drugih općih akata ili njihovih pojedinih dijelova. Odlukom se odlučuje i o drugim pravima i obavezama Skupštine kada je to Ustavom, zakonom, drugim općim aktom ili ovim Poslovnikom određeno. Zaključkom Skupština odlučuje o svom radu i o radu radnih tijela Skupštine i Službe Skupštine. Zaključkom Skupština može zauzeti stav o pitanju koje razmatra, uključujući utvrđivanje obaveza za Vladu i kantonalne organe uprave u pogledu pripreme zakona ili drugih propisa i općih akata ili vršenja drugih poslova iz njihovog djelokruga. Deklaracijom se izražava stav Skupštine o političkim pitanjima i drugim bitnim pitanjima od interesa za Kanton, Federaciju Bosne i Hercegovine ili Bosnu i Hercegovinu. Rezolucijom se utvđuje političko djelovanje u svim ili pojedinim oblastima iz djelokruga Skupštine. Rezolucijom se daju i političke smjernice za rad Vlade, kao i drugih kantonalnih organa i organizacija. Preporukom se izražava mišljenje Skupštine u vezi sa usklađivanjem odnosa i razvijanjem međusobne saradnje organizacija i zajednica o pitanjima od kantonalnog interesa. Smjernicama se utvrđuju obaveze Vlade i kantonalnih organa uprave u vezi sa politikom izvršavanja zakona i drugih propisa i općih akata, te se usmjerava njihov rad. Procedura za donošenje akata Skupštine Kantona opisana je u odgovoru na *pitanje broj 22. Politički kriteriji, demokratija i regionalna pitanja.* Postupak i vrste akata koje donose organi uprave propisani su Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 35/05).

Poslovnik Skupštine **Županije Posavske** („Narodne novine Županije Posavske, br: 6/01) propisuje vrste pravnih akata koje donosi Skupština Županije Posavske, a to su: Ustav, zakone, županijski proračun, odluke i zaključke, deklaracije, rezolucije, preporuke, tumačenje zakona i drugih akata.

Odluka se donosi kao akt ostvarivanja prava i dužnosti, kao propis za provedbu zakona ili drugih općih akata ili kao akt uređivanja unutarnjeg ustroja i odnosa u Skupštini. Odlukom, kao aktom ostvarivanja prava Skupštine, odlučuje se o izboru, imenovanju, razrješenju, smjenjivanju, opozivu i ostavci, o davanju potvrde, odnosno suglasnosti na opća akta organizacija i zajednica kao i drugim pravima Skupštine, kada je to Ustavom, zakonom i ovim Poslovnikom uređeno.

Odluka kao izvršni propis je akt koji se donosi radi izvršavanja i ostvarivanja pojedinih odredaba Ustava i zakona. Odlukom se uređuje unutarnji ustroj, rad i odnosi u Skupštini. Zaključkom Skupština odlučuje o svom radu i radu radnog tijela Skupštine. Zaključkom se mogu utvrđivati i obveze Vlade i županijskih tijela uprave glede pripreme zakona, drugih propisa i općih akata ili obavljanja i drugih poslova iz njezina djelokruga. Zaključkom Skupština može odrediti stajališta u svezi s pitanjem koje je razmatrala, osim stajališta koja se izražavaju deklaracijom. Deklaracijom se izražava stajalište Skupštine o bitnim pitanjima za Županiju.

Rezolucijom Skupštine ukazuje se na stanje, probleme i potrebe, u svim područjima i u određenom području društvenog života i utvrđuje politika koja se treba provoditi u svim područjima ili u određenom području, kao i mjere za njezinu provedbu.

Rezolucija sadrži smjernice za rad županijskih tijela i udruga u svezi s pitanjima na koja se ona odnosi.

Preporukom Skupština ukazuje na značenje određenih pitanja glede razvoja odnosa u određenom području ili na provedbe zakona ili drugih općih akata.

Preporukom se predlažu mjere koje bi županijska tijela i udruge trebala poduzeti radi rješavanja određenih pitanja.

Smjernicama se utvrđuju obveze županijskih organa uprave u svezi s politikom izvršavanja zakona, drugih propisa i općih akata i usmjerava njihov rad.

Postupak za donošenje i izmjenu zakona je detaljno opisan u člancima 127-165. Poslovnika Skupštine Županije Posavske.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu**, vrste pravnih akata su: Ustav, zakoni, uredbe, pravilnici, odluke, zaključci i rješenja. Postupak za donošenje propisa propisan je Zakonom o organizaciji organa uprave Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj: 35/05), Zakonom o Vladi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde ("Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde", broj: 8/15), Pravilima i postupcima za izradu zakona i drugih propisa Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 71/14), Pravilnikom o proceduri za izradu izjave o fiskalnoj procjeni zakona, drugih propisa i akata planiranja na budžet (Službene novine Federacije BiH“, broj: 34/16) i Uredbom o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“, broj: 2/15) i ovi se propisi u cijelosti primjenjuju prilikom izrade i donošenja propisa u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde.

Prema Poslovniku Vlade **Srednjebosanskog kantona** (Službene novine SBK 10/04) materijale za razmatranje na sjednici Vlade predlagači dostavljaju u obliku:

- prednacrta propisa radi utvrđivanja nacrta propisa koji će Vlada dostaviti Skupštini;
- nacrta propisa, odnosno drugog općeg akta radi utvrđivanja prijedloga propisa koji će Vlada dostaviti Skupštini;
- prijedloga propisa i drugih općih akata koje donosi Vlada;
- programa, plana, analize, informacije, izvještaja, mišljenja i zaključka

U pripremi prednacrta, nacrta i prijdeloga propisa, odnosno općeg akta, prije dostavljanja Vladi, predlagač obavezno usklađuje tekst, odnosno pribavlja mišljenje od:

- Ureda za zakonodavstvo Vlade SBK u pogledu usklađenosti s ustavom Kantona i pravnim sistemom te u pogledu metodološkog jedinstva u izradi propisa;
- od kantonalnog Ministarstva finansija, u pogledu finansijskih sredstavapotrebnih za provođenje propisa;
- od kantonalnog Ministrstva pravosuđa i uprave u pogledu odredbi o sankcijama i odredbi koje se odnose na organizaciju sistema kantonalnih organa uprave

Prema Poslovniku o radu Vlade **Hercegovačko-neretvanskog kantona** („Službene novine HNK“, br. 8/04 i 1/05) materijale za razmatranje na sjednici Vlade obrađivači dostavljaju Vladi u obliku: prednacrta propisa radi utvrđivanja nacrta kojeg Vlada dostavlja Skupštini Kantona, nacrta propisa odnosno drugog općeg akta radi utvrđivanja prijedloga koji se dostavlja Skupštini Kantona, prijedlog propisa i drugih općih akata koje donosi Vlada, programa, planova, analiza, informacija, izvještaja, mišljenja i zaključaka. Uz prednacrt odnosno nacrt zakona i drugog propisa mora postojati obrazloženje sa sadržajem koji je jasno utvrđen u članu 23.Poslovnika o radu Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona odnosno uz prednacrt, odnosno nacrt zakona i drugog propisa mora postojati obrazloženje koje sadrži: ustavni, odnosno zakonski osnov, razloge za donošenje propisa, načela na kojima se trebaju urediti odnosi, visinu i izvor finansijskih sredstava potrebnih za provođenje propisa, način izvršenja propisa, što obuhvata da li je za provođenje zakona potrebno donositi podzakonske propise i koji organ donosi te propise i obrazloženje predloženih pravnih rješenja.

Ako se predlaže donošenje zakona po skraćenom ili hitnom postupku, sukladno Poslovniku Skupštine moraju se navesti konkretni razlozi zbog kojih je nužno da se zakon donese po skraćenom ili hitnom postupku.Kad se predlažu izmjene i dopune propisa u obrazloženju se trebaju navesti konkretni razlozi za izmjene i dopune i problemi koji su nastali u njegovoj provedbi. Uz nacrt odnosno prijedlog propisa kojim se vrše izmjene i dopune postojećeg propisa mora se priložiti i tekst odredbi propisa koji se mijenjaju ili dopunjuju.

Propis ili opći akt koji donosi Vlada dostavljaju se Vladi u obliku prijedloga i u obliku u kome se donose ti propisi sa obrazloženjem.

U pripremi prednacrta,nacrta i prijedloga propisa odnosno drugog općeg akta prije dostavljanja Vladi obrađivač obavezno usklađuje njihov tekst, odnosno pribavlja mišljenje od : Ureda za zakonodavstvo Vlade HNK u pogledu njihove usklađenosti s Ustavom Kantona i pravnim sistemom i metodološkim jedinstvom u izradi propisa, Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave u pogledu odredbi o sankcijama i odredbi koje se odnose na organizaciju organa i drugih tijela kantonalne uprave, Ministarstva finansija u pogledu finansijskih sredstava potrebnih za izvršenje propisa.

Kantonalni organi uprave su dužni pravovremeno zatražiti mišljenje od navedenih organa i sa njima uskladiti date primjedbe i sugestije, a posebno primjedbe koje se odnose na usklađenost sa Ustavom i pravnim sistemom i metodološkim jedinstvom u izradi zakona i drugih propisa, na koje ukaže Ured za zakonodavstvo. Obaveza usklađivanja sa navedenim mišljenjima odnosi se na prednacrte, nacrte i prijedloge zakona, kao i na propise i opće akte koje donosi Vlada i propise i opće kate koje, u skladu sa zakonom, donose rukovodioci kantonalnih organa i tijela uprave. Propisi koje dostavljaju obrađivači moraju sadržavati obrazloženja u skladu sa čl. 23 Poslovnika o radu Vlade (sadržaj obrazloženja je već naveden u tekstu) i izjašnjene obrađivača povodom mišljenja tijela. U obrazloženju tih propisa dostavljaju se i mišljenja navedenih tijela. Ured za zakonodavstvo Vlade HNK, Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave i Ministarstvo finansija kojima su radi davanja mišljenja dostavljeni prednacrti nacrti, odnosno prijedlozi propisa dužni su mišljenje obrađivaču po mogućnosti odmah, a najkasnije u roku od 7 dana.

Ako se radi o propisu kojim se uređuje pitanje sistema ili drugo složenije pitanje navedeni organi su dužni dati mišljenje najkasnije u roku od 15 dana od dana dostave propisa.

Analizom se na osnovu detaljnog praćenja i izučavanja pojava i problema u pojedinim oblastima ili o pojedinim pitanjima iz određene oblasti za određeno vremensko razdoblje potpunije ocjenjuje postojeće stanje i ukazuje na uzroke i posljedice takvog stanja. Analiza treba sadržavati prijedloge zaključaka u pogledu poduzimanja potrebnih mjera ili donošenja propisa i općih akata i može biti potkrijepljena odgovarajućim dokumentacijskim materijalom. Informacijom se Vlada obavještava o određenim pitanjima odnosno problemima. Informacija treba biti sažeta, pregledna, te treba sadržavati podatke koji omogućavaju ocjenu stanja i prijedloge zaključaka.

U izvještaju se prikazuje rad, problemi u radu i rezultati postignuti u pojedinim oblastima u određenom vremenskom razdoblju, a naročito u pogledu provedbe utvrđene politike i izvršavanja zakona, drugih propisa i općih akata Skupštine i propisa Vlade. Izvještaj se podnosi i radi izvještavanja Vlade o izvršenju određenog zadatka. Izvještaj se podnosi u rokovima određenim propisima, programom rada Vlade, po zaključku Vlade ili po inicijativi kantonalnih tijela uprave.

Prijedlozi zaključaka, odnosno stavova datih u materijama izlažu se u obliku u kojem ih Vlada treba usvojiti. Zaključi trebaju, po pravilu, sadržavati prijedloge konkretnih mjera kao i radne zadatke za ministarstva i druga tijela uprave sa rokovima za njihovo izvršenje.

Na materijale povjerljive prirode obrađivač označava posebnom vidnom oznakom stepen povjerljivosti, te ovisno do prirode materijala određuje način njihovog korištenja u skladu sa propisima.

O strogo povjerljivim materijalima i materijalima koji predstavljaju državnu tajnu vodi se posebna evidencija i ti se materijali poslije korištenja vraćaju obrađivaču ako je na materijalu označeno da se mora vratiti ili se uništavaju po postupku predviđenom posebnim aktom Vlade. Obrađivač dostavlja materijale Vladi uz popratno pismo kojim se Vlada obavještava o tome je li materijal izrađen po programu rada ili na osnovu zaključaka Skupštine, odnosno Vlade, kao i dostavlja li se radi razmatranja na sjednici ili radi informisanja članova Vlade. Materijali koji nisu sačinjeni u obliku i n način kako je propisano Poslovnikom o radu Vlade, Stručna služba Vlade vraća obrađivaču na dopunjavanje.

Sekretar Vlade posebno pazi na to da li postoje mišljenja (Ureda za zakonodavstvo, Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave i Ministarstva finansija), kada se radi o prednacrtima i nacrtima zakona i drugih propisa i, ako nema tih mišljenja, obavezna je te propise vratiti obrađivaču sa uputstvom da se treba pribaviti mišljenje navedenih tijela.

Materijale i druge zahtjeve i prijedloge dostavljene Vladi za čije razmatranje Vlada nije mjerodavna, sekretar Vlade upućuje mjerodavnim tijelima o čemu se obavještava podnositelj. Prednacrti, odnosno nacrti zakona, drugih propisa i općih akata i drugi materijali dostavljaju se Vladi u roku određenom u programu rada Vlade. Materijali za sjednicu Vlade dostavljaju se u potrebnom broju primjeraka u pisanoj i elektronskoj formi.

Član 92. Poslovnika o radu Skupštine HNK-Ž („Narodne novine HNŽ“, br. 2/05) predviđa da Skupština donosi Ustav, zakone, kantonalni budžet i izvještaj o izvršenju budžeta, prostorni plan Kantona, Poslovnik Skupštine, odluke i zaključke, deklaracije, rezolucije, preporuke, smjernice i daje autentična tumačenja zakona i drugog akta i utvrđuje prečišćeni tekst zakona ili drugog akta.

Kad Skupština vrši izmjene ili dopune općih kata Skupštine, zakon mijenja ili dopunjuje zakonom, a ostale opće akte, osim zaključka, odlukom. Zaključak se mijenja ili dopunjuje zaključkom. Autentično tumačenje se ne može mijenjati ili dopunjavati.

Odluka je skupštinski akt koji se donosi radi izvršavanja ili konkretizacije Ustava, zakona ili drugih općih akata ili njihovih pojedinih dijelova. Odlukom se odlučuje i o drugim pravima i obavezama Skupštine kad je to Ustavom,zakonom, drugim općim aktom ili ovim Poslovnikom određeno.

Zaključkom Skupština odlučuje o svom radu i o radu radnih tijela Skupštine i Službe Skupštine. Zaključkom Skupština može zauzeti stav o pitanju koje je razmatrala, uključujući utvrđivanje obaveza za Vladu i kantonalna tijela uprave u pogledu pripreme zakona ili drugih propisa i općih akata ili vršenja drugih poslova iz njihovog djelokruga. Radna tijela Skupštine donose zaključke iz svog domena rada.

Deklaracijom se izražava stav Skupštine o političkim pitanjima i drugim bitnim pitanjima od interesa za Kanton, F BiH ili BiH.

Rezolucijom se utvrđuje političko djelovanje u svim ili pojedinim oblastima iz djelokruga Skupštine. Rezolucijom se daju i političke mjernice za rad Vlade, kao i drugih kantonalnih tijela i organizacija.

Preporukom se izražava mišljenje Skupštine u vezi sa usklađivanjem odnosa i razvijanjem međusobne saradnje organizacija i zajednica o pitanjima od kantonalnog interesa.

Smjernicama se utvrđuju obaveze Vlade i kantonalnih tijela uprave u vezi sa politikom izvršavanja zakona i drugih propisa i općih akata, te se usmjerava njihov rad. Zakoni i drugi akti Skupštine se objavljuju u „Službenim novinama HNK“ . Zaključci doneseni na sjednici Skupštine se dostavljaju organima i organizacijama na koje se odnose i objavljuju se u Službenim novinama samo ako je to izričito određeno u zaključku.

Nacrt, odnosno Prijedlog kantonalnog Budžeta, Zakona o izvršenju budžeta i izvještaj o izvršenju budžeta utvrđuje Vlada i dostavlja Skupštini sa obrazloženjem i potrebnom dokumentacijom.

U postupku donošenja ovih akata primjenjuju se odredbe Zakona o proračunima/budžetima F BiH, Zakona o budžetu HNK, te Poslovnika o radu Skupštine HNK, uključujući rokove propisane ovim zakonima.

Nacrt, odnosno prijedlog planskih dokumenata Kantona i prostornog plana Kantona utvrđuje Vlada i dostavlja ih sa obrazloženjem i potrebnom dokumentacijom Skupštini. U postupku za donošenje planskih dokumenata Kantona i prostornog plana Kantona sukladno se primjenjuju odredbe Poslovnika o radu Skupštine o postupku za donošenje zakona,ako Poslovnikom nije drugačije određeno.

Donošenje odluka, deklaracija rezolucija i preporuka vrši se po odredbama ovog Poslovnika koje se odnose na postupak za donošenje zakona, s tim što se u postupku za donošenje ovih akata ne izrađuje nacrt akta, ukoliko Skupština drugačije ne odluči , a rok za dostavljanje prijedloga akta zastupnicima ne može biti kraći od 7 dana od dana određenog za održavanje

sjednice. Izuzetno, prijedlozi ovih akata mogu se podnositi i na samoj sjednici, ukoliko za to postoji neodložna potreba, a pretres prijedloga ovih akata vrši se jedinstveno.

Autentično tumačenje je opći akt kojim se utvrđuje istinitost, vjerodostojnost, izvornost i pravilan smisao nedovoljno jasne odredbe zakona. Ono se primjenjuje i važi od dana primjene odredbe zakona za koju se daje autentično tumačenje. Inicijativu za davanje autentičnog tumačenja zakona mogu podnijeti sva fizička i pravna lica. Prijedlog za davanje autentičnog tumačenja zakona može podnijeti svaki zastupnik Skupštine, radno tijelo Skupštine, Vlada, te općinski i županijski sudovi. Inicijativa, odnosno prijedlog za davanje autentičnog tumačenja zakona, podnosi se Skupštini i mora da sadrži naziv zakona i navođenja odredbe za koju se traži tumačenje sa obrazloženjem. Inicijativu i prijedlog za davanje autentičnog tumačenja zakona predsjedavajući Skupštine upućuje Zakonodavno-pravnoj komisiji i Vladi. Zakonodavno-pravna komisija, nakon što pribavi potrebna mišljenja i dokumentaciju od radnih tijela, Vlade i drugih kantonalnih tijela nadležnih za staranje o izvršavanju ili provođenju donesenog zakona, ocjenjuje da li je inicijativa odnosno prijedlog za davanje autentičnog tumačenja zakona utemeljena. Ako utvrdi da je inicijativa utemeljena, Zakonodavno-pravna komisija utvrdit će prijedlog teksta autentičnog tumačenja, koji sa svojim izvještajem podnosi Skupštini. Ako Zakonodavno-pravna komisija ocijeni da prijedlog, odnosno inicijativa za davanje autentičnog tumačenja nisu utemeljena, o tome će izvijestiti Skupštinu. Odluku o utemeljenosti za davanje autentičnog tumačenja zakona donosi Skupština. Ukoliko odluči da je prijedlog utemeljen, Skupština utvrđuje autentično tumačenje zakona. U postupku za davanje autentičnog tumačenja zakona sukladno se primjenjuju odredbe Poslovnika o radu Skupštine HNK-Ž o postupku za donošenje zakona. Autentično tumačenje se objavljuje u „ Službenim novinama Hercegovačko-neretvanskog kantona“

Kad je zakonom ili drugim aktom određeno da Zakonodavno-pravna komisija utvrđuje prečišćeni tekst zakona ili drugog akta, kantonalno tijelo odgovorno je za provođenje tog akta dostavlja prijedlog prečišćenog teksta akta Zakonodavno-pravnoj komisiji , u roku kojeg ono odredi. Prečišćeni tekst akta sadrži samo integralni tekst akta čiji se prečišćeni tekst utvrđuje. U prečišćenom tekstu akta Zakonodavno-pravna komisija ne može utvrđivati nove norme. Zakonodavno-pravna komisija se brine o tome da prijedlog prečišćenog teksta akta bude pravno-tehnički valjano obrađen i zajedno sa podnositeljem prijedloga otklanja eventualne nedostatke u tekstu. Zakonodavno-pravna komisija na sjednici Komisije utvrđuje prečišćeni tekst akta i dostavlja Skupštini na potvrdu.

Prečišćeni tekst akta se primjenjuje od dana kada je objavljen u „Službenim novinama Hercegovačko-neretvanskog kantona“, a važnost njegovih odredbi je utvrđena u aktima koji su obuhvaćeni prečišćenim tekstom akta. Kad se, nakon objavljivanja prečišćenog teksta akta, predloži Skupštini izmjena ili dopuna akta, ove izmjene i dopune predlažu se na odnosne odredbe u prečišćenom tekstu akta sa navođenjem broja „Službenih novina Hercegovačko-neretvanskog kantona“ u kojem je objavljen prečišćeni tekst akta. Na isti način se postupa kad je utvrđen novi prečišćeni tekst akta, s tim što se naznačava da se radi o novom prečišćenom tekstu akta. U prvom novom prečišćenom tekstu ne naznačava se redni broj, a u svakom narednom prečišćenom tekstu akta naznačava se i odnosni redni broj tog prečišćenog teksta akta.

Poslovnik o radu Skupštine Hercegovačko-neretvanskog kantona regulira kako inicijativu za donošenje zakona može pokrenuti svaki zastupnik Skupštine, radno tijelo Skupštine, Vlada, ministarstva i ostala županijska tijela, županijska javan poduzeća i druge pravne osobe,

općinska vijeća kao i građani i njihova udruženja, a inicijativa se donošenje zakona se dostavlja Skupštini.

Poslovnik regulira postupak za donošenje zakona, a taj postupak obuhvaća razmatranje nacrta i prijedloga zakona, ukoliko Poslovnikom nije drukčije propisano. Nacrt zakona može podnijeti svaki zastupnik, radno tijelo Skupštine ili Vlada Županije i treba biti izrađen tako da su u njemu formulirana, u vidu pravnih odredbi, rješenja koja se predlažu. Pojedine odredbe mogu se dati u jednoj ili više alternativa. Nacrt zakona treba imati obrazloženje čiji je sadržaj utvrđen Poslovnikom Skupštine, a ukoliko se nacrtom zakona vrše izmjene ili dopune zakona, uz nacrt se prilaže i tekst odredbi zaklona koje se mijenjaju odnosno dopunjuju. Nacrt zakona dostavlja se predsjedavajućem Skupštine i njegovim zamjenicima, a predsjedavajući Skupštine upućuje nacrt zastupnicima radi razmatranja u povjerenstvima,klubovima zastupnika, klubovima naroda i drugim radnim tijelima Skupštine te Vladi (u slučaju kad nacrt nije utvrdila Vlada). Nacrt zaklona se pretresa na sjednici Skupštine po isteku roka od 7 dana od dana dostavljanja zastupnicima. Zakonodavno-pravno povjerenstvo i druga nadležna tijela Skupštine dužna su razmotriti nacrt i o tome dostaviti izvješće Skupštini sa mišljenjima, primjedbama i sugestijama. Pretres nacrta zakona na sjednici Skupštine je po pravilu, jedinstven. Ukoliko Skupština ocijeni da nije potrebno da se zakon donese, zaključkom odbija nacrt i taj zaključak, koji sadrži razloge koji su naveli Skupštinu da donese ovakvu ocjenu i odbije nacrt, dostavlja podnositelju nacrta i podnositelju inicijative.

Ako Skupština ocijeni da se nastavi postupak donošenja zakona, ona će po završenom pretresu zaključkom utvrditi svoje stavove i primjedbe na nacrt zakona i dostaviti ih podnositelju nacrta da ih uzme u obzir prilikom izrade prijedloga zakona. Poslovnikom su regulirani razlozi i postupak za javnu raspravu o nacrtu zakona, drugog propisa ili akta (detaljnije pojašnjeno u odgovoru na pitanje broj 83).

Prijedlog zakona se podnosi u obliku u kome se donosi zakon. U obrazloženju prijedloga zakona pored ostalog se navode objašnjenja važnih pravnih instituta, izmjene i dopune koje su izvršene u odnosu na nacrt zakona, primjedbe i prijedloge na nacrt zakona koji nisu prihvaćeni i iz kojih razloga, kao i druge značajne okolnosti u svezi sa pitanjima koja se zakonom uređuju. Sve što je dosada navedeno o načinu podnošenja nacrta zakona i daljnjeg tijeka postupka u Skupštini primjenjuje se i na prijedlog zakona.

Prijedlog za izmjenu i dopunu prijedloga zakona podnose se u obliku amandmana, kojeg mogu predložiti svaki zastupnik u Skupštini, svaki klub naroda, svaki klub zastupnika, radna tijela Skupštine i Vlada. Amandman se može podnijeti do završetka pretresa prijedloga zakona, podnosi se u pisanoj formi,s obrazloženjem. Ukoliko se amandmanom mijenjanju načela na kojima se zasniva zakon ili se angažiraju značajnija materijalna sredstva, na prijedlog Zakonodavno-pravne komisije, nadležnog ili drugog radnog tijela Skupštine, Skupština će odložiti raspravu radi zauzimanja stavova u odgovarajućim radnim tijelima. Ako se amandmanima bitnije mijenja tekst prijedloga zakona o amandmanu se ne može odlučiti prije nego se o njemu ne izjasne nadležna tijela Skupštine, Zakonodavno-pravno povjerenstvo i Vlada. Podnositelj prijedloga zakona ima pravo da se izjasni o amandmanu kao i Vlada Županije čak i kada nije podnijela prijedlog zakona. Amandman podnositelja prijedloga zakona, kao i amandman drugog ovlaštenog predlagatelja sa kojim se podnositelj prijedloga usuglasio postaje sastavni dio prijedloga zakona.

O amandmanu sa kojim se predlagatelj nije usuglasio, a podnositelj amandmana nije odustao od njega, Skupština glasa odvojeno. O amandmanima se uvijek odlučuje onom većinom glasova koja je potrebna za usvajanje akta koji se usvaja.

Kad je to programom rada Skupštine predviđeno ili kada nije u pitanju obiman i složen zakon, podnositelj prijedloga zakona može umjesto nacrta zakona da podnese prijedlog zakona ili da predloži da se prijedlog zakona pretresa po skraćenom postupku bez nacrta zakona, o čemu odlučuje Skupština. Ako Skupština ne prihvati da pretresa prijedlog zakona po skraćenom postupku, sa nim će se postupiti kao sa nacrtom i o tom se nacrtu odmah vrši rasprava.

Izuzetno zakon se može donijeti po hitnom postupku ukoliko zakon uređuje odnose i pitanja za čije uređivanje postoji neodložna potreba i ako bi donošenje zakona u redovitom postupku moglo da izazove štetne posljedice za društvene interese u Županiji. Prijedlog da se donese zakon po hitnom postupku, skupa s prijedlogom tog zakona, može da podnese svaki zastupnik, radno tijelo Skupštine ili Vlada, uz obrazloženje zašto je neophodno da se zakon donese po hitnom postupku. O prijedlogu za donošenje zakona po hitnom postupku odlučuje Skupština. O prijedlogu se vodi pretres, a Skupština može odlučiti da podnositelj prijedloga zakona ili njegov predstavnik na sjednici Skupštine usmeno obrazloži razloge zbog kojih se zakon treba donijeti po hitnom postupku. Ukoliko prijedlog nije podnijela Vlada, Skupština će prije odlučivanja od nje zatražiti mišljenje o ovom prijedlogu. Ako Skupština usvoji prijedlog za donošenje zakona po hitnom postupku, prijedlog se zakon unosi u dnevni red i o njemu se odlučuje na istoj sjednici Skupštine, a ako Skupština ne prihvati razloge za donošenje zakona po hitnom postupku, o njemu će se raspravljati kao o nacrtu.

Kad predsjedavajući Skupštine primi prijedlog da se zakon donese po hitnom postupku može da zatraži od Zakonodavno-pravnog povjerenstva i odgovarajućeg radnog tijela da razmotre prijedlog zakona i podnesu Skupštini izvješće. Kad Skupština utvrdi potrebu donošenja zakona po hitnom postupku ili u toku pretresa može zatražiti od Zakonodavno-pravnog povjerenstva i odgovarajućeg radnog tijela da razmotre prijedloge i odmah podnesu izvješće o prijedlogu zakona.

Na prijedlog zakona koji se donosi po hitom postupku mogu se podnijeti amandmani do zaključenja pretresa. Ako se amandmanom mijenjaju načela na kojima se zasniva prijedlog zakona, ili bi njegovo prihvaćanje prouzrokovalo bitnu izmjenu teksta prijedloga zakona ili se njima angažiraju financijska sredstva, Skupština će o amandmanu odlučiti kad pribavi mišljenje Zakonodavno-pravnog povjerenstva ili drugog odgovarajućeg tijela i kad se o tome izjasni Vlada.

Zakonodavno-pravno povjerenstvo i druga nadležna tijela dužna su da odmah razmotre dostavljene amandmane i da podnesu Skupštini izvješće sa mišljenjem i prijedlozima.

Inače, odluke u Skupštini donose se natpolovičnom većinom nazočnih na Skupštini, ukoliko nije drugačije utvrđeno Ustavom ili Poslovnikom Skupštine.

Nakon što bude usvojen u Skupštini, zakon se objavljuje u Narodnim novinama HNŽ a stupa na snagu protekom određenog roka od dana objave (obično 8 dana).

U Županiji **Zapadnohercegovačkoj**, Skupština donosi Ustav, zakone, županijski Proračun i Izvješće o izvršenju Proračuna, Prostorni plan Županije, Poslovnik Skupštine, odluke i zaključke, deklaracije, rezolucije, preporuke i smjernice i daje autentična tumačenja zakona ili

drugog akta i utvrđuje pročišćeni tekst zakona ili drugog akta. Kada Skupština vrši izmjene ili dopune općih akata Skupštine, zakon mijenja ili dopunjuje zakonom, a ostale opće akte, osim zaključka, odlukom. Zaključak se mijenja ili dopunjuje zaključkom. Autentično tumačenja se ne može mijenjati ili dopunjavati. Odluka je Skupštinski akt koji se donosi radi izvršavanja ili konkretizacije Ustava, zakona ili drugih općih akata ili njihovih pojedinih dijelova. Odlukom se odlučuje i o drugim pravima i obvezama Skupštine kada je to Ustavom, zakonom, drugim općim aktom ili ovim Poslovnikom određeno. Zaključkom Skupština odlučuje o svom radu, o radu radnih tijela Skupštine i Stručne službe Skupštine. Zaključkom Skupština može zauzeti stav o pitanju koje je razmatrala, uključujući utvrđivanje obveza za Vladu i županijska tijela uprave, u pogledu pripreme zakona ili drugih propisa i općih akata ili vršenja drugih poslova iz njihovog djelokruga. Radna tijela Skupštine donose zaključke iz svog domena rada. Deklaracijom se izražava stav Skupštine o političkim pitanjima i drugim bitnim pitanjima od interesa za Županiju, Federaciju Bosne i Hercegovine ili Bosnu i Hercegovinu. Rezolucijom se utvđuje političko djelovanje u svim ili pojedinim oblastima iz djelokruga Skupštine. Rezolucijom se utvrđuje političko djelovanje u svim ili pojedinim područjima iz djelokruga Skupštine kao i drugih županijskih tijela i organizacija. Preporukom se izražava mišljenje Skupštine u svezi usklađivanja odnosa i razvijanja međusobne suradnje organizacija i zajednica o pitanjima od županijskog interes+a. Smjernicama se utvrđuju obveze Vlade i županijskih tijela uprave u svezi s politikom izvršavanja zakona i drugih propisa i općih akata, te se usmjerava njihov rad. Akte, koji su donoseni na sjednici Skupštine, potpisuje predsjedavajući Skupštine. Izvornikom zakona, odnosno drugog propisa ili općeg akta Skupštine, smatra se onaj tekst zakona, odnosno drugog propisa ili općeg akta koji je usvojen na sjednici Skupštine.

Ministarstvo pravde i uprave **Kantona Sarajevo** je u prvobitnom odgovoru dalo potpun odgovor u vezi vrste pravnih akata koji postoje kao i tok zakonodavne procedure, koji ovom prilikom ponavljamo: „Vrste pravnih akata su: ustav, zakoni i drugi propisi-provedbeni akti (uredbe, pravilnici, odluke). Postupak za donošenje propisa propisan je Pravilima i postupcima za izradu zakona i drugih propisa Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 71/14) i Uredbom o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 21/11, 30/11, i 23/15) i u cijelosti se primjenjuje prilikom izrade i donošenja propisa u Kantonu Sarajevo."

36. (86, 88, 90) U vezi sa odgovorima na pitanja 86, 88 i 90, dostavite naredne informacije koje nedostaju: a. Opišite strukture viših rukovodilaca u okviru javne uprave u Bosni i Hercegovini, uključujući pozicije koje nisu obuhvaćene propisima o državnim službenicima, već drugim (*lex specialis*) propisima; b. Navedite koje se pozicije/kategorije rukovodilaca u javnoj upravi primjenjuju u institucijama na određenu kategoriju, kao što su politički imenovani funkcioneri, državni službenici i javni službenici; c. Navedite glavne strukture koje se nalaze ispod svake pozicije i organ kojem dotični rukovodilac odgovara za svoj rad; d. Takođe, dostavite generalne organigrame organa državne uprave, uključujući samostalne organe i one u okviru ministarstava.

Nivoi	Pozicije/kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
Bosna i Hercegovina	(a) Rukovodeći	(1)	Izborni zakon BiH	članovi CIK BiH 7 (7)		Parlamentarna skupština BiH

Nivoi	Pozicije/kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
Centralna izborna komisija BiH		(2)	ZDS BiH	šefovi sektora 4 (6)		CIK BiH
	(b) Nerukovodeći	(3)	ZDS BiH	javni službenici 26 (36)	/	CIK BiH
		(4)	ZOR BiH	namještenici 27 (32)	/	CIK BiH
Bosna i Hercegovina (ostali organi uprave)	(a) Rukovodeći	(5)	Zakon o Vijeću ministara BiH i ZDS BiH	ministar	Niže organizacione jedinice-sektori	Parlamentarna skupština BiH i Predsjedništvo BiH
		(6)	Zakon o Vijeću ministara BiH i ZDS BiH	savjetnik ministra		
		(7)	Zakon o Vijeću ministara BiH i ZDS BiH	zamjenik ministra		
		(8)	Zakon o Vijeću ministara BiH i ZDS BiH	savjetnik zamjenika ministra		
		(9)	Zakon o Vijeću ministara BiH i ZDS BiH	šef kabineta		
	(b) Nerukovodeći	(10)	ZDS BiH	sekretar sa posebnim zadatkom	pomoćnik direktora	VM/ ministarstvu
		(11)	ZDS BiH	sekretar	-	2. sekretaru sa posebnim zadatkom/ ministru
		(12)	ZDS BiH	pomoćnik ministra, pomoćnik direktora, glavni inspektor	šef unutrašnje organizacione jedinice	sekretaru sa posebnim zadatkom/ ministru
Federacija BiH	(a) Rukovodeći	1. Politički imenovani ministri	Zakon o Vladi FBiH	Ministri	sekretar ministarstva, pomoćnici ministra	Parlement Predsjednik Federacije Dopredsjednik Federacije Premijer/ Predsjednik Vlade

Nivoi	Pozicije/kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
		2. Rukovodilac samostalne upravne organizacije	Član 7. ZDS FBiH	Direktor uprave	Sekretar organa državne službe; Pomoćnik rukovodioca organa državne službe	Vladi FBiH
		2. 1 rukovodilac uprave i upravne organizacije koja se nalazi u sastavu ministarstva	Član 9. ZDS FBiH	Direktor uprave	pomoćnik rukovodioca organa državne službe	ministru i Vladi FBiH
		2.2 sekretar organa državne službe	Član 8. ZDS FBiH	Sekretar	pomoćnik rukovodioca organa državne službe	rukovodiocu organa državne službe.
		2.3 pomoćnik rukovodioca organa državne službe	Član 10. ZDS FBiH	Pomoćnik	šef unutrašnje organizacione jedinice	pomoćniku rukovodioca organa državne službe/sekretaru organa državne službe
		2.4 glavni inspektori	Član 11 ZDS FBIH	Glavni inspektor	inspektori	direktor
	(b) Nerukovodeći	šef unutrašnje organizacione jedinice	Član 12. ZDS FBiH		/	/
		inspektori	Član 13. ZDS FBIH		/	/
		stručni savjetink	Član 14. ZDSFBIH		/	/
		viši stručni saradnik	Član 15. ZDSFBIH		/	/
		stručni saradnik	Član 16. ZDSFBIH		/	/
		agencija ne vodi podatke o namještenicima niti javnim službenicima	-		/	/

Nivoi	Pozicije/kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
Република Српска	(a) Руководећи	(1) министар	Закон о републичкој управи	(1) Именована лица	(1) Ресори, секретаријат и кабинет (2) запослени у кабинету	(1) Влада Републике Српске (2) министар (3) министар
		(2) шеф кабинета	Закон о републичкој управи			
		(3) савјетници;	Закон о републичкој управи			
		(1) помоћник министра	Закон о републичкој управи	(1) помоћник министра	(1) ресори	Влада Републике Српске
		(2) секретар министарства	Закон о републичкој управи	(2) секретар министарства	(2) секретаријат	Влада Републике Српске
		(3) руководилац републичке управе и републичке управне организације	Закон о републичкој управи	(3) руководилац републичке управе и републичке управне организације,	(3) републичке управе и управне организације	Влада Републике Српске
		(4) замјеник и помоћник руководиоца републичке управе, републичке управне организације	Закон о републичкој управи	(4) замјеник и помоћник руководиоца републичке управе, републичке управне организације	(4) републичке управе и управне организације	Влада Републике Српске
		(5) главни републички инспектор	Закон о републичкој управи	(5) главни републички инспектор	(5) сектори инспекције	Влада Републике Српске
		(6) секретар у Агенцији	Закон о републичкој управи	(6) секретар у Агенцији	(6) Агенција за државну управу	Влада Републике Српске
	(b) Неруководећи	(1) инспектор	Закон о републичкој управи	Начелници одјељења и шефови одсјека	/Запослени у организационим јединицама	/Влада или други руководилац органа управе
		(2) интерни ревизор	Закон о републичкој управи			
		(3) стручни савјетник	Закон о републичкој управи			
		(4) руководилац унутрашње	Закон о републичкој управи			

Nivoi	Pozicije/kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
		организационе јединице				
		(5) виши стручни сарадник	Закон о републичкој управи			
		(6) стручни сарадник	Закон о републичкој управи			
		(1) намјештеник прве категорије, укључујући и руководиоца са високом стручном спремом	Закон о републичкој управи	Намјештеник прве категорије, укључујући и руководиоца са високом стручном спремом	Стручне службе Владе	Влада или други руководилац органа управе
		(2) намјештеник друге категорије са високом стручном спремом	Закон о републичкој управи			
		(3) намјештеник треће категорије са високом стручном спремом	Закон о републичкој управи			
		(4) намјештеник четврте категорије са високом стручном спремом	Закон о републичкој управи			
		(5) намјештеник прве категорије са вишом стручном спремом	Закон о републичкој управи			
		(6)намјештеник друге категорије са вишом стручном спремом	Закон о републичкој управи			

Nivoi	Pozicije/kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
		(7) намјештеник прве категорије са средњом стручном спремом	Закон о републичкој управи			
		(8) намјештеник друге категорије, са средњом стручном спремом	Закон о републичкој управи			
		(9) намјештеник са осмогодишњом школом	Закон о републичкој управи			
Brčko distrikt	(a)	(1)	Zakon o Vladi BD BiH ZDS i Odluka o kategorizaciji radnih mjesta u organima javne uprave BD	Politički imenovani: šefovi Odjeljenja, glavni koordinator Rukovodeći državni službenici: Kategorija radnih mjesta rukovodećih državnih službenika i namještenika (zvanje: direktor, šef Inspektorata, zamjenik direktora, glavni inspektor). Kategorija radnih mjesta rukovodećih državnih službenika i namještenika srednjeg nivoa (zvanje: predsjednik Apelacione komisije, upravni		Gradonačelnik - Kancelarija gradonačelnika Direktor i zamjenici direktora - Direkcija za finansije i Kancelarija za upravljanje javnom imovinom; šef Inspektorata i glavni inspektor (Inspektorat) - Kancelarija gradonačelnika; predsjednik Apelacione komisije i član Apelacione komisije (Apelaciona komisija) - Kancelarija gradonačelni

Nivoi	Pozicije/kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
				inspektor, šef Stručne službe Skupštine, član Apelacione komisije)		ka; Upravni inspektor (Upravna inspekcija) - Kancelarija gradonačelnika; šef Stručne službe Skupštine - Skupština Brčko distrikta BD
		(2)	ZDS i Odluka o kategorizaciji radnih mjesta u organima javne uprave BD	Kategorija radnih mjesta državnih službenika i namještenika stručnjaka/ekspe rata (zvanje: šef sektora, šef kancelarije, šef pododjeljenja, inspektor, šef odsjeka, šef službe, šef niže organizacione jedinice, pomoćnik koordinatora, stručni savjetnik, ekspert za vođenje projekata, ekspert za nadzor nad izvođenjem radova i usluga). Kategorija radnih mjesta državnih službenika izvršilaca (zvanje: viši stručni saradnik, stručni saradnik, stručni referent).		Organi javne uprave

Nivoi	Pozicije/kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
	(b)	(3)	ZDS i Odluka o utvrđivanju radnih mjesta od posebnog značaja - Odjeljenje za javnu bezbjednost i Odjeljenje za privredni razvoj, sport i kulturu	Odluku o utvrđivanju radnih mjesta od posebnog značaja (javni službenici) donijela su sljedeća Odjeljenja: Odjeljenje za javnu bezbjednost i Odjeljenje za privredni razvoj, sport i kulturu, svako iz svoje nadležnosti.	/	/
		(4)	ZDS i Odluka o kategorizaciji radnih mjesta u organima javne uprave	Kategorija radnih mjesta pomoćnih državnih službenika i namještenika (zvanje: namještenik I kategorije, namještenik II kategorije i namještenik III kategorije)	/	/

(a) Rukovodeći (viši, srednji i niži): (1) Politički imenovani; (2) Državni službenici
(b) Nerukovodeći : (3) javni službenici (4) pomoćno osoblje, namještenici
(a) Rukovodeći kadar: (1) Politički imenovani – *lex specialis*;
(b) Rukovodeći državni službenici (2) – zakoni o državnoj službi
(c) Nerukovodeći : (3) javni službenici (4) pomoćno osoblje, namještenici

Slijede informacije dostupne za **kantone**:

Kantoni	Pozicije/ kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
C1	(a)	(1)	Zakon o Vladi Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik USK" br. 5/08)	Ministar	državni službenici i namještenici	Vlada Unsko-sanskog kantona Skupština Unsko-sanskog kantona
	(b)	(2)	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik USK" br. 5/12)	Sekretar sa posebnim zadatkom; Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije; Rukovodilac uprave, odnosno upravne organizacije koja se nalazi u sastavu organa državne službe; Sekretar organa državne službe; Načelnik osnovne organizacione jedinice; Glavni kantonalni inspektor	državni službenici i namještenici	Vlada Unsko-sanskog kantona Skupština Unsko-sanskog kantona Ministar
	(c)	(3)	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik USK" br. 5/12)	Šef osnovne jedinice koja u svom sastavu nema unutrašnje organizacione jedinice; Šef Unutrašnje organizacione jedinice; Inspektor; Stručni savjetnik; Viši stručni saradnik; Stručni saradnik	državni službenici i namještenici /	Ministar; Sekretar sa posebnim zadatkom; Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije; Rukovodilac uprave, odnosno upravne organizacije koja se nalazi u sastavu organa državne službe; Sekretar organa državne službe; Načelnik osnovne organizacione jedinice; Glavni kantonalni inspektor
		(4)	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima	Namještenici	Namještenici/	Ministar; Sekretar sa posebnim zadatkom;

Kantoni	Pozicije/ kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
			državne službe Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik USK" br. 5/12)			Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije; Rukovodilac uprave, odnosno upravne organizacije koja se nalazi u sastavu organa državne službe; Sekretar organa državne službe; Načelnik osnovne organizacione jedinice; Glavni kantonalni inspektor /
C2	(a)	(1)	Zakon o Vladi Županije Posavske	- Ministar - Savjetnik		- Vladi ŽP - Ministru
	(b)	(2)	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17)	1)rukovoditelj samostalne uprave i samostalne upravne organizacije, stručne i druge službe koju osniva Vlada; 2) tajnik tijela državne službe; 3) rukovoditelj uprave i upravne organizacije koja se nalazi u sastavu ministarstva; 4)pomoćnik rukovoditelja tijela državne službe;		- Vladi ŽP - Ministru
	(c)	(3)	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17)	šef unutarnje ustrojbene jedinice; inspektor; stručni savjetnik; viši stručni suradnik; stručni suradnik.		-Pomoćniku i ministru

Kantoni	Pozicije/ kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
		(4)	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17)	-Namještenici	/	-Pomoćniku i ministru
C3	(a)	(1)	Zakon o Vladi Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona broj: 17/00, 1/05, 11/06, 13/11 i 15/17)	Premijer Vlade Tuzlanskog kantona Ministri	državni službenici i namještenici	Vlada Tuzlanskog kantona
	(b)	(2)	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona broj:7/17, 10/17 i 10/18) ne poznaje kategoriju rukovodećih državnih službenika	1) rukovodilac stručne i druge službe koju obrazuje Skupština, Vlada, gradsko ili opštinsko vijeće, gradonačelnik ili načelnik 2) sekretar organa državne službe 3) pomoćnik rukovodioca organa državne službe 4) glavni inspektor 5) glavni interni revizor 6) šef unutrašnje organizacione jedinice 7) inspektor 8) interni revizor 9) stručni savjetnik 10) viši stručni saradnik 11) stručni saradnik		Skuštini TK, Vladi TK, ministru
	(c)	(3)	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona		/	/

Kantoni	Pozicije/ kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
			broj:7/17, 10/17 i 10/18) - ne poznaje kategoriju javnih službenika			
		(4)	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona broj:7/17, 10/17 i 10/18)	namještenici	/	rukovodiocu organa,pomoćniku
C4	(a)	(1)	Zakon o Vladi Zeničko-dobojskog kantona („Službeni glasnik Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 7/10 prečišćeni tekst)	Premijer Vlade ZDK	Državni službenici i namještenici	Odgovara Vladi ZDK
	(b)	(2)	Zakon o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 3/12)	1) rukovodilac samostalne uprave i samostalne ustanove; 2) sekretar organa državne službe; 3) rukovodilac uprave i ustanove koje se nalaze u sastavu ministarstva; 4) pomoćnik rukovodioca organa državne službe; 5) glavni inspektori.	Državnislužbenici i namještenici	Odgovara Vladi ZDK i Misnistru
	(c)	(3)	Zakon o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 3/12) u ZDK ne postoje javni službenici	OSTALI DRŽAVNI SLUŽBENICI: 1) šef unutrašnje organizacione jedinice; 2) inspektori; 3) stručni savjetnik; 4) viši stručni saradnik; 5) stručni saradnik.	/	
		(4)	Zakon o namještenicima u organima	Namještenici	/	/

Kantoni	Pozicije/ kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
			državne službe Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 49/5)			
C5	(a)	(1)				
	(b)	(2)				
	(c)	(3)			/	/
		(4)			/	/
C6	(a)	(1)	Premijer i ministri	Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna (“Službene novine Kantona Središnja Bosna” broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03)	Državni službenici i namještenici	Vladi SBK i Skupštini SBK
	(b)	(2)	1. rukovodilac samostalne uprave i samostalne ustanove; 2. sekretar organa državne službe; 3. rukovodilac uprave i ustanove koje se nalaze u sastavu ministarstva; 4. pomoćnik rukovodioca organa državne službe; 5. glavni federalni i glavni kantonalni inspektori.	Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Srednjobosanskog kantona”, broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05 i 8/06,) koji se primjenjuje kao kantonalni zakon na osnovu Zakona o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Srednjobosanskog kantona”, broj 7/11)	Državni službenici i namještenici	Premijeru i ministrima
	(c)	(3)	nastavnici, ljekari,	Zakon o radu (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj 62/15)		direktori
		(4)	namještenici	Zakon o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine, (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj 49/05),		rukovodeći državni službenici

Kantoni	Pozicije/ kategorije		Pravni osnov	Rukovodeće kategorije (naziv /funkcije) koje spadaju unutar određene kategorije	Strukture koje odgovaraju rukovodiocu	Organ kojem rukovodilac odgovara za svoj rad
C7	(a)	(1)	-			
	(b)	(2)	-			
	(c)	(3)	-		/	/
		(4)	-		/	/
C8	(a)	(1)	Zakon o pravima izabranih dužnosnika, nositelja izvršnih funkcija i savjetnika u institucijama vlasti ŽZH Zakon o županijskom zavodu za pravnu pomoć	- Ministar (8 od 8) - Savjetnik (11od 13) Ravnatelj Zavoda (1 od1) -Branitelj Zavoda (1od1)		- Vlada ŽZH - Ministar -Vladi ŽZH -Ravnatelju Zavoda
	(b)	(2)	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe ŽZH	- Ravnatelji (5 od 5) - Tajnik (4 od 9) - Pomoćnici ministra (24 od 33) - Glavni županijski inspektor (1 od 6)	- VladiŽZH - Ministru	
	(c)	(3)	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe ŽZH	- Ostali državni službenici (106 od 239)	-Pomoćniku i ministru -Inspektori odgovaraju Gl.žup.ins i ministru	/
		(4)	Zakon o namještenicima u tijelima državne službe ŽZH	- Namještenici (228 od 284)	-Pomoćniku i ministru	/
C9	(a)	(1)	Zakon o Vladi Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 36/14 i 37/14)	Ministar	Državni službenici i namještenici	Vlada Kantona Sarajevo Skupština Kantona Sarajevo
	(b)	(2)	Zakon održavnoj službi u Kantonu Sarajevo	-	Državni službenici	Ministar
	(c)	(3)	Zakon o namještenicima u organima državne službe u FBiH	-	Namještenici	Ministar
		(4)	-		/	/
C10	(a)	(1)	-			
	(b)	(2)	-			
	(c)	(3)	-		/	/
		(4)			/	

BiH nivo vlasti;

Organigram Centralne izborne komsije u prilogu *(PK -Prilog 22).*

Ured za reviziju institucija BiH

Na rukovoditelje i uposlene u Uredu za reviziju institucija BiH kao vrhovnu revizijsku instituciju *(Supreme Audit Institution)* se ne odnosi Zakon o državnoj službi u institucijama BiH već su njihova prava i obveze regulirane Zakonom o reviziji institucija BiH i supsidijarno, Zakonom o radu u institucijama BiH.

Rukovoditelji Ureda za reviziju institucija BiH

Kandidati za dužnost glavnog revizora i zamjenika glavnog revizora moraju biti osobe koje: imaju diplomu ekonomskog ili pravnog fakulteta ili drugu adekvatnu visoku stručnu spremu koja programom odgovara traženom iskustvu u oblasti računovodstva, revizije, javnih financija ili javne administracije najmanje 10 godina; nisu osuđivana za kaznena djela i/ili privredne prijestupe ili djela koji ne odgovaraju njihovim dužnostima.

Glavnog revizora i zamjenike glavnog revizora imenuje Parlamentarna skupština BiH, na prijedlog Povjerenstva za izbor. Prijedlog se temelji na rang-listi kandidata. Javni natječaj za popunjavanje upražnjenog mjesta glavnog revizora i zamjenika glavnog revizora raspisuje Povjerenstvo za izbor, a natječaj se objavljuje u "Službenom glasniku BiH". Povjerenstvo za izbor imenuje Parlament, a ona se sastoji od šest članova, od kojih dva člana moraju biti iz opozicijskih stranaka. Povjerenstvo utvrđuje ispunjavaju li svi kandidati uvjete natječaja, ocjenjuje kandidate koji ispunjavaju uvjete natječaja i utvrđuje rang-listu kandidata. Glavni revizor i zamjenici glavnog revizora imenuju se na mandat od sedam godina, bez mogućnosti ponovnog imenovanja.

Parlament može smijeniti glavnog revizora i zamjenike glavnog revizora s dužnosti samo u slučaju podnošenja pismene dobrovoljne ostavke, nemogućnosti obavljanja dužnosti u razdoblju dužem od šest mjeseci i neispunjavanja gore navedenih uvjeta za dužnost glavnog revizora ili zamjenika glavnog revizora.

Uposleni u Uredu za reviziju

Poglavlje IV. Zakona o reviziji institucija BiH detaljno regulira pitanja uposlenih u Uredu za reviziju institucija BiH, uključujući njihove dužnosti, prava i obveze, nepodudarnosti, upošljavanje – opće uvjete i proces izbora i imenovanja, stegovnu odgovornost i procedure i prestanak radnog odnosa. Na pitanja koja nisu propisana Zakonom o reviziji, primjenjuje se Zakon o radu u institucijama BiH.

U poglavlju 32, podpoglavlju koje se odnosi na eksternu reviziju, dane su i organizacijska shema i pregled broja uposlenih u Uredu za reviziju institucija BiH po kategorijama (u odgovoru na pitanje 54. iz izvornog Upitnika).

Kada su u pitanju, **p**ropisi koji se primijenjuju na rukovodioce u javnoj upravi, kao što su politički imenovani funkcioneri:

Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine („Služeni glasnik BiH“ broj: 7/03 i 37/03) uređuje se postupak izbora i imenovanja, te pravna zaštita u postupku imenovanja u instituciju u kojoj se vrši imenovanje na razini institucija Bosne i Hercegovine.

Odredbe navedenog Zakona primjenjuju se na rukovodeće pozicije u institucijama, u slučaju kad je posebnim zakonom, odnosno osnivačkim aktom te institucije izričito propisano da će se na postupak izbora i imenovanja na rukovodeću poziciju, i to rukovodioca institucije, primjenjivati ovaj Zakon.

Kako je primjena Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“; br. 7/03 i 37/03) ostavljala prostora za različit pristup imenovanja rukovodećih državnih službenika i to rukovodilaca institucija, u slučaju kada je to propisano posebnim zakonom da će se na postupak imenovanja primjenjivati navedeni propis, to je upućivalo na potrebu da se sistemski uredi materija na razini institucija Bosne i Hercegovine, a koja se odnosi na postupak izbora i imenovanja rukovodilaca istog rukovodnog nivoa. Cilj je bio da se donošenjem novog propisa prevaziđu uočeni nedostatci i uspostavi logička struktura, kao i jasan i pristupačan stil, radi lakšeg razumijevanja odredaba propisa, kao i lakše i jednostavnije primjene istog, te je s tim u vezi sačinjen tekst nacrta Zakona o postupku imenovanja na nivou institucija Bosne i Hercegovine.

Zakonom o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Služeni glasnik BiH“ broj: 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) propisano je imenovanje, odobravanje i smjenjivanje Vijeća ministara.

Članom 9. ovog Zakona propisano je da Predsjedatelja Vijeća ministara imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, sukladno postupku utvrđenom ovim Zakonom kod svakog novog mandata Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, vodeći pri tom računa o principu zastupljenosti iz članka IX.3. Ustava Bosne i Hercegovine.

Organizacijska struktura utvrđena je Zakonom o organizaciji organa uprave u **Federaciji BiH** („Službene novine Federacije BiH“ , br. 35/05), kojim zakonima je propisano i rukovođenje organima uprave i upravnim organizacijama.

Rukovođenje federalnim i kantonalnim ministarstvom

Federalnim, odnosno kantonalnim ministarstvom rukovodi ministar. Ministar predstavlja i zastupa ministarstvo, organizira i osigurava zakonito i efikasno obavljanje svih poslova iz nadležnosti ministarstva, donosi podzakonske propise i druge opće i pojedinačne akte za koje je zakonom ovlašten i preduzima druge mjere za obavljanje poslova iz nadležnosti ministarstva, te odlučuje, u skladu sa zakonom, o pravima, obavezama i odgovornostima državnih službenika i namještenika iz radnog odnosa i obavlja druge poslove za koje je zakonom i drugim propisima ovlašten. Ministar je obavezan, na osnovu i u okviru ustava, zakona i drugih propisa, savjesno i odgovorno vršiti povjerenu mu funkciju i lično je odgovoran za njeno vršenje, kao i za rad ministarstva kojim rukovodi. Ministar je obavezan obavještavati organ izvršne vlasti o stanju u oblasti za koju je ministarstvo osnovano i o izvršavanju zakona, i drugih propisa, i uputa, i smjernica koje utvrdi taj organ, kao i o preduzetim mjerama i o radu ministarstva kojim rukovodi, s tim da o tim pitanjima može obavještavati i organ zakonodavne vlasti ako on to zatraži.

U poslovima iz nadležnosti federalne uprave, odnosno federalne upravne organizacije koje se nalaze u sastavu federalnog ministarstva, federalni ministar donosi podzakonske propise i opće akte za izvršavanje federalnih zakona iz tih oblasti i vrši upravni nadzor nad radom te uprave, odnosno organizacije.U vršenju upravnog nadzora nad radom uprave i radom upravne organizacije koje se nalaze u sastavu federalnog ministarstva, federalni ministar ima sljedeća ovlaštenja:

1) da rješava u upravnom postupku o pravnim lijekovima izjavljenim protiv upravnih akata koja donosi uprava,odnosno upravna organizacija, ako posebnim federalnim zakonom nije određeno da o tome rješava drugi organ;
2) da daje saglasnost na akte uprave, odnosno upravne organizacije koje oni donose izvan upravnog postupka kada je to federalnim zakonom određeno;
3) da traži izvještaje i obavještenja o radu uprave, odnosno upravne organizacije u vezi sa izvršavanjem poslova iz njihove nadležnosti;
4) da odredi izvršenje pojedinih zadataka iz nadležnosti uprave, odnosno upravne organizacije i rokove za njihovo izvršenje;
5) da vrši druga ovlaštenja koja su mu posebnim zakonom data u nadležnost.

Odgovornost federalnog, odnosno kantonalnog ministra

Ministri su za svoj rad odgovorni Parlamentu Federacije, predsjedniku i dopredsjednicima Federacije. Ministri su odgovorni i premijeru/predsjedniku Vlade Federacije, sukladno Ustavu Federacije.

Ministar je odgovoran ako se u izvršavanju svojih ovlaštenja i obaveza ne pridržava ustava, zakona i drugih propisa i opštih akata, ili ako u okviru svojih nadležnosti ne osigurava provođenje zakona i drugih propisa i opštih akata, ili ako iz drugih razloga postane nedostojan vršenja funkcije ministra. Ako se utvrdi da postoji odgovornost ministra, ministar se smjenjuje sa funkcije, a smjenjivanje ne isključuje krivično gonjenje, niti odgovornost u građanskom postupku, ako ustavom i zakonom nije drugačije određeno. Smjenjivanje ministra sa funkcije vrši organ koji ga je, u skladu sa Ustavom Federacije, odnosno ustavom kantona, imenovao na funkciju ministra, a vrši se na način uređen posebnim zakonom. Ako ministar smatra da nije u mogućnosti da uspješno vrši povjerena ovlaštenja i obaveze, odnosno da ne može preuzeti odgovornost za njihovo vršenje, ima pravo podnijeti ostavku koja se podnosi u pisanoj formi. Federalni ministar ostavku podnosi predsjedniku Federacije Bosne i Hercegovine, a kantonalni ministar ostavku podnosi premijeru vlade kantona. Federalni ministri su za svoj rad odgovorni Parlamentu Federacije, predsjedniku i potpredsjednicima Federacije. Ministri su odgovorni i premijeru/predsjedniku Vlade Federacije, u skladu sa Ustavom Federacije. Kantonalni ministri su za svoj rad odgovorni su premijeru i Skupštini Kantona

Rukovođenje federalnom i kantonalnom upravom i upravnom organizacijom

Radom federalne, odnosno kantonalne uprave i upravne organizacije rukovodi direktor. Direktor predstavlja i zastupa upravu, odnosno upravnu organizaciju i organizira i osigurava obavljanje svih poslova iz nadležnosti uprave, odnosno upravne organizacije. Direktor samostalne uprave, odnosno samostalne upravne organizacije u rukovođenju tom upravom, odnosno organizacijom ima prava i obaveze kao i ministar. Direktor uprave, odnosno upravne organizacije koje se nalaze u sastavu federalnog, odnosno kantonalnog ministarstva ovlaštenja u rukovođenju upravom, odnosno organizacijom ostvaruje samostalno, osim u pitanjima iz člana 44. Zakona o organizaciji organa uprave u FBiH, koja vrši ministar ministarstva u čijem

se sastavu nalazi. (odredbe navedenog člana navedene su u ovlaštenjima ministra). Direktor uprave, odnosno upravne organizacije za svoj rad i rad uprave, odnosno upravne organizacije kojom rukovodi odgovoran je i to:

1) direktor samostalne federalne uprave, odnosno samostalne federalne upravne organizacije - Vladi Federacije;
2) direktor federalne uprave, odnosno federalne upravne organizacije u sastavu federalnog ministarstva -federalnom ministru i Vladi Federacije;
3) direktor samostalne kantonalne uprave, odnosno samostalne kantonalne upravne organizacije - vladi kantona;
4) direktor kantonalne uprave, odnosno kantonalne upravne organizacije u sastavu kantonalnog ministarstva - kantonalnom ministru i vladi kantona.

Rukovođenje općinskim, odnosno gradskim organima uprave i upravnim organizacijama

Općinski načelnik rukovodi svim općinskim službama za upravu i upravnim organizacijama, a gradonačelnik svim gradskim službama za upravu i gradskim upravnim organizacijama i u tom pogledu ima ovlaštenja utvrđena ustavom, zakonom, statutom općine, odnosno grada i drugim propisima. Radom općinske, odnosno gradske službe za upravu neposredno rukovodi pomoćnik općinskog načelnika, odnosno pomoćnik gradonačelnika sa ovlaštenjima koja na njega prenese općinski načelnik, odnosno gradonačelnik. Radom općinske, odnosno gradske upravne organizacije rukovodi direktor u skladu sa propisom gradskog, odnosno općinskog vijeća kojim se osniva upravna organizacija. Općinski načelnik je obavezan da na osnovu ustava, zakona i statuta općine savjesno i odgovorno obavlja povjerenu mu funkciju i lično je odgovoran za njeno obavljanje kao i za rad službi kojima rukovodi.

Rukovodeći državni službenici u organima uprave i upravnim organizacijama na svim nivoima vlasti

Rukovodeći državni službenici u organima uprave i upravnim organizacijama na svim nivoima vlasti u Federaciji su:

1) direktor samostalne uprave i samostalne upravne organizacije;
2) sekretar organa uprave i upravne organizacije;
3) direktor uprave i upravne organizacije u sastavu organa uprave;
4) pomoćnik rukovodioca organa uprave i upravne organizacije;
5) glavni federalni i glavni kantonalni inspektori, odnosno glavni općinski inspektori.

Rukovodeći državni službenici pomažu rukovodiocu organa uprave i upravne organizacije u rukovođenju osnovnim organizacijskim jedinicama i neposredno obavljaju poslove utvrđene zakonom, drugim propisima i pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji. Radna mjesta rukovodećih državnih službenika utvrđuju se pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji organa uprave i upravne organizacije. Rukovodioci organa državne službe mogu imati savjetnike koji nemaju status državnog službenika, a čija se radna mjesta utvrđuju pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji.

Direktora samostalne federalne uprave i samostalne federalne upravne organizacije postavlja Vlada Federacije, a rukovodioca samostalne kantonalne uprave i samostalne kantonalne upravne organizacije imenuje vlada kantona, u skladu sa Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Ostale rukovodeće državne službenike, postavlja na radno mjesto rukovodilac federalnog, odnosno kantonalnog organa uprave, odnosno rukovodilac federalne, odnosno kantonalne upravne organizacije, u skladu sa Zakonom o državnoj službi, ukoliko za rukovodioca uprave i upravne organizacije u sastavu federalnog, odnosno u sastavu kantonalnog ministarstva posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Rukovodeće državne službenike u općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama imenuje općinski načelnik, odnosno gradonačelnik, u skladu sa Zakonom o državnoj službi. Rukovodeći državni službenici u obavljanju poslova radnog mjesta na koje su postavljeni imaju ovlaštenja utvrđena zakonom, podzakonskim propisima i pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji. Rukovodilac samostalne federalne uprave i samostalne federalne upravne organizacije odgovara Vladi Federacije, a rukovodilac samostalne kantonalne uprave, odnosno samostalne kantonalne upravne organizacije odgovara vladi kantona. Rukovodilac federalne uprave i federalne upravne organizacije koje se nalaze u sastavu federalnog ministarstva za svoj rad i rad uprave, odnosno upravne organizacije kojom rukovodi odgovara ministru i Vladi Federacije, a rukovodilac uprave i upravne organizacije u sastavu kantonalnog ministarstva odgovara ministru i vladi kantona. Rukovodeći državni službenici, osim rukovodioca samostalne uprave i samostalne upravne organizacije, za svoj rad i rad organizacijske jedinice kojom rukovode odgovaraju rukovodiocu organa uprave, odnosno rukovodiocu upravne organizacije. Rukovodeći državni službenici u općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama za svoj rad i rad organa uprave, odnosno rad upravne organizacije kojima rukovode odgovaraju općinskom načelniku.

Napomena vezana za prethodni odgovor na pitanje 86.:

Prilikom sačinjavanja odgovora navedeno je da je Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine (»Službene novine Federacije BiH», broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12) preuzet i da se primjenjuje u sljedećim kantonima: Tuzlanskom kantonu, Bosansko-podrinjskom kantonu, Zeničko-dobojskom kantonu, Srednjebosanskom kantonu i Hercegovačko-neretvanskom kantonu, dok je radno pravni status državnih službenika u Kantonu Sarajevo, Zapadnohercegovačkom kantonu, Posavskom kantonu, Unsko-sanskom kantonu i Kantonu 10 uređen posebnim kantonalnim zakonima (vidi odgovor na pitanje 85).

U međuvremenu su Tuzlanski kanton i Bosansko-podrinjski kanton donijeli svoje posebne zakone tako da se Zakon o državnoj službi u Federaciji BiH sada primjenjuje u tri kantona: Zeničko-dobojskom kantonu, Srednjebosanskom kantonu i Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

d.
Generalni organigram organa državne službe u Prilogu (*PK- Prilog 23) i (PK- Prilog 24).*

Републичким органима управе **Републике Српске**, руководећи државни службеници су: помоћник министра, секретар министарства, руководилац републичке управе и републичке управне организације, замјеник и помоћник руководиоца републичке управе, републичке управне организације, главни републички инспектор и секретар у Агенцији. У јавним установама, јавним службама, јавним предузећима, агенцијама и фондовима виши руководиоци су директори и извршни директори. Надлежности виших руководиоца у наведеним институцијама прписане су актима о оснивању наведених институција. У прилогу достављамо Органиграм републичких органа управе Републике Српске у прилогу, *ПК - Прилог 25*.

U **Unsko-sanskom kantonu**

a.

Viši rukovodioci u okviru javne uprave su državni službenici sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima i to:

(1) *Sekretar sa posebnim zadatkom* koji obavlja poslove rukovodnog karaktera i odgovoran je za obavljanje posebnih zadataka utvrđenih zakonom, poslovnicima o radu organa izvršne i zakonodavne vlasti i drugim posebnim propisima. Sekretar s posebnim zadatkom je: sekretar organa zakonodavne vlasti, sekretar organa izvršne vlasti i drugi u skladu sa posebnim propisima;

(2) *Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije*, u vršenju ovlaštenja utvrđenih u odredbi stava (1) člana 13. Zakona o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 5/12, u daljem tekstu: Zakon o državnim službenicima i namještenicima), neposredno rukovodi upravom, odnosno upravnom organizacijom, zastupa i predstavlja upravu, odnosno upravnu organizaciju i vrši naročito slijedeće poslove: organizira vršenje svih poslova iz nadležnosti uprave, odnosno upravne organizacije, donosi propise i druge opće i pojedinačne akte za koje je zakonom i drugim propisima ovlašten i u skladu sa zakonom i drugim propisima odlučuje o pravima, dužnostima i odgovornostima službenika, namještenika i zaposlenika iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom i vrši druge poslove koji su mu zakonom i drugim propisima stavljeni u nadležnost;

(3) *Rukovodilac uprave, odnosno upravne organizacije koja se nalazi u sastavu organa državne službe*, poslove rukovođenja upravom odnosno upravnom organizacijom utvrđene u odredbi stava (1) člana 14. Zakona o državnim službenicima i namještenicima, vrši na način što organizira vršenje svih poslova iz nadležnosti uprave, odnosno upravne organizacije kojom rukovodi, predstavlja i zastupa upravu, odnosno upravnu organizaciju u granicama ovlaštenja koja su mu zakonom i drugim propisima stavljena u nadležnost, odlučuje o korištenju finansijskih i materijalnih sredstava za koja je nadležan i odlučuje o pravima, dužnostima i odgovornostima službenika i namještenika iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Viši rukovodioci koji nisu državni službenici:

Kantonalnim ministarstvom rukovodi *ministar* koji nije državni službenik i na kojeg se odnose odredbe Zakona o Vladi Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 5/08).

Općinskim /gradskim službama koje čine jedinstveni općinski ili gradski organ uprave rukovodi *općinski/gradski načelnik* koji nije državni službenik i koji se imenuje u skladu sa Zakonom o izboru, prestanku mandata, opozivu i zamjeni načelnika općina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 10/08).

Upravom policije rukovodi *policijski komesar* koji ima status policijskog službenika i na njega se ne primjenjuje Zakon o državnim službenicima i namještenicima, već Zakon o policijskim službenicima Unsko-sanskog kantona(„Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona broj: 14/06, 5/08 i 3/14).

Kantonalnim tužilaštvom rukovodi *glavni kantonalni tužilac* čiji status je uređen Zakonom o tužilaštvu Unsko - sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 11/03 i 10/15)

Kantonalnim/općinskim sudom rukovodi *predsjednik kantonalnog/općinskog suda* na kojeg se primjenjuju odredbe Zakona o sudovima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 38/05, 22/06, 63/10, 72/10, 7/13 i 52/14)

Kantonalnim pravobranilaštvom rukovodi kantonalni *pravobranilac* koji nije državni službenik i na kojeg se primjenjuju odredbe Zakona o kantonalnom pravobranilaštvu („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 20/04 i 8/17).

b.
Odgovor na ovo pitanje sadržan je u odgovoru na prethodnom potpitanju, s tim da u Unsko-sanskom kantonu ne postoji kategorija javnih službenika.

c.
Ministar rukovodi ministarstvom i za svoj rad odgovara Vladi i Skupštini Kantona.

Gradonačelnik odnosno općinski načelnik rukovodi gradskim odnosno općinskim službama za upravu i za obavljanje poslova lokalne samouprave odgovoran je gradskom odnosno općinskom vijeću.

Sekretar sa posebnim zadatkom rukovodi stručnom službom koju osniva Vlada i Skupština, i za svoj rad odgovara organu izvršne odnosno zakonodavne vlasti koji ga je imenovao na tu poziciju.

Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije rukovodi upravom, odnosno upravnom organizacijom i odgovoran je za obavljanje svih poslova iz nadležnosti uprave, odnosno upravne organizacije. Rukovodilac za svoj rad i upravljanje odgovora nadležnom organu izvršne vlasti koji ga je imenovao na tu poziciju.

Rukovodilac uprave i upravne organizacije koje se nalaze u sastavu organa državne službe rukovodi upravom, odnosno upravnom organizacijom, u skladu sa zakonom. Rukovodilac za svoj rad i upravljanje odgovara rukovodiocu organa državne službe i organu izvršne vlasti koji ga je imenovao na tu poziciju.

d.
PK-Prilog 26.

Za **Posavski kanton** - *Prilog 27.*

U **Tuzlanskom kantonu**
a.
Zakonom o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 7/17, 10/17 i 10/18) je regulisan radno-pravni status državnih službenika i određenih kategorija lica koja nisu državni službenici, a to su:

1) Rukovodilac samostalne kantonalne uprave i samostalne kantonalne upravne organizacije, rukovodilac kantonalne uprave i kantonalne upravne organizacije koja se nalazi u sastavu kantonalnog ministarstva;
2) Rukovodilac samostalne gradske, odnosno općinske uprave i samostalne gradske, odnosno općinske upravne organizacije, rukovodilac uprave i upravne organizacije koja se nalazi u sastavu gradske, odnosno općinske službe za upravu;
3) Lica koja nisu državni službenici ali se njihov radno-pravni status reguliše ovim zakonom su i lica zaposlena kao savjetnici nosioca funkcija.

Navedena lica se imenuju u skladu sa Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Boisne i Hercegovine", br. 12/03, 34/03 i 65/13). Imenuje ih Vlada Kantona na mandatni period od 5 godina, putem javnog konkursa.

Od navedenih lica viši rukovodioci u okviru javne uprave (državne službe) su:

1) Rukovodilac samostalne kantonalne uprave i samostalne kantonalne upravne organizacije, rukovodilac kantonalne uprave i kantonalne upravne organizacije koja se nalazi u sastavu kantonalnog ministarstva;
2) Rukovodilac samostalne gradske, odnosno općinske uprave i samostalne gradske, odnosno općinske upravne organizacije, rukovodilac uprave i upravne organizacije koja se nalazi u sastavu gradske, odnosno općinske službe za upravu; Savjetnici nosioca funkcija nisu viši rukovodioci u okviru javne uprave (državne službe).

b.
U Tuzlanskom kantonu u okviru javne uprave (državne službe) politički imenovani funkcioneri a koji pripadaju kategoriji rukovodilaca su premijer Tuzlanskog kantona i ministri u Vladi Tuzlanskog kantona koji se nalaze na čelu ministarstava i rukovode njima. Državni službenici nisu politički funkcioneri, zapošljavaju se samo putem javnog konkursa na osnovu Zakona o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu.

U zakonu o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu ne postoje javni službenici.

c.
- Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije rukovodi samostalnom upravom, odnosno samostalnom upravnom organizacijom i odgovoran je za obavljanje svih poslova iz njene nadležnosti;
- Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije za svoj rad i upravljanje odgovara Vladi, gradonačelniku, odnosno načelniku;
- Rukovodilac uprave i upravne organizacije koje se nalaze u sastavu organa državne službe rukovodi upravom, odnosno upravnom organizacijom u sastavu organa državne službe, iza svoj rad i upravljanje odgovara ministru i Vladi, gradonačelniku, odnosno načelniku;
- Premijer Tuzlanskog kantona za svoj rad i rad VLade Tuzlanskog kantona odgovara Skupštini Tuzlanskog kantona;
- Ministri u Vladi Tuzlanskog kantona za svoj rad odgovaraju premijeru Tuzlanskog kantona;
- Državni službenici za svoj rad odgovaraju neporednom rukovodiocu (šefu odjeljenja, pomoćniku ministra, sekretaru ministarstva) i neposredno ministru.

U **Zeničko-dobojskom kantonu**

a.

Prema zakonu o državnoj službi Federacije Bosne i Hercegovine koji je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 3/12) preuzet kao kantonalni zakon regulisano je pitanje rukovodećih državnih službenika. Rukovodeći državni službenici su: 1) rukovodilac samostalne uprave i samostalne ustanove; 2) sekretar organa državne službe; 3) rukovodilac uprave i ustanove koje se nalaze u sastavu ministarstva; 4) pomoćnik rukovodioca organa državne službe; 5) glavni inspektori.

Viši rukovodioci koji nisu državni službenici su Ministri, Gradonačelnici/Općinski načelnici, Komesar Uprave policije, Glavni kantonalni tužilac, Predsjednici sudova, Pravobranioci na kantonalnom i Gradskom/Općinskom nivou

Kantonalnim ministarstvom rukovodi *ministar* koji nije državni službenik i na kojeg se odnose odredbe Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona („Službeni glasnik Zeničko-dobojskog kantona" broj: 7/10 prečišćeni tekst).

Općinskim /gradskim službama koje čine jedinstveni općinski ili gradski organ uprave rukovodi *općinski/gradski načelnik* koji nije državni službenik i koji se imenuje u skladu sa Zakonom o izboru, prestanku mandata, opozivu i zamjeni načelnika općina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 10/08).

Upravom policije rukovodi *policijski komesar* koji ima status policijskog službenika i na njega se ne primjenjuje Zakon o državnim službenicima i namještenicima, već Zakon o policijskim službenicima Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničkodobojskog kantona", broj 8/06, 20/07, 9/09 , 14/13 i 4/14 – prečišćeni tekst).

Kantonalnim tužilaštvom rukovodi *glavni kantonalni tužilac* čiji status je uređen Zakonom o tužilaštvu Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 5/03 i 11/07)

Kantonalnim/općinskim sudom rukovodi *predsjednik kantonalnog/općinskog suda* na kojeg se primjenjuju odredbe Zakona o sudovima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 38/05, 22/06, 63/10, 72/10, 7/13 i 52/14)

Kantonalnim pravobranilaštvom rukovodi kantonalni *pravobranilac* koji nije državni službenik i na kojeg se primjenjuju odredbe Zakona o kantonalnom pravobranilaštvu ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 12/13).

b.

Odgovor na ovo pitanje sadržan je u odgovoru na prethodnom podpitanju, stim da u Zeničko-dobojskom kantonu ne postoji kategorija javnih službenika.

c.

Ministar rukovodi ministarstvom i za svoj rad odgovara Vladi i Skupštini Kantona.

Gradonačelnik odnosno općinski načelnik rukovodi gradskim odnosno općinskim službama za upravu i za obavljanje poslova lokalne samouprave odgovoran je gradskom odnosno općinskom vijeću.

Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije rukovodi samostalnom upravom, odnosno samostalnom upravnom organizacijom i odgovoran je za obavljanje svih poslova iz njene nadležnosti.Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije za svoj rad i upravljanje odgovara Vladi, gradonačelniku, odnosno načelniku.

Rukovodilac uprave i upravne organizacije koje se nalaze u sastavu organa državne službe rukovodi upravom, odnosno upravnom organizacijom u sastavu organa državne službe, iza svoj rad i upravljanje odgovara ministru i Vladi, gradonačelniku, odnosno načelniku.

Premijer Zeničko-dobojskog kantona za svoj rad i rad Vlade Zeničko-dobojskog kantona odgovara Skupštini kantona.

Ministri u Vladi Zeničko-dobojskog kantona za svoj rad odgovaraju premijeru kantona.
Državni službenici za svoj rad odgovaraju neposrednom rukovodiocu (šefu odjeljenja, pomoćniku ministra, sekretaru ministarstva) i neposredno ministru.

d.
PK - *Prilog 28.*

U **Bosansko-podrinjskom kantonu** prema Zakonu o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04,67/05 i 08/05) definisane se dvije vrste radnih mjesta državnih službenika i to: radna mjesta rukovodećih državnih službenika i radna mjesta ostalih državnih službenika.

a.
Rukovodeći državni službenici postavjaju se na radna mjesta rukovodioca samostalne uprave i samostalne ustanove, sekretara organa državne službe, rukovodioca uprave i ustanove koja se nalazi u sastavu ministarstva, pomoćnik rukovdioca organa državne službe i glavnog Federalnog i glavnog kantonalnog inspektora.

Ostali državni službenici postavljaju se na radna mjesta i to: šef unutrašnje organizacione jedinice, inspektor, stručni savjetnik, viši stručni saradnik i stručni saradnik.

U Bosansko-podrinjskom kantonu Gorožde u okviru javne uprave na više rukovodioce isključivo se primjenjuje Zakonu o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04,67/05 i 08/05) i ne postoje drugi lex specialis propisi koji se primjenjuju na više rukovodioce.

Razlike između pomenutih kategorija državnih službenika su u dužini radnog staža prilikom zapošljavanja tako što rukovodeči državni službenici moraju najmanje 3 do 5 godina radnog staža, a ostali državni službenici moraju imati najmanje 1 do 3 godine radnog staža.

b.
U Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde prilikom imenovanja Premijera i Ministara u Vladi ne primjenjuje se Zakon o državnoj službi Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04,67/05 ,08/06i 4/12), već Ustav Kantona, Zakon o Vladi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde i Zakon o plaćama i naknadama funkcionera čiji izbor i imenovanje potvrđuje Skupština Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.

c.

1. Skupština Bosansko-podrinjskog kantona Goražde;
2. Vlada Bosansko-podrinjskog kantona Goražde – Odgovara Skupštini Kantona;
3. Ministarstva u Vladi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde – Odgovaraju Vladi Kantona;
4. Samostalne upravne organizacije (Direkcije, Uprave, Službe,) odgovaraju Vladi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde;
5. Upravne organizacije koje se nalaze u sastavu ministarstva odgovaraju Ministru.

d.

Organogram

1. Stručna služba Skupštine Bosansko podrinjskog kantona Goražde
2. Ured premijera i Vlade Bosansko-podrinjskog kantona Goražde
3. Ministarstvo za unutrašnje poslove
4. Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport
5. Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice
6. Ministarstvo za urbanizam, prostorno uređenje i zaštitu okoline
7. Ministarstvo za boračka pitanja
8. Ministarstvo za pravosuđe, upravu i radne odnose
9. Ministarstvo za finansije
10. Ministarstvo za privredu
11. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove
12. Kantonalna uprava civilne zaštite
13. Kantonalna uprava za šumarstvo
14. Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa
15. Služba za odnose sa javnošću
16. Direkcija za ceste
17. Direkcija robnih rezervi
18. Zavod za besplatnu pravnu pomoć
19. Arhiv kantona
20. Agencija za privatizaciju

Za **Srednjobosanski kanton**, organigram u prilogu – *PK- Prilog 29.*

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu**

a.

Prema Zakonu o državnoj službi («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine», broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12), koji se u Hercegovačko-neretvanskom kantonu primjenjuje kao Kantonalni zakon na osnovu Uredbe o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine u Hercegovačko-neretvanskom kantonu („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", broj: 1/12 i 1/14), regulisano je pitanje rukovodećih državnih službenika.

Rukovodeći državni službenici su:

1) rukovodilac samostalne uprave i samostalne ustanove;
2) sekretar organa državne službe;
3) rukovodilac uprave i ustanove koje se nalaze u sastavu ministarstva;

4) pomoćnik rukovodioca organa državne službe;
5) glavni inspektori.

Viši rukovodioci koji nisu državni službenici su Ministri, Gradonačelnici/Općinski načelnici, Komesar Uprave policije, Glavni kantonalni tužilac, Predsjednici sudova, Pravobranioci na kantonalnom i Gradskom/Općinskom nivou

Kantonalnim ministarstvom rukovodi ministar koji nije državni službenik i na kojeg se odnose odredbe Zakona o Vladi Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, broj: 3/07 i 5/09).

Općinskim /gradskim službama koje čine jedinstveni općinski ili gradski organ uprave rukovodi općinski/gradski načelnik koji nije državni službenik i koji se imenuje u skladu sa Zakonom o izboru, prestanku mandata, opozivu i zamjeni načelnika općina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 10/08).

Upravom policije rukovodi policijski komesar koji ima status policijskog službenika i na njega se ne primjenjuje Zakon o državnoj službi, već Zakon o policijskim službenicima Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, broj: 9/07 i 9/12).

Kantonalnim tužilaštvom rukovodi glavni kantonalni tužilac čiji status je uređen Zakonom o kantonalnom tužilaštvu Hercegovačko-neretvanskog kantona (“Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, broj 1/03).

Kantonalnim/općinskim sudom rukovodi predsjednik kantonalnog/općinskog suda na kojeg se primjenjuju odredbe Zakona o sudovima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 38/05, 22/06, 63/10, 72/10, 7/13 i 52/14)

Kantonalnim pravobranilaštvom rukovodi kantonalni pravobranilac koji nije državni službenik i na kojeg se primjenjuju odredbe Zakona o javnom pravobranilaštvu Hercegovačko-neretvanskog kantona (“Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, broj: 8/99, 3/04 i 11/08).

b.
Odgovor na ovo pitanje sadržan je u odgovoru na prethodnom podpitanju, stim da u Hercegovačko-neretvanskom kantonu ne postoji kategorija javnih službenika.

c.
Ministar rukovodi ministarstvom i za svoj rad odgovara Vladi i Skupštini Kantona.

Gradonačelnik odnosno općinski načelnik rukovodi gradskim odnosno općinskim službama za upravu i za obavljanje poslova lokalne samouprave odgovoran je gradskom odnosno općinskom vijeću.

Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije rukovodi samostalnom upravom, odnosno samostalnom upravnom organizacijom i odgovoran je za obavljanje svih poslova iz njene nadležnosti.Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije za svoj rad i upravljanje odgovara Vladi, gradonačelniku, odnosno načelniku.

Rukovodilac uprave i upravne organizacije koje se nalaze u sastavu organa državne službe rukovodi upravom, odnosno upravnom organizacijom u sastavu organa državne službe, iza svoj rad i upravljanje odgovara ministru i Vladi, gradonačelniku, odnosno načelniku.

Premijer Hercegovačko-neretvanskog kantona za svoj rad i rad Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona odgovara Skupštini kantona.

Ministri u Vladi Hercegovačko-neretvanskog kantona za svoj rad odgovaraju premijeru kantona.

Državni službenici za svoj rad odgovaraju neposrednom rukovodiocu (šefu odjeljenja, pomoćniku ministra, sekretaru ministarstva) i neposredno ministru.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**
Pod a), b) i c) referiramo se na odgovor koji smo dali pod brojem (86, 88, 90).

d.
PK - Prilog 30.

U **Kantonu Sarajevo**
a.
Zakon o državnoj službi u **Kantonu Sarajevo** poznaje dvije vrste viših rukovodilaca, a to su lica koja nemaju status državnih službenika i to:

- rukovodilac samostalne kantonalne uprave i samostalne kantonalne upravne organizacije, odnosno rukovodilac samostalne gradske, odnosno općinske uprave i samostalne gradske, odnosno općinske upravne organizacije;
- rukovodilac kantonalne uprave i upravne organizacije koja se nalazi u sastavu ministarstva, odnosno rukovodilac gradske, odnosno općinske uprave i upravne organizacije koja se nalazi u sastavu gradske, odnosno općinske službe za upravu.

Upravom policije rukovodi policijski komesar, koji ima status policijskog službenika i na njega se ne primjenjuje Zakon o državnim službenicima i namještenicima, već Zakon o policijskim službenicima MUP-a Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 25/06 i 4/08).

b.
U Kantonu Sarajevo, politički imenovani funkcioneri su premijer i ministri, kao rukovodioci organa uprave. Državni službenici nisu politički funkcioneri, već je njihov radno-pravni status uređen Zakonom o državnoj službi u Kantonu Sarajevo. Također, Zakon o državnoj službi u Kantonu Sarajevo ne poznaje kategoriju javnih službenika.

Kantonalnim ministarstvom unutrašnjih poslova rukovodi ministar koji nije državni službenik i na kojeg se odnose odredbe Zakona o vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 36/14 i 37/14). Ministar rukovodi ministarstvom i za svoj rad odgovara premijeru Kantona.

c.
Premijer Kantona Sarajevo, kao *primus inter pares,* za svoj rad i rad cjelokupne Vlade, odgovara Skupštini Kantona Sarajevo. Ministri u Vladi Kantona Sarajevo za svoj rad

odgovaraju premijeru Kantona Sarajevo, dok državni službenici za svoj rad odgovaraju svojim neposredno nadređenim rukovodiocima (šefovi odjeljenja, pomoćnici ministra i sekretari) i ministru neposredno.

37. (87, 88) U vezi sa odgovorima na pitanja 87 i 88, dopunite podatke koji nedostaju u tabeli, u pogledu vertikalnog opsega (tj. koje pozicije su pozicije obuhvaćene zakonom o državnim službenicima, a koje nisu u kojim institucijama) i horizontalnog opsega zakona o državnoj službi (ZDS), odnosno na koje institucije javne uprave se odnosi zakon o državnoj službi, a na koje ne? Za pozicije i institucije koje nisu obuhvaćene propisima o državnoj službi, molimo unesite podatke o drugim propisima koji se na njih odnose (*lex specialis*).

Na nivou **Bosne i Hercegovine**
Horizontalni opseg

Institucije obuhvaćene ZDS-om

1. Agencija za antidoping kontrolu;
2. Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine;
3. Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja;
4. Agencija za identifikaciona dokumenta, evidenciju i razmjenu podataka;
5. Agencija za javne nabavke Bosne i Hercegovine;
6. Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine;
7. Agencija za nadzor nad tržištem Bosne i Hercegovine;
8. Agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini;
9. Agencija za policijsku podršku;
10. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine;
11. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije;
12. Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine;
13. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine;
14. Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine;
15. Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine;
16. Agencija za školovanje i stručno obrazovanje kadrova;
17. Agencija za unapređenje stranih investicija u Bosni i Hercegovini;
18. Agencija za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini;
19. Arhiv Bosne i Hercegovine;
20. Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini;
21. Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini;
22. Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine;
23. Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine;
24. Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine;
25. Direkcija za ekonomsko planiranje;
26. Direkcija za evropske integracije;
27. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela;
28. Državna agencija za istrage i zaštitu;
29. Državna regulatorna agencija za radijacionu i nuklearnu sigurnost u Bosni i Hercegovini;
30. Fond za povratak Bosne i Hercegovine;

31. Generalni sekretarijat Vijeća ministara Bosne i Hercegovine;
32. Granična policija Bosne i Hercegovine;
33. Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini;
34. Institut za akreditiranje Bosne i Hercegovine;
35. Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine;
36. Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine;
37. Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine;
38. Komisija za koncesije Bosne i Hercegovine;
39. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika;
40. Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine;
41. Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine;
42. Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine;
43. Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine;
44. Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine;
45. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine;
46. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine;
47. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine;
48. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine;
49. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine;
50. Odbor državne službe za žalbe;
51. Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine;
52. Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine;
53. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine;
54. Regulatorni odbor željeznica Bosne i Hercegovine;
55. Služba za poslove sa strancima Bosne i Hercegovine;
56. Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine;
57. Savjet za državnu pomoć;
58. Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja;
59. Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine;
60. Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje;
61. Ured koordinatora za reformu javne uprave;
62. Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine;
63. Ured za razmatranje žalbi (po javnim nabavkama);
64. Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine;
65. Ured za zakonodavstvo;
66. Ured zastupnika Vijeća ministara pred Evropskim sudom za ljudska prava;
67. Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine;
68. Vijeće za državnu pomoć Bosne i Hercegovine

Institucije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Ured za reviziju institucija BiH - Zakon o reviziji institucija BiH (Službeni glasnik BiH 12/06)

<u>Vertikalni opseg</u>

Pozicije u institucijama obuhvaćene ZDS-om

1. Stručni saradnik;

2. Viši stručni saradnik;
3. Stručni savjetnik;
4. Šef unutrašnje organizacione jedinice;
5. Pomoćnik ministra, pomoćnik direktora, glavni inspektor;
6. Sekretar;
7. Sekretar sa posebnim zadatkom.

Pozicije u institucijama koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Samostalni referenti;
2. Referenti;
3. Sudski i zavodski policajci;
4. Higijeničari;
5. Medicinsko osoblje;
6. Vozači;
7. Tehnički sekretari;
8. IT administratori;
9. Kurir/dostavljač pošte;
10. Komandiri smjene zavodske i sudske policije.

U **Federaciji BiH**
Horizontalni opseg

Institucije obuhvaćene ZDS-om

1. Federalni organi uprave: federalna ministarstva i federalne uprave koje mogu biti samostalne ili u sastavu federalnog ministarstva;
2. Federalne upravne organizacije: federalni zavodi, federalne direkcije i federalne agencije, koje se mogu osnivati samostalno ili u sastavu federalnog ministarstva;
3. Stručne i druge službe organa zakonodavne vlasti, organa izvršne vlasti, ombudsmeni, organi sudske vlasti, tužilaštvo, pravobranilaštvo, ustavove za izvršenje krivičnih sankcija, zatvori i organi za prekršaje Federacije BiH.

Institucije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Ustavni sud Federacije BiH;
2. Vrhovni sud Federacije BiH;
3. Federalno tužilaštvo, Fedralno pravobranilaštvo;
4. Oružane snage;
5. Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova – u odnosu na policijske službenike.

<u>Vertikalni opseg</u>

Pozicije u institucijama obuhvaćene ZDS-om

1. Odredbe Zakona o državnoj službi odnose se na sve pozicije državnih službenika u federalnim upravama i upravnim organizacijama;
2. Odredbe Zakona o državnoj službi odnose se na državne službenike koji taj status imaju u stručnim i drugim službama organa zakonodavne vlasti, organa izvršne vlasti, organima

sudske vlasti, tužilaštvima, pravobranilaštvima, ustanovama za izvršenje krivičnih sankcija, zatvorima i organima za prekršaje.

У Републици Српској
Хоризонтални опсег

Институције обухваћене ЗДС-ом

1. Републички органи управе Републике Српске

Институције које нису обухваћене ЗДС-ом

1. Јавне установе;
2. Јавне службе;
3. Јавна предузећа;
4. Агенције и
5. Фондови.

Вертикални опсег

Позиције у институцијама обухваћене ЗДС-ом

1. помоћник министра;
2. секретар министарства;
3. руководилац републичке управе и републичке управне организације;
4. замјеник и помоћник руководиоца републичке управе, републичке управне организације;
5. главни републички инспектор и
6. секретар у Агенцији

Позиције у институцијама које нису обухваћене ЗДС-ом

Менаџмент јавних установа, јавних служби, јавних предузећа, агенција и фондова тј. директори и извршни директори (Прописи којима регулише радно-правни статус, избор и именовање наведних позиција су Закон о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 1/16) и Закон о министарским, владиним и другим именовањима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 41/03).

Brčko distrikt BiH
Horizontalni opseg

Institucije obuhvaćene ZDS-om

1. Organi javne uprave Brčko distrikta BiH;
2. Kancelarija za reviziju javne uprave i institucije u Brčko distriktu BiH;
3. Drugi organi i institucije koje se finansiraju iz budžeta Distrikta, ukoliko po-sebnim zakonom nije drugačije određeno.

Institucije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Policija;
2. Pravosuđe;
3. Skupština.

Vertikalni opseg

Pozicije u institucijama obuhvaćene ZDS-om

1. Radna mjesta u organima javne uprave BD

Pozicije u institucijama koje nisu obuhvaćene

1. Radna mjesta u institucijama Brčko distrikta BiH, s tim da u Policiji Brčko distrikta BiH ima jedan broj zaposlenika koji imaju status državnog službenika ili namještenika (administracija).

Slijede dostupni podaci za kantone:

Unsko-sanski kanton
Horizontalni opseg

Institucije obuhvaćene ZDS-om

1. Služba Skupštine Unsko-sanskog kantona;
2. Ministarstvo finansija;
3. Ministarstvo Unutrašnjih poslova;
4. Ministarstvo pravosuđa i uprave;
5. Ministarstvo privrede;
6. Ministarstvo obrazovanja, nauke kulture i sporta;
7. Ministarstvo zdravstva rada i socijalne politike;
8. Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša;
9. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva;
10. Ministarstvo za pitanja boraca i ratnih vojnih invalida;
11. Kantonalna uprava civilne zaštite;
12. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove;
13. Kantonalna uprava za šumarstvo;
14. Poljoprivredni zavod;
15. Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći;
16. Kantonalni zavod za prostorno uređenje i planiranje;
17. Ured Vlade Unsko-sanskog kantona;
18. Kabinet premijera Unsko-sanskog kantona;
19. Ured za zakonodavstvo Vlade Unsko-sanskog kantona;
20. Ured za zajedničke poslove Vlade Unsko-sanskog kantona;
21. Komisija za koncesije Unsko-sanskog kantona;
22. Kantonalno pravobranilaštvo Unsko-sanskog kantona;
23. Kantonalno tužilaštvo Unsko-sanskog kantona;
24. Kantonalni sud u Bihaću;
25. Općinski sud u Bihaću;

26. Općinski sud u Cazinu;
27. Općinski sud u Velikoj Kladuši;
28. Općinski sud u Bosanskoj Krupi;
29. Općinski sud u Sanskom Mostu;
30. Jedinstveni gradski organ uprave Grada Bihaća;
31. Jedinstveni gradski organ uprave Grada Cazina;
32. Jedinstveni općinski organ uprave Općine Bosanska Krupa;
33. Jedinstveni općinski organ uprave Općine Bosanski Petrovac;
34. Jedinstveni općinski organ uprave Općine Velika Kladuša;
35. Jedinstveni općinski organ uprave Općine Cazin;
36. Jedinstveni općinski organ uprave Općine Ključ;
37. Jedinstveni općinski organ uprave Općine Sanski Most;
38. Službe za stručne poslove gradskih/općinskih vijeća;
39. Gradska/općinska pravobranilaštva.

Institucije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Javne ustanove (Uredba sa zakonskom snagom o ustanovama, "Službeni list R BiH" br. 6/92, 8/93 i 13/94);
2. Javna preduzeća (Zakon o javnim preduzećima u FBiH "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 8/05,81/08,22/09 i 109/12).

<u>Vertikalni opseg</u>

Pozicije u institucijama obuhvaćene ZDS-om

1. Sekretar sa posebnim zadatkom;
2. Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije;
3. Rukovodilac uprave, odnosno upravne organizacije koja se nalazi u sastavu organa državne službe;
4. Sekretar organa državne službe;
5. Načelnik osnovne organizacione jedinice;
6. Glavni kantonalni inspektor;
7. Šef osnovne organizacione jedinice koja u svom sastavu nema unutrašnje organizacione jedinice;
8. Šef unutrašnje organizacione jedinice;
9. Inspektor;
10. 10.Stručni savjetnik;
11. Viši stručni saradnik;
12. Stručni saradnik.

Pozicije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Članovi Skupštine Unsko-sanskog kantona i članovi Vlade Unsko-sanskog kantona, članovi gradskih/općinskih vijeća, gradski/općinski načelnici, sudije Kantonalnog suda u Bihaću, sudije općinskih sudova, stručni saradnici u općinskim sudovima, kantonalni tužilac, kantonalni i općinski pravobranilac i njegovi zamjenici, savjetnici nosioca javnih funkcija i policijski službenici Unsko-sanskog kantona;
2. Strukture upravljanja javnim ustanovama i javnim preduzećima (Zakon o radu Federacije Bosne i Hercegovine "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine"

broj: 26/16, Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima F BiH "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 12/03, 34/03 i 65/13);
3. Zaposlenici javnih ustanova i javnih preduzeća (Zakon o radu Federacije Bosne i Hercegovine).

Horizontalni opseg

Institucije obuhvaćene ZDS-om

1. Organi uprave i upravne organizacije Županije Posavske;
2. Organi uprave i upravne organizacije općina na području Županije Posavske.

Institucije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Javne ustanove i javna preduzeća čiji je osnivač Županija Posavska;
2. Agencije i zavodi čiji je osnivač Županija Posavska.

Vertikalni opseg

Pozicije u institucijama obuhvaćene ZDS-om

1. Rukovoditelj samostalne uprave i samostalne upravne organizacije, stručne službe i druge službe koju osniva Vlada Županije Posavske;
2. tajnik tijela državne službe;
3. rukovoditelj uprave i upravne organizacije koja se nalazi u sastavu ministarstva;
4. pomoćnik rukovoditelja tijela državne službe;
5. šef unutarnje ustrojbene jedinice;
6. inspektor;
7. stručni savjetnik;
8. viši stručni saradnik;
9. stručni saradnik.

Pozicije u institucijama koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. članovi Skupštine Županije Posavske;
2. članovi Vlade Županije Posavske;
3. suci županijskog suda;
4. suci općinskih sudova;
5. županijski tužitelji;
6. županijski pravobranitelj;
7. zamjenik županijskog pravobranitelja;
8. članovi općinskih vijeća i općinski načelnici;
9. općinski pravobranitelji i zamjenici općinskih pravobranitelja,

Tuzlanski kanton
Horizontalni opseg

Institucije obuhvaćene ZDS-om

1. Organi uprave i upravne organizacije Tuzlanskog kantona;

2. Organi uprave i upravne organizacije Grada Tuzla;
3. Organi uprave i upravne organizacije općina na području Tuzlanskog kantona.

Institucije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Javne ustanove i javna preduzeća čiji je osnivač Tuzlanski kanton;
2. Agencije i zavodi čiji je osnivač Tuzlanski kanton.

Vertikalni opseg

Pozicije u institucijama obuhvaćene ZDS-om

1. rukovodilac stručne i druge službe koju obrazuje Skupština, Vlada, gradsko ili općinsko vijeće, gradonačelnik odnosno načelnik;
2. sekretar organa državne službe;
3. pomoćnik rukovodioca organa državne službe;
4. glavni inspektor;
5. glavni interni revizor;
6. šef unutrašnje organizacione jedinice;
7. inspektor;
8. interni revizor;
9. stručni savjetnik;
10. viši stručni saradnik i
11. stručni saradnik.

Pozicije u institucijama koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. članovi Skupštine Tuzlanskog kantona;
2. premijer i ministri u Vladi kantona;
3. gradonačelnik, odnosno načelnici općina;
4. glavni kantonalni tužilac i kantonalni tužioci;
5. glavni kantonalni pravobranilac i zamjenici pravobranilaca;
6. predsjednik i sudije kantonalnog suda;
7. predsjednici i sudije općinskih sudova;
8. policijski službenici;
9. gradski, općinski pravobranioci i zamjenici gradskog i oćinskih pravobranilaca i
10. zaposleni u javnim ustanovama i javnim preduzećima.

Zeničko-dobojski kanton
Horizontalni opseg

Institucije obuhvaćene ZDS-om

1. Kabinet premijera Zeničko-dobojskog kantona;
2. Stručna služba Vlade Zeničko-dobojskog kantona;
3. Ured za zakonodavstvo Vlade Zeničko-dobojskog kantona;
4. Služba za zajedničke poslove Vlade Zeničko-dobojskog kantona;
5. Stručna Služba Skupštine Zeničko-dobojskog kantona;
6. Ministarstvo unutrašnjih poslova;
7. Ministarstvo za pravosuđe i upravu;

8. Ministarstvo finansija;
9. Ministarstvo za privredu;
10. Ministarstvo za prostorno uređenje, saobraćaj i komunikacije i zaštitu okolice;
11. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice;
12. Ministarstvo za boračka pitanja;
13. Ministarstvo zdravstva;
14. Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport;
15. Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu;
16. Kantonalna uprava civilne zaštite;
17. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove;
18. Kantonalni zavod za pravnu pomoć;
19. Kantonalna direkcija robnih rezervi;
20. Uprava policije;
21. Kantonalna uprava za šumarstvo;
22. Poljoprivredni zavod;
23. Zavod za vode;
24. Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje;
25. Kantonalna direkcija za ceste;
26. Kantonalno pravobranilaštvo Zeničko-dobojskog kantona;
27. Kantonalno tužilaštvo Zeničko-dobojskog kantona;
28. Kantonalni sud u Zenici;
29. Općinski sud u Zenici;
30. Općinski sud u Visokom;
31. Općinski sud u Kaknju;
32. Općinski sud u Zavidovićima;
33. Općinski sud u Tešnju;
34. Općinski sud u Žepču;
35. Gradska uprava grada Zenica;
36. Općinska uprava općine Visoko;
37. Općinska uprava općine Kakanj;
38. Općinska uprava općine Breza;
39. Općinska uprava općine Olovo;
40. Općinska uprava općine Vareš;
41. Općinska uprava općine Žepče;
42. Općinska uprava općine Maglaj;
43. Općinska uprava općine Zavidovići;
44. Općinska uprava općine Tešanj;
45. Općinska uprava općine Usora;
46. Općinska uprava općine Doboj-Jug;
47. Službe za stručne poslove gradskih/općinskih vijeća i
48. Gradska/općinska pravobranilaštva.

Institucije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Javne ustanove (Uredba sa zakonskom snagom o ustanovama, "Službeni list R BiH" br. 6/92, 8/93 i 13/94);
2. Javna preduzeća (Zakon o javnim preduzećima u FBiH" br. 8/05,81/08,22/09 i 109/12).

Vertikalni opseg

Pozicije u institucijama obuhvaćene ZDS-om

1. Rukovodilac samostalne uprave i samostalne upravne organizacije;
2. Sekretar organa državne službe;
3. Rukovodilac uprave, odnosno upravne organizacije koja se nalazi u sastavu organa državne službe;
4. Pomoćnik rukovodioca organa državne službe;
5. Glavni inspektori;
6. Šef unutrašnje organizacione jedinice;
7. Inspektor;
8. Stručni savjetnik;
9. Viši stručni saradnik i
10. Stručni saradnik.

Pozicije u institucijama koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Premijer Vlade;
2. Ministri u Ministarstvima;
3. Gradonačelnici/Općinski načelnici;
4. Glavni Tužilac i Tužioci;
5. Predsjednici sudova i Sudije;
6. Glavni pravobranilac Kantonalni/Gradski/Općinski i Pravobranioci;
7. Strukture upravljanja javnim ustanovama i javnim preduzećima (Zakon o radu Federacije Bosne i Hercegovine "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 26/16, Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima F BiH "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 12/03, 34/03 i 65/13);
8. Zaposlenici javnih ustanova i javnih preduzeća (Zakon o radu Federacije Bosne i Hercegovine).

Bosansko-podrinjski kanton

Odredbama Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04,67/05 i 08/05) utvrđeno je da se pomenuti Zakon primjenjuje na rukovodeće državne službenike i ostale državne službenike i to na: raukovodioca samostalne uprave i samostalne ustanove, sekretara organa državne službe, rukovodioca uprave i ustanove koje se nalaze u sastavu ministarstva; pomoćnika rukovodioca organa državne službe; glavnog kantonalnog inspektora; šefa unutrašnje organizacione jedinice; inspektore, stručne savjetnike, više stručne saradnike i stručne saradnike.

Srednjobosanski kanton

Horizontalni opseg

Institucije obuhvaćene ZDS-om

1. Stručna služba Skupštine SBK;
2. Stručna služba Vlade SBK;
3. Kabinet premijera SBK;
4. Ministarstvo pravosuđa i uprave;
5. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta;

6. Ministarstvo zdravstva i socijalne politike;
7. Ministarstvo privrede;
8. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva;
9. Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova;
10. Ministarstvo unutrašnjih poslova (izuzev policijskih službenika);
11. Ministarstvo finansija;
12. Kantonalne uprave;
13. Vladini Uredi;
14. Općine (Jajce, Dobretići, Donji Vakuf, Bugojno, Gornji Vakuf/Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Busovača, Kiseljak, Fojnica, Kreševo);
15. Uposlenici kantonalnog i općinskih sudova i
16. Kantonalno i općinska pravobranilaštva.

Institucije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Bolnice;
2. Domovi zdravlja;
3. Zavod za zdravstveno osiguranje;
4. Zavod za javno zdravstvo;
5. Škole;
6. Javna preduzeća i
7. Javne ustanove.

Vertikalni opseg

Pozicije u institucijama obuhvaćene ZDS-om

1. rukovodilac samostalne uprave i samostalne ustanove;
2. sekretar organa državne službe;
3. rukovodilac uprave i ustanove koje se nalaze u sastavu ministarstva;
4. pomoćnik rukovodioca organa državne službe;
5. glavni federalni i glavni kantonalni inspektori.
6. šef unutrašnje organizacione jedinice;
7. inspektori;
8. stručni savjetnik;
9. viši stručni saradnik;
10. stručni saradnik.

Pozicije u institucijama koje nisu obuhvaćene *ZDS-om*

1. Poslanici u Skupštini SBK;
2. Premijer i ministri u Vladi SBK;
3. Savjetnici predsjednika i podpredsjednika skupštine i premijera;
4. policjski službenici

Hercegovačko-neretvanski kanton
Horizontalni opseg

Institucije obuhvaćene ZDS-om

1. Organi uprave i upravne organizacije Hercegovačko-neretvanskog kantona;
2. Organi uprave i upravne organizacije Grada Mostara;
3. Organi uprave i upravne organizacije općina na području Hercegovačko-neretvanskog kantona.

Institucije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Javne ustanove i javna preduzeća čiji je osnivač Hercegovačko-neretvanskog kanton;
2. Agencije i zavodi čiji je osnivač Hercegovačko-neretvanskog kanton.

Vertikalni opseg

Pozicije u institucijama obuhvaćene ZDS-om

1. rukovodilac stručne i druge službe koju obrazuje Skupština, Vlada, gradsko ili općinsko vijeće, gradonačelnik odnosno načelnik;
2. sekretar organa državne službe;
3. pomoćnik rukovodioca organa državne službe;
4. glavni inspektor;
5. glavni interni revizor;
6. šef unutrašnje organizacione jedinice;
7. inspektor;
8. interni revizor;
9. stručni savjetnik;
10. viši stručni saradnik;
11. stručni saradnik;
12. stručni saradnik.

Pozicije u institucijama koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. članovi Skupštine Hercegovačko-neretvanskog kantona;
2. premijer i ministri u Vladi Hercegovačko-neretvanskog kantona;
3. gradonačelnik, odnosno načelnici općina
4. glavni kantonalni tužilac i kantonalni tužioci;
5. glavni kantonalni pravobranilac i zamjenici pravobranilaca;
6. predsjednik i sudije kantonalnog suda;
7. predsjednici i sudije općinskih sudova;
8. policijski službenici;
9. gradski, općinski pravobranioci i zamjenici gradskog i oćinskih pravobranilaca;
10. zaposleni u javnim ustanovama i javnim preduzećima.

Zapadnohercegovački kanton
Odgovor na ovo pitanje u odnosu na Županiju Zapadnohercegovačku dostavljen uz odgovor na pitanje broj 87. (politički kriteriji) Upitnika Europske komisije za BiH 28. veljače 2018. godine.

Horizontalni opseg

Institucije obuhvaćene ZDS-om

1. Županijska ministarstva;
2. županijske uprave;
3. upravne organizacije;
4. stručne službe koje osniva Vlada ŽZH.

Institucije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Članovi Skupštine i Vlade ŽZH;
2. suci Županijskog suda i općinskih sudova;
3. županijski tužitelji;
4. županijski pravobranitelji;
5. gradonačelnici i načelnici;
6. članovi općinskih vijeća;
7. policijski službenici;
8. uposlenici javnih ustanova (škole, zdravstvene ustanove, javni vrtići).

Vertikalni opseg

Pozicije u institucijama obuhvaćene ZDS-om

Rukovodeći državni službenici:

1. rukovoditelj samostalne uprave i samostalne upravne organizacije;
2. tajnik tijela državne službe;
3. rukovoditelj uprave i upravne organizacije koje se nalaze u sastavu ministarstva;
4. pomoćnik rukovoditelja tijela državne službe;
5. glavni inspektor.

Pozicije u institucijama koje nisu obuhvaćene

1. Savjetnici rukovoditelja tijela *ZDS-om*

Kanton Sarajevo
Horizontalni opseg

Institucije obuhvaćene ZDS-om

1. Organi uprave i upravne organizacije Kantona Sarajevo;
2. Organi uprave i upravne organizacije Grada Sarajevo;
3. Organi uprave i upravne organizacije općina na teritoriji Kantona Sarajevo.

Institucije koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. Javne ustanove čiji je osnivač Kanton Sarajevo;
2. Kantonalna javna preduzeća;

3. Kantonalna javna komunalna preduzeća;
4. Fondovi i agencije čiji je osnivač Kanton Sarajevo;
5. Uprava policije, kao samostalna upravna organizacija u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova (Zakon o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo, "Službene novine Kantona Sarajevo" broj 1/16).

Vertikalni opseg

Pozicije u institucijama obuhvaćene ZDS-om

1. rukovodilac stručne i druge službe koju obrazuje Vlada, Gradonačelnik ili načelnik;
2. sekretar organa državne službe;
3. pomoćnik rukovodioca organa državne službe;
4. glavni inspector;
5. šef unutrašnje organizacione jedinice;
6. inspector;
7. stručni savjetnik;
8. viši stručni saradnik,stručni saradnik.

Pozicije u institucijama koje nisu obuhvaćene ZDS-om

1. članovi Skupštine Kantona;
2. članovi Vlade Kantona;
3. sudije Kantonalnog suda u Sarajevu i kantonalni tužioci;
4. kantonalni pravobranilac i zamjenici kantonalnog pravobranioca;
5. vijećnici Gradskog vijeća Grada Sarajeva;
6. gradski pravobranilac i zamjenici gradskog pravobranioca;
7. vijećnici općinskih vijeća općina na teritoriji Kantona;
8. općinski pravobranioci i zamjenici općinskogpravobranioca;
9. gradonačelnik Grada Sarajeva;
10. općinski načelnici općina na teritoriji Kantona;
11. sudije Općinskog suda u Sarajevu;
12. Policijski komesar;
13. Policijski službenici Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo.

38. (91) U vezi sa odgovorima na pitanja 91 i 94, molimo dopunite odgovor informacijama koje nedostaju tako što ćete opisati zakonsku odredbu o delegiranju ovlaštenja od viših nižim nivoima u državnoj službi, kao i kako se takav sistem delegiranja ovlaštenja primjenjuje i funkcioniše u praksi od viših ka nižim nivoima u strukturama rukovođenja (tj. postoje li pravilnici koje donose ministri koji propisuju takve poslove i da li je transparentno opisano pod kojim uslovima se delegiraju poslovi i koje vrste poslova).

Kada je u pitanju Agencija za državnu službu **Bosne i Hercegovine**, u sklopu odgovora na 94. pitanje je većim dijelom dat odgovor na ovo pitanje. Vezano za zakonsku odredbu o delegiranju ovlaštenja, ista je sadržana u članu 29. stav (2) Zakona o upravnom postupku (Službeni glasnik BiH, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), gdje je propisano da: “Rukovodilac organa uprave može ovlastiti drugu službenu osobu istog organa da rješava u upravnim stvarima iz određene vrste upravnih poslova ili drugu stručnu službenu osobu za vođenje postupka, odnosno preduzimanje radnje u postupku prije donošenja rješenja.”.

U stavu (3) istog člana navedeno je: "O ovlaštenju službenih osoba iz stava 2. ovog člana, rukovodilac organa uprave dužan je donijeti posebno rješenje, koje sadrži lične podatke službenih osoba i obim njihovih ovlaštenja, za rješavanje u upravnim stvarima (da vodi upravni postupak, ili da rješava upravne stvari ili jedno i drugo).".

Sistem delegiranja ovlaštenja od viših nižim nivoima u državnoj službi može biti, pored pojedinačnih akata (rješenja koje donosi rukovodilac institucije), propisan i pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji svake institucije.

Ministarstvo pravde BiH - Donošenjem Rješenja o delegiranju ovlaštenja kojim se prenose ovlasti sa višeg nivoa rukovođenja na niži nivo rukovođenja, uređeno je Zakonom, Pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji, kao i drugim posebnim propisima, kojima se u skladu sa zakonom detaljnije uređuje delegiranje ovlaštenja. Zakonske odredbe kojim se delegiraju ovlaštenja od viših nivoa, kao i način delegiranja ovlaštenja, propisani su odredbama Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH", broj: 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), kao opštim procesnim zakonom, čijim odredbama je propisano slijedeće:

Član 29.

(1) U upravnoj stvari, za čije je rješavanje nadležan organ uprave, rješenje u upravnom postupku donosi rukovodilac tog organa, ako propisom o organizaciji tog organa ili drugim posebnim propisima nije drugačije određeno;
(2) Rukovodilac organa uprave može ovlastiti drugu službenu osobu istog organa da rješava u upravnim stvarima iz određene vrste upravnih poslova ili drugu stručnu službenu osobu za vođenje postupka, odnosno preduzimanje radnje u postupku prije donošenja rješenja;
(3) O ovlaštenju službenih osoba iz stava 2. ovog člana, rukovodilac organa uprave dužan je donijeti posebno rješenje, koje sadrži lične podatke službenih osoba i obim njihovih ovlaštenja, za rješavanje u upravnim stvarima (da vodi upravni postupak, ili da rješava upravne stvari ili jedno i drugo);
(4) Ovlaštenje za rješavanje obuhvata i vođenje postupka koje prethodi rješavanju.

Član 30.

Ako je za rješavanje u upravnoj stvari nadležno Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, postupak vodi i priprema prijedlog rješenja ovlaštena osoba ili tijelo koje svojim aktom odredi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, ako zakonom, odnosno drugim propisom nije drugačije određeno.

Član 31.

Ako je za rješavanje u upravnoj stvari nadležan Dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, postupak vodi i priprema prijedlog rješenja ovlaštena osoba ili komisija, ili drugo tijelo koje svojim aktom odrede ti organi, ako zakonom, odnosno drugim propisom nije drugačije određeno.

Član 32.

U upravnim stvarima u kojima rješava institucija koja ima javna ovlaštenja, rješenje donosi rukovodilac institucije, ako zakonom ili drugim propisom nije drugačije određeno. Rukovodilac može ovlastiti drugu službenu osobu institucije da preduzima radnje u postupku do donošenja

rješenja, ili da rješava u upravnim stvarima iz nadležnosti te institucije, o čemu se donosi posebno rješenje koje sadrži lične podatke službenih osoba i obim ovlaštenja za rješavanje u upravnim stvarima.

U **Federaciji BiH** ne postoje pravilnici koje donose ministri, a kojima se uređuje pitanje delegiranja ovlaštenja, s obzirom da je ovo pitanje uređeno zakonskim odredbama (član 70. Zakona o organizaciji organa uprave u FBiH („Sl.novine FBiH“, br. 35/05 i člana 36. Zakona o upravnom postupku FBiH („Sl.novine FBiH“, br. 2/98 i 48/99).

У **Републици Српској**, делегирање надлежности прописано је Законом о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“ бр. 13/02, 87/07 и 50/10), тако што је у члану 31а између осталог прописано да Рјешење у управном поступку доноси руководилац, односно старјешина органа ако посебним прописом није другачије прописано, руководилац, односно старјешина органа може овластити друго службено лице из истог органа за доношење рјешења, изузев акта о одлагању извршења рјешења. У истом закону у члану 31б прописано је да руководилац, односно старјешина органа може овластити друго службено лице из истог органа за вођење управног поступка и доношење рјешења или за вођење поступка. Овлаштено службено лице из наведеног члана може бити лице које има седми степен школске спреме, одговарајућег смјера, најмање три године радног искуства у траженом степену образовања и положен стручни испит за рад у републичким органима управе. О овлаштењу службеног лица и оба наведена члана Закона руководилац, односно старјешина органа донои посебно рјешење које садржи личне податке службеног лица и обим овлаштења. Имајући у вииду да је делегирање надлежности у предметном Закону јасно прописано не постоји подзаконски акт руководиоца, односно старјешине органа којим се предметна матеија даље разрађује. Наведени институт делегирања надлежности се примјењује у пракси али не често.

U **Brčko distriktu BiH,** članom 37. Zakona o javnoj upravi Brčko distrikta BiH propisano je da rukovodioci organa javne uprave mogu prenijeti ovlaštenja na rukovodeće službenike i druge službenike u skladu sa zakonom. Prenos ovlaštenja vrši se u pisanoj formi, a što ne oslobađa odgovornosti rukovodioca organa javne uprave koji je prenio ovlaštenja. Prenos ovlaštenja se uglavnom vrši u slučaju odsutnosti rukovodioca organa javne uprave ili radi efikasnijeg obavljanja poslova. Ne postoje posebni pravilnici koji propisuju pod kojim uslovima se delegiraju poslovi i koje vrste poslova. Članom 123. Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH propisano je da rukovodilac organa javne uprave može pismenim putem prenijeti dio svojih ovlaštenja, koja se odnose na prava, obaveze u skladu sa zakonom, na rukovodeće službenike, odnosno rukovodeće namještenike.

Osim odredbe člana 117 Zakona o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH koja je opisana u osnovnom odgovoru na pitanje broj 91, u pravosudnim institucijama Brčko distrikta BiH ne postoji pravilnik koji bi detaljno razradio ovaj postupak, određujući pod kojim uslovima i koje vrste poslova se delegiraju. Međutim, u dosadašnjoj praksi nije bilo problema u vezi primjene ove zakonske odredbe.

Slijede dostupne informacije za **kantone:**

Kada je u pitanju **Unsko-sanski kanton,** odredbom člana 70. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine("Službene novine Federacije BiH" br. 35/05), te odredbom člana 36. stav (2) Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 2/98 i 48/99), utvrđeni su slučajevi i postupak delegiranja ovlaštenja.

Prema navedenim zakonskim odredbama delegiranje ovlaštenja može izvršiti samo rukovodilac organa državne službe, na način što za rješavanje pojedinih pitanja iz nadležnosti organa posebnim rješenjem može ovlastiti rukovodećeg ili drugog državnog službenika. Takvo ovlaštenje obuhvata samo donošenje pojedinačnih akata organa i odnose se na rješavanje pitanja iz radnog odnosa državnih službenika i namještenika, upravno rješavanje i sl.. U Unsko-sanskom kantonu ne postoje pravilnici koji propisuju takve poslove.

Kada je riječ o **Posavskom kantonu**, prema odredbama članka 70. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj:35/05)“ Organi uprave i upravne organizacije na svim nivoima vlasti u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, koji se odnose na upravno rješavanje i rješavanje o pravima, dužnostima i odgovornosti državnih službenika i namještenika iz radnog odnosa, kao i u drugim pojedinačnim stvarima, donose rješenja, zaključke i druge pojedinačne akte, predviđene posebnim propisom.

Pojedinačne akte iz stava 1. ovog lana donosi rukovodilac organa uprave, odnosno upravne organizacije, a u općini - općinski načelnik, odnosno u gradu - gradonačelnik.

Rukovodioci iz stava 2. ovog člana mogu ovlastiti rukovodeće državne službenike, ili druge državne službenike da donose pojedinačne akte za određena pitanja iz stava 1. ovog člana o čemu su dužni donijeti pisano rješenje.

Pravilnik koji bi detaljno razradio postupak delegiranja, određujući pod kojim i koje vrste poslova se delegiraju ne postoji.

U **Tuzlanskom kantonu,** Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 7/17, 10/17 i 10/18) u Poglavlju II – Radna mjesta državnih službenika izričito i transparentno opisuje poslove koje obavljaju državni službenicu sa odgovornostima i ovlaštenjima. Ne postoji poseban pravilnik kojima se propisuje pod kojim uslovima i koje vrste poslove se delegiraju. Delegiranje ovlaštenja vrši se u skladu sa Članom 70. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj:35/05) koji u stavu (3) kaže da rukovodioci organa mogu ovlastiti državne službenike da donose pojedinačne akte.

U Ministarstvu za pravosuđe i upravu **Zeničko-dobojskog kantona** ne postoje posebni pravilnici koje donosi Ministar a koji propisuju delegiranje ovlaštenja.

Kada je u pitanju **Bosansko-podrinjski kanton,** na osnovu člana 52. stav.1. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine (Sl. novine FBiH, broj 35/05), člana 6. stav 3. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine (Sl. novine FBiH, broj 29/03, 3/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06), članova 7. i 76. Zakona o namještenicima u organima državne službe u FBiH (Sl. novine FBiH, broj 49/05), a u skladu sa Uredbom o poslovima osnovne djelatnosti organa državne službe koje obavljaju državni službenici, uvjetima za vršenje tih poslova i ostvarivanje određenih prava iz radnog odnosa (Sl. novine FBiH, broj 35/04 i 3/06), i odredbama Uredbe o dopunskim poslovima osnovne djelatnosti i poslovima pomoćne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju namještenici (Sl.novine FBiH, broj 69/05) svako Ministarstvo u Bosansko-podrinjskom kantonu posjeduje Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sitematizaciji radnih mjesta. Pravilnikom se utvrđuju osnovni principi o unutrašnjoj organizaciji i nadležnosti Ministarstava , unutrašnja organizacija i nadležnost Ministarstva, sistematizacija radnih mjesta, rukovođenje

Ministarstvom, ovlaštenja u rukovođenju i odgovornosti za obavljanje poslova, stručni kolegiji i radna tijela, saradnja u vršenju poslova, programiranje i planiranje rada, način ostvarivanja prava i dužnosti iz radnih odnosa i disciplinska i materijalna odgovornost državnih službenika i namještenika, ostvarivanje javnosti rada Ministarstva, kao i druga pitanja od značaja za unutrašnju organizaciju i rad Ministarstva.

U **Srednjobosanskom kantonu**, ne postoje pravilnici koje donose ministri, a kojima se uređuje pitanje delegiranja ovlaštenja, s obzirom da je ovo pitanje uređeno zakonskim odredbama (član 70. Zakona o organizaciji organa uprave u FBiH („Sl.novine FBiH", br. 35/05 i člana 36. Zakona o upravnom postupku FBiH („Sl.novine FBiH", br. 2/98 i 48/99).

U **Hercegovačko - neretvanskom kantonu** član 70. Zakona o organizaciji uprave u Hercegovačko-neretvanskom kantonu („Službene novine HNK", br. 9/09), propisuje delegiranja ovlaštenja od viših ka nižim nivoima rukovođenja vertikalan je prema principu od najvišeg ka nižem i obrnuto, na način, da rukovoditelji organa uprave na svim nivoima vlasti u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, koji se odnose na upravno rješavanje i rješavanje o pravima, dužnostima i odgovornosti državnih službenika i namještenika iz radnog odnosa, kao i u drugim pojedinačnim stvarima, donose rješenja, zaključke i druge pojedinačne akte, predviđene posebnim propisom. Rukovoditelji organa uprave mogu ovlastiti rukovodeće državne službenike, ili druge državne službenike da donose pojedinačne akte za određena gore pomenuta pitanja o čemu su dužni donijeti pisano rješenje.

U Hercegovačko - neretvanskom kantonu nisu doneseni posebni pravilnici koji propisuju delegiranje ovlaštenja.

Sukladno članku 66. Zakona o organizaciji tijela uprave u Županiji **Zapadnohercegovačkoj** (Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke broj: 9/06) tijela uprave i upravne organizacije, na svim razinama vlasti, u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti koji se odnose na upravno rješavanje i rješavanje o pravima, dužnostima i odgovornosti državnih službenika i namještenika iz radnog odnosa, kao i drugim pojedinačnim stvarima, donose rješenja, zaključke i druge pojedinačne akte, predviđene posebnim propisom.

Pojedinačne akte donosi rukovoditelj tijela uprave, odnosno upravne organizacije, a u gradu-gradonačelnik, odnosno u općini –općinski načelnik.

Rukovoditelji mogu ovlastiti rukovodeće državne službenike ili druge državne službenike da donose pojedinačne akte za određena pitanja o čemu su dužni donijeti pismeno rješenje.

U Županiji Zapadnohercegovačkoj nisu doneseni posebni pravilnici koji propisuju delegiranje ovlaštenja.

Zakon o državnoj službi u **Kantonu Sarajevo** („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 31/16) je u Poglavlju II propisao radna mjesta državnih službenika, te taksativno i na transparentan način propisao poslove koje navedena lica obavljaju, odgovornost i ovlaštenja. Delegiranje ovlaštenja se samo i isključivo vrši shodno članu 70. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 35/05), kojim je propisano da rukovodilac organa uprave (najviši rukovodeći nivo), posebnim rješenjem može ovlastiti državnog službenika za donošenje pojedinačnog akta.

39. (95) U vezi sa pitanjem 95, dopunite odgovor nedostajućim informacijama na listi svih institucija koje su nadležne za praćenje i izvještavanje o postupku zapošljavanja/ imenovanja u državnoj službi u Bosni i Hercegovini. Opišite šta preduzimaju nadležne institucije u slučajevima kršenja ili nepravilnosti u primjeni postupaka zapošljavanja u državnu službu, kako bi se osiguralo da se u praksi poštuju meritokratske procedure.

Kada je u pitanju Agencija za državnu službu **Bosne i Hercegovine**, kako je u odgovoru na 95. pitanje i naznačeno, nadležne institucije u slučajevima kršenja ili nepravilnosti u postupku zapošljavanja u državnu službu su:

- Odbor državne službe za žalbe, koji prati regularnost provedenog postupka zapošljavanja, te odlukama potvrđuje regularnost provedenog postupka ili eventualno nalaže ponovni postupak u određenom dijelu;
- Upravni inspektorat, koji u okviru svojih nadležnosti prati zakonitost procesa postupaka zapošljavanja;
- Interna revizija MFTBiH, koja u okviru svojih nadležnosti provodi proces revizije zapošljavanja državnih službenika i dalje vrši praćenje;
- Obudsmen za zaštitu ljudskih prava, koji prati postupak zapošljavanja, u domenu povrede ljudskih prava.

Pored navedenih institucija, zaštita regularnosti zapošljavanja u državnu službu ostvaruje se i sudskim putem.

Ministarstvo pravde BiH- Odbor državne službe za žalbe je drugostepeni organ u postupcima postavljenja državnih službenika. On je odgovoran za razmatranje svih odluka, preduzetih ili propuštenih radnji institucije i/ili Agencije, koje se odnose na status državnih službenika. Odbor postupa na zahtjev državnog službenika na kojeg se sporna odluka, preduzeta ili propuštena radnja odnosi, ukoliko državni službenik ima jasno opredijeljen pravni interes; institucije gdje službenik obavlja svoju dužnost; ili Agencije za državnu službu. U slučaju da utvrdi nepravilnosti, Odbor može ukinuti, poništiti ili izmjeniti odluku prvostepenog organa. Odluke Odbora moraju biti donesene na zakonskim osnovama i pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju. Te odluke su konačne i mogu se preispitivati u sudskom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine. Poseban oblik nadzora u pogledu zapošljavanja državnih službenika predstavlja institut ukidanja rješenja u slučaju nepravilnog postavljenja državnih službenika. Naime, Odbor izvan žalbenog postupka, u slučaju nepravilnog postavljenja državnog službenika zbog toga što: oglašavanje nije izvršila Agencija za državnu službu; izborni proces je nastavljen nakon poništenja oglasa od strane Agencije; državni službenik je postavljen bez ispunjavanja opštih uslova, a nije riječ o slučaju naknadnog prestanka ispunjavanja opštih uslova; komisiju za izbor nije imenovala Agencija ili je komisija koju imenuje rukovodilac institucije imenovana bez saglasnosti Agencije; izbor je obavila komisija čiji je jedan ili više članova izuzeto, nakon donesene odluke o izuzeću; izborni proces nije sadržavao zakonom i podzakonskim aktima propisane ispite; državni službenik je postavljen ili imenovan bez odgovarajućeg konkursa; nerukovodećeg državnog službenika nije postavila Agencija ili postavljenje nije izvršeno u skladu sa rezultatima izbornog procesa; rukovodećeg državnog službenika nije imenovala nadležna institucija Bosne i Hercegovine ili je imenovanje izvršeno bez mišljenja Agencije ili imenovanje nije izvršeno sa liste uspješnih kandidata, može ukinuti rješenje o postavljenju državnog službenika doneseno suprotno odredbama zakona.

U **Federaciji BiH,** transparentnost procesa zapošljavanja osigurana je kroz postupak javnog konkursa. Agencija za državnu službu Federacije BiH u okviru svojih nadležnosti propisanih odredbama Zakona o državnoj službi u Federaciji i podzakonskim propisima donesenim na temelju zakona, zadužena je za postupak praćenja i izvještavanja o postupku zapošljavanja u državnoj službi. O uočenim nepravilnostima u procesu zapošljavanja obavještava se upravna inspekcija da u okviru svojih nadležnosti utvrđenih Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) poduzme odgovarajuće mjere. Nema tijela koje se bavi monitoringom procesa zapošljavanja i imenovanja, osim što Odbor državne službe za žalbe Federacije BiH prati regularnost provedenog postupka zapošljavanja, na način da odlučuje u drugom stepenu o svim žalbama koji se ulože na rješenja rukovoditelja organa državne službe, kao i odluke direktora Agencije za državnu službu Federacije BiH.

Kod odgovora na dodatno pitanje „Šta poduzimaju nadležne institucije u slučajevima kršenja ili nepravilnosti u primjeni postupka zapošljavanja u državnu službu“.... dostavljamo i dodatno pojašnjenje.

U skladu sa čl. 21. Uredbe o uvjetima, načinu i programu za polaganje ispita općeg znanja i stručnog ispita za kandidate za državnu službu u Federaciji Bosne i Hercegovine - prečišćeni tekst ("Službene novine Federacije BiH", br.10/18)., službenik Agencije zadužen za provedbu javnog natječaja (u daljem tekstu: službenik), vrši nadzor nad provedbom natječajne procedure. U slučaju da službenik uoči da Komisija za izbor ili pojedini njen član postupa suprotno zakonu i podzakonskim aktima ili na drugi način dovodi u pitanje regularnost natječajne procedure, dužan je ukazati Komisiji na uočene nepravilnosti i zatražiti da se uočene nepravilnosti odmah otklone. Ako Komisija ne postupi po upozorenju, službenik će prekinuti provedbu procedure javnog natječaja i o tome odmah obavijestiti direktora Agencije.

Direktor Agencije, nakon ocjene utvrđenih nepravilnosti može razriješiti članove ili pojedinog člana Komisije i poništiti dio stručnog ispita koji je proveden suprotno zakonu i podzakonskim aktima. U slučaju predviđenom kako je naprijed navedeno, direktor Agencije dužan je u roku od sedam dana imenovati novog člana ili članove Komisije.

У **Републици Српској**, правна заштита учесника поступка јавне конкуренције за запошљавање у републичким органима управе загарантована је Законом о државним службеницима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08, 117/11, 37/12 и 57/16). Одредбом члана 33. Закона о државним службеницима, прописано је да кандидати који не испуњавају услове за обављање послова радног мјеста на које се конкуренција односи, чије су пријаве неблаговремене или непотпуне, не позивају се на интервју, о чему на приједлог Конкурсне комисије, одлучује Агенција за државну управу закључком. Против овог закључка дозвољена је посебна жалба која се подноси Одбору државне управе за жалбе у року од 3 дана од дана пријема закључка.

Након спроведеног поступка избора и пријема изабраног кандидата у радни однос, свим учесницима поступка/кандидатима доставља се обавјештење о резултатима и рјешење о пријему односно рјешење о постављењу. Кандидати који сматрају да су се у поступку десиле неправилности које могу утицати на исход поступка могу против рјешења о пријему државног службеника у радни однос изјавити жалбу Одбору државне управе за жалбе у року од 15 дана од дана пријема обавјештења. Протов Рјешења Владе о постављењу руководећих државних службеника, кандидати могу покренути управни спор подношењем тужбе надлежном суду у року од 30 дана од дана пријема обавјештења.

Агенција за државну управу Републике Српске води евиденцију о конкурсним процедурама за запошљавање/попуњавање упражњених радних мјеста државних службеника.

Odbor za zapošljavanje je organ koji učestvuje u postupku zapošljavanja u državnu službu **Brčko distrikta BiH** i odgovoran je za praćenje i osiguravanje istovjetnih standarda i postupaka prilikom zapošljavanja. Nadležnosti Odbora su propisane odredbama Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH, i prema članu 27. i 28. Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH broj 9/14, 37/15 i 48/16), Odbor za zapošljavanje je organ koji učestvuje u postupku zapošljavanja državnih službenika i namještenika u državnu službu, te je nadležan za primanje i razmatranje prijava, predlaganje Odluke o raspisivanju i poništenju internog oglasa ili javnog konkursa, praćenje rokova propisanih ovim zakonom i praćenje i osiguravanje istovjetnih standarda i postupaka prilikom zapošljavanja.

Nadležne institucije koje prate primjenu Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH i Pravilnika o zapošljavanju, te osiguravaju pravilnu primjenu procedura zapošljavanja u državnu službu su Apelaciona komisija kao drugostepeni organ i Upravna inspekcija.

Prema članu 42. Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH, Odbor za zapošljavanje dužan je izabranog kandidata obavijestiti o izboru prvi naredni radni dan nakon provedenog izbora telefonom ili e-mailom i izabrani kandidat dužan je u roku od pet (5) radnih dana dostaviti dokaze kojim se potvrđuje ispunjavanje opštih i posebnih uslova. Na osnovu dostavljene dokumentacije, Odbor za zapošljavanje provjerava ispunjavanje opštih i posebnih uslova, kao i podatke na osnovu kojih je vršeno bodovanje u roku od tri (3) dana od dana dostavljanja dokumentacije. U slučaju da se u postupku provjere utvrdi da dokazi ne odgovaraju podacima u podnesenoj prijavi, kandidat se briše sa rang-liste i provodi se procedura za sljedećeg kandidata sa rang-liste. Odbor za zapošljavanje dužan je da najkasnije u roku od 24 sata po isteku roka od pet (5) dana, a nakon obavljene provjere kandidata, dostavi gradonačelniku pismeno izrađenu odluku o izboru kandidata na potpisivanje. O rezultatima izbora kandidata, Odbor za zapošljavanje pismeno obavještava svakog kandidata koji je podnio prijavu, u roku od pet (5) dana od dana donošenja odluke o izboru.

Kandidat koji nije zadovoljan rezultatima postupka može izjaviti žalbu Apelacionoj komisiji u roku od osam (8) dana od dana prijema pismenog obavještenja, te je Apelaciona komisija dužna da u roku od osam (8) dana odluči po žalbi i odluka Apelacione komisije je konačna. Postupak izbora kandidata, od zatvaranja javnog konkursa, odnosno internog oglasa, do donošenja odluke o izboru ne može trajati duže od šezdeset (60) radnih dana, ne računajući vrijeme trajanja žalbenog postupka.

Proceduralna pitanja, način ocjenjivanja kandidata, rad Komisije za zapošljavanje i druga administrativno-tehnička pitanja utvrđena su Pravilnikom o zapošljavanju.

Prema članu 124. Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH, Apelaciona komisija je nadležna za odlučivanje po žalbama na rješenja i sve druge akte donesene u skladu sa ovim zakonom, te protiv odluke službenik, odnosno namještenik može pokrenuti upravni spor.

Nadzor nad primjenom ovog zakona ima upravni inspektor koji je dužan da dostavlja informaciju o primjeni zakona gradonačelniku najmanje jednom u šest mjeseci.

U slučaju kršenja ili nepravilnosti u postupku zapošljavanja službenika i namještenika u pravosudnim institucijama, Pravosudna komisija, kao organ nadležan da vrši kontrolu po žalbi kao redovnom pravnom lijeku i sudovi Brčko distrikta BiH koji vrše sudsku kontrolu zakonitosti i pravilnosti odluka o izboru kandidata, imaju mogućnost da, u slučaju nepoštovanja meritokratskih procedura uspostavljenih Statutom, pozitivnim zakonima i podzakonskim aktima, sankcionisati takvo ponašanje u smislu poništenja Odluke o izboru i/ili poništenja raspisanog javnog konkursa, te predmet vratiti na ponovno postupanje davajući jasne obavezujuće upute kako i na koji način treba postupati u svrhu ostvarenja ovog cilja.

Dostupne informacije za **kantone** su sljedeće:

Kada je u pitanju **Unsko-sanski kanton**, organ koji je nadležan da u drugom stepenu odlučuje o svim žalbama koje se izjave na rješenja rukovodioca organa državne službe u postupku zapošljavanja je Odbor državne službe za žalbe Federacije Bosne i Hercegovine kao stručna služba Vlade Federacije BiH. Ministarstvo pravosuđa i uprave vrši upravni nadzor nad provođenjem Zakona o državnim službenicima i namještenicima, putem upravne inspekcije.U slučaju kada utvrdi da je u postupku zapošljavanja povrijeđen zakon ili drugi propis upravna inspekcija je nadležna naložiti mjere iz člana 125. Zakona o organizaciji organa uprave u federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 35/05). Ministarstvo pravosuđa i uprave Unsko-sanskog kantona jednom godišnje izvještava Vladu Kantona i Skupštinu Kantona o provođenju Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Vlada Unsko-sanskog kantona ima pravo odrediti mjere za unapređenje stanja u organima državne službe.

Povjerenstvo državne službe za prizive **Županije Posavske** prati regularnost provedenog postupka zapošljavanja, na način da odlučuje u drugom stupnju o svim žalbama koji se ulože na rješenja rukovoditelja tijela državne službe.

Zakonom o državnoj službi u **Tuzlanskom kanton**u („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:7/17, 10/17 i 10/18) i Odlukom o davanju saglasnosti za obavljanje poslova koji su Zakonom o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu povjereni Agenciji za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine i Odbora državne službe za žalbe („Službene novine Federacije BiH“ broj:71/17), Agenciji za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine i Odboru državne službe za žalbe, prenesena su ovlaštenja na praćenje i izvještavanje u postupku zapošljavanja (imenovanja) u državnu službu, odnosno odlučivanja o svim žalbama u drugom stepenu.

U **Zeničko – dobojskom kantonu** transparentnost zapošljavanja u državnu službu osigurana je putem instituta javnog konkursa, a meritornost u procesu provjere stručnosti i selekcije kandidata vrši se putem Agencije za državnu službu FBiH, koja je zadužena za praćenje i izvještavanje o ovom procesu, a sve u skladu sa odredbama člana 24. i 27. Zakona o državnoj službi u FBiH koji je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH i podzakonskim aktima donesenim na osnovu tog zakona, a načelo meritokratije je narušeno mogućnošću rukovodioca organa uprave da izabere kandidata s liste uspješnih kandidata ne vodeći računa da se primi prvi kandidat na listi (kandidat s najvećim brojem bodova).

Pored navedenog u skladu sa članom 144. a u vezi sa članom 139. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BIH“, broj: 35/05), kantonalna upravna inspekcija organizira se za vršenje inspekcijskog nadzora u kantonalnim, općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama i pravnim licima sa javnim ovlaštenjima i to u odnosu na sljedeća pitanja:

1. u općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama vrši inspekciju u odnosu na pitanja iz odredbe stava 1. člana 139. ovog Zakona, koja su regulirana federalnim propisima;
2. u kantonalnim, općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama vrši inspekciju u odnosu na pitanja iz odredbe stava 1. člana 139. ovog Zakona, koja su regulirana kantonalnim zakonom i drugim kantonalnim propisom;
3. u pravnim licima sa javnim ovlaštenjima kojima su javna ovlaštenja povjerena kantonalnim zakonom u odnosu na pitanja iz stava 1. člana 139. ovog Zakona, koja su regulirana federalnim i kantonalnim propisima kada prilikom nadzora utvrđuje činjenice koje se između ostalog odnose i na pitanja primjene propisa o radnim odnosima prilikom ostvarivanja prava državnih službenika i namještenika iz radnog odnosa u organima uprave i upravnim organizacijama,kao i primjena propisa u pogledu ispunjavanja uvjeta školske spreme i drugih uvjeta službenih lica koja rade na poslovima upravnog rješavanja u pravnim licima sa javnim ovlaštenjima te ukoliko u vršenju inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon, ili drugi propis čije izvršenje nadzire, inspektor ima ovlaštenja i obavezu da naloži sljedeće upravne i druge mjere:

    1. naredi da se utvrđeni nedostaci i nepravilnosti otklone u određenom roku;
    2. naredi preduzimanje odgovarajućih upravnih radnji koje su pravno lice, kao i pravno lice sa javnim ovlaštenjima, odnosno organ uprave i upravna organizacija obavezni da preduzmu;
    3. zabrani preduzimanje radnji koje smatra da su u suprotnotnosti sa zakonom, ili drugim propisom nad čijim provođenjem vrši nadzor;
    4. izrekne i naplati novčanu kaznu na licu mjesta, ako je za to zakonom ovlašten o čemu se izdaje pisana potvrda;
    5. podnese zahtjev za pokretanje disciplinske odgovornosti, odnosno prekršaja, ili privrednog prijestupa, odnosno krivičnu prijavu za krivično djelo, ako su povredom zakona, ili drugog propisa učinjeni ti prijestupi, ili krivično djelo;
    6. preduzme i druge upravne mjere i radnje za koje je posebnim zakonom i drugim propisom ovlašten.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde** transparentnost zapošljavanja u državnu službu osigurana je putem instituta javnog konkursa, a meritornost u procesu provjere stručnosti i selekcije kandidata vrši se putem Agencije za državnu službu FBiH, koja je zadužena za praćenje i izvještavanje o ovom procesu, a sve u skladu sa odredbama člana 24. i 27. Zakona o državnoj službi u FBiH koji je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH i podzakonskim aktima donesenim na osnovu tog zakona, a načelo meritokratije je narušeno mogućnošću rukovodioca organa uprave da izabere kandidata s liste uspješnih kandidata ne vodeći računa da se primi prvi kandidat na listi (kandidat s najvećim brojem bodova).

Organ koji je nadležan da u drugom stepenu odlučuje o svim žalbama koje se izjave na rješenja rukovodioca organa državne službe u postupku zapošljavanja je Odbor državne službe za žalbe Federacije Bosne i Hercegovine.

Pored navedenog u skladu sa članom 144. a u vezi sa članom 139. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BIH“, broj: 35/05), kantonalna upravna inspekcija organizira se za vršenje inspekcijskog nadzora u kantonalnim, općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama i pravnim licima sa javnim ovlaštenjima i to u odnosu na sljedeća pitanja:

1. u općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama vrši inspekciju u odnosu na pitanja iz odredbe stava 1. člana 139. ovog Zakona, koja su regulirana federalnim propisima;
2. u kantonalnim, općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama vrši inspekciju u odnosu na pitanja iz odredbe stava 1. člana 139. ovog Zakona, koja su regulirana kantonalnim zakonom i drugim kantonalnim propisom;
3. u pravnim licima sa javnim ovlaštenjima kojima su javna ovlaštenja povjerena kantonalnim zakonom u odnosu na pitanja iz stava 1. člana 139. ovog Zakona, koja su regulirana federalnim i kantonalnim propisima kada prilikom nadzora utvrđuje činjenice koje se između ostalog odnose i na pitanja primjene propisa o radnim odnosima prilikom ostvarivanja prava državnih službenika i namještenika iz radnog odnosa u organima uprave i upravnim organizacijama, kao i primjena propisa u pogledu ispunjavanja uvjeta školske spreme i drugih uvjeta službenih lica koja rade na poslovima upravnog rješavanja u pravnim licima sa javnim ovlaštenjima te ukoliko u vršenju inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon, ili drugi propis čije izvršenje nadzire, inspektor ima ovlaštenja i obavezu da naloži sljedeće upravne i druge mjere:

    1. naredi da se utvrđeni nedostaci i nepravilnosti otklone u određenom roku;
    2. naredi preduzimanje odgovarajućih upravnih radnji koje su pravno lice, kao i pravno lice sa javnim ovlaštenjima, odnosno organ uprave i upravna organizacija obavezni da preduzmu;
    3. zabrani preduzimanje radnji koje smatra da su u suprotntnosti sa zakonom, ili drugim propisom nad čijim provođenjem vrši nadzor;
    4. izrekne i naplati novčanu kaznu na licu mjesta, ako je za to zakonom ovlašten o čemu se izdaje pisana potvrda;
    5. podnese zahtjev za pokretanje disciplinske odgovornosti, odnosno prekršaja, ili privrednog prijestupa, odnosno krivičnu prijavu za krivično djelo, ako su povredom zakona, ili drugog propisa učinjeni ti prijestupi, ili krivično djelo;
    6. preduzme i druge upravne mjere i radnje za koje je posebnim zakonom i drugim propisom ovlašten.

U **Srednjebosanskom kantonu** transparentnost zapošljavanja u državnu službu osigurana je putem instituta javnog konkursa, a meritornost u procesu provjere stručnosti i selekcije kandidata vrši se putem Agencije za državnu službu FBiH, koja je zadužena za praćenje i izvještavanje o ovom procesu, a sve u skladu sa odredbama člana 24. i 27. Zakona o državnoj službi u FBiH koji je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH i podzakonskim aktima donesenim na osnovu tog zakona, a načelo meritokratije je narušeno mogućnošću rukovodioca organa uprave da izabere kandidata s liste uspješnih kandidata ne vodeći računa da se primi prvi kandidat na listi (kandidat s najvećim brojem bodova).

Pored navedenog u skladu sa članom 144. a u vezi sa članom 139. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BIH“, broj: 35/05), kantonalna upravna inspekcija organizira se za vršenje inspekcijskog nadzora u kantonalnim, općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama i pravnim licima sa javnim

ovlaštenjima kada prilikom nadzora utvrđuje činjenice koje se između ostalog odnose i na pitanja primjene propisa o radnim odnosima prilikom ostvarivanja prava državnih službenika i namještenika iz radnog odnosa u organima uprave i upravnim organizacijama,kao i primjena propisa u pogledu ispunjavanja uvjeta školske spreme i drugih uvjeta službenih lica koja rade na poslovima upravnog rješavanja u pravnim licima sa javnim ovlaštenjima te ukoliko u vršenju inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon, ili drugi propis čije izvršenje nadzire, inspektor ima ovlaštenja i obavezu da naloži sljedeće upravne i druge mjere:

1. naredi da se utvrđeni nedostaci i nepravilnosti otklone u određenom roku;
2. naredi preduzimanje odgovarajućih upravnih radnji koje su pravno lice, kao i pravno lice sa javnim ovlaštenjima, odnosno organ uprave i upravna organizacija obavezni da preduzmu;
3. zabrani preduzimanje radnji koje smatra da su u suprotntnosti sa zakonom, ili drugim propisom nad čijim provođenjem vrši nadzor;
4. izrekne i naplati novčanu kaznu na licu mjesta, ako je za to zakonom ovlašten o čemu se izdaje pisana potvrda;
5. podnese zahtjev za pokretanje disciplinske odgovornosti, odnosno prekršaja, ili privrednog prijestupa, odnosno krivičnu prijavu za krivično djelo, ako su povredom zakona, ili drugog propisa učinjeni ti prijestupi, ili krivično djelo;
6. preduzme i druge upravne mjere i radnje za koje je posebnim zakonom i drugim propisom ovlašten.

U **Hercegovačko - neretvanskom kantonu** transparentnost zapošljavanja u državnu službu osigurana je putem instituta javnog konkursa, a meritornost u procesu provjere stručnosti i selekcije kandidata vrši se putem Agencije za državnu službu FBiH, koja je zadužena za praćenje i izvještavanje o ovom procesu, a sve u skladu sa odredbama člana 24. i 27. Zakona o državnoj službi («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine», broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12) i podzakonskim aktima donesenim na osnovu tog zakona, koji se u Hercegovačko-neretvanskom kantonu primjenjuje kao Kantonalni zakon na osnovu Uredbe o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine u Hercegovačko-neretvanskom kantonu („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", broj: 1/12 i 1/14) a načelo meritokratije je narušeno mogućnošću rukovodioca organa uprave da izabere kandidata s liste uspješnih kandidata ne vodeći računa da se primi prvi kandidat na listi (kandidat s najvećim brojem bodova).

Pored navedenog u skladu sa članom 144. a u vezi sa članom 139. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BIH", broj: 35/05), kantonalna upravna inspekcija organizira se za vršenje inspekcijskog nadzora u kantonalnim, općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama i pravnim licima sa javnim ovlaštenjima i to u odnosu na sljedeća pitanja:

1. u općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama vrši inspekciju u odnosu na pitanja iz odredbe stava 1. člana 139. ovog Zakona, koja su regulirana federalnim propisima;
2. u kantonalnim, općinskim i gradskim organima uprave i upravnim organizacijama vrši inspekciju u odnosu na pitanja iz odredbe stava 1. člana 139. ovog Zakona, koja su regulirana kantonalnim zakonom i drugim kantonalnim propisom;
3. u pravnim licima sa javnim ovlaštenjima kojima su javna ovlaštenja povjerena kantonalnim zakonom u odnosu na pitanja iz stava 1. člana 139. ovog Zakona, koja su regulirana federalnim i kantonalnim propisima kada prilikom nadzora utvrđuje činjenice

koje se između ostalog odnose i na pitanja primjene propisa o radnim odnosima prilikom ostvarivanja prava državnih službenika i namještenika iz radnog odnosa u organima uprave i upravnim organizacijama,kao i primjena propisa u pogledu ispunjavanja uvjeta školske spreme i drugih uvjeta službenih lica koja rade na poslovima upravnog rješavanja u pravnim licima sa javnim ovlaštenjima te ukoliko u vršenju inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon, ili drugi propis čije izvršenje nadzire, inspektor ima ovlaštenja i obavezu da naloži sljedeće upravne i druge mjere:

1. naredi da se utvrđeni nedostaci i nepravilnosti otklone u određenom roku;
2. naredi preduzimanje odgovarajućih upravnih radnji koje su pravno lice, kao i pravno lice sa javnim ovlaštenjima, odnosno organ uprave i upravna organizacija obavezni da preduzmu;
3. zabrani preduzimanje radnji koje smatra da su u suprotntnosti sa zakonom, ili drugim propisom nad čijim provođenjem vrši nadzor;
4. izrekne i naplati novčanu kaznu na licu mjesta, ako je za to zakonom ovlašten o čemu se izdaje pisana potvrda;
5. podnese zahtjev za pokretanje disciplinske odgovornosti, odnosno prekršaja, ili privrednog prijestupa, odnosno krivičnu prijavu za krivično djelo, ako su povredom zakona, ili drugog propisa učinjeni ti prijestupi, ili krivično djelo;
6. preduzme i druge upravne mjere i radnje za koje je posebnim zakonom i drugim propisom ovlašten.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj** postupak upošljavanja provodi stalno vladino tijelo Povjerenstvo za državnu službu, sastavljeno od 5 rukovodećih državnih službenika. Nakon natječajne procedure za državnog službenika postavlja se onaj kandidat koji je prilikom polaganja stručnog ispita, u okviru javnog natječaja, osvojio najveći broj bodova. U Županiji Zapadnohercegovačkoj predviđeno je da državni službenik protiv rješenja o njegovim pravima i dužnostima iz radnog odnosa ima pravo priziva Povjerenstvu za prizive državne službe Županije Zapadnohercegovačke, radi preispitivanja pravilnosti donijetog rješenja. Također, zakonom je dana je mogućnost kandidatima za prijem u državnu službu na ulaganje priziva ovom tijelu na rezultate javnog natječaja.

Zakonom o državnoj službi u **Kantonu Sarajevo** prenesena su ovlaštenja na Agenciju za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine i Odbor državne službe za žalbe da vrše provođenje, praćenje i izvještavanje o postupku zapošljavanja/imenovanja u državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine. Kanton Sarajevo je, svojim Zakonom o državnoj službi u Kantonu Sarajevo, ovu obavezu u potpunosti prenio na Agenciju za državnu službu i Odbor državne službe za žalbe, kako bi se osiguralo jedinstvo sistema državne službe.

40. (96) Potvrdite da li postoji godišnji plan zapošljavanja, ko ga priprema i kako se prati njegova provedba.

Na **Bosne i Hercegovine**, zakonska obaveza dostavljanja plana zapošljavanja još uvijek ne postoji. Agencija za državnu službu BiH početkom kalendarske godine šalje akt kojim traži dostavljanje plana zapošljavanja, bez obzira na nepostojanje zakonske obaveze, te institucije planove dostavljaju na dobrovoljnoj osnovi.

„Godišnji plan zapošljavanja u institucijama Bosne i Hercegovine postoji u Zakonu o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za svaku proračunsku godinu, priprema ga Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine

na temelju ulaznih podataka od strane institucija Bosne i Hercegovine. Provedba plana zapošljavanja se prati kroz periodična financijska izvješća o izvršenju Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine."

U skladu sa čl.61 Zakona o državnoj službi u **Federaciji BiH**, predviđeno je da Vlada Federacije BiH utvrđuje opće smjernice za vođenje kadrovske politike u organima državne službe i o tome mogu donositi odgovarajuće akte, sukladno zakonu. Ne postoji zajednički plan zapošljavanja za sve organe državne službe, niti postoji organ koji ga prati.

У Републици Српској, републички органи управе у складу са законом утврђеним надлежностима, планом и програмом рада за наредну годину, расположивим финансијским средствима и анализом постојећих кадровских ресурса планирају потребе у области људских ресурса и систему запошљавања.

Овај поступак планирања реализује се кроз припрему, усаглашавање и доношење појединачних кадровских планова органа управе и јединственог кадровског плана Владе Републике Српске.

Кадровски план органа управе приказује:

- постојећи број државних службеника и намјештеника по положају, звању и врсти радног мјеста који су у радном односу у органу на неодређено вријеме;
- постојећи број државних службеника и намјештеника по положају, звању и врсти радног мјеста који су у радном односу у органу на одређено вријеме;
- постојећи број приправника, волонтера и осталих (савјетници и сл);
- број државних службеника и намјештеника по положају, звању и врсти радног мјеста који је потребан органу у радном односу на неодређено вријеме у години за коју се план доноси;
- број државних службеника и намјештеника по положају, звању и врсти радног мјеста који је потребан органу у радном односу на одређено вријеме у години за коју се план доноси;
- број приправника, волонтера и осталих за годину за коју је план донесен.

Попуњавање радних мјеста у органима управе се врши искључиво у складу са кадровским планом. Кадровски план важи за једну биџетску годину. Сваки орган управе, како је већ наведено, припрема нацрт кадровског плана истовремено када припрема и приједлог финансијског плана - буџета. Нацрт кадровског плана органа управе заснива се на процјени оствареног кадровског плана за текућу годину, промјени пословних процеса који се планирају у органу, потреби да се повећа или смањи број запослених и да се радна мјеста опишу и разврстају по категоријама због промјене начина рада и обима послова у органу. Сваки кадровски план садржи детаљно образложење у коме се наводе подаци о остварењу кадровског плана за текућу годину, разлози за повећањем или смањењем запослених у радном односу на одређено или неодређено вријеме, разлози због којих се радна мјеста другачије описују и категоришу, разлози повећања обима посла, промјене у унутршњој организацији органа управе и друге релевантне чињенице које утичу на кадровски план.

Оглашавање упражњених радних мјеста државних службеника и намјештеника врши се у складу са усаглашеним кадровским планом, што је прецизирано чланом 30. Закона о државним службеницима - за запошљавање и попуњавање упражњених радних мјеста у

републичким органима управе потребно је да је радно мјесто систематизовано правилником и да одговара кадровском плану органа управе за текућу годину.

Поступак доношења Кадровског плана Владе описан у раније достављеном одговору. Надзор над примјеном/реализацијом кадровског плана врши управна инспекција која се налази у саставу Минисатрства управе и локалне самоуправе Републике Српске.

Član 23. stav (2) Zakona o državnoj službi u organima javne uprave **Brčko distrikta BiH** i član 5. Pravilnika o zapošljavanju kaže da rukovodioci organa javne uprave planiraju popunjavanje upražnjenih radnih mjesta na godišnjem nivou, o čemu obavještavaju Pododjeljenje za ljudske resurse u Vladi Brčko distrikta BiH i Odbor za zapošljavanje. Odbor za zapošljavanje predlaže gradonačelniku Odluku o raspisivanju konkursa i Pododjeljenje za ljudske resurse vrši raspisivanje konkursa. Plan zapošljavanja se može mijenjati najkasnije do raspisivanja konkursa. Odbor za zapošljavanje, na osnovu planova za zapošljavanje, prati provedbu istih. Plan potrebe za kadrovima (Plan zapošljavanja) u pravosudnim institucijama determinisan je odredbom člana 25 Zakona o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH koja je opisana u odgovoru na osnovno pitanje br. 96. U praksi, isti se sačinjava samo u situaciji kada dolazi do proširenja sistematizacije radnih mjesta u pravosudnim institucijama, u kom slučaju Pravosudna komisija, tek nakon izmjena odgovarajućih podzakonskih akata, te obezbjeđenja neophodnih budžetskih sredstava provodi proceduru prijema. Kada se zapošljavanje vrši zbog upražnjenja pozicije koja je sistematizovana i za koju postoje obezbjeđena budžetska sredstva, isto se ne vrši na osnovu Plana zapošljavanja, već po automatizmu, pri tome vodeći računa da se više upražnjenih pozicija objedini jednim javnim konkursom u cilju smanjenja neophodnih troškova.

Dostupne informacije za **kantone:**

U **Unsko-sanskom kantonu**, jedinica za upravljanje ljudskim resursima koja se može organizovati za više organa državne službe ili za svaki organ državne službe pojedinačno, priprema plan potreba prijema državnih službenika i namještenika u radni odnos, vodi postupak prijema koji se po Zakonu o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona nalazi u nadležnosti organa državne službe i priprema potrebne podatke za raspoređivanje i premještanje državnih službenika i namještenika na radna mjesta utvrđena u pravilniku o unutrašnjoj organizaciji. Međutim, godišnji plan zapošljavanja ne postoji na nivou Vlade Kantona, ali svaki rukovodilac organa prema potrebama organa državne službe donosi odluku o prijemu državnih službenika i namještenika u radni odnos.

U **Županiji Posavskoj** ne postoji godišnji plan zapošljavanja.

Članom 85. Zakona o državnoj državnoj službi u **Tuzlanskom kantonu** („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:7/17, 10/17 i 10/18) propisano je da Vlada Kantona, gradsko odnosno općinsko vijeće utvrđuju opće smjernice za vođenje kadrovske politike u organima državne službe i o tome mogu donositi odgovarajuće akt u skladu sa ovim zakonom. U Tuzlanskom kantonu takav akt nije donešen. Prema potrebama organa, a u okviru upražnjenih radnih mjestia u postojećim pravilnicima o radu, a na zahtjev rukovodioca organa državne službe, Agencija za državnu službu Federacije BiH provodi proceduru zapošljavanje državnih službenika, odnosno kada je u pitanju zapošljavanje namještenika proceduru zapošljavanja provodi organ državne službe u skladu sa odredbama Zakona o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu. U skladu sa odredbama Zakona o izvršenju Budžeta Tuzlanskog kantona, popuna upražnjenih radnih mjesta vrši se uz prethodnu saglasnost Vlade Tuzlanskog kantona.

Kada je u pitanju **Zeničko-dobojski kanton**, ranijih godina nije rađen godišnji plan zapošljavanja u Kantonalnim upravnim organizacijama, nego je Komisija za davanje prethodne saglasnosti prema upućenom zahtjevu od strane organa ili službe, donosila odluku o potrebi raspisivanja neko javnog/internog konkursa/oglasa za prijem u radni odnos uposlenika na određeno ili neodređeno vrijeme na osnovu upražnjenog mjesta prema važećoj sistematizaciji organa ili službe u kojoj su definisani minimalni potrebni uslovi za eventualne kandidate, kao i poslovi i radni zadaci za buduće uposlenike. Usvajanjem Odluke o Strategiji razvoja Zeničko-dobojskog kantona 2016.-2020. godina („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj: 1/16) od strane Skupštine Zeničko-dobojskog kantona po prvi put se radi programirano planiranje razvoja svih posmatranih sektora, te objedinjuje planiranje ljudskih potencijala, razvoja i mogućnosti planiranih Budžetom. Ovakav način strateškog planiranja upravljanja ljuskim resursima je u početnoj fazi implementacije.

U Federaciji BiH prema zakonskim i podzakonskim propisima pitanje nije iz nadležnosti ovog Ministarstva konkretno, Člankom 61. Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 04/12) koji je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 3/12) preuzet kao kantonalni propis, propisano je da „Vlada Federacije odnosno vlada kantona, općinsko i gradsko vijeće utvrđuju opće smjernice za vođenje kadrovske politike u organima državne službe i o tome mogu donositi odgovarajuće akte, u skladu s ovim zakonom". Ovaj propis nije donešen na razini Zeničko-dobojskog kantona i isti se ne nalazi u Programu rada Vlade, niti Programu rada Skupštine Zeničko-dobojskog kantona, a niti u programima rada ni jednog ministarstva za 2018. godinu.

Organi državne službe prilikom zapošljavanja državnih službenika i namještenika, dužni su voditi računa i ista realizirati sukladno pravilnicima o unutrnjoj organizaciji i sistematizaciji, te sredstvima planiranim u proračunu. O potrebi zapošljavanja državnih službenika u kantonalnim i općinskim organima državne službe na području Zeničko-dobojskog kantona, obavijesti se Agencija za državnu službu Federacije BiH, koja provodi procedure javnih natječaja za izbor državnih službenika, na način da organi državne službe dostavljaju Agenciji za državnu službu Federacije BiH zahtjev za provođenje procedure javnog natječaja.

U Zeničko-dobojskom kantonu postoji Komisija za davanje prethodne saglasnosti za popunu upražnjenog radnog mjesta u pojedinom organu u odnosu na popunjenost sukladno pravilnicima o unutarnjoj organizaciji svakog organa državne službe koji se financira iz proračuna ZDK (prima plaću), koja daje suglasnot na raspisivanje natječaja za popunu upražnjene pozicije po zahtjevu rukovoditelja tog organa, organizacije odnosno ustanove, prije raspisivanja natječaja/oglasa.

Ne postoji godišnji plan zapošljavanja u državnu službu Zeničko-dobojskog kantona.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde** ne postoji godišnji plan zapošljavnja.

U **Srednjebosanski kanton** ne postoji godišnji plan zapošljavanja, mada svako raspisivanje konkursa za zapošljavanje u organima Vlasti SBK mora se dobiti saglasnost na sjednici Vlade SBK (za sve koji platu primaju iz Budžeta SBK)

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu** ne postoji godišnji plan zapošljavanja.

Ne postoji godišnji plan zapošljavanja u **Županiji Zapadnohercegovačko**j.

Članom 65. Zakona o državnoj službi u **Kantonu Sarajevo** predviđeno je da Vlada Kantona Sarajevo, gradsko, odnosno općinsko vijeće donosi smjernice o vođenju kadrovske politike. Vlada Kantona Sarajevo još uvijek nije donijela smjernice o vođenju kadrovske politike.

41. (97) U vezi sa pitanjem 97, dopunite odgovor nedostajućim informacijama o posebnim uslovima za pristup zapošljavanju na pozicijama u javnoj upravi u sljedećim oblastima: a. Postoji li usklađenost principa proporcionalne zastupljenosti u javnoj upravi, kako je definisano ustavnim odredbama u Bosni i Hercegovini sa principom meritokratije u zakonodavstvu o državnoj službi putem ustavnih odredbi? b. Kako su organizovani postupci u državnoj službi kako bi ispoštovali oba principa, a da se ne krši meritokratija u državnoj službi? Opišite postupke i kriterijume za pristup i unapređenje u državnoj službi koji odražavaju takve odredbe. c. Dostavite spisak institucija i organa državne uprave na svim nivoima vlasti koji na snazi imaju posebne uslove za prijem (u državnu upravu).

Ustavom **Bosne i Hercegovin**e, u članu 9. stav 3. propisano je da dužnosnici postavljeni na položaje u institucijama Bosne Hercegovine odražavat će opći sastav naroda Bosne Hercegovine.

Članom 7. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH“ Broj 32/02, 102/09 i 72/17), kao temeljnim organizacijskim propisom, propisano je da se u organima uprave osigurava odgovarajuća nacionalna zastupljenost državnih službenika i zaposlenika u skladu s nacionalnom strukturom stanovništva, a prema posljednjem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini.

Zakonom o radu u institucijama Bosne i Hercegovine („službeni glasnik bih“, br. 26/04, 7/05, 48/05 i 60/10), te Zakonom o državnoj službi u institucija BiH propisani su opći uvjeti za zaposlenje u organima uprave.

Naime, članom 10. Zakona o radu u institucijama Bosne i Hercegovine propisano je slijedeće: „1. U radni odnos kod poslodavca može se primiti lice koje ispunjava sljedeće opće uslove:

a) da ima navršenih 18 godina života;
b) da je državljanin Bosne i Hercegovine, što se dokazuje uvjerenjem, ne starijim od šest mjeseci;
c) da protiv njega nije pokrenut krivični postupak za krivično djelo za koje je predviđena kazna zatvora tri i više godina ili da mu nije izrečena zatvorska kazna za krivično djelo učinjeno s umišljajem u skladu s krivičnim zakonima u Bosni i Hercegovini;
d) da nije obuhvaćeno odredbom člana IX stav 1. Ustava Bosne i Hercegovine;
e) da je fizički i psihički sposobno za obavljanje poslova radnog mjesta na koje se prijavilo kod poslodavca.

2. Osim uslova iz stava 1. ovog člana, zakonom i drugim propisom ili pravilnikom, mogu se propisati posebni uslovi za prijem u radni odnos zaposlenika na pojedino radno mjesto (stručna sprema, radno iskustvo, posebna psihofizička sposobnost, stručni ispit, rad na računaru, poznavanje stranog jezika i dr.).“

Nadalje, Zakonom o državnoj službi u institucija BiH, u članu 2. propisano je slijedeće:

1. „1. Zapošljavanje i unapređenje profesionalne karijere državnog službenika se temelji na javnom konkursu i profesionalnoj sposobnosti;
2. Struktura državnih službenika u državnoj službi okvirno odražava nacionalnu strukturu stanovništva Bosne i Hercegovine prema posljednjem popisu stanovništva;
3. Nacionalna pripadnost državnog službenika temelji se na dobrovoljnom izjašnjavanju u skladu sa ovim zakonom."

Također, odredbom člana 22. Zakona o državnoj službi u institucija BiH propisani su opšti uslovi za zasnivanje radnog odnosa, na način kako slijedi:

„1. Da bi bila postavljena na mjesto državnog službenika, osoba mora ispunjavati slijedeće opšte uslove:

a. da je državljanin Bosne i Hercegovine;
b. da je starija od 18 godina;
c. da ima univerzitetsku diplomu i druge obrazovne ili akademske kvalifikacije najmanje VII stepena stručne spreme odnosno visoko obrazovanje prvog, drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sistema studiranja, što se utvrđuje propisom kojim se reguliraju poslovi osnovnih djelatnosti i pomoćno-tehnički poslovi i uslovi za njihovo obavljanje u organima uprave institucija Bosne i Hercegovine;
d. da je zdravstveno sposoban za vršenje određenih poslova predviđenih ovim položajem;
e. da nije navršilo zakonski propisanu starosnu dob za penzionisanje, odnosno da nije ostvarilo pravo na ličnu penziju po bilo kojem osnovu;
f. da nije otpuštena iz državne službe kao rezultat disciplinske mjere na bilo kojem nivou vlasti u Bosni i Hercegovini, odbijanja polaganja zakletve, samovoljnog napuštanja državne službe ili davanja neistinitih i netačnih podataka prilikom prijema u državnu službu, u roku od tri godine prije dana objavljivanja upražnjenog radnog mjesta;
g. da se ne vodi krivični postupak protiv te osobe;
h. da nije obuhvaćena odredbom člana IX.1 Ustava Bosne i Hercegovine.

2. Izuzetno od uslova utvrđenih u stavu 1. ovog člana, državni službenici ranije postavljeni na radno mjesto stručnog saradnika, u periodu ne dužem od četiri godine od stupanja na snagu ovog zakona, mogu biti osobe sa završenom višom stručnom spremom (VI stepen)."

Član 53. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH" Broj 32/02, 102/09 i 72/17) propisano je da se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji organa uprave utvrđuju:

- organizacione jedinice i njihova nadležnost;
- način rukovođenja;
- programiranje i izvršavanje poslova;
- ovlaštenja i odgovornosti državnih službenika u obavljanju poslova;
- ukupan broj državnih službenika i zaposlenika za obavljanje poslova;
- naziv i raspored poslova po organizacionim jedinicama, s opisom poslova za svakog državnog službenika i zaposlenika ili grupu državnih službenika i zaposlenika s potrebnim uslovima u pogledu stručne spreme i drugih uslova za rad na određenim poslovima;
- broj pripravnika koji se primaju u radni odnos i uslovi za njihov prijem.

Poslovi organa uprave u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji grupišu se prema njihovoj vrsti, srodnosti, obimu i stepenu složenosti, odgovornosti i drugim uslovima za njihovo obavljanje.

Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 7/03 i 37/03), propisni su opći uvjeti za imenovanje sukladno tom Zakonu. Naime, u članu 7. ovog Zakona propisano je slijedeće:

1. „1. Svi kandidati za imenovanje u regulirane organe dužni su ispunjavati sljedeće opće uslove:

    a. da su stariji od 18 godina;
    b. da nisu otpušteni iz državne službe u institucijama Bosne i Hercegovine, odnosno entiteta kao rezultat disciplinske mjere u periodu od tri godine prije dana objavljivanja upražnjene pozicije;
    c. da se na njih ne odnosi član IX.1. Ustava Bosne i Hercegovine.

2. Osim ovih općih uslova, u cilju određivanja osnove za izbor prema kvalitetu, odgovorni javni službenik utvrdit će standarde za izbor i ocjenjivanje u smislu stepena obrazovanja, znanja, iskustva, poznavanja stranih jezika i drugog, što je, po njegovom mišljenju, neophodno ili poželjno s obzirom na prirodu poslova koje treba obavljati;
3. U izradi kriterija za imenovanje može se zatražiti i uzeti u obzir mišljenje rukovodioca reguliranog organa u koji se vrši navedeno imenovanje o pitanjima kao što su kriteriji za izbor (uključujući stepen obrazovanja, stručno znanje i iskustvo i druge posebne uslove) za pravilno vršenje funkcije;
4. Prilikom utvrđivanja ili primjene standarda iz st. 2. i 3. ovog člana, odgovorni javni službenik neće vršiti diskriminaciju prema bilo kome na osnovu rase, nacionalnog ili etničkog porijekla, boje, vjere, spola, bračnog statusa, porodičnog statusa, invalidnosti ili zbog postojanja osude za koju je izrečeno pomilovanje;
5. Odgovorni javni službenik kriterije za imenovanje čuva u evidenciji;
6. Kada postupak imenovanja vrši osoba u ime odgovornog javnog službenika, prije objavljivanja oglasa za upražnjenu poziciju, odgovorni javni službenik odobrava pismene kriterije za imenovanje.

Posebni uvjeti za pojedina radna mjesta mogu biti propisani i posebnim zakonima kojima je institucija uspostavljena.

Sve naprijed navedene odredbe važećih Zakona upućuju na zaključak da važeći propisi osiguravaju usklađenost u dosljednoj primjeni principa proporcionalne zastupljenosti i principa meritokratije u zapošljavanju u javnoj upravi.

U **Federaciji BiH**

a.

U odgovoru na ovo pitanje ističemo da je odredbama Ustava FBiH propisano da Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima, i građani Federacije Bosne i Hercegovine, ravnopravno uređuju Federaciju Bosne i Hercegovine, definisanu Aneksom II Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. U vezi s tim, odredbama Zakona o državnoj službi FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 04/12) propisano je da će u organima državne službe Federacije Bošnjaci, Hrvati i Srbi

kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima i građani Bosne i Hercegovine biti proporcionalno zastupljeni.

Kao ustavni princip takva proporcionalna zastupljenost bazirat će se na popisu stanovništva iz 1991. godine dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i vlade kantona nadziru proporcionalnu zastupljenost državnih službenika u organima državne službe. U pogledu principa meritorkatije, odredbama iz člana 30. Zakona o državnoj službi FBiH propisano je da komisija za izbor državnih službenika provjerava i bira kandidate na osnovu profesionalnih sposobnosti procijenjenih putem javnog konkursa koje su identične za sve kandidate koji se prijavljuju za isto radno mjesto. Izbor kandidata komisija vrši u roku od 30 dana nakon isteka krajnjeg roka za prijave na javni konkurs.

b.
Ustavom Federacije BiH propisani su specifični uvjeti za pristup zapošljavanju na poziciji u javnoj upravi na način da je svim građanima zagarantirano pravo na jednak pristup javnim službama. Odredbama čl.2. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine, propisano je da su u organima državne službe Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi zajedno s ostalima i građani Bosne i Hercegovine srazmjerno zastupljeni. Kao ustavno načelo, srazmjerna zastupljenost bazirat će se na popisu stanovništva iz 1991. godine. Vlada Federacije BiH i Vlade kantona nadziru zastupljenost državnih službenika u organima državne službe.

Da bi određena osoba mogla biti primljena i postavljena na radno mjesto državnog službenika mora ispunjavati sljedeće opće uvjete predviđene u čl.25. Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH:

a. da je državljanin Bosne i Hercegovine;
b. da je stariji od 18 godina;
c. da ima univerzitetsku diplomu ili druge obrazovne ili akademske kvalifikacije najmanje VII. stepena stručne spreme odnosno visoko obrazovanje prvog, drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sistema studiranja, što se utvrđuje propisom kojim se uređuju poslovi osnovnih djelatnosti i pomoćno tehnički poslovi i uvjet za njihovo obavljanje u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine;
d. da je zdravstveno sposobno za obavljanje određenih poslova predviđenih za to radno mjesto;
e. da u posljednje tri godine, od dana objavljivanja upražnjenog radnog mjesta, osoba nije otpuštena iz državne službe, kao posljedica disciplinske mjere, na bilo kojoj razini vlasti u Bosni i Hercegovini;
f. da nije obuhvaćena odredbom članka IX.1 Ustava Bosne i Hercegovine.

Pored općih uvjeta osoba mora ispunjavati i posebne uvjete, koji se za svako radno mjesto državnog službenika propisuju u Pravilniku o unutarnjoj organizaciji organa državne službe, a odnose se na vrstu visoke stručne spreme, radni staž u struci, položen stručni ispit, odgovarajući oblik stručnog osposobljavanja te drugi uvjeti propisani zakonom i drugim propisima.

Posebni uvjeti pobliže su razrađeni u Uredbi o obavljanju poslova osnovne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju državni službenici, uvjetima za vršenje tih poslova i ostvarivanju određenih prava iz radnog odnosa ("Službene novine Federacije BiH" br.35/04, 3/06, 19/12 i 8/14).

U skladu sa odredbama Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH napredovanje rukovodećih državnih službenika na više radno mjesto u istom ili u drugom organu državne službe obavlja se isključivo putem javnog natječaja.

Rukovoditelj organa državne službe može vršiti unapređenje državnog službenika iz organa kojim rukovodi na neposredno više radno mjesto Unapređenje se vrši u sklopu radnih mjesta ostalih državnih službenika i kada postoji upražnjeno radno mjesto, a vrši se putem internog oglasa koji traje najmanje sedam dana od dana objavljivanja.

Rukovoditelj organa državne službe imenuje komisiju od tri člana koja će predložiti za unapređenje onog državnog službenika koji bude imao najbolje stručne i druge kvalitete koji se zasnivaju na ocjeni rada i pokazanim drugim stručnim i profesionalnim sposobnostima, što se procjenjuje putem intervjua.

c.
Agencija ne vodi bazu podataka o organima uprave koji na snazi imaju posebne uvjete za prijem u državnu službu.

У **Републици Српској**, у складу са Уставом Републике Српске загарантованим правима и слободама, позитивним законодавством тако и прописима који регулишу област запошљавања, обука и напредовања у републичким органима управе, забрањен је сваки вид дискриминације лица која траже посао као и запослених с обзиром на расу, пол, језик, националну припадност, вјероисповјест, социјално порријекло, рођење, образовање, имовно стање, политичка и друга увјењења, друштвени положај или друго лично својство.

Одредбом члана 29. став 2. Закона о државним службеницима прецизирано је да су при запошљавању и попуњавању упражњених радних мјеста у републичким органима управе кандидатима, под једнаким условима, доступна сва радна мјеста (начело једнаке доступности радних мјеста).

Запошљавање на позицијма у републичкој управи у Републици Српској нема специфичних услова.

U **Brčko distriktu BiH**
a.
Načelo proporcionalne zastupljenosti je opšte načelo kadrovske politike Brčko distrikta BiH. Član 33. Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH i član 7. Pravilnika o zapošljavanju (Način popunjavanja radnog mjesta) propisuju da se upražnjeno radno mjesto službenika, odnosno namještenika popunjava na osnovu profesionalnih sposobnosti putem otvorene konkurencije i odražava sastav stanovništva.

U skladu sa odredbama Statuta Brčko distrikta BiH propisano je da svako ima pravo da uživa sva prava i slobode garantovane Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, ovim statutom i zakonima Distrikta, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, uključujući diskriminaciju po osnovu spola, rase, seksualnog opredjeljenja, boje kože, jezika, vjeroispovijesti, nacionalnog ili socijalnog porijekla, političkog ili drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovinskog stanja, rođenja ili drugog statusa. Posebno, svako ima pravo pristupa svim javnim institucijama i objektima u Distriktu; pravo da se slobodno kreće i određuje svoje mjesto

prebivališta, poslovanja ili rada na cijeloj teritoriji Distrikta; pravo da kupuje i prodaje pokretnu i nepokretnu imovinu u skladu sa zakonom (član 13).

Svi državljani Bosne i Hercegovine mogu ravnopravno učestvovati u vršenju javnih poslova u Distriktu u skladu sa zakonom. Niko neće na bilo koji način biti diskriminisan u pogledu zapošljavanja u javnom sektoru u Distriktu na osnovu toga što nema prebivalište u Distriktu. (član 13). Zapošljavanje u javnom sektoru Distrikta vrši se na osnovu profesionalnih sposobnosti i odražava sastav stanovništva. (član 20).

Prema odredbama Zakona o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH propisano je da upražnjeno radno mjesto službenika i namještenika popunjava se na osnovu profesionalnih sposobnosti kroz otvorenu konkurenciju. Struktura zaposlenih odražava sastav stanovništva. (član 26 stav 1).

Pravilnikom o zapošljavanju u pravosuđu je, takođe, propisano da se zapošljavanje u pravosuđu Distrikta vrši na osnovu Statuta i zakona Brčko distrikta BiH, na osnovu profesionalnih sposobnosti putem otvorene konkurencije i odražava sastav stanovništva (član 2).

b.
Prema članu 41. stav (3) i (4) Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH, Komisija za zapošljavanje nakon obavljenih intervjua dostavlja gradonačelniku Brčko distrikta BiH rang listu sa preporukom za izbor kandidata. Gradonačelnik sa dostavljene rang liste pismeno potvrđuje izbor kandidata koji je ostvario najveći broj bodova, osim u slučaju kada je, vodeći računa o sastavu stanovištva u smislu člana 20. Statuta Brčko distrikta BiH, potrebno imenovati drugog kandidata sa rang liste, a uz saglasnost zamjenika gradonačelnika i glavnog koordinatora Vlade.

Postupak zapošljavanja službenika i namještenika u pravosuđu Brčko distrikta BiH detaljno je opisan u odgovoru na pitanje broj 92. Dakle, Pravosudna komisija i Komisija za zapošljavanje provode postupak prijema službenika i namještenika u pravosuđu Distrikta u skladu sa svojim nadležnostima propisanim Zakonom o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH i Pravilnikom o zapošljavanju u pravosuđu, kojim je na detaljniji način propisana procedura zapošljavanja, sistem ocjenjivanja, kriteriji za prijem, i druga administrativno-tehnička pitanja.

Kriteriji po predmetnom pravilniku se dijele na osnovne i dopunske. Kao osnovni kriteriji navedeni su: relavantno radno iskustvo, predznanje o poslu, vještina komuniciranja, dodatna znanja, dok kao dopunski kriteriji navedeni su: opšte odluke (urednost, maniri, pojava), fleksibilnost-prihvatanje drugačijeg mišljenja. motivisanost i samopouzdanje i analitičke sposobnosti i sposobnost iznalaženja rješenja. Na osnovu zbirne ocjene svih članova Komisije, za svakog kandidata sačinava se Zapisnik o procjeni kandidata i izvod iz Zapisnika o procjeni kandidata u kome se utvrđuje rang lista. Samo u slučaju da više lica ima istu zbirnu ocjenu u procesu izbora najuspješnijeg kandidata, obavezno se sačinjava rang-lista koja odražava sastav stanovništva (nacionalna, spolna, starosna, profesionalna i druga struktura), a ovi slučajevi se ne smiju zloupotrebljavati ako mogu dovesti do izbora manje stručnog kandidata.

Unapređenje službenika i namještenika u pravosuđu opisano je odgovoru na pitanje 106.

c.
U organima državne uprave, u članu 23. stav (4) Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH i članom 8. stav (2) Pravilnika o zapošljavanju propisuju se posebni uslovi za radna mjesta koji se utvrđuju Organizacionim planom organa javne uprave Brčko distrikta BiH, a odnose se na stručnu spremu, radno iskustvo, ispit za rad u organima javne uprave, stručni ispit, poznavanje stranog jezika, poznavanje rada na računaru, vozačka dozvola za određenu kategoriju, fizička sposobnost za obavljanje poslova i drugi uslovi kada priroda i uslovi posla to zahtijevaju.

Opšti uslovi za zasnivanje radnog odnosa u pravosudnim institucijama Brčko distrikta BiH propisani su Zakonom o službenicima i namještenicima u pravosuđu Distrikta, na način:

a) da je državljanin BiH;
b) da je punoljetan;
c) da je zdravstveno sposoban za vršenje poslova upražnjenog radnog mjesta;
d) da se protiv njega ne vodi krivicni postupak;
e) da se na tu osobu ne odnosi clan IX stav 1 Ustava BiH;
f) da u posljednje tri godine počev od dana objavljivanja konkursa ili oglasa za popunjavanje upražnjene pozicije, nije otpušteno iz državne službe u institucijama BiH, odnosno entiteta i službe Distrikta, usljed pravosnažno izrecene disciplinske mjere.

U skladu s pravilnikom o zapošljavanju i pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta pojedine pravosudne institucije, propisuju se posebni uslovi za prijem službenika i namještenika na upražnjeno radno mjesto. (član 27).

Posebni uslovi se odnose na: stručnu spremu, radno iskustvo, ispit za rad u organima javne uprave, stručni ispit, poznavanje rada na računaru, vozačka dozvola za određene kategorije i sl.

Dostupne informacije za **kantone** su sljedeće:

U **Usko-sanskom kantonu**
a.
Struktura državnih službenika i namještenika u organima državne službe u skladu sa odredbom člana 5. stav (1) i (2) Zakona o državnim službenicima i namještenicima okvirno odražava nacionalnu strukturu stanovništva prema posljednjem popisu stanovništva. Nacionalna pripadnost državnog službenika odnosno namještenika, zasniva se na dobrovoljnom izjašnjavanju u skladu sa ovim Zakonom. Vlada Unsko-sanskog kantona, odnosno drugi nadležni organi vlasti, nadziru zastupljenost državnih službenika i namještenika u organima državne službe i poduzimaju odgovarajuće mjere da se ostvari poštovanje principa proporcionalne zastupljenosti u odnosu na nacionalnu pripadnost. Uredbom o osnovnim načelima za utvrđivanje općih smjernica za provođenje kadrovske politike organa državne službe Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 7/12 i 13/14) propisano je da se u postupku zapošljavanja i unapređenja državnih službenika i namještenika rukovodilac organa državne službe dužan pridržavati načela proporcionalne zastupljenosti državnih službenika u odnosu na nacionalnu pripadnost.

b.
Nakon održavanja pismenog dijela stručnog ispita kojeg u okviru konkursne procedure za popunu radnog mjesta provodi komisija koju imenuje Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine, provodi se intervju iz člana 41. stav (2) Zakona o državnim službenicima

i namještenicima po proceduri utvrđenoj općim smjernicama za ostvarivanje kadrovske politike organa državne službe.

Dokaze kojim se utvrđuju činjenice ili status relevantan za primjenu određenih osnovnih načela i dopunskih kriterija iz člana 3. i 4. Uredbe o osnovnim načelima za utvrđivanje općih smjernica za provođenje kadrovske politike organa državne službe Unsko-sanskog kantona, a koji imaju snagu javne isprave, kandidati koji učestvuju u postupku zapošljavanja za popunu radnog mjesta državnog službenika, u postupku unapređenja i prestanka profesionalne karijere državnih službenika, kao i prilikom donošenja odluke o stručnom usavršavanju i osposobljavanju državnih službenika, mogu dostaviti, isključivo, organu državne službe, prije nego se donese predmetna odluka. Obzirom da se rukovodilac organa u postupku zapošljavanja i unapređenja profesionalne karijere državnog službenika dužan pridržavati načela proporcionalne zastupljenosti državnih službenika u odnosu na nacionalnu pripadnost, u tom slučaju može doći do suspenzije meritokratije u državnoj službi.

c.
Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji organa državne službe se utvrđuju radna mjesta u organu državne službe, opis poslova koji se obavljaju na radnim mjestima, opći i posebni uvjeti za vršenje tih poslova, broj državnih službenika, te druga pitanja sukladno zakonu. U Unsko-sanskom kantonu ne postoje institucije i organi državne službe koji imaju posebne uvjete za prijem u državnu upravu.

U **Županiji Posavskoj**
a.
U članku 3. Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) navedeno je da struktura državnih službenika i namještenika u tijelima državne službe okvirno odražava nacionalnu strukturu stanovništva prema posljednjem popisu stanovništva. Vlada Županije Posavske nadzire zastupljenost državnih službenika i namještenika u tijelima državne službe i poduzima odgovarajuće mjere da se ostvari poštivanje načela proporcionalne zastupljenosti u odnosu na nacionalnu pripadnost.

b.
Postupci u državnoj službi su organizirani na način da su isti propisani Zakonom o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Opći uvjeti za prijem u državnu službu navedeni su u članku 28. Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17), dok se u Pravilnicima o unutarnjoj organizaciji radnih mjesta za svako radno mjesto određuju posebni uvjeti u skladu sa Uredbom o poslovima temeljne djelatnosti („Narodne novine Županije Posavske“, br. 3A/14) i Uredbom o dopunskim poslovima temeljne djelatnosti i poslovima pomoćne djelatnosti iz nadležnosti tijela državne službe koju obavljaju namještenici („Narodne novine Županije Posavske“, br. 4/14). Unapređenje državnog službenika regulirano je člankom 39. Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj.

c.
U Županiji Posavskoj ne postoje institucije i organi uprave koji imaju posebne uvjete za prijem u državnu upravu.

U **Tuzlanskom kantonu**

a.

Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu u članu 3. propisuje da će u organima državne službe Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi zajedno sa ostalima i građani Bosne i Hercegovine biti proporcionalno zastupljeni. kao ustavni princip, proporcionalna zastupljenost bazira se na popisu stanovništva iz 1991. godine, dok Aneks 7. ne bude proglašen realizovanim. Vlada tuzlanskog kantona, gradonačelnik odnosno načelnici na području Tuzlanskog kantona nadziru nacionalnu zastupljenost državnih službenika i namještenika u organima državne službe.

b.

Kriteriji za prijem u organe državne službe dijele se na opće i posebne. Opći uslovi za prijem propisani su članom 38. Zakona o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu, dok se posebni kriteriji određuju pojedinačno za svako radno mjesto pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji organa državne službe a u skladu sa Uredbom o poslovima osnovne djelatnosti, dopunskim poslovima osnovne djelatnosti i poslovima pomoćne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe u Tuzlanskom kantonu koje obavljaju državni službenici i namještenici, uslovima za vršenje tih poslova i ostvarivanje određenih prava iz radnog odnosa („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 9/17 i 11/17).

Poglavlje V Zakona o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu reguliše pitanja popune upražnjenih radnih mjesta, premještaj, zapošljavanje, ocjenu rada i unapređenja.

Unapređenje državnog službenika na više radno mjesto u okvira radnih mjesta propisanih Zakonom o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu zasniva se na pozitivnoj ocjeni rada i o njemu odlučuje rukovodilac organa državne službe u skladu sa odredbama ovog zakona.

c.

U Tuzlanskom kantonu zapošljavanje u organe državne službe vrši se isključivo u skladu sa Zakonom o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu.

U **Zeničko-dobojskom kantonu**

a.

U skladu sa članom 2. i članom 3. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12), koji zakon je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 3/12) preuzet kao kantonalni zakon postoji usklađenost principa proporcionalne zastupljenosti u javnoj upravi sa principom meritokratije u zakonodavstvu o državnoj službi obzirom da je članom 2 navedenog zakona regulisana proporcionalna zastupljenost („ član 2. : 1. U organima državne službe Federacije, Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi zajedno sa ostalima i građani Bosne i Hercegovine biće proporcionalno zastupljeni. 2. Kao ustavni princip, takva proporcionalna zastupljenost baziraće se na popisu stanovništva iz 1991. godine, dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede. 3. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada Federacije) i vlade kantona nadziru zastupljenost državnih službenika u organima državne službe iz stava 1. ovog člana. „), a članom 3 Zakona zapošljavanje i unapređenje („ član 3. : 1. Zapošljavanje i unapređenje profesionalne karijere državnog službenika temelji se na javnom konkursu i profesionalnoj sposobnosti. 2. Zapošljavanje u organima državne službe vrši se samo na osnovu javnog konkursa i ispunjavanja uvjeta i kriterija propisanih ovim zakonom i posebnim zakonom, te u skladu sa kriterijima propisanim podzakonskim propisom donesenim na osnovu

ovog zakona. Također je usklađenost naprijed navedenih prinicpa osigurana i odredbama Zakona o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/05).

b.

Postupci u državnoj službi su organizovani na način da su isti propisani Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12), koji zakon je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 3/12) preuzet kao kantonalni zakon, i Zakonom o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/05) na način da je istima propisano da se vodi računa o proporcionalnoj zastupljenosti kako je navedeno u tački a), princip meriokratije je ispoštovan na način da se prijem državnih službenika i namještenika vrši na osnovu provedenog javnog konkursa i javnog oglašavanja kojom prilikom je izvršena provjera i izvršen izbor kandidata na osnovu profesionalnih sposobnosti ocijenjenih putem konkursa. Podzakonski akti koji su dodatno razradili predmetne zakone i doprinijeli usklađenosti navedenih principa su Uredba o poslovima osnovne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju državni službenici, uvjetima za vršenje tih poslova i ostvarivanju određenih prava iz radnog odnosa („Službene novine Federacije BiH”, broj: 35/04 i 3/06), Uredba o dopunskim poslovima osnovne djelatnosti i poslovima pomoćne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju namještenici („Službene novine Federacije BiH”, broj: 69/05 i 29/06), kao i Pravilnik o jedinstvenim kriterijima, pravilima i postupku imenovanja i postavljenja državnih službenika u organima državne službe Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 4/13).

Npr. postupak unapređenja se na više radno mjesto iz člana 6. stav (1) tačka a) Zakona o državnoj službi (rukovodeći državni službenici), u istom ili u drugom organu državne službe vrši se isključivo putem javnog konkursa, a postupak unapređenja državnog službenika u višu kategoriju iz člana 6. stav (1) tačka b Zakona o državnoj službi (šef unutrašnje organizacione jedinice, inspektor,stručni savjetnik, viši stručni saradnik, stručni saradnik), zasniva se na pozitivnoj ocjeni rada i o njemu odlučuje rukovodilac organa državne službe i to na način rukovodilac organa državne službe može vršiti unapređenje državnog službenika iz organa kojim rukovodi na neposredno više radno mjesto. Unapređenje se vrši u okviru radnih mjesta iz člana 6. stav 1. tačka b) ovog Zakona, a vrši se onda kada postoji upražnjeno radno mjesto. Unapređenje se vrši putem internog oglasa koji traje najmanje sedam dana od dana objavljivanja a objavljuje se na oglasnoj tabli organa državne službe u kojem se vrši unapređenje. Oglas sadrži naziv radnog mjesta, opis poslova i uvjete za obavljanje poslova utvrđenih u pravilniku o unutrašnjoj organizaciji organa državne službe. Rukovodilac organa državne službe imenuje komisiju od tri člana koja će predložiti za unapređenje onog državnog službenika koji bude imao najbolje stručne i druge kvalitete koji se zasnivaju na ocjeni rada i pokazanim drugim stručnim i profesionalnim sposobnostima državnih službenika koji se prijave na interni oglas što se procjenjuje putem intervjua. Rješenje o unapređenju donosi rukovodilac organa državne službe. Primjerak rješenja dostavlja se Agenciji za državnu službu Federacije BiH.

c.

Za oblast državne službe, Zeničko-dobojski kanton nema svoj propis kojim se utvrđuju posebni uvjeti za prijem u državnu upravu, a za druge razine vlasti ne raspolažemo traženim informacijama. Ministarstvo za pravosuđe i upravu nije nadležno za vođenje evidencija iz pitanja.

U **Bosansko – podrinjskom kantonu Goražde**

a.

Ustavom Federacije BiH propisani su specifični uslovi za pristup zapošljavanju na poziciji u javnoj upravi na način da je svim građanima grantovano pravo na jednak pristup javnim službama, takođe Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“, br. 29/03, 23/04,39/04,54/04,67/05, 08/06 i 04/12) je propisano da Bošnjaci, Srbi i Hrvati, kao konstitutivni narodi zajedno sa ostalim građanima su proporcionalno zastupljeni. Svi organi uprave i upravne organizacije na području Bosansko – podrinjskog kantona Goražd**e** dužni su poštovati i primjenjivati odredbe Ustava i zakona prilikom zapošljavanja u državnoj službi.

b.

Struktura državnih službenika u organima državne službe okvirno odražava nacionalnu strukturu stanovništva Bosansko-podrinjskog kantona Goražde (u daljem tekstu: Kanton) prema posljednjem popisu stanovništva. Vlada Bosansko-podrinjskog kantona Goražde i drugi nadležni organi, nadziru zastupljenost državnih službenika u organima državne službe i poduzimaju odgovarajuće mjere da se ostvari poštovanje principa proporcionalne zastupljenosti u odnosu na nacionalnu pripadnost. Prilikom zapošljavanja, ocjenjivanja, unapređenja, postavljenja, kao i u drugim statusnim i radno-pravnim pitanjima, najstrožije se zabranjuje diskriminacija kandidata za zapošljavanje i državnih službenika po osnovu njihove nacionalnosti, spola, socijalnog porijekla, entitetskog državljanstva, prebivališta, religije, političkog i drugog uvjerenja, rase, rođenja, bračnog statusa, godina starosti, imovinskog stanja, hendikepiranosti ili drugog obilježja. Unapređenje se vrši na osnovu postignutih rezultata rada i ocjene rada koje je ostvario državni službenik, kao i njegove ukupne sposobnosti za obavljanje poslova na radnom mjestu na koje se unapređuje.

U **Srednjobosanskom kantonu**

a.

U odgovoru na ovo pitanje ističemo da je odredbama Ustava FBIH ali i Srednjobosanski kanton propisano da Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima, i građani Federacije Bosne i Hercegovine, ravnopravno uređuju Federaciju Bosne i Hercegovine, definisanu Aneksom II Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. U vezi s tim, odredbama Zakona o državnoj službi FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 04/12) a koji je preuzet kao Kantonalni propis (Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Srednjobosanskog kantona”, broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05 i 8/06,) koji se primjenjuje kao kantonalni zakon na osnovu Zakona o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Srednjobosanskog kantona”, broj 7/11) propisano je da će u organima državne službe Federacije Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima i građani Bosne i Hercegovine biti proporcionalno zastupljeni.

Kao ustavni princip takva proporcionalna zastupljenost bazirat će se na popisu stanovništva iz 1991. godine dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede.

Vlada Kantona nadzire proporcionalnu zastupljenost državnih službenika u organima državne službe. U pogledu principa meritorkatije, odredbama iz člana 30. Zakona o državnoj službi FBiH propisano je da komisija za izbor državnih službenika provjerava i bira kandidate na osnovu profesionalnih sposobnosti procijenjenih putem javnog konkursa koje su identične za sve kandidate koji se prijavljuju za isto radno mjesto. Izbor kandidata komisija vrši u roku od 30 dana nakon isteka krajnjeg roka za prijave na javni konkurs.

b.
Ustavom Federacije BiH (ali i Ustavom SBK član 3. gdje piše da: "ovaj Ustav mora biti u skladu sa Ustavom FBiH i njime se osiguravaju institucije kantonalne vlasti i zaštita prava i sloboda utvrđenih Ustavom Federacije".) koji mora biti propisani su specifični uvjeti za pristup zapošljavanju na poziciji u javnoj upravi na način da je svim građanima zagarantirano pravo na jednak pristup javnim službama. Odredbama čl.2. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine, propisano je da su u organima državne službe Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi zajedno s ostalima i građani Bosne i Hercegovine srazmjerno zastupljeni. Kao ustavno načelo, srazmjerna zastupljenost bazirat će se na popisu stanovništva iz 1991. godine. Vlada Kantona nadzire zastupljenost državnih službenika u organima državne službe.
Da bi određena osoba mogla biti primljena i postavljena na radno mjesto državnog službenika mora ispunjavati sljedeće opće uvjete predviđene u čl.25. Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH:

a) da je državljanin Bosne i Hercegovine;
b) da je stariji od 18 godina;
c) da ima univerzitetsku diplomu ili druge obrazovne ili akademske kvalifikacije najmanje VII. stepena stručne spreme odnosno visoko obrazovanje prvog, drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sistema studiranja, što se utvrđuje propisom kojim se uređuju poslovi osnovnih djelatnosti i pomoćno tehnički poslovi i uvjet za njihovo obavljanje u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine;
d) da je zdravstveno sposobno za obavljanje određenih poslova predviđenih za to radno mjesto;
e) da u posljednje tri godine, od dana objavljivanja upražnjenog radnog mjesta, osoba nije otpuštena iz državne službe, kao posljedica disciplinske mjere, na bilo kojoj razini vlasti u Bosni i Hercegovini;
f) da nije obuhvaćena odredbom članka IX.1 Ustava Bosne i Hercegovine.

Pored općih uvjeta osoba mora ispunjavati i posebne uvjete, koji se za svako radno mjesto državnog službenika propisuju u Pravilniku o unutarnjoj organizaciji organa državne službe, a odnose se na vrstu visoke stručne spreme, radni staž u struci, položen stručni ispit, odgovarajući oblik stručnog osposobljavanja te drugi uvjeti propisani zakonom i drugim propisima.

Posebni uvjeti pobliže su razrađeni u Uredbi o obavljanju poslova osnovne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju državni službenici, uvjetima za vršenje tih poslova i ostvarivanju određenih prava iz radnog odnosa (“Službene novine Federacije BiH” br.35/04, 3/06, 19/12 i 8/14).

U skladu sa odredbama Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH napredovanje rukovodećih državnih službenika na više radno mjesto u istom ili u drugom organu državne službe obavlja se isključivo putem javnog natječaja.

Rukovoditelj organa državne službe može vršiti unapređenje državnog službenika iz organa kojim rukovodi na neposredno više radno mjesto Unapređenje se vrši u sklopu radnih mjesta ostalih državnih službenika i kada postoji upražnjeno radno mjesto, a vrši se putem internog oglasa koji traje najmanje sedam dana od dana objavljivanja.

Rukovoditelj organa državne službe imenuje komisiju od tri člana koja će predložiti za unapređenje onog državnog službenika koji bude imao najbolje stručne i druge kvalitete koji se

zasnivaju na ocjeni rada i pokazanim drugim stručnim i profesionalnim sposobnostima, što se procjenjuje putem intervjua.

c.
U SBK ne postoji takva državna služba.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu**
a.
U skladu sa članom 2. i članom 3. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12), koji zakon je Uredbom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine u Hercegovačko-neretvanskom kantonu („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona”, broj: 1/12 i 1/14) preuzet kao kantonalni zakon postoji usklađenost principa proporcionalne zastupljenosti u javnoj upravi sa principom meritokratije u zakonodavstvu o državnoj službi obzirom da je članom 2 navedenog zakona regulisana proporcionalna zastupljenost („ član 2. : 1. U organima državne službe Federacije, Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi zajedno sa ostalima i građani Bosne i Hercegovine biće proporcionalno zastupljeni. 2. Kao ustavni princip, takva proporcionalna zastupljenost baziraće se na popisu stanovništva iz 1991. godine, dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede. 3. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada Federacije) i vlade kantona nadziru zastupljenost državnih službenika u organima državne službe iz stava 1. ovog člana. „), a članom 3 Zakona zapošljavanje i unapređenje („član 3.: 1. Zapošljavanje i unapređenje profesionalne karijere državnog službenika temelji se na javnom konkursu i profesionalnoj sposobnosti. 2. Zapošljavanje u organima državne službe vrši se samo na osnovu javnog konkursa i ispunjavanja uvjeta i kriterija propisanih ovim zakonom i posebnim zakonom, te u skladu sa kriterijima propisanim podzakonskim propisom donesenim na osnovu ovog zakona. Također je usklađenost naprijed navedenih prinicpa osigurana i odredbama Zakona o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/05).

b.
Postupci u državnoj službi su organizovani na način da su isti propisani Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12), koji zakon je Uredbom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine u Hercegovačko-neretvanskom kantonu („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona”, broj: 1/12 i 1/14) preuzet kao kantonalni zakon, i Zakonom o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/05) na način da je istima propisano da se vodi računa o proporcionalnoj zastupljenosti kako je navedeno u tački a), princip meriokratije je ispoštovan na način da se prijem državnih službenika i namještenika vrši na osnovu provedenog javnog konkursa i javnog oglašavanja kojom prilikom je izvršena provjera i izvršen izbor kandidata na osnovu profesionalnih sposobnosti ocijenjenih putem konkursa. Podzakonski akti koji su dodatno razradili predmetne zakone i doprinijeli usklađenosti navedenih principa su Uredba o poslovima osnovne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju državni službenici, uvjetima za vršenje tih poslova i ostvarivanju određenih prava iz radnog odnosa („Službene novine Federacije BiH”, broj: 35/04 i 3/06), Uredba o dopunskim poslovima osnovne djelatnosti i poslovima pomoćne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju namještenici („Službene novine Federacije BiH”, broj: 69/05 i 29/06), kao i Pravilnik o jedinstvenim kriterijima, pravilima i postupku

imenovanja i postavljenja državnih službenika u organima državne službe Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 4/13).

Npr. postupak unapređenja se na više radno mjesto iz člana 6. stav (1) tačka a) Zakona o državnoj službi (rukovodeći državni službenici), u istom ili u drugom organu državne službe vrši se isključivo putem javnog konkursa, a postupak unapređenja državnog službenika u višu kategoriju iz člana 6. stav (1) tačka b Zakona o državnoj službi (šef unutrašnje organizacione jedinice, inspektor,stručni savjetnik, viši stručni saradnik, stručni saradnik), zasniva se na pozitivnoj ocjeni rada i o njemu odlučuje rukovodilac organa državne službe i to na način rukovodilac organa državne službe može vršiti unapređenje državnog službenika iz organa kojim rukovodi na neposredno više radno mjesto. Unapređenje se vrši u okviru radnih mjesta iz člana 6. stav 1. tačka b) ovog Zakona, a vrši se onda kada postoji upražnjeno radno mjesto. Unapređenje se vrši putem internog oglasa koji traje najmanje sedam dana od dana objavljivanja a objavljuje se na oglasnoj tabli organa državne službe u kojem se vrši unapređenje. Oglas sadrži naziv radnog mjesta, opis poslova i uvjete za obavljanje poslova utvrđenih u pravilniku o unutrašnjoj organizaciji organa državne službe. Rukovodilac organa državne službe imenuje komisiju od tri člana koja će predložiti za unapređenje onog državnog službenika koji bude imao najbolje stručne i druge kvalitete koji se zasnivaju na ocjeni rada i pokazanim drugim stručnim i profesionalnim sposobnostima državnih službenika koji se prijave na interni oglas što se procjenjuje putem intervjua. Rješenje o unapređenju donosi rukovodilac organa državne službe. Primjerak rješenja dostavlja se Agenciji za državnu službu Federacije BiH.

c.
Za oblast državne službe, Hercegovačko-neretvanski kanton nema svoj propis kojim se utvrđuju posebni uvjeti za prijem u državnu upravu, a za druge razine vlasti ne raspolažemo traženim informacijama. Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave nije nadležno za vođenje evidencija iz pitanja.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**
a.
Sukladno članku 2. Zakona o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj (Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke broj: 16/08, 7/09, 8/12, 8/13) struktura državnih službenika u tijelima državne službe Županije, gradova i općina okvirno odražava nacionalnu strukturu stanovništva, prema posljednjem popisu stanovništva.Vlada Županije Zapadnohercegovačke nadzire zastupljenost državnih službenika u tijelima državne službe.

Sukladno članku 4. Zakona o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj (Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke broj: 16/08, 14/13) struktura namještenika u tijelima državne službe Županiji okvirno odražava nacionalnu strukturu stanovništva Županije, prema posljednjem popisu stanovništva.

Vlada Županije Zapadnohercegovačke nadzire zastupljenost namještenika u tijelima državne službe.

b.
Referiramo se na odgovor koji smo dali pod pitanjem broj (97) iz Upitnika Europske komisije. Sukladno članku 37. Zakona o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj napredovanje državnog službenika na više radno mjesto iz članka 6.

stavak 1. točka a) Zakona u istom ili u drugom tijelu državne službe obavlja se isključivo putem javnog natječaja.

Unaprijeđenje državnog službenika u višu kategoriju iz članka 6. stavak 1. točka b) Zakona o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, temelji se na pozitivnoj ocjeni rada i o njemu odlučuje rukovoditelj državne službe.

Sukladno članku 38. Zakona o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj rukovoditelj tijela državne službe može vršiti unaprijeđenje državnog službenika na neposredno više radno mjesto. Unaprijeđenje se vrši u okviru radnih mjesta iz članka 6. stavak 1. točka b) Zakona o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, a vrši se onda kada postoji upražnjeno radno mjesto. Unaprijeđenje se vrši putem internog natječaja koji traje najmaanje 7 dana od dana objave, a objavljuje se na oglasnoj tabli tijela državne službe u kojoj se vrši unaprijeđenje. Interni natječaj sadrži naziv radnog mjesta, opis poslova i uvjete za obavljanje poslova utvrđenih u pravilniku o unutarnjem ustrojstvu tijela državne službe.

Rukovoditelj tijela državne službe imenuje povjerenstvo od tri člana, koje će predložiti za unaprjeđenje jednog državnog službenika koji bude imao najbolje stručne i druge kvalitete koji se zasnivaju na ocjeni rada i pokazanim drugim stručnim i profesionalnim spsobnostima državnih službenika koji se prijave na interni natječaj što se procjenjuje putem intervjua. Rješenje o unaprjeđenju donosi rukovodizelj tijela državne službe.

c.
Pravobraniteljstvo Zapadnohercegovačke Županije – Zakon o pravobraniteljstvu u Županiji Zapadnohercegovačkoj (Narodne novine ŽZH broj: 13/07,17/11, 21/17), propisuje posebne uvjete za imenovanje pravobranitelja odnosno njegovog zamjenika.

- Zavod za pravnu pomoć Zapadnohercegovačke Županije – Zakon o županijskom Zavodu za pravnu pomoć (Narodne novine ŽZH broj: 5/08, 4/09, 20/13, 10/17) propisuje posebne uvjete za postavljenje ravnatelja odnosno branitelja Zavoda.
- Županijski arhiv – Zakon o arhivskoj građi (Narodne novine ŽZH broj: 18/99, 9/06) propisuje posebne uvjete za službenike koji će obavljati arhivističke poslove.
- Općinski sudovi u Županiji Zapadnohercegovačkoj- Zemljišnoknjižni odjeli – Zakon o zemljišnim knjigama FBiH (Službene novine FBiH broj: 19/03, 54/04) propisuje posebne uvjete za zemljišnoknjižnog referenta.

U **Kantonu Sarajevo**
a.
Član 3. Zakona o državnoj službi propisuje proporcionalnu nacionalnu zastupljenost, te je shodno tom članu propisano da u organima uprave u Kantonu, Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi zajedno sa ostalima i građani Bosne i Hercegovine bit će proporcionalno zastupljeni. Kao ustavni princip, proporcionalna zastupljeno bazira se na popisu stanovništva iz 1991. godine, dok Aneks 7. Ustava Bosne i Hercegovine ne bude proglašen realiziranim.

b.
Član 39. Zakona o državnoj službi propisuje izuzetke kod postavljenja na radna mjesta državnih službenika sa liste uspješnih kandidata, iz razloga zastupljenosti nacionalne i spolne strukture u organu državne službe u kojem se vrši prijem i postavljenje državnog službenika.

Kriteriji za prijem u državnu službu u Kantonu Sarajevo se dijele na opće i posebne. Opći uslovi propisani su članom 35. Zakona o državnoj službi u Kantonu Sarajevo, dok se posebni kriteriji za svako radno mjesto utvrđuju pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji organa državne službe. Postupak prijema u državnu službu je propisan u Poglavlju V Zakona o državnoj službi, tačnije čl. 34.-40. Zakona.

Kriteriji za unapređenje u državnoj službi propisani su u članu 42. Zakona o državnoj službi, a ogledaju se u pozitivnoj ocjeni rada i o unapređenju odlučuje rukovodilac organa državne službe.

c
Kanton Sarajevo, za oblast državne službe, nema posebne uslove za prijem u državu upravu.

42. (102) U vezi sa odgovorom na pitanje 102, dostavite nedostajuće informacije o sljedećim oblastima vezanim za otpuštanje državnih službenika u svim institucijama javne uprave: a. navedite razloge za otpuštanje državnih službenika, osim disciplinskog postupka b. opišite uslove pod kojima se primjenjuje disciplinski postupak ili drugi osnov c. opišite pravo na žalbu upravnom organu i žalbu pred sudom

Na nivou **Bosne i Hercegovin**e
a.
U odgovoru na 102. pitanje, detaljno je odgovoreno na pitanje, odnosno taksativno su pobrojani slučajevi prestanka radnog odnosa državnih službenika u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama BiH.

b.
Disciplinski postupak se primjenjuje u slučaju povrede službene dužnosti od strane državnih službenika, a kako je propisano čl. 54-58 Zakona o državnoj službi u institucijama BiH, dok su povrede službenih dužnosti, disciplinske mjere i disciplinski postupak detaljnije uređeni provedbenim aktom, odnosno Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti državnih službenika u institucijama BiH. U skladu sa odredbama člana 54. stav 2. Zakona o državnoj službi u institucijama BiH povrede službenih dužnosti mogu biti:

a) izvršenje radnji koje predstavljaju krivično djelo protiv službene dužnosti ili drugo krivično djelo odnosno prekršaj, kojim se nanosi šteta ugledu državne službe što čini radnika nepodobnim za rad u državnoj službi;
b) odavanju državne, vojne i službene tajne, odnosno povreda propisa o čuvanju tih tajni;
c) zloupotrebe i prekoračenja službenih ovlaštenja;
d) neizvršavanje ili nesavjesno i nemarno vršenje povjerenih poslova i zadataka;
e) odbijanje izvršenja zakonitih naređenja pretpostavljenog;
f) namjerno kršenje odredbi ovog zakona ili drugog propisa Bosne i Hercegovine u vršenju službe ili u vezi sa službom ili kršenje Kodeksa državnih službenika;
g) bavljenje djelatnostima ili radom koji je u suprotnosti sa interesima državne službe;
h) prouzrokovanje veće materijalne štete namjerno ili iz krajnje nepažnje;
i) neopravdan izostanak sa posla;
j) kršenje pravila radne discipline u državnoj službi;
k) neblagovremeno i neuredno izvršenje povjerenih poslova i zadataka u državnoj službi;
l) neprimjereno ponašanje prema građanima, suradnicima i drugim licima u vršenju državne službe ili u vezi sa službom;

m) diskriminacija, te nasilje na osnovu spola ili spolne orijentacije, uznemiravanje na osnovu spola i seksualno uznemiravanje, kao i svaki drugi oblik diskriminacije, u skladu sa zakonom.

Odgovornost za izvršenje krivičnih dijela i prekršaja ne isključuje disciplinsku odgovornost državnog službenika, pod uslovom da takvo djelo istovremeno predstavlja povredu dužnosti.

c.
Pravo žalbe državnog službenika Odboru državne službe za žalbe kao nezavisnom organu propisano je odredbom člana 63. stav (1) Zakona o državnoj službi u institucijama BiH, u kojem su propisane i nadležnosti ovog organa, a koji je odgovoran za razmatranje svih konačnih odluka, preduzetih ili propuštenih radnji institucije i/ili Agencije, a koje se odnose na status državnih službenika i to na zahtjev:

(a) državnog službenika na kojeg se sporna odluka, preduzeta ili propuštena radnja odnosi, ukoliko državni službenik ima jasno opredijeljen pravni interes;
(b) institucije gdje službenik obavlja svoju dužnost;
(c) Agencije.

Pravo žalbe državnih službenika i drugostepeni postupak u disciplinskom postupku, propisani su odredbama čl. 51-62 Pravilnika o disciplinskoj odgovornosti državnih službenika.

Sudska žaštita je osigurana u svim važećim propisima, sa izuzetkom mogućnosti pokretanja upravnog spora u slučaju izricanja disciplinske mjere pismena opomena i pismeni ukor (član 61. stav (5) naprijed pomenutog pravilnika).

Pravo žalbe za zaposlenike propisano je odredbama Zakona o radu u institucijama BiH, za čiju provedbu je nadležno Ministarstvo pravde BiH.

U **Federaciji BiH**
a.

- dobrovoljnim istupanjem iz državne službe;
- ispunjavanja zakonskih godina života, odnosno navršenjem 40 godina penzijskog staža;
- gubitkom državljanstva Bosne i Hercegovine;
- sticanja državljanstva druge države suprotno Ustavu Bosne i Hercegovine i njenim zakonima;
- prekobrojnošću;
- odbijanja polaganja zakletve vjernosti i/ili potpisivanja teksta zakletve vjernosti;
- nezadovoljavajući probni period;
- dvije uzastopno negativne ocjene rada;
- ako je osuđen za krivično djelo i zbog izdržavanja kazne zatvora mora biti odsutan sa rada u državnoj službi duže od šest mjeseci;
- na osnovu izrečene disciplinske mjere prestanka radnog odnosa u državnoj službi;
- predajom dokumenata ili izjava tokom postupka podnošenja prijava za prijem u državnu službu, za koje se kasnije pokaže da su lažni.

b.
Svi državni službenici mogu rukovodiocu organa državne službe podnijeti disciplinsku prijavu, koja mora biti obrazložena. Ukoliko utvrdi da je prijava osnovana rukovodilac organa državne službe ili lice koje on odredi pokreće disciplinski postupak protiv državnog službenika.

Disciplinski postupak protiv državnog službenika vodi Disciplinska komisija, čije članove imenuje Agencija za državnu službu FBiH i ukoliko Disciplinska komisija nakon provedenog postupka utvrdi odgovornost državnog službenika izriče mu disciplinske mjere.

Disciplinsku komisiju čine tri člana, a rukovodilac organa državne službe ne može biti član Komisije.
Disciplinska komisija tokom postupka pribavlja mišljenje medijatora državne službe o podnesenoj disciplinskoj prijavi, a u postupku medijacije, medijator poziva podnosioca prijave i disciplinski prijavljenog državnog službenika, radi rješavanja spora mirnim putem.

Agencija izvršava konačna rješenja donesena u disciplinskom postupku.

Protiv odluke Disciplinske komisije državni službenik ima pravo izjaviti žalbu Odboru za žalbe radi preispitivanja donesene odluke. Žalba se može uložiti u roku od 15 dana od dana prijema odluke Disciplinske komisije.

Disciplinske mjere koje se mogu izreći državnom službeniku su:

a) javna disciplinska opomena;
b) suspenzija prava učestvovanja u javnim konkursima za unapređenje u državnoj službi u periodu od najviše dvije godine;
c) kaznena suspenzija sa poslova i plaće tokom perioda od dva do 30 dana;
d) vraćanje na nižu kategoriju u okviru radnih mjesta iz člana 6. ovog zakona;
e) prestanak radnog odnosa u državnoj službi.

c.
Zakonom o državnoj službi u Federaciji BiH utvrđeno je da postoji pravo podnošenja žalbe na sva rješenja rukovodioca organa državne službe, na odluke disciplinske komisije i o žalbama koje se izjave na odluke direktora Agencije za državnu službu FBiH, a o žalbama u drugom stepenu odlučuje Odbor državne službe za žalbe Federacije BiH.

Pravo žalbe ima državni službenik na kojeg se sporna odluka, preduzeta ili propuštena radnja odnosi, organ državne službe gdje državni službenik obavlja svoju dužnost i Agencija za državnu službu FBiH. Pravo žalbe imaju i kandidati u konkursnim procedurama koje provodi Agencija za državnu službu FBiH.

Odluke Odbora za žalbe moraju biti donesene na zakonskim osnovima i pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju. Odluke Odbora za žalbe su konačne, ali nezadovoljne stranke u postupku imaju pravo da podnesu tužbu sudu. Postupak pred sudom može se pokrenuti u roku od 30 dana od dana prijema konačne odluke.

У **Републици Српској**
а.
Чланом 86. Закона о државним службеницима прописано је да државном службенику престаје радни однос:

1) у случају смрти;
2) истеком времена на које је заснован;
3) вољом државног службеника;
4) споразумом између државног службеника и послодавца;

5) када наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања или 60 година живота и 40 година стажа осигурања;
6) у случају потпуног губитка радне способности државног службеника даном правоснажности рјешења надлежног органа;
7) у случају незадовољавајућег пробног рада;
8) због двије узастопне негативне оцјене о раду;
9) у случају укидања или реорганизације републичког органа управе или укидања радног мјеста, ако не буде распоређен на друго радно мјесто у року од три мјесеца од када је остао нераспоређен;
10) ако правоснажном пресудом буде осуђен на безусловну казну затвора од најмање шест мјесеци;
11) ако одбије премјештај или распоређивање, када није потребна сагласност државног службеника или из неоправданог разлога не ступи на радно мјесто на које је премјештен или распоређен;
12) ако послије престанка разлога за мировање радног односа не ступи на рад у року од 30 дана;
13) ако је приликом заснивања радног односа прећутао или дао нетачне податке који су били од значаја за заснивање радног односа;
14) ако држани службеник кога поставља Вла¬да након разрјешења у року од три мјесеца одбије распоређивање у истом или другом органу на радно мјесто које одговара његовој стручној спреми;
15) због изречене дисциплинске мјере престанка радног односа.

б.

У Републици Српској, свако лице може дати иницијативу за покретање дисциплинског поступка, која мора бити образложена. Дисциплински поступак против државног службеника покреће руководилац орган или лице које он овласти, односно Влада за државне службенике које поставља Влада или лице које она за то овласти. Дисциплински поступак покреће се писаним захтјевом, који се доставља државном службенику и дисциплинској комисији, а против истог жалба није допуштена. Дисциплински поступак против државног службеника води дисциплинска комисија. Државни службеник дисциплински је одговоран за повреде радних дужности. Повреде радних дужности могу бити теже и лакше.

Теже повреде радних дужности су:

- неизвршавање, несавјесно, односно неблаговремено извршавање радних дужности или налога непосредног руководиоца;
- понашање које штети угледу службе;
- недостојно, увредљиво или на други начин непримјерено понашање према претпостављеном, другим запосленим, грађанима, правним и физичким лицима и другим странкама у поступку пред органом управе;
- одбијање давања података или давање нетачних података републичким органима управе, правним и физичким лицима, ако је давање података прописано законом или прописом донесеним на основу закона;
- злоупотреба службеног положаја или прекорачење овлашћења;
- незаконито располагање материјалним средствима;
- радње које ометају грађане, правна лица и друге странке у остваривању њихових права и интереса у поступку код републичких органа управе;

- одбијање извршавања послова радног мјеста на које је запослени распоређен или одбијање налога руководиоца;
- неоправдано изостајање са посла пет радних дана у току шест мјесеци или неоправдано изостајање са посла три радна дана узастопно;
- долазак на рад у пијаном стању или под утицајем опојних дрога или уживање алко-хола или других опојних средстава која смањују радну способност у току радног вре-мена;
- насиље по основу било којег вида дискриминације (старосне доби, пола, инвалидности, националног и етничког поријекла, језика, вјероисповијести и сл.);
- ако из неоправданих разлога не прибави став руководиоца органа за учешће у раду и комуникацији са органима и институцијама изван републичких органа управе Републике Српске или о томе не достави писани извјештај;
- употреба лажне исправе ради остваривања права у служби;
- повреда кодекса понашања државних службеника и
- непријављивање разлога који су довели до сукоба интереса или њихово неотклањање у прописаном року.

Лакше повреде дужности из радног односа су:

- учестало кашњење, неоправдано одсуствовање у току радног времена или ранији одлазак са радног мјеста;
- несавјесно чување службених списа, ствари или података и
- неоправдан изостанак са посла један дан.

За теже повреде радних дужности државном службенику може се изрећи дисциплинска мјера:

- новчана казна до 20% плате за пуно радно вријеме, исплаћене за мјесец у коме је новчана казна изречена, а у трајању до три мјесеца;
- распоред на радно мјесто ниже категорије или звања, у оквиру исте стручне спреме, у трајању до годину дана или
- престанак радног односа**.**

ц.
У Републици Српској, против управних аката (рјешења и закључака) донесених у првостепеном поступку, странка има право жалбе органу управе који је посебним прописом надлежан за рјешавање по жалби у роковима утврђеним законом. Против аката која су коначна у управном поступку као и аката на које се не може изјавити жалба може се покренути управни спор пред надлежним судом.

U **Brčko distriktu BiH**
a.
Članom 119. Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH propisane su odredbe o prestanku radnog odnosa službenika, odnosno namještenika otkazom, i to u slijedećim slučajevima:

a) u slučaju neopravdanog izostanka s posla pet radnih dana uzastopno;
b) ako ne pokaže zadovoljavajuće rezultate na probnom radu;

c) ako dva puta uzastopno bude ocijenjen ocjenom "ne zadovoljava očekivanja" danom konačnosti odluke o posljednjoj ocjeni;
d) u slučaju prekobrojnosti iz člana 113. zakona;
e) ako se ne vrati na rad u roku od 30 dana, nakon prestanka razloga za mirovanje prava iz radnog odnosa.

Članom 120. istog zakona propisane su odredbe o prestanku radnog odnosa po sili zakona, i to u slučajevima:

a) smrti;
b) kada navrši 65 godina života i 20 godina staža osiguranja ili 40 godina staža osiguranja bez obzira na godine života, s tim da se poseban staž, predviđen posebnim propisima koji regulišu prava na penziju i penzijsko-invalidsko osiguranje računa samo na zahtjev zaposlenika;
c) dostavljanja poslodavcu konačnog rješenja o utvrđivanju potpunog gubitka radne sposobnosti službenika, odnosno namještenika, danom dostavljanja konačnog rješenja o gubitku radne sposobnosti poslodavcu;
d) konačnosti akta o utvrđivanju trajne nesposobnosti za obavljanje poslova radnog mjesta na kojem se službenik, odnosno namještenik nalazi pod uslovom da poslodavac nije u stanju da premjesti službenika, odnosno namještenika na drugo odgovarajuće radno mjesto;
e) gubitkom državljanstva;
f) sticanjem državljanstva druge države suprotno Ustavu i zakonima BiH;
g) da je osuđen za krivično djelo na kaznu zatvora duže od šest mjeseci danom pravosnažnosti osuđujuće presude;
h) da ne položi ispit za rad u organima javne uprave u skladu sa zakonom;
i) da je službeniku, odnosno namješteniku izrečena pravosnažna mjera bezbjednosti, vaspitna ili zaštitna mjera u trajanju dužem od šest mjeseci i zbog toga mora biti odsutan s rada, danom početka primjenjivanja te mjere;
j) konačnosti akta kojim je utvrđen sukob interesa;
k) konačne odluke donesene nakon sprovedenog disciplinskog postupka, ukoliko je izrečena kazna „prestanak radnog odnosa“;
l) da se utvrdi da je službenik, odnosno namještenik prilikom zasnivanja radnog odnosa dostavio krivotvorene dokumente, danom saznanja;
m) ako se sazna da u vrijeme prijema u službu nije ispunjavao uslove za prijem u službu propisane zakonom, danom saznanja;
n) provođenja izvršenja pravosnažne sudske presude;

U odgovoru na osnovno pitanje br. 102 navedeni su svi razlozi za otpuštanje službenika i namještenika u pravosudnim institucijama Brčko distrikta BiH.

b.
Prema odredbama Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH, disciplinski postupak se vodi za povrede službene dužnosti koje mogu biti lakše i teže.

Organi za vođenje disciplinskog postupka su:

a) neposredno pretpostavljeni;
b) rukovodilac organa javne uprave;
c) upravni inspektor;

d) disciplinska komisija;
e) disciplinski tužilac.

O lakšim povredama službene dužnosti, u prvom stepenu odlučuje neposredno pretpostavljeni, rukovodilac organa javne uprave i upravni inspektor u okviru svoje nadležnosti. Ukoliko je službenik, odnosno namještenik promijenio radno mjesto, u periodu od izvršenja povrede službene dužnosti do pokretanja disciplinskog postupka, za provođenje disciplinskog postupka nadležan je neposredno pretpostavljeni u organu javne uprave u kojoj je službenik, odnosno namještenik bio zaposlen u vrijeme izvršenja povrede službene dužnosti. Rok za pokretanje disciplinskog postupka je 15 dana od dana prijema disciplinske prijave ili dana saznanja za lakšu povredu službene dužnosti, odnosno 30 dana od dana prijema disciplinske prijave ili dana saznanja za težu povredu službene dužnosti. Disciplinski postupak rukovodi se sljedećim načelima:

a) prezumpcija nevinosti službenika, odnosno namještenika;
b) pravo na odbranu;
c) hitnost u postupanju;
d) zakonitost postupka;
e) srazmjernost disciplinskog postupka i povrede službene dužnosti.

Službenici i namještenici u pravosudnim institucijama Brčko distrikta BiH odgovaraju za povredu službene dužnosti ako povjerene poslove ne obavljaju savjesno, stručno i u predviđenim rokovima, ako se ne pridržavaju Ustava, zakona i drugih propisa ili pravila o ponašanju za vrijeme službe ili u vezi sa službom. Krivična odgovornost ne isključuje odgovornost za povredu službene dužnosti, ako djelo koje je predmet krivičnog postupka ujedno predstavlja i povredu službene dužnosti. Oslobođenje od krivične odgovornosti ne pretpostavlja oslobađanje od odgovornosti za povredu službene dužnosti ako je izvršeno djelo propisano kao povreda službene dužnosti. Povrede službene dužnosti mogu biti lakše i teže.Teže povrede službene dužnosti propisuju se zakonom, a lakše povrede zakonom i pravilnikom o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti.

c.

Pravo na žalbu na rješenja i druge akte donesene u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH, propisano je istim zakonom. Apelaciona komisija je nadležna za odlučivanje po žalbama na rješenja i sve druge akte donesene u skladu s zakonom. Protiv odluke Apelacione komisije službenik, odnosno namještenik može pokrenuti upravni spor pred Osnovnim sudom. Na rješenja donesena u skladu sa zakonom, protiv kojih nije dopuštena žalba, službenik, odnosno namještenik može tužbom pokrenuti upravni spor.

U prvostepenom disciplinskom postupku odluke donosi, u zavisnosti od težine povrede, rukovodilac pravosudne institucije ili disciplinska komisija. Protiv prvostepene odluke o povredi službene dužnosti, nezadovoljna strana može podnijeti žalbu drugostepenoj disciplinskoj komisiji u roku od osam dana od dana prijema odluke. Odluka drugostepene disciplinske komisije je konačna i protiv te odluke se može pokrenuti postupak pred Osnovnim sudom Brčko distrikta BiH.

Dostupne informacije za **kantone** su sljedeće:

U **Unsko-sanskom kantonu**

a.

Državnom službeniku prestaje radni odnos u organu državne službe u sljedećim slučajevima: a) dobrovoljnog istupanja iz organa državne službe; b) kada navrši 65 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja, odnosno navrši 40 godina staža osiguranja bez obzira na godine života; c) gubitkom državljanstva Bosne i Hercegovine; d) sticanjem državljanstva druge države suprotno Ustavu Bosne i Hercegovine i njenim zakonima; e) prekobrojnošću; f) odbijanjem polaganja zakletve vjernosti i/ili potpisivanja teksta zakletve vjernosti; g) nezadovoljavajućim probnim periodom; h) dvije uzastopne negativne ocjene rada; i) ako je osuđen za krivično djelo i zbog izdržavanja kazne zatvora mora biti odsutan s rada u državnoj službi duže od šest mjeseci; j) predajom dokumenta ili izjava tokom postupka podnošenja prijava za prijem u državnu službu ili u toku trajanja službe, za koje se pokaže da su lažni; k) kad nadležni organ penzijsko – invalidskog osiguranja utvrdi da je trajno i potpuno nesposoban za rad, na dan konačnosti akta o trajnoj nesposobnosti.

b.

Povrede službene dužnosti mogu biti lake i teške. Lake povrede službene dužnosti su:

a. učestalo kašnjenje na posao ili raniji odlazak sa posla bez odobrenja;
b. napuštanje posla u toku radnog vremena bez odobrenja ili iz neopravdanih razloga;
c. neuredno čuvanje spisa, podataka ili druge povjerene dokumentacije;
d. neobavještavanje rukovodioca ili druge odgovorne osobe u organu državne službe o spriječenosti dolaska na posao duže od jednog dana, bez opravdanih razloga;
e. nepropisno rukovanje uređajima ili opremom koje službenik koristi u obavljanju dužnosti.

Teške povrede službene dužnosti su:

a. izvršenje radnji koje predstavljaju krivično djelo protiv službene dužnosti ili drugo krivično djelo, odnosno prekršaj, kojim se nanosi šteta ugledu državne službe što čini državnog službenika nepodobnim za rad u državnoj službi;
b. odavanje državne, vojne i službene tajne;
c. zloupotreba i prekoračenja službenih ovlaštenja ili bavljenje poslom u organu državne službe za koje nije ovlašten;
d. neizvršavanje ili nesavjesno i nemarno vršenje povjerenih poslova i zadataka;
e. bavljenje aktivnostima kojima se onemogućava ili otežava građanima ili drugim licima da ostvaruju svoja prava u postupcima pred organima državne službe;
f. bavljenje aktivnostima ili radom koji je u suprotnosti sa interesima državne službe;
g. prouzrokovanje veće materijalne štete namjerno ili iz krajnje nepažnje;
h. neopravdan izostanak s posla dva dana uzastopno ili tri dana tokom jednog mjeseca;
i. kršenje pravila radne discipline u državnoj službi utvrđenih u Etičkom kodeksu;
j. neblagovremeno, neuredno i neodgovorno izvršenje povjerenih poslova i zadataka u državnoj službi;
k. neprimjereno ponašanje prema građanima, saradnicima i drugim osobama u vršenju državne službe;
l. učestalo vršenje lakših povreda službene dužnosti.

c.
Protiv rješenja rukovodioca organa državne službe o pravima iz radnog odnosa, te protiv odluka disciplinske komisije koje se donose u disciplinskom postupku državni službenik ima pravo u roku od osam dana od dana prijema rješenja izjaviti žalbu Odboru državne službe za žalbe Federacije Bosne i Hercegovine, radi preispitivanja pravilnosti donesenog rješenja, ako za pojedina pitanja Zakonom o državnim službenicima i namještenicima nije određen drugi rok. Žalba odlaže izvršenje rješenja, ako ovim Zakonom za pojedina pitanja nije drugačije određeno. Protiv odluka koje donosi Odbor državne službe za žalbe Federacije Bosne i Hercegovine ne može se izjaviti žalba, ali se u roku od 30 dana može pokrenuti postupak pred naležnim sudom radi preispitivanja odluke.

U **Posavskom kantonu**
a.
U skladu sa člankom 48. Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) državnom službeniku prestaje radni odnos u tijelu državne službe u sljedećim slučajevima:

a) dobrovoljno istupanje iz tijela državne službe – na dan kao u prijedlogu državnog službenika;
b) kada navrši 65 godina života, odnosno navrši 40 godina mirovinskog staža bez obzira na godine života;
c) gubitkom državljanstva Bosne i Hercegovine - na dan konačnosti rješenja o gubitku državljanstva;
d) stjecanjem državljanstva druge države suprotno Ustavu Bosne i Hercegovine i njenim zakonima – na dan konačnosti rješenja o stjecanju tog državljanstva;
e) prekobrojnošću – na dan konačnosti rješenja o prestanku radnog odnosa;
f) nezadovoljavajućim probnim periodom - na dan konačnosti rješenja o prestanku radnog odnosa;
g) dvije uzastopne negativne ocjene rada – na dan konačnosti rješenja o prestanku radnog odnosa;
h) ako je pravomoćno osuđen na izdržavanje kazne zatvora u trajanju duţem od šest mjeseca - danom stupanja na izdrţavanje kazne;
i) na osnovu izrečene disciplinske mjere prestanka radnog odnosa u državnoj službi – na dan konačnosti rješenja o prestanku radnog odnosa;
j) predajom dokumenta ili izjave tokom postupka podnošenja prijava za prijem u državnu službu ili u toku trajanja službe, za koje se pokaže da su lažni – na dan kada se utvrdi da su te isprave lažne;
k) kada nadležno tijelo mirovinsko-invalidskog osiguranja utvrdi da je trajno i potpuno nesposoban za rad - na dan konačnosti rješenja o utvrđivanju gubitka radne sposobnosti;
l) kod radnog odnosa na određeno vrijeme – istekom posljednjeg dana roka koji je utvrđen za rad na određeno vrijeme.

b.
Državni službenik se može smatrati stegovno odgovornim zbog kršenja službenih dužnosti utvrđenih Zakonom o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj, nastalih kao rezultat njegove krivice. Povrede službene dužnosti mogu biti lake i teške.

a) Lake povrede službene dužnosti su:

1. učestalo kašnjenje na posao ili raniji odlazak sa posla bez odobrenja;
2. napuštanje posla tijekom radnog vremena bez odobrenja ili iz neopravdanih razloga;
3. neuredno čuvanje spisa, podataka ili druge povjerene dokumentacije;
4. neobavještavanje rukovoditelja ili druge odgovorne osobe u tijelu državne službe o spriječenosti dolaska na posao dulje od jednog dana bez opravdanih razloga;
5. nepropisno rukovanje uređajima ili opremom koje službenik koristi u obavljanju dužnosti.

b) Teške povrede službene dužnosti su:

1. izvršenje radnji koje predstavljaju kazneno djelo protiv službene dužnosti ili drugo kazneno djelo, odnosno prekršaj, kojim se nanosi šteta ugledu državne službe što čini državnog službenika nepodobnim za rad u drţavnoj službi;
2. odavanje državne, vojne i službene tajne;
3. zloupotreba i prekoračenje službenog ovlaštenja ili bavljenje poslom u tijelu državne službe za koje nije ovlašten;
4. neizvršavanje ili nesavjesno i nemarno obavljanje povjerenih poslova i zadataka;
5. bavljenje aktivnošću kojom se onemogućava ili otežava građanima ili drugim osobama da ostvaruju svoja prava u postupcima pred tijelima državne službe;
6. bavljenje aktivnošću ili radom koji je u suprotnosti sa interesima državne službe;
7. prouzrokovanje veće materijalne štete namjerno ili iz krajnje nepžţnje;
8. neopravdan izostanak s posla dva dana uzastopno ili tri dana tokom jednog mjeseca;
9. kršenje pravila radne discipline u državnoj službi utvrđenih u Etičkom kodeksu;
10. neblagovremeno, neuredno i neodgovorno obavljanje povjerenih poslova i zadataka u državnoj službi;
11. neprimjereno ponašanje prema građanima, suradnicima i drugim osobama u obavljanju državne službe;
12. učestalo činjenje lakih povreda službene dužnosti.

c.
Protiv rješenja kojom se okončava prvostupanjski stegovni postupak državni službenik odnosno namještenik ima pravo uložiti priziv Povjerenstvu za prizive. Odluka Povjerenstva za prizive je konačna i protiv te odluke se može pokrenuti postupak pred Općinskim sudom u Orašju.

U **Tuzlanskom kantonu**
a.
Prestanak radnog odnosa državnih službenika propisan je članom 55. Zakona o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu, i do njega može doći u sljedećim slučajevima:

- dobrovoljnog istupanja iz državne službe;
- kada napuni 65 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja, odnosno kada navrši 40 godina staža osiguranja bez obzira na godine života;
- gubitka državljanstva Bosne i Hercegovine;
- sticanja državljanstva druge države suprotno Ustavu i zakonima Bosne i Hercegovine;
- prekobrojnosti;
- odbijanja polaganja zakletve vjernosti i/ili potpisivanja teksta zakletve vjernosti;
- nezadovoljavajućeg probnog rada;
- dvije uzastopne negativne godišnje ocjene rad;

- izrečene disciplinske kazne prestanka radnog odnosa u državnoj službi;
- predaje dokumenata ili izjava tokom postupka podnošenja prijava za prijem u državnu službu, za koje se kasnije utvrdi da su lažni;ako državni službenik bude osuđen na izdržavanje kazne zatvora u trajanju dužem od tri mjeseca – danom pravosnažnosti presude;
- istekom vremena na koje je primljen, ukoliko se radi o radi o zaposlenju na određeno vrijeme;
- ako mu bude izrečena mjera bezbjednosti ili zaštitna mjera zabrane vršenja poziva, dužnosti ili djelatnosti u trajanju dužem od tri mjeseca – danom prvosnažnosti akta kojim je izrečena mjera;
- u drugim slučajevima utvrđenim zakonom.

b.
Disciplinska odgovornost državnih službenika uređena je Poglavljem VIII Zakona o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu – članovi 58. do 67. i Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 1/18 i 5/18).

c.
U prvostepenom disciplinskom postupku odluku donosi rukovodilac organa državne službe za lake povrede službene dužnosti, odnosno disciplinska komisija za teške povrede službene dužnosti. Protiv odluke donesene u prvostepenom postupku dozvoljena je žalba Odboru državne službe za žalbe u roku od 15 dana od dana prijema odluke. Odluka drugostepenog organa je konačna i protiv nje se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti postupak kod nadležnog suda u roku od 30 dana od dana prijema konačne odluke.

U **Zeničko-dobojskom kantonu** prestanak radnog odnosa državnih službenika propisan je članom 55. Zakona o državnoj službi u Zeničko-dobojskom kantonu, i do njega može doći u sljedećim slučajevima:

- dobrovoljnog istupanja iz državne službe;
- kada napuni 65 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja, odnosno kada navrši 40 godina staža osiguranja bez obzira na godine života;
- gubitka državljanstva Bosne i Hercegovine;
- sticanja državljanstva druge države suprotno Ustavu i zakonima Bosne i Hercegovine;
- prekobrojnosti;
- odbijanja polaganja zakletve vjernosti i/ili potpisivanja teksta zakletve vjernosti;
- nezadovoljavajućeg probnog rada;
- dvije uzastopne negativne godišnje ocjene rad;
  zrečene disciplinske kazne prestanka radnog odnosa u državnoj službi;
  predaje dokumenata ili izjava tokom postupka podnošenja prijava za prijem u državnu službu, za koje se kasnije utvrdi da su lažni;
- ako državni službenik bude osuđen na izdržavanje kazne zatvora u trajanju dužem od tri mjeseca – danom pravosnažnosti presude;
- istekom vremena na koje je primljen, ukoliko se radi o radi o zaposlenju na određeno vrijeme;
- ako mu bude izrečena mjera bezbjednosti ili zaštitna mjera zabrane vršenja poziva, dužnosti ili djelatnosti u trajanju dužem od tri mjeseca – danom prvosnažnosti akta kojim je izrečena mjera;

- u drugim slučajevima utvrđenim zakonom.

Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko dobojskog kantona je u prvobitnom odgovoru dalo odgovor na tačku b) i c) ovog pitanja te u tom dijelu ostaje u potpunosti pri ranijem odgovoru.

U **Bosansko-podrinskom kantonu**
a.
Gubitkom državljanstva Bosne i Hercegovine; sticanja državljanstva druge države suprotno Ustavu Bosne i Hercegovine i njenim zakonima;prekobrojnošću; odbijanja polaganja zakletve vjernosti i/ili potpisivanja teksta zakletve vjernosti; nezadovoljavajući probni period; dvije uzastopno negativne ocjene rada; ako je osuñen za krivično djelo i zbog izdržavanja kazne zatvora mora biti odsutan sa rada u državnoj službi duže od šest mjeseci; predajom dokumenata ili izjava tokom postupka podnošenja prijava za prijem u državnu službu, za koje se kasnije pokaže da su lažni.

b.
1. Radi pokretanja disciplinskog postupka svi državni službenici mogu rukovodiocu organa državne službe podnijeti disciplinsku prijavu, koja mora biti obrazložena. 2. Disciplinski postupak protiv državnog službenika pokreće rukovodilac organa državne službe ili lice koje on odredi. 3. Disciplinski postupak protiv državnog službenika vodi Disciplinska komisija i izriče disciplinske mjere. 4. Članove Disciplinske komisije imenuje Agencija. Komisiju čine tri člana, a rukovodilac organa državne službe ne može biti član Komisije. 5. Disciplinska komisija tokom postupka pribavlja mišljenje medijatora državne službe o podnesenoj disciplinskoj prijavi. 6. Agencija izvršava konačna rješenja donesena u disciplinskom postupku. 7. Protiv odluke Disciplinske komisije državni službenik ima pravo izjaviti žalbu Odboru za žalbe radi preispitivanja donesene odluke. Žalba se može uložiti u roku od 15 dana od dana prijema odluke Disciplinske komisije.

c.
Službenik koji smatra da je rukovodilac organa državne službe povrijedio neko njegovo pravo utvrđeno u prijelaznim odredbama Zakona o državnoj službi u FBiH , može u roku od 15 dana od dana prijema takvog rješenja uložiti žalbu Odboru za žalbe, u skladu sa članom 65. ovog zakona.(ZDS) Odbor za žalbe, u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim propisima, odlučuje u drugom stepenu o svim žalbama koje se izjave na rješenja rukovodioca organa državne službe, o žalbama koje se izjave na odluke disciplinske komisije i o žalbama koje se izjave na odluke direktora Agencije, i to na zahtjev:

a. državnog službenika na kojeg se sporna odluka, preduzeta ili propuštena radnja odnosi;
b. organa državne službe gdje državni službenik obavlja svoju dužnost.

Odluke Odbora za prizive moraju biti donesene na zakonskim osnovima i pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju. Odluke Odbora za žalbe su: a) konačne i podliježu svakom preispitivanju od nadležnog suda. Postupak pred sudom može se pokrenuti u roku od 30 dana od dana prijema konačne odluke.Dostavit će se podnosiocu u roku od osam dana od dana donošenja.

U **Srednjebosanskom kantonu** se primjenjuje Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05 i 8/06,) koji se primjenjuje kao kantonalni zakon na osnovu Zakona o preuzimanju

Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj 7/11) te su odredbe iste kao i za Federaciju BiH

a.

- dobrovoljnim istupanjem iz državne službe;
- ispunjavanja zakonskih godina života, odnosno navršenjem 40 godina penzijskog staža;
- gubitkom državljanstva Bosne i Hercegovine;
- sticanja državljanstva druge države suprotno Ustavu Bosne i Hercegovine i njenim zakonima;
- prekobrojnošću;
- odbijanja polaganja zakletve vjernosti i/ili potpisivanja teksta zakletve vjernosti;
- nezadovoljavajući probni period;
- dvije uzastopno negativne ocjene rada;
- ako je osuđen za krivično djelo i zbog izdržavanja kazne zatvora mora bi
- odsutan sa rada u državnoj službi duže od šest mjeseci;
- na osnovu izrečene disciplinske mjere prestanka radnog odnosa u državnoj službi
- predajom dokumenata ili izjava tokom postupka podnošenja prijava za prijem u državnu službu, za koje se kasnije pokaže da su lažni.

b.

Svi državni službenici mogu rukovodiocu organa državne službe podnijeti disciplinsku prijavu, koja mora biti obrazložena. Ukoliko utvrdi da je prijava osnovana rukovodilac organa državne službe ili lice koje on odredi pokreće disciplinski postupak protiv državnog službenika.

Disciplinski postupak protiv državnog službenika vodi Disciplinska komisija, čije članove imenuje Agencija za državnu službu FBiH i ukoliko Disciplinska komisija nakon provedenog postupka utvrdi odgovornost državnog službenika izriče mu disciplinske mjere.

Disciplinsku komisiju čine tri člana, a rukovodilac organa državne službe ne može biti član Komisije.

Disciplinska komisija tokom postupka pribavlja mišljenje medijatora državne službe o podnesenoj disciplinskoj prijavi, a u postupku medijacije, medijator poziva podnosioca prijave i disciplinski prijavljenog državnog službenika, radi rješavanja spora mirnim putem.

Agencija izvršava konačna rješenja donesena u disciplinskom postupku.

Protiv odluke Disciplinske komisije državni službenik ima pravo izjaviti žalbu Odboru za žalbe radi preispitivanja donesene odluke. Žalba se može uložiti u roku od 15 dana od dana prijema odluke Disciplinske komisije.

Disciplinske mjere koje se mogu izreći državnom službeniku su:

a) javna disciplinska opomena;
b) suspenzija prava učestvovanja u javnim konkursima za unapređenje u državnoj službi u periodu od najviše dvije godine;
c) kaznena suspenzija sa poslova i plaće tokom perioda od dva do 30 dana;
d) vraćanje na nižu kategoriju u okviru radnih mjesta iz člana 6. ovog zakona;
e) prestanak radnog odnosa u državnoj službi.

c.
Zakonom o državnoj službi u Federaciji BiH utvrđeno je da postoji pravo podnošenja žalbe na sva rješenja rukovodioca organa državne službe, na odluke disciplinske komisije i o žalbama koje se izjave na odluke direktora Agencije za državnu službu FBiH, a o žalbama u drugom stepenu odlučuje Odbor državne službe za žalbe Federacije BiH.

Pravo žalbe ima državni službenik na kojeg se sporna odluka, preduzeta ili propuštena radnja odnosi, organ državne službe gdje državni službenik obavlja svoju dužnost i Agencija za državnu službu FBiH. Pravo žalbe imaju i kandidati u konkursnim procedurama koje provodi Agencija za državnu službu FBiH.

Odluke Odbora za žalbe moraju biti donesene na zakonskim osnovima i pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju. Odluke Odbora za žalbe su konačne, ali nezadovoljne stranke u postupku imaju pravo da podnesu tužbu sudu. Postupak pred sudom može se pokrenuti u roku od 30 dana od dana prijema konačne odluke.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu,** sukladno Uredbi o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine u Hercegovačko-neretvanskom kantonu („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", broj: 1/12 i 1/14) kao kantonalni propis primjenjuje se Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12) kojim je u potpunosti normirana oblast obuhvaćena pitanjem.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**
a.
Izuzev disciplinskog postupka, radni odnos prestaje u slijedećim slučajevima:

- dobrovoljnog istupanja iz tijela državne službe;
- navršavanjem 40 godina mirovinskog staža odnosno ispunjenjem zakonske godine života;
- gubitkom državljanstva Bosne i Hercegovine;
- stjecanjem državljanstva druge države suprotno Ustavu Bosne i Hercegovine i njenim zakonima;
- prekobrojnošću;
- odbijanjem polaganja prisege vjernosti i/ili potpisivanja teksta prisege vjernosti;
- nezadovoljavajućim probnim periodom;
- dvije uzastopne negativne ocjene rada;
- ako je osuđen na kazneno djelo i zbog izdržavanja kazne zatvora mora biti odsutan sa rada u državnoj službi duže od šest mjeseci;
- predajom dokumenta ili izjava tijekom postupka podnošenja prijava za prijem u državnu službu ili u tijeku trajanja službe, za koje se kasnije pokaže da su lažni.

b.
Odgovor na ovo pitanje u odnosu na Županiju Zapadnohercegovačku dostavljen uz odgovor na pitanje broj 102. (politički kriteriji) Upitnika Europske komisije za BiH 28. veljače 2018. godine.

c.
U Županiji Zapadnohercegovačkoj predviđeno je da državni službenik protiv rješenja o njegovim pravima i dužnostima iz radnog odnosa ima pravo priziva Povjerenstvu za prizive

državne službe Županije Zapadnohercegovačke, radi preispitivanja pravilnosti donijetog rješenja. Također, zakonom je dana je mogućnost kandidatima za prijem u državnu službu na ulaganje priziva ovom tijelu na rezultate javnog natječaja.

Povjerenstvo za prizive državne službe Županije Zapadnohercegovačke je radno tijelo Vlade Županije Zapadnohercegovačke koje se sastoji od tri člana i tehničkog tajnika, a koje imenuje Vlada Županije Zapadnohercegovačke.

Protiv rješenja Povjerenstva, nezadovoljna stranka može pokrenuti postupak za njegovo preispitivanje pred nadležnim sudom u radnom sporu u roku od 30 dana od dana primitka.

Ministarstvo pravde i uprave **Kantona Sarajevo** je u prvobitnom odgovoru dalo potpun odgovor na ovo pitanje, gdje su sadržani odgovori i na ovom prilikom navedena dodatna pitanja, te ostaje u potpunosti pri ranijem odgovoru.

43. (104) U vezi sa pitanjem 104, navedite nedostajuce informacije na osnovu odgovora državnog nivoa o vrsti i sadržaju obuka državnih službenika, ukljucujuci i najnovije podatke za Republiku Srpsku, Federaciju BiH, kantone i Brcko distrikt, na nacin kako je uradeno za državni nivo.

Federaciju BiH - *Statistički podaci o realiziranim obukama u posljednjih šest godina.*
U periodu 2012.-2017. godina Agencija je samostalno i u saradnji sa partnerima planirala i realizirala obuke za ukupno 16.777 polaznika (tabela u nastavku).

Red. broj	Godina	Broj programa obuke	Broj dana obuke	Broj polaznika
1.	2012.	19	78	1.605
2.	2013.	28	115	1.698
3.	2014.	33	164	3.571
4.	2015.	33	132	2.173
5.	2016.	39	145	3.112
6.	2017.	65	244	4.618
Ukupno:	**6 godina**	**217**	**878**	**16.777**

Realizirani su programi obuke iz sljedećih oblasti:

- Razvoj državne uprave;
- Priprema i primjena pravnih propisa;
- Ustavni sistem i organizacija uprave Bosne i Hercegovine;
- Prostorno uređenje, geodetsko-katastarski poslovi, imovinsko-pravni poslovi;
- Stambeno-komunalni poslovi;
- Poljoprivreda, ruralni razvoj i zaštita životne okoline;
- Civilna zaštita;
- Budžet i finansije;
- Privreda i poslovno okruženje;
- Lokalni razvoj;
- Obuke iz sektorskih politika iz nadležnosti ministarstava;
- Komunikacija i odnosi sa javnošću;
- Organizacija rada i menadžment;
- Upraljanje projektima i strateško planiranje;

- IT specijalističke i osnovne obuke;
- Razvoj personalnih vještina;
- Upravljanje ljudskim resursima;
- Evropske integracije;
- Borba protiv korupcije;
- Zaštita ljudskih prava.

Aktuelni programi obuke - 2018. godina:

1. Program obuke za rukovodeće državne službenike;
2. Program obuke u oblasti evropskih integracija;
3. Program obuke – Stručne specijalističke obuke;
4. Program obuke za jedinice lokalne samouprave.

Red.br	**REALIZIRANE OBUKE - TEMATSKA OBLAST (2012. godina)**	**BROJ DANA**	**BROJ POLAZNIKA**
1	Ocjenjivanje državnih službenika	16	283
2	Priprema prijedloga projekata	4	47
3	Metodologija izrade propisa - nomotehnika	5	95
4	Trening za trenere: Liderstvo/rukovođenje	3	6
5	Strateško planiranje u organima državne službe	2	15
6	Uvođenje načela ravnopravnosti spolova u organima državne službe	6	76
7	Zaštita ličnih podataka	2	41
8	Tim i timski rad	4	57
9	Obuka novouposlenih državnih službenika	6	72
10	Efektivni sastanci	1	9
11	Medijacija - način rješavanja spora mirnim putem	1	12
12	Primjena gramatički i stilskih pravila u izradi akata	5	101
13	Francuski jezik	3 mj.kurs	11
14	Obuka za rad na računarima - ECDL	feb-apr	349
15	Jačanje kapaciteta za koordinaciju EU aktivnosti-Provjena uticaja javnih politika (RIA)	2	32
16	Praktična primjena Zakona .-o matičnim knjigama	5	148
17	Kancelarijsko poslovanje	5	114
18	Upravni postupak	5	118
19	Upravljenje projektnim ciklusom	6	19
UKUPAN BROJ TEMA			19
UKUPAN BROJ DANA OBUKE			78
UKUPAN BROJ POLAZNIKA OBUKE			1605

Red.br	**REALIZIRANE OBUKE - TEMATSKA OBLAST (2013.godina)**	**BROJ DANA**	**BROJ POLAZNIKA**
1	Metodologija izrade propisa - Nomotehnika (dvodnevna)	6	67
2	Priprema, procjena utjecaja i odabir politike u postupku izrade akata	2	28
3	Pojam i pojavni oblici korupcije	1	48
4	Antikorupcijski planovi kao instrumenti borbe protiv korupcije	1	37
5	Nacrti integriteta i testovi integriteta	1	32
6	Izgradnja kapaciteta institucija: Razvoj, provedba, koordinacija i evaluacija politika	5	78
7	Transparentnost javne službe i odnosi sa javnošću	1	33
8	Praktična primjena Zakona o slobodi pristupa informacijama	5	123
9	Praktična primjena Zakona o zaštiti ličnih podataka	2	55
10	Trening za trenere "Ravnopravnost spolova"	3	14

Red.br	REALIZIRANE OBUKE - TEMATSKA OBLAST (2013.godina)	BROJ DANA	BROJ POLAZNIKA
11	Trening za trenere: "Tehnike podučavanja odraslih"	6	51
12	Izrada projekata i planiranje finansijskih troškova	6	59
13	Strateško planiranje	6	58
14	Ocjenjivanje državnih službenika: Od postavljanja ciljva do konačne ocjene	3	61
15	Liderstvo/rukovođenje	4	32
16	Mobing na radnom mjestu	5	109
17	Upravljanje konfliktom	3	46
18	Asertivna komunikacija	3	47
19	Francuski jezik		17
20	Planiranje prioritetnih oblasti finansiranja	5	99
21	Uspostava sistema kvaliteta u državnoj službi	1	17
22	Upravni postupak	5	121
23	Kancelarijsko poslovanje	5	97
24	Zakon o slobodi pristupa informacijama	5	74
25	Poslovna komunikacija	5	89
26	Javne nabavke	10	91
27	Infrastrukturni projekti (šestodnevna)	6	29
28	Javno – privatno partnerstvo	10	86
UKUPAN BROJ TEMA			28
UKUPAN BROJ DANA OBUKE			115
UKUPAN BROJ POLAZNIKA OBUKE			1698

Red.br	REALIZIRANE OBUKE - TEMATSKA OBLAST (2014. godina)	BROJ DANA	BROJ POLAZNIKA
1	Ocjenjivanje državnih službenika	2	66
2	Poslovna korespondencija	4	104
3	Javni nastup	4	92
4	PRAG-Javna nabavka po evropskim standardima	1	30
5	Pisana komunikacija na engleskom jeziku	4	70
6	Upravljanje kvalitetom u javnoj upravi	1	26
7	Pravno-tehnička pravila za izradu propisa sa smjernicama za usklađivanje propisa sa pravnimpropisima EU	4	90
8	Upravljanje izradom i primjenom propisa	2	48
9	Strateško planiranje	4	66
10	Vještine rukovođenja	2	42
11	Izrada logičke matrice	4	80
12	Izrada budžeta za projektne ideje	2	45
13	Disciplinski postupak	3	69
14	Mobing na radnom mjestu	2	40
15	Asertivna komunikacija	1	22
16	Programsko budžetiranje	1	22
17	Primjena Zakona o ravnopravnosti spolova	1	23
18	Planovi integriteta: Izrada i implementacija	2	68
19	Borba protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama	2	176
20	Primjena novog Zakona o javnim nabavkama	2	77
21	Mogućnosti i obaveze rukovodnog osoblja u prevenciji i suzbijanju korupcije	1	40
22	Organizacijska kultura, profesionalizam i integritet javne službe	1	28
23	Procjena oblasti radnih mjesta u pogledu rizika za korupciju	1	58
24	Planiranje i izvještavanje u organima uprave Vlade FBiH-Projekat EU CAB, Evropska komisija	10	90
25	Francuski jezik		17
26	Uvođenje akreditiranih programa obuke za rukovodeće državne službenike	1	32

Red.br	REALIZIRANE OBUKE - TEMATSKA OBLAST (2014. godina)	BROJ DANA	BROJ POLAZNIKA
27	Mentorstvo i koučing	1	32
28	Voditelji upravnih postupaka	66	1326
29	Matične knjige	10	252
30	Uloga JLS u zaštiti životne sredine	5	69
31	Praktična primjena Zakona o zaštiti ličnih podataka	7	142
32	Upravljenje vanrednim kriznim situacijama	5	75
33	Metodologija izrade propisa	8	154
UKUPAN BROJ TEMA			33
UKUPAN BROJ DANA OBUKE			164
UKUPAN BROJ POLAZNIKA OBUKE			3571

Red.br	REALIZIRANE OBUKE - TEMATSKA OBLAST (2015. godina)	BROJ DANA	BROJ POLAZNIKA
1	Zakon o upravnom postupku za inspektore Kantonalne uprave za inspekcijske poslove - jednodnevna obuka	3	83
2	Zaštita ličnih podataka - jednodnevna radionica	2	48
3	Metodologija izrade propisa, gramatička i stilska pravila u izradi akata	6	81
4	Izrada projekata i planiranje finansijskih troškova - dvodnevna radionica	8	87
5	Prag - Sekundarna javna nabavka -jednodnevna obuka	1	24
6	Disciplinski postupak - jednodnevna obuka	2	51
7	Voditelji upravnih postupaka i inspektora - Evropska komisija - šestodnevna obuka	24	222
8	Planiranje i izvještavanje u organima uprave Vlade Federacije Bosne i Hercegovine - dvodnevna obuka	2	28
9	Planiranje i izvještavanje u organima uprave Vlade Federacije Bosne i Hercegovine - ADSFBiH- jednodnevna obuka	1	14
10	Planovi integriteta :Izrada i implementacija - jednodnevna obuka	6	106
11	Ocjenjivanje državnih službenika: Od postavljanja ciljeva do konačne ocjene	2	54
12	Primjena novog Zakona o javnim nabavkama BiH - jednodnevna obuka	4	111
13	Primjena Uredbe o planiranju i izvještavanju o radu Vlade FBiH, federalnih ministarstava i institucija - dvodnevna obuka- Federano ministarstvo za raseljene osobe i izbjeglice	2	26
14	Procjena uticaja propisa - trodnevna obuka - Evropska komisija	3	28
15	Trodnevna radionica iz oblasti odnosa s javnošću	3	25
16	Sukob interesa u državnoj službi - jednodnevna radionica	3	75
17	Upravljanje Projektima pomoću Microsoft Projekt programa - jednodnevna obuka	1	11
18	Protokol u državnoj službi - jednodnevna obuka	3	83
19	Izrada pravnih propisa - dvodnevna obuka	4	57
20	Izrada projektne ideje - dvodnevna obuka	4	47
21	EU finansijsko izvještavanje i prihvatljivost troškova - jednodnevna obuka	1	22
22	Prezentiranje na engleskom jeziku - trodnevna radionica	3	13
23	Usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU - jednodnevna obuka	1	17
24	Primjena Zakona o zaštiti tajnih podataka - jednodnevna obuka	2	67
25	EU i sektorske politike EU -Tempus projekat - jednodnevna obuka	1	20
26	Integritet i dobro upravljanje u državnoj službi - Evropska komisija - dvodnevna obuka	2	14

Red.br	REALIZIRANE OBUKE - TEMATSKA OBLAST (2015. godina)	BROJ DANA	BROJ POLAZNIKA
27	Javne nabavke - ReSPA - jednodnevna radionica	7	210
28	ACCESS baza podataka - trodnevna obuka	3	19
29	Nasilje u porodici - jednodnevna obuka	1	21
30	ToT - Trening trenera - Evropska komisija - desetodnevna obuka	20	8
31	Poslovna korespondencija - jednodnevna obuka	1	26
32	Jačanje timskog duha kroz teoretske inpute i praktične vježbe - jednodnevna radionica	1	14
33	Uspješno interno komuniciranje:Odnosi s rukovodstvom - jednodnevna radionica	1	17
34	Upravljanje ljudskim potencijalima u savremenoj javnoj upravi - Evropska komisija - dvodnevna obuka	2	28
35	Strateško planiranje-Sarajevo	2	16
36	Praktična primjena Zakona o javnim nabavka MTS - dvodnevna radionica	10	128
37	Zakon o matičnim knjigama i Zakon o državljanstvu - MTS dvodnevna radionica	10	159
38	Upravljanje imovinom u JLS -MTS dvodnevna radionica	8	94
39	Razumijevanje institucija i procesa priključivanja EU MTS-jednodnevna obuka	1	19
UKUPAN BROJ TEMA			39
UKUPAN BROJ DANA OBUKE			161
UKUPAN BROJ POLAZNIKA OBUKE			2173

Red.br	REALIZIRANE OBUKE - TEMATSKA OBLAST (2016. godina)	BROJ DANA	BROJ POLAZNIKA
1	Ocjenjivanje državnih službenika: Od postavljanja ciljeva do konačne ocjene - jednodnevna obuka	1	29
2	Baze podataka u Microsoft Access-u-dvodnevna obuka, napredni stepen	2	13
3	Primjena Zakona o zaštiti tajnih podataka- dvodnevna obuka	2	28
4	Analiza radnih mjesta i uvođenje Okvira kompetencija - dvodnevna obuka	4	80
5	Procjena uticaja propisa - trodnevna obuka	3	26
6	Zaštita ličnih podataka	2	99
7	Engleski jezik za pravnike - trodnevna obuka	3	14
8	Vještine uspješne komunikacije suzbijanjem negativnih emocija na poslu - jednodnevna obuka	6	155
9	Disciplinski postupak	2	75
10	Internet poslovna komunikacija	5	146
11	Usklađivanje zakonodavstva BiH sa zakonodavstvom EU	1	18
12	Javno-privatno partnerstvo	2	16
13	Fokus grupa JPP-Tuzla	1	13
14	Nasilje u porodici	1	34
15	Zaštita prava nacionalnih manjina	1	20
16	Protokol u državnoj službi: Kancelarijsko i arhivsko poslovanje	2	61
17	Pravila i postupci za izradu zakona i drugih propisa-jednodnevna obuka	1	23
18	Donošenje odluka	1	26
19	Javne nabavke -praktični primjeri	4	129
20	Sigurnost web aplikacija	1	20
21	Kurs engleskog jezika	0	97
22	Fokus grupa-Upravljanje vodama	1	13
23	ECDL obuka (tromjesečni kurs)-I ciklus	0	232

24	Politički i pravni sistem EU -	8	85
25	Pravo EU i osnove procesa usklađivanja zakonodavstva	12	100
26	Finansijsko upravljanje i kontrola	3	21
27	Sastanak sa kontakt osobama za obuku	4	77
28	FG Administriranje operacionog sistema Windows server	1	12
29	Zakon o MK za inspektore	1	23
30	PCM i ABC o IPA II	6	43
31	Administriranje Windows oper. Sistema	1	21
32	TAIEX instrument tehničke pomoći	1	10
33	Upravljanje kvalitetom CAF u državnoj službi	2	37
34	TOT-Borba protiv korupcije	4	11
35	FIA treninzi	12	186
36	ECDL obuka (tromjesečni kurs)-IIciklus		368
37	Primjena propisa o matičnim knjigama	5	134
38	Vođenje matičnog registra	5	101
39	FG oblast socijalne zaštite	1	14
40	Poštivanje ljudskih prava u sistemu socijalne zaštite	5	112
41	FG -Prostorno planiranje	1	16
42	Prostorno planiranje	10	89
43	Upravljanje poslovnim zonama u BiH	6	37
44	Javne nabavke	5	90
45	Emocionalna inteligencija i uspj. komunik.	4	74
46	Fokus grupa stvarna prava	1	17
47	Zakon o stvarnim pravima	1	39
48	Sastanak sa KO za obuku-Ilidža	1	28
UKUPAN BROJ TEMA			38
UKUPAN BROJ DANA OBUKE			146
UKUPAN BROJ POLAZNIKA OBUKE			3112

Red.br	**REALIZIRANE OBUKE - TEMATSKA OBLAST (2017.)**	**BROJ DANA**	**BROJ POLAZNIKA**
PROGRAM OBUKE EVROPSKE INTEGRACIJE			
1	Vidovi i način pisanog komuniciranja sa EU na engleskom jeziku - jednodnevna obuka	3	57
2	Baze podataka EU legislative i sljedeća faza ispunjavanja Upitnika EK - jednodnevna obuka	2	40
3	Upravljanje projektnim ciklusom i ABC o IPA II-dvodnevna obuka	5	116
4	Politike EU - dvodnevna obuka	8	142
5	Menadžeri EU projekata-šestodnevni program	4	68
6	EU English, engleski jezik za službenike-jednomjesečni kurs	46	54
7	Vještine pregovaranja sa EU	1	23
8	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i obaveze BiH u procesu pridruživanju EU	1	24
Ukupno EI obuke (8 tema)		70	524
STRUČNE OBUKE - SEKTORSKI PRISTUP			
1	Upravljanje ljudskim resursima: Kompetencije i ocjenjivanje - dvodnevna radionica	2	36
2	Izrada budžeta i budžetska disciplina-jednodnevna obuka	1	33
3	Pravila i postupci za izradu zakona i drugih propisa - dvodnevna obuka	4	90
4	Informatička podrška u procesu pripreme propisa - jednodnevna obuka	1	19
5	Kompetencije za eksperte Agencije za izbor službenika-jednodnevna obuka	6	158
6	Selekcijski intervju za eksperte Agencije za izbor službenika - jednodnevna obuka	6	150

7	Disciplinski postupak u organima uprave KS-jednodnevni program	1	27
8	Upravni postupak i upravni spor-jednodnevna obuka	1	34
9	Excel-napredni nivo-trodnevni kurs	3	60
10	Upravljanje vodama	1	17
11	Zaštita tajnih podataka-dvodnevna obuka	2	52
12	Disciplinski postupak	2	68
13	Motivacija zaposlenih	1	19
14	Individualni potencijal za razvoj	1	23
15	Strateško planiranje sa posebnim osvrtom na SWOT analizu	2	64
Ukupno stručne obuke (15 tema)		34	850
PROGRAMI OBUKE - AGENCIJA I DONATORI			
1	ADSFBiH i Vanjskopolitička inicijativa: Politički pravni okvir EU i Pravo EU i osnove procesa usklađivanja zakonodavstva (trodnevna)	3	84
2	ADSFBiH i RAI: Procjen rizika od korupcije u pravnim propisima (jednodnevna)	1	27
3	ADSFBiH i USAID: Fiskalna procjena uticaja propisa	5	120
4	ADSFBiH i OIF (Organizacija za frankofoniju): Kurs Francuskog jezika - (tromjesečni kurs)	0	10
5	ADSFBiH i PARCO: Obuka Službenika za informisanje i odnose s javnošću	1	13
6	ADSFBiH i PARCO: Obuka iz oblasti javnih politika-(dvodnevna)	2	64
7	ADSFBiH i PARCO: Obuka državnih službenika iz oblasti borbe protiv korupcije -	12	238
8	ADSFBiH i PARCO: Politika razvoja osoblja-PARCO (jednodnevna)	1	14
9	ADSFBiH i PARCO: Informacioni sistemi za ULJP - (jednodnevna)	1	10
10	ADSFBiH i PARCO: Analiza potreba i evaluacija efekata obuka- (jednodnevna)	1	2
11	ADSFBiH i PARCO: Obuka službenika za informisanje/odnose s javnošću-faza II-	2	10
12	ADSFBiH i PARCO: Javno privatno partnerstvo-(jednodnevna)	7	242
13	ADSFBiH i USAID: "Procjena rizika korupcije u propisima"	4	195
14	ADSFBiH i BaCID: Ocjenjivanje i razvoj državnih službenika- (jednodnevna)	1	31
15	ADSFBiH i PARCO: Prednosti implementacije novog modela analize potreba za obukom i evaluacije efekata obuke-(dvodnevna)	2	118
16	ADSFBiH i PARCO: Osnovne komponente analize potreba obuke i evaluacije efekata obuke- (jednodnevni)	1	41
17	ASDSFBiH i NiSPAcee: Efektivno upravljanje projektima u BiH - (trodnevna)	3	87
18	ADSFBiH i PARCO: Procjena uticaja propisa i redukcija administrativnih barijera-PARCO (jednodnevna)	2	62
19	ADSFBiH i NiSPAAcee: Konferencija"Upravljanje infrastrukturnim projektima u oblasti voda"	1	55
Ukupno Programi obuke Agencija i donatori: (18 tema)		50	1423
PROGRAM OBUKE ZA RUKOVODEĆE DRŽAVNE SLUŽBENIKE			
1	Upravljanje razvojem organizacije - (dvodnevna)	2	40
2	Samoprocjena u razvoju karijere - (jednodnevna)	1	20
3	Javni nastup - (dvodnevna)	2	28
4	Koučing kao instrument razvoja - (jednodnevna)	1	21
5	Strateško planiranje u državnoj službi - (dvodnevna)	2	32
6	Upravljanje promjenama i organizaciona struktura-(jednodnevna)	1	14

7	Finansijsko upravljanje i kontrola-(jednodnevna)	1	13
8	Interpersonalna komunikacija i upravljanje konfliktom	1	26
9	Savremeni koncept upravljanja ljudskim resursima - (dvodnevna)	2	32
Ukupno Program obuke za rukovodeće državne službenike: (9 tema)		13	226
PROGRAM OBUKE ZA NOVOUPOSLENE DRŽAVNE SLUŽBENIKE I LICA KOJA SE PRIJAVLJUJU NA JAVNE KONKURSE AGENCIJE			
1	Osnove sistema EU - (jednodnevna)	1	24
2	Kancelarijsko poslovanje - (jednodnevna)	1	24
3	Osnove uprave u FBiH- (jednodnevna)	1	17
4	Radni odnosi-J (jednodnevna)	1	22
5	Ustavno uređenje BiH- (jednodnevna)	1	18
6	Upravni postupak i upravni spor- (jednodnevna)	1	21
Ukupno program za novouposlene (6 tema)		6	126
OBUKE U OKVIRU SISTEMA OBUKE ZA JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE U FEDERACIJI BiH (MTS)			
1	Javne nabavke - MTS-jednodnevna obuka	5	97
2	Zakon o stvarnim pravima MTS- dvodnevna	8	178
3	Zaštita ličnih podataka -MTS- jednodnevna obuka	5	128
4	Inspekcijski nadzor za JLS-MTS-jednodnevna obuka	5	137
5	Revizija finansijskih izvještaja i pravilnosti poslovanja-jednodnevna obuka	1	30
6	Finansijsko upravljanje i kontrola za JLS- MTS-jednodnevna obuka	4	78
7	GIS u jedinicama lokalne samouprave-MTS- dvodnevna obuka	4	114
8	Matične knjige za JLS-jednodnevna obuka	5	153
9	Studijska posjeta Bratislavi za 7 JLS-šestodnevni program	6	42
10	Forum u oblasti ULJR i službenički sistem u FBiH-MTS-jednodnevni događaj	1	15
11	Fokus grupa-Inspekcijski nadzor za JLS	1	12
12	Godišnja konferencija "Dobra obuka bolja uprava"	1	71
Ukupno MTS obuke (9 tema)		46	1055
IN - HOUSE OBUKE			
1	Trezorsko poslovanje za JLS-Mentorstvo	6	141
2	Upravljanje razvojem organizacije-In house obuka	1	14
3	Finansijsko upravljanje i kontrola-In house obuka	1	15
4	Interpersonalna komunikacija-In house obuka	1	15
5	Prevencija korupcije i integritet u JLS-In house obuka	1	21
6	Kompetencije: Federalni zavod za Agropedologiju	1	9
7	Etički kodeks i Prevencija i suzbijanje korupcije-In house obuka	1	36
8	Kancelarijsko i arhivsko poslovanje-In house obuka	1	15
9	Javne nabavke -In house obuka	1	11
10	Zaštita ličnih podataka-In house obuka	1	15
Ukupno IN-HOUSE obuke		15	292
FOKUS GRUPE, SASTANCI I KONFERENCIJE			
1	Fokus grupa - APO u oblasti privrede	1	7
2	Fokus grupa-APO u oblasti prostornog uređenja	1	13
3	Fokus grupa-APO u oblasti finansija	1	7
4	Fokus grupa-APO u oblasti zaštite okoliša	1	6
5	Fokus grupa-APO u oblasti inspekcijskog nadzora	1	9
6	Fokus grupa-APO obrazovanje i kultura	1	3
7	Fokus grupa APO-namještenici	1	15
8	Fokus grupa-APO Informacione tehnologije	1	10
9	Fokus grupa - Zakon o javnim službenicima u FBiH-jednodnevni program	1	12
10	Sastanak-Zakonodavni okvir državne službe u FBiH	1	40

Ukupno	10	122
UKUPAN BROJ TEMA OBUKE		65
UKUPAN BROJ DANA OBUKE		244
UKUPAN BROJ POLAZNIKA OBUKE		4618

У **Републици Српској**, када су у питању обуке које Агенција за државну управу организује за потребе републичких органа управе, оне се углавном базирају на хоризонталним, заједничким потребама републичких органа управе (у складу са заједничким, хоризонталним пословима или оним пословима који се одвијају у свим или већини републичких органа управе) и једнако су доступне свим државним службеницима и намјештеницима. Критеријуми за селекцију полазника обука (дефинисане циљне групе) се, најчешће, заснивају на описима послова радних мјеста и обуке су једнако доступне свим државним службеницима и намјештеницима, а у досадашњем раду нису забиљежени случајеви приговора или жалбе државних службеника и намјештеника због дискриминације на пољу обука.

Закон о републичкој управи прописује надлежност Агенције за државну управу да предлаже стратегије, доноси програме обучавања и општег стручног усавршавања државних службеника за све републичке органе управе, као и да примјењује наведене стратегије и програме самостално или у сарадњи са другим органима и организацијама. Влада Републике Српске је у досадашњем раду усвојила четири стратешка документа на пољу обуке за запослене у републичким органима управе. Стратешки документи се доносе за период од четири године, а тренутно је на снази *Оквирни план обуке запослених у републичким органима управе Републике Српске за период 2015-2018. године*.

Закон о државним службеницима на више мјеста прописује институте везане за стручно оспособљавање и усавршавање државних службеника. У члану 10. Закон предвиђа да "државни службеник има право на стручно образовање и професионално усавршавање", а у члану 24. да државни службеник може „бавити се научноистраживачким радом, обављати активности предавача на школским установама на свим нивоима образовања, вршити обуку и стручно усавршавање." У VI поглављу „Стручно оспособљавање и усавршавање и стручни испит за рад у управи" још детаљније уређује питања везана за стручно оспособљавање и усавршавање. Тако у члану 58. прописује да „(1) Државни службеник има право и дужност да похађа обуку за стручно усавршавање и оспособљавање према потребама органа управе" и да „(2) Средства за обуку обезбјеђују се у буџету Републике Српске". У члану 59. је прописано ко доноси Стратегију за обуку и развој државних службеника, ко је одговоран за примјену, и ко и како доноси годишње и посебне програме обуке. У члану 60. прописана су нека од права и обавеза државних службеника везаних за обуку као што су питања одсуства, трошкова и обавеза о раду послије додатног образовања или стручног усавршавања и оспособљавања. У члану 61. детаљније се разматрају обавезе око стручног испита.

Обуке које организује Агенција за државну управу се, најчешће, базирају на хоризонталним, заједничким потребама републичких органа управе у складу са заједничким, хоризонталним пословима или оним пословима који се одвијају у свим или већини републичких органа управе. Критеријуми за селекцију полазника обука (дефинисане циљне групе) се, углавном, заснивају на описима послова радних мјеста и обуке су једнако доступне свим државним службеницима и намјештеницима. Стручно оспособљавање и усавршавање је формално повезано са процесом оцјењивања рада запослених који је један од извора анализе потреба з обуком - дио обрасца за оцјењивање

садржи и „Предложене теме за обуку и усавршавање у наредном периоду за оцјењивање“.

Статистички подаци о обукама које су организоване за протеклих пет година за републичке органе управе путем Агенције за државну управу су сљедећи:

Година	Број тема обука	Број полазника обука
01.01.-30.06. 2018.	13	388
2017.	11	566
2016.	16	878
2015.	11	541
2014.	9	717
2013.	8	326
2012.	7	450
Укупно	**75**	**3866**

Агенција за државну управу Републике Српске

У наведеном периоду, организоване су сљедеће теме обука:

Теме/садржај специјалистичких курсева:

1. ECDL обука – Обука запослених који обављају послове државне управе за примјену информационих технологија и рад на рачунару;
2. Специјалистички програм обука за IT менаџере;
3. Интернет програмирање у програмском језику JAVA;
4. Network Switching and Routing (Мреже);
5. Web безбједност и дигитални цертификати;
6. Израда web оријентисаних апликација коришћењем ASP.net и C# технологије;
7. Објектно оријентисано програмирање у програмском језику JAVA – основни модул;
8. Практична примјена Закона о јавним набавкама;
9. Унапређење процеса анализе потреба и евалуације ефеката обуке;
10. Борба против корупције;
11. Обуке за провођење Закона о заштити лица која пријављују корупцију у Републици Српској – тренинг тренера;
12. Програмирање и мониторинг IPA2 пројеката;
13. Нехармонизовано подручје у ЕУ и савремени технички прописи у Републици Србији;
14. Транспоновање и имплементација директива новог приступа у Републици Црној Гори;
15. IPARD 2;
16. Транспозиција ЕУ Директиве о услугама;
17. Транспоновање и имплементација ЕУ директива „Новог приступа“ у Републици Србији;
18. Транспозиција и имплементација ЕУ директива „Новог приступа“;
19. Јавно приватна партнерства;
20. Обука тренера у области борбе против корупције;
21. Спровођење Закона о заштити лица која пријављују корупцију у Републици Српској;
22. Заштита личних података;

23. Процјена утицаја прописа (Regulatory Impact Analysis – RIA);
24. Успостављање и/или јачање капацитета институције/а за контролу прописа и успостављање система редукције административних препрека;
25. Основна обука о стандардима и механизмима за равноправност полова;
26. Основна обука о усклађивању правних прописа са Законом о равноправности сполова у БиХ;
27. Родни концепт и стандарди, механизми и инструменти за равноправност полова;
28. Економска анализа – Прилагођени Standard Cost Model (Модел стандардних трошкова);
29. Планирање и извјештавање у Влади Републике Српске;
30. Електронска управа;
31. Едукација водитеља управних поступака и инспектора;
32. Обука тренера из области управљања људским потенцијалима у државној служби;
33. Вођење селекцијског интервјуа заснованог на компетенцијама;
34. Предности имплементације унапређене методологије процеса запошљавања;
35. Имплементација интегрисаног система за *e-learning;*
36. Мониторинг и извјештавање;
37. Стратешко планирање и развој политика.

Теме/садржај општих курсева:

1. Управљање комуникацијама;
2. Управљање људским потенцијалима у савременој јавној управи;
3. Изазови руковођења за руководеће државне службенике;
4. Интегритет и добро управљање.

Теме/садржај курсева страних језика:

4. Енглески језик – нивои од А1-Ц1;
5. Њемачки језик – нивои од А1-Б1;
6. Француски језик – нивои од А1-Ц1;
7. Руски језик – ниво А1.

Pravni osnov kojim je regulisano stručno usavršavanje službenika i namještenika je Zakon o državnoj službi u organima javne uprave **Brčko distrikta BiH** (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj: 09/14; 37/15; 48/16; i 9/17), Pravilnik o stručnom usavršavanju (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 25/17), kao i Strategija stručnog usavršavanja službenika i namještenika zaposlenih u Vladi Brčko distrikta BiH za period 2018-2020, usvojena na sjednici Vlade Brčko distrikta BiH dana 25.07.2018. godine.

Zakon o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH, kao i Pravilnik o stručnom usavršavanju definišu pravni okvir za stručno usavršavanje državnih službenika i namještenika prema kojem su „svi službenici i namještenici dužni se trajno osposobljavati za poslove radnog mjesta i usavršavati stručne sposobnosti u organizovanim programima obuke“. Službenici i namještenici imaju pravo na stručno usavršavanje u skladu sa programom obuke. Programi stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika organizuju se i realizuju kao opšti i stručni programi usavršavanja.

Opšti programi usavršavanja obuhvataju programe stručnog usavršavanja i osposobljavanja koje priprema Pododjeljenje za ljudske resurse u Vladi Brčko distrikta BiH. Opšti program prati strateška usmjerenja i obuhvata horizontalna znanja koja su potrebna službenicima i namještenicima zaposlenim u organima javne uprave, te obuhvata:

- obuke za novozaposlene - za službenike i namještenike koji se prvi put zapošljavaju u organima uprave Distrikta Pododjeljenje za ljudske resurse organizuje posebnu vrstu obuke. Obuku izvode unutrašnji treneri;
- kontinuirano stručno usavršavanje koje je namijenjeno svim državnim službenicima i namještenicima organa uprave. U grupu programa kontinuiranog stručnog usavršavanja svrstavaju se programi koji se odnose na usavršavanje koje je neophodno za bolje i efikasnije obavljanje radnih zadataka na radnom mjestu (strani jezici, informacione tehnologije, vještine prezentacije, etički kodeks, komunikacija i upravljanje vremenom, evropske integracije, i sl.);Stručni programi usavršavanja obuhvataju sve programe obuke koji se organizuju za određene grupe državnih službenika koji rade na istim ili sličnim poslovima s ciljem sticanja praktičnih znanja, a u vezi sa opisom radnog mjesta (primjena i harmonizacija zakona iz različitih oblasti, stručni programi obuke iz evropskih integracija i informacionih tehnologija, obuke za osposobljavanje predavača – ToT i sl.).

U dosadašnjoj organizaciji obuka bile su obuhvaćene sljedeće tematske cjeline:

- Razvoj personalnih vještina (Komunikacija u javnoj upravi, Obuka iz oblasti zaštite ličnih podataka za državne službenike, Trening trenera);
- Pravni poslovi (Izrada zakonskih i podzakonskih akata, Edukacija voditelja upravnih postupaka, Unapređenje pravila i procedura za izradu zakona, drugih propisa i opštih akata u BiH, Uspostavljanje i jačanje institucija za kontrolu propisa i uspostavljanje sistema redukcije administrativnih prepreka);
- Upravljanje i menadžment (Upravljanje i razvoj ljudskih resursa, Obuka ocjenjivača, Obuka za potencijalne članove Komisije za zapošljavanje u organima javne uprave, Obuka o prednostima implementacije novog modela analize potreba i evaluacija efekata obuka; Osnovne komponente analize potreba obuke i evaluacije efekata obuke);
- Evropske integracije;
- Budžet i finansije (Sistem javnih finansija i budžet, Javne nabavke);
- Tehnologija i informacije (ECDL);
- Javno - privatno partnerstvo.

Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH je u prethodnom periodu u saradnji sa Notarskom komorom Federacije, a povodom stupanja na snagu novog Zakona o nasljeđivanju u Brčko distriktu BiH održala III ciklusa obuka, po tematskim cjelinama na temu „Nova zakonska rješenja u Zakonu o nasljeđivanju Brčko distrikta BiH“.

Na obuci su učestvovali sudije, notari, stručni saradnici u sudovima Brčko distrikta BiH, saradnici u notarskim kancelarijama, te diplomirani pravnici iz zemljišno-knjižne kancelarije Osnovnog suda Brčko distrikta BiH.

Programom stručnog usavršavanja službenika i namještenika u pravosuđu Brčko distrikta za 2018. godinu, planirano je održavanje tri seminara/edukacije na temu:

1. Etika i kodeks službenika i namještenika, međuljudski odnosi i ophođenje sa strankama;
2. Obrada tajnih podataka;
3. Arhiva.

U toku su aktivnosti na pripremi ovih seminara.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Na zahtjev organa državne službe, ustanova i drugih pravnih lica koja vrše javna ovlaštenja u **Unsko-sanskom kantonu**, a koja su im povjerena zakonom, Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) obavlja poslove stručnog usavršavanja i osposobljavanja službenika i namještenika tih organa pravnih lica. Provođenje obuka državnih službenika vrši Agencija ili organi samostalno. Statističkim podacima o broju organizovanih i realizovanih obuka raspolaže Agencija, obzirom da o ovim podacima vodi službenu evidenciju.

Državni službenici iz **Županije Posavske** pohađaju obuke za državne službenike koje organizira Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine, dok se na razini Županije ne provode stručne obuke državnih službenika.

Zakonom o državnoj službi u **Tuzlanskom kantonu** Agenciji za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine povjereni su poslovi organizacije i realizacije obuka državnih služebnika, edukacija kandidata za polaganje ispita koji predstavljaju uslov za rad u organima državne službe Kantona, grada i općina.

U **Zeničko-dobojskom kantonu**, u skladu sa Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 3/12) koji je preuzet kao kantonalni zakon Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine organizira i realizira stručno obrazovanje i usavršavanje državnih službenika uposlenih u organima državne službe. Vlada Federacije BiH i Vlade Kantona imaju usvojenu strategiju obuke i obrazovanja državnih službenika, a Agencija za državnu službu provodi strategiju i vodi statistiku o broju i sadržaju obuka u proteklom periodu.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu**, na osnovu člana 49. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine donešena je Odluka o utvrđivanju načina realizacije obuke i razvoja državnih službenika u institcijama Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH broj 35/14) , i stekli su se uslovi za početak primjene novog načina reaizacije obuka koji sadrže centralno mjesto preko kojeg će se odvijati sve aktivnosti koje se odnose na:

- Oglašavanje novih obuka;
- Prijavljivanje za učešće na obuci (potrebna prethodna saglasnost nadređenog);
- Obavještavanje neposredno nadređenog da se državni službenik prijavio te da mu je odobreno pohađanje obuke;
- Odabir polaznika obuke;
- Popunjavanje evaluacija;
- Izdavanje certifikata o pohađanju obuke;
- Kreditiranje obuka koje je pojedinac završio izvan Agencije;

- Putem TMS odvijat će se administracija svih tipova obuka: u učionici (klasičan način); webinar (učenje na daljinu preko interneta u realnom vremenu); e-learning (učenje na daljinu preko interneta uz pomoć predavača); e-learning na zahtjev (self-paced, odnosno učenje preko interneta pri čemu polaznik sam određuje ritam učenja).

U **Srednjebosanskom kantonu**, stručno usavršavanje i obrazovanje regulirano je odredbama člana 50. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 29/03, 23/04, 54/04, 67/05 i 8/06) koji se primjenjuje kao kantonalni zakon sukladno Zakonu o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH („Službene novine Srednjobosanskog kantona" br. 7/11). Državni službenici obavezni su da neprestano rade na svom stručnom obrazovanju i usavršavanju. Državni službenik ima pravo i obavezu učestvovati na savjetovanjima i drugim oblicima obrazovnih aktivnosti. O učestvovanju državnih službenika na savjetovanjima i drugim oblicima obrazovnih aktivnosti odlučuje rukovodilac organa državne službe, vodeći pri tom računa o podjednakom učestvovanju svih državnih službenika. Institucija koja je nadležna za obaveznu i kontinuiranu edukaciju državnih službenika je isključivo Agencija za državnu službu FBIH, a Vlada Federacije BiH i Vlade Kantona imaju usvojenu strategiju obuke i obrazovanja državnih službenika, a Agencija za državnu službu provodi strategiju i vodi statistiku o broju i sadržaju obuka u proteklom periodu.

Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Hercegovačko-neretvanskog kantona** ne može da dostavi odgovor na navedeno pitanja na način kako je to urađeno za državni nivo s obzirom da Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine provodi strategiju i vodi statistiku o broju i sadržaju obuka državnih službenika. Pored Agencije, obuku za državne službenike također vrši Direkcija za Evropske integracije i pojedine nevladine organizacije, o čemu nemamo podatke.

Na razini **Županije Zapadnoheregovačke** ne provodi se institucionalno organizirano stručno usavršavanje državnih službenika iako je županijskim propisom predviđeno da te poslove provodi Agencija za državnu službu Županije Zapadnohercegovačke. Državni službenici iz ove županije povremeno pohađaju obuke koje organizira Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine o čemu ista i vodi statističke podatke kao organizator obuka.

Zakonom o državnoj službi u **Kantonu Sarajevo** prenesena su ovlaštenja na Agenciju za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine da provodi i organizuje obuku državnih službenika i edukaciju kandidata za polaganje ispita koji je uslov za rad u organima državne službe Kantona Sarajevo, Grada Sarajevo i općina na teritoriji Kantona Sarajevo. Vlada Kantona Sarajevo je, tokom 2017. godine, donijela Uredbu o obaveznom stručnom usavršavanju i osposobljavanju državnih službenika u organima državne službe u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 14/17), kojom propisuje obavezno stručno usavršavanje i osposobljavanje državnih službenika u organima državne službe u Kantonu Sarajevo, Gradu Sarajevu i općinama na teritoriji Kantona, koje provodi Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine.

44. (105) U vezi sa odgovorom na pitanje 105, dopunite informacije precizirajuci sljedece oblasti a. opišite koje druge zakonske odredbe regulišu integritet državnih službenika na svim nivoima b. koliko je upitnika o samoprocjeni integriteta državnih službenika uradeno na različitim nivoima c. kako se prati primjena na državnom nivou i koliko je disciplinskih postupaka provedeno na svim nivoima? d.da li je verifikacija integriteta državne službe na svim nivoima dovela do otpuštanja? Ako jeste, koliko je službenika otpušteno u 2016. i 2017. godini?

Na nivou **Bosne i Hercegovine**

a.

„Na nivou BiH integritet državnih službenika regulisan je Zakonom državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17) i to članom 15. kojim se regulišu prava državnog službenika. S tim u vezi državni službenik ima pravo:

a) na stalni radni odnos do sticanja uslova za penziju, osim ako ovim zakonom nije drugačije utvrđeno;
b) na odsustvo utvrđeno zakonom, kao i na nastavak rada na istom ili sličnom radnom mjestu po isteku odsustva;
c) da bude nagrađen na osnovu zadataka i rezultata rada kako je utvrđeno u poglavlju V. ovog zakona;
d) na plaću i naknadu na način utvrđen posebnim zakonom;
e) na podršku i pomoć u stručnom obrazovanju i profesionalnom usavršavanju u cilju napredovanja u karijeri, putem obuke i na druge načine;
f) na zaštitu svog fizičkog i moralnog integriteta od strane države tokom obavljanja službenih dužnosti;
g) da se nadređeni prema njemu odnose poštujući njegovo ljudsko dostojanstvo;
h) da osnuje ili se učlani, ali ne i da bude obavezan da se učlani, u sindikat ili profesionalno udruženje u skladu sa zakonom;
i) da štrajkuje u skladu sa zakonom.

Državni službenik ima pravo na pošten i pravedan tretman u svim aspektima kadrovske politike, bez obzira na nacionalnost, socijalno porijeklo, entitetsko državljanstvo, prebivalište, religiju, politička i druga uvjerenja, spol, rasu, rođenje, bračni status, starosnu dob, imovinsko stanje, hendikepiranost ili drugi status.

Vijeće ministara donosi propis kojim regulira uslove i način zaštite fizičkog i moralnog integriteta državnog službenika u vršenju dužnosti, uključujući i propisivanje prekršaja u slučaju povrede ovog propisa (http://www.ads.gov.ba/v2/index.php?option=com_content&view=article&id=117&catid=36&Itemid=88).

b.

APIK ne raspolaže informacijama koliko je pojedinačnih upitnika za samoprocjenu integriteta popunjeno od strane državnih službenika obzirom da državni službenici popunjavaju upitnike isključivo u cilju definiranja postojećeg stanja integriteta institucije, dati odgovori se statistički obrađuju te se na osnovu istih kreiraju preporuke za poboljšanje integriteta unutar institucije".

c.
Zbog povrede službene dužnosti "Namjerno kršenje odredbi zakona ili drugog propisa", a koje se odnosilo na kršenje Kodeksa državnih službenika, u 2016. i 2017. godini Agencija je provela 3 disciplinska postupka pokrenuta protiv državnih službenika institucija BiH.

d.
Nije bilo otpuštanja državnih službenika po ovom osnovu u 2016. i 2017. godini.

U **Federaciji BiH**
a.
1. Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovini („Službene novine FBiH" br. 29/03; 23/04; 39/04; 54/04; 67/05; 08/06; 04/12)
2. Etički kodeks za državne službenike u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH" broj 27/14)

b.
U skladu sa važećim propisima, Agencija za državnu službu Federacije BiH nije zadužena za sprovedbu ove aktivnosti.

c.
Tokom 2016. godine rukovodioci organa državne službe pokrenuli su ukupno 25 disciplinskih postupaka od čega 10 disciplinskih postupaka na federalnom nivou, 14 na kantonalnom i 2 na općinskom nivou. Tokom 2017. godine rukovodioci organa državne službe pokrenuli su ukupno 19 disciplinskih postupaka od čega 7 disciplinskih postupaka na federalnom nivou, 10 na kantonalnom i 2 na općinskom nivou.

d.
Jedan službenik je osuđen za krivično djelo u 2016.
Jedan službenik osuđen za krivično djelo u 2017.

У **Републици Српској**
а.
Интегритет државних службеника дефинишу *Стратегија борбе против корупције за период 2013-2017.* године и пратећи акциони план, *Правила за израду, увођење и спровођење планова интегритета* у Републици Српској која је усвојила Комисија за спровођење стартегије за борбу против корупције.

б.
У Републици Српској је свака институција урадила по један упитник за самопроцјену у фази израде Плана интегритета. Ради се укупно о 659 институција које су до сада усвојиле свој план интегритета, што је око 60% од укупног јавног сектора у Републици Српској.

ц.
У Републици Српској је креирана апликација за праћење и евалуацију планова интегритета. У Републици Српској је у наведеном периоду спроведено шест дисциплинских поступака.

д.
У Републици Српској не постоје тражени подаци.

U **Brčko distrktu BiH**

a.

Pored pravnih akata navedenih u osnovnom pitanju, integritet službenika i namještenika u pravosudnim institucijama uređen je :

- Zakonom o Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH koji propisuje da Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH donosi i sprovodi etički kodeks zaposlenih u pravosuđu (izuzimajući sudije Osnovnog i Apelacionog suda), zaposlenih u Tužilaštvu (izuzimajući tužioce), Pravobranilaštvu, Kancelariji i pokrece disciplinski postupak zbog kršenja kodeksa (Član 14, stav 1 tačka c));
- Zakonom o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH koji propisuje da se službenik, odnosno namještenik mora ponašati tako da ne umanji svoj ugled i ugled službe, te da se pravila ponašanja službenika, odnosno namještenika uređuju tim zakonom, pravilnikom o radu službenika i namještenika i Kodeksom ponašanja službenika i namještenika (član 5).

b.

Među službenicima i namještenicima u pravosudnim institucijama Distrikta nisu provođeni upitnici o samoprocjeni integriteta.

c.

U periodu od 2012. godine pa do 2017. godine pred disciplinskim organima u pravosudnim institucijama Brčko distrikta BiH, između ostalih, vođena su i tri postupka zbog povrede službene dužnosti propisane odredbom člana 84. stav 1 tačka l), odnosno zbog ponašanja suprotno etičkom kodeksu koje nanosi štetu ugledu službe. Jedan od tih disciplinskih postupaka je okončan tako što je službenik oslobođen odgovornosti za ovu težu povredu službene dužnosti, a u druga dva su službenici kažnjeni novčanom kaznom u visini od 20% mjesečne plate u mjesecu u kojem je kazna izrečena.

d.

Verifikacija integriteta službenika i namještenika u pravosudnim institucijama Brčko distrikta BiH nije dovela do otpuštanja.

Dostupne informacije za **kantone** su sljedeći:

U **Unsko-sanskom kantonu**

a.

U Unsko-sanskom kantonu, državni službenik prema odredbi člana 25. stav (8) Zakona o državnim službenicima i namještenicima, u obavljanju svojih zadataka se rukovodi načelima utvrđenim u Etičkom kodeksu za državne službenike i namještenike u organima državne službe Unsko-sanskog kantona, kojeg je Vlada Unsko-sanskog kantona usvojila na sjednici održanoj dana 29.03.2012. godine. Etički kodeks za cilj ima da utvrdi standarde integriteta i pravila ponašanja državnih službenika svih organa državne službe, ali istovremeno da obavijesti javnost o pravilima ponašanja koje ima očekivati od državnih službenika. Povreda Etičkog kodeksa predstavlja težu povredu službene dužnosti državnog službenika i namještenika. Prema Uredbi o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u organima državne službe Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik USK" broj: 7/12), ukoliko državni službenik odnosno namještenik, povredu Etičkog kodeksa ponovi u roku od šest mjeseci od dana prethodno počinjene povrede, kaznit će se disciplinskom kaznom prestanak radnog odnosa.

b.
U Unsko-sanskom kantonu nisu izrađeni upitnici o samoprocjeni integriteta državnih službenika.

c.
U Unsko-sanskom kantonu tokom 2017. godine provedeno je ukupno 13 disciplinskih postupaka.

d.
U Unsko-sanskom kantonu nije bilo otpuštanja državnih službenika kao rezultat postupka verifikacije integriteta državne službe.

U **Županiji Posavskoj**
a.
U članku 18. Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) navedeno je da državni službenik ima pravo na stalni radni odnos do stjecanja uvjeta za mirovinu, osim ako Zakonom nije drugačije utvrđeno, na dopust utvrđen zakonom, kao i na nastavak rada na istom ili sličnom radnom mjestu po isteku dopusta, da bude nagrađen na temelju ocjene rada, na plaću i naknade, na podršku i pomoć u stručnom obrazovanju i profesionalnom usavršavanju s ciljem napredovanja u karijeri, putem obuke i na druge načine, na zaštitu svog fizičkog i moralnog integriteta u obavljanju službenih dužnosti, da se rukovoditelj odnosno nadređeni državni službenik prema njemu odnosi poštujući njegovo ljudsko dostojanstvo, da osnuje ili se učlani u sindikat ili profesionalno udruženje, na štrajk, u skladu sa zakonom.

b.
Ministarstvo pravosuđa i uprave ne raspolaže podacima koliko je urađeno upitnika o samoprocjeni integriteta državne službe.

c.
U Županiji Posavskoj prema izvješću Stegovnog vijeća u 2017. godini provedena su 2 disciplinska postupka.

d.
U Županiji Posavskoj nije bilo otpuštanja državnih službenika kao rezultat postupka verifikacije integriteta državne službe.

U **Tuzlanskom kantonu**
a.
Zakonom o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu propisano je da su državni službenici u obavljanju svojih zadatak dužni naročito se rukovoditi načelima utvrđenim u Etičkom kodeksu za državne službenike u Federaciji Bosne i Hercegovine, dok je Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Tuzlanskom kantonu propisano da laku povredu službene dužnosti predstavlja svako drugo ponašanje koje je protivno pravilima utvrđenim Etičkim kodeksom za državne službenike u Federaciji Bosne i Hercegovine koje nije obuhvaćeno nekom od težih povreda službene dužnosti iz radnog odnosa predviđenih zakonom.

b.
Ministarstvo pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona ne raspolaže podaci koliko je upitnika o samoprocjeni integriteta državnih.

c.
Ministarstvo pravosuđa i uprave tuzlanskog kantona nije nadležno za vođenje evidencije o provedenim disciplinskim postupcima protiv držanih službenika.

d.
Na nivou Tuzlanskog kantona nije se provodila verifikacija integriteta državnih službenika.

U **Zeničko-dobojskom kantonu**
a.
U Zeničko-dobojskom kantonu nema drugih propisa koji regulišu integritet državnih službenika osim Zakona o državnoj službi Federacije Bosne i Hercegovine koji se primjenjuje kao kantonalni zakon u skladu sa Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine.

b.
Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona ne raspolaže evidencijama o broju urađenih upitnika o samoprocjeni integriteta državnih službenika na različitim nivoima i ne vodi evidencije o istom i nije nadležno za iste.

c.
Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona ne vodi evidenciju o broju provedenih disciplinskih postupaka za državne službenike.

d.
Na nivou Zeničko-dobojskog kantona se nije provodila verifikacija integriteta državne službe koja bi dovela do otpuštanja državnih službenika.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu**
a.
Na osnovu člana 14. Stav 5. Zakon ao državnoj službi u institucijama BiH donijet je kodeks državnih službenika u institucijama BiH. Također na osnovu člana 15 stav 3 Zakona o državnoj službi donesena je odluka o uslovima i načinu zaštite fizičkog i moralnog integriteta državnpg službenika institucija BiH u obavljanju dužnosti.

b.
Nisu dostupni podaci da je urađen ijedan upitnik.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu**
a.
U Hercegovačko-neretvanskom kantonu nema drugih propisa koji regulišu integritet državnih službenika osim Zakona o državnoj službi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12) koji se primjenjuje kao kantonalni zakon u skladu sa Uredbom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine u Hercegovačko-neretvanskom kantonu („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona”, broj: 1/12 i 1/14).

b.
Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Hercegovačko-neretvanskog kantona ne raspolaže evidencijama o broju urađenih upitnika o samoprocjeni integriteta državnih službenika na različitim nivoima i ne vodi evidencije o istom i nije nadležno za iste.

c.
Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Hercegovačko-neretvanskog kantona ne vodi evidenciju o broju provedenih disciplinskih postupaka za državne službenike.

d.
Na nivou Hercegovačko-neretvanskog kantona se nije provodila verifikacija integriteta državne službe koja bi dovela do otpuštanja državnih službenika.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**
a.
Zakonom o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“ broj: 16/08, 7/09, 8/12, 8/13) regulirano je da državni službenik ima pravo na stalni radni odnos do stjecanja uvjeta za mirovinu, na odsustvo utvrđeno zakonom, kao i na nastavak rada na istom ili sličnom radnom mjestu po isteku odsustva, da bude nagrađen na temelju zadataka i rezultata rada, na plaću i naknadu, na podršku i pomoć u stručnom obrazovanju i profesionalnom usavršavanju s ciljem napredovanja u karijeri, putem obuke i na druge načine, na zaštitu svog fizičkog i moralnog integriteta od države tijekom obavljanja službenih dužnosti, da se nadređeni državni službenik prema njemu odnosi poštujući njegovo dotojanstvo, da osnuje ili se učlani u sindikat ili profesionalno udruženje, sukladno zakonu.

Državni službenik ima pravo na pošten i pravedan tretman u svim aspektima kadrovske politike (upošljavanja, unaprjeđenja, rasporeda na radna mjesta i slično), bez obzira na nacionalnost, socijalno porijeklo, entitetsko državljanstvo, prebivalište, religiju, politička i druga uvjerenja, spol, rasu, rođenje, bračni status, godine starosti, imovinsko stanje, hendikepiranost ili drugi status.

b.
Ne postoji evidencija koliko je upitnika o samoprocjeni državnih službenika urađeno na različitim nivoima.

c.
Zakonom o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“ broj: 16/08, 7/09, 8/12, 8/13) i Uredbom o pravilima stegovnog postupka za stegovnu odgovornost državnih službenika u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj (Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke broj: 17/13, 7/15) utvrđene su povrede službene dužnosti i reguliraju pravila stegovnog postupka koja se odnose na stegovnu odgovornost za povrede službene dužnosti koje počine državni službenici u tijelima državne službe Županije Zapadnohercegovačke.

Prema izvješću Stegovnog vijeća za 2015. godinu proveden je jedan stegovni postupak kojim je utvrđena stegovna odgovornost državnog službenika.

Prema izvješću Stegovnog vijeća za 2016 godinu, Stegovno vijeće je donijelo zaključak o obustavljanju 2 stegovna postupka zbog zastare vođenja stegovnog postupka.

d.
Ne postoji evidencija koliko je službenika otpušteno u 2016. i 2017. godini.

U **Kantonu Sarajevo**
a.
U Kantonu Sarajevo, pored Zakona o državnoj službi u Kantonu Sarajevo, donesena je Ureda o pravilnima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 52/16).

b.
U Kantonu Sarajevo nije rađena samoprocjena integriteta državnih službenika.

c.
n/a

d.
n/a

45. (106) U vezi sa odgovorom na pitanje 106, dostavite informacije o tome kako funkcioniše razvoj karijere državnih službenika u praksi (napredovanje, premještaji, mobilnost itd.)? Dopunite dostavljene podatke u sljedecim oblastima: a. broj napredovanja, premještaja i b. ukupan broj državnih službenika za sve nivoe vlasti.

Na **BiH** nivou:
a.
U 2017. godini putem internih oglasa unaprijeđeno je 79 državnih službenika, dok je 17 državnih službenika unaprijeđeno putem internog premještaja (MIP). Izvršeno je 113 internih premještaja (uključujući i naprijed navedenih 17 unapređenja putem internog premještaja), 5 eksternih premještaja i 1 direktno preuzimanje državnog službenika iz entiteskih organa javne uprave.

b. -

U **Federaciji BiH**
a.
U skladu sa Zakonom o državnoj službi u Federaciji BiH predviđen je nametnuti premještaj - zamjena službenika sa jednog na drugo radno mjesto. Ukoliko u organu državne službe postoji upražnjeno radno mjesto državnog službenika, u tom slučaju rukovodilac organa razmatra mogućnost da li može na to radno mjesto premjestiti državnog službenika koji se nalazi na sličnom radnom mjestu u istom organu državne službe. Prilikom premještaja u obzir se uzimaju ocjene rezultata rada koje je ostvario državni službenik koji se premješta kao i njegova sposobnost za obavljanje poslova na radnom mjestu na koji se premješta.

Napredovanje državnog službenika na više radno mjesto vrši se isključivo putem javnog konkursa. Unapređenje državnog službenika u višu kategoriju, zasniva se na pozitivnoj ocjeni rada i o njemu odlučuje rukovodilac organa državne službe.

Vertikalna mobilnost nije koheretna, različita su zakonska rješenja i u narednom periodu radit će se na većoj harmonizaciji.

b.

Zbirni pregled polne i nacionalne strukture uposlenika u organima državne službe na dan 31-12-2016 godine.															Datum: 17-07-2018	
R. br.	**Šifra**	**Naziv**	**Polna struktura**				**Nacionalna struktura**								**Ukupno**	
			Muški		*Ženski*		*Bošnjaci*		*Hrvati*		*Srbi*		*Ostali*			
1.	01	01 - Osnivač Općina	957	47,68%	1.050	52,32%	1.525	75,98%	356	17,74%	80	3,99%	46	2,29%	2.007	100,00%
2.	02	02 - Osnivač Grad	270	40,12%	403	59,88%	465	69,10%	150	22,29%	39	5,79%	19	2,82%	673	100,00%
3.	03	03 - Osnivač Kanton	1.067	48,39%	1.138	51,61%	1.584	71,84%	471	21,36%	83	3,76%	67	3,04%	2.205	100,00%
4.	04	04 - Osnivač Federacija	987	46,14%	1.152	53,86%	1.494	69,84%	521	24,36%	80	3,74%	44	2,06%	2.139	100,00%
Ukupno:			**3.281**	**46,71%**	**3.743**	**53,29%**	**5.068**	**72,15%**	**1.498**	**21,33%**	**282**	**4,01%**	**176**	**2,51%**	**7.024**	**100,00%**

Zbirni pregled polne i nacionalne strukture uposlenika u organima državne službe na dan 31-12-2017 godine.															Datum: 17-07-2018	
R. Br.	**Šifra**	**Naziv**	**Polna struktura**				**Nacionalna struktura**								**Ukupno**	
			Muški		*Ženski*		*Bošnjaci*		*Hrvati*		*Srbi*		*Ostali*			
1.	01	01 - Osnivač Općina	980	47,83%	1.069	52,17%	1.563	76,27%	363	17,72%	79	3,86%	44	2,15%	2.049	100,00%
2.	02	02 - Osnivač Grad	273	40,32%	404	59,68%	462	68,24%	156	23,04%	37	5,47%	22	3,25%	677	100,00%
3.	03	03 - Osnivač Kanton	1.075	48,18%	1.156	51,82%	1.593	71,40%	487	21,83%	83	3,72%	68	3,05%	2.231	100,00%
4.	04	04 - Osnivač Federacija	1.014	45,82%	1.199	54,18%	1.544	69,77%	544	24,58%	80	3,62%	45	2,03%	2.213	100,00%
Ukupno:			**3.342**	**46,61%**	**3.828**	**53,39%**	**5.162**	**71,99%**	**1.550**	**21,62%**	**279**	**3,89%**	**179**	**2,50%**	**7.170**	**100,00%**

У **Реублици Српској**

а.

Поређење података који се односе на напредовање разврстани по периодима оцјењивања:

Период оцјењивања	**Бр. запослених који су напредовали у више звање у оквиру радног мјеста**	**Број запослених који су напредовали у вишу категорију радног мјеста**	**Број запослених који су напредовали у виши платни разред**
01.07.2014. - 31.12.2014.	1	5	7
01.01.2015. – 30.06.2015.	0	1	0
01.07.2015.- 31.12.2015.	1	1	2
01.01.2016. – 30.06.2016.	19	7	4
01.07.2016. – 31.12.2016.	19	0	0
01.01.2017. - 30.06.2017.	1	5	6

Извор*:* Агенција за државну управу Републике Српске

б.

Републичка управа Републике Српске:

- број државних службеника - 3625
- број намјештеника - 1844

U **Brčko distriktu BiH**

a.

Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH koji se primjenjuje u Brčko distrikta BiH nije propisana mogućnost napredovanja službenika, odnosno namještenika, već se upražnjena radna mjesta popunjavaju putem Javnog konkursa. Propisana je mogućnost privremenog premještaja, najduže do 12 mjeseci, a ukupno je na drugo radno mjesto privremeno premješteno 45 službenika.

Što se tiče pravosudnih institucija u Brčko distriktu BiH, Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH je u odgovoru na osnovno pitanje br. 106 dala detaljne informacije o normativnom okviru u pogledu napredovanja, premještaja, mobilnosti u pravosudnim institucijama Brčko distrikta BiH, kao i podatke o broju napredovanja službenika i namještenika za period 2012-2016. godina.

U toku 2017 godine, prema podacima kojim raspolaže Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH, napredovalo je ukupno 13 službenika. Tokom 2012-2017 u pravosudnim institucijama izvršen je 1 premještaj.

b.

Ukupan broj državnih službenika u organima javne uprave Brčko distrikta BiH je 991.

U okviru pravosudnih institucija Brčko distrikta BiH, na dan 31.12.2017. godine, ukupan broj zaposlenih je 245 (sudije, tužioci, službenici i namještenici):

Pravosudna institucija	Broj zaposlenika predviđen po sistematizaciji	Broj zaposlenih
Pravosudna komisija	62	62
Osnovni sud	109	107
Apelacioni sud	21	20
Tužilaštvo	26	25
Pravobranilaštvo	22	20
Kancelarija za pravnu pomoć	11	11

Dostupne informacije za **kantone** su sljedeće:

U **Unsko-sanskom kantonu**

a.

Statističkim podacima o broju unapređenih i premještenih državnih službenika u Unsko-sanskom kantonu raspolaže Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine.

b.

Statističkim podacima o broju državnih službenika u Unsko-sanskom kantonu raspolaže Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine.

U **Posavskom kantonu,**

a.

Broj napredovanja i premještanja

- za 2016. godinu - napredovanja 4, premještaja – 1;
- za 2017. godinu - napredovanja 9, premještaja – 1.

b.

Ukupan broj državnih službenika: 127

U **Tuzlanskom kantonu**

a.

Unapređenje državnih službenika definisano je članom 45. Zakona o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu, dok je interni premještaj i preuzimanje odnosno privremeno preuzimanje državnih službenika definisalo članovima 33. i 34. Zakona o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu. Ministarstvo pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona ne raspolaže statističkim podacima o ukupnom broju napredovanja, premještanja državnih službenika u Tuzlanskom kantonu.

b.

Prema podacima kojima raspolaže Agencija državne službe za žalbe, kantonalnim organima uprave Tuzlanskog kantona zaposleno je 332 državna službenika, Gradu Tuzla 142, a u dvanaest općina Tuzlanskog kantona zaposleno je ukupno 328 državnih službenika.

U **Zeničko-dobojskom kantonu**

Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona ne vodi evidenciju o razvoju karijera državnih službenika u Zeničko-dobojskom kantonu niti evidenciju o broju državnih

službenika na području kantona. Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona nije ni nadležno za vođenje evidencija iz pitanja.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde**

a.

U 2016. i 2017. godini u organima uprave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde izvršeno je napredovanje za 4 državna službenika, takođe navodimo da podatcima raspolaže Agencija za državnu službu FBiH.

b.

U kantonalnim organima uprave ukupno je zaposleno 129 državnih službenika, podatcima o broju državnih službenika za sve nivoe raspolaže Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine i Agencija za državnu službu Fedreracije Bosne i Hercegovine

U **Srednjobosanskom kantonu**

Informacije za Srednjobosanski kanton nalaze se sadržano u dijelu iz FbiH.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu**

Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Hercegovačko-neretvanskog kantona ne vodi evidenciju o razvoju karijera državnih službenika u Hercegovačko-neretvanskom kantonu niti evidenciju o broju državnih službenika na području kantona. Navedenu evidenciju vodi Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine. Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Hercegovačko-neretvanskog kantona nije ni nadležno za vođenje evidencija iz pitanja.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**

a.

Broj napredovanja i premještanja

1. Broj napredovanja
   za 2016. godinu: 2
   za 2017. godinu: 4
   za 2018. godinu: 8
   Ukupan broj unapređenja: 14;

2. Broj premještanja putem sporazumnog prelaska državnog službenika iz drugog tijela - 4;
3. Broj premještenih državnih službenika po horizontalnom premještanju u pojedinom tijelu - 1.

b.

Ukupan broj državnih službenika za sve razine vlasti Županija i jedinice lokalne samouprave- vidjeti za nepotpun odgovor prema dostupnim podacima iz registra državnih tijela koji je tek uspostavljen za Županiju.

U **Kantonu Sarajevo**

a.

n/a

b.
Ukupan broj državnih službenika na nivou Kantona Sarajevo je 1267., u Gradu Sarajevo je 54, a 9 općina na teritoriji Kantona Sarajevo je 612 državnih službenika.

46. (107) U vezi sa odgovorima na pitanja 107 i 108, dopunite podatke o a. ukupnoj učestalosti ocjenjivanja rada i uticaja ocjenjivanja na razvoj karijere b. broj unapređenja nakon dobre ocjene rada c. ukupan broj unapređenja.

Na **BiH** nivo vlasti, u ranijem odgovoru na 107. pitanje, odgovoreno je vezano za učestalost ocjenjivanja i uticaj ocjenjivanja na razvoj karijere.

Posebno ističemo da pozitivna ocjena rada može uticati samo na napredovanje unutar platnih razreda za isti nivo radnog mjesta, a ne može uticati na napredovanje na višu poziciju u državnoj službi, te je, stoga, odgovor na pitanja iz tačke b) i c) negativan, odnosno nije bilo unapređenja po osnovu ocjene rada, jer se unapređenje vrši isključivo putem javnog ili internog konkursa.

U **Federaciji BiH**
a.
Radni učinak državnih službenika ocjenjuje se najmanje jednom svakih 12 mjeseci. Rad namještenika podliježe radnom ocjenjivanju svake godine i obavezno se vrši u januaru za prethodnu kalendarsku godinu. Predviđeni su i slučajevi vanrednog ocjenjivanja kao i ocjena probnog rada.

Pravilnikom o ocjenjivanju rada državnih službenika u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine nije izričito propisana obaveza organa državne službe da Agenciji dostave podatke o provedeno ocjenjivanju te Agencija još uvijek nema sve relevantne podatke o provedenom ocjenjivanju od strane svih organa koji zapošljavaju državne službenike, kao ni o direktom uticaju ocjenjivanja na razvoj karijere državnih službenika.

b.
Zapošljavanje i unapređenje profesionalne karijere temelji se na javnom konkursu i profesionalnoj sposobnosti. Kod radnih mjesta rukovodećih državnih službenika napredovanje državnog službenika na više radno mjesto obavlja se putem javnog konkursa. Unapređenje na radna mjesta ostalih državnih službenika moguće je na neposredno više radno mjesto, ukoliko je takvo mjesto upražnjeno, vrši se putem internog oglasa, zasniva se dijelom i na ocjeni rada ali ne isključivo nego se u obzir uzimaju i druge stručne i profesionalne sposobnosti koje se procjenjuju putem intervjua prije donošenje konačne odluke.

c.
Obzirom na navedeno, Agencija ne raspolaže direktno podacima o unapređenjima nakon dobrih ocjene rada niti o provedenim internim oglasima. Agencija vodi registar državnih službenika u koji je dužna unijeti podatke odnosno evidentirati podatke iz propisanih obrazaca koje popunjava i Agenciji dostavlja ovlaštena osoba iz organa državne službe a koji obrazac na stranici 7 sadrži podatke i o napredovanju: Naziv pozicije prije napredovanja, Naziv radnog mjesta prije napredovanja (sistematizacija), Naziv pozicije na koju je službenik napredovao, Naziv radnog mjesta na koje je napredovao (sistematizacija), te broj i datum rješenja o postavljenju.

У **Републици Српској**

а.

Радни учинак запослених у републичким органима управе се анализира путем процеса оцјењивања рада запослених у складу са Правилником о поступку оцјењивања и напредовања државних службеника и намјештеника. Оцјењивање радног учинка сваког запосленог се врши сваких 6 мјесеци. У образац за оцјењивање непосредно надређени уноси области рада у којима се препоручује стручно оспособљавање и усавршавање. Резултати оцјене рада државног службеника узимају се у обзир приликом унапређења.
Услови за напредовање државног службеника су:

- оцјена рада;
- постојање упражњеног радног мјеста и
- радно искуство потребно за напредовање.

б.

Поређење података који се односе на напредовање разврстани по периодима оцјењивања

Период оцјењивања	**Бр. запослених који су напредовали у више звање у оквиру радног мјеста**	**Број запослених који су напредовали у вишу категорију радног мјеста**	**Број запослених који су напредовали у виши платни разред**
01.07.2014. - 31.12.2014.	1	5	7
01.01.2015. – 30.06.2015.	0	1	0
01.07.2015.- 31.12.2015.	1	1	2
01.01.2016. – 30.06.2016.	19	7	4
01.07.2016. – 31.12.2016.	19	0	0
01.01.2017. - 30.06.2017.	1	5	6

Извор: Агенција за државну управу Републике Српске

ц.
Поређење података који се односе на напредовање разврстани по периодима оцјењивања:

Период оцјењивања	Бр. запослених који су напредовали у више звање у оквиру радног мјеста	Број запослених који су напредовали у вишу категорију радног мјеста	Број запослених који су напредовали у виши платни разред
01.07.2014. - 31.12.2014.	1	5	7
01.01.2015. – 30.06.2015.	0	1	0
01.07.2015.- 31.12.2015.	1	1	2
01.01.2016. – 30.06.2016.	19	7	4
01.07.2016. – 31.12.2016.	19	0	0
01.01.2017. - 30.06.2017.	1	5	6

Извор: Агенција за државну управу Републике Српске

U **Brčko distriktu BiH**

a.

U okviru Vlade Brčko distrikta BiH i ostalih organa javne uprave Brčko distrikta BiH, ocjenjivanje rada vrši neposredno pretpostavljeni jednom godišnje na osnovu kontinuiranog praćenja rada službenika, odnosno namještenika. Ocjenjivanje rada službenika, odnosno namještenika vrši se u cilju kvalitetnog i profesionalnog obavljanja poslova, te podsticanja na konstantno unapređenje stručnog znanja i postizanje boljih rezultata rada.

Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH je u odgovoru na osnovno pitanje br. 106 dala detaljne informacije o normativnom okviru u pogledu napredovanja, premještaja, mobilnosti u pravosudnim institucijama Brčko distrikta BiH, kao i podatke o broju napredovanja službenika i namještenika za period 2012-2016. godina. U toku 2017 godine, prema podacima kojim raspolaže Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH, napredovalo je ukupno 13 službenika, Tokom 2012-2017 u pravosudnim institucijama izvršen je 1 premještaj.

b.

Procedura ocjenjivanja u okviru Vlade Brčko distrikta BiH i ostalih organa javne uprave je usklađena sa zakonom, bez obaveze napredovanja u viši platni razred ili unapređenja. Umjesto toga, rukovodiocu organa javne uprave ostavljena je mogućnost nagrađivanja službenika i namještenika koji su dvije godine uzastopno ocijenjeni ocjenom „nadmašuje očekivanja“.

Prema podacima Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH ukupan broj unapređenja službenika i namještenika za period 2012-2017 iznosio je 124.

c.
Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH koji se primjenjuje u okviru Vlade Brčko distrikta BiH i ostalih organa javne uprave nije propisana mogućnost unapređenja službenika, odnosno namještenika.

Ukupan broj unapređenja prema podacima Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH je 124.

Dostupni podaci za **kantone** su sljedeći:

U **Unsko–sanskom kantonu**
a.
Tokom 2016. godine dva organa državne službe nisu izvršila ocjenjivanje, s tim da se ocjenjivanje vrši najmanje dva puta godišnje, dok je deset organa državne službe izvršilo unapređenje državnih službenika temeljem ostvarene ocjene rada. Za 2017. godinu ne postoje zvanični izvještaj, obzirom da još nije usvojen od strane Skupštine Unsko-sanskog kantona.

b.
Statističkim podacima o broju pojedinačnih izvršenih unapređenja na osnovu ocjene rada raspolaže Agencija za državnu službu Federacije BiH.

c.
Statističkim podacima o ukupnom broju pojedinačnih izvršenih unapređenja raspolaže Agencija za državnu službu Federacije BiH.

U **Županiji Posavskoj**
a.
U Županiji Posavskoj se ne provodi ocjenjivanje rada.

b.
Broj unapređenja nakon dobre ocjene rada: 0.

c.
Ukupan broj unapređenja: 13

U **Tuzlanskom kantonu**
a.
Ocjenjivanje državnih službenika vrši se jednom godišnje u skladu sa Uredbom o pravilima, načinu i kriterijima za ocjenjivanje rada državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Tuzlanskom kantonu („Služene novine Tuzlanskog kantona“ broj:1/18).

b.
Podacima o broju unapređenja nakon dobre ocjene raspolaže Agencija za državnu službu Federacije BiH.

c.
Podacima o ukupnom broju pojedinačnih unapređenja raspolaže Agencija za državnu službu Federacije BiH.

U **Zeničko-dobojskom kantonu**

a.

Prema podacima kojima raspolaže Ministarstvo za pravosuđe u upravu Zeničko-dobojskog kantona, za Zeničko-dobojski kanton ne postoji jedinstvena evidencija o ocjenjivanju rada državnih službenika, a prema Zakona o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine («Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 3/12) i preuzetom Zakonu o državnoj službi («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine», broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05 ,8/06 i 4/12/).

b.

Statističkim podacima o broju pojedinačnih izvršenih unapređenja raspolaže Agencija za državnu službu Federacije BiH.

c.

Statističkim podacima o broju pojedinačnih izvršenih unapređenja raspolaže Agencija za državnu službu Federacije BiH.

Kada je u pitanju **Bosanskopodrinjski kanton**, u članu 33. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH", br. 29/03, 23/04,39/04,54/04,67/05, 08/06 i 04/12) predviđa se ocjenjivanje državnih službenika. Ocjenjivanje državnih službenika vrši se jednom godišnje. Ocjena rada zasniva se na rezultatima postignutim u realiziranju poslova predviđenih opisom radnog mjesta i ciljevima koji za dati vremenski period utvrdi neposredno nadređeni službenik. Ocjena može biti nezadovoljavajuća, zadovoljavajuća, uspješna i izuzetno uspješna. Rezultat ocjene rada uzimaju se u obzir prilikom unapređenja i internih premještaja. Ocjenjivanje rada rukovodećih državnih službenika koje postavlja Vlada BPK Goražde, vrši se takođe na osnovu člana 33. gore pomenutog zakona

a.

Ocjenjivanje rada državnih službenika vrši se jednom godišnje

b.

U kantonalnim organima uprave na osnovu dobre ocjene rada unapređena su 4 državna službenika

U **Srednjobosanskom kantonu**

a.

Radni učinak državnih službenika ocjenjuje se najmanje jednom svakih 12 mjeseci. Rad namještenika podliježe radnom ocjenjivanju svake godine i obavezno se vrši u januaru za prethodnu kalendarsku godinu. Predviđeni su i slučajevi vanrednog ocjenjivanja kao i ocjena probnog rada.

b.

Ne raspolažemo sa podatcima o napredovanju na osnovu dobre ocjene rada

c.

Ne raspolažemo sa brojem ukupnih unapređenja, unapređenja su po Zakonu samo preko javnog konkursa.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu**

a.

Prema podacima kojima raspolaže Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Hercegovačko-neretvanskog kantona, za Hercegovačko-neretvanski kanton ne postoji jedinstvena evidencija o ocjenjivanju rada državnih službenika.

b.

Statističkim podacima o broju pojedinačnih izvršenih unapređenja raspolaže Agencija za državnu službu Federacije BiH.

c.

Statističkim podacima o broju pojedinačnih izvršenih unapređenja raspolaže Agencija za državnu službu Federacije BiH.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**

a.

Ne raspolažu informacijama o učestalosti ocjenjivanja rada državnih službenika kao i utjecaja ocjenjivanja na razvoj karijere državnog službenika

b.

Odgovor kao i na Pitanje broj 45. pod a.

c.

Po trenutno raspoloživim podacima Povjerenstva za državnu službu Županije Zapadnohercegovačke ukupan broj unapređenja državnih službenika za navedeno razdoblje je 14.

U **Kantonu Sarajevo**

a.

Ocjenjivanje državnih službenika se vrši najmanje jednom godišnje, i vrši se prema Pravilniku o ocjenjivanju državnih službenika („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 50/17), a ocjena utječe na mogućnost unapređenja državnog službenika, shodno Zakonu o državnoj službi u Kantonu Sarajevo.

b.

n/a

c.

n/a.

47. (109) U vezi sa sistemom zarada (plata i naknada), dopunite informacije o tome koliko je transparentan i pravičan sistem nagrađivanja dostavljanjem sljedećih informacija: a. koje su glavne razlike u visini zarada u organima vlasti na različitim nivoima (dostaviti podatke o tome koliko su državni službenici plaćeni po nivoima državnih službenika na svim nivoima vlasti)? b. Da li je za sve kategorije radnih mjesta utvrđene zakonom o državnoj službi definisana platna shema (eng. salary scheme)? c. da li se platne sheme razlikuju u okviru istih struktura rukovođenja u javnim institucijama obuhvaćenim zakonom o državnoj službi (tj. unutar ministarstava i podređenih agencija itd.) d. da li je postepeno povećanje plata povezano sa dobrom ocjenom rada ili sa više obuke i samim tim napredovanjem?

У **Републици Српској,** Законом о платама запослених у органима управе Републике Српске уређује се начин утврђивања плата државних службеника и осталих запослених у министарствима, другим републичким органима управе и запослених у стручним службама Владе Републике Српске.

Државни службеници:

1. *прва платна група*: помоћник министра, секретар министарства, руководилац републичке управе и републичке управне организације, директор централне јединице за хармонизацију интерне ревизије……..... 22;
2. *друга платна група*:
   1. прва подгрупа: замјеник и помоћник руководиоца републичке управе и републичке управне организације……..... 21;
   2. друга подгрупа: секретар Агенције за државну управу ……..... 19,5;
3) *трећа платна група:*
   1. прва подгрупа: руководилац одјељења, главни инспектор и руководилац јединице за интерну ревизију .....……..... 18;
   2. друга подгрупа: стручни савјетник 17;
   3. трећа подгрупа: руководилац одсјека и руководилац бироа …..... 15;
   4. четврта подгрупа: интерни ревизори.....……..... 14.
4) *четврта платна група*: инспектори.....…….....14.

5) *пета платна група*: виши стручни сарадници са високом стручном спремом ....13.

6) *шеста платна група*: стручни сарадници са вишом стручном спремом ..... 9.

7) *седма платна група*: стручни сарадници са средњом стручном спремом..... 7.

Остали запослени у органима управе републике Српске који немају статус државног службеника:

1. *прва платна група:*

   1. генерални секретар Владе .....……..... 27;
   2. шеф кабинета предсједника Владе .....……26;
   3. савјетници у Кабинету предсједника Владе и правни представник Владе..... 22;
   4. савјетници министара .....…….....20;
   5. помоћници генералног секретара Владе .....…….....19.

2. *друга платна група:*

6. секретар – координатор предсједника Владе .....…….....13;
7. секретар – координатор министра и генералног секретара 8;
8. возач министра .....…….....8;
9. запослени који раде на пословима деминирања у минском пољу или врше прикупљање и уништавање неексплодираних убојних средстава.....……...8;
10. лицима која су ангажована на пословима обезбјеђења предсједника Владе РС на основни коефицијент утврђен за послове и задатке у органу у коме су стално запослени, утврђује се додатни коефицијент .....9.
11. прва платна група: начелници сектора, шеф кабинета министра .....….....18;
12. друга платна група: начелници одјељења, шеф Бироа за односе са јавношћу.....15

3. *трећа платна група*:

руководиоци унутрашњих организационих дијелова, шеф рачуноводства.....14.

4. *четврта платна група*:

виши стручни сарадници са високом стручном спремом.....….13.

5. *пета платна група:*

стручни сарадници са вишом стручном спремом.....……..... 9.

6. *шеста платна група*:

стручни сарадник са средњом стручном спремом ..……..... 7.

7. *седма платна група*:

КВ – радно мјесто квалификованог радника .....……..... 5.

8. *осма платна група*:

радно мјесто неквалификованог радника.....……..... 4.

Како су предметним законом утврђени фиксни коефицијенти за обрачун плата сваке платне групе и платне подгрупе није предвиђено напредовање унутар платних разреда нити повезивање плата са оцјеном рада запослених.

U **Brčko distriktu BiH**
a.

Kategorije radnih mjesta u tijelima javne uprave Brčko distrikta BiH	**Raspon Platnih razreda**	
	Od	Do
Direktor	IX 6	4.960,00 KM
Šef Inspektorata	IX 3	IX 3

Zamjenik direktora		
Glavni inspektor	VIII 3	VIII 3
Predsjednik Apelacione komisije	IX 3	IX 3
Upravni inspektor	IX 2	IX 2
Šef stručne službe Skupštine	IX 3	IX 3
Član Apelacione komisije	IX 2	IX 2
Zamjenik šefa stručne službe Skupštine	IX 1	IX 1
Pomoćnik šefa policije		
Šef Sektora	VIII 5	IX 1
Šef Kancelarije	VIII 5	IX 1
Šef Pododjeljenja	VIII 5	VIII 5
Inspektor	VIII 1	VIII 1
Šef Odsjeka	VIII 3	VIII 5
Šef Službe	VIII 1	VIII 6
Predsjednik Vijeća za izlaganje nepokretnosti	VIII 4	VIII 4
Predsjednik Komisije za komasaciju	VIII 4	VIII 4
Pomoćnik koordinatora Brčko distrikta BiH u Savjetu ministara BiH	VIII 5	VIII 5
Stručni savjetnik	VIII 1	VIII 5
Ekspert za vođenje projekata	VIII 1	VIII 2
Ekspert za nadzor nad izvođenjem radova i usluga		
Viši stručni saradnik	VI 1	VIII 1
Stručni saradnik	VI 1	VII 1
Stručni referent	V 3	VI 6

b.
U Brčko distriktu BiH Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH nije definisana platna shema, već Zakonom o platama zaposlenih u organima javne uprave Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH: broj 14/06, 41/06 i 3/13).

c.
Da, ista platna šema se primjenjuje na sve zaposlenike u organima javne uprave, jedino zaposlenici u Policiji Brčko distrikta BiH nemaju određene platne razrede već su im određeni bruto iznosi.

d.
Ne. Zakon o držovnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 9/14, 37/15, 48/16 i 9/17) ne predviđa povećanje plate po bilo kom osnovu koji su navedeni u pitanju.

Slijede dostupni podaci za **kantone**:

U **Unsko-sanskom kantonu**
a.
Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 11/15) uređuju se plaće i naknade izabranih dužnosnika, nosioca izvršnih funkcija i savjetnika u organima zakonodavne i organima izvršne vlasti u Unsko-sanskom kantonu, državnih službenika, namještenika i ostalih zaposlenih u organima državne službe Unsko-sanskog kantona i organima sudske vlasti, kantonalnog pravobranioca i njegovih

zamjenika. Osnovna plaća državnih službenika utvrđuje se množenjem osnovice za plaću (koja se određuje odlukom Vlade Unsko-sanskog kantona u dogovoru sa sindikatom) sa pripadajućim koeficijentom platnog razreda.

Osnovna plaća državnih službenika:

- Sekretar sa posebnim zadatkom (sekretar Vlade, sekretar Skupštine).....1963 BAM;
- Rukovodilac samostalne kantonalne uprave i kantonalne upravne organizacije...1872 BAM;
- Rukovodilac kantonalne uprave i kantonalne upravne organizacije..... 1872 BAM;
- Sekretar organa državne službe.... 1872 BAM;
- Načelnik osnovne organizacione jedinice...1721 BAM;
- Šef osnovne organizacione jedinice koja u svom sastavu nema unutrašnje organizacione jedinice.....1570 BAM;
- Glavni kantonalni inspektor...1570 BAM;
- Šef kabineta Premijera Kantona... 1465 BAM;
- Šef unutrašnje organizacione jedinice.....1359 BAM;
- Kantonalni inspektor....1299 BAM;
- Stručni savjetnik za internu reviziju... 1299 BAM;
- Stručni saradnik u kantonalnom sudu i kantonalnom tužilaštvu... 1299 BAM;
- Stručni savjetnik....1238 BAM;
- Viši stručni saradnik....1178 BAM;
- Stručni saradnik..... 1057 BAM.

Gradovi, odnosno općine Unsko-sanskog kantona su dužni poštivati osnovna načela za utvrđivane plaća propisane federalnim i kantonalnim zakonom.

b.
Za sve kategorije radnih mjesta utvrđene Zakonom o državnim službenicima i namještenicima definisana je platna shema.

c.
Za iste pozicije radnih mjesta koje su obuhvaćene Zakonom o državnim službenicima i namještenicima u svim organima državne službe propisane su iste platne sheme, neovisno od toga da li se radi o poziciji radnog mjesta u ministarstvu, samostalnoj upravi ili upravi u sastavu ministarstva i sl.

d.
U Unsko-sanskom kantonu ne nije uspostavljen sistem napredovanja kroz platne razrede, obzirom da unutar jedne pozicije radnog mjesta postoji samo jedan platni razred. Povećanje plaće se ostvaruje samo unapređenjem na poziciju višeg radnog mjesta unutar državne službe.

U **Županiji Posavskoj**
a.
Radna mjesta državnih službenika razvrstana su u odgovarajuće platne razrede s pripadajućim koeficijentom sukladno odredbama Odluka o utvrđivanju platnih razreda i koeficijenata za plaće rukovodećih i ostalih državnih službenika u županijskim organima državne službe ("Narodne novine Županije Posavske", broj: 8/07,1/08,11/12 i 11/14) i to na sljedeći način:

- I. platni razred 13,50 (rukovoditelj samostalne županijske uprave i samostalne županijske ustanove, tajnik Vlade Županije Posavske,tajnik Ureda za zakonodavstvo Vlade Županije Posavske);
- II. platni razred 13,00 (tajnik županijskog ministarstva, tajnik samostalne županijske uprave i samostalne županijske ustanove, šef kabineta predsjednika Vlade Županije Posavske, branitelj Zavoda za pravnu pomoć, rukovoditelj Zajedničke službe Vlade Županije Posavske);
- III. platni razred 12,50 (rukovoditelj županijske uprave i županijske ustanove koje se nalaze u sastavu županijskog ministarstva, pomoćnik županijskog ministra, predstojnik službe za odnose sa javnošću, predstojnik Ureda za raseljene i nestale Županije Posavske, rukovoditelj druge samostalne stručne službe, Ureda, Agencije, biroa i drugih samostalnih tijela koja svojim propisom osniva Vlada Županije Posavske, a kojeg sukladno zakonu ili propisu Vlade Županije Posavske, imenuje ili postavlja Vlada Županije Posavske, glavni županijski inspektor, zamjenik rukovoditelja županijske ustanove u sastavu županijskog organa uprave);
- IV. platni razred 12,00 (pomoćnik ravnatelja županijske ustanove samostalne i u sastavu ministarstva, stručni suradnik u tužiteljstvu, pomoćnik rukovoditelja Zajedničke službe Vlade Županije Posavske, pomoćnik rukovoditelja druge samostalne stručne službe, Ureda, Agencije, biroa i drugog samostalnog tijelakoje sukladno zakonu, svojim propisom osniva Vlada Županije, za svoje potrebe ili potrebe i drugih županijskih organa);
- V. platni razred 11,50 (šef kabineta rukovoditelja županijskog organa državne službe i rukovoditelj osnovne organizacijske jedinice kojom ne rukovodi rukovodeći državni službenik);
- VI. platni razred 11,00 (šef unutarnje organizacijske jedinice);
- VII. platni razred 10,50 (županijski inspektor, županijski interni revizor);
- VII. platni razred 10,00 (stručni savjetnik);
- IX. platni razred 09,50(viši stručni suradnik);
- X. platni razred 9,00 (stručni suradnik).

b.
Za sve kategorije radnih mjesta utvrđenih Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) utvrđena je platna shema.

c.
Platne sheme su identične za sve javne institucije na županijskoj razini koje su obuhvaćene Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17).

d.
Postepeno povećanje plaće nije povezano sa dobrom ocjenom rada ili sa više obuke.

Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti **Zeničko-dobojskog kantona** („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 1/18) uređuju se plaće i naknade izabranih dužnosnika, nosioca izvršnih funkcija i savjetnika u organima zakonodavne i organima izvršne vlasti u Zeničko-dobojskom kantonu, državnih službenika, namještenika i ostalih zaposlenih u organima državne službe zeničko-dobojskog i organima sudske vlasti (sudske uprave), kantonalnog pravobranioca i njegovih zamjenika. Osnovna plaća državnih službenika utvrđuje

se množenjem osnovice za plaću (koja se određuje odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona u dogovoru sa sindikatom) sa pripadajućim koeficijentom platnog razreda.

U članaku 9. utvrđeni su platni razred i koeficijent za predsjedatelja Skupštine koji dužnost obavlja profesionalno, nositelja izvršne funkcije, savjetnika, Kantonalnog pravobranitelja i zamjenika kantonalnog pravobranitelja kao u tabeli:

Platni razred	Radno mjesto	Koeficijent	Osnovna plaća (BAM)
I	Predsjedatelj Skupštine Kantona, Premijer Kantona	9,80	3.210,48
II	Ministar u Vladi Kantona	9,00	
III	Kantonalni pravobranitelj	7,60	
IV	Zamjenici Kantonalnog pravobranitelja	7,00	
V	Savjetnik Nositelja izvršne funkcije	6,40	

Članak 21. utvrđuje p Platni razredi i koeficijenti za državne službenike, kao u tabeli

Platni razred	Radno mjesto	Koeficijent	Osnovna plaća (KM)
I	sekretar Skupštine Kantona, sekretar Vlade Kantona.	6,50	2.211,30 2.211,30
II	rukovoditelj samostalne kantonalne uprave i samostalne kantonalne upravne organizacije rukovoditelj kantonalnog zavoda za pružanje pravne pomoći, rukovoditelj ureda, stručne i druge službe koji obrazuje Skupština i Vlada Kantona, sekretar kantonalnog organa uprave, sekretar Kantonalnog suda, sekretar Općinskog suda, sekretar Kantonalnog tužiteljstva	6,20	2.109,24 2.421,72 2.109,24 1.874,88 1.874,88 1.874,88 1.874,88
III	pomoćnik kantonalnog ministra, pomoćnik rukovoditelja samostalne kantonalne uprave, sekretar samostalne kantonalne upravne organizacije.	5,70	1.723,68 1.723,68 1.723,68
IV	rukovoditelj kantonalne uprave i kantonalne upravne organizacije koja se nalazi u sastavu kantonalnog ministarstva pomoćnik rukovoditelja samostalne kantonalne upravne organizacije, rukovodeći državni službenik u uredu i službi koje osniva Vlada Kantona; pomoćnik sekretara Vlade Kantona, glavni kantonalni inspektor stručni savjetnici u Kantonalnom sudu, stručni savjetnici u Kantonalnom tužiteljstvu, interni revizor	5,20	1.834,56 1.572,48 1.572,48 1.572,48 1.572,48 1.310,40 1.310,40 -
V	šef unutrašnje organizacione jedinice	4,50	1.134,00
VI	kantonalni inspektor	4,30	1.300,32
VII	stručni savjetnik	4,10	1.033,20
VIII	viši stručni suradnik	3,90	982,80
IX	stručni suradnik	3,70	932,40

Članak 22. utvrđuje patni razredi i koeficijenti za namještenike kako slijedi:

Platni razred	Radno mjesto	Koeficijent	Osnovna plaća (BAM)
I	šef unutarnje organizacione jedinice (VŠS)	3,20	806,40
II	viši samostalni referent (VŠS)	3,10	781,20
III	samostalni referent (VŠS)	3,00	756,00
IV	šef unutarnje organizacione jedinice (SSS)	2,80	705,60
V	viši referent (SSS) i VKV radnik	2,70	680,40
VI	referent (SSS) i KV radnik III i IV stupnja	2,60	655,20
VII	pomoćni radnik i ne kvalifikovani radnik (NK radnik)	1,85	466,20

a.
Za sve kategorije radnih mjesta utvrđene Zakonom o državnim službenicima i Zakonom o namještenicima definirana je platna shema.

c.
Za iste pozicije radnih mjesta u Zeničko-dobojskom kantonu koje su obuhvaćene Zakonom o državnim službenicima i namještenicima u svim organima državne službe propisane su isti platni razredi, neovisno od toga da li se radi o poziciji radnog mjesta u ministarstvu, samostalnoj upravi ili upravi u sastavu ministarstva i sl.

Postoje razlike u visini plaće istih platnih razreda s obzirom na dodatke na osnovnu plaću nositeljima izvršnih funkcija, kantonalnom pravobranitelju, zamjeniku kantonalnog pravobranitelja i savjetniku nositelja izvršne funkcije. Dodatak na plaću po osnovu poslova od posebnog interesa za kanton određenim državnim službenicima i namještenicima, te složenosti i odgovonosti poslova je utvrđen provedbenim aktima kao i za rukovdeće državne službenike, tako *da postoje razlike u visini plaće u okviru istih struktura rukovođenja u* organima državne službe Zeničko-dobojskog kantona.

Podaci o konkretnoj visini plaće su prikupljeni iz evidencija Ministarstva financija Zeničko-dobojskog, Ministarstvo za pravosuđe i upravu ne vodi evidencije i ne raspolaže podacima jer to nije u nadležnosti Ministarstva za pravosuđe i upravu.

d.
U Zeničko-dobojskom kantonu nije uspostavljen sistem napredovanja kroz platne razrede, obzirom da unutar jedne pozicije radnog mjesta postoji samo jedan platni razred. Povećanje plaće se ostvaruje samo unapređenjem na poziciju višeg radnog mjesta unutar državne službe.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu**
a.
Radna mjesta državnih službenika razvrstana su u odgovarajuće platne razrede s pripadajućim koeficijentom u skladu sa Uredbom o utvrđivanju platnih razreda i koeficijenata za plaće rukovodećih i ostalih državnih službenika u kantonalnim organima državne službe ("Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, broj: 11/07) i to na slijedeći način:

- platni razred 13,90 (sekretar Vlade Kantona, rukovidilac samostalne kantonalne uprave(Kantonalna uprava za inspekcijske poslove, Kantnalna uprava civilne zaštite);
- II. platni razred 3,70 (sekretar Skupštine Kantona, rukovodilac kantonalne službe i direkcija(Kantonalna direkcija robnih rezervi, Arhiv kantona, Služba za odnose sa javnošću, Služba za zajedničke poslove);

- III. platni razred 3,60 (sekretar kantonalnog ministarstva, šef kabineta premijera, pomoćnici ministara);
- IV. platni razred 3,50 (rukovodilac kantonalne uprave, direkcije i zavoda koji se nalazi u sastavu Kantonalnog ministarstva, odnosno rukovodilac Kantonalne ustanove, glavni kantonalni inspektor, šef kabineta ministra);
- V. platni razred 3,40 (rukovodilac osnovne organizacione jednice kojom ne rukovodi rukovodeći državni službenik);
- VI. platni razred 3,25 (šef unutrašnje organizacione jedinice npr. šef odsjeka u ministarstvu, i sl.);
- VII. platni razred 3,15 (kantonalni inspektor);
- VIII. platni razred 3,00 (stručni savjetnik);
- IX. platni razred 2,85 (viši stručni saradnik);
- X. platni razred 2,70 (stručni saradnik).

b.
Za sve kategorije radnih mjesta utvrđenih Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ , broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 08/06 i 04/12) utvrđena je platna šema.

c.
Platne šeme su identične za sve institucije u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde koje su obuhvaćene Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH, broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 08/06 i 04/12).

d.
Postepeno povećanje plaće nije povezano sa dobrom ocjenom rada ili dodatnim obukama.

U **Srednjebosanskom kantonu** plaće su definisane Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti SBK ("Službene novine SBK”, broj 2/12, 3/12- ispravka, 5/14 i 7/14- ispravka i 12/15).

a.
Platni razredi i koeficijenti izabranih dužnosnika, nosilaca izvršnih funkcija, savjetnika, kantonalnog pravobranioca i zamjenika kantonalnog pravobranioca

Platni razred	Radno mjesto	Koeficijent	Osnovna plaća BAM
I	predsjedavajući Skupštine Kantona, premijer Kantona	9,80	2.597,00
II	zamjenik predsjedavajućeg Skupštine Kantona ministar u Vladi Kantona	9,30	2.465,00
III	predsjednik kluba u Skupštini Kantona	7,00	1.855,00
IV	zastupnik u Skupštini Kantona	6,80	1.802,00
V	kantonalni pravobranilac	7,60	2.014,00
VI	zamjenik kantonalnog pravobranioca	7,00	1.855,00
VII	savjetnik predsjedavajućeg Skupštine Kantona i savjetnik zamjenika predsjedavajućeg Skupštine Kantona savjetnik premijera Kantona	5,70	1.510,00
VIII	Savjetnik rukovdioca samostalne kantonalne uprave, savjetnik rukovodioca samostalne upravne organizacije	5,50	1.457,00

Platni razredi i koeficijenti za državne službenike

Platni razred	Radno mjesto	Koeficijent	Osnovna plaća (KM)
I	sekretar Skupštine Kantona, sekretar Vlade Kantona.	6,50	1.722,00
II	rukovoditelj samostalne kantonalne uprave i samostalne kantonalne upravne organizacije rukovoditelj ureda, stručne i druge službe koji obrazuje Vlada Kantona, sekretar kantonalnog organa uprave, sekretar Kantonalnog suda, sekretar Općinskog suda, arhivar Kantonalnog tužiteljstva	6,20	1.643,00
III	pomoćnik kantonalnog ministra, pomoćnik rukovoditelja samostalne kantonalne uprave, sekretar samostalne kantonalne upravne organizacije.	5,70	1.723,68 1.723,68 1.723,68
IV	rukovodilac kantonalnog organa uprave i kantonalne upravne organizacije koja se nalazi u sastavu kantonalnog ministarstva - pomoćnik rukovodioca kantonalne upravne organizacije - glavni kantonalni inspektor - rukovodeći državni službenik u uredu i službi koje osniva Vlada Kantona - sudski stručni saradnik u Kantonalnom sudu u Novom Travniku - interni revizor	5,20	1.378,00
V	rukovodilac osnovne organizacijske jedinice kojom ne rukovodi rukovodeći državni službenik	4,60	1.219,00
VI	rukovodilac unutrašnje organizacijske jedinice	4,50	1.192,00
VII	kantonalni inspektor	4,30	1.139,00
VIII	stručni savjetnik	4,10	1.086,00
IX	viši stručni suradnik	3,90	1.033,00
X	stručni suradnik	3,70	980,00

Platni razredi i koeficijenti za namještenike

Platni razred	Radno mjesto	Koeficijent	Osnovna plaća (BAM)
I	šef unutarnje organizacione jedinice (VŠS)	3,20	848,00
II	viši samostalni referent (VŠS)	3,10	821,00
III	samostalni referent (VŠS)	3,00	795,00
IV	šef unutarnje organizacione jedinice (SSS)	2,80	742,00
V	viši referent (SSS) i VKV radnik	2,70	715,00
VI	referent (SSS) i KV radnik III i IV stupnja	2,60	689,00
VII	pomoćni radnik i ne kvalifikovani radnik (NK radnik)	1,85	490,00

b.

Za iste pozicije radnih mjesta u SBK koje su obuhvaćene Zakonom o državnim službenicima i namještenicima u svim organima državne službe propisane su isti platni razredi, neovisno od toga da li se radi o poziciji radnog mjesta u ministarstvu, samostalnoj upravi ili upravi u sastavu ministarstva i sl.

c.
ne razlikuju se

d.
Dobra ocjena rada ne utiče na povećanje plaća

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu,**
a.
Nemamo dostupne podatke o razlikama u visini zarada u organima vlasti na različitim nivoima. Odlukom Vlade **HNK/Ž** utvrđena je visina osnovice za plaće rukovodećih i ostalih državnih službenika u organima državne službe HNK/Ž, koja trenutačno iznosi 477,00 BAM. Platni razredi, s kojima se množi osnovica, utvrđeni su Odlukom Vlade HNK/Ž o utvrđivanju osnovice, platnih razreda i koeficijenata za plaće rukovodećih i ostalih državnih službenika u organima državne službe HNK/Ž.

Platni razred-podrazred	Koeficijet složenosti poslova
I platni razred	4,73
II platni razred	3,74
III platni razred	3,32
IV platni razred	3,16
V platni razred	2,84
VI platni razred	2,58
VII platni razred	2,26
VIII platni razred	2,16

b.
Platna shema nije regulisana Zakonom o državnoj službi. U organima državne službe Hercegovačko – neretvanskog kantona rukovodeći i ostali državni službenici prema složenosti poslova koje obavljaju, razvrstavaju se u VIII platnih razreda, a za svaki platni razred odrađuje se koeficijent složenosti poslova, što je određeno u Odluci o utvrđivanju osnovice, platnih razreda i koeficijenata za plaće rukovodećih i ostalih državnih službenika u organima državne službe Hercegovačko – neretvanskog kantona („Službene novine HNK“, br. 4/08, 5/08, 1/09 i 2/09).

c.
U Odluci o utvrđivanju osnovice, platnih razreda i koeficijenata za plaće rukovodećih i ostalih državnih službenika u organima državne službe Hercegovačko – neretvanskog kantona („Službene novine HNK“, br. 4/08, 5/08, 1/09 i 2/09) nisu određene platne sheme, nego su određeni platni razredi i koeficijenti koji su jednaki za istu složenost poslova.

d.
Postepeno povećanje plata nije povezano sa dobrom ocjenom ili obukama. Ukoliko osoba napreduje na više radno mjesto, time prelazi u viši platni razred, te slijedom toga ima i veću platu.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**
a.
Osnovica za izračun bruto plaće državnih službenika u Županiji Zapadnohercegovačkoj iznosi 466,43 BAM, a određena je Odlukom o utvrđivanju osnovice za izračun bruto plaće izabranih dužnosnika, nositelja izvršnih funkcija i savjetnika u institucijama vlasti u Županiji

Zapadnohercegovačkoj ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 6/13, 10/14, 11/14, 15/15 i 16/17). Radna mjesta državnih službenika razvrstana su u odgovarajuće platne razrede s pripadajućim koeficijentom sukladno odredbama Odluka o utvrđivanju platnih razreda i koeficijenata za plaće rukovodnih i ostalih državnih službenika u županijskim tijelima državne službe ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 22/17) i to na sljedeći način:

- platni razred 5,30 (ravnatelj samostalne županijske uprave i samostalne županijske upravne organizacije, tajnik Skupštine i tajnik Vlade Županije Zapadnohercegovačke, Ravnatelj Ureda za zakonodavstvo Vlade Županije Zapadnohercegovačke);
- II. platni razred 4,90 (tajnik ministarstva,tajnik samostalne županijske uprave i samostalne županijske upravne organizacije, predstojnik Ureda predsjednika Vlade Županije Zapadnohercegovačke, branitelj Zavoda za pravnu pomoć);
- III. platni razred 4,40 (ravnatelj županijske uprave i županijske upravne organizacije koje se nalaze u sastavu ministarstva, pomoćnik ministra, pomoćnik tajnika Vlade Županije Zapadnohercegovačke, pomoćnik tajnika Skupštine Županije Zapadnohercegovačke, rukovoditelj druge samostalne stručne službe, ureda, agencije, i drugih samostalnih tijela koja osniva Vlada Županije Zapadnohercegovačke, glavni županijski inspektor);
- IV. platni razred 3,90 (pomoćnik ravnatelja samostalne županijske uprave ili samostalne županijske upravne organizacije i druge samostalne stručne službe, ureda, agencije i drugog samostalnog tijela koje osniva Vlada Županije Zapadnohercegovačke);
- V. platni razred 3,60 (rukovoditelj temeljne ustrojbene jedinice kojom ne rukovodi rukovodni državni službenik);
- VI. platni razred 3,50 (šef unutarnje ustrojbene jedinice);
- VII. platni razred 3,40 (županijski inspektor);
- VIII. platni razred 3,25 (stručni savjetnik);
- IX. platni razred 3,15 (viši stručni suradnik);
- X. platni razred 2,90 (stručni suradnik).

b.
Za sve kategorije radnih mjesta utvrđenih Zakonom o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 16/08, 7/09, 8/12 i 8/13) utvrđena je platna shema.

c.
Platne sheme su identične za sve javne institucije na županijskoj razini koje su obuhvaćene Zakonom o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj.

d.
Prema članku 45. Zakona o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 16/08, 7/09, 8/12 i 8/13) državnom službeniku može se povećati plaća svake kalendarske godine na temelju dobivene ocjene rada za prethodnu kalendarsku godinu, i to:

- za ocjenu rada "izuzetno uspješan" može se povećati plaća najviše do 10% od osnovne plaće utvrđene za radno mjesto na koje je postavljen;

- za ocjenu rada "uspješan" može se povećati plaća najviše do 5% od osnovne plaće utvrđene za radno mjesto na koje je postavljen;
- Povećanje plaće iz stavka (2) ovog članka može se izvršiti samo ako su u proračunu tijela državne službe osigurana sredstva za tu namjenu i važi samo za kalendarsku godinu za koju je to povećanje utvrđeno.

48. (110) U vezi sa odgovorima na pitanje 110, dopunite informacije u donjoj tabeli o tome kako je garantovan nezavisni nadzor državne službe, a. tako što ćete navesti koje nezavisne institucije vrše nadzor nad pravilnom provedbom zakona o državnoj službi i koji su njihovi praktični zadaci b. kapacitet tih institucija (tj. budžet i broj osoblja za 2016. i 2017.) c. ukupan broj inspekcija i obim inspekcija za provedbu zakona o državnoj službi (tj. na kojem nivou i kojim institucijama se vrši inspekcija, broj inspekcija i utvrđenih nepravilnosti u provedbi zakona o državnoj službi) d. broj izrečenih upravnih mjera nakon inspekcija (tj. putem izdatih pisanih odluka) e. broj provedenih upravnih mjera.

Podaci za 2016. i 2017.	**Institucije koje vrše nadzor nad pravilnom provedbom zakona o državnoj službi i njihovi praktični zadaci**	**Kapacitet tih institucija**	**Ukupan broj inspekcija i obim inspekcija**	**Broj izrečenih upravnih mjera**	**Obim upravnih mjera provedenih u praksi. Opišite i dostavite podatke**
Bosna i Hercegovina	Upravna inspekcija (vrši nadzor nad primjenom Zakona o državnoj službi: provođenje javnih konkursa, ispunjavanje općih i posebnih uslova državnih službenika)	4 upravna inspektora	Predmet inspekcijskog nadzora su: ministarstva, upravne organizacije i druge institucije Bosne i Hercegovine u kojima su zaposleni državni službenici (73 subjekta nadzora). U 2016. godini je provedeno 56, a u 2017. 60 inspekcijskih nadzora.	Broj izrečenih upravnih mjera u oblasti nadzora nad primjenom ZDS u 2017. godini je 8.	Sve naložene upravne mjere su provedene od strane subjekata nadzora
Federacija BiH	- Odbor državne službe za žalbe - Odlučuje u drugom stepenu o svim žalbama koje se izjave na rješenja rukovodioca organa državne službe, o žalbama koje se izjave na odluke disciplinske komisije i o žalbama koje se izjave na odluke direktora	**Budžet:** 2016.=301.589 KM 2017.=287.180 BAM ---------- **Zaposlenika 7:** (3 člana Odbora imenovanih od Vlade FBiH, 2 državna sl. i 2 namještenika)	Broj primljenih predmeta: - u 2016. = 1293 - u 2017. = 1238 Ovaj vid nadzora Odbor obavlja u svim federalnim, kantonalnim, gradskim i općinskim organima državne službe, koji zapošljavaju državne službenike i namještenike. Odbor nije nadležan za	Odbor ne izriče upravne mjere.	Odbor ispituje zakonitost i pravilnost odluke protiv koje mu je izjavljena žalba. Pri tome on može odbiti žalbu čime osporenu odluku potvrđuje ili žalbu uvažiti a odluku poništiti te predmet vratiti

Podaci za 2016. i 2017.	Institucije koje vrše nadzor nad pravilnom provedbom zakona o državnoj službi i njihovi praktični zadaci	Kapacitet tih institucija	Ukupan broj inspekcija i obim inspekcija	Broj izrečenih upravnih mjera	Obim upravnih mjera provedenih u praksi. Opišite i dostavite podatke
	Agencije, i to na zahtjev: a) državnog službenika; b) organa državne službe; c) Agencije.		Zapadnohercegovački i Posavski kanton.		na ponovni postupak ---------- Broj riješenih predmeta: - u 2016. = 923 - u 2017. = 1077
Republika Srpska	Управна инспекција Републике Српске врши надзор над примјеном закона и других прописа у погледу ажурности рјешавања управних ствари, радним односима запослених и канцеларијском пословању.	Буџет за рад Управне инспекције дефинисан је у оквиру Министарства управе и локалне самоуправе. У Републици српској има 8 управних инспектора	Укупно је извршено 1676 инспекцијских прегледа у републичким органима управе и јединицама локалне самоуправе	Донесено 534 рјешења и наложено 1231 инспекцијска мјера	Спроведено 1225 инспекцијских мјера за неизвршене мјере покренуто 6 захтјева за покретање прекршајног поступка
Brčko distrikt	Upravna inspekcija Vrši nadzor nad primjenom zakona i podzakonskih akata	Dva upravna inspektora	U svim organima javne uprave i institucijama Brčko distrikta BiH koje primjenjuju zakon		Ukupno je izvršeno 43 inspekcijska nadzora od čega se većina odnosila na primjenu Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH. Urađeno je 78 dopisa i obavještenja. Izvršeno je oko100 preventivnih inspekcijskih kontrola.

Podaci za 2016. i 2017.	Institucije koje vrše nadzor nad pravilnom provedbom zakona o državnoj službi i njihovi praktični zadaci	Kapacitet tih institucija	Ukupan broj inspekcija i obim inspekcija	Broj izrečenih upravnih mjera	Obim upravnih mjera provedenih u praksi. Opišite i dostavite podatke
Unsko – sanski kanton	Ministarstvo pravosuđa i uprave vrši upravni nadzor nad provođenjem Zakona o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona putem upravne inspekcije i na drugi način (dostavljanjem izvještaja Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona sa predloženim mjerama za unapređenje stanja u ovoj oblasti). U slučaju kada utvrdi da je povrijeđen zakon ili podzakonski propis koji uređuje radno pravni odnos državnih službenika kantonalni upravni inspektor ima obavezu i ovlašten je poduzeti mjere iz člana 125. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH. Odbor državne službe za žalbe Federacije Bosne i Hercegovine putem drugostepenog preispitivanja svih pojedinačnih odluka koje donosi rukovodilac organa o pravima	2016. godina Budžet..... 758 080 KM Osoblje..... 5 državnih službenika, 1 namještenik, 2017. godina Budžet..... 648 423 KM Osoblje..... 6 državnih službenika, 2 namještenika	Predmetom inspekcijskog nadzora kantonalne upravne inspekcije u odnosu na primjenu Zakona o državnim službenicima i namještenicima su organi državne službe koji imaju uposlene državne službenike i namještenike, uključujući ministarstva, kantonalne uprave i kantonalne upravne organizacije, općinske organe uprave, sudove, tužilaštvo, pravobranilaštvo, stručne službe organa izvršne i zakonodavne vlasti i dr. Tokom 2016. godine u pogledu primjene Zakona o državnim službenicima i namještenicima kantonalna upravna inspekcija u Unsko-sanskom kantonu izvršila je ukupno 21 inspekcijski nadzor, dok je tokom 2017. godine u odnosu na isto pitanje izvršeno 12 inspekcijskih nadzora.	Tokom 2016. godine u pogledu primjene Zakona o državnim službenicima i namještenicima kantonalna upravna inspekcija u Unsko-sanskom kantonu izrekla je ukupno 7 upravnih, dok je tokom 2017. godine izrečeno 7 upravnih mjera.	Sve upravne mjere izrečene od strane kantonalne upravne inspekcije u odnosu na pitanje pravilne primjene Zakona o državnim službenicima i namještenicima tokom 2016. i 2017. godine su u cijelosti provedene.

Podaci za 2016. i 2017.	Institucije koje vrše nadzor nad pravilnom provedbom zakona o državnoj službi i njihovi praktični zadaci	Kapacitet tih institucija	Ukupan broj inspekcija i obim inspekcija	Broj izrečenih upravnih mjera	Obim upravnih mjera provedenih u praksi. Opišite i dostavite podatke
	iz radnog odnosa, te odlukama koje donosi disciplinska komisija				
Posavski kanton	U skladu sa člankom 80. i 80a. Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske obavlja upravni nadzor putem upravne inspekcije.	Proračun Ministarstva pravosuđa i uprave Županije Posavske za 2016. godinu je 121.880 KM, a za 2017. godinu iznosi 132.180 KM, broj osoblja za 2016. i 2017. godinu je: 2 Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji radnih mjesta Ministarstva pravosuđa i uprave Županije Posavske predviđeno je radno mjesto upravnog inspektora ali navedeno radno mjesto je nije popunjeno.	-	-	-
Tuzlanski kanton	Upravna inspekcija u Tuzlanskom kantonu organizovan u okviru Ministarstva pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona vrši inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu ("službene novine	Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona sistematizovano je jedno radno mjesto upravnog inspektora, i navedeno radno mjesto je popunjeno.	-	-	-

Podaci za 2016. i 2017.	Institucije koje vrše nadzor nad pravilnom provedbom zakona o državnoj službi i njihovi praktični zadaci	Kapacitet tih institucija	Ukupan broj inspekcija i obim inspekcija	Broj izrečenih upravnih mjera	Obim upravnih mjera provedenih u praksi. Opišite i dostavite podatke
	Tuzlanskog kantona" broj:7/17, 10/17 i 10/18)				
Zeničko – dobojski kanton	Upravna inspekcija Zeničko-dobojskog kantona, organizovana u okviru Ministarstva za pravosuđe i upravu Ze-do kantona vrši nadzor nad primjenom Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/98 i 48/99), kao i zakona i drugih propisa koji se odnose na organizaciju i način rada organa uprave i upravnih organizacija kao i primjenu propisa o radnim odnosima prilikom ostvarivanja prava državnih službenika i namještenika kao i primjene propisa o kancelarijskom poslovanju. U Zeničko-dobojskom kantonu je sistematizacijom već duži niz godina predviđena pozicija kantonalnog upravnog inspektora koja je je bila upražnjena i koja je tek	Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona je sistematizovano radno mjesto kantonalnog upravnog inspektora gdje je planiran samo jedan izvršilac te je planirani kapacitet popunjen, iako je isti nedovoljan s obzirom na veličinu Zeničko-dobojskog kantona i broj institucija u istom nad kojima se vrši nadzor.	U Ministarstvu za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona je u Sektoru za upravu dakle organizavana kantonalna upravna inspekciju koju funkciju obnaša samo jedan kantonalni upravni inspektor koji je počeo sa radom u augustu 2017. God. i u periodu od augusta do decembra/2017. god. je zaprimio 36 predmeta od čega je obavio 11 inspekcijskih nadzora u kantonalnim i općinskim organima uprave	U tom periodu je doneseno pet rješenja kojima su izrečene mjere uz niz izrečenih preventivni h upozorenja.	Izrečene upravne mjere su izvršene

Podaci za 2016. i 2017.	Institucije koje vrše nadzor nad pravilnom provedbom zakona o državnoj službi i njihovi praktični zadaci	Kapacitet tih institucija	Ukupan broj inspekcija i obim inspekcija	Broj izrečenih upravnih mjera	Obim upravnih mjera provedenih u praksi. Opišite i dostavite podatke
	popunjena u augustu/2017. godine.				
Bosansko – podrinjski kanton	Odbor državne službe za žalbe FBiH	Bosansko-podrinjski kanton Goražde ne raspolaže sa informacijom o visini budžeta i broju osoblja za 2016. i 2017. godinu Odbora državne službe za žalbe.	Bosansko-podrinjsi kanton Goražde ne raspožae sa informacijom o izvršenim inspekcijskin nadzorima i broju utvrđenih nepravilnosti prilikom provedbe zakona o državnoj službi;	Bosansko-podrinjsi kanton Goražde ne raspolaže sa informacijo m o broju izrečenih upravnih mjera putem izdatih pisanih odluka.	Bosansko-podrinjski kanton Goražde ne raspolaže sa informacijo m o broju provedenih upravnih mjera.
Srednjobosanski kanton	-	-	-	-	-
Hercegovačko – neretvanski kanton	-	-	-	-	-
Zapadnohercego vački kanton	Upravni nadzor nad primjenom Zakona o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegov ačkoj i Zakona o naještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegov ačkoj, kao i podzakonskih propisa donesenih na temelju ovih Zakona, u tijelima državne službe u Županiji obavlja Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije, putem upravne inspekcije i na drugi način, sukladno Zakonu. Nadzor nad primjenom ovog zakona u dijelu	Proračun Ministarstva pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercego vačke za 2016. godinu iznosio je 526 600KM, a za 2017. godinu 607 636 KM. Proračun Ministarstva financija Županije Zapadnohercego vačke za 2016. godinu iznosio je 8 332 900 KM, a za 2017. godinu 8 565 724KM. Važećim Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercego vačke predviđeno je radno mjesto	Nadzor vrši županijski upravni inspektori koji su raspoređeni na radna mjesta unutar upravnog inspektorata, kao temeljne ustrojbene jedinice Ministarstva pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegov ačke. Županijski upravni inspektori vrše nadzor u županijskim, gradskim i općinskim tijelima uprave. Ministarstvo financija Županije Zapadnohercegov ačke nadzor nad primjenom ovog zakona u dijelu	U promatrano m razdoblju izrečeno je četrnaest upravnih mjera.	Sve izrečene upravne mjere provedene su u praksi.Veći dio upravnih mjera odnosio se na usklađivanj e rasporeda državnih službenika i namještenik a na radna mjesta, sukladno uvjetima koje ispunjaju. Dio upravnih mjera odnosio se na potrebu izmjene

Podaci za 2016. i 2017.	Institucije koje vrše nadzor nad pravilnom provedbom zakona o državnoj službi i njihovi praktični zadaci	Kapacitet tih institucija	Ukupan broj inspekcija i obim inspekcija	Broj izrečenih upravnih mjera	Obim upravnih mjera provedenih u praksi. Opišite i dostavite podatke
	koji se odnosi na plaće i druge naknade državnih službenika u tijelima državne službe u Županiji, vrši Ministarstvo financija Županije.	glavnog županijskog upravnog inspektora i županijskog upranog inspektora i oba su popunjena. Važećim Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija Županije Zapadnohercego vačke u Sektoru za riznicu predviđeno je radno mjesto viši stručni suradnik za kontrolu dokumentacije za obračun plaća i naknada i isto je popunjeno.	koji se odnosi na plaće i druge naknade državnih službenika obavlja u županijskim tijelima uprave.		podzakonsk ih propisa.
Kanton Sarajevo	Kantonalna upravna inspekcija vrši inspekcijski nadzor u kantonalnim, gradskim i općinskim organima uprave i upravnim organizacijama i pravnim licima sa javnim ovlaštenjima u odnosu na slijedeća pitanja: poštovanja pravila upravnog postupka prilikom rješavanja zahtjeva građana i pravnih lica u prvostepenom i drugostepenom postupku, primjene propisa o državnoj upravi	Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva pravde i uprave Kantona Sarajevo, predviđeno je da poslove Upravnog inspektorata neposredno izvršavaju četiri upravna inspektora i jedan glavni upravni inspektor. U 2016. i 2017. godini, poslove Upravnog inspektorata su obavljale dvije upravne inspektorice	U 2016. godini Upravni inspektorat je izvršio je 241 pregled. U svim predmetima postupak je pokrenut po službenoj dužnosti i okončan na način da je: U 219 predmeta postupak inspekcijskog nadzora proveden je i okončan (pokrenut inspekcijski postupak, odnosno konstatovano činjenično stanje, naložene uprave mjere, praćeno	U 2016. godini izdato je ukupno 12 prekršajnih naloga, a u 2017. godini izdato je ukupno 5 prekršajnih naloga	Sve upravne mjere izrečene od strane upravnih inspektora u odnosu na pitanje pravilne primjene Zakona o državnoj službi u Kantonu Sarajevo u toku 2016. i 2017. godine su u cijelosti provedene

Podaci za 2016. i 2017.	Institucije koje vrše nadzor nad pravilnom provedbom zakona o državnoj službi i njihovi praktični zadaci	Kapacitet tih institucija	Ukupan broj inspekcija i obim inspekcija	Broj izrečenih upravnih mjera	Obim upravnih mjera provedenih u praksi. Opišite i dostavite podatke
	koji se odnose na organizaciju i način rada organa uprave i upravnih organizacija (pravilnik o unutrašnjoj organizaciji), primjene propisa o radnim odnosima prilikom ostvarivanja prava državnih službenika i namještenika iz radnog odnosa u organima uprave i upravnim organizacijama, kao i primjena propisa u pogledu ispunjavanja uvjeta školske spreme i drugih uvjeta službenih lica koja rade na poslovima upravnog rješavanja u pravnim licima sa javnim ovlaštenjima, rješavanja upravnih stvari u prvostepenom i drugostepenom upravnom postupku u propisanim rokovima, pravilnosti primjene pravila postupka koja su uređena Zakonom o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH" br. 2/98 i 48/99); načinu prikupljanja dokaza u		izvršavanje mjera i stranka obaviještenao izvršenom nadzoru i izvršenim mjerama), u 22 predmeta, postupak inspekcijskog nadzora nije okončan jer se prati izvršenje naloženih upravnih mjera. U toku 2017.godine, Upravni inspektorat je zaprimio 267 predmeta. U svim predmetima postupak je pokrenut po službenoj dužnosti i okončan na način da je: u 258 predmeta postupak inspekcijskog nadzora proveden i okončan (pokrenut inspekcijski postupak, odnosno konstatovano činjenično stanje, naložene upravne mjere, praćeno izvršenje mjera i stranka obavještena o izvršenom nadzoru i izvršenim mjerama)		

Podaci za 2016. i 2017.	Institucije koje vrše nadzor nad pravilnom provedbom zakona o državnoj službi i njihovi praktični zadaci	Kapacitet tih institucija	Ukupan broj inspekcija i obim inspekcija	Broj izrečenih upravnih mjera	Obim upravnih mjera provedenih u praksi. Opišite i dostavite podatke
	upravnom postupku, a posebno dokaza koji prema zakonu treba da se pribavljaju po službenoj dužnosti, načina provedbe administrativnog izvršenja, pružanja pravne pomoći građanima i pravnim licima u upravnim postupcima, vođenja propisane evidencije za prvostepeni i drugostepeni upravni postupak, primjene propisa o kancelarijskom poslovanju.		u 9 predmeta, postupak inspekcijskog nadzora je započet, ali nije okončan i predmeti su preneseni u 2018. god		
Kanton 10	-	-	-	-	-

U skladu sa odredbama Zakona o državnoj službi **Federacije BiH**, Odbor za žalbe u skladu sa tim zakonom i podzakonskim propisima, odlučuje u drugom stepenu o svim žalbama koje se izjave na rješenja rukovodilaca organa državne službe, o žalbama koje se izjave na odluke disciplinske komisije i o žalbama koje se izjave na odluke direktora Agencije i to na zahtjev:

državnih službenika na koje se sporna odluka, preduzeta ili propuštena radnja odnose, organa državne službe gdje državni službenik obavlja svoju dužnost ili Agencije.

Odbor za žalbe saslušava podnosioca žalbe ukoliko je to primjereno situaciji, poziva svjedoke i eksperte kada se to smatra neophodnim, traži i dobiva sve relevantne informacije od nadležnih organa, te usvaja poslovnik o svom radu koji se objavljuje u "Službenim novinama Federacije BiH". Odluke Odbora za žalbe moraju biti donesene na zakonskim osnovima i pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju. Odluke Odbora za žalbe su konačne i podliježu svakom preispitivanju od nadležnog suda. Postupak pred sudom može se pokrenuti u roku od 30 dana od dana prijema konačne odluke. Inspekcijski nadzor nad provođenjem Zakona o državnoj službi vrši federalna upravna inspekcija. U skladu sa odredbama Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Slu`bene novine Federacije BiH", br. 35/05), poslove upravne inspekcije nad izvršavanjem ovog zakona i federalnih zakona, koji se odnose na radne odnose državnih službenika i namještenika u organima uprave i upravnim organizacijama, upravni postupak i posebne upravne postupke uređene federalnim propisima i kancelarijsko poslovanje u organima uprave i upravnim organizacijama i pravnim licima sa javnim ovlaštenjima vrši Federalno ministarstvo pravde putem federalne upravne inspekcije.

Takođe, a u vezi sa odgovorima na prethodno pitanje 110, dajemo sljedeće informacije:

a) Upravni inspektorat formiran je kao sektor pri Federalnom ministarstvu pravde. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta predviđeno je 5 inspektora od čega je u 2016. i 2017. godini bilo uposleno 3 inspektora;
b) Za provedbu Zankona o državnoj službi u Federaciji BiH na nivou Federacije BiH nadležan je Upravni inspektorat koji je između ostalog nadležan da vrši inspekcijski nadzor u pogledu primjene propisa o radnim odnosima državnih službenika u organima uprave i upravnim organizacijama;
c) U 2016. godini, iz nadležnosti Upravnog inspektorata, formirano je 741. predmet od čega je većina predmeta okončana bez izricanja pismenih odluka (rješenja). U 2016. godini doneseno je 11 rješenja/odluka kojima su izrečene mjere.

U 2017. godini, iz nadležnosti Upravnog inspektorata, formirano je 650. predmet od čega je većina predmeta okončana bez izricanja pismenih odluka (rješenja). U 2016. godini doneseno je 8 rješenja/odluka kojima su izrečene mjere.

Najčešće povrede kad je u pitanju primjena Zakona o državnoj službi je; nepostupanje po odlukama Odbora za žalbe, raspoređivanje državnih službenika unutar organa bez provođenja propisanih procedura, nepoštivanje procedure prilikom prestanka radnog odnosa.

1. kapacitet tih institucija (tj. budžet i broj osoblja za 2016. i 2017.);
2. ukupan broj inspekcija i obim inspekcija za provedbu zakona o državnoj službi (tj. na kojem nivou i kojim institucijama se vrši inspekcija, broj inspekcija i utvrđenih nepravilnosti u provedbi zakona o državnoj službi);
3. broj izrečenih upravnih mjera nakon inspekcija (tj. putem izdatih pisanih odluka);
4. broj provedenih upravnih mjera.

Slijede dostupni podaci za **kantone**:

U **Bosansko-podrinjskom kantonu**

a.

U Bosansko-podrinjskom kantonu, organ zajamčen za praćenje nezavisnosti državne službe je Odbor državne službe za žalbe. Članom 65. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“, br. 29/03, 23/04,39/04,54/04,67/05, 08/06 i 04/12) utvrđene su sva osnovna pitanja koja se odnose na osnivanje, sastav, način izbora, nadležnosti radno-pravni status članova odbora i službenika na službi u odboru, osnovna pitanja o načinu rada odbora i pravnoj snazi odluka koje donosi iz svoje nadležnosti.

b.

Bosansko-podrinjski kanton Goražde ne raspolaže informacijom o visini budžeta i broju osoblja za 2016. I 2017. Godinu odbora za žalbe.

c.

Bosansko-podrinjsi kanton Goražde ne raspolaže informaciju o izvršenim inspekcijskin nadzorima i broju utvrđenih nepravilnosti prilikom provedbe zakona o državnoj službi;

d.

Bosansko-podrinjsi kanton Goražde ne raspolaže sa informacijom o broju izrečenih upravnih mjera putem izdatih pisanih odluka.

e.
Bosansko-podrinjsi kanton Goražde ne raspolaže sa informacijom o broju provedenih upravnih mjera.

U **Srednjobosanskom kantonu**
a.
Organ zajamčen za praćenje nezavisnosti državne službe je Odbor državne službe za žalbe. Članom 65. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH", br. 29/03, 23/04,39/04,54/04,67/05, 08/06 i 04/12) utvrđene su sva osnovna pitanja koja se odnose na osnivanje, sastav, način izbora, nadležnosti radno-pravni status članova odbora i službenika na službi u odboru, osnovna pitanja o načinu rada odbora i pravnoj snazi odluka koje donosi iz svoje nadležnosti.

Osim ovog Odbora, u SBK nezavisnost državne službe prati i Kantonalni upravni inspektor.

b.
Kapacitet i budžet Odbora nam je nepoznat, ali SBK ima jednog upravnog inspektora koji u svome opisu poslova provjerava i zakonitosti u državnoj službi. Ne postoji poseban budžet za upravnog inspektora koji je u sastavu Ministarstva pravosuđa i uprave SBK.

c.
Godišnje upravni inspektor na osnovu zahtjeva napravi u prosjeku 20-ak inspekcijskih nadzora u 12 općina SBK, 8 ministarstva i 11 uprava i službi SBK.

d.
20-ak

e.
20-ak

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu**, Upravna inspekcija je formirana kao Sektor, organizaciona jedinica pri Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave HNK-a. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta su predviđena tri (3) radna mjesta od čega su dva (2) popunjena i to (glavni i upravni inspektor).

Upravna inspekcija obavlja inspekcijski nadzor i poduzima mjera u okviru svojih ovlaštenja propisanih Zakonom o organizaciji organa uprave u F BIH („Službene novine F BIH „ broj : 35/05") Zakona o upravi u HNK-u („Službene novine HNK", broj: 9/09).

Upravna inspekcija vrši inspekcijski nadzor u okviru ovlaštenja koja su propisana Zakonom o organizaciji organa uprave u F BiH, federalnih zakona i drugih federalnih propisa koji se odnose na radno- pravni status službenika gradskih i općinskih organa, uprave i službi za upravu, nadzire provođenje Zakona o upravnom postupku kao procesnog zakona, te materijalnih propisa koji regulišu određene oblasti kao i posebne postupke u skladu sa tim propisima, vrši nadzor nad izvršavanjem upravnih akata, načinom pribavljanja dokaza u upravnom postupku, primjenom propisa o kancelarijskom poslovanju i pruža pravnu pomoć građanima i pravnim licima.

Kada se prilikom vršenja nadzora od strane ove inspekcije utvrde određene nezakonitosti i nepravilnosti, inspektor ima mogućnost da izrekne zakonske mjere što sam cijeni u svakom

konkretnom slučaju (ostavljanje dodatnog roka za donošenje određenog akta, izdavanje prekršajnog naloga, podnošenje Zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i podnošenja krivične prijave nadležnom tužilaštvu)

U 2016 godini formirano 113 predmeta od čega je nakon obavljenog inspekcijskog nadzora i utvrđenog stanja u kantonalnim, gradskim i općinskim organima uprave izdato 39 rješenja sa naloženim mjerama, a po ostalim podnesenim zahtjevima upravna inspekcija nije poduzimala mjere iz razloga što su organi uprave postupali donošenjem odgovarajućeg akta i njegovim dostavljanjem stranci kao i dostavljanjem obavjesti upravnoj inspekciji.

U 2017 godini zaprimljeno je ukupno 91 predmet i izdato 52 rješenja sa naloženim mjerama, a po ostalim podnesenim zahtjevima upravna inspekcija nije poduzimala mjere iz razloga što su organi uprave postupali donošenjem odgovarajućeg akta i njegovim dostavljanjem stranci kao i dostavljanjem obavjesti upravnoj inspekciji.

Prilikom vršenja inspekcijskog nadzora upravna inspekcija ovog Ministarstva je uočila najčešće povrede Zakona o upravnom postupku i to ne postupanje po zahtjevima stranaka u zakonskim rokovima, nedostavljanje žalbe sa kompletnim spisom nadležnim drugostepenim organima, te traženje suviše dokaza od stranaka.

Od materijalnih propisa najčešće se krši Zakon o građenju HNK-a u Gradu Mostaru kao i općinama i to u dijelu koji se odnosi na izvršni postupak jer konkretno građevinski inspektori ne izvršavajući svoja rješenja kako grada Mostara tako i u općinama , te svojim ponašanjem povlađuju bespravnim graditeljima što dovodi do narušavanja urbanističkih planova na području čitavog HNK-a .

Što se tiče radnih odnosa ova inspekcija je uočila kršenje Zakona o državnoj službi i to u pogledu prestanka radnog odnosa, odnosno nakon penzionisanja zaposlenika rukovodioci organa zaključuju Ugovore o djelu ili je radno mjesto upražnjeno što dovodi i do zloupotreba službenog položaja rukovodilaca organ auprave kojim rukovode.

49. (113) U vezi sa odgovorima na pitanja 112 i 113, dopunite informacije u sljedecim oblastima: U prvoj tabeli: a. navedite tipologiju organa uprave razradom obima propisa koji se njih odnose b. dajte pregled o tome koja institucija je podredena kojoj drugoj instituciji u izvršnoj vlasti (pocev od kabineta premijera do ministarstava i Vijeca ministara) c. opišite koja tijela su nadležna za nadzor takvih podredenih institucija, ao i nacin nadzora prilikom kontrole postupaka U drugoj tabeli, opišite i dajte pregled zakonskih odredbi i institucionalne odgovornosti za: a. imenovanje i razrješenje osoblja u podredenim agencijama b. zapošljavanje/otpuštanje/ unapredenje zaposlenih c. odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja d. raspodjelu i upravljanje budžetom I detaljno razradite podatke u tabeli ispod.

Nivo **Bosne i Hercegovine**:

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
1. Ministarstvo civilnih poslova BiH	• tip – Ministarstvo

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (Službeni glasnik BiH", br. 83/17) • Odgovara Vijeću ministara BiH
2. Ministarstvo finansija i trezora BiH	• tip - Ministarstvo • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (Službeni glasnik BiH", br. 83/17) • Odgovara Vijeću ministara BiH
3. Ministarstvo komunikacija i prometa BiH	• tip - Ministarstvo • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (Službeni glasnik BiH", br. 83/17) • Odgovara Vijeću ministara BiH
4. Ministarstvo odbrane BiH	• tip - Ministarstvo • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (Službeni glasnik BiH", br. 83/17) • Odgovara Vijeću ministara BiH
5. Ministarstvo pravde BiH	• tip - Ministarstvo • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (Službeni glasnik BiH", br. 83/17) • Odgovara Vijeću ministara BiH
6. Ministarstvo sigurnosti BiH	• tip - Ministarstvo • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (Službeni glasnik BiH", br. 83/17) • Odgovara Vijeću ministara BiH
7. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	• tip - Ministarstvo • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (Službeni glasnik BiH", br. 83/17) • Odgovara Vijeću ministara BiH
8. Ministarstvo vanjskih poslova BiH	• tip - Ministarstvo • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (Službeni glasnik BiH", br. 83/17) • Odgovara Vijeću ministara BiH
9. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH	• tip - Ministarstvo • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (Službeni glasnik BiH", br. 83/17) • Odgovara Vijeću ministara BiH
10. Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja BiH	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH (sa operativnom samostalnošću) • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi BiH (Službeni glasnik BiH 36/08) • Odgovara Ministarstvu sigurnosti BiH i Vijeću ministara BiH
11. Agencija za identifikacijske isprave, evidencije i razmjenu podataka BiH	• Upravna organizacija (Zakon o agenciji) (samostalna služba – Zakon o ministarstvima) u sastavu Ministarstva civilnih poslova BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o agenciji za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka BiH 56/08 • Odgovara Ministarstvu civilnih poslova BiH

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
12. Agencija za policijsku podršku BiH	• Upravna organizacija sa operativnom samostalnošću u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi BiH 36/08. • Odgovara Ministarstvu sigurnosti BiH i Vijeću ministara BiH
13. Agencija za ravnopravnost spolova BiH	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH (osnovna organizaciona jedinica u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, koja se izjednačava sa sektorom) • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Odluka o formiranju Agencije za ravnopravnost spolova BIH 12/04. • Odgovara Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH
14. Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova	• Upravna organizacija sa operativnom samostalnošću u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi BiH 36/08 • Odgovara Ministarstvu sigurnosti BiH
15. Centralna harmonizacijska jedinica	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva finansija i trezora BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o internoj reviziji institucija 27/08 • Odgovara Ministarstvu finansija i trezora BiH
16. Direkcija za civilno zrakoplovstvo (BHDCA)	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva transporta i komunikacija BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Odluka o osnivanju BH Odjela za civilnu avijaciju 6/97, Zakon o avijaciji (39/09) • Odgovara Ministarstvu transporta i komunikacija BiH
17. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH (sa operativnom samostalnošću) • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi BiH 36/08 • Odgovara Ministarstvu sigurnosti BiH i Vijeću ministara BiH
18. Državna agencija za istrage i zaštitu SIPA	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o državnoj agenciji za istrage i zaštitu 49/09 • Odgovara Ministarstvu sigurnosti BiH i Vijeću ministara BiH
19. Granična policija BiH	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH • Odgovara Ministarstvu sigurnosti BiH
20. Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Odluka o uspostavi Ureda za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja 77/09 • Odgovara Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
21. Ured za veterinarstvo BiH	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Odluka o osnivanju Ureda za veterinarstvo BiH 10/02 • Odgovara Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
22. Komisija za deminiranje BiH (u sastavu Komisije je je Centar za usklanjanje mina)	• Samostalna služba u sastavu Ministarstva civilnih poslova BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o deminiranju BiH 5/02 • Odgovara Ministarstvu civilnih poslova BiH
23. Regulatorni odbor željeznica BiH	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva transporta i komunikacija BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o željeznicama BiH 52/05 • Odgovara Ministarstvu transporta i komunikacija BiH
24. Služba za poslove sa strancima BiH	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH (s operativnom samostalnošću) • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o službi za poslove sa strancima BiH 36/08 • Odgovara Ministarstvu sigurnosti BiH i Vijeću ministara BiH
25. Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Odluka o osnivanju Uprave BH za zaštitu zdravlja bilja 63/11 • Odgovara Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
26. Ured zastupnika/agenta Vijeća ministara BiH BiH BiH pred Evropskim sudom za ljudska prava	• Tijelo u sastavu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Odluka VMBIH o zastupniku VMBIH 65/05 • Odgovara Vijeću ministara BiH
27. Zavod za izvršenje krivičnih sankcija pritvora i drugih mjera	• Upravna organizacija u sastavu Ministarstva pravde BiH (unutarnja organizaciona jedinica Ministarstva) • Zakon o osnivanju zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera koje izrekne Sud BiH 24/08 • Odgovara Ministarstvu pravde BiH
28. Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Odluka o osnivanju Agencije za statistiku BiH 16/98 • • Odgovara Vijeću ministara BiH
29. Institut za akreditovanje Bosne i Hercegovine	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o osnivanju Instituta za akreditiranje BiH 10/02

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Odgovara Vijeću ministara BiH
30. Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o osnivanju Instituta za mjeriteljstvo BiH 43/04 • Odgovara Vijeću ministara BiH
31. Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o osnivanju Instituta za intelektualno vlasništvo BiH 43/04 • Odgovara Vijeću ministara BiH
32. Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o osnivanju Instituta za standardizaciju BIH 44/04 • Odgovara Vijeću ministara BiH
33. Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Odluka o osnivanju Agencije za državnu službu BiH 16/02 • Odgovara Vijeću ministara BiH
34. Agencija za unapređenje inostranih investicija u Bosni i Hercegovini;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o Agenciji za unaprjeđenje inostranih investicija 56/04 • Odgovara Vijeću ministara BiH
35. Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o Agenciji za rad i zapošljavanje BiH 43/09. • Odgovara Vijeću ministara BiH
36. Agencija za javne nabavke Bosne i Hercegovine;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o javnim nabavkama BiH Sl. Glasnik BiH br 39/14 • Odgovara Vijeću ministara BiH
37. Agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o Agenciji za osiguranje BiH 12/04. • Odgovara Vijeću ministara BiH
38. Agencija za poštanski saobraćaj Bosne i Hercegovine;	• Samostalna upravna organizacija (poslovi regulatorne djelatnosti) • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o poštama BiH (33/05) • Odgovara Vijeću ministara BiH i Parlamentarnoj skupštini BiH
39. Agencija za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o zaštiti ličnih podataka BiH 49/06 • Odgovara Vijeću ministara BiH
40. Agencija za nadzor nad tržištem Bosne i Hercegovine;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o nadzoru nad tržištem u BiH102/09. • Odgovara Vijeću ministara BiH
41. Agencija za antidoping kontrolu Bosne i Hercegovine;	• Samostalna upravna organizacija

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o sportu BiH (Službeni glasnik BiH, 102/09) • Odgovara Vijeću ministara BiH
42. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i obezbjeđivanje kvaliteta Bosne i Hercegovine;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Okvirni zakon o visokom obrazovanju BiH 59/09 • Odgovara Vijeću ministara BiH
43. Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o lijekovima i medicinskim sredstvima BiH 58/08. • Odgovara Vijeću ministara BiH
44. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje 88/07 • Odgovara Vijeću ministara BiH
45. Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Odluka o osnivanju Agencije za sigurnost hrane BiH 22/05, Zakon o hrani BiH 50/04 • Odgovara Vijeću ministara BiH
46. Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o konkurenciji BiH 80/09 • Odgovara Vijeću ministara BiH
47. Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o upravi za indirektno oporezivanje BiH 89/05 • Odgovara Vijeću ministara BiH
48. Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja;	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Okvirni zakon o visokom obrazovanju u BiH 59/09 • Odgovara Vijeću ministara BiH
49. Institucija ombudsmena za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini	• Samostalna upravna organizacija (nezavisna institucija) • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o zaštiti potrošača u BiH 25/06 • Odgovara Vijeću ministara BiH
50. Državna regulatorna agencija za radijacionu i nuklearnu bezbjednost	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u BiH 88/07 • Odgovara Vijeću ministara BiH
51. Kancelarija za razmatranje žalbi Bosne i Hercegovine i	• Samostalna na, nezavisna institucija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o javnim nabavkama BiH, Sl. glasnik BiH br 39/14 • Odgovara Parlamentarnoj skupštini BiH
52. Fond za povratak Bosne i Hercegovine.	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim osobama u BiH, 33/03 • Odgovara Vijeću ministara BiH

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
53. Direkcija za evropske integracije BiH	• Stalno tijelo Vijeća ministara BiH • Zakon o Vijeću ministara BiH 24/08, Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH • Odgovara predsjedavajućem Vijeća ministara BiH
54. Direkcija za ekonomsko planiranje BiH	• Stalno tijelo Vijeća ministara BiH • Zakon o Vijeću ministara BiH 24/08, Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Odluka Vijeća ministara BiH 98/06 • Odgovara Vijeću ministara BiH
55. Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH	• Stalno tijelo Vijeća ministara BiH • Zakon o Vijeću ministara BiH 24/08 • Odgovara predsjedavajućem Vijeća ministara BiH
56. Ured za zakonodavstvo	• Stalno tijelo Vijeća ministara BiH (samostalno, stručno tijelo) • Zakon o Vijeću ministara BiH 24/08 • Odgovara Vijeću ministara BiH
57. Ured koordinatora Brčko distrikta BIH pri Vijeću ministara BiH	• Stalno tijelo Vijeća ministara BiH • Zakon o Vijeću ministara BiH, Sporazum o uspostavi Ureda koordinatora Brčko distrikta BIH zaključen između Vijeća ministara BiH i Brčko distrikta BIH • Odgovara gradonačelniku Brčko distrikta BIH
58. 58. Centralna izborna komisija	• Nezavisno tijelo • Aneks 3 Dejtonskog mirovnog sporazuma, Izborni zakon BiH 32/10 • Odgovara Parlamentarnoj skupštini BiH
59. Centralna banka BIH	• Nezavisno tijelo • Aneks 4 Dejtonskog mirovnog sporazuma (Ustav BiH), Zakon o Centralnoj banci BIH 32/07 • Odgovara Predsjedništvu BiH
60. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika BiH	• Nezavisna institucija • Aneks VIII Dejtonskog mirovnog sporazuma – Sporazum o Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika, Odluka Predsjedništva Bosne i Hercegovine o Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika • • Odgovara Predsjedništvu BiH
61. Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH	• Nezavisna institucija • Aneksi IV i VI Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Zakon o Ombudsmanu za ljudska prava za BIH 32/06 • Odgovara Parlamentarnoj skupštini BiH
62. Državna regulatorna komisija za električnu energiju	• Nezavisna i neprofitna institucija (regulatorno tijelo) • Zakon o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u BiH 1/11 • Odgovara Parlamentarnoj skupštini BiH
63. Ured za reviziju institucija BiH	• Nezavisno tijelo • Zakon o reviziji institucija BiH 12/06 • Odgovara Parlamentarnoj skupštini BIH
64. Komisija za koncesije BiH	• Nezavisno regulatorno tijelo • Zakon o koncesijama BiH 56/04 • Odgovara Parlamentarnoj skupštini BiH

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
65. Regulatorna agencija za komunikacije	• Funkcionalno nezavisna, neprofitna institucija (regulatorno tijelo) • Zakon o komunikacijama BIH 32/10 • Odgovara Vijeću ministara BiH
66. Agencija za osiguranje depozita BiH	• Samostalna, neprofitna pravna osoba s punim ovlaštenjem u skladu sa zakonom države • Zakon o osiguranju depozita u bankama BiH 75/09 • Odgovara Predsjedništvu BiH
67. Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi	• Samostalna neprofitna organizacija • Zakon o Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi 43/09 • Odgovara Vijeću ministara BiH
68. Arhiv Bosne i Hercegovine	• Institucija BiH • Zakon o arhivskoj građi i arhivu BiH 16/01 • Odgovara Vijeću ministara BiH
69. Državna komisija za saradnju sa UNESCOM	• Savjetodavno tijelo Vijeća ministara BIH • Odluka o osnivanju Državne komisije za saradnju sa UNESCOM 77/09 • Odgovara Vijeću ministara BiH
70. Obavještajno-sigurnosna agencija BiH	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH 12/09 • Odgovara Vijeću ministara BiH i Parlamentarnoj skupštini BiH
71. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije	• Nezavisna samostalna upravna organizacija • Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije („Službeni glasnik BiH“ broj 103/09). • Odgovara Parlamentarnoj skupštini BiH
72. Odbor državne službe za žalbe	• Stalno tijelo Vijeća ministara BIH • Odluka o osnivanju Odbora državne službe za žalbe 1/04 • Odgovara Vijeću ministara BiH
73. Pravobranilaštvo BiH	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o Pravobranilaštvu BiH 102/09 • Odgovara Vijeću ministara BiH i Parlamentarnoj skupštini BiH
74. Služba za zajedničke poslove institucija BiH	• Samostalna upravna organizacija • Odluka o Službi za zajedničke poslove BiH 50/10 • Odgovara Vijeću ministara BiH
75. Ured koordinatora za reformu javne uprave	• posebno tijelo • Odluka o uspostavi Ureda koordinatora za reformu javne uprave pri Kabinetu predsjedavajućeg Vijeća ministara BIH 4/05 • Odgovara predsjedavajućem VMBiH i Vijeću ministara BiH
76. Ured predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH	• Stalno stručno tijelo • Odluka o Uredu predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH 41/03 • Predsjedavajućem Vijeća ministara BiH

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
Agencija za antidoping kontrolu BiH	Direktora Agencije imenuje Vijeće ministara BiH na prijedlog predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH (član 61. Stav 4 Zakona o sportu BiH).			
Agencija za državnu službu BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH (direktor je sekretar sa posebnim zadatkom, mandat 5 godina) Zakon o državnoj službi BiH, član 62)			
Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH na prijedlog ministra sigurnosti, na mandat od 4 godine, u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima BiH (član 15 Zakona o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi BiH (Službeni glasnik BiH 36/08)	Na policijske službenike se primjenjuje Zakon o policijskim službenicima BiH, na državne službenike Zakon o državnoj službi u institucijama BiH, a na radne odnose zaposlenika Zakon o radu u institucijama BiH. (Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela, član 4)		
Agencija za identifikacijske isprave, evidencije i razmjenu podataka BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH (u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine). Član 16. Zakon o agenciji za identifikacijske isprave, evidencije i razmjenu podataka BiH	Zaposleni u Agenciji su državni službenici i zaposlenici, čiji se broj i struktura uređuju Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i si stematizaciji Agencije. (član 6)		
Agencija za javne nabavke BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH na period od 5 godina (Direktor Agencije ima status sekretara s posebnim zadatkom. Izbor i			

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	imenovanje direktora Agencije, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja, kao i razrješenje s dužnosti je u nadležnosti Vijeća ministara BiH, u skladu s odredbama Zakona o državnoj službi u institucijama BiH. – član 92. Stav 5 Zakona o javnim nabavkama BiH).			
Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH na prijedlog Stručnog vijeća na period od 4 godine (Direktora i zamjenika imenuje Vijeće ministara BiH, na prijedlog Stručnog vije}a, u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine. Na direktora i zamjenika ne primjenjuje se Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine. (Član 17 Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima BiH)	Na zaposlene se primjenjuje Zakon o državnoj službi i Zakon o radu u institucijama BIH (član 13. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima BiH)		
Agencija za nadzor nad tržištem BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH na period od 4 godine (Direktora i zamjenika direktora Agencije imenuje Vijeće ministara na period od četiri godine, s tim da na istu funkciju mogu biti imenovani još jedan mandat. – član 12. Stav 2. Zakona o nadzoru nad tržištem u BiH.			
Agencija za osiguranje depozita BiH	Upravni odbor imenuje direktora i direktore filijala Agencije na period od pet godina. Direktor i direktori filijala mogu biti ponovo			

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	imenovani od Upravnog odbora bez ograničenja na broj imenovanja, ali se proces potvrde mora ponoviti prilikom svakog imenovanja. Jedini organ upravljanja Agencijom je Upravni odbor. Član 19 Zakona o Zakona o osiguranju depozita u bankama BiH			
Agencija za osiguranje u BiH	Vijeće ministara imenuje članove Upravnog odbora, a Upravni odbor bira direktora u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama BiH a Vijeće ministara BiH donosi odluku o imenovanju. (Zakon o Agenciji za osiguranje BiH – član 3.			
Agencija za policijsku podršku BiH	Direktora i zamjenika direktora imenuje Vijeće ministara BiH, u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugimimenovanjima Bosne i Hercegovine, na mandat od ĉetiri godine. (član 25. Zakona o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela).	Na policijske službenike se primjenjuje Zakon o policijskim službenicima BiH, na državne službenike Zakon o državnoj službi u institucijama BiH, a na radne odnose zaposlenika Zakon o radu u institucijama BiH. (Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela, član 4)		
Agencija za poštanski promet BiH	Članovi Vijeća Agencije, imenuju se u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine. Mandat Vijeća je 4 godine, a		Agencija poslije završetka svake poslovne godine objavljuje izvještaj o svom radu, uključujući i finansijski izvještaj i	

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	predsjedavajući se mijenja svake godine. (član 10. Zakona o poštama BiH)		izvještaj nezavisnog revizora i dostavlja ga na razmatranje VMBiH i Parlamentarnoj skupštini BiH. (član 10. Zakona o poštama BiH).	
Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	Direktora imenuje Vijeće ministara BiH na period od 4 godine, u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima VMBiH i drugim imenovanjima (član 11. Zakona o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje).			
Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije	Direktora Agencije imenuje Parlamentarna skupština BiH, na prijedlog posebne Komisije za izbor i praćenje rada Agencije, putem javnog konkursa, u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine, uz provjere koje se provode prilikom imenovanja članova Vijeća ministara BiH.(član 13. Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciji borbe protiv korupcije).Mandat je pet godina.	Zaposleni u Agenciji na stručnim poslovima imaju status državnih službenika, na koje se primjenjuje Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine. Na namještenike se primjenjuje Zaklon o radu u institucijama BiH (član 21. Zakona o Agenciji).		
Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH	Tijela Agencije su Vijeće Agencije i Uprava Agencije. Članove Vijeća Agencije imenuje Vijeće ministara na prijedlog ministra komunikacija i prometa BiH (član 10), a članove Uprave na temelju	Na sve zaposlenike Agencije primjenjuje se Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine,		

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	javnog konkursa i na prijedlog Vijeća Agencije, imenuje Vijeće ministara. Javni natječaj provodi se sukladno Zakonu o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine (član 16. Zakona o Agenciji):	svi zaposlenici izuzeti su od primjene Zakona o državnoj službi u institucijama BiH i Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH (član 7. Zakona o Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi).		
Agencija za rad i zapošljavanje BiH	Direktora i zamjenika (iz različitih entiteta) imenuje Vijeća ministara BiH na period od 4 godine i na prijedlog ministra civilnih poslova (član 10 Zakona o Agenciji za rad i zapošljavanje).			
Agencija za ravnopravnost spolova BiH	Imenovanje na prijedlog Komisije za imenovanje državnih službenika			
Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete	Direktora i njegove zamjenike bira, nakon provedenog javnog konkursa, Vijeće ministara BiH na mandat od četiri godine. Članove Upravnog odbora Agencije bira Parlamentarna skupština BiH na mandat od tri godine. (član 51. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u BiH).			
Agencija za sigurnost hrane BiH	Direktora i zamjenika direktora Agencije imenuje Vijeće ministara BiH na prijedlog predsjedavaju}eg Vijeća ministara, u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine. (član 4. Odluke o osnivanju Agencije za sigurnost hrane BiH).			
Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova	Direktora i zamjenika direktora imenuje Vijeće ministara BiH na prijedlog	Na policijske službenike se primjenjuje		

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	ministra sigurnosti, u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine, na mandat od 4 godine. (Član 20. Zakona o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela).	Zakon o policijskim službenicima BiH, na državne službenike Zakon o državnoj službi u institucijama BiH, a na radne odnose zaposlenika Zakon o radu u institucijama BiH. (Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela, član 4)		
Agencija za statistiku BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH			
Agencija za unapređenje inostranih investicija u BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH na prijedlog predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, na period od 4 godine, u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine. (član 7. Zakona o FIPA).			
Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH	Direktora imenuje Parlamentarna skupština BiH na mandat od 5 godina (član 43. Zakona o zaštiti ličnih podataka).			
Arhiv BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH na period od 4 godine (član 38. Zakona o arhivskoj građi i Arhivu BiH)			
Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (CIP)	Direktora imenuje Upravni odbor na period od 4 godine. Upravni odbor ima sedam članova (a bira ga Vijeće ministara BIH nakon provedenog javnog konkursa na bazi pariteta). Mandat članova Upravnog odbora je tri godine. (član 46. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u BiH).			

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
Centralna banka BiH	Predsjedništvo BiH imenuje Upravno vijeće, a Vijeće bira Guvernera na period od 6 godina (Ustav BiH, član VII).			
Centralna harmonizacijska jedinica	Direktor ima status sekretara s posebnim zadatkom, a imenuje ga Vijeće ministara BiH, na prijedlog ministra finansija i trezora BiH, u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama BiH, na period od 5 godina (član Odluke o upostavljanju CJH Ministarstva finansija i trezora BiH).			
Centralna izborna komisija CIK	Članovi CIK-a biraju se imenovanjem Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine, a predsjednik tajnim glasanjem između članova po principu rotacije i to jedanput u 7 godina u trajanju od 12 mjeseci (članovi 2.5. i 2.6. Izbornog zakona BIH).			
Direkcija za civilno zrakoplovstvo (BHDCA)	Generalni direktor i njegovi zamjenici imenuju se na mandat, u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 7/03 i 37/03). Mandat generalnog direktora i njegovih zamjenika je četiri godine. (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zrakoplovstvu, član 1, 25/18).			
Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP)	Direkcijom rukovodi direktor, kojeg imenuje i razrješava Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, u			

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.			
Direkcija za evropske integracije DEI	Imenovanje Vijeća ministara BiH na prijedlog predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine. (član 23. Zakona o Vijeću ministara BiH).			
Direkcija za koordinaciju policijskih tijela	Direktora i zamjenike direktora imenuje Vijeće ministara BiH na prijedlog ministra sigurnosti BiH, s liste kandidata koju dostavi Nezavisni odbor, na mandat od ĉetiri godine, uz mogućnost reimenovanja u drugom narednom mandatu. (član 7. Zakona o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela).	Na policijske službenike se primjenjuje Zakon o policijskim službenicima BiH, na državne službenike Zakon o državnoj službi u institucijama BiH, a na radne odnose zaposlenika Zakon o radu u institucijama BiH. (Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela, član 4)	Podnošenje godišnjeg izvještaja o radu Direkcije ministru sigurnosti BiH, koji ga prosljeđuje Vijeću ministara BiH, te posebnih izvještaja prema potrebi ili na zahtjev ministra sigurnosti BiH (član 8f Zakona o Direkciji).	
Državna agencija za istrage i zaštitu SIPA	Direktora i zamjenika direktora imenuje Vijeće ministara na prijedlog ministra sigurnosti BiH sa liste kandidata koju dostavi Nezavisni odbor, na mandat od ĉetiri godine, uz mogu ćnost reimenovanja u drugom narednom mandatu (član /. Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu).	Zaposlenici SIPA su policijski službenici, državni službenici, zaposlenici i ostali zaposleni u skladu sa Pravilnikom. Na policijske službenike se primjenjuje Zakon o policijskim službenicima BiH, na državne službenike Zakon o državnoj službi u institucijama BiH, a na radne		

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
		odnose zaposlenika Zakon o radu u institucijama BiH. (Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, član 5).		
Državna komisija BiH za saradnju sa UNESCOM	Imenovanje Vijeća ministara BiH na prijedlog Ministarstva civilnih poslova, na period od 4 godine (član 3. Odluke o osnivanju Državne komisije za saradnju sa UNESCOM)			
Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost	Imenovanje Vijeća ministara BiH, u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama BiH (član 7. Zakona o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u BiH)			
Državna regulatorna komisija za električnu energiju DERK	Na prijedloge entitetskih vlada, Parlament Federacije BiH (dva člana) i Narodna skupština Republike Srpske (jedan ččlan) predlažu članove DERK-a. Ovi prijedlozi dostavit će se Vijeću ministara, a Vijeće ministara predložit će imenovanjà članova Komisije Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine Parlament BiH ima ovlaštenja da prihvati ili odbije ove prijedloge. (član 4.4. Zakona o prijenosu, regulatoru i oerateru sistema elekrične energije u BiH)			
Fond za povratak BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama BiH (član 24a Zakona o izbjeglicama i raseljenim osobama BiH).			

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
Generalni Sekretarijat Vijeća ministara BIH	Generalnog sekretara imenuje Vijeća ministara BiH na prijedlog predsjedavajućeg VM, u skladu sa Zakonom o državnoj službi (član 24. Zakona o Vijeću ministara BiH).			
Granična policija BiH	Direktora i zamjenika direktora imenuje Vije}e ministara, na prijedlog ministra, sa liste kandidata koju dostavi Nezavisni odbor, na mandat od četiri godine (član 14 Zakona o Graničnoj polici BiH).			
Institucija Ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, na period od 5 godina (član 100. Zakona o zaštitti potrošača u BIH)			
Institut za akreditiranje (BATA)	Imenovanje Vijeća ministara BiH (član 10. Zakona o osnivanju Instituta za akreditiranje)			
Institut za intelektualno vlasništvo BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH, po prethodno pribavljenom mišljenju Agencije za državnu službu u skladu sa Zakoom o upravi, na period od 5 godina (član 9. Zakona o osnivanju Instituta)			
Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine	Imenovanje Vijeća ministara BiH, po prethodno pribavljenom mišljenju Agencije za državnu službu, sa liste kandidata koji su prošli javni konkurs,na period od 5 godina Zakona o osnovanju Instituta za mjeriteljstvo)			
Institut za standardizaciju BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH po prethodno pribavljenom mišljenju Agencije za			

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	državnu službu,u skladu sa Zakonom o upravi, na period od 5 godina (ćlan 9. Zakona o Institutu za standardizaciju).			
Kabinet / Ured predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH BiH	Uredom rukovodi savjetnik kojeg imenuje predsjedavajući Vijeća ministaraBiH.			
Kancelarija / Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH na period od 4 godine (član 3. Odluke o uspostavi Ureda za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju).			
Kancelarija / Ured za reviziju institucija BiH	Imenovanje Parlamentarne skupštine BiH na mandat od 7 godina, na osnovu javnog konkursa kojeg raspisuje Komisija za izbor koju također imenuje Parlament BiH. (član 24. Zakona o reviziji BiH)			
Kancelarija / Ured za veterinarstvo BiH	Nakon provedenog javnog konkursa, a na prijedlog Kadrovske komisije Vijeća ministara, direktora, zamjenika direktora i sekretara Ureda imenuje Vijeće ministara BiH (član IV Odluke o osnivanju Ureda za veterinarstvo BiH)			
Kancelarija / Ured za zakonodavstvo BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH, u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama BIH (Zakon o Vijeću ministara BIH, član 25)			
Komisija za deminiranje BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH na period od 2 godine (Komisija se sastoji od tri člana koja, posebnom odlukom, imenuje Vijeće ministara iz reda zaposlenih radnika Vijeća ministara). – član 5. Zakona o deminiranju BIH.			

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
Komisija za koncesije BiH	Imenovanje Parlamentarne skupštine BiH, na prijedlog Vijeća ministara BiH (član 8. Zakona o koncesijama BiH).			
Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika BiH	Imenovanje Predsjedništva BiH (Aneks 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir, član 2). Predsjedništvo BiH imenuje pet članova Komisije bez javnog konkursa, za period od pet godina, uz mogućnost reizbora (član 5. Odluke Predsjedništva BiH o Komisij za očuvanje nacionalnih spomenika).			
Konkurencijsko vijeće BiH	Tri člana Konkurencijskog vijeća imenuje Vijeće ministara BiH, po jednog iz sva tri konstitutivna naroda; dva člana Vijeća imenuje Vlada Federacije BiH; a jednog člana Konkurencijskog vijeća imenuje Vlada Republike Srpske. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Konkurencijskog vijeća, imenuje svake godine predsjednika na period od jedne godine. (član 22. Zakona o konkurenciji BiH).			
Ministarstvo civilnih poslova BiH	Imenovanje predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, uz potvrdu Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (član 10. Zakona o Vijeću ministara BiH).			
Ministarstvo finansija i trezora BiH	Imenovanje predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, uz potvrdu Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (član 10. Zakona o Vijeću ministara BiH)			

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
Ministarstvo komunikacija i prometa BiH	I Imenovanje predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, uz potvrdu Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (član 10. Zakona o Vijeću ministara BiH).			
Ministarstvo odbrane BiH	Imenovanje predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, uz potvrdu Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (član 10. Zakona o Vijeću ministara BiH).			
Ministarstvo pravde BiH	Imenovanje predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, uz potvrdu Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (član 10. Zakona o Vijeću ministara BiH).			
Ministarstvo sigurnosti BiH	Imenovanje predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, uz potvrdu Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (član 10. Zakona o Vijeću ministara BiH).			
Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	Imenovanje predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, uz potvrdu Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (član 10. Zakona o Vijeću ministara BiH).			
Ministarstvo vanjskih poslova BiH	Imenovanje predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, uz potvrdu Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (član 10. Zakona o Vijeću ministara BiH).			
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH	Imenovanje predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, uz potvrdu Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (član 10. Zakona o Vijeću ministara BiH)			

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
Obavještajno - sigurnosna agencija BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH, na prijedlog predsjedavajućeg i u konsultacijama sa članovima Predsjedništva, Izvršnog obavještajno-sigur. Odbora i Zajedničke komisije Parl. Skupštine BiH za nadzor nad OSA, sa mandatom od 4 godine.			
Odbor državne službe za žalbe	Imenovanje Vijeća ministara BiH (nakon što nezavisna komisija za izbor kandidata koju imenuje VMBiH izabere članove Odbora, na osnovu radnog iskustva i demonstrirane sposobnosti da obavljaju dužnost u Odboru). Mandat 4 godine. (Zakon o državnoj službi BiH, član 63).			
Pravobranilaštvo BIH	Pravobranioca i zamjenike pravobranioca imenuje i razrješava Vijeće ministara BiH, u skladu s odredbama Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine. (član 4. Zakona o Pravobranilaštvu BiH).			
Regulatorna agencija za komunikacije RAK	Nakon javnog konkursa, Vijeće Agencije predlaže kandidata za generalnog direkotra, a imenovanje potvrđuje Vijeće ministara BiH. Mandat generalnog direktora je 4 godine. (član 40. Zakona o komunikacijama BiH).			
Regulatorni odbor željeznica BiH	Direktora imenuje ministar transporta i komunikacija u skladu sa odredbama Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara BiH i drugim			

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	imenovanjima BiH nakon saglasnosti Vijeća ministara BiH, na period od 4 godine. (član 5 Zakona o željeznicama BiH).			
Služba za poslove sa strancima BiH	Direktora, zamjenika direktora i pomocnika direktora za unutrašnju kontrolu imenuje Vijeće ministara BiH u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine. (član 26. Zakona o Službi za poslove sa strancima).	Zaposleni su državni službenici i namještenici čiji se status uređuje Zakonom o državnoj službi u institucijama BIH i Zakonom o radu.		
Služba za zajedničke poslove institucija BiH	Imenovanje Vijeća ministara BiH na period od 4 godine (član V Odluke o Službi za zajedničke poslove BiH)			
Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja	Imenovanje Vijeća ministara BiH u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama BiH. (član 2. Odluke o osnivanju Uprave BIH za zaštitu zdravlja.			
Uprava za indirektno/neizravno oporezivanje BiH	Direktora imenuje Vijeća ministara BiH u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara BIH i drugim imenovanjima. Izuizetno od člana 9. Navedenog zakona Odbor služi kao izborna komisija za imenovanje direktora (član 9. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja BiH).			
Ured koordinatora Brčko Distrikta pri Vijeću ministara BiH	Imenovanje gradonačelnika, (Skupština može staviti veto), na period od 5 godina.			

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
Ured koordinatora za reformu javne uprave	Imenovanje Vijeće ministara,na prijedlog predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH na 4 godine s mogućnošću reizbora (Odluka o uspostavi Ureda koordinatora za RJU pri Kabinetu predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, član 2).			
Ured za razmatranje žalbi	Imenovanje Parlamentarne skupštine i Vijeća ministara BiH (Članove URŽ-a imenuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine. PSBiH donosi odluku o pokretanju i provođenju procedure izbora i imenovanja, imenovanju ad hoc komisije za izbor i imenovanje članova URŽ-a. Ad hoc komisija sačinjava listu uspješnijih kandidata i dostavlja je PSBiH koja imenuje na dužnost i razrješava dužnosti članove URŽ-a. Član 93. Stav 10 Zakona o javnim nabavkama BiH).			
Ured zastupnika/agenta Vijeća ministara BiH pred Evropskim sudom za ljudska prava	Imenovanje Vijeća ministara BiH na period od 8 godina.			
Zavod za izvršenje krivičnih sankcija pritvora i drugih mjera	Direktor se imenuje u rangu sekretara s posebnim zadatkom. Upravni odbor i Nadzorni odbor Zavoda u izgradnji imenuje Vijeće ministara BiH na prijedlog Ministarstva pravde BiH, bez raspisivanja javnog oglasa. (član 7-9. Odluke o osnivanju Zavoda).			

Fedracija BiH

a.

Federalni organi uprave i federalne upravne organizacije osnivaju se i ukidaju i njihov djelokrug utvrđuje federalnim zakonom o organizaciji i djelokrugu federalnih organa uprave i federalnih upravnih organizacija u skladu sa članom 36. Zakona o organizaciji organa uprave u FBiH. Naime Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave (Sl. novine FBiH, br. 19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06, 52/09, 80/10 i 48/11) osnovana su i propisan je djelokrug njihovog rada federalna ministarstva, federalne uprave i upravne organizacije. Napominjemo da se i posebnim federalnim zakonom osnivaju i druge uprave i upravne organizacije.

b.

Prema odredbama Ustava Federacije BiH, Predsjednik Federacije predstavlja i zastupa Federaciju i šef je federalne izvršne vlasti. Predsjednik ili jedan od potpredsjednika Federacije, ukoliko je prekršio zakletvu ili je iz drugih razloga nedostojan vršenja te funkcije, može biti smijenjen odlukom Ustavnog suda koji postupa prema zahtjevu dvotrećinske većine glasova svakog doma Parlamenta Federacije.

Prema odredbama Zakona o Vladi Federacije BiH („Sl. novine FBiH“, br. 1/94, 8/95, 58/02 (OHR), 19/03, 2/06 i 8/06) Premijer/predsjednik Vlade Federacije i njegovi zamjenici, ministri i Vlada Federacije u cjelini za svoj rad odgovorni su Parlamentu Federacije, predsjedniku i potpredsjednicima Federacije. Ministri su odgovorni i premijeru/predsjedniku Vlade Federacije, u skladu sa Ustavom Federacije.

Federalnim ministarstvom rukovodi ministar. Ministar predstavlja i zastupa ministarstvo, organizira i osigurava zakonito i efikasno obavljanje svih poslova iz nadležnosti ministarstva, donosi podzakonske propise i druge opće i pojedinačne akte za koje je zakonom ovlašten i preduzima druge mjere za obavljanje poslova iz nadležnosti ministarstva, te odlučuje, u skladu sa zakonom, o pravima, obavezama i odgovornostima državnih službenika i namještenika iz radnog odnosa i obavlja druge poslove za koje je zakonom i drugim propisima ovlašten. Smjenjivanje ministra sa funkcije vrši organ koji ga je, u skladu sa Ustavom Federacije, imenovao na funkciju ministra, a vrši se na način uređen posebnim zakonom.

Radom federalne uprave i upravne organizacije rukovodi direktor. Direktor uprave, odnosno upravne organizacije za svoj rad i rad uprave, odnosno upravne organizacije kojom rukovodi odgovoran je i to:1) direktor samostalne federalne uprave, odnosno samostalne federalne upravne organizacije - Vladi Federacije; 2) direktor federalne uprave, odnosno federalne upravne organizacije u sastavu federalnog ministarstva - federalnom ministru i Vladi Federacije.

c.

Nadzor nad podređenim institucijama vrše organi i tijela iz dijela b) ovog odgovora.

Institucionalna odgovornost:

a) do d) Odgovor na ovaj dio pitanja sadržan je u opisu hijerarhijskih odnosa između organa i tijela u Federaciji BiH, kako je to i opisano u gornjem dijelu ovog odgovora.

Република Српска

Списак подређених тијела (према њиховом законском статусу/типологији)	• **Типологија (правни статус)** • **Одговарајући пропис** • **Коме тијело одговара (министарству, Савјету министара/владама, Парламенту)?** • **Које је тијело надлежно за надзор и врсте инспекцијског надзора које се спроводе?**
1. Влада Републике Српске	• Самостални извршни орган власти • Закон о Влади („Службени гласник Републике Српске“, број 118/08) • Народној скупштини Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске
2. Министарство управе и локалне самоуправе	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
3. Министарство правде	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
4. Министарство просвјете и културе	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
5. Министарство унутрашњих послова	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
6. Министарство здравља и социјалне заштите	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и

Списак подређених тијела (према њиховом законском статусу/типологији)	• **Типологија (правни статус)** • **Одговарајући пропис** • **Коме тијело одговара (министарству, Савјету министара/владама, Парламенту)?** • **Које је тијело надлежно за надзор и врсте инспекцијског надзора које се спроводе?**
	• Управна инспекција Републике Српске
7. Министарство породице, омладине и спорта	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
8. Министраство индустрије, енергетике и рударства	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
9. Министарство трговине и туризма	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
10. Министарство рада и борачко инвалидске заштите	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
11. Министарство саобраћаја и веза	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
12. Министарство науке и технологије	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске

Списак подређених тијела (према њиховом законском статусу/типологији)	• **Типологија (правни статус)** • **Одговарајући пропис** • **Коме тијело одговара (министарству, Савјету министара/владама, Парламенту)?** • **Које је тијело надлежно за надзор и врсте инспекцијског надзора које се спроводе?**
	• Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
13. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
14. Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
15. Министарство за избјеглице и расељена лица	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
16. Минитарство за економске односе и регионалну сарадњу	• Републички орган управе • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
17. Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове	• Републичка управа • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
18. Пореска управа Републике Српске	• Републичка управа • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08,

Списак подређених тијела (према њиховом законском статусу/типологији)	• **Типологија (правни статус)** • **Одговарајући пропис** • **Коме тијело одговара (министарству, Савјету министара/владама, Парламенту)?** • **Које је тијело надлежно за надзор и врсте инспекцијског надзора које се спроводе?**
	11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
19. Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске - Инспекторат	• Републичка управа • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
20. Републичка управа цивилне заштите	• Републичка управа • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
21. Републички девизни инспекторат	• Републичка управа • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
22. Републичка управа за игре на срећу	• Републичка управа • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
23. Републички секретаријат за законодавство	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
24. Агенција за државну управу	• Републичка управна организација

Списак подређених тијела (према њиховом законском статусу/типологији)	• **Типологија (правни статус)** • **Одговарајући пропис** • **Коме тијело одговара (министарству, Савјету министара/владама, Парламенту)?** • **Које је тијело надлежно за надзор и врсте инспекцијског надзора које се спроводе?**
	• Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
25. Агенција за аграрна плаћања	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
26. Агенција за управљање одузетом имовином Републике Српске	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство правде Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
27. Агенција за безбједност саобраћаја	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство саобраћаја и веза Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
28. Републички секретаријат за вјере	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство просвјете и културе Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске

Списак подређених тијела (према њиховом законском статусу/типологији)	• **Типологија (правни статус)** • **Одговарајући пропис** • **Коме тијело одговара (министарству, Савјету министара/владама, Парламенту)?** • **Које је тијело надлежно за надзор и врсте инспекцијског надзора које се спроводе?**
29. Републички завод за статистику Републике Српске	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство финансија Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
30. Републички центар за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство правде Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
31. Републичка дирекција за промет наоружања и војне опреме	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство трговине и туризма Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
32. Републичка дирекција за обнову и изградњу	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
33. Републички завод за заштиту културно-историјског и природног насљеђа	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство просвјете и културе Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и

Списак подређених тијела (према њиховом законском статусу/типологији)	• **Типологија (правни статус)** • **Одговарајући пропис** • **Коме тијело одговара (министарству, Савјету министара/владама, Парламенту)?** • **Које је тијело надлежно за надзор и врсте инспекцијског надзора које се спроводе?**
	• Управна инспекција Републике Српске
34. Републички хидрометеоролошки завод	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
35. Архив Републике Српске	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство просвјете и културе Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
36. Републички завод за геолошка истраживања	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство индустрије, енергетике и рударства Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
37. Центар за пружање бесплатне правне помоћи	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство правде Републике Српске • Влади Републике Српске • Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске
38. Завод за образовање одраслих	• Републичка управна организација • Закон о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) • Министарство просвјете и културе Републике Српске • Влади Републике Српске

Списак подређених тијела (према њиховом законском статусу/типологији)	• **Типологија (правни статус)** • **Одговарајући пропис** • **Коме тијело одговара (министарству, Савјету министара/владама, Парламенту)?** • **Које је тијело надлежно за надзор и врсте инспекцијског надзора које се спроводе?**
	• Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске и • Управна инспекција Републике Српске

Списак подређених тијела (према њиховом законском статусу/ типологији)	Законске одредбе и институције надлежне за именовања/ разрјешења руководиоца подређеног тијела	Законске одредбе и институције надлежне за запошљавање/ отпуштање/ унапређење запослених	Законске одредбе и институције надлежне за одобравање годишњих планова и годишњих извјештаја (ако се захтијева	Законске одредбе и институције надлежне за додјелу буџета и управљање
1. Министарства/ републики органи управе	Закон о Влади Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 118/08) Народна скупштина Републике Српске.	Закон о државним службеницима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08, 117/11, 37/12 и 57/16) Влада Републике Српске, Руководилац органа управе, Агенција за државну управу Републике Српске.	Закон о Влади Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 118/08) Влада Републике Српске, Народна скупштина Републике Српске.	Законом о буџетском систему Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 121/12, 52/14, 103/15 и 15/16) Влада Републике Сроске, Народна скупштина Републике Српске
2. Републичке управе	Закон о државним службеницима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08, 117/11, 37/12 и 57/16) Влада Републике Српске	Закон о државним службеницима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08, 117/11, 37/12 и 57/16) Влада Републике Српске, Руководилац органа управе, Агенција за државну управу Републике Српске	Закон о Влади Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 118/08) Влада Републике Српске	Закон о буџетском систему Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 121/12, 52/14, 103/15 и 15/16) Влада Републике Српске, Народна скупштина Републике Српске.
3. Републичке управне организације	Закон о државним службеницима („Службени гласник Републике	Закон о државним службеницима („Службени гласник Републике	Закон о Влади Републике Српске („Службени гласник	Закон о буџетском систему Републике Српске

Списак подређених тијела (према њиховом законском статусу/ типологији)	Законске одредбе и институције надлежне за именовања/ разрјешења руководиоца подређеног тијела	Законске одредбе и институције надлежне за запошљавање/ отпуштање/ унапређење запослених	Законске одредбе и институције надлежне за одобравање годишњих планова и годишњих извјештаја (ако се захтијева	Законске одредбе и институције надлежне за додјелу буџета и управљање
	Српске“, бр. 118/08, 117/11, 37/12 и 57/16) Влада Републике Српске	Српске“, бр. 118/08, 117/11, 37/12 и 57/16) Влада Републике Српске, Руководилац органа управе, Агенција за државну управу Републике Српске	Републике Српске“, број 118/08) Влада Републике Српске	(„Службени гласник Републике Српске“ бр. 121/12, 52/14, 103/15 и 15/16) Влада Републике Српске, Народна скупштина Републике Српске

Brčko distrikt BiH

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvo, Vijeće ministara BiH/vladama, Parlamentu)** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
1. Kancelarija gradonačelnika	• Organ javne uprave; • Statut Brčko distrikta BiH, Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH; • Gradonačelnik u ime Vlade Brčko distrikta BiH podnosi Izvještaj o radu Skupštini Brčko distrikta BiH, dok se izvještaji o radu organizacionih jedinica Kancelarije (11 nižih org.jed.) podnose Vladi Brčko distrikta BiH na razmatranje i odobravanje; • Inspektorat Brčko distrikta BiH, Upravna inspekcija koja vrši inspekcijski nadzor u oblasti uprave, Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH koja je nadležna za finansijsku reviziju, reviziju podudarnosti, reviziju učinka, specijalne revizije i posebne revizorske izvještaje.
2. Odjeljenje za javne poslove	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
3. Odjeljenje za javnu sigurnost	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvo, Vijeće ministara BiH/vladama, Parlamentu)** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
4. Odjeljenje za komunalne poslove	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
5. Odjeljenje za obrazovanje	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
6. Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
7. Odjeljenje za privredni razvoj, sport i kulturu	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
8. Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko – pravne poslove	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvo, Vijeće ministara BiH/vladama, Parlamentu)** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
9. Odjeljenje za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
10. Odjeljenje za stručne i administrativne poslove	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
11. Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
12. Odjeljenje za javni registar	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
13. Odjeljenje za evropske integracije i međunarodnu saradnju	• Organ javne uprave • Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Šefovi odjeljenja direktno su odgovorni gradonačelniku za rukovođenje Odjeljenjem • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
14. Kancelarija za upravljanje javnom imovinom	• Organ javne uprave • Statut Brčko distrikta BiH, Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku, direktor Kancelarije odgovoran je gradonačelniku za rukovođenje Kancelarijom

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvo, Vijeće ministara BiH/vladama, Parlamentu)** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Poslove inspekcijskog nadzora i druge značajnije upravne stručne poslove propisane zakonom i Organizacionim planom obavljaju inspektori, kao i službenici sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima
15. Direkcija za finansije Brčko distrikta BiH	• Organ javne uprave • Statut Brčko distrikta BiH, Zakon o Direkciji za finansije • Direktor Direkcije za finansije Brčko distrikta BiH je za svoj rad odgovoran gradonačelniku i Skupštini Brčko distrikta BiH za rukovođenje i upravljanje Direkcijom • Rad Direkcije podložan je unutrašnjoj kontroli i reviziji u skladu sa zakonom
16. Kancelarija koordinatora Brčko distrikta BiH u Savjetu ministara BiH	• Organ javne uprave • Statut Brčko distrikta BiH, Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH • Odgovara Vladi Brčko distrikta BiH i gradonačelniku • Inspektorat, Upravna inspekcija i Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH
17. Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH	• Nezavisna institucija za reviziju čiji je rad regulisan Zakonom o reviziji javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH i ima status pravnog lica sa sjedištem u Brčko distriktu BiH • Zakon o reviziji javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH • Odgovara Skupštini Brčko distrikta BiH
18. Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH	• Stalno nezavisno pravno lice osnovano radi uređivanja i kontrole emitovanja i prometa hartijama od vrijednosti • Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH ustanovljena je na osnovu Zakona o hartijama od vrijednosti • Komisija je nezavisna i samostalna i za svoj rad odgovora Skupštini Brčko distrikta BiH
19. Policija Brčko distrikta BiH	• Institucija Distrikta koja je operativno samostalna • Zakon o policiji Brčko distrikta BiH • Šef Policije je odgovoran za svoj rad Skupštini Brčko distrikta BiH • Šef Policije podnosi gradonačelniku i Skupštini Brčko distrikta BiH godišnji pismeni izvještaj o radu policije • -Nadležnost šefa Policije je da organizuje sistem unutrašnje kontrole i inspekcije radi nadzora i koordiniranja aktivnosti organizacionih jedinica i zaposlenika

Zakonodavni okvir koji reguliše uspostavljanje i organizaciju svih javnih organa u okviru izvršne vlasti zajedno sa razgraničenjem njihovih odgovornosti na nivou Brčko distrikta BiH je

Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj: 19/07, 2/08, 43/08, 9/13 i 48/16).

Zakonom o Vladi Brčko distrikta BiH propisano je da Vlada Brčko distrikta BiH vrši izvršnu vlast Brčko distrikta BiH, u skladu sa Statutom Brčko distrikta BiH i zakonima. Vladu Distrikta čine gradonačelnik, dogradonačelnik, glavni koordinator i šefovi odjeljenja.

Zakonom o javnoj upravi Brčko distrikta BiH propisano je da Javnu upravu Brčko distrikta BiH čine: odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH, Kancelarija gradonačelnika, Direkcija za finansije Brčko distrikta BiH, Kancelarija za upravljanje javnom imovinom, Kancelarija koordinatora Brčko distrikta BiH u Savjetu ministara BiH i drugi organi uprave kada je to zakonom određeno.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela**	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih**	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)**	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje**
1. Kancelarija gradonačelnika	Statut Brčko distrikta BiH Gradonačelnika bira i razrješava Skupština Distrikta u skladu sa Statutom i Poslovnikom Skupštine.	Gradonačelnik bira ili smjenjuje članove Vlade u skladu sa članom 47., stav 1 Statuta. Državni službenici u Kancelariji gradonačelnika biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Statutom Brčko distrikta BiH je propisano da na kraju svake kalendarske godine gradonačelnik podnosi Skupštini Distrikta godišnji izvještaj o radu Vlade Distrikta i program rada Vlade Distrikta za narednu godinu.	Zakon o budžetu Brčko distrikta BiH, Zakon o izvršenju Budžeta Brčko distrikta BiH (važi za sve budžetske korisnike). Vlada odobrava nacrt budžeta. Gradonačelnik u ime Vlade predlaže Skupštini Budžet Brčko distrikta BiH za fiskalnu godinu. Skupština usvaja Budžet Brčko distrikta BiH. Direkcija za finansije Distrikta je odgovorna naročito za, ali se ne ograničava na, ubiranje svih prihoda Distrikta, investiranje finansijskih sredstava Distrikta, pripremu prijedloga godišnjeg budžeta

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
				u skladu sa instrukcijama gradonačelnika, podnošenje izvještaja Skupštini o raspoloživosti prihoda za godišnji budžet Distrikta i predviđanje prihoda Distrikta i finansijsko stanje Distrikta.
2. Odjeljenje za javne poslove	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu sa članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim rukovodi. Ovakav program rada i izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o radu Vlade Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Distrikta priprema Prijedlog budžeta Odjeljenja kojim rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH.
3. Odjeljenje za javnu sigurnost	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu s članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim rukovodi. Ovakav program rada i izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Distrikta priprema Prijedlog budžeta Odjeljenja kojim rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
			radu Vlade Brčko distrikta BiH.	
4. Odjeljenje za komunalne poslove	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu sa članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim rukovodi. Ovakav program rada i izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o radu Vlade Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Distrikta priprema Prijedlog budžeta Odjeljenja kojim rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH.
5. Odjeljenje za obrazovanje	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu sa članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim rukovodi. Ovakav program rada i izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o radu Vlade Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Distrikta priprema Prijedlog budžeta Odjeljenja kojim rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH
6. Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu sa članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Distrikta priprema

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
			rukovodi. Ovakav program rada i izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o radu Vlade Brčko distrikta BiH.	Prijedlog budžeta Odjeljenja kojim rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH.
7. Odjeljenje za privredni razvoj, sport i kulturu	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu sa članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim rukovodi. Ovakav program rada i izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o radu Vlade Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Distrikta priprema prijedlog budžeta Odjeljenja kojim rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH.
8. Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu sa članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim rukovodi. Ovakav program rada i izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o radu Vlade Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Distrikta priprema prijedlog budžeta Odjeljenja kojim rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
9. Odjeljenje za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu sa članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim rukovodi. Ovakav program rada i izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o radu Vlade Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Distrikta priprema prijedlog budžeta Odjeljenja kojim rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH.
10. Odjeljenje za stručne i administrativne poslove	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu s članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim rukovodi. Ovakav program rada i izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o radu Vlade Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Distrikta priprema prijedlog budžeta Odjeljenja kojim rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH.
11. Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu s članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim rukovodi. Ovakav program rada i	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Distrikta priprema prijedlog budžeta Odjeljenja kojim

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
			izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o radu Vlade Brčko distrikta BiH.	rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH.
12. Odjeljenje za javni registar	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu s članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim rukovodi. Ovakav program rada i izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o radu Vlade Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Distrikta priprema prijedlog budžeta Odjeljenja kojim rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH.
13. Odjeljenje za evropske integracije i međunarodnu saradnju	Šefa Odjeljenja koji je član Vlade Brčko distrikta BiH bira ili smjenjuje gradonačelnik Brčko distrikta BiH u skladu sa članom 47., stav 1 Statuta.	Državni službenici biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja priprema program rada i izvještaj o radu Odjeljenja kojim rukovodi. Ovakav program rada i izvještaj o radu čine sastavni dio programa rada i izvještaja o radu Vlade Brčko distrikta BiH.	Svaki šef Odjeljenja u skladu sa budžetskim instrukcijama koje donese Direkcija za finansije Brčko distrikta priprema prijedlog budžeta Odjeljenja kojim rukovodi za fiskalnu godinu. Vlada odobrava nacrt budžeta Brčko distrikta BiH.
14. Kancelarija za upravljanje	Direktor Kancelarije, kao i svi zaposleni u Kancelariji imaju	Direktor Kancelarije, kao i svi zaposleni u Kancelariji imaju	U skladu sa Zakonom o javnoj imovini	Kancelarija je budžetski korisnik i direktor

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
javnom imovinom	status državnih službenika, te se na njihov radno-pravni status i na postupak njihovog zapošljavanja primjenjuju važeći propisi Distrikta kojima se reguliše državna služba.	status državnih službenika, te se na njihov radno-pravni status i na postupak njihovog zapošljavanja primjenjuju važeći propisi Distrikta kojima se reguliše državna služba.	u Brčko distriktu BiH Kancelarija svoja ovlaštenja i poslove obavlja kao posebna služba Vlade Brčko distrikta BiH direktno odgovorna gradonačelniku.	Kancelarije je odgovoran za prijedlog budžeta Kancelarije i dostavljanje istog na način i u obliku koji zahtijeva Direkcija za finansije Distrikta.
15. Direkcija za finansije Brčko distrikta BiH	U skladu sa Zakonom o Direkciji za finansije Brčko distrikta BiH gradonačelnik Brčko distrikta BiH imenuje Komisiju za izbor direktora koja se sastoji od pet članova od kojih su tri člana državni službenici različitih odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH i dva državna službenika iz Direkcije za finansije Brčko distrikta BiH. Direktora imenuje gradonačelnik na prijedlog Komisije, a prema rang-listi kandidata koju priprema Komisija.	Državni službenici Direkcije biraju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH.	Na kraju svake kalendarske godine Direkcija podnosi Skupštini Brčko distrikta BiH godišnji izvještaj o radu Direkcije i program rada Direkcije za narednu godinu. (Zakon o Direkciji za finansije Brčko distrikta BiH).	Direkcija je budžetski korisnik. Zakonom o Direkciji za finansije Brčko distrikta BiH definisane su njene nadležnosti, Direkcija učestvuje u pripremi prijedloga godišnjeg budžeta u koordinaciji s dogradonačelnikom Distrikta. Dostavljanje prijedloga godišnjeg budžeta u skladu s instrukcijama gradonačelnika je odgovornost direktora Direkcije.
16. Kancelarija koordinatora Brčko distrikta BiH u Savjetu ministara BiH	Zakonom o javnoj upravi Brčko distrikta BiH koordinator se imenuje po principu otvorene konkurencije u skladu sa propisima kojima se reguliše postupak imenovanja zvaničnika za čije je	Pomoćnici koordinatora se imenuju u skladu sa propisima kojima se reguliše zapošljavanje u državnoj službi u organima uprave Distrikta, i u pogledu radno-pravnog statusa	Kancelarija izrađuje program rada i izvještaj o radu koji se dostavljaju Vladi Brčko distrikta BiH	Kancelarija je budžetski korisnik i koordinator Kancelarije je odgovoran za prijedlog budžeta Kancelarije i dostavljanje istog na način i u obliku

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	imenovanje ili potvrđivanje imenovanja nadležan gradonačelnik.	koordinatora i njegovih pomoćnika primjenjuju se propisi kojima se reguliše državna služba u organima uprave Distrikta.	na razmatranje i odobravanje.	koji zahtijeva Direkcija za finansije Distrikta.
17. Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH	Zakon o reviziji javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH (Prečišćeni tekst). Konkurs za popunu upražnjenih radnih mjesta glavnog revizora i zamjenika glavnog revizora Skupština Brčko distrikta BiH objavljuje u tri dnevna lista dostupna na cijeloj teritoriji BiH. Skupština imenuje Komisiju za izbor od pet članova iz reda zastupnika. Glavnog revizora i zamjenike glavnog revizora imenuje Skupština, na prijedlog predsjednika Skupštine, a prema rang-listi kandidata koju priprema Komisija za izbor.	Kancelarija je dužna zapošljavati revizorsko i ostalo osoblje koje ispunjava uslove za obavljanje poslova utvrđenih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Kancelariji. Na sva pitanja koja nisu regulisana Zakonom o reviziji javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH (Prečišćeni tekst) po analogiji se primjenjuju odredbe Zakona o državnoj službi u organima uprave Brčko distrikta BiH.	Kancelarija donosi godišnji plan revizije za narednu godinu do 31.decembra tekuće godine i kao Informaciju dostavlja Skupštini. Kancelarija može, ako to smatra za potrebno, u bilo koje vrijeme podnijeti poseban revizorski izvještaj Skupštini o svim pitanjima iz svoje nadležnosti.	Kancelarija za reviziju priprema svoj godišnji budžet, na način i u obliku koji zahtijeva Direkcija i dostavlja ih prema utvrđenom budžetskom kalendaru. Glavni revizor priprema nacrt godišnjeg budžeta Kancelarije u skladu sa Zakonom o budžetu Brčko distrikta BiH, Vlada odobrava nacrt budžeta, i gradonačelnik dostavlja prijedlog budžeta Skupštini.
18. Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH	Zakon o hartijama od vrijednosti. Statutom Komisije za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH propisano je da Komisiju čine predsjednik, zamjenik predsjednika i jedan član koje, na prijedlog gradonačelnika, imenuje Skupština Distrikta.	Na lica zaposlena u Komisiji primenjuju se propisi iz oblasti radnih odnosa i interna akta Komisije.	Komisija najmanje jednom godišnje podnosi Skupštini Distrikta izvještaj o radu i stanju na trzištu hartija od vrijednosti u Brčko Distriktu za prethodnu godinu.	U skladu sa odredbama Zakona o hartijama od vrijednosti Komisija se finansira iz budžeta Distrikta na osnovu finansijskog plana, na koji saglasnost daje gradonačelnik

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
19. Policija Brčko distrikta BiH	Statutom Brčko distrikta BiH je propisano da Šefa Policije imenuje gradonačelnik uz saglasnost Skupštine Distrikta na osnovu kriterija stručnosti i obavezujuće preporuke Nezavisnog odbora za izbor kandidata osnovanog u skladu sa zakonom. Zakonom o policiji Brčko distrtikta BiH propisuju se da su policijski poslovi u nadležnosti Brčko distrikta BiH, nadležnost, organizacija i rukovođenje Policijom Distrikta, imenovanje, sastav, nadležnost i funkcionisanje Nezavisnog odbora za izbor šefa Policije i zamjenika šefa Policije, disciplinsku odgovornost šefa Policije i zamjenika šefa Policije, me đusobne odnose Policije sa drugim policijskim organima i drugim relevantnim organima u BiH i druga pitanja od značaja za organizaciju, rad i ostvarivanje zadataka Policije i prava zaposlenika	Zaposlenici Policije su policijski službenici, državni službenici i namještenici. Radna mjesta policijskih službenika, državnih službenika i namještenika utvrđuju se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji donosi šef Policije uz prethodno odobrenje Vlade Brčko distrikta BiH. Na prava i obaveze policijskih službenika kao što su policijska ovlaštenja, radni odnosi, obrazovanje i stručno usavršavanje primjenjuje se Zakon o policijskim službenicima Brčko distrikta BiH. Na prava i obaveze iz radnog odnosa državnih službeni ka i namještenika supsidijarno se primjenjuju odredbe Zakona o državnoj službi u organima uprave Brčko distrikta BiH.	Šef Policije podnosi gradonačelnik u i Skupštini Distrikta godišnji pismeni izvještaj o radu Policije.	Policija ima status budžetskog korisnika i finansira se iz budžeta Distrikta.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Unsko-sanski kanton
a.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
1. Ministarstvo unutrašnjih poslova	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
2. Uprava policije u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova	• Organ uprave/ kantonalna uprava u sastavu ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
3. Ministarstvo pravosuđa i uprave	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
4. Ministarstvo finansija	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
5. Ministarstvo privrede	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
6. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
7. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
8. Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
9. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
10. Ministarstvo za pitanje boraca i ratnih vojnih invalida	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
11. Kantonalna uprava civilne zaštite	• Organ uprave/ samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
12. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove	• Organ uprave/ samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
13. Kantonalna uprava za šumarstvo	• Organ uprave/ samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
14. Poljoprivredni zavod	• Organ uprave/ kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
15. Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći	• Organ uprave/ kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
16. 16. Kantonalni zavod za prostorno uređenje i planiranje	• Organ uprave/ kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/13, 11/14, 8/15,16/17 i 25/17) • Vladi i Skupštini Unsko-sanskog kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Unsko-sanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija

b.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne zazapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
1. Ministarstva	Zakon o Vladi Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 5/08) Skupština Unsko-sanskog kantona kantona	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 5/12) Vlada Unsko-sanskog kantona Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 5/12) Vlada Unsko-sanskog kantona Rukovodilac organa državne službe	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Unsko-sanskog kantona Skupština Unsko-sanskog kantona
2. Kantonalne uprave	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 5/12) Vlada Unsko-sanskog kantona	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 5/12) Vlada Unsko-sanskog kantona Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 5/12) Vlada Unsko-sanskog kantona Rukovodilac organa državne službe	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Unsko-sanskog kantona Skupština Unsko-sanskog kantona
3. Kantonalne upravne organizacije	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe Unsko-sanskog	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne zazapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	Unsko-sanskog kantona“, broj: 5/12) Vlada Unsko-sanskog kantona	Unsko-sanskog kantona“, broj: 5/12) Vlada Unsko-sanskog kantona Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH	kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 5/12) Vlada Unsko-sanskog kantona Rukovodilac organa državne službe	Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Unsko-sanskog kantona Skupština Unsko-sanskog kantona

Posavski kanton

a.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu,Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
1. Ministarstvo branitelja	• Ministarstvo • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
2. Ministarstvo pravosuđa i uprave	• Ministarstvo • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
3. Ministarstvo unutarnjih poslova	• Ministarstvo • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
4. Ministarstvo gospodarstva i prostornog uređenja	• Ministarstvo • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu,Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	(„Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
5. Ministarstvo prometa, veza, turizma i zaštite okoliša	• Ministarstvo • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
6. Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa	• Ministarstvo • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
7. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi	• Ministarstvo • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
8. Ministarstvo financija	• Ministarstvo • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske
10. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstv	• Ministarstvo • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
11. Županijski arhiv	• Samostalna županijska upravna organizacija • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
12. Županijska uprava civilne zaštite	• Samostalna županijska uprava • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu,Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
13. Županijska uprava za geodetske i imovinsko pravne poslove	• Samostalna županijska uprava • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
14. Županijska uprava za inspekcijske poslove	• Samostalna županijska uprava • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
15. Županijski zavod za pravnu pomoć	• Samostalna županijska upravna organizacija • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
16. Uprava za šume	• Upravna organizacija u sastavu ministarstva • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
17. Ured za raseljene	• Stručna služba • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Predsjednik Vlade
18. Stručna služba Vlade Županije Posavske	• Stručna služba • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Predsjednik Vlade
19. Ured za zakonodavstvo	• Stručna služba • Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Predsjednik Vlade
20. Ured za razvoj i europske integracije Županije Posavske	• Stručna služba

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu,Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10) • Vladi Županije Posavske • Predsjednik Vlade

b.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
1. Ministarstvo branitelja	Zakon o Vladi Županije Posavske („ Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 4/96, 8/00, 2/07) Kandidat za predsjednika Vlade Županije Posavske predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština. svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj.	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske. Skupština Županije Posavske.
2. Ministarstvo pravosuđa i uprave	Zakon o Vladi Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 4/96, 8/00, 2/07) Kandidat za predsjednika Vlade Županije Posavske predlaže Skupštini	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17)	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije	Zakon o izvršavanju proračuna ŽupanijePosavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština. Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	
3. Ministarstvo unutarnjih poslova	Zakon o Vladi Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 4/96, 8/00, 2/07) Kandidat za predsjednika Vlade Županije Posavske predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština. Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna ŽupanijePosavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.
4. Ministarstvo gospodarstva i prostornog uređenja	Zakon o Vladi Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 4/96, 8/00, 2/07) Kandidat za predsjednika Vlade Županije Posavske predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10).	Zakon o izvršavanju proračuna ŽupanijePosavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština. Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Vlada Županije Posavske	
5. Ministarstvo prometa, veza, turizma i zaštite okoliša	Zakon o Vladi Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 4/96, 8/00, 2/07) Kandidat za predsjednika Vlade Županije Posavske predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština. Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna ŽupanijePosavske, Proračun Županije Posavske. Skupština Županije Posavske.
6. Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa	Zakon o Vladi Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 4/96, 8/00, 2/07) Kandidat za predsjednika Vlade Županije Posavske predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj		
7. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi	Zakon o Vladi Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 4/96, 8/00, 2/07) Kandidat za predsjednika Vlade Županije Posavske predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština. Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.
8. Ministarstvo financija	Zakon o Vladi Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 4/96, 8/00, 2/07) Kandidat za predsjednika Vlade Županije Posavske predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština. Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna ŽupanijePosavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
		službe u Županiji Posavskoj		
9. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	Zakon o Vladi Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 4/96, 8/00, 2/07) Kandidat za predsjednika Vlade Županije Posavske predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština. Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske. Skupština Županije Posavske.
10. Županijski arhiv	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Rukovoditelja samostalne uprave i samostalne upravne organizacije imenuje Vlada Županije temeljem javnog natječaja.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
11. Županijska uprava civilne zaštite	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Rukovoditelja samostalne uprave i samostalne upravne organizacije imenuje Vlada Županije temeljem javnog natječaja.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.
12. Županijska uprava za geodetske i imovinsko pravne poslove	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Rukovoditelja samostalne uprave i samostalne upravne organizacije imenuje Vlada Županije temeljem javnog natječaja.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.
13. Županijska uprava za inspekcijske poslove	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Rukovoditelja samostalne uprave i samostalne upravne organizacije imenuje Vlada Županije temeljem javnog natječaja.	službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Skupština Županije Posavske.
14. Županijski zavod za pružanje pravne pomoći	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Direktora zavoda imenuje Vlada Županije nakon provedenog javnog natječaja.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.
15. Uprava za šume	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske,	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske,	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Rukovoditelji uprave i upravne organizacije koja se nalazi u sastavu ministarstva su rukovodeći državni službenici, koji se upošljavaju isključivo putem javnog natječaja	broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	(„Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	
16. Ured za raseljene	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Šef ureda, koji se upošljavaju isključivo putem javnog natječaja	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske Skupština Županije Posavske.
17. Stručna služba Vlade Županije Posavske	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Tajnika Vlade imenuje Vlada	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10).	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske. Skupština Županije Posavske.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	Županije Posavske u skladu sa Zakonom.	mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj	Vlada Županije Posavske	
18. Ured za zakonodavstvo	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Tajnika Ureda imenuje i razrješava Vlada Županije Posavske u skladu sa Zakonom	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj		
19. Ured za razvoj i europske integracije Županije Posavske	Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) Direktora Ureda imenuje Vlada Županije Posavske temeljem javnog natječaja.	Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17) O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi u sukladu	Zakon o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ br. 4/08 i 2/10). Vlada Županije Posavske	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Posavske, Proračun Županije Posavske. Skupština Županije Posavske.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
		odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj		

Tuzlanski kanton

a.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
1. Vlada Tuzlanskog kantona	• Izvršni organ vlasti • Zakon o Vlati Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 17/00, 1/05, 11/06, 13/11 i 15/17) • Skupštini Tuzlanskog kantona
2. Ministarstvo unutrašnjih poslova	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18); • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona, kantonalna budžetska inspekcija
3. Uprava policije u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova	• Organ uprave/ kantonalno uprava u sastavu ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18); • Vladi Kantona • Ministar unutrašnjih poslova
4. Ministarstvo pravosuđa i uprave	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona,

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
5. Ministarstvo obrazovanja i nauke	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona,
6. Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona,
7. Zavod za prostorno planiranje i urbanizam	• Organ uprave/ kantonalna upravna organizacija u sastavu ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • ministar prostornog uređenja i zaštite okolice
8. Ministarstvo finansija	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona,
9. Ministarstvo privrede	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona
10. Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona
11. Kantonalna direkcija robnih rezervi	• Organ uprave/ kantonalna upravna organizacija u sastavu ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Ministar trgovine, turizma i saobraćaja
12. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona
13. Kantonalna uprava za šumarstvo	• Organ uprave/ kantonalna uprava u sastavu ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
14. Poljoprivredni zavod	• Organ uprave/ kantonalna upravna organizacija u sastavu ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
15. Ministarstvo zdravstva	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona
16. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18)

Spisak određenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona
17. Ministarstvo za kulturu, sport i mlade	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona
18. Ministarstvo za boračka pitanja	• Organ uprave/ kantonalno ministarstvo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona
19. Kantonalna uprava civilne zaštite	• Organ uprave/ samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona
20. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove	• Organ uprave/ samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona
21. Kantonalni zavod za pružanje pravne pomoći	• Organ uprave/ samostalna kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona
22. Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona	• Organ uprave/ samostalna kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	kantona – prečišćen tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona“ boj: 10/18) • Vladi Kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i upravni inspektor Tuzlanskog kantona

b.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne zazapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
1. Ministarstva	Zakon o Vladi Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 17/00, 1/05, 11/06, 13/11 i 15/17) Vladi Tuzlanskog kantona	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:7/17, 10/17 i 10/18) Vlada Tuzlanskog kantona Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:7/17, 10/17 i 10/18) Vlada Tuzlanskog kantona Skupština Tuzlanskog kantona	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Tuzlanskog kantona Skupština Tuzlanskog kantona
2. Kantonalne uprave	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:7/17, 10/17 i 10/18) Vlada Tuzlanskog kantona	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:7/17, 10/17 i 10/18) Vlada Tuzlanskog kantona Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:7/17, 10/17 i 10/18) Vlada Tuzlanskog kantona Skupština Tuzlanskog kantona	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Tuzlanskog kantona Skupština Tuzlanskog kantona

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne zazapošljavanje/ otpuštanje/unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
3. Kantonalne upravne organizacije	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:7/17, 10/17 i 10/18) Vlada Tuzlanskog kantona	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:7/17, 10/17 i 10/18) Vlada Tuzlanskog kantona Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:7/17, 10/17 i 10/18) Vlada Tuzlanskog kantona Skupština Tuzlanskog kantona	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Tuzlanskog kantona Skupština Tuzlanskog kantona

Zeničko dobojski kanton

a.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
1. Vlada Zeničko-dobojskog kantona	• Izvršni organ vlasti • Zakon o Vladi Ze-do kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10) • Skupštini Ze-do kantona • Vlada vrši nadzor nad radom svih stručnih službi koje obrazuje
2. Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
3. Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
4. Ministarstvo finansija Zeničko- dobojskog kantona	• Kantonalni organ uprave

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
5. Ministarstvo za privredu Zeničko- dobojskog kantona	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
6. Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoliša Zeničko-dobojskog kantona	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
7. Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje-upravna organizacija u sastavu Ministarstva za prostorno uređenje, promet komunikacije i zaštitu okoliša Zeničko-dobojskog kantona	• Kantonalna upravna organizacija, • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona i Ministar Ministarstva u okviru kojeg je organizovana
8. Kantonalna direkcija za ceste – upravna organizacija u sastavu Ministarstva za prostorno uređenje, promet, komunikacije i zaštitu okoliša Zeničko-dobojskog kantona	• Kantonalna upravna organizacija, • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona i Ministar Ministarstva u okviru kojeg je organizovana
9. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
10. Ministarstvo za boračka pitanja Zeničko-dobojskog kantona	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
11. Ministarstvo zdravstva Zeničko- dobojskog kantona	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
12. Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
13. Pedagoški zavod – upravna organizacija u sastavu Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona	• Kantonalna upravna organizacija, • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona i Ministar Ministarstva u okviru kojeg je organizovana
14. Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Zeničko- dobojskog kantona	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
15. Kantonalna uprava za šumarstvo – kantonalna uprava u sastavu Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Zeničko-dobojskog kantona	• Kantonalna uprava osnovana u sastavu • kantonalnog ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona i Ministar Ministarstva u okviru kojeg je organizovana
16. Poljoprivredni zavod- upravna organizacija u sastavu Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Zeničko-dobojskog kantona	• Kantonalna upravna organizacija, • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona i Ministar Ministarstva u okviru kojeg je organizovana
17. Zavod za vode – upravna organizacija u sastavu Ministarstva za poljoprivredu,	• Kantonalna upravna organizacija, • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
šumarstvo i vodoprivredu Zeničko-dobojskog kantona	kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona i Ministar Ministarstva u okviru kojeg je organizovana
18. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Zeničko-dobojskog kantona	• Samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) i Zakon o inspekcijama Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 6/11) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
19. Kantonalna uprava civilne zaštite Zeničko-dobojskog kantona	• Samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) i Zakon o kantonalnoj upravi civilne zaštite **(„**Službene novine Zeničko-dobojskog katnona“ broj 7/04, 5/08 i 6/11) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
20. Kantonalna direkcija robnih rezervi Zeničko-dobojskog kantona	• Samostalna kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) i Zakon o robnim rezervama („Službene novine Zeničko-dobojskog katnona“, broj:13/97) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
21. Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zeničko-dobojskog kantona	• Samostalna kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15) i Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 1/14) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
22. Sekreterijat za zakonodavstvo	• Samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15), Zakon o Vladi Ze-do kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10) i Uredba o Sekretarijatu za zakonodavstvo Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 8/96 i 2/05) • Vladi Ze-do kantona

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
23. Stručna služba Vlade Zeničko-dobojskog kantona	• Samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15), Zakon o Vladi Ze-do kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10) i Uredba o Stručnoj službi Vlade Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 13/06) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona
24. Služba za zajedničke poslove Zeničko-dobojskog kantona	• Samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/15), Zakon o Vladi Ze-do kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10) i Uredba o Službi za zajedničke poslove („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 2/05) • Vladi Ze-do kantona • Upravna inspekcija Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona

b.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela**	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje /unapređenje zaposlenih**	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)**	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje**
1. Ministarstva-Kantonalni organi uprave	Zakon o Vladi Ze-do kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10) i Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 12/03, 34/03 i 65/13)	Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine, („Službene novine Federacije BiH” broj: 29/03, 23/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12), koji je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Ze-do kantona“, broj: 3/12) preuzet kao kantonalni zakon Vlada Zeničko-dobojskog kantona	Zakon o Vladi Ze-do kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10) Vlada Zeničko-dobojskog kantona Skupština Zeničko-dobojskog kantona	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Zeničko-dobojskog kantona Skupština Zeničko-dobojskog kantona

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje /unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	Skupština Zeničko-dobojskog kantona	Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH		
2. Kantonalne uprave	Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine, („Službene novine Federacije BiH" broj: 29/03, 23/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12), koji je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Ze-do kantona", broj: 3/12) preuzet kao kantonalni zakon Vlada Zeničko-dobojskog kantona	Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine, („Službene novine Federacije BiH" broj: 29/03, 23/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12), koji je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Ze-do kantona", broj: 3/12) preuzet kao kantonalni zakon Vlada Zeničko-dobojskog kantona Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o Vladi Ze-do kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 7/10) Vlada Zeničko-dobojskog kantona	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Zeničko-dobojskog kantona Skupština Zeničko-dobojskog kantona
3. Kantonalne upravne organizacije	Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine, („Službene novine Federacije BiH" broj: 29/03, 23/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12), koji je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Ze-do kantona", broj: 3/12) preuzet kao kantonalni zakon Vlada Zeničko-dobojskog kantona	Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine, („Službene novine Federacije BiH" broj: 29/03, 23/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12), koji je Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Ze-do kantona", broj: 3/12) preuzet kao kantonalni zakon Vlada Zeničko-dobojskog kantona Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o Vladi Ze-do kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 7/10) Vlada Zeničko-dobojskog kantona	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Zeničko-dobojskog kantona Skupština Zeničko-dobojskog kantona

Srednjobosanski kanton

a.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	**Tipologija (pravni status)** **Odgovarajući propis** **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
1. Vlada Srednjobosanskog kantona	Izvršni organ vlasti Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Skupštini SBK Vlada vrši nadzor nad radom svih stručnih službi koje obrazuje
2. Ministarstvo unutrašnjih poslova SBK	Kantonalni organ uprave Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05) i Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
3. Ministarstvo pravosuđa i uprave SBK	Kantonalni organ uprave Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05) i Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
4. Ministarstvo finansija SBK	Kantonalni organ uprave Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05) i Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
5. Ministarstvo privrede SBK	Kantonalni organ uprave Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05) i Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
6. Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	Kantonalni organ uprave Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05) i Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
7. Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK	Kantonalni organ uprave Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05) i Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
8. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta SBK	Kantonalni organ uprave Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05) i Zakon o Vladi

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	**Tipologija (pravni status)** **Odgovarajući propis** **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
9. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva SBK	Kantonalni organ uprave Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05) i Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
10. Kantonalna uprava za šumarstvo – kantonalna uprava u sastavu Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva SBK	Kantonalna uprava osnovana u sastavu kantonalnog ministarstva Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05) i Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK i Ministar Ministarstva u okviru kojeg je organizovana
11. Kantonalna uprava za civilnu zaštitu SBK	Samostalna kantonalna uprava Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05), Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) i Zakon o nadležnostima kantonalnih tijela kantona Središnja Bosna u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine KSB/SBK" broj 2/06), Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
12. Kabinet premijera SBK	Samostalna kantonalna uprava Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05), Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) i Uredba o Stručnoj službi Vlade SBK („Službene novine SBK", broj: 14/03) VladiSBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
13. Kantonalna uprava za geodetske i imovinsko pravne poslove SBK	Samostalna kantonalna uprava Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05), Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) i Zakon o kantonalnoj upravi SBK"Službene novine SBK, broj: 5/98,10/01,15/01) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
14. Ured za zakonodavstvo Vlade SBK	Samostalna kantonalna uprava Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05), Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) i Uredba o Uredu za zakonodavstvo Vlade SBK („Službene novine SBK", broj: 4/97) Vladi SBK

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	**Tipologija (pravni status)** **Odgovarajući propis** **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
15. Stručna služba Vlade SBK	Samostalna kantonalna uprava Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna (“Službene novine Kantona Središnja Bosna” broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) i Uredba o Stručnoj službi Vlade SBK („Službene novine SBK“, broj: 5/02) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
16. Služba za zajedničke poslove SBK	Samostalna kantonalna uprava Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna (“Službene novine Kantona Središnja Bosna” broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) i Uredba o Službi za zajedničke poslove SBK („Službene novine SBK“, broj: 5/02) VladiSBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
17. Kantonalni zavod za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa SBK	Samostalna kantonalna uprava Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna (“Službene novine Kantona Središnja Bosna” broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) i Uredba o Službi za zajedničke poslove SBK („Službene novine SBK“, broj: 4/97) VladiSBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
18. Kantonalna uprava za pitanje borca i invalida odbrambeno - oslobodilačkog rata SBK	Kantonalna upravna organizacija Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna (“Službene novine Kantona Središnja Bosna” broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
19. Ured za evropske integarcije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom stanbdardu SBK	Kantonalna upravna organizacija Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna (“Službene novine Kantona Središnja Bosna” broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) i Uredba o osnivanju Ureda (Službene novine SBK 13/15) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK
20. Ured za javne nabavke SBK	Kantonalna upravna organizacija Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna (“Službene novine Kantona Središnja Bosna” broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Uredba o osnivanju Ureda (Službene novine SBK 8/13) Vladi SBK Upravna inspekcija Federacije BiH i SBK

b.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
1. Ministarstva- Kantonalni organi uprave	Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) i Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 12/03, 34/03 i 65/13) Skupština SBK	Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05 i 8/06,) koji se primjenjuje kao kantonalni zakon na osnovu Zakona o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj 7/11) Vlada SBK Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vlada SBK Skupština SBK	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada SBK Skupština SBK
2. Kantonalne uprave	Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) i Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 12/03, 34/03 i 65/13)	Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05 i 8/06,) koji se primjenjuje kao kantonalni zakon na osnovu Zakona o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj 7/11) Vlada SBK - Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vlada SBK	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) - Vlada SBK - Skupština SBK

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
3. Kantonalne upravne organizacije	Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) i Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 12/03, 34/03 i 65/13)	Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05 i 8/06,) koji se primjenjuje kao kantonalni zakon na osnovu Zakona o preuzimanju Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj 7/11) Vlada SBK - Rukovodilac organa uprave Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o Vladi Kantona Središnja Bosna ("Službene novine Kantona Središnja Bosna" broj: 5/03- prečišćen tekst i 14/03) Vlada SBK	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada SBK Skupština SBK

Županija Zapadnohercegovačka

a.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
1. Ministarstvo unutarnjih poslova	• Ministarstvo • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
2. Ministarstvo pravosuđa i uprave	• Ministarstvo • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
3. Ministarstvo financija	• Ministarstvo • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
4. Ministarstvo gospodarstva	• Ministarstvo • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
5. Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša	• Ministarstvo • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
6. Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa	• Ministarstvo • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
7. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi	• Ministarstvo • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
8. Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata	• Ministarstvo • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
9. Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
10. Županijski arhiv	• Samostalna upravna organizacija

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
11. Uprava civilne zaštite	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
12. Uprava za inspekcijske poslove	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
13. Zavod za poljoprivredu	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
14. Županijski zavod za pravnu pomoć	• Samostalna upravna organizacija • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
15. Uprava policije	• Upravna organizacija u sastavu ministarstva • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministar unutarnjih poslova
16. Zavod za zaštitu kulturno-povijesne prirodne baštine	• Upravna organizacija u sastavu ministarstva • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministar obrazovanja, znanosti, kulture i športa
17. Zavod za prostorno planiranje	• Upravna organizacija u sastavu ministarstva • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministar prostornog uređenja

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
18. Uprava za šume	• Upravna organizacija u sastavu ministarstva • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Ministar gospodarstva
19. Ured predsjednika Vlade Županije Zapadnohercegovačke	• Stručna služba • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Predsjednik Vlade
20. Stručna služba Vlade Županije Zapadnohercegovačke	• Stručna služba • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Predsjednik Vlade
21. Ured Vlade Županije za europske integracije Zapadnohercegovačke	• Stručna služba • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Predsjednik Vlade
22. Ured za zakonodavstvo Vlade Županije Zapadnohercegovačke	• Stručna služba • Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave(„Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/09 i 17/11) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke • Predsjednik Vlade
23. Agencija za privatizaciju Županije Zapadnohercegovačke	• Specijalizirana organizacija Vlade Županije Zapadnohercegovačke • Zakon o agenciji za privatizaciju u Županiji Zapadnohercegovačkoj (“Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke”, broj:3/97,4/98,13/99 i 6/07) • Vladi Županije Zapadnohercegovačke
24. Županijsko pravobraniteljstvo Županije Zapadnohercegovačke	• Samostalno tijelo • Zakon o pravobraniteljstvu u Županiji Zapadnohercegovačkoj ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 13/07, 17/11 i 21/17), • Skupštini Županije Zapadnohercegovačke

b.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
1. Ministarstvo unutarnjih poslova	Zakon o Vladi Županije Zapadnohercegovačke. Kandidat za predsjednika Vlade Županije Zapadnohercegovačke predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština.Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Vlada Županije Zapadnohercegovačke.	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.
2. Ministarstvo pravosuđa i uprave	Zakon o Vladi Županije Zapadnohercegovačke. Kandidat za predsjednika Vlade Županije Zapadnohercegovačke predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština.Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Vlada Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.
3. Ministarstvo financija	Zakon o Vladi Županije Zapadnohercegovačke.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj.	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegov

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	Kandidat za predsjednika Vlade Županije Zapadnohercegova čke predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština.Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	čkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Vlada Županije Zapadnohercegova čke	ačke, Proračun Županije Zapadnohercegov ačke. Skupština Županije Zapadnohercegov ačke.
4. Ministarstvo gospodarstva	Zakon o Vladi Županije Zapadnohercegova čke. Kandidat za predsjednika Vlade Županije Zapadnohercegova čke predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština.Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegova čkoj. Vlada Županije Zapadnohercegova čke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegov ačke, Proračun Županije Zapadnohercegov ačke. Skupština Županije Zapadnohercegov ačke.
5. Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša	Zakon o Vladi Županije Zapadnohercegova čke. Kandidat za predsjednika Vlade Županije Zapadnohercegova čke predlaže Skupštini kandidate	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegova čkoj. Vlada Županije Zapadnohercegova čke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegov ačke, Proračun Županije Zapadnohercegov ačke.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština.Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zapadnohercegova čkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.		Skupština Županije Zapadnohercegov ačke.
6. Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa	Zakon o Vladi Županije Zapadnohercegova čke. Kandidat za predsjednika Vlade Županije Zapadnohercegova čke predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština.Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegova čkoj. Vlada Županije Zapadnohercegova čke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegov ačke, Proračun Županije Zapadnohercegov ačke. Skupština Županije Zapadnohercegov ačke.
7. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi	Zakon o Vladi Županije Zapadnohercegova čke. Kandidat za predsjednika Vlade Županije Zapadnohercegova čke predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegova čkoj. Vlada Županije Zapadnohercegova čke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegov ačke, Proračun Županije Zapadnohercegov ačke. Skupština Županije Zapadnohercegov ačke.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	većinom glasova potvrdi Skupština.Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.		
8. Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata	Zakon o Vladi Županije Zapadnohercegovačke. Kandidat za predsjednika Vlade Županije Zapadnohercegovačke predlaže Skupštini kandidate za ministre radi potvrđivanja. Vlada je imenovana nakon što njeno imenovanje većinom glasova potvrdi Skupština.Svako upražnjeno mjesto u Vladi popunjava se istim postupkom.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Vlada Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.
9. Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Rukovoditelja samostalne uprave i samostalne upravne organizacije imenuje Vlada Županije temeljem javnog natječaja na mandat od 4 godine.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Vlada Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.
10. Županijski arhiv	Zakon o državnim službenicima u	Zakon o državnim službenicima u	Zakon o organizaciji tijela	Zakon o izvršavanju

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Rukovoditelja samostalne uprave i samostalne upravne organizacije imenuje Vlada Županije temeljem javnog natječaja na mandat od 4 godine.	tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Vlada Županije Zapadnohercegovačke	proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.
11. Uprava civilne zaštite	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Rukovoditelja samostalne uprave i samostalne upravne organizacije imenuje Vlada Županije temeljem javnog natječaja na mandat od 4 godine.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Vlada Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.
12. Uprava za inspekcijske poslove	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Rukovoditelja samostalne uprave i samostalne upravne organizacije imenuje Vlada Županije temeljem javnog natječaja na	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Vlada Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	mandat od 4 godine.	rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.		
13. Zavod za poljoprivredu	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Rukovoditelja samostalne uprave i samostalne upravne organizacije imenuje Vlada Županije temeljem javnog natječaja na mandat od 4 godine.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Vlada Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.
14. Županijski zavod za pravnu pomoć	Zakon o županijskom Zavodu za pravnu pomoć ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 5/08, 4/09, 20/13 i 10/17). Ravnatelja Zavoda, nakon javnog natječaja kojeg provodi Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke sukladno Zakonu o vladinim, ministarskim i drugim imenovanjima u Županiji Zapadnohercegovačkoj, imenuje Vlada na prijedlog	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Vlada Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	ministra pravosuđa i uprave, na period od šest godina i može biti ponovno imenovan.			
15. Uprava policije	Zakon o unutarnjim poslovima. Izbor ravnatelja (komesara) policije vrši Nezavisni odbor za izbor i reviziju rada ravnatelja policije, kojeg imenuje Skupština Županije Zapadnohercegova čke, a ravnatelja imenuje Vlada Županije Zapadnohercegova čke na mandat od četiri godine	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj i Zakon o policijskim službenicima Županije Zapadnohercegova čke. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegova čkoj. Vlada Županije Zapadnohercegova čke.	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegov ačke, Proračun Županije Zapadnohercegov ačke. Skupština Županije Zapadnohercegov ačke.
16. Zavod za zaštitu kulturno-povijesne i prirodne baštine	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj. Rukovoditelji uprave i upravne organizacije koja se nalazi u sastavu ministarstva su rukovodeći državni službenici, koji se upošljavaju isključivo putem javnog natječaja.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegova čkoj. Vlada Županije Zapadnohercegova čke, Ministar obrazovanja, znanosti, kulture i športa	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegov ačke, Proračun Županije Zapadnohercegov ačke. Skupština Županije Zapadnohercegov ačke.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
17. Zavod za prostorno planiranje	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Rukovoditelji uprave i upravne organizacije koja se nalazi u sastavu ministarstva su rukovodeći državni službenici, koji se upošljavaju isključivo putem javnog natječaja.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Vlada Županije Zapadnohercegovačke, Ministar prostornog uređenja	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.
18. Uprava za šume	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Rukovoditelji uprave i upravne organizacije koja se nalazi u sastavu ministarstva su rukovodeći državni službenici, koji se upošljavaju isključivo putem javnog natječaja.	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Vlada Županije Zapadnohercegovačke, Ministar gospodarstva	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.
19. Ured predsjednika Vlade Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Predstojnika Ureda imenuje Vlada Županije Zapadnohercegovačke na prijedlog	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj Vlada Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
	predsjednika Vlade.	O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.		Zapadnohercegovačke.
20. Stručna služba Vlade Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Tajnika Vlade imenuje Vlada Županije zapadnohercegovačke	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj Vlada Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.
21. Ured Vlade Županije za europske integracije Zapadnohercegovačke	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. Ravnatelja Ureda imenuje Vlada Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.	Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj Vlada Županije Zapadnohercegovačke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegovačke, Proračun Županije Zapadnohercegovačke. Skupština Županije Zapadnohercegovačke.
22. Ured za zakonodavstvo Vlade Županije	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne	Zakon o državnim službenicima u tijelima državne		

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
Zapadnohercego vačke	službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj. Ravnatelja Ureda imenuje i razrješava Vlada Županije Zapadnohercegova čke na prjedlog predsjednika Vlade.	službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj. O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.		
23. Agencija za privatizaciju Županije Zapadnohercego vačke	Zakon o agenciji za privatizaciju u Županiji Zapadnohercegova čkoj (“Narodne novine Županije Zapadnohercegova čke”, broj:3/97,4/98,13/99 i 6/07) Ravnatelja imenuje Vlada Županije Zapadnohercegova čke.	Regulirano Statutom Agencije	Zakon o agenciji za privatizaciju u Županiji Zapadnohercegova čkoj (“Narodne novine Županije Zapadnohercegova čke”, broj:3/97,4/98,13/99 i 6/07) Vladi Županije Zapadnohercegova čke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegov ačke, Proračun Županije Zapadnohercegov ačke. Skupština Županije Zapadnohercegov ačke.
24. Županijsko pravobraniteljstv o Županije Zapadnohercego vačke	Zakon o pravobraniteljstvu u Županiji Zapadnohercegova čkoj ("Narodne novine Županije Zapadnohercegova čke", broj: 13/07, 17/11 i 21/17). Žžpanijskog pravobranitelja imenuje Skupština Županije većinom glasova, na prijedlog Vlade Županije Zapadnohercegova čke	Zakon o pravobraniteljstvu u Županiji Zapadnohercegova čkoj ("Narodne novine Županije Zapadnohercegova čke", broj: 13/07, 17/11 i 21/17), Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj, Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegova čkoj.	Zakon o pravobraniteljstvu u Županiji Zapadnohercegova čkoj. Skupština Županije zapadnohercegovač ke I Vlada Županije Zapadnohercegova čke	Zakon o izvršavanju proračuna Županije Zapadnohercegov ačke, Proračun Županije Zapadnohercegov ačke. Skupština Županije Zapadnohercegov ačke.

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/ tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/ otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja (ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
		O popuni upražnjenih radnih mjesta odlučuje rukovoditelj tijela uprave, a postupak se provodi sukladno odredbama prije navedenih Zakona.		

Kanton Sarajevo

a.

U Kantonu Sarajevo, organi uprave i upravne organizacije osnovane su i njihov rad i nadležnost uređeni su Zakonom o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12, 41/12, 8/15 i 13/17).

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
1. Vlada Kantona Sarajevo	• Izvršni organ vlasti • Zakon o Vladi Kantona Sarajevo, („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 36/14-Novi prečišćeni tekst i 37/14-Ispravka) • Skupštini Kantona Sarajevo • Vlada vrši nadzor nad radom svih stručnih službi koje obrazuje
2. Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12-prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
3. Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12-prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
4. Ministarstvo komunalne privrede i infrastrukture Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05)

Spisak određenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12-prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
5. Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12-prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
6. Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12-prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
7. Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12-prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
8. Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12-prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
9. Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12-prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
10. Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
11. Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
12. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
13. Ministarstvo za boračka pitanja Kantona Sarajevo	• Kantonalni organ uprave • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
14. Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove –Kantonalna uprava u sastavu Ministarstva prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo	• Kantonalna uprava osnovana u sastavu kantonalnog ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
15. Uprava za stambena pitanja – Kantonalna uprava u sastavu Ministarstva prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo	• Kantonalna uprava osnovana u sastavu kantonalnog ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
16. Direkcija za puteve – Kantonalna uprava u sastavu Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo	• Kantonalna uprava osnovana u sastavu kantonalnog ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
17. Uprava policije – Kantonalna uprava u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo	• Kantonalna uprava osnovana u sastavu kantonalnog ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
18. Uprava za šumarstvo – Kantonalna uprava u sastavu Ministarstva privrede Kantona Sarajevo	• Kantonalna uprava osnovana u sastavu kantonalnog ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
19. Direkcija za turizam – Kantonalna uprava u sastavu Ministarstva privede Kantona Sarajevo	• Kantonalna uprava osnovana u sastavu kantonalnog ministarstva • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
20. Prosvjetno-pedagoški zavod – Kantonalna uprava u sastavu	• Kantonalna uprava osnovana u sastavu kantonalnog ministarstva

Spisak određenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo	• Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) kantonalnom ministru ministarstva u okviru kojeg je organizovana i Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
21. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo	• Samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) i Zakon o inspekcijama Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 2/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
22. Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo	• Samostalna kantonalna uprava • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
23. Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo	• Samostalna kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
24. Zavod za izgradnju Kantona Sarajevo	• Samostalna kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
25. Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo	• Samostalna kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17)

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	• Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
26. Direkcija za robne rezerve Kantona Sarajevo	• Samostalna kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
27. Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći	• Samostalna kantonalna upravna organizacija • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12- prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17) i Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 1/12, 26/14 i 40/17) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
28. Stručna služba za zajedničke poslove Kantona Sarajevo	• Stručna služba koju osniva Vlada Kantona Sarajevo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Uredba o obrazovanju Stručne službe za zajedničke poslove („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 5/06-Prečišćeni tekst) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
29. Press služba Kantona Sarajevo	• Stručna služba koju osniva Vlada Kantona Sarajevo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Uredba o osnivanju Press službe Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 13/03 i 37/05) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
30. Stručna služba Vlade Kantona Sarajevo	• Stručna služba koju osniva Vlada Kantona Sarajevo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Uredba o obrazovanju Stručne službe Vlade Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 5/06-Prečišćeni tekst) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
31. Kabinet premijera Kantona Sarajevo	• Stručna služba koju osniva Vlada Kantona Sarajevo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05)

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	• **Tipologija (pravni status)** • **Odgovarajući propis** • **Kome tijelo odgovara (ministarstvu, Vijeću ministara/vladama, Parlamentu)?** • **Koje je tijelo nadležno za nadzor i vrste inspekcijskog nadzora koje se provode?**
	i Uredba o obrazovanju Kabineta premijera Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 5/06-Prečišćeni tekst) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
32. Ured za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo	• Stručna služba koju osniva Vlada Kantona Sarajevo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Uredba o Uredu za zakonodavstvoVlade Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 7/06-Prečišćeni tekst) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
33. Služba za protokol Kantona Sarajevo	• Stručna služba koju osniva Vlada Kantona Sarajevo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Uredba o osnivanju Službe za protokol Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 13/03 i 37/05) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
34. Ured za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom Kantona Sarajevo	• Stručna služba koju osniva Vlada Kantona Sarajevo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Uredba o osnivanju Ureda za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 7/18) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
35. Stručna služba za skupštinske poslove Kantona Sarajevo	• Stručna služba koju osniva Vlada Kantona Sarajevo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Uredba o osnivanju Stručne službe za skupštinske poslove Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 04/05) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo
36. Kabinet predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg Skupštine Kantona Sarajevo	• Stručna služba koju osniva Vlada Kantona Sarajevo • Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i Uredba o osnivanju Kabineta predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 13/03) • Vladi Kantona Sarajevo • Upravna inspekcija Federacije BiH i Upravna inspekcija Kantona Sarajevo

b.
Skupštini Kantona Sarajevo, kao zakonodavnom tijelu podređena je Vlada Kantona Sarajevo, kao izvršni organ vlasti, sa svim ministarstvima (12 ministarstva), koji odgovaraju za svoj rad Skupštini Kantona Sarajevo podnošenjem godišnjeg izvještaja o radu Vlade Kantona Sarajevo zbirno. U pojedinim ministarstvima, postoje uprave u sastavu ministarstva (npr. Uprava za imovinsko-pravne i geodetske poslove u sastavu Ministarstva prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša), koje za svoj rad odgovaraju ministru i Vladi Kantona Sarajevo. Pored uprava u sastavu ministarstva, postoje i samostalne uprave i upravne organizacije (npr. Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći) koje za svoj rad odgovaraju Vladi Kantona direktno. U sistemu organa uprave u Kantonu Sarajevo, postoje još i stručne i druge službe koje osniva Vlada Kantona Sarajevo i koje za svoj rad odgovaraju Vladi Kantona Sarajevo (npr. Stručna služba Vlade Kantona Sarajevo).

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela**	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/otpuštanje/ unapređenje zaposlenih**	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja(ako se zahtijeva)**	**Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje**
1. Ministarstva Kantonalni organi uprave	Zakon o Vladi Kantona Sarajevo, („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 36/14-Novi prečišćeni tekst i 37/14-Ispravka) i Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 12/03, 34/03 i 65/13) Skupština Kantona Sarajevo	Zakon o državnoj službi u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 31/16) Vlada Kantona Sarajevo Rukovodilac organa uprave Rukovodilac stučne i druge službe koju osniva Vlada Kantona, Gradonačelnik ili načelnik Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o Vladi Kantona Sarajevo, („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 36/14-Novi prečišćeni tekst i 37/14-Ispravka) Vlada Kantona Sarajevo Skupština Kantona Sarajevo	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj:102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Kantona Sarajevo Skupština Kantona Sarajevo
2. Kantonalne uprave	Zakon o državnoj službi u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 31/16) Vlada Kantona Sarajevo	Zakon o državnoj službi u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 31/16) Vlada Kantona Sarajevo Rukovodilac organa uprave Rukovodilac stučne i druge službe koju osniva Vlada Kantona, Gradonačelnik ili načelnik Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o Vladi Kantona Sarajevo, („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 36/14-Novi prečišćeni tekst i 37/14-Ispravka) Vlada Kantona Sarajevo	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj:102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Kantona Sarajevo

Spisak podređenih tijela (prema njihovom zakonskom statusu/tipologiji)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za imenovanja/ razrješenja rukovodioca podređenog tijela	Zakonske odredbe i institucije nadležne za zapošljavanje/otpuštanje/ unapređenje zaposlenih	Zakonske odredbe i institucije nadležne za odobravanje godišnjih planova i godišnjih izvještaja(ako se zahtijeva)	Zakonske odredbe i institucije nadležne za dodjelu budžeta i upravljanje
				Skupština Kantona Sarajevo
3. Kantonalne upravne organizacije	Zakon o državnoj službi u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 31/16) Vlada Kantona Sarajevo	Zakon o državnoj službi u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 31/16) Vlada Kantona Sarajevo Rukovodilac organa uprave Rukovodilac stučne i druge službe koju osniva Vlada Kantona, Gradonačelnik ili načelnik Agencija za državnu službu Federacije BiH	Zakon o Vladi Kantona Sarajevo, („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 36/14-Novi prečišćeni tekst i 37/14-Ispravka) Vlada Kantona Sarajevo	Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj:102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Vlada Kantona Sarajevo Skupština Kantona Sarajevo

50. (114) U vezi sa pitanjima 114, 115, 116, 117 i 118 dostavite sljedeće informacije o pristupu informacijama u javnoj upravi u Bosni i Hercegovini: tako što ćete opisati sljedeće aspekte pravnog okvira: a. ograničenja u slobodnom pristupu informacijama utvrđena posebnim zakonima (osim zakona o slobodnom pristupu informacijama); b. žalbeni postupak na odbijanje pristupa, uključujuci pravo podnošenja tužbe sudu. c. opišite institucionalnu strukturu kojom se garantuje pristup informacijama. d. posebno navedite koja tijela obavljaju sljedeće funkcije: a) prikupljanje statističkih podataka o pristupu informacijama; b) postavljanje obavezujućih standarda i izdavanje preporuka; c) izricanje sankcija za nepoštivanje; d) promovisanje proaktivne transparentnosti organa uprave. e. razradite podatke u tabeli tako što ćete navesti i informacije i podatke za relevantna područja

Na nivou **Bosne i Hercegovine**

a.

Zakoni o slobodi pristupa informacijama doneseni su u Bosni i Hercegovini tokom 2000. i 2001. godine sa jasnim odredbama da je „ informacija javno dobro“, da pristup informacijama imaju pravna i fizička lica i da su javni organi dužni omogućiti pristup traženim informacijama. Zakoni sadrže definiciju javnih organa, koje čine: izvršni organi, zakonodavni organi, sudski organi, organi koji obavljaju javnu funkciju a imenovani su ili ustanovljeni u skladu sa zakonom, organi uprave, kao i pravna lica koja su u vlasništvu ili koje kontrolira javni organ. Iz navedene definicije proizilazi da imamo veliki broj javnih organa na svim nivoima vlasti, počev od općinskog do državnog nivoa i svi su u obavezi da primjenjuju Zakone o slobodi pristupa informacijama.

Svi doneseni zakoni sadrže odredbu, prema kojoj svi „ Zakonski akti koji se usvoje nakon ovog zakona, a čija svrha nije izmjena ovog zakona, neće ograničiti prava i obaveze koje su utvrđene ovim zakonom" (član 26.stav 4. ZoSpi BiH, član 25.stav3. ZoSPI FBiH, član 25.stav 4. ZoSPI RS).

Takva odredba suštinski znači da su zakoni o slobodi pristupa informacijama po svome karakteru "lex specialis" i da se njihova primjena ne može dovesti u pitanje, a ukoliko se donesu neki drugi zakoni da isti moraju biti usklađeni sa ovim odredbama. I pored navedenih odredaba u Bosni i Hercegovini su doneseni posebni zakoni koji ograničavaju primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama i dovode do kršenja prava na pristup informacijama, a neki najbitniji su:

- Zakon o zaštiti ličnih podataka BiH („Sl. glasnik BiH" broj: 49/06 i76/11);
- Zakon o poreznoj upravi FBiH ("Sl. novine FBiH br. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15) - porezna tajna, član 3.stav 4;
- Zakon o poreznom postupku Republike Srpske ("Sl. glasnik RS, br. 102/11,108/11, 67/13,31/14 i 44/16) – porezna tajna, član 2 stav 1.(ž);
- Zakon o radu Republike Srpske ("Sl. glasnik RS", br.1/16)–zaštita ličnih podataka, član 102;
- Zakon o radu FBiH ("Službene novine FBiH" broj 26/2016) - ojedinačne isplate plaće nisu javne, član 79;
- Zakon o inspekcijama FBiH «Službene novine Federacije BiH», broj 73/14- čuvanje službene i druge tajne, član 41;
- Zakon o inspekcijama Republike Srpske ("Sl. glasnik RS", br. 74/2010, 109/2012, 117/2012 - ispr. i 44/2016),

kao i postupci pred sudom u krivičnim stvarima, u postupcima protiv maloljetnika, brakorazvodnim postupcima, slučajevima zaštite svjedoka, zaštite prava djeteta i dr.

Kada je u pitanju Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, istim je propisano je da informacije pod kontrolom organa uprave predstavljaju javno dobro od vrijednosti, kao i da javni pristup ovim informacijama promovira veću transparentnost i odgovornost svih organa uprave, te da su ove informacije neophodne za demokratski proces. Zakonom je propisano da svako fizičko ili pravno lice ima pravo pristupa ovim informacijama u najvećoj mogućoj mjeri u skladu sa javnim interesom, te da organi uprave imaju odgovarajuću obavezu da objave informacije, te da omoguće svakom fizičkom licu da zatraži izmjenu i daje komentar na svoje lične informacije pod kontrolom organa uprave.

Kada su u pitanju ograničenja u slobodnom pristupu informacijama, koja su uređena posebnim zakonima, podatke u primijeni posebnih propisa isključivo mogu dati nadležne institucije na nivou BiH, koje su donijele posebne zakone, kojim je ograničena sloboda pristupa informacijama.

Takođe, važno je napomenuti da Ured koordinatora za reformu javne uprave u sklopu promocije procesa reforme javne uprave (Zajednička platforma o principima i načinu implementacije Akcionog plana 1 reforme javne uprave, član VI, stav 1, d), promovira princip transparentnosti u radu javne uprave kao jedan od principa reforme, uključujući i proaktivnu transparentnost i to u saradnji sa Programom jačanja javnih institucija (SPI) koji finansira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit. U okviru SPI programa četiri institucije korisnice (Ured koordinatora za reformu javne uprave, Direkcija za evropske integracije, Agencija za statistiku

BiH i Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta) pokrenule su sredinom 2015. godine inicijativu za unapređenje transparentnosti u javnoj upravi. U saradnji s organizacijama civilnog društva izradile su standarde proaktivne transparentnosti u javnoj upravu u BiH kojima je definirano 38 dokumenata i specifičnih vrsta informacija klasificiranih u šest kategorija (budžet, javne nabavke, strateški dokumenti, operativne, organizacijske, kao i informacije i dokumenti propisani Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH).

Standardi proaktivne transparentnosti koji se odnose na institutcije članice SPI programa (Ured koordinatora za reformu javne uprave, Direkcija za evropske integracije BiH, Agencija za statistiku BiH i Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta BiH) su:

Osnovna razina
1 Proračun, izvod iz Zakona o proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza BiH (za instituciju); 2 Izvješće o izvršenju proračuna/aneks revizorskog izvješća; 3 Izvješće o radu ; 4 Plan javnih nabava; 5 Pozivi za javnu nabavu; 6 Odluka o izboru ponuđača/poništenju postupka, sukladno Zakonu o javnim nabavama; 7 Izvješće o realizaciji ugovora (Lista osnovnih elemenata ugovora za sve postupke javnih nabava); 8 Natječaji i oglasi i njihov arhiv; 9 Strateški dokumenti institucije; 10 Srednjoročni plan rada; 11 Godišnji plan rada; 12 Lista aktualnih i realiziranih projekata tehničke suradnje; 13 Zakoni i/ili odluke o osnivanju te ostali relevantni propisi iz nadležnosti; 14 Lista nadležnosti institucije; 15 Dokumenti za javne konzultacije; 16 Organigram; 17 Pravilnik o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta; 18 Kontakti zaposlenih; 19 Biografije rukovoditelja institucije; 20 Akcioni plan za borbu protiv korupcije; 21 Plan integriteta; 22 Etički kodeks/kodeks ponašanja službenika u instituciji; 23 Indeks registar; 24 Vodič za pristup informacijama; 25 Zahtjev za pristup informacijama; 26 Kalendar događaja; 27 Pitanja i odgovori na učestale upite; 28 Revizorska izvješća

Srednja razina
29 Proračun u formatu Zahtjeva za dodjelu proračunskih sredstava institucije; 30 Godišnji plan javnih nabava koji sadrži postupke nabavamalih vrijednosti (konkurentski i izravni); 31 Odluka o izboru ponuđača/poništenju postupka, uključujući ugovore male vrijednosti.

Napredna razina proaktivne transparentnosti
32 Proračun, analitički; 33 Izvješće o izvršenju proračuna, analitičko; 34 Tenderska dokumentacija nakon provedenog postupka; 35 Zaključeni ugovori, uz zaštitu povjerljivih informacija; 36 Izjava o obavljenim konzultacijama koja sadrži sažetak komentara i izvješće o njihovom prihvaćanju ili odbijanju; 37 Ukupna izdvajanja za imenovane osobe, rukovodeće državne službenike, državne službenike i zaposlenikeprema pozicijama u instituciji; 38 Odgovori po zahtjevima za pristup informacijama.

b.
Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini propisano je da ukoliko organ uprave nije u mogućnosti da udovolji zahtjevu zbog neispunjavanja formalnih uslova koji su predviđeni ovim Zakonom, on će najkasnije u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva, pisanim putem obavijestiti podnosioca zahtjeva kada je takvo obavještenje moguće, da zahtjev ne može biti obrađen iz obrazloženog razloga.

Prednji akt sadrži pouku o pravu na žalbu, naziv i adresu organa kojem se žalba podnosi, rok i troškove za podnošenje žalbe, te uputstvo o pravu obraćanja ombudsmenu s naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje ombudsmena.

Po prijemu zahtjeva za pristup informaciji nadležni organ uprave poduzima sve potrebne mjere da prikupi zahtijevane informacije, i razmotri sve činjenice i okolnosti koje su značajne za obradu zahtjeva. Ako se odobri pristup informaciji, u cijelosti ili djelimično, nadležni organ uprave donosi rješenje, kojim se odlučuje o mogućnosti ličnog pristupa informacijama, u prostorijama nadležnog organa uprave, mogućnosti umnožavanja, troškovima umnožavanja, te da se umnožavanje podnosiocu zahtjeva osigurava nakon izvršene uplate. Kada je umnožavanje informacije veoma složeno ili dugotrajno, umnožavanje se osigurava podnosiocu zahtjeva u vrijeme koje je prihvatljivo i za podnosioca zahtjeva i za nadležni javni organ. Taođer, prilaže kopija tražene informacije kada se ista osigurava besplatno

Ako se odbije pristup informaciji, u cijelosti ili djelimično, nadležni organ uprave rješenjem o tome informira podnosioca zahtjeva. Navedeno rješenje sadrži: a) zakonski osnov za status izuzeća informaciji u smislu ovog zakona, uključujući sva materijalna pitanja koja su važna za donošenje rješenja, te uzimanje u obzir faktora javnog interesa; b) pouku o pravu na žalbu, adresu organa kojem se žalba podnosi, rok i troškove za podnošenje žalbe te uputstvo o pravu obraćanja ombudsmenu, s naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje ombudsmena.

Žalba protiv navedenog rješenja podnosi se rukovodiocu nadležnog drugostepenog organa.

Rješenje se upućuje podnosiocu zahtjeva najkasnije u roku 15 dana od dana prijema zahtjeva, izuzev u slučajevima o produžetku roka predviđenim ovim zakonom, o čemu se podnosilac obavještava po hitnom postupku.

Shodno odredbi člana 26. ovog Zakona, s ciljem njegove implementacije, kojom je propisano da se u postupku provođenja ovog Zakona mogu na adekvatan način primijenjivati i odredbe i drugih propisa, između ostalog i Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, broj: 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u dijelu ostvarivanja prava na žalbu.

O žalbi na Rješenje doneseno u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa infrmacijama odlučuje Žalbeno vijeće pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, kao drugostepeno žalbeno tijelo, u skladu sa odredbama Zakona o upravnom postupku.

Ako je žalba nedopuštena, nepravovremena ili izjavljena od neovlaštene osobe, a prvostepeni organ je propustio da je zbog toga odbaci, odbacit će je Žalbeno vijeće rješenjem.

Ako Žalbeno vijeće žalbu ne odbaci, predmet uzima u rješavanje. Žalbeno vijeće može odbiti žalbu, poništiti rješenje u cijelosti ili djelimično, ili ga izmijeniti.

Žalbeno vijeće odbit će žalbu kada utvrdi da je postupak koji je rješenju prethodio pravilno proveden i da je rješenje pravilno i na zakonu zasnovano, a žalba neosnovana.

Žalbeno vijeće odbit će žalbu i kad nađe da je u prvostepenom postupku bilo nedostataka, ali da su oni takvi da nisu mogli uticati na rješenje stvari.

Kad Žalbeno vijeće nađe da je prvostepeno rješenje na zakonu zasnovano, ali zbog drugih razloga, a ne zbog onih koji su u rješenju navedeni, on će u svom rješenju izložiti te razloge, a žalbu odbiti.

Ako Žalbeno vijeće utvrdi da je u prvostepenom postupku učinjena nepravilnost koja čini rješenje ništavnim proglasit će takvo rješenje ništavnim, kao i onaj dio postupka koji je obavljen poslije te nepravilnosti.

Ako Žalbeno vijeće utvrdi da je prvostepeno rješenje donio nenadležan organ, poništit će to rješenje po službenoj dužnosti i dostaviti predmet nadležnom organu na rješavanje.

Rješenja Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara BiH su konačna u upravnom postupku, a adekvatnom primjenom odredaba Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik BiH“, Broj: 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10), obezbjeđena je sudska zaštita.

U uputi o pravnom lijeku, koja je sastavni dio rješenja Žalbenog vijeća, stranka se upućuje na pravo pokretanja upravnog spora pred nadležnim sudom, ukoliko smatra da je konačnim upravnim aktom povrijeđeno neko njegovo pravo ili lični interes, utemeljen na zakonu.

c.
Zahtjevi za pristup informacijama se podnose onom organu uprave za koji podnosilac zahtjeva smatra da ima nadležnost. *Svaki organ uprave* imenuje službenika za informiranje koji obrađuje zahtjeve sačinjene u skladu s ovim zakonom. Nakon imenovanja službenika za informiranje, njegovo ime i podaci za kontaktiranje dostavljaju se ombudsmenu.

Po prijemu zahtjeva za pristup informaciji nadležni organ uprave poduzima sve potrebne mjere da prikupi zahtijevane informacije, i razmotri sve činjenice i okolnosti koje su značajne za obradu zahtjeva i da odluči o zahtjevu.

O žalbi na Rješenje doneseno u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa infrmacijama odlučuje *Žalbeno vijeće pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine*, kao drugostepeno žalbeno tijelo, u skladu sa odredbama Zakona o upravnom postupku.

Rješenja Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara BiH su konačna u upravnom postupku, a adekvatnom primjenom odredaba Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik BiH“, Broj: 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10), obezbjeđena je *sudska zaštita*.

U uputi o pravnom lijeku, koja je sastavni dio rješenja Žalbenog vijeća, stranka se upućuje na pravo pokretanja upravnog spora pred nadležnim sudom, ukoliko smatra da je konačnim upravnim aktom povrijeđeno neko njegovo pravo ili lični interes, utemeljen na zakonu.
Kada je u pitanju institucionalna strukturu kojom se garantuje pristup informacijama u BiH ovu strukturu čini i *Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH*.

d.
Statističke podatke, po tromjesečnom prikazu, koji se odnose, ali nisu ograničene, na broj primljenih zahtjeva za pristup informaciji, vrstu traženih informacija, utvrđene izuzetke, kao i odluke koje se donesu u toku postupka, te konačne odluke, dostavljaju se Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i ombudsmenu, a dostupne su na zahtjev.

U toku je postupak izrade novog Zakona o slobodi pristupa informacijama po preporuci TAEIX eksperata, čijim odredbama će, između ostalog, biti precizno propisan i postupak proaktivnog pristupa informacijama.

Statističke podatke, po tromjesečnom prikazu, koji se odnose, ali nisu ograničene, na broj primljenih zahtjeva za pristup informaciji, vrstu traženih informacija, utvrđene izuzetke, kao i odluke koje se donesu u toku postupka, te konačne odluke, dostavljaju se Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i ombudsmenu, a dostupne su na zahtjev.

U toku je postupak izrade novog Zakona o slobodi pristupa informacijama po preporuci TAEIX eksperata, čijim odredbama će, između ostalog, biti precizno propisan i postupak proaktivnog pristupa informacijama.

Kada je u pitanju Institucija Ombudsmana za ljudska prava:

- Ne postoji posebno tijelo koje prikuplja statističke podatke o pristupu informacijama, ali Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH, s obzirom na činjenicu da rješava po žalbama u slučajevima kršenja prava na pristup informacijama, kroz uspostavljenu bazu podataka o žalbama koje rješava, ima mogućnost pretraživanja i selektiranja po vrstama kršenja prava, pa i prava na pristup informacijama. Sve što se rješava u toku kalendarske godine Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH objavljuje u Godišnjim izvještajima o radu, koji su dostupni na web stranici Institucije www.ombudsmen.gov.ba;
- Kroz rješavanje pojedinačnih slučajeva kršenja prava na pristup informaciujama Institucija ombudsmena za ljudska prava uspostavlja standarde i izdaje preporuke;
- U Bosni i Hercegovini jedino na državnom nivou su Izmjenama Zakona o slobodi pristupa informacijama (Sl. glasnik BiH, br.102/2009) propisane izričito kaznene odredbe (član 22a) za javni organ i odgovorne osobe. Zakoni o slobodi pristupa informacijama u entitetima, Federaciji BiH i Republici Srpskoj sadrže upućujuće norme (u FBiH, član 25.stav 4., a u Republici Srpskoj, član 25. stav 3.) prema kojima „Svako kršenje ovog Zakona podliježe sankcijama u skladu sa Krivičnim zakonima, Zakonom o prekršajima, zakonima iz oblasti uprave i u skladu sa drugim zakonima koji važe na teritoriji entiteta”;
- Zakonima o slobodi pristupa ionformacijama nije propisana obaveza da javni organi proaktivno objavljuju određene vrste informacija.

e.

Kriteriji	**Bosna i Hercegovina**	**Federacija BiH**	**Republika Srpska**	**Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)**
Spisak tijela koja su izvan područja primjene zakona o pristupu informacijama, ako postoje	Nema izuzeća kod javnih organa	Nema izuzeća kod javnih organa	Nema izuzeća kod javnih organa	Nema izuzeća kod javnih organa
Ograničenja slobodnom pristupu informacijama utvrđena posebnim zakonima (osim zakona o slobodi pristupa informacijama) - (kao i referenca na propise i članove propisa)	Slučajevi ograničenja + referenca na propise i članove propisa)			Ograničenja slobodnom pristupu infromacijama utvrđena su Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH i to na slučajeve kada je

Kriteriji	Bosna i Hercegovina	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				informacija izuzeta od slobode objavljivanja. Član 5. Utvrđivanje izuzetka Član 6. Izuzeci u vezi sa funkcijama javnih organa Član 7. Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama Član 8. Izuzetak kod zaštite privatnosti
Broj primljenih zahtjeva za slobodan pristup informacijama (posebno za 2016. i 2017. godinu)	U Instituciji ombudsmena za ljudska prava u toku 2016. godine primljeno pet zahtjeva za pristup informacijama, a 2017. godine 12 zahtjeva			
Broj odobrenih pristupa informacijama blagovremeno/ sa zakašnjenjem (posebno za 2016. i 2017. godinu)	U Instituciji ombudsmena za ljudska prava u toku 2016. godine odobrena tri zahtjeva za pristup informacijama, a 2017. godine odobreno 10 zahtjeva			
Broj primljenih zahtjeva za informacijama (posebno za 2016. i 2017. godinu)				
Potrebno je obrazloženje zahtjeva za informacijama (uz referencu na članove)	Ne, Član 11. stav 4	Ne, Član 11. stav 4	Ne, Član 11. stav 2	
Zakonski rokovi za dostavljanje traženih informacija	15 dana član 14.st.4	15 dana član14. st.4	15 dana član 14 st.4	Kao na nivou BiH
Osiguranje prava na žalbu zbog odbijanja prava pristupa, uključujući pravo podnošenja tužbe	Da. član 14 st.4. i član 26 -podnošenje žalbe u upravnom postupku i	Da Član 14. stavovi 3,4 i 5. i član 25. stav 1.	Da član 14 stav 3,4 i član 25. stav 2.	

Kriteriji	Bosna i Hercegovina	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
sudu (uz referencu na članove)	razmatranje pred sudom;			
Broj zahtjeva za pristup informacijama na koje je uložena žalba (posebno za 2016. i 2017. godinu)	2016: u Instituciji ombudsmena primljena je 291 žalba zbog kršenja prava na pristup informacijama, što je povećanje za 30,49% u odnosu na 2015. godinu. 2017: primljene 248 žalbe			
Jasna definicija informacija koje moraju biti proaktivno objavljene i institucija koje ih objavljuju	Nema odredbi u ZoSPI koje definiraju proaktivno objavljivanje	Nema odredbi u ZoSPI koje definiraju proaktivno objavljivanje	Nema odredbi u ZoSPI koje definiraju proaktivno objavljivanje	
Obaveza imenovanja koordinatora za pristup informacijama/ udio institucija koje su ih imenovale	Nema podataka o imenovanjima, jer iskustva iz prakse govore da uglavnom poslove koji se odnose na pristup informacijama obavljanju službenici za odnose sa javnošću			
Broj institucija koje su imenovale koordinatore za pristup informacijama u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	Nema podataka	Nema podataka	Nema podataka	
Obaveza uspostavljanja registra za pristup informacijama	Nema obaveze po zakonu. Odredbe Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH propisuju obavezu svakog javnog organa da sačini indeks registar informacija.	Nema obaveze po zakonu. Odredbe Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH propisuju obavezu svakog javnog organa da sačini sačini indeks registar informacija	Nema obaveze po zakonu. Odredbe Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske propisuju obavezu svakog javnog organa da sačini indeks registar informacija	
Obaveza objavljivanja statističkih podataka	Ne postoji poseban organ koji vodi statističke podatke o slobodnom			

Kriteriji	Bosna i Hercegovina	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
o slobodnom pristupu informacijama	pristupu informacijama			
Broj institucija koje su uspostavile registre u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	Nema takvih podataka, jer je veliki broj javnih organa u skladu sa zakonskom definicijom			
Broj institucija koje objavljuju statističke podatke u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	Nema podataka			
Tijela koja su odgovorna za izricanje sankcija u slučaju kršenja propisa	Organi nadzora nad primjenom zakona ili sudovi za prekršaje			
Broj izrečenih sankcija za slučajeve koji se odnose na pristup informacijama	Nema podataka			
Tijela zadužena za promovisanje proaktivne transparentnosti tijela javne uprave	Nema podataka			
Broj institucija koje održavaju web stranicu objavljivanjem informacija koje moraju biti proaktivno objavljenje u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	Nema podataka			
Za svaku instituciju obuhvaćenu zakonom navedite podatke o potpunosti informacija objavljenih na web stranicama (prema	Nema podataka			

Kriteriji	Bosna i Hercegovina	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
naznačenoj kategoriji)				
Za svaku instituciju obuhvaćenu zakonom navedite informacije o skupovima podataka koji su zaista objavljeni na web stranicama prema zahtjevima iz propisa	Nema podataka			
Za svaku instituciju obuhvaćenu zakonom navedite informacije o redovnosti praćenja usklađenosti web stranica sa standardima	Nema podataka			

a.
Odredbe Zakona o zaštiti ličnih podataka *(„Službeni glasnik BiH“, broj: 49/06 i 76/11)* uzimaju se u obzir prilikom primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama. U cilju zaštite prava na privatnost svaka institucija koja zaprimi zahtjev za pristup informacijama dužna je da u svakom konkretnom slučaju utvrdi mjeru i obim ličnih podataka koji nisu neophodni da bi se ostvarila svrha davanja podataka. Na premijer, jedinstveni matični broj, adresa nosioca podatka, broj lične karte i telefona, bračno stanje i slično podliježu ograničenjima kada je u pitanju njihova dostupnost opštoj javnosti.

b.
Svaki podnosilac zahtjeva za pristup informacijama ima pravo na svaki akt donesen u smislu Zakona o slobodi pristupa informacijama podnijeti žalbu Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara BiH. Žalbeno Vijeće formirano je kao stalno tijelo za rješavanje po žalbi u drugostepenom upravnom postupku *(Odluka o formiranju Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, „Službeni glasnik BiH“, broj: 73/07)*. Uputstvom o pravnom lijeku podnosilac zahtjeva se obavještava o pravu podnošenja žalbe Žalbenom vijeću, uključujući podatke za kontaktiranje tog organa, kao i krajnji rok za podnošenje žalbe. Žalba ne zadržava pravo podnositelja zahtjeva da se obrati Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH. Na odluku donesenu u drugostepenom upravnom postupku podnosilac zahtjeva ima pravo da pokrene upravi spor pred Sudom BiH (*Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine, „Službeni glasnik BiH“, broj: 49/09, 74/09, 97/09*).

c.
Generalni sekretarijat Savjeta ministara BiH zaprima zahtjeve za pristup informacijama koje se odnose na Savjet ministara. Zahtjev se prosljeđuje službeniku, pozicioniranom u Službi za informisanje, koji prikuplja tražene informacije i priprema odgovarajući upravni akt. Rješenje donosi generalni sekretar i nakon toga rješenje sa traženim informacijama dostavlja se podnosiocu zahtjeva. Ako tražene informacije nisu u posjedu Generalnog sekretarijata Savjeta ministara BiH, zahtjev se upućuje na postupanje organu koji posjeduje tražene informacije. Ministarstva i druge upravne organizacije imaju službenike zadužene za postupanje po Zakonu o slobodi pristupa informacijama, koji zaprimaju i rješavaju prispjele zahtjeve.

d.

a) Svaki organ uprave na nivou BiH dužan je da prikuplja i dostavlja tromjesečne statističke podatke o pristupu informacijama Parlamentarnoj skupština Bosne i Hercegovine i Ombudsmanu za ljudska prava BiH.;
b) Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH može preporučiti odgovarajuće pojedinačne i/ili opšte mjere;
c) Inspekcijski nadzor nad provođenjem Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH vrši Upravni inspektorat Ministarstva pravde BiH. U slučaju da upravni inspektor utvrdi da je povrijeđen zakon, dužan je donijeti rješenje i njime narediti rukovodiocu javnog organa preduzimanje radnje da se određeni nedostaci otklone u određenom roku. Ako u određenom roku rukovodilac javnog organa ne postupi po nalogu upravnog inspektora, upravni inspektor dužan je, u skladu sa svojim ovlaštenjima, po službenoj dužnosti pokrenuti prekršajni postupak. Zakonom o slobodi pristupa informacijama (član 22a.) propisane su novčane kazne za prekršaje i
d) promovisanje proaktivne transparentnosti organa uprave.

U **Federacija BiH**

a.

U pogledu ograničenja za pristup informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine, osim onih koji su propisani odredbama iz članova od 6. do 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl.novine FBiH“, br. 32/01 i 48/11), postoje i određena ograničenja u pristupu informacijama uređena odredbama Zakona o zaštiti ličnih podataka („Sl. glasnik BiH“, br. 49/06, 76/11 i 89/11) i Zakona o zaštiti tajnih podataka („Sl. glasnik BiH“, br. 54/05 i 12/09). Prema odredbama prvog pomenutog zakona, osnovana je Agencija za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini, čija je nadležnost utvrđena u odredbama iz člana 40. ovog zakona, i koja može dati bliže informacije o ograničenjima u pogledu pristupa određenoj kategoriji podataka kojima raspolažu subjekti javnog prava. Osim toga, odredbama Zakona o zaštiti tajnih podataka uređena je oblast kreiranja, rukovanja, pristupa i distribucije onih podataka koji su označeni određenim stepenom tajnosti, u skladu sa ovim zakonom.

Međutim, u svakom slučaju, sva navedena ograničenja u pristupu podacima koji su pod kontrolom subjekata javnog prava dostupni su pravosudnim organima povodom postupaka koji se pred njima vode, a isti su dužni pribavljene informacije čuvati od neovlaštenog pristupa.

b.

Odredbama iz člana 14. stav (4) Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđena je mogućnost podnošenja prigovora rukovodiocu organa od kojeg je zatražen pristup informacijama, ukoliko isti bude odbijen, i to sve u roku od 8 dana od dana prijema rješenja kojim se odbija zahtjev za pristup informacijama koje su pod kontrolom tog organa. Rješenje doneseno po tom prigovoru je konačno u upravnom postupku i protiv njega nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda, a sve po osnovu odredaba iz člana 14. stav (5) navedenog zakona. Rješenja o odobravanju ili odbijanju pristupa informacijama, kao i rješenja povodom prigovora na prvobitno rješenje, dostavljaju se stranci najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva za pristup informacijama.

c.

Odredbama iz člana 1. stav (1) alineja 2) Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine propisano je da svako fizičko ili pravno lice, u najvećoj mogućoj mjeri ima pravo pristupa informacijama koje su pod kontrolom subjekata javnog prava, u skladu sa javnim interesom, te da javni organi imaju odgovarajuću obavezu da saopće te informacije.

Nadalje, odredbama iz člana 4. ovog zakona, propisano je da svako fizičko i pravno lice imaju pravo pristupa informacijama koje su pod kontrolom javnog organa, a svaki javni organ ima odgovarajuću obavezu da te informacije saopći. Takođe, propisano je da pravo pristupa informacijama može biti ograničeno samo na način i pod uslovima utvrđenim tim zakonom.

d.
Tijela koja vrše prikupljanje statističkih podataka određena su odredbama iz člana 20. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine, a kojim je propisano da svi javni organi koji posjeduju određene informacije povodom kojih se podnose zahtjevi za pristup istim, moraju između ostalog objavljivati i sljedeće podatke:

- tromjesečne podatke koji naročito uključuju: broj primljenih zahtjeva, vrstu traženih informacija, utvrđene izuzetke, odluke donesene u toku postupka i konačne odluke. Ovi statistički podaci dostavljaju se Parlamentu Federacije i ombudsmenu, a dostupni su i na zahtjev;
- godišnji izvještaj koji sadrži: djelokrug, politiku, poslove, organizacionu strukturu i finansijske poslove javnog organa, što naročito uključuje predloženi budžet i godišnji finansijski izvještaj sa podacima o ostvarenim prihodima i rashodima u prethodnoj godini. Navedeni izvještaj dostavlja se Parlamentu Federacije, a dostupan je i na zahtjev.

Tijela koja su nadležna za postavljanje obavezujućih standarda i izdavanje preporuka povodom primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđena su u odredbama iz člana 22. ovog zakona gdje je propisano da Ombudsman za ljudska prava Bosne i Hercegovine ima ovlaštenje za predlaganje uputstava o primjeni ovog zakona svim nadležnim organima u Federaciji, te u odredbama iz člana 24. ovog zakona kojim je propisano da će federalni ministar pravde poduzeti sve odgovarajuće mjere, koje naročito uključuju izdavanje uputstava za njegovo efikasno provođenje.

Za izricanje sankcija povodom nepoštivanja odredaba Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine, nadležna je upravna inspekcija, koja između ostalog prati i zakonitost primjene ovog zakona.

Promovisanje proaktivne transparentnosti organa uprave u pogledu primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđeno je kao obaveza svih javnih organa koji posjeduju određene informacije povodom kojih se podnose zahtjevi za pristup istim, a sve po osnovu odredaba iz člana 1., 2. i 23. ovog zakona, prilikom čega su navedeni organi dužni i na međusobnu saradnju, bez obzira o kojem se nivou vlasti u Bosni i Hercegovini radilo. Razradu podataka u dostavljenoj tabeli nije moguće u potpunosti ispuniti, s obzirom da Federalno ministarstvo pravde ne raspolaže odgovarajućim podacima. Za preostali dio traženih podataka, odgovori su već dati u opisnom dijelu predhodnih odgovora.

У **Републици Српској**
а.
У Републици Српској ограничења приступа информацијама прописана су Законом о слободи приступа информација („Службени гласник Републике Српске“, број 21/01) и то у случајевима када се за откривање информације може очекивати изазивање значајне штете по легитимне циљеве прописаних категорија у Републици Српској, интереси одбране и сигурности, заштита јавне безбједности, спречавање криминала и свако откривање криминала, заштита процеса доношења одлуке од стране јавног органа у давању мишљења, савјета или препорука од стране јавног органа, запосленог лица у

јавном органу или сваког лица које врши активности за или у име јавног органа. Поред наведеног, изузетак се може утврдити када информација укључује комерцијалне интересе трећих страна, те када информације обухватају лични интерес трећих лица.

б.
У Републици Српској, Законом о слободи приступа информацијама је прописано да ће се странка која има право жалбе на допис надлежног органа, обавијестити дописом о праву жалбе, надлежном органу коме се жалба подноси, уз неопходне информације у вези са обраћањем таквом органу, као и крајњи рок и трошкове за подношење жалбе. Законом о управним споровима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 109/05 и 63/11) је прописано да право покретања управног спора има физичко и правно лице, ако сматра да му је управним актом повријеђено неко право или непосредни лични интерес заснован на закону.

ц.
У Републици Српској није регулисано нити основана посебна институција која гарантује приступ информацијама. Странке су овлаштене да се обрате надлежном органу, који одлучује о њиховом захтјеву на основу Закона о слободи приступа информацијама.

д.
а) У Републици Српској према Закону о слободи приступа информацијама је прописано да сваки орган прикупља статистичке податке;
б) У Републици Српској према Закону о слободи приступа информација је прописано да сваки орган у водичу информација објављује информације потребне за обраћање јавном органу и његовом службенику за информисање, битне елементе поступка подношења захтјева, информације о категоријама изузетака, трошкове умножавања приступа правном лијеку и друго. Индексом регистра се прописује облик у којем су информације на располагању, као и податке гдје се може приступити тим информацијама;
ц) У Републици Српској, Законом о слободи приступа информацијама нису прописане казнене и прекршајне одредбе за непоступање према одредбама овог закона;
д) У Републици Српској сваки орган управе предузима кораке на промовисању транспаретности рада. У министарству правде Републике Српске запослено лице на мјесту портпарола, те се на сајту Министарства правде Републике Српске објављују сви подаци од значаја за јавност из надлежности Министарства.

е.

Kriteriji	**BiH**	**FBiH**	**Republika Srpska**	**Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)**
Spisak tijela koja su izvan područja primjene zakona o pristupu informacijama, ako postoje	Spisak tijela + referenca na članove propisa	-	У Републици Српској, Закон о слободи приступа информација не дефинише тијела која су изузета од примјене закона, већ дефинише појам јавног органа, на који овај закон примјењују.	Pravosudne institucije Brčko distrikta BiH podliježu primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH, te ne postoje izuzeci od primjene

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
Ograničenja slobodnom pristupu informacijama utvrđena zakonom o slobodi pristupa informacijama	Slučajevi ograničenja + referenca na članove propisa Član 6. Izuzeci u vezi sa funkcijama javnih organa; Član 7. Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama; Član 8. Izuzetak kod zaštite privatnosti	-	У Републици Српској законом су прописани: изазивање значајне штете по легитимне циљеве прописаних категорија у Републици Српској, интереси одбране и сигурности, заштита јавне безбједности, спречавање криминала и свако откривање криминала, заштита процеса доношења одлуке од стране јавног органа у давању мишљења, савјета или препорука од стране јавног органа, запосленог лица у јавном органу или сваког лица које врши активности за или у име јавног ограна.	Ograničenja slobodnom pristupu infromacijama utvrđena su Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH i to na slučajeve kada je informacija izuzeta od slobode objavljivanja. Član 5. Utvrđivanje izuzetka Član 6. Izuzeci u vezi sa funkcijama javnih organa Član 7. Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama Član 8. Izuzetak kod zaštite privatnosti
Ograničenja slobodnom pristupu informacijama utvrđena posebnim zakonima (osim zakona o slobodi pristupa informacijama) - (kao i referenca na propise i članove propisa)	Slučajevi ograničenja + referenca na propise i članove propisa) Član 28. Zakona o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“ broj: 49/06 i 76/11) Kontrolor podataka nije dužan da pruži informaciju o obradi ličnih podataka, niti da omogući pristup ličnim podacima ako bi se time mogla nanijeti značajna šteta legitimnim interesima sljedećih	-	-	Ograničenja u slobodi pristupa informacijama propisana su Zakonom o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH, kojim je navedeno da podaci iz kaznene evidencije mogu se dati sudovima, tužilaštvima i organima unutrašnjih poslova u vezi s krivičnim postupkom koji se vodi protiv lica koje je ranije bilo

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
	kategorija u Bosni i Hercegovini: a) državnoj bezbjednosti; b) odbrani; c) javnoj bezbjednosti; d) preventivi, istrazi, otkrivanju krivičnih djela i gonjenju izvršilaca, te povredi etičkih pravila profesije; e) važnim privrednim i finansijskim interesima, uključujući monetarna, budžetska i poreska pitanja; f) inspekcijskim i drugim kontrolnim dužnostima; g) zaštiti nosioca podataka ili pravima i slobodi drugih.			osuđivano, kao i nadležnim organima za izvršenje krivičnopravnih sankcija i nadležnim organima koji učestvuju u postupku davanja amnestije, pomilovanja ili brisanja osude (član 212 stav1). Podaci iz kaznene evidencije mogu se, na obrazloženi zahtjev, dati i državnim organima ako još traju određene mjere sigurnosti ili pravne posljedice osude (član 212. stav 2.). Građanima se, na njihov zahtjev, mogu davati podaci o njihovoj osuđivanosti ili neosuđivanosti ako su im ti podaci potrebni radi ostvarivanja njihovih prava (član 212. stav 3.). Niko nema pravo da traži od građana da podnose dokaze o svojoj osuđivanosti, odnosno neosuđivanosti. (član 212. stav 4.). Takođe, odredbe

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				Zakona o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 49/06 i 76/11), uzimaju se u obzir pilikom primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama. Naime, u cilju zaštite prava na privatnost svaka institucija koja zaprimi zahtjev za pristup informacijama dužna je da u svakom konkretnom slučaju utvrdi mjeru i obim ličnih podataka koji nisu neophodni da bi se ostvarila svrha davanja podataka.
Broj primljenih zahtijeva za slobodan pristup informacijama (posebno za 2016. i 2017. godinu)	Broj Generalno tajništvo VM BiH: 2016. - 55 formalnih zahtjeva 2017. – 56 formalnih zahtjeva	-	-	pomoćnik sekretara-portparol Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH, kao službenik nadležan za rješavanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama pod kontrolom pravosudnih institucija, primila je u 2016. godini 32 zahtjeva za pristup informacijama, a u 2017.

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				godini 29 zahtjeva za pristup informacijama pod kontrolom pravosdunih institucija Brčko distrikta BiH.
Broj odobrenih pristupa informacijama blagovremeno / sa zakašnjenjem (posebno za 2016. i 2017. godinu)	Broj Generalno tajništvo VM BiH: 2016. - 53 formalna zahtjeva odobrena blagovremeno, dva odbijena 2017. - 53 formalna zahtjeva odobrena blagovremeno, tri odbijena	-	-	U 2016. godini pomoćnik sekretara-portparol Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH odobrila je 21 zahtjev za pristup informacijama u cijelosti, dok je u 4 zahtjeva odobren djelimičan pristup informacijama pod kontrolom pravosudnih institucija Brčko distrikta BiH. U 2017. godini odobreno je 29 zahtjeva za pristup informacijama u cijelosti, dok je u 5 zahtjeva odobren djelimičan pristup informacijama pod kontrolom pravosudnih institucija Brčko distrikta BiH.
Broj primljenih zahtjeva za informacijama (posebno za 2016. i 2017. godinu)	Broj Generalno tajništvo VM BiH: 2016. - 87 neformalnih zahtjeva novinara i građana 2017. - 148 neformalnih	-	У Републици Српској за 2016. годину – 6386 захтјева За 2017. годину – 2877 захтјева.	Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH ne vodi evidencije o podnijetim zahtjevima za informacije koje su pod njenom

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
	zahtjeva novinara i građana			kontrolom, a u kojima se podnosioci ne pozivaju na Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH.
Potrebno je obrazloženje zahtjeva za informacijama (uz referencu na članove)	Da/Ne (+ referenca na članove propisa) NE - Član 11. stav 4.) Zakona o slobodi pristupa informacijama: Javni organ neće ispitivati niti zahtijevati razloge opravdanosti zahtjeva.	-	НЕ – члан 11. Закона о слободи приступа инфорамцијама.	Za podnošenje zahtjeva za pristup informacijama i dobijanje informacija koje su pod kontrolom pravosudnih institucija Brčko distrikta BiH, podnosilac zahtjeva nije potrebno da obrazlaže svoj zahtjev niti da navodi pravni osnov i svrhu zbog koje su mu navedeni podaci potrebni, u skladu sa članom 11. stav 4 Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH koji propisuje: Član 11. Podnošenje zahtjeva (1) Zahtjevi za pristup informacijama se podnose onom javnom organu za koji podnosilac zahtjeva smatra da ima nadležnost. (2) Zahtjev za pristup

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				informaciji mora: (a) biti u pisanoj formi, napisan na jednom od zvaničnih jezika Bosne i Hercegovine; (b) sadržavati dovoljno podataka o prirodi i/ili sadržaju informacija, kako bi se omogućilo da javni organ provede redovne aktivnosti u cilju pronalaženja zahtijevanih informacija; i (c) uključiti ime podnosioca zahtjeva, kao i adresu podnosioca zahtjeva. (3) Zahtjev za pristup ličnoj informaciji mora, pored ispunjavanja uvjeta iz stava (2), biti sačinjen samo od strane fizičkog lica na kojeg se isti odnosi, ili od strane zakonskog zastupnika podnosioca zahtjeva ili od lica kojeg je podnosilac zahtjeva ovlastio u pisanoj formi za pristup informaciji. Ako je zahtjev

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				sačinjen od strane lica na koje se odnosi, ovo lice će potpisati zahtjev i pokazati svoj zakonom utvrđen lični dokument sa fotografijom. Ako je zahtjev sačinjen od strane zakonskog zastupnika podnosioca zahtjeva ili lica koje je ovlašteno za pristup informaciji, to lice će potpisati zahtjev, pokazati svoj zakonom utvrđen lični dokument sa fotografijom, dokaz o zakonskom zastupanju ili punomoć, kao i kopiju zakonom utvrđenog ličnog dokumenta podnosioca zahtjeva. (4) Javni organ neće ispitivati niti zahtijevati razloge opravdanosti zahtjeva.
Zakonski rokovi za dostavljanje traženih informacija	Broj dana + referenca na propise i članove propisa) 15 dana za rješenje, 8 dana za zaključke i obavijesti po Zakonu o slobodi	-	У Републици Српској – 15 дана – члан 14. Закона о слободи приступа информацијама.	Zakonski rok za dostavljanje traženih informacija iznosi 15 dana od dana prijema zahtjeva, u skladu sa članom 14. stav

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
	pristupa informacijama; Član 7.) Izuzetak u vezi s povjerljivim komercijalnim informacijama; Član 9. Ispitivanje javnog interesa (stav 3); Član 12. Nemogućnost postupanja u skladu sa zahtjevom (stav 1); Član 13. Određivanje nadležnog javnog organa (stav 1); Član 14. Postupanje nadležnog javnog organa po prijemu zahtjeva (stav 4)			4 Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH
Osiguranje prava na žalbu zbog odbijanja prava pristupa, uključujući pravo podnošenja tužbe sudu (uz referencu na članove)	Da/Ne + referenca na propise i članove propisa) DA - Zakon o slobodi pristupa informacijama; Član 14. Postupanje nadležnog javnog organa po prijemu zahtjeva (stav 3. b)	-	ДА – члан 12. Закона о слободи приступа информацијама.	Podnosilac zahtjeva za pristup informacijama ima pravo izjaviti žalbu Pravosudnoj komisiji Brčko distirkta BiH protiv rješenja o pristupu informacijama donesenog u prvom stepenu u roku od 15 dana od dana prijema rješenja, u skladu sa članom 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH (koji je citir u predhodnom odgovoru) u vezi sa članom 26. stav 1 i 2 zakona o slobodi pristupa

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				informacijama u BiH i članom 211 Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta BiH – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ br. 44/11 i 21/18). Protiv drugostepenog rješenja kojim je odlučeno po žalbi, podnosilac ima pravo pokrenuti upravni spor pred Osnovnim sudom Brčko distrikta BiH u roku od 30 dana od dana prijema rješenja, u skladu sa članom 17 Zakona o upravnim sporovima Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ br. 04/00 i 01/01).
Broj zahtijeva za pristup informacijama na koje je uložena žalba (posebno za 2016. i 2017. godinu)	Broj Generalno tajništvo VM BiH: 2016. godine – 11 žalbi 2017. godine – 2 žalbe	-	У Републици Српској 2016.годину – 4 За 2017. годину - 4	U 2016. godini u jednom predmetu je uložena žalba na rješenje o pristupu informacijama pod kontrolom pravosudnih institucija Brčko distrikta BiH, a 2017. godine u jednom predmetu je uložena žalba na rješenje o pristupu informacijama

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				pod kontrolom pravosudnih institucija Brčko distrikta BiH.
Jasna definicija informacija koje moraju biti proaktivno objavljene i institucija koje ih objavljuju	Spisak informacija + institucije + referenca na članove propisa *Uputstvo o izradi i održavanju službenih internet stranica institucija BiH* Član 15. (Minimalni zahtjevi za sadržaj Web stranice) (1) Na svojim web stranicama, svaka institucija BiH je dužna objaviti minimalno sljedeće informacije i dokumente: a) Djelokrug rada Institucije BiH, b) Osnovni ciljevi rada Institucije BiH, c) Organizacijska struktura Institucije BiH, d) Vijesti vezane za Instituciju BiH, uključujući saopćenja za javnost, govore i intervjue, e) Kontakt informacije: adresa, telefonski broj, broj telefaksa, e-mail adresa/e, f) Brojevi telefona i e-mail adrese putem kojih se mogu kontaktirati lica za daljnje informacije o specifičnim servisima (mogu se, a i ne moraju se imenovati pojedinci),	-	-	

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
	g) Pravne propise iz djelokruga rada Institucije BiH, ili link na web stranicu zvaničnih zakonskih akata, h) Publikacije koje je Institucija objavila, i) Formulari koje je Institucija objavila i smjernice za njihovo popunjavanje kao i podaci o proceduri koja slijedi, j) Način zapošljavanja, procedure i informacije o trenutno objavljenim konkursima za popunjavanje radnih mjesta u Instituciji, k) Informacije o tenderima, l) Često postavljena pitanja, (2) Pretraživanje i napredno pretraživanje po detaljnijim kriterijima koji trebaju: a) Podržavati naše latinične karaktere (č, ć, ž, š, đ), kao i sve ćirilične karaktere, b) Pretraživati Web sadržaje i dokumente u .doc, .xls, .txt, .htm, .html i .pdf formatima, c) Pretraživati po tačno unesenom izrazu ili po početku/kraju/sredini unesene riječi, d) Pretraživati po više riječi,			

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
	e) Podržati filtriranje rezultata po datumu, relevantnosti ili po abecednom redu, f) Podržati prikazivanje sljedećih informacija o pronađenom sadržaju: Naslov teksta ili dokumenta, Datum objave teksta ili dokumenta i Kategorija u kojoj se nalazi. (3) Svaka Web stranica mora sadržavati i: a) On-line pomoć, b) Link na Web stranicu Vijeća ministara, i c) Mapu sajta, (4) Na dnu svake Web stranice treba da budu prikazane sljedeće informacije: a) autorska prava, b) kontakt informacije, c) uvjeti korištenja, d) datum zadnje modifikacije Web stranice, e) link za pristupačnost. Član 16. (Minimalni zahtjevi za početnu (home) stranu) Početna (home) strana mora sadržavati najmanje sljedeće informacije: a) Puni naziv Institucije BiH, b) Logotip Institucije BiH, c) Kontakt e-mail adresa.			
Obaveza imenovanja	DA - član 19. Zakona o slobodi	-	ДА – члан 19. Закона о слободи приступа информацијама.	Obaveza imenovanja

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
koordinatora za pristup informacijama / udio institucija koje su ih imenovale	pristupa informacijama u BiH			službenika za informisanje koji obrađuje zahtjeve za pristup informacijama propisana je članom 19. Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH. O imenovanju službenika, obavještava se Ombudsmen za ljudska prava u BiH. Član 19. Službenik za informiranje Svaki javni organ imenuje službenika za informiranje koji obrađuje zahtjeve sačinjene u skladu s ovim Zakonom. Nakon imenovanja službenika za informiranje, njegovo ime i podaci za kontaktiranje dostavljaju se Ombudsmenu.
Broj institucija koje su imenovale koordinatore za pristup informacijama u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	Broj i udio	-	-	U skladu sa članom 22 i 23 Zakona o Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH Pravosudna komisija ima portparola koji obavještava javnost o radu Apelacionog i Osnovnog suda, Tužilaštva

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				Distrikta, Kancelarije za pravnu pomoć i Pravosudne komisije i vodi postupak pristupa informacijama u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH.
Obaveza uspostavljanja registra za pristup informacijama	Da/Ne (+ referenca na članove propisa) DA - Član 20. tačka b) Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH.	-	У Републици Српској ДА – члан 20.Закона о слободи приступа информацијама.	U skladu sa članom 20 stav (1) tačka b) Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH, postoji obaveza svakog javnog organa da sačini, objavi i dostavi indeks registar vrsta informacija koje su pod kontrolom javnog organa, oblik u kome su informacije na raspolaganju, kao i podatke o tome gdje se može pristupiti tim informacijama. Kao sastavni dio Vodiča za pristup informacijama, Indeks registar se stavlja na raspolaganje i dostavlja Ombudsmenu, javnoj i pravnoj biblioteki BiH i putem interneta, a dostupan je na zahtjev.

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
Obaveza objavljivanja statističkih podataka o slobodnom pristupu informacijama	Da/Ne (+ referenca na članove propisa) DA - Član 20. tačka c) Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH	-	У Републици Српској обавеза достављања Народној скупштини Републике Српске – члан 20. Закона о слободи приступа информацијама.	Obaveza objavljivanja statističkih podataka utvrđena je članom 20 stav (1) tačka c) Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH kojim je propisano da svaki javni organ objavljuje i dostavlja statističke podatke, po tromjesečnom prikazu koji se odnose, ali nisu ograničeni na broj primljenih zahtjeva, vrstu traženih informacija, utvrđene izuzetke, kao i odluke koje se donesu u toku postupka, te konačne odluke. Ovi statistički podaci se dostavljaju Parlamentarnoj skupštini BiH i Ombudsmenu, a dostupni su na zahtjev.
Broj institucija koje su uspostavile registre u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	Broj i udio	-	-	Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH donijela je Vodič za pristup informacijama pod kontrolom pravosudnih institucija Brčko distrikta BiH, čiji sastavni dio je Indeks registar

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				informacija pod kontrolom pravosudnih institucija Brčko distrikta BiH i koji sadrži sve informacije koje su pod kontrolom svake pojedinačne pravosudne institucije.
Broj institucija koje objavljuju statističke podatke u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	Broj i udio	-	-	Statistički podaci se objavljuju u Izvještaju o radu Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH, koji do sada, nisu dostavljani Parlamentarnoj skupštini BiH i Ombudsmenu.
Tijela koja su odgovorna za izricanje sankcija u slučaju kršenja propisa	Spisak tijela	-	Не прописују се казнене и прекршајне одредбе у Закону о слободи приступа информацијама.	Inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH vrši Upravni inspektorat ministarstva pravde BiH u skladu sa članom 22b Zakona, te u slučaju nepostupanja po rješenju o otklanjanju nepravilnosti u radu javnog organa u primjeni Zakona, po službenoj dužnosti pokreće

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				prekršajni postupak.
Broj izrečenih sankcija za slučajeve koji se odnose na pristup informacijama	Broj	-	-	U dosadašnjoj primjeni Zakona nije bilo izrečenih sankcija za pravosudne institucije Brčko distrikta BiH.
Tijela zadužena za promovisanje proaktivne transparentnosti tijela javne uprave	Spisak tijela	-	У Републици Српској сваки орган управе из своје надлежности промовише транспаретност.	web uredništvo Osnovnog i Apelacionog suda, Tužilaštva, portparol Pravosudne komisije i VSTV BiH u okviru svojih nadležnosti.
Broj institucija koje održavaju web stranicu objavljivanjem informacija koje moraju biti proaktivno objavljenje u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	Broj i udio	-	-	Sve pravosudne institucije u Brčko distriktu BiH, izuzev Pravobranilaštva, imaju web stranicu na kojoj redovno objavljuju informacije koje su vezane za rad ovih institucija.
Za svaku instituciju obuhvaćenu zakonom navedite podatke o potpunosti informacija objavljenih na web stranicama (prema naznačenoj kategoriji)	Generalno tajništvo VM BiH: • organizaciona struktura (organigram) institucije - DA • imena i kontakt podaci rukovodilaca organizacionih jedinica - DA • kontakt podaci sa poštanskim adresama i e-	-	Подаци за Министарство правде: http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mpr/Pages/default.aspx Објављен је Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Објављене су имена помоћника министра у ресорима и секретара Министарства Објављена је адреса и званична е-маил адреса Министарства правде Објављен је годишњи буџет и буџет правосудних институција	APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH organizaciona struktura (organigram) institucije - DA imena i kontakt podaci rukovodilaca organizacionih jedinica – DA

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
	mejl adresama - DA • zadaci i nadležnosti institucija -DA • godišnji budžet za tekuću godinu -DA • godišnji plan rada institucije za tekuću godinu - DA • godišnji izvještaj za prethodnu godinu - DA		Није објављен годишњи план и извјештај за претходну годину	kontakt podaci sa poštanskim adresama i e-mejl adresama- DA zadaci i nadležnosti institucija- DA godišnji budžet za tekuću godinu- NE godišnji plan rada institucije za tekuću godinu- DA godišnji izvještaj za prethodnu godinu- NE OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH organizaciona struktura (organigram) institucije - DA imena i kontakt podaci rukovodilaca organizacionih jedinica - DA kontakt podaci sa poštanskim adresama i e-mejl adresama- DA zadaci i nadležnosti institucija- DA godišnji budžet za tekuću godinu- NE godišnji plan rada institucije za tekuću godinu- NE godišnji izvještaj za prethodnu godinu- NE TUŽILAŠTVO BRČKO

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				DISTRIKTA BIH organizaciona struktura (organigram) institucije - DA imena i kontakt podaci rukovodilaca organizacionih jedinica - DA kontakt podaci sa poštanskim adresama i e-mejl adresama- DA zadaci i nadležnosti institucija- DA godišnji budžet za tekuću godinu- DA godišnji plan rada institucije za tekuću godinu- DA godišnji izvještaj za prethodnu godinu- DA KANCELARIJA ZA PRAVNU POMOĆ BRČKO DISTRIKTA BIH organizaciona struktura (organigram) institucije - NE imena i kontakt podaci rukovodilaca organizacionih jedinica - DA kontakt podaci sa poštanskim adresama i e-mejl adresama- DA

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
				zadaci i nadležnosti institucija- DA godišnji budžet za tekuću godinu- NE godišnji plan rada institucije za tekuću godinu- NE godišnji izvještaj za prethodnu godinu- NE PRAVOSUDNA KOMISIJA BRČKO DISTRIKTA BIH organizaciona struktura (organigram) institucije - DA imena i kontakt podaci rukovodilaca organizacionih jedinica - NE kontakt podaci sa poštanskim adresama i e-mejl adresama- DA zadaci i nadležnosti institucija- DA godišnji budžet za tekuću godinu- NE godišnji plan rada institucije za tekuću godinu- DA godišnji izvještaj za prethodnu godinu- NE
Za svaku instituciju obuhvaćenu zakonom navedite informacije o	• Da/Ne/NA + lista informacija (navedite reference na sljedeće standarde)	-	Министарство правде објављује нацрте закона и прописа из његове надлежности. Годишњи буџет за Министарство и правосудне институције се објављује на интернет страници. Објављују се и усвојени	

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
skupovima podataka koji su zaista objavljeni na web stranicama prema zahtjevima iz propisa	Generalno tajništvo VM BiH: • Konsolidovane (prečišćene) verzije svih primarnih propisa - DA • državni budžet za tekuću godinu - DA • rezultati posljednjih državnih izbora objavljenih na jednoj web stranici (tj. broj glasova za sve kandidate u svakoj izbornoj jedinici i imenovane predstavnike) - NE • ažuriranu državnu statistiku o BDP-u i nezaposlenosti - NE • godišnji (ili višegodišnji) plan rada vlade za tekuću godinu - DA • godišnji izvještaj vlade za prethodnu godinu - DA • zakonodavne prijedloge vlade upućene parlamentu - NE • javne tendere koje je objavila centralna vlada objedinjene na jednoj web stranici (tenderi Generalnog sekretarijata objavljeni na web stranici) • rezultate svih javnih tendera koje je dodijelila		закони из надлежности Министарства правде.	

Kriteriji	BiH	FBiH	Republika Srpska	Brčko distrikt (za ono što nije regulisano zakonom BiH)
	centralna vlada na jednoj web stranici (tenderi Generalnog sekretarijata objavljeni na web stranici) • registar preduzeća - NE • zemljišni registar - NE • plate pojedinih viših državnih službenika (generalni direktori, generalni sekretari, šefovi jedinica) u svim ministarstvima dostupne na web stranicama ministarstava ili na vladinom portalu. - NE			
Za svaku instituciju obuhvaćenu zakonom navedite informacije o redovnosti praćenja usklađenosti web stranica sa standardima	Redovnost po mjesecima	-	-	

Brčko distrikt BiH

a.

Ograničenja u slobodi pristupa informacijama propisana su Zakonom o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH, kojim je navedeno da podaci iz kaznene evidencije mogu se dati sudovima, tužilaštvima i organima unutrašnjih poslova u vezi s krivičnim postupkom koji se vodi protiv lica koje je ranije bilo osuđivano, kao i nadležnim organima za izvršenje krivičnopravnih sankcija i nadležnim organima koji učestvuju u postupku davanja amnestije, pomilovanja ili brisanja osude (član 212 stav1). Podaci iz kaznene evidencije mogu se, na obrazloženi zahtjev, dati i državnim organima ako još traju određene mjere sigurnosti ili pravne posljedice osude (član 212. stav 2.). Građanima se, na njihov zahtjev, mogu davati podaci o njihovoj osuđivanosti ili neosuđivanosti ako su im ti podaci potrebni radi ostvarivanja njihovih prava (član 212. stav 3.). Niko nema pravo da traži od građana da podnose dokaze o svojoj osuđivanosti, odnosno neosuđivanosti. (član 212. stav 4.).

Takođe, odredbe Zakona o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 49/06 i 76/11), uzimaju se u obzir pilikom primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama. Naime, u cilju zaštite prava na privatnost svaka institucija koja zaprimi zahtjev za pristup informacijama dužna je da u svakom konkretnom slučaju utvrdi mjeru i obim ličnih podataka koji nisu neophodni da bi se ostvarila svrha davanja podataka.

b.
Na rješenje kojim se odbija zahtjev za pristup informacijama, podnosilac zahtjeva ima pravo žalbe Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH u roku od u 15 dana od dana prijema rješenja, u skladu sa članom 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH u vezi sa članom 26. stav 1 i 2 Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH i članom 211 Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta BiH – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ br. 44/11 i 21/18). Protiv drugostepenog rješenja kojim je odlučeno po žalbi, podnosilac ima pravo pokrenuti upravni spor pred Osnovnim sudom Brčko distrikta BiH u roku od 30 dana od dana prijema rješenja, u skladu sa članom 17 Zakona o upravnim sporovima Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ br. 04/00 i 01/01).

c.
U članu 22 Zakona o Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH propisano je da Pravosudna komisija ima portparola, a članom 23 Zakona da je portparol nadležan za vođenje postupka pristupa informacijama u skladu sa Zakonom o pristupu informacijama u BiH.

d.
Posebno navedite koja tijela obavljaju sljedeće funkcije:

- Statistički podaci o pristupu informacijama dostavljaju se Parlamentarnoj skupštini BiH i Ombudsmenu, od strane svakog javnog organa, po tromjesečnom prikazu u skladu sa članom 20 stav 1 tačka c Zakona o slobodi pristupa informacijama. Ove podatke, za pravosudne institucije Brčko distrikta BiH prikuplja pomoćnik sekretara-portparol Pravosudne komisije, kao nadležni službenik u skladu sa članom 23 Zakona o Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH;
- U skladu sa članom 25 Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH, Vijeće ministara preuzima sve odgovarajuće mjere radi osiguranja propisnog i efikasnog provođenja ovog Zakona, a član 22 Zakona propisuje da je Ombudsmen ovlašćen za predlaganje uputstava za primjenu ovog Zakona svim nadležnim ministarstvima u BiH, u saradnji sa institucijama ombudsmena u F BiH i RS;
- Inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH vrši Upravni inspektorat ministarstva pravde BiH u skladu sa članom 22b Zakona, te u slučaju nepostupanja po rješenju o otklanjanju nepravilnosti u radu javnog organa u primjeni Zakona, po službenoj dužnosti pokreće prekršajni postupak. Sankcije za nepoštovanje Zakona izriče sud u prekršajnom postupku;
- Objava svih informacija vezanih za rad pravosudnih institucija vrši se na web stranicama pravosudnih institucija, putem saopštenja za javnost i sl.

Dostupne informacije za **kantone** su sljedeće:

Ministarstvo pravosuđa i uprave o primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 32/01 i 48/11) za područje **Unsko -sanskog kantona** ne vodi službene evidencije.

Ministarstvo pravosuđa i uprave **Županije Posavske** ne vodi službene evidencije o primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 32/01 i 48/11).

U Zeničko-dobojskom kantonu, Ministarstvo za pravosuđe i upravu ne vodi evidencije niti raspolaže podacima iz pitanja 50. d)

Na nivou **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde** ne postoji drugi zakon osim Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH kojim se ograničava slobodan pristup informacijama.

Jedini zakon koji se još primjenjuje na području Bosansko-podrinjskog kantona Goražde u domenu slobodnog pristupa informacijama je Zakon o zaštiti ličnih podataka BiH.

U **Srednjobosanskom kantonu** primjenjuje se federalni propis, ne raspolažemo podacima.

Hercegovačko-neretvanski kanton primjenjuje se federalni propis, ne raspolažemo podacima.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj** primjenjuje se Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 32/01 i 48/11), a ne raspolažemo podacima.

Kanton Sarajevo

Kriteriji	KANTON SARAJEVO
Spisak tijela koja su izvan područja primjene zakona o pristupu informacijama, ako postoje	Spisak tijela + referenca na članove propisa
Ograničenja slobodnom pristupu informacijama utvrđena zakonom o slobodi pristupa informacijama	Čl. 6,7. i 8, Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH
Ograničenja slobodnom pristupu informacijama utvrđena posebnim zakonima (osim zakona o slobodi pristupa informacijama) - (kao i referenca na propise i članove propisa)	Zakon o zaštiti ličnih podataka
Broj primljenih zahtijeva za slobodan pristup informacijama (posebno za 2016. i 2017. godinu)	27 zahtjeva u 2016 i 33 zahtjeva u 2017.
Broj odobrenih pristupa informacijama blagovremeno/ sa zakašnjenjem (posebno za 2016. i 2017. godinu)	27 odobrenih pristupa u 2016 i 33 odobrenih pristupa u 2017.
Broj primljenih zahtjeva za informacijama (posebno za 2016. i 2017. godinu)	27 zahtjeva u 2016 i 33 zahtjeva u 2017.
Potrebno je obrazloženje zahtjeva za informacijama (uz referencu na članove)	**Da** član 14. stav (3)
Zakonski rokovi za dostavljanje traženih informacija	najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva član 14. stav (6) Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH
Osiguranje prava na žalbu zbog odbijanja prava pristupa, uključujući pravo podnošenja tužbe sudu (uz referencu na članove)	**Da** član 14. st. (3) i (4) Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH
Broj zahtijeva za pristup informacijama na koje je uložena žalba (posebno za 2016. i 2017. godinu)	0 - nije bilo žalbi
Jasna definicija informacija koje moraju biti proaktivno objavljene i institucija koje ih objavljuju	informacije koje su pod kontrolom organa uprave, utvrđene Registrom - index Registra član 20. stav (1) tačka 2. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH
Obaveza imenovanja koordinatora za pristup informacijama/ udio institucija koje su ih imenovale	Javni oprgan dužan je odrediti - službenika zaduženog za slobodan pristup informacijama - član

	19. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH
Broj institucija koje su imenovale koordinatore za pristup informacijama u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	nije dostupan ovaj broj
Obaveza uspostavljanja registra za pristup informacijama	Da član 20. stav (1) tačka 2. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH
Obaveza objavljivanja statističkih podataka o slobodnom pristupu informacijama	Da član 20. stav (1) tač. 3. i 4. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH
Broj institucija koje su uspostavile registre u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	nije dostupan ovaj broj
Broj institucija koje objavljuju statističke podatke u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	nije dostupan ovaj broj
Tijela koja su odgovorna za izricanje sankcija u slučaju kršenja propisa	Federalno ministarstvo pravde
Broj izrečenih sankcija za slučajeve koji se odnose na pristup informacijama	nije dostupan ovaj broj
Tijela zadužena za promovisanje proaktivne transparentnosti tijela javne uprave	nije dostupno
Broj institucija koje održavaju web stranicu objavljivanjem informacija koje moraju biti proaktivno objavljenje u odnosu na ukupan broj institucija obuhvaćenih propisima o slobodnom pristupu informacijama	nije dosutpan ovaj broj
Za svaku instituciju obuhvaćenu zakonom navedite podatke o potpunosti informacija objavljenih na web stranicama (prema naznačenoj kategoriji)	• organizaciona struktura (organigram) institucije • imena i kontakt podaci rukovodilaca organizacionih jedinica • kontakt podaci sa poštanskim adresama i e-mejl adresama • zadaci i nadležnosti institucija • godišnji budžet za tekuću godinu • godišnji plan rada institucije za tekuću godinu • godišnji izvještaj za prethodnu godinu
Za svaku instituciju obuhvaćenu zakonom navedite informacije o skupovima podataka koji su zaista objavljeni na web stranicama prema zahtjevima iz propisa	• Da/Ne/NA + lista informacija (navedite • reference na sljedeće standarde) • Konsolidovane (prečišćene) verzije svih primarnih propisa • državni budžet za tekuću godinu • rezultati posljednjih državnih izbora objavljenih na jednoj web stranici (tj. broj glasova za sve kandidate u svakoj izbornoj jedinici i imenovane predstavnike) • ažuriranu državnu statistiku o BDP-u • i nezaposlenosti • godišnji (ili višegodišnji) plan rada vlade za tekuću godinu • godišnji izvještaj vlade za • prethodnu godinu • zakonodavne prijedloge vlade • upućene parlamentu • javne tendere koje je objavila centralna vlada objedinjene na jednoj web stranici • rezultate svih javnih tendera koje je dodijelila centralna vlada na jednoj web stranici • registar preduzeća

	• zemljišni registar • plate pojedinih viših državnih službenika (generalni direktori, generalni sekretari, šefovi jedinica) u svim ministarstvima dostupne na web stranicama ministarstava ili na vladinom portalu.
Za svaku instituciju obuhvaćenu zakonom navedite informacije o redovnosti praćenja usklađenosti web stranica sa standardima	Redovnost po mjesecima

51. (121) U vezi sa odgovorom na pitanje 21, pojasnite sljedeće oblasti o upravnim sudovima: a. Postoje li neke vrste upravnih akata i/ili radnji koje su isključene iz nadležnosti sudova b. Objasnite da li upravne predmete rade sudije specijalizovane samo za upravne predmete, uprkos nedostatku posebnih upravnih sudova? Ako je odgovor da, navedite kako je ova specijalizacija osigurana (npr. posebne obuka i postupak kvalifikacije).

Članom 10. stav (3) Zakona o upravnim sporovima **Bosne i Hercegovine (**sl. glasnik 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10), propisano je da se upravni spor ne može voditi: „u stvarima o kojima neposredno na osnovu ustavnih ovlaštenja odlučuju Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ili Predsjedništvo Bosne i Hercegovine“. Ovi upravni akti /ili radnji su isključene iz nadležnosti sudova. Članom 5. ovog zakona propisano je da upravne sporove rješava Upravno odjeljenje Suda Bosne i Hercegovine.

Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09, 74/09 i 97/09) u članu 10. uređuje organizaciju Suda BiH. Ovim članom je propisano da Sud BiH ima tri odjeljenja:

- krivično odjeljenje;
- upravno odjeljenje;
- apelaciono odjeljenje.

Članom 8. ovog zakona propisano je da je upravno odjeljenje nadležno da:

- odlučuje po tužbama protiv konačnih upravnih akata, odnosno kada se radi o šutnji administracije, institucija Bosne i Hercegovine i njenih organa, javnih agencija, javnih korporacija, institucija Distrikta Brčko i drugih organizacija utvrđenih zakonom države Bosne i Hercegovine, donesenih u vršenju javnih ovlaštenja;
- ocjenjuje zakonitost pojedinačnih i općih izvršnih upravnih akata donesenih na osnovu državnog zakona, pri obavljanju javnih dužnosti organa vlasti Bosne i Hercegovine;
- rješava imovinske sporove između države i entiteta, između države i Distrikta Brčko, između entiteta, između entiteta i Distrikta Brčko i između institucija Bosne i Hercegovine koje su povezane sa vršenjem javnih ovlaštenja;
- rješava sukob nadležnosti između sudova iz entiteta, i sudova entiteta i sudova Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, te između Suda Bosne i Hercegovine i bilo kojeg drugog suda**.**

Član 16. istog zakona propisuje organizaciju Apelacionog odjeljenja Suda BiH u okviru kojeg je uspostavljen Odjel III. koji između ostalog odlučuje po žalbama na odluke Upravnog odjeljenja.

U skladu s Poslovnikom Suda BiH, predsjednik Suda nadležan je da raspoređuje sudije na opće i posebne zadatke u bilo koje odjeljenje pa time i u Upravno odjeljenje Suda.

Centri za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj provode sveobuhvatne i adekvatne edukacije sudija i tužilaca u skladu sa potrebama i programima stručnog usavršavanja za sve referate pa time i za potrebe postupajućih sudija u Upravnom odjeljenju Suda Bosne i Hercegovine.

U **Federaciji BiH,**

a.

Sa aspekta Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj:11/05) ne postoje vrste upravnih akata i/ili radnji koje su isključene iz nadležnosti sudova.

b.

U okviru redovnih sudova koji su nadležni za postupanje u upravnim predmetima postoje posebna upravna odjeljenja.Osigurana je posebna obuka za sudije koji rade na upravnim predmetima u okviru plana obuka pri Centru za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine.

У Републици Српској

а.

Законом о управним споровима је прописано да се управни спор не може водити против 1) аката који се донијети у стварима у којима је судска заштита осигурана ван управног спора, 2) против аката донесених у стварима у којима је по изричитој одредби закона не може водити управни спор, 3) у стварима о којима неспоредно на основу уставних овлаштења одлучују Народна скупштина Републике Српске, предсједник Републике Српске или један од потпредсједника Републике. Изузетак у погледу аката из тачке 2. и 3. је да се може водити управни спор када је огран при доношења управног акта прекорачио границе своје надлежности или управни акт није донио непосредно на основу уставних овлаштења.

б.

У Републици Српској, Законом о управним споровима је прописано да у управним споровима одлучују окружни судови као првостепени суд. Судије који одлучују у управним споровима бирају се на исти начин као и друге судије. Није прописана обавеза пролажење посебних обука или посебан поступак квалификације. Судије се едукују у овом дијелу у погледу обавезне обуке судија код Јавне установе Центра за едукацију судија и јавних тужилаца у Републици Српској.

a.

U **Brčko distriktu BiH,** skladu sa odredbom člana 9. Zakona o upravnim sporovima ("Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine", broj 4/00 i 1/01) upravni spor se ne može voditi:

1. protiv akata donesenih u stvarima u kojima je sudska zaštita osigurana van upravnog spora;
2. protiv akata donesenih u stvarima o kojima se po izričitoj odredbi zakona ne može voditi upravni spor;
3. u stvarima o kojima neposredno na osnovu statutarnih ovlaštenja odlučuje Skupština Distrikta.

b.

Upravne predmete u prvom stepenu rješavaju sudije Osnovnog suda Brčko distrikta BiH koje su raspoređene u Građansko-privredno-upravno odjeljenje suda, u skladu sa članom 5.

Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH broj 096-0-Su-09-001062 od 20.03.2009. godine.

U drugom stepenu upravne predmete rješavaju sudije Apelacionog suda Brčko distrikta BiH koje su raspoređene u Građansko-privredno-upravno odjeljenje, na način kako je to predviđeno odredbama člana 4. Poslovnika o radu sudskih odjeljenja Apelacionog suda Brčko distrikta BiH.

Sudije koje postupaju po upravnim predmetima prolaze tokom kalendarske godine redovne godišnje edukacije u saradnji sa Pravosudnom komisijom Brčko distrikta BiH i entitetskim Centrima za edukaciju sudija i tužilaca, a uz prethodnu saglasnost predsjednika sudova.

U **kantonima**, ovo pitanje regulisano je Zakonom o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 11/05).

52. (128) U vezi sa odgovorom na pitanje 121, navedite informacije o strategiji za smanjenje zaostalih predmeta koje će Ombudsman smanjiti. Pošto se broj realiziranih preporuka značajno smanjuje, navedite neko objašnjenje ovog problema i informacije o vrsti predmeta (i institucija) gdje je stopa odgovora najniža.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine kontinuirano poduzimaju mjere u cilju smanjenja broja predmeta prenesenih i prošlih godina. S tim u vezi, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine u narednom periodu planiraju usvojiti i akcioni plan za rješavanje zaostalih predmeta, a u cilju smanjenja broja istih. Također, na smanjenje predmeta prenesenih iz prethodnih godina značajno će uticati i jačanje ljudskih kapaciteta putem, odnosno zapšljavanje sedam novih pravnika, koji će biti zaduženi za rad na predmetima.

Dosadašnja praksa Ombudsmena Bosne i Hercegovine pokazala je dva moguća rješenja za smanjenje broja nerealizovanih preporuka: 1) izmjena zakonodavnog okvira i 2) jačanje uloge institucije kroz promociju i jačanje svijesti kod odgovornih organa što zahtjeva značajno snažniji angažman ombudsmena i osoblja institucije Ombudsmena. Uspostavljanje saradnje sa institucijom Ombudsmena, odnosno visok stepen realizacije preporuka Ombudsmena, ovisi o spremnosti javnih organa da iste realiziraju. Nakon izdavanja preporuke, Ombudsmeni nemaju ovlaštenje da putem sankcija ishoduju realizaciju preporuke, pa se zagovaranje putem medijskih istupa i saradnje sa nevladinim sektorom pokazao kao efikasan način povećanja realizacije preporuka.

Kada je riječ o izdatim preporukama, tabela ispod prikazuje broj izdatih preporuka u periodu od 2015. godine do 2017. godine sa statusom realizacije. Od ukupnog broja izdatih preporuka, najveći broj preporuka u kojima nije zaprimljen odgovor, odnosi se na oblast uprave, pristupa informacijama, radnih odnosa kao i imovinsko-pravnih odnosa i to od strane javnih organa na svim nivoima vlasti, posebno organa lokalne samouprave i upravnih organa na entitetskim nivoima.

Godina	**2015**	**2016**	**2017**
Ukupan broj žalbi	2966	2977	3160
Broj izdatih preporuka	293	250	336
Djelimično realizirana	4,32 %	5,24%	3,39%
Nema odgovora	14,81%	22,09%	20,39%
Nije realizirana	21,29%	23,22%	18,98%

Ostvarena saradnja	27,77%	17,97 %	22,09%
Realizirana	31,79%	31,46 %	35,12%
Ukupno žalbi sa izdatim preporukama	324	267	353

53. (130) U vezi sa odgovorom na pitanje 130, dopunite odgovor nedostajućim informacijama o tome koji su mehanizmi ili strukture za koordinaciju politike unutar države u pružanju usluga i koji je njihov način rada?

Strateški okvir za reformu javne uprave u **Bosni i Hercegovini** 2018-2022. uključuje reformsku oblast Pružanje usluga, a planirani cilj u ovoj reformskoj oblasti je: Javna uprava u Bosni i Hercegovini orijentirana je ka korisnicima tako što stručno prati i shvata njihove potrebe i očekivanja te na osnovu njih unapređuje svoje poslovne procese i upravno postupanje, smanjuje administrativno opterećenje, omogućava dostupnost usluga različitim kanalima komunikacije, uz osiguranje visokog kvaliteta i smanjenje cijene usluge.

PAR Strateški okvir predviđa da će za potrebe koordinacije provedbe zajedničke politike svaki upravni nivo delegirati svoje predstavnike za rad međuvladinih radnih tijela na nivou političkog i operativnog upravljanja i koordinacije, s tim da djelovanje međuvladinih radnih struktura polazi od principa definiranih Zajedničkom platformom, a detaljne uloge, odgovornost, predmet i procedure rada će se dodatno razraditi i usaglasiti. Dokument predviđa i dalje unapređenje postojećeg mehanizma upravljanja i koordinacije.

Oblast usluga bila je djelimično obuhvaćena kroz reformske oblasti Upravni postupci i upravne usluge i e-Uprava. U skladu sa Zajedničkom platformom operativna koordinacija se, osim na nivou koordinatora za reformu javne uprave, odvijala i na nivou dva nadzorna tima – za upravne postupke i informacione tehnologije. Uloge, odgovornosti i rad ovih tijela regulirane su Zajedničkom platformom i poslovnicima o radu.

Mehanizmi i struktura koordinacije politika unutar države u pružanju usluga nisu u nadležnosti Ministarstva pravde BiH.

U **Federaciji BiH,**
Koordinacija organa uprave kao proces međusobne saradnje, informiranja u procesu pružanja usluga kao I u procesu koordinacije politika u kontekstu ‘’pružanja usluga građanima’’ propisana je osnovnim tzv. sistemskim propisima kao I pojedinačnim sektorskim propisima za svaku pojedinačnu oblast uzimajući u obzir specifičnost uređenja Bosne i Hercegovine i nadležnosti svih nivoa vlasti.

Zakon o budžetima FBiH (Službene novine FBiH br.102/13; 9/14; 13/14; 8/15; 91/15;102/15;104/16) uređeno je da se za potrebe koordinacije fiskalne politike u Federaciji uspostavlja se Fiskalno koordinacijsko tijelo Federacije sa ciljem osiguravanja makroekonomske stabilnosti i fiskalne održivosti Federacije. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je donijela Rješenje o imenovanju fiskalnog koordinacionog tijela FBiH (111. sjednica Vlade od 24.04.2014. godine) u čiji sastav ulaze: federalni ministar finansija, kantonalni ministri finansija i predstavnik Saveza općina i gradova u Federaciji.

Fiskalno koordinacijsko tijelo nadležno je i odgovorno za:

- koordinaciju fiskalne politike u Federaciji;

- prijedlog fiskalnih ciljeva budžeta: Federacije, kantona, jedinica lokalne samouprave i vanbudžetskih fondova;
- utvrđivanje makroekonomskih projekcija i projekcija ukupnih poreznih i neporeznih prihoda u Federaciji;
- kontrola implementacije fiskalnih pravila iz člana 42. ovog Zakona;
- prijedlog gornje granice zaduženja budžeta: Federacije, kantona, jedinica lokalne samouprave i vanbudžetskih fondova;
- utvrđivanje stanja i projekcije duga u Federaciji;
- utvrđivanje mjera i aktivnosti u cilju osiguranja stabilnosti servisiranja duga;
- utvrđivanje kriterija i visine novih zaduživanja u vezi sa ukupnim ograničenjima zaduženja za narednu fiskalnu godinu;
- praćenje realizacije utvrđenih ciljeva i kriterija kod donošenja i izvršavanja budžeta, te predlaganje korektivnih mjera i aktivnosti;
- koordinacija aktivnosti u poštivanju budžetskih kalendara tokom pripreme, usvajanja, izvršenja i revizije budžeta Federacije, kantona, jedinica lokalne samouprave i vanbudžetskih fondova;
- predlaganje prioriteta u unapređenju sektora javnih finansija;
- usvajanje prijedloga kratkoročnih i dugoročnih makroekonomskih projekcija;
- ostala pitanja iz oblasti javnih finansija i
- usvajanje poslovnika o radu i drugih akata potrebnih za rad Fiskalnog koordinacijskog tijela Federacije.

Vlada FBiH donijela je Odluku godine o usvajanju Strategije obuke za zaposlenike u jedinicama lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine (V broj 199/2012, od 22.02.2012.), te u skladu sa Strategijom na 156. sjednici od 18.03.2015. godine donijela Rješenje o imenovanju članova Koordinacijskog tijela za obuku u okviru sistema obuke za jedinice lokalne samouprave U sastav tijela ulaze predstavnici resornih federalnih organa i predstavnici općina i gradova FBiH. Zadatak Koordinacijskog tijela je iniciranje redovnih analiza potreba za obukom i usklađivanje prioriteta za obuku; iniciranje izrade i usaglašavanje cjelokupne strategije i planova obuke; nadzor nad realizacijom strategije i planova obuke; razmatranje i pokretanje inicijativa za unapređenje zakonskog okvira za obuku i stručno usavršavanje zaposlenih i izabranih zvaničnika u organima lokalne samouprave, uključujući i pitanje postepenog uspostavljanja kontrole i osiguranja kvaliteta obuke; promoviranje stalnog razvoja kapaciteta aktera u okviru sistema obuke.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa Odlukom o usvajanju okvira interoperabilnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj 56/16), na 70. sjednici, održanoj 22.09.2016. godine, donijela je Rješenje o imenovanju Koordinacije za interoperabilnost FBiH čiji su članovi predstavnici resornih federalnih organa sa osnovnim zadatcima da: priprema i usaglašava nacrte i prijedloge dokumenata koje usvaja Vlada Federacije Bosne i Hercegovine vezano za interoperabilnost, usaglašava prijedloge planskih i provedbenih dokumenata koje usvaja Vlada Federacije Bosne i Hercegovine vezane za interoperabilnost, aktivno učestvuje u praćenju provođenja planiranih aktivnosti u cilju uspostave i održavanja Okvira interoperabilnosti, koordinira primjenu i provođenja Okvira intero-perabilnosti između institucija, te unutar vlastitih organizacija, koordinira aktivnosti i projekata institucija iz oblasti interoperabilnosti, potiče i razvija svijesti o potrebi primjene i provođenja Okvira interoperabilnosti, godišnje izvještava Vladu Federacije Bosne i Hercegovine o svom radu, uključujući i dostavljanje informacija o stanju razvijenosti interoperabilnosti institucija, kao i

da je zaduženo za uspostavljanje, održavanje i korištenje biblioteke stra-teških i provedbenih dokumenata interoperabilnosti, metodoloških dokumenata, kataloga tehničkih normi i sl.

Zakonom o razvojnom planiranju u Federaciji Bosne i Hercegovine koji je stupio na snagu u maju 2017. godine („Službene novine Federacije BiH“, broj 32/17) su uređeni : ciljevi i principi razvojnog planiranja i upravljanja razvojem Federacije Bosne i Hercegovine, kantona i jedinica lokalne samouprave, vrste strateških dokumenata, vrste dokumenata neophodnih u postupku implementacije strateških dokumenata, tijela odgovorna za razvojno planiranje i upravljanje razvojem, proces razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u Federaciji, programiranje, monitoring, evaluacija i izvještavanje o implementaciji strateških dokumenata, finansiranje implementacije strateških dokumenata i nadzor nad primjenom ovog zakona.

S obzirom da je uočena potreba za boljom povezanosti sektorskih politika sa finansijskim planovima gdje u većini slučajeva ne postoji dovoljno jasna veza između ove dvije komponente, usvojen je i Zakon o razvojnom planiranju I upravljanju razvojem u Federaciji BiH s ciljem jačeg povezivanja između mjera odnosno politika koje institucije namjeravaju provoditi I finansijskih sredstava planiranih budžetima.

Dakle, trenutno postoji obaveza da institucije prilikom izrade programa rada za svaku aktivnost predvide finansijska sredstva za njihovu realizaciju. S druge strane, prilikom izrade budžeta ne postoji obaveza definisanja budžeta na nivou aktivnosti, nego se finansije definišu na nivou budžetskog programa (koji predstavlja skup više aktivnosti), te u tom smislu postoji određena neusklađenost između ova dva procesa. Međutim, Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH, predviđeno je značajnije povezivanje programa rada i srednjoročnog i godišnjeg budžeta. Trenutno je u fazi izrade je nova uredba koja proizilazi iz navedenog zakona, kojom se propisuje novi način izrade srednjoročnog i godišnjeg programa rada koji će biti u potpunosti usaglašen da procesom izrade srednjoročnog i godišnjeg budžeta. U tom smislu će biti usaglašen terminološki i vremenski proces izrade programa rada i budžeta kao i hijerarhijska struktura dokumenata, te će u potpunosti biti vidljive aktivnosti i u programima rada i u budžetima.

Institucionalni okvir za razvojno planiranje i upravljanje razvojem u Federaciji čine: Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, federalni organi uprave i federalne upravne organizacije, Federalni zavod za programiranje razvoja, vlade kantona, kantonalni organi uprave i kantonalne upravne organizacije, jedinice lokalne samouprave i tijela za poslove razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u kantonima i jedinicama lokalne samouprave.

Savjetodavna tijela su: Vijeće za razvojno planiranje i upravljanje razvojem Federacije Bosne i Hercegovine i vijeća za razvojno planiranje i upravljanje razvojem u kantonima.

Vijeće Federacije razmatra i daje preporuke:

a) o ključnim razvojnim prioritetima u Federaciji;
b) o Strategiji razvoja Federacije, sektorskim strategijama Federacije i njihovoj međusobnoj usklađenosti, a prije njihovog dostavljanja Vladi Federacije na razmatranje;
c) o usklađenosti strategija razvoja kantona sa Strategijom razvoja Federacije, a prije njihovog dostavljanja vladi kantona na razmatranje;
d) o razvojnim programima koji zahtijevaju zajedničko djelovanje različitih institucija Federacije i kantona, a u okviru Strategije razvoja Federacije;

e) u slučaju suprotstavljenih razvojnih prioriteta među sektorima;
f) o Godišnjem izvještaju o razvoju Federacije;
g) za unapređenje sistema razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u Federaciji;
h) u pogledu drugih poslova iz oblasti razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u Federaciji.

Također, Poslovnikom o radu Vlade FBiH - Prečišćeni tekst ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/10, 37/10 i 62/10), propisan je način ostvarivanja koordinacije Vlade FBiH sa drugim nivoima Vlasti I to: Vijećem ministara BiH, kantonima, općinama I gradovima, Vladom RS-a i Vladom Brčko Distrikta BiH.

Sporazum o uređenju međusobnih odnose prava i obaveza Federalne uprave policije I kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova u vezi održavanja i informacionog Sistema za elektronsku razmjenu podataka zaključen 2014. godine.

У **Републици Српској,**
Републички органи управе - 16 министарстава, 5 самосталних републичких управа и управних организација и 19 републичких управа и управних организација у саставу министарстава пружају услуге грађанима у оквиру својих надлежности које су тачно утврђене Законом о републичкој управи. Републички органи управе у складу са својим надлежностима планирају политике у области пружања услуга . Пословником о раду Владе прописани су механизми координације политика. У складу са Пословником о раду Владе Републике Српске право предлагања политика тј. уопште материјала за сједницу Владе имају министарства, самосталне републичке управе и републичке управне организације у чијој надлежности је питање на које се материјал односи. Прије достављања на сједницу Владе обрађивач обавезно прибавља мишљења надлежних органа у складу са Пословником о раду Владе Републике Српске. На основу члана 10. Пословника о раду Владе Републике Српске предвиђен је још један вид међуинституционалне координације – стална радна тијела. Ради давања мишљења и приједлога о питањима из надлежности Владе и усклађивања ставова републичких органа управе, прије разматрања неког приједлога на сједници Владе, Влада формира стална радна тијела. Стална радна тијела Владе Републике Српске су: Одбор за унутрашњу политику, Одбор за привреду и финансије, Одбор за друштвене дјелатности и Кадровска комисија Владе Републике Српске. Након што политике прођу све наведене механизме – добију неопходна мишљења релевантних институција и разматрање на одборима Владе, исте се достављају Генералном секретаријату Владе Републике Српске који врши провјеру да ли су испоштовани сви механизми утврђени Пословником о раду Владе након чега се политика разматра на сједници Владе. Генерални секретаријат Владе ће одређену политику вратити предлагачу уколико истој недостаје једно од потребних мишљења надлежне иституције или уколико политика није разматрана на сједници Одбора и о истом ће обавјестити предлагача.

Генерални секретаријат Владе Републике Српске има битну улогу и у процесу планирања политика републичких органа управе тако што осигурава усаглашеност планова рада републичких органа управе и стратешких и планских докумената Владе Републике Српске. Такође, Генерални секретаријат Владе Републике Српске има координативну улогу када је у питању израда стратешких и планских докумената Владе Републике Српске.

Zakonom o javnoj upravi **Brčko distrikta Bosne i Hercegovin**e propisane su osnove koje se odnose na osnivanje, organizovanje, položaj, ulogu, ovlaštenja i obaveze javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kao i druga pitanja od značaja za organizovanje i rad javne uprave.

Javnu upravu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine čine:

a) Odjeljenja Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine;
b) Kancelarija gradonačelnika;
c) Direkcija za finansije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine;
d) Kancelarija za upravljenje javnom imovinom;
e) Kancelarija koordinatora za Brčko distrikt pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine;
f) Ostali organi uprave kada je to predviđeno zakonom. Vladu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine čine gradonačelnik, dogradonačelnik, glavni koordinator i šefovi odjeljenja Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broji 12 odjeljenja.

Poslovnikom o radu Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je propisano da su ovlašteni predlagači tačaka dnevnog reda za sjednice Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine članovi Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, rukovodioci organa javne uprave i šef Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Materijal koji se kandiduje za sjednicu Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine prethodno se provjerava da li je pripremljen u skladu sa Poslovnikom o radu Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odnosno da li je isti dostavljen u obliku u kome se predmetni propis donosi. Predlagač je dužan Sekretarijatu Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine dostaviti materijal s pribavljenim mišljenjima i informacijama o provedenim konsultacijama i učešću javnosti uz prethodno provedene procedure za izradu zakona i drugih propisa. Materijal mora biti jezički i stilski uređen.

Sekretarijat Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine vrši provjeru materijala koji se kandiduju za sjednicu Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Sekretarijat Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je dužan materijal vratiti predlagaču ukoliko nije sačinjen u obliku i na način utvrđen Poslovnikom o radu Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Sekretar Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je odgovoran za pripremu i tehničku podršku za održavanje sjednica Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Sekretar Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine sve prispjele materijale za sjednicu Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u roku od 24 sata od prijema upućuje Sektoru za opšte poslove i strateško planiranje na pripremu i tehnički obradu. Sekretar Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine obavezno prije utvrđivanja dnevnog reda dostavlja glavnom koordinatoru Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine prijedlog dnevnog reda za narednu sjednicu Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

O konačnom prijedlogu dnevnog reda odlučuje gradonačelnik ili u njegovom odsustvu dogradonačelnik.

Dostupne informacije za **kantone** su sljedeće:

U **Unsko-sanskom kantonu**, organi uprave odgovorni su, u okviru svoje nadležnosti, za stanje u oblastima za koje su osnovani i to u pogledu izvršavanja zakona i drugih propisa i zakonitost upravnih i drugih akata koji se donose u izvršavanju tih propisa, kao i za tačnost i ažurnost podataka koja podnose nadležnim zakonodavnim i izvršnim organima vlasti i za tačnost i ažurnost podataka o kojima, na osnovu zakona i drugog propisa, vode propisane službene evidencije.U ostvarivanju vlastitih odgovornosti organi uprave, Kantona dužni su redovno u određenim vremenskim periodima informirati Vladu Kantona o stanju i problemima i mjerama koje bi trebalo preduzimati, a gradski, odnosno općinski organi uprave o tom stanju informiraju gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika. Kada se u određenoj oblasti ne izvršavaju zakoni i drugi propisi, organi uprave dužni su odmah preduzeti konkretne mjere za koje su ovlašteni, odnosno Vladi kantona, gradonačelniku ili općinskom načelniku predložiti preduzimanje odgovarajućih hitnih mjera iz njihove nadležnosti za rješavanje tih problema u skladu sa zakonom. Organi uprave dužni su sarađivati sa organima uprave drugog nivoa vlasti u svim pitanjima koja su od zajedničkog interesa za te organe uprave. Međusobni odnosi organa uprave na svim nivoima vlasti zasnivaju se na ovlaštenjima koja su za te organe utvrđena ustavom i zakonom i drugim propisima i na saradnji, međusobnom informiranju i dogovaranju. U ostvarivanju međusobne saradnje organi uprave na istom nivou vlasti obavezni su jedni drugima dostavljati određene podatke i informacije kojima raspolažu i do kojih dolaze u obavljanju svojih poslova, a koji su potrebni za obavljanje poslova iz njihove nadležnosti, s tim da, prema potrebi, mogu osnovati zajedničke stručne komisije, ili radne grupe za izvršenje određenog zadatka, organizirati savjetovanja i ostvarivati druge oblike međusobne saradnje od zajedničkog interesa o čemu zajednički odlučuju rukovodioci zainteresiranih organa uprave. Federalni organi imaju ovlaštenja da prema kantonalnim, općinskim i gradskim organima uprave preduzimaju sve one mjere i aktivnosti kojima se osigurava obavljanje svih poslova državne uprave koji su federalnim propisom povjereni na vršenje kantonu, općini ili gradu kao i zadatke koji proizilaze iz međunarodnih ugovora, a kantonalni, općinski i gradski organi uprave obavezni su postupati po tim mjerama i aktivnostima federalnih organa uprave. U obavljanju poslova koji proizilaze iz federalnih zakona i drugih federalnih propisa i međunarodnih ugovora za čije su obavljanje, pored federalnih organa uprave, ovlašteni i kantonalni, općinski i gradski organi uprave, u tim slučajevima federalni organi uprave u okviru svoje nadležnosti imaju pravo tražiti od odgovarajućih kantonalnih općinskih i gradskih organa uprave podatke, spise i dokumentaciju i obavještenja o obavljanju poslova predviđenih u tim propisima i međunarodnim ugovorima, a ti organi su obavezni dostaviti tražene podatke, spise, dokumentaciju i obavještenja u rokovima koje su odredili federalni organi uprave.Ako federalni organ uprave utvrdi da kantonalni, općinski i gradski organi uprave ne izvršavaju federalne zakone i druge federalne propise i međunarodne ugovore, ili ih pogrešno, ili nepravilno izvršavaju, u tom slučaju federalni organ uprave obavezan je o tome pisano upozoriti nadležni kantonalni, općinski i gradski organ uprave i tražiti da bez odlaganja obavljaju predviđene poslove, a istovremeno pisano obavijestiti i vladu kantona, odnosno općinskog načelnika i gradonačelnika kako bi ti organi, u granicama svojih nadležnosti, preduzeli odgovarajuće mjere da kantonalni, općinski i gradski organi uprave obavljaju poslove na koje je ukazao federalni organ uprave. Ako kantonalni, općinski i gradski organ uprave i poreddatog upozorenja ne izvršavaju federalne propise i međunarodne ugovore i ako bi odlaganje obavljanja tih poslova moglo izazvati teže štetne posljedice, u tom slučaju federalni organ uprave dužan je o tim pitanjima odmah pisano obavijestiti Vladu Federacije. Odnosi kantonalnih organa uprave i općinskih i gradskih organa uprave na području kantona zasnivaju se na obavezama koje svaki od tih organa ima u odnosu na izvršavanje kantonalnih zakona i drugih kantonalnih propisa. Kantonalni organi uprave obavezni su pratiti stanje i preduzimati potrebne mjere da općinski i

gradski organi uprave obavljaju poslove iz oblasti uprave koji su kantonalnim zakonom povjereni na vršenje općini, odnosno gradu i u tom pogledu imaju pravo tražiti određene podatke i obavještenja, a općinski i gradski organi uprave dužni su dostavljati te podatke i obavještenja u rokovima koje odredi kantonalni organ uprave. Ako općinski i gradski organi uprave ne izvršavaju kantonalne zakone i druge propise, kantonalni organ uprave u čiju nadležnost spada izvršavanje kantonalnog zakona, dužan je sa tim upoznati Vladu kantona, kao i općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika radi preduzimanja odgovarajućih mjera.

U **Posavskom kantonu**, politika pružanja usluga osigurana je odredbama čl. 1. i 2. Zakonom o upravnom postupku FBiH (Službene novine Federacije BiH", broj: 2/98 i 48/99) koji se na jedinstven način primjenjuje na cijeloj teritoriji FBiH. Po ovom zakonu dužni su postupati organi uprave Federacije Bosne i Hercegovine i organi uprave kantona, kao i gradske i općinske službe za upravu i drugi organi kad u upravnim stvarima, neposredno primjenjujući propise, rješavaju o pravima, obavezama ili pravnim interesima građana, pravnih lica ili drugih stranaka. Nadležna tijela kantona mogu donositi dopunska pravila upravnog postupka, koja moraju biti sukladna ovom zakonu. Po ovom zakonu dužna su postupati i poduzeća (društva), ustanove i druga pravna lica kad u obavljanju javnih ovlasti koje su im povjerene zakonom ili propisom gradskog ili općinskog vijeća rješavaju u upravnim stvarima.

Što se tiče politike pružanja usluga - tijela uprave poslove iz svoje nadležnosti obavljaju samostalno, u granicama ovlasti utvrđenih u Ustavu, zakonu i drugim propisima. Nadalje, tijela uprave dužna su u svom radu osigurati učinkovito i potpuno ostvarivanje svih prava i sloboda građana koja su predviđena u Ustavu Županije Zapadnohercegovačke.

Temeljem članka 4. Zakona o organizaciji tijela uprave i rad tijela uprave zasniva se na načelu zakonitosti, transparentnosti, javnosti, odgovornosti, učinkovitosti, ekonomičnosti, profesionalnoj nepristranosti i političkoj neovisnosti, ukoliko za određene izuzetne situacije za neke od ovih načela zakonom nije drukčije određeno. Tijela uprave u Županiji Posavskoj su dužna surađivati s tijelima uprave druge razine vlasti u svim pitanjima koja su od zajedničkoga interesa za ta tijela uprave. Međusobni odnosi tijela uprave na svim razinama vlasti temelje se na ovlastima koje su za ta tijela utvrđene ustavom i zakonom i drugim propisima i na suradnji, međusobnom informiranju i dogovaranju.

U **Tuzlanskom kantonu**, organi uprave odgovorni su, u okviru svoje nadležnosti, za stanje u oblastima za koje su osnovani i to u pogledu izvršavanja zakona i drugih propisa i zakonitost upravnih i drugih akata koji se donose u izvršavanju tih propisa, kao i za tačnost i ažurnost podataka koje podnose nadležnim zakonodavnim i izvršnim organima vlasti i za tačnost i ažurnost podataka o kojima, na osnovu zakona i drugog propisa, vode propisane službene evidencije. U ostvarivanju vlastitih odgovornosti organi uprave, Kantona dužni su u određenim vremenskim periodima informisati Vladu Kantona o stanju, problemima i mjerama koje bi trebalo preduzimati, a gradski, odnosno općinski organi uprave o tom stanju informišu gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika. Kada se u određenoj oblasti ne izvršavaju zakoni i drugi propisi, organi uprave dužni su odmah preduzeti konkretne mjere za koje su ovlašteni, odnosno Vladi kantona, gradonačelniku ili općinskom načelniku predložiti preduzimanje odgovarajućih hitnih mjera iz njihove nadležnosti za rješavanje tih problema u skladu sa zakonom. Organi uprave dužni su sarađivati sa organima uprave drugog nivoa vlasti u svim pitanjima koja su od zajedničkog interesa za te organe. Međusobni odnosi organa uprave na svim nivoima vlasti zasnivaju se na ovlaštenjima koja su za te organe utvrđena ustavom i zakonom i drugim propisima i na saradnji, međusobnom informisanju i dogovaranju. U ostvarivanju međusobne saradnje organi uprave na istom nivou vlasti obavezni su jedni drugima

dostavljati podatke i informacije kojima raspolažu i do kojih dolaze u obavljanju svojih poslova, a koji su potrebni za obavljanje poslova iz njihove nadležnosti, prema potrebi, mogu osnovati zajedničke stručne komisije, ili radne grupe za izvršenje određenog zadatka, organizirati savjetovanja i ostvarivati druge oblike međusobne saradnje od zajedničkog interesa o čemu zajednički odlučuju rukovodioci zainteresiranih organa uprave. Federalni organi imaju ovlaštenja da prema kantonalnim, općinskim i gradskim organima uprave preduzimaju sve one mjere i aktivnosti kojima se osigurava obavljanje svih poslova državne uprave koji su federalnim propisom povjereni na vršenje kantonu, općini ili gradu kao i zadatke koji proizilaze iz međunarodnih ugovora, a kantonalni, općinski i gradski organi uprave obavezni su postupati po tim mjerama i aktivnostima federalnih organa uprave. U obavljanju poslova koji proizilaze iz federalnih zakona i drugih federalnih propisa i međunarodnih ugovora za čije su obavljanje, pored federalnih organa uprave, ovlašteni i kantonalni, općinski i gradski organi uprave, federalni organi uprave u okviru svoje nadležnosti imaju pravo tražiti od odgovarajućih kantonalnih općinskih i gradskih organa uprave podatke, spise i dokumentaciju kao i obavještenja o obavljanju poslova predviđenih u tim propisima i međunarodnim ugovorima, a ti organi su obavezni dostaviti tražene podatke, spise, dokumentaciju i obavještenja u rokovima koje su odredili federalni organi uprave. Ako federalni organ uprave utvrdi da kantonalni, općinski i gradski organi uprave ne izvršavaju federalne zakone i druge federalne propise i međunarodne ugovore, ili ih pogrešno, ili nepravilno izvršavaju, federalni organ uprave obavezan je o tome pisano upozoriti nadležni kantonalni, općinski i gradski organ uprave i tražiti da bez odlaganja obavljaju predviđene poslove, a istovremeno pisano obavijestiti i vladu kantona, odnosno općinskog načelnika i gradonačelnika kako bi ti organi, u granicama svojih nadležnosti, preduzeli odgovarajuće mjere da kantonalni, općinski i gradski organi uprave obavljaju poslove na koje je ukazao federalni organ uprave. Ako kantonalni, općinski i gradski organ uprave i pored datog upozorenja ne izvršavaju federalne propise i međunarodne ugovore i ako bi odlaganje obavljanja tih poslova moglo izazvati teže štetne posljedice, u tom slučaju federalni organ uprave dužan je o tim pitanjima odmah pisano obavijestiti Vladu Federacije. Odnosi kantonalnih organa uprave i općinskih i gradskih organa uprave na području kantona zasnivaju se na obavezama koje svaki od tih organa ima u odnosu na izvršavanje kantonalnih zakona i drugih kantonalnih propisa. Kantonalni organi uprave obavezni su pratiti stanje i preduzimati potrebne mjere da općinski i gradski organi uprave obavljaju poslove iz oblasti uprave koji su kantonalnim zakonom povjereni na vršenje općini, odnosno gradu i u tom pogledu imaju pravo tražiti određene podatke i obavještenja, a općinski i gradski organi uprave dužni su dostavljati te podatke i obavještenja u rokovima koje odredi kantonalni organ uprave. Ako općinski i gradski organi uprave ne izvršavaju kantonalne zakone i druge propise, kantonalni organ uprave u čiju nadležnost spada izvršavanje kantonalnog zakona, dužan je sa tim upoznati Vladu kantona, kao i općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika radi preduzimanja odgovarajućih mjera.

U **Zeničko-dobojskom kantonu**, organi uprave odgovorni su, u okviru svoje nadležnosti, za stanje u oblastima za koje su osnovani i to u pogledu izvršavanja zakona i drugih propisa i zakonitost upravnih i drugih akata koji se donose u izvršavanju tih propisa, kao i za tačnost i ažurnost podataka koja podnose nadležnim zakonodavnim i izvršnim organima vlasti i za tačnost i ažurnost podataka o kojima, na osnovu zakona i drugog propisa, vode propisane službene evidencije.U ostvarivanju vlastitih odgovornosti organi uprave, Kantona dužni su redovno u određenim vremenskim periodima informirati Vladu Kantona o stanju i problemima i mjerama koje bi trebalo preduzimati, a gradski, odnosno općinski organi uprave o tom stanju informiraju gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika. Kada se u određenoj oblasti ne izvršavaju zakoni i drugi propisi, organi uprave dužni su odmah preduzeti konkretne mjere za koje su ovlašteni, odnosno Vladi kantona, gradonačelniku ili općinskom načelniku predložiti

preduzimanje odgovarajućih hitnih mjera iz njihove nadležnosti za rješavanje tih problema u skladu sa zakonom. Organi uprave dužni su sarađivati sa organima uprave drugog nivoa vlasti u svim pitanjima koja su od zajedničkog interesa za te organe uprave. Međusobni odnosi organa uprave na svim nivoima vlasti zasnivaju se na ovlaštenjima koja su za te organe utvrđena ustavom i zakonom i drugim propisima i na saradnji, međusobnom informiranju i dogovaranju. U ostvarivanju međusobne saradnje organi uprave na istom nivou vlasti obavezni su jedni drugima dostavljati određene podatke i informacije kojima raspolažu i do kojih dolaze u obavljanju svojih poslova, a koji su potrebni za obavljanje poslova iz njihove nadležnosti, s tim da, prema potrebi, mogu osnovati zajedničke stručne komisije, ili radne grupe za izvršenje određenog zadatka, organizirati savjetovanja i ostvarivati druge oblike međusobne saradnje od zajedničkog interesa o čemu zajednički odlučuju rukovodioci zainteresiranih organa uprave. Federalni organi imaju ovlaštenja da prema kantonalnim, općinskim i gradskim organima uprave preduzimaju sve one mjere i aktivnosti kojima se osigurava obavljanje svih poslova državne uprave koji su federalnim propisom povjereni na vršenje kantonu, općini ili gradu kao i zadatke koji proizilaze iz međunarodnih ugovora, a kantonalni, općinski i gradski organi uprave obavezni su postupati po tim mjerama i aktivnostima federalnih organa uprave. U obavljanju poslova koji proizilaze iz federalnih zakona i drugih federalnih propisa i međunarodnih ugovora za čije su obavljanje, pored federalnih organa uprave, ovlašteni i kantonalni, općinski i gradski organi uprave, u tim slučajevima federalni organi uprave u okviru svoje nadležnosti imaju pravo tražiti od odgovarajućih kantonalnih općinskih i gradskih organa uprave podatke, spise i dokumentaciju i obavještenja o obavljanju poslova predviđenih u tim propisima i međunarodnim ugovorima, a ti organi su obavezni dostaviti tražene podatke, spise, dokumentaciju i obavještenja u rokovima koje su odredili federalni organi uprave.Ako federalni organ uprave utvrdi da kantonalni, općinski i gradski organi uprave ne izvršavaju federalne zakone i druge federalne propise i međunarodne ugovore, ili ih pogrešno, ili nepravilno izvršavaju, u tom slučaju federalni organ uprave obavezan je o tome pisano upozoriti nadležni kantonalni, općinski i gradski organ uprave i tražiti da bez odlaganja obavljaju predviđene poslove, a istovremeno pisano obavijestiti i vladu kantona, odnosno općinskog načelnika i gradonačelnika kako bi ti organi, u granicama svojih nadležnosti, preduzeli odgovarajuće mjere da kantonalni, općinski i gradski organi uprave obavljaju poslove na koje je ukazao federalni organ uprave. Ako kantonalni, općinski i gradski organ uprave i pored datog upozorenja ne izvršavaju federalne propise i međunarodne ugovore i ako bi odlaganje obavljanja tih poslova moglo izazvati teže štetne posljedice, u tom slučaju federalni organ uprave dužan je o tim pitanjima odmah pisano obavijestiti Vladu Federacije. Odnosi kantonalnih organa uprave i općinskih i gradskih organa uprave na području kantona zasnivaju se na obavezama koje svaki od tih organa ima u odnosu na izvršavanje kantonalnih zakona i drugih kantonalnih propisa. Kantonalni organi uprave obavezni su pratiti stanje i preduzimati potrebne mjere da općinski i gradski organi uprave obavljaju poslove iz oblasti uprave koji su kantonalnim zakonom povjereni na vršenje općini, odnosno gradu i u tom pogledu imaju pravo tražiti određene podatke i obavještenja, a općinski i gradski organi uprave dužni su dostavljati te podatke i obavještenja u rokovima koje odredi kantonalni organ uprave. Ako općinski i gradski organi uprave ne izvršavaju kantonalne zakone i druge propise, kantonalni organ uprave u čiju nadležnost spada izvršavanje kantonalnog zakona, dužan je sa tim upoznati Vladu kantona, kao i općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika radi preduzimanja odgovarajućih mjera.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu**, u skladu sa Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj:35/05), organi uprave odgovorni su, u okviru svoje nadležnosti, za stanje u oblastima za koje su osnovani i to u pogledu izvršavanja zakona i drugih propisa i zakonitost upravnih i drugih akata koji se donose u izvršavanju tih propisa, kao i za tačnost i ažurnost podataka koja podnose nadležnim zakonodavnim i izvršnim

organima vlasti i za tačnost i ažurnost podataka o kojima, na osnovu zakona i drugog propisa, vode propisane službene evidencije.U ostvarivanju vlastitih odgovornosti organi uprave, Kantona dužni su redovno u određenim vremenskim periodima informirati Vladu Kantona o stanju i problemima i mjerama koje bi trebalo preduzimati, a gradski, odnosno općinski organi uprave o tom stanju informiraju gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika. Kada se u određenoj oblasti ne izvršavaju zakoni i drugi propisi, organi uprave dužni su odmah preduzeti konkretne mjere za koje su ovlašteni, odnosno Vladi kantona, gradonačelniku ili općinskom načelniku predložiti preduzimanje odgovarajućih hitnih mjera iz njihove nadležnosti za rješavanje tih problema u skladu sa zakonom. Organi uprave dužni su sarađivati sa organima uprave drugog nivoa vlasti u svim pitanjima koja su od zajedničkog interesa za te organe uprave. Međusobni odnosi organa uprave na svim nivoima vlasti zasnivaju se na ovlaštenjima koja su za te organe utvrđena ustavom i zakonom i drugim propisima i na saradnji, međusobnom informiranju i dogovaranju. U ostvarivanju međusobne saradnje organi uprave na istom nivou vlasti obavezni su jedni drugima dostavljati određene podatke i informacije kojima raspolažu i do kojih dolaze u obavljanju svojih poslova, a koji su potrebni za obavljanje poslova iz njihove nadležnosti, s tim da, prema potrebi, mogu osnovati zajedničke stručne komisije, ili radne grupe za izvršenje određenog zadatka, organizirati savjetovanja i ostvarivati druge oblike međusobne saradnje od zajedničkog interesa o čemu zajednički odlučuju rukovodioci zainteresiranih organa uprave.

U **Srednjobosanskom kantonu**, u skladu sa Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj:35/05), organi uprave odgovorni su, u okviru svoje nadležnosti, za stanje u oblastima za koje su osnovani i to u pogledu izvršavanja zakona i drugih propisa i zakonitost upravnih i drugih akata koji se donose u izvršavanju tih propisa, kao i za tačnost i ažurnost podataka koja podnose nadležnim zakonodavnim i izvršnim organima vlasti i za tačnost i ažurnost podataka o kojima, na osnovu zakona i drugog propisa, vode propisane službene evidencije.U ostvarivanju vlastitih odgovornosti organi uprave, Kantona dužni su redovno u određenim vremenskim periodima informirati Vladu Kantona o stanju i problemima i mjerama koje bi trebalo preduzimati, a gradski, odnosno općinski organi uprave o tom stanju informiraju gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika. Kada se u određenoj oblasti ne izvršavaju zakoni i drugi propisi, organi uprave dužni su odmah preduzeti konkretne mjere za koje su ovlašteni, odnosno Vladi kantona, gradonačelniku ili općinskom načelniku predložiti preduzimanje odgovarajućih hitnih mjera iz njihove nadležnosti za rješavanje tih problema u skladu sa zakonom. Organi uprave dužni su sarađivati sa organima uprave drugog nivoa vlasti u svim pitanjima koja su od zajedničkog interesa za te organe uprave. Međusobni odnosi organa uprave na svim nivoima vlasti zasnivaju se na ovlaštenjima koja su za te organe utvrđena ustavom i zakonom i drugim propisima i na saradnji, međusobnom informiranju i dogovaranju. U ostvarivanju međusobne saradnje organi uprave na istom nivou vlasti obavezni su jedni drugima dostavljati određene podatke i informacije kojima raspolažu i do kojih dolaze u obavljanju svojih poslova, a koji su potrebni za obavljanje poslova iz njihove nadležnosti, s tim da, prema potrebi, mogu osnovati zajedničke stručne komisije, ili radne grupe za izvršenje određenog zadatka, organizirati savjetovanja i ostvarivati druge oblike međusobne saradnje od zajedničkog interesa o čemu zajednički odlučuju rukovodioci zainteresiranih organa uprave.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu,** organi uprave odgovorni su, u okviru svoje nadležnosti, za stanje u oblastima za koje su osnovani i to u pogledu izvršavanja zakona i drugih propisa i zakonitost upravnih i drugih akata koji se donose u izvršavanju tih propisa, kao i za tačnost i ažurnost podataka koja podnose nadležnim zakonodavnim i izvršnim organima vlasti i za tačnost i ažurnost podataka o kojima, na osnovu zakona i drugog propisa, vode propisane

službene evidencije.U ostvarivanju vlastitih odgovornosti organi uprave, Kantona dužni su redovno u određenim vremenskim periodima informirati Vladu Kantona o stanju i problemima i mjerama koje bi trebalo preduzimati, a gradski, odnosno općinski organi uprave o tom stanju informiraju gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika. Kada se u određenoj oblasti ne izvršavaju zakoni i drugi propisi, organi uprave dužni su odmah preduzeti konkretne mjere za koje su ovlašteni, odnosno Vladi kantona, gradonačelniku ili općinskom načelniku predložiti preduzimanje odgovarajućih hitnih mjera iz njihove nadležnosti za rješavanje tih problema u skladu sa zakonom. Organi uprave dužni su sarađivati sa organima uprave drugog nivoa vlasti u svim pitanjima koja su od zajedničkog interesa za te organe uprave. Međusobni odnosi organa uprave na svim nivoima vlasti zasnivaju se na ovlaštenjima koja su za te organe utvrđena ustavom i zakonom i drugim propisima i na saradnji, međusobnom informiranju i dogovaranju. U ostvarivanju međusobne saradnje organi uprave na istom nivou vlasti obavezni su jedni drugima dostavljati određene podatke i informacije kojima raspolažu i do kojih dolaze u obavljanju svojih poslova, a koji su potrebni za obavljanje poslova iz njihove nadležnosti, s tim da, prema potrebi, mogu osnovati zajedničke stručne komisije, ili radne grupe za izvršenje određenog zadatka, organizirati savjetovanja i ostvarivati druge oblike međusobne saradnje od zajedničkog interesa o čemu zajednički odlučuju rukovodioci zainteresiranih organa uprave. Federalni organi imaju ovlaštenja da prema kantonalnim, općinskim i gradskim organima uprave preduzimaju sve one mjere i aktivnosti kojima se osigurava obavljanje svih poslova državne uprave koji su federalnim propisom povjereni na vršenje kantonu, općini ili gradu kao i zadatke koji proizilaze iz međunarodnih ugovora, a kantonalni, općinski i gradski organi uprave obavezni su postupati po tim mjerama i aktivnostima federalnih organa uprave.U obavljanju poslova koji proizilaze iz federalnih zakona i drugih federalnih propisa i međunarodnih ugovora za čije su obavljanje, pored federalnih organa uprave, ovlašteni i kantonalni, općinski i gradski organi uprave, u tim slučajevima federalni organi uprave u okviru svoje nadležnosti imaju pravo tražiti od odgovarajućih kantonalnih općinskih i gradskih organa uprave podatke, spise i dokumentaciju i obavještenja o obavljanju poslova predviđenih u tim propisima i međunarodnim ugovorima, a ti organi su obavezni dostaviti tražene podatke, spise, dokumentaciju i obavještenja u rokovima koje su odredili federalni organi uprave.Ako federalni organ uprave utvrdi da kantonalni, općinski i gradski organi uprave ne izvršavaju federalne zakone i druge federalne propise i međunarodne ugovore, ili ih pogrešno, ili nepravilno izvršavaju, u tom slučaju federalni organ uprave obavezan je o tome pisano upozoriti nadležni kantonalni, općinski i gradski organ uprave i tražiti da bez odlaganja obavljaju predviđene poslove, a istovremeno pisano obavijestiti i vladu kantona, odnosno općinskog načelnika i gradonačelnika kako bi ti organi, u granicama svojih nadležnosti, preduzeli odgovarajuće mjere da kantonalni, općinski i gradski organi uprave obavljaju poslove na koje je ukazao federalni organ uprave. Ako kantonalni, općinski i gradski organ uprave i pored datog upozorenja ne izvršavaju federalne propise i međunarodne ugovore i ako bi odlaganje obavljanja tih poslova moglo izazvati teže štetne posljedice, u tom slučaju federalni organ uprave dužan je o tim pitanjima odmah pisano obavijestiti Vladu Federacije. Odnosi kantonalnih organa uprave i općinskih i gradskih organa uprave na području kantona zasnivaju se na obavezama koje svaki od tih organa ima u odnosu na izvršavanje kantonalnih zakona i drugih kantonalnih propisa. Kantonalni organi uprave obavezni su pratiti stanje i preduzimati potrebne mjere da općinski i gradski organi uprave obavljaju poslove iz oblasti uprave koji su kantonalnim zakonom povjereni na vršenje općini, odnosno gradu i u tom pogledu imaju pravo tražiti određene podatke i obavještenja, a općinski i gradski organi uprave dužni su dostavljati te podatke i obavještenja u rokovima koje odredi kantonalni organ uprave. Ako općinski i gradski organi uprave ne izvršavaju kantonalne zakone i druge propise, kantonalni organ uprave u čiju nadležnost spada izvršavanje kantonalnog zakona, dužan je sa tim upoznati Vladu kantona, kao i općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika radi preduzimanja odgovarajućih mjera.

Županija Zapadnohercegovačka, referiramo se na odgovor 130. koji je odgovoren i objedinjen od strane predstavnika federalnog nivoa vlasti, te isti dopunjujemo, kako je međusobni odnos pružanja usluga u Županiji Zapadnohercegovačkoj uređen Zakonom o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj odredbama članka 4. i člancima 77 do 93. Nadalje, sukladno članku 2 Ustava Županije Zapadnohercegovačke predviđene su odredbe koje se odnose da Hrvati i Bošnjaci kao konstitutivni narodi u Federaciji zajedno s ostalima i građani Županije ostvaruju svoja suverena prava sukladno Ustavu Federacije i Ustavu Županije Zapadnohercegovačke.

Kada je u pitanju **Kanton Sarajevo**, mehanizimi za koordinaciju su Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine i Zakon o upravnom postupku FBiH, dok su strukture za koordinaciju su razne stručne komisije ili radne grupe za izvršavanje određenih zadataka.

54. U vezi sa odgovorima na pitanja 132 i 134, dostavite sljedeće informacije: a. Šta se preduzima da se unaprijede usluge do potpune digitalizacije (postoji li neki plan napredovanja u digitalizaciji javnih usluga)? b. Dopunite odgovor dostavljanjem spiska usluga koje se pružaju u obliku *„one stop shops“* (jednošalterskog sistema).

Na nivou **Bosne i Hercegovine**
a.
Iako nije postojao zaseban plan digitalizacije javnih usluga u BiH su u proteklom periodu postojali razni planovi koji su obuhvatali i sadržavali digitalizaciju javnih usluga. Opredjeljenje za uvođenje naprednih informaciono komunikacijskih tehnologija i digitalnih servisa u javnu upravu BiH je manifestirala donošenjem i prihvatanjem nekoliko dokumenata kao što su Strategija razvoja informacionog društva BiH za period 2004-2010 godine i pripadajućom Politikom razvoja Informacionog društva i Akcionim planom za razvoj informacionog društva. Ovaj set dokumenata je predvidio institucionalne, pravne i infrastrukturne pretpostavke koje bi vodile ka efikasnijoj i ekonomičnijoj upravi. Predviđeni su bili mnogi projekti u jednom od ključnih oblasti eGovernance kao što su: Implementacija komunikacijske infrastrukture u javnom sektoru u BiH, implementacija okvira za interoperabilnost, uspostava SMS gateway-a,nacionalni gatewayserver za razmjenu informacija, upravljanje elektronskim evidencijama, online servisi za lične dokumente i registraciju vozila, online prijava privremenog prebivališta, registri privremenog prebivališta za strance, vize i registraciju ulaska i izlaska iz BiH, Harmonizacija i povezivanje parcijalnih registara, informacioni sistem u oblasti poreza i carina, uspostavljanje državnog autorizacijskog i autentifikacijskog centra, uspostavljanje PKI infrastrukture, sistem za eNabavku, uspostava online sistema za statistiku, sistemi matičnih evidencija, zemljišno knjižni registri, informacioni sistemi za lične i pravne poslove, informacioni sistemi za oblast građevinskih dozvola, informacioni sistemi u oblasti traženja poslova, informacioni sistemi u oblasti socijalnih pitanja, okolišnih dozvola, inspekcijskih organa, registara poslovnih subjekata, registara domaćih životinja, eParticipacije, te generičkh eServisa i Nacionalnog online portala.

Dodatno i istovremeno je 2006. donesena Strategija reforme javne uprave u BiH. U dva akciona plana: Akcioni plan 1 i Revidirani akcioni plan 1 su definisane mjere u oblasti Informacionih tehnologija i eUprave tj. eVlade sa primarnim fokusom na uvođenje informacionih tehnologija u poslovanje javne uprave. Mjere iz navedenih akcionih planova su bile komplementarne sa dokumentima koji su tretirali informaciono društvo. Najbitnije su: Implementacija Akcionog plana za eVladu, uspostava centralnih organa za informaciono društvo, uspostava nacionalne sabirnice za javnu upravu, horizontalno i vertikalno umrežavanje javne uprave, uspostava

jedinstvenih pristupnih tačaka za razmjenu informacija unutar javne uprave, razvoj i implementacija strategije javnih registara, implementacija 20 prioritetnih e servisa iz e-Europa 2005.

Ured koordinatora za reformu javne uprave (PARCO) vrši monitoring realizacije planiranih mjera i trenutno stepen realizacije u oblasti eUprava RAP1 je više od 50% planiranih ciljeva.

U periodu važenja Akcionog plana 1/Revidiranog akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave (2006) stvarane su pretpostavke za digitalizaciju usluga kroz usvajanje propisa o elektronskom potpisu, pripremu pravnog okvira za uvođenje interoperabilnosti, kroz projekat koji je PARCO radio u saradnji sa njemačkim GIZ-om uspostavljen je BH portal na državnom nivou kao platforma za buduće pružanje elektronskih usluga. U okviru projekta Implementacija okvira interoperabilnosti i standarda za razmjenu podatka, koji je finansiran iz Fonda za reformu javne uprave. rađeno je i na strategiji razvoja javnih registara. Ovim projektom su realizovane slijedeće aktivnosti: Analiza postojećih parcijalnih elektronskih registara; Strateški prijedlozi za optimalnu mobilizaciju i međusobno povezivanje elektronskih registara; Lista prioriteta za implementaciju javnih registara; Nacrt Strategije javnih registara u BiH; Nacrt Uputstva za implementaciju Strategije javnih registara.

Iz Fonda za reformu javne uprave finansiran je projekat "Implementacija zajedničkih servisa za *e-usluge*", u okviru kojeg je izgrađena i uspostavljena infrastruktura (pravna, procesna i tehnička) potrebna za efikasnu i racionalnu implementaciju usluga uprave na svim nivoima, kroz jedinstvene tačke kontakata i elektronski, izgradnjom više upotrebljivih zajedničkih servisa e-usluga, pri centralnim jedinicama za e-upravu za svaki nivo vlasti. Razvijeni su slijedeći zajednički servisi:

- Repozitorij elektronskih obrazaca ili podnošenja zahtjev za uslugu;
- Autentifikacija i identifikacija;
- Dodavanje priloga;
- Integracija sa registrima za odabrane pilot usluge;
- Praćenje statusa i komunikacija i
- Elektronsko dostavljanje strankama.

Stvarna svrha ovog projekta je da pokaže da je pravno moguće u skladu sa postojećom regulativom da se građani i poslovni subjekti elektronski predstave tijelu javne uprave, elektronski podnesu zahtjev, elektronski ostvare plaćanje, a sa druge strane odgovarajuća institucija javne uprave elektronskim putem može da zaprimi i obradi zahtjev te odgovarajući izvod, dokument ili odgovor na zahtjev krajnjem korisniku pošalje elektronski ili putem pošte. Sve ovo je testirano na pilot uslugama institucija sa 4 upravna nivoa u BiH pa će tako u Brčko distriktu BiH biti moguće kompletan proces prijave i okončana konkursa za institucije Brčko distrikta BiH realizovati elektronski. Na nivou Vijeća ministara, poslovni subjekat će biti u mogućnosti podnijeti elektronski zahtjev za usluge iz domena mjeriteljstva, izvršiti plaćanje potrebnih taksi elektronskim putem i zaprimiti potrebna rješenja i zvanične dokumente na adresu. U FBiH i RS su realizovane pilot usluge iz nadležnosti geodetskih uprava i registra nepokrenosti, pa je tako nakon prijave u sistem moguće izvršiti elektronsko plaćanje taksi, dobiti dokumente o Uvjerenju o imovini, kopiju katastarskog plana i slOvo je sve moguće uz pomoć sistema koji je razvijen ovim projektom na centralnim tačkama kontakta smještenim u generalnim sekretarijatima vlada, te integracijom sa bazama i sistemima pilot institucija u kojima se nalaze podaci.Projekat je proveden u periodu juli 2016 – oktobar 2017[1], a koštao je 1.320.930 BAM.

Digitalizacija usluga je obuhvaćena je i Strateškim okvirom za reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini 2018-2022. U reformskoj oblasti Pružanje usluga predviđena je mjera „Poboljšanje dostupnosti usluga različitim kanalima komunikacije“. Strateški okvir za RJU je u fazi usvajanja, a predviđene mjere u dokumentu su, između ostalog, uspostavljanje infrastrukture i ostalih preduslova neophodnih za pružanje personaliziranih, dostupnih i jednostavnih javnih usluga za sve građane i poslovne subjekte različitim kanalima komunikacije, preferirajući digitalno pružanje usluga te pružanje usluga preko jedinstvenih tačaka kontakta. Ova mjera će biti dodatno razrađena kroz Akcioni plan za reformu javne uprave.

b.

Na nivou entiteta Republika Srpska postoji jednošalterski sistem koji ima namjenu da olakša proces registracije poslovnih subjekata koji je u nadležnosti entiteta, u toku je realizacija sličnog koncepta na nivou entiteta FBiH, ali jednošalterski sistem za registraciju poslovnih djelatnosti ne postoji za cijelu BiH.

Još jedan primjer jednošalterskog sistema je sistem IDDEEA – Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka je kroz projekat CIPS kreirala jednošalterske sisteme koji se odnose na izdavanje ličnih dokumenata, pasoša i vozačkih dozvola a koji se oslanjaju na centralne evidencije u nadležnosti kantonalnih, odnosno entitetskih MUP-ova. Navedena agencija je realizirala projekat koji je omogućio upotrebu e-servisa za izdavanje ličnih dokumenata, registraciju vozila i prijavu promjene prebivališta. Navedeni servisi su kreirani ali nisu pušteni u produkciju radi nemogućnosti implementacije Zakona o digitalnom potpisu.

Upravni odbor Fonda za reformu javne uprave je 23. maja 2018. usvojio završni izvještaj projekta Na državnoj razini je završena implementacija dva projekta vezano za pojednostavljene administrativne procedure i implementaciju e-usluga:

1. Projekt za unapređenje poslovnog okruženja i institucionalno jačanje (Project for Investment Climate and Institutional Strengthening – ICIS). Ovim projektom se implementirao interoperabilni informacijski sustav Government Service Bus (GSB) kroz koji se vrši razmjena i integracija informacija iz različitih izvora (baza podataka, registara…). Na ovaj način je povećana uporabna vrijednost dostupnih podataka. Finalni rezultat je jedna točka pristupa informacijama bez obzira na lokaciju i izvor podataka. Inicijalno s razine Vijeća ministara BiH u projektu su pored Generalnog tajništva Vijeća ministara BiH uključeni: Agencija za identifikacijske isšprave, evidenciju i razmjenu podataka (IDDEEA), Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja, Agencija za sigurnost hrane BiH, Ured za veterinarstvo BiH, Agencija za nadzor nad tržištem BiH i Uprava za neizravno oporezivanje BiH;
2. Projekt “Implementacija zajedničkih servisa za e-usluge” je osigurao uspostavljanje infrastrukture potrebne za efikasnu i racionalnu implementaciju usluga uprave, kroz jedinstvene točke kontakta i elektronički, izgradnjom višeupotrebljivih zajedničkih servisa e-usluga, pri središnjim jedinicama za e-upravu (Generalno tajništvo) za svaku razinu vlasti, koji će biti stavljeni na raspolaganje institucijama koje žele implementirati elektroničke usluge, poput:

    - generiranja elektroničkih obrazaca za pristup ili podnošenje zahtjeva za uslugu;
    - autentikacije i identifikacije subjekata;

- elektroničkog plaćanja usluga;
- integracije s bazičnim registrima;
- elektroničke obrade zahtjeva;
- elektroničke dostave strankama.

Za svaku upravnu razinu, Vijeće ministara BiH, Federaciju BiH, Republiku Srpsku i Brčko Distrikt BiH, po jedan pilot-projekt izrade transakcijske online usluge je implementiran u potpunosti, kako bi se pokazala upotrebljivost uspostavljenje infrastrukture. Na razini Vijeća ministara BiH za pilot-uslugu je odabran Institut za mjeriteljstvo BiH i njegove usluge izdavanja rješenja za certifikaciju mjernih uređaja.

Vijeće ministara BiH je na svojoj 41. sjednici usvojilo Operativni plan za uspostavu okvira interoperabilnosti institucija BiH, gdje je detaljno definiran plan uspostavljanja infrastrukture, digitalizacije registara i ostalih projekta koji imaju za cilj bržu i efikasniju implementaciju digitalizacije elektroničkih usluga za građena i poslovne subjekte.

Pored ovoga, Vijeća ministara BiH je na svojoj 146. sjednici usvojilo Odluku o usvajanju Okvira interoperabilnosti Bosne i Hercegovine, čime je definiran i pravni okvir za bolju međuinstitucionalnu suradnju, standardi za razmjenu podataka i razvoj elektroničkih usluga.

U **Federaciji BiH**

a.

Što se tiče unapređenja usluga uprave možemo reći da je ovo definisano Politikom razvoja informacionog društva, te se na nivou Federacije BiH trenutno usvaja Dugoročni provedbeni plan za implementaciju okvira interoperablinosti kojim je definisan plan i nosioci aktivnosti uspostave elektronskih servisa.

b.

Što se tiče uspostave jednošalterskog sistema moramo istaći da nije zaživio do sada, iz razloga što smo trenutno u fazi usvajanja izmjena i dopuna zakonskih rješenja, koja će ubrzati proces uspostave one stop shopa.

U Federaciji BiH se nastavilo sa radom na uspostavljaju jednošalterskog sistema za registraciju poslovnih subjekata (one stop shop). Da bi se moglo krenuti sa korakom nabavke hardverskog i softverskog rješenja bilo je potrebno napraviti zakonske izmjene za uspostavljanje ovog sistema.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je usvojila Prednacrt zakona o registraciji poslovnih subjekata, Nacrt zakona o privrednim društvima, Prijedlog zakona o obrtu i srodnim djelatnostima u Federaciji Bosne i Hercegovine i Nacrt zakona o elektronskom potpisu Federacije Bosne i Hercegovine. Ovaj set zakona je poslat u parlament i usvojen na sjednici Predstavničko doma Parlamenta FBiH. Trenutno se čeka sjednica Doma naroda Parlamenta FBiH da bi se i u ovom dijelu zakoni usvojili. Također kada ovaj set zakona prođe parlament napraviti će se izmjena u Pravilniku o ID broju Federalnog ministarstva Finansija. Ovom izmjenom postupak obustave dodjeljivanja idetifikacionog broja, zbog neizmirenih poreznih obaveza, može najduže trajati 7 dana umjesto trenutnih 12 mjeseci što će dodatno ubrzati proces registracije poslovnih subjekata.

Osim toga nastavio se rad na aktivnostima povezanim sa uspostavljanjem jednošalterskog sistema, te je u Federalnom Ministarstvu pravde potpisan sporazum o digitalizaciji sudske

arhive da bi ista bila spremna za implementaciju u softversko rješenje jednošalterskog sistema poslovanja. Trenutno se priprema pravilnik za početak rada na digitalizaciji sudske arhive.

Projekat „Implementacija zajedničkih servisa za e-usluge“ je završen u oktobru 2017. Njegov cilj je bio uspostavljanje infrastrukture više upotrebljivih zajedničkih servisa e-usluga, centralnih jedinica za e-upravu svakog upravnog nivoa: VM BiH, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH, kao i bazične infrastrukture za brzo, jednostavno i unificirano razvijanje ostalih e-usluga, te osiguranje njihove dostupnosti preko jedinstvenih tačaka kontakta.Projektom su implementirane četiri pilot usluge. U FBiH je osigurano dostizanje najvećeg mogućeg nivoa zrelosti elektronskih usluga korištenja podataka i vršenja usluga u oblasti premjera i katastra nekretnina (izdavanje kopije plana, prepis posjedovnog lista i zahtjev za cijepanje parcela) Federalne uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove. Projektom su izrađeni i portali koji se odnose na životne događaje i stanja građana i poslovnih subjekata za upravni nivo FBiH i Brčko Distrikta BiH gdje bi se zajedno s portalima za nivo Vijeća ministara BiH i RS zaokružila platforma za nuđenje e-servisa krajnjim korisnicima, sa jedinstvenih lokacija ovih upravnih nivoa, a u skladu s njihovim nadležnostima.

Projekat unapređenje investicionog okruženja i institucionalno jačanje – ICIS Glavni razvojni cilj Projekta je jačanje kapaciteta državnih i entitetskih vlada u Bosni i Hercegovini putem stvaranja mehanizama za razmjenu podataka i interoperabilnosti između javnih registara i institucija na sva tri nivoa vlasti, a s ciljem efikasnijeg rada, brže i jednostavnije razmjene podataka, smanjenja nepotrebnih troškova i opterećenja poslovnog sektora u cjelini.Sistem za interoperabilnost između pilot institucija je razvijen, institucije su spojene i pilot servisi su razvijeni. Trenutno se provodi aktivnost treninga za administratore sistema i testiranje razvijenih pilot usluga za razmjenu podataka između institucija.

Službena internet stranica Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i ministarstava sadrži informacije o sjednicama, izvještajima, bitnim obavijestima, javnim natječajima, zakone, službene novine sa registrom (zakona, propisa, rješenja, uredbi i propisa) i proračun za tekuću godinu. Neke od tih stranica nude mogućnost preuzimanja dokumenata koje usvajaju. Sve javne institucije (uprave, agencije) imaju svoje službene stranice koje su informativnog karaktera te se na njima nalaze informacije o nadležnostima te institucije, zakonodavnom okviru, njihovi kontakti i slično.

Porezna uprava Federacije BiH nudi on-line usluge vezane za prijavu/odjavu radnika, prijavu poreza, prijavu doprinosa, usluge traženja zaposlenja, elektronska zdravstvena knjizica E-usluge/servisi Porezne uprave Federacije BiH predstavljaju skup usluga namijenjenih poreznim obveznicima/obveznicima uplate doprinosa koje omogućuju izvršavanje obaveza putem Interneta, u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Poreznim obveznicima koji postanu korisnici e-usluga/servisa je omogućena elektronska predaja obrazaca, pregled ispravnosti predanih obrazaca i statusa obrazaca u cilju jednostavnijeg i bržeg ispunjavanja obaveza prema Poreznoj upravi.
E-usluge/servisi Porezne uprave Federacije BiH predstavljaju:

- e-usluga nPIS-a;
- e-usluga JS-a.

Dostava podataka/obrazaca na elektronskom mediju

- Obrazac MIP-1023;
- Obrazac GIP-1022;
- Obrasci AUG-1031/ASD-1032;
- Obrasci Igre na sreću.

Provjera listića za klađenje na web portalu

- Provjera listića iz kladionice

Provjera javljanja fiskalnih uređaja

- Provjera javljanja fiskalnih uređaja

Usluga provjere uplaćenih doprinosa

- E-Doprinosi

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine donijela Odluku o uspostavi web portala e uprava Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 29/18)

Prema predloženom rješenju Portal E-uprava FBiH će da sadrži četiri modula, i to:

- Početna stranica;
- e-Servisi za građane;
- Registar administrativnih postupaka;
- e –Konsultacije.

Na početnoj stranici nalaze se najnovije vijesti koje je moguće kreirati i ažurirati kroz administracijski dio aplikacije, s tim da je moguće ove informacije objavljivati odmah prilikom kreiranja ili naknadno.

Kroz modul „e-Servisi za građane“ posjetioci mogu pristupiti uslugama elektronske uprave, kao i dobiti sve potrebne informacije o uslugama elektronske uprave kao što je korištenje elektronskih usluga u oblasti premjera i katastra nekretnina (izdavanje kopije plana, prepis posjedovnog lista i zahtjev za cijepanje parcela) Federalne uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove.

Unutar modula „Registar administrativnih postupaka“ nalaze se sljedeće potrebne informacije:

a) naziv upravnog postupka;
b) svrha upravnog postupka;
c) naziv organa uprave koji provodi postupak i donosi odluku o upravnom postupku;
d) adresa, broj telefona, faksimil i elektronska adresa;
e) vrsta djelatnosti za koje se upravni postupak primjenjuje;
f) pravni osnov za pokretanje upravnog postupka - zakon/podzakonski akt;
g) iznos takse i naknade koja se plaća tokom vođenja upravnog postupka;
h) obavezni podaci i dokumentacija koje je neophodno dostaviti prilikom podnošenja;

i) propisani rok u kome se mora donijeti odluka po podnesenom zahtjevu za upravni postupak;
j) vrijeme važenja izdatog akta i
k) obrazac zahtjeva za pokretanje upravnog postupka (ukoliko je propisan ili pripremljen).

Kroz ovaj modul bila bi stvorena i tehnička mogućnost da građani i privredni subjekti postavljaju pitanja koja se odnose se na:

a) pokretanje poslovanja;
b) obavljanje privrednih djelatnosti;
c) traženje mišljenja o provođenju propisa od nadležnih organa;
d) iznošenje problema sa kojim se poslovna zajednica susreće u svom radu, te predlaganje mjera za njihovo otklanjanje;
e) iznošenje uzroka nastalog problema i odgovornosti nadležnih organa;
f) davanje inicijativa za promjenu propisa za koje smatraju da nepotrebno opterećuju i usporavaju poslovanje u Federaciji BiH;
g) davanje sugestija i prijedloga koji se tiču unapređivanja portala.

Generalni sekretarijat Vlade Federacije Bosne i Hercegovine u obavezuje se da, u saradnji sa federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, uspostavi bazu često postavljenih pitanja i odgovora.

Kroz modul „e-Konsultacije“ zainteresiranoj javnosti će biti omogućeno da na jednom mjestu bude obaviještena o svim postupcima javnih konsultacija koji se provode kao i da neposredno učestvuju u javnim konsultacijama o javnim politikama, zakonima i drugim propisima u pripremi, davanjem komentara i prijedloga. Također će se osigurati mogućnost resornim organima za objavljivanje izvještaja o provedenim javnim konsultacijama. Unutar ovog modula će, također, stajati link za objavljivanje izvještaja o provedenim sveobuhvatnim procjenama uticaja propisa, te priručnici: Metodologija za procjenu uticaja propisa, Metodološki priručnik za mjerenje administrativnog opterećenja privrede i Priručnik za integriranje ravnopravnosti spolova u pravne propise.

Tim za implementaciju e-usluga nastavlja surađivanje sa ostalim institucijama da se iskoristi razvijena infrastruktura za nove elektronske usluge te je u komunikaciji sa više institucija oko uvođenja novi javni e-usluga na ovaj sistem.

У Републици Српској

а.

Почетком 2018. године у основан је *Национални центар за управљање дигиталним идентитетима* који ће дјеловати у оквиру Агенције за информационо друштво Републике Српске. Овај центар ће бити задужен за издавање цертификата са електронским потписима правним и физичким лицима (у Републици Српској досада није били регистровано цертификационо тијело за издавање цертификата правним и физичким лицима), а у циљу свеукупног развоја електронске управе и електронских сервиса у Републици Српској. То ће значити не само побољшану дигиталну комуникацију на релацији грађана или пословног сектора са управом него ће значити и изградњу комплетног система електронског пословања између самих грађана и пословних субјеката. У јулу 2018. године Агенцији за информационо друштво су додијељења и средства за набавку инфраструктуре (PKI инфраструктуре) за Национални центар односно формирање цертификационог тијела које ће издавати електронске

цертификате правним и физичким лицима. Очекује се да ће комплетан посао бити завршен до краја 2018. године. Након што Национални центар постане оперативан, сваки орган управе ће бити дужан да све услуге које пружа у папирној форми почне пружати и у електронској форми. Све то ће довести до развоја разних електронских сервиса јавне управе а на кроју и до потпуне дигитализације услуга. Влада Републике Српске је 2013. године усвојила Закон о услугама („Службени гласник Републике Српске“, број 89/13), којим је извршено усклађивање са Директивом о услугама. Законом је, између осталог, предвиђено оснивање *Јединствене контакт тачке* у Министарству за економске односе и регионалну сарадњу. У том смислу је израђен нови портал и у јулу мјесецу 2018. године пуштен у тестну фазу на сљедећој интернет адреси https://pscsrpska.vladars.net/sr. Портал је намијењен пословној заједници и заинтересованим грађанима и на једном мјесту садржи преглед свих неопходних корака (укључујући податке о правном основу, неопходним трошковима, формалностима и надлежним институцијама) за започињање и обављање дјелатности. Посебно су издвојене услуге, у складу са Законом о услугама. Путем портала заинтересована лица такође могу да постављају питања републичким органима у вези са пословањем и достављају приједлоге за унапређење пословног амбијента. У наредном периоду портал ће бити доступан и на енглеском језику. Све ово чини основ за даље унапређење сарадње са пословном заједницом на начин да се поједини сервиси учине доступни и електронски.

Такође, у Републици Српској, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију је средином 2017. године прихватило техничку помоћ Међународне финансијске корпорације - IFC, чланице Групације Свјетске банке у оквиру Пројекта унапређења пословног окружења у Републици Српској-увођење *електронског издавања дозвола у области просторног уређења и грађења*. Међународна финансијска корпорација - IFC, чланица Групације Свјетске банке је обезбиједила грант средства од Владе Велике Британије за спровођење пилот пројеката увођење *е-дозвола* који се тренутно спроводи у Граду Бањалука и Општини Градишка. Како би се створио правни основ за увођење једношалтерског система те е-грађевинске дозволе Министарство тренутно спроводи активности на изради измјена и допуна Закона о уређењу простора и грађењу. Увођење ових модела издавања дозвола има за циљ успостављање савремених стандарда како би процес просторног планирања и издавања грађевинских дозвола био бржи, једноставнији и транспарентнији. Ове реформске активности обухватују и смањење броја доказа и формалности које је инвеститор до сада био дужан доставити уз захтјев за издавање грађевинске дозволе, односно сагласности јавних предузећа и других носиоца јавних овлаштења на главни пројекат које се дају на основу посебних закона.

б.

У Републици Српској, доношењем Закона о матичним књигама („Службени гласник Републике Српске“ бр.111/09 и 43/13) створене су правне претпоставке да се матичне књиге поред папирног воде и у електронском облику. Министарство управе и локалне самоуправе успоставило је Централну базу података за други примјерак матичних књига у електронском облику, у коју су обједињени сви подаци из матичних књига у Републици Српској. Тиме је омогућено лицима уписаним у матичне књиге у Републици Српској да могу прибавити „пет докумената на једном мјесту“ (изводе из матичне књиге рођених и матичне књиге вјенчаних, увјерење о држављанству и слободном брачном стању, а за умрлог извод из матичне књиге умрлих). Наведене документе могу прибавити у било којем мјесту у Републици Српској, без обзира гдје су уписани у матичне књиге у Републици Српској. Поред тога Систем Централне базе омогућава матичним службама

да међусобно комуницирају и службена обавјештења достављају електронским путем, умјесто у папирној форми.

Значајан искорак ка даљем унапређењу електронских услуга у области матичних књига учињен је доношењем Закона о измјенама и допунама закона матичним књигама („Службени гласник Републике Српске“ број 66/18) којим су створене правне претпоставке, да се рођење дјетета у здравственој установи – породилишту може пријавити и електронским путем (члан 5) и да се чињеница смрти лица које је умрло у здравственој установи може пријавити електронским путем (члан 8).

Такође Законом о регистрацији пословних субјеката у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, бр. 67/13 и 15/16) прописан је и уведен једношалтерски систем за регистрацију пословних субјеката. Овај регистар представља јединствену базу података и обухвата све пословне субјекте и предузетнике, који су регистровани код надлежних окружних привредних судова (пословни субјекти) и јединица локалне самоуправе (предузетници) у Републици Српској. Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге води регистар пословних субјеката у електронском облику. Подаци из овог регистра јавно су доступни на интернет страници Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге Републике Српске.

У Републици Српској пројекат успостављања *е-регистрације пословних субјеката* тече планираном динамиком. У току је процес дигитализације судске архиве, Влада Републике Српске је у јуну 2018. године у нацрту усвојила три закона неопходна за примјену е-регистрације пословних субјеката (Закон о измјенама и допунама Закона о регистрацији пословним субјеката, Закон о измјенама и допунама Закона о занатско-предузетничкој дјелатности и Закон о измјенама Закона о привредним друштвима), у току су припремне активности за набавку хадрвера и софтвера. Средства за реализацију су обезбјеђена из донација Владе Велике Британије и Владе Републике Српске. У циљу реализације овог пројекта и будућих пројеката сличног карактера основан је Национални центар за управљање дигиталним идентитетима који ће дјеловати у оквиру Агенције за информационо друштво Републике Српске. Очекује се имплементација пројекта е-регистрације пословних субјеката у 2019. години.

U **Brčko distriktu BiH**

a.

U Brčko distrikt BiH u okviru projekata koji se sprovode preko Kancelarije koordinatora za reformu javne uprave i drugih IT projekata koji se uglavnom finansiraju iz donatorskih sredstava, unapređenje usluga se planira i sprovodi uvođenjem elektronskih usluga. Do sada je završen projekat Implementacija zajedničkih servisa za eUsluge sa pilot uslugom za Brčko - eKonkurs, odnosno Uspostavljanje interoperabilnog informacionog sistema kroz ICIS projekat i servisa za tri institucije Brčko distrikta BiH. Rezultati ovih projekata se još uvijek ne koriste. Plan po kojem se ovi projekti sprovode je RAP1 Reforme javne uprave.

b.

Jednošalterski sistem nije uspostavljen.

VII. CIVILNI NADZOR NAD BEZBJEDNOSNIM SNAGAMA

55. (152) Molimo objasnite pitanja svijesti medu bezbjednosnim snagama o pitanjima kao što su ljudska prava i zabrana diskriminacije kako slijedi: a. Broj i priroda relevantnih žalbi za cijelu državu u proteklih 5 godina podnesenih nadležnim tijelima za nadzor i/ili policiji o navodnim kršenjima ljudskih prava ili diskriminatornom ponašanju od strane službenika za bezbjednost. Informacije trebaju sadržavati i prirodu navoda i ishod postupaka. b. Dostavite informacije o broju i obimu mjera za podizanje svijesti i inicijativa koje su u vezi s tim provedene u proteklih 5 godina u oblasti slobode okupljanja i slobode govora u odnosu na bezbjednosne snage.

U **Bosni i Hercegovini** odjeljenje za unutrašnju kontrolu Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljem tekstu: SIPA) evidentira predstavke i žalbe građana na službenike SIPA-e, ali ne raspolaže podacima koji se odnose isključivo na kršenje ljudskih prava ili diskriminatorno ponašanje od strane službenika za bezbjednost. Shodno tome, dostavljamo vam podatke koji se odnose na broj podnesenih predstavki od strane građana za 2014., 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu, kako slijedi:

- u 2014. godini zaprimljeno je 10 predstavki građana, na osnovu kojih je provedeno osam internih postupaka (unutrašnje istrage), dok u dva slučaja nisu vođeni interni postupci. U osam slučajeva utvrđeno je da nema elemenata povrede službene dužnosti;
- u 2015. godini zaprimljena je 21 predstavka građana, na osnovu kojih je provedeno 12 internih postupaka, dok u devet slučajeva nisu vođeni interni postupci. U jednom slučaju utvrđena je teža povreda službene dužnosti, a u 11 slučajeva utvrđeno je da nema elemenata povrede službene dužnosti;
- u 2016. godini zaprimljeno je 16 predstavki građana, na osnovu kojih je provedeno 10 internih postupaka, jedan postupak je obustavljen, dok za šest predstavki nije vođen interni postupak. U devet slučajeva utvrđeno je da nema elemenata povrede službene dužnosti;
- u 2017. godini zaprimljeno je 10 predstavki građana, na osnovu kojih su provedena četiri interna postupka, dok za šest predstavki nije vođen interni postupak. U četiri slučaja utvrđeno je da nema elemenata povrede službene dužnosti;
- u 2018. godini, zaprimljeno je devet predstavki građana, na osnovu kojih je provedeno šest internih postupaka, dok je za jednu predstavku u toku interni postupak, za tri nije vođen interni postupak, a u pet slučajeva utvrđeno je da nema elemenata povrede službene dužnosti.

Statistički podaci Granične policije:

<u>Statistički pokazatelj za 2013. godine.</u>
Graničnoj policiji BiH (u daljem tekstu: GP BiH) dostavljeno je 76 žalbi građana i zastupnika pravnih osoba, koja su se odnosila na postupanje i rad policijskih službenika Granične policije BiH, dok je jedna žalba dostavljena od strane Odbora za žalbe građana Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Nakon izvršenih provjera i internih postupaka utvrđeno je da je 12 predstavki bilo osnovano, dvije djelomično osnovane, 38 je neosnovanih, 10 bez dovoljno dokaza, dok u fazi izrade analize 14 predstavki još bilo u tijeku razmatranja. U svim slučajevima za koje je utvrđeno da su predstavke osnovane preduzimane su dalje mjere. Osnovane ili djelomično osnovane predstavke se odnose na neprofesionalan odnos policijskih službenika prilikom obavljanja poslova granične kontrole, te je s tim u vezi disciplinski procesuirano 9 policijskih službenika.

Statistički pokazatelji za 2014. godinu.
Graničnoj policiji BiH dostavljeno je 79 žalbi građana i zastupnika pravnih osoba, koje se odnose na postupanje i rad policijskih službenika Granične policije BiH. Od ukupnog broja zaprimljenih žalbi, 50 je po poznatom i 28 po nepoznatom prijavitelju. Nakon izvršenih provjera i internih postupaka utvrđeno je da je 8 predstavki bilo osnovano, 22 neosnovano i 9 bez dokaza. U radu su 32 predmeta gdje se utvrđuje osnovanost ili neosnovanost istih. Apsolutna zastara je nastupila u dva predmeta, drugim organizacionim postrojbama je ustupljeno 5 predmeta, dok je neformalno razrješenje urađeno u jednom slučaju.

Statistički pokazatelji za 2015. godinu.
Graničnoj policiji BiH dostavljene su 43 žalbe građana i zastupnika pravnih osoba, koje se odnose na postupanje i rad policijskih službenika Granične policije BiH. Od ukupnog broja podnesenih žalbi, 28 je podneseno na rad policijskih službenika na graničnim prelazima (dužina čekanja na prelazak državne granice, zadržavanje prilikom obavljanja graničnih provjera i sl.), 9 zbog ponašanja policijskih službenika van dužnosti i 3 žalbe na rad policijskih službenika u sjedištima organizacionih jedinica, 2 žalbe na rad policijskih službenika u graničnom pojasu i 1 žalba iz ostalih razloga. Postupajući po podnesenim žalbama, utvrđeno je da su 4 žalbe osnovane, 1 djelomično osnovana, 20 neosnovanih, za 6 žalbi nije bilo dovoljno dokaza za pokretanje internih postupaka, dok se povodom preostalih 12 žalbi još uvijek sprovodi preliminarno ispitivanje žalbenih navoda. Po podnesenim žalbama građana u 23 slučaja izvršene su preliminarne provjere, i 8 izvještaja o provedenom internom postupku. Od navedenog broja 4 žalbe su ukazivale na koruptivno ponašanje policijskih službenika GP BiH.

Statistički pokazatelji za 2016. godinu.
Graničnoj policiji BiH dostavljeno je 75 žalbi građana i zastupnika pravnih lica, koje se odnose na postupanje i rad policijskih službenika Granične policije BiH, od ukupnog broja podnesenih žalbi, 53 su podnesene na rad policijskih službenika na graničnim prelazima (primanje dara i drugih oblika koristi, dužina čekanja na prelazak državne granice, zadržavanje prilikom obavljanja graničnih provjera, neprimjerena komunikacija prilikom obavljanja graničnih provjera, traženje na uvid dokumentacije koja nije neophodna za prelazak državne granice i sl.), 9 zbog ponašanja policijskih službenika van dužnosti, 11 žalbi na rad policijskih službenika u graničnom pojasu, te 2 žalbe po ostalim osnovama. Postupajući po podnesenim žalbama, utvrđeno je da su 43 žalbe neosnovane, da je 8 žalbi osnovano, da su 2 žalbe djelomično osnovane, da za 6 žalbi nije bilo dovoljno dokaza za pokretanje internog postupka, dok se povodom preostalih 16 žalbi još uvijek sprovodi preliminarno ispitivanje žalbenih navoda. Povodom 10 žalbi koje su ocijenjene kao osnovane, odnosno djelomično osnovane, pokrenuti su disciplinski postupci protiv devet policijskih službenika. Sedam policijskih službenika je oglašeno odgovornim u prvostepenom disciplinskom postupku, jedan policijski službenik je oslobođen odgovornosti, a za jednog policijskog službenika disciplinski postupak je u toku.

Statistički pokazatelji za 2017. godinu.
Graničnoj policiji BiH dostavljeno je 67 žalbi građana koje se odnose na postupanje i rad policijskih službenika Granične policije BiH. Od ukupnog broja podnesenih žalbi, 54 je podneseno na rad policijskih službenika na graničnim prelazima (primanje dara i drugih oblika koristi, dužina čekanja na prelazak državne granice, zadržavanje prilikom obavljanja graničnih provjera i sl.), četiri zbog ponašanja policijskih službenika van dužnosti, 4 žalbe na rad policijskih službenika u graničnom pojasu, 4 po ostalim osnovama i jedna na ponašanje policijskih službenika u sjedištu GP BiH. Postupajući po podnesenim žalbama, utvrđeno je da je 8 žalbi osnovano, da je 37 žalbi neosnovano, da za 12 žalbi nije bilo dovoljno dokaza za

pokretanje internog postupka, dok se povodom preostalih 10 žalbi još uvijek sprovodi preliminarno ispitivanje žalbenih navoda.

Iz statističkih podataka koje obrađuje Granična policija BiH nije vidljivo da li je bilo diskriminatornog ponašanja policijskih službenika na graničnim prijelazima. U vezi sa navedenim jedan broj žalbi građana i pravnih osoba izjavljen je na rad policijskih službenika u vezi sa obavljanjem graničnih provjera od strane policijskih službenika Granične policije BiH odnosile su se na neprimjerenu komunikaciju policijskih službenika Granične policije BiH prilikom obavljanja graničnih provjera.

Predmetno pitanje nije u nadležnosti **Federacije BiH**.

У **Републици Српској**
а.
2013. година
У Јединици за професионалне стандарде запримљено је 513 представки или жалби грађана, док је у том периоду завршен унутрашњи поступак по 479 таквих предмета, те након спроведеног поступка у 42 случаја наводи су оцијењени као основани (након чега су покренути дисциплински поступци против одговорних полицијских службеника), 26 их је ослобађајућих (утврђене чињенице указују да су наводи и тврдње о понашању и радњама полицијских службеника тачни, али су поступци били законити, оправдани или у складу са прописима), 117 неријешених или непотврђених (у истрази је утврђено да не постоји довољно чињеница на основу којих би се могло потврдити или одбацити оно што се ставља на терет полицијском службенику), 163 неосноване (утврђене чиљенице указују да су тврдње о непрописном понашању радника нетачне и да радње не представљају недопуштено или недолично понашање), у 116 случајева је донесена одлука да се неће спроводити унутрашњи поступак (због тога што се наводи нису односили на полицијске службенике, или да наводи из представке не представљају незаконито и непрофесионално поступање и понашање полицијских службеника и сл), у 9 случајева је наступила застара за спровођење истог, док је 6 представки уступљено другим организационим јединицама МУП-а на поступање.

Што се тиче природе навода, 57 представки се односило на контролу у саобраћају, 52 на злостављање и нехумано понашање од стране полицијских службеника, 14 на криминалне активности припадника Министарства, 5 на коруптивно понашање од стране полицијских службеника, 25 на увиђај саобраћајних несрећа, 87 на недолично понашање полицијских службеника, 198 на неадекватно поступање, те 41 на наводе из категорије остало.

2014. година
У Јединици за професионалне стандарде запримљено је 493 представке или жалбе грађана, док је у том периоду завршен унутрашњи поступак по 485 таквих предмета, те након спроведеног поступка 49 представки је оцијењено као основане, 14 их је ослобађајућих, 99 неријешених, 204 неосноване, у 87 случајева је донесена одлука да се неће спроводити унутрашњи поступак, у 30 случајева је наступила застара за спровођење истог, 1 представка је неформално разријешена, док је 1 представка уступљена другој организационој јединици МУП-а на поступање.

Што се тиче природе навода, 61 представка се односила на контролу у саобраћају, 1 на дискриминацију, 46 на злостављање и нехумано понашање од стране полицијских

службеника, 27 на криминалне активности припадника Министарства, 15 на корупативно понашање од стране полицијских службеника, 26 на увиђај саобраћајних несрећа, 86 на недолично понашање полицијских службеника, 211 на неадекватно поступање, те 12 на наводе из категорије остало.

2015. година

У Јединици за професионалне стандарде запримљено је 431 представка или жалба грађана док је у том периоду завршен унутрашњи поступак по 426 таквих предмета, те након спроведеног поступка 61 представка је оцијењена као основана, 123 непотврђене, 157 неосноване, у 60 случајева је донесена одлука да се неће спроводити унутрашњи поступак, у 16 случајева је наступила застара за спровођење истог, док је 9 представки уступљено другим организационим јединицама МУП-а на поступање.

Што се тиче природе навода, 54 представке се односиле на злостављање и нехумано понашање од стране полицијских службеника, у 14 представки наводи упућују да у поступцима полицијских службеника има обиљежја кривичних дјела, 19 на корупативно понашање од стране полицијских службеника, 39 на недолично понашање, у 44 наводи упућују да су полицијски службеници својим понашањем нарушили углед Министарстава, у 46 представки полицијски службеници су злоупотријебили своја овлашћења, 197 представки се односило на несавјестан рад, 1 на дискриминацију, 2 на злоупотребу боловања, 2 на бављење активностима без одобрења директора полиције, те 8 на наводе из категорије остало.

2016. година

У Служби за заштиту интегритета и законитости у раду запримљена је 401 представка или жалба грађана, док је у том периоду завршен унутрашњи поступак по 408 таквих предмета, те након спроведеног поступка 52 представке оцијењене су као основане, 165 као непотврђене, 148 неосноване, у 25 случајева је донесена одлука да се неће спроводити унутрашњи поступак, у 10 случајева је наступила застара за спровођење истог, док је 8 представки уступљено другим организационим јединицама МУП-а на поступање.

Што се тиче природе навода, 59 представки се односило на злостављање и нехумано понашање од стране полицијских службеника, у 14 представки наводи упућују да у поступцима полицијских службеника има обиљежја кривичних дјела, 15 на корупативно понашање од стране полицијских службеника, 27 на недолично понашање, у 42 навода упућују да су полицијски службеници својим понашањем нарушили углед Министарстава, у 112 представки полицијски службеници су злоупотријебили своја овлашћења, 116 представки се односило на несавјестан рад, 1 на бављење активностима без одобрења директора полиције, те 22 на наводе из категорије остало.

2017. година

У Служби за заштиту интегритета и законитости у раду заапримљено је 427 представки или жалби грађана, док је у том периоду завршен унутрашњи поступак по 364 таква предмета, те након спроведеног поступка 45 представке оцијењене су као основане, 111 као непотврђене, 138 неосноване, у 49 случајева је донесена одлука да се неће спроводити унутрашњи поступак, у 5 случајева је наступила застара за спровођење истог, док је 16 представки уступљено другим организационим јединицама МУП-а на поступање. Што се тиче природе навода, 23 представке су се односиле на злостављање и нехумано понашање од стране полицијских службеника, у 11 представки наводи упућују

да у поступцима полицијских службеника има обиљежја кривичних дјела, 5 на коруптивно понашање од стране полицијских службеника, 8 на недолично понашање, у 68 представки наводи упућују да су полицијски службеници својим понашањем нарушили углед Министарстава, у 37 представки полицијски службеници су злоупотријебили своја овлашћења, 173 представке су се односиле на несавјестан рад, 3 на бављење активностима без одобрења директора полиције, 5 на дискриминацију, 1 мобинг, те 30 на наводе из категорије остало.

б.

У Републици Српској, схватајући значај регулисања *области слободе окупљања* и предузимања мјера и иницијатива у том смјеру, ово питање уређено је конкретном мјером, доношењем Закона о јавном окупљању („Службени гласник Републике Српске“ број 118/08). Закон је донесен 2008. године када није постојала Одлука о усклађивању правних прописа Републике Српске са ЕУ регулативом, али кроз Закон се директно примјењује Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода, Дио I – Права и слободе, члан 11. – Слобода окупљања и удруживања *(енг. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Section I / Rights and Freedoms, Article 11 / Freedom of assembly and association),* те је усклађен са Универзалном декларацијом о људским правима, члан 20. став 1. (*енг. Universal declaration of human rights, Article 20 (1)) и* Међународним пактом о грађанским и политичким правима, Дио III, члан 21. (*енг. International Covenant On Civil And Political Rights, Part III, Article 21).* У мају мјесецу 2018. године одржана је Мисија стручне процјене Европске комисије о слободи окупљања, на којој су заједно са представницима осталих надлежних институција у овој области (ФМУП, кантонална министарства унутрашњих послова и Полиција Брчко Дистрикта), присуствовали представници Министарства унутрашњих послова Републике Српске и представник Министарства за економске односе и регионалну сарадњу испред институција Републике Српске. Препоруке ЕК из ове мисије још увијек нису достављене институцијама у БиХ, али прелиминарни налази експерта презентовани током завршног састанка одржаног 2018. године указују да је законодавство углавном усклађено, уз препоруке да се организаторима олакша процедура у одређеним сегментима (првенствено у циљу финансијског растерећења организатора), али да је пракса потпуно усклађена са европским стандардима и да тијела за спровођење закона тумаче одредбе закона у корист организатора и имају позитиван приступ и добру праксу у обезбјеђењу организовања јавних скупова.

У јулу мјесецу 2018. године, такође од стране OSCE-а, одржана је прва регионална обука за тренере на тему „Полицијско обезбјеђење скупова уз поштовање стандарда људских права“. Обука је одржана у Подгорици, Црна Гора и два припадника МУП РС су успјешно прошла обуку.

У периоду од 25 - 29. априла 2016. године одржана је Мисија стручне процјене европске комисије о *слободи изражавања* у БиХ са представницима релевентних институција у БиХ у области слободе изражавања. Ова стручна процјена обухватила је сљедећа подручја: застрашивање новинара, правно окружење, спровођење законодавства/институције, економски фактори, интернет и дијалог између власти и медијске заједнице, друштвени услови за бављење новинарском професијом. Након ове мисије, Министарство унутрашњих послова Републике Српске преузело је неколико мјера и активности у циљу спровођења препорука те као најважнију издвајамо да Министарство посебно евидентира и анализира све случајеве напада и пријетње новинарима.

У априлу мјесецу 2018. године од стране OSCE мисије у БиХ организована је и одржана обука за припаднике МУП РС на тему „Обезбјеђење јавних скупова уз поштовање стандарда људских права“ и два полицијска службеника Управе полиције су успјешно прошла обуку.

U **Brčko distriktu BiH**

a.

Jedinica za profesionalne standarde Policije Brčko distrikta BiH evidentira predstavke i žalbe građana na zaposlenike Policije Brčko distrikta BiH, ali ne raspolaže podacima koji se odnose isključivo na kršenje ljudskih prava ili diskriminatorno ponašanje od strane službenika za bezbjednost. Shodno tome, prezentujemo podatke koji se odnose na broj podnesenih predstavki od strane građana za 2014., 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu, kako slijedi:

- u 2014. godini na temelju zaprimljenih predstavki građana provedeno je ukupno 34 internih postupaka. U 22 slučaja utvrđeno je da nema elemenata povrede službene dužnosti, u četiri slučaja su utvrđene povrede službene dužnosti (tri teže i jedna lakša povreda službene dužnosti), u dva slučaja prijavitelj je odustao od predstavke i šest slučajeva je okončano bez dovoljno dokaza;
- u 2015. godini na temelju zaprimljenih predstavki građana provedeno je ukupno 27 internih postupaka. U 17 slučajeva utvrđeno je da nema elemenata povrede službene dužnosti, u pet slučajeva su utvrđene povrede službene dužnosti (dvije teže i tri lakše povrede službene dužnosti), u dva slučaja prijavitelj je odustao od predstavke i tri slučaja su okončana bez dovoljno dokaza;
- u 2016. godini na temelju zaprimljenih predstavki građana provedeno je ukupno 22 internih postupaka. U 18 slučajeva utvrđeno je da nema elemenata povrede službene dužnosti, u jednom slučaju je utvrđena teža povreda službene dužnosti i u tri slučaja prijavitelj je odustao od predstavke;
- u 2017. godini na temelju zaprimljenih predstavki građana provedeno je ukupno 25 internih postupaka. U 20 slučajeva utvrđeno je da nema elemenata povrede službene dužnosti, u jednom slučaju je utvrđena lakša povreda službene dužnosti, u jednom slučaju prijavitelj je odustao od predstavke, dva slučaja su okončana bez dovoljno dokaza, i jedan slučaj je u radu;
- u prvih šest mjeseci 2018. godine na temelju zaprimljenih predstavki građana provedeno je ukupno 11 internih postupaka. U 10 slučajeva utvrđeno je da nema elemenata povrede službene dužnosti i u jednom slučaju je utvrđena lakša povreda službene dužnosti.

b.

U dijelu koji se odnosi na postupanje Policije Brčko distrikta BiH po pitanju slobode okupljanja, ističemo da je ova oblast regulisana Zakonom o javnom okupljanju („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 28/12). Stupanjem na snagu navedenog zakona, Policija Brčko distrikta BiH provela je aktivnosti u cilju upoznavanja građana sa njihovim pravima po pitanju javnih okupljanja, na način da su organizovani sastanci u mjesnim zajednicama na cijeloj teritoriji Brčko distrikta BiH, kojom prilikom su građani detaljno upoznati sa pravima i obavezama po pitanju slobode javnih okupljanja. Također, zaposlenici Policije Brčko distrikta BiH su prisustvovali različitim sastancima i obukama vezano za slobodu okupljanja i slobodu govora.

Dostupne informacije za **kantone**:

U **Unsko-sanskom kantonu**

a.

Jedinica za profesionalne standarde, unutrašnju kontrolu i reviziju, Uprave policije, Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona u periodu od 2013. do 2018.godine nema evidentiranih žalbi građana o navodnim kršenjima ljudskih prava ili diskriminatornom ponašu od strane policijskih službenika.

b.

Jedinica za profesionalne standarde, unutrašnju kontrolu i reviziju, Uprave policije, Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona u periodu od 2013. do 2018.godine, kroz redovan plan i program obuka provodi redovne edukacije za podizanje svijesti i incijativa koje su u vezi s tim provedene.

U **Posavskom kantonu**

a.

Tijekom zadnjih 5 godina , ukupno je bilo 30 prijava građana protiv policijskih službenika, od tog broja 27 je bilo neutemeljenih prijava ili prijava bez dokaza, dok su 3 prijave bile utemeljene a nakon internog postupka su policijskim službenici izrečena disciplinska sankcija, dok je u jednom od ovih slučajeva policijski službenik i kazneno sankcioniran.

U ova tri slučaja radilo se o slijedećem:

- Nesavjesno vršenje službenih zadaća;
- Primanje dara (mito); i
- Nesavjesno vršenje službenih zadaća.

b.

Uprava policije MUP-a Ž.P. svake godine organizira edukaciju u svojim prostorijama sukladno planu i programu, gdje su između ostalog obuhvaćene i teme: sloboda javnih okupljanja i sloboda govora.

U **Zeničko-dobojskom kantonu**

a.

U proteklih 5 godina, u Ministarstvu unutrašnjih poslova ukupno je podneseno 37 žalbi. U 36 slučajeva žalbe su se odnosile na kršenje ljudskih prava, dok se u jednom slučaju žalba odnosila na diskriminatorsko ponašanje policijskih službenika.

Navodi u žalbama su se odnosili na vrijeđanje po nacionalnoj osnovi, nezakonito lišavanje slobode, prekomjernu upotrebu sile, upotreba sile radi iznude iskaza, upravljanje službenim vozilom pod djestvom alkohola, neovlašten ulazak u stan.

Od navedenog broja 21 žalba je neosnovana, 11 bez dovoljno dokaza, u jednom slučaju žalba je povučena, u jednom slučaju žalba je neformalno razriješena, a 3 žalbe su bile osnovane.

b.

U Zeničko-dobojskom kantonu, Zakonom o javnom okupljanju ("Službene novine Zeničko dobojskog kantona", broj: 10/16), regulisano je pravo i način organizovanja javnog okupljanja građana na području Zeničko-dobojskog kantona. Javna okupljanja građana su slobodna i

ostvaruju se na način propisan ovim Zakonom. Za period 2013-2017. održano je ukupno 8346 javnih skupova. Za svaki skup sačinjen je plan obezbjeđenja, te održani radni sastanci sa organizatorima javnih skupova i medijski istupi u vezi sa sigurnošću učesnika javih skupova.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde**

a.

Uprava policije u sastavu Ministarstva za unutrašnje poslove Bosansko-podrinjskog kantona Goražde je u proteklih pet godina provela ukupno 36 postupaka na osnovu žalbi građana u vezi sa radnjama policijskih službenika koje su kvalifikovane kao povrede službene dužnosti - Nekorektno i nepristojno ponašanje prema kolegana, zaposlenim i građanima, kako slijedi:

- 2013. godina: 6 postupka, ishod: sve žalbe neosnovane;
- 2014. godina:12 postupka, ishod: 3 lakše povrede službene dužnosti, i 9 žalbi neosnovano;
- 2015.godina: 4 postupka,ishod: 1žalba bez dovoljno dokaza, 3 žalbe neosnovane;
- 2016.godina: 3 postupka, ishod: sve žalbe neosnovane i
- 2017.godina: 11 postupaka, ishod: 1 žalba bez dovoljno dokaza, 2 teže povrede službene dužnosti i 7 žalbi neosnovano.

b.

Zakonom o javnom okupljanju ("Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde", broj: 11/15) propisano je da svako ima pravo na javno okupljanje, pod uvjetima propisanim ovim zakonom, radi javnog izražavanja političkih, socijalnih i drugih uvjerenja i interesa, na zato prikladnom mjestu ili kao javno okupljanje u pokretu , gdje se pod javnim okupljanjem, između ostalog podrazumijeva i mirno okupljanje,uz obavezu podnošenja prijave za javno okupljanje nadležnoj policijskoj stanici, koja sadrži sve podatke koji su propisani ovim zakonom, pet dana prije početka održavanja mirnog okupljanja.Ukoliko je prijava uredna i blagovremna, a ne postoje okolnosti koje su propisane kao razlozi za zabranu okupljanja policijska uprava o tome pismeno obavještava organizatora okupljanja najkasnije 48 sati prije početka održavanja javnog okupljanja.Organizator je dužan da osigura red i mir na okupljanju putem voditelja mirnog okupljanja i redara, a policijski službenicu su dužni da spriječe ometanje ili onemogućavanje održavanja mirnog okupljanja. Ako je mirno okupljanje usmjereno na ugrožavanje ustavnog poretka, ili se učesnici pozivaju na oružani sukob, nasilje , vrijeđanje javnog morala ili kršenje ljudskih prava i sloboda, ili ako nastupi stvarna opasnost od nasilja i za zdravlje učesnika ili ako održavnje mirnog okupljanja nije prijavljeno ili se održava na mjestu koje nije navedeno u prijavi ili redari ne mogu održati red i mir ili ako je neko naoružan, policijski službenik je ovlašten da izda naredbu za sprečavanje, prekid ili obustavu mirnog okupljanja. U proteklih pet godina na području Bosansko -podrinjskog kantona održano je 233 javna skupa, za koje su donesni planovi obezbjeđenja a u nekim slučajevima održani i sastanci sa ogranizatorima javnog okupljanja.

U **Srednjobosanskom kantonu,**

2013. god.

219 pritužbi, od toga:

109 odbačenih;

57 osnovanih;

34 neosnovane i

19 bez dovoljno dokaza.

2014. god.
215 pritužbi, od toga:
113 odbačenih;
45 osnovanih;
29 neosnovanih i
28 bez dovoljno dokaza.

2015. god.
214 pritužbi, do toga:
103 odbačene;
69 osnovanih;
28 neosnovanih i
14 bez dovoljno dokaza.

2016. god.
143 pritužbe, od toga:
71 odbačene;
32 osnovane;
31 neosnovane i
9 bez dovoljno dokaza.

2017. god.
149 pritužbi, od toga:
65 odbačenih;
44 osnovane;
26 neosnovane;
10 bez dovoljno dokaza;
1 oslobađajuća;
1 obustava i
2 nisu razmatrane.

2018. god. (prvih šest mjeseci)
83 pritužbe, od toga:
56 odbačene;
15 osnovane;
8 neosnovane i
4 bez dovoljno dokaza.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu**
a.
U periodu od 2013 godine do sedmog mjeseca 2018 godine, Odjelu za profesionalne standarde (OPS), Uprave policije MUP-a HNK-a , su podnesene 582 žalbe na rad i ponašanje policijskih službenika Uprave policije MUP-a HNK-a. Od ukupnog broja ponesenih žalbi, 24 žalbe ili 4,12 % od ukupnog broja podnesenih žalbi, se odnosi na kršenje ljudskih prava ili diskriminaciju od strane policijskih službenika.

Kao poseban problem u radu Odjela za profesionalne standarde i inače u kompletnom postupku provođenja internih istraga i utvrđivanju disciplinske odgovornosti policijskih službenika je neimenovanje Javno žalbenog biroa i Policijskog odbora u periodu od šestog mjeseca 2014 godine pa do danas. To se ogleda u činjenici da Javno žalbeni biro nadgleda rad Odjela za

profesionalne standarde, i daje suglasnost za otvaranje i zatvaranje svih istraga koje vodi Odjel za profesionalne standarde, dok Policijski odbor, između ostalog, ima ulogu drugostepenog tijela u disciplinskom postupku.

U toku 2013 godine OPS je zaprimio 4 žalbe koje se odnose na fizičko maltretiranje lica lišenih slobode od strane policijskih službenika. Provedenim istragama u tri slučaja je utvrđeno da su žalbe neosnovane, dok je u jednom slučaju utvrđena disciplinska odgovornost policijskog službenika. U provedenom disciplinskom postupku , policijski službenik je kažnjen novčanom kaznom u visini 15 % plaće na period od dva mjeseca, a nakon izjavljene žalbe Policijskom odboru, kazna je preinačena u pismenu opomenu.

U toku 2014 godine OPS je zaprimio 3 žalbe koje se odnose na fizičko maltretiranje lica lišenih slobode od strane policijskih službenika. U jednom slučaju se provedenom istragom nisu mogli potvrditi navodi iz žalbe i slučaj je zatvoren zbog nedostatka dokaza , dok u dva slučaja istraga nije okončana iz gore spomenutih razloga.

U toku 2015 godine OPS je zaprimio 5 žalbi koje se odnose na fizičko maltretiranje lica lišenih slobode od strane policijskih službenika i 2 žalbe koje se odnose na uskraćivanje prava. Istrage nisu okončane.

U toku 2016 godine OPS je zaprimio 1 žalbu koja se odnose na fizičko maltretiranje lica lišenih slobode od strane policijskih službenika i 1 žalbu na ugrožavanje ljudskih prava. Istrage nisu okončane.

U toku 2017 godine OPS je zaprimio 1 žalbu koja se odnose na fizičko maltretiranje lica lišenih slobode od strane policijskih službenika. Istrage nisu okončane.

U toku 2018 godine OPS je zaprimio 6 žalbi koje se odnose na fizičko maltretiranje lica lišenih slobode od strane policijskih službenika, i 1 žalbu koja se odnosi na diskriminaciju i kršenje prava od strane policijskih službenika. Istrage nisu okončane.

b.
Pored zakonskih propisa koji su navedeni kao odgovori na pitanje br. 152 iz ranijeg perioda, u toku posljednjih pet godina na podizanju svijesti i inicijativa u oblasti slobode okupljanja i slobode govora u odnose, MUP HNK pitanje javnih okupljanja regulisao je Zakonom o javnom okupljanju HNK (Službene novine HNK br. 3/05 i 5/09). MUP HNK nije provodio ovakve aktivnosti, niti ima podataka za to.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**
a.
U proteklih pet godina u Ministarstvu unutarnjih poslova Županije Zapadnohercegovačke ukupno je podneseno 3 žalbe koje su se odnosile na kršenje ljudskih prava. Od ukupnog broja žalbi 1 žalba je osnovana , i ista datira iz 2013.godine, 1 žalba je neosnovana, ista datira iz 2016.godine i 1 žalba je bila bez dokaza , te ista datira iz 2017.godine.

b.
Sukladno Zakonu o javnom okupljanju Županije Zapadnohercegovačke („Narodne Novine Županije Zapadnohercegovačke broj 5/15“) regulirano je pravo i način javnog okupljanja građana na području Županije Zapadno-hercegovačke . Navedenim Zakonom uređuju se javna okupljanja građana radi javnog izražavanja političkih,socijalnih i drugih uvjerenja i interesa,

način organiziranja mirnih okupljanja i javnih protesta, javnih priredbi i drugih oblika okupljanja. U vremenskom periodu od 2013.-2017.godine na području Županije Zapadnohercegovačke održano je ukupno 1732 javna skupa, za koje su sačinjeni planovi osiguranja i održani sastanci sa organizatorima i javnih okupljanja.

U **Kantonu Sarajevo**

a.

U proteklih pet godina, u Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo zaprimljeno je 1817 žalbi, od kojih nije bilo žalbi u vezi sa kršenjem ljudskih prava i u vezi diskriminatorskog poonašanje policijskih službenika. Odjeljenje za unutrašnju kontrolu koje djeluje u sastavu Jedinice za profesionalne standarde Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo, u proteklih pet godina nije zaprimilo niti jednu žalbu-predstavku koja se odnosi na kršenje ljudskih prava ili diskriminatorsko ponašanje od strane policijskih službenika.

Uz saglasnost Odbora za žalbe vođeno je 494 unutrašnje istrage. Najveći broj žalbi se uglavnom odnosi na primjedbe koje se tiču načina na koji se policajac identifikuje u prvom kontaktu sa strankom, njegovo držanje i neljubaznost u komunikaciji, što se često od strane podnosioca žalbi neosnovano definiše kao neetičnost, nepoštivanje ljudskog dostojanstva i ljudskih prava građana od strane policijskih službenika, dok se znatan broj žalbi odnosi na izdavanje prekršajnih naloga i podnošenje prekršajnih prijava zbog nepoštivanja propisa u saobraćaju i narušavanju javnog reda i mira, navodeći da se vrši selekcija, čime smatraju da se vrši diskriminacija, odnosno da se svi učesnici u saobraćaju ili lica koja narušavaju javni red i mir ne tretiraju na isti način.

Od ukupnog broja žalbi 112 je neosnovano, 184 bez dovoljno dokaza, 63 neformalno razrješena (odustanak od žalbe) i 135 žalbi je osnovano, odnosno rezultiralo je pokretanjem odgovarajućih postupaka.

b.

Zakon o javnom okupljanju u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 32/09 i 11/11), definisao je pravo i način organizovanja javnog okupljanja građana na području Kantona Sarajevo. Javna okupljanja građana prema navedenom zakonu, čine mirni protesti, javne priredbe i ostali oblici okupljanja, ostvaruju se na način propisan ovim zakonom. U proteklih pet godina, na području Kantona Sarajevo održano je ukupno 11.593 javna okupljanja, a za svaki javni skup policijski službenici su preduzimali odgovarajuće planske mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti, te pružali pomoć organizatorima u provođenju mjera i radnji iz njihove nadležnsoti sa ciljem što veće sigurnosti svih učesnika javnih okupljanja.

U **Kantonu 10. Livno**, proteklih 5 godina (2013-2017) bilo je ukupno 204 žalbe na policijske službenike MUP-a K10. Teža povreda službene dužnosti utvrđena je u 47 predmeta istrage. Lakša povreda službene dužnosti u 34 predmeta. A 123 predmeta su okarakterizirana kao neosnovane žalbe, bez dovoljno dokaza ili neformalno razriješene žalbe.

56. U pogledu organizacije i strukture sudskog i tužilackog sistema: a. Dostavite detaljne informacije o sudovima koji su premali za objektivno dodjeljivanje predmeta, uključujući i opis predmetnih područja. b. Pojasnite i) ukupan broj advokata u cijeloj zemlji, ii) raspodjelu broja izvršitelja i notara između dva entiteta i Brčko distrikta, iii) broj sudija razvrstan po pripadnosti nacionalnim manjinama, iv) broj advokata razvrstan po polu, v) broj advokata razvrstan po pripadnosti nacionalnim manjinama.

Na nivou **Bosne i Hercegovine**

a.

Svi sudovi ispunjavaju uslove za objektivnu dodjelu predmeta na automatski način u Sistemu za upravljanje predmetima u sudovima u skladu sa zakonima koji regulišu pojedine vrste sudskih postupaka. Ova raspodjela se vrši prema unaprijed određenim kriterijima specijalizacije i procentualnom učešću sudije u raspodjeli. Sudovi opšte nadležnosti sa manjim brojem sudija takođe ispunjavaju uslove za objektivnu dodjelu predmeta obzirom da raspolažu sa minimalnim potrebnim brojem sudija za formiranje sudskih vijeća u postupcima za koje je to propisano zakonom. U okružnim privrednim sudovima sa malim brojem sudija ispunjeni su uslovi za objektivnu dodjelu predmeta jer je propisano da sudija pojedinac rješava predmete privrednih sporova. U nekim predmetima predsjednik suda u sudu sa malim brojem sudija, zbog okolnosti kao što su odsustvo sudije zbog bolovanja i slično, prilagođava kriterije u CMS-u na ad hoc osnovi kako bi se izbjeglo da samo jedan sudija u tom sudu dobije u rad predmete određene vrste.

Također, važećim zakonima o parničnim postupcima (čl. 18 ZPP pred Sudom BiH, čl. 13 ZPP FBiH, čl. 13 ZPP RS, čl. 13 ZPP BD BiH) propisano je da u prvostepenom parničnom postupku i prvostepenom postupku za rješavanje privrednih sporova sudi sudija pojedinac, dok u drugostepenom postupku i postupku odlučivanja po reviziji sudi vijeće sastavljeno od trojice sudija.

Važećim krivičnim procesnim zakonima (čl. 24 ZKP BiH, čl. 25 ZKP FBiH, čl. 24 ZKP RS, čl. 23 ZKP BD BiH) propisano je da za krivična djela sa propisanom kaznom zatvora do deset godina ili novčanom kaznom kao glavnom kaznom sudi sudija pojedinac, dok za krivična djela sa zaprijećenom kaznom zatvora preko 10 godina, u prvom stepenu sudi vijeće sastavljeno od trojice sudija. U drugom stepenu sudi vijeće apelacionog odjeljenja suda sastavljeno od trojice sudija.

Važećim propisima iz oblasti upravnih sporova predviđeno je da u upravnim sporovima sudi sudija pojedinac. Izuzetno, u složenim predmetima upravnog spora sudi se u vijeću sastavljenom od trojice sudija (član 7. ZUS BiH, član 6 ZUS FBiH, član 6. ZUS RS, član 5. ZUS BD BiH).

Kada je nadležni sud iz pravnih ili stvarnih razloga spriječen da postupa, npr. zbog izuzeća ili bolesti jednog ili više sudija, zakonom je propisana mogućnost prenosa mjesne nadležnosti za vođenje postupka u tim predmetima (čl. 6a ZPP pred Sudom BiH, čl. 49 ZPP FBiH, čl. 49 ZPP RS; čl. 27 i 27a ZKP BiH, čl. 34. i 35 ZKP FBiH, čl. 32 i 33 ZKP RS, čl. 27 ZKP BD BiH). Takođe, moguće je sudiju drugog suda uputiti na privremeno vršenje dužnosti u taj sud radi rješavanja pojedinačnog predmeta (čl. 52. Zakona o VSTV-u).

b.
III - VSTV ne raspolaže podacima o broju nosilaca pravosudnih funkcija razvrstanih po pripadnosti nacionalnim manjinama. Među redovnim sudijama i tužiocima njih 91 (devedesetjedan) se izjašnjava kao Ostali. Što se tiče dodatnih sudija, kao Ostali se izjašnjava njih 4 (četvero).

U **Federaciji BiH**
a.
Pitanje pod a. nije u nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine.

b.
Ukupan broj advokata upisanih u Imenik Avokatske/Odvjetničke komore Federacije BiH je 1169, od čega je broj advokata žena 353, a muškaraca 816. Budući da je advokatura slobodna profesija, odnosno da svi koji ispunjavaju zakonske uvjete za obavljanje advokatske djelatnosti imaju jednake mogućnosti za upis u Imenik advokata, a nacionalna pripadnost niti izjašnjavanje o svojoj nacionalnoj pripadnosti nisu uvjeti, Advokatska/Odvjetnička komora Federacije BiH ne razvrstava advokate po nacionalnoj pripadnosti.

У **Републици Српској**
а.
Законом о судовима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 37/12,44/15 и 100/17) прописано је да судску власт врше судови опште и посебне надлежности. Основни судови се оснивају за подручје једне или више општина. Судови своју надлежност обављају у свом сједишту. Међутим, изузетно ради ефикасности, смањења трошкова или других оправданих разлога, основни судови могу послове обављати и ван сједишта, како би се избјегло оснивање малих судова. Законом се оснивају одјељења ван сједишта суда и то:

1) Основни суд у Бијељини има одјељење ван сједишта суда у Лопарама, за подручје општине Лопаре;
2) Основни суд у Вишеграду има одјељење ван сједишта суда у Рогатици, за подручје општине Рогатица;
3) Основни суд у Градишци има одјељење ван сједишта суда у Српцу, за подручје општине Србац;
4) Основни суд у Дервенти има одјељење ван сједишта суда у Брод, за подручје општине Брод;
5) Основни суд у Модричи има одјељење ван сједишта суда у Шамцу, за подручје општина Шамац, Пелагићево и Доњи Жабар;
6) Основни суд у Сокоцу има одјељење ван сједишта суда у Источном Новом Сарајеву, за подручје општина Источно Ново Сарајево, Источна Илиџа и Трново и у Палама за подручје општина Пале и Источни Стари Град;
7) Основни суд у Требињу има одјељење ван сједишта суда у Невесињу, за подручје општина Невесиње и Источни Мостар.

б.
I. У Републици Српској укупан број адвоката је 517;
II. У Републици Српској 47 нотара обавља службену дјелатност у складу са Законом о нотарима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 86/2004, 2/2005, 74/2005, 76/2005, 91/2006, 37/2007, 50/2010, 78/2011, 20/2014 и 68/2017), којим се уређује

организација, овлаштења, начин рада, нотарски испит, као и друга питања од значаја за рад нотара на територији Републике Српске;

III. *У надлежности Високог судског и тужилачког савјета БиХ*;
IV. У Републици Српској број адвоката мушког пола је 362, а женског пола 155;
V. У Републици Српској Адвокатска комора Републике Српске не располаже подацима о националној структури адвоката.

U **Brčko distriktu BiH**

a.

Sudsku vlast u Brčko distriktu BiH u skladu sa Zakonom o sudovima Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 19/07,20/07, 39/09 i 31/11) vrše Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koji su osnovani za područje Brčko distrikta BiH u skladu sa Statutom Brčko distrikta BiH. Sudovi obavljaju poslove iz svoje nadležnosti u svom sjedištu, gradu Brčko. Sudovi mogu poslove iz svoje nadležnosti obavljati i izvan svog sjedišta iz razloga efikasnosti, smanjenja troškova ili drugih praktičnih razloga. Osnovni i Apelacioni sud ispunjavaju uslove za objektivnu dodjelu predmeta na automatski način u sistemu CMS.

b.

I. Na području Brčko distrikta BiH registrovano je 26 advokata, koji su upisani u Imenike Entitetskih advokatskih komora. Takođe, za pružanje besplatne pravne pomoći u Brčko distriktu BiH pri Kancelariji za pravnu pomoć radi 5 advokata. Prava i obaveze imenovanih regulisani su Zakonom o kancelariji za pravnu pomoć Brčko distrikta BiH;
II. U Brčko distriktu BiH ne postoji posebna službe izvršitelja. Pri Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH u izvršnom odjeljenju zaposleno je jedanaest sudskih izvršitelja. U Brčko distriktu BiH ima ukupno četiri notara, od kojih su dva članovi Notarske komore Federacije BiH, dok druga dva notara su članovi Notarske komore R. Srpske;
III. Od ukupnog broja sudija u Brčko distriktu BiH (broj sudija 27) samo jedan se izjašnjava kao neopredjeljen.

Dostupne informacije za **kantone** su sljedeće:

Odgovor na ovo pitanje nije u nadležnosti **Unsko-sanskog kantona**.

Ministarstvo pravosuđa **Županije Posavske** ne vodi evidenciju i ne raspolaže sa podacima.

Ministarstvo za pravouđe i upravu **Zeničko-dobojskog kantona**:

a.

Ne vodi evidencije i ne raspolaže podacima.

b-i) ne vodi evidencije ne raspolaže podacima

b-ii) U Zeničko-dobojskom kantonu s obzirom na broj stanovnika u 1991. godine Uredbom o broju i sjedištu notara na području Zeničko-dobojskog kantona i njihovom službenom sjedištu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj:15/03), utvrđeno da na području Zeničko-dobojskog kantona imaju 24 notara i to za svaku općinu kako slijedi:

- Općina Tešanj, Usora i Doboj jug — 3 sa službenim sjedištem u Tešnju
- Općina Maglaj — 2 sa službenim sjedištem u Maglaju
- Općina Zavidovići — 2 sa službenim sjedištem u Zavidović

- Općina Žepče 2 sa službenim sjedištem u Žepču
- Općina Olovo 1 sa službenim sjedištem u Olovu
- Općina Vareš 1 sa službenim sjedištem u Varešu
- Općina Breza 1 sa službenim sjedištem u Breza
- Općina Visoko 2 sa službenim sjedištem u Visoko
- Općina Kakanj 3 sa službenim sjedištem u Kakanj
- Općina Zenica 7 sa službenim sjedištem u Zenica

b-iii) o broju nosilaca pravosudnih funkcija razvrstanih po pripadnosti nacionalnim manjinama,
b-iv) broju odvjetnika razvrstanih po spolu,
b-v) broju odvjetnika razvrstanih po pripadnosti nacionalnih manjina

Odgovor na ovo pitanje nije u nadležnosti **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde**.

Srednjobosanski kanton,
n/a

Na nivou **Hercegovačko-neretvanskog kantona**
a.
Postoje četiri općinska suda i Kantonalni sud. Općinski sud u Čoitluku je počeo sa radom 2017. godine, te ima nedovoljan broj predmeta po svim vrstama, dok ostali sudovi imaju dovoljan broj predmeta po svim oblastima, pa se zbog toga po broju predmeta ne mogu smatrati neobjektivnim sudovima.

b.
I. Odgovor na pitanje je sadržan u odgovoru Federacije Bosne i Hercegovine;
II. Odgovor na pitanje je sadržan u odgovoru Federacije Bosne i Hercegovine;
III. Pitanje iz mjerodavnosti sudova i VSTV-a BiH;
IV. Pitanje iz mjerodavnosti odvjetništva;
V. Pitanje iz mjerodavnosti odvjetništva.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**
a.
Sa područja Županijskog suda, odnosno Županije Zapadnohercegovačke svi sudovi imaju dovoljan broj predmeta po svim oblastima, pa se zbog toga po broju predmeta ne mogu smatrati neobjektivnim sudovima. U Općinskom sudu u Ljubuškom je implementiran CMS sustav koji automatski dodjeljuje predmete sucima sukladno rasporedu rada po određenim referatima, te nije moguć objektivni utjecaj na dodjelu predmeta.

b.
Na području Općinskog suda u Ljubuškom radi šest sudaca i jedan stručni suradnik, dok je raspisan natječaj za još jednog stručnog suradnika (među njima nema nacionalnih manjina), te u sudu djeluje 1 sudski izvršitelj. Ovaj sud nema relevantnih informacija o broju notara i odvjetnika kao i njihove posebitosti a koje podatke posjeduju nadležne odvjetničke komore.

I. Pitanje iz mjerodavnosti odvjetništva u BiH;
II. Pitanje iz mjerodavnosti sudstva i notarijata u BiH;
III. Pitanje iz mjerodavnosti sudova i VSTV-a BiH;
IV. Pitanje iz mjerodavnosti odvjetništva;
V. Pitanje iz mjerodavnosti odvjetništva.

57. Što se tiče nezavisnosti: a. objasnite moguće pritužbe na nezavisnost sudstva i autonomiju tužilaca (Da li je bilo pritužbi? Ako je bilo, kako su rješavane? b. Pojasnite interakciju između Suda Bosne i Hercegovine i sudstva na entitetskom nivou. Da li presude Suda Bosne i Hercegovine imaju utjecaj na sudsku praksu drugih sudova u zemlji? c. Pojasnite da li tužioci imaju mogućnost da ospore hijerarhijske upute glavnih tužilaca/iskažu neslaganje s njihovim odlukama. d. Pojasnite mjere koje su dostupne Visokom sudskom i tužilačkom vijeću (VSTV) kako bi se zaštitila nezavisnost sudstva i autonomija tužilaštva. e. Dostavite detaljne informacije o osnovnim platama predsjednika Vrhovnog suda Federacije BiH, šefova odjeljenja i sudija, glavnog tužioca, zamjenika glavnog tužioca/šefa odjeljenja i tužilaca. f. Dostavite za svaki nivo vlasti detaljne informacije, u zajedničkom formatu, o omjeru broja sudija/tužilaca i stručnih saradnika/savjetnika /pripravnika, kao i informacije o tome da li ima dovoljno ljudskih resursa.

Na **nivou Bosne i Hercegovine**

a.

VSTV u skladu sa članom 17. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH ima, između ostalih, nadležnost da daje mišljenje o pritužbama koje podnese sudija ili tužilac koji smatra da su njegova prava utvrđena ovim ili drugim zakonom ili njegova nezavisnost ugroženi. Dakle, svaki nosilac pravosudne funkcije, koji smatra da su njegova prava i nezavisnost ugroženi, ili da je pod medijskim ili sličnim pritiskom može podnijeti pritužbu Vijeću, koje će po istoj donijeti odluku. Najveći broj pritužbi sudija i tužilaca odnosio se na izvještavanje ili pisanje medija o pojedinim predmetima u kojima je suđenje bilo u toku. U tim okolnostima Vijeće je davalo mišljenja ovisno o činjenicama konkretnog predmeta.

Vijeće smatra da način izvještavanja medija o pojedinim predmetima podriva povjerenja javnosti u rad sudija i tužioca odnosno cjelokupnog pravosudnog sistema, te da je diskusiju u vezi pojedinih pitanja u pravosuđu potrebno zadržati u okviru konstruktivne javne debate.

S tim u vezi, potrebno je podsjetiti da žalbeni mehanizmi postoje u okviru Ureda disciplinskog tužioca koji će u svakom konkretnom slučaju ispitati činjenične navode i shodno tome donijeti adekvatnu odluku.

b.

Presude Suda Bosne i Hercegovine nemaju utjecaj na sudsku praksu drugih sudova u zemljijer to nije propisano zakonima u Bosni i Hercegovini.

Međutim, u skladu sa preporukama Strukturalnog dijaloga o pravosuđu između Evropske unije i Bosne i Hercegovine i Mišljenjem Venecijanske komisije o pravnoj sigurnosti i nezavisnosti pravosuđa u Bosni i Hercegovini broj 648/2011 godine, predstavnici Suda Bosne i Hercegovine, vrhovnih sudova entiteta i Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, pod pokroviteljstvom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, dana 10.04.2014. godine, donijeli su Pravila panela za ujednačavanje sudske prakse, kojim se uređuje uloga, način rada i druga pitanja koja su bitna za rad panela i ujednačavanja sudske prakse.

Članovi panela su sudije Apelacionog odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine, Vrhovnog suda Republike Srpske, Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine i Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Panel se formira iz oblasti krivičnog, građanskog i upravnog prava, a Panelom koordinira Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine.

Na osnovu ovih Pravila, a u slučajevima postojanja usaglašenosti zakonskih odredbi, a različito tumačenje istih panel će vršiti usaglašavanje stavova i donositi pravna shvatanja. Na panelu se mogu razmjenjivati iskustva i mišljenja u tumačenju i primjeni zakona i u drugim situacijama, te predlagati odgovarajuća rješenja nadležnim institucijama. Panel donosi zaključak u formi usaglašenog shvatanja o određenom pravnom pitanju, koje se dostavlja na verifikaciju odgovarajućim odjeljenjima sudova čiji članovi su učestvovali u panelu. Nakon verifikacije na odjeljenjima, usaglašeno pravno shvatanje odjeljenja sudova postoje pravno shvatanja panela, koje ima obavezujući karakter za sudove čiji su članovi učestvovali u panelu, a upućujući za nižestepene sudove.

Panel može donijeti zaključak u formi inicijative nadležnim organima za donošenje ili izmjene zakona i drugih propisa. Sudovi će Centru za sudsku dokumentaciju VSTV-a BiH dostaviti sudske odluke kojima se potkrepljuje pravno shvatanje panela radi objavljivanja u bazi sudskih odluka.

c.
Ne postoje formalni mehanizmi koji daju mogućnost tužiocu da ospori hijerarhijske upute glavnih tužilaca odnosno da iskažu neslaganje s njihovim odlukama. Svaka osoba, uključujući profesionalce u pravosuđu, može se obratiti Republičkom javnom tužilaštvu RS-a i Federalnom tužilaštvu FBiH radi preispitivanja zakonitosti postupanja glavnih okružnih i kantonalnih tužilaca.

d.
Mjere dostupne VSTV-u podrazumijevaju davanje mišljenja o spornoj situaciji, s tim da ova mišljenja nisu pravno obvezujuća, te direktno obraćanje javnosti ili organima za zaštitu sigurnosti nosilaca pravosudnih funkcija.

e.
Osnovne plate sudija i tužilaca u Federaciji BiH su regulisane Zakonom o platama i naknadama sudija i tužilaca u Federaciji BiH koji se primjenjuje od 2005. godine.

Članom 6. ovog Zakona je propisano da: *"Počevši od godine koja uslijedi nakon godine u kojoj prosječna mjesečna neto plaća u Bosni i Hercegovini izračunata za kalendarsku godinu po prvi put dostigne ili pređe iznos od 800 BAM, osnovna mjesečna plaća sudija i tužilaca i stručnih saradnika propisana članom 2., 3. odnosno 4. će se godišnje korigovati za procenat povećanja prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini."*

Osnovna mjesečna plaća sudija i tužilaca se od 2012. godine redovno koriguje na godišnjoj osnovi u skladu sa procentom povećanja prosječne mjesečne neto plaće u BiH prema podacima koje objavljuje Agencija za statistiku BiH.

U sljedećoj tabeli su prikazane osnovne plaće sudija i tužilaca u Federaciji BiH koje su se primjenjivale u 2016., 2017. i 2018. godini, a koje su usklađene sa procentom povećanja prosječne mjesečne plate u BiH.

sudija/tužilac	osnovna plata u 2016. godini (u БАМ)	osnovna plata u 2017. godini (u БАМ)	osnovna plata u 2018. godini (u БАМ)
Predsjednici Vrhovnog suda FBiH	4.577	4.620,60	4.692,68
Šefovi odjeljenja Vrhovnog suda FBiH	4.161	4.200,55	4.266,07
Sudije Vrhovnog suda FBiH	3.953	3.990,52	4.052,78
Glavni tužilac Tužilaštva FBiH	4.577	4.620,60	4.692,68
Zamjenici glavnog tužioca Tužilaštva FBiH	4.161	4.200,55	4.266,07
Tužioci Tužilaštva FBiH	3.953	3.990,52	4.052,78
Predsjednici kantonalnih sudova	3.537	3.570,47	3.626,17
Šefovi odjeljenja u kantonalnim sudovima	3.328	3.360,43	3.412,86
Sudije kantonalnih sudova	3.120	3.150,41	3.199,56
Predsjednici općinskih sudova>=60 sudija	3.745	3.780,49	3.839,47
Predsjednici općinskih sudova>=30 sudija	3.328	3.360,43	3.412,86
Predsjednici općinskih sudova	2.912	2.940,39	2.986,26
Šefovi odjeljenja u općinskim sudovima	2.704	2.730,35	2.772,95
Sudije općinskih sudova	2.496	2.520,33	2.559,65
Stručni saradnici u općinskim sudovima	1.248	1.260,16	1.279,82
Glavni tužioci kantonalnih tužilaštava	3.537	3.570,47	3.626,17
Zamjenici glavnog tužioca kantonalnih tužilaštava	3.120	3.150,41	3.199,56
Šefovi odsjeka kantonalnih tužilaštava	2.704	2.730,35	2.772,95
Tužioci kantonalnih tužilaštava	2.496	2.520,33	2.559,65

U skladu sa odredbama Zakona o suzbijanju korupcije i organiziranog kriminala u Federaciji BiH, tužioci Posebnog odjela Federalnog tužilaštva Federacije BiH za suzbijanje korupcije, organiziranog i međukantonalnog kriminala i sudije Posebnog odjela Vrhovnog suda Federacije BiH za korupciju, organizirani i međukantonalni kriminal imaju pravo na plaću i naknade u skladu sa odredbama Zakona o plaćama i drugim naknadama sudija i tužilaca u Federaciji BiH, te pravo na posebni dodatak na osnovu složenosti i rizika poslova u iznosu 10%.

Sudije Vrhovnog suda, koje odlučuju o žalbama na odluke Posebnog odjela suda, imaju pravo na posebni dodatak na osnovu složenosti i rizika poslova u iznosu 15%.

Navedeni posebni odjeli još uvijek nisu počeli sa radom, tako da se ove odredbe zakona o suzbijanju korupcije i organiziranog kriminala u Federaciji BiH još uvijek ne primjenjuju.

f.

U sljedećoj tabeli dat je prikaz popunjenih sudskih/tužilačkih pozicija početkom 2018. godine, broja stručnih saradnika/savjetnika u sudovima i tužilaštvima koje ne imenuje VSTV (svi sudovi i tužilaštva izuzev opštinskih), broj stručnih saradnika koje imenuje VSTV (općinski sudovi), broj pripravnika koji su u bili u radnom odnosu početkom 2018. godine, te omjeri broj stručnih saradnika/savjetnika i broj pripravnika u odnosu na broj sudija/tužilaca. Navedene brojke ne uključuju stručne saradnike/savjetnike koji su na privremenoj osnovu angažovani u okviru projekta IPA 2012/013 i pripravnike-volontere s obzirom da nisu angažovani u radnom već volonterskom odnosu sa sudom/tužilaštvom, kao i da VSTV ne raspolaže pouzdanim podacima o broju volontera u sudovima/tužilaštvima:

	Broj sudija/ tužilaca	**Broj stručnih saradnika/ savjetnika koje ne imenuje VSTV**	**Broj stručnih saradnika/ savjetnika koje imenuje VSTV**	**Ukupan broj stručnih saradnika/ savjetnika**	**Broj pripravnika**	**Omjer broj stručnih saradnika i savjetnika na jednog sudiju/tužioca**	**Broj pripravnika na jednog sudiju/tužioca**
Sud BiH	52	67		67	19	1,29	0,37
Tužilaštvo BiH	58	81		81	0	1,40	0,00
Sudovi u Federaciji BiH	660	31	95	126	11	0,19	0,02
Tužilaštva u Federaciji BiH	215	32		32	1	0,15	0,00
Sudovi u Republici Srpskoj	376	56		56	10	0,15	0,03
Tužilaštva u Republici Srpskoj	96	17		17	3	0,18	0,03
Sudovi u Brčko Distriktu	27	9		9	2	0,33	0,07
Tužilaštva u Brčko Distriktu	9	5		5	1	0,56	0,11
UKUPNO	**1493**	**298**	**95**	**393**	**47**	**0,26**	**0,03**

Iako je primjetan rastući trend sudskih/tužilačkih budžeta, određeni broj sistematizovanih pozicija sudija i tužilaca nije popunjen zbog nedostatka budžetskih sredstava. Također, kao što se iz tabele vidi, broj stručnih saradnika/savjetnika po jednom sudiji/tužiocu u sudovima/tužilaštvima na entitetskom nivou je još uvijek nedovoljan.

a., b. d. e. i f. nije u nadležnosti **Federacije BiH** da dostavlja odgovor.

c.
Kako je Federalno tužilaštvo Federacije BiH, u svom ranijem odgovoru na identično pitanje broj 164 navelo, u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Federacije BiH, u predmetima koji su im dodijeljeni od strane glavnog tužioca, federalni tužioci ovlašteni su za preduzimanje svih radnji za koje je po zakonu ovlašten glavni tužilac. Izvršavaju pismene naredbe ili pojedinačna uputstva koja su dobili od glavnog tužioca, a koja se tiču radnji za koje je po zakonu ovlašten glavni tužilac. Samostalnost tužilaca uključuje i mogućnost da postupajući tužilac (federalni ili kantonalni tužilac) izrazi neslaganje sa odlukom glavnog tužioca koja se odnosi na dužnost postupanja, s tim da svoje pismeno neslaganje i mišljenje o osnovanosti ili neosnovanosti pritužbe može uložiti u konkretan krivični predmet, te može zatražiti od glavnog federalnog tužioca (na kantonalnom nivou glavnog kantonalnog tužioca) ili Kolegija tužilaštva mišljenje o tome da li je odluka glavnog tužioca u konkretnom slučaju pravilna i u skladu sa zakonom (tačka 7. Obaveznog uputstva glavnog federalnog tužioca Federalnog tužilaštva Federacije BiH, broj: A-632/13 od 29.10.2013. godine, o postupku rješavanja pritužbi na naredbe o neprovođenju istrage, naredbe o obustavi istrage, kao i pritužbi zbog neefikasnog rada tužilaca u krivičnim predmetima).

Napomena: U tekstu pomenuto Obavezno uputstvo glavnog federalnog tužioca Federalnog tužilaštva Federacije BiH, broj: A-632/13 od 29.10.2013. godine, o postupku rješavanja pritužbi na naredbe o neprovođenju istrage, naredbe o obustavi istrage, kao i pritužbi zbog neefikasnog rada tužilaca u krivičnim predmetima, smo već priložili uz raniji odgovor i ubacili u ISEI Informacioni sistem.

У Републици Српској
а.
Законом о судовима Републике Српске и Законом о јавним тужилаштвима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 69/16) је прописано да о притужбама на независност судства и аутономије тужилаца одлучује Високи судски и тужилачки савјет БиХ.

б.
У Републици Српској, Законом о судовима Републике Српске је прописано да су судови дужни да међусобно сарађују, као и са државним органима и страним судовима. Судови у Босни и Херцеговини пружају међусобну правну помоћ у предметима из своје надлежности у складу са законом.

У Републици Српској Законом о судовима Републике Српске је прописано да нико не смије утицати на независност и непристраност судије при одлучивању у предмети који су му додијељени. Уставом Босне и Херцеговине и Уставом Републике Српске судови су самостални и независни, а према Закону о судовима Републике Српске суде у складу са Уставом и законима. Јасно је дефинисано да је извор права закон, а не судска пракса.

ц.
У Републици Српској**,** Законом о јавним тужилаштвима Републике Српске је прописано да главни републички тужилац може давати општа или појединачна обавезна упутства окружним јавним тужилаштвима. Обавезујућа упутства за рад подразумијевају упутства општег карактера у погледу рада и активности јавних тужилаца, као и посебна упутства за предузимање радњи у одређеним предметима. Упутства која доноси главни јавни тужилац обавезујућег су карактера.

д. –

е. -

ф.
Табеларни приказ броја судија/јавних тужилаца и других запослених у Републици Српској:

Ниво власти / Институција / ресор у инстит ција	**Број запослених**							
							Административно особље	
	Судијс	Додтне судија	Виши стручни сарадници	Стручни садрадници	Приправници	Приправници – волонтери	Број запослених на неодређено вријеме	Број запослених на одређено вријеме
Врховни суд Републике Српске	23	-	1	-	-	-	34	-
Окружни суд у Бањалуци	32	1	10	-	1	1	56	5 (ИПА пројекат
Окружни суд у Бијељини	10	-	-	2	-	-	18	-
Окружни суд у Добоју	12	-	3	-	1	1	26	5
Окружни суд у Источном Сарајеву	8	1	1	-	-	5	17	1 (ИПА пројекат)
Окружни суд у Требињу	4	1	1	-	-	2	14	-
Окружни суд у Приједору	7	-	2	-	1	3	8	1
Укупно окружни судови	73	3	17	2	3	12	139	12
Основни суд у Бањалуци	39	14	-	12	2	10	116	70
Основни суд у Дервенти	7	-	-	1	-	-	24	-
Основни суд у Вишеграду	6	-	1	1	1	-	16	-
Основни суд у Теслићу	4	1	-	1	-	2	18	-
Основни суд у Фочи	6	-	-	-	-	-	16	1
Основни суд у Новом Граду	5	-	-	1	1	-	15	1

Основни суд у Мркоњић Граду	6	-	-	-	-	-	18	1
Основни суд у Сребреници	5	-	-	-	-	-	13	2
Основни суд у Приједору	12	3	-	2	3	-	33	10
Основни суд у Котор Вароши	6	-	-	1	1	1	15	-
Основни суд у Требињу	9	1	-	-	-	1	31	-
Основни суд у Прњавору	6	-	-	-	-	2	16	1
Основни суд у Градишци	11	1	-	1	-	2	31	1
Основни суд у Бијељини	23	1	-	4	-	20	68	5
Основни суд у Зворнику	8	-	-	2	-	2	22	2
Основни суд у Добоју	13	1	-	2	-	6	35	-
Основни суд у Модричи	8	2	-	1	-	-	28	-
Основни суд у Власеници	6	-	-	1	-	1	17	-
Основни суд у Сокоцу	14	1	-	2	1	4	57	7
Основи суд у Козарској Дубици	5	-	-	1	-	-	21	1
Укупно основни судови	199	25	1	33	9	51	596	102
Виши привредни суд	7	-	1	-	-	6	14	-
Окружни привредни суд у Бањалуци	18	-	-	5	-	6	63	-
Окружни привредни суд у Источном Сарајеву	4	-	-	1	-	3	21	1
Окружни привредни суд у Добоју	5	-	-	-	-	1	15	-
Окружни привредни суд у Бијељини	6	-	-	1	-	-	12	2

Окружни привредни суд у Требињу	3	-	-	-	-	1	11	-
Окружни привредни суд у Приједору	3	-	-	1	1	-	8	1
Укупно окружни привредни судови	39	-	-	8	1	11	130	4
УКУПНО СВИ СУДОВИ	305	28	20	43	13	110	913	118

Ниво власти / Институција / ресор у институцији	**Број запослених**					
	Јавни тужиоца	*Стручни срадници/Савјетници*	*Приправници*	*Волонтери*	*Административно особље*	
					Број запослених на неодређено вријеме	*Број запослених на одређено вријеме*
Републичко јавно тужилаштво	11	6/-	-	-	41	1
Окружно јавно тужилаштво у Бањалуци	33	8/1	2	2	50	2
Окружно јавно тужилаштво у Добоју	17	5/-	-	-	23	6
Окружно јавно тужилаштво у Бијељини	13	3/-	2	-	20	1
Окружно јавно тужилаштво у Источном Сарајеву	11	1/-	-	-	20	7
Окружно јавно тужилаштво у Требињу	6	1/-	-	-	10	6
Окружно јавно тужилаштво у Приједору	4	3/-	-	-	11	-
УКУПНО ЈАВНА ТУЖИЛАШТВА	95	28	4	2	175	23

U **Brčko distriktu BiH**

a.
Pritužbe koje se odnose na nezavisnost sudija riješava Prvostepena i Drugostepena disciplinska komisija, koja se formira pri Visokom sudskom i tužilačkom savjetu, a sve u skladu sa odredbama Poglavlja VI Zakona o Visokom i sudskom tužilačkom savjetu.

b. –

c.
Saglasno Zakonu o Tužilaštvu Brčko distrikta BiH glavni tužilac ima pravo i dužnost da daje obavezujuća uputstva zamjeniku glavnog tužioca i tužiocima u vezi s njihovim radom, a pored toga može učiniti i sljedeće:

1. preduzeti sve ili određene radnje iz djelokruga zamjenika glavnog tužioca ili tužioca;
2. ovlastiti zamjenika glavnog tužioca ili tužioca da vodi pojedine predmete iz djelokruga nekog drugog tužioca;
3. ovlastiti tužioca da vodi pojedine predmete iz djelokruga zamjenika glavnog tužioca;
4. ovlastiti zamjenika glavnog tužioca ili tužioca da preduzimaju određene pojedine radnje iz djelokruga nekog drugog tužioca;
5. ovlastiti tužioca da preduzima određene pojedine radnje iz djelokruga zamjenika glavnog tužioca. U smislu ovog zakona obavezujuća uputstva za rad zamjeniku glavnog tužioca i tužiocima podrazumijevaju uputstva općeg karaktera u pogledu rada i aktivnosti kao i uputstva za preduzimanje konkretnih radnji i mjera u određenim predmetima. Glavni tužilac daje obavezna radna uputstva općeg karaktera u skladu s pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i poslovanju i pravilnikom o radu. U skladu s Pravilnikom o unutrašnjem poslovanju Tužilaštva Brčko distrikta BiH tužilac može zahtijevati od glavnog tužioca da mu sve naredbe ili upute izdaje u pismenom obliku, a ukoliko tužilac smatra da je zakonitost njegovog rada ili njegova nezavisnost u radu na bilo koji način ugrožena ima pravo o tome obavjestiti Pravosudnu komisiju Brčko distrikta BiH ili Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH, koji će, ukoliko smatraju potrebnim, preduzeti mjere iz svoje nadležnosti.

f.
U Pravosuđu Brčko distrikta BiH ljudski resursi po institucijama na radnim mjestima sudija, tužilaca, stručnih saradnika i pripravnika imaju sljedeću strukturu:

Tužilaštvo Brčko distrikta BiH	**Osnovni sud Brčko distrikta BiH**	**Apelacioni sud Brčko distrikta BiH**
9 tužilaca	19 sudija	8 sudija
5 stručnih saradnika	6 stručnih saradnika	6 stručnih saradnika
1 pripravnik	1 pripravnik	1 pripravnik

Procjena potreba za dodatnim ljudskim resursima se vrši na godišnjem nivou u skladu sa prilivom broja predmeta i obimom posla, a u skladu sa procedurama planiranja ljudskih resursa predviđenim u zakonskim i podzakonskim aktima.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

U **Unsko-sanskom kantonu**
a.
članom 3. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH propisano je da Vijeće kao nezavisni i samostalni organ ima zadatak da osigura nezavisno, nepristrasno i profesionalno pravosuđe kako je to propisano članom 17. istog zakona.

Članom 17. Zakona o VSTV-u utvrđene su nadležnosti VSTV-a da imenuje nosioce pravosudnih funkcija, da nadzire njihovo stručno usavršavanje, da donosi kriterije za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca, da obavlja određene zadatke u oblasti pravosudne uprave, da objavljuje etičke kodekse, da daje mišljenje o nacrtima zakona, propisa i o važnim pitanjima koja mogu uticati na pravosuđe, da pokreće postupak usvajanja zakona i drugih propisa i da daje smjernice sudovima i tužilaštvima iz nadležnosti VSTV-a i dr.

Pored navedenog tačkom 27. istog člana propisano da Vijeće daje mišljenje o pritužbama koje podnese sudija ili tužilac koji smatra da su njegova prava utvrđena ovim ili drugim zakonom, ili njegova nezavisnost, ugroženi, dok je tačkom 4. propisano da Vijeće prima pritužbe protiv sudija i tužilaca, vodi disciplinske postupke, utvrđuje disciplinsku odgovornost i izriče disciplinske mjere sudijama, sudijama porotnicima, dodatnim sudijama i tužiocima.

Nadalje, članom 64. stav 2. propisano je da Ured disciplinskog tužioca postupa po pritužbama ili na vlastitu inicijativu i odgovoran je za procjenu pravne valjanosti pritužbi, istraživanje navoda protiv sudija ili tužilaca o povredi dužnosti, te za pokretanje disciplinskog postupka i zastupanje predmeta disciplinskih prekršaja pred disciplinskim komisijama Vijeća.

Iz navedenih zakonskih odredbi proizlazi da je u nadležnosti VSTV-a da razmatra pritužbe koje su podnesene u skladu sa članom 17. tačka 27. Zakona o VSTV-u, dok pritužbe podnesene na rad sudija i tužilaca, koje mogu uključivati i navode o narušavanju načela nezavisnosti sudija ili autonomije tužilaca, razmatra Ured disciplinskog tužioca u skladu sa svojim nadležnostima. Shodno prethodno navedenom, a u pogledu traženih podataka o broju zaprimljenih i riješenih pritužbi u vezi sa narušavanjem nezavisnosti pravosuđa i autonomije tužilaca upućujemo na Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH kao mjerodavno za pružanje odgovora na konkretno pitanje.

b.
Pravosudni sistem Bosne i Hercegovine čine četiri odvojena sudska i tužilačka sistema, što je odraz složene političke organizacije zemlje, koja u svom sastavu ima dva entiteta i Brčko Distrikt sa značajnim stepenom autonomije, koja uključuje i nadležnost ovih teritorijalnih jedinica da na svojoj teritoriji uspostave i organiziraju pravosudni sistem.

Pri tome je nadležnost države BiH svedena na osnivanje Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine (kao redovnog suda specijalizovane nadležnosti) i Tužilaštva Bosne i Hercegovine. Najznačajniju nadležnost imaju entiteti u kojima sudski sistem pored Ustavnih sudova čine i tri nivoa redovnih sudova i to: opštinski, odnosno osnovni sudovi; kantonalni, odnosno okružni sudovi i Vrhovni sudovi entiteta, dok su tužilaštva su organizovana na dva nivoa i to na kantonalnom, odnosno okružnom i Federalnom, odnosno Republičkom nivou. Pravosudni sistem Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine čine dva suda i to Osnovni sud, koji ima prvostepenu nadležnost i Apelacioni sud, koji odlučuje po žalbama na sve odluke Osnovnog suda, te Tužilaštvo Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Ovako uspostavljeni pravosudni sistem odražava četiri odvojena i hijerarhijski međusobno nepovezana sistema.

Međutim, članom 13. tačka 3. Zakona o Sudu BiH propisana je određena nadležnost Suda BiH prema entitetskim sudovima i sudovima Brčko Distrikta, pa je tako u nadležnosti Suda BiH da:

a) zauzima konačan i pravno obavezujući stav vezan za provođenje zakona Bosne i Hercegovine i međunarodnih ugovora na zahtjev bilo kojeg suda entiteta ili bilo kojeg suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine kojem je povjereno provođenje zakona Bosne i Hercegovine; nadležan je za donošenje praktičnih uputstava za primjenu krivičnog materijalnog prava Bosne i Hercegovine iz nadležnosti Suda u vezi s krivičnim djelima genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina i kršenje zakona i običaja rata, te pojedinačnom krivičnom odgovornošću vezano za ova djela, po službenoj dužnosti ili na zahtjev bilo kojeg entitetskog suda ili suda Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine. rješava sukob nadležnosti između sudova entiteta, između sudova entiteta i Suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, te između Suda Bosne i Hercegovine i bilo kojeg drugog suda;
b) Imajući u vidu, dakle, međusobnu nezavisnost i hijerarhijsku nepovezanost Suda BiH i entiteskih sudova, može se zaključiti da entitetski sudovi nisu u obavezi da slijede praksu Suda BiH, osim u slučajevima koji su u vezi s krivičnim djelima genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina i kršenja zakona i običaja rata, obzirom da se radi o krivičnim djelima iz nadležnosti Suda BiH;
c) Zakonom o kantonalnom tužilaštvu Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 11/03 i 10/15) propisano je da je pravo i dužnost glavnog tužioca da izda obavezne instrukcije zamjenicima glavnog tužioca i tužiocima u vezi s njihovim radom. Obavezne instrukcije u smislu citiranog Zakona znače instrukcije opće prirode vezane za rad i aktivnosti zamjenika glavnog tužioca i tužilaca, kao i instrukcije za poduzimanje mjera u određenim slučajevima. Glavni tužilac izdaje obavezne radne instrukcije opće prirode u skladu s Pravilnikom.

Kolegij tužilaca Kantonalnog tužilaštva Unsko-sanskog kantona čine glavni tužilac, zamjenici glavnog tužioca i svi tužioci Tužilaštva.

Kolegij Tužilaštva je shodno odredbama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji nadležan da:

- na zahtjev glavnog tužioca ili na vlastitu inicijativu daje mišljenje glavnom tužiocu o pitanjima koja se odnose na organizaciju i rad Tužilaštva i daje odobrenje na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizciji radnih mjesta;
- analizira stručna pitanja u pogledu primjene zakona i o tome zauzima pravna shvatanja
- u cilju jednakog postupanja tužilaca u predmetima Tužilaštva i zastupanju optužnica pred nadležnim sudovima;
- daje glavnom tužiocu neobvezujuća mišljenja u vezi sa određenim projektima, aktima ili izvještajima;
- predlaže glavnom tužiocu mjere u cilju poboljšanja efikasnosti u radu Tužilaštva;
- redovito razmatra stanje onih predmeta u kojima istrage nisu završene u roku od 6 mjeseci od dana izdavanja naredbe za njihovo sprovođenje i predlaže potrebne mjere za okončanje istrage u što kraćem roku (član 240. stav 3. ZKP-a);
- rješava zahtjeve o izuzeću glavnog tužioca u krivičnom postupku;
- vrši druga prava i obaveze propisane zakonom, ovim Pravilnikom ili drugim propisom.

Iz svega navedenog proizilazi da temeljem pozitivnih propisa koji se odnose na rad Tužilaštva, tužioci nemaju mogućnost da ospore hijerahijske upute glavnih tužilaca, ali imaju mogućnost da iskažu neslaganje s njihovim odlukama dajući neobavezujuća mišljenja o određenom pitanju.

d.
U vezi sa navedenim upućujemo na Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH, kao mjerodavni organ za pružanje odgovora na konkretno pitanje.

e.
Plate i naknade sudija i tužilaca u Federaciji BiH su regulisane Zakonom o platama i drugim naknadama sudija i tužilaca u F BiH ("Službene novine FBiH'', broj: 72/05, 22/09 i 55/13).

Tako su članom 2. i 3. istog Zakona propisani osnovni mjesečni iznosi plata sudija i tužilaca u ovisnosti od nivoa, kako slijedi:

- Sudije općinskih sudova: 2.400 BAM;
- Šefovi odjeljenja općinskih sudova: 2.600 BAM;
- Predsjednici osnovnih sudova: 2.800 BAM;
- Predsjednici općinskih sudova sa 30 ili više sudija: 3.200 BAM;
- Predsjednici općinskih sudova sa 60 ili više sudija: 3.600 BAM;
- Sudije kantonalnih sudova: 3.000 BAM;
- Šefovi odjeljenja kantonalnih sudova: 3.200 BAM;
- Predsjednici kantonalnih sudova: 3.400 BAM;
- Sudije Ustavnog suda Federacije BiH i sudije Vrhovnog suda Federacije BiH: 3.800 BAM;
- Šefovi odjeljenja Ustavnog suda F BiH i Vrhovnog suda F BiH: 4.000 BAM;
- Predsjednici Ustavnog suda Federacije BiH i Vrhovnog suda Federacije BiH: 4.400BAM;
- Tužioci kantonalnih tužilaštava: 2.400 BAM;
- Šefovi odsjeka kantonalnih tužilaštava: 2.600 BAM;
- Zamjenici glavnog tužioca kantonalnih tužilaštava: 3.000 BAM;
- Glavni tužioci kantonalnih tužilaštava: 3.400 BAM;
- Tužioci Tužilaštava Federacije Bosne i Hercegovine: 3.800 BAM;
- Zamjenici glavnog tužioca Tužilaštava Federacije Bosne i Hercegovine: 4.000 BAM;
- Glavni tužilac Tužilaštava Federacije Bosne i Hercegovine: 4.400 BAM.

Osim osnovne plate sudijama i tužiocima pripada i dodatak na minuli rad u iznosu od 0,5% osnovne plate za svaku godinu radnog staža.

Osim plate sudije imaju pravo na sljedeće novčane naknade:

- naknadu za ishranu tokom rada (topli obrok) u visini 1% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH;
- naknada za putne troškove (naknada za službena putovanja);
- naknada za prekovremeni rad, rad u neradne dane, noćni rad i rad u dane državnih praznika;
- naknada za godišnji odmor u iznosu od pola osnovne mjesečne plate sudije/tužioca;
- naknada za porodiljski dopust;

- naknada za slučaj povrede na radu, teške bolesti i invalidnosti;
- naknada za slučaj smrti i pravo na osiguranje od posljedica nesretnog slučaja;
- naknada za troškove edukacije i
- naknada za upućivanje u drugi sud sa ili bez pristanka sudije.

f.
Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Kantonalnog tužilaštva USK Bihać predviđeno 28 tužilačkih pozicija. Trenutno je uposleno 27 tužilaca, od kojih se jedan tužilac nalazi pod suspenzijom. Pravilnikom je za radno mjesto viši stručni saradnik – pomoćnik tužioca predviđeno ukupno 8 izvršilaca i za radno mjesto viši stručni saradnik u Uredu glavne kantonalne tužiteljice 1 izvršilac, od čega je trenutno popunjeno 6 pozicija i to 5 viših stručnih saradnika – pomoćnika tužioca i jedan viši stručni saradnik u Uredu glavne kantonalne tužiteljice. U odnosu na stručne saradnike Pravilnikom su predviđena su 2 radna mjesta i to Stručni saradnik za pristup informacijama i odnose sa javnošću – portparol i Stručni saradnik – glavni upisničar, koja radna mjesta nisu popunjena. U pogledu stručnih savjetnika predviđene su također 2 radna mjesta i to Stručni savjetnik za podršku svjedocima i maloljetnicima-psiholog koje je popunjeno, te Stručni savjetnik za ekonomske poslove koje radno mjesto nije popunjeno. Pravilnik je za pripravnike - volontere predvidio 8 pozicija, dok je trenutno uposleno 6 pripravnika – volontera. Broj tužilaca i stručnih saradnika u tužilaštvima odlukom utvrđuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH. Ljudski resursi u Kantonalnom tužilaštvu USK Bihać su nedostatni, a njihova popunjenost ovisi o finansijskim mogućnostima budžeta USK.

U **Posavskom kantonu**
a.
Posavski kanton u nadležnosti VSTV-a je da razmatra pritužbe koje su podnesene u skladu sa članom 17. točka 27. Zakona o VSTV-u, dok pritužbe podnesene na rad sudaca i tužitelja, koje mogu uključivati i navode o narušavanju načela nezavisnosti sudaca ili autonomije tužitelja, razmatra Ured disciplinskog tužitelja u skladu sa svojim nadležnostima.Shodno prethodno navedenom, a u pogledu traženih podataka o broju zaprimljenih i riješenih pritužbi u vezi sa narušavanjem nezavisnosti pravosuđa i autonomije tužitelja upućujemo na Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće BiH kao mjerodavno za pružanje odgovora na konkretno pitanje.

b.
Članom 13. tačka 3. Zakona o Sudu BiH propisana je određena nadležnost Suda BiH prema entitetskim sudovima i sudovima Brčko Distrikta, pa je tako u nadležnosti Suda BiH da:

- zauzima konačan i pravno obavezujući stav vezan za provođenje zakona Bosne i Hercegovine i međunarodnih ugovora na zahtjev bilo kojeg suda entiteta ili bilo kojeg suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine kojem je povjereno provođenje zakona Bosne i Hercegovine;
- nadležan je za donošenje praktičnih uputstava za primjenu krivičnog materijalnog prava Bosne i Hercegovine iz nadležnosti Suda u vezi s krivičnim djelima genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina i kršenje zakona i običaja rata, te pojedinačnom krivičnom odgovornošću vezano za ova djela, po službenoj dužnosti ili na zahtjev bilo kojeg entitetskog suda ili suda Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine;
- rješava sukob nadležnosti između sudova entiteta, između sudova entiteta i Suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, te između Suda Bosne i Hercegovine i bilo kojeg drugog suda;

  Imajući u vidu, dakle, međusobnu nezavisnost i hijerarhijsku nepovezanost Suda BiH i entiteskih sudova, može se zaključiti da entitetski sudovi nisu u obavezi da slijede

praksu Suda BiH, osim u slučajevima koji su u vezi s kaznenim djelima genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina i kršenja zakona i običaja rata, obzirom da se radi o kaznenim djelima iz nadležnosti Suda BiH.

- Temeljem pozitivnih propisa koji se odnose na rad Tužiteljstva, tužitelji nemaju mogućnost da ospore hijerahijske upute glavnih tužilaca, ali imaju mogućnost da iskažu neslaganje s njihovim odlukama dajući neobavezujuća mišljenja o određenom pitanju.
- Nadležnost VSTV-a
- Plaće i naknade sudaca i tužitelja u Federaciji BiH su regulirane Zakonom o plaćama i drugim naknadama sudaca i tužitelja u F BiH ("Službene novine FBiH'', broj: 72/05, 22/09 i 55/13).

Tako su članom 2. i 3. istog Zakona propisani osnovni mjesečni iznosi plaća sudaca i tužitelja u ovisnosti od nivoa, kako slijedi:

- Suci općinskih sudova: 2.400 BAM;
- Šefovi odjeljenja općinskih sudova: 2.600 BAM;
- Predsjednici osnovnih sudova: 2.800 BAM;
- Predsjednici općinskih sudova sa 30 ili više sudija: 3.200 BAM;
- Predsjednici općinskih sudova sa 60 ili više sudija: 3.600 BAM;
- Suci kantonalnih sudova: 3.000 BAM;
- Šefovi odjeljenja kantonalnih sudova: 3.200 BAM;
- Predsjednici kantonalnih sudova: 3.400 BAM;
- Suci Ustavnog suda Federacije BiH i suci Vrhovnog suda Federacije BiH: 3.800 BAM;
- Šefovi odjeljenja Ustavnog suda F BiH i Vrhovnog suda F BiH: 4.000 BAM;
- Predsjednici Ustavnog suda Federacije BiH i Vrhovnog suda Federacije BiH: 4.400 BAM;
- Tužitelji kantonalnih tužilaštava: 2.400 BAM;
- Šefovi odsjeka kantonalnih tužilaštava: 2.600 BAM;
- Zamjenici glavnog tužitelja kantonalnih tužilaštava: 3.000 BAM;
- Glavni tužitelji kantonalnih tužilaštava: 3.400 BAM;
- Tužitelji Tužiteljstvaa Federacije Bosne i Hercegovine: 3.800 BAM;
- Zamjenici glavnog tužiteljstva Tužiteljstva Federacije Bosne i Hercegovine: 4.000 BAM;
- Glavni tužitelj Tužiteljstva Federacije Bosne i Hercegovine: 4.400 BAM.

Osim osnovne plaće sudaca i tužitelja pripada i dodatak na minuli rad u iznosu od 0,5% osnovne plate za svaku godinu radnog staža.

Osim plaće suci imaju pravo na sljedeće novčane naknade:

- naknadu za ishranu tokom rada (topli obrok) u visini 1% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH;
- naknada za putne troškove (naknada za službena putovanja);
- naknada za prekovremeni rad, rad u neradne dane, noćni rad i rad u dane državnih praznika;
- naknada za godišnji odmor u iznosu od pola osnovne mjesečne plaće sudaca/tužitelja;
- naknada za porodiljski dopust;
- naknada za slučaj povrede na radu, teške bolesti i invalidnosti;

- naknada za slučaj smrti i pravo na osiguranje od posljedica nesretnog slučaja.

f.
Broj sudaca u Kantonalnom sudu Odžak: 4
Broj stručnih suradnika, savjetnika, pripravnika:0
Broj sudaca u Općinskom sudu u Orašju: 9
Broj stručnih suradnika, savjetnika, pripravnika: 3
Broj tužitelja u Kantonalnom tužiteljstvu Posavskog kantona: 5

U **Srednjebosanskom kantonu,**
n/a

U Zapadnohercegovačkom kantonu
a.
U nadležnosti Zapadnog-hercegovačkog kantona, što se tiče instituta pritužbe na rad tužiteljstva, a gledano kroz prizmu neovisnog rada postupajućeg tužitelja u konkretno određenom predmetu zakonskom odredbom, i to člankom 231. stavak (4.) Nalog o provođenju istrage („Zakon o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) propisano je da „O ne provođenju istrage, te o razlozima neprovođenja, tužitelj će obavijestiti oštećenika i podnositelja prijave u roku od tri dana. Oštećenik i podnositelj prijave imaju pravo podnijeti pritužbu uredu glavnog tužiteljau roku od osam dana.“ Sukladno prednje navedenoj zakonskoj odredbi kao i o samom odlučivanju u predmetima u kojima je uložena pritužba na radkonkretno određenog tužitelja, odlučuje Kolegij tužiteljstva sukladno članku 8. („Zakona o Županijskom tužiteljstvu ŽZH“ broj: 5/03 i 9/18). Kako je neovisnost, nepristranost i autonomija u radu tužitelja propisana u Kodeksu tužiteljske etike („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 13/06), kršenje naprijed navedenih načela za sobom povlači disciplinsku odgovornost o kojoj odlučuje VSTV BiH – Ured disciplinskog tužitelja u posebnom postupku. Na dosadašnji rad sudaca Županijskog suda nije bilo primjedbi na nezavisnost sudstva.

U Općinskom sudu u Ljubuškom nije bilo pritužbi na nezavisnost sudstva i autonomiju tužitelja.

b.
Smatramo da presude Suda Bosne i Hercegovine djelomično imaju utjecaj na sudsku praksu drugih sudova u zemlji.

c.
Tužitelji su autonomni u odlučivanju i donošenju svojih tužiteljskih odluka. Člankom 50. Davanje uputa („Zakon o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14), propisano je da „U okviru djelokruga svoga rada, Glavni federalni tužitelj može u konkretnim predmetima davati potrebne obvezne upute tužiteljstvima u Federaciji“, međutim, osporavanje obveznih uputstava neposredno nadređenog (Načelo subordinacije) se osporava u okviru održavanja stručnih kolegija Glavnih tužitelja na nivou Federacije BiH na kojima se usaglašava tužiteljska problematika izauzimaju zajednički stavovi po određenim pitanjima radi izjednačavanja tužiteljske prakse i stvaranja pravne sigurnosti za građane BiH. Županijski/kantonalni tužitelj može osporiti upute od strane neposredno nadređenog tužiteljate imati izdvojeno mišljenje po određenom pravnom pitanju.
d.
Dostupne mjere VSTV kako bi se zaštitila nezavisnost sudova:

Najznačajnije garancije sudske nezavisnosti odnose se:

- na način izbora sudaca;
- kriterije napredovanja u karijeri;
- materijalni položaj;
- sudski imunitet;
- ograničenja u pogledu van sudskih aktivnosti koje su nespojive sa sudskom funkcijom, i dr.

e.
Zakonom o plaćama i drugim naknadama sudaca i tužitelja u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“,broj: 72/05, 22/09 i 55/13) propisane su plaće nositelja pravosudnih institucija u FBiH, kao i druge naknade koje im pripadaju.
Osnovna mjesečna plaća sudaca u Županijskom sudu iznosi:

- za suce: 3.199,56 BAM;
- za predsjednika suda: 3.627,17 BAM.

Na osnovnu plaću za zaposlene u BiH, pa tako i za suce, dodaje se i dodatak na radni staž u iznosu od 0,5% po godini radnog staža.

f.
Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Županijskog tužiteljstva ŽZH Široki Brijeg broj A: 57/04, A:11/06, A: 284/07, A:179/11, A:615/13 i A:153/17, detaljno jepropisan/sistematiziran broj djelatnika, tako da Županijsko tužiteljstvo Županije Zapadnohercegovačke broji ukupno 5 tužitelja (od kojih je jedan glavni i jedan zamjenik glavnog županijskog tužitelja), 1 stručni savjetnik te 2 stručna suradnika koja direktno rade na podršci u radu tužiteljima Županijskog tužiteljstva ŽZH Široki Brijeg. Tu je i ostalo popratno tehničko osoblje koje svojim radom asistira u radu tužitelja, međutim, isto nije u cijelosti popunjeno odnosno sistematizirano iz razloga koji nisu u mjerodavnosti ovog pravosudnog organa, a odnose se na nedostatak materijalnih resursa.

U Županijskom sudu Široki Brijeg radi pet redovnih sudaca i jedan dodatni sudac. Trenutno nije popunjeno radno mjesto stručnog suradnika.

U Općinskom sudu u Ljubuškom ima dovoljno ljudskih resursa, a o broju sudaca i stručnih sudaca već je odgovoreno u toč. 56. b).

58. Što se tiče nepristrasnosti: a. Dostavite detalje o propisima na svim nivoima vlasti koji se bave pitanjem nepristrasnosti b. Pojasnite kako se integritet sudija i tužilaca provjerava u toku njihove karijere.

Nivo **Bosne i Hercegovine**
a.
Pitanje nepristrasnosti se uređuje sljedećim propisima:

- Ustav Federacije BiH, Amandman CIII - član IV.C.4. stav 4. (“Službene novine FBiH”, broj 20/04);
- Ustav Republike Srpske, Amandman XCIV - član 121a. („Službeni glasnik RS, broj 69/02);

- Statut Brčko distrikta BiH, član 66. („Službeni glasnik BD BiH“, broj 17/08);
- Zakon o sudovima u Federaciji BiH, čl. 3, 5., 68. i 73. („Službene novine FBiH, br. 38/05, 22/06 i 63/10, 72/10, 7/13, 52/14);
- Zakon o sudovima Republike Srpske, čl. 3. i 94. (“Službeni glasnik RS“, br. 37/12, 44/15 i 100/17);
- Zakon o sudovima Brčko distrikta BiH, čl. 3., 43. i 73. („Službeni glasnik BD BiH“, br. 19/07, 20/07, 39/09 i 31/11);
- Zakon o Federalnom tužilaštvu Federacije BiH, član 3. („Službene novine FBiH“, broj 19/03) i zakoni o kantonalnim tužilaštvima u Federaciji BiH (istovjetna odredba);
- Zakon o javnim tužilaštvima Republike Srpske, član 4. „(Službeni glasnik RS“, broj 69/16);
- Zakon o tužilaštvu Brčko distrikta BiH, član 4. („Službeni glasnik BD BiH“, broj 19/07);
- Zakon o zabrani diskriminacije, čl. 1. i 6. („Službeni glasnik BiH“, br. 59/09 i 66/16);
- Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH, čl. 3., 56., 57. i 82. („Službeni glasnik BiH“, br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08);
- Poslovnik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, čl. 46, 48, 54a, 54b i 54c, (“Službeni glasnik BiH“, br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17 i 41/18);
- Kodeks sudijske etike, tačka 2. („Službeni glasnik BiH“, br.13/06 i 24/15);
- Kodeks tužilačke etike, tačka 2. („Službeni glasnik BiH“, br. 13/06 i 32/15);
- dokumenti VSTV-a (usvojeni 8.7.2016. godine):
- Smjernice za sprječavanje sukoba interesa u pravosuđu BiH;
- Smjernice za izradu i provođenje plana integriteta u pravosudnim institucijama u BiH;
- Smjernice za disciplinsko sankcionisanje nosilaca pravosudne funkcije.

b.

Zakonom o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH propisano je da sudije i tužioci VSTV-u dostavljaju godišnji finansijski izvještaj u kojem navode, između ostalog, aktivnosti koje su obavili izvan svoje dužnosti sudije odnosno tužioca, uključujući iznose koje su naplatili. Finansijski izvještaj uključuje informacije o bračnom drugu i djeci s kojom žive u istom domaćinstvu, a koji posjeduju dionice ili učestvuju u rukovođenju privatnim ili javnim preduzećima i udruženjima, uključujući političke partije. VSTV šalje obrasce za finansijske izvještaje, a može tražiti i dodatne informacije. U skladu sa Poslovnikom VSTV-a finansijski izvještaji se podnose do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Sistemsko praćenje i/ili provjeravanje podataka iz godišnjih finansijskih izvještaja sudija odnosno tužilaca do sada nije provođeno niti je vršeno njihovo javno objavljivanje. Podaci iz godišnjih finansijskih izvještaja su korišteni samo u pojedinim postupcima koje protiv sudija i tužilaca vodi Ured disciplinskog tužioca, u slučaju procjene da takvi podaci mogu biti korisni za konkretni predmet.

Trenutno, VSTV je u završnoj fazi izrade i usvajanja Pravilnika o podnošenju, provjeri i obradi finansijskih izvještaja sudija i tužilaca, uključujući i novi obrazac finansijskog izvještaja, kojima bi proces dostavljanja, provjere i sankcionisanja za propuste u izvještavanju trebao biti unaprijeđen i primjenjivan u skladu sa preporukama Peer Review ekspertske misije Evropske komisije u BiH.

Zakonom o VSTV-u je propisana opća zabrana vršenja nespojivih dužnosti kao i zabrana

vršenja javnih dužnosti, dužnosti iz pravne oblasti i drugih dužnosti sudija ili tužilaca. Ako predsjednik suda ili glavni tužilac smatra da sudija ili tužilac obavlja aktivnosti koje su zabranjene Zakonom o VSTV-u, sudija ili tužilac se obavještavaju o tome, a predsjednik suda ili glavni tužilac upućuje predmet Vijeću koje o tome donosi obavezujuću odluku. Sudija ili tužilac može od VSTV-a tražiti mišljenje o tome da li su njegove aktivnosti spojive sa njegovom dužnosti i odredbama Zakona o VSTV-u, a odgovor VSTV-a je obavezujući. Upite koje se odnose na pitanje postojanja eventualnog sukoba interesa razmatra Stalna komisija za sudsku i tužilačku etiku u VSTV-u, dok konačnu odluku donosi Vijeće primjenjujući odredbe Zakona o VSTV-u i Poslovnika VSTV-a. Svi nosioci pravosudnih funkcija su obavezni ispuniti minimalni obim edukacije na godišnjem nivou radi kontinuiranog usavršavanja. Cilj kontinuirane edukacije je jačanje integriteta.

Nije u nadležnosti **Federacije BiH** da dostavlja odgovor.

У Републици Српској

а.

Законом о судовима Републике Српске је прописано да су судови самостални и независни од законодавне и извршне власти. Судови у свом раду поступају непристрасно, благовремено и ефикасно. Нико не смије утицати на независност и непристраност судије при одлучивању у предметима који су му додијељени. Законом о јавним тужилаштвима Републике Српске прописано је да су јавна тужилаштва самостални државни органи који у оквиру прописаних права и дужности предузимају законом одређене мјере у погледу откривања и гоњења учинилаца кривичних дјела и улажу правне лијекове ради заштите законитости. Независност, непристраност судија и самостално јавних тужилаца су обезбијеђени и Уставом Републике Српске.

б.

Надлежност ВСТС

Brčko distriktu BiH

a.

Pitanje nepristrasnosti u regulisano je članom 66. Statuta Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 17/08 i 39/09), gdje je rečeno da je:

„(1)Sudstvo Distrikta nezavisno i nepristrasno, a čine ga Osnovni sud i Apelacioni sud.
(2) Sudovi distrikta sude nepristrasno u skladu sa odlukama Arbitražnog tribunala za spor oko međuentitetske linije razgraničenja u oblasti Brčkog i nalozima supervizora koji su doneseni u skladu sa tim, Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, ovim statutom i zakonima Distrikta.“
U članu 3. Zakona o sudovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 19/07, 20/07, 39/09 i 31/11) nepristrasnost je regulisana na sljedeći način:
(2) Sudovi distrikta sude nepristrasno u skladu sa odlukama Arbitražnog tribunala za spor oko međuentitetske linije razgraničenja u oblasti Brčkog i nalozima supervizora koji su doneseni u skladu sa njim, Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, Statutom i zakonima Brčko distrikta BiH.
(3) Niko ne smije uticati na nezavisnost i nepristrasnost sudije pri odlučivanju u predmetima koji su mu dodijeljeni u rad.
(4) Sudovi u svom radu postupaju nezavisno i nepristrasno, blagovremeno i efikasno.“
Odredbom člana 1. Zakona o Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 19/07, 20/07 i 2/08) je propisano da.

„(1) Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH (u daljnjem tekstu: Komisija) obezbjeđuje nezavisno i nepristrasno Sudstvo Distrikta, Tužilaštvo Distrikta, Pravobranilaštvo Distrikta i Kancelariju za pravnu pomoć (u daljnjem tekstu: Pravosuđe). "

b.
Integritet sudija je detaljnije određen u Etičkom kodeksu sudija („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 13/06), gdje je u odjeljku 4. Integritet i dolično ponašanje propisano da se sudija ponaša moralno, dostojanstveno i u skladu sa dignitetom funkcije koju obavlja. U praksi je sudija predmet stalnog nadzora javnosti, te slobodno i voljno prihvata ograničenja koja mu nameće funkcija koju obavlja, on se ponaša tako da afirmiše povjerenje javnosti u integritet pravosuđa, te po tim osnovama se njegov integritet provjerava svakodnevno tokom cijele sudijske karijere.

Slijede dostupne informacije **kantona**:

U **Unsko-sanskom kantonu**:
a.
Pitanje nepristrasnosti se uređuje sljedećim propisima: Ustav **Unsko-sanskog kantona** - prečišćeni tekst - poglavlje C ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona" broj: 1/04).

b.
Nije u nadležnosti Unsko-sanskog kantona.

U **Posavskom kantonu**
a.
U **Posavskom kantonu**, propisi koji reguliraju rad i postupanje nositelja pravosudnih funkcija (tužitelja) su: „Zakon o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14“, Zakon o VSTV-u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), te Kodeks tužiteljske etike („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 13/06).

b.
Integritet sudaca je detaljnije određen u Etičkom kodeksu sudaca („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 13/06), gdje je u odjeljku 4. Integritet i dolično ponašanje propisano da se sudac ponaša moralno, dostojanstveno i u skladu sa dignitetom funkcije koju obavlja. U praksi je sudija predmet stalnog nadzora javnosti, te slobodno i voljno prihvata ograničenja koja mu nameće funkcija koju obavlja, on se ponaša tako da afirmiše povjerenje javnosti u integritet pravosuđa, te po tim osnovama se njegov integritet provjerava svakodnevno tokom cijele sudijske karijere.
U **Zeničko-dobojskom kantonu**
a.
Pitanje nepristrasnosti se uređuje sljedećim propisima: Ustav **Zeničko-dobojskog kanton**a - članak V C, 55. - („Službene novine Federacije BiH“, broj 7/96 „Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 1/96, 10/00 , 8/04 i 10/04).

b.
Ministarstvo za pravosuđe i upravu ZDK, nije nadležno.

U **Bosansko-podrinjskom kantona**
a.
Pitanje nepristrasnosti se uređuje sljedećim propisima: Ustav Bosansko-podrinjskog kantona Goražde - član IV C, 39. - („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“, broj: 8/98, 10/00 i 5/03).

b.
Ministarstvo za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko-podrinjskog kantona Goražde nije nadležno.

U **Srednjobosanskom kantonu**
n/a

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu**
a.
Pitanje nepristrasnosti se uređuje sljedećim propisima:
Ustav Hercegovačko-neretvanskog kantona (“Službene novine HNK”, broj: 2/98, 3/98, 4/00 i 7/04).

b.
Odgovor na ovo pitanje je dao VSTV.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**
a.
Propisi koji reguliraju rad i postupanje nositelja pravosudnih funkcija (tužitelja) su: „Zakon o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14“, Zakon o VSTV-u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), te Kodeks tužiteljske etike („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 13/06).

Propisi koji reguliraju nepristranost sudaca:

- Zakon o VSTV-u, Kodeks sudske etike;
- Zakon o visokom sudskom i tužilačkom savjetu BiH (VSTS);
- Članovima 82.-84 uvodi opću zabranu vršenja dužnosti koje su nespojive sa dužnošću suca ili tužitelja ili dužnosti za koju se može smatrati da ometa ispravno i nepristrano vršenje dužnosti suca ili tužitelja ili dužnosti koja može imati negativan utjecaj na nezavisnost ili ugled sudske ili tužiteljske dužnosti;
- Povreda načela nepristranosti je izričito propisana kao disciplinski prekršaj članom 56. tačka 1. 2.,3.7.„ i članom 57. tačka 1. Zakona VSTS;
- *Etički kodeksi za suce i tužitelje BiH* -„Sudac obavlja svoju funkciju i tretira sve strane u predmetu bez favoriziranja, pristranosti i predrasuda. Nepristranost se odnosi ne samo na odluku, nego i na postupak donošenja te odluke“;
- Sudac ili tužitelj mora odbiti svaki angažman, svako učestvovanje koje ugrožava njegovu nepristranost ili ostavlja takav dojam; (P.B. 2.3, BiH. 2.2.1, 2.2.2, 2.2.4,2.2.5);
- Sudac ili tužitelj se mora suzdržati od svake političke ili slične aktivnosti (BiH. 2.2.3, 2.2.4), te mora biti svjestan da miješanje bliskih osoba može nanijeti štetu njegovoj nepristranosti; (BiH 2.2.5);

- U obavljanju funkcije, kao i izvan radnog vremena, sudac ili tužitelj se mora suzdržati od bilo kakvih izjava ili ponašanja koje mogu kompromitirati njegovu nepristranost; (BiH 2.3, 2.1, 2.4; P.B. 2.2, 2.4);
- sudac ili tužitelj mora izbjegavati situacije u kojima bi se našao u sukoba interesa.

Ukoliko se nađe u takvoj situaciji, treba zatražiti izuzeće; (P.B. 2.5; BiH 2.5

b.
Princip integriteta je, također, zahtjev sudske etike. Međutim, ovaj princip je često prikazan u značenjima koja ne omogućavaju uvijek da se razlikuje od nezavisnosti ili od nepristranosti. Pojam integriteta upućuje i na institucionalni zahtjev i na individualan zadatak, povezan sa vršenjem sudske funkcije, a u oba slučaja, zahtjevi etičke prirode mogu se staviti pred suca, pošto posebna radnja ili ponašanje nekog člana sudstva, može sadržavati posljedice za sliku sudstva, gledano u njegovoj cjelini. U tijeku karijere integritet sudaca se provjerava kroz razna izvješća koja se dostavljaju VSTV, te kroz ocjenjivanje sudaca koje vrši VSTV na temelju usvojenih kriterija.

U **Kantonu Sarajevo,** u periodu od 02.11.2007. godine službenici policije postupaju i imaju Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji datu obavezu da provode Strategiju borbe protiv korupcije u Upravi policije MUP-a KS broj 02/PK-894/07.

Na nivou Uprave policije odnosno Sektora kriminalističke policije pri Odjeljenju za privredni kriminal formirana je operativna grupa istražitelja u čijem su sastavu i istražitelji iz svih Policijskih uprava i Sektora kriminalističke policije koji imaju prevashodan zadatak da vrše provjere po dobijenim saznanjima o eventualno koruptivnim radnjama policijskih službenika. O istima obavještavaju nadležno tužilaštvo i po uputama tužioca, ukoliko je to potrebno provode krivičnu istragu i takve radnje, odnosno djela procesuiraju.

59. U pogledu odgovornosti i discipline: a. Dostavite detaljne informacije o tome kako propisi o sudovima na svim nivoima vlasti ureduju pitanje građanskopravne odgovornosti. b. Dostavite detaljne informacije o postojanju i provedbi strategije za borbu protiv korupcije u pravosuđu. c. Dostavite detaljne informacije o sankcijama koje su izrečene protiv sudija, tužilaca i drugih službenika u pravosuđu i opišite koje vrste sankcija su izrečene.

Nivo **Bosne i Hercegovine**
c.
Tabela br. 1: Broj pravosnažno izrečenih mjera sudijama u periodu: 2013. - 2018.*

Disciplinske mjere	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.*
Pismena opomena koja se javno ne objavljuje	5	4	2	3	3	4
Javna opomena	6	2	5	12	4	3
Smanjenje plate	4	7	6	6	6	2
Upućivanje u drugi sud	0	1	0	0	0	0
Premještanje sa mjesta predsjednika suda na mjesto sudije	0	0	1	0	0	0
Razrješenje od dužnosti	0	0	1	0	1	1
Posebna mjera	0	0	0	1	0	1
Ukupno	**15**	**14**	**15**	**22**	**14**	**11**

Ostavka sudije nakon pokretanja disciplinskog postupka	0	0	1	1	0	1

* Obuhvaćeni podaci za period: 01.01.2018.-30.06.2018.

Tabela br. 2: Broj pravosnažno izrečenih mjera tužiocima u periodu: 2013. - 2018.*

Disciplinske mjere	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.*
Pismena opomena koja se javno ne objavljuje	1	2	0	0	0	1
Javna opomena	0	1	1	3	0	0
Smanjenje plate	2	1	9	1	4	0
Upućivanje u drugo tužilaštvo	0	0	0	0	0	0
Premještanje sa mjesta glavnog tužioca na mjesto tužioca	0	0	0	0	1	0
Razrješenje od dužnosti	0	0	0	1	0	1
Posebna mjera	0	0	0	0	0	0
Ukupno	**3**	**4**	**10**	**5**	**5**	**2**
Ostavka tužioca nakon pokretanja disciplinskog postupka	0	0	1	0	0	0

* obuhvaćeni podaci za period: 01.01.2018.-30.06.2018.

Nije u nadležnosti **Federacije BiH** da dostavlja odgovor.

У **Републици Српској**

а.

Законом о судовима Републике Српске прописано је да се притужбе против судије без одгађања достављају Високом судском и тужилачком савјету БиХ.

б.

У Републици Српској, према извјештају правосудних институција у Републици Српској, а у погледу наведених стратешких циљева који се односе на област правосуђа, наводи се да, када је у питању рад судова, са аспекта испуњавања обавеза проистеклих из Акционог плана, судови предузимају мјере које су значајне за превенцију и борбу против корупције, те континуирано усмјеравају активности на елементарним условима који осигуравају или доводе до немогућности корупцију, а које се очитују кроз сљедеће радње:

- Избором најбоље праксе у руковођењу,
- Иницирањем и доношењњем нових прописа и инструктивних аката који имају за циљ учинити рад запослених ефикаснијим и квалитетнијим, као на примјер доношење Правилника о примању и поступању по притужбама на рад Врховног суда Републике Српске његових судија и радника, Правилника о оцјењивању радника Врховног суда Републике Српске. Исто тако, врши се оцјењивање судија према Критеријуму за оцјењивање рада судија у БиХ, а за ефикаснији рад судија значајно је Упутство за израду Плана рјешавања предмета, које је донио Високи судски и тужилачки савјет БиХ. Такође, у оквиру Високо судског и тужилачког савјета БиХ организују се панели из кривичне, управне и грађанске области с циљем усаглашавања судске праксе на нивоу БиХ, а такође у оквиру кривичног

одјељења судова заузимају се једнствени правни ставови за сва кривична дјела, па тако и за кривична дјела са елементима корупције:

- Елеминисањем сукоба интереса запослених и праћење законске регулативе која регулише ову област ради њихове досљедне примјене;
- Увођењем објективних критеријума у поступцима запошљавања, односно распоређивања и унапређивања запослених у циљу избора најквалитетнијих и најстручнијих кадрова;
- Осигуравањем услова да се новозапослени радници адекватно едукују и припремају за будуће послове (у погледу досљедне примјене закона и законских прописа, у погледу оперативног рада, досљедне примјене процедура, стандарда у унутрашњој организацији и контоли као једне од метода превенције коруптивног утицаја на рад запослених);
- Транспарентност и одговорност као облик борбе против корупције огледа се у томе да сваки запослени мора повјерене му послове и задатке испуњавати законито, честито и у доброј намјери. Транспарентност је кључни елемент одговорности и он између осталог подразумјева и давање објашњења јавности у складу са Законом о слободи приступа информацијама, поштујући при томе принцип заштите података у складу са прописима који то налажу;
- Надзор је основни вид контроле над обављањем послова и радних задатака и проводе га непосредни надређени, али је могуће, у случају сумње и у његову инволвираност у коруптивном дјеловању, да то чине претпостављени на вишем нивоу од непосредно надређеног;
- Судови такође покрећу иницијативе за усаглашавање судске праксе, те осим организовања панела из кривичне, управне и грађанске области, организују се панели и из привредно-правне области у циљу усаглашавања судске праксе.

У погледу прописаних индикатора успјешности, предузимања одговарајућих мјера против судија, као посљедица незадовољавајуће оцјене рада, односно у погледу смањења броја притужби на рад судија, судови истичу да се све евентуалне притужбе на рад судија упућују директно дисциплинском тужиоцу Високо судског и тужилачког савјета БиХ, да судови не располажу тачним бројем евентуалних притужби против судија, те да се у складу са тим не могу изјаснити да ли се њихов број повећава или смањује. Међутим, постоји могућност подношења притужби на рад судија, било анонимног карактера или не, у просторијама суда и то на мјесту означеном за подношење притужби, пријава, сугестија, похвала и тако даље, с тим да је предсједник суда дужан такве притужбе доставити дисциплинском тужиоцу Високо судског и тужилачког савјета БиХ као надлежном органу на одлучивање.

Када су у питању тужилаштва, у индикаторима успјешности предвиђен је број подигнутих оптужница на основу негативних ревизорских извјештаја и исход поступака по тим оптужницама. У том дијелу су се тужилаштва очитовала да нису имала подигнутих оптужница на основу негативних резизорских извјештаја, осим Специјалног тужилаштва. Законом о сузбијању корупције, организованог и најтежим облицима привредног криминала („Службени гласник Републике Српске“, бр. 39/16 и 91/17) у Републичком јавном тужилаштву Републике Српске основано је Посебно одјељење за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала (у даљем тексту Посебно одјељење тужилаштва), које је самостално у раду. Ступањем на снагу овог закона 01.07.2016. године престало је са радом Специјално тужилаштво. Специјално тужилаштво је у појединим предметима у којима је поступало током извјештајног периода 01.01.2014. – 31.12.2015. користило и информације садржане у

извјештајима Главне службе за ревизију јавног сектора и исти су служили као материјални докази у вођењу кривичног поступка.

Редовно оцјењивање ефикасности рада тужилаца. У индикаторима успјешности прописано је предузимање одговарајућих мјера против тужилаца као посљедица незадовољавајуће оцјене рада и смањење броја притужби на рад тужилаца. На основу извјештаја тужилаштава евидентно је да су сва уредно извршила оцјењивања рада тужилаца и да нема тужилаца са негативном оцјеном, такође, број конкретних притужби на рад тужилаца је у односу на раније године смањен.

Када је у питању структура кривичних дјела по поднијетим кривичним пријавама, у извјештајном периоду Специјално тужилаштво радило је на сљедећим корупитивним дјелима предвиђеним Кривичним закоником Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 64/17) Злоупотреба службеног положаја или овлашћења из члана 347. за које је пријављено 143 лица, Примање мита из члана 351. за које је пријављено 11 лица, Несавјестан рад у служби из члана 354. за које је пријављено 7 лица, Проневјера из члана 348. за које је пријављено 6 лица, Давање мита из члана 352. за које је пријављено 5 лица, Трговина утицајем из члана 353. за које је пријављено 5 лица и Злоупотреба повјерења из члана 244. за које је пријављено 4 лица.

Највише пријава подносено је од стране невладиних организација, слиједе потом пријаве поднесене од стране грађана и анонимне пријаве, пријаве поднесене од стране Министарства унутаршњих послова Републике Српске, републичких институција, политичких партија и народних посланика. Као извршиоци кривичних дјела из области корупције највећим дијелом се наводе директори и одговорна лица у привредним друштвима, носиоци правосудних функција, инспектори, полицијски службеници, службеници и намјештеници локалне самоуправе и остали.

У периоду од 01.01. до 30.06. 2016. године, Специјално тужилаштво запримило је 22 пријаве против 77 лица за корупитивна кривична дјела. Наредбом о спровођењу истраге ријешене су 3 пријаве против 7 лица. Наредбом о неспровођењу истраге ријешено је 8 пријава против 13 лица. На други начин (уступање, спајање, остало) ријешене су 4 пријаве против 20 лица. На крају извјештајног периода остало је 19 неријешених пријава против 86 лица.

У извјештајном периоду за кривично дјело корупције осуђено је 3 лица на казну затвора у укупном трајању од 5 година и 7 мјесеци, од којих је 3 за 2 лица суд изрекао и новчане казне као споредне у висини од 24.000,00 БАМ.

У периоду од 01.07.2016 до 31.12.2016. године Посебно одјељење тужилаштва у раду је имало 63 пријаве против 209 лица за корупитивна кривична дјела. Наредбом о спровођењу истраге ријешене су 4 пријаве против 6 лица, наредном о неспровођењу истраге ријешене ја 1 пријава против 3 лица. На други начин ријешена је 1 пријава против 11 лица, док је на крају извјештајног периода неријешено остало 57 пријава против 189 лица. Посебно одјељење тужилаштва у извјештајном периоду у раду је имало 8 истрага за корупитивна кривична дјела против 19 лица. Све истраге остале су неријешене. Осуђено је 1 лица на новчану казну у износу од 3.000 БАМ.

У оквиру стратешких циљева у овом поглављу који се односе на Правобранилаштво Републике Српске, сходно извјештају, Правобранилаштво активно учествује у букама за

израду планова интегритета, и у складу са правилима испуњава све прописане обавезе.

ц.
У Републици Српској подаци о изреченим санкцијама:

Редни број	Институција	Судија/јавни тужилац/други службеник	Санкција	Опис
1.	Виши привредни суд	1 судија и 1 административни радник – радник на обезбјеђењу	Јавна опомена и Новчана казна – 10 % од плате на шест мјесеци Писмено упозорење са најавом отказа	Немар и непажња у вршењу службени дужности Непоштовање радне дисциплине
2.	Окружни суд у Приједору	1 судија	20 % од плате на период од три мјесеца	За вријеме рада у другом суду
3.	Окружни суд у Добоју	1 Административни радник	Обустава плате за износ 30 % на мјесец дана	
4.	Окружни суд у Источном Сарајеву	1 Административни радник – шеф писарнице	Новчана казна	У току је још један дисциплински поступак
5.	Основни суд у Фочи	3 судије	Опомена нејавна и новчана казна са умањењем плате у периоду од три мјесеца	Дисциплински поступак за кршање прописаних процедура
6.	Основни суд у Теслићу	1 Административни радник	Престанак радног односа и казна затвора	У дисциплинском поступку и кривичном поступку
7.	Основни суд у Добоју	1 судија	Смањење плате од 40 % на период од три мјесеца	Дисциплински поступак
8.	Основни суд у Бањој Луци	1 Административни радник 4 судије	Престанак радног односа издржавањем казне затвора од 11 мјесеци Разрјешење судије, оставка, јавна опомена и упућавање на вршење	У току дисциплинског поступка изречене мјере

Редни број	Институција	Судија/јавни тужилац/други службеник	Санкција	Опис
			дужности у други суд	
9.	Основни суд у Бијељини	2 судија 31 административни радник	Смањењене плате од 20 % на период од три мјесеца и од 10 % на шест мјесеци смањење плате Јавна опомена и писмени укор (за шест лица)	Дисциплински поступак
10.	Основни суд у Требињу	3 судије	Јавна опомена и смањење плате у износу од 10 % не период од три мјесеца и 15 % на период од четири мјереца	Дисциплински поступак
11.	Основни суд у Сокоцу	5 судија	Дисплинске санкције	
12.	Основни суд у Прњавору	1 судија 2 администативна радника (курир и референт за унос докумената	Смањење плате од 10 % на три мјесеца Новчана казна од 10 % и 30 % од нето плате раднике	Дисциплински прекршај Тежа повреда радне дужности
13.	Основни суд у Дервенти	1 административни радник 1 судија	Писмени укор Опомена	Дисциплински поступак
14.	Основни суд у Новом Граду	2 судија	Јавна опомена и смањење плате од 10 % на четири мјесеца	Дисциплински поступак
15.	Окружно јавно тужилаштво у Бањој Луци	Окружни јавни тужилац	Разрјешен дужности	Дисциплински поступак по захтјеву главног окружног јавног тужиоца
16.	Окружно јавног тужилаштво у Бијељени	2 Окружна јавна тужиоца	Опомена	Непоштовање рокова за поступање у предметима

U **Brčko distriktu Bosne i Hercegovine**
a.
U skladu sa odredbama Zakona o sudovima Brčko distrikta BiH propisano je da za štetu koju u vršenju službe svojim nezakonitim ili nepravilnim radom predsjednik, sudije, službenici i namještenici suda nanesu fizičkoj ili pravnoj osobi tokom obavljanja svojih službenih dužnosti odgovara Brčko distrikt BiH (član 67 stav 1), da Brčko distrikt BiH može zahtijevati da predsjednik, sudije, službenici i namještenici izvrše naknadu plaćenog iznosa za štetu samo ukoliko je šteta prouzrokovana namjerno ili iz krajnje nepažnje (član 67 stav 2), te da regresni zahtjev za naknadu štete zastarijeva u toku od šest mjeseci računajući od dana isplaćene naknade.

b.
U Brčko distriktu BiH ne postoji posebna Strategija za borbu protiv korupcije u pravosuđu. Naime, Strategije za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH 2018-2019 i Akcioni plan za njenu implementaciju koji su usvojeni u aprilu tekuće godine primjenjuju se, između ostalih, i na pravosudne institucije u Brčko distriktu BiH. Navedeni strateški dokumenti su urađeni u skladu sa principima Državne strategije za borbu protiv korupcije.

c.
Informacije o sankcijama koje su izrečene protiv sudija i tužilaca su u nadležnosti Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH. Što se tiče službenika i namještenika u pravosudnim institucijama Brčko distrikta BiH od 2012-2017 izrečene su 3 novčane kazne u visini od 20% mjesečne plate u mjesecu u kojem je kazna izrečena, te jedna pismena opomena sa upisom u personalni obrazac.

Slijede dostupne informacije **kantona**:

U **Posavskom kantonu**
a.
Zakon o sudovima FBiH

b.
Općinski sud Orašje je usvojio Plan integriteta koji predstavlja dokument koji je rezultat samoprocjene izloženosti institucije rizicima za nastanak i razvoj korupcije kao i drugih oblika nepravilnosti s ciljem stvaranja pravne, etičke i profesionalne kvalitete rada.

c.
Odgovor je dostavio VSTV.

U **Srednjobosanskom kantonu**
n/a.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**
a.
Zakon o sudovima, Zakon o sudskoj i tužiteljskoj funkciji FBiH.

b.
Budući da pravosuđe u BiH nema sektorski posebno izrađenu Strategiju za borbu protiv korupcije, borba protiv korupcije unutar pravosuđa regulirana je pozitivnim zakonskim propisima kao što su Zakon o kaznenom postupku, Kazneni zakon etc.

Županijski sud usvojio je Plan integriteta, kojim su propisani zadaci, odnosno zaduženja u pogledu provođenja mjera između ostalog i mjera za zaštitu od korupcije.

Vezano za borbu protiv korupcije u pravosuđu, Općinski sud u Ljubuškom je 2017. godine usvojio Plan integriteta kojim su identificirane rizične točke i planirane mjere za njihovu eliminaciju.

c.
Do današnjeg dana niti jednom sucu, odnosno djelatniku Županijskog suda nije izrečena niti jedna sankcija(sud osnovan dana 01.04.1997.godine).

U Općinskom sudu u Ljubuškom nije bilo sudaca i službenika kojima su izrečene sankcije u traženom razdoblju.

Što se tiče Tužiteljstva pitanje je iz mjerodavnosti VSTV-a BiH (Ured disciplinskog tužitelja).

60. U pogledu profesionalizma i stručnosti: a. Dostavite detaljne informacije o prosječnom vremenu koje je utrošeno na obuku na godišnjoj osnovi i o obukama koje su organizirane tokom posljednjih pet godina po kategorijama na svim nivoima vlasti. b. Dostavite detaljne informacije o) broju polaznika obuke u svakoj ustanovi/tijelu koje organizira edukaciju sudija i tužilaca, ii) o ukupnim finansijskim sredstvima Centra za edukaciju sudija i tužilaca Republike Srpske, ii) drugim centrima za obuku u pravosuđu u Brčko distriktu i na državnom nivou, iv) održivosti ustanova/tijela koja organiziraju obuku. c. Dostavite detaljne informacije o obuci administrativnog osoblja na svim nivoima vlasti.

U **Federaciji BiH**
a.
Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, svojom odlukom broj VSTV-07-0436-16122004 od 16.12.2004.godine, zauzelo je stav da sudije i tužioci trebaju ostvariti najmanje četiri dana edukacije godišnje. Ova Odluka bila je na snazi sve do 2013.godine. U skladu sa strateškim ciljem 3.1 Srednjoročne strategije za početnu obuku i stručno usavršavanje sudija i tužilaca 2012-2015, Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, uvažavajući mišljenja upravnih odbora entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i pravosudne zajednice, donijelo Odluku o minimalnom broju dana stručnog usavršavanja, broj 07-50-2853-2/2013, gdje je odlučeno da sudije i tužioci na godišnjem nivou trebaju provesti na obuci minimalno tri dana, počev od 2014.godine.

U skladu sa Programima početne obuke i stručnog usavršavanja, stručni saradnici, pravni saradnici i savjetnici uposleni u pravosudnim institucijama, imaju obavezu kroz trogodišnji period, pohađati ukupno 12 edukativnih modula, odnosno na godišnjem nivou 4 modula po dva dana edukacije. To znači da su stručni saradnici, pravni saradnici i savjetnici uposleni u pravosudnim institucijama, na godišnjem nivou trebaju ostvariti minimalno 8 dana edukacije.

Tabelarni pregled o prosječnom provedenom vremenu na obukama, sudija,tužilaca, stručnih saradnika i pripravnika, po nivoima upravljanja, možete naći u prilogu broj 1. Prosjek dana prisustva edukativnim aktivnostima izračunat je na način da je ukupan broj dana koji su ostvarili svi obveznici obuke u toku jedne godine podijeljen sa brojem dana koji je neophodan da se ostvari minimum obuke na godišnjem nivou.

U 2013. godini Centar je organizovao ukupno 136 obuka (kontinuirana obuka za sudije i tužioce i početna obuka za stručne saradnike, stručne savjetnike i pravne saradnike u pravosudnim institucijama).

U 2014. godini Centar je organizovao ukupno 117 obuka (kontinuirana obuka za sudije i tužioce i početna obuka za stručne saradnike, stručne savjetnike i pravne saradnike u pravosudnim institucijama).

U 2015. godini Centar je organizovao ukupno 131 obuku (kontinuirana obuka za sudije i tužioce i početna obuka za stručne saradnike, stručne savjetnike i pravne saradnike u pravosudnim institucijama).

U 2016. godini Centar je organizovao ukupno 187 obuka (kontinuirana obuka za sudije i tužioce i početna obuka za stručne saradnike, stručne savjetnike i pravne saradnike u pravosudnim institucijama).

U 2017.godini Centar je organizovao ukupno 178 obuka (kontinuirana obuka za sudije i tužioce i početna obuka za stručne saradnike, stručne savjetnike i pravne saradnike u pravosudnim institucijama).

U periodu od 2013-2017.godine Centar je organizovao ukupno 749 obuka (kontinuirana obuka za sudije i tužioce i početna obuka za stručne saradnike, stručne savjetnike i pravne saradnike u pravosudnim institucijama).

PRILOG BROJ 1- Tabelarni pregled o prosječnom provedenom vremenu na obukama sudija, tužilaca, stručnih saradnika i pripravnika, po nivoima upravljanja

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva
Sudije	478	4,77	144	5,4	35	4,89	52	6,25
Tužioci			173	5,38	11	6,18	51	6,39
Stručni saradnici/ savjetnici	130	3,97	61	4,41	6	4,17	120	4,67

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva
Pripravnici	23	0	10	0	0	0	3	5

- 2014. godina-

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva
Sudije	473	4,84	153	5,74	38	4,95	52	4,69

Tužioci			187	5,15	12	7,25	54	6,59
Stručni saradnici/ savjetnici	142	3,84	67	6,73	7	3,57	146	3,77

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva
Pripravnici	21	0	7	0	0	0	3	5,6

-2015. godina-

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva
Sudije	480	4,47	157	4,38	42	3,88	52	4,29
Tužioci			203	4,96	12	5,67	53	7,06
Stručni saradnici/ savjetnici	142	4,2	67	4,82	7	4	169	4,02

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva
Pripravnici	60	1,63	33	0,03	0	0	2	11,5

-2016. godina-

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva
Sudije	490	4,3	165	4,5	44	3,89	57	4,42
Tužioci			215	6,07	12	6,58	60	6,22
Stručni saradnici/ savjetnici	151	4,33	72	4,5	8	4,25	184	3,49

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva
Pripravnici	79	0,86	48	0,02	0	0	1	6

-2017. godina-

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva
Sudije	487	4,3	165	4,48	48	4,25	53	5,62
Tužioci			221	5,39	12	7,33	58	7,48
Stručni saradnici/ savjetnici	124	3,85	72	4,68	7	4,43	193	4,44

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva	Broj učesnika	Prosjek dana prisustva
Pripravnici	41	0,39	52	0,02	0	0	18	4,27

Tabelarni pregled o prosječnom provedenom vremenu na edukativnim aktivnostima, sudija, tužilaca, stručnih saradnika i pripravnika, po nivoima upravljanja u posljednjih pet (5) godina.(Objedinjeni podaci za period 2013-2017.godina)

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Prosjek ukupnog broja učesnika	Prosjek dana prisustva	Prosjek ukupnog broja učesnika	Prosjek dana prisustva	Prosjek ukupnog broja učesnika	Prosjek dana prisustva	Prosjek ukupnog broja učesnika	Prosjek dana prisustva
Sudije	481,6	4,536	156,8	4,9	41,4	4,372	53,2	5,054
Tužioci			119,8	5,39	11,8	6,602	55,2	6,748
Stručni saradnici/ savjetnici	137,8	4,038	67,8	5,028	7	4,684	162,4	4,078

	Nivoi upravljanja							
	Općinski nivo		**Kantonalni nivo**		**Federalni nivo**		**Državni nivo**	
	Prosjek ukupnog broja učesnika	Prosjek dana prisustva	Prosjek ukupnog broja učesnika	Prosjek dana prisustva	Prosjek ukupnog broja učesnika	Prosjek dana prisustva	Prosjek ukupnog broja učesnika	Prosjek dana prisustva
Pripravnici	44,8	0,636	30	0,014	0	0	5,4	6,474

b. i:

-2016. godina-

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH u toku 2016.godine, u skladu sa Programom početne obuke i stručnog usavršavanja za 2016.godinu, obezbijedio je obuku za 1586 učesnika po svim nivoima upravljanja, od čega je 490 sudija raspoređenih na općinskom nivou, 165 sudija kantonalnih sudova, 44 sudija Vrhovnog suda Federacije BiH, 57 sudija Suda Bosne i Hercegovine, 215 kantonalnih tužilaca, 12 tužilaca Federalnog tužilaštva, 60 tužilaca Tužilaštva BiH, te 151 stručnih saradnika/savjetnika raspoređenih u općinskim sudovima, 72 stručna saradnika/savjetnika sa kantonalnog nivoa, 8 stručnih saradnika/savjetnika na

federalnom nivou i 184 stručna saradnika/savjetnika na državnom nivou. Također, obezbjeđena je obuka i za 128 pripravnika raspoređenih na svim nivoima upravljanja.

-2017. godina-

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH u toku 2017. godine, u skladu sa Programom početne obuke i stručnog usavršavanja za 2017.godinu, obezbijedio je obuku za 1551 učesnika po svim nivoima upravljanja, od čega je 487 sudija raspoređenih na općinskom nivou, 165 sudija kantonalnih sudova, 48 sudija Vrhovnog suda Federacije BiH, 53 sudija Suda Bosne i Hercegovine, 221 kantonalnih tužilaca, 12 tužilaca Federalnog tužilaštva, 58 tužilaca Tužilaštva BiH, te 124 stručnih saradnika/savjetnika raspoređenih u općinskim sudovima, 72 stručna saradnika/savjetnika sa kantonalnog nivoa, 7 stručnih saradnika/savjetnika na federalnom nivou i 193 stručna saradnika/savjetnika na državnom nivou. Također, obezbjeđena je obuka i za 111 pripravnika raspoređenih na svim nivoima upravljanja.

-2018. godina-

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH u toku 2018. godine, u skladu sa Programom početne obuke i stručnog usavršavanja za 2018. godinu,zaključno sa 27.06.2018.godine, obezbijedio je obuku za 1543 učesnika po svim nivoima upravljanja, od čega je 478 sudija raspoređenih na općinskom nivou, 163 sudija kantonalnih sudova, 46 sudija Vrhovnog suda Federacije BiH, 51 sudija Suda Bosne i Hercegovine, 218 kantonalnih tužilaca, 12 tužilaca Federalnog tužilaštva, 57 tužilaca Tužilaštva BiH, te 126 stručnih saradnika/savjetnika raspoređenih u općinskim sudovima, 76 stručna saradnika/savjetnika sa kantonalnog nivoa, 9 stručnih saradnika/savjetnika na federalnom nivou i 197 stručna saradnika/savjetnika na državnom nivou. Također, obezbjeđena je obuka i za 110 pripravnika raspoređenih na svim nivoima upravljanja.

b. iv

Rad Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH finanisira se iz Budžeta Federacije BiH.

Vlada Federacije BiH osigurala je odgovarajuće prostorije i opremu za rad Centra.

Federacija BiH, kao osnivač Centra, osigurala je u Budžetu Federacije u 2016. godini 668.307 BAM, u 2017. godini 693.953 BAM i u 2018. godini 681.880 BAM finansijskih sredstava za rad Centra.

U prilogu broj 1. Možete naći tabelarni pregled budžeta Centra za period 2016-2018 . godina i tabelarni prikaz raspodjele budžetskih finansijskih sredstava u radu Centra (rashodi i kapitalni izdaci) za isti period.

Vlada Federacije osigurava dostatna sredstva za funkcioniranje rada Centra i provođenje programskih aktivnosti.

U manjem dijelu, jedan dio programskih aktivnosti (seminari, konferencije, okrugli stolovi), finansiraju se kroz projekte, po osnovu saradnje sa međunarodnim organizacijama koje djeluju u BiH.

Tabelarni prikaz raspodjele budžetskih finansijskih sredstava u radu Centra (rashodi i kapitalni izdaci) za period 2016.-2018. godina.

Broj konta	OPIS POZICIJE	Budžet 2016	Budžet 2017	Budžet 2018
1	2	3	4	5
I RASHODI		**685.807**	**686.453**	**673.880**
611	**Plaće i naknade troškova zaposlenih**	**416.077**	**421.000**	**423.853**
6111	Bruto plaće	355.529	361.460	362.166
6112	Naknade troškova zaposlenih	60.548	59.540	61.687
612	**Doprinosi poslodavca**	**37.330**	**37.953**	**38.027**
613	**Izdaci za materijal i usluge**	**232.400**	**227.500**	**212.000**
6131	Putni troškovi	8.000	8.000	8.000
6132	Izdaci za energiju	21.000	21.000	21.000
6133	Izdaci za komunalne usluge	19.600	20.000	15.000
6134	Nabavka materijala	17.500	17.500	17.500
6135	Izdaci za usl. prevoza i goriva	8.500	8.500	8.500
6136	Unajmljivanje opreme	1.000	1.000	1.000
6137	Izdaci za tekuće održavanje	8.000	10.000	10.000
6138	Izdaci osiguranja, bank.usluga	6.500	6.500	6.000
6139	Ugovorene usluge	142.300	135.000	125.000
II KAPITALNI IZDACI		**2.500**	**7.500**	**8.000**
8213	Nabavka opreme	2.000	5.000	5.000
8215	Projektovanje	500	500	1.000
8216	Rekonstrukcija i adaptacija	0	2.000	2.000
UKUPNO		**688.307**	**693.953**	**681.880**

c.

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Zakonom propisanim nadležnostima nema edukaciju sudskog administrativnog osoblja. Međutim, u cilju efikasnijeg rada sudova i poboljšanja efikasnosti, Centar je u 2016., 2017. i prvoj polovini 2018.godine (do 30.6.2018.) godini provodio obuke na teme:

- Sistem za automatsko upravljanje u sudovima i tužilaštvima:osnovna i napredna edukacija (za rukovodioce svih općinskih i kantonalnih sudova i kantonalnih tužilaštava, ali i administrativno osoblje iz navedenih pravosudnih institucija Federacije Bosne i Hercegovine);
- Prevencija seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u BiH pravosuđu (za imenovane savjetnike u pravosudnim institucijama u svim nivoima pravosuđa Federacije Bosne i Hercegovine i Suda i Tužilaštva Bosne i Hercegovine);
- Proaktivna ulogašefova sudskih odjeljenja u upravljanju odjeljenjima (za šefove sudskih odjeljenja u kantonalnim i općinskim sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine);
- Elektronsko poslovanje sudova i tužilaštava (za rukovodioce općinskih i kantonalnih sudova i kantonalnih tužilaštava, ali i administrativno osoblje iz pravosudnih institucija Federacije Bosne i Hercegovine: Vrhovni sud i Federalno tužilaštvo FBiH);
- Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima – edukacija za menadžere (za rukovodioce općinskih i kantonalnih sudova i kantonalnih tužilaštava i sekretare navedenih sudova i tužilaštava);

- Jačanje upravljačkih vještina (za glavne tužioce i sekretare kantonalnih tužilaštava u Federaciji Bosne i Hercegovine);
- Savremeno komuniciranje s javnošću (za predsjednike sudova svih nivoa u Federaciji Bosne i Hercegovine, sudije i sekretare sudova);
- Izrada budžeta i fiskalna procjena (za glavne kantonalne tužioce i glavnog federalnog tužioca Federalnog tužilaštva FBiH i šefove odjeljenja i službenike zadužene za izradu budžeta);
- Rad sudskih izvršitelja (za sudije izvršnih referata općinskih sudova u Federaciji BiH i sudske izvršitelje iz navedenih sudova) te
- Komunikacija sudija – sudski izvršitelj (za sudije izvršnih referata općinskih sudova u Federaciji BiH i sudske izvršitelje iz navedenih sudova).

Osim ovih aktivnosti, obzirom na sistem prijava od strane rukovodilaca institucija pravosuđa u Bosni i Hercegovini, administrativno osoblje može prisustvovati i drugim edukacijama Centra, koje se odnose na opis poslova u sferi administrativnog osoblja. Uz odobrenje rukovodilaca, administrativno osoblje je u navedenom periodu prisustvovalo slijedećim seminarima za sudije, tužioce i stručne saradnike:

- Organizacija pravosuđa u BiH;
- Oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom;
- Modul 2 – Građanska oblast;
- Postupak u slučaju neuračunljivosti;
- Modul 3 – Krivična oblast;
- Posebne istražne radnje;
- XV Savjetovanje jz krivične oblasti;
- Psihosocijalni pristup u radu sa svjedocima / žrtvama;
- Modul 1 – Evropska konvencija i ravnopravnost spolova;
- IX Savjetovanje tužilaca u BiH;
- Osiguranje pristupa pravdi za svjedoke / žrtve kroz jačanje postojećih i uspostavljanje novih mreža podrške svjedocima diljem BiH;
- Izvršenje sa elementom inostranosti;
- Mjere zaštite oštećenog kao svjedoka;
- Modul 4 – Nosioci pravosudne funkcije i društvo;
- XVI Savjetovanje iz krivične oblasti;
- Praksa Vrhovnog suda FBiH u krivičnoj oblasti;
- X Stručno savjetovanje tužilaca u BiH.

U nastavku je tabela sa podacima o realiziranim aktivnostima za period: 1.1.2016.- 30.6.2018. godine i brojem učesnika – administrativnog osoblja.

R.br.	**Tema edukativne aktivnosti**	**Datum i mjesto održavanja**	**Broj učesnika**
1	Obuka za imenovane savjetnike/ce za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama	17.02.2016. Sarajevo	6
2	Organizacija pravosuđa u BiH	26.02.2016. Sarajevo	1
3	Oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom	07-08.03.2016. Sarajevo	1

R.br.	Tema edukativne aktivnosti	Datum i mjesto održavanja	Broj učesnika
4	Modul 2-Građanska oblast	17-18.03.2016. Sarajevo	1
5	Postupak u slučaju neuračunljivosti	01.04.2016. Sarajevo	1
6	Modul 3-Krivična oblast	28-29.04.2016. Sarajevo	1
7	Posebne istražne radnje	09-10.05.2016. Sarajevo	1
8	Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima	18.05.2016. Sarajevo	2
9	XV Savjetovanje iz krivičnopravne oblasti	02-04.06.2016. Neum	2
10	Psihosocijalni prisutup u radu sa svjedocima/žrtvama	14-16.06.2016. Travnik	1
11	Modul 1- Evropska konvencija i ravnopravnost spolova	01-02.09.2016. Sarajevo	1
12	IX Savjetovanje tužilaca u BiH	28-30.09.2016. Neum	1
13	Osiguranje pristupa pravdi za svjedoke/žrtve kroz jačanje postojećih i uspostvaljanje novih mreža podrške svjedocima diljem BiH	15-17.11.2016. Travnik	1
14	Izvršenje sa elementom inostranosti	15.11.2016. Sarajevo	1
15	Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima	24.11.2016. Sarajevo	20
16	Jačanje upravljačkih vještina	29-30.11.2016. Banja Luka	5
17	Savremeno komuniciranje sa javnošću	23.11.2016. Sarajevo	9

2017. godina

R.br.	Tema edukativne aktivnosti	Datum i mjesto održavanja	Broj učesnika
1	Modul 1-Građanska oblast	13-14.02.2017. Sarajevo	1
2	Prevencija seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama	17.02.2017. Vlašić	6
3	Modul2-Krivična oblast	23-24.03.2017. Sarajevo	1
4	Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima	24.03.2017. Sarajevo	12
5	Osiguranje pristupa pravdi za svjedoke/žrtve kroz jačanje postojećih i uspostvaljanje novih mreža podrške svjedocima diljem BiH	18-20.04.2017. Vlašić	1
6	Rukovođenje tužilaštvom	10.04.2017. Sarajevo	5
7	Mjere zaštićenog kao svjedoka	08.05.2017. Sarajevo	1
8	Prevencija seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama	09.05.2017. Sarajevo	6

R.br.	Tema edukativne aktivnosti	Datum i mjesto održavanja	Broj učesnika
9	Elektronsko poslovanje sudova i tužilaštava	17.05.2017. Sarajevo	8
10	Modul 4- Nosioci pravosudnih funkcija i društvo	06-07.06.2017. Sarajevo	2
11	XVI Savjetovanje iz krivičnopravne oblasti	08-10.06.2017. Neum	1
12	Praksa Vrhovnog suda F BiH u krivičnoj oblasti	18-19.09.2017. Sarajevo	1
13	X stručno savjetovanje tužilaca u BiH	25-28.09.2017. Neum	4
14	Proaktivna uloga šefova sudkih odjeljenja u upravljanju odjeljenjima	03.10.2017. Sarajevo	2
15	Upravljanje sudksim postupkom	04.10.2017. Sarajevo	1
16	Rod i pravosuđe-Radni sastanak za savjetnike/ce za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja	04.10.2017. Jahorina	5
17	Modul 2-Građanska oblast	10-11.10.2017. Sarajevo	1
18	CMS/CTS Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima	13.10.2017. Sarajevo	10
19	Modul 3- Krivična oblast	06-07.11.2017. Sarajevo	1

2018. godina

R.br.	Tema edukativne aktivnosti	Datum i mjesto održavanja	Broj učesnika
1	Modul 1-Evropska konvencija i ravnopravnost spolova	06-07.02.2018. Sarajevo	1
2	Modul 2- Građanska oblast	12-13.03.2018. Sarajevo	1
3	Izrada budžeta i fiskalna procjena	13.03.2018. Mostar	5
4	Rad sudskih izvršitelja	14.03.2018. Sarajevo	25
5	Komunikacija sudija-sudski izvršitelj	28.03.2018. Sarajevo	11
6	Baza sudskih odluka CSD VSTV-a BiH i TCMS	11.04.2018. Sarajevo	1
7	Izrada budžeta i fiskalna procjena	12.04.2018. Sarajevo	17
8	Baza sudskih odluka CSD VSTV-a BiH i TCMS	12.04.2018. Sarajevo	1
9	Prevencija seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama	25.05.2018. Sarajevo	5

У **Републици Српској**

под **а) и б) о** одговор како слиједи:

СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ О ЕДУКАЦИЈИ СУДИЈА И ТУЖИЛАЦА ЗА 2013. ГОДИНУ

СУДИЈЕ:

БРОЈ СУДИЈА	363
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	1907

ТУЖИОЦИ:

БРОЈ ТУЖИЛАЦА	92
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	468

СУДИЈЕ/ТУЖИОЦИ:

БРОЈ СУДИЈА/ТУЖИЛАЦА	455
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	2375

р.б.	**Преглед по судовима**	**број дана на семинарима**	**број судија**
1	Врховни суд	101	20
2	Окружни суд Бања Лука	292	33
3	Основни суд Бања Лука	267	58
4	Основни суд Приједор	73	16
5	Основни суд Градишка	61	11
6	Основни суд Мркоњић Град	32	8
7	Основни суд Нови Град	20	5
8	Основни суд Котор Варош	29	6
9	Основни суд Прњавор	41	7
10	Окружни суд Добој	46	10
11	Основни суд Добој	62	15
12	Основни суд Дервента	43	8
13	Основни суд Модрича	44	10
14	Основни суд Теслић	37	8
15	Окружни суд Бијељина	51	12
16	Основни суд Бијељина	114	26
17	Основни суд Сребреница	21	5
18	Основни суд Зворник	41	9
19	Окружни суд Источно Сарајево	62	8
20	Основни суд Вишеград	45	6
21	Основни суд Соколац	77	15
22	Основни суд Власеница	22	6
23	Окружни суд Требиње	20	6
24	Основни суд Требиње	45	10
25	Основни суд Фоча	30	6

р.б.	**Преглед по окружним судовима**	**број дана на семинарима**	**број судија**
1	Виши привредни суд	51	7
2	Окружни привредни суд Бања Лука	85	15
3	Окружни привредни суд Бијељина	24	5
4	Окружни привредни суд Добој	26	5
5	Окружни привредни суд Источно Сарајево	28	4
6	Окружни привредни суд Требиње	16	3

р.б	Преглед по тужилаштвима	број дана на семинарима	број тужилаца
1	Републичко тужилаштво	40	6
2	Окрузно тужилаштво Бања Лука	167	36
3	Окружно тужилаштво Бијељина	51	12
4	Окружно тужилаштво Добој	82	16
5	Окружно тужилаштво Источно Сарајево	41	10
6	Окружно тужилаштво Требиње	26	5
7	Специјално тужилаштво	61	7

СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ О ЕДУКАЦИЈИ СУДИЈА И ТУЖИЛАЦА ЗА 2014. ГОДИНУ

СУДИЈЕ:

БРОЈ СУДИЈА	372
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	1839

ТУЖИОЦИ:

БРОЈ ТУЖИЛАЦА	104
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	413

СУДИЈЕ/ТУЖИОЦИ:

БРОЈ СУДИЈА/ТУЖИЛАЦА	476
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	2252

р.б	Преглед по судовима	број дана на семинарима	број судија
1	Врховни суд	101	20
2	Окрузни суд Бања Лука	251	37
3	Основни суд Бања Лука	219	59
4	Основни суд Приједор	63	16
5	Основни суд Градишка	62	11
6	Основни суд Мркоњић Град	32	8
7	Основни суд Н. Град	15	5
8	Основни суд Котор Варош	32	6
9	Основни суд Прњавор	42	7
10	Окружни суд Добој	63	12
11	Основни суд Добој	69	16
12	Основни суд Дервента	49	8
13	Основни суд Модрича	43	10
14	Основни суд Теслић	25	7
15	Окружни суд Бијељина	39	12
16	Основни суд Бијељина	98	26
17	Основни суд Сребреница	23	5
18	Основни суд Зворник	46	9

р.б	Преглед по судовима	број дана на семинарима	број судија
19	Окружни суд Источно Сарајево	65	8
20	Основни суд Вишеград	36	6
21	Основни суд Соколац	97	15
22	Основни суд Власеница	33	7
23	Окружни суд Требиње	37	7
24	Основни суд Требиње	37	11
25	Основни суд Фоча	34	6

р.б	Преглед по судовима	број дана на семинарима	број судија
1	Виши привредни суд	54	7
2	Окрузни привредни суд Бања Лука	82	15
3	Окружни привредни суд Бијељина	18	4
4	Окружни привредни суд Добој	34	5
5	Окружни привредни суд Источно Сарајево	26	4
6	Окружни привредни суд Требиње	14	3

р.б	Преглед по судовима	број дана на семинарима	број судија
1	Републичко тужилаштво	28	6
2	Окрузно тужилаштво Бања Лука	152	38
3	Окружно тужилаштво Бијељина	58	14
4	Окружно тужилаштво Добој	87	19
5	Окружно тужилаштво Источно Сарајево	48	13
6	Окружно тужилаштво Требиње	32	6
7	Специјално тужилаштво	42	7

СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ О ЕДУКАЦИЈИ СУДИЈА И ТУЖИЛАЦА ЗА 2015. ГОДИНУ

СУДИЈЕ:

БРОЈ СУДИЈА	375
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	1811

ТУЖИОЦИ:

БРОЈ ТУЖИЛАЦА	106
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	406

СУДИЈЕ/ТУЖИОЦИ:

БРОЈ СУДИЈА/ТУЖИЛАЦА	481
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	2217

р.б.	**Преглед по судовима**	**број дана на семинарима**	**број судија**
1	Врховни суд	102	21
2	Окрузни суд Бања Лука	222	36
3	Основни суд Бања Лука	231	60
4	Основни суд Приједор	72	17
5	Основни суд Градишка	49	10
6	Основни суд Мркоњић Град	31	8
7	Основни суд Нови Град	17	5
8	Основни суд Котор Варош	42	7
9	Основни суд Прњавор	46	7
10	Окружни суд Добој	70	12
11	Основни суд Добој	59	16
12	Основни суд Дервента	38	8
13	Основни суд Модрича	38	10
14	Основни суд Теслић	25	8
15	Окружни суд Бијељина	32	11
16	Основни суд Бијељина	95	26
17	Основни суд Сребреница	19	5
18	Основни суд Зворник	28	8
19	Окружни суд Источно Сарајево	60	8
20	Основни суд Вишеград	31	6
21	Основни суд Соколац	84	15
22	Основни суд Власеница	47	8
23	Окружни суд Требиње	42	7
24	Основни суд Требиње	38	11
25	Основни суд Фоча	40	6

р.б.	**Преглед по окружним судовима**	**број дана на семинарима**	**број судија**
1	Виши привредни суд	66	7
2	Окрузни привредни суд Бања Лука	82	15
3	Окружни привредни суд Бијељина	16	5
4	Окружни привредни суд Добој	41	5
5	Окружни привредни суд Источно Сарајево	33	4
6	Окружни привредни суд Требиње	14	3

р.б.	Преглед по тужилаштвима	број дана на семинарима	број тужилаца
1	Републичко тужилаштво	24	6
2	Окрузно тужилаштво Бања Лука	160	39
3	Окружно тужилаштво Бијељина	61	15
4	Окружно тужилаштво Добој	55	18
5	Окружно тужилаштво Источно Сарајево	50	13
6	Окружно тужилаштво Требиње	24	7
7	Специјално тужилаштво	32	8

СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ О ЕДУКАЦИЈИ СУДИЈА И ТУЖИЛАЦА ЗА 2016. ГОДИНУ

СУДИЈЕ:

БРОЈ СУДИЈА	380
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	1512

ТУЖИОЦИ:

БРОЈ ТУЖИЛАЦА	102
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	476

СУДИЈЕ/ТУЖИОЦИ:

БРОЈ СУДИЈА/ТУЖИЛАЦА	482
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	1988

р.б	Преглед по судовима	број дана на семинарима	број судија
1	Врховни суд	94	23
2	Окрузни суд Бања Лука	170	34
3	Основни суд Бања Лука	193	59
4	Основни суд Приједор	60	17
5	Основни суд Градишка	57	11
6	Основни суд Мркоњић Град	30	8
7	Основни суд Нови Град	19	5
8	Основни суд Котор Варош	32	6
9	Основни суд Прњавор	39	7
10	Окружни суд Добој	48	12
11	Основни суд Добој	61	16
12	Основни суд Дервента	34	9
13	Основни суд Модрича	32	10
14	Основни суд Теслић	29	9
15	Окружни суд Бијељина	36	12
16	Основни суд Бијељина	86	27
17	Основни суд Сребреница	16	5
18	Основни суд Зворник	36	9
19	Окружни суд Источно Сарајево	54	9

р.б	Преглед по судовима	број дана на семинарима	број судија
20	Основни суд Вишеград	19	6
21	Основни суд Соколац	68	15
22	Основни суд Власеница	32	8
23	Окружни суд Требиње	31	8
24	Основни суд Требиње	30	10
25	Основни суд Фоча	26	6

р.б	Преглед по судовима	број дана на семинарима	број судија
1	Виши привредни суд	55	7
2	Окрузни привредни суд Бања Лука	50	15
3	Окружни привредни суд Бијељина	15	5
4	Окружни привредни суд Добој	20	5
5	Окружни привредни суд Источно Сарајево	27	4
6	Окружни привредни суд Требиње	12	3

р.б	Преглед по тужилаштвима	број дана на семинарима	број тужилаца
1	Републичко јавно тужилаштво	30	6
2	Окрузно јавно тужилаштво Бања Лука	205	43
3	Окружно јавно тужилаштво Бијељина	46	15
4	Окружно јавно тужилаштво Добој	69	18
5	Окружно јавно тужилаштво Источно Сарајево	64	10
6	Окружно јавно тужилаштво Требиње	34	6
7	Посебно одјељење Републичког јавног тужилаштва	23	4

СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ О ЕДУКАЦИЈИ СУДИЈА И ТУЖИЛАЦА ЗА 2017. ГОДИНУ

СУДИЈЕ:

БРОЈ СУДИЈА	372
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	1801

ТУЖИОЦИ:

БРОЈ ТУЖИЛАЦА	96
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	532

СУДИЈЕ/ТУЖИОЦИ:

БРОЈ СУДИЈА/ТУЖИЛАЦА	468
УКУПАН БРОЈ ДАНА ЕДУКАЦИЈЕ	2333

р.б.	Преглед по судовима	број дана на семинарима	број судија
1	Врховни суд	93	23
2	Окружни суд Бања Лука	219	34
3	Основни суд Бања Лука	229	58
4	Основни суд Градишка	61	11
5	Основни суд Котор Варош	21	6
6	Основни суд Мркоњић Град	26	7
7	Основни суд Прњавор	29	7
8	Окружни суд Приједор	41	7
9	Основни суд Козарска Дубица	48	5
10	Основни суд Нови Град	17	5
11	Основни суд Приједор	48	15
12	Окружни суд Добој	46	12
13	Основни суд Дервента	34	8
14	Основни суд Добој	54	17
15	Основни суд Модрича	41	10
16	Основни суд Теслић	37	7
17	Окружни суд Бијељина	51	11
18	Основни суд Бијељина	130	26
19	Основни суд Сребреница	21	5
20	Основни суд Зворник	39	8
21	Окружни суд Источно Сарајево	32	8
22	Основни суд Соколац	77	16
23	Основни суд Вишеград	17	6
24	Основни суд Власеница	30	6
25	Окружни суд Требиње	41	5
26	Основни суд Фоча	24	6
27	Основни суд Требиње	30	10

р.б.	Преглед по окружним судовима	број дана на семинарима	број судија
1	Виши привредни суд	61	7
2	Окружни привредни суд Бања Лука	84	18
3	Окружни привредни суд Бијељина	15	3
4	Окружни привредни суд Добој	37	5
5	Окружни привредни суд Источно Сарајево	28	4
6	Окружни привредни суд Приједор	26	3
7	Окружни привредни суд Требиње	13	3

р.б.	Преглед по тужилаштвима	број дана на семинарима	број тужилаца
1	Републичко тужилаштво	20	5
2	Окружно јавно тужилаштво Бања Лука	208	34
3	Окружно јавно тужилаштво Приједор	24	5
4	Окружно јавно тужилаштво Бијељина	45	13
5	Окружно јавно тужилаштво Добој	87	17
6	Окружно јавно тужилаштво И.Сарајево	59	11
7	Окружно јавно тужилаштво Требиње	31	5

8	Посебно одјељење Р.тужилаштва	58	7

II)
У Републици Српској буџет Јавне установе Центар за едукацију судија и јавних тужилаца у Републици Српској одговор како слиједи:

Ред Бр.	Година	Ниво власти/ Институција/ Сектор у институцији	Број запослених		Број запослених према правилнику о систематизацији	Буџет додјељен иституцији ЦЕСТ РС
			Стручно особље	Административно особље		
01	2013	Центар за едукацију Републике Српске	5	5	10	364.876
02	2014	Центар за едукацију Републике Српске	5	6	11	371.546
03	2015	Центар за едукацију Републике Српске	5	6	11	363.940
04	2016	Центар за едукацију Републике Српске	5	6	11	360.319
05	2017	Центар за едукацију Републике Српске	6	6	12	379.619

III) -

IV)
У Републици Српској, Буџет Јавне установе Центра за едукацију судија и јавних тужилаца у Републици Српској је одржив.

ц.
У Републици Српској прописано је да обуку радника у судовима и јавним тужилаштвима проводи Министарство правде Републике Српске. Обука за учеснике из правосудног и приватног сектора, предвиђене Интегралним Планом едукације Републичке управе за геодетске и имовинскоправне послове Републике Српске и Министарства правде Републике Српске за период 2016-2017 организује се стручно усавршавање кадрова из правосудног сектора који раде на регистрацији некретнина по новим законима, прописима и процедурама, као и за остале учеснике из приватног и јавног сектора. План едукације се проводи из средстава кредита Свјетске банке по Пројекту регистрације некретнина. Едукација подразумијева континуирану обуку учесника реформе земљишне администрације у оквиру правосудне управе у Републици Српској. У процес обуке су укључени запослени у судовима везани за процес регистрације, нотари, запослени у правобранилаштву и службама за просторно уређење, судски извршитељи и стечајни управници. Они се требају оспособити за рад на начин да пружају стручне и квалитетне услуге корисницима. Предвиђена обука треба да омогући учесницима кориштење модерних технологија и сам приступ раду у складу са новонасталим потребама тржишне економије као и помоћ у тумачењу и примјени материјалних и процесних закона везаних за област грађанског права, у складу са европским стандардима, кориштење компјутерске технологије, а поготово начин пружања услуга корисницима.

У наведеном периоду је одржано 28 предавања у салама за едукацију Министарства правде у Источном Сарајеву и Бањој Луци. Обуке су организоване из правне области, области управљања људским ресурсима и области информационих технологија.

U **Brčko distrikt BiH**
a.
Pregled obuka za 2013. godinu za nosioce pravosudnih funkcija

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Predsjednik	Kontinuirana	2 dana	1 dan	3 dana
2.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	1 dan	4 dana
3.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	1 dan	5 dana
4.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	1 dan	4 dana
5.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	1 dan	5 dana
6.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	1 dan	4 dana
7.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	1 dan	4 dana
8.	Sudija	Kontinuirana	-	-	-

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Predsjednik	Kontinuirana	-	1 dan	1 dan
2.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	1 dan	4 dana
3.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	1 dan	5 dana
4.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	1 dan	5 dana
5.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	1 dan	4 dana
6.	Sudija	Kontinuirana	7 dana	-	7 dana
7.	Sudija	Kontinuirana	6 dana	1 dan	7 dana
8.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	1 dan	4 dana
9.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	1 dan	6 dana
10.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	6 dana	10 dana
11.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	1 dan	5 dana
12.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	1 dan	6 dana
13.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	1 dan	4 dana
14.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	1 dan	5 dana
15.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	1 dan	6 dana
16.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	1 dan	5 dana
17.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	1 dan	6 dana
18.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	1 dan	5 dana
19.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	1 dan	6 dana
20.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	1 dan	6 dana
21.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	1 dan	5 dana

TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Glavni tužilac	Kontinuirana	6 dana	-	6 dana
2.	Zamjenik gl. tužioca	Kontinuirana	11 dana	-	11 dana
3.	Tužilac	Kontinuirana	4 dana	-	4 dana
4.	Tužilac	Kontinuirana	14 dana	1 dan	15 dana
5.	Tužilac	Kontinuirana	11 dana	1 dan	12 dana
6.	Tužilac	Kontinuirana	5 dana	-	5 dana
7.	Tužilac	Kontinuirana	3 dana	1 dan	4 dana
8.	Tužilac	Kontinuirana	7 dana	-	7 dana
9.	Tužilac	Kontinuirana	7 dana	1 dan	8 dana
10.	Tužilac	Kontinuirana	7 dana	-	7 dana

Pregled obuka za 2014. godinu za nosioce pravosudnih funkcija

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Predsjednik	Kontinuirana	2 dana	0 dana	2 dana
2.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
3.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
4.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
5.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
6.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
7.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
8.	Sudija	Kontinuirana	-	-	-

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Predsjednik	Kontinuirana	0 dana	5 dana	5 dana
2.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
3.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
4.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
5.	Sudija	Kontinuirana	bolovanje	0 dana	0 dana
6.	Sudija	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
7.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
8.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
9.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
10.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
11.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
12.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
13.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
14.	Sudija	Kontinuirana	3 dan	0 dana	3 dan

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
15.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
16.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
17.	Sudija	Početna	8 dana	0 dana	8 dana
18.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
19.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
20.	Sudija	Kontinuirana	9 dana	0 dana	9 dana
21.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana

TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Glavni tužilac	Kontinuirana	2 dana	0 dana	2 dana
2.	Zamjenik gl. tužioca	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
3.	Tužilac	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
4.	Tužilac	Kontinuirana	14 dana	0 dana	14 dana
5.	Tužilac	Kontinuirana	8 dana	0 dana	8 dana
6.	Tužilac	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
7.	Tužilac	Kontinuirana	1 dana	0 dana	1 dana
8.	Tužilac	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
9.	Tužilac	Kontinuirana	9 dana	0 dana	9 dana
10.	Tužilac	Kontinuirana	8 dana	0 dana	8 dana

Pregled obuka za 2015. godinu za nosioce pravosudnih funkcija

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Predsjednik	Kontinuirana	4 dana	5 dana	9 dana
2.	Sudija	Kontinuirana	9 dana	0 dana	9 dana
3.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	1 dana	5 dana
4.	Sudija	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
5.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
6.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
7.	Sudija	Kontinuirana	2 dana	0 dana	2 dana
8.	Sudija	Kontinuirana	-	-	-

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Predsjednik	Kontinuirana	2 dana	0 dana	2 dana
2.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
3.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
4.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
5.	Sudija	Početna	5 dana	0 dana	5 dana
6.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	1 dana	6 dana
7.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
8.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
9.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
10.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	7 dana	10 dana
11.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
12.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
13.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
14.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
15.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	0 dana	5 dana
16.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	0 dana	5 dana
17.	Sudija	Početna	1 dan	0 dana	1 dan
18.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
19.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	5 dana	8 dana
20.	Sudija	Kontinuirana	2 dana	5 dana	7 dana
21.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana

TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Glavni tužilac	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
2.	Zamjenik gl. tužioca	Kontinuirana	18 dana	0 dana	18 dana
3.	Tužilac	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
4.	Tužilac	Kontinuirana	17 dana	0 dana	17 dana
5.	Tužilac	Kontinuirana	11 dana	0 dana	11 dana
6.	Tužilac	Kontinuirana	9 dana	0 dana	9 dana
7.	Tužilac	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
8.	Tužilac	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
9.	Tužilac	Kontinuirana	11 dana	0 dana	11 dana

Pregled obuka za 2016. godinu za nosioce pravosudnih funkcija

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Predsjednik	Kontinuirana	4 dana	5 dana	9 dana
2.	Sudija	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
3.	Sudija	Kontinuirana	8 dana	0 dana	8 dana
4.	Sudija	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
5.	Sudija	Kontinuirana	10 dana	0 dana	10 dana
6.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
7.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
8.	Sudija	Kontinuirana	-	-	-

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Predsjednik	Kontinuirana	0 dana	0 dana	0 dana
2.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
3.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
4.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
5.	Sudija	Početna	9 dana	0 dana	9 dana
6.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	0 dana	5 dana
7.	Sudija	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
8.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
9.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
10.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	5 dana	9 dana
11.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
12.	Sudija	Kontinuirana	2 dana	0 dana	2 dana
13.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
14.	Sudija	Kontinuirana	2 dana	0 dana	2 dana
15.	Sudija	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
16.	Sudija	Kontinuirana	1 dana	0 dana	1 dana
17.	Sudija	Početna	3 dana	0 dana	3 dana
18.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
19.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	5 dana	9 dana
20.	Sudija	Kontinuirana	6 dana	7 dana	13 dana
21.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana

TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Glavni tužilac	Kontinuirana	5 dana	1 dan	6 dana
2.	Zamjenik gl. tužioca	Kontinuirana	9 dana	0 dana	9 dana
3.	Tužilac	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
4.	Tužilac	Kontinuirana	14 dana	0 dana	14 dana
5.	Tužilac	Kontinuirana	16 dana	0 dana	16 dana
6.	Tužilac	Kontinuirana	4 dana	2 dana	6 dana
7.	Tužilac	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
8.	Tužilac	Kontinuirana	7 dana	0 dana	7 dana
9.	Tužilac	Kontinuirana	18 dana	1 dana	19 dana

Pregled obuka za 2017. godinu za nosioce pravosudnih funkcija

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Predsjednik	Kontinuirana	3 dana	6 dana	9 dana
2.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	0 dana	5 dana

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
3.	Sudija	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana
4.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	0 dana	5 dana
5.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
6.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
7.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
8.	Sudija	Kontinuirana	6 dana	0 dana	6 dana

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Predsjednik	Kontinuirana	0 dana	0 dana	0 dana
2.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
3.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
4.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
5.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
6.	Sudija	Kontinuirana	2 dana	0 dana	2 dana
7.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
8.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
9.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	6 dana	9 dana
10.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
11.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
12.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana
13.	Sudija	Kontinuirana	5 dana	0 dana	5 dana
14.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
15.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
16.	Sudija	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
17.	Sudija	Kontinuirana	8 dana	6 dana	14 dana
18.	Sudija	Kontinuirana	8 dana	6 dana	14 dana
19.	Sudija	Kontinuirana	4 dana	0 dana	4 dana

TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Glavni tužilac	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
2.	Zamjenik gl. tužioca	Kontinuirana	9 dana	0 dana	9 dana
3.	Tužilac	Kontinuirana	5 dana	0 dana	5 dana
4.	Tužilac	Kontinuirana	18 dana	0 dana	18 dana
5.	Tužilac	Kontinuirana	20 dana	0 dana	20 dana
6.	Tužilac	Kontinuirana	12 dana	0 dana	12 dana
7.	Tužilac	Kontinuirana	3 dana	0 dana	3 dana
8.	Tužilac	Kontinuirana	11 dana	0 dana	11 dana
9.	Tužilac	Kontinuirana	17 dana	0 dana	17 dana

ii) Edukacija nosilaca pravosudnih funkcija u Brčko distriktu BiH se odvija preko entitetskih Centara za edukaciju sudija i tužilaca po Programima početne obuke i stručnog usavršavanja nosilaca pravosudnih funkcija. Pravosudna komisija u skladu sa članom 14 stav 1 tačka a) ima nadležnost za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija, stručnih saradnika i pripravnika u pravosuđu Brčko distrikta BiH, ali se ista odvija u saradnji sa Centrima za edukaciji po gore navedenim programima uz doprinos Pravosudne komisije u kreiranju programa i organizaciji pojedinih seminara.

c.
Pravosudna komisija, osim evidencije za edukaciju stručnih saradnika, koja se vodi u entitetskim Centrima za edukaciju sudija i tužilaca, ne vodi posebnu evidenciju o edukaciji administrativnog osoblja u pravosudnim institucijama.

Pregled obuka za stručne saradnike u 2013. godini

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Početna	4 dana	-	4 dana
2.	Str. saradnik	Početna	6 dana	1 dan	7 dana
3.	Str. saradnik	Početna	8 dana	1 dan	9 dana

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Početna	8 dana	1 dan	9 dana
2.	Str. saradnik	Početna	8 dana	1 dan	9 dana
3.	Str. saradnik	Početna	porodiljsko	-	-
4.	Str. saradnik	Početna	4 dana	1 dan	5 dana
5.	Str. saradnik	Početna	4 dana	1 dan	5 dana

TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Početna	7 dana	-	7 dana
2.	Str. saradnik	Početna	6 dana	-	6 dana
3.	Str. saradnik	Početna	1 dan	-	1 dan
4.	Str. saradnik	Početna	8 dana	-	8 dana
5.	Str. saradnik	Početna	8 dana	-	8 dana

Pregled obuka za stručne saradnike u 2014. godini

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Početna	4 dana	0 dana	4 dana
2.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana
3.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana
2.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana
3.	Str. saradnik	Početna	porodiljsko	-	0 dana
4.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana
5.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana

TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Početna	0 dana	0 dana	0 dana
2.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana
3.	Str. saradnik	Početna	6 dana	0 dana	6 dana
4.	Str. saradnik	Početna	1 dana	0 dana	1 dana
5.	Str. saradnik	Početna	0 dana	0 dana	0 dana

Pregled obuka za stručne saradnike u 2015. godini

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1	Str. saradnik	Početna	-	-	-
2.	Str. saradnik	Početna	7 dana	0 dana	7 dana
3.	Str. saradnik	Početna	-	-	-
4.	Str. saradnik	Početna	3 dana	0 dana	3 dana

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Završena Početna ob.			
2.	Str. saradnik	Završena početna ob.			
3.	Str. saradnik	Početna	0 dana	0 dana	0 dana
4.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana
5.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana

TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Završena Početna ob.			
2.	Str. saradnik	Početna	Porodiljsko		
3.	Str. saradnik	Početna	3 dana	0 dana	3 dana
4.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana
5.	Str. saradnik	Početna	3 dana	0 dana	3 dana

Pregled obuka za stručne saradnike u 2016. godini

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Početna	4 dana	0 dana	4 dana
2.	Str. saradnik	Početna	7 dana	0 dana	7 dana
3.	Str. saradnik	Početna	8 dana	0 dana	8 dana
4.	Str. saradnik	Početna	0 dana	0 dana	0 dana

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Zavrsena poč. obuka	2 dana	0 dana	2 dana
2.	Str. saradnik	Završena poč. obuka	2 dana	0 dana	2 dana
3.	Str. saradnik	Početna	0 dana	0 dana	0 dana
4.	Str. saradnik	Završena poč. obuka	0 dana	0 dana	0 dana
5.	Str. saradnik	Završena poč. obuka	0 dana	0 dana	0 dana

TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Završena Početna ob.	Porodiljsko		
2.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana
3.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana
4.	Str. saradnik	Početna	3 dana	0 dana	3 dana
5.	Str. saradnik	Početna	11 dana	0 dana	11 dana

Pregled obuka stručnih saradnika u 2017. godini

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Početna	4 dana	0 dana	4 dana
2.	Str. saradnik	Početna	3 dana	0 dana	3 dana
3.	Str. saradnik	Početna	10 dana	0 dana	10 dana
4.	Str. saradnik	Početna	0 dana	0 dana	0 dana
5.	Str. saradnik	Početna	0 dana	0 dana	0 dana
6.	Str. saradnik	Početna	0 dana	0 dana	0 dana

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Zavrsena poč. obuka	0 dana	0 dana	0 dana
2.	Str. saradnik	Završena poč. obuka	0 dana	0 dana	0 dana
3.	Str. saradnik	Početna	0 dana	0 dana	0 dana
4.	Str. saradnik	Završena poč. obuka	0 dana	0 dana	0 dana
5.	Str. saradnik	Završena poč. obuka	0 dana	0 dana	0 dana

TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BIH

R. broj	Funkcija	Vrsta obuke	Obavezna obuka	Dodatna obuka	Ukupno dana
1.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana
2.	Str. saradnik	Početna	2 dana	0 dana	2 dana
3.	Str. saradnik	Početna	Porodiljsko		
4.	Str. saradnik	Početna	3 dana	0 dana	3 dana
5.	Str. saradnik	Početna	6 dana	0 dana	6 dana

Slijede dostupne informacije za **kantone:**

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj**
c.
Uprava policije Ministarstva unutarnjih poslova **Županije Zapadnohercegovačke**, u skladu sa Zakonom o policijskim službenicima Županije Zapadnohercegovačke svake godine sačinjava Planove stručnog usavršavanja policijskih službenika za tekuću godinu. Odsjek za obrazovne poslove i psiho-tjelesnu pripremu Uprave policije Ministarstva unutarnjih poslova Županije Zapadnohercegovačke, je odgovorno za analizu, procjenu, izradu plana i programa vezanih za edukaciju policijskih službenika, kao i realizaciju istih, dok se za sve programe stručnog usavršavanja vode evidencije za sve policijske službenike koji su prošli kroz iste.

Edukacija policijskih službenika Uprave policije Ministarstva unutarnjih poslova Županije Zapadnohercegovačke se provodi kroz permanentnu obuku tokom koje se planiraju predavanja iz različitih tematskih cjelina, upoznavanja sa propisima koji reguliraju ili obrađuju određenu sigurnosnu problematiku i kroz obuku fizičkih sposobnosti. Na kraju permanentne obuke provode se i završna testiranja za sve policijske službenike, a ostvareni rezultati testiranja se uzimaju u obzir za godišnje ocjenjivanje rada policijskih službenika.

U sklopu stručnog usavršavanja policijskih službenika svake godine organizira se i realizira gađanje iz zaduženog službenog naoružanja, čiji ostvareni rezultati se uzimaju kao jedan od parametara kroz godišnje ocjenjivanje rada za sve policijske službenike. U sklopu stručnog usavršavanja, policijski službenici Ministarstva unutarnjih poslova Županije Zapadnohercegovačke sudjeluju u različitim specijalističkim obukama koje su organizirane od strane drugih državnih organa, organizacija i agencija Bosne i Hercegovine, kao i međunarodnih organizacija. Po završetku svake specijalističke obuke za policijske službenike Ministarstva unutarnjih poslova Županije Zapadnohercegovačke se izdaju uvjerenja ili certifikati o uspješno završenoj obuci odstrane organizatora.

Evidencije o polaznicima ovih obuka i njihovom uspjehu vode se u okviru Odsjeka za obrazovne poslove i psiho-tjelesnu pripremu, a koje se potom koriste kao jedna od referenci u postupku unapređenja policijskih službenika u viši čin.

Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova **Kantona Sarajevo**, u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo, kao i Zakonom o policijskim službenicima Kantona Sarajevo u kontinuitetu svake godine sačinjava Planove stručnog usavršavanja policijskih službenika za tekuću godinu. Odjeljenje za edukaciju Ureda policijskog komesara Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, je odgovorno za analizu, procjenu, izradu plana i programa vezanih za edukaciju policijskih službenika, kao i realizaciju istih, dok se za sve programe stručnog usavršavanja vode evidencije za sve policijske službenike koji su prošli kroz iste.

U odnosu na broj i obim mjera za podizanje svijesti i inicijativa koje su u vezi sa tim provođene u proteklih pet godina u oblasti slobode okupljanja i slobode govora u odnosu na bezbjednosne snage, Odjeljenje za edukaciju Ureda policijskog komesara Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, organizovalo je stručna usavršavanja policijskih službenika u pogledu zaštite ljudskih prava posebno ranjive i marginalizirane populacije, ispoljavanja sloboda marginaliziranih grupa u sklopu interne edukacije.

Kroz program eksternih edukacija, koje podrazumjevaju učešće policijskih službenika u

oblicima edukacije koji su organizovani od strane drugih državnih organa, organizacija, asocijacija i drugih subjekata izvan Uprave policije Ministarstva, policijski službenici prolaze kroz module specijalističkih obuka po istoj problematici. Ostvarivanje saradnje u oba programa edukacije sa nevladinim sektorom odnosno nevladinim organizacijama, udruženjima i Ambasadama inozemnih država u Bosni i Hercegovini, dovelo je do planiranih ciljeva po navedenoj problematici. Između ostalog, posebni vidovi oba programa edukacije za policijske službenike organizovani su na teme zaštite ljudskih prava iz „LGBTI" osoba u saradnji sa nevladinim sektorom odnosno nevladinim organizacijama i Ambasadama inozemnih država u Bosni i Hercegovini. Poseban značaj u stručnom usavršavanju policijskih službenika Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, je dat u specijalističkoj obuci na temu krivičnih djela počinjenih iz mržnje na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta. Iz naprijed navedenog, možemo zaključiti da se daje veliki značaj na planiranju stručnog usavršavanja policijskih službenika, kada je ova problematika u pitanju.

Kada je u pitanju profesionalizam i stručnost, odnosno informacije o prosječnom vremenu koje je utrošeno na obuku na godišnjoj osnovi i o obukama koje su organizovane u posljednjih pet godina po kategorijama na svim nivoima, Odjeljenje za edukaciju Ureda policijskog komesara Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova obavezno je jednom godišnje organizovati posebne oblike interne edukacije za sve policijske službenike. One se organizuju u trajanju od 40 radnih sati u toku pet radnih dana u sedmici. Edukacija se odvijaja kroz tzv. Permanentnu obuku tokom koje se u skladu sa Planom i programom stručnog usavršavanja policijskih službenika za tekuću godinu, planiraju predavanja iz različitih tematskih cjelina, upoznavanja sa propisima koji regulišu ili obrađuju određenu sigurnosnu problematiku, zatim kroz obuku fizičkih spososbnosti i obuku odbrambenih talctika za policijske službenike. Na kraju permanentne obuke provode se i završna testiranja za sve policijske službenike, a ostvareni rezultati testiranja se uzimaju u obzir za godišnje ocjenjivanje rada policijskih službenika.

Također, u sklopu stručnog usavršavanja policijskih službenika svake godine organizuje se i realizuje taktičko-situaciono gađanje iz zaduženog službenog naoružanja, čiji ostvareni rezultati se vrednuju kroz godišnje ocjenjivanje rada za sve policijske službenike.

U sklopu stručnog usavršavanja, policijski službenici se nominuju za učestvovanje u različitim specijalističkim obukama koje su organizovane od strane drugih državnih organa, organizacija i agencija Bosne i Hercegovine, stranih ambasada i drugih država. Po završetku svake specijalističke obuke, za policijske službenike se izdaju dokazi o uspješno završenoj obuci od strane organizatora. Evidencije o polaznicima ovih obuka i njihovom uspjehu vode se u okviru Odjeljenja za edukaciju Uprave policije, a koje se potom koriste kao jedna od referenci u postupku unapređenja policijskih službenika u viši čin.

U toku 2018. godine od strane policijskog komesara, potpisani su protokoli o stručnoj saradnji sa sedam odabranih Fakulteta Univerziteta u Sarajevu, te u skladu s tim sa ovim fakultetima su planirano je organizanje specijalističkih obuka za posebne ciljane grupe policijskih službenika Uprave policije.

61. Što se kvalitete tiče: a. Dostavite detaljne informacije o ukupnom iznosu budžeta, kao i o budžetu pravosuđa po stanovniku za svaki nivo vlasti. b. Dostavite detaljne informacije o elektronskoj bazi podataka o predmetima (uključujući kriterijume za odabir), o sistemu arhiviranja sudskih odluka i pravima pristupa. c. Pojasnite i) "mjere kojima se osigurava transparentnost u sektoru pravde" pored "snimanja suđenja" i "suđenja otvorenih za javnost, posebno u oblasti upravnog spora, ii) da li zakoni o parničnom i krivičnom postupku navode ko (sudija, sudsko vijeće, itd ...) može isključiti javnost i koji su modaliteti. d. Pojasnite ulogu i alate koji su dostupni predsjednicima sudova i glavnim tužiocima za svakodnevno praćenje broja novih predmeta, broja odluka, broja odgođenih predmeta i rokova u sudskim postupcima.

Na nivou **Bosne i Hercegovine**

a.

U sljedećoj tabeli su navedeni budžeti pravosudnih institucija za različite nivoe vlasti. U slučaju da je iznos odobrenog budžeta mijenjan tokom godine (rebalansi budžeta koji su uobičajena praksa za većinu nivoa vlasti u BiH) u obzir su uzete posljednje izmjene budžeta u toj godini. U ukupnom iznosu pravosudnih budžeta za cijelu BiH je korišten zbir budžeta: Suda BiH, Tužilaštva BiH, pravosudnih institucija u Federaciji BiH i pravosudnih institucija u Brčko Distriktu. Upravo zbog uključivanja budžeta Suda BiH i Tužilaštva BiH u zbir ukupnih pravosudnih budžeta u BiH, ovaj iznos ne odgovara zbiru budžeta pravosudnih institucija po pojedinačnim nivoima vlasti.

Korišteni su podaci o broju stanovnika prema popisu iz 2013. godine koje je objavila Agencija za statistiku BiH, kao zadnji objavljeni pouzdani podaci o broju stanovnika po različitim nivoima vlasti.

Nivo vlasti	**Odobeni budžet sudova i tužilaštava (u km)**			**Broj stanovnika prema popisu iz 2013.**	**Budžet po stanovniku**		
	2016.	**2017.**	**2018.**		**2016.**	**2017.**	**2018.**
Federacija BiH	132.754.201	136.607.393	148.344.214	2.219.220	59,8	61,6	66,8
Brčko distrikt	6.729.625	6.705.571	6.813.037	83.516	80,6	80,3	81,6
Ukupno BiH	228.341.426	235.086.664	250.223.151	3.531.159	64,7	66,6	70,9

Izvor: VSTV

b.

U svim sudovima i tužilaštvima u BiH se koristi Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima (CMS/TCMS).

Kad su u pitanju sudovi, dodjela i upravljanje predmetima je automatizovana i vrši se putem jedinstvenog elektronskog sistema, koji pored automatizacije ključnih radnih procesa u sudovima omogućava sljedeće:

1. Olakšan pregled predmeta, uključujući sve detalje oko izvršavanja zadataka koje sudije dodjeljuju osoblju suda, kao i pregled svih dokumenata kreiranih u predmetima;
2. Evidenciju o različitim vrstama sudskih ročišta zakazanih, održanih ili odloženih u sudskim predmetima;
3. Jedinstveno vođenje evidencija o izrečenim mjerama i sankcijama;

4. Uspostavu evidencije o vođenju krivičnih postupaka za fizička i pravna lica pred svim sudovima u BiH;
5. Izdavanje uvjerenja o nevođenju krivičnog postupka za pravna i fizička lica od strane nadležnih sudova u BiH a na osnovu gore navedene evidencije;
6. Povezivanje sudova i tužilaštava elektronskim putem što omogućava brzu i efikasnu razmjenu podataka i dokumenata u predmetima koji se vode u sudovima i tužilaštvima, informacije o određenim i izvršenim pritvorima, vođenju potjernica, zakazanim ročištima, donesenim odlukama i sl.;
7. Brzo i jednostavno kreiranje statističkih i menadžerskih izvještaja koji olakšavaju upravljanje sudovima, a posebno izradu i praćenje realizacije planova rješavanja starih predmeta;
8. Izračunavanje i praćenje orijentacionih normi za rad sudija;
9. Izradu i praćenje planova za smanjenje broja neriješenih predmeta u sudovima;
10. Praćenje predvidivih rokova za rješavanje predmeta u sudovima;
11. Nezavisnu i nepredvidivu dodjelu predmeta sudijama, u skladu sa Uputstvom za raspodjelu predmeta koje donose predsjednici sudova;
12. Brzo i efikasno informisanje stranaka o predmetima koje pokreću pred sudovima, pri čemu stranke u momentu samog pokretanja predmeta mogu saznati ime postupajućeg sudije;
13. Jednostavnu i brzu preglednost dostave pismena strankama u postupku;
14. Skeniranje ulazne dokumentacije putem modula za skeniranje, što omogućava uvid u kompletan predmet elektronskim putem, bez potrebe fizičkog pristupa predmetima, smanjuje potrebu za iznošenjem spisa iz spremišta predmeta i omogućava lakše praćenje kretanja predmeta;
15. Vođenje Registra advokata koji su upisani u imenik advokata pri advokatskim komorama u BiH;
16. Evidentiranje branilaca po službenoj dužnosti u krivičnim predmetima;
17. Registar notara koji su upisani u imenik notara pri notarskim komorama u BiH;
18. Evidentiranje naplate sudskih taksi i troškova postupka;
19. Autorizirani pristup predmetima putem interneta koji omogućava strankama, zakonskim zastupnicima i punomoćnicima, a po odluci sudije i drugim učesnicima u postupku autorizirani pristup dijelu podataka evidentiranih u CMS-u, korištenjem broja predmeta i jedinstvenog pristupnog koda odnosno korištenjem korisničkog računa.

KRITERIJUMI ZA ODABIR

Raspodjela predmeta sudijama vrši se automatski, prema unaprijed određenim parametrima za automatsku dodjelu predmeta, na osnovu odluke predsjednika suda o raspodjeli predmeta. Sistem automatske raspodjele predmeta iste raspoređuje sudijama određenog referata ili specijalizovane oblasti rada, po principu ujednačene slučajne dodjele, prema unaprijed određenim kriterijima i procentualnom učešću sudije u raspodjeli. Broj predmeta dodijeljenih svakom sudiji će biti izjednačen u skladu sa prethodno postavljenim parametrima za raspodjelu predmeta.

Automatska raspodjela predmeta u CMS-u može se postaviti prema sljedećim parametrima za raspodjelu:

- Po referatima - ukoliko će sudija raditi predmete unutar određenog referata;
- Po vrstama predmeta - ukoliko će sudija raditi određene vrste/faze predmeta;
- Po pravnim osnovima - ukoliko će sudija raditi predmete određenog pravnog osnova;

- Po vrstama dokumenata - ukoliko će sudija raditi predmete koji se pokreću određenim inicijalnim dokumentom;
- Po administrativnim jedinicama - ukoliko će sudija raditi samo predmete koji su po mjesnoj nadležnosti povezani sa određenom općinom u nadležnosti suda.

Ako se sudija, kojem je predmet automatski dodijeljen, mora izuzeti ili isključiti od postupanja u predmetu, zbog zakonskih ili drugih razloga, predmet se raspoređuje drugom sudiji u skladu sa pravilima o preraspodjeli predmeta, koja se vrši na osnovu odluke predsjednika suda. Također, sudija koji smatra da zbog zakonskih ili drugih razloga treba biti izuzet od postupanja u predmetu upućuje zahtjev za preraspodjelu predmeta predsjedniku suda, uz obavezno navođenje razloga zbog kojeg zahtijeva preraspodjelu. Predsjednik suda, na osnovu svoje odluke ili odluke Kolegija/Opće sjednice suda, evidentira odluku o preraspodjeli predmeta u CMS-u.

SISTEM ARHIVIRANJA SUDSKIH ODLUKA

Sva pitanja vezana za arhivsku građu su regulisana Zakonom o arhivskoj građi i Arhivu BiH na nivou BiH, te zakonskim i podzakonskim aktima donesenim na nivou entitetâ i kantonâ. Navedeni zakonski i podzakonski akti na gotovo identičan način regulišu materiju arhivske građe, te se iz predmetnih dokumenata mogu izvesti opća obilježja regulisanja arhivske građe kroz pravnu regulativu na nivou BiH, kao i na entitetskim i kantonalnim nivoima, te na nivou BD. Pitanje arhive u sudovima regulisano je i Pravilnikom o unutrašnjem sudskom poslovanju (za sudove u Federaciji BiH i Brčko Distriktu) te Pravilnikom o unutrašnjem sudskom poslovanju RS.

VSTV je u sklopu CMS sistema razvio i softverski modul za arhiviranje predmeta. Modul uključuje pripremu arhivski prihvatljivog dokumenta i njegovo potpisivanje kvalifikovanim elektronskim potpisom, pohranjivanje, čuvanje, te predaju predmeta nadležnom arhivu na daljnje čuvanje ili uništavanje nakon isteka roka čuvanja. Na ovaj način stvorene su tehničke pretpostavke za ekonomičnije i sigurnije čuvanje i korištenje arhivske građe, što je ujedno i važan korak u pravcu smanjenja upotrebe papirne dokumentacije u radu pravosudnih institucija. Pravilnikom o CMS-u predviđeno je da dokument, koji je sastavni dio predmeta, sudovi kreiraju u elektronskoj formi. Ulazni, fizički dokument se skeniranjem konvertira u digitalni format, čime postaje sastavni dio predmeta i pohranjuje se u CMS-u. Skeniranje dokumenata vrše ovlašteni referenti, po postupku propisanom Pravilnikom o CMS-u. Ovakvim postupkom u okviru CMS-a osigurava se reprodukcija svih izvornih dokumenata, pri čemu se kreiraju metapodaci (podaci koji opisuju kontekst, sadržaj i strukturu registraturne građe i njeno korištenje tokom vremena) potrebni za potvrdu autentičnosti, sigurnost i nepromjenjivost konvertirane građe. Evidencija o konvertiranim dokumentima automatski se kreira u okviru CMS-a.

Elektronsko arhiviranje predmeta vrši se po naredbi postupajućeg sudije koji izdaje poseban zadatak za arhiviranje predmeta referentu za upravljanje spisima. Sudija može izdati naredbu za zabranu elektronskog arhiviranja predmeta zbog specifičnosti dokaza ili drugih razloga koji to opravdavaju, uz obavezno evidentiranje navedenih razloga. Sudija je obavezan upisati rok čuvanja arhiviranog predmeta.

Nakon što pripremi predmete za arhiviranje, referent za upravljanje spisima iste predaje arhivaru, zajedno sa listom predmeta za arhiviranje. Arhivar u CMS upisuje lokaciju na kojoj se nalazi fizički spis i broj priloga predmeta koji se čuvaju u fizičkom obliku. Prilikom

arhiviranja, predmet se prema posebno utvrđenoj proceduri briše iz CMS-a i pohranjuje na posebnu lokaciju za arhiviranje predmeta, do isteka roka čuvanja. Arhivirani podaci se čuvaju na nosačima za dugotrajno čuvanje podataka, uz osiguranje rezervne kopije podataka. Nakon elektronskog arhiviranja predmeta evidentiranih u CMS-u, registraturna građa u fizičkom obliku može se, po odluci predsjednika suda, komisijski uništiti, uz prethodnu saglasnost nadležnog arhiva, a ista se čuva isključivo u elektronskom formatu, uz obavezno potpisivanje kvalificiranim elektronskim potpisom. Arhivska građa, koja se čuva u elektronskoj formi, a nije potpisana kvalificiranim elektronskim potpisom, čuva se i u fizičkom obliku i ne može se uništiti prije isteka roka čuvanja.

Pregled, odabir i predaja elektronske arhivske građe na daljnje čuvanje nadležnom arhivu se vrši prenošenjem elektronske arhivske građe na medij pogodan za prenos i dostavljanje nadležnom arhivu. Popis građe koja se predaje na čuvanje nadležnom arhivu kreira se korištenjem CMS funkcionalnosti, a postupak pregleda i predaje vrši se komisijski. Arhivska građa obavezno se potpisuje kvalificiranim elektronskim potpisom prije nego se dostavi nadležnom arhivu.

Pored ovoga, razvijen je i softverski modul za digitalizaciju arhivske građe koja se nalazi isključivo u fizičkom obliku. Modul je dostupan svim sudovima i služi kao sredstvo za digitalizaciju i pohranu arhivske građe sa trajnijim rokovima čuvanja, čime se u velikoj mjeri povećava sigurnost arhive i produžava vijek njenog trajanja. VSTV je nabavio opremu koja se koristi za digitalizaciju arhive i koju privremeno ustupa sudovima za obavljanje ovih poslova. Obzirom da je količina ove opreme ograničena, uspostavljena je lista čekanja institucija koje su zainteresovane za provođenje ove aktivnosti. VSTV je također nabavio kvalifikovane elektronske certifikate za potpisivanje elektronski arhiviranih predmeta.

Postupak digitalizacije arhive je završen u Općinskom sudu u Goraždu, Kantonalnom sudu u Goraždu i Okružnom privrednom sudu u Istočnom Sarajevu. U toku je proces digitalizacije u općinskim sudovima u Mostaru, Sarajevu, Kaknju i Visokom, u osnovnim sudovima u Banjaluci, Prnjavoru, Derventi, Prijedoru, Sokocu i Brčko Distriktu, Okružnom Privrednom sudu u Doboju i Kantonalnom sudu u Novom Travniku.

Postupak uništavanja elektronske arhivske građe vrši se u skladu sa važećim Zakonom o arhivskoj građi i Arhivu BiH na nivou države, te zakonskim i podzakonskim aktima donesenim na nivou entiteta i kantona.

PRAVO PRISTUPA

Uposlenik suda ima pravo pristupa CMS sistemu na osnovu kreiranog korisničkog naloga koji se sastoji od jedinstvenog korisničkog imena i lozinke za pristup CMS -u. Prilikom kreiranja korisničkog naloga, korisnik se u bazi identificira putem jedinstvenog matičnog broja (u daljnjem tekstu: JMB). Nakon kreiranja korisničkog naloga korisniku se, u zavisnosti od opisa poslova u sudu, dodjeljuje odgovarajuću ulogu u CMS -u, te prava pristupa odgovarajućim funkcionalnostima i izvještajima.

Pravo pristupa podacima u CMS -u imaju i zaposleni u Odjelu za pravosudnu upravu VSTV-a, ali samo statističkim izvještajima u CMS-u, direktno ili posredstvom Sistema poslovne inteligencije (u daljnjem tekstu: BI).

Glavni disciplinski tužilac, zamjenici glavnog disciplinskog tužioca i disciplinski tužioci Ureda disciplinskog tužioca imaju pravo uvida u predmete, štampanja odnosno elektronskog pohranjivanja dokumenata iz predmeta, te pravo štampanja izvještaja i uvida u izvještaje evidentirane u CMS-u. Disciplinski tužilac ostvaruje uvid u podatke samo radi ispitivanja navoda o povredi dužnosti ili ispitivanja navoda o nesposobnosti sudije da vrši dužnost u skladu sa Zakonom o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH. Dakle, pravo pristupa disciplinskih tužilaca ograničeno je samo na uvid u već evidentirane podatke u CMS/TCMS-u bez mogućnosti unosa novih podataka u predmete ili brisanja postojećih.

Stranke u predmetu, zakonski zastupnici i punomoćnici stranaka u predmetu, a po odluci sudije i drugi učesnici u postupku mogu vršiti autorizirani pristup predmetu putem „Modula za pristup predmetima putem interneta", koji je sastavni dio CMS-a i mobilne aplikacije „E-SUD" koja je dostupna za Android i iOS mobilne uređaje. Autorizirani pristup ograničenim podacima evidentiranim u CMS-u vrši se korištenjem broja predmeta i jedinstvenog pristupnog koda (u daljnjem tekstu: JPK) odnosno korištenjem korisničkog računa.

JPK se izdaje za sve vrste predmeta osim za predmete krivičnog referata. JPK je validan samo u onoj fazi za koju je izdat, i za svaku narednu fazu predmeta potrebno je podnijeti novi zahtjev za izdavanje JPK-a. JPK ima rok važenja pet (5) godina, a ukoliko je predmet arhiviran prije isteka ovog roka JPK važi do dana arhiviranja. JPK omogućava pristup svim dokumentima u predmetu, sa izuzetkom internih dokumenata i odluke suda do momenta evidentiranja povratnice o urednom uručenju odluke stranci.

JPK se formira na osnovu broja predmeta i identifikatora stranke unutar CMS-a i omogućava pristup samo određenom pojedinačnom predmetu. Korisnički račun omogućava pristup većem broju predmeta u koje stranka, u skladu sa zakonom, ima pravo uvida i za koje raspolaže JPK-om, a koji se pridružuju korisničkom računu imaoca. JPK se izdaje u sudu na osnovu podnesenog zahtjeva stranke. Prilikom izdavanja JPK-a identitet stranke se utvrđuje uvidom u identifikacioni dokument. Za svaki izdati JPK izdaje se potvrda koju potpisuje stranka. Dio potvrde sa potpisom stranke ulaže se u spis. Zahtjev za izdavanje JPK-a podnosi se na posebnom propisanom obrascu.

Zainteresovana lica mogu podnijeti Zahtjev za dostavljanje statističkih podataka za potrebe izrade naučnih radova i publikacija. Zahtjeve za dostavljanje statističkih podataka iz CMS/TCMS-a odobrava Predsjedništvo VSTV-a. Zahtjeve za pristup podacima iz predmeta i ostalim podacima iz CMS baze odobrava predsjednik suda. Sva ministarstva pravde i Pravosudna komisija Brčko Distrikta pristupaju statističkim izvještajima o radu sudova u skladu sa Memorandumom o saradnji u oblasti izvještavanja i razmjene podataka posredstvom BI-a.

d.

Uloga predsjednika sudova i glavnih tužilaca u upravljanju sudovima i tužilaštvima propisana je zakonom, pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji sudova odnosno tužilaštava i pravnim okvirom VSTV-a. U načelu, predsjednici sudova i glavni tužioci rukovode institucijom tako da osiguraju da se poslovi i zadaci suda i tužilaštva obavljaju zakonito, efikasno i blagovremeno te, kada je neophodno, preduzimaju mjere za unapređenje organizacije rada suda i tužilaštva.

Važećim pravnim okvirom propisane su obaveze predsjednika sudova i glavnih tužilaca da upravljaju pravosudnom institucijom i da prate efikasnost i kvalitet rada pojedinačnih sudija i tužilaca. Oni su dužni da donose odluku o godišnjem rasporedu sudija ili tužilaca, godišnji plan rada institucije i da izvještavaju VSTV o njegovoj realizaciji (u standardiziranom formatu).

Predsjednici sudova i glavni tužioci redovno održavaju sastanke sa rukovodiocima sudskih odnosno tužilačkih odjeljenja radi praćenja stanja u instituciji, planiranja i unapređenja rada odjeljenja, a posebno radi analize ažurnosti i efikasnosti njihovog rada i rada svih sudija i tužilaca.

Takođe, predsjednici sudova i glavni tužioci ocjenjuju rezultate rada sudija i tužilaca u skladu sa kriterijima koje donosi VSTV u vezi sa produktivnošću, ažurnošću i kvalitetom rada.

Predsjednici sudova i glavni tužioci na raspolaganju imaju statističke i menadžerske izvještaje koji im omogućavaju da objektivizirano i na detaljan način prate stanje i brzo detektuju probleme, kao što su značajne izmjene u broju primljenih i riješenih predmeta, prekoračenje zakonskog roka za preduzimanje radnji u pojedinačnim postupcima i druge specifičnosti vezi sa kvantitetom i ažurnošću rada pojedinačnih nosilaca pravosudne funkcije i institucije u cjelini. Ovi izvještaji su dostupni kroz:

a) Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima (CMS/TCMS) sa unaprijed definisanim izvještajima;
b) Sistem Poslovne inteligencije (Business Intelligence – BI sistem) koji omogućava da se kreiraju novi izvještaji na osnovi podataka u CMS/TCMS u skladu sa potrebama pravosudnih institucija.

Nije u nadležnosti **Federacije BiH** da odgovara.

У Републици Српској

а.

Законом о извршењу буџета Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 114/17 и 45/18) за сваку годину прописује, између осталог, износ буџета за правосудне институције. Укупан буџет за правосуђе у 2018.години износи 102.980.750 односно за судове и јавна тужилаштва износи 69. 994.250 БАМ и по становнику 59,80 БАМ.

б.

У Републици Српској, Правилником о унутрашњем судском пословању („Службени гласник Републике Српске“, бр. 9/14 и 71/17) прописано је да предсједник суда доноси годишњи распоред послова судија, стручних сарадника и виших стручних сарадника, а распоред послова осталих запослених доноси предсједник суда, на приједлог секретара суда. Саставни дио годишњег распореда чини листа са списком судија по рефератима на којима ће судије радити током године са ознакама предмета и процентом додјеле предмета према систему за аутоматско управљање предметима у тој години. Распоредом послова у суду треба да буде обезбијеђена пуна ефикасност у извршавању радних задатака судија и других запослених у суду, при чему треба водити рачуна о њиховим стручним знањима, радним способностима и склоностима. Основ за распоред послова за судије и друге запослене је програм рада за текућу годину. У току једне године судије се, по правилу, распоређују на рад по предметима исте врсте. Утврђени годишњи распоред послова може се у току године промијенити због знатнијег повећања или смањења броја предмета одређене врсте, избора новог судије, дужег одсуства судије или запосленог у суду, упражњеног судијског мјеста и осталих оправданих разлога. Распоред послова доноси се у писаној форми и доставља електронским путем или на други начин свим судијама и осталим запосленим у суду.

Архивирање подразумијева стављање списа предмета, јавних књига са свим исправама које се на њих односе, помоћних књига, уписника, именика и других посебно чуваних исправа заједно са пописима исправа и односним именицима, као и осталих исправа у посебне заштитне омоте, те њихово смјештање у посебну просторију у суду која је у ту сврху одређена.

Високи судски и тужилачки савјет БиХ води, координира и надгледа коришћење информационо-комуникационих технологија у судовима да би се у том погледу постигла и одржала униформност у свим судовима. Министарство правде сарађује са Високим судским и тужилачким савјетом у његовој улози координације, коришћења информационе технологије у судовима, укључујући све системе за праћење предмета. У складу са законом којим се регулише слобода приступа информацијама, јавност и странке имају право приступа списима предмета и уписницима суда ради увида у списе и копирања у присуству овлашћеног радника у суду. Разгледање и преписивање списа предмета врши се на за то посебно одређеном мјесту и под надзором радника у писарници у вријеме одређено за примање лица која нису позвана.

Суд одређује службеника за односе с јавношћу који је дужан да поступа у складу са законом којим се регулише слобода приступа информацијама.

ц.
I)
У Републици Српској, Законом о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 5/03, 85/03,74/05,6 3/07, 105/08, 45/09, 49/09 и 61/13) и Законом о кривичном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 53/12, 91/17 и 66/18) је прописано да је главна расправа јавна и да могу присуствовати само пунољетна лица. Законом о кривичном поступку је прописано да се све предузете радње у току кривичног поступка по правилу се снимају уређајем за аудио или аудио-визуелно снимањем. Јавни тужилац или овлаштено службено лице ће о томе претходно обавјестити лице које се испитује, односно саслушава и поучити га да има право да затражи репродуковање снимка како бих провјерило своју изјаву.

II)
У Републици Српској, Законом о парничном поступку прописано је да суд може искључити јавност за цијелу главну расправу или један њен дио ако то захтијевају интереси чувања службене, пословне или личне тајне, заштита интереса малољетника, интереси јавног реда или разлози морала.

Искључење јавности се не односи на странке, законске заступнике, пуномоћнике, умјешаче и Омбудсмена. Суд може одлучити да на главној расправи на којој је јавност искључена присуствују поједина службена лица, као и научни и јавни радници, ако је то од интереса за њихову службу односно научну или јавну дјелатност.

Законом о управним споровима Републике Српске је прописано да ће се све одредбе које нису регулисане овим законом примјењивати одредбе Закона о парничном поступку, па и у овом дијелу.

Законом о кривичном поступку је прописано да је гласни претрес јаван, али да судија односно вијеће може у свако доба по службеној дужности или по приједлогу браниоца али по њиховом саслушању искључити јавност за цијели главни претрес или један његов

дио, ако је то у интересу државне безбједности или ако је потребно ради чувања државне, војне, службене или важне пословне тајне, чувања јавног реда, заштите морала у демократском друштву, личног и интимног живота оптуженог или оштећеног или заштите малољетника или свједока. Искључење јавности не односи се на странке, браниоца, оштећеног, законског заступника и пуномоћника.

Повреда одредаба закона у погледу искључења јавности се може побијати жалбом на пресуду.

д.
У Републици Српској, омогућено је предсједницима судова и главним јавним тужиоцима праћење предмета кроз Систем за аутоматско управљање предметима (CMS). Правилником о унутрашњем судском пословању прописано је да шеф писарнице или друго овлашћено лице доставља предсједнику суда мјесечни извјештај о неблаговремено израђеним одлукама. Шеф писарнице спроводи тромјесечне прегледе уписника и помоћних евиденција да би се обезбиједило исправно вођење и тачност унесених података у складу са овим правилником. О својим налазима шеф писарнице обавијестиће предсједника суда. Праћење кретања списа предмета врши се помоћу картона контроле кретања списа, који попуњавају дактилографи.

U **Brčko distriktu BiH**
a.
Ukupan iznos budžeta Brčko distrikta BiH za 2018. godinu je 243.981.005,80 BAM, od tog iznosa na budžet Pravosuđa Brčko distrikta BiH (Pravosudna komisija, Osnovni i Apelacioni sud, Tužilaštvo, Pravobranilaštvo i Kancelarija za pravnu pomoć) otpada iznos od 11.840.083,96 BAM, odnosno Pravosuđe ima udio od 4,85 % u budžetu Brčko distrikta BiH.

Ukupan iznos budžeta za sudove i Tužilaštvo Brčko distrikta BiH u 2018. godini iznosi 6.813.036,80 BAM. Prema popisu iz 2013. godine Brčko distrikt BiH ima 83.516 stanovnika, te se u skladu sa tim za sudove i Tužilaštvo Distrikta po stanovniku izdvaja iznos od 81,58 BAM.

b.
U sudovima je Pravilnikom o sistemu za automatsko upravljanje predmetima u sudovima (CMS) („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 4/16) regulisan način i pravila korištenja elektronske baze podataka o predmetima, prava pristupa predmetima i postupak elektronskog arhiviranja predmeta. U skladu sa članom 8. navedenog Pravilnika raspored predmeta sudijama se vrši automatski, prema unaprijed postavljenim parametrima specijalizacije sudija, na osnovu odluke predsjednika suda o raspodjeli predmeta. Sistem automatske raspodjele predmeta iste raspoređuje sudijama određene specijalizacije po principu ujednačene slučajne dodjele, prema unaprijed određenim kriterijumima specijalizacije i procentualnom učešću sudije u raspodjeli. U skladu sa članom 79. navedenog Pravilnika Odjel za pravosudnu upravu VSTV-a ima pravo pristupa statističkim izvještajima u CMS-u, direktno ili posredstvom sistema poslovne inteligencije, dok zahtjeve za pristup podacima iz predmeta i ostalim podacima iz CMS baze odobrava predsjednik suda. Postupak elektronskog arhiviranja predmeta se u skladu sa članom 55. Pravilnika o CMS-u po naredbi sudije koji je dužan izdati poseban zadatak za arhiviranje predmeta referentu za upravljanje spisima. Prilikom arhiviranja predmet se briše iz CMS-a i pohranjuje na posebnu lokaciju za arhiviranje predmeta do isteka roka čuvanja.

c.
Procesnopravni propisi u Brčko distriktu BiH postavljaju pravilo da su suđenja javna, pa tako član 234. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH(„Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 33/13 i 27/14) propisuje da je glavni pretres javan i da mu mogu prisustvovati punoljetna lica. U krivičnom postupku isključenje javnosti može odrediti postupajući sudija, odnosno vijeće, u slučajevima ako je to u interesu državne bezbjednosti ili ako je to potrebno radi čuvanja državne, vojne, službene ili važne poslovne tajne, čuvanja javnog reda, zaštite morala u demokratskom društvu, ličnog i intimnog života optuženog ili oštećenog ili zaštite interesa maloljetnika ili svjedoka. Slična odredba postoji i u odredbi člana 231. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 8/09, 52/10 i 27/14), koja kaže da je glavna rasprava javna i da joj mogu prisustvovati punoljetna lica. U parničnom postupku sudija može isključiti javnost ako to zahtijevaju interesi čuvanja službene, poslovne ili lične tajne, zaštita interesa maloljetnika, interesi javnog reda ili razlozi morala. U oblasti upravnog spora se u skladu sa članom 32. Zakona o upravnim sporovima("Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine", broj 4/00 i 1/01) supsidijarno primjenjuje Zakon o parničnom postupku, pa tako i pravila o javnosti i isključenju iste.

d.
Uloga predsjednika suda je definisana članom 88. Pravilnika o CMS-u, gdje je određeno da predsjednik suda donosi odluke o načinu raspodjele predmeta sudijama i stručnim saradnicima, donosi odluke o zahtjevima za izuzeće ili isključenje sudije ili stručnog saradnika, presignira predmete i prati statističke podatke o radu suda. Putem menadžerskih izvještaja predsjednik suda može pratiti prijem i rješavanje određene vrste predmeta u zadanom vremenskom periodu.

Centralni dio pravnog, organizacionog i informacionog okvira za uredsko poslovanje u tužilaštvima predstavlja Pravilnik o Sistemu za automatsko upravljanje predmetima u tužilaštvima u BiH (TCMS)[1]. Analogno prethodno utvrđenom rješenju u sudovima u BiH (CMS) ovim pravilnikom po prvi put je uveden jednoobrazan, centraliziran i u cjelosti automatiziran Sistem upravljanja tužilačkim predmetima. U najvažnijem segmentu unutrašnjeg poslovanja Pravilnik je uveo jedinstven način i postupak upravljanja tužilačkim predmetima počev od otvaranja, označavanja, evidentiranja preduzetih radnji, čuvanja, iskazivanja predmeta završenima i arhiviranja.

Evidentiranje preduzetih radnji u spisu, čija fizička manipulacija mora biti propraćena potrebnim razlozima rada na predmetu, nezamjenjivo uslovljava da se na vrijeme uvide periodi neaktivnosti i preduzmu potrebne radnje kako bi predmeti imali potrebnu dinamiku u rješavanju. Na istovjetan način u potpunosti se otklanja rizik nastupanja zastare krivičnog gonjenja iz subjektivnih razloga. Osim funkcionalnog nadzora od strane glavnog tužioca automatizirani sistem za upravljanje predmetima (TCMS) s komplementarinim poluautomatskim i automatskim evidencijama i pratećeim alatima važan je instrument za samoevaluaciji rada svakog tužioca pojedinačno u smislu brzine postupanja i rješavanje predmeta u zakonskim, optimalnim i predvidivim rokovima. Na ovaj način on indirektno utiče na ekonomičnost i efikasnost u radu tužilaštava, budući da omogućava donosiocima odluka brz i pojednostavljen pristup potrebnim informacijama, praćenje i evaluaciju rada, te efikasan interni i eksterni nadzor. TMCS nudi funkcionalnost svakodnevnog povlačenja brojnih statističkih i menadžerskih izvještaja o broju zaprimljenih, otvorenih i završenih predmeta po vrstama/fazama u kojima se nalaze, ostvarenoj orijentacionoj normi za rješavanja predmeta, rješavanju starih predmeta, vremenu trajanja istraga, optimalnim i predvidivim rokovima i druge alate za provođenje funkcionalnog nadzora od strane glavnog tužioca. Osim toga, kao

komplementarni sistem za izvještavanje uveden je dodatni modul koji omogućava samostalno definiranje kriterija za izvještavanje (izvan onih s automatksim postavkama u TMCS-u) saglasno specifičnim institucionalnim potrebama (tzv. SIPO). Upotreba alata poput TCMS-a i SIPO-a u smislu provođenja funkcionalnog nadzora od strane glavnog tužioca Tužilaštva Brčko distrikta naročito je važna u kontekstu izvršavanja internih obavezujućih uputstava glavnog tužioca, kojima je cilj blagovremeno postupanje i efikasno rješavanje predmeta. Među njima najznačanije je Obavezujuće uputstvo za održavanje efikasnosti u upravljanju tužilačkim predmetima. Ovim uputstvom je radi okončanja istraga u instruktivnom roku od šest mjeseci, u skladu s članom 225 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH, tužiocima naglašena obaveza održavanja optimalne dinamike u predmetima. Optimalnu dinamiku u predmetima tužioci su dužni održavati redovnim i blagovremenim preduzimanjem tužilačkih radnji i mjera iz svoje nadležnosti, pravilnim određivanjem i praćenjem optimalnih rokova evidencije u spisima i drugim efektivnim mjerama na koje su ovlašteni tako da period neaktivnosti u predmetu bude sveden na najmanju moguću mjeru. Period neaktivnosti, koji se računa od dana preduzimanja posljednje tužilačke radnje u spisu, iz objektivnih razloga ne može trajati duže od dva mjeseca. Ukoliko istraga nije okončana u instruktivnom roku tužioci su dužni takvo stanje spisa obrazložiti glavnom tužiocu Tužilaštva u roku od 10 dana od dana isteka instruktivnog roka. O takvom stanju tužioci su dužni sačiniti službenu zabilješku u kojoj će navesti razloge i objašnjenja zbog kojih istraga nije okončana.Ukoliko je period neaktivnosti jednom ili više puta prekoračen tužioci su dužni za svako takvo prekoračenje u službenoj zabilješci navesti detaljne razloge i objašnjenja. Službenu zabilješku tužioci su dužni uložiti u spis, koji bez odlaganja dostavljaju glavnom tužiocu Tužilaštva radi preduzimanja mjera za okončanje istrage u skladu s članom 225 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH. Nakon proteka instruktivnog roka tužioci su dužni istekom svakih novih šest mjeseci u kojima istraga nije okončana postupati na naprijed opisani način.

Službena zabilješka sadrži:

a) hronološki pregled preduzetih radnji u predmetu za period na koji se odnosi;
b) navođenje razloga zbog kojih predmet nije okončan;
c) obrazloženje prekoračenja perioda neaktivnosti;
d) pregled radnji koje je tužilac planirao preduzeti radi okončanja predmeta.

Slijede dostupne informacije za **kantone:**

U **Zapadnohercegovačkoj županiji**
b.
Pravilnikom o sistemu za automatsko upravljanje predmetima u Tužiteljstvima (TCMS) – "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj: 4/16, 37/16, 84/16 i 40/17, u *Poglavlju VII. – Elektronsko arhiviranje predmeta*, detaljno su razrađena pravila i postupak arhiviranja predmeta kroz TCMS sustav baze podataka, dok je u *Poglavlju IX. - Pristupanje podacima*, detaljno obrazložen način pristupanja podacima u TCMS-u, tko daje ovlaštenja pristupu podacima, uloga IKT osoblja, kao i dr. prava i obveze iz tog poglavlja.

U Općinskom sudu u Ljubuškom CMS odnosno elektronska baza podataka je regulirana Pravilnikom o CMS-u, a pristup istom je reguliran Zakonom o slobodi pristupa informacijama.

c.

i.)
Što se tiče mjera kojima se osigurava transparentnost pravosuđa, pored zakonskih propisa koji reguliraju sam tijek postupka kako parničnog, kaznenog pa i upravnog pred sudovima, veliku ulogu u osiguranju same transparentnosti igra i nevladin sektor uz pokroviteljstvo VSTV-a BiH. Jedan od projekata jeste i USAID-ov project pravosuđa u BiH, koji za cilj ima osigurati transparentnost u radu, te poboljšati komunikaciju i odnose s javnošću na način:

- Jačanjem profesionalne uloge glasnogovornika i službenika za odnose s javnošću kroz podršku Udruženja glasnogovornika u tužiteljstvima u BiH;
- Provođenjem procjene kapacitiranosti tužiteljstava u sferi odnosa s javnošću, te izrada preporuka radi njihovog provođenja;
- Pružanjem pomoći u razvoju indikatora kroz izradu Plana monitoring i evaluacije odnosa tužiteljstava u BiH s javnošću (PR M&E Plan) kojeg je usvojilo Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće BiH;
- Pružanje pomoći u primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI), te unprijeđenje upisnika u tužiteljstvima;
- Realiziranje specijaliziranih obuka u oblasti odnosa s javnošću i transparentnosti;
- Pružanje pomoći u jačanju transparentnosti rada tužiteljstava kroz aktivnije informiranje javnosti;
- Izvršavanje pregleda i analiza web stranica svih tužiteljstava u BiH, te izrađivanje preporuka za unaprijeđenje transparentnosti putem web stranice; i
- Izvršavanje razmjene najboljih praksi u oblasti odnosa s javnošću.

ii.)
U Zakonu o kaznenom postupkuFederacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14), u Glavi XXI – Glavni pretres (Odjeljak 1 – Javnost glavnog pretresa) u člancima 249., 250., 251., i 252. Propisani su načini i uvjeti održavanja glavnog pretresa, vezani za javnost odnosno transparentnost u samomodržavanju istog, tko odlučuje o njegovom javnom ili nejavnom održavanju.

U Zakonu o parničnom postupku Federacije BiH ("Službene novine FBiH", broj: 53/03, 75/05, 19/06 i 98/15), u Glavi III – Javnost glavne rasprave, u člancima 118., 119., 120., 121., i 122., propisani su načini i uvjeti o održavanju javnosti glavne rasprave, isključivosti glavne rasprave, kao i osobe koje mogu prisustvovati glavnoj raspravi.

d.
Što se tiče alata koji su dostupni predsjednicima sudova i glavnim tužiteljima za praćenje broja predmeta tu je Sustav za automatsko upravljanje tužiteljskim predmetima (TCMS), koji u svojim alatima ima mnoge mogućnosti glede praćenja predmeta zavedenih u sam sustav, broj zaprimljenih predmeta, vrste donesenih odluka od strane tužitelja, predvidive rokove u rješavanju predmeta.

U Općinskom sudu u Ljubuškom Predsjednik suda može putem CMS sustava svakodnevno pratiti statističke podatke u sudu, pa tako i broj novih predmeta, broj odluka, broj odgođenih predmeta i rokove u sudskim postupcima.

62. Kada je u pitanju efikasnost: a. Pojasnite da li postoji proces certifikacije sudskih vještaka u Republici Srpskoj. b. Navedite detaljne informacije o budžetu za sudske vještake u Sudu Bosne i Hercegovine. c. Pojasnite da li postoji centralizovana elektronska krivicna evidencija dostupna nadležnim organima u cijeloj zemlji.

Na **nivou Bosne i Hercegovine**

b.

Sud Bosne i Hercegovine u okviru svog budžeta ima posebnu stavku (konto) koja se odnosi na sudske vještake. Procedura odobravanja budžeta normirana je Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a započinje prijedlogom budžeta koji utvrđuje Sud Bosne i Hercegovine na osnovu raspoloživih informacija o potreba za narednu budžetsku godinu. U 2015. godini budžetom je bilo predviđeno 27.000,00 BAM a vještacima je isplaćeno 29.011,59 BAM U 2016. godini budžetom je bilo predviđeno 30.000,00 BAM, a vještacima je isplaćeno 24.858,58 BAM. U 2017. godini budžetom je bilo predviđeno 30.000,00 BAM , a vještacima je isplaćeno 32.218,86 BAM. U 2018. godini budžetom je predviđeno 30.000,00 BAM, a do 30.06.2018. godine vještacima je isplaćeno 10.556,05 BAM.

c.

Modul za izdavanje uvjerenja o vođenju/nevođenju krivičnog postupka (u daljem tekstu Modul) razvijen je u okviru nove generacije Sistema za upravljanje predmetima u sudovima (u daljnjem tekstu: CMS), u skladu sa odredbama Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju Federacije BiH i Brčko Distrikta, te Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju Republike Srpske. Modul obezbjeđuje centralizovani sistem registrovanja vođenja krivičnog postupka protiv fizičkih i pravnih lica pred sudovima u BiH, te jednoobrazni sistem provjere i izdavanja uvjerenja o nevođenju krivičnog postupka za nadležne sudove u BiH. Izdavanje uvjerenja o nevođenju krivičnog postupka vrši se prethodnom provjerom podataka koji su registrovani u krivičnim predmetima u okviru CMS-a pred bilo kojim sudom u BiH. Time je značajno unaprijeđena pravna bezbjednost i sveobuhvatnost izdatih uvjerenja, te pojednostavljen čitav postupak izdavanja uvjerenja. Ukoliko je samo jedan sud u BiH u sklopu Modula registrovao vođenje krivičnog postupka za neko lice, prilikom izdavanja uvjerenja pred bilo kojim drugim sudom u BiH za navedeno lice sistem će uzeti u obzir navedeno registrovanje podataka i s tim u vezi izdati odgovarajuće uvjerenje o vođenju/nevođenju krivičnog postupka.

Izdavanje uvjerenja dostupno je svim općinskim/osnovnim sudovima u BiH koji su, u skladu sa pravilnicima o unutrašnjem sudskom poslovanju, nadležni za izdavanje uvjerenja. Pravilnicima o unutrašnjem sudskom poslovanju predviđena je forma i obim podataka koji se dostavljaju u zahtjevu koji stranka podnosi sudu za izdavanje uvjerenja. Uvjerenja se izdaju na obrascima čiji je sadržaj takođe propisan gore navedenim pravilnicima.

Pored navedenog, u toku je razvoj dopune Modula koja bi trebala da omogući izdavanje uvjerenja po zahtjevu organa koji se bave obavještajnim ili pitanjima iz oblasti odbrane i sigurnosti, a kojima se traži provjera vođenja krivičnog postupka za lica koja su zaposlena ili se prijavljuju za radno mjesto u navedenim organima. Podatke, u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik BiH, broj: 54/05 i 12/09“), od sudova i tužilaštava najčešće traže: Obavještajno-sigurnosna agencija, Državna agencija za istrage i zaštitu, Državna granična služba, Ministarstvo odbrane BIH, nadležni policijski organi i sl. Ovim zahtjevima nadležni organi, u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka, traže provjeru vođenja krivičnog postupka zbog krivičnih djela za koja se mogu izreći zatvorske kazne u trajanju od najmanje tri mjeseca za lica koja su navedena u zahtjevu. Navedenim Zakonom nije propisan obrazac zahtjeva ili obrazac na kome se izdaju uvjerenja. Kao podnosilac zahtjeva, u ovom

slučaju, ne pojavljuje se lice za koga se radi provjera vođenja krivičnog postupka već gore navedeni nadležni organ.

Doprinos Ministarstvo sigurnosti BiH - Državna agencija za istrage i zaštitu (62c):
Ne postoji centralizovana krivična evidencija koja je dostupna nadležnim organima u cijeloj zemlji.

Doprinos Ministarstvo sigurnosti BiH - Granična policija BiH (62c):
Granična policija Bosne i Hercegovine ima centraliziranu elektorničku kaznenu evidenciju (KU-upisnik). Elektronička kaznena evidencija nije dostupna nadležnim organima u cijeloj zemlji. Razmjena podataka se obavlja samo po pismenom zahtjevu nekog od nadležnih organa u zemlji.

Nije u nadležnosti **Federacije BiH** da dostavi odgovor.

У Републици Српској
а.
Законом о вјештацима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 74/17) је прописано да вјештаке именује министар правде на приједлог Комисије на основу оцјене добијене на квалификационом тестирању лица за вјештаке. Именовани вјештаци се уписују на Листу вјештака, коју води Министарство правде Републике Српске и која се објављује у „Службеном гласнику Републике Српске“ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 21/11, 38/11, 31/12, 110/12, 57/14, 80/14, 51/16, 61/16**).** Вјештаци се именују на период од шест година, с тим да се мандат именованом вјештаку може продужити за још шест година, ако поднесе захтјев Министарство правде Републике Српске уз доказ о испуњености услова прописаних закона.

б. –

ц.
У Републици Српској, Правилником о казненој евиденцији („Службени гласник Републике Српске“, број 6/15) уређују се орган надлежан за вођење казнене евиденције, садржај и начин вођења казнене евиденције, орган надлежан за достављање података, орган надлежан за извршење мјере безбједности, брисање осуде, начин издавања увјерења о осуђиваности или неосуђиваности. Подаци из казнене евиденције могу се дати суду, јавном тужилаштву и органима унутрашњих послова у вези са кривичним поступком који се води против лица које је раније било осуђено, надлежним органима за извршење кривичних санкција и надлежним органима који учествују у поступку давања амнестије, помиловања или брисања осуде. Подаци из казнене евиденције могу се на образложен захтјев дати државним органима, предузећима и другим правним лицима, ако још трају одређене правне посљедице осуде или мјере безбједности или ако за то постоји оправдан интерес заснован на закону. Подаци о брисаној осуди не могу се дати никоме. Нико нема права да тражи од грађана да подносе доказе о својој осуђиваности или неосуђиваности. Грађанима се, на њихов захтјев, могу давати подаци о њиховој осуђиваности или неосуђиваности ако су им ови подаци потребни ради остваривања њихових права или интереса. У Републици Српској постоји електронска казнена евиденција, а унутар БиХ размјена се врши путем Система електронске размјене података из евиденција полицијских тијела и тужилаштава, који је успостављен 2009. године између свих полицијских тијела у БиХ и тужилаштава у БиХ. У БиХ кривичне

евиденције воде се у складу са расподјелом надлежности тако да свако министарство води ове евиденције по мјесној надлежности.

У Републици Српској вођење казнене евиденције регулисано је Правилником о казненој евиденцији („Службени гласник Републике Српске“, број 06/15) и Упутством о вођењу казнене евиденције.

Slijedi dostupna informacija za **kantone**:

c.
Uprava policije MUP-a **Kantona Sarajevo** raspolaže informacijama da ne postoji centralizovana elektronska krivična evidencija dostupna nadležnim organima u cijeloj zemlji.

63. Što se tiče domaćih suđenja za ratne zločine, zločine protiv čovječnosti i genocid: a. Dostavite detaljne informacije o finansijskim i ljudskim resursima koje su nadležne vlasti Bosne i Hercegovine izdvojile za rad na predmetima ratnih zločina i o mjerama za osiguranje finansijske održivosti za budući rad na predmetima ratnih zločina. b. Dostavite ažurirani pregled provedbe izmjena i dopuna Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. c. Dostavite detaljne informacije razvrstane po a) složenim predmetima ratnih zločina koji se vode protiv zvaničnika višeg ili srednjeg ranga, b) mjerama koje su organi vlasti preduzeli za praćenje ovih predmeta. d. Opišite mjere poduzete kako bi se osigurala održivost svih obuka povezanih sa radom na predmetima ratnih zločina. e. Dostavite detaljne informacije o razmjeni dokaza u predmetima ratnih zločina izmedu tužilaštava u BiH i zemalja u regiji (broj predmeta) f. Dostavite detaljne informacije o sudskim postupcima u predmetima ratnih zločina koji još nisu završeni zbog nedostupnosti optuženika.

Na nivou **BiH**
a.
U okviru planiranog i odobrenog budžeta za 2017. godinu Tužilaštvo BiH je prema razvrstavanju budžetskih stavki i prema planu realizacije izvršavanja budžeta Bosne i Hercegovine za 2017.godinu na predmete ratnih zločina potrošilo 464, 681, 11 BAM, a od tog iznosa na rad ekshumacija je utrošeno 183.949,02 i vještake (doktore-obudcente i pomoćnike) 156,769,25 Konvertibilnih maraka. Tužilaštvo BiH je na isplatu troškova svjedocima koji dolaze u Tužilaštvo Bosne i Hercegovine radi davanja iskaza potrošilo ukupno 45,726,99 BAM. Veliku pomoć u rješavanju predmeta ratnih zločina Tužilaštvu Bosne i Hercegovine je omogućio i IPA-2013 Projekt, gdje je na osnovu novčanih sredstava koji se crpe iz ovog Projekta zaposleno deset stručnih saradnika-pravnika, deset stručnih saradnika-istražitelja, 5 stručnih saradnika-koordinatora predmeta, dva administrativno-tehnička pomoćnika i jedan psiholog u Odjelu za podršku svjedocima Tužilaštva BiH. U okviru ovog Projekta Tužilaštvo Bosne i Hercegovine je od iznosa tranše od 1.324.336 BAM, tokom 2017.godine utrošilo ukupno 393.696,00 BAM

b.
S obzirom da svi ciljevi predviđeni Državnom strategijom za rad na predmetima ratnih zločina nisu ostvareni u zacrtanim rokovima te s obzirom na broj predmeta ratnih zločina u radu u tužilaštvima u BiH, javila se potreba za izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom).

U cilju realizacije ove mjere tokom 2017. godine održani su zajednički sastanci predstavnika Posebnog odjela za ratne zločine Tužilaštva Bosne i Hercegovine i Odjela I Suda Bosne i Hercegovine. Na tim sastancima između ostalog je usaglašeno da je neophodno što prije pristupiti izmjenama Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina u Bosni i Hercegovini i u tom pravcu je, uz podršku Misije OSCE-a u BiH, koja prati rad na predmetima ratnih zločina, upućena inicijativa prema Ministarstvu pravde BiH, VSTV-u i Nadzornom tijelu, i Ministarstvo pravde BiH je prema ministarstvom Vijeću BiH uputilo prijedlog odluke o obrazovanju radne grupe koja bi radila na pripremi izmjena Državne strategije, a na insistiranje sa ovih sastanaka koje je podržao i OSCE, kao eksperti-konsultanti biće uključeni i predstavnici Suda i Tužilaštva Bosne i Hercegovine u cilju da svojim znanjem i iskustvom u procesuiranju ratnih zločina doprinesu da te izmjene budu što kvalitetnije i realnije i da se izmjenjena strategija može izvršavati u realnom vremenu i uz potrebne ljudske i materijalno-tehničke resurse.

Isto tako na tim redovnim sastancima pokrenuta je inicijativa da se entitetskim tužilaštvima u rad upute KTA-RZ i KTN-RZ predmeti koji su manje složeni i koji nisu potrebni tužiocima u Tužilaštvu BiH za rad na istragama koje su u toku u pojedinim predmetima, jer je ocjena da bi u tim tužilaštvima zbog neposredne blizine događajima iz tih predmeta i mogućim izvršiocima krivičnih djela ratnih zločina, kao i imajući u vidu da sva ta tužilaštva raspolažu sa potrebnim resursima za rad na takvim predmetima, ako se utvrdi da su u tim predmetima ta djela izvršena, jednostavnije da postupaju ta tužilaštva, a po utvrđenju postojanja osnova sumnje za izvršenje djela odnosno otkrivanje osumnjičenih da se izvještaj o tome dostavi Tužilaštvu Bosne i Hercegovine, a nakon čega bi stalno Vijeće Suda BiH ocijenilo da li se radi o predmetima kategorije I ili II i dalja procedura bi oko nadležnosti za rad na tim predmetima išla po ustaljenom postupku kao i do sada. Napominjemo da je ova inicijativa prihvaćena od strane predstavnika entitetskih sudova i tužilaštava koji rade na predmetima ratnih zločina, te će u Državnoj strategiji za rad na predmetima ratnih zločina jedna od mjera biti i prenos KTA I KTN-RZ predmeta na entitetske organe pravosuđa. Također, prema novoj Državnoj strategiji za rad na predmetima ratnih zločina planira se završetak istraga najsloženijih predmeta ratnih zločina do 2023. godine.

Opredjeljenje je i predstavnika Suda i Tužilaštva Bosne i Hercegovine da izmjene Državne strategije za procesuiranje predmeta ratnih zločina budu ne samo u pogledu rokova, nego i u pogledu kriterija, kao i ljudskih i materijalno-tehničkih resursa odnosno pretpostavki za ostvarenje strategije. S tim u vezi, Vijeće ministara je 12.04.2017. godine osnovalo je obrazovalo Radnu grupu za izradu izmjena i dopuna Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina (Radna grupa), koju čine predstavnici Ministarstva pravde BiH, te Ministarstva pravde Republike Srpske, Ministarstva pravde Federacije BiH i predstavnik VSTV-a koji su radili na izmjenama i dopunama Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. Stručnu pomoć su i dalje nastavili da pružaju predstavnici Suda BiH, Tužilaštva BiH, Udruženja sudija i Udruženja tužilaca u RS i FbiH, te predstavnici OSCE-a i Terenskog ureda ICTY-a.

Dana 28.05.2018. godine u prostorijama misije OSCE-a održan je sastanak na kojem su prisustvovali članovi Stalnog sudskog vijeća Suda BiH i predstavnici Tužilaštva Bosne i Hercegovine. Sastanak je održan uz podršku misije OSCE-a i Nadzornog tijela za provođenje Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. Cilj sastanaka je bio da se postigne dogovor između Suda BiH i Tužilaštva BiH u pogledu prenosa KTRZ predmeta na entitetska tužilaštva i sudove. Na kraju sastanka dogovorena je dinamika prenosa KTRZ predmeta na entitetska tužilaštva i sudove, te je napravljen tromjesečni plan (zaključno sa 14. septembrom

2018. godine) raspodjele ukupno 150 KTRZ predmeta (3x50 mjesečno) i to da Tužilaštvo BIH za prvu grupu od 50 predmete Podnese prijedloge za prenos nadležnosti do 22. juna 2018.godine, a da Sud BiH da odluči o Prijedlozima do 13.jula 2018.godine. Navedno je pretočeno u zaključke koji su dostavljeni na usvajanje Nadzornom tijelu za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina VSTV-a, Tužilaštvu BiH i Sudu BiH.

Radna grupa usaglasila je Prijedlog revidirane strategije (Prijedlog). Ovaj prijedlog je dobio podršku svih relevantnih institucija državnog i entitetskog nivoa vlasti. Kroz izmjene i dopune strategije (Revidirane strategije) predviđeni su adekvatni mehanizmi koji će unaprijediti procesuiranje predmeta ratnih zločina u sudovima i tužilaštvima u BiH kroz odgovarajuću raspodjelu predmeta ratnih zločina između pravosuđa na nivou BiH i entiteta i Brčko distrikta BiH, te prevashodno obezbijediti efikasnije procesuiranje najsloženijih i najprioritetnijih predmeta ratnih zločina u postavljenim rokovima.

Konkretno, izmjene i dopune Revidirane strategije odnosile bi se na oblasti koje su u okviru zaključaka i izvještaja Nadzornog tijela prepoznate kao nerealizirane. To su pitanja adekvatnog određivanja:

1. Prioritetnog procesuiranja najsloženijih predmeta ratnih zločina pred Sudom BiH i Tužilaštvom BiH;
2. Fleksibiliziranja kriterija za ocjenu složenosti predmeta ratnih zločina;
3. Jedinstvenog roka procesuiranja;
4. Unapređenja efikasnosti mehanizma prenošenja većeg broja manje složenih predmeta na pravosuđe entiteta i Brčko distrikta BiH. Na navedeni način pravosuđe na razini BiH, koje je kadrovski osposobljeno, rasteretit će se manje složenih predmeta i moći se posvetiti procesuiranju najsloženijih predmeta;
5. Ujednačavanja sudske prakse;
6. Adekvatne procjene ljudskih i materijalnih kapaciteta;
7. Unapređenja regionalne saradnje;
8. Jačanja nadzora na provođenjem strateških mjera i ciljeva.

Pored toga što prijedlog teži sistematskom unapređenju efikasnosti procesuiranja predmeta ratnih zločina intenziviranjem raspodjele predmeta ratnih zločina između državnog nivoa pravosuđa i nivoa entiteta odnosno nivoa Brčko Distrikta, s ciljem prioritetnog i efikasnog procesuiranja najsloženijih predmeta ratnih zločina pred Sudom BiH i Tužilaštvom BiH. također, uloga Nadzornog tijela bi bila osnažena uspostavom sistematskog mehanizma izvještavanja od strane svih subjekata nadležnih za realizaciju strateških mjera. Dodatno, jedna od mjera kojim bi se osigurala odgovornost nadležnih subjekata jeste donošenje obavezujućeg uputstva za tužioce koji rade na predmetima ratnih zločina, a kojim bi se predvidjela obaveza provođenja strateških mjera, te blagovremenog postupanja u skladu sa odlukama Nadzornog tijela.

Prijedlog Revidirane državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, radi razmatranja i usvajanja dostavljen je Vijeću mininstara Bosne i Hercegovine dana 16.5.2018. godine. Vijeće ministara BiH još uvijek nije razmotrilo ovaj Prijedlog. Urgencija za razmatranje dostavljenog materijala upućena je Vijeću ministara Bosne i Hercegovine 7.6. i 24.7.2018. godine, te se očekuje da će Vijeće ministara ubrzo usvojiti Revidiranu državnu strategiju za rad na predmetima ratnih zločina.

Međunarodna pravna pomoć se vrši diplomatskim putem, odnosno posredstvom Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, samo sa zemljama sa kojima Bosna i Hercegovina nema potpisane bilateralne ugovore ili sporazume, dok sa državama sa kojima Bosna i Hercegovina ima potpisane sporazume, međunarodna pravna pomoć se vrši posredstvom Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

Bosna i Hercegovina sa susjednim državama (Srbija, Crna Gora i Hrvatska) ima potpisane sporazume o pružanju međunarodne pravne pomoći u građanskim i kaznenim stvarima u sklopu kojih je reguliran i postupak ustupanja kaznenih gonjenja. Također, pored sporazuma, koji po svojoj suštini predstavljaju međudržavne ugovore, zaključeni su i protokoli, koje su potpisala Tužiteljstva, kao niže provedbene akte, za realizaciju sporazuma. Suradnja sukladno sporazumima i protokolima sa Republikom Srbijom i Crnom Gorom odvija se uglavnom bez zastoja, dok je sa Republikom Hrvatskom došlo do privremenog zastoja iz razloga različitog shvatanja primjene sporazuma i protokola. Republika Hrvatska naglasak stavlja na sporazum, dok Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine smatra da se suradnja treba odvijati uglavnom putem protokola. Različita percepcija primjene ova dva dokumenta rezultirala je zastojem u suradnji u kaznenim stvarima.

c.

a) složeni predmeti ratnih zločina koji se vode protiv zvaničnika višeg ili srednjeg ranga:

Ukupan broj predmeta ratnih zločina koji se vode protiv zvaničnika višeg ili srednjeg ranga, prema podacima Tužilaštva BiH na dan 30.06.2018. godine, iznosi 344 koji se vode protiv navedenih zvaničnika i to:

1. U fazi prijave ukupno 187 predmeta i to 122 predmeta koji su kategorija I (7 godina) i 15 predmeta koji su kategorija II (do 15 godina);
2. U fazi istrage ukupno 99 predmeta i to 62 predmeta koji su kategorija I (7 godina) i 37 predmeta koji su kategorija II (15 godina);
3. U fazi podignuta/potvrđena optužnica ukupno 26 predmeta i to 24 predmeta koji su kategorije I (7 godina) i 2 predmeta koji su kategorije Ii (15 godina);
4. U fazi glavnog pretresa ukupno 26 predmeta i to 23 koji su kategorije I (7 godina) i kategorije II (15 godina);
5. U fazi žalbe ukupno 6 predmeta i to 5 koji su kategorije I (7 godina) i kategorije II (15 godina).

Stav je Tužilaštva BiH i obaveza sukladno Državnoj strategiji za rad na predmetima ratnih zločina, kako ovoj koja je na snazi tako i u Prijedlogu Izmjena Strategije, da fokus rada Tužilaca u Posebnom odjelu za ratne zločine jeste rad na predmetima koji se vode protiv zvaničnika višeg i srednjeg ranga.

b) mjere koje su organi vlasti preduzeli za praćenja ovih predmeta:

Vijeće ministara BiH je 2009. godine oformilo Nadzorno tijelo za praćenja provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. Nadzorno tijelo prati realizaciju strateških ciljeva i mjera na temelju izvještaja koje dostavljaju nadležni subjekti, te daje upute i smjernice za njihovo unapređenje. Nadzorno tijelo je od 2009. godine do 15.07.2018. godine održalo 79 sastanaka, te usvojilo preko 300 zaključaka s ciljem sistematskog unapređenja realizacije strateških ciljeva u procesuiranju predmeta ratnih zločina na svim nivoima pravosuđa u BiH.

Državnom strategijom je predviđeno uspostavljanje centralizovane evidencije neriješenih predmeta ratnih zločina u Tužilaštvu BiH, koja je uspostavljena 2011. godine. Centralizovana evidencija se redovno ažurira, a podaci iz evidencije se svakodnevno daju na korištenje nadležnom stalnom vijeću Suda BiH za ocjenu složenosti predmeta, tužiocima Tužilaštva BiH i entitetskim tužilaštvima.

d.

Najvažnija mjera koja je u BiH poduzeta kako bi se osigurala održivost svih obuka, pa tako i obuka povezanih sa radom na predmetima ratnih zločina, je postojanje entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca. Naime, ove institucije su, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, dugoročno posvećene početnoj obuci i stručnom usavršavanju sudija i tužilaca u svim relevantnim oblastima, pa tako i u oblasti procesuiranja predmeta ratnih zločina.

Entitetski centri za edukaciju, u saradnji i uz podršku Misije OSCE-a u BiH, iz godine u godinu provode različite obuke na temu procesuiranja ratnih zločina. Iz podataka o realizaciji obuka za period 2016. – 2018. godine može se vidjeti da su edukatori na ovim obukama, pored manjeg broja međunarodnih eksperata, uglavnom bili sudije i tužioci iz BiH, što je ujedno i druga mjera za dugoročnu održivost ovakvih obuka.

Dodatno, izmjenama i dopunama Državne strategije predviđeno je kontinuirano provođenja obuka sudija i tužilaca u vezi primjene materijalnog prava u predmetima ratnih zločina, te presuda i stavova Evropskog suda za ljudska prava, MKSJ i Ustavnog suda BiH, te izvještavanje Nadzornog tijela o realizaciji i uspješnosti stručnih obuka.

Obavezna početna obuka za novoimenovane nosioce pravosudnih funkcija iznosi minimalno 8 (osam) dana godišnje.

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine, uz podršku Nadzornog tijela za praćenje provođenja Državne strategije i misije OSCE-a u Bosni i Hercegovine, aktivno učestvuje u edukacijama i obukama koje se organizuju za tužilačke timove (tužioce, stručne saradnike-pravnike i stručne saradnike-istražitelje)

Također, tužilački timovi učestvuju i u obukama koje su predviđene programom obuke Censtra za edukaciju sudija i tužilaca FBiH i Centra za edukaciju sudija i tužilaca RS, a na kojim edukacijama se razrađuju teme koje su aktuelne u oblasti međunarodnog krivičnog prava i oblasti ratnih zločina.

U okviru godišnjeg savjetovanja tužilaca u Bosni i Hercegovini koje se održava svake godine u oktobru mjesecu, tužioci učestvuju u diskusiji i razmjeni iskustva u sferi krivičnog prava i oblasti ratnih zločina.

Sve teme za navedene aktivnosti edukacije iz oblasti krivičnog prava i međunarodnog krivičnog prava se kreiraju na bazui iskazanih potreba Posebnog odjela za ratne zločine, a na osnovu načelnih potreba obuke postojećeg i novog sastava tužilačkih timova, a koje se tiču istraga, sačinjavanja optužnica, zastupanja optužnica pred Sudom BiH, sačinjavanja žalbi i međunarodnoj pravnoj saradnji u okviru predmeta ratih zločina, a posebno regionalnoj saradnji na osnovu protokola potpisanih sa Tužilaštvima susjednih zemalja (Republika Hrvatska, Republike Srbije i Republike Crne Gore).

Također u Tužilaštvu Bosne i Hercegovine je uspostavljeno mentorstvo iskusnijih tužilaca prema novoimenovanim tužiocima shodno preporukama i programu Visokog sudskog i tužilačkog vijeća.

e.
Tužilaštvo Bosne i Hercegovine u pogledu međunarodne saradnje sa zemljama regiona, postupa u skladu sa Protokolima koji su potpisani i to: "Protokol Tužilaštva BiH i Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije o saradnji u progonu počinilaca krivičnih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida","Protokol između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Tužilaštva BiH o saradnji u gonjenju počinilaca krivičnih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida", kao i Protokol o saradnji u progonu počinilaca ratnih zločina sa ovim tužilaštvom po uzoru na protokole zaključene sa Tužilaštvom za ratne zločine R Srbije i Državnim odvjetništvom R Hrvatske.

U odnosu na razmjenu dokaza i informacija u predmetima ratnih zločina Tužilaštva Bosne i Hercegovine sa organima Republike Hrvatske vidi se da je iz Tužilaštva Bosne i Hercegovine u proteklom periodu u 20 predmeta došlo do upućivanja različitih zahtjeva za različite oblike pomoći i saradnje, bilo u okviru međunarodne pravne pomoći, bilo direktno sa Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske na osnovu zaključenog Protokola i da su se ti zahtjevi odnosili uglavnom na traženje poduzimanja radnji saslušanja svjedoka ili ispitivanja osumnjičenih ili za dozvolu pristupa Državnom arhivu Republike Hrvatske, a radi pregleda i korištenja dokumentacije neophodne za istrage u predmetima ratnih zločina u kojima istrage vodi Tužilaštva Bosne i Hercegovine, a u jednom broju predmeta su podnešeni i zahtjevi za preuzimanje krivičnog gonjenja u više predmeta ratnih zločina u kojima su završene istrage u Tužilaštvu Bosne i Hercegovine, a izvršioci odnosno osumnjičeni u tim predmetima se nalaze u Republici Hrvatskoj i državljani su Republike Hrvatske.

Nažalost u najvećem dijelu nije postupljeno po zahtjevima Tužilaštva Bosne i Hercegovine i nisu izvršena saslušanja svjedoka odnosno ispitivanje osumnjičenih, niti je odobren uvid u Državni arhiv Republike Hrvatske, a nije ni odlučeno o preuzimanju krivičnog gonjenja u predmetima u kojima je to zatraženo. Iz tih razloga i proizilazi ocjena koju smo naprijed u ovoj Informaciji naveli, da je saradnja u predmetima ratnih zločina sa organima Republike Hrvatske u zastoju, uključujući tu i saradnju sa Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske, koja bi se trebala odvijati u skladu sa potpisanim Protokolom i takvo stanje stvari u toj saradnji može se zaključiti da je najvećim dijelom uzrokovano zaključkom Vlade Republike Hrvatske iz mjeseca juna 2015.godine koji još uvijek nije stavljen van snage prema našim informacijama, a kojim je svaki vid saradnje bilo kojeg organa Republike Hrvatske u predmetima ratnih zločina sa organima Bosne i Hercegovine, uključujući i Tužilaštvo Bosne i Hercegovine, na određen način zaustavljen.

U pogledu pitanja koje se tiče pristupa Državnom arhivu Republike Hrvatske i relevantnim dokumentima koji se nalaze u tom arhivu, tačnije u Hrvatskom Memorijalno-dokumentacijskom centru domovinskog rata, o kojem smo ranije izvještavali i Nadzorno tijelo, ističemo da se unazad dvije godine ništa nije promijenilo i da se i dalje ne odobrava pristup tim arhivama i dokumentaciji, a zabrinjavajuće je da je u promatranom periodu od strane istih tih arhiva odobravan pristup i korištenje dokumentacije tih arhiva pojedinim braniocima u pojedinim predmetima u kojima se vode sudski postupci pred Sudom Bosne i Hercegovine po optužnicama Tužilaštva Bosne i Hercegovine

U pogledu razmjene dokaza i informacija u predmetima ratnih zločina Tužilaštva Bosne i Hercegovine sa organima Republike Srbije, uključujući i saradnju u okviru međunarodne pravne pomoći, te saradnju između Tužilaštva Bosne i Hercegovine i Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije, shodno potpisanim Protokolom, vidi se da je takva saradnja ostvarena u deset predmeta Tužilaštva Bosne i Hercegovine, a najčešće se radi o zahtjevima koji se odnose kako na ispitivanje osumnjičenih, tako i na saslušanje svjedoka koji su državljani i nalaze se na teritoriji Republike Srbije, te na prikupljanje drugih podataka koji se odnose na statusna pitanja osumnjičenih ili svjedoka.

U pogledu saradnje sa Tužilaštvom za ratne zločine Republike Srbije ističemo da se odvija saradnja u međusobnoj pomoći u pogledu pripreme svjedoka i drugih dokaza za suđenja koja se odvijaju u Republici Srbiji u predmetu „Srebrenica“ i „Štrbci“ gdje se suđenje odvija po optužnicama Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije pred nadležnim sudom i u kojima Tužilaštvo Bosne i Hercegovine pruža pomoć u pripremi svjedoka koji se saslušavaju u sudskom postupku u tim predmetima, kroz direktno angažovanje tužilaca, stručnih saradnika i istražitelja Tužilaštva Bosne i Hercegovine, a na sličan način i Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije pruža podršku Tužilaštvu Bosne i Hercegovine u postupku suđenja koje se u predmetu „Štrbci“ odvija pred Sudom Bosne i Hercegovine po optužnici Tužilaštva Bosne i Hercegovine.

U pogledu razmjene dokaza i infomracija sa organima Republike Crne Gore u predmetima ratnih zločina, ista se odvija u skladu sa potpisanim protokolom i ostvarena je u dva predmeta ratnih zločina.

f.
Od ukupno 45 predmeta u kojima su potvrđene optužnice ukupno je 50 optuženih lica koja su nedostupna pravosudnim organima. U ukupno 23 predmeta optuženi se nalaze na teritoriji Republike Srbije, a u 17 predmeta optuženi se nalaze na teritoriji Republike Hrvatske.

Dva predmeta (2) sa dva optuženika je preuzelo Tužilaštvo Republike Srbije. Sedam (7) predmeta je putem Ministrastva pravde BiH u skladu sa Protokolom između DORH-a i T BiH poslano Nadležnom organu R. Hrvatske radi preuzimanja krivičnog gonjenja. U sedam (7) predmeta se optuženi nalaze na području R Hrvatske ili posjeduju državljanstvo R Hrvatske te je potrebno prikupiti saglasnost oštećenih i ostalu dokumentaciju kako bi se razmotrilo preuzimanje predmeta. U deset (10) predmeta postoji mogućnost ako se prikupi saglasnost oštećenih i ostala dokumentacija da se predmeti ustupe R Srbiji. U deset (10) predmeta ne postoje uslovi da se zatraži preuzimanje predmeta jer se radi o KD Zločin protiv čovječnosti koje pravosuđe R Srbije ne procesuira, ili KD Genocid ili zato što nije poznata tačna lokacija optuženog. U jednom predmetu se lice nalazi na području Švedske, u jednom predmetu se lice nalazi na području Belgije, a u jednom predmetu na području SAD-a.

Detaljnije informacije o predmetima u kojima je optužnica podignuta, a optuženi nedostupan, Tužilaštvo BiH periodično dostavlja Nadzornom tijelu za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina.

U **Federaciji BiH**
a.
Na nivou Federacije BiH, u Federalnom tužilaštvu Federacije BiH na predmetima ratnih zločina radi jedan (1) federalni tužilac i (1) stručni saradnik, koji su zaposleni u okviru IPA projekta

2013: „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH“, što znači da se oba zaposlenika finansiraju iz navedenog projekta.

Federalni nivo vlasti u Bosni i Hercegovini do sada nije izdvojio sredstva za rad na predmetima ratnih zločina, međutim od februara 2019. planirano je finansiranje rada federalnog tužioca iz budžeta Federacije BiH, a koji prijedlog bi se trebao naći u Nacrtu budžeta Federacije BiH za 2019.godinu.

S obzirom da će IPA projekat biti produžen u odnosu na pomoćno osoblje koje radi na pomenutom Projektu, planiran je nastavak finansiranja rada stručnog saradnika u okviru tog Projekta.

Vezano za tačku c) podtačka b), a vezano za obavezu Federalnog tužilaštva Federacije BiH da u sklopu IPA projekta 2013: „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH“ vrši nadzor i kontrolu nad radom kantonalnih tužilaštava u radu na predmetima ratnih zločina, izvršen je nadzor u određenim kantonalnim tužilaštvima, prilikom kojeg je vršen detaljan pregled rada na predmetima ratnih zločina iz 2015., 2016. i 2017. godine, nakon čega su izrađeni izvještaji o izvršenom nadzoru, te su sačinjena četiri kvartalna i četiri finansijska izvještaja, te šestomjesečni i godišnji izvještaj o radu, kao i dva izvještaja na obrascima OSCE-a, koji su dostavljeni Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH, Tužilaštvu BiH, OSCE-u u BiH, Ministarstvu finansija i trezora BiH te Federalnom ministarstvu finansija.

Iz pomenutih izvještaja vidljiv je značajan napredak u procesuiranju predmeta ratnih zločina i u njima je prikazan ostvareni cilj predviđen Memorandumom o razumijevanju, a to je da se do kraja 2018. godine riješi 50% predmeta ratnih zločina evidentiranih u kantonalnim tužilaštvima na dan 05.07.2013. godine.

U pogledu tački 63 b), c) podtačka a), d), e), f), Federalno tužilaštvo ne raspolaže traženim informacijama.

У **Републици Српској**
б.
директор Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица је учествовао као члан испред Владе Републике Српске у раду радне групе за израду ревидиране *Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина.* Након што је радна група израдила Приједлог ревидиране Државне стратегије исти је достављен Влади Републике Српске на упознавање и Влада Републике Српске је дала сагласност на предложени текст. Стратегије. Тренутно се чека да усаглашени текст буде усвојен на Савјету министара.

U **Brčko distriktu BiH**
a.
Ljudski resursi koji rade na predmetima ratnih zločina u Tužilaštvu Brčko distrikta BiH su: Odsjek za ratne zločine koje čine tri tužioca i tri stručna saradnika. Predmete pred sudom rješavaju, u pravilu, sudije koje su raspoređeni u krivično-prekršajna odjeljenja. Krivično-prekršajno odjeljenje i Osnovnog i Apelacionog suda čine po troje sudija. Finansiranje ovih resursa se vrši iz redovnih budžetskih sredstava Budžeta Brčko distrikta BiH (budžeta Tužilaštva i sudova Distrikta), tako da se može zaključiti da je izvor finansiranja finansijski održiv i za budući rad an predmetima ratnih zločina.

b.
Pravosudna komisija je imala predstavnika u izradi revidirane Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, a pregled njene provedbe treba dati Ministarstvo pravde BiH.

c.
Odgovor treba dostaviti nadležni organ na nivou BiH, buduži da se ovi predmeti procesuiraju pred Sudom BiH.

d.
Tužioci i sudije u Brčko distriktu BiH obuke iz predmetne oblasti pohađaju preko entitetskih Centara za edukaciju sudija i tužilaca.

e.
Tužilaštvo Bosne i Hercegovine potpisalo je Protokol o saradnji u gonjenju počinilaca krivičnih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida sa Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske i Tužilaštvom za ratne zločine Republike Srbije. Ovi akti predvidjeli su mogućnost razmjene dokaza u predmetnima ratnih zločina po propisanoj proceduri. Pozivajući se na predmetni Protokol potpisan sa Tužilaštvom za ratne zločine Republike Srbije, posredstvom Tužilaštva Bosne i Hercegovine, kao potpisnikom Protokola, Tužilaštvo Brčko distrikta u 1 (jednom) predmetu uputilo je kopiju dokaza Tužilaštvu za ratne zločine Republike Srbije radi razmatranja i eventualnog preuzimanja predmeta jer se radilo o osumnjičenom koji je državljanin Republike Srbije. Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije preuzelo je navedeni predmet, te su im dokazi proslijeđeni u originalnom obliku. Tužilaštvo Brčko distrikta BiH slične oblike saradnje nije imalo sa Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske. U predmetima ratnih zločina sa nadležnim organima Republike Srbije uspješno se ostvaruje saradnja posredstvom redovnog mehanizma međunarodne pravne pomoći na temelju Europske konvencije o pružanju pravne pomoći u građanskim i krivičnim stvarima kao i na temelju Ugovora potpisanog između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pružanju pravne pomoći u građanskim i krivičnim stvarima. Saradnja je u posljednjih 5 godina uspješno ostvarena više puta i to u najmanje 7 predmeta sa Republikom Srbijom, dok u odnosu na Republiku Hvatsku do 2015.godine smo imali uspješnu saradnju u najmanje dva predmeta, nakon koje godine imamo nerealizovane dvije zamolnice bez spoznaje što je razlog takvog statusa.

f.

- Dana 11.11.2014. godine podignuta optužnica protiv lica, pod poslovnim brojem: 96 0 K 084224 14 Kps zbog krivičnog djela iz člana 142. KZ SFRJ (tačka 1,2,4,5) i krivičnog djela iz člana 144 istog Zakona (tačka 3,6,7);
- 26.11.2014. godine dopis Ministarstvu pravde BiH radi uručenja potvrđene optužnice optuženom koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora u Lepoglavi, R Hrvatska do 13.01.2018. godine,;
- 04.02.2016. godine urgencija putem Pravosudne komisije Brčko distrikta BiHda li je optuženom uručena optužnica;
- 20.03.2016. godine Tužilaštvo Brčko distrikta BiH je dostavilo obavijest da je optuženi pušten na uslovni otpust, te da se nalazi u Berlinu, Njemačka;
- 28.06.2016. godine Sud je pokušao uručenje optužnice optuženom na adresu u Berlinu,
- 28.06.2016. godine Sud razrješava branioca po službenoj dužnosti u advokatu Kancelarije za pravnu pomoć Brčko distrikta BiH, a imenuje branioca u advokatu Mulahalilović Osmanu, jer je istog izabrao optuženi sa liste advokata, koji je 06.09.2016. godine dostavio potvrdu da se optuženi liječi u Njemačkoj;

- 04.11.2016.godine branilac obavijestio Sud da je optuženi na liječenju u Njemačkoj;
- Naredba sudije od 22.12.2016.godine da „nema uslova za raspisivanje potjernice, optuženi se nalazi u Njemačkoj na liječenju, evidencija za 19.01.2017. godine;
- 21.03.2017. podnesak branioca sa nalazima ljekara, lice na liječenju u Njemačkoj, predmet u evidenciji za 17.03.2017. godine;
- 02.06.2017. godine sudija tražio od branioca optuženog da dostavi zadnju medicinsku dokumentaciju radi vještačenja optuženog na okolnosti mogućnosti putovanja u BiH, nalaz ljekara da nije sposoban za putovanje od 29.06.2017. godine;
- ročište zakazano za 29.09.2017. godine na koje su pristupili tužilac i branilac okrivljenog;
- dostava dopisa za dostavu potvrđene optužnice na prevod radi dostavljanja okrivljenom putem nadležnih ministarstava od 02.10.2017. godine i putem oglasne ploče radi stvaranja uslova za obezbjeđenje prisustva optuženog na dobrovoljnoj osnovi ili procesnim mjerama, jer je braniocu ukazano da Sud više neće prihvatati opravdanja u vidu medicinske dokumentacije.Branilac se na ročištu izjasnio da nema neposrednog kontakta sa optuženim, nego preko članova porodice optuženog;
- 02.10.2017. godine optuženom poslana potvrđena optužnica preko nadležnih organa BiH i SR Njemačke, diplomatskim putem, i putem oglasne table;
- ročište radi izjašnjenja o krivici zakazano za 14.08.2018. godine.

IX. BORBA PROTIV KORUPCIJE (PITANJA KOJA POKRIVAJU I POGLAVLJE 23)

64. (259) Navedite konkretne predmete istrage od strane agencija za provedbu zakona i sudske predmete za 2017. godinu za sve nivoe vlasti, i navedite službeni izvor podataka.

Dostavljamo spisak predmeta u kojima su sudovi u CMS evidentirali presudu u toku 2017. godine za krivična djela sa Liste koruptivnih krivičnih djela koju je usvojio VSTV. U ovu listu nisu uključeni podaci o presudama za krivično djelo organizovanog kriminala sa elementima korupcije. Podaci su preuzeti iz Sistema za automatsko upravljanje predmetima (CMS) i prikazani su po nivoima sudskog sistema.

Broj neriješenih predmeta korupcije u sudovima na kraju 2017. godine

Entitet	Oznaka vrste predmeta	Oznaka faze predmeta*	Neriješeni 31.12.2017
BOSNA I HERCEGOVINA	K	K	2
	K	Ko	2
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	K	K	6
	K	Kps	9
	K	Kž	3
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	K	K	148
	K	Kps	49
	K	Kž	34
REPUBLIKA SRPSKA	K	K	44
	K	Kps	19
UKUPNO			**316**

Izvor*:* Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Faze predmeta: Ko - postupak nakon podizanja optužnice a prije potvrđivanja; Kps - postupak prethodnog saslušanja (izjašnjenje o krivici); K - prvostepeni krivični postupak; Kž - drugostepeni krivični postupak

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
BOSNA I HERCEGOVINA	Predmet 1	K	Kžk	OSUĐUJUĆA PRESUDA	18.05.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠTENJA
BOSNA I HERCEGOVINA	Predmet 2	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	15.03.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠTENJA
BOSNA I HERCEGOVINA	Predmet 3	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVA PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	06.03.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
BOSNA I HERCEGOVINA	Predmet 4	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	13.03.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
BOSNA I HERCEGOVINA	Predmet 5	K	K	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	08.02.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
BOSNA I HERCEGOVINA	Predmet 6	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	15.12.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 7	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVA PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	11.08.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA – OSUĐUJUĆA PRESUDA PREINAČENA	14.08.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA – OSUĐUJUĆA PRESUDA PREINAČENA	14.08.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 8	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	28.09.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 9	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	24.02.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 10	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	08.11.2017.	PRIMANJE POKLONA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 11	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	17.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 12	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	17.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	26.05.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA DJELIMIČNO POTVRĐUJE I DJELIMIČNO PREINAČAVA	17.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 13	K	K	PRESUDA DRUGOSTEPENOG SUDA KOJOM SE OPTUŽENIK OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	28.12.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	21.03.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kžk	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENIK OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	28.12.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	RJEŠENJE KOJIM SE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA UKIDA I ODREĐUJE PRETRES PRED DRUGOSTEPENIM SUDOM	27.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 14	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	16.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	16.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	16.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 15	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	30.11.2017.	UTAJA
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 16	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	04.12.2017.	PROTIVZAKONITO POSREDOVANJE
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 17	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	05.07.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	27.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	30.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 18	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	05.10.2017.	ZLOUPOTREBA POVJERENJA
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 19	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	30.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 20	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	18.01.2017.	KRIVOTVORENJE SLUŽBENE ISPRAVE

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 21	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	24.08.2017.	PRONEVJERA
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 22	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	21.12.2017.	KRIVOTVORENJE SLUŽBENE ISPRAVE
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 23	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	20.12.2017.	PRONEVJERA
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	20.12.2017.	PRONEVJERA
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 24	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	28.12.2017.	PRONEVJERA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 25	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	25.01.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	25.01.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 26	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.05.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 27	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	14.04.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 28	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	18.08.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 29	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	26.12.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLASTI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 30	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	17.08.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	18.08.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 31	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	05.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 32	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	18.05.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	18.05.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	18.05.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 33	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVA PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	27.06.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA – OSUĐUJUĆA PRESUDA PREINAČENA	29.06.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 34	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	28.07.2017.	KRIVOTVORENJE SLUŽBENE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 35	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	20.01.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 36	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	17.05.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 37	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	17.04.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 38	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	10.05.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 39	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	27.02.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 40	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	23.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	06.12.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 41	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	17.03.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 42	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	30.03.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 43	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSLOBAĐUJUĆA PRESUDA	05.07.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I	06.07.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
				OSLOBAĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA		
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 44	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVA PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	23.02.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA – OSUĐUJUĆA PRESUDA PREINAČENA	24.02.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 45	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	13.03.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	13.03.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 46	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	18.05.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	11.12.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	07.12.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 47	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	19.05.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	19.05.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	19.05.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 48	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OPTUŽBE	14.11.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 49	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	02.03.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA PRESUDA	27.02.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 50	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	03.07.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 51	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA – OSUĐUJUĆA PRESUDA PREINAČENA	27.06.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVA PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	22.06.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 52	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	29.06.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 53	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	29.09.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	14.02.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 54	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	30.03.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	13.10.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	27.09.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 55	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	26.04.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 56	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	12.07.2017.	KRIVOTVORENJE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	11.07.2017.	KRIVOTVORENJE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	10.01.2017.	KRIVOTVORENJE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 57	K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	10.07.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	10.07.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	10.07.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	10.07.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	10.07.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 58	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	18.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 59	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	10.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 60	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	16.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	16.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 61	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	30.06.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 62	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	19.06.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	13.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	12.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 63	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	06.04.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 64	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	12.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 65	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	05.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 66	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	27.04.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 67	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	16.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 68	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	20.01.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 69	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 70	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	04.07.2017.	DAVANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 71	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	02.02.2017.	POSLUGA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 72	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽBA ODBIJA	05.01.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 73	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	21.07.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 74	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	06.02.2017.	ORGANIZOVANI KRIMINAL
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	03.02.2017.	DAVANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 75	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	27.02.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 76	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	25.05.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 77	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	23.02.2017.	POVREDA SLOBODE ODLUČIVANJA BIRAČA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 78	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	30.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	30.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 79	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	15.05.2017.	DAVANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 80	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	11.08.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 81	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	15.03.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 82	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	23.08.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	21.08.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 83	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	09.05.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 84	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽBA ODBIJA	31.08.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 85	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	06.04.2017.	KRIVOTVORENJE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	06.04.2017.	KRIVOTVORENJE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 86	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	02.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 87	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	05.07.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 88	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	21.06.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 89	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	12.12.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 90	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	09.10.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 91	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	25.07.2017.	PROTUZAKONITO POSREDOVANJE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 92	K	K	PRESUDA DRUGOSTEPENOG SUDA	02.06.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	02.06.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I	31.05.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
				POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA		
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 93	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	07.09.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 94	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	18.09.2017.	USKRAĆIVANJE BIRAČKOG PRAVA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	18.09.2017.	USKRAĆIVANJE BIRAČKOG PRAVA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 95	K	K	PRESUDA	11.04.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 96	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	15.12.2017.	KRIVOTVORENJE SLUŽBENE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	15.12.2017.	KRIVOTVORENJE SLUŽBENE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 97	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	06.02.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	03.02.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 98	K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	19.12.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 99	K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	15.08.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 100	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	08.08.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 101	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OPTUŽBE	27.04.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 102	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	06.07.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	06.07.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	06.07.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	06.07.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	06.07.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 103	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	18.05.2017.	KRIVOTVORENJE SLUŽBENE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 104	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	27.04.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 105	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	04.05.2017.	DAVANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 106	K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	19.04.2017.	DAVANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	19.04.2017.	DAVANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	19.04.2017.	DAVANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 107	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	17.07.2017.	ČLAN 73. STAV (3)
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 108	K	K	PRESUDA	13.03.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA	13.03.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 109	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVA PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	10.07.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA – OSUĐUJUĆA PRESUDA PREINAČENA	13.07.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 110	K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	18.05.2017.	PROTUZAKONITO POSREDOVANJE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 111	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	04.01.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	04.01.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	04.01.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 112	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	18.07.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 113	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	10.01.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 114	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	15.12.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 115	K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	21.06.2017.	DAVANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 116	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	20.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 117	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	04.01.2017.	
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 118	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	12.12.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 119	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	02.03.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 120	K	Kps	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENIK OGLAŠAVA KRIVIM	26.01.2017.	

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 121	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	16.03.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 122	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	09.05.2017.	DAVANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 123	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	28.12.2017.	PRIJEVARA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 124	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	06.10.2017.	TEŠKA KRAĐA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 125	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	27.10.2017.	TEŠKA KRAĐA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 126	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	15.11.2017.	TEŠKA KRAĐA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 127	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.08.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.08.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.08.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.08.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.08.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.08.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.08.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.08.2017.	NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 128	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	13.04.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 129	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	30.01.2017.	KRIVOTVORENJE SLUŽBENE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	30.01.2017.	KRIVOTVORENJE SLUŽBENE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 130	K	Kžk	PRESUDA	31.01.2017.	PROTUZAKONITO POSREDOVANJE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kžk	PRESUDA	31.01.2017.	PROTUZAKONITO POSREDOVANJE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 131	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OPTUŽBE	12.01.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 132	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	15.05.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA – OSUĐUJUĆA PRESUDA PREINAČENA	28.12.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVA PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	26.12.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 133	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I OSUĐUJUĆA PRESUDA POTVRĐENA	11.07.2017.	PROTUZAKONITO POSREDOVANJE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	10.07.2017.	PROTUZAKONITO POSREDOVANJE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 134	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	27.11.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 135	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	05.06.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	05.06.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 136	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	21.04.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	21.04.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 137	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	31.01.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 138	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	10.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 139	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	28.12.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 140	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	13.04.2017.	ODAVANJE SLUŽBENE TAJNE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 141	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽBA ODBIJA	17.07.2017.	KRIVOTVORENJE SLUŽBENE ISPRAVE
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 142	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	17.08.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 143	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	01.02.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 144	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	19.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 145	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	25.08.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 146	K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	11.08.2017.	PRIJEVARA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 147	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	26.10.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 148	K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	05.12.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 149	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	07.03.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 150	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	05.12.2017.	OBMANA PRI DOBIJANJU KREDITA ILI DRUGIH POGODNOSTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 151	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	30.03.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	30.03.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 152	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	04.12.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 153	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	27.09.2017.	PRIMANJE DARA I DRUGIH OBLIKA KORISTI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 154	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	04.12.2017.	ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 155	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	20.09.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 156	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OPTUŽBE	31.10.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Predmet 157	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	09.11.2017.	PRONEVJERA U SLUŽBI
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 158	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	21.08.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 159	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA –	22.02.2017.	NESAVJESAN RAD U SLUŽBI

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
				PRESUDA OSUĐUJUĆA PREINAČENA		
REPUBLIKA SRPSKA		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVA PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	22.02.2017.	NESAVJESAN RAD U SLUŽBI
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 160	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	05.04.2017.	PRIMANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	05.04.2017.	PRIMANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	05.04.2017.	PRIMANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 161	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	13.06.2017.	PRIMANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	13.06.2017.	PRIMANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 162	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	01.12.2017.	TRGOVINA UTICAJEM
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 163	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	13.07.2017.	TRGOVINA UTICAJEM
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 164	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	23.02.2017.	DAVANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	23.02.2017.	DAVANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 165	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	10.11.2017.	DAVANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 166	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	10.11.2017.	DAVANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 167	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	30.11.2017.	PRONEVJERA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 168	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	02.11.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 169	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	25.04.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 170	K	Kps	PRESUDA NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE	27.10.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 171	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	14.03.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 172	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	21.04.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 173	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	24.10.2017.	POSLUGA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 174	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	17.11.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 175	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	01.03.2017.	DAVANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 176	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	07.04.2017.	DAVANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 177	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	17.01.2017.	DAVANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 178	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	27.04.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	27.04.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 179	K	K	PRESUDA	25.12.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA	25.12.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 180	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	20.03.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 181	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	12.04.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 182	K	Kžk	PRESUDA	29.03.2017.	PRIMANJE MITA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 183	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	02.06.2017.	NESAVJESAN RAD U SLUŽBI
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 184	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	11.09.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 185	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I PRESUDA POTVRĐENA	03.03.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	27.02.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 186	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	16.11.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA	27.12.2017.	FALSIFIKOVANJE ILI UNIŠTAVANJE POSLOVNIH ILI TRGOVAČKIH KNJIGA ILI ISPRAVA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 187	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	05.10.2017.	POSLUGA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 188	K	Kžk	PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVA PRVOSTEPENA PRESUDA	15.12.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA		K	Kž	RJEŠENJE KOJIM SE PRVOSTEPENA PRESUDA UKIDA I ODREĐUJE PRETRES PRED DRUGOSTEPENIM SUDOM	14.06.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA	08.02.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 189	K	K	PRESUDA	13.04.2017.	STVARANJE MONOPOLISTIČKOG POLOŽAJA NA TRŽIŠTU
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA – PRESUDA PREINAČENA	25.10.2017.	STVARANJE MONOPOLISTIČKOG POLOŽAJA NA TRŽIŠTU

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA	13.04.2017.	STVARANJE MONOPOLISTIČKOG POLOŽAJA NA TRŽIŠTU
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA – PRESUDA PREINAČENA	25.10.2017.	STVARANJE MONOPOLISTIČKOG POLOŽAJA NA TRŽIŠTU
REPUBLIKA SRPSKA		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVA PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	27.09.2017.	STVARANJE MONOPOLISTIČKOG POLOŽAJA NA TRŽIŠTU
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 190	K	K	PRESUDA	26.10.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA	26.10.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 191	K	K	PRESUDA	20.09.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA	20.09.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 192	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	17.08.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 193	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	14.06.2017.	NESAVJESAN RAD U SLUŽBI
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I PRESUDA POTVRĐENA	05.07.2017.	NESAVJESAN RAD U SLUŽBI
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 194	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	29.09.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 195	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	29.09.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 196	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	14.12.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 197	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	28.12.2017.	PRONEVJERA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 198	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	24.03.2017.	NESAVJESAN RAD U SLUŽBI
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I PRESUDA POTVRĐENA	24.03.2017.	NESAVJESAN RAD U SLUŽBI
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 199	K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	24.08.2017.	PRIMANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I PRESUDA POTVRĐENA	25.08.2017.	PRIMANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	16.06.2017.	PRIMANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 200	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.03.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	22.03.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I PRESUDA POTVRĐENA	19.10.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I PRESUDA POTVRĐENA	19.10.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	18.10.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 201	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	10.04.2017.	POSLUGA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 202	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	27.03.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 203	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	19.09.2017.	POSLUGA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 204	K	K	PRESUDA KOJOM SE IZRIČE KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA SPORAZUMOM	12.07.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 205	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	06.07.2017.	ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA ILI OVLAŠĆENJA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 206	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	13.01.2017.	NESAVJESNO PRIVREDNO POSLOVANJE
REPUBLIKA SRPSKA		K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	13.01.2017.	NESAVJESNO PRIVREDNO POSLOVANJE
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 207	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	10.02.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 208	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	23.10.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 209	K	K	PREDMET VRAĆEN SA DRUGOSTEPENOG SUDA - ŽALBA ODBIJENA KAO NEOSNOVANA I PRESUDA POTVRĐENA	06.06.2017.	DAVANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA		K	Kž	PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA I POTVRĐUJE PRVOSTEPENA OSUĐUJUĆA PRESUDA	05.06.2017.	DAVANJE MITA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 210	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	19.05.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 211	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	27.02.2017.	ZLOUPOTREBA OVLAŠĆENJA U PRIVREDI
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 212	K	K	PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM	25.05.2017.	FALSIFIKOVANJE I UPOTREBA HARTIJA OD VRIJEDNOSTI
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 213	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	20.06.2017.	PRONEVJERA

Nivo	Anonimizirani broj predmeta	Vrsta predmeta	Faza postupka*	Sudska odluka	Datum donošenja sudske odluke	Pravni osnov/krivično djelo
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 214	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	10.04.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 215	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	18.07.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 216	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	23.10.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 217	K	K	PRESUDA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE	15.08.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 218	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	09.11.2017.	PRONEVJERA
REPUBLIKA SRPSKA	Predmet 219	K	Kps	PRESUDA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA	09.11.2017.	POSLUGA

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

**Faze postupka* Kps - postupak prethodnog saslušanja (izjašnjenje o krivici), K - prvostepeni krivični postupak, Kž - drugostepeni krivični postupak (bez rasprave pred drugostepenim sudom), Kžk - drugostepeni krivični postupak (rasprava pred drugostepenim sudom)

**Lica - ukoliko je prema jednom licu u predmetu izrečeno više krivičnopravnih sankcija (npr. kazna zatvora i oduzimanje imovinske koristi) ti podaci će biti posebno prikazani u kolonama J –

Tokom 2017. godine, Kriminalističko-istražno odjeljenje Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljem tekstu: SIPA) je nadležnim tužilaštvima u Bosni i Hercegovini dostavilo sedam izvještaja o počinjenom krivičnom djelu i izvršiocima protiv 18 lica i jednu dopunu izvještaja o počinjenom krivičnom djelu i izvršiocima protiv tri lica za ukupno 15 koruptivnih krivičnih djela (krivična djela korupcije i krivična djela službene i druge odgovorne dužnost (zloupotreba položaja ili ovlaštenja, nesavjestan rad u službi, krivotvorenje službene isprave i dr.)

Nije u nadležnosti **Federacije Bosne i Hercegovine** da dostavlja odgovor.

У **Републици Српској**

1. Дана 28.02.2017. године Републичком тужилаштву, Посебном одјељењу за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, Бања Лука, поднесен је Извјештај о откривању извршиоца кривичног дјела против службеног лица Пореске управе Републике Српске, због постојања основа сумње да је дана 17.12.2016. године извршио КД „Примање мита“, на тај начин што наведеног дана од оштећеног лица захтјевао да га исти „почасти“ тачно неутврђеним новчаним износом, како би он у оквиру својих овлашћења сачинио лажни записник о извршеној контроли, која се односи на незаконити продају одређеног правног лица.
2. Дана 06.07.2017. године Републичком тужилаштву, Посебном одјељењу за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, Бања Лука, поднесен је Извјештај о откривању извршиоца кривичног дјела против физичког лица**,** јер постоје основи сумње да је дана 20.06.2017. године око 14,20 часова на путу Станари- Прњавор, у мејсту Станари извршио КД „Давање мита“, на тај начин што је приликом контроле учесника у саобраћају од стране полицијских службеника, у саобраћајну дозволу коју је ставио на увид ставио и 10 БАМ, те затражио од полицијских службеника да му не напишу прекршајни налог.
3. Дана 03.07.2017. године Републичком тужилаштву, Посебном одјељењу за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, Бања Лука, поднесен је Извјештај о откривању извршиоца кривичног дјела против службеника Правобранилаштва Републике Српске, због постојања основа сумње да је починио КД „Злоупотреба службеног положаја или овлашћења“ чиме је привредним друштвима из Бања Луке прибавио противправну имовинску корист на штету Града Бања Лука.
4. Дана 27.07.2017. године Републичком тужилаштву, Посебном одјељењу за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, Бања Лука, поднесена је Допуна Извјештај о откривању извршиоца кривичног дјела против два службеника Правобранилаштва Републике Српске, због постојања основа сумње да је један службеник починио КД „Злоупотреба службеног положаја или овлашћења“, а други КД „Злоупотреба службеног положаја или овлашћења“, чиме су привредним друштвима из Бања Луке прибавили противправну имовинску корист на штету Града Бања Лука.
5. Дана 02.08.2017. године Републичком тужилаштву, Посебном одјељењу за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, Бања Лука, поднесен је Извјештај о откривању извршиоца кривичног дјела против физичког лица**,** јер постоје основи сумње да је дана 25.07.2017. године, око 12,10 часова на путу Станари- Прњавор, у мјесту Станари извршио КД „Давање мита“, на тај начин што је приликом контроле учесника у саобраћају, понудио полицијским службеницима 20 БАМ, те затражио од истих да му не напишу прекршајни налог.
6. Дана 22.08.2017. године Републичком тужилаштву, Посебном одјељењу за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, Бања Лука, поднесен је Извјештај о откривању извршиоца кривичног дјела против физичког лица**,** јер постоје основи сумње да је дана 07.08.2017. године, у мјесту Станари извршио КД „Давање мита“, на тај начин што је приликом контроле учесника у саобраћају, понудио полицијским службеницима 20 БАМ, те затражио од истих да му не напишу прекршајни налог, јер није имао везан сигурносни појас.

7. Дана 27.10.2017. године Републичком тужилаштву, Посебном одјељењу за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, Бања Лука, поднесен је Извјештај о откривању извршиоца кривичног дјела против три службеника Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове Републике Српске Бања Лука, због постојања основа сумње да је један осумњичени починио КД „Злоупотреба службеног положаја или овлашћења“, и КД „Непријављивање кривичног дјела или учиниоца“, да је други осумњичени починио КД „Злоупотреба службеног положаја или овлашћења“, и КД „Трговина утицајем“ и трећи осумњичени КД „Трговина утицајем“, чиме су привредним друштвима из Бања Луке прибавили противправну имовинску корист на штету Града Бања Лука.
8. Дана 30.10.2017. године Републичком тужилаштву, Посебном одјељењу за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, Бања Лука, поднесен је Извјештај о откривању извршиоца кривичног дјела против физичког лица, због постојања основа сумње да је дана 23.09.2017. године у мјесту Језеро починио КД „Давање мита“ и КД „Спречавање службеног лица у вршењу службене радње“.
9. Дана 31.10.2017. године Републичком тужилаштву, Посебном одјељењу за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, Бања Лука, поднесен је Извјештај о откривању извршиоца кривичног дјела против физичког лица, због постојања основа сумње да је неутврђеног дана и времена починио КД „Трговина утицајем“ и КД „Фалсификовање или уништење службене исправе“, на тај начин што је дошао у посјед оригиналног „Дејтонског споразума“ у верзији на енглеском језику, те је исти нудио на продају.
10. Дана 27.07.2017. године, Републичком тужилаштву, Посебном одјељењу за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, Бања Лука, поднесен је Извјештај о откривању извршиоца кривичног дјела против два службеника Правобранилаштва Републике Српске, због постојања основа сумње да је један службеник починио КД „Злоупотреба службеног положаја или овлашћења“, а други КД „Злоупотреба службеног положаја или овлашћења“, чиме су физичком лицу из Бања Луке прибавили противправну имовинску корист на штету Града Бања Лука.
11. Дана 17.11.2017. године, Републичком тужилаштву, Посебном одјељењу за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, Бања Лука, поднесен је Извјештај о откривању извршиоца кривичног дјела против четири службеника Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове Републике Српске Бања Лука, због постојања основа сумње да је један осумњичени починио КД „Злоупотреба службеног положаја или овлашћења“ да је други осумњичени починио КД „Злоупотреба службеног положаја или овлашћења“, и КД „Несавјестан рад у служби“, трећи осумњичени КД „Злоупотреба службеног положаја или овлашћењаи КД „Несавјестан рад у служби“ и четврти осумњичени КД „Несавјестан рад у служби“, чиме су привредним друштвима из Бања Луке прибавили противправну имовинску корист на штету Града Бања Лука.

У Републици Српској, према подацима Републичког јавног тужилаштва Републике Српске, Посебно одјељење за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала и Окружних јавних тужилаштва у Републици Српској, у 2017.години наређена је истрага у 115 предмета корупције.

U 2017. godini su bili slijedeći predmeti koji se tiču borbe protiv korupcije a koji su se vodili pred Osnovnim sudom u **Brčko distriktu.**

1. 46925 17 K - Zloupotreba položaja ili ovlasti (predmet je otvoren);
2. 77654 17 K - Primanje poklona i drugih oblika koristi. Presuda: oslobađajuća;
3. 79451 17 K - Primanje poklona i drugih oblika koristi. Presuda: kazna zatvora u trajanju od 5 mjeseci;
4. 83774 17 K - Primanje poklona i drugih oblika koristi. Presuda: oslobađajuća;
5. 85311 17 K - Primanje poklona i drugih oblika koristi. Presuda: kazna zatvora u trajanju od 4 mjeseca;
6. 86728 17 K - Zloupotreba položaja ili ovlasti. Presuda: oslobađajuća;
7. 57683 17 K - Zloupotreba položaja ili ovlasti. Presuda: kazna zatvora u trajanju od jednog mjeseca;
8. 77471 17 K - Krivotvorenje službene isprave. Presuda: oslobađajuća;
9. 85981 17 K - Zloupotreba položaja ili ovlasti. Predmet je otvoren;
10. 87004 17 K - Zloupotreba položaja ili ovlasti. Presuda: oslobađajuća;
11. 98284 17 K - Protuzakonito posredovanje. Presuda: oslobađajuća;
12. 100386 17 K - Zloupotreba položaja ili ovlasti. Presuda: oslobađajuća;
13. 91660 17 K - Zloupotreba položaja ili ovlasti. Presuda: uslovna osuda;
14. 90095 17 K - Zloupotreba položaja ili ovlasti. Presuda: oslobađajuća;
15. 79876 17 K - Zloupotreba položaja ili ovlasti. Presuda: oslobađajuća.

U skladu s Izvještajem o radu Tužilaštva Brčko distrikta BiH za 2017.godinu u oblasti procesuiranja korupcije iskazano brojem predmeta KTK oznake ostvareni su sljedeći rezultati:

prijave

Neriješeni prijave	Primljene prijave 2017	Ukupno	Riješene prijave	Neriješene prijave 31.12.2017
0	23	23	23	0

istrage

Neriješeni predmeti	istrage iz 2017	Ukupno	riješene istrage	Neriješene istrage 31.12.2017
6	23	29	21	8

Riješene istrage	Podignute optužnice	Obustava istrage i na drugi način
21	16	5

Optuženja (postupak pred sudom)

Ukupno optuženja u radu	Riješena optuženja	Neriješena optuženja 31.12.2017
34	12	22

U 2017. godini Policija Brčko distrikta BiH otvorila je i istraživala 35 slučajeva koji su po svojim obilježjima označeni kao predmeti koruptivne prirode, od kojih je u istoj godini rasvijetljeno 12 slučajeva i nadležnomm tužilaštvu podnešeni su izvještaji protiv 16 lica zbog počinjenih 18 krivičnih djela. Struktura rasvijetljenih krivičnih djela koruptivne prirode je sljedeća:

- Pronevjera – 9;

- Zloupotreba položaja ili ovlaštenja – 4;
- Nesavjestan rad u službi – 2;
- Davanje dara i drugih oblika koristi – 1;
- Falsifikovanje službene isprave – 2.

Od preostalih 23 slučaja u 2018. godini rasvijetljena su 2 slučaja i podnešeni izvještaji nadležnom tužilaštvu protiv 3 lica zbog počinjena 2 krivična djela (Pronevjera – 1, i Protivzakonito posredovanje - 1), dok su tužilačkim odlukama zatvorena 3 slučaja, tako da se dalja istraga provodi u 18 slučajeva iz 2017. godine. Službeni izvor podataka navedenih podataka koji se odnose na Policiju Brčko distrikta BiH su evidencije Policije Brčko distrikta BiH.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Tokom 2017.godine, u Ministarstvu unutrašnjih poslova **Unsko-sanskog kantona** evidentirano je ukupno 21 krivično djelo koruptivne prirode, te je za sva djela podnijet izvještaj nadležnom Kantonalnom tužilaštvu Unsko-sanskog kantona.

Uprava policije MUP-a **Županije Posavske** je tijekom 2017. podnijela tri izvješća o poduzetim radnjama koji u sebi eventualno sadrže elemente korupcionog ponašanja, dok izvješća o počinjenim koruptivnim kaznenim djelima nije bilo.

Tokom 2017. godine, od strane Ministarstva unutrašnjih poslova **Zeničko-dobojskog kantona** podneseno je ukupno dvadeset i šest (26) Izvještaja o počinjenim krivičnim djelima u vezi sa korupcijom i to: dvadeset i dva (22) za krivična djela "Zloupotreba položaja ili ovlaštenja" iz čl.383 KZ FBiH, uključujući i za jedno krivično djelo "Primanja dara i drugih oblika" koristi iz čl.380 KZ FBiH, te četiri (4) za krivična djela "Pronevjera u službi" iz čl.384 KZFBiH. (Izvor podataka: Službene evidencije MUP-a ZDK).

Prema službenim evidencijama u Upravi policije u sastavu Ministarstva za unutrašnje poslove **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde** tokom 2017.godine nije bilo registrovnih krivičnih dijela koja u svom obilježju imaju koruptivno djelovanje, pa samim tim prema nadležnom tužilaštvu nije poslan ni jedan izvještaj o počinjenju ovih krivičnih djela.

Prema službenim evidencijama Ministarstva unutrašnjih poslova **Srednjobosanski kanton** tokom 2017.godine registrovna su dva krivična dijela koja u svom obilježju imaju koruptivno djelovanje (jedna Pronevjera u službi I jedna krivotvorenje službene isprave)

Tijekom 2017. godine Ministarstvo unutarnjih poslova **Županije Zapadnohercegovačke** podnijelo je dva izvješća o počinjenim kaznenim djelima u vezi sa korupcijom i to : za kazneno djelo iz članka 384 Kaznenog Zakona Federacije Bosne i Hercegovine („Pronevjera u službi“) i za kazneno djelo iz članka 387.Kaznenog Zakona Federacije Bosne i Hercegovine („Nesavjestan rad u službi“) - (Izvor podatka: Službene evidencije MUP-a ŽZH).

U periodu 2013-2017. godina ispred Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova **Kantona Sarajevo**, nadležnom tužilaštvu zbog postojanja osnova sumnje da su počinili krivično djelo koruptivne prirode, proslijeđeni izvještaji protiv pet policijskih službenika Uprave policije kako slijedi:

- jedan zbog počinjenih krivičnih djela iz člana 383. (Zloupotreba položaja ili ovlaštenja) i 380. Krivičnog zakona Federacije BiH (Primanje dara i drugih oblika koristi);
- jedan zbog počinjenih krivičnih djela iz člana 383. Krivičnog zakona Federacije BiH (Zloupotreba položaja ili ovlaštenja);
- tri zbog počinjenih krivičnih djela iz člana 380. Krivičnog zakona Federacije BiH (Primanje dara i drugih oblika koristi).

U 2017. godini ispred Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, nadležnom tužilaštvu su, zbog postojanja osnova sumnje da su počinili krivično djelo koruptivne prirode, proslijeđeni izvještaji protiv 50 fizičkih i 11 pravnih lica kako slijedi:

R.br.	Broj podnesenih izvještaja	Krivično djelo	Broj lica protiv kojih se podnio izvještaj
1.	5 izvještaja	Član 384. Krivičnog zakona FBiH (Pronevjera u službi)	Protiv 7 lica
2.	4 izvještaja	Član 383. Krivičnog zakona FBiH (Zloupotreba položaja ili ovlasti)	Protiv 5 lica
3.	3 izvještaja	Član 380. Krivičnog zakona FBiH (Primanje dara i drugih oblika koristi)	Protiv 4 lica
4.	1 izvještaj	Član 381. Krivičnog zakona FBiH (Davanje dara i drugih oblika koristi)	Protiv 1 lica
5.	1 izvještaj	Član 340. Krivičnog zakona FBiH (Udruživanje radi činjenja krivičnog djela u vezi sa zloupotrebom položaja i ovlasti)	Protiv 19 lica
6.	1 izvještaj	Član 342. u vezi sa članom 383. Krivičnog zakona FBiH (Organizovani kriminal)	Protiv 13 fizičkih i 11 pravnih lica
7.	1 izvještaj	Član 387. Krivičnog zakona FBiH (Nesavjestan radu službi)	Protiv 1 lica

U 2017. godini bila je jedna prijava MUP-u **Kantonu 10** u kojoj su 3 osobe osumnjičene i u tijeku je istraga za dva kaznena djela korupcije i to KD iz članka 383. „Zlouporaba položaja ili ovlasti“ i članka 382. „Protuzakonito posredovanje“ KZ FBiH. Izvor: evidencija Odjela za suzbijanje gospodarstvenog kriminaliteta Uprave policije MUP-a K10.

65. (261) Pojasnite obaveze objavljivanja imovinskog stanja visoko rangiranih javnih službenika/imenovanih službenika.

Agencija za državnu službu **Bosne i Hercegovine** je ranije u odgovoru na pitanje 261. pojasnila da prilikom postavljenja u državnu službu državni službenik predočava sve informacije o imovini koju ima na raspolaganju ili imovini na raspolaganju članovima njegove uže porodice, kao i o djelatnostima i funkcijama koje obavljaju državni službenik i članovi njegove uže porodice.

Takođe, u skladu sa članom 12. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH i članom 5. i 6. Pravilnika o postupku („Službeni glasnik BiH“ broj 56/14), svi izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici koji obavljaju funkciju na nivou BiH, dužni su Komisiji za odlučivanje o sukobu interesa dostaviti finansijski izvještaj koji sadrži podatke o prihodima, imovini i obavezama. Komisija provjerava tačnost sadržaja finansijskih izvještaja, ali ih ne objavljuje jer za to nema ni zakonskih, ni tehničkih mogućnosti. Ujedno, svi koji na izborima

osvoje mandat dužni su popuniti izjavu o imovinskom stanju i dostaviti je Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

Obaveza objavljivanja imovinskog stanja izabranih zvaničnika, nosilaca izvršnih funkcija i njihovih savjetnika na svim nivoima vlasti u **Federaciji BiH** utvrđeni su odredbama Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 70/08) iz člana 13. kojim je propisano da izabrani dužnosnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici dostavljaju redovne finansijske izvještaje kako je predviđeno zakonom i propisima Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine.

У складу са чланом 12 Законом о спречавању сукоба интереса („Службени гласник **Републике Српске**“, број 73/08 и 52/14) изабрани представници и савјетници дужни су достављати редовне финансијске извјештаје, како је то предвиђено Законом и прописима Комисије. Комисија за спрјечавање сукоба интереса у органима власти Републике Српске је донијела *Правилник о поступку приступа информацијама које су под контролом Републичке комисије за утврђивање сукоба интереса у органима власти Републике Српске* („Службени гласник Републике Српске“, број 13/15), а у вези са имовинским и другим стањем јавних функционера. У протеклих десет година сви функционери, а поготово највишег ранга, редовно су достављали обрасце који су похрањени у Комисији и у које се може извршити увид.

Zakonom o sukobu interesa u institucijama **Brčko distrikta BiH** („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 43/08, 47/08, 3/15), propisano je da su "izabrani zvaničnici" zastupnici Skupštine Distrikta, a da su "nosioci izvršnih funkcija" članovi Vlade Brčko distrikta BiH i bilo koje druge osobe koje imenuje gradonačelnik, a čije imenovanje odobrava Skupština Brčko distrikta BiH i osobe koje imenuje Skupština Brčko distrikta BiH, a na koje se ne primjenjuje Zakon o državnoj službi u organima uprave Brčko distrikta BiH. Isto tako, "**s**avjetnici" su savjetnici izabranih zvaničnika i nosilaca izvršnih funkcija kako je to utvrđeno propisima Distrikta. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici dužni su dostaviti redovne finansijske izvještaje u skladu sa zakonom i propisima Centralne izborne komisije BiH.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

U **Unsko-sanskom kantonu** ne postoje propisi koji reguliraju obavezu objavljivanja imovinskog stanja visokorangiranih javnih službenika/imenovanih službenika.

U **Županiji Posavskoj** ne postoje propisi koji reguliraju obavezu objavljivanja imovinskog stanja visokorangiranih javnih službenika/imenovanih službenika

U **Zeničko-dobojskom kantonu** ne postoje propisi koji reguliraju obavezu objavljivanja imovinskog stanja visokorangiranih javnih službenika/imenovanih službenika.

Na nivou **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde** ne postoje propisi koji reguliraju obavezu objavljivanja imovinskog stanja visokorangiranih javnih službenika/imenovanih službenika.

U **Srednjobosanskom kantonu** ne postoje propisi koji reguliraju obavezu objavljivanja imovinskog stanja visokorangiranih javnih službenika/imenovanih službenika.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu** ne postoje propisi koji reguliraju obavezu objavljivanja imovinskog stanja visokorangiranih javnih službenika/imenovanih službenika

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj** ne postoje propisi koji reguliraju obavezu objavljivanja imovinskog stanja visokorangiranih javnih službenika/imenovanih službenika.

U **Kantonu Sarajevo** ne postoje propisi koji regulišu ovu oblast.

66. (262) Dostavite ažurirane informacije o pripremi/usvajanju/provedbi planova integriteta za institucije na svim nivoima vlasti.

Na nivou **Bosne i Hercegovine** 75 institucija usvojilo je plan integriteta.

Kada su u pitanju pravosudne institucije (sudovi i tužilaštva), ukupno 96 pravosudnih institucija je nakon pribavljenog mišljenja VSTV-a usvojilo planove integriteta i dostavilo ih VSTV-u.

Planovi integriteta tri pravosudne institucije u Republici Srpskoj, koje su osnovane u 2017. godini, bit će usvojeni do kraja ove godine.

VSTV će u naredne četiri godine vršiti detaljan monitoring implementacije planova integriteta. Takođe, Strateški okvir za reformu javne uprave u BiH 2018-2022. je u okviru reformskog stuba Državna služba i upravljanje ljudskim potencijalima predvidio mjeru „Osiguranje poštivanja normi etičkog ponašanja zaposlenika u upravnim strukturama“, koja, između ostalog predviđa osiguranje političke podrške i neophodnih sredstava za promociju integriteta i prevenciju korupcije u državnoj službi, te osiguranje pravnog osnova za donošenje planova integriteta na svim upravnim nivoima i jačanje kapaciteta za njihovu izradu.

U Akcionom planu za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2016.-2019. **Federacije BiH** u okviru strateškog programa 1.1.1. „Unaprijeđenje pravnog i strateškog okvira za suprotstavljanje korupciji i povećanje javnosti rada javnog sektora u Federaciji“, planirana je aktivnost 1.1.1.1. “U skladu sa ciljevima i mjerama u ovom planu i smjernicama i metodologijom Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije izraditi plan djelovanja protiv korupcije i plan integriteta.“

Kao nadležne institucije za provođenje ove aktivnosti navedeni su: Federalni organi uprave, federalne upravne organizacije, pravna lica u kojima federalni organi uprave i upravne organizacije imaju nadležnost po osnovu zakonskih i vlasničkih prava.

U skladu sa smjernicama i metodologijom za izradu planova integriteta na nivou Federacije BiH identifikovano je 88 obveznika izrade plana integriteta.

Do sada je plan integriteta izradilo i usvojilo 72 institucije. Od navedenog broja 70 federalnih institucija, planove integriteta sačinilo je na osnovu smjernica i metodologije za izradu planova integriteta koje je sačinila Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, dok su dvije institucije (Federalno tužilaštvo FBiH i Vrhovni sud FBiH), planove integriteta sačinili na osnovu smjernica i metodologije za pravosudne institucije, koje je usvojilo Visoko sudsko i tužilačko vijeće.

Usvojeni planovi integriteta kontinuirano se provode.

У **Републици Српској**, Стратегијом борбе против корупције у Републици Српској за период од 2013-2017. године, те припадајућим акционим планом, прописана је обавеза да сви државни органи, јединице локалне самоуправе, јавне службе, јавна предузећа и сви други субјекти основани Уставом или законима Републике Српске донесу планове интегритета. Комисија за спровођење Стратегије усвојила је *Правила за израду, увођење и спровођење планова интегритета у Републици Српској*, те донијела *Одлуку о одређивању субјеката који су обавезни да усвоје планове интегритета у Републици Српској* (бр.: 08.021/052-270/15 од 16.12.2016. године). Министарство правде Републике Српске извршило је обуке за све институције јавног сектора Републике Српске за израду планова интегритета, у складу са Правилима и Одлуком које је усвојила Комисија за спровођење Стратегије за борбу против корупције Републике Српске. Ријеч је о укупно 1091 институција. До овог тренутка, планове интегритета је усвојило укупно 660 институција, што је нешто више од 60% од укупног броја обвезника. Сва министартсва, самосталне републичке управе и управне организације усвојиле планове интегритета. Проценат неусвојености у значајној мјери „квари“ најобимнијеи дио јавног сектора, а то су јавне установе и јавне предузећа. Међутим, процес усвајања још није окончан, многе институције су још у процесу усвајања предметних документа, тако да се очекује да постотак усвојених документа у наредном периоду знатно порасте до нашег коначног циља – а то је да све иституције јавног сектора имају усвојене своје планове интегритета.

Odluka o usvajanju i provođenju plana integriteta je od strane predsjednika Osnovnog suda **Brčko distrikta Bosne i Hercegovine** potpisana 11.6.2018.godine, a na istu je VSTV dalo pozitivno mišljenje 6.2.2018.godine. Plan integriteta je interni i antikorupcijski dokument koji sadrži pregled identifikovanih, analiziranih, procijenjenih i rangiranih rizika za narušavanje integriteta neke institucije (u našem slučaju, Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine). U narednom periodu će se u Osnovnom sudu BD BiH raditi aktivno na provođenju Plana integriteta.

Plan integriteta Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je usvojen 30.03.2018. godine. Rad na donošenju Plana integriteta Apelacionog suda se odvijao u četiri faze (faza I – Organizacija i planiranje procesa izrade plana integriteta; faza II – Identifikacija, analiza, procjena i rangiranje rizika; faza III – Izrada plana za upravljanje rizicima; faza IV – Usvajanje plana integriteta), a u tom procesu je Radna grupa održala i devet sastanaka. Plan integriteta Apelacionog suda predstavlja skup mjera za održavanje pravne, etičke i profesionalne kvalitete rada u Apelacionom sudu.

Tužilaštvo Brčko distrikta BiH usvojilo je institucionalni Plan integriteta u martu 2018.godine s periodom važenja do 2021. godine. Plan integriteta Tužilaštva donesen je u skladu sa Smjernicama za izradu i provođenje plana integriteta u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, broj: 08-02-3-2080-1/2016 od 08.07. 2016. godine, koje je usvojilo Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine. Ovim dokumentom utvrđen je interni okvir za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije 2015.-2019.godina, a u cilju realizacije specifičnih mjera predviđenih Akcionim planom za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije (donesenom na nivou BiH) i Strateškim planom Tužilaštva Brčko distrikta BiH za period 2016-2018.godina. Odlukom o usvajanju Plana integriteta imenovan je koordinator za provođenje mjera predviđenih ovim planskim dokumentom, a u drugoj polovini 2018.godine planirana je prva analiza izvršenja i evaluacija ostvarenih rezultata.

Evaluacija Plana integriteta predviđena je kao posebna mjera Planom djelovanja protiv korupcije (donesen u junu 2018.godine), kao dokumentom kojim su specificirane mjere iz

Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije Brčko distrikta BiH za period 2018 - 2019. godina („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 15/18) u cilju realizacije zajedničkih i specifičnih aktivnosti iz nadležnosti Tužilaštva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Za koordinatora Plana integriteta i Plana djelovanja protiv korupcije imenovana je jedna osoba.

Strategijom za borbu protiv korupcije Brčko distrikta BiH 2018-2019 i Akcionim planom za njenu implementaciju koji su usvojeni u aprilu tekuće godine predviđena je obaveza svih organa javne uprave, institucija, javnih preduzeća i drugih pravnih lica čiji je osnivač Brčko distrikt BiH da u prvoj godini nakon usvajanja ovih dokumenata izrade Planove integriteta u skladu sa Smjernicama Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH.

Vlada **Unsko-sanskog kantona** usvojila je Strategiju za borbu protiv korupcije Unsko-sanskog kantona 2017-2019, kao i akcioni plan za provođenje strategije. Ovim dokumentima predviđena je obaveza donošenja plana integriteta za sve javne institucije Unsko-sanskog kantona, čija izrada je u toku.

Vlada **Županije Posavske** usvojila je Strategiju za borbu protiv korupcije u Županiji Posavskoj 2016-2019. kao i Akcijski plan za provedbu Strategiju za borbu protiv korupcije u Županiji Posavskoj 2016-2019., te je imenovala i Tim za sprečavanje korupcije u Županiji Posavskoj. Dana 26.06.2018. godine u organizaciju APIK-a održan je prvi edukativni seminar na temu "Izrada i provođenje planova integriteta u institucijama BiH". Izrada Planova integriteta u institucijama javnog sektora u Županiji Posavskoj je u tijeku.

Tim za sprječavanje korupcije na području **Tuzlanskog kantona.** U institucijama sa javnim ovlaštenjima na području Tuzlanskog kantona usvojeno je ukupno 18 planova integriteta, dok je u ostalim institucijama proces donošenja planova integriteta u završnoj fazi.

Tim Vlade **Zeničkodobojskog kantona** za borbu protiv korupcije. U institucijama Zeničko-dobojskog kantona doneseno je 15 planova integriteta, a u ostalim institucijama su u posljednjoj fazi izrade.

Vlada **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde** usvojila je Akcioni plan za borbu protiv korupcije 2016.-2020. godina. Ovim Akcionim planom predviđena je obaveza donošenja plana integriteta za sve javne institucije Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, čija izrada je u toku. Prema Izvještaju Tijela za sprečavanje i borbu protiv korupcije Bosansko-podrinjskog kantona Goražde za period 01.01. do 31.03.2018.godine koji je usvojila Vlada Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde je urađeno 12 (dvanaest) planova integriteta

Tim za borbu protiv korupcije Vlade **SBK/KSB.** Od osam (8) ministarstava u Vladi SBK/KSB, pet (5) ministarstava su do sada izradili planove integriteta, a trenutno se obavljaju završni radovi na izradi još tri (3) plana integriteta, čije planove pripremaju: Ministarstvo finansija, Ministarstvo obrazovanja, kulture i sporta, i Ministarstvo privrede.

Na području **Hercegovačko-neretvanske županije** usvojen 1 (jedan) Plan integriteta i to od strane Ministarstva unutarnjih poslova HNŽ/K. Planovi integriteta ostalih institucija ove Županije su u fazi izrade, naročito nakon održavanja obuke od 28.6.2018.godine na temu "Izrada i provođenje planova integriteta u institucijama u BiH". Sukladno usvojenoj Strategiji

HNŽ za borbu protiv korupcije i Akcijskom planu za provedbu Strategije, predviđeno je donošenje planova integriteta.

Županijska tijela uprave su u postupku donošenja vlastitih planova integriteta, te će se te aktivnosti intenzivirati nakon što APIK održi sve potrebne obuke.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj,** Vlada Županije Zapadnohercegovačke je 13. listopada 2017. godine, usvojila Strategiju Županije Zapadnoherceogvačke za borbu protiv korupcije 2017. – 2019. („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj:18/17), a 18. siječnja 2018. godine donijela Odluku o usvajanju Akcijskog plana za provedbu Strategije Županije Zapadnohercegovačke za borbu protiv korupcije 2017. – 2019., a čiji sastavni dio čini sami Akcijski plan. Akcijskim planom za provedbu Strategije Županije Zapadnohercegovačke za borbu protiv korupcije 2017. – 2019., mjerom 2.2. predviđeno je donošenje planova integriteta, sukladno smjernicama APIK-a u tijelima s javnim ovlastima Županije gdje to nije učinjeno i osigurati njihovo provođenje, a vremenski rok izvršenja mjere je IV. kvartal 2018. godine. Stupanj realizacije ovih aktivnosti je na niskoj razini.

Tim Vlade **Kantona Sarajevo** za borbu protiv korupcije. Do sada su 194 institucije na nivou Kantona Sarajevo izradile svoj plan integriteta.

U **HBŽ** od ukupno 92 institucije na obje razine vlasti (57 županijskih i 35 općinskih) 3 županijske institucije su donijele planove integriteta i ti planovi su u fazi njihove provedbe. Ostale institucije su u fazi pripreme, odnosno izrade svog plana integriteta.

67. (264) Dostavite informacije o konkretnim kontrolama i izvještavanju o kontrolama u oblasti interne kontrole i revizije.

Kada je u pitanju nivo **Bosne i Hercegovine**, Ured za reviziju institucija BiH svake godine obavlja financijsku reviziju svih korisnika proračuna institucija BiH i o istome izvješćuje Parlamentarnu skupštinu BiH, a ova izvješća su javno dostupna i na web stranici Ureda za reviziju. Način na koji Ured za reviziju procjenjuje sustave internih kontrola unutar institucija koje revidira i način na koji o tome izvješćuje detaljno je objašnjen u Poglavlju 32, podpoglavlju o eksternoj reviziji, odgovor na pitanje 58.

Kada je u pitanju **Federacija BiH,** vezano za podatke o broju krivičnih predmeta formiranih na osnovu revizorskih izvještaja Ureda za reviziju u Federaciji BiH, prema podacima kojima raspolaže Federalno tužilaštvo Federacije BiH prozilazi da su u 10 kantonalnih tužilaštava u Federaciji BiH, za period 01.01.2014. godine do 31.12.2017. godine, formirana ukupno 24 predmeta (što u fazi istrage, prijave ili optuženja), i to:

- u Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo ukupno 12 predmeta;
- u Kantonalnom tužilaštvu Zeničko – dobojskog kantona u Zenici ukupno 5 predmeta;
- u Kantonalnom tužilaštvu Tuzlanskog kantona u Tuzli ukupno 4 predmeta;
- u Kantonalnom tužilaštvu Unsko-sanskog kantona u Bihaću 3 predmeta;
- u ostalim kantonalnim tužilaštvima (Hercegovačko-neretvanskom sa sjedištem u Mostaru, Zapadnohercegovačkom sa sjedištem u Širokom Brijegu, Srednjebosanskom sa sjedištem u Travniku, tužilaštvu Kantona 10 u Livnu, Bosansko-podrinjskom sa sjedištem u Goraždu i Posavskom kantonu sa sjedištem u Orašju) za navedeni period nije bilo formiranih predmeta povodom dostavljenih revizorskih izvještaja za navedeni period.

Ako gore navedene podatke razvrstamo po godinama formiranja predmeta, onda ti podaci pokazuju da u 2014. godini nema formiranih predmeta, u 2015. godini formirana su 4 predmeta, u 2016. godini formirano je 5 predmeta, u 2017. godini formirano je 12 predmeta, u 2018. godini, do mjeseca maja, formirana su 3 predmeta.

Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli (FUK) u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 38/16), uređuje finansijsko upravljanje i kontrolu u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine i propisuje zajedničke okvirne principe i standarde za uspostavljanje, razvoj i implementaciju ovog sistema u javnom sektoru u Federaciji.

Finansijsko upravljanje i kontrola provodi se u skladu sa Standardima interne kontrole u javnom sektoru u Federaciji („Službene novine Federacije BiH“, broj: 75/16), koji se zasniva na COSO modelu, općeprihvaćenom međunarodnom modelu za uspostavljanje, vođenje i procjenu sistema internih kontrola koji čini pet međusobno povezanih komponenti. Standardi interne kontrole su obavezna osnova svim korisnicima javnih sredstava pri izradi podzakonskog okvira radi ostvarivanja njihovih ciljeva i stvaranja uslova za etički uređeno, ekonomično, efikasno i efektivno poslovanje. Obaveza korisnika javnih sredstava je da izvrše ažuriranje postojećih i donošenje novih internih procedura/propisa koji će biti usaglašeni sa objavljenim Standardima interne kontrole.

Federalno Ministarstov finansija:
Zakonom je propisana obaveza godišnjeg izvještavanja o funkcionisanju sistema FUK (GI FUK) koji izrađuju korisnici javnih sredstava prvog nivoa i vanbudžetski fondovi na federalnom nivou, korisnici javnih sredstava prvog nivoa i vanbudžetski fondovi na kantonalnom nivou, jedinice lokalne samouprave sa statusom grada i pravna lica u kojima Federacija ili kanton imaju većinski vlasnički udio. GI FUK se popunjava na jedinstvenom propisanom obrascu i predstavlja upitnik koji se sastoji od pitanja za samoprocjenu sistema FUK u organizaciji, grupisanih prema pet međusobno povezanih komponenti FUK (pet komponenti COSO modela): kontrolno okruženje, upravljanje rizicima, kontrolne aktivnosti, informacije i komunikacije i praćenje i procjena sistema.

Primjenom jedinstvene metodologije, godišnji izvještaji se sastavljaju jednoobrazno, a podaci iz istih se koriste za izradu Konsolidovanog izvještaja o funkcionisanju sistema FUK (KI FUK) koji priprema CHJ FMF i koji putem federalnog ministra finansija dostavlja Vladi Federacije BiH radi razmatranja i usvajanja.

Sadržaj KI FUK obavezno čine: ocjena sistema FUK na osnovu postojećeg stanja, mjere planirane za budući razvoj sistema FUK, kao i tabelarni pregled provođenja FUK kroz pet komponenti Standarda interne kontrole.

U 2018. godini započelo je prvo izvještavanje za oblast finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u Federaciji. Izvještaje za 2017. godinu dostavilo je ukupno 287 organizacija javnog sektora. Analizom dostavljenih izvještaja, utvrđeno je da u većini slučajeva interne kontrole su već prethodno uspostavljene u organizaciji, ali da je iste potrebno unaprijediti i nadograditi u skladu sa Standardima interne kontrole. Sami korisnici su u dostavljenim izvještajima predložili širok spektar mjera za unaprijeđenje (od donošenja konkretnih internih akata do nadogradnje segmenata ljudskih resursa, planiranja i nadzora), a prilikom narednog izvještavanja biće moguće provjeriti realizaciju navedenih mjera.

Osim KI FUK, CHJ FMF sačinjava Godišnji konsolidovani izvještaj interne revizije za javni sektor u Federaciji BiH na osnovu dostavljenih godišnjih izvještaja jedinica za internu reviziju u organizacijama javnog sektora u Federaciji, koje su u skladu sa zakonom rukovodioci jedinice za internu reviziju obavezni sačiniti najkasnije 60 dana po završetku izvještajne godine i dostaviti ga rukovodiocu organizacije i CHJ FMF.

Godišnji izvještaj o radu interne revizije dostavlja se na propisanom obrascu (GI IR) i sadrži informacije o broju i kratkom pregledu urađenih revizija, broju datih preporuka i statusu implementacije preporuka, područjima u kojima su vršene interne revizije, pregledu osnovnih zaključaka iz svih internih revizija izvršenih u toku godine, općoj ocjeni sistema finansijskog upravljanja i kontrole, slučajevima koji su uključivali kršenje propisa i slučajevima koji su proslijeđeni nadležnom tužilaštvu, te prijedlozima za unaprijeđenje i razvoj interne revizije.

Iz dostavljenih GI IR, CHJ FMF izdvaja i analizira podatke i na osnovu istih, u skladu sa zakonom, sačinjava Godišnji konsolidovani izvještaj o radu interne revizije koji, putem ministra finansija, dostavlja Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na razmatranje i usvajanje.

Godišnji konsolidovani izvještaj o radu interne revizije za 2017. godinu obuhvatio je 55 godišnjih izvještaja koji su ukazali na još uvijek nedovoljnu razvijenost oblasti interne revizije u javnom sektoru u Federaciji. Naime, još uvijek nisu svi obveznici uspostavili jedinice interne revizije, a u uspostavljenim jedinicama zaposlen je nedovoljan broj internih revizora. Međutim, pojedini rukovodioci su prepoznali značaj interne revizije i koriste preporuke za unaprijeđenje poslovanja i rada organizacije, za razliku od određenog broja korisnika kod kojih i dalje vlada nerazumijevanje uloge interne revizije i gdje se internim revizorima dodjeljuju zadaci nerevizorske prirode, što je moguće vidjeti iz dostavljenih izvještaja i zadataka koje su interni revizori obavljali tokom izvještajne godine.

Dom naroda Parlamenta FBiH

Sekretari oba doma Parlamenta FBiH, u skladu sa svojim nadležnostima i zakonskim propisima radovno formiraju Komisiju za Internu kontrolu i nadzor u oba doma i Zajedničkoj službi Parlamenta Federacije BiH radi sprječavanja rizika nastanka upravljačkih i finansijskih nepravilnosti.

Istovremeno, tokom svake godine Ured za reviziju institucija Federacije BiH provodi eksternu reviziju poslovanja Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Zaključni izvještaj Ured za reviziju javno objavljuje i dostavlja Parlamentu Federacije BiH i nadležnoj Parlamentarnoj komisiji odgovornoj za reviziju.

Ured za reviziju institucija u FBiH

VRI FBiH svake godine obavlja finansijsku reviziju Parlamenta FBiH, Predsjednika FBiH, Vlade FBiH i njenih ministarstava, kao i reviziju Izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH. Pored ovih 20 obaveznih finansijskih revizija, u godišnji plan revizija se također uvrste i dodatne revizije, u skladu sa raspoloživim kapacitetima. Navedeno je detaljno obrazloženo u Poglavlju 32 Upitnika Evropske komisije.

Naredna tabela daje pregled izvršenih finansijskih revizija u posljednjih pet godina, s tim što su revizije za 2017. godinu u toku i iste će biti okončane do 30.09.2018.godine.

Red broj	Broj pojedinačnih revidiranih subjekata	Naziv subjekta revizije	godina koja se revidira					Ukupno
			2013	2014	2015	2016	2017	
Korisnici Budžeta Federacije BiH koji se obavezno revidiraju po članu 11. Zakona o reviziji								
1	1	Godišnji izvještaj o izvršenju Budžeta FBiH	1	1	1	1	1	5
2	2	Parlament Federacije BiH	1	1	1	1	1	5
3	3	Ured predsjednika i dva potpredsjednika FBiH	1	1	1	1	1	5
4	4	Vlada Federacije BiH	1	1	1	1	1	5
5	5	Federalno ministarstvo finansija	1	1	1	1	1	5
6	6	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	1	1	1	1	1	5
7	7	Federalno ministarstvo pravde	1	1	1	1	1	5
8	8	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	1	1	1	1	1	5
9	9	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	1	1	1	1	1	5
10	10	Federalno ministarstvo zdravstva	1	1	1	1	1	5
11	11	Federalno ministarstvo trgovine	1	1	1	1	1	5
12	12	Federalno ministarstvo prostornog uređenja	1	1	1	1	1	5
13	13	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	1	1	1	1	1	5
14	14	Federalno ministarstvo za pit. bor. i invalida od.osl. rata	1	1	1	1	1	5
15	15	Federalno ministarstvo okoliša i turizma	1	1	1	1	1	5
16	16	Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta	1	1	1	1	1	5
17	17	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	1	1	1	1	1	5
18	18	Federalno ministarstvo kulture i sporta	1	1	1	1	1	5
19	19	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	1	1	1	1	1	5
20	20	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	1	1	1	1	1	5
20		Ukupno	20	20	20	20	20	100
Ostali korisnici Budžeta Federacije BiH								
21	1	Služba za zajedničke poslove organa i tijela u FBiH	1	1	1	1	1	5
22	2	Federalna direkcija robnih rezervi	1	1			1	3
23	3	Ustavni sud FBiH					1	1
24	4	Vrhovni sud FBiH				1		1
25	5	Sudska policija				1		1
26	6	Federalno pravobranilaštvo					1	1
27	7	Agencija za državnu službu FBiH					1	1

Red broj	Broj pojedinačnih revidiranih subjekata	Naziv subjekta revizije	godina koja se revidira					Ukupno
			2013	2014	2015	2016	2017	
28	8	Federalna uprava civilne zaštite	1	1				2
29	9	Federalna uprava policije **	1	1	1			3
30	10	Federalna uprava za inspekcijske poslove		1				1
31	11	Finansijska policija				1		1
32	12	Federalni zavod za statistiku	1	1			1	3
33	13	KPZ Sarajevo				1		1
34	14	KPZ Tuzla				1		1
35	15	KPZ Zenica				1		1
36	16	KPZ Mostar				1		1
37	17	Federalni zavod za agropedologiju				1		1
38	18	Federalni zavod za poljoprivredu				1		1
39	19	Federalni agromediteranski zavod				1		1
40	20	Federalni hidrometeorološki zavod				1		1
41	21	Federalna uprava za geodetske i imovinsko pravne poslove				1		1
42	22	Zavod za javno zdravstvo FBIH				1		1
43	23	Porezna uprava FBiH	1	1				2
23		Ukupno za grupu	6	7	2	14	6	35
Gradovi i općine								
44	1	Grad Sarajevo			1			1
45	2	Grad Mostar			1			1
46	3	Grad Bihać				1		1
47	4	Općina Doboj Istok					1	1
48	5	Općina Doboj Jug					1	1
49	6	Općina Usora					1	1
50	7	Općina Zavidovići*					1	1
51	8	Općina Velika Kladuša*					1	1
52	9	Općina Pale Prača				1		1
53	10	Općina Ćelić				1		1
54	11	Općina Sapna				1		1
55	12	Općina Livno				1		1

Red broj	Broj pojedinačnih revidiranih subjekata	Naziv subjekta revizije	godina koja se revidira					Ukupno
			2013	2014	2015	2016	2017	
56	13	Općina Domaljevac-Šamac				1		1
57	14	Općina Trnovo				1		1
58	15	Općina Kreševo				1		1
59	16	Općina Breza				1		1
60	17	Općina Ravno				1		1
61	18	Općina Posušje				1		1
62	19	Općina Glamoč				1		1
63	20	Općina Visoko			1			1
64	21	Općina Stari grad Sarajevo		1				1
65	22	Općina Prozor-Rama			1			1
66	23	Općina Novo Sarajevo		1				1
67	24	Općina Novi Grad Sarajevo			1			1
68	25	Općina Ljubuški		1				1
69	26	Općina Centar Sarajevo		1				1
70	27	Općina Bugojno		1				1
71	28	Općina Živinice			1			1
28		Ukupno	0	5	6	12	5	28
Zavodi, fondovi, agencije i javne ustanove								
72	1	Agencija za privatizaciju u FBiH		1				1
73	2	Agencija za vodno područje Jadranskog mora	1					1
74	3	Agencija za vodno područje rijeke Save	1					1
75	4	Federalni zavod MIO/PIO	1	1	1		1	4
76	5	Federalni zavod za zapošljavanje	1	1			1	3
77	6	JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo					1	1
78	7	Klinički centar Univerziteta u Sarajevu			1			1
79	8	UKC Tuzla				1		1
80	9	Klinički centar Mostar				1		1
81	10	Kantonalna bolnica Zenica				1		1
82	11	Kantonalna bolnica Bihać				1		1
83	12	Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica Drin				1		1

Red broj	Broj pojedinačnih revidiranih subjekata	Naziv subjekta revizije	godina koja se revidira					Ukupno
			2013	2014	2015	2016	2017	
84	13	Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica Bakovići				1		1
85	14	Služba za zapošljavanje ZEDO					1	1
86	15	Služba za zapošljavanje ZHK					1	1
87	16	Služba za zapošljavanje SBK					1	1
88	17	Služba za zapošljavanje HBK					1	1
89	18	Komisija za vrijednosne papire FBiH					1	1
90	19	Agencija za nadzor osiguranja FBiH					1	1
91	20	JU Dom zdravlja Jajce					1	1
92	21	JU za rehab.i banjsko liječenje Reumal Fojnica					1	1
93	22	JVŠU Univerzitet u Sarajevu					1	1
94	23	JVŠU Univerzitet Džemal Bijedić u Mostaru					1	1
95	24	JVŠU Univerzitet u Bihaću					1	1
96	25	JVŠU Sveučilište u Mostaru					1	1
97	26	JU Studentski centar Sarajevo					1	1
98	27	Fond za zaštitu okoliša FBiH				1		1
99	28	Fondacija za održivi razvoj OdRaz				1		1
100	29	Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom				1		1
101	30	Agencija za bankarstvo				1		1
102	31	Agencija za kontrolu i akreditaciju u zdravstvu FBiH-AKAZ				1		1
103	32	Regulatorna komisija za energiju FBiH-FERK				1		1
104	33	Institut za medicinsko vještačenje				1		1
105	34	Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo			1			1
106	35	Zavod zdravstvenog osiguranja BPK			1			1
107	36	Zavod zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona				1		1
108	37	Zavod zdravstvenog osiguranja Posavskog kantona				1		1
109	38	Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH	1	1			1	3
110	39	Zavod zdravstvenog osiguranja SBK					1	1
111	40	Zavod zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona				1		1

Red broj	Broj pojedinačnih revidiranih subjekata	Naziv subjekta revizije	godina koja se revidira					Ukupno
			2013	2014	2015	2016	2017	
112	41	Zavod zdravstvenog osiguranja USK					1	1
113	42	Zavod zdravstvenog osiguranja Zeničko dobojskog kantona				1		1
114	43	Zavod zdravstvenog osiguranja ŽHB			1			1
115	44	Zavod zdravstvenog osiguranja ZHŽ		1				1
44		Ukupno za grupu	5	5	5	17	19	51
Budžeti kantona								
116	1	Bosansko-podrinjski kanton	1		1			2
117	2	Hercegbosanski kanton (Kanton 10)	1	1	1			3
118	3	Hercegovačko-neretvanski kanton	1		1		1	3
119	4	Kanton Sarajevo	1	1	1		1	4
120	5	Posavski kanton		1	1			2
121	6	Srednjobosanski kanton	1	1	1		1	4
122	7	Tuzlanski kanton	1		1			2
123	8	Unsko-sanski kanton	1	1	1		1	4
124	9	Zapadno-hercegovački kanton	1		1		1	3
125	10	Zeničko-dobojski kanton	1		1			2
126	11	Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi HNK					1	1
127	12	Ministarstvo poljoprivrede, vodop.i šumarstva Posavskog kantona					1	1
128	13	Ministarstvo za rad i socijalnu politiku Tuzlanskog kantona					1	1
129	14	Ministarstvo za rad, soc. politiku, raseljena lica i izbj. Kantona Sarajevo					1	1
130	15	Ministarstvo za boračka pitanja Kantona Sarajevo					1	1
131	16	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike USK					1	1
132	17	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK					1	1
133	18	Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi ZHŽ					1	1
134	19	Ministarstvo finansija BPK					1	1
135	20	Ministarstvo znanosti, prosvjete,kulture i sporta HBŽ					1	1
136	21	Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona					1	1
21		Ukupno za grupu	9	5	10	0	16	40

Red broj	Broj pojedinačnih revidiranih subjekata	Naziv subjekta revizije	godina koja se revidira					Ukupno
			2013	2014	2015	2016	2017	
Javna preduzeća u Federaciji BiH								
137	1	B&H Airlines d.o.o Sarajevo	1					1
138	2	BH Gas d.o.o. Sarajevo		1				1
139	3	Ceste d.d. Mostar	1	1				2
140	4	JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar	1	1				2
141	5	JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo	1		1			2
142	6	JP BH Telecom d.d. Sarajevo	1		1			2
143	7	JP Ceste FBiH d.o.o. Sarajevo	1	1	1			3
144	8	JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo	1		1		1	3
145	9	JP Elektroprivreda HZHB d.d. Mostar	1		1		1	3
146	10	JP Hrvatska pošta d.o.o. Mostar	1		1			2
147	11	JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar	1		1			2
148	12	JP ŠPD ZDK doo Zavidovići		1				1
149	13	JP Šume Tuzlanskog Kantona doo Kladanj		1				1
150	14	JP Željeznice Federacije BiH d.o.o Sarajevo	1		1		1	3
151	15	Energoinvest dd Sarajevo				1		1
152	16	ZD RMU Zenica doo				1		1
153	17	ZD RMU Breza doo				1		1
154	18	ZD RMU Đurđevik doo				1		1
155	19	KJKP ZOI 84 Olimpijski centar Sarajevo				1		1
156	20	Šumarstvo Prenj d.d. Konjic				1		1
157	21	Coming JU za komunalne djelatnosti, Široki Brijeg				1		1
158	22	JP Broćanac d.o.o., Čitluk				1		1
159	23	JP Parkovi Mostar				1		1
160	24	KJKP Komunalac d.o.o. Tuzla				1		1
161	25	ZDRMU Gračanica doo Gornji Vakuf-Uskoplje					1	1
162	26	JP Međunarodni aerodrom Tuzla d.o.o. Tuzla					1	1
163	27	Registar vrijednosnih papira FBiH dd Sarajevo					1	1
164	28	JP Bosansko-podrinjske šume doo Goražde					1	1
165	29	JKP Komunalac d.o.o. Hadžići					1	1

Red broj	Broj pojedinačnih revidiranih subjekata	Naziv subjekta revizije	godina koja se revidira					Ukupno
			2013	2014	2015	2016	2017	
166	30	Elektronski računarski centar zdrav.i penzionog osiguranja ERSZIPO d.o.o. Sarajevo					1	1
167	31	Javno komunalno preduzeće d.o.o. Čapljina					1	1
168	32	KŠPD za gospodarenje šumama Sarajevo-šume d.o.o. Sarajevo					1	1
169	33	RMU Banovići					1	1
170	34	Rudnici boksita d.o.o. za eksploataciju rude Posušje					1	1
171	35	Međunarodna zračna luka d.o.o. Mostar					1	1
172	36	RTV Federacije BiH d.o.o. Sarajevo	1					1
173	37	Sarajevo putevi d.d. Sarajevo		1				1
174	38	ŠGD Hercegbosanske šume d.o.o. Kupres		1				1
175	39	ŠGD Šume Središnje Bosne Donji Vakuf		1				1
176	40	ŠPD USK Bosanska Krupa		1				1
40		Ukupno za grupu	12	10	8	10	14	54
176		Ukupno revidirano subjekata po godinama	52	52	51	73	80	308

* Za općine Zavidovići i Velika Kladuša u 2017. godini rađena revizija za 2016. i 2017. godinu
** Za Federalnu upravu policije za 2011. i 2012. godinu, sačinjen je jedan izvještaj za FMUP i FUP

Što se tiče revizije učinka, naredna tabela daje pregled obavljenih revizija u posljednjih 5 godina.

R.br.	Naziv izvještaja	Godina objave
1.	Planiranje Budžeta Federacije BiH	2017.
2.	Upravljanje smještajnim kapacitetima budžetskih korisnika FBiH	2017.
3.	Efikasnost postupka izdavanja građevinskih dozvola u lokalnoj upravi	2017.
4.	Upravljanje tekućom rezervom u javnom sektoru u FBiH	2016.
5.	Unaprjeđenje kapaciteta za planiranje razvojnih projekata u kantonima u FBIH	2016.
6.	Postupak donošenja pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u institucijama FBiH	2016.
7.	Uspostava i funkcionisanje interne revizije u javnom sektoru u FBiH	2016.

R.br.	Naziv izvještaja	Godina objave
8.	Praćenje poduzetih aktivnosti institucija na osnovu izvještaja „Planiranje visokog obrazovanja u FBiH“, „Upravljanje vremenom u procesu eksproprijacije nekretnina pri izgradnji dionice autoceste na Koridoru Vc“, Efikasnost nadležnih institucija u procesu plasiranja federalnih poticaja u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji“	2016.
9.	Unapređenje energetske efikasnosti u institucijama FBiH	2015.
10.	Određene mjere iz Federalnog plana upravljanja otpadom nisu implementirane u zadanim rokovima	2015.
11.	Upravljanje grantovima iz Budžeta FBiH prema rezultatima	2015.
12.	Trošenje javnih sredstava iz Budžeta FBiH za ugovore o djelu	2014.
13.	Podrška razvoju turizma Federacije BiH	2014.
14.	Nedovoljna obnova šuma u FBiH kao posljedica neefikasnog sistema upravljanja šumama	2014.
15.	Efikasnost prikupljanja javnih prihoda u postupku prinudne naplate po osnovu prodaje oduzete imovine u FBiH	2014.
16.	Prevencija poplava u Federaciji BiH	2013.
17.	Podrška u razvoju malog i srednjeg poduzetništva u FBiH	2013.

У Републици Српској у складу са чланом 58. Закона о систему интерних финансијских контрола („Службени гласник Републике Спрске“, број 91/16) у јавном скетору Републике Српске, министар финансија донио је два правилника која регулишу извјештавање у области интерне ревизије и система финансијског управљања и контроле, а то су:

1. Правилник о садржају извјештаја и начин извјештавања о систему финансијског управљања и контроле („Службени гласник Републике Спрске“, број 112/17);
2. Правилник о садржају извјештаја и начину извјештавања интерне ревизије („Службени гласник Републике Спрске“, број 96/17).

У складу са чланом 15. поменутог закона, руководилац субјекта дужан је да Централној хармонизацијској јединици (надаље: ЦЈХ) достави:

1. Полугодишњи извјештај о спровођењу планираних активности о успостављању и развоју система финансијског управљања и контрола, најкасније до краја јула текуће године и
2. Годишњи извјештај о спровођењу планираних активности у успостављању и развоју система финансијског управљања и контрола за претходну годину и план рада за текућу годину, најкасније до краја јануара.

Саставни дио годишњег извјештаја обавезно чине изјава у вези са достигнутим степеном развоја система интерних финансијских контрола у субјекту, као и изјава о планираним мјерама у наредној години за успостављење недостигнутог нивоа развоја. Из извјештаја, достављених ЦЈХ, је могуће видјети које контроле се спроводе у субјектима јавног сектора Републике Српске. У складу са чланом 41. Закона о систему интерних финансијских контрола, руководилац субјекта дужан је да ЦЈХ достави:

1. Полугодишњи извјештај о раду интерне ревизије и предузетим активностима на спровођењу датих препорука интерне ревизије, најкасније до краја јула текуће године и
2. Годишњи извјештај о раду интерне ревизије за претходну годину и план рада за текућу годину до краја јануара.

На основу ових извјештаја интерни ревизори из субјеката јавног сектора Републике Спрске обавјештавају ЦЈХ о постојању, те о ефикасности и ефективности контрола у њима.

У Републици Српској консолидовани годишњи извјештај за 2017. годину, који се односи на извјештавање о стању у подручју успостављања интерне ревизије, урађен је на основу годишњих извјештаја о интерној ревизији, који су доставили интерни ревизори запослени у субјектима јавног сектора Републике Српске, а у складу са формом и садржајем Обрасца годишњег извјештавања који прописује ЦЈХ - Правилником о садржају извјештаја и начину извјештавања интерне ревизије Спровођење активности на успостављању система финансијског управљања и контроле у субјектима јавног сектора Републике Српске. На дан 31.12.2017. године, функција интерне ревизије је успостављена у укупно 41 субјекту јавног сектора Републике Српске, на начин да је формирана јединица за интерну ревизију или је запослен један интерни ревизор.

Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u **Brčko distriktu BiH** svake godine vrši finansijsku reviziju:

a) javne uprave, Skupštine, pravosudnih institucija, javnih fondova, zavoda i drugih institucija koje se finansiraju iz budžeta Distrikta;
b) javnih preduzeća, preduzeća u kojima Distrikt ima vlasnički udio preko 50%;
c) institucija ili aktivnosti koje dobijaju budžetska sredstva ili donirana sredstva drugih nivoa vlasti iz zemlje i inostranstva bilo kao zajam ili nepovratna sredstva za Distrikt (član 11. Zakona o reviziji javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH).

Odredbama člana 13. pomenutog Zakona propisano je da:

1) Kancelarija provodi prereviziju u toku finansijske godine, uključujući praćenje primjene preporuka iz prethodnih revizija i analizu mjera preduzetih na osnovu tih preporuka;
2) Kancelarija, tokom obavljanja revizije, vrši uvid i analizira finansijske izvještaje i pripadajuće račune poslovanja institucija kod kojih se vrši revizija s ciljem procjene da li su finansijski izvještaji pouzdani i da li bilansi u potpunosti odražavaju rezultate izvršenja budžeta, kao i da li izvještaji o poslovanju sa određenim računima odražavaju rezultate izvršenja budžeta kod budžetskih korisnika;
3) Kancelarija procjenjuje da li rukovodioci institucija primjenjuju zakone i propise, da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene, ocjenjuje upravljanje finansijama, funkcije interne revizije i sistem interne kontrole;
4) Kancelarija svake godine provodi reviziju u skladu sa odredbama stavova 1, 2 i 3 ovog člana i daje mišljenje o finansijskim izvještajima, o planiranju i izvršenju godišnjeg budžeta, izvještajima i poslovanju institucija iz člana 11. ovog Zakona o reviziji javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH.

Kancelarija je dužna dostaviti konačan izvještaj instituciji u kojoj je vršena revizija kao i informaciju Skupštini i Vladi, u roku od 15 dana od dana dostavljanja primjedbi iz člana 16. Ukoliko je izvještaj negativan, dostavlja se i Tužilaštvu Brčko distrikta BiH (član 17. pomenutog Zakona).

Svi izvještaji Kancelarije su dostupni javnosti i objavljuju se na internet stranici Kancelarije, izuzev povjerljivih informacija, koje su određene Zakonom o reviziji javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH (član 20. pomenutog Zakona).

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

U okviru Ministarstva financija **Županije Posavske** formiran je Odjel za internu reviziju koji redovno obavlja reviziju proračunskih korisnika.

Do kraja 2015. godine u **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde** postojao je Ured za internu reviziju. Krajem 2015. godine Skupština Kantona je zakonom ukinula taj Ured i njegove nadležnosti je dodjelila Ministarstvu za finansije Bosansko-podrinjskog kantona Goražde. U okviru Ministarstva je formiran Odjel za internu reviziju koji redovno obavlja reviziju budžetskih korisnika u smislu ispitivanja postojanja i funkcionalnosti internih kontrola, usklađenosti poslovanja sa zakonskom regulativom, provjeru finansijskih transakcija i slično, te o tome obavještava Vladu BPK Goražde, ministra za finansije i revidirane budžetske korisnike. Odjel za internu reviziju Ministarstva za finansije BPK Goražde redovno dostavlja

Konsolidovani izvještaj o obavljenim revizijama Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva finansija FBiH.

U **Srednjobosanskom kantonu:**

- Budžetski korisnici još nisu postupili u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektrou u FBiH «Službene novine Federacije BiH», broj 38/16, međutim Odjel za internu reviziju je obavijestio Vladu Srednjobosanskog kantona o istom i važnosti postupanja po istom;
- Odjel za internu reviziju Ministarstva finansija SBK redovno obavlja reviziju budžetskih korisnika u smislu ispitivanja postojanja i funkcionalnosti internih kontrola, usklađenosti poslovanja sa zakonskom regulativom, provjeru finansijskih transakcija i slično, te o tome obavještava Vladu SBK, Ministra finansija i revidirane budžetske korisnike;
- Odjel za internu reviziju Ministarstva finansija SBK redovno dostavlja Konsolidovani izvještaj o obavljenim revizijama Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva finansija FBiH i
- Odjel za internu reviziju Ministarstva finasnija SBK sarađuje sa Uredom za reviziju institucija FBiH.

Na nivou **Hercegovačko - neretvanskog kantona** nemam uspostavljen sistem interne revizije, a interna kontrola provodi se unutar svake organizacijske jedinice po nalogu rukovodioca iste.

Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija **Županije Zapadnohercegovačke** sistematizirano je radno mjesto "*Stručni savjetnik za poslove interne revizije proračunskih korisnika-interni revizor"*, kojemu je u opisu poslova interna revizija korisnika proračuna Županije, sukladno zakonu i drugim propisima koji uređuju internu reviziju korisnika proračunskih sredstava, kao i izrada izvješća i informacija o aktivnostima interne revizije. Navedeno radno mjesto trenutno je upražnjeno.

68. (267) Dostavite informacije o specijaliziranim jedinicama policije, tužilaštava i sudova.

Na nivou **Bosne i Hercegovine**, u Kriminalističko-istražnom odjeljenju Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljem tekstu: SIPA) postoji Odsjek za sprečavanje i otkrivanje finansijskog kriminala i korupcije, koji je, između ostalog zadužen za provođenje istraga krivičnih djela obuhvaćenih glavom XVIII i XIX Krivičnog zakona BiH. Također, u regionalnim kancelarijama SIPA-e, sistematizovana su radna mjesta istražioca za sprečavanje i otkrivanje finansijskog kriminala i korupcije, koji su, pored ostalog, zaduženi za provođenje istraga koruptivnih krivičnih djela i krivičnih djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti.

Granična policija Bosne i Hercegovine, sistematizacijom nema predviđene specijalizirane jedinice, koje su nadležne za borbu protiv korupcije. Organizacione jedinice Ured za profesionalne standarde i unutarnju kontrolu i Centralni istražni ured, provode aktivnosti u borbi protiv korupcije u okviru svojih redovitih aktivnosti.

U 2014. godini Parlament **Federacije BiH** usvojio je Zakon o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH" broj: 59/14), koji je stupio na snagu 01.08.2014. godine, a trebao se početi primjenjivati od 01.02.2015. godine.

Vlada Federacije BiH je u februaru 2016. godine uputila Parlamentu Federacije BiH na razmatranje i usvajanje Prijedlog Zakona o izmjenama Zakona o suzbijanju korupcije i organiziranog kriminala u kojem je predložen novi početak primjene ovog zakona i to 01.07.2017. godine.

Parlament Federacije BiH, u toku 2016. godine, nije usvojio predložene izmjene u pogledu utvrđivanja datuma početka primjene Zakona, pa se zbog proteka vremena, neobezbijeđenja prostora i budžetskih sredstava za rad Posebnog odjela, Zakon nije počeo primjenjivati ni od 01.07.2017. godine.

Krajem 2017. godine Vlada Federacije BiH, donošenjem Zaključka od 10.11.2017. godine, intenzivirala je aktivnosti na stvaranju uslova za početak primjene Zakona o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u Federaciji BiH i uspostavi posebnih odjela Federalnog tužilaštva Federacije BiH i Vrhovnog suda Federacije BiH, kojim Zaključkom je naloženo Službi za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH (u saradnji sa Sekretarijatom VSTV-a BiH i Sudskom policijom Federacije BiH) iznalaženje prostora za smještaj svih kapaciteta Posebnih odjela, te su također, obezbjeđena budžetska sredstva za upošljavanje 10 federalnih tužilaca, 15 državnih službenika i 10 namještenika za potrebe Posebnog odjela Federalnog tužilaštva Federacije BiH.

Međutim, s obzirom da ni do danas problem smještaja nije riješen, te da nisu popunjeni predviđeni kadrovski kapaciteti, posebni odjeli Federalnog tužilaštva Federacije BiH i Vrhovnog suda Federacije BiH nisu počeli sa radom.

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine nema Posebni odjel za korupciju, organizirani i međukantonalni kriminal, u smislu specijalizirane jedinice. Procesuiranje predmeta za krivična djela korupcije i organiziranog kriminala odvija se u krivičnom odjeljenju Vrhovnog suda FBiH u žalbenom postupku.

Federalna uprava policije, osim organizacione jedinice pod nazivom Odjeljenje za borbu protiv organizacionog kriminala i korupcije, nema posebnu specijalizovanu jedinicu za privredni kriminal i korupciju.

У **Републици Српској,** Закон о сузбијању корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала донесен је у фебруару 2016. године („Службени гласник Републике Српске, број 39/16). У циљу имплементације закона у оквиру Министарства унутрашњих послова Републике Српске формирана је *Управа за организовани и тешки криминалитет* која заједно са Управом криминалистичке полиције, односно Јединицом за привредни криминалитет и корупцију, ради на питањима борбе против корупције.

Што се тиче тужилаштва, на основу Закона о сузбијању корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала успостављено је *Посебно одјељење за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала у Републичком тужилаштву Републике Српске*.

Такође, што се тиче судова, у складу са истим законом, у оквиру Окружног суда у Бањалуци основано је *Посебно одјељење за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала, које ја надлежно за територију цијеле Републике Српске*.

Tužilaštvo **Brčko distrikta BiH** organizirano je u dvije osnovne organizacione jedinice: Tužilački odjel i Administrativni odjel. Osnovne nadležnosti Tužilaštva izvršavaju, u okviru Tužilačkog odjela, nosioci tužilačkih funkcija, kako slijedi:

a) glavni tužilac;
b) zamjenik glavnog tužioca i
c) tužioci.

Tužilački odjel čine niže organizacione jedinice specijalizirane za procesuiranje pojedinih grupa krivičnih djela, kako slijedi:

a) Odsjek za ratne zločine;
b) Odsjek za privredni, finansijski i organizirani kriminal;
c) Odsjek za opći kriminal.

Odsjek čine odgovarajući broj tužilaca, stručnih saradnika i pripravnika. Glavni tužilac u svaki odsjek raspoređuje uposlenike u skladu sa njihovim stručnim sposobnostima i iskustvom, posebno vodeći računa o iskustvu tužilaca u radu po pojedinim vrstama krivičnih predmeta i specijalizaciji koja je rezultat edukacije.Broj tužilaca i stručnih saradnika u svakom odsjeku utvrduje se godišnjim planom rada.Utvrđeni raspored može se mijenjati premještajem tužilaca i stručnih saradnika iz jednog odsjeka u drugi u zavisnosti od objektivnih potreba. Glavni tužilac može bez obzira na utvrđeni djelokrug rada odsjeka i ustaljeni način zaduživanja predmeta rasporediti u određeni odsjek predmet iz djelokruga rada drugog odsjeka odnosno tužioca.

U okviru Odsjeka za privredni kriminal izvršava se funkcija Tužilaštva u odnosu na krivična djela:

a) protiv privrede, poslovanja i sigurnosti platnog prometa;
b) iz oblasti poreza;
c) podmićivanja i krivična djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti;
d) druga krivična djela izvršena od više lica, koja čine grupu za organizirani kriminal.

Planom rada Tužilaštva Brčko distrikta BiH za 2018.godinu u ovaj odsjek raspoređena su dva nosioca tužilačkih funkcija (od ukupno osam koji zadužuju istražne predmete), i to: zamjenik glavnog tužioca i jedan tužilac, te dva stručna saradnika (od ukupno pet izvršilaca na ovoj poziciji).

U okviru sudova u Brčko distriktu BiH ne postoje specijalizirane jedinice, odnosno specijalizirane sudije koje rade konkretne predmete. Ove predmete rješavaju, u pravilu, sudije koje su u sastavu krivično-prekršajnih odjeljenja. Krivično-prekršajno odjeljenje Osnovnog suda Brčko distrikta BiH čine troje sudija, a krivično-prekršajno odjeljenje Apelacionog suda Brčko distrikta BiH, takođe, čine troje sudija.

U Policiji Brčko distrikta BiH borba protiv korupcije u nadležnosti je Jedinice kriminalističke policije, odnosno u okviru ove jedinice - Odsjeka za sprečavanje i suzbijanje privrednog kriminaliteta i korupcije i finansijske istrage. Prema važećem Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Policije Brčko distrikta BiH u navedenom Odsjeku je zaposleno ukupno 5 istražilaca (3 viša i 2 starija istražioca) i rukovodilac odsjeka.

Slijede informacije dostupne za **kantone**:

U Ministarstvu unutrašnjih poslova **Unsko-sanskog kantona** u sastavu Uprave policije postoji Odsjek za sprečavanje privrednog, kompjuterskog kriminala i korupcije.

Uprava policije MUP-a **Županije Posavske,** u svojoj organizacionoj strukturi nema specijalizirane policijske jedinice po pitanju borbe protiv korupcije.

U Ministarstvu unutrašnjih poslova **Zeničko-dobojskog kantona** ne postoji specijalizirana jedinica (visok nivo specijalizacije) koja se isključivo bavi rasvjetljavanjem krivičnih djela u vezi sa privrednim krimunalitetom i korupcijom. Ove poslove obavljaju policijski službenici u Odsjeku za privredni kriminalitet i korupciju.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde** ne postoje specijalizirane jedinice policije, tužilaštva i sudova.

U sklopu MUP-a **SBK**/KSB postoji poseban Odsjek za gospodarski kriminalitet i korupciju. MUP-a SBK/KSB je u vremenskom razdoblju od 2014. god do kraja 2016. god. uputio je osam (8) policijskih službenika na osam (8) seminara koji tretiraju problematiku korupcije. Policijski službenici su prilikom svoga školovanja na Policijskoj akademiji i Fakultetu za kriminalistiku imali specijalističku obuku i stjecali su potrebno znanje kroz teme; Borba protiv korupcije i organiziranog kriminala, Oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelima, sprječavanje korupcije i izrade strategije i akcijskog Plana za borbu protiv korupcije, Uspostava mehanizma suradnje i koordinacije u borbi protiv korupcije u BiH, Procesuiranje organiziranog kriminala i korupcije i položaj pravosuđa u društvu. Policijski službenici MUP-a SBK/KSB su dana 07.04.2016. god. u Vitezu prisustvovali obuci koju je organizirala državna Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije. Naglašavamo da Uprava policije MUP-a SBK/KSB ima donešen akcijski Plan borbe protiv korupcije br: 02/1-1-04-2/207/13 od 03.10.2013. god.

Ministarstvo unutrašnjih poslova **Hercegovačko-neretvanskog kantona** je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta propisao organizacionu jedinicu u Sektoru uniformisane policije- Jedinica za podršku. Također, Uprava policije Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona je uspostavila za PU Mostar, PU Čapljina i Konjic – Interventnu jedinicu, čiji su zadaci spriječavanje nereda u većem obimu i osiguranje javnih skupova na području Hercegovačko-neretvanskog kantona.

U Upravi policije Ministarstva unutarnjih poslova **Županije Zapadnohercegovačke** ne postoji specijalizirana ustrojbena jedinica (visok stupanj specijalizacije) koja se bavi isključivo rasvjetljavanjem kaznenih djela u vezi sa gospodarskim kriminalitetom i korupcijom. Poslove u svezi sa kaznenim djelima gospodarskog kriminaliteta i korupcije obavljaju policijski službenici Kriminalističko-istražnog odsjeka u sklopu Sektora kriminalističke policije MUP-a ŽZH. U Županijskom sudu nema specijalnih odjeljenja.

U Upravi policije Ministarstva unutrašnjih poslova **Kantona Sarajevo**, ne postoji posebna visokospecijalizirana jedinica koja se isključivo bavi rasvjetljavanjem krivičnih djela u vezi sa privrednim kriminalom i korupcijom, a ove poslove obavljaju policijski službenici iz Odjeljenja za privredni kriminal pri Sektoru kriminalističke policije. Unutar Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo, u sklopu Sektora za policijsku podršku propisane su i djeluju Jedinica za

policijsku podršku i Jedinica za specijalističku podršku. Njihova namjena je sprečavanje narušavanja javnog reda i mira i drugi poslovi i zadaci iz nadležnosti unutrašnjih poslova.
U MUP-u **K10** ne postoji specijalizirana jedinica za borbu protiv korupcije.

69. (267) Objasnite da li postoji procjena učinka znanja stečenog kroz obuku na rad agencija za provedbu zakona, tužilaca ili sudija.

U **Bosni i Hercegovini** u okviru *Državne agencije za istrage i zaštitu* (u daljem tekstu: SIPA), odnosno Sektora za administraciju i unutrašnju podršku postoji Odsjek za kadrovske poslove, razvoj ljudskih resursa i obuke, koji koordiniše i provodi obuke zaposlenih u Agenciji i u tom smislu ostvaruje neophodnu saradnju i koordinaciju sa agencijama nadležnim za obuku zaposlenih u institucijama BiH, obavlja administrativne poslove o upućivanju zaposlenih na seminare i obuke u BiH ili inostranstvu i drugo. Policijski službenici nakon okončane obuke, kursa, edukacije ili seminara obavezni su popuniti i Odsjeku za kadrovske poslove, razvoj ljudskih resursa i obuke dostaviti povratnu informaciju o provedenoj obuci popunjavanjem obrasca o ocjenjivanju obuke. Svrha ovih povratnih informacija je buduće poboljšanje kvaliteta i svrsishodnosti obuke koja je organizovana. Navedene povratne informacije koriste se za pripremu i izbor budućih sadržaja obuke.

Granična policija Bosne i Hercegovine je u suradnji sa Agencijom za školovanje i stručno usavršavanje kadrova učestvovala u izradi Nastavnog plana i programa u oblasti borbe protiv korupcije u Graničnoj policiji BiH. Na osnovu odobrenog Nastavnog plana obuku za multiplikatore iz ove oblasti u Agenciji za školovanje i stručno usavršavanje kadrova je prošlo 14 policijskih službenika, koji su stekli certifikate multiplikatora za izvođenje obuke iz ove oblasti. Obučeni multiplikatori su izveli obuku u svojim organizacionim jedinicama. Procjena učinka same obuke je vršena na način da su korišteni ulazno/izlazni testovi i obrasci evaulacije (koji su prije izvođenja obuke dostavljeni od strane USDOJ/ICITAP), te su u pogledu učinka same obuke svi učesnici obuke na izlaznom testu pokazali dosta bolje znanje u odnosu na ulazni test. Procjene učinka znanja stečenog kroz obuku na rad u Graničnoj policiji BiH nije vršena.

Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova na osnovu dostavljenih planova stručnog osposobljavanja i usavršavanja iz policijskih tijela BiH (Granična policija BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH), organizuje i provodi različite oblike stručnog osposobljavanja i usavršavanja policijskih službenika BiH. Do sada je iskazana potreba Granične policije BiH za obukom iz oblasti borbe protiv korupcije.

Shodno navedenom, Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova je organizovala dvije obuke (Borba protiv korupcije u Graničnoj policiji BiH i Metodičko-didaktička obuka) za 14 policijskih službenika Granične policije BiH koji su stekli znanja i vještine za multiplikatore iz predmetne oblasti. Cilj organizovanja ovoga tipa obuke je da certifikovani policijski službenici multipliciraju usvojena znanja iz oblasti borbe protiv korupcije unutar svojih organizacijskih jedinica, tj. na krajnje korisnike obuke.

Procjeni učinka predmetne obuke trebala bi biti reflektovana na učinak te na kvalitet rada Granične policije BiH.

U **Federaciji BiH**, u federalnoj upravi policije ne postoji procjena učinka stečenog znanja kroz obuke. Pripadnici ove Uprave znanja stečena kroz obuke koriste prilikom obavljanja poslova i zadataka iz svoje nadležnosti.

У **Републици Српској**, Министарство правде Републике Српске, као носилац свих антикоруптивних активности у Републици Српској, реализовало је обуке за представнике тужилаштава и судова у области израде и имплементације планова интегритета, затим у области примјене Закона о заштити лица која пријављују корупцију („Службени гласник Републике Српске“, број 62/17), с обзиром да Закон прописује и екстерну-судску заштиту, те је у том смислу неопходна специјализација судија који поступају у таквим предметима. С тим у вези, процјена стечених знања која најпоузданије подаци о томе биће оперативни након окончања поднијетих тужби надлежним судовима за заштиту од стане лица која трпе штетне посљедице због пријаве корупције.

У Републици Српској постоји процјена учинка знања стеченог кроз обуку за рад у агенцијама за спровођење закона. Процјена учинка се састоји од неколико сегмената и нивоа, у зависности од нивоа и садржаја обуке, односно да ли се ради о основној, стручној, перманентној или специјалистичкој обуци.

Када је у питању основна обука кадета за полицијске службенике која се реализује на Полицијској академији, процјена учинка се реализује шест мјесеци након обуке кроз тзв. рефлексивну фазу у трајању, од 7 дана, у оквиру које кадети практично демонстрирају и стручно елаборирају конкретну програмску ситуацију засновану на елементима интервентне ситуације коју су имали током претходног стручног оспособљавања – приправничког рада у полицијским станицама МУП РС. Демонстриратни и образложени ефекат обуке се оцјењује као задовољава или незадовоаљава.

Када је у питању стручна обука полицијских службеника, Наставним планом и програмом сваке стручне обуке, без обзира на то да ли се реализује у виду семинара, курсева, радионца, интерактивних облика едукације или на други начин, дефинисан је облик процјене учинка који се најчешће састоји у виду "излазног" теста, што је претежније код семинара, док је код радионица и курсева претежнија демонстрација конкретног процеса рада који је предмет курса или радионице. Међутим, имајући у виду да полицијски службеници учествују у многобројним облицима стручног усавршавања, не може се унифицирати модел, односно метод јединствене процјена њиховог учинка.

Поред наведених облика процјене учинка, сви полицијски службеници пролазе кроз једногодишње тестирање усвојености основних (базичних) знања релевантних за рад на одређеним полицијским пословима, као и специјалистичких знања, вјештина и ставова релевантних за рад на линији рада на којој су запослени у моменту тестирања. Тестирање се спроводи једном годишње, на крају календарске године, и обавезни су му приступити и задовољити сви полицијски службеници полицијских станица и полицијских управа.

Tužioci i sudije iz **Brčko distrikta** BiH obuku iz ove oblasti pohađaju preko entitetskih Centara za edukaciju sudija i tužilaca. Ne postoji posebna procjena učinka znanja stečenog kroz obuku. U *Policiji Brčko distrikta* BiH nije zvanično vršena procjena učinka znanja stečenog krog obuke na rad ove policijske agencije, međutim analizirajući ostvarene rezultate rada Odsjeka za sprečavanje i suzbijanje privrednog kriminaliteta i korupcije i finansijske istrage u poslednje tri godine, evidentan je porast broja rasvijetljenih krivičnih djela iz ove oblasti.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Unsko-sanski kanton - Odgovor na navedeno pitanje je u nadležnosti Agencija za provođenje zakona i VSTV-a.

U **Posavskom kantonu** ne postoji procjena učinka znanja stečenog kroz obuku.

Zeničko-dobojski kanton, ne vrši se procjena učinka znanja stečenog kroz obuku.

Bosansko-podrinjski kanton, ne vrši se procjena učinka znanja stečenog kroz obuku.

Srednjobosanksi kanton - Ne vrši se procjena učinka znanja stečenog kroz obuku.

Hercegovačko-neretvanski kanton - Odgovor na navedeno pitanje je u nadležnosti Agencija za provođenje zakona i VSTV-a.

U Upravi policije MUP-a **Kantona Sarajevo,** procjena učinka znanja stečenog kroz obuku se vrši kroz testiranja policijskih službenika po završetku redovne godišnje permanentne obuke, u koju su uključeni policijski službenici, rukovodni policijski službenici srednjeg i višeg nivoa rukovođenja. Uprava policije MUP-a Kantona Sarajevo u toku godine provodi permanentnu obuku policijskih službenika od čina "policajac" zaključno sa činom "Mlađi inspektor" i naprednu obuku od čina "Inspektor" zaključno sa činom "Viši inspektor". Nakon ovih obuka vrši se procjena znanja i stručnosti polaznika navedenih obuka. Daljnije informacije o permanentnoj obuci sadržane su u odgovoru na pitanje broj 60.

70. (291) Navedite prosječno trajanje krivičnih postupaka u predmetima povezanim s korupcijom.

Nivo vlasti **Bosne i Hercegovine,** dostavlja podatke po nivoima o prosječnom trajanju krivičnih postupaka za krivična djela sa liste koruptivnih krivičnih djela koju je usvojio VSTV. U ovu listu nisu uključeni podaci o presudama za krivično djelo organizovanog kriminala sa elementima korupcije. Podaci o prosječnom trajanju postupaka u tužilaštvima prikazani su prema načinu završetka krivičnog postupka. Podaci o prosječnom trajanju postupaka u sudovima prikazani su u odnosu na pravosnažno završene predmete.

Prosječno trajanje krivičnih postupaka u predmetima povezanim s korupcijom u tužilaštvima u 2017. godini

Oznaka faze predmeta	Godina završetka predmeta	Nivo	Način završetka predmeta/tužilačka odluka	Ukupan broj predmeta	Trajanje faze predmeta (prosjek)
KTK	2017	BOSNA I HERCEGOVINA	NESPROVOĐENJE ISTRAGE	62	254
			OBUSTAVLJANJE ISTRAGE	23	579
			PODIZANJE OPTUŽNICE	9	417
			ZAVRŠENO NA DRUGI NAČIN	38	110
		BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	OBUSTAVLJANJE ISTRAGE	4	104
			PODIZANJE OPTUŽNICE	16	255
		FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	NESPROVOĐENJE ISTRAGE	322	424
			OBUSTAVLJANJE ISTRAGE	81	803
			PODIZANJE OPTUŽNICE	146	604
			ZAVRŠENO NA DRUGI NAČIN	49	563
		REPUBLIKA SRPSKA	NESPROVOĐENJE ISTRAGE	241	74
			OBUSTAVLJANJE ISTRAGE	42	408
			PODIZANJE OPTUŽNICE	67	175
			ZAVRŠENO NA DRUGI NAČIN	73	298
UKUPNO				**1173**	**364**

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

1. Trajanje predmeta u tužilaštvima računa se od dana zaprimanja prijave do dana donošenja tužilačke odluke.
2. "Završeno na drugi način" je način završetka predmeta iz procesnih razloga.

To mogu biti slijedeći slučajevi: predmet se spaja sa drugim predmetom, predmet se ustupa drugom tužilaštvu, tužilaštvo nije stvarno ili mjesno nadležno, u toku istrage došlo je do prekvalifikacije krivičnog djela iz razloga što je u toku istrage utvrđeno da se ne radi o koruptivnom krivičnom djelu već o nekom drugom krivičnom djelu.

Prosječno trajanje krivičnih postupaka u predmetima povezanim s korupcijom u sudovima u 2017. godini

Entitet	Ukupan broj završenih predmeta kod kojih je evidentirana pravosnažnost	Prosječno trajanje predmeta od potvrđivanja optužnice do evidentiranja pravosnažnosti u danima
BOSNA I HERCEGOVINA	4	443
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	9	578
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	74	482
REPUBLIKA SRPSKA	51	359
UKUPNO	138	442

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Nije u nadležnosti **Federacije Bosne i Hercegovine** da dostavlja odgovor.

У Републици Српској према подацима Републичког јавног тужилаштва Републике Српске, Посебног одјељења за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала и Система за аутоматско управљање предметима у јавним тужилаштвима просјечно трајање предмета је око годину дана.

Podaci čiji je izvor Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH relevantni su odgovoru koji se odnosi na nivo **Brčko distrikta BiH.**

U **Unsko-sanskom kantonu,** prosječna dužina trajanja predmeta korupcije za period 2018. godine kod ovog Tužilaštva je u fazi prijave 193 dana, dok je prosječna dužina trajanja istrage 134 dana.

U **Zapadnohercegovačkom kanton**u, Županijski sud kao prvostupanjski sud u svom radu nije imao niti jedan kazneni predmet povezan s kaznenim djelima korupcije.

Nema takvih predmeta u Općinskom sudu u Ljubuškom.

Uprava policije MUP-a **Kantona Sarajevo** u krivičnim istragama i predmetima povezanim sa korupcijom provodi predistražne i eventualno naložene istražne radnje pod nadzorom tužioca Kantonalnog tužilaštva Sarajevo. Kantonalni tužilac odlučuje o dužini trajanja istrage, odnosno o činjenicama kada će sačinjavati optužni prijedlog čime se okončava istraga, a kompletan krivični postupak traje onoliko koliko je potrebno da se određenom licu za određeno krivično djelo izrekne pravosnažna presuda.

OSNOVNA PRAVA

I. MATERIJALNA PRAVA

71. (292) U sljedeću tabelu unesite ustavne odredbe za zaštitu osnovnih prava na svim nivoima vlasti.

Bosna i Hercegovina

Osnovna prava	Državni nivo
	" U Ustava BiH u "Član II Ljudska prava i osnovne slobode, 1. Ljudska prava Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tu svrhu postoji Komisija za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, što je predviđeno u Aneksu 6 Opšteg okvirnog sporazuma. 2. Međunarodni standardi. Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. 3. Katalog prava Sva lica na teritoriji BiH uživaju ljudska prava i slobode iz stave 2. ovog člana, što uključuje:
a) Pravo na život	Član II 3. a)
b) Pravo lica da ne bude podvrgnuto mučenju niti nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni	Član II 3. b)
c) Pravo lica da ne bude držano u ropstvu ili potčinjenosti, ili na prisilnom ili obaveznom radu	Član II 3. c)
d) Pravo na ličnu slobodu i sigurnost	Član II 3. d)
e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom	Član II 3. e)
f) Pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku	Član II 3. f)
g) Slobodu misli, savjesti i vjere	Član II 3. g)
h) Slobodu izražavanja,	Član II 3. h)
i) Slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja s drugima	Član II 3. i)
j) Pravo na brak i zasnivanje porodice	Član II 3. j)
k) Pravo na imovinu	Član II 3. k)
l) Pravo na obrazovanje	Član II 3. l)
m) Pravo na slobodu kretanja I prebivališta	Član II 3. m)
4. Nediskriminacija Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima	Član II 4.

Osnovna prava	Državni nivo
navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.	
5. Izbjeglice i raseljena lica Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Oni imaju pravo, u skladu s Aneksom 7 Opšteg okvirnog sporazuma, da im se vrati imovina koje su bili lišeni za vrijeme neprijateljstava od 1991. i da dobiju kompenzaciju za svu takvu imovinu, koja im ne može biti vraćena. Sve obaveze ili izjave u vezi sa takvom imovinom, koje su date pod prisilom, ništave su.	Član II 5.

Federacija BiH

Osnovna prava	Federacija BiH

Sve osobe na teritoriji Federacije uživaju slijedeća prava	(Ustavne odredbe) Poglavljem II Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, regulisana su ljudska prava i osnovne slobode. Načela, prava i slobode koji su utvrđeni u članu II Ustava Bosne i Hercegovine primjenjuju se na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine. Odredbe člana II.A.2. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine se odnose na Federaciju Bosne i Hercegovine. Ustavne odredbe za zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda glase: **Član II.A.2.** Federacija će osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu ovog ustava. Posebno: 1. Sve osobe na teritoriji Federacije uživaju prava na: a) život; b) slobodu, stim da su hapšenje i pritvaranje dopušteni samo u skladu sa zakonom; c) jednakost pred zakonom; d) zabranu svake diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, polu, jeziku, religiji ili vjerovanju, političkim ili drugim uvjerenjima, nacionalnom ili socijalnom porijeklu; e) pravičan krivični postupak; f) zabranu mučenja, okrutog ili nehumanog postupanja ili kažnjavanja; g) privatnost; h) slobodu kretanja; i) azil, j) zaštitu obitelji i djece; k) imovinu; l) osnovne slobode: slobodu govora i štampe; slobodu mišljenja, savjesti i uvjerenja; slobodu religije, uključujući privatno i javno vjeroispovjedanje; slobodu okupljanja; slobodu udruživanja, uključujući slobodu osnivanja i pripadanja sindikatima i slobodu neudruživanja; slobodu na rad; m) obrazovanje; n) socijalnu zaštitu; o) zdravstvenu zaštitu; p) prehranu; q) utočište; i r) zaštitu manjina i potencijalno ugroženih grupa; 2. Svi građani uživaju slijedeća prava: a) pravo na osnivanje i pripadanje političkim partijama; i b) politička prava: da učestvuju u javnim poslovima; da imaju jednak pristup javnim službama; da biraju i da budu birani. **Član II.A.3** Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo slobodnog povratka u prebivališta iz kojih su prognani. **Član II.A.4** Sve osobe imaju pravo, u skladu s Aneksom VII Općeg okvirnog sporazuma na povrat ukupne imovine koje su lišene tokom etničkog progona i neprijateljstva od 1991. godine, te na nadoknadu ukupne imovine koja im se ne može povratiti.

	Svi iskazi i obaveze date i preuzete pod prisilom, posebno one što se odnose na odricanje od prava na zemlju i drugu imovinu, ništavne se. Ostvarivanje prava iz stava 1. ovog člana uredit će se federalnim zakonodavstvom. ***Aneks Ustava Federacije Bosne i Hercegovine*** **Instrumenti za zaštitu ljudskih prava koji imaju pravnu snagu ustavnih odredaba** 1. Konvencija o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida, 1948. 2. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, 1948. 3. Ženevske konvencije I-IV. o zaštiti žrtava rata, 1949. i Ženevski dopunski protokoli I-II., 1977. 4. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljenih sloboda i dopunski protokol , 1950. 5. Konvencija o pravnom statusu izbjeglica, 1951. i dopunski protokoli, 1966. 6. Konvencija o nacionalnosti udatih žena, 1957. 7. Konvencija o smanjenju broja apatrida, 1961. 8. Evropska socijalna povelja, 1961. i dopunski protokol 1. 9. Međunarodna konvencija o eliminaciji svih vrsta rasne diskriminacije, 1965. 10. Međunarodni ugovor o građanskim i političkim pravima, 1966. i pripadajući mu Opcionalni protokoli,1989. 11. Međunarodni ugovor o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, 1966. 12. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979. 13. Deklaracija Ujedinjenih naroda o eliminiranju svih vrsta netolerancije i diskriminacije na osnovu vjere i vjeroispovijesti, 1981. 14. Konvencija protiv mučenja i drugih vrsta okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, 1984. 15. Evropska konvencija o sprječavanju mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, 1987. 16. Konvencija o pravima djeteta, 1989. 17. Konvencija o pravima radnika na privremenom radu u inozemstvu i članova njihovih obitelji, 1990. 18. Dokument sastanka u Kopenhagenu Konferencije o ljudskoj dimenziji KESS-a, Poglavlje IV, 1990. 19. Preporuke parlamentarne skupštine Evropskog savjeta o pravima manjina, paragrafi 10-13, 1990. 20. Deklaracija Ujedinjenih naroda o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim ili jezičkim manjinama, 1992. 21. Evropska povelja o regionalnim jezicima i jezicima manjina, 1992. 22. Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina iz 1994.95) **Član VII.3** Međunarodni ugovori i drugi sporazumi koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i Federaciji, te opća pravila međunarodnog prava čine dio zakonodavstva Federacije. U slučaju nesaglasnosti međunarodnog ugovora, odnosno sporazuma i zakonodavstva, preovladava međunarodni ugovor, odnosno sporazum. **Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda**

	Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda su ustavno definisani na slijedeći način: ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnim, izvršnim i pravosudnim organima vlasti; identitet jednog konstitutivnog naroda; ustavni amandmani; organizacija organa javne vlasti; jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka; obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno naslijeđe; teritorijalna organizacija; sistem javnog informisanja i druga pitanja koja bi se tretirala kao pitanja od vitalnog nacionalnog interesa, ukoliko tako smatra 2/3 jednog od klubova delegata konstitutivnih naroda u Domu naroda **(Amandman XXXVII na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine).**

Република Српска

Основна права у уставу Републике Српске	Република Српска
Право на живот	Члан 11.
Слобода и лична безбиједност	Члан 12.
Право на људско достојанство, тјелесни и духовни интегритет	Члан 13.
Забрана мучења, свирепог, нехуманог или понижавајућег поступања	Члан 14.
Забрана незаконитог лишавања слободе	Члан 15.
Право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом и другим државним органом и организацијом	Члан 16.
Право на накнаду штете коју му незаконитим или неправилним радом нанесе службено лица или државни орган, односно организација која врши јавна овлашћења	Члан 17.
Право на правично суђење лицу оптуженом за кривично дјело	Члан 18.
Право на одбрану	Члан 19.
Право да нико не буде кажњен за дјело које, прије него што је учињено, није било законом предвиђено као кажњиво дјело, нити му се може изрећи казна која за то дјело није законом била предвиђена	Члан 20.
Слобода кретања, настањивања и боравка на територији Републике Српске, право на слободно напуштање територије и право на враћање	Члан 21.
Слобода и тајност дописивања и других облика општења	Члан 22.
Право на заштиту тајности података о личности	Члан 23.
Право на неповредивост стана	Члан 24.
Слобода мисли и опредјељења, савјести и увјерења, као и јавног изражавања мишљења	Члан 25.
Слобода штампе и других средстава јавног обавјештавања	Члан 26.
Право на слободу научног, културног и умјетничког стварања	Члан 27.
Слобода вјероисповјести	Члан 28.
Право грађанина који је навршио 18 година живота да бира и да буде биран	Члан 29.
Право на мирно окупљање и јавни протест	Члан 30.
Слобода политичког организовања и дјеловања у складу са законом	Члан 31.
Право на јавно изношење мишљења о раду државних и других органа и организација, да им подносе представке, петиције и приједлоге и да на њих добију одговор	Члан 32.
Право да учествују у обављању јавних послова и под једнаким условима буду примљени у јавну службу	Члан 33.
Слобода изражавања националне припадности и културе и право употребе свог језика и писма	Члан 34.
Право на здраву животну средину	Члан 35.
Право породице, мајке, дјеце и родитеља	Члан 36.

Право на заштиту здравља	Члан 37.
Право на школовање под једнаким условима	Члан 38.
Право на рад и слободу рада и забрана принудног рада	Члан 39.
Право на ограничено радно вријеме, дневни и седмични одмор, плаћени годишњи одмор и одсуства, у складу са законом и колективним уговорима	Члан 40.
Слобода синдикалног организовања и дјеловања.	Члан 41.
Право на штрајк, под условима утврђеним законом	Члан 42.
Право на материјално обезбијешење за вријеме привремене неспособности за рад	Члан 43.
Странци имају људска права и слободе утврђене уставом и друга права утврђена законом и међународним уговорима	Члан 44.
Права и слободе зајамчени овим уставом не могу се одузети ни ограничити	Члан 48.

Brčko distrikt BiH

Osnovna prava	Brčko distrikt
Osnovna prava u Statutu Brčko distrikta BiH	Član 13 stav (1) Statuta Brčko distrikta BiH propisuje osnovna prava i obaveze: (1) Svako ima pravo da uživa sva prava i slobode garantovane Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, ovim statutom i zakonima Distrikta, bez diskriminacije po bilo kom osnovu, uključujući diskriminaciju po osnovu pola, rase, seksualnog opredjeljenja, boje kože, jezika, vjeroispovijesti, nacionalnog ili socijalnog porijekla, političkog ili drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovinskog stanja, rođenja ili drugog statusa. Posebno, svako ima pravo pristupa svim javnim institucijama i objektima u Distriktu; pravo da se slobodno kreće i određuje svoje mjesto prebivališta, poslovanja ili rada na cijeloj teritoriji Distrikta; pravo da kupuje i prodaje pokretnu i nepokretnu imovinu u skladu sa zakonom.

Kantoni

Osnovna prava	Kanton 1	Kanton 2	Kanton 3	Kanton 4	Kanton 5	Kanton 6	Kanton 7	Kanton 8	Kanton 9
Pravo na život, Pravo na slobodu s tim da su hapšenje i pritvaranje dopušteni samo u skladu sa zakonom Jednakost pred zakonom Zabranu svake diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, polu, jeziku, religiji ili vjerovanju, političkim ili drugim uvjerenjima, nacionalnom i socijalnom porijeklu Pravičan krivični postupak Zabranu mučenja, okrutog ili nehumanog postupanja ili kažnjavanja Privatnost Slobodu kretanja Azil Zaštitu obitelji i djece Imovinu,	U članu 1. poglavlje II Ustava Unsko-sanskog kantona utvrđeno je da „Kanton će poduzimati sve potrebne mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih u članovima 1. do 7, odjeljak A poglavlja II, i instrumentima Aneksa Ustava Federacije i ovim Ustavom.	Članak 12. Ustava Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 3/96, 7/99, 3/00, 5/00 i 7/04)	Član 7. Ustava Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona“, broj: 7/97 i 3/99 i „Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 13/99, 10/00, 14/02, 6/04 i 10/04)	Član 10. U ostvarivanju svojih nadležnosti Kanton: a) poduzima sve potrebne mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih u članovima II. A. 1. do 7. i predviđenih u instrumentima u Aneksu Ustava Federacije i djeluje u skladu sa Ustavom Federacije i ovim Ustavom; b) ostvaruje svoje nadležnosti vodeći računa o nacionalnoj strukturi stanovništva u svakoj općini.	Članovi 9., 10., 11. i 12. Ustava Bosansko-podrinjskog kantona Goražde („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“, broj: 8/98, 10/00 i 5/03).	Član 9. U izvršenju poslova iz svojih nadležnosti Kanton: a) preduzima sve potrebne mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenihu članovima II. A. 1. do 7. i predviđenih instrumentima u Aneksu Ustava Federacije, i djeluje u skladu sa Ustavom Federacije i ovim ustavom b) izvršava poslove iz svoje nadležnosti vodeći računa o nacionalnoj strukturi stanovništva u svakoj općini; Član 10.	Zaštita osnovnih prava sadržana je u članu 9 Ustava Hercegovačko-neretvanskog kantona (“Službene novine HNK”, broj: 2/98, 3/98, 4/00 i 7/04).	Županija Zapadnohercegovačka Sukladno Ustavu Županije Zapadnohercegovačke u ostvarivanju svojih ovlasti Županija: a) poduzima sve potrebite mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Federacije i predviđenih u instrumentima Aneksa Ustava Federacije i djeluje sukladno Ustavu Federacije i ovom Ustavu, b) provodi svoje ovlasti, vodeći računa o nacionalnoj strukturi pučanstva u svakoj općini. Nijednim amandmanom na Ustav Županije ne mogu se ukinuti niti smanjiti nijedno od prava i sloboda utvrđenih Ustavom Federacije, i instrumentima predviđenim	Ustav Kantona Sarajevo ne sadrži direktno odredbe o zaštiti ljudskih prava. Međutim, Ustav Kantona Sarajevo je donesen na osnovu čl. V-1.4. i IX-3(4) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine. Na Ustav Kantona se odnose sve odredbe Ustava Federacije i Aneksa na Ustav Federacije koji se odnose na zaštitu ljudskih

Osnovne slobode: slobodu govora i štampe; slobodu mišljenja, savjesti i uvjerenja; slobodu religije, uključujući privatno i javno vjeroispovjedanje ; slobodu okupljanja; slobodu udruživanja, uključujući slobodu osnivanja i pripadanja sindikatima i slobodu neudruživanja; slobodu na rad Obrazovanje Socijalnu zaštitu Zdravstvenu zaštitu Prehranu Utočište Zaštitu manjina i potencijalno ugroženih grupa						Kanton posebno poduzima mjere da se omogući pravo slobodnog povratka svim izbjeglim, prognanim i raseljenim osobama sa područja Kantona u mjesta i domove iz kojih su izbjegli, prognani ili raseljeni i stvara uvjete za prihvat i smještaj izbjeglica, prognanika i raseljenih osoba sa prebivalištem na području Kantona ukoliko nisu u mogućnosti da se vrate u svoje domove, te preduzima i druge mjere da im se omoguće		Aneksom Ustava Federacije.	prava i osnovnih sloboda.

						uvjeti za život i rad. Član 11. Sve osobe imaju pravo, u skladu sa zakonom Federacije i Kantona, da im se vrati sva imovina oduzeta u toku etničkog progona, kao i nadoknadu za svu imovinu koja im ne može biti vraćena. Sve izjave i obaveze date pod prisilom, a posebno one koje se tiču odricanja prava na zemlju i drugu imovinu, smatraju se ništavnim. Član 12. Kanton, u skladu sa zakonom Federacije i Kantona,			

						preduzima mjere na ostvarivanju prava i zaštite invalida i boraca domovinskog rata i članova porodica poginulih boraca. Član 13. Sudovi i organi uprave i druga tijela kantonalne vlasti primjenjuju i poštuju prava i slobode predviđene u aktima navedenim u Aneksu Ustava Federacije. Član 14. Svi organi Kantona će, u okviru saradnje koju ostvaruju organi Federacije, ostvarivati saradnju sa međunarodni			

						m posmatračkim tijelima za ljudska prava osnovanim za Bosnu i Hercegovinu, kao i sa nadzornim tijelima osnovanim instrumentima navedenim u Aneksu Ustava Federacije.			

72. (296) Navedite detalje o nadležnostima Institucije ombudsmena Bosne i Hercegovine za zaštitu prava posebnih grupa, uključujući i nadležnost za pokretanje sudskog postupka, istražne ovlasti kao i procedure za osiguranje finansijske nezavisnosti. Dostavite podatke gdje god je to moguće.

U skladu sa odredbama člana 1. stav 4. Zakona o Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 19/02, 35/04 i 32/06), institucija Ombudsmena organizirala je posebne organizacione jedinice za praćenje ostvarivanja prava djece, prava osoba s invaliditetom i prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina.

Odjel za praćenje prava djece institucije Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine vrši prijem i registrovanje žalbi zbog kršenja prava i sloboda djece i postupa po tim žalbama, kao i prijem građana koji mu se obrate radi pružanja pomoći u zaštiti prava i sloboda djece.

Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom institucije Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine vrši prijem i registrovanje žalbi zbog kršenja prava i sloboda, te postupa i *ex officio* u slučajevima koji se odnose na povrede prava lica sa invaliditetom, a posebno u slučajevima kada je licima sa invaliditetom ugroženo poštivanje dostojanstva, lične autonomije uključujući slobodu ličnog izbora i nezavisnost, uskraćeno pravo na jednake mogućnosti i lica sa invaliditetom izložena diskriminaciji i onemogućeno da se u potpunosti i učinkovito uključe u društvo.

Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina institucije Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine vrši prijem i registrovanje žalbi zbog kršenja prava i sloboda pripadnika nacionalnih, vjerskih i drugih manjina i postupa po tim žalbama, priprema izvještaj o stanju prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina, blagovremeno izvještava Ombudsmene o uočenim problemima u ostvarivanju i zaštiti ljudskih prava i sloboda nacionalnih, vjerskih i drugih manjina, prati funkcinisanje zakonodavne, izvršne i sudske vlasti od značaja za ostvarivanje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina, te sarađuje sa ostalim odjelima (više informacija o nadležnostima pojedinih odjela možete pronaći na web stranici *www.ombudsmen.gov.ba*).

Članom 4. Zakona o Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, propisano je da se Ombudsmen neće miješati u proces odlučivanja sudova, ali da može pokrenuti sudske postupke ili intervenisati u toku postupka koji se vodi, kad god ustanovi da je takva aktivnost neophodna pri obavljanju svojih dužnosti. Također Zakonom o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 19/02, 88/02 i 83/08), Zakonom o upravnim sporovima Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 9/05) i Zakonom o upravnim sporovima Brčko distrikta (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, br. 4/2000 i 1/2001) propisana je nadležnost Ombudsmena za pokretanje i intervenciju u upravnom sporu. Važno je istaći da je izmjenama Zakona o zabrani diskriminacije (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 59/09 i 66/1) unaprijeđen zakonski okvir za zaštitu od diskriminacije, te između ostalog članom 15. stav 9. definisano da u slučaju kada sud razmatra predmet o kojem je institucija Ombudsmena već donijela preporuku, koju stranka u postupku koristi kao dokaz, sud je dužan u skladu s pravilima postupka razmotriti preporuke Ombudsmena.

Nadležnost institucije Ombudsmena za pokretanje sudskog postupka bila je jedna od tema Regionalne konferencije "Razmjena najboljih praksi u rješavanju kršenja ljudskih prava sa posebnim fokusom na suzbijanju diskriminacije", održane 15. i 16. februara 2018. godine, koju

je organizirala institucija Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine je u saradnji sa Vijećem Evrope i Misijom OSCE-a u Bosni i Hercegovini. Jedan od zaključaka konferencije je da je uloga umješača nacionalnih institucija za ljudska prava (NILJP) u sudskim i upravnim postupcima veoma značajna, a neke od zemalja regije su ovu mogućnost odredile u svom nacionalnom zakonodavstvu. Međutim, učesnici konferencije su zaključili da postoji nekoliko drugih načina na koje NILJP mogu doprinijeti promovisanju ljudskih prava u ovim postupcima, a istovremeno očuvati neutralni položaj NILJP-a. To mogu biti konsultacije, izdavanje preporuka, ekspertska zapažanja itd. Neki učesnici su mišljenja da bi, na primjer, institucija Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine uvijek trebala intervenisati u strateškim parnicama ili djelovati kao *amici curiae*.

Istražne ovlasti institucije Ombudsmena su propisane Zakonom o Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine. Kada Ombudsman odluči da žalba ili problem koji razmatra ex officio pružaju dovoljne osnove za istragu, obavijestiti će predmetni organ vlade o suštini predmeta, tako da nadležna osoba može dostaviti pismenu izjavu u roku na koji je Ombudsman ukazao. Ombudsman može tražiti u bilo koje vrijeme, bilo koji dokumenat koji smatra potrebnim za istragu. Organi vlade obavezni su da Instituciji pruže odgovarajuću pomoć u istrazi i vršenju kontrole. U vrijeme istrage Ombudsman ima pristup bilo kojem organu vlade u cilju provjere traženih informacija, obavljanja ličnih razgovora i razmatranja potrebnih spisa i dokumenata. Ombudsman može zatražiti od organa vlade da mu predaju dokumente koje smatra potrebnim za obavljanje svojih dužnosti, uključujući one koji su zavedeni kao povjerljivi ili tajni u skladu sa zakonom. U takvim slučajevima, Ombudsmen će primijeniti potrebnu diskreciju za iste i neće ih učiniti dostupnim javnosti.

Kako bi se osigurala finansijska neovisnost Institucije neophodna je izmjena Zakona o instituciji Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, kojim bi se proširila nadležnost Institucije za pitanja preventivnog mehanizma, definisala jasna uloga u promociji ljudskih prava i obezbijedio veći stepen finansijske nezavisnosti, koja je sada potpuno podložna odlučivanju izvršne vlasti. Prijedlog Zakona je usvojen od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine još 05.09.2017. godine, ali do danas nije dobio saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Na potrebu osiguranja finansijske nezavisnosti između ostalog, ukazuju i Ujedinjene nacije putem Globalnog saveza nacionalnih institucija za ljudska prava (GANHRI) koji u Pismu o reakreditaciji od 24.11.2017. godine navodi da „sadašnji Zakon... ne određuje finansijsku autonomiju institucije Ombudsmana nad odobrenim budžetom“, te da „u cilju efikasnog funkcionisanja, državna institucija za ljudska prava mora imati odgovarajući nivo finansiranja da bi joj se garantovala nezavisnost i mogućnost slobodnog određivanja prioriteta i aktivnosti.“

73. (300) Opišite sastav, proces izbora i mehanizam odlučivanja Institucije ombudsmena Bosne i Hercegovine. Navedite promjene koje su potrebne kako bi Institucija ombudsmena Bosne i Hercegovine prošla ocjenu uskladenosti s Pariškim principima i kako se provode preporuke GANHRI koje proizlaze iz postupka reakreditacije.

U skladu sa Zakonom o Ombudsmenu za ljudska prava **Bosne i Hercegovine** (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 19/02, 35/04 i 32/06), instituciju Ombudsmena čine tri lica koji se imenuju iz tri konstitutivna naroda (bošnjačkog, hrvatskog i srpskog), što ne isključuje mogućnost imenovanja i iz reda ostalih. Za Ombudsmena mogu biti imenovani državljani Bosne i Hercegovine, diplomirani pravnici, s položenim pravosudnim ispitom i najmanje 10 godina radnog iskustva u pravnoj struci, u kojoj su se istakli, koji imaju dokazano iskustvo u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda građana, te visok moralni ugled.

Za imenovanje Ombudsmena Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine osniva posebnu *ad hoc* komisiju, koja objavljuje javni poziv i nakon provedene procedure, utvrđuje listu kandidata koji ispunjavaju uvjete utvrđene ovim Zakonom. Ombudsmene imenuju i razrješavaju Predstavnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine većinom glasova, u skladu s poslovnikom o radu svakog doma. Imenuju se na mandat od šest godina i mogu biti ponovo izabrani.

Ombudsmeni sarađuju u obavljanju svojih dužnosti. Aktivnost provođenja istrage i razmatranja pojedinačnih žalbi ili razmatranja problema *ex officio* može obaviti pojedinačno svaki Ombudsmen, s tim što podjela zadataka među njima ne zavisi od kriterija etničkog porijekla podnosioca žalbe. Ombudsmeni zajednički daju prijedloge, rješenja i donose izvještaj. Koordinaciju poslova u radu institucije Ombudsmena vodi jedan od Ombudsmena u periodu od dvije godine, koji je u tom periodu predsjedavajući.

Institucija Ombudsmena je 24. novembra 2017. godine reakreditovana u status "A." od strane Globalne alijanse nacionalnih institucija za ljudska prava (GANHRI), što znači da djeluje u skladu sa Pariškim principima. Od samog početka svog funkcionisanja institucija Ombudsmena je akreditovana u statusu "A.". U prethodnom procesu reakreditacije GANHRI je izdao više preporuka koje su se odnosile na veću transparentnost i pluralizam u procesu izbora Ombudsmena, potpunu finansijsku neovisnost, institucionaliziranu saradnju s organizacijama građanskog društva, te veći angažman na polju promocije ljudskih prava. Ombudsmeni su shvatili preporuke Biroa GANHRI-a i pristupili radnjama za njihovo provođenje, te je osnova za taj rad bio je Akcioni plan za provođenje preporuka GANHRI-a koji su usvojili.

U Pismu o reakreditaciji od 24. novembra 2017. godine Potkomitet za akreditaciju GANHRI-a (SCA) vezano za tekuća pitanja dostavio je sljedeće preporuke:

1. Mandat ljudskih prava

"...SCA primjećuje da institucija Ombudsmana nema eksplicitan mandat za podsticanje ratifikacije i primjene međunarodnih standarda. Priznajući aktivnosti koje institucija Ombudsmana poduzima u ovom pogledu u praksi, SCA ohrabruje instituciju Ombudsmana da zagovara izmjene i dopune svog Zakona kako bi ovaj mandat postao eksplicitan..."

2. Izbor i imenovanje

"....U skladu sa zakonom, Parlamentarna skupština imenuje Ombudsmane. SCA smatra da proces selekcije koji je trenutno sadržan u postojećem Zakonu nije dovoljno širok i transparentan, jer ne specificira proces postizanja širokih konsultacija i/ili učešća u procesu prijavljivanja, pregleda, izbora i imenovanja. SCA prihvata navode institucije Ombudsmana koja izvještava da je, u praksi, civilno društvo uključeno u proces selekcije i imenovanja..."

3. Razrešenje

"...SCA naglašava da, u cilju ispunjenja zahtjeva za stabilnim mandatom koji je bitan za učvršćenje nezavisnosti, relevantni zakon o nacionalnoj instituciji za ljudska prava mora sadržavati nezavisan i objektivan postupak razrešenja sličan onom koji se primjenjuje za pripadnike drugih nezavisnih državnih agencija. Osnov za razrešenje mora biti jasno definisan i na odgovarajući način ograničen na one radnje koje mogu negativno uticati na sposobnost funkcionera da obavlja svoje dužnosti...."

4. Adekvatno finansiranje

"....SCA naglašava da u cilju efikasnog funkcionisanja, nacionalna institucija za ljudska prava mora imati odgovarajući nivo finansiranja da bi joj se garantovala nezavisnost i mogućnost slobodnog određivanja prioriteta i aktivnosti. Posebno, odgovarajuće finansiranje u razumnoj mjeri obezbijediti postepeno i progresivno poboljšanje rada nacionalne institucije za ljudska prava i ispunjenje njenog mandata...."

5. Godišnji izvještaji

"....SCA smatra da je važno da osnivački zakon nacionalne institucije za ljudska prava uspostavi proces na osnovu koga će izvještaji Institucije biti što šire distribuirani, te da ih razmatra i o njima diskutuje zakonodavno čime se obezbjeđuje odgovarajuće razmatranje datih preporuka i promoviše djelovanje u vezi s njima. Shodno tome, najbolje je da zakonodavno tijelo diskutuje o izvještaju Institucije Ombudsmana i razmatra ga da bi se obezbijedilo da se preporuke Institucije prihvataju na odgovarajući način i da se promoviše djelovanje u vezi s njima...."

6. Saradnja s građanskim društvom

"...SCA ohrabruje instituciju Ombudsmana da razradi, formalizuje i održava radne odnose, na odgovarajući način, s drugim domaćim institucijama uspostavljenima radi promocije i zaštite ljudskih prava, između ostalog, organizacijama građanskog društva i da se i dalje zalaže za usvajanje izmjena i dopuna Zakona...."

7. lnterakcija s međunarodnim sistemom ljudskih prava

"...SCA pohvaljuje instituciju Ombudsmana za interakciju s regionalnim i međunarodnim sistemom ljudskih prava i ohrabruje je da se i dalje zalaže za usvajanje predloženih izmjena i dopuna Zakona da bi se izričito navela ova funkcija...SCA ohrabruje instituciju Ombudsmana u zalaganju za izmjene i dopune osnivačkog Zakona u smislu izričitog omogućavanja njene interakcije s regionalnim i međunarodnim sistemom ljudskih prava..."

74. (305) Što se tiče člana 2. Povelje EU o osnovnim pravima i člana 2. Evropske konvencije o ljudskim pravima, dajte pregled propisa koji se odnose na dužnost suzdržavanja od nezakonitog oduzimanja života (izvan konteksta smrtne kazne), dužnost da se istraže sumnjivi smrtni slučajevi i dužnost da se preduzmu koraci kako bi se spriječio gubitak života koji se može izbjeći (u određenim okolnostima).

Pored ustavnih odredbi o pravu na život, te činjenice da Ustav **Bosne i Hercegovine** ne sadrži mogućnost izricanja smrtne kazne, kao ni Krivični zakon BiH, nizom drugih zakonskih odredbi se štiti pravo na život svakog pojedinca, uključujući i način postupanja službenih lica pri vršenju dužnosti, a kojima se može oduzeti život pojedincu.

Pregled propisa u skladu sa članom 2. st.2. Evropske konvencije o ljudskim pravima:

- Krivični zakon BiH (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18), štiti pravo čovjeka na samoodbranu, isključujući protivpravnosti, ali uz uslove koji su jasno propisani, kako bi se ograničilo pravo pojedinca da zaštićujući svoje pravo na život, oduzme život drugom.

U tom smislu, Krivični zakon BiH između ostalog kao osnove isključenja protivpravnosti propisuje nužnu odbranu, krajnju nuždu i silu i prijetnju, ne samo za krivično djelo ubistva, ali precizno regulišući uslove za postojanje ovih okolnosti, da bi se mogućnost zloupotrebe ovih instituta svela na najmanju moguću mjeru i da počinioci ubistava ne bi ostali nesankcionisani.Članom 24. KZ BiH propisano je da je nužna odbrana samo ona odbrana koja je neophodno potrebna da učinilac od sebe ili drugog odbije istovremeni ili neposredno predstojeći protivpravni napad i koja je srazmjerna napadu. Odbrana mora biti nužna odnosno neophodna, a kada je odbrana neophodna faktičko je pitanje koje sud procjenjuje na osnovu okolnosti svakog slučaja. Zakonom je utvrđeno da mora postojati srazmjera između napada i odbrane, što je u skladu sa nastojanjem da se nužnoj odbrani postave određene socijalno-etičke granice, jer se ona ne može dopustiti po svaku cijenu i neograničeno. Članom 25a. KZ BiH propisan je i osnov isključenja protipravnosti (Sila i prijetnja), na način da je propisano da nije krivično djelo ono djelo koje je počinjeno pod dejstvom neodoljive sile. Naime, KZ BiH propisuje da u slučaju da je učinilac krivičnog djela bio lišen mogućnosti da donese odluku o činjenju ili nečinjenju, te se preduzimanje radnje ne smatra kao njegova, već kao tuđa radnja, a to se mora utvrditi u svakom konkretnom slučaju.

Član 147. KZ BiH inkriminiše slučaj službene ili odgovorne osoba u institucijama Bosne i Hercegovine koja drugog protupravno zatvori, drži zatvorenog ili mu na drugi način oduzme slobodu kretanja, a u stavu (3) inkriminisan je slučaj ako je osoba koja je protivpravno lišena slobode, usljed toga izgubila život.

- Zakon BiH o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera („Službeni glasnik BiH“, br. 22/16, Prečišćeni tekst)

Članom 40. Zakona, (Upotreba sredstava prinude) propisano je da sredstva prinude, ovlašteni zavodski službenik može upotrijebiti protiv pritvorenika ili zatvorenika samo kada je to neophodno da se spriječi bjekstvo, fizički napad na osoblje ili druga lica, nanošenje povrede drugom licu, pružanje otpora prema zakonitom postupanju službenog lica, samopovređivanje ili prouzrokovanje materijalne štete od strane pritvorenika ili zatvorenika, a da upotreba sredstava prinude mora biti srazmjerna stepenu opasnosti i izazvanom riziku.

Članom 42. Zakona, (Upotreba vatrenog oružja) propisano je da pri vršenju službenih poslova, ovlašteni zavodski službenik može upotrijebiti vatreno oružje samo ako drugačije ne može da:

1. zaštiti život ljudi;
2. odbije neposredni napad kojim se ugrožava njegov život ili život službenih lica;
3. odbije napad na objekat koji osigurava;
4. spriječi bjekstvo zatvorenika iz Zavoda za izvršenje kazne zatvora zatvorenog tipa ili iz posebnog odjeljenja zatvorenog tipa koja bi u tom slučaju neposredno ugrozila život drugih;
5. da spriječi bjekstvo pritvorenika ili zatvorenika kojeg sprovodi ili osigurava, ako bi njegovo bjekstvo neposredno ugrozilo život drugih.

Upotreba vatrenog oružja mora biti srazmjerna stepenu opasnosti i izazvanom riziku.

Upravnik Zavoda ima ovlašćenje da naredi upotrebu vatrenog oružja kada ocijeni da je nastupio jedan od navedenih razloga.

Članom 44. Zakona, (Izvještaj o upotrebi sredstava prinude) propisano je da o svakoj upotrebi sredstava prinude (fizička snaga, gumena palica, šmrkovi i hemijska sredstva) ili vatrenog oružja prema pritvorenicima ili zatvorenicima koja su pritvorena ili osuđenau skladu sa propisima sa nivoa BiH, upravnik Zavoda dužan je odmah obavijestiti Ministarstvo pravde BiH.

- Pravilnik o načinu vršenja službe osiguranja, naoružanju i opremi i upotrebi vatrenog oružja i drugih sredstava prinude u zavodima za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 34/05).

  Navedenim Pravilnikom je između ostalog propisano da ovlašćeni zavodski službenik može upotrijebiti vatreno oružje ili druga sredstva prinude prema osuđenicima i pritvorenicima samo u slučajevima utvrđenim Zakonom i Pravilnikom (član 44 Pravilnika), a da je pri tome dužan da čuva život drugih lica. (član 45 Pravilnika).

- Zakon o policijskim službenicima BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 27/04, 63/04, 5/06, 58/06, 15/08, 63/08, 35/09 i 07/12)

  Član 8. Zakona (Prikladnost i proporcionalnost primjene policijskih ovlašćenja) propisuje da primjena policijskih ovlaštenja mora biti prikladna i proporcionalna potrebi radi koje se preduzima, a da se policijska ovlašćenja primjenjuju sredstvima kojima se može postići zakoniti cilj sa najmanje štetnih posljedica i u najkraćem mogucem vremenu.

  Zakon, propisuje uslove upotrebe sile od strane policijskog službenika (član 27), Izuzeće od upotrebe određenih sredstava prisile (član 28), upotrebu vatrenog oružja (član 29), kao i isključenje upotrebe vatrenog oružja (član 30).

  Zakon izričito propisuje da je upotreba vatrenog oružja dozvoljena samo ako su druga sredstva prisile bila neefikasna (član 29), a nije dozvoljena ako bi ugrozila živote drugih ljudi, sem ako je to jedini način odbrane od napada ili opasnosti (član 30).

  Dužnost da se istraže sumnjivi smrtni slučajevi regulisano je kroz prava i dužnosti tužioca propisana Zakonom o krivičnom postupku (član 35. Zakona o krivičnom postupku BiH) i Zakonom o tužilaštvu BiH („Sl. glasnik BiH“ broj: 49/09), kojim je propisano da Tužilaštvo BiH osigurava ostavrivanje nadležnosti države Bih i poštovanje ljudskih prava i zakonitosti na njenoj teritoriji, a nadležno je za krivična djela za koja je nadležćan Sud BiH.

  Tužilaštvo je organ zadužen za efikasno ostvarivanje propisa, primjene ljudskih prava i zakonitosti na teritoriju Bosne i Hercegovine. Tužilac svoju ulogu ostvaruje kroz otkrivanje krivičnih djela i gonjenje počinitelja tih krivičnih djela. Tužilac je dužan da sprovede istragu odmah po saznanju da postoje osnovi sumnje da je počinjeno krivično djelo i dužan je preduzeti krivično gonjenje, ako postoje dokazi da je učinjeno krivično djelo, kao i da upravlja aktivnostima ovlašćenih službenih osoba vezanim za pronalaženje osumnjičenog i prikupljanje izjava i dokaza.

  Tužioci (i sudije) imaju obavezu da postupaju profesionalno i nepristrasno prema strankama, te samostalno i nezavisno u odnosu na izvršnu i zakonodavnu vlast, a da bi se to obezbjedilo formiran je i Visoki sudski i tužilački savjet BiH koji je dužan da osigura poštovanje i ostvarivanje ovih osnovnih vrijednosti i koji je nadležan da putem Kancelarije disciplinskog

tužioca preispituje osnovanost pritužbi i pokreće postupke za utvrđivanje odgovornosti sudija i tužilaca.

- Zakon o sudskoj policiji BiH ("Sl. glasnik BiH" broj: 21/03) propisuje da je službeniku Sudske policije BiH dozvoljena upotreba vatrenog oružja, samo u taksativno nabrojanim slučajevima i pod uslovom da se drugim metodama prisile propisanim zakonom, nije mogla obezbjediti zaštita ili obavljanje svojih dužnosti.

Kada je u pitanju **Federacija BiH**, odredbom člana II. Ustava Bosne i Hercegovine propisano je da Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj: 6/99), se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. Dakle, navedena odredba Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama ima prioritetnu i direktnu primjenu u Bosni i Hercegovini. Odredbe Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 36/03, 37/03,21/04,69/04,18/05,42/10,42/11,59/14, 76/14 i 46/16 i 75/17) sadrže i posebne odredbe o zaštiti života kroz propisivanje krivičnih djela i to: član 161. Ubistvo najviših službenika Federacije član 166. Ubistvo , član 167. Ubistvo namah, član 168. Prouzrokovanje smrti iz nehata, član 169. Čedomorstvo, član 170. Učestvovanje u samoubistvu, član 171. Protupravni prekid trudnoće i član 359a. Prinuda prema osobi koja vrši pravosudnu funkciju.

Također postoji dužnost da se istraže sumnjivi smrtni slučajevi i dužnost da se preduzmu koraci kako bi se spriječio gubitak života koji se može izbjeći.

Naime, odredbom člana 45. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) propisano je da je osnovno pravo i osnovna dužnost tužitelja otkrivanje i gonjenje učinitelja krivičnih djela koja su u nadležnosti suda. Dakle, postoji obaveza tužilaštva da poduzme otkrivanje i gonjenje učinitelja svih krivičnih djela pa tako i onih krivičnih djela kojim se ugrožava život.

У **Републици Српској** је низом прописа имплементиран члан 2. Конвенције, који се односи на дужност суздржавања од незаконитог одузимања живота, дужности да се истраже сумњиви смртни случајеви, као и дужност предузимања корака како би се спријечио губитак живота који се може избјећи.

Пропис	**Члан прописа**
Устав Републике Српске	Члан 11. живот човјека је неприкосновен
Кривични законик Републике Српске („Службени гласник Републике Српске", број 64/17)	Члан. 124. Убиство
	Члан 125. Тешко убиство
	Члан 126. Убиство на мах
	Члан 127. Убиство дјетета при порођају
	Члан 128. Нехатно лишење живота
	Члан 135. Учествовање у тучи
	Члан 150. Угрожавање сигурности
	Члан 281. Убиство представника највиших органа Републике Српске
	Члан 298. Кажњавање за најтеже облике кривичних дјела против уставног уређења Републике Српске
	Члан 299. Тероризам

	Члан 305. Узимање талаца
	Члан 367. Учествовање у групи која изврши кривично дјело.
Закон о кривичном поступку Републике Српске	Члан 224. Тужилац наређује спровођење истраге ако постоје основи сумње да је извршено кривичног дјело.
Закон о полицији и унутрашњих пословима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 57/16 и 110/16)	Члан 5., 30., 31. Заштита живота и безбједности лица и имовине
Закон о заштити на раду („Службени гласник Републике Српске“, бр. 1/08 и 13/10)	Члан 11. Заштита живота и здравља радника

Такође, чл. 47-50. Закона о полицији и унутрашњим пословима постоје још одредби које се могу подвести под обавезу суздржавања од незаконитог одузимања живота и обавезу спријечавања губитка живота који се може избјећи. С тим у вези, *Употреба силе* - Члан 47. прописује да (1) Полицијски службеник може употријебити силу када је то неопходно за заштиту људских живота и имовине, одбијање напада, савлађивање отпора и спречавање бјекства; (2) Прије употребе средства силе полицијски службеник издаје наређење, осим ако би то могло угрозити безбједност полицијског службеника или другог лица или би било очигледно непримјерено у датим околностима. *Ограничења употребе средстава силе* -Члан 48. Према дјеци, очигледно болесним и изнемоглим лицима, тешким инвалидима и женама чија је трудноћа видљива може се употријебити физичка снага под условима прописаним овим законом, а друга средства силе само ако та лица директно угрожавају живот полицијског службеника, других лица или свој живот; ватрено и специјално оружје не може се користити против лица које бјежи. Изузетно, ватрено оружје се употребљава против лица које бјежи уколико је то једини начин одбране од директног напада или опасности. Експлозивне направе не могу се користити ради спречавања бјекства лица. *Употреба ватреног оружја* - Члан 49. прописује да полицијски службеник може употријебити ватрено оружје да заштити свој живот и живот других лица, заштити себе и друга лица од наношења повреда опасних по живот, спријечи извршење и лиши слободе извршиоца кривичног дјела тероризма, убиства, разбојништва и силовања. У случају да лице не поступи по наређењу, полицијски службеник ће испалити метак упозорења, ако се тиме не угрожава безбједност људи. Полицијски службеник ће употријебити ватрено оружје без издавања наређења и метка упозорења, уколико би издавање наређења и испаљивање метка упозорења угрозило његов живот или живот других лица. Члан 50. *Ограничења употребе ватреног оружја према лицима* прописује да употреба ватреног оружја није дозвољена ако би угрозила животе других лица, осим ако је то једини начин одбране од директног напада или опасности по живот; да употреба ватреног оружја није дозвољена према малољетнику, осим ако је то једини начин одбране од директног напада или опасности по живот.

На основу члана 29. став 2. Закона о полицији и унутрашњим пословима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 57/16 и 110/16) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12 15/16, 57/16 и 31/18) Министар унутрашњих послова Републике Српске, на приједлог Директора полиције донио је Правилник о употреби силе број: С/М-020-366/16 од 15.02.2017. године. Овим правилником прописани су услови и начин употребе силе од стране овлаштених лица МУП РС, као и начин извјештавања односно подношење извјештаја о употреби силе. Полицијски службеник за сваки појединачни случај употребе силе сачињава извјештај о употреби силе гдје образлаже разлоге за употребу

исте, а постоје механизми провјере да ли је употреба силе била пропорционална и оправдана у сваком конкретном случају.

Када је у питању дужност да се истраже сумњиви смртни случајеви, у Републици Српској примјењује се Кривични законик („Службени гласник Републике Српске“, број 64(17) и Закон о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске, број 48/03). У случају проналаска беживотног тијела мртвозорник (стручњак медицинске струке) утврђује да ли се ради о природној или насилног смрти. У случају насилне смрти, у складу са Законом о кривичном поступку, позива се надлежни тужилац, који даље руководи процесом истраге.

Kad je u pitanju Policija **Brčko distrikta BiH**, ističemo da je Ustavom BiH u članu II**,** u dijelu Ljudska prava i osnovne slobode, „pravo na život“ je navedeno kao pravo koje uživaju sva lica na teritoriji BiH, zatim Statutom Brčko distrikta BiH- prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 2/10") u članu 13. propisano je da sva lica uživaju prava i slobode garantovane Ustavom BiH i zakonima Bosne i Hercegovine. Nadalje, Krivičnim zakonom Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 33/13, 26/16 i 13/17") u glavi XVI, kojom su propisana krivična djela protiv života i tijela, u članu 163. navedeno je krivično djelo „Ubistvo“ i za isto je propisana krivičnopravna sankcija.

Također, relevantne odredbe Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 34/13 i 27/14") u ovom dijelu su:

Član 17 - Princip legaliteta krivičnog gonjenja
Tužilac je dužan da preduzme krivično gonjenje ako postoje dokazi da je učinjeno krivično djelo, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 35 - Prava i dužnosti
Osnovno pravo i osnovna dužnost tužioca je otkrivanje i gonjenje učinilaca krivičnih djela koja su u nadležnosti suda.

Član 218 - Nadzor tužioca nad radom ovlaštenih službenih lica
Ako postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo s propisanom kaznom zatvora preko pet godina, ovlašteno službeno lice je dužno odmah obavijestiti tužioca i pod njegovim nadzorom preduzeti potrebne mjere da se pronađe učinilac krivičnog djela, da se spriječi skrivanje ili bjekstvo osumnjičenog ili saučesnika, da se otkriju i sačuvaju tragovi krivičnog djela i predmeti koji mogu poslužiti kao dokazi, te da se prikupe sve informacije koje mogu biti korisne u krivičnom postupku.

U skladu sa gore navedenim odredbama Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH, povodom nezakonitog oduzimanja života - odnosno dužnosti istraživanja sumnjivih smrti, Policija i Tužilaštvo su dužni preduzeti sve potrebne mjere i radnje, kako bi se do kraja rasvijetlila svaka prijava smrtnog slučaja.

Zakon o Policiji Brčko distrikta BiH (“Službeni glasnik Brčko distrikta BiH” broj: 31/09, 60/10 i 31/11) - članom 12 navedenog zakona propisani su poslovi Policije u nadležnosti Distrikta, gdje su na prvom mjestu nalaze - zaštita života i imovine.

Zakon o policijskim službenicima Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj: 41/07, 04/08, 36/09, 60/10, 37/14 i 13/16). Navedenim zakonom u dijelu koji se odnosi na upotrebu sile, propisano je:

Član 33 - Uslovi za upotrebu sile

1. Policijski službenik može upotrijebiti silu samo kada je to neophodno i isključivo u mjeri potrebnoj radi ostvarenja zakonitog cilja;
2. U smislu ovog zakona, sredstva sile su: fizicka sila ukljucujuci i borilacke vještine, palica, sredstva za vezivanje, uređaj za prisilno zaustavljanje lica ili vozila, hemijska sredstva, vatreno oružje, službeni psi, vodeni topovi, specijalna vozila, specijalne vrste oružja i eksplozivne naprave;
3. Ukoliko nije drugacije odredeno ovim zakonom, sredstva sile se mogu upotrijebiti kada je to potrebno za zaštitu ljudskih života, odbijanje napada, savladavanje otpora te sprecavanje bjekstva.

Član 35 - Upotreba vatrenog oružja

1. Policijski službenik može upotrijebiti vatreno oružje samo ako su vec upotrijebljena sredstva sile bila neefikasna ili ako upotreba drugih sredstava sile ne garantuje uspjeh;
2. Policijski službenik može upotrijebiti vatreno oružje ako nema drugog nacina da:

   a) zaštiti sebe ili druge od direktno prijetece smrtne opasnosti ili ozbiljne povrede;
   b) spriječi ucinjenje krivicnog djela koje predstavlja ozbiljnu prijetnju životu ili integritetu, uhapsi lice koje predstavlja takvu opasnost i opire se policijskim službenicima.

3. Policijski službenik ostavlja dovoljno vremena da se postupi po njegovom upozorenju, osim ako bi time nastao rizik za njega samoga ili rizik nanošenja ozbiljnih ili smrtonosnih povreda drugim licima, a okolnosti nalažu potrebu za trenutnom akcijom.

Član 36 - Isključenje upotrebe vatrenog oružja

1. Upotreba vatrenog oružja nije dozvoljena ako bi ugrozila živote drugih ljudi, osim ako je to jedini način odbrane od direktnog napada ili opasnosti;
2. Upotreba vatrenog oružja nije dozvoljena prema maloljetniku, osim ako je to jedini način odbrane od direktnog napada ili opasnosti.

Pravilnik o upotrebi sile ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 13/08") - podzakonski akt koji je donio šef Policije Brčko distrikta BiH, relevantne odredbe u ovom segmentu:

Član 17 - Pojam upotrebe vatrenog oružja

1. Pod upotrebom vatrenog oružja smatra se usmjeravanje vatrenog oružja prema licu;
2. Policijski službenik će, ako je to u datim okolnostima događaja moguće, hice usmjeriti u nevitalne dijelove tijela.

Član 22 – Čuvanje života drugih lica

1. Pri upotrebi vatrenog oružja policijski službenici dužni su da čuvaju živote drugih lica;

2. Policijski službenik ne smije pucati ako lice bježi prema okupljenim građanima pa postoji opasnost da bi netko od građana mogao biti povrijeđen;
3. Policijski službenik neće pucati na vozilo u pokretu, izuzev ako se ono koristi u svojstvu oružja za nanošenje povreda policijskim službenicima ili drugim licima ili ako je to neophodno da bi se spriječile ozbilje povrede ili smrt izazvana ispaljivanjem iz oružja na policijskog službenika ili druga lica iz vozila u pokretu;
4. Policijski službenik upotrijebit će vatreno oružje prema plovilu ako se provilo za kojim se vrši potjera ne zaustavi nakon što mu je upućen vidljiv ili čujan signal da se zaustavi i to sa razdaljine sa koje se nedvosmisleno može primijetiti ili razumjeti takav signal.

Slijede dostupne informacije za **kanton**:

U **Tuzlanskom kantonu** - propisi koji se odnose na dužnost suzdržavanja od nezakonitog oduzimanja života se ogledaju kroz odredbe Krivičnog zakona FBiH, a radi se oglavi broj 16 istog zakona, krivična dijela protiv života i tijela i to: član 166 KZ FBiH koji se odnosi na krivično dijelo «Ubistvo», član 167-Ubistvo na mah, član 168-Prouzrokovanje smrti iz nehata, član 169-Čedomorstvo i član 170-Učestvovanje u samoubistvu.

Dužnost da se istraže sumnjivi smrtni slučajevi i dužnost da se preduzmu koraci kako bi se spriječio gubitak života se ogleda kroz sprovedbu odredaba Zakona o krivičnom postupku FBiH, glava broj 19, poglavlje koje se odnosi na istražne aktivnosti i to:

- član 230 - Podnošenje prijave;
- član 231 - Naredba o sprovođenju istrage;
- član 232 - Sprovođenje istrage;
- član 233 - Na gubitka života dzor tužioca nad radom osl;
- član 234 - Uzimanje izjava i prikupljanje dokaza;
- član 235 - Zadržavanje na mjestu učinjenja krivičnog dijela;
- član 236 - Uviđaj i vještačenje.

Takođe kada je u pitanju spriječavanje gubitka života, od strane MUP-a TK-a poduzimaju se mjere i radnje koje temeljem odredbe člana 8. Zakona o unutrašnjim poslovima TK-a (unutrašnji poslovi) tačka a) -zaštita života i imovine, kao i drugih prava i sloboda utvrđenih ustavima u BiH.

75. (305, 306) Navedite relevantnu sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava koja se odnosi na pravo na život u Bosni i Hercegovini. Dajte pregled propisa i sudske prakse u vezi sa praksom agencija za provedbu zakona i carinske/granične službe koji se odnose na zaštitu prava na život.

Podacima o relevantnoj sudskoj praksi Evropskog suda u Strazburu raspolaže Ured zastupnika **Bosne i Hercegovine** pred Evropskim sudom u Strazburu, koji je u svom odgovoru istakao sljedeće:

U pogledu člana 2. Konvencije, Evropski sud u odnosu na Bosnu i Hercegovinu nikada nije utvrdio da postoji povreda prava na život. Međutim, Evropski sud se bavio preispitivanjem navodnih povreda prava po članu 2., u odnosu na pitanje efikasnosti istraga koje su nadležne vlasti u BiH provodile o osobama nestalim tokom rata 1992-1995.godine.

Sud je uzeo u obzir posebne okolnosti koje su vladale u Bosni i Hercegovini do 2005. godine, te veliki broj predmeta ratnih zloĉina pred domaćim sudovima, tako da je utvrdio da niti u jednom ovakvom slučaju nije pokazano da je u provođenju istrage povrijeđen minimum standarda koji zahtijeva član 2. (vidjeti Odluke Palić vs. BiH, tačka 71; Mujkanović i drugi, taĉka 42; Fazlić i drugi, taĉka 40; Šeremet, taĉka 38; Muratspahić, taĉka 34; Demirović i drugi, taĉka 35; Zuban i Hamidović, taĉka 35; i Žerajić i Gojković protiv Bosne i Hercegovine, taĉka 33, Stjepanović vs. BiH, tačka 29). Također, kada se radi o članu 2. Evropski sud je preispitivao žalbe zatvorenika koji su se žalili na međuetničko nasilje u KPZ Zenica, te je utvrdio da činjenično stanje ne ukazuje na propust vlasti da zaštiti pravo aplikanata na život. Evropski sud je ove žalbe odbio kao očigledno neosnovane (presuda Rodić i drugi, od 27.05.2008).Zaključno, Evropski sud u odnosu na Bosnu i Hercegovinu nikada nije utvrdio kršenje prava na život prema članu 2. Evropske konvencije.

Nije u nadležnosti **Federacije Bosne i Hercegovine** da dostavlja odgovor.

У **Републици Српској**
Члан 2. - право на живот

1. Право на живот сваког човјека заштићено је законом. Нико не може бити намјерно лишен живота, осим код извршења смртне казне по пресуди суда, којом је проглашен кривим за злочин за који је ова казна предвиђена законом;
2. Лишење живота није у супротности са овим чланом ако произилази из употребе силе која је апсолутно неопходна:
   а) у одбрани сваког појединца од незаконитог насиља;
   б) приликом законитог лишења слободе или спречавање бјекства особе која је законито лишена слободе;
   ц) у акцији предузетој, у складу са законом, ради гушења немира или побуне.

Члан 3. Нико неће бити подвргнут тортури, нељудском и понижавајућем поступку или кажњавању

Одлуке Европског суда у вези са повредом члана 2. - право на живот које се односе на Републику Српску:

- Жерајић и Гојковић-одлука од 13.11.2014. године;
- Самка Зубан и Јасмин Хамидовић – одлука од 02.09.2014. године;
- Наил Демировић и други – одлука од 02.09.2014. године;
- Малка Муратспахић – одлука од 02.09.2014. године;
- Шеремет – одлука од 08.07.2014. године;
- Фазлић и др. Одлука од 03.06.2014. године;
- Мујкановић - одлука од 03.06.2014. године;
- Палић – пресуда од 15.02.2011. године;
- Стјепановић – одлука од 30.01.2015. године.

Policija **Brčko distrikta BiH** navodi sljedeće propise u vezi sa praksom u kontekstu ovog pitanja:

- Ustav Bosne i Hercegovine;

- Statut Brčko distrikta BiH- prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 2/10");
- Krivični zakon Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 33/13, 26/16 i 13/17");
- Zakon o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 34/13 i 27/14");
- Zakon o Policiji Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH" broj: 31/09, 60/10 i 31/11);
- Zakon o policijskim službenicima Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj: 41/07, 04/08, 36/09, 60/10, 37/14 i 13/16);
- Pravilnik o upotrebi sile ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj: 13/08") - podzakonski akt koji je donio šef Policije Brčko distrikta BiH.

Slijede dostupne informacije za **kanton**:

Kada je u pitanju **Tuzlanski kanton,** propisi koji se odnose na zaštitu prava na život po kojim postupaju službenici policije MUP-a TK-a su:
Krivični zakon FBiH, a radi se o glavi broj 16 istog zakona, krivična dijela protiv života i tijela i to:

- član 166 KZ FBiH koji se odnosi na krivično dijelo «Ubistvo»;
- član 167 Ubistvo na mah;
- član 168 Prouzrokovanje smrti iz nehata;
- član 169 Čedomorstvo;
- član 170-Učestvovanje u samoubistvu;
- član 233-Na gubitka života dzor tužioca nad radom osl;
- član 234-Uzimanje izjava i prikupljanje dokaza;
- član 235-Zadržavanje na mjestu učinjenja krivičnog dijela;
- član 236-Uviđaj i vještačenje.

Takođe kada je u pitanju spriječavanje gubitka života, od strane MUP-a TK-a poduzimaju se mjere i radnje koje temeljem odredbe člana 8. Zakona o unutrašnjim poslovima TK-a (unutrašnji poslovi) tačka a) -zaštita života i imovine, kao i drugih prava i sloboda utvrđenih ustavima u BiH.

76. (307) Dostavite podatke o protupravnom lišavanju života, odnosno lišavanju života od strane vladinih organa bez sankcije ili sudskog ili pravnog postupka. Navedite procesuiranje predmeta protupravnog lišavanja života u toku rata kao ratnog zločina, kao i traženje nestalih osoba, uz navođenje evidentiranih predmeta u oba slučaja. Takoder navedite procesuiranje slučajeva protupravnog lišavanja života u poslijeratnom periodu, s posebnim osvrtom na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava i presude Ustavnog suda. Uključite spisak predmeta koji nisu sudski procesuirani do danas.

Da bi se u Bosni i Hercegovini onemogućilo da službena lica u vršenju svojih dužnosti ili van vršenja svojih dužnosti nekažnjeno protivpravno lišavaju slobode druga lica, pravni poredak je tako uspostavljen da je prosto nezamislivo da se to može desiti, što govore i podaci Ureda zastupnika BiH pred Evropskim sudom za ljudska prava.

U Ustavu **Bosne i Hercegovine** (član 2) taksativno su nabrojana osnovna ljudska prava, a među njima i pravo na život, a istovremeno Evropska konvencija za zaštitu osnovnih ljudskih sloboda je sastavni dio Ustava BiH i direktno se primjenjuje u BiH.

U članu 11. KZ BiH izričito je propisano da se krivično zakonodavstvo BiH primjenjuje prema svakome ko učini krivično djelo na teritoriji BiH. Ova odredba se tiče prostornog važenja krivičnog zakonodavstva, ali iz nje nedvosmisleno proizilazi da niko ne može pa ni službena lica, protivpravno postupati i nekažnjeno lišavati života druga lica.

Kada se radi o lišavanju slobode bez sudskog postupka, Evropski sud je donio presude protiv BiH u kojima je utvrdio da lišavanje slobode lica u stanju socijalne potrebe na temelju odluka centara za socijalni rad, bez provođenja sudskog postupka, predstavalja povredu prava na slobodu ličnosti iz člana 5. stav 1. Konvencije (*Hadžimejlić i drugi vs. BiH*, presuda od 03.11.2015.; *Salihić protiv BiH vs. BiH*, presuda od 06.02.2018).

Također, Evropski sud je preispitivao zakonitost lišenja slobode forenzičkih pacijenata koji su bili smješteni na psihijatrijskom odjelu zeničkog zatvora, te je utvrdio kršenje člana 5. stav 1. Konvencije jer aplikanti nisu bili lišeni slobode „u skladu s postupkom propisanim zakonom“ (*Tokić i drugi vs. BiH* , presuda od 08.07.2008).

Kada je riječ o procesuiranju predmeta protivpravnog lišavanja života u toku rata kao ratnog zločina, Evropski sud je preispitivao brojne slučajeve porodica nestalih osoba, te je u kontekstu preispitivanja žalbi po čl. 2. i 3. Konvencije, Sud smatrao da činjenice koje su predmet pritužbi ne otkrivaju bilo kakve naznake povrede člana 5. Konvencije (odluka *Šeremet vs. BiH*, tačka 47., kao i slijedeće odluke Žerajić i Gojković *vs. BiH*, tačka 42., *Samka Zuban i Jasmin Hamidović vs. BiH* , tačka 44., *Malka Muratspahić vs. BiH,* tačka 44*., Nail Demirović i drugi vs. BiH* , tačka 44., *Fazlić i drugi vs. BiH*, tačka 51., *Mujkanović vs. BiH*, tačka 53., *Palić vs. BiH*, presuda od 05.02.2011., tačka 80).

Ustavni sud BiH do dana sačinjavanja odgovora na Upitnik nije donio niti jednu odluku koja se odnosi na slučaj protivpravnog lišavanja života od strane službenih organa. U predmetima nestalih osoba pred Ustavnim sudom BiH do sada je bilo 1.057 predmeta.

U najvećem broju predmeta (1.051), a o kojima je Ustavni sud odlučivao u periodu od 2005. do 2013. godine, Ustavni sud je utvrdio povrede prava na zabranu nehumanog postupka iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije, kao i povrede prava na privatan i porodični život iz člana 8. Evropske konvencije jer ni nakon niza godina od prestanka ratnih dejstava u Bosni i Hercegovini nadležne vlasti nisu apelantima dostavile informacije o sudbini članova njihovih porodica, nestalih tokom ratnog sukoba u Bosni i Hercegovini. (tzv grupne odluke, broj AP 129/04, AP 228/04, AP 1226/05, AP 159/06, AP 36/06, AP 171/06, AP 1143/06, AP 384/06, AP 95/07, AP 2980/06, AP 3783/09, AP 2101/11).

U *4 predmeta* (o kojima je Ustavni sud odlučio u 2016. godini) nisu utvrđene povrede ustavnih prava i prava iz Evropske konvencije. U odluci kojom je odlučeno o ovim apelacijama (Odluka broj AP 1423/13) Ustavni sud je, uvažavajući bol i patnju srodnika nestalih lica koje su trpjeli i koje još uvijek trpe zbog gubitka svojih srodnika, a imajući u vidu ponašanje nadležnih organa vlasti, i to Instituta i Tužilaštva BiH u postupcima pronalaženja tijela srodnika i rasvjetljavanja okolnosti spornih događaja, zatim, ponašanje samih apelanata i njihov odnos i saradnju sa nadležnim organima, zaključio da u odnosu na apelante iz predmetnih apelacija nije došlo do kršenja prava na život iz člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske

konvencije i prava na zabranu nehumanog postupka iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije.

U *2 predmeta* apelacije su odbačene kao nedopuštene jer je pokrenut istovjetan postupak pred Domom za ljudska prava (AP 521/06 i AP 206/06).

Nije u nadležnosti **Federacije Bosne i Hercegovine** da dostavlja odgovor.

U **Republici Srpskoj**, prema podacima Republičkog centra za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica institucije Republike Srpske su podnijele 771 krivičnu prijavu za 6.917 smrtno stradalih lica u toku rata kao posljedica ratnog zločina. Na spisku nestalih iz Republike Srpske se trenutno nalaze imena 1.665 lica koja su u toku rata.

U **Brčko distriktu BiH** je pred Osnovnim sudom procesuirano pet predmeta koji se odnose na krivična djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, prema Krivičnom zakonu SFRJ. Dakle podignuto je pet optužnica zbog protivpravnog lišavanja života u toku rata kao ratnog zločina. Od evidentiranih pet predmeta odnosno procesuiranih u pogledu istih donesene su sledeće presude; u tri predmeta donesena je oslobađajuća presuda, jedan predmet je okončan osuđujućom presudom, dok je jedan predmet procesuiran i nalazi se u fazi potvrđene optužnice od strane Osnovnog Suda Brčko distrikta BiH.

Prema statističkim podacima Tužilaštva Brčko distrikta BiH evidentirano je 29 predmeta koji nisu sudski procesuirani do danas, koji se odnose na protivpravno lišavanje života u toku rata kao ratnog zločina, dakle krivična djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, prema Krivičnom zakonu SFRJ. Svi predmeti, dakle evidentiranih 29 predmeta nalaze se u fazi istrage protiv nepoznatog počinioca.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

U **Unsko-sanskom kantonu**, vezano za podatke koje se odnose na protivpravno lišenje života, odnosno lišavanje života od strane vladinih organizacija bez sankcija ili sudskog ili pravnog postupka kao i procesuiranje predmeta protivpravnog lišenja života u toku rata, kao ratnog zločina, Sektor kriminalističke policije, Uprave policije, Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona nema evidentiranih prijava da su u toku ratnog perioda vršena protupravna lišenja života od strane vladinih organizacija.

U **Tuzlanskom kantonu** podataka o protiv pravnom lišenju života, odnosno lišenju života od strane vladinih organa bez sankcije ili sudskog ili pravnog postupka nema, odnosno tih slučajeva nije bilo na području TK-a. Službenici Odjeljenja za istrage ratnih zločina izvršili su uvid u postojeće evidencije MUP TK-a vezano za ratne zločine počinjene u toku rata na području BiH, kojom prilikom su došli do sljedećih podataka:

1. Ratni zločin protiv civilnog stanovništva:

- 17 predmeta u radu;
- 18 obustavljenih predmeta zbog nedostatka dokaza;
- 2 procesuirana predmeta;
- 6 predmeta ustupljenih Tužilaštvu BiH.

2. Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika:

- 1 predmet u radu;
- 2 obustavljenih predmeta zbog nedostatka dokaza;
- nema procesuiranih lica;
- 7 predmeta ustupljenih Tužilaštvu BiH.

3. Nestale osobe:

Vezano za broj nestalih osoba na području BiH, sa evidencijama o broju nestalih (identifikovanih i neidentifikovanih) lica raspolaže Institut za traženje nestalih osoba BiH.

Službenici MUP TK-a (istražitelji i krim. tehničari) su zajedno sa službenicima Instituta za traženje nestalih osoba BiH, Tužilaštva BiH, Kantonalnog tužilaštva TK, vještacima sudske medicine i firmama koje su vršile iskopavanja i zatrpavanja grobnica, kontinuirano radili na pronalsku masovnih grobnica kao i na identifikaciji lica pronađenih u istim.

U poslijeratnom periodu, na području TK-a ukupno je prijavljeno i zadokumentovano176 slučajeva protivpravnog lišenja života, od čega je 171 slučaj rasvijetljen i procesuiran.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde** nema registrovanih slučajeva protivpravnog lišenja života od strane vladinih organa. Ostali dio pitanja je u nadležnosti Suda i Tužilaštva BiH.

U **Srednjebosanskom kantonu** posljednjih pet godina (za koje postoji službena evidencija) registrovana su dva slučaja opravdane upotrebe smrtonosne sile na području SBK. U oba slučaja prilikom činjenja krivičnog djela otvorena je vatra na pripadnike MUP-a na koju su isti odgovorili i u oba slučaja lišili života napadače.

Ministarstvo unutrašnjih poslova **Hercegovačko-neretvanskog kantona** nema slučajeva protivpravnog lišenja života (SKP nema registrovanih slučajeva). U Sektoru kriminalističke policije nije uspostavljeno odjeljenje ili odsjek za pitanje ratnih zločina. Kantonalna tužilaštva imaju podatke o ratnim zločinima, a Sektor kriminalističke policije Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona postupa po njihovim naredbama.

77. (316) Dostavite informacije o dostupnosti i pružanju usluga psihosocijalne podrške žrtvama u cijeloj zemlji, kako kratkoročnog (u predistražnoj i istražnoj fazi i u toku suđenja) tako i dugoročnog karaktera (referalni mehanizmi, centri za socijalnu skrb, centri za mentalno zdravlje). Dostavite informacije koje se odnose na referalne mehanizme i dostupnost sigurnih kuca, kao i o procesnim pravima i uslugama psihosocijalne pomoći na nivou institucija na državnom nivou.

U **Federaciji Bosne i Hercegovine** ustanovljen je sistem zaštite i pružanja psihosocijalne podrške žrtvama. Naime, odredbama člana 7. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka(„Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 36/03) pod nazivom „Osiguranje psihološke, socijalne i stručne pomoći“ propisano je da tužilac u toku istrage, a nakon podizanja optužnice suda obavještava organ nadležan za pitanja socijalnog staranja o uključenju ugroženog svjedoka u postupak i omogućava pružanje pomoći tog organa, kao i psihološku potporu svjedoku uključujući prisustvo odgovarajućih stručnih lica prilikom ispitivanja ili saslušanja.

Pomoć psihologa osigurana je i kroz odredbu člana 100. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) na način da prilikom saslušanja maloljetne osobe, naročito ako je ona oštećena krivičnim djelom, postupit će se obazrivo da saslušanje ne bi štetno utjecalo na psihičko stanje maloljetnika. Ako je to potrebno, saslušanje maloljetne osobe izvršit će se uz pomoć psihologa, pedagoga ili druge stručne osobe.“

Odredbe člana 33. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/13) sadrže zakonska rješenja za način zbrinjavanja žrtve kao i funkcioniranje sigurnih kuća i to na način da radi osiguranja fizičke zaštite i ostvarivanja prava i interesa žrtve nasilja u porodici, bez straha i opasnosti po život, policija i organ starateljstva dužni su, uz prethodni pristanak žrtve, privremeno zbrinuti žrtvu nasilja u porodici u sigurnu kuću/sklonište (u daljnjem tekstu: sigurna kuća), drugu odgovarajuću instituciju ili kod druge porodice.

Žrtva nasilja u porodici privremeno se zbrinjava u sigurnu kuću na zahtjev policije ili organa starateljstva u trajanju najduže do šest mjeseci. Rok iz stava 2. ovog člana može se na zahtjev sigurne kuće produžiti uz pisanu saglasnost nadležnog organa starateljstva.

Članom 35. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH propisano je da sigurnu kuću može osnovati pravno ili fizičko lice u skladu sa zakonom. Sredstva za finansiranje privremenog zbrinjavanja žrtve nasilja u sigurnoj kući, drugoj odgovarajućoj instituciji ili kod druge porodice osiguravaju se u skladu sa propisima Federacije Bosne i Hercegovine i kantona u postotcima od:

1. budžeta kantona u visini od 30%;
2. budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u visini od 70%.

Kriterije i standarde za osnivanje, rad i finansiranje sigurnih kuća propisat će federalni ministar rada i socijalne politike u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

У **Републици Српској**, када је у питању заштита жртава насиља у породици, Законом о заштити од насиља у породици („Службени гласник Републике Српске“, бр. 102/12, 108/13 и 82/15) (чланом 8. став 1), утврђено је да жртва насиља у породици има право на психосоцијалну помоћ и социјалну и медицинску заштиту у складу са законима из области здравствене и социјалне заштите. Овим законом је прописано (члан 15. став 2), да жртва насиља у породици, због претрпљеног насиља, страха и узнемирености, ради обезбјеђивања физичке заштите и остваривања својих права и интереса, као и спречавања понављања насиља, има право да поднесе надлежном центру за социјални рад, односно служби социјалне заштите захтјев за коришћење посебне мјере подршке – привремено збрињавање у сигурну кућу. Центар за социјални рад, односно служба социјалне заштите уз асистенцију полиције може, уз претходни пристанак жртве насиља у породици, ради обезбјеђења физичке заштите и остваривања права и интереса жртве, донијети рјешење о привременом збрињавању жртве у сигурну кућу (члан 15. став 1). Ради заштите и обезбјеђења жртве, полиција ће отпратити жртву у кућу, стан или други стамбени простор да би она узела своје и личне ствари других лица која су с њом напустила тај простор, а које су неопходне за задовољење свакодневних потреба (члан 15. став 4). Центар за социјални рад образује стручни тим од представника те установе, органа и служби јединице локалне самоуправе, полиције, невладиних организација и стручњака који се баве питањима породице и насиља у породици, ради утврђивања плана

помоћи жртви и координације активности у процесу помоћи жртви, у складу са њеним потребама и избором (члан 21. став 1). План помоћи жртви посебно садржи мјере које је потребно предузети у складу са законом којим се уређује социјална, здравствена и дјечија заштита (члан 21. став 2). Ако је жртва дијете, план помоћи жртви садржи и мјере за заштиту дјетета у складу са законом којим се уређују породични односи и прописима којима се уређује заштита права дјеце (члан 21. став 3). На основу процјене стручног тима, центар за социјални рад, односно служба социјалне заштите локалне заједнице у којој жртва има пребивалиште, доноси рјешење о потреби збрињавања жртве у сигурну кућу.У сигурној кући, као посебној мјери подршке жртвама насиља у породици обезбјеђује се: привремено збрињавање, сигуран смјештај и помоћ жртвама насиља у породици. У Републици Српској се ова мјера подршке реализује у три сигурне куће: у Бања Луци, Бијељини и Модричи са укупним капацитетом од 55 лежајева (Бања Лука 24, Модрича 16 и Бијељина 15). Сигурне куће воде Фондације „Удружене жене“ у Бања Луци, „Лара“ у Бијељини и Удружење грађана „Будућност“ у Модричи. Према Закону о заштити од насиља у породици, Правилнику о начину додјеле средстава сигурним кућама, („Службени гласник Републике Српске“, бр. 62/13 и 11/17), Правилнику о садржају и начину вођења регистра сигурних кућа („Службени гласник Републике Српске“, број 25/13), те Рјешењу о цијени збрињавања жртава насиља у сигурне куће коју доноси министар породице, омладине и спорта једном годишње, обезбјеђују се средства у износу од 70% из буџета Републике Српске, док 30% од утврђене цијене смјештаја обезбјеђују јединице локалне самоуправе из које жртва долази. Поред наведених услуга смјештаја, рехабилитације и збрињавања у сигурне куће, из Буџета Републике Српске финансира се СОС линија - 1264 за помоћ жртвама насиља према женама и насиља у породици. Специјализовану подршку жртвама насиља у породици у Републици Српској на СОС телефону пружају невладине организације које пружају подршке жртвама насиља у породици и сигурну кућу.

У погледу заштите жртава свих видова насиља, са посебним фокусом на родно засновано насиље и насиље над дјецом, полицијски службеници поступају у складу са законским прописе који осигуравају највиши степен заштите људских права жртве, и то у складу са Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 13/10), који инкорпорише конвенцију о Правима дјетета и предвиђа посебан поступак са дјецом над којима је кривично дјело извтршено, те Кривичним закоником („Службени гласник Републике Српске“,број 64/17) који предвиђа посебне заштитне мјере које се примјењују у сврху заштите жртава насиља, као и потпуно ново поглавље кривичних дјела против полног интегритета према дјеци.

У свим поступцима према жртвама предвиђено мултидисциплинарно дјеловање надлежних субјеката, као и да су полицијски службеници који поступају са жртвама лица са посебним афинитетима и знањима, у циљу заштите жртава и избјегавања секундарне виктимизације.

Новим Кривичним закоником Републике Српске уведена је виктимизација жртве трговине људима у складу са GRETA препорукама.

Такође, жртва трговине људима се може смјестити у кућу на основу рјешења надлежног тужиоца. Жртве се углавном смјештају у сигурне куће намјењене жртвама насиља у породици. Трошкови сносе надлежна министарства.

У Републици Српској, полиција и орган старатељства, тј. центри за социјални рад, представљају основне субјекте заштите и дужни су поступати у складу са одредбама закона и пружити заштиту, подршку и помоћ жртвама насиља у породици, без обзира на то да ли је против учиниоца покренут кривични или прекршајни поступак. Жртве насиља у породици имају право на приступ свим субјектима заштите и ослобођене су свих трошкова поступка. Право на бесплатну правну помоћ жртве имају у поступцима остваривања својих права и заштите, у складу са прописима који регулишу област бесплатне правне помоћи. Ако центар за социјални рад добије пријаву за насиље одмах обавјештава полицију, а полиција је дужна у року од 24 часа доставити извјештај тужилаштву и центру за социјални рад, док тужилаштво преузима даље потребне мјере и обавјештава суд. Центар за социјални рад, уз асистенцију полиције може, уз претходни пристанак жртве насиља у породици, ради обезбјеђења физичке заштите и остваривања права и интереса жртве, донијети рјешење о привременом збрињавању жртве у сигурну кућу. Центар за социјални рад пружа подршку жртвама насиља кроз: савјетодавни рад и информисање, рад са учиниоцима насиља (савјетодавни рад и информисање), једнократна новчана помоћ, смјештај, психосоцијална подршка и помоћ, рад на терену, сарадња са институцијама и невладиним организацијама.

Учествовање женских организација у интерсекторском одговору на родно засновано насиље је од посебног значаја. Ове организације често имају дугогодишње искуство. Због своје улоге пружалаца директних и специјализованих услуга, ове организације добро су позициониране не само у контексту пружања бројних услуга него праћења жртве у цјелокупном процесу. Оне се у свом раду надопуњујуали не могу бити замјена службама опште подршке у јавном сектору (члан 22. Истанбулске конвенције и извјештај са објашњењима).

Графички приказ, ходограм обавеза и поступања у центрима за социјални рад у Републици Српској, у прилогу *ПК – Прилог 31*.

Такође, стручни савјетник у тужилаштву помажу тужиоцу тако што прикупља податке који се тичу личности малољетника, даје мишљење тужиоцу за доношење одлуке о цјелосходности покретања поступка, прикупља податке који се односе на примјену васпитних препорука, прикупља и друге податке и даје мишљења по налогу и захтјеву тужиоца. Стручни савјетник суда може у току поступка прикупљати податке потребне за доношење одлуке о примјени васпитних препорука, предложити предузимање потребних мјера, присуствовати сједници или главном претресу, давати стручно мишљење о потреби предузимања одређених мјера према дјеци која су жртве или свједоци учињеног кривичног дјела, давати мишљење и о другим питањима када постоји сагласност странака и браниоца или суд оцијени да је то неопходно. Радна мјеста стручних савјетника предвиђена су у окружним јавним тужилаштвима.

Републичко јавно тужилаштво има стално запослено стручно лице, психолога (стручни савјетник), који ради са жртвама/оштећеним у фази истраге, а професионално стручно лице постоји и у Окружном суду Бања Лука, који такође ради са жртвама, односно лицима оштећеним кривичним дјелом у фази суђења. Ово нарочито долази до изражаја у предметима ратних злочина и у предметима гдје су жртве дјеца, односно малољетници. Поједини Окружни судовима имају одјеле за подршку свједоцима, као што су Окружни суд у Требињу и Бањој Луци, које има Окружни суд Републике Српске у Бањалуци међу својим организационим јединицама има Одјел за подршку свједоцима у коме су запослена два дипломирана психолога, од који је један запослен по Пројекту ИПА 2013

– “Унапређење рада на предметима ратних злочина у БиХ” у чијем је опису послова пружање психолошке И других видова подршке свједоцима за вријеме и након свједочења у кривичним поступцима, психолошко савјетовање за угрожене свједоке (дјецу, свједоке са физичким и психичким потешкоћама, жртвама мучења и други), омогућавање полну равноправност и друге послове, као и Окружни суд у Источном Сарајеву.

Од основних судова, Основни суд у Бањој Луци је запослена дипл. психолошкиња за рад са малољетницима у кривичном и прекршајном поступку, али је иста завршила и специјалистичку едукацију у трајању од двије године и за психосоцијалну подршку свједоцима у правосудном поступку (прије, у току и након суђења).

Дакле, у складу са могућностима и потребама суда, психосоцијална подршка свједоцима се спроводи у овом суду, те постоји намјера да се у што скоријој будућности отклоне сви недостаци за несметан рад првенствено ради заштите најбољих интереса свједока (посебно дјеце), али и веће ефикасности судског поступка.

Brčko distrikt BiH

Pri Osnovnom sudu u Brčkom djeluje Odjeljenje za podršku svjedocima objezbjeđuje odgovarajuću psihološku podršku i pomoć svjedocima prije, za vrijeme i poslije suđenja te pružanjem profesionalnih usluga izbjegne mogućnost da svjedočenje izazove dodatne negativne posljedice, novu patnju ili traumu potencijalnom svjedoku.

Svi svjedoci imaju jednaka prava pred ovim sudom, bez obzira na pol, dob ili geografsku pripadnost. Svjedoci koji su korisnici sigurnih kuća, socijalne pomoći i sl imaju jednaka prava pred ovim sudom i pruža im se pomoć i podrška u saradnji sa predstavnicima istih.
Između ostalog dužnosti odjeljenja za podršku svjedocima uključuju:

- Uspostavljanje kontakta s relevantnim organizacijama i institucijama u Bosni i Hercegovini s ciljem pružanja pomoći svjedocima;
- Saradnju s organizacijama civilnog društva u pružanju podrške i davanju informacija svjedocima koje bi im mogli poslužiti nakon svjedočenja.

S tim u vezi ukoliko se procijeni da je neophodno dalje upućivanje žrtava to se radi na gore napisan način. Sva saradnja se odvija sa kontakt osobama iz tih institucija. Takođe, postoji odlična saradnja sa odjeljenjima za podršku svjedocima u svim sudovima i tužilaštvima širom BiH.

Dostupnost i pružanje usluga psihosocijalne podrške u Brčko distriktu BiH, kada je riječ o istražnom postupku koji se provodi od strane Tužilaštva Brčko distrikta BiH obezbjeđen je na način da se odmah, kada se prepozna kategorija kojoj je potrebno pružiti ovaj oblik podrške, po naredbi tužioca angažuje psiholog uposlen u Policiji Brčko distrikta BiH koji obavi prvu eksploaraciju osobe, u cilju prepoznavanja rizika i davanja prvog mišljenja o stepenu traumatizacije osobe, te istu upozna sa procedurom sudjelovanja u istražnom postupku. Posebano obazrivo postupanje se primjenjuje kada su u pitanju djeca i maloljetnici, tako da se saslušanje uvijek provodi iz posebne prostorije, tako da dijete ili maloljetnik ne budu u prostoriji u kojoj se nalazi istražitelji. Prisustvo roditelja je obavezno, kao i prisustvo uposlenika iz organa starateljstva. Ovo je predviđeno, kako Zakonom o krivičnom postupku Brčko distrikta BIH, tako i Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko distrikta BiH. Tokom istražnog postupka provode se timska vještačenja od strane vještaka

neuropsihijatra i psihologa radi davanja detaljne analize ličnosti, kakve posljedice je uzrokovalo počinjeno krivično djelo i preporuke za dalje liječenje i tretman. U toku sudskog postupka, svjedoku kod kog se utvrdi stepen traumatizaicje, ili ako je svjedok pod prijetnjom ili ako je to od koristi za njegovu ličnost, sukladno članu 86. stav (6) Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH i odredbama Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka Brčko distrikta BiH moguće je obezbjediti mjere zaštite, kao što su stručna psihološka pomoć, saslušanje iz druge prostorije, udaljenje optuženog iz sudnice, uskraćivanje prava odbrani na raspolaganje podacima o identitetu svjedoka, anonimnost, kao i svojstvo zaštićenog svjedoka koje podrazumjeva saslušanja od strane sudskog vijeća na posebnom ročištu bez prisustva odbrane i tužioca. Mehanizam zaštite, koji je uspostavljen na temelju navedenih zakonskih rješenja, dodatno je akcentiran kroz protokole koji su potpisani u Brčko distriktu BiH, i to Protokola o međusobnoj saradnju nadležnih institucija i udruženja u pružanju podrške svjedocima/žrtvama uspostavljenom institucijalnom mrežom na području Brčko distrikta BiH i Protokola o saradnji i postupanju u slučajevima nasilja nad ženama u porodici u Brčko distriktu BiH. Ovi akti obavezuju pravosudne organe, organe uprave i nevladina udruženja na bližu saradnju, razmjenu informacija i pojednostavljeno obezbjeđivanje podrške svjedoku u toku čitavog postupka. S tim u vezi, kada se ocjeni potreba da se svjedok/žrtva udalji iz sredine u kojoj živi radi potrebe pružanja intenzivne zaštite i podrške Tužilaštvo Brčko distrikta BiH u saradnji sa Pododjeljenjem za socijalnu zaštitu Vlade Brčko distrikta BiH takve osobe upućuje u sigurne kuće koje egzistiraju u entitetima. U Brčko distritku BiH nema sigurne kuće koja bi pružala ovaj oblik zaštite, ali je uspostavljena dobra i efikasna saradnja sa sigurnim kućama koje postoje na teritoriji Federacije BiH i Republike Srpke, tako da se realizacija smještaja u praksi provede za jedan ili dva dana od momenta konstatacije takve potrebe. Osnov takvoj saradnji Tužilaštvo Brčko distrikta BiH nalazi u odredbi člana 35. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH kojim su propisane ovlasti tužioca, što u vezi sa potpisanim protokolima o saradnji sa organima javne uprave i nadležnostima Pododjeljenja za socijalnu zaštitu Vlade Brčko distrikta BiH čini osnov da ovaj organ realizuje konkretan smještaj. Sigurne kuće obezbjeđuju sve potrebne uslove za boravak osobe, te kontinuiran rad stučnih lica, o čemu redovno izvještavaju nadležne organe.

U okviru Policije Brčko distrikt BiH, zaposlen je diplomirani psiholog - stručni saradnik za podršku svjedocima, koji pruža psihološku podršku svjedocima/ žrtvama u svim krivičnim predmetima u predistražnom i istražnom postupku. Psihološka podrška odnosi se na sve vidove psiholoških kriznih intervencija, psihosocijalne podrške, savjetovanja, psihološke pripreme i procjene uz najviši stepen povjerljivosti, kako bi se moguće emocionalne teškoće uzrokovane procesom istražnog postupka, svele na minimum. Po potrebi, pomenuti psiholog vrši i psihološku procjenu djece i maloljetnika oštećenih krivičnim djelom, procjenu njihovog psihičkog statusa i sposobnosti za svjedočenje (prikupljanje izjave) kao i odraslih lica, građana oštećenih krivičnim djelom.

Psihološka podrška i priprema za svjedočenje u predistražnom i istražnom postupku pruža se u skladu sa:

- Zakonom o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 34/13 i 27/14);
- Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 10/03);
- Poslovnikom o primjeni mjera zaštite svjedoka („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj:3/13) kojim je propisana odgovarajuća primjena mjera za zaštitu svjedoka (principi, definicije, procesne odredbe, mjere zaštite). Odredbama člana 7. ovog poslovnika

propisano je da: „Stručno osoblje uspostavlja direktni kontakt sa svjedokom i sprovodi procjenu njegovih potreba. U fazi istrage procjena se dostavlja tužilastvu na razmatranje. Nakon sto je optužnica potvrđena, procjena potreba se dostavlja sud , koji je uzima u razmatranje prije odlučivanja o primjeni bilo kojih mjera za zaštitu svjedoka.“;

- Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 34/13 i 27/14);
- Protokolom o saradnji nadležnih institucija i udruženja u pružanju podrške svjedocima/žrtvama, uspostavljenom institucionalnom mrežom na području Brčko distrikta, kojim su uvezani svi referalni mehanizmi za pružanje podrške svjedocima na području Brčko distrikta;
- Protokolom o saradnji u oblasti pružanja podrške svjedocima, između Tužilaštva Brčko distrikta BiH i Policije Brčko distrikta BiH, zaključen dana 11.12.2013. godine, kojim je definisana uloga, procedura i način pružanja podrške svjedocima u svim krivičnim predmetima od strane psihologa, u fazi predistražnog i istražnog postupka, od momenta prijave do podizanja optužnice. Ovaj protokol potpisan na osnovu Memoranduma o razumijevanju između UNDP-a BiH, Policije Brčko distrikta BiH i Tužilaštva Brčko distrikta BiH, dana 18.07.2013. vezano za pružanje podrške svjedocima na području Brčko distrikta BiH.

Pored navedenog, osim pružanja stručne podrške na zahtjev tužioca ili ovlaštenog službenog lica, građani (svjedoci/žrtve) u istražnom postupku, mogu kontaktirati službenika za podršku svjedocima na lični zahtjev u svakom momentu. Također, informacije o stručnoj podršci su omogućene i dostupne putem Informativnog letka za svjedoke.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Unsko-sanski kanton - BiH raspolaže kvalitetnim pravnim, međunarodnim i domaćim, okvirom kojim se kreiraju pretpostavke za prevenciju nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Pored međunarodnih pravnih dokumenata, koji su sadržani u Ustavu BiH i čine njegov sastavni dio, potpisani su i ratificirani i drugi međunarodno pravni akti dokumenti kojima se stvara zakonska osnova kao vid opće prevencije nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Ustavi BiH, RS i FBIH garantiraju zabranu diskriminacije na osnovu spola što je osnova z sprečavanje nasilja. Usvojen je i Zakon o ravnopravnosti spolova BiH. BiH je 07. novembra 2013. godine postala 6. zemlja članica Vijeća Evrope koja je ratificirala Konvenciju Vijeća Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Pored ovih zakona, Porodični zakoni FBIH i RS zabranjuju nasilje u porodici, a Krivičnim zakonima BiH, RS, FBIH i Distrikta Brčko stvara se okvir za opću prevenciju nasilja nad ženama između ostalih krivičnih djela. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Federacije BiH i Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Republike Srpske, definiraju mjere i mehanizme zaštite u slučajevima nasilja u porodici. Značajno je spomenuti Strategiju za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici FBIH i Strategiju za borbu protiv nasilja u porodici u RS za, kao usko specijalizirane dokumente za ovu oblast, kojima se definira pravac djelovanja u prevenciji nasilja, te zaštiti žrtava i procesuiranju počinitelja, te Strategiju za provedbu Konvencije Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici BiH.

Kada je riječ o dostupnosti usluga psihosocijalne podrške žrtvama u cijeloj zemlji dugoročnog karaktera (referalni mehanizmi, centri za socijalnu skrb, centri za mentalno zdravlje) i

informacija koje se odnose na referalne mehanizme i dostupnost sigurnih kuća dostavljamo sljedeći odgovor:

Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Sl.glasnik USK“ br.5/00, 7/01 i 11/14) u članu 49. propisano je da se centar za socijalni rad može osnovati ako ispunjava uvjete propisane zakonom i po mogućnosti treba da osigura najmanje četiri radnika sa završenim fakultetom ili višom školom,VII ili VI stepen stručne spreme: socijalnog radnika, pravnika, psihologa, pedagoga(pedagoga-psihologa) i socijalnog pedagofa-defektologa. Članom 137. Zakona propisano je da će se iz općinskog budžeta finansirati pored ostalog i: “posebni psihosocijalni tretman trudnica i bračnih drugova koji žele djecu“. Na području Unsko-sanskog kantona djeluje osam centara za socijalni rad, a čiji su osnivači grad/općina. Pet centara za socijalni rad ima zaposlenog psihologa i pruža usluge psihosocijalne podrške u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima. Na području Unsko-sanskog kantona postoji jedna Sigurna kuća. Ista djeluje u okviru nevladinog sektora, Udruženja „Žene sa Une“ i služi za smještaj žrtava nasilja sa područja Unko-sanskog kantona, ali i drugih kantona u skladu sa ukazanom potrebom. Sigurna kuća ima angažiranog psihologa koji pruža usluge psihosocijalne pomoći. Iz budžeta Ministarstva zdravstva, rada i socijalne politike sufinansira se smještaj žrtava u Sigurnu kuću i u 2017. godini taj iznos je bio 42.500,00 BAM. Kada je riječ o centrima za mentalno zdravlje njihovo osnivanje i djelatnost propisano je odredbama člana 88. Zakona o zdarvstvenoj zaštiti FBiH („Sl.novine F BiH“ br. 46/10 i 75/13) kojim je propisano da: Centar za mentalno zdravlje u zajednici obavlja promociju i prevenciju mentalnog zdravlja, rehabilitaciju mentalno oboljelih lica, prevenciju invaliditeta i rehabilitaciju, te brigu i pomoć onesposobljenih. Pored poslova iz stava 1. ovog člana centar za mentalno zdravlje u zajednici obavlja i: zdravstveno-promotivni rad na unapređenju mentalnog zdravlja u zajednici; proaktivan pristup u prepoznavanju i ranom dijagnosticiranju lica sa rizikom po mentalno zdravlje; edukaciju bolesnika, članova porodice i radne okoline; psihološko savjetovanje u porodici i zajednici; procjenu rizika po mentalno zdravlje u zajednici; planiranje i provođenje okupacione terapije u zajednici; psihološka mjerenja putem testova; vanbolničke terapeutske i rehabilitacione postupke iz domena zaštite mentalnog zdravlja; socioterapiju; tretman bolesti zavisnosti u vanbolničkim uslovima. Stručno osoblje zaposleno u centru iz stava 1. ovog člana treba imati edukaciju iz oblasti zloupotrebe psihoaktivnih supstancija. Centar iz stava 1. ovog člana se organizuje kao dio doma zdravlja. Bliži uslovi koje mora ispunjavati centar iz stava 1. ovog člana, kao i način njegovog organizovanja, te plan i program, trajanje edukacije, kao i način provođenja edukacije iz oblasti zloupotrebe psihoaktivnih supstancija utvrđuju se pravilnikom federalnog ministra.

Djelatnost centara je organizovana kroz timove, a poslovi i zadaci timova porpisani su članom 23. Pravilnika o bližim uvjetima prostora, medicinsko-tehničke opreme i stručnog kadra, koje trebaju ispunjavati centri za mentalno zdravlje u zajednici, kao i edukaciji iz oblasti zloupotrebe psihoaktivnih supstanci („Sl.novine F BiH“ br. 73/11):

- promoviše i štiti mentalno zdravlje pojedinca, porodice, grupe i zajednice;
- provodi postupke liječenja;
- uči pacijenta da prepozna rane znakove bolesti, na vrijeme potraži pomoć i razumije svoje stanje;
- pomaže u procesu socijalizacije i resocijalizacije, odnosno sticanju znanja, vještina, motiva i stavova potrebnih za izvršenje sadašnjih i budućih uloga u društvu;
- obavlja kućne i druge planirane posjete u zajednici;

- planira, organizuje, rukovodi i provodi psihosocijalnu rehabilitaciju, pacijenata, uključujući i forenzičke pacijente koji su od strane suda upućeni prema Centru, kao i forenzičke pacijente nakon hospitalnog tretmana u postupku uključenja u zajednicu,
- pruža savjetodavne usluge pacijentima;
- provodi psihoedukaciju;
- provodi socioterapijske aktivnosti u Centru i u zajednici (individualna i grupna socioterapija);
- pomaže u rješavanju kriznih situacija;
- učestvuje u ranoj detekciji poremećaja u rastu i razvoju djece;
- vodi zakonom propisanu medicinsku evidenciju i dokumentaciju;
- sudjeluje u istraživanjima i primjenjuje rezultate istraživanja;
- sudjeluje u evaluaciji i praćenju rada Centra.

Na području Unsko-sanskog kantona organizirano je sedam Centara za mentalno zdravlje koji djeluku u okviru sedam Domova zdravlja. Centri za mentalno zdravlje pružaju usluge osiguranim i neosiguranim licima.Taj udio varira, a broj korisnika usluga mentalnog zdravlja se kreće od 2.500 – 5.500 pacijenata na godišnjem nivou. Prava pacijenata su regulisana Zakonom o zaštiti osoba sa duševnim smetnjama ("Sl.novine Federacije BIH", br.37/01, 40/02 i 52/11) i Zakonom o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata ("Sl.novine Federacije BIH", br.40/10). Centri za mentalno zdravlje imaju potpisane Protokole o suradnji sa nizom institucija u zajednici (centi za socijalni rad, policijske uprave, osnovne i srednje škole, udruženja i sl). Centri također obavljaju posjete korisnicima centra. Kriteriji prijema su: samoincijativno, prema preporukama ljekara obiteljske medicine, prema preporukama centara za socijalni rad, suda - mjere obaveznog liječenja, na preporuku pedagoga i pedijatara.

Mreža podrške žrtvama i žrtvama/svjedocima u predmetima ratnih zločina, seksualnog nasilja i drugih krivičnih djela sa područja Unsko-sanskog kantona treba da pruža brzu i efikasnu multisektorsku i multidisciplinarnu podršku, pomoć i zbrinjavanje svim žrtvama i svjedocima. Kako bi se to i ostvarilo nastoji se žrtve i žrtve/svjedoke upoznati sa koracima i procedurama, koje omogućavaju da se zna gdje, kada, kome se obratiti i koju vrstu podrške mogu dobiti od institucija/ustanova i nevladinih organizacija, potpisnica Protokola o međusobnoj saradnji, a koje čine Mrežu podrške žrtvama i žrtvama/svjedocima

U slučaju postupanja Ministarstvo unutrašnjih poslova USK upoznaje žrtve i žrtve/svjedoka krivičnih djela; u predmetima ratnih zločina, seksualnog zlostavljanja i drugih krivičnih djela sa elementima nasilja I time ih upoznaje o pravima, te se pruža svaka vrsta zaštite iz domena unutrašnjih poslova. Po potrebi je omogućena psihološka podrška od strane centara za mentalno zdravlje. U izuzetnim slučajevima psihološka podrška može biti pružena i na drugom odgovarajućem mjestu, a na osnovu odluke/prijedloga Tužilaštva i Policije.

Kantonalno tužilaštvo USK Bihać u predmetima maloljetničke delikvencije i općeg kriminala ima uspostavljenu saradnju sa centrima za socijalni rad, kao i postojećim centrima za mentalno zdravlje na području USK. Psihološku podršku žrtvama i svjedocima u svim predmetima u kojima se za isto ukaže potreba u Tužilaštvu pruža stručni savjetnik za podršku svjedocima i maloljetnicima- psiholog, te je također uspostavljena i saradnja sa Odjelom za podršku svjedocima Kantonalnog suda u Bihaću.

Na području koji pokriva Unsko-sanski kanton postoji jedna sigurna kuća za žene i djecu žrtve nasilja u porodici, čiji smještajni kapacitet je 16 osoba.

U **Županiji Posavskoj** psihosocijalna podrška žrtvama kaznenih djela se uglavnom ostvaruje suradnjom sa Centrima za mentalno zdravlje i Centrima socijalne skrbi, koji žrtvama pružaju pomoć i podršku. Dok sigurne kuće nema na području Županije Posavske.

U **Tuzlanskom kantonu** psihosocijalnu podršku žrtvama nasilja u obitelji i drugih oblika rodno utemeljenog nasilja pružaju specijalizirane vladine i nevladine organizacije.

Sigurna kuća udruženje građana „Vive Žene“ iz Tuzle je nevladina organizacija koja svoje djelovanje fokusira na psihosocijalnu pomoć i podršku žrtvama rata, torture i nasilja, te jačanje kapaciteta drugih organizacija i institucija i zastupanje uz multidisciplinaran, demokratski i participativan pristup u radu sa traumatiziranim porodicama i pojedincem. Sve usluge u sigurnoj kući „Vive Žene“ potpuno su besplatne. Besplatna SOS linija za žrtve nasilja u porodici dostupna je na broj 1265. Linija obuhvata područje Federacije BiH i namijenjena je svim osobama koje trpe bilo koji oblik nasilja - fizičko, psihičko, seksualno, ekonomsko, i sl. Broj SOS telefona je transparentan, dostupan svima 24 sata i osigurava anonimnost svim korisnicima. Korisnici/e putem SOS telefona mogu primiti informacije o mogućnostima zaštite i pomoći, pri čemu ne moraju navoditi lične podatke, ukoliko smatraju da bi to na bilo koji način dodatno ugrozilo njihov položaj u zajednici.

Korisnici programa Vive Žene su: žrtve rata, torture i svih oblika nasilja, koji su bili izloženi traumatičnim iskustvima i nasilju tokom svog života, kao i osobe koje su izložene torturi ili nasilju od strane društva u poslijeratnom periodu u Bosni i Hercegovini. Također, članovi njihovih porodica i zajednice u kojem žive predstavljaju naše krajnje korisnike, te profesionalci koje se bave mentalnim zdravljem i pružanjem podrške traumatiziranim osobama.

U **Zeničko-dobojskom kantonu,** u 2011. godini potpisan je „Protokol o međusobnoj saradnji institucija i nevladinih organizacija u pružanju podrške žrtvama/svjedocima u slučajevima ratnih zločina, seksualnog nasilja i drugih oblika krivičnih djela“ (broj: 08-01-02-1-7393 od 19.12.2011.godine). U okviru svoje nadležnosti, Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona sarađuje sa sigurnom kućom "Medica" Zenica, koja pruža usluge zbrinjavanja žrtava nasilja u porodici, seksualnih delikata i trgovine ljudima, te Centrima za mentalno zdravlje sa područja Zeničko-dobojskog kantona.

Policijski službenici Uprave policije Ministarstva za unutrašnje poslove **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde** žrtvama krivičnih djela u predistražnoj radnji mogu pružiti informacije u vezi sa situacijom u kojoj se nalazi i koje joj mogućnosti u ostvarivanju prava stoje na raspolaganju, te nastojati da spriječi nepotrebne kontakte žrtve sa okrivljenim u fazama krivičnog postupka za čije su provođenje nadležni. Ostali vidovi podrške žrtvama krivičnih djela uglavnom se ostvaruju u saradnji sa Centrom za socijalni rad , nadležnim medicinskim ustanovama i sigurnom kućom" Medica" Zenica.

U **Srednjobosanskom kantonu** (federalni propis) ustanovljen je sistem zaštite i pružanja psihosocijalne podrške žrtvama. Naime, odredbama člana 7. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka(„Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 36/03) pod nazivom „Osiguranje psihološke, socijalne i stručne pomoći“ propisano je da tužilac u toku istrage, a nakon podizanja optužnice suda obavještava organ nadležan za pitanja socijalnog staranja o uključenju ugroženog svjedoka u postupak i omogućava pružanje pomoći tog organa, kao i psihološku potporu svjedoku uključujući prisustvo odgovarajućih stručnih lica prilikom ispitivanja ili saslušanja.

Pomoć psihologa osigurana je i kroz odredbu člana 100. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine(„Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) na način da prilikom saslušanja maloljetne osobe, naročito ako je ona oštećena krivičnim djelom, postupit će se obazrivo da saslušanje ne bi štetno utjecalo na psihičko stanje maloljetnika. Ako je to potrebno, saslušanje maloljetne osobe izvršit će se uz pomoć psihologa, pedagoga ili druge stručne osobe.“

U Kantonalnom tužilaštvu SBK angažovan je državni službenik - psiholog koji se bavi ovim poslom.

Sigurna kuća kao takva ne postoji u SBK, a koriste se usluge Medice iz Zenice za slučajeve da je smještaj u "sigurnu kuću" potreban. Saradnja između Kantonalnog tužilaštva SBK i Medice Zenica je odlična.

Kada je u pitanju **Hercegovačko-neretvanski kanton**, u Federaciji BiH se nasilje u porodici prepoznaje kao krivično djelo „Nasilje u porodici“ propisano članom 222. KZ F BiH i kao prekršaj propisan Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici, pa policijski službenici u svom radu postupaju u skladu sa odredbama ovih zakona.

Materija nasilja u porodici i zaštite žrtava nasilja je detaljnije uređena odredbama Zakona o zaštiti nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH“ broj20/13) , koji uređuje princip zaštite od nasilja u porodici s ciljem osiguranja najdjelotvornije zaštite za žrtve nasilja u porodici. Primjenu i provođenje ovog zakona u skladu sa svojim nadležnostima osigurava općinski sud- prekršajno odjeljenje suda, policija, organi starateljstva i druge institucije nadležne za socijalnu i zdravstvenu zaštitu.Pored institucija, zaštitu žrtvi nasilja u porodici mogu pružiti i nevladine organizacije registrovane za pružanje ovih usluga.

Prema podacima Agencije za ravnopravnost spolova koja je oformljena u sklopu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH , na području cijele BiH egzistira devet sigurnih kuća koje imaju kapacitet od 178 raspoloživih mjesta za smještaj žrtava porodičnog nasilja. Dvije sigurne kuća se prema podacima ove agencije nalaze u Mostaru i to u okviru udruženja Žena BiH i Caritas.

Ne raspolažemo posebnim podacima za Hercegovačko-neretvanski kanton.

Dana 07. ožujka 2012.godine potpisan je „Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji u **Županiji Zapadnohercegovačkoj**“ sa ciljem kontinuiranog poduzimanja mjera prevencije nasilja u obitelji i pružanja psihosocijalne podrške žrtvama, sprječavanja pojave nasilja, podizanja svijesti, kampanje, edukacija , identifikacija čimbenika rizika i rizičnih skupina, ostvarivanje pomoći , pravno savjetovanje, pružanje izravne pomoći žrtvama nasilja, otvaranje sigurnih kuća , učinkovite policijske intervencije , sudske presude i rad sa nasilnicima. Strane potpisnice Protokola su : Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zdravstva , rada i socijalne skrbi, Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i sporta,Županijski sud Široki Brijeg, Općinski sud Ljubuški, Općinski sud Široki Brijeg, Županijsko tužiteljstvo Široki Brijeg, Općina Grude, Općina Ljubuški, Grad Široki Brijeg, Općina Posušje, Centar za socijalni rad Ljubuški, Centar za socijalni rad Grude, Centar za socijalni rad Posušje, Centar za socijalni rad Široki Brijeg, Majčino selo Međugorje, Caritas Mostar i NVO Žena BiH.

Pomoć žrtvama, naročito ženama i djeci se pruža kroz različite vidove nevladinih organizacija koje pomoću sigurnih kuća pružaju pomoć ilegalnim migrantima, korisnicima droga, romskoj populaciji, ženama koje žive u siromaštvu, ženama s invaliditetom, žrtvama nasilja, žrtvama trgovine ljudima. U okviru svoje nadležnosti Ministarstvo unutarnjih poslova Županije Zapadnohercegovačke surađuje sa Centrima za socijalni rad na području Županije Zapadnohercegovačke.

Od strane Uprave policiji MUP-a **Kantona Sarajevo**, do sada nisu pružane usluge psihosocijalne podrške žrtvama, kako kratkoročnog, tako i dugoročnog karaktera, a nije nam poznato da li su i na koji način takve usluge pružane od strane agencija drugih nivoa vlasti koje se bave ovom problematikom.

U **HBŽ** stručna psihosocijalna pomoć žrtvama nasilja omogućena je u svim zdravstvenim ustanovama, kao što su domovi zdravlja, bolnica i centri za socijalnu pomoć, i ona se ostvaruje putem zahtjeva žrtve prema službi ili organu koja je u postupanju bez obzira da li se radi o predistražnoj, istražnoj ili sudskoj fazi postupka.

78. (317, 319) Navedite ustavne i zakonske odredbe za sprečvanje ropstva, položaja sličnog ropstvu i prinudnog ili obaveznog rada, uključujući relevantne zakone o radu, na svim nivoima vlasti, uključujući i Brčko distrikt. Dostavite tabelu sa podacima o procesuiranju slučajeva ropstva, položaja sličnog ropstvu i prinudnog ili obaveznog rada u proteklih pet godina za sve relevantne nivoe vlasti.

Ustavom **Bosne i Hercegovine** u članu II Ljudska prava i osnovne slobode stav 3. Katalog prava tačkom c) je definisano: "Pravo lica da ne bude držano u ropstvu ili potčinjenosti, ili na prisilnom ili obaveznom radu". Također je u stavu 4. istog člana naznačeno da se ovo pravo uživa bez bilo kojeg oblika diskriminacije.

Zakonom o radu, koji se u **Federaciji Bosne i Hercegovine** primjenjuje kao opći propis, utvrđeno je da se stupanjem radnika na rad na osnovu zaključenog ugovora o radu zasniva radni odnos. Shodno odredbama ovog zakona, poslodavac utvrđuje mjesto i način obavljanja rada, poštivajući pri tome prava i dostojanstvo radnika, a radnik je obavezan prema uputama poslodavca datim u skladu sa prirodom i vrstom rada lično obavljati preuzeti posao, te poštivati organizaciju rada i poslovanja kod poslodavca, kao i zakone i opće akte poslodavca. Radnik ima pravo na pravičnu plaću, uvjete rada koji obezbjeđuju sigurnost i zaštitu života i zdravlja na radu, te druga prava u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu. Shodno navedenom, svaki drugi oblik rada koji ne odgovara uvjetima koje je dužan obezbijediti poslodavac je nezakonit.

Уставом **Републике Српске** у Глави II (Људска права и слободе) је прописано сљедеће: Чланом 12. прописано је да су слобода и лична безбједност човјека су неповредиви, да се никоме се не може одузети или ограничити слобода, осим у случајевима и по поступку који су утврђени законом.

Чланом 21. прописано је да грађани се могу слободно кретати, настањивати и боравити на територији Републике, слободно напуштати ту територију и на њу се слободно враћати. Законом се могу увести ограничења кретања само ако је то неопходно ради вођења кривичног поступка или ради заштите безбједности и здравља људи. Никаква ограничења из политичких разлога не могу бити установљена.

Чланом 39. прописано је да свако има право на рад и слободу рада, да је принудни рад забрањен, да је свако је слободан у избору занимања и запослења и под једнаким условима му је доступно радно мјесто и функција. Запосленима може престати радни однос противно њиховој вољи на начин и под условима који су утврђени законом и колективним уговором. Свако по основу рада има право на зараду, у складу са законом и колективним уговором.

Чланом 40. Устава је прописано да запослени имају право на ограничено радно вријеме, дневни и седмични одмор, те плаћени годишњи одмор и одсуства, у складу са законом и колективним уговором. Запослени имају право на заштиту на раду, у складу са законом. Омладина, жене и инвалиди имају посебну заштиту.

У Глави XIII (чл. 139. до 164) Кривичног законика Републике Српске прописана су кривична дјела против слобода и права грађана, а то су поред осталих и кривична дјела трговина људима, трговина дјецом, удруживање ради вршења кривичних дјела трговине људима и дјецом, а која у својим обиљежијима имају ропство, принудни или обавезан рад.

Чланом 145. став 1. Закона (Трговина људима) прописано је да ко силом, пријетњом или другим облицима принуде, отмицом, преваром или обманом, злоупотребом овлаштења или утицаја, односа повјерења, зависности или беспомоћности, тешких прилика другог лица, давањем или примањем новца или друге користи како би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем, врбује, превезе, пребаци, преда, прода, купи, посредује у продаји, сакрије, прими или држи друго лице, а *у циљу искоришћавања или експлоатације његовог рада*, вршења кривичног дјела, проституције, кориштења у порнографске сврхе, *успостављања ропског* или неког сличног односа, присилног брака, присилне стерилизације, ради одузимања органа или дијелова тијела, ради кориштења у оружаним снагама или других облика искоришћавања, казниће се казном затвора најмање три године.

Чланом 146. став 1. Закона (Трговина дјецом) прописано је да ко врбује, превезе, пребаци, преда, прода, купи, посредује у продаји, сакрива, држи или прихвати дијете ради искоришћавања или експлоатације његовог рада, вршења кривичног дјела, проституције или других облика сексуалног искоришћавања, порнографије, успостављања ропског или неког сличног односа, присилног брака**,** присилне стерилизације, незаконитог усвојења или њему сличног односа, ради одузимања органа или дијелова тијела, ради кориштења у оружаним снагама или других облика искоришћавања, казниће се казном затвора најмање пет година.

Члан 147. став 1. (Удруживање ради вршења кривичних дјела трговине људима и дјецом) прописано је да ко организује групу или организовану криминалну групу за извршење кривичних дјела из чл. 144. и 145. Кривичног законика, казниће се казном затвора од три до петнаест година.

У Републици Српској случајеви ропства, положаја сличног ропству и принудног рада или обавезног рада се инкриминсањем трговине људима као кривичног дјело. У задњих пет година према подацима Републичког јавног тужилаштва, Посебно одјељење и Окружних јавних тужилаштава у Републици Српској табела како слиједи:

Кривично дјело	Број лица	Истрага	Оптужница	Пресуда
198а Трговина људима Кривичног законика	2	6	3	2
198б Трговина малољетним лицима Кривичног законика Републике Српске	1	1	1	1

Krivičnim zakonom **Brčko distrikta BiH** propisano je krivično djelo - Trgovina ljudima- iz člana 207a. U proteklih pet godina u Tužilaštvu Brčko distrikta BiH otvoreno je pet predmeta koji se odnose na krivično djelo - Trgovina ljudima- iz člana 207a. Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH. Statistički podaci su takvi da su u proteklih pet godina, od navedenih pet predmeta, dva predmeta okončana donošenjem Naredbe o obustavi istrage od strane Tužilaštva Brčko distrikta BiH, dok su u Brčko distriktu BiH podignute tri optužnice pred Osnovnim sudom zbog krivičnog djela – Trgovine ljudima- iz člana 207a. Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH, u odnosu na iste donesene su sledeće presude: u jednom predmetu je donesena osuđujuća presuda sa kaznom zatvora u trajanju od jedne godine, potom u drugom predmetu je donesena oslobađajuća presuda, dok je u trećem procesuiranom predmetu potvrđena optužnica pred Osnovnim sudom Brčko distrikta BiH.

Odredbe krivičnog djela - Trgovina ljudima - iz člana 207a. Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH glase:

1. Ko upotrebom sile ili prijetnjom upotrebe sile ili drugim oblicima prinude, otmicom, prevarom ili obmanom, zloupotrebom vlasti ili uticaja ili položaja bespomoćnosti ili davanjem ili primanjem isplata ili drugih koristi kako bi privolio lice koje ima kontrolu nad drugim licem vrbuje, preveze, preda, sakrije ili primi lice u svrhu iskorištavanja tog lica kaznit će se kaznom zatvora najmanje pet godina. Iskorištavanje u smislu ovog člana podrazumijeva: prostituciju drugog lica ili druge oblike seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili njemu sličan odnos, služenje, odstranjivanje dijelova ljudskog tijela ili kakvo drugo iskorištavanje;
2. Ko vrbuje, navodi, preveze, preda, sakrije ili primi lice koje nije navršilo 18 godina života u svrhu iskorištavanja prostitucijom ili drugim oblikom seksualnog iskorištavanja, prisilnim radom ili uslugama, ropstvom ili njemu sličnim odnosom, služenjem, odstranjivanjem dijelova ljudskog tijela ili kakvim drugim iskorištavanjem, kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina;
3. Ako je krivično djelo iz stavova 1 i 2 ovog člana izvršilo službeno lice prilikom obavljanja službene dužnosti, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od najmanje deset godina;
4. Ko krivotvori, pribavi ili izda putnu ili ličnu ispravu ili koristi, zadržava, oduzima, mijenja, oštećuje, uništava putnu ili ličnu ispravu drugog lica u svrhu omogućavanja trgovine ljudima kaznit će se kaznom zatvora od jedne do pet godina;
5. Ko koristi usluge žrtve trgovine ljudima kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina;
6. Ako je izvršenjem krivičnog djela iz stavova 1 i 2 ovog člana prouzrokovano teže narušenje zdravlja, teška tjelesna povreda ili smrt lica iz stavova 1 i 2 ovog člana, počinilac će se kazniti kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora;
7. Predmeti, prijevozna sredstva i objekti upotrijebljeni za izvršenje djela će se oduzeti;
8. Na postojanje krivičnog djela trgovine ljudima bez uticaja je okolnost da li je lice koje je žrtva trgovine ljudima pristalo na iskorištavanje;
9. Protiv žrtve trgovine ljudima koja je bila prisiljena, od strane izvršioca krivičnog djela, učestvovati u izvršenju drugog krivičnog djela neće se voditi krivični postupak ako je takvo njeno postupanje bilo neposredna posljedica njenog statusa žrtve trgovine ljudima.

Odredbe krivičnog djela - Organizovana trgovina ljudima - iz člana 207b. Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH glase:

1. Ko organizuje ili rukovodi grupom, organizovanom grupom, ili zločinačkom organizacijom koja zajedničkim djelovanjem učini ili pokuša krivično djelo iz člana 207a (*Trgovina ljudima)* ovog zakona kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili dugotrajnim zatvorom;
2. Ko počini krivično djelo u okviru grupe iz stava 1 ovog člana kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina;
3. Ko postane pripadnikom grupe iz stava 1 ovog člana, kaznit će se kaznom zatvora najmanje jednu godinu;
4. Pripadnik grupe iz stava 1 ovog člana, koji tu grupu ili udruženje otkrije, može se osloboditi kazne.

U vezi sa krivičnim djelom - Organizovana trgovina ljudima - iz člana 207b. Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH u proteklih pet godina nije bilo evidentiranih i procesuiranih predmeta.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

U Ustavu **Unsko-sanskog kantona** ne postoji izričita odredba o sprečavanju položaja sličnog ropstvu i prinudnog ili obaveznog rada, ali postoje odredbe koje općenito štite osnovna ljudska prava i slobode, kao što je navedeno u odgovoru na pitanje br. 71.

Zakon o radu F BiH je opći propis koji se primjenjuje na teritoriji Federacije, a samim tim i na teritoriji Unsko-sanskog kantona u kojem između ostalog stoji:

1. Poslodavac utvrđuje mjesto i način obavljanja rada poštivajući pri tome prava i dostojanstvo radnika, a radnik je obavezan prema uputama poslodavca datim u skladu sa prirodom i vrstom rada lično obavljati preuzeti posao, te poštivati organizaciju rada i poslovanja kod poslodavca, kao i zakone i opće akte poslodavca;
2. Radnik ima pravo na pravičnu plaću, uvjete rada koji obezbjeđuju sigurnost i zaštitu života i zdravlja na radu, te druga prava u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Ustav **Tuzlanskog kantona** ne sadrži odredbe koje se odnose na sprječavaje ropstva i prinudni rad ali se u članu 7. navodi da Tuzlanski kanton u ostvarivanju svojih nadležnosti, osigurava i provodi sve mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine i njegovim aneksima, Ustavom Federacije i njegovim Aneksom i ovim ustavom, vodeći računa o jednakopravnosti svih naroda i građana u Kantonu, općinama i gradovima te se međunarodni instrumenti na koje se obavezala BiH primjenjuju i u Tuzlanskom kantonu.

Članovi 9., 10, 11. i 12. Ustava **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde** ("Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde", broj: 8/98, 10/00 i 5/03).

U Ustavu **Srednjobosanskog kantona** nema posebnih odredbi vezanih za nevedenu tematiku.

Sukladno Ustavu **Županije Zapadnohercegovačke,** Županija posebice poduzima mjere za ostvarivanje prava svih izbjeglica i prognanika na slobodan povratak domovima svog podrijetla i obitavanja iz kojih su prognani, na povrat sve imovine oduzete u tijeku etničkog progona, kao

i nadoknadu sve imovine koja im ne može biti vraćena. Prava iz stavka 1. ovog članka ostvaruju se sukladno federalnim i županijskim propisima.

Sukladno Zakonu o radu Županije Zapadnohercegovačke zabranjena je diskriminacija radnika kao i osobe koja traži uposlenje, s obzirom na spol, spolno opredjeljenje, bračno stanje, obiteljske obveze, starost, invalidnost, trudnoću, jezik, vjeru, političko i drugo mišljenje, nacionalnu pripadnost, socijalno podrijetlo, imovno stanje, rođenje, rasu, boju kože, članstvo ili nečlanstvo u političkim strankama i sindikatima, zdravstveni status, ili neko drugo osobno svojstvo. Diskriminacija može biti izravna ili neizravna. Izravna diskriminacija, u smislu ovoga zakona, znači svako postupanje uzrokovano nekim od temelja kojim se radnik, kao i osoba koja traži uposlenje, stavlja ili je bila stavljena u nepovoljniji položaj u odnosu na druge osobe u istoj ili sličnoj situaciji. Neizravna diskriminacija, u smislu ovoga zakona, postoji kada određena naizgled neutralna odredba, pravilo, kriterij ili praksa stavlja ili bi stavila u nepovoljniji položaj radnika kao i osobu koja traži uposlenje zbog određene osobine, statusa, opredjeljenja, uvjerenja ili vrijednosnog sustava koji čine temelje za zabranu diskriminacije u odnosu na drugog radnika, kao i osobu koja traži uposlenje. Poslodavcu i drugim osobama uposlenim kod poslodavca zabranjeno je uznemiravanje ili seksualno uznemiravanje, nasilje na temelju spola, kao i sustavno uznemiravanje na radu ili u svezi s radom (mobing) radnika i osoba koje traže uposlenje kod poslodavca. (Uznemiravanje u smislu je svako neželjeno ponašanje uzrokovano nekim od temelja iz članka 8. ovoga zakona koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva radnika i osobe koja traži a koje uzrokuje strah ili neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje. Seksualno uznemiravanje u smislu je svako ponašanje koje riječima ili radnjama seksualne prirode ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva radnika i osobe koja traži uposlenje, a koje izaziva strah ili stvara ponižavajuće ili uvredljivo okruženje. Nasilje na temelju spola je bilo koje djelo koje nanosi fizičku, psihičku, seksualnu ili ekonomsku štetu ili patnju, kao i prijetnje takvim djelima koje ozbiljno sputavaju osobe u njihovim pravima i slobodama na načelu jednakopravnosti spolova na radu ili u svezi s radom. Mobing predstavlja specifičnu formu ne fizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koje podrazumijeva ponavljanje radnji kojima jedna ili više osoba psihički zlostavljaju i ponižavaju drugu osobu, a čija je svrha ili posljedica ugrožavanje njezina ugleda, časti, dostojanstva, integriteta, degradacija radnih uvjeta ili profesionalnog statusa.

79. (326) Navedite konkretne mjere politika koje su preduzete za suzbijanje i sprečavanje ranih i prisilnih brakova. Uključite podatke sa svih nivoa vlasti o slučajevima ranih i prisilnih brakova u proteklih pet godina, gdje god su na raspolaganju.

U **Federaciji Bosne i Hercegovine** je osiguran mehanizam suzbijanja i sprečavanja ranih i prisilnih brakova i to kroz primjenu odredaba Porodičnog zakona („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05,41/05 i 31/14) Federacije Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 36/03, 37/03,21/04,69/04,18/05,42/10,42/11,59/14, 76/14 i 46/16 i 75/17).

Članom 15. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da brak ne može sklopiti osoba koja nije navršila 18 godina života. Izuzetno, sud može u vanparničnom postupku dozvoliti sklapanje braka osobi koja je navršila 16 godina života ako utvrdi da postoje opravdani razlozi da je ta osoba tjelesno i duševno sposobna za vršenje prava i dužnosti koje proizlaze iz braka i da je brak u njenom interesu.

Odredbama člana. 215. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da ovlašćena osoba pred kojom se brak sklapa ili matičar koji obavljajući svoju službenu dužnost

omogući sklapanje braka koji je po zakonu zabranjen, ništavan ili se smatra nepostojećim, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

Odredbama člana. 216. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da punoljetna osoba koja izvanbračno živi s maloljetnikom koji nije navršio šesnaest godina života, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

Istom kaznom kaznit će se roditelj, usvojitelj ili staratelj koji maloljetniku u životnoj dobi između četrnaest i šesnaest godina života omogući izvanbračni život s drugom osobom ili ga na to navede a ko na takav način postupi iz koristoljublja, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Ako se sklopi brak, krivično gonjenje neće se poduzeti, a ako je poduzeto obustavit će se.

У **Републици Српској** у Глави XIII (чл. 139-164.) Кривичног законика прописана су кривична дјела против слобода и права грађана, а то су поред осталих и кривична дјела трговина људима, трговина дјецом, удруживање ради вршења кривичних дјела трговине људима и дјецом. Чланом 145. став 1. Закона прописано је да ко силом, пријетњом или другим облицима принуде, отмицом, преваром или обманом, злоупотребом овлаштења или утицаја, односа повјерења, зависности или беспомоћности, тешких прилика другог лица, давањем или примањем новца или друге користи како би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем, врбује, превезе, пребаци, преда, прода, купи, посредује у продаји, сакрије, прими или држи друго лице, а у циљу искориштавања или експлоатације његовог рада, вршења кривичног дјела, проституције, кориштења у порнографске сврхе, успостављања ропског или неког сличног односа, *присилног брака*, присилне стерилизације, ради одузимања органа или дијелова тијела, ради кориштења у оружаним снагама или других облика искориштавања, казниће се казном затвора најмање три године.

Чланом 146. став 1. Закона прописано је да ко врбује, превезе, пребаци, преда, прода, купи, посредује у продаји, сакрива, држи или прихвати дијете ради искориштавања или експлоатације његовог рада, вршења кривичног дјела, проституције или других облика сексуалног искориштавања, порнографије, успостављања ропског или неког сличног односа, *присилног брака,* присилне стерилизације, незаконитог усвојења или њему сличног односа, ради одузимања органа или дијелова тијела, ради кориштења у оружаним снагама или других облика искориштавања, казниће се казном затвора најмање пет година.

Члан 147.став 1. прописано је да ко организује групу или организовану криминалну групу за извршење кривичних дјела из чл. 144. и 145. Кривичног Законика, казниће се казном затвора од три до петнаест година.

Кривичним закоником Републике Српске у Глави XVI (чл. 181. до 193) прописана су кривична дјела против брака и породице. У односу на предходни Кривични закон из 2003.године, прописано је ново кривично дјело – принудно закључење брака „Ко употребом силе или пријетње принуди друго лице да закључи брак, казниће се казном затвора до три године и ко ради извршења дјела из става 1. овог члана друго лице одведе у иностранство или га у истом циљу наведе да оде у иностранство, казниће се казном затвора до двије године.“.

Чланом 182. Законика прописано је да служено лице овлаштено за закључење брака које у вршењу своје службене дужности свјесно дозволи да се закључи брак који је по закону забрањен или ништав, казниће се новчано казном или казном затвора до двије године.
Чланом 184. Законика прописано је да пунољетно лице које живи у ванбрачној заједници да дјететом млађим од 16 година, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

Законом о ванпарничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 36/09 и 91/16) у Глави XIII (Уређење породичних односа) у члану 76. прописано је да ће суд на одговарајући начин испитати све околности које су од значаја за утврђење да ли постоји слободна воља и жеља малољетника да закључе брак, као и да ли је малољетно лице тјелесно и душевно способно за вршење права и дужности које произилазе из брака. Прије доношења рјешења, суд ће прибавити налаз и мишљење здравствене установе и мишљење надлежног органа старатељства, саслушаће предлагача и лице са којим жели да закључи брак, родитеља или старатеља односно усвојитеља предлагача, а по потреби може да изведе и друге доказе. Суд неће саслушати родитеља коме је одузето родитељско право, а оцијениће да ли ће саслушати родитеља који без оправданих разлога не врши родитељско право. Суд ће у правилу саслушати предлагача(малољетно лице) без присуства осталих учесника у поступку. Суд је дужан да утврди и лична својства, имовинско стање и друге битне околности које се односе на лице са којим предлагач жели да закључи брак. У поступку суд ће на одговарајући начин испитати оправданост приједлога водећи рачуна о остваривању циљева брака и о заштити породице, као и важећим схватањима средине у којој живе лица која желе да закључе брак.

У Републици Српској према подацима основних судова у Републици Српској који надлежни да поступају у поступку издавања дозвола за закључење раних бракова у посљедних пет година било је укупно 89 предмета.

Према подацима надлежних јавних тужилаштва у Републици Српској у претходних пет година у погледу присилних бракова запримљена су 52 предмета.

Konkretne mjere politika koje su preduzete za suzbijanje i sprečavanje ranih i prisilnih brakova su u nadležnosti organa starateljstva, Pododjeljenja za socijalnu zaštitu, Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge, a regulisane su Porodičnim zakonom **Brčko distrikta BiH** (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj 23/07), članom 26. (Punoljetstvo kao uslov za zaključenje braka), stavom (1) Brak ne može zaključiti lice koje nije navršilo 18 godina života, stavom (2) Iz opravdanih razloga sud može u vanparničnom postupku dozvoliti zaključenje braka maloljetniku starijem od 16 godina.

Ne raspolaže se podacima o slučajevima ranih i prisilnih brakova u protetklih pet (5) godina.

Slijede dostupne informacije za **kanton**:

Na području MUP **Tuzlanskog kantona** u periodu od 2013. godine do 2017. godine kantonalnom tužilaštvu TK-a podnesen je 51 Izvještaj o učinjenom krivičnom djelu „Izvanbračna zajednica s mlađim maloljetnikom“.

80. (362) Dajte sažetak, u formi tabele, o zakonskim instrumentima kao i instrumentima politika (ukoliko postoje) za sprečavanje diskriminacije na osnovu:

Zakon o zabrani diskriminacije **Bosne i Hercegovine** je donesen 2009. godine. Izmjene i dopune navedenog zakona usvojene su 2016. godine. Navedenim zakonom je uređen sistem zaštite od diskriminacije.

Strategija za borbu protiv diskriminacije u Bosni i Hercegovini je trenutno u izradi. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine je aktom od 06.12.2016. godine zatražilo od nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini, nevladinih organizacija i institucije Ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini imenovanje predstavnika koji će učestvovati u izradi ovog dokumenta. Pripremni sastanak za izradu strategije za borbu protiv diskriminacije u Bosni i Hercegovini održan je 15. i 16.12. 2016. godine.
Za izvršenje presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić –Finci formirana je radna grupa.

	Državni nivo	**Federacija BiH**	**Republika Srpska**	**Brčko distrikt**
Pripadnosti nacionalnoj manjini	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16) Zakon o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 12/03 i 76/05 i 93/08) Strategija BiH za rješavanja problema Roma Akcioni plan u BiH za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite 2012-2017 Revidirani plan o obrazovnim potrebama Roma (u pripremi okvirni plan za period 2018-2022).	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16) Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBIH“, broj: 56/08)	Кривични законик чл.139 Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj: 2/04)	Član 13. Statuta Brčko distrikta BiH propisuje zaštitu prava i sloboda garantovanih Ustavom BiH i zakonima Distrikta, kao i Evropskom konvencijom svih pobrojanih stavki. Na osnovu usvojene strategije BiH za rješavanje problema Roma 21.jula 2005.god. donesen je Akcioni plan Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite 2009.god. i Revidirani akcioni plan Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja,

				stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite 2013.-2016.god. Na lokalnom nivou Vlada Brčko distrikta BiH je dana 10.januara 2018.god. donijela Odluku o usvajanju Akcionog plana za rješavnje problema Roma za Brčko distrikt BiH 2017 - 2020.god.
Etničkog ili socijalnog porijekla	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16) Zakon o osnovama socijalne zaštite i zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09 i 45/16)	Кривични законик чл.139 Zakon o socijalnoj zaštiti Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ br:37/12 I 90/16)	Zakon o socijalnoj zaštiti Brčko Distrikta („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, br. 1/03, 4/04 i 19/07)
Spola	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16) Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst (Službeni glasnik BiH, broj 32/10) Džender akcioni plan Bosne i Hercegovine	Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst (Službeni glasnik BiH, broj 32/10); U Federaciji BiH se provodi zakonski i strateški okvir koji je donesen na državnom nivou. U FBiH se to provodi kroz donošenje operativnih planova	Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Republike Srpske (“Službeni glasnik RS“, broj:102/12, 108/13 i 82/15) Porodični zakon Republike Srpske(„Službeni glasnik RS,“ broj: 54/02 i 63/14) 1. Тужба по члану 23. Закона о равноправности полова у БиХ,	Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Brčko Distrikta („Službeni glasnik Brčko distrikta“ br. 7/18) Porodični zakon Brčko Distrikta („Službeni zakon Brčko Distrikta BiH“, br. 23/07)

	za period 2013-2017. godine („Službeni glasnik BiH br. 98/13) Okvirna strategija za provođenje konvencije o prevenciji o borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici u BiH za period 2015-2018 (Odluka Vijeća ministara BiH o usvajanju Okvirne strategije - "Službeni glasnik BiH“, broj: 75/15) Akcioni plan za provedbu Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti UN (usvojen na 151. sjednici Vijeća ministra BiH, održanoj 01.08.2018)	implementacije, koje usvaja entitetska Vlada, kao i izvještaje, te oni čine sastavni dio zajedničkog izvještaja koje usvaja Vijeće ministara BiH. Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine (GAP BiH) 2013-2017 (Službeni glasnik BiH, broj 98/13). Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine (GAP BiH) je strategija kojom se definiraju programski ciljevi za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u svim oblastima društvenog života i rada, u javnoj i privatnoj sferi. Finansijski mehanizam za implementaciju Gender akcionog plana BiH (FIGAP Program), na osnovu potpisanog Sporazuma o zajedničkom finansiranju između Vijeća ministara BiH i grupe donatora, 23. novembra 2009. godine. GAP BIH, kao i FIGAP su još uvijek na snazi, do usvajanja novog GAP-a BiH 2018-2021, te FIGAP-a. Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16)	2. Захтјев за испитивање повреда Закона о равноправности полова у БиХ, који се подноси Гендер центру Републике Српске, 3. Жалба у управним поступцима, кад повреда права произилази из управног акта и евентуално покретање управног спора у зсштитие од дискриминације у управном поступку.	

		Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH (Službeni glasnik FBiH, broj 32/17), kojim je osigurano da ravnopravnost i jednake mogućnosti, kroz uključivanje interesa i žena i muškaraca, kao i marginaliziranih grupa društva, na standardiziran način bude obavezujući princip pri izradi razvojnih programa u svim oblastima i na svim nivoima vlasti u FBiH. To uključuje sve faze razvojnog planiranja i upravljanja razvojem, od analize situacije, procjene potreba, preko planiranja, definiranja aktivnosti i programa mjera, pa do faze njihove implementacije, monitoringa i evaluacije. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici FBiH (Službeni glasnik FBiH, broj 20/13). Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2013-2017 (Službeni glasnik FBiH, broj 22/13), čija se implementacija nastavlja kroz Akcioni plan za implementaciju Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja u		

		porodici za period 2018-2021, čija je izrada u toku. Okvirna strategija za implementaciju Istanbulske konvencije u BiH 2015-2018 (Službeni glasnik BiH, broj 75/15). Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16) Porodični zakon Federacije BiH („Službene novine FbiH“, broj: 31/14)		
Rase	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16)	Кривични законик чл.139	
Boje	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16)	Кривични законик чл.139	
Genetskih osobina	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16)	Кривични законик чл.139	

Jezika	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16) Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina ("Službeni glasnik BiH", broj 12/03, 76/05, 93/08)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16)	Кривични законик чл.139	
Vjeroispovijesti ili uvjerenja	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16) Zakon o slobodi vjere i pravni položaj crkava i vjerskih zajednica ("Službeni glasnik BiH", broj: 5/04)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16)	Кривични законик чл.139	
Političkog ili nekog drugog mišljenja	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16) Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina ("Službeni glasnik BiH", broj 12/03, 76/05, 93/08)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16)	Кривични законик чл.139	
Imovine	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16) Zakon o raseljenim osobama i izbjeglicama ("Službeni glasnik BiH", broj: 23/99, 21/03 i 33/03)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16)	Кривични законик чл.139	
Rođenja	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i	Кривични законик чл.139	

		Hercegovine, broj 26/16)		
Invalidnosti	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16)	Кривични законик чл.139	
Starosne dobi	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16) Akcioni plan za djecu 2015-2018	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16)	Кривични законик чл.139	
Seksualne orijentacije	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16) Zakon o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 32/10)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH GAP BiH (Službeni glasnik BiH, broj 32/10) Akcioni plan za ravnopravnost lezbejki, gejeva, biseksualnih, transrodnih I interspolnih (LGBTI) osoba u Bosni i Hercegovini za period 2018-2020. ovaj Akcioni plan još nije usvojen. Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16)	Кривични законик чл.139 1. Тужба по члану 23. Закона о равноправности полова у БиХ 2. Захтјев за испитивање повреда Закона о равноправности полова у БиХ, који се подноси Гендер центру Републике Српске 3. Жалба у управним поступцима, кад повреда права произилази из управног акта и евентуално покретање управног спора на основу заштите од дискриминације	

Rodnog identiteta	Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09 i 66/16) Zakon o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 32/10)	Zakon o zabrani diskriminacije BiH (Službeni glasnik BiH, br. 59/09 i 66/16) Akcioni plan za ravnopravnost lezbejki, gejeva, biseksualnih, transrodnih I interspolnih (LGBTI) osoba u Bosni i Hercegovini za period 2018-2020. Zakon o radu (odredbe čl. 8-13) (Službeni novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 26/16)	Кривични законик чл.139 1. Тужба по члану 23. Закона о равноправности полова у БиХ 2. Захтјев за испитивање повреда Закона о равноправности полова у БиХ, који се подноси Гендер центру Републике Српске 3. Жалба у управним поступцима, кад повреда права произилази из управног акта и евентуално покретање управног спора на основу заштите од дискриминације у управном поступку.	

Напомена: Кривични законик Републике Српске у већем броју кривичних дјела означава“ мржњу као отежавајућу околност“ а сам појам кривично дјело из мржње дефинише као дјело које је извршено у потпуности или дјелимично због расне, националне или етничке припадности, језика, вјерског увјерења, боја коже, пола или сексуалног опредјељења, здравственог статуса или родног индентитета неког лица.

81. (363) Dostavite ažurirane informacije u vezi sa izvršenjem presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić-Finci i povezanih presuda protiv Bosne i Hercegovine o zabrani diskriminacije, uključujući mjere predviđene za njihovo potpuno izvršenje.

Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu je dana 15.12.2014. godine objavio konačnu Presudu broj App no. 3681/06 u predmetu Zornić protiv Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zornić v. BiH) čime je ista postala konačna i obavezujuća za Bosnu i Hercegovinu.

Vijeće ministara je na svojoj 117. sjednici održanoj 12.01.2015. godine usvojilo zaključak kojim je Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine zaduženo da pripremi i Vijeću ministara dostavi Akcijski plan za izvršenje presude Zornić v. BiH i Sejdić i Finci v. Bosne i Hercegovine. Na 22. sjednici održanoj 08.09.2015. godine**, n**a prijedlog Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara razmotrilo je i usvojilo Akcijski plan za izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava u predmetu „Zornić protiv Bosne i Hercegovine“ i „Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine“. Akcijskim planom su utvrđene mjere, aktivnosti, nositelji aktivnosti i rokovi u cilju provođenja izvršenja predmetne presude.

Na osnovu Informacije Ministarstva pravde kojom su obrazloženi razlozi za nemogućnost provođenja Mjere 1. iz Akcijskog plana, Vijeće ministara je na 62. sjednici održanoj 29.6.2016. godine zadužilo Ministarstvo pravde da Vijeću ministara dostavi revidirani Akcijski plan za

izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava u predmetu „Zornić protiv Bosne i Hercegovine“ i „Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine“, sa realno ostavljenim rokovima i sastavom Radne grupe zadužene za njegovo provođenje. U međuvremenu, Ured zastupnika/agenta Vijeća ministara BiH je aktom od 22.09.2016. godine, obavijestio Ministarstvo pravde da je presuda Europskog suda za ljudska prava u predmetu Pilav protiv Bosne i Hercegovine (Aplikacija br. 41939/07) od 09.06.2016. godine postala konačna dana 09.09.2016 godine, te je time nastala obveza za Bosnu i Hercegovinu da generalno otkloni povredu prava koju je Sud utvrdio u predmetnom slučaju.

Radi realizacije zaključaka Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Ministarstvo pravde je dana 30.11.2016. godine dostavilo Vijeću ministara radi usvajanja *Prijedloga Akcijskog plana za izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava u predmetu „Zornić protiv Bosne i Hercegovine“, „Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine“ i „Pilav protiv Bosne i Hercegovine“*. Kako Vijeće ministara navedeni materijal nije razmatralo, aktima od 18.1., 1.2.2017., 28.3.2017., 13.6.2017., 23.1.2018. i 24.7.2018. godine Ministarstvo pravde urgiralo je razmatranje dostavljenog materijala. Urgencija za razmatranje dostavljenog materijala dostavljena je n/r predsjedatelja i dva zamjenika predsjedatelja, ali materijal nije razmatran na Vijeću ministara BiH.

82. (371) Navedite precizno, u formi tabele, koji se članovi krivičnih zakona odnose na zločine iz mržnje:

	Državni nivo	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt
Definicija	Krivični zakon BiH 145a. Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti (1) Ko javno izaziva ili raspiruje nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost među konstitutivnim narodima i ostalima, kao i drugima koji žive ili borave u Bosni i Hercegovini, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine. (2) Ko krivično djelo iz stava (1) ovog člana počini zloupotrebom svog položaja ili ovlaštenja kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.	Član 2. stav 11. Krivičnog zakona Federacije BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 36/03, 37/03,21/04,69/04,18/05,42/10,42/11,59/14, 76/14 i 46/16 i 75/17) propisuje : “(11) Krivično djelo iz mržnje je svako krivično djelo učinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjerskog uvjerenja, nacionalnog ili etničkog porijekla, jezika, invaliditeta, spola, seksualne orijentacije ili rodnog identiteta druge osobe. Takvo postupanje uzet će se kao otežavajuća okolnost ako ovim zakonom nije izričito propisano teže kažnjavanje za kvalifikovani oblik krivičnog djela učinjenog iz mržnje.”	Кривични законик члан 123.став.1. тачка 21), кривично дјело из мржње је дјело извршено у потпуности или дјелимично због расне, националне или етничке припадности, језика, вјерског увјерења, боје коже, пола или сексуалног опредјељења, здравственог статуса или родног идентитета неког лица	Član 2 stav 42 Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br.33/13, 26/16 i 13/17) Mržnja predstavlja pobudu za izvršenje krivičnog djela, propisanog ovim zakonom, koja je u cjelini ili djelimično zasnovana na razlikama po osnovu stvarnog ili pretpostavljenog etničkog ili nacionalnog porijekla, jezika ili pisma, vjerskih uvjerenja,

	Državni nivo	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt
				rase, boje kože, spola, spolne orijentacije, političkog ili drugog uvjerenja, socijalnog porijekla, društvenog položaja, dobi, zdravstvenog statusa ili drugih osobina, ili zbog dovođenja u vezu sa licima koja imaju neku od navedenih različitih osobina.
Otežavajuće okolnosti			У већем броју дјела Кривични законик означава мржњу као отежавјућу околност и то у: Чл. 52.ст. 3. прописано је ако је кривично дјело учињено из мржње, како је прописано у члану 123. ст. 1. тачка 21) овог законика, суд ће то узети као отежавајућу околност, осим ако	U slučajevima kad je krivično djelo izvršeno iz mržnje sud će to uzeti u obzir kao otežavajuću okolnost i odmjeriti veću kaznu osim ako Zakon ne propisuje teže kažnjavanje za

	Državni nivo	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt
			мржња није квалификаторна околност тог кри-вичног дјела. У следећим случајевима прописано је као отежавајућа околност у кривичним дјелима: чл. 133.ст. 3-генитално сакаћање жене, Чл. 165.ст. 2.- силовање, чл. 167.ст. 2. и 3.- обљуба на немоћно лице, чл. 227.ст. 2.- разбојништво,чл. 228.ст.2.- разбојничка крађа, чл.240.став 3.- оштећење и одузимање туђе ствари, чл.358.ст.2.- изазивање нереда, чл. 369.ст. 3.-повреда гроба.	kvalifikovani oblik krivičnog djela. (čl.49 stav 2)
Samostalna krivična djela		Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine i to odredbe: Čl. 166. Ubistvo, čl. 172. Teška tjelesna ozljeda, čl. 203. Silovanje, čl. 293. Oštećenje tuđe stvari	чл.125.ст.1.тачка 2)-тешко убиство, чл. 132.ст. 2-тешка тјелесна повреда, чл.226 став 1. тачка 7)-тешка крађа	Član 160-Izazivanje nacionalne, rodne i vjerske mržnje i netrepeljivosti Član 163 stav 2 tačka 3- Ubistvo Član 169. stav 4-Teška tjelesna povreda

	Državni nivo	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt
				Član 200 stav 4 Silovanje Član 281 stav 2 tačka 5. Teška krađa, Član 282 stav 2. Razbojnička krađa, Član 283. stav 2 Razbojništvo Član 287.stav 3 Oštećenje tuđe stvari
Kazne		čl. 166. kazna zatvora najmanje deset godina ili kazna dugotrajnog zatvora, čl. 172. kazna zatvora od jedne do deset godina. čl. 203. kazna zatvora od tri do petnaest godina. čl. 293. novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine.	чл.125.ст.1, чл. 132.ст. 2, чл.226 став 1.	član 160- kazna zatvora od jedne do pet godina, član 163 stav 2 tačka 3.- kazna zatvora najmanje deset godina ili kazna dugotrajnog zatvora, član 169. stav 4 kazna zatvora od jedne do deset godina, član 200 stav 4 kazna zatvora od tri do petnaest godina,

	Državni nivo	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt
				član 281 stav 2 tačka 5. kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina, član 282 stav 2 kazna zatvora od najmanje pet godina, član 283 stav 2 - kazna zatvora namanje pet godina član 287 stav 3- kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina.

83. (371) Kako se propisi o zločinima iz mržnje provode u praksi? Dostavite statističke podatke, ako su dostupni.

Dostavljamo tabelu sa statističkim podacima o krivičnim predmetima u vezi sa krivičnim djelima počinjenim iz mržnje. Prilikom razmatranja podataka u tabeli potrebno je uzeti u obzir sljedeća pojašnjenja:

I. U tabeli su prikazani statistički podaci za period 2012.-2017. godina o predmetima, po pojedinim fazama krivičnog postupka, u vezi sa samostalnim krivičnim djela izazivanja nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti:

- Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti, član 145a. KZ BiH;
- Izazivanje narodnosne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti, član 163. KZ FBIH;
- Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje i netrpeljivosti, član 294a. KZ RS;
- Javno izazivanje i podsticanje nasilja i mržnje, član 359. Krivičnog zakonika RS;
- Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti, član 160. KZ BD BiH.

II. Takođe, u tabeli su prikazani i statistički podaci o predmetima, za navedeni vremenski period, po pojedinim fazama krivičnog postupka, u vezi sa krivičnim djelima za čiji kvalifikovani oblik je propisano da se mogu počiniti samo iz mržnje:

- Ubistvo, član 166. stav 2 tačka c) KZ FBiH;
- Teška tjelesna ozljeda, član 172. stav 4. KZ FBiH;
- Oštećenje tuđe stvari, član 293. stav 3. KZ FBiH;
- Oštećenje tuđe stvari, član 249. stav 3. KZ RS;
- Izazivanje opšte opasnosti, član 402. stav 5 KZ RS;
- Teška tjelesna ozljeda, član 169. stav 4. KZ BD BiH;
- Oštećenje tuđe stvari, član 287. stav 3. KZ BD BiH.

III. Za dolje navedena krivična djela, zbog okolnosti da su za ta djela u jednoj zakonskoj odredbi predviđeni različiti načini izvršenja (npr. djelo počinjeno iz mržnje i djelo počinjeno od strane grupe lica), dostavljaju se statistički podaci u tabeli, za navedeni vremenski period, u kojima u Sistemu za upravljanje predmetima (CMS) nije moguće izdvojiti podatke o predmetima za koje je izvjesno da u njima pravosudne institucije postupaju po krivičnim djelima učinjenim iz mržnje

- Neovlašćeno posjedovanje ili ugrožavanje javnog reda putem radio ili televizijske stanice, član 363. stav 2. KZ FBiH;
- Teško ubistvo, član 149. stav 1. tačka 2. KZ RS;
- Teška tjelesna povreda, član 156. stav 2. KZ RS;
- Silovanje, član 193. stav 2. KZ RS;
- Razbojništvo, član 233. stav 2. KZ RS;
- Razbojnička krađa, član 234. stav 2. KZ RS;
- Teško ubistvo, član 125. stav 1 tačka 2. Krivičnog zakonika RS;
- Teška tjelesna povreda, član 132. stav 2. Krivičnog zakonika RS;
- Obljuba nad nemoćnim licem, član 167. stav 2. Krivičnog zakonika RS;

- Razbojništvo, član 227. stav 2. Krivičnog zakonika RS;
- Oštećenje i oduzimanje tuđe stvari, član 240. stav 3. Krivičnog zakonika RS;
- Nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu, član 363. stav 1. Krivičnog zakonika RS;
- Razbojnička krađa, član 282. stav 2. KZ BD BiH;
- Razbojništvo, član 283. stav 2 KZ BD BiH;
- Teška krivična djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine, član 322. stav 1. KZ BD BiH

2012. godina

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
BOSNA I HERCEGOVINA	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	3
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	4
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BD BiH	160	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
		169	4	TEŠKA TJELESNA POVREDA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
		283	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	2
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	3	3
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	3	3
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
		322	1	TEŠKA KRIVIČNA DJELA PROTIV OPĆE SIGURNOSTI LJUDI I IMOVINE	OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	1
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	0	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	0	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	0	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	3
	KZ FBiH	163	1	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	6
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	3
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	7	9

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
			2	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	2	3
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	4
		293	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
REPUBLIKA SRPSKA	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	0	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	0	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	0	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	2
	KZ RS	149	Stav 1 tačka 2)	TEŠKO UBISTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	2	2

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	2	2
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	3
		156	2	TEŠKA TJELESNA POVREDA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	4	4
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	2	3
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	3	4
					OSUĐUJUĆA PRESUDA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	3	4
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	2	2
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
		193	2	SILOVANJE	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	6	7
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	4	4
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	4	4
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	3	3

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	7	8
		233	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	51	78
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	30	45
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	30	48
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	1
					OPTUŽNICA S SPORAZUMOM O PRIZNANJU KRIVNJE	2	2
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	0	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA	3	3
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - NOVČANA KAZNA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	4	6
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	18	39
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	98	124

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
		234	2	RAZBOJNIÈKA KRAĐA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	3
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	3
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	3
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	3
		249	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
		294 a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	4	5
		402	5	IZAZIVANJE OPŠTE OPASNOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	3

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	4	4
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	4	4
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - NOVČANA KAZNA	1	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Ukoliko podatak UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA ima vrijednost nula (0) radi se o fazi krivičnog postupka koja se ne odnosi na primarno lice u predmetu (prvoprijavljenog, prvooptuženog i sl.)

2013. godina

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
BOSNA I HERCEGOVINA	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	2
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	6	6
			2	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BD BiH	160	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	2
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
		169	4	TEŠKA TJELESNA POVREDA	OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	1
		282	2	RAZBOJNIČKA KRAĐA	ODBIJAJUĆA PRESUDA	1	1
		283	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	4
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	5	7
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	0	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	0	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	15	17
	KZ FBiH	163	1	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	2
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	3
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	2	4
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	5	8
			2	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	2
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	2	2
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	3	4
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	2

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
		172	4	TEŠKA TJELESNA OZLJEDA	OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
		293	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
REPUBLIKA SRPSKA	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	0	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
	KZ RS	149	Stav 1 tačka 2)	TEŠKO UBISTVO	OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	3	3
		156	2	TEŠKA TJELESNA POVREDA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	2	2
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	2	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	3	3

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	7	8
		193	2	SILOVANJE	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	4
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	3	4
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	3	4
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	3	3
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	7	8
		233	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	63	83
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	19	28
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	23	32
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	0	2
					OPTUŽNICA S SPORAZUMOM O PRIZNANJU KRIVNJE	2	2
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	5	6
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	15	22
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	67	85

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
		234	2	RAZBOJNIÈKA KRAĐA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	0	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	0	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	0	1
		249	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	7	7
		294 a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	6	7
		402	5	IZAZIVANJE OPŠTE OPASNOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	4
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	2	3
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - NOVČANA KAZNA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	3

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	4

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Ukoliko podatak UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA ima vrijednost nula (0) radi se o fazi krivičnog postupka koja se ne odnosi na primarno lice u predmetu (prvoprijavljenog, prvooptuženog i sl.)

2014. godina

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
BOSNA I HERCEGOVINA	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	2	2
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BD BiH	160	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	3
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	3
		282	2	RAZBOJNIČKA KRAĐA	PRIJAVA/IZVJEŠTAJ	1	1
		283	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	2
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	0	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	9	9
	KZ FBiH	163	1	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
					PRIJAVA/IZVJEŠTAJ	6	8
			2	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
			3	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	PRIJAVA/IZVJEŠTAJ	1	1
		293	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
REPUBLIKA SRPSKA	KZ BiH KZ RS	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	ODBIJAJUĆA PRESUDA	0	1
		149	Stav 1 tačka 2)	TEŠKO UBISTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	2
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	3
		156	2	TEŠKA TJELESNA POVREDA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	2
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	3	4
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	2	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - NOVČANA KAZNA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	2	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
		193	2	SILOVANJE	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	3	3
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	2

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	2	2
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	4	4
		233	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	78	90
					ODBIJAJUĆA PRESUDA	1	2
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	11	17
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	10	18
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - NOVČANA KAZNA	0	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	4	7
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	10	17
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	69	81
		234	2	RAZBOJNIÈKA KRAĐA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	2
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	0	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	0	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	4
		249	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	2
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	1
		294 a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	5
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	2	4
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - NOVČANA KAZNA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	6	11
			2	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	2
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	4
		402	5	IZAZIVANJE OPŠTE OPASNOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Ukoliko podatak UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA ima vrijednost nula (0) radi se o fazi krivičnog postupka koja se ne odnosi na primarno lice u predmetu (prvoprijavljenog, prvooptuženog i sl.)

2015. godina

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
BOSNA I HERCEGOVINA	KZ BD BiH	160	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	3
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	5
	KZ FBiH	163	1	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BD BiH	160	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
		282	2	RAZBOJNIČKA KRAĐA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
		283	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	29	29
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA -	2	2

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					ZATVORSKA KAZNA		
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	8	8
		322	1	TEŠKA KRIVIČNA DJELA PROTIV OPĆE SIGURNOSTI LJUDI I IMOVINE	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	OPTUŽNICA POTVRĐENA	0	1
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	0	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	3
	KZ FBiH	163	1	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	5	5
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	9	11
			2	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	8
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	8
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	8
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	8
			3	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	2
		172	4	TEŠKA TJELESNA OZLJEDA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
		293	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	1
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	3
		363	2	NEOVLAŠĆENO POSJEDOVANJE ILI UGROŽAVANJE JAVNOG REDA PUTEM RADIO ILI TELEVIZIJSKE STANICE	PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
REPUBLIKA SRPSKA	KZ RS	149	Stav 1 tačka 2)	TEŠKO UBISTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	3	4
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	2	3
					OSUĐUJUĆA PRESUDA -	3	3

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					ZATVORSKA KAZNA		
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	3
		156	2	TEŠKA TJELESNA POVREDA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	5	5
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	4	4
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	5	5
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	3	3
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	3	3
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	6	11
		193	2	SILOVANJE	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	10	13
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	3	4
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	5	6
					OSUĐUJUĆA PRESUDA -	4	4

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					ZATVORSKA KAZNA		
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	8	9
		233	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	59	76
					ODBIJAJUĆA PRESUDA	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	13	24
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	11	19
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - NOVČANA KAZNA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	10	15
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	43	55
		234	2	RAZBOJNIÈKA KRAĐA	OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	2
		249	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	4	4
		294 a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	6	10

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	2	3
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	3	6
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	11	15
			2	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	2
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
		402	5	IZAZIVANJE OPŠTE OPASNOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	2
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	2
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	0	1

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Ukoliko podatak UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA ima vrijednost nula (0) radi se o fazi krivičnog postupka koja se ne odnosi na primarno lice u predmetu (prvoprijavljenog, prvooptuženog i sl.)

2016. godina

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
BOSNA I HERCEGOVINA	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	3
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	3
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	7	7
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BD BiH	160	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	2
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
		283	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	15	17
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	5	7

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	4	6
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	2	2
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	11	14
		287	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	6	6
	KZ FBiH	163	1	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	8	9
			2	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI	OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	3
		166	stav 2 tačka c)	UBISTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
		293	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	0	2
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	3	4
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	3	3
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	4
		363	2	NEOVLAŠĆENO POSJEDOVANJE ILI UGROŽAVANJE	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
				JAVNOG REDA PUTEM RADIO ILI TELEVIZIJSKE STANICE			
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
REPUBLIKA SRPSKA	KZ RS	149	Stav 1 tačka 2)	TEŠKO UBISTVO	PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	8
		156	2	TEŠKA TJELESNA POVREDA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	5	12
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	3	5
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	2	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - NOVČANA KAZNA	0	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	3	5
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	5	9
		193	2	SILOVANJE	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	4	4
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	3	3

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	3	3
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	2
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	4	4
		233	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	45	60
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	19	35
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	21	37
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	2	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	16	31
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	48	62
		234	2	RAZBOJNIÈKA KRAĐA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
		249	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	7
		294 a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	5	5
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	5	7
			2	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	4
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	4
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	4
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	6
			4	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
		402	5	IZAZIVANJE OPŠTE OPASNOSTI	OPTUŽNICA POTVRĐENA	0	1

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Ukoliko podatak UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA ima vrijednost nula (0) radi se o fazi krivičnog postupka koja se ne odnosi na primarno lice u predmetu (prvoprijavljenog, prvooptuženog i sl.)

2017. godina

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
BOSNA I HERCEGOVINA	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	3
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	5	5
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BD BiH	283	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	20	20
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - NOVČANA KAZNA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	2	4
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	8	9
		287	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	1
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	KZ BiH	145a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE, RAZDORA I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
	KZ FBiH	163	1	IZAZIVANJE NARODNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE,	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	7	7

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
				RAZDORA ILI NETRPELJIVOSTI			
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	16	19
			2		NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	3
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	0	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
		172	4	TEŠKA TJELESNA OZLJEDA	OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
		293	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	0	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
		363	2	NEOVLAŠĆENO POSJEDOVANJE ILI UGROŽAVANJE JAVNOG REDA PUTEM RADIO ILI TELEVIZIJSKE STANICE	OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
REPUBLIKA SRPSKA	KZ RS	156	2	TEŠKA TJELESNA POVREDA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	2	4
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	5	7
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	6	10
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	3	3

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	4	6
		193	2	SILOVANJE	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	2	3
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	2	3
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	4	4
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
		233	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	34	40
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	10	18
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	13	23
					OPTUŽNICA S SPORAZUMOM O PRIZNANJU KRIVNJE	1	1
					OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	1	3
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	2	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	12	21
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	29	33
		234	2	RAZBOJNIÈKA KRAĐA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - ZATVORSKA KAZNA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
		249	3	OŠTEĆENJE TUĐE STVARI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA S KAZNENIM NALOGOM	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	2	2
		294 a	1	IZAZIVANJE NACIONALNE, RASNE I VJERSKE MRŽNJE I NETRPELJIVOSTI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	6	8
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	9	12
			2		NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	2
					OSUĐUJUĆA PRESUDA - USLOVNA OSUDA	1	4
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
	KZ RS 2017	125	Stav 1 tačka 2)	TEŠKO UBISTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
		132	2	TEŠKA TJELESNA POVREDA	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	3	3
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	3
		167	2	OBLJUBA NAD NEMOĆNIM LICEM	PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
		227	2	RAZBOJNIŠTVO	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	6	7
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					OPTUŽNICA POTVRĐENA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	15	18

NIVO	NAZIV ZAKONA	ČLAN ZAKONA	STAV, TAČKA ČLANA ZAKONA	NAZIV KRIVIČNOG DJELA	FAZA KRIVIČNOG POSTUPKA	UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA*	UKUPAN BROJ PROCESUIRANIH LICA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA
		240	3	OŠTEĆENJE I ODUZIMANJE TUĐE STVARI	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	3
		359	1	JAVNO IZAZIVANJE I PODSTICANJE NASILJA I MRŽNJE	PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	1	1
		363	1	NASILNIČKO PONAŠANJE NA SPORTSKOJ PRIREDBI ILI JAVNOM SKUPU	NAREDBA O PROVOĐENJU ISTRAGE	1	1
					OPTUŽNICA PODIGNUTA	1	1
					PRIJAVA/ IZVJEŠTAJ	3	3

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Ukoliko podatak UKUPAN BROJ PREDMETA PO FAZI KRIVIČNOG POSTUPKA ima vrijednost nula (0) radi se o fazi krivičnog postupka koja se ne odnosi na primarno lice u predmetu (prvoprijavljenog, prvooptuženog i sl.).

Nije u nadležnosti **Federacije Bosne i Hercegovine** da dostavlja odgovor.

У **Републици Српској**, полицијски службеници Министарства унутрашњих послова поступају у складу са својим надлежностима на расвјетљавању и доказивању свих кривичних дјела, па тако и злочина из мржње. Законодавац је у члану 294.а Кривичног закона Републике Српске прописао кривично дјело „Изазивање националне, расне и вјерске мржње и нетрпељивости“, чиме је у надлежност органима гоњења (полиција и тужилаштво) стављен задатак на предузимању свих мјера и радњи на расвијетљавању и доказивању кривичних дјела која се доводе у везу са злочинима из мржње. Детаљније о законским прописима видјети у одговору на питање 371. Упитника за поглавље Политички критеријуми.

Статистички подаци за Републику Српску:

У току 2014. године, на подручју Републике Српске евидентирано је 19 догађаја који се могу окарактерисати као злочин из мржње, односно као етнички, национално или вјерски мотивисани напади (11 КД и 9 прекршаја). Због извршених 11 КД је прослијеђено 10 извјештаја против 10 лица.*У току 2015. године*, на подручју Републике Српске евидентиран је 21 догађај, који се може окарактерисати као злочин из мржње (19 КД и два прекршаја). Извршено је и 1 КД Тероризам, када је једно лице бошњачке националности извршило је напад на ПС Зворник и том приликом усмртило једног а ранило два полицијска службеника МУП РС. Том приликом нападач је смртно страдао. Због ових кривичних дјела тужилаштвима је прослијеђено 16 извјештаја против 18 лица. У 2015. години, непозната лица су током одржавања комеморације жртвама страдалим у Сребреници током рата, у и око Меморијалног центра Поточари, општина Сребреница, извршила напад на предсједника Владе Републике Србије.

У току 2016. године, Министарство унутрашњих послова Републике Српске је евидентирало 9 догађаја који се могу окарактерисати као злочин из мржње, односно етнички, национално или вјерски мотивисани инциденти, од којих је евидентирано 6 кривичних дјела и 3 прекршаја.

У току 2017. године на територији Републике Српске је евидентирано укупно 13 догађаја почињених из мржње, који имају елементе вјерски, етнички и национално мотивисаних напада у којима је извршено 13 кривичних дјела и четири прекршаја. Од 13 КД извршено је: шест КД „Изазивање националне, расне и вјерске мржње и нетрпељивости“, четири КД „Угрожавање сигурности“, два КД „Јавно изазивање и подстицање насиља и мржње“ и једно КД „Оштећење туђе ствари“. Као жртве напада у овим случајевима су била лица српске националности, а у једном случају напад је био објекат адвентистичке вјерске заједнице. Напомињемо да је КД „Изазивање националне, расне и вјерске мржње и нетрпељивости“ било у примјени до доношења новог Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 64/17), када је умјесто њега уведено КД „Јавно изазивање и подстицање насиља и мржње“. Од четири догађаја који имају елементе прекршаја: у два случаја се радило о вјерски или етнички мотивисаним нападима и провокацијама усмјереним против српског народа, у једном случају исписан

је графит на имовини Српске православне цркве, а у једном случају исписан је графит у непосредној близини гробља, које припада ИВЗ.

U **Brčko distriktu BiH**, nije definirana posebna procedura za proceuiranje zločina iz mržnje, pa se i ova krivčna djela procesuiraju se na opći način, u skladu s odredama Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH. Determinirajući faktor u procesuiranju ovih krivičnih djela jeste sam karakter osnovnog elementa krivičnog djela počinjenog iz mržnje, tj. njegovog motiva, koji se ogleda isključivo u predrasudama. Kako je motivacija subjektivnoga karaktera, teško je sa sigurnošću utvrditi kada je neko krivično djelo rezultat predrasude počinitelja. Stoga, rad na takvim predmetima predstavlja svojevrstan izazov, koji se ponajprije ogleda u potrebi za posebnim znanjem u identifikaciji krivičnih djela počinjenih iz mržnje, intenzivnoj komunikaciji prilikom istrage, specifičnom odnosu prema žrtvama krivičnog djela, specifičnim načinima provođenja radnji dokazivanja i dr. Težnja da se prepozna i dokaže motiv za izvršenje krivičnog djela počinjenog iz mržnje, što nije slučaj kod identificiranja većine drugih krivičnih djela, spomenuti izazov čini posebno značajnim. Naime, prepoznavanje motiva, tj. predrasude kao subjektivne dimenzije, predstavlja ključni elementi identificiranju krivičnih djela počinjenih iz mržnje. Često, pored toga postoje i dodatni otežavajući faktori, kao što su neprijavljivanje ovih krivičnih djela i neprikupljanje podataka o njima.

STATISTIČKI PODACI ZA PERIOD 2004-2016 (31.12.2016. godine) – Krivično djelo Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti

UKUPNO U RADU	**IZREČENE KAZNE**		
PREDMETI	**LICA**	**USLOVNA**	**ZATVOR**
7	11	6 lica	4 lica u ukupnom trajanju od 14 mjeseci zatvora

*jedan predmet protiv jednog lica trenutno je u fazi optuženja (raspisana potjernica)

Rekapitulacija po godinama:

GODINA	**Broj primljenih predmeta**	**Broj lica u predmetima**	**IZREČENA USLOVNA KAZNA**	**IZREČENA ZATVORSKA KAZNA**	**NERIJEŠENI PREDMETI**
2004	1	2	2 lica	0	0
2007	1	4	2 lica	2 lica (ukupno 8 mjeseci)	0
2009	2	2	1 lice	1 lice (3 mjeseca)	0
2010	2	2	1lice	0	1 predmet u fazi optuženja
2016	1	1	0	1 lice (3 mjeseca zatvora)	0
UKUPNO:	**7**	**1**	**6**	**4 lica = 14 mj.kaz. zatvora)**	**1 pred.= 1 lice**

Izvor statističkih podataka: Sistem za automatsko upravljanje predmetima u tužilaštvima u BiH (TCMS).

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Statistički podaci nisu dostupni, odnosno, do sada u MUP **Tuzlanskog kantona** nije zabilježen nijedan slučaj prijave KD počinjenih iz mržnje.

Srednjobosanski kanton
n/a

Propisi o zločinima se provode u praksi kao i za sva druga krivična djela u **Hercegovačko-neretvanskom** kantonu. Nemamo podatke iz ove oblasti za područje Hercegovačko-neretvanskog kantona.

Statistički podaci nisu dostupni za **Kanton Sarajevo**, obzirom da krivičnim zakonom FBiH nije posebno propisao krivična djela zločina iz mržnje, odnosno još uvijek nema pravnog osnova i kvalifikacije djela „zločin iz mržnje“. Napominjemo da pojedina krivična djela propisana važećim krivičnim zakonom FBiH, po načinu izvršenja mogu upućivati da su motivisana ili počinjena iz mržnje.

84. (374) Kakva je trenutna situacija u vezi sa praksom "dvije škole pod jednim krovom" u Srednjobosanskom kantonu? Šta je urađeno ili se planira uraditi u pogledu izvršenja presude Vrhovnog suda FBiH iz 2014. godine koja nalaže da Hercegovačko-neretvanski kanton uspostavi jedinstvene, integrirane i multikulturalne škole sa jedinstvenim nastavnim planom i programom? Kada će se izvršiti ta presuda? Navedite rok.

Nije u nadležnosti **Federacije Bosne i Hercegovine** da dostavlja odgovor.

Srednjobosanski kanton,

Poznata je činjenica da su tkz. „Dvije škole pod jednim krovom“ osnovane na zahtjev OHR-a, kao prijelazno kompromisno razdoblje, do implementacije Deklaracije i Sporazuma o obrazovanju od 10.5.2000. godine. Školska 2000./2001. godina se smatra probnom fazom kohabitacije „dviju škola pod jednim krovom“ kada su potpisani tkz. „Preliminarni sporazumi“ između pojedinih škola u SBK, o zajedničkom korištenju školskih zgrada kao „dvije škole pod jednim krovom“ koje ostaju zasebni pravni subjekti.

Trenutno u Srednjobosanskom kantonu postoji 14 ovakvih škola:

1. KŠC „Petar Barbarić“ Travnik (na Hrvatskom jeziku) sa MSŠ „Travnik“ (na Bosanskom jeziku);
2. OŠ „Vitez“ Vitez (na Hrvatskom jeziku) sa OŠ „Vitez“ (na Bosanskom jeziku);
3. SŠ „Vitez“ Vitez (na Hrvatskom jeziku) sa MSŠ „Vitez“ (na Bosanskom jeziku);
4. OŠ „Berta Kučera“ Jajce (na Bosanskom jeziku) sa OŠ „13. rujan“ (na Hrvatskom jeziku);
5. OŠ „Braća Jezerčić“ Jajce (na Hrvatskom jeziku) sa OŠ „Berta Kučera“ (na Bosanskom jeziku);
6. OŠ „Kiseljak“ Kiseljak (na Hrvatskom jeziku) sa OŠ „Kiseljak 1“ Bilalovac (na Bosankom jeziku);
7. OŠ „Gromiljak“ Kiseljak (na Hrvatskom jeziku) sa OŠ „Kiseljak 1“ (na Bosanskom jeziku);

8. „Treća osnovna škola“ Bugojno (na Bosanskom jeziku) sa „Prva osnovna škola“ (na Hrvatskom jeziku);
9. „Gimnazija Bugojno“ Bugojno (na Bosanskom jeziku) sa SŠ „Uskoplje“ Gornji Vakuf-Uskoplje (na Hrvatskom jeziku);
10. OŠ „Bristovi“ Bugojno (na Bosanskom jeziku) sa „Prva osnovna škola“ (na Hrvatskom jeziku);
11. OŠ „Busovača“ Busovača (na Hrvatskom jeziku) sa OŠ „Kaćuni“ (na Bosanskom jeziku);
12. SŠ „Busovača“ Busovača (na Hrvatskom jeziku) sa MSŠ „Busovača“ (na Bosanskom jeziku);
13. MSŠ „Zijah Dizdarević“ Fojnica (na Bosanskom jeziku) sa OŠ „Muhsin Rizvić“ (na Bosankom jeziku) i OŠ „Ivan Goran Kovačić“ (na Hrvatskom jeziku);
14. OŠ „Muhsin Rizvić“ Fojnica (na Bosanskom jeziku) sa OŠ „Ivan Goran Kovačić“ (na Hrvatskom jeziku).

Treba reći i to da je u Zakonu izmjenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi (Službene novine SBK SBK 17/04) definisano da će se:

„Danom stupanja na snagu ovoga zakona, ujedinit će se rukovodstvo i uprava u svim školama koje koriste istu školsku zgradu, i u područnim školama u kojima rukovodstvo i uprava nisu jedinstveni s matičnom školom, ili gdje se nastava izvodi prema više nastavnih planova i programa.

Škole iz stava 1. ovoga člana imat će jednog direktora i pomoćnika direktora koji ne mogu biti pripadnici istog konstitutivnog naroda, odnosno iz reda ostalih, jedan upravni odbor škole i jedan sekreterijat. Rukovođenje i upravljanje školom uredit će se i organizirati na način koji osigurava ravnopravnost jezika, pisma, akata, školskih isprava i školskih programa.“

U istom Zakonu u članu 2. definisano je i:

„Ne smije biti diskriminacije učenika zbog njihovih vjerskih, rasnih, nacionalnih, spolnih, kulturoloških i drugih posebnosti, kao niti zbog korištenja bilo kojeg jezika ili pisma konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini.

Ne smije biti diskriminacije nastavnika ili drugog zaposlenika pri imenovanju, uvjetima zaposlenja, napredovanja ili prilikom donošenja druge odluke u vezi s tom osobom, zbog toga što u školi koristi bilo koji od jezika konstitutivnih naroda, u usmenom ili pismenom izražavanju.“

Isto tako u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o srednjoj školi (Službene novine SBK 17/04), date su iste odredbe u vezi sa objedinjavanjem rukovodstva škola (član 4.) te o zabrani diskriminacije učenika, nastavnika i zaposlenih (član 1.).

U nastavku dajemo i odgovor ministrice obrazovanja, nauke, kulture i sporta SBK od 24.7.2018. broj: 01-38-sl/18:

„-Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine donio je presudu broj:51 0 P 054522 16 Rev od 3.10.2017. godine, kojom se revizija odbija po presudama prvostupanjskog Općinskog suda u Travniku, broj:51 0 P 054522 13 P 3 od 4.3.2015. godine te drugostupanjska presuda

Kantonalnog suda u Travniku, broj: 51 0 P 054522 15 Gž 3 od 30.12.2015. godine, kojim je žalba tužitelja odbijena i potvrđena prvostupanjska presuda, uz obrazloženje:

„….Od školske 2009/2010 godine na području cijele Bosne i Hercegovine primjenjuju se nastavni planovi i programi za devetogodišnje obavezno obrazovanje i u tim nastavnim planovima i programima ostvarena je visoka uključenost sadržaja zajedničke jezgre nastavnih planova i programa raspoređenih za devet razreda osnovne škole. U KSB/SBK postoje dva nastavna plana i programa na bosanskom i hrvatskom jeziku sa zajedničkom jezgrom 70%, kao obavezni dio i 30% koji se može mijenjati, shodno odredbama članka 15.. članka 15a. i članka 16. Zakona o osnovnom školstvu, kao i odredbama članka 26. Zakona o srednjem školstvu. (..Sl. novine KSB/SBK". broj: 11/01 i izmjene zakona „Službene novine KSB/SBK broj: 17/2004) u svezi sa odredbama članka 6„ članka 23.. članka 26. i članka 43. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju („Službeni glasnik BiH" broj 18/2003), uz poštivanje prava pohađanja nastave na maternjem jeziku, a kako je to predviđeno odredbama članka 28., članka 29. i članka 30. Konvencije o pravima djeteta iz 1989. godine, uz pravo izbora roditelja i djeteta po kom nastavnom planu i programu će pohađati nastavu.

Mogućnost i postajanje dva nastavna plana i programa na bosanskom i hrvatskom jeziku sa zajedničkom jezgrom 70% suglasno je i sa Konvencijom protiv diskriminacije u odgoju i obrazovanju usvojene na 11. Zasjedanju Opće konferencije UNESCO-a dana 14.12.1960. godine, koja je stupila na snagu 22.05.1962. godine i koju je BiH ratificirala 12.07.1993. godine, gdje su u članku 2. Konvencije navedene okolnosti koje se ne smatraju diskriminacijom u smislu članka l„ a to je osnivanje ili održavanje posebnih odgojno obrazovnih ustanova ili sustava zbog vjerskih ili jezičnih razloga. Iz Izvješća BiH za drugi ciklus, periodičnog pregleda u skladu sa stavkom 5. Aneksa Rezolucije 16 21. Komiteta za ljudska prava koja je usvojen na sjednici Vijeća ministara od 30.07.2014. godine, **proizlazi da je u obrazovanju došlo do poboljšanja, te da 70% sadržaja u nastavnim planovima je zajednička jezgra, čime su uklonjeni elementi segregacije. ….".**

Uzimajući u obzir navedene presude sudova i stav Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, kao prilog informaciji naglašavamo sljedeće:

Nacionalna skupina predmeta za konstitutivne narode na bilo kojem području Bosne i Hercegovine, gdje ima dovoljan broj djece za formiranje odjela, formiranje škole na jeziku tog konstitutivnog naroda te činjenici da postoje u praksi tri obrazovna sustava na tri jezika u Bosni i Hercegovini, je neprihvatljiva i suprotna Ustavu, zakonskim propisima i svim međunarodnim konvencijama čiji potpisnik je i Bosna i Hercegovina, i predstavlja stvarnu diskriminaciju tog istog naroda na određenom području, za što je jednako odgovorna i međunarodna zajednica kao stvarni protektor u Bosni i Hercegovini.

Ukoliko želimo jednak pristup, isto postupanje prema svima u BiH, ukoliko želimo zaustaviti iseljavanje i osigurati suživot naroda i nacionalnih manjina na cijelom području Bosne i Hercegovine, treba stvoriti pretpostavke za osnivanje ovakvih škola po zahtjevu roditelja djece na određenom području.

Ako je „segregacija„ (lat. segregare - razlučiti, rastaviti) razdvajanje ljudi na osnovu različitih kriterija koji se u pravilu kose sa načelima ljudskih prava i sloboda, onda nije shvatljivo, niti se može obrazložiti, da je poštivanje „Opće deklaracije o ljudskim pravima (10.12.1948.)„ i Konvencije o pravima djeteta (koju je prihvatila Plenarna skupština Ujedinjenih naroda 11.12.1989.), koju provode naše škole i resorno Ministarstvo „segregacija„. U isto vrijeme se

od strane predstavnika međunarodne zajednice i predstavnika većinskog konstitutivna naroda na određenom području u BiH, ne želi vidjeti diskriminacija nepostojanja javnih osnovnih i srednjih škola na jeziku i pismu manjinskog konstitutivnog naroda na tom području, niti se priznaju udžbenici i nastavni planovi i programi odobreni za obrazovni sustav na jeziku manjinskog konstitutivnog naroda na tom području, od resornih ministara u tim istim kantonima i RS-u.

Tkz. ,,Dvije škole pod jednim krovom,, kao posljedica ratnih djelovanja u Bosni Hercegovini, je jedan od načina povratka škola i djece različitih nacionalnosti, sa različitim nastavnim planovima i programima i na različitim jezicima, u školske zgrade na određenom području, koje nisu administrativno objedinjene, i ne predstavljaju segregaciju i diskriminaciju djece, jednaku diskriminaciji i segregaciji djece u školama na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine, u kojima se obrazovanje i dalje izvodi samo po jednom nastavnom planu i programu i na jednom jeziku, bez mogućnosti uvođenje drugog nastavnog plana i programa i drugog jezika.

Tkz. ,,Dvije škole pod jednim krovom,, nisu fenomen, nego predstavljaju jedan od načina provedbe aneksa VII. Dejtonskog sporazuma, i pokazalo se uz inicijativu i potporu međunarodne zajednice, prije svega OHR-a i OSCE-a, kao jedno od dobrih rješenja kako vratiti izbjegle i raseljena, te kako zadržati povratnike na određenom području, tj. imati održivi povratak, uz ispunjavanje temeljnih prava i sloboda, od kojih je i pravo na obrazovanje na svom jeziku.

U prilog tome ide činjenica, da na onim raseljenim i prognanim područjima, gdje nije došlo do uspostavljanja škola, tj. odgojno obrazovnih ustanova, na tim područjima nije došlo do značajnijeg povratka raseljenih i izbjeglih osoba, nego se to iseljavanje i danas nastavlja, i prijeti potpunom etničkom čišćenju.

Nedostatak školskog prostora je imao za rezultat da su se u istoj školskoj zgradi našla dva ili više školskih pravnih subjekata utemeljenih na ustavu i zakonu.

Sve ovo govori u prilog tome, da u Bosni i Hercegovini ne možemo govoriti o tkz. problemu ,,Dvije škole pod jednim krovom,, koje su u određenom vremenskom razdoblju, prostoru i međusobnim nacionalnim odnosima dale pozitivan znak, jer su se djeca našla u istom školskom prostoru, i mogućnost uspostavljanja pozitivnog ozračja i kontakata među djecom, gdje dvije škole trebaju kroz zajedničke aktivnosti afirmirati djecu na suradnju i druženje.

Ako smo iskreni, primijetit ćemo da su ,,dvije škole pod jednim krovom,, koje su imale pozitivan učinak na održivi povratak, u današnjem kontekstu puno manji problem od asimilacije, segregacije i diskriminacije na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine, i sustavnom nestanku najmanjeg od konstitutivnih naroda ali ostalih iz BiH-e koji podržava i dio međunarodne zajednice u BiH.

Ovdje se stječe dojam da je bilo više školskog prostora, ne bi bilo tkz.,,dvije škole pod jednim krovom,, i mi bi bili sretni u obrazovanju, što je pogubno za razmišljanje.

Tkz. fenomen ,,dvije škole pod jednim krovom,, u Kantonu Središnja Bosna je posljedica ratnog djelovanja u Bosni i Hercegovini, i predstavlja pitanje kojem treba prilaziti na poseban način ne narušavajući postignuti mir, ne narušavajući temeljna ljudska prava, prava djece, kao i pravo roditelja koji imaju prvenstveno pravo da biraju vrstu naobrazbe za svoju djecu, jer oni su

ujedno i porezni obveznici, te pravo djece da njeguju svoju kulturu, religiju i da upražnjavaju svoj jezik.

„Dvije škole pod jednim krovom„ su naša realnost, a možda i put kako pokrenuti održivi povratak raseljenih i izbjeglih i zaustaviti iseljavanje čitavih naroda sa određenih područja Bosne i Hercegovine, na kojima ne uživaju punu ravnopravnost i konstitutivnost.

Na sastanka održanog 22.10.2009. godine u prostorijama OSCE-a u Sarajevu, redefiniran je pojam „dvije škole pod jednim krovom„:

Pod pojmom *„Dvije škole pod jednim krovom„* podrazumijeva se školska zgrada u kojoj su smještene dvije ili više škola istih ili različitih razina obrazovanja, kao zasebnih pravnih subjekata, koje rade po nastavnim planovima i programima za istu ili različitu razinu obrazovanja, i nastavu izvode na istom ili različitim jezicima„.

Pravilno redefiniran navedeni pojam se ne može nazvati diskriminacijom i segregacijom, nego pravom djece i roditelja na izbor škole i jezika, i nitko ne može zabraniti da djeca biraju jezik, školu, i da se nastave družiti u školi i izvan škole.
Člankom 2. Konvencije protiv diskriminacije u odgoju i obrazovanju, usvojena na 11. zasjedanju Opće konferencije UNESCO-a, 14. prosinca 1960. godine, koja je stupila na snagu 22. svibnja 1962. godine, je određeno da ako su odobrene od strane države, sljedeće okolnosti se ne smatraju diskriminacijom u smislu članka 1. ove Konvencije:

b) *osnivanje ili održavanje posebnih odgojno-obrazovnih sustava ili ustanova zbog vjerskih ili jezičnih razloga, u kojima se odgoj i obrazovanje provodi u skladu sa željama učenikovih roditelja ili zakonskih skrbnika, ako se uključivanje u te sustave ili pohađanje tih ustanova temelji na izboru i ako odgoj i obrazovanje koji se u njima provodi odgovara onim standardima koje donose ili odobravaju nadležne vlasti, osobito za odgoj i obrazovanje istog stupnja;*

Zahtjev za objedinjavanjem škola koje nastavu izvode na hrvatskom jeziku i škola koje izvode na bosanskom jeziku u Kantonu Središnja Bosna, predstavlja kršenje Ustava BiH-e, koji je propisao da su u ovoj državi ravnopravni službeni jezici hrvatski jezik, srpski jezik i bosanski jezik te dva pisma latinica i ćirilica, te nije moguće osigurati da se nastava istovremeno izvodi na sva tri jezika u smislu provedbe ustavne odredbe o jeziku, te do kršenja članka 2. Konvencije protiv diskriminacije u odgoju i obrazovanju (UNESCO), jer u Bosni i Hercegovini u praksi postoje zatečena tri obrazovna sustava osnovana upravo iz jezičnih i vjerskih razloga u kojima se odgoj i obrazovanje izvodi u skladu sa željama učenikovih roditelja ili zakonskih skrbnika, koje se temelji na izboru i u kojima se odgoj i obrazovanje provodi po istim standardima koji su odobreni od nadležnog Ministarstva sukladno zakonu, i jednaka i za „Obrazovni sustav na hrvatskom jeziku“ i za „Obrazovni sustav na bosanskom jeziku“ u Kantonu, za odgoj i obrazovanje istog stupnja.

U višenacionalnim državama normalno je osnivanje odgojno obrazovnih ustanova na jednom ili više jezika, i izvođenje nastave na jednom jeziku po izboru roditelja, što je slučaj i u susjednoj Republici Hrvatskoj kao članici Europske unije, kao države potpisnice Dejtonskog sporazuma koji u svome Aneksu IV. koji predstavlja Ustav BiH-e daje pravo da se sva tri jezika i dva pisma, kao službeni i ravnopravni jezici u BiH, koji se institucionalno u odgoju i obrazovanju kao pravo jedino mogu koristiti kroz postojanje odgojno-obrazovnih sustava i odgojno obrazovnih ustanova na jednom od tih jezika i pisama po izboru roditelja, kako bi zaustavili

asimilaciju koja je trenutno na djelu u Bosni i Hercegovini i koja je uzrok nestanka čitavih naroda na određenom području u Bosni i Hercegovini.

Ovakva praksa još nije zabilježena niti u jednoj demokratskoj i civiliziranoj državi u Europi.

Način na koji pojedini predstavnici u BiH i pojedini predstavnici međunarodne zajednice prikazuju postojanje tkz. „Dvije škole pod jednim krovom“, predstavlja zlu i skrivenu namjeru, i ne želi se dobro Bosni i Hercegovini i narodima u Bosni i Hercegovini, prikazujući stanje u obrazovanju u pojedinim kantonima u FBiH-e kao diskriminaciju, što predstavlja kršenje prava na obrazovanje i dovodi do diskriminacije čitavog naroda zbog **uskraćivanja** prava na obrazovanje.

Uskraćivanje, jednako kao i kršenje prava na obrazovanje, uništava sposobnost čovjeka da razvije vlastitu osobnost, održi i zaštiti sebe i svoju obitelj te na odgovarajući način sudjeluje u društvenom, političkom i gospodarskom životu.

Namjernim ponavljanjem i iskrivljivanjem stvarnih činjenica kroz zlonamjerno prikazivanje tkz. „Dvije škole pod jednim krovom“, želi se uskratiti manjinskom konstitutivnom narodu na određenom području u Bosni i Hercegovini pravo na postojanje jezika i pisma tog naroda, dovodi do uskraćivanja prava na osnivanje ustanova na jeziku manjinskog konstitutivnog naroda te uskraćivanje prava na obrazovanje na svome jeziku.

Na općoj društvenoj razini uskraćivanje obrazovanja šteti ciljevima demokracije i društvenog napretka, a onda i miru i ljudskoj sigurnosti svih naroda a posebice manjinskog konstitutivnog naroda u Bosni i Hercegovini.

Institucionalno svi trebamo osigurati da pomoću obrazovanja i učenja za ljudska prava djeca i roditelji doznaju koja ljudska prava im pripadaju, što predstavlja vitalni doprinos ljudskoj sigurnosti svih u ovoj državi.

Putem obrazovanja i učenja o ljudskim pravima i humanitarnom pravu mogu se spriječiti i regulirati kršenja ljudskih prava i oružani sukobi te olakšati obnovu društva nakon sukoba, što je slučaj i sa Bosnom i Hercegovinom, gdje očekujemo pomoć svih u Bosni i Hercegovini, ali i stvarnu i konkretnu pomoć i od Europske unije, a ne kroz USKRAĆIVANJE prava na obrazovanje.

Presuda Vrhovnog suda FBiH iz 2014. Godine se ne odnosi na KSB i nema pravno djelovanje, već je usmjerena na probleme Hercegovačko-neretvanskog kantona koji su sasvim druge prirode.“

Hercegovačko-neretvanski kanton

Sudskom presudom Općinskog suda u Mostaru, broj: 58 0 Ps085653 11 Ps od 27.4.2012. godine, utvrđeno je kako postoji praksa razdvajanja djece po etničkom principu poznata pod nazivom „*Dvije škole pod jednim krovom*”. Ministarstvo je poduzelo sve radnje iz svoje nadležnosti, u cilju realizacije Presude i s tim u vezi uputilo Strategiju realizacije Presude Općinskog suda u Mostaru, broj:58 0 Ps085653 11 Ps od 27.4.2012. godine, Vijeću Evrope u BiH, dana 27.08.2012. godine, pod brojem: 05-01-40-1235/12. U tekstu Strategije navedene su radnje koje je Ministarstvo poduzelo u cilju realizacije Presude. Informacije o poduzetim aktivnostima u vezi sa eliminacijom fenomena „dvije škole pod jednim krovom“, odnosno realizacije Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 Ps 085653 13

Rev, od 29.08. 2014. godine, kao i Presude Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 Ps 085653 11 Ps od 27. 04. 2012. godine, Ministarstvo je poduzelo sljedeće mjere:

- 10. 07. 2012. godine, uputili smo Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave i Uredu za zakonodavstvo, akt u kome smo zatražili smjernice u realizaciji Presude;
- 10. 07. 2012. godine, zatražili smo od Skupštine i Vlade HNK, da se kao tačka dnevnog reda uvrsti i rasprava o navedenoj Presudi i utvrde smjernice u realizaciji iste;
- 14. 08. 2012. godine, održan je sastanak sa predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti općina Stolac i Čapljina, direktorima škola, predsjednicima Školskih odbora i Vijeća roditelja, pored kojih su sastanku prisustvovali i predstavnici Misija OSCE-a u BiH, kao predstavnik Udruženja Vaša Prava;
- 23. 08. 2012. godine, općinama Stolac i Čapljina, uputili smo akt sa prijedlogom poduzimanja neophodnih koraka, kao drugo i treće tuženog u cilju realizacije Presude i predložili način rješavanja problema po modelu Gimnazije Mostar;
- 23. 08.2012. godine, učinili smo korak dalje i svojim aktom, upućenim općini Prozor-Rama i Gradu Mostaru, da po modelu Gimnazije Mostar, od dva pravna subjekta koja koriste zajedničku zgradu, kao osnivači, formiraju jedan pravni subjekt;
- 24. 08. 2012. godine, na prijedlog ministra zatražili smo od Vlade HNK da na narednoj sjednici formira radnu grupu, koju će činiti predstavnici Ministarstva, Zavoda za školstvo, Pedagoškog zavoda, predstavnici sindikata i predstavnik Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, sa zadatkom da sačini prijedlog mjera, i dostavi Vladi na razmatranje sa ciljem realizacije navedene Presude. Radna grupa je formirana, sačinjen je prijedlog mjera i dostavljen je Vladi na razmatranje;
- Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona je na prijedlog Pedagoškog zavoda Mostar broj: 21-02-40-984/12 od 24. 10. 2012. i prijedlog Zavoda za školstvo Mostar broj: 22-01-40-353/14 od 16. 7. 2014. godine, donijelo Odluku o donošenju usaglašenih i na zajedničkoj jezgri utemeljenih nastavnih planova i programa za devetogodišnji osnovni odgoj i obrazovanje, dana 26. 08. 2014. godine, pod brojem: 05-02-40-1310/14;
- 6.12. 2016. godine, učenici Srednje škole Stolac su imali priliku posjetiti neke od vodećih IT kompanija u BiH, kao što su Purple Key, Mistral, Klika, Nest 71 i Academy 387. Nakon obilaska kompanija i kratkog predstavljanja njihovih projekata, za učenike su održana edukativna predavanja na teme: „Zanimanja u IT industriji“, „Kako se opredijeliti za IT sektor i šta se sve može studirati“, te „Programi za crtanje i obradu fotografija“. Program se nastavio sa Satom kodiranja, gdje su svi učenici dobili svoje mentore, programere iz gore navedenih kompanija, sa kojima su programirali lego robote i igrice, ušli u svijet virtualne stvarnosti te izrade mobilnih aplikacija. Ova organizovana posjeta je bila jedinstvena prilika za učenike da posjete neke od vodećih kompanija i da se pobliže upoznaju sa karakteristikama karijere u IT sektoru. Poučeni izuzetno uspješnom saradnjom sa Ministarstvom obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK i ministrom dr. sc. Rašidom Hadžovićem, koji je ovu školu posjetio za vrijeme prošlogodišnjeg Sata kodiranja. Zajednički čas/sat u okviru projekta Sat kodiranja realizovali su učenici Srednje škole Stolac (po jedno odjeljenje učenika koji nastavu izvode na bosanskom i hrvatskom jeziku). CPCD je odabrao Srednju školu Stolac za poseban edukativni program, u sklopu kojeg je nagrađena besplatnim izletom u Sarajevo;
- 7.12. 2016. godine, učenici O.Š. Alija Isaković Prozor i O.Š. Marka Marulića Prozor su u srijedu, 7.12. 2016. godine, imali priliku učestvovati u jednom od najvećih edukativnih događaja u Bosni i Hercegovini - Satu kodiranja. Sat kodiranja osmišljen je

kako bi se informatiku kao nauku približilo učenicima različitog uzrasta kroz izuzetno kvalitetne i metodički osmišljene vježbe, kojima se njeguju vještine rješavanja problema, logike i kreativnosti. To je posebna vrsta jednosatne edukacije, koja služi za promociju programiranja i kompjuterskih nauka u cjelini, kako bi pobudili interes učenika za informatiku kao buduće zanimanje. Organizator Sata kodiranja je američka neprofitna organizacija Code.org, a sam edukativni pokret je započeo prije nekoliko godina, pruživši priliku za učešće više od 100 miliona učenika, iz preko 180 zemalja. Sat kodiranja je započeo u 12:15 u kabinetu informatike, a službeno ga je otvorio dr.sc. Rašid Hadžović, ministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK. Sat kodiranja zajedno su realizovali učenici obje škole. Ovom događaju su, pored ministra Hadžovića, prisustvovali i njegov savjetnik, Elvir Heljić, kao i direktori O.Š. "Alija Isaković"- Damir Hadžić, i O.Š. "Marko Marulić"- Slavko Bilić. Nastavnici uključeni u ovu aktivnost su bili: Mirza Cokoja, Bojan Marić i Vedrana Kordić. Svi učenici su uspješno odradili postavljeni zadatak, a za učešće u projektu Sat kodiranja su dobili Certifikat;

- U periodu od 27-29.03.2017. godine, u hotelu Mostar u Mostaru održana je radionica pod nazivom "Vještine za adolescenciju". Radionica je jedan od programa Lion Questa i organizovana je od strane Kancelarije Ujedinjenih nacija za borbu protiv droge i kriminala – UNODC u saradnji sa Ministarstvom sigurnosti BiH. Aktivnu podršku u razvoju preventivnih programa pružilo je Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke i Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK. Radionici je prisustvovalo 17 edukatora-(nastavnika i pedagoga) iz 6 osnovnih škola sa područja Stoca, Čapljine i Prozora (O.Š. Marka Marulića Prozor, JU O.Š."Alija Isaković" Prozor, Prva osnovna škola Stolac, O.Š. Stolac Stolac, O.Š. Vladimira Pavlovića Čapljina i O.Š. "Čapljina" Čapljina). Cilj radionice bila je obuka edukatora koji će svojim učenicima od V do IX razreda kroz realizaciju radionica u okviru časova odjeljenske zajednice i drugih nastavnih predmeta izgraditi ili unaprijediti kognitivne, socijalne i emocionalne vještine potrebne za prevenciju neprihvatljivih oblika ponašanja i samim tim osnaživati učeničko samopouzdanje potrebno u adekvatnom pružanju otpora negativnim pritiscima zloupotrebe raznih vrsta ovisnosti kao što su alkohol, cigarete i drugi narkotici;
- 20. 7. 2017. godine, Ministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona (HNK) dr. sc. Rašid Hadžović i direktor Nansen dijalog centra (NDC) Mostar Elvir Đuliman potpisali su u Mostaru Memorandum o razumijevanju s ciljem zajedničkog djelovanja na području obrazovanja. Navedeni dokument osnažuje dosadašnju saradnju ministarstva i NDC-a u cilju promovisanja kulture tolerancije i poštivanja raznolikosti u školama, te važnosti zajedničkog djelovanja u oblasti obrazovanja u HNK. Ovaj dokument je nastavak zajedničke saradnje koja je već nekoliko godina prisutna u kantonu i pojedinim školama, imajući u vidu činjenicu da Nansen model za integrisano obrazovanje omogućava uspješnu komunikaciju i saradnju učenika, roditelja i nastavnika u multietničkim zajednicama kroz kreativan odgoj u odgojno-obrazovnom procesu. Nansen model za integrisano obrazovanje provodi se u osnovnim i srednjim školama u Stocu i Prozoru Rami još od 2010. godine.

Projekti koji se trenutno implementiraju:

Balkan Trust for Democracy - projekat njemačkog Maršal fonda

Naziv granta: Model Nansen za integrisano obrazovanje

Početak: decembar 2016

Cilj:Podržavanje jačanja dijaloga i pomirenja kroz Nansen model integralnog obrazovanja koji ima za cilj povećanje integracije obrazovnog sektora u podeljene zajednice u Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

Fond otvoreno društvo Bosna i Hercegovina

Naziv granta: Program integrisanog obrazovanja u podijeljenim školama

Početak: januar 2017

Cilj projekta je podsticanje integrisanog obrazovanja u Hercegovačko-neretvanskom kantonu kroz podsticanje međuetničke integracije u tri odabrane škole u Stocu i Prozor-Rami, koji rade po principu "dvije škole pod jednim krovom".

Ambasada SAD u Bosni i Hercegovini:

Naziv granta: Integrisano obrazovanje u podijeljenim zajednicama

Početak: juli 2016

NDC Mostar implementira Nansen Model za integrisano obrazovanje (NMIE) u 5 škola u Stocu i Prozoru / Rami, kako bi se povećala međuetnička integracija u podeljenim školama. Kroz NMIE, NDC će obučavati nastavnike (implementatore), razviti detaljne mjesečne i godišnje programe i sprovoditi redovne sedmične programe za 150 učenika u 5 škola.

Ministarstvo vanjskih poslova Češke:

Naziv granta: Saznajte i pomjerite se!

Početak: januar 2017

Ciljevi projekta:
Osnaživanje mladih i podržavanje njihovog aktivizma u njihovoj sredini/zajednici koja nije zasnovana na etničkoj, vjerskoj ili kulturnoj pripadnosti i podršci smanjenju predrasuda jedni prema drugima.

Podrška participaciji mladih na lokalnom nivou.

Podrška partnerstvu i transferu znanja iz oblasti multikulturalnog i integrisanog obrazovanja između Češke Republike i Bosne i Hercegovine

Završeni/realizirani projekti:

Ambasada Kraljevine Norveške u Bosni i Hercegovini:

Naziv granta: Model Nansen za integrisano obrazovanje

Početak: juna 2015

NDC Mostar je kroz ovaj projekat povećao nivo integracije i putem zajedničkog procesa

doprinjeo institucionalnim promjenama implementacijom Nansen modela za integralno obrazovanje u Stocu i Prozoru / Rami. Ovaj model se treba proširiti u kasnijim fazama.

Ministarstvo vanjskih poslova Češke:

Naziv granta: Zajedno protiv ksenofobije

Početak: januar 2016

Ciljevi projekta:
Osposobljavanje mladih ljudi i podržavanje njihovog aktivizma u njihovoj sredini/zajednici koja nije zasnovana na etničkoj, verskoj ili kulturnoj pripadnosti i podršci smanjenju predrasuda jedne druge.

Podrška partnerstvu i know-how znanja u oblasti multikulturalnog i integrisanog obrazovanja između Češke Republike i Bosne i Hercegovine.

Norveško Ministarstvo vanjskih poslova:

Naziv projekta: Obrazovanje za sve - Stolac, Grant broj BHZ-09/014; 25. jun 2009. (trogodišnji projekat)

Naziv granta: Unapređenje obrazovnog sistema u Hercegovačkom neretvanskom kantonu, Grant broj BHZ-12/017; 29. juna 2012. (trogodišnji projekat).

Ambasada Kraljevine Norveške u Bosni i Hercegovini:

Grant naziv: Stolac za mlade, jul 2014.

Naziv: Trening za nastavnike o integrisanom obrazovanju, septembar 2014. godine.

Naziv: Opremanje Nansen učionice u Gimnaziji Stolac, septembar 2012.

Ostali donatori:

Naziv: Obrazovanje za sve: Podrška integraciji podeljenih škola kroz uspostavljanje procesa lokalnog dijaloga; 21. mart 2013. godine; Donator: Ambasada SAD-a

Naziv granta: Interkulturalno obrazovanje u multikulturalnim društvima; 1.1.2014 .;

Donator: Ministarstvo spoljnih poslova Češke

Naziv granta: Projekat razmjene Brčko - Stolac; 1. aprila 2010. godine; Donator: Ambasada SAD-a

Naziv granta: Priče o dijalogu; 4. novembar 2011. godine; Donator: Ambasada Velike Britanije u Bosni i Hercegovini.

Ministarstvo kontinuirano poduzima sve radnje iz svoje nadležnosti u cilju realizacije Presude i s tim u vezi uputilo je navedenu Strategiju realizacije Presude Općinskog suda u Mostaru,

broj: 58 0 Ps085653 11 Ps od 27.4.2012. godine, Vijeću Evrope u BiH, dana 27.08.2012. godine, pod brojem:05-01-40-1235/12., sa akcentom da općine kao osnivači škola, postupe u skladu sa svojom nadležnošću.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj** ne postoji praksa „dvije škole pod jednim krovom".

85. (375) Dostavite informacije o provedbi preporuka Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH u pogledu primjene ishoda učenja na osnovu zajedničkog jezgra koje je izradila i odobrila Agencija. Dostavite i informacije o aktivnostima koje su već poduzete i planirane u cilju realizacije tih preporuka.

U cilju provedbe Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa u razvojne programe u predškolskom odgoju i obrazovanju, kao i provedbe Zajedničke jezgre u nastavne planove i programe za osnovno obrazovanje, opće srednjoškolsko obrazovanje i općeobrazovne predmete u srednjem strukovnom obrazovanju, s osvrtom na procjenu i vrjednovanje, urađene su Smjernice *za implementaciju Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa u Nastavne planove i programe*. U Smjernicama je pojašnjenja metodologija izrade ZJNPP definirane na ishodima učenja, kao i NPP-a temeljenih na ishodima učenja s objašnjenjem procesa njihove izrade. Sukladno tomu preporuča se otvoren i prilagođen pristup u izradi NPP-a kako bi se ojačala uloga nastavnika u planiranju i izvođenju nastavnog procesa, a u svrhu rasterećenja sadržaja.

Urađene su također i *Smjernice za implementaciju Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za kroskurikularno i međupredmetno područje definirane na ishodima učenja*. U Smjernicama su objašnjene aktivnosti kojima se u školi razvija poduzetništvo, karijerna orjentacija i antikorupcija. Kroskurikularno i međupredmetno područje sa svojim cjelinama okarakterizirano je (više od ostalih) sljedećim elementima:

1. Ciljevi područja ne mogu biti u svezi samo s jednim nastavnim predmetom, nego zahtijevaju uvezivanje kurikuluma i međupredmetnu povezanost;
2. Promoviraju timski rad i pristup međupredmetnim sadržajima i među predmetnim nastavnicima;
3. Odnose se na ključne kompetencije koje same po sebi ne mogu biti u svezi sa samo jednim nastavnim predmetom.

Agencija provodi *Metodološku obuka stručnjaka za implementaciju ZJNPP definirane na ishodima učenja u postojeće nastavne planove i programe (NPP)* u koju su uključeni predstavnici svih ministarstava obrazovanja u BiH, savjetnici pedagoških zavoda i nastavnici. Održane su četiri obuke, a u ovoj godini planirano je održavanje još dvije obuke kojima je cilj osposobiti stručnjake za izradu NPP koji su utemeljeni na ZJNPP definiranoj na ishodima učenja. Ove aktivnosti trebaju dovesti do promjene obrazovne paradigme, poboljšanja NPP-a kao i boljih postignuća učenika.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport **Bosansko-podrinjskog kantona** Goražde i Pedagoški zavod Bosansko-podrinjskog kantona Goražde su, uz podršku nevladinog sektora izvršili edukaciju svih nastavnika razredne nastave i svih nastavnika bosanskog jezika o primjeni ishoda učenja u jezičko-komunikacijskom području. Trenutno je u toku realizacija edukacije nastavnika za primjenu ishoda učenja za matematičko područje.

U **Hercegovačko neretvanskom kantonu**, u skladu s obavezama kantonalnih obrazovnih vlasti da u nastavne planove i programe implementiraju objavljena zajednička jezgra nastavnih planova i programa definisana na ishodima učenja (Službeni glasnik BiH broj: 23/15; 77/15; 87/15; 3/16, 24/16), i s tim u vezi, 26. 08. 2014. godine, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK, je donijelo ODLUKU o donošenju usuglašenih i na zajedničkoj jezgri utemeljenih nastavnih planova i programa za devetogodišnji osnovni odgoj i obrazovanje, broj: 05-02-40-1310/14.

U oblasti predškolskog odgoja potpisan je Sporazum o zajedničkoj jezgri cjelovitih razvojnih programa za rad u predškolskim ustanovama, Broj 07-02-05/09 od 10. 02. 2009. godine)
Zajednička jezgra programa

1. U svim predškolskim ustanovama Hercegovačko-neretvanskog kantona uspostavljaju se i primjenjuju programi odgojno-obrazovnog rada koji obavezno sadrže zajedničku jezgru cjelovitih razvojnih programa za rad u predškolskim ustanovama.
2. Zajednička jezgra programa osigurava:
   a) kvalitetan odgoj i obrazovanje za svu djecu i dostizanje zadovoljavajućeg standarda znanja, vještina i sposobnosti;
   b) dosljednost kvaliteta standarda odgoja i obrazovanja u svim predškolskim ustanovama
   c) primjenu programa koji odgovaraju razvojnim potrebama djece predškolskog uzrasta;
   d) da se kroz odgojno-obrazovni proces razvija pozitivan odnos i osjećaj pripadnosti državi Bosni i Hercegovini;
   e) zadovoljavajuću usklađenost programa, kao i njihovu prilagodljivost u skladu sa specifičnim potrebama predškolske ustanove i lokalne zajednice;
   f) slobodu kretanja i jednak pristup predškolskom odgoju i obrazovanju.

Informacije o aktivnostima koje su vec poduzete i planirane u cilju realizacije tih preporuka su:

- Ostvarena je saradnja i partnerstvo između organizacije Save the Children, Zavoda i Ministarstva na uspješnoj realizaciji aktivnosti u okviru projekta „Jačanje socijalnog uključivanja – jednako i kvalitetno obrazovanje za podršku uspješnog razvoja djece sjeverozapadnog Balkana 2016-2018“, s posebnim akcentom na uspješnu implementaciju prve faze projekta, gdje je uspostavljen funkcionalan koordinacijski tim sastavljen od predstavnika svih partnerskih strana, kao i finalizirana serija Obuka za master trenere/mentore u 2016. godini (ukupno 16 dana Obuke) za ukupno 90 trenera /mentora, čime su uspostavljeni čvrsti temelji za naredne faze, odnosno realizaciju u smjeru osiguravanja podrške u primjeni Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za bosanski, hrvatski i srpski jezik definiranoj na ishodima učenja koje je izdala Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u Bosni i Hercegovini (APOSO) kroz sveobuhvatan model podrške obrazovnim vlastima i odgajateljima/nastavnicima razredne i predmetne nastave u praksi u HNK. S tim u vezi, a nakon replikacionih treninga, realizovana je i promocija postignuća i podjela Priznanja u oblasti implementacije ishoda učenja u jezično- komunikacijskom području, koje je učesnicima projekta uručio ministar obrazovanja, nauke kulture i sporta HNK, dr. sc. Rašid Hadžović. U projektu je učestvovalo 525 učesnika, koji su u vremenskom periodu od 4 dana bili dio zanimljivih i korisnih predavanja. Realizator obuke je 57 učitelja i nastavnika koji su u inicijalnoj obuci u trajanju od 16 dana unaprijedili kompetencije i preuzeli odgovornost, te kao treneri realizovali obuku. Treneri će u procesu mentorisanja u 2018. godini zasigurno dati novi kvalitet u odgojno-obrazovnoj praksi i dalje prenjeti naučeno. U okviru istog projekta, pet škola sa

područja HNK je učestvovalo u razvoju i unaprijeđenju kvaliteta obrazovanja za djevojčice i dječake Rome, u kojem je 50 nastavnika imalo priliku učestvovati u dvodnevnoj obuci.

- Također je potpisan Memorandum o razumijevanju za implementaciju projekta „Unapređenje osnovnog učenja i obrazovanja u BiH“ sa direktoricom Save the Children za sjeverozapadni Balkan.Osnovni cilj projekta je unaprijediti ishode učenja u osnovnom i opštem srednjem obrazovanju s fokusom razvoj STEM vještina (prirodne nauke, tehnologija, inženjerstvo i matematika) baziranog na Zajedničkoj jezgri nastavnih planova i programa definisanih na ishodima učenja i s tim u vezi, u toku su obuke trenera koji će po završetku realizirati replikacione treninge za nastavno osoblje.

Odjeljenje za razvoj zajedničke jezgre nastavnih planova i programa u predškolskom, osnovnom i srednjem općem obrazovanju odgovorno je za praćenje, unapređenje i razvoj zajedničke jezgre nastavnih planova i programa. Odjeljenje je sastavni dio Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. Zajedničke jezgre sastavni su dio nastavnih planova i programa za osnovne i srednje škole. U toku je izrada Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa definisanih na ishodima učenja za sva obrazovna područja.

Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa **Županije Zapadnohercegovačke** poštuje i pridržava se zajedničke jezgre nastavnih planova i programa prilikom donošenja nastavnih planova i programa na hrvatskom jeziku.

U tijeku su aktivnosti revidiranja nastavnih planova i programa na hrvatskom jeziku s zajedničkom jezgrom definiranom na ishodima učenja.

Za predmete iz društveno – humanističkog područja (moja okolina, priroda i društvo, povijest, pedagogija, psihologija, sociologija, filozofija, logika, politika i građansko društvo, gospodarstvo) su izrađeni revidirani dokumenti usklađeni sa zajedničkom jezgrom definiranom na ishodima učenja. Dokumenti su eksperimentalnoj provedbi u osnovnim i srednjim školama (gimnazijama).

U suradnji sa Safe the Children Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Županije Zapadnohercegovačke provodi obuke učitelja hrvatskog jezika u osnovnim školama za implementaciju zajedničke jezgre nastavnih planova i programa definirane na ishodima učenja za hrvatski jezik.

86. (376, 377) Dostavite informacije o zaštiti, u praksi, prava na imovinu i mirnog uživanja imovine, uključujući statističke podatke o sudskoj zaštiti. Navedite eventualna ograničenja za pojedine vrste imovine i izuzetke od tih ograničenja. Dostavite informacije o relevantnim odlukama Evropskog suda za ljudska prava protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa pravom na imovinu. Navedite propise u tabeli u kojima se poziva na sljedeće:

	Federacija BiH	**Republika Srpska**	**Brčko distrikt**
Obrazloženja za ograničenja prava na imovinu	Član 3. stav 1. Zakona o stvarnim pravima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 66/13 i 100/13) propisano je da svaka fizička i pravna osoba može biti nosilac prava vlasništva i drugih stvarnih prava, a u članu 2. stav 1. da se pravo vlasništva i druga stvarna prava mogu protiv vlasnikove volje oduzeti ili ograničiti samo u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom u skladu s principima međunarodnog prava.	Чл. 2. ст. 1. Закона о стварним правима („Службени гласник Републике Српске“ бр. 124/08, 58/09, 95/11 и 60/15); Закон о експропријацији („Службени гласник Републике Српске“. 112/06, 37/07, 110/08 и 79/15).	Zakon o vlasništvu i drugima stvarnim pravima Brčko distrikt BIH (Sl. glasnik Brčko distrikt Bosne i Hercegovine broj: 11/01, 08/03, 40/04, 19/07); Zakon o obligacionim odnosima (Sl. list SFRJ br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89).
Tijela koja mogu nametnuti ta ograničenja	Nadležna tijela organa uprave u skladu sa zakonom.	Народна Скупштина Републике Српске Влада Републике Српске уз учешће РУГИПП и Правобранилаштва Републике Српске.	Skupština Brčko distrikta BIH, sudovi Brčko distrikta BIH; Odjeljenje za urbanizam, imovinsko-pravne poslove i privredni razvoj Vlade Brčko distrikta BIH.
Glavne elemente propisa o eksproprijaciji	Zakon o eksproprijaciji Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj: 70/07, 36/10, 25/12, 8/15 i 34/16). *Glavni elementi:* Eksproprijacija je oduzimanje ili ograničenje prava vlasništva na nekretninama uz naknadu prema tržišnoj vrijednosti nekretnina. Predmet eksproprijacije su nekretnine u vlasništvu fizičkih i pravnih lica. Nekretnina se može eksproprisati nakon što je, na način određen ovim Zakonom, utvrđen javni interes za izgradnju objekta,	Глава I – основне одредбе: појам, предмет, корисник, врсте; Глава II – утврђивање општег интереса (Влада Републике Српске); Глава III – припремне радње; Глава IV – поступак (у надлежности РУГИПП – учествују ПРС и власник непокретности); Глава V – експропријација на подручјима захваћеним елементарним непогодама већег обима; Глава VII – накнада за експроприсану непокретност;	Nekretnina se može eksproprisati, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno, kada je to potrebno radi izgradnje objekata ili izvođenja radova u javnom interesu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i kada se ocijeni da će se korištenjem nekretnine, za koju se namjerava predložiti eksproprijacija, u novoj namjeni postići veća korist od one koja se postizala korištenjem te nekretnine na dosadašnji način. Eksproprijacija se može provesti u korist Distrikta ili pravnog lica koje obavlja djelatnosti u javnom interesu.

	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt
	odnosno izvođenje drugih radova na toj nekretnini. Izgradnja objekta, odnosno izvođenje radova mora biti u skladu sa planskim dokumentima prostornog uređenja. Eksproprijacija se može vršiti za potrebe Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, grada, općine, javnih preduzeća, njihovih zavisnih društava u njihovom 100% vlasništvu i javnih ustanova, ako zakonom nije drukčije određeno. Eksproprijacijom nekretnina postaje vlasništvo korisnika eksproprijacije (potpuna eksproprijacija) osim u slučaju ako eksproprisana nekretnina dobiva status dobra od općeg interesa. Potpunom eksproprijacijom prestaju pored prava vlasništva ranijeg vlasnika i druga prava na toj nekretnini.	Глава VIII и IX –казнене и прелазне и завршне одредбе	Eksproprijacijom nekretnina postaje vlasništvo korisnika eksproprijacije (potpuna eksproprijacija) ili se ograničava pravo vlasništva ili prava građenja na nekretnini (služnost ili zakup) (nepotpuna eksproprijacija); Odluku da je izgradnja objekta ili izvođenje radova u javnom interesu Distrikta donosi Skupština distrikta na prijedlog korisnika eksproprijacije, po prethodno pribavljenom izvodu iz urbanističkog plana sa stručnim mišljenjem od Odjeljenja ili planom parcelacije ili izvodu iz regulacionog plana ili izvodu iz urbanističkog projekta ili izvodu iz urbanističkih redova, u skladu s prostornim planom. Korisnik eksproprijacije može zahtijevati da mu se radi izrade investicionih elaborata, podnošenja prijedloga za utvrđivanje javnog interesa Distrikta ili podnošenja prijedloga za eksproprijaciju, dopusti da na određenoj nekretnini izvrši potrebne pripremne radnje, kao što su ispitivanje zemljišta, premjeravanje i slično. Postupak po prijedlogu za eksproprijaciju provodi i rješenje donosi za urbanizam, imovinsko – pravne poslove i privredni razvoj Vlade Brčko distrikta BIH. Za eksproprisanu nekretninu, vlasniku ili nosiocu prava građenja pripada naknada u visini tržišne vrijednosti nekretnine.

	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt
			U postupku potpune eksproprijacije nekretnine tržišnu vrijednost eksproprisane nekretnine utvrđuje Odjeljenje za urbanizam, imovinske odnose i privredni na osnovu podataka o tržišnoj vrijednosti nekretnine koje Odjeljenju dostavlja Porezna uprava Distrikta. Korisnik eksproprijacije stiče pravo na posjed eksproprisane nekretnine danom pravomoćnosti rješenja o eksproprijaciji, ukoliko je do tada prijašnjem vlasniku isplatio naknadu. Iznimno, na zahtjev korisnika eksproprijacije u kojem je iznio razloge za potrebu hitnog stupanja u posjed nekretnine i uz zahtjev podnio dokaz da je prijašnjem vlasniku ili nosiocu prava građenja eksproprisane nekretnine isplaćena naknada utvrđena odnosno dokaz da je prijašnji vlasnik ili nosilac prava građenja eksproprisane nekretnine pismeno pozivan, ali je odbio primiti isplatu utvrđene naknade. Gradonačelnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine može odlučiti da mu se ta nekretnina preda u posjed prije pravomoćnosti rješenja o eksproprijaciji, ako utvrdi da je to neophodno zbog hitnosti slučaja ili da bi se otklonila znatnija šteta. U slučajevima eksproprijacije na područjima zahvaćenim elementarnim nepogodama većeg obima (zemljotres, poplave, požar), a radi izgradnje objekata ili izvođenja radova kojima se otklanjaju posljedice prouzrokovane tim

	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt
			nepogodama, korisnik eksproprijacije stiče pravo na posjed eksproprisane nekretnine kada rješenje o eksproprijaciji postane konačno, bez obzira da li je naknada isplaćena. Ako se sporazum o naknadi u cjelini ne postigne u roku od dva mjeseca od dana pravomoćnosti rješenja o eksproprijaciji, Odjeljenje će dostaviti pravomoćno rješenje o eksproprijaciji, sa svim spisima nadležnom sudu, radi određivanja naknade. Ako se to ne učini, raniji vlasnik ili nosilac prava građenja i korisnik eksproprijacije mogu se neposredno obratiti sudu radi određivanja naknade.

Kada je u pitanju nivo vlasti **Bosne i Hercegovine, s**ticanje prava vlasništva, kako za domaće, tako i za strane državljane regulisano je zakonima na erntitetskom nivou i nivou Brčko Distrikt BiH. Ograničenja za određene kategorije osoba ili za određene vrste imovine, kao i pravo na imovinu regulisana su entitetskim zakonima i zakonima Brčko Distrikt BiH. U Bosni i Hercegovini je Ustavom BiH zagarantovano pravo na imovinu i uživanje u toj imovini. Ustav BiH članom II 2. određuje da se prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine i u njenim protokolima direktno primjenjuju u BiH, te Evropska konvencija o ljudskim pravima i slobodama ima hijerarhijsku supremaciju u primjeni u odnosu na druge zakone, a jedno od osnovnih ljudskih prava koje se štiti Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava je i pravo na imovinu.

Član II/3 Ustava BiH propisuje da sva lica na teritoriji BiH uživaju ljudska prava i slobode zagarantovana Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i slobodama, a tačka (k) ove odredbe propisuje pravo na imovinu.

Član II/4 Ustava BiH isključuje svaki vid diskriminacije , a članom II/6 predviđeno je da Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2 Ustava BiH.

Propis	Naziv člana	Broj člana	Sadržaj norme
Ustav BiH	*Ljudska prava i osnovne slobode-* **Ljudska prava**	II/1.	Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda.
Ustav BiH	*Ljudska prava i osnovne slobode-* **Međunarodni standardi**	II/2.	Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih slo-boda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.
Ustav BiH	*Ljudska prava i osnovne slobode-* **Katalog prava**	II/3.	Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana
Ustav BiH	*Ljudska prava i osnovne slobode-* **Katalog prava**	II/3. k)	Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje: k) Pravo na imovinu.
Ustav BiH	*Ljudska prava i osnovne slobode-* **Nediskriminacija**	II/4.	Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.
Ustav BiH	*Ljudska prava i osnovne slobode-* **Implementacija**	II/6.	Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno ruko-vode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2.

Kada se radi o ostvarenju sudske zaštite prava na imovinu pred Evropskim sudom za ljudska prava, najveći broj presuda odnosi se na propust nadležnih vlasti na svim niovima u Bosni i Hercegovini da izvršavaju pravosnažne presude domaćih sudova. U tom smislu, najobimniji problem je bio sa neizmirenjem pravosnažno dosuđenih potraživanja ratne štete u Republici Srpskoj (*Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine,* presuda od 10.11.2009., *Bokan i drugi, presuda od 22 July 2014, Ćosić i drugi, presuda od 22 January 2013, Đurić i drugi, presuda od 20 January 2015, Ignjatić i drugi, presuda od 15 January 2013, Janjić i drugi, presuda od 15 January 2013, Mišković, presuda od 08/07/2014, Runić i drugi, presuda od 15 November 2011, Tomić i drugi, presuda od 15 January 2013)*, te domaćih sudskih presuda koje spadaju u poseban pravni režim općih obaveza Republike Srpske (*Momić*, presuda od 15.01.2013., *Milinković*, presuda od 17.06.2014., *Mandić i Popović*, presuda od 19.12.2017). Republika Srpska je uspješno implementirala sve navedene presude na način da je usvojila generalni plan isplata sa rokom izmirenja do 13 godine, tako da je Komitet ministara Vijeća Evrope zatvorio daljnji nadzor nad izvršenjem ove grupe predmeta.

Neizvršenje domaćih sudskih presuda odnosilo se također i na pravosnažno dosuđena potraživanja "stare devizne štednje" deponovane u domaćim bankama sa sjedištem na teritoriji u Bosni i Hercegovini (*Jeličić Ruža*, presuda od 10.10.2006.

Pejaković Čedomir i drugi, presuda od 18.12.2007., *Kudić*, presuda od 09. 12.2008., *Pralica*, presuda od 06.01.2009.). Postoji određeni broj pojedinačnih slučajeva u kojima je Evropski sud utvrdio povredu imovinskih prava iz čl. 1. P-1, posebno kada se radi o zabrani nediskriminacije u uživanju prava iz penzijsko-mirovinskog osiguranja (*Šekerović i Pašalić*, presuda od 08.03.2011.), zaštita imovinskih prava iz radnog odnosa (*Bobić*, presuda od 03.05.2012.), ostvarenje prava na povrat „stare devizne štednje" deponovane u domaćim bankama sa sjedištem na teritoriji Bosne i Hercegovine putem obveznica vlade Federacije BiH (*Suljagić*, presuda od 03.11.2009.). Nadležne vlasti u Bosni i Hercegovini su uspješno implementirale sve navedene presude, što je potvrdio Komitet ministara Vijeća Evrope konačnim rezolucijama o zatvaranju daljeg nadzora.

У **Републици Српској** према подацима основних судовима у Републици као надлежних судова за поступање у поступцима судске заштите права на имовину и мирно уживање имовине, судска заштита је затражена у 4084 предмета. У Републици Српској, чланом 2. став. 1. Закона о стварним правима („Службени гласник Републике Српске" бр. 124/08, 58/09, 95/11 и 60/15) је прописано да се право својине и друга права могу против власникове воље одузети или ограничити само у јавном интересу и под условима предвиђеним законом, у складу са принципима међународног права. Горе наведена ограничења су предвиђена Законом о експропријацији („Службени гласник Републике Српске" бр. 112/06, 37/07, 110/08 и 79/15). Чланом 1. Закона о експропријацији је прописано да се тим законом уређују услови, начин и поступак експропријације непокретности за изградњу објеката од општег интереса, односно извођење радова од општег интереса. Чланом 2. Закона о експропријацији је прописано да је експропријација одузимање или ограничење права власништва на непокретностима уз правичну накнаду која не може бити нижа од тржишне вриједности непокретности. (Глава VII ЗЕ прописује висину и поступак одређивања накнаде) Чланом 3. Закона о експропријацији је прописано да се непокретност може експроприсати ради извођења радова или изградње објеката у области: здравства, образовања, социјалне заштите, културе, водопривреде, спорта, саобраћајне, енергетске, телекомуникацијске и комуналне инфраструктуре, објеката за потребе државних органа и органа локалне самоуправе, индустријских објеката, обезбјеђења заштите животне средине и заштите од елементарних непогода, као и за истраживање и експлоатацију рудног и других природних богатстава. Непокретност се може експроприсати након што је утврђен општи интерес за изградњу објекта, односно извођење других радова (чл. 5. ЗЕ, чл. 14-18 ЗЕ).

Експропријација се може вршити за потребе Републике Српске и јединице локалне самоуправе, ако законом није другачије одређено (корисник експропријације експроприсане непокретности преноси инвеститорима), а изузетно, експропријацијом се може установити служност у корист грађана ради постављања водоводних и каналазационих цијеви, електричних и телефонских каблова, гасовода и у другим случајевима одређеним законом (чл. 6. ЗЕ).

Законом је прописано и да експропријација може бити потпуна – када се одузима право својине у корист корисника експропријације и непотпуна – када се ограничава право својине, односно установљава служност на непокретности или закуп на земљишту (чл.

7. и 8. ЗЕ). Органи који учествују у поступку експрорпијације су Влада Републике Српске, Правобранилаштво Републике Српске и РУГИПП. Заштита права власника је осигурана кроз примјену одредаба о накнади за експроприсану непокретност, кроз двостепеност поступка експропријације, те могућност подношења захтјева за експропријацију преосталог дијела непокретности у смислу чл. 11. ЗЕ којим је прописано да ће се на захтјев власника експроприсати и преостали дио непокретности ако се при експропријацији једног дијела непокретности утврди да власник нема привредног интереса да користи преостали дио, односно ако је усљед тога на преосталом дијелу онемогућена или битно погоршана његова дотадашња егзистенција или му је онемогућено нормално коришћење преосталог дијела непокретности, а који захтјев се може поднијети и у жалбеном поступку, уколико је орган пропустио да упозори власника на наведену одредбу.

Одлуке Европског суда за људска права против БиХ у вези са правом на имовину:

1. Мандић и Поповић – пресуда од 19.12.2017.године;
2. Ђурић и др. – пресуда од 20.01.2015. године;
3. Мишковић – пресуда од 08.07.2014. године;
4. Мандић и др. – одлука од 27.05.2014. године;
5. Суљагић Мустафа – одлука од 20.06.2006. године;
6. Јеличић Ружа – пресуда од 10.10.2006. године;
7. Пејаковић Чедомир – пресуда од 18.12.2007. године;
8. Кудић – пресуда од 09.12.2008. године;
9. Пралица – пресуда од 06.01.2009. године;
10. Milisavljević- presuda od 03.03.2009. године;
11. Чолић и др. – пресуда од 10.11.2009. године;
12. Суљагић – пресуда од 03.11.2009. године;
13. Шекеровић и Пашалић – пресуда од 08.03.2011. године;
14. Алишић – одлука од 17.10.2011. године;
15. Рунић и др. – пресуда од 15.11.2011. године;
16. Халиловић Исмет – одлука од 17.01.2012. године;
17. Бобић - пресуда од 03.05.2012. године;
18. Игњатић и др. – пресуда од 15.01.2013. године;
19. Момић и др. – пресуда од 15.01.2013. године;
20. Томић и др. – пресуда од 15.01.2013. године;
21. Кумудија и 2 остала – одлука од 04.06.2013. године.

87. (387) Dostavite informacije o dostupnim specijaliziranim uslugama za borbu protiv rodnog nasilja. Da li postoji referalni mehanizam koji je usmjeren na žrtve i da li on funkcionira? Navedite pravnu osnovu za taj mehanizam i dostavite spisak uključenih institucija na svim nivoima vlasti. Detaljno objasnite odnos između institucija i organizacija civilnog društva u okviru referalnog mehanizma, ukljucujuci pravnu osnovu i cjelokupan nadzor. Dostavite kvantitativne podatke o broju i vrsti referala (upućivanja), kao i o vlasništvu i ažuriranju baza podataka. Dostavite informacije o odjeljenjima za podršku svjedocima na sudovima i u tužilaštvima koja pružaju psihosocijalnu pomoć u slučajevima rodnog i porodičnog nasilja, uključujuci geografsku pokrivenost i broj žrtava/svjedoka u svakoj jurisdikciji u toku svake godine u proteklom trogodišnjem periodu.

U **Bosni i Hercegovini** se pruža niz specijaliziranih usluga podrške žrtvama nasilja. Ove vrste usluga su uspostavljene radi pružanja pomoći i podrške žrtvama nasilja kroz implementaciju zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, i odnose se na žrtve ove posebne vrste nasilja. Za provođenje zaštitnih mjera koje se tiču udaljenja počinitelja iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora i zabrane vraćanja u stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor, zabrane približavanja žrtvi nasilja, zabrane uznemiravanja i uhođenja osobe izložene nasilju, te privremeno lišenje slobode i zadržavanja zaduženi su organi unutarnjih poslova, koje za ovu svrhu imaju posebno definirane pravilnike o mjestu i načinu sprovođenja zaštitnih mjera. Zdravstvene ustanove primarne zdravstvene zaštite – centri za mentalno zdravlje (centri za mentalnu rehabilitaciju) ili specijalističko–konsultativne psihijatrijske službe pri zdravstvenim ustanovama provode zaštitnu mjeru obaveznog psihosocijalnog tretmana, u saradnji sa organima starateljstva. Zaštitne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti od alkohola, opojnih droga ili drugih psihotropnih supstanci učinilaca nasilja u obitelji, provode zavodi za liječenje bolesti ovisnosti i centri za mentalno zdravlje. Zakoni Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske osiguravaju i mogućnost osiguranja zaštite osobe izložene nasilju u vidu privremenog smještaja u sigurne kuće. Na teritoriji Bosne i Hercegovine postoji devet sigurnih kuća sa 173 raspoloživa mjesta. Na području Federacije Bosne i Hercegovine ima šest sigurnih kuća sa 131 raspoloživih mjesta za smještaj žrtava nasilja u porodici. One djeluju u okviru nevladinih organizacija Fondacija lokalne demokracije-Sarajevo, Medica-Zenica, Vive Žene-Tuzla, Žene sa Une-Bihać, Žena BiH-Mostar i Caritas-Mostar. U isto vrijeme u Republici Srpskoj djeluju tri sigurne kuće pri nevladinim organizacijama Budućnost-Modriča, Udružene žene-Banja Luka i Lara-Bijeljina. Boravak u sigurnoj kući može trajati najduže šest mjeseci, odnosno duže, ukoliko je u tijeku sudski postupak. Neke žrtve smatraju da im ne treba smještaj u sigurnu kuću, ali žele da se slučaj nasilja evidentira. Prijavom nasilja službi SOS telefon ili Centru za socijalni rad stranke žrtve dobivaju mogućnost terapijskog ili savjetodavnog rada. SOS telefonska linija daje savjete, informacije te upućuje na službe za podršku porodici, savjetovališta, policiju, pravnike i bolnice širom Bosne i Hercegovine za ljude koji dožive, ili su doživjeli, nasilje u porodici. Žrtva može i direktno centrima za socijalni rad prijaviti nasilje i tražiti smještaj u sigurnu kuću, kao zaštitnu mjeru. Ukoliko žrtva nasilja želi pokrenuti brakorazvodnu parnicu, može tražiti besplatnu pravnu pomoć, a na SOS telefonu mogu se odbiti potrebne informacije. Besplatna pravna pomoć obuhvaća informiranje, savjetovanje i zastupanje pred sudom. Ukoliko je žrtva nezaposlena, bit će oslobođena troškova postupka. Djeci kao svjedocima obiteljskog nasilja stručna pomoć je jednako potrebna kao i žrtvama.

U Bosni i Hercegovini se intenzivno radi na uspostavi referalnih mehanizama za pružanje zaštite žrtvama nasilja u porodici. Referalni mehanizmi se još uvijek ne odnose na žrtve nasilja nad ženama u širem smislu, već na žrtve nasilja u obitelju, te služe kao instrumenti za kvalitetnu implementaciju zakona o zaštiti od nasilja u obitelji u oba entiteta kroz usku suradnju i

koordinaciju između svih subjekata zaštite. Porodični zakoni Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske zabranjuju nasilje u porodici, a Krivični zakoni Bosne I Hercegovine, Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Distrikta Brčko inkriminiraju nasilje u porodici, kao i niz drugih krivičnih djela, koja jesu definisana na rodno neutralan način, osim onih djela koja se po svojoj prirodi mogu odnositi samo na žene kao oštećene, ali daju osnovu i za procesuiranje počinitelja i zaštitu oštećenih u smislu nasilja na osnovu spola. Navedenim se stvara okvir za opću prevenciju nasilja nad ženama. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Federacije BiH i Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Republike Srpske, definiraju mjere i mehanizme zaštite u slučajevima nasilja u porodici. Pravna osnova za djelovanje institucija na svim nivoima vlasti i organizacija civilnog društva: Zakon o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine, Zakon o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini, Obiteljski zakoni Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, Kazneni zakoni Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Distrikta Brčko, Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Kako bi se postigli najbolji rezultati u smislu prevencije i borbe protiv rodnog nasilja, potrebna je stalna suradnja između institucija i organizacija civilnog društva.

Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka Bosne i Hercegovine pruža se mogućnost zaštite osobne sigurnosti žrtava kaznenih djela kako bi se osiguralo njihovo svjedočenje. Ovaj zakon kao mjere zaštite svjedoka predviđa osiguranje psihološke, socijalne i stručne pomoći, odgovarajući redoslijed izvođenja dokaza na glavnom pretresu, nadziranje načina ispitivanja svjedoka, udaljavanje optuženog iz sudnice za vrijeme saslušanja svjedoka, svjedočenje putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka, te ograničenje prava optuženika i njegovog branitelja na pregled spisa i isprava.

Institucija Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercgeovine ne raspolaže sa podacima o broju i vrsti referala kao i o odjeljenjima za podršku svjedocima na sudovima i u tužiteljstvima koja pružaju psihosocijalnu pomoć u slučajevima rodnog i porodičnog nasilja, uključujući geografsku pokrivenost i broj žrtava/svjedoka u svakoj jurisdikciji u toku svake godine u proteklom trogodišnjem periodu.

Specijalizirane usluge koje su na raspolaganju žrtvama nasilja u **Federaciji Bosne i Hercegovine** su: SOS telefon, pravna pomoć i savjetovanje, psihosocijalni tretman, socijalno savjetovanje, sigurne kuće. Međutim, pokrivenost uslugama na cijelom području Federacije BiH nije ujednačena.

Referalni mehanizmi: Kantonalna koordinaciona tijela, općinski multisektorski timovi, kantonalni Protokoli o postupanju u slučajevima nasilja, općinski Protokoli o postupanju u slučajevima nasilja, pravni osnov Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 20/13).

Institucije: centri za socijalni rad, policijske stanice, kantonalna tužilaštva, općinski sudovi, domovi zdravlja, centri za mentalno zdravlje, psihijatrijske klinike, obrazovne institucije, organizacije civilnog društva i dr.

Insititucije i organizacije civilnog društva (OCD) imaju uspostavljenu saradnju, posebno OCD koje imaju sigurne kuće i usko su specijalizirane za pružanje pomoći i podrške žrtvama nasilja. Saradnja je definirana u općinskim i kantonalnim Protokolima o postupanju, a u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici FBiH. Saradnja se ogleda kroz upućivanje žrtava nasilja na tretman u sigurnu kuću/podnošenje zahtjeva za smještaj, saradnja na izradi plana tretmana

za svaku žrtvu. OCD su u obavezi svaki slučaj nasilja prijaviti nadležnim institucijama: centru za socijalni rad, policiji i tužilaštvu.

U Federaciji BiH djeluje pet sigurnih kuća i to u okviru i u nadežnosti organizacija civilnog društva: Fondacija lokalne demokratije Sarajevo, Vive Žene Tuzla, Žena BiH Mostar, Žene sa Une Bihać i Medica Zenica.

Gender Centar Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa djelokrugom svoga rada sačinjava godišnje izvještaje o stanju ravnopravnosti spolova za područje Federacije Bosne i Hercegovine. Navedeni izvještaji sadrže i podatke kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova vezano za član 222. Krivičnog zakona Federacije BiH koji se odnosi na nasilje u porodici, podatke opštinskih sudova vezano za provedbu Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, podatke o broju smještenih žrtava nasilja u porodici u pet sigurnih kuća koje djeluju na području Federacije Bosne i Hercegovine, a od uspostave jedinstvenog broja SOS telefona 1265 za pomoć žrtvama nasilja u porodici vode se i podaci o broju poziva na navedeni servis.

U skladu sa članom 40. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici definisan je sistem prikupljanja podataka u oblasti nasilja u porodici. S tim u vezi definisani su načini prikupljanja podataka od strane nadležnih institucija kroz pravilnike:

- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o izrečenim zaštitnim mjerama, osobama koje su štićene zaštitnom mjerom i o nasilnim osobama kojima su izrečene zaštitne mjere u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH", broj: 95/13);
- Pravilnik o načinu provođenja zaštitnih mjera za počinioce nasilja u porodici koje su u nadležnosti policije („Službene novine Federacije BiH", broj: 19/14);
- Pravilnik o načinu i mjestu provođenja zaštitne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti o alkoholu, opojnim drogama ili drugim psihotropnim supstancama počinilaca nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH", broj: 99/15);
- Pravilnik o načinu i mjestu provedbe zaštitne mjere obaveznog psihosocijalnog tretmana počinilaca nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH", broj: 63/17).

Kada je u pitanju prikupljanje podataka, u skladu sa članom 40. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici propisan je oblik i način vođenja evidencija u oblasti nasilja u porodici. S tim u vezi, te u skladu sa donesenim podzakonskim aktima nadležnih institucija definirani su i evidencioni obrasci koji omogućuju usklađeno prikupljanje podataka vezano za odredbe Zakona. Definirane evidencije omogućuju pisano ili elektronsko vođenje podataka, a provode se i aktivnosti s ciljem unapređenja elektronskog načina vođenja podataka. S tim u vezi, uspostavljen je informacioni sistem koji omogućava unos podataka o prijavama nasilja u porodici od strane policije, praćenje zaštitnih mjera od strane centara za socijalni rad, smještaj u sigurne kuće od strane nevladinih organizacija koje imaju sigurnu kuću, te pozive na SOS telefon 1265.

U devet kantona u Federaciji BiH formirane su mreže podrške svjedocima i potpisani protokoli o saradnji i to: Kanton Sarajevo, Tuzlanski kanton, Posavski kanton, Srednjobosanski kanton, Kanton 10, Bosansko-podrinjski kanton, Unsko-sanski kanton, Zeničko-dobojski kanton i Hercegovačko-neretvanski kanton. Protokol nije potpisan samo u Zapadno-hercegovačkom kantonu.

У **Републици Српској** у циљу обезбјеђења ефикасне заштите од насиља у породици у, усаглашен је референални механизам - *Општи протокол о поступању у случају насиља у породици у Републици Српско*ј (Протокол) („Службени гласник Републике Српске", број

104/13), чија је сврха да се обезбиједи координисан, и свеобухватан рад потписника у циљу тренутне помоћи, подршке и заштите жртава насиља у породици, сузбијања и спречавања понављања насиља. Уставни основ за доношење Протокола садржан је у Амандману XXXII т. 5 и 12. на члан 68. Устава Републике Српске, према којем Република Српска уређује и обезбјеђује остваривање и заштиту људских права и слобода и друге облике социјалне заштите, те бригу о дјеци. Закон о заштити од насиља у породици и други закони и подзаконски акти које потписници Протокола примјењују у случајевима насиља у породици у Републици Српској, као и Конвенција Савјета Европе о спречавању и сузбијању насиља над женама и насиља у породици („Службени гласник Босне и Херцеговине - Међународни уговори" број 19/13) представљају правни оквир за реализацију овог протокола. Протокол садржи: начин поступања субјеката заштите који у складу са одредбама Закона о заштити од насиља у породици пружају заштиту, подршку и помоћ жртвама насиља у породици, без обзира на то да ли је против учиниоца покренут кривични или прекршајни поступак, облике и начин сарадње и размјене потребних података и информација између субјеката заштите. Институције које су усагласиле поступање по овом механизму су: *Министарство породице, омладине и спорта, Министарство правде, Министарство унутрашњих послова, Министарство здравља и социјалне заштите и Министарство просвјете и културе*. У поступање по Протоколу укључене су све установе, органи, организације и службе над чијим радом имају надзор министарства која су усагласила Протокол. Свако надлежно министарство чије установе, органи, организације и службе предузимају мјере и активности у заштити од насиља у породици, обавезно је пратити спровођење Протокола и достављати Министарству породице, омладине и спорта извјештај о примјени Протокола најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину. Извјештајем се, водећи рачуна о заштити личности и достојанства жртве насиља у породици и њеног права на заштиту приватности, нарочито указује на број жртава и број учинилаца насиља у породици, пол жртава и учинилаца, старосну доб жртава и учинилаца, облике насиља, сродннички или други однос жртве и учиниоца, малољетним лицима и лицима са инвалидитетом, броју покренутих и завршених поступака, врсти и висини, односно трајању изречених санкција и предузетих мјера. Поред квантитативних података, извјештај садржи процјену ефикасности постојећих закона, политика и мјера и приједлоге за њихово унапређење. Министарство породице, омладине и спорта обједињава извјештаје и доставља информације о спровођењу Протокола доставља Влади Републике Српске. Након разматрања информације, Влада Републике Српске доноси закључак којим налаже предузимање потребних мјера и задужује институције надлежне за њихово спровођење.

Dana 15.marta 2018.god. na snagu je stupio Zakon o zaštiti od nasilja u porodici **Brčko distrikta BiH.** Ovim zakonom uređuje se zaštita od nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici lica koja se u smislu istog smatraju članom porodice ili porodične zajednice, subjekti zaštite i postupak zaštite žrtava nasilja u porodici, prekršajne sankcije koje se izriču učiniocima nasilja u porodici i druga pitanja od značaja za zaštitu od nasilja u porodici u Brčko distriktu BiH.

Zakonom se propisuje obaveza subjekata zaštite, odnosno njihove dužnosti u pružanju zaštite, pomoći i podrške žrtvama nasilja u porodici, a to su Policija Brčko distrikta BiH, Tužilaštvo Brčko distrikta BiH, Kancelarija za besplatnu pravnu pomoć Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za zdravstvo i ostae usluge (Pododjeljenje za socijalnu zaštitu) u Vladi Brčko distrikta BiH, ostale zdravstvene i obrazovne ustanove. Stupanjem na snagu ovog zakona stvoreni su uslovi da se u cilju unapređenja koordinisanog, efikasnog i sveukupnog postupanja podrške i zaštite od nasilja u porodici, a radi obezbjeđivanja suzbijanja i sprečavanja nasilja, usaglasi referalni mehanizam - Protokol o saradnji i postupanju u slučajevima nasilja u porodici u Brčko distriktu BiH. Dana

24.aprila 2018.god. ovaj protokol potpisan je između svih subjekata zaštite, pružaoca zaštite, pomoći i podrške žrtvama nasilja u porodici, a to su: Policija Brčko distrikta BiH, Tužilaštvo Brčko distrikta BiH, Kancelarija za besplatnu pravnu pomoć Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge (Pododjeljenje za socijalnu zaštitu) u Vladi Brčko distrikta BiH, ostale zdravstvene i obrazovne ustanove, Udruženja aktivnih žena "Gender" Brčko distrikta BiH i Udruženja "BH novinara" Brčko distrikta BiH.

Pri Osnovnom sudu u Brčkom djeluje Odjeljenje za podršku svjedocima koje je otvoreno u oktobru 2013. godine. Odjeljenje za podršku svjedocima je osnovano sa ciljem da obezbjedi odgovarajuću psihološku podršku i pomoć svjedocima prije, za vrijeme i poslije suđenja te pružanjem profesionalnih usluga izbjegne mogućnost da svjedočenje izazove dodatne negativne posljedice, novu patnju ili traumu potencijalnom svjedoku. Shodno tome, Odjeljenje za podršku svjedocima doprinosi efektivnom funkcionisanju Suda, pomažući u procesu dovođenja svjedoka pred Sud, bez obzira da li su pozvani od strane Tužilaštva, odbrane ili Suda. Dužnosti stručnog saradnika za podršku svjedocima uključuju:

- Pružanje psihološke, tehničke i drugih vidova podrške svjedocima prije, za vrijeme i nakon svjedočenja u krivičnim postupcima;
- Psihološko savjetovanje za ugrožene svjedoke (djecu, svjedoke s fizičkim i psihičkim poteškoćama, žrtve mučenja, itd.) prije, za vrijeme i nakon svjedočenja u krivičnim postupcima;
- Procjenu potreba svjedoka i preduzimanje neophodnih mjera u skladu s njihovim potrebama;
- Kontaktiranje svjedoka s ciljem pribavljanja neophodnih informacija radi njihovog uspješnog učešća u krivičnim postupcima;
- Uspostavljanje kontakta s relevantnim organizacijama i institucijama u Bosni i Hercegovini s ciljem pružanja pomoći svjedocima;
- Saradnju s organizacijama civilnog društva u pružanju podrške i davanju informacija svjedocima koje bi im mogli poslužiti nakon svjedočenja.

Obavljanje poslova na profesionalan i diskretan način, imajući u vidu povjerljivost i osjetljivost podataka. S tim u vezi ukoliko se procijeni da je neophodno dalje upućivanje žrtava to se radi na gore napisan način. Sva saradnja se odvija sa kontakt osobama iz tih institucija.

U novembru 2016. godine u Brčkom je potpisan Protokol o međusobnoj saradnji nadležnih institucija i udruženja/fondacija u pružanju podrške svjedocima/žrtvama, uspostavljenom institucionalnom mrežom na području Brčko distrikta, kojim predstavnici državnih institucija i nevladnih organizacija izkazuju spremnost da obezbijede održiv, sistemski i adekvatan način reagovanja u skladu sa individualnim potrebama svjedoka/žrtava prvenstveno u krivičnim predmetima ratnih zločina a prema potrebi i drugih krivičnih djela. Odjeljenje za podršku svjedocima pokriva teritoriju Brčko distrikta BiH, a broj predmeta nasilja u porodici u proteklih tri godine je bilo 21 sa istim brojem žrtava što maloljetnih što punoljetnih. U 2015. godini bilo je 10 predmeta nasilja u porodici, u 2016. godini je bilo 3 predmeta a u 2017. godini 5 predmeta.

Tužilaštvo Brčko distrikta BiH nema posebno formirano odjeljenje koje pruža psihosocijalnu pomoć u slučajevima rodnog i porodičnog nasilja. Za ove potrebe Tužilaštvo Brčko distrikta BiH koristi kapacitete Policije Brčko distrikta BiH na temelju ovlasti tužioca koje su propisane Zakonom o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH i shodno Uputstvu o postupanju i saradnji ovlaštenog službenog lica i tužioca u provođenju radnji dokazivanja u toku istrage. U Policiji Brčko distrikta BiH aktivno djeluje službenica koja je po struci psiholog i koja po naredbi

tužioca pruža prvu psihosocijalnu pomoć svjedocima i pravi procjenu i preporuku o načinu njihovog saslušanja i daljeg postupanja još prilikom prvog saslušanja. Pored ovog mehanizma, Tužilaštvo Brčko distrikta BiH potpisnik je Protokola o saradnji i postupanju u slučajevima nasilja nad ženama u porodici u Brčko distriktu BiH, zajedno sa Policijom Brčko distrikta BiH, Odjeljenjem za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH, Odjeljenjem za obrazovanjem Brčko distrikta BiH, JZU Zdravstvenim centrom Brčko, Udruženjem aktivnih žena "Gender" Brčko distrikt BiH i Udruženjem "BH novinari". Ovaj Protokol obavezao je potpisnike na međusobnu saradnju u cilju pružanja kompletnije podrške žrtvi nasilja u porodici, sistemskog i adekvatnog načina reagovanja na nasilje u porodici u Brčko distriktu BiH, što u praksi podrazumijeva razmjenu podataka i pružanje podrške shodno ovlastima i nadležnostima svakog od potpisnika. Ujedno Tužilaštvo Brčko distrikta BiH potpisnik je Protokola o međusobnoj saradnju nadležnih institucija i udruženja u pruažnju podrške svjedocima/žrtvama uspostavljenom institucijalnom mrežom na području Brčko distrikta BiH. Potpisnici ovog Protokola su Osnovni sud Brčko distrikta BiH, Kancelarija za pravnu pomoć Brčko distrikta BiH, Policija Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za zdravstvo Brčko distrikta BiH, nevladine organizacije koje okupljaju porodice nestalnih, nasilno ubijenih civilna tokom rata u BiH sva tri konstitutivna naroda, kao i udruženja građana "Vive" žene Tuzla i Udružene žene Banja Luka. Primarna intencija ovog Protokola je pružanje podrške svjedocima/žrtvama u postupcima ratnih zločina ali uz mogućnost da se saradnja ostvaruje i u svim drugim istražnim postupcima i postupcima suđenja.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Tuzlanski kanton

U Federaciji Bosne i Hercegovine potpisano je osam kantonalnih protokola o međusobnoj saradnji kantonalnih institucija u pružanju pojedinih vidova pomoći žrtvama nasilja u porodici. Tim protokolima pristupilo je 72 % općina u Federaciji Bosne i Hercegovine dok u jednom broju općina postoje i lokalni protokoli. Uspostavljena međusobna saradnja i propisane procedure u postupanju svih institucija u pružanju pomoći žrtvama nasilja (policija, zdravstveni radnici, socijalni radnici, obrazovne ustanove i sudstvo i nevladine organizacije) su garant adekvatnije zaštite svake žrtve nasilja u porodici, uključujući i djecu.

Neophodno je napomenuti da protokoli o saradnji predstavljaju zakonsku obavezu predviđenu Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici FBIH, čime se zdravstveni i socijalni radnici, nastavnici, vaspitači, medicinske, obrazovne i druge ustanove i organi, kao i nevladine organizacije, obavezuju za područje jedne ili više opština potpisati protokol o saradnji kojim će se utvrditi međusobna prava i obaveze u postupku prijavljivanja slučajeva nasilja u porodici, pružanja zaštite žrtvama nasilja u porodici, kao i u radu s nasilnim osobama.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj** nisu uspostavljene specijalizirane usluge eksplicitno za borbu protiv rodnog nasilja, međutim temeljem Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (gdje se u velikoj većini slučajeva radi o nasilju nad ženama) potpisan je „Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji u Županiji Zapadnohercegovačkoj“ u ožujku 2012. godine kojim je standardiziran postupak svih mjerodavnih tijela u slučaju nasilja u obitelji, odnosno procedure prilikom postupanja u slučajevima prijave nasilja u obitelji policiji, centru za socijalni rad, nevladinim organizacijama ili žrtva zatraži pomoć zdravstvene ustanove. Protokol su potpisali ministar unutarnjih poslova, ministar zdravstva, rada i socijalne skrbi, ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa, predstavnici svih općinskih sudova i županijskog suda, predstavnici sve četiri općine, ravnatelji sva četiri centra za socijalni rad, kao i predstavnici tri nevladine organizacije koje imaju sigurne kuće. Također, osobe izložene nasilju u obitelji uvrštene su

među korisnike socijalne zaštite, te imaju pravo na usluge centra za socijalni rad: savjetovanje o pravima, pomoć u iznalaženju smještaja, jednokratne novčane pomoći, smještaj u sigurnu kuću.

88. (387) Koji su institucionalni mehanizmi kako bi se poduzelo sve što je potrebno za sprečavanje, zaustavljanje i istraživanje nasilja nad ženama?

Mreža institucionalnih mehanizama za gender pitanja u **Bosni i Hercegovini** obuhvaća sve nivoe zakonodavne i izvršne vlasti. U okviru zakonodavne vlasti na svim nivoima su uspostavljene komisije/odbori za ravnopravnost spolova. Na državnom nivou djeluje Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Parlamentarne skupštine BiH, a na entitetskom nivou Komisija za jednakopravnost spolova Doma naroda i Komisija za ravnopravnost spolova Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH, te Odbor jednakih mogućnosti Republike Srpske.

Osnovane su i komisije za ravnopravnost spolova kantonalnih skupština u Federaciji BiH. Na lokalnom nivou djeluju komisije u okviru općinskih vijeća/skupštinama općina u skoro svim općinama u BiH. Pojedine komisije na kantonalnom i općinskom nivou nisu funkcionalne, te je neophodno ojačati kapacitete pomenutih komisija kako bi mogle provoditi aktivnosti iz svojih mandata.

U izvršnoj vlasti, u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, djeluje Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, a na entitetskom nivou Gender Centar Federacije BiH i Gender centar – Centar za jednakost i ravnopravnost polova Vlade Republike Srpske. Na kantonalnom nivou u Federaciji BiH uspostavljeni su kantonalni odbori za ravnopravnost spolova. Pri kabinetima načelnika općina su, također, osnovane komisije za ravnopravnost spolova.

Institucija Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine i mreža nevladinih organizacija bave se zagovaranjem rodnoosjetljivih politika, zabrane diskriminacije, ravnopravnosti spolova i prevencije nasilja nad ženama. Pravosudne institucije, obrazovne, zdravstvene, ustanove socijalne zaštite i policijske agencije sukladno ovlastima sprečavaju, zaustavljaju i preventivno djeluju protiv nasilja nad ženama.

Održivost multisektorskog pristupa garantirana je odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici na način da je u članu 36. Zakona definirana obaveza Vlade **Federacije BiH** da donosi strateške dokumente u oblasti nasilja u porodici. S tim u vezi formiran je Stručni tim za izradu i praćenje provođenja Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici (2013-2017) („Službene novine Federacije BiH“, br. 73/11, 34/14 i 36/16) koji izrađuje strateške dokumente u ovoj oblasti, pravi periodične izvještaje i osigurava implementaciju aktivnosti kroz planove rada nadležnih institucija. U članu 37. Zakona kantonalne vlade su obavezane na donošenje programa mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici, formiranje koordinacionih tijela, te saradnju pojedinih nivoa vlasti i profesionalaca u ovoj oblasti. Kantonalna koordinaciona tijela postoje u devet kantona. Hercegovačko-neretvanski kanton još nema formirano kantonalno Kantonalno kooridnaciono tijelo. Članom 39. Zakona predviđeno je potpisivanje protokola o saradnji za jednu ili više općina. Kantonalni Protokoli o saradnji trenutno postoje u svih deset kantona, a općinski Protokoli su potpisani u 56 općina Federacije BiH. Direktno sa žrtvama nasilja u porodici i osobama koje su počinile nasilje rade policijski službenici, socijalni radnici, medicinski radnici, pravosudni organi, nevladine organizacije i dr. Postupak je propisan Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici FBiH. Svaki slučaj nasilja u

porodici se prijavljuje policiji koja je dužna izaći na lice mjesta, prikupiti dokaze, po potrebi uključiti centar za socijalni rad, te omogućiti zdravstveni pregled žrtve, a osobu za koju postoje osnovi sumnje da je počinila nasilje u porodici, po potrebi, lišiti slobode.

Članom 33. Zakona definiran je način zbrinjavanja žrtve nasilja kojim se obavezuje policija ili organ starateljstva da uz prethodni pristanak žrtve nasilja istu privremeno smjeste u sigurnu kuću, drugu odgovarajuću instituciju ili kod druge porodice. U Federaciji BiH ima ukupno pet sigurnih kuća koje su pod ingerencijom nevladinih organizacija, a koje su potpisnice kantonalnih i općinskih protokola o postupanju.

Za svaki prijavljeni slučaj nasilja u porodici, policija je dužna podnijeti zahtjev za izricanje zaštitne mjere u roku od 12 sati nadležnom sudu prema mjestu na čijem području žrtva nasilja u porodici ima prebivalište ili boravište. Nadležni sud je dužan, u roku od 12 sati od prijema zahtjeva, da izrekne jednu ili više zaštitnih mjera iz člana 9 Zakona. Zaštitne mjere za počinitelje nasilja u porodici prema Zakonu mogu biti: udaljenje iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora i zabrana vraćanja u stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor; zabrana približavanja žrtvi nasilja; zabrana uznemiravanja i uhođenja osobe izložene nasilju; obavezan psihosocijalni tretman; obavezno liječenje od ovisnosti i privremeno lišenje slobode i zadržavanje. Na ovaj način žrtvi se pruža zaštita u roku od 48 sati.

Zaštitna mjera obaveznog psihosocijalnog tretmana provodi se u centrima za mentalno zdravlje, a mjera obaveznog liječenja od ovisnosti od strane zavoda za liječenje bolesti ovisnosti, dok se ostale četiri mjere provode od strane policije. Praćenje provedbe svih zaštitnih mjera u obavezi je centara za socijalni rad. Istovremeno sa prekršajnim postupkom kojim se kroz Zakon o zaštiti od nasilja u porodici štiti žrtva nasilja u porodici, što je i primarni cilj ovog zakona, policija sačinjava izvještaj o počinjenom krivičnom djelu i dostavlja ga nadležnom tužilaštvu. Sankcija koju propisuje KZ FBiH za krivčno djelo nasilja u porodici je novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, ovisno o vrsti djela. Nasilje u porodici koje je uzrokovalo smrt žrtve, kažnjava se kaznom zatvora od dvije do petnaest godina. Međutim, ukoliko je smrti žrtve prethodilo zlostavljanje, kažnjivo je kaznom od najmanje deset godina zatvora ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Imajući u vidu navedeno, institucionalne mehanizme za sprečavanje, zaustavljanje i istraživanje nasilja u porodici možemo podijeliti na institucije koje rade na planiranju i realizaciji aktivnosti u ovoj oblasti (nadležna ministarstva, vlade, koordinaciona tijela i multisektorski timovi) i na ustanove koje rade direktno na poslovima prevencije, zaštite i borbe protiv nasilja (policija, centar za socijalni rad, zdravstvo, pravosuđe, zavodi za zapošljavanje, obrazovanje, nvo i dr).

У **Републици Српској**, механизими које примјењује полиција у циљу спречавања, заустављања и истраживања насиља над женама су сљедећи:

1. Досљедна примјена закона који регулишу област насиља у породици и осталих облика родно заснованог и сексуалног насиља;
2. Министарство унутрашњих послова Републике Српске (надаље: МУП РС), као подзаконске акте у циљу прецизнијег дефинисања поступања полиције донијело је *Правилник о начину спровођења хитних и заштитних мјера* које су у надлежности МУП и *Упутство за поступање у кривичним и прекршајним предметима* у ситуацијама кад постоји могућност повреде начела *ne bis in idem*. Током спровођења хитних и заштитних мјера, а поступајући по наведеном

Правилнику, полиција је у вријеме спровођења мјере у сталном контакту са жртвом и врши праћење и процјену њене безбједности;

3. У циљу истраживања, поред предвиђене редовне аналитике, извршено је једногодишње праћење битних фактора приликом пријављивања насиља од стране жртве или другог лица;
4. У складу са законским и подзаконским актима поступак полицијских службеника након извршене провјере на лицу мјеста да је извршено насиље је сљедећи:

- ако је насилник починио кривично дјело и ако су испуњени законски услови исти се лишава слободе, а ако постоји сумња да је конзумирао алкохол врши се алкотестирање и сачинити записник о извшеном алкотестирању;
- извјештава дежурног шефа смјене о истинитости навода пријаве и основама сумње да је почињено насиље у породици, евентуално повријеђеним лицима на лицу мјеста, траговима на лицу мјеста и потреби вршења увиђаја;
- врши се обавјештавање службеника центра за социјални рад о догађају ако нису одмах са полицијским службеницима изашли на лице мјеста;
- обавјештавање о потреби вршења увиђаја увиђајне екипе и формирање увиђајне екипе;
- обавјештавање дежурног тужиоца о потреби вршења увиђаја, предузетима мјерама и радњама на лицу мјеста;
- сачињава се службена забиљешка о усменом обавјештавању тужиоца о сазнању да је извршено кривично дјело и о потреби обављања увиђаја;
- предузимање мјера на адекватном одређивању и обезбјеђењу лица мјеста (трагова и предмета у ближој и даљој околини);
- предузимање мјера и радњи на заштити трагова на лицу мјеста од оштећења или уништења посебно ако пријете лоши временски утицаји;
- сачињавање службене забиљешке о обезбјеђењу лица мјеста;
- ако се ради о кривичном дјелу полиција на основу Закона о кривичном поступку предузима потребне криминалистичко-тактичке мјере и радње, као и радње доказивања. (У том случају полиција може да прикупља потребна обавјештења, врши адекватне провјере, обавља разговоре, врши увиђај, претресања и налаже и предлаже потребна обавјештења у циљу разјашњавања и доказивања кривичног дјела.) ;

У циљу проналажења насилника предузимају се следеће мјере и радње:

- прикупљање потребних обавјештења;
- осматрање;
- легитимисање;
- провјера;
- оперативно покривање одређених објеката;
- извршава се увиђај на лицу мјеста код наношења тјелесних повреда, тешких тјелесних повреда ако је наступила смртна посљедица, ако је наступило оштећења ствари које су власништво оштећене или трећег лица, те ако на лицу мјеста постоје трагови који указују на кривично дјело и сачињава увиђајна документација;
- ако је жртва повријеђена и обратила се у станицу хитне помоћи обавља се информативни разговора са ординирајућим љекаром који је извршио преглед

повријеђене на околности настанка повреда и изузима се пријаву о озљеди у којој је констатована квалификација повреде;

- извршава се изузимање неспорних узорка крви од повријеђене и осумњиченог у крвни конплет у просторијама медицинског центра и о наведеном полицијски службеник сачињава службену забиљешку;
- уколико је ово кривично дјело извршено коришћењем оружја, опасног оруђа или другог средства подобног да тијело тешко повриједи или здравље наруши, а исти нису пронађени на лицу мјеста приликом вршења увиђаја полиција оперативну дјелатност усмјерава у правцу проналажења средства извршења кривичног дијела и према одредбама ЗКП-а изврши претресање стана и других просторија и привремено одузимање предмета, као и документовање наведених радњи сачињавањем записника, фотодокументације и потврде о привременом одузимању предмета, јер су то важни материјални докази;
- извршава се провјеру у оперативним евиденцијама и евиденцијама почињених прекршаја, евиденцији издатих прекршајних налога за осумњиченог да ли је у ранијем периоду починио кривично дјело или прекршај везан за родно засновано и сексуално насиље, како би ако је одговор потврдан приликом писања извјештаја о откривању извршиоца кривичног дјела могли доказати и континуитет насиља и времена у ком је жртва била изложена насиљу;
- приликом достављања извјештаја о откривању извршиоца кривичног дијела, један примјерак се обавезно доставља Центру за социјални рад на чијем подручју је кривично дијело извршено;
- ако су трагови или предмети достављани на вјештачење након извршених вјештачења налазе и стручна мишљење вјештака заједно са предметима вјетачења достављају се тужиоцу;
- правовремено се поступа по захтјевима тужилаштва; те
- уколико се ради о таквом облику насиља у породици који се може оквалификовати као прекршај, полиција предузима радње и мјере на разјашњавању и доказивању прекршаја.

Такође, Гендер центар Републике Српске у оквиру свог манадата прати стање насиља над женама и учествује у спровођењу истраживања о истом. Такође, Гендер центар Републике Српске је Закључком Владе Републике Српске именован за Координационо тијело Републике Српске за праћење спровођења Истанбулске конвенције, те у том смислу спроводи, прати спровођење и извјештава Владу Републике Српске о програмима и мјерама према конвенцији. Према Закону о заштити од насиља у породици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске" бр. 102/12, 108/13, 82/15) Гендер центар Републике Српске прати примјену овог закона са аспекта испуњавања обавеза из домаћих и међународних стандарда за сузбијање и спречавање насиља над женама и роднозаснованог насиља и стандарда за равноправност полова. Према овом закону субјекти заштите од насиља у породици су полиција, тужилаштво, центри за социјални рад, односно службе социјалне заштите, здравствене и образовне установе и надлежни суд. Субјекти заштите од насиља у породици дужни су да хитно поступају у случајевима насиља у породици и да међусобно сарађују и размјењују информације и податке, као и да подузму све законске мјере у циљу спречавања и сузбијања насиља у породици. Законом је прописано да Влада Републике Српске оснива Савјет за сузбијање насиља у породици и породичној заједници, а ради праћења и процјене спровођења политика и мјера за спречавање и сузбијање насиља у породици, те унапређења координисаног и

ефикасног дјеловања у области насиља у породици. Надзор над спровођењем Закона о заштити од насиља у породици врши Министарство породице, омладине и спорта.

Skupština **Brčko distrikta BiH** usvojila je Zakon o zaštiti od nasilja u porodici u Brčko distriktu BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH": broj 7/18) koji propisuje mehanizme i nadležnosti institucija Distrikta za sprečavanje nasilja nad ženama.

Dakle, institucionalni mehanizmi ostvareni su kroz djelovanje Komisije za ravnopravnost polova u okviru Skupštine Brčko distrikta BiH, Radne grupe za izradu Lokalnog akcionog plana za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici za Brčko distrikt BiH, kao i kroz subjekte zaštite po Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici Brčko distrikta BiH (Policija Brčko distrikta BiH, Tužilaštvo Brčko distrikta BiH, Kancelarija za besplatnu prvnu pomoć Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge (Pododjeljenje za socijalnu zaštitu) u Vladi Brčko distrikta BiH, ostale zdravstvene i obrazovne institucije.

Kad je u pitanju Policija Brčko distrikta BiH ne postoji institucionalni mehanizmi koji se isključivo odnose na zaštitu od nasilja nad ženama. Međutim, kroz postojeću zakonsku regulativu - Krivični zakon Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH" broj: 33/13, 26/16 i 26/16), Zakon o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH" broj: 34/13 i 27/14) i Zakon o zaštiti od nasilja u porodici u Brčko distriktu BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj: 7/18) obezbijeđeni su mehanizmi zaštite od nasilja u porodici, gdje su kroz dosadašnju praksu, u najviše slučajeva žene bile žrtve nasilja.

Krivičnim zakon Brčko distrikta BiH propisao je u članu 218. krivično djelo „Nasilje u porodici“, i za isto je propisana krivičnopravna sankcija. Zakonom o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH propisana je obaveza otkrivanja i gonjenja učinilaca ovog krivičnog djela gdje je i Policija nadležna za postupanje.

Policija Brčko distrikta BiH je nadležna i za postupanje u slučajevima nasilja u porodici po pitanju prekršajnog postupka, a u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici. Osnovni cilj Zakona o zaštiti od nasilja u porodici u Brčko distriktu BiH je zaštita žrtava nasilja u porodici sprečavanjem i suzbijanjem nasilja u porodici kojim se krše Ustavom Bosne i Hercegovine, Statutom Brčko distrikta BiH i zakonima zagarantovana osnovna ljudska prava i slobode. Shodno ovom zakonu može se donijeti i odluka o smještaju žrtava nasilja u porodici u sigurnu kuću. Odluka mora sadržavati razloge i opravdanost za smještaj žrtve, što također predstavlja oblik zašite žrtve nasilja u porodici. Sigurne kuće djeluju u okviru nevladinog sektora kao udruženja građana, i glavna uloga im je stručna pomoć u vidu psihološke podrške, saniranja zdravstvenih posljedica nasilja, te pružanja pravne i psihosocijalne pomoći, kao i radne terapije.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Kada je u pitanju **Tuzlanski kanton,** pored zakonskog okvira, u BiH uspostavljeni su i mjerodavni institucionalni mehanizmi za osiguranje ravnopravnosti spolova, zabranu diskriminacije i prevenciju nasilja nad ženama, uključujući gender institucionalne mehanizme na svim nivoima izvršne i zakonodavne vlasti, instituciju Ombudsmena za ljudska prava, mrežu nevladinih organizacija koje se bave zagovaranjem rodno osjetljivih politika, zabrane diskriminacije, ravnopravnosti spolova i prevencije nasilja nad ženama, i pružanjem zaštite i podrške ženama žrtvama nasilja, te obrazovne, zdravstvene, ustanove socijalne zaštite, pravosudne institucije i policijske agencije, kao subjekte koji po prirodi svog posla i svojim

djelovanjem u skladu sa relevantnim zakonodavstvom treba da osiguravaju prevenciju nasilja nad ženama.

Istraživanje kaznenih djela nasilja nad ženama u MUP-a **K10** vrši Odjel za posebne namjene koji je unutar Sektora kriminalističke policije Uprave policije MUP-a K10.

89. (388) Dostavite konsolidirane podatke o krivičnom gonjenju rodno zasnovanog nasilja na svim nivoima vlasti u jednoj tabeli, uključujući ukupan broj predmeta, osuđujućih presuda i podatke o kaznama za svaki nivo vlasti za svaku godinu u proteklih pet godina.

Predmeti ratnog zločina sa elementima seksualnog nasilja period 2005-2016, procesuirani na Sudu **Bosne i Hercegovine**, su prikazani u sljedećoj tabeli:

Godina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ukupno predmeta	0	1	4	4	5	5	8	4	2	3	4	14
Ukupno procesuiranih lica	0	1	4	4	7	5	13	4	2	4	4	22

Podaci o osuđujućim presudama za počinioce seksualnog nasilja u oružanom sukobu, procesuirani na Sudu BIH, prikazani su u sljedećoj tabeli:

Krivični postupci protiv ukupno lica			**Osuđujuće presude**			**Oslobođeno od optužbi**			**Kazne dugotrajnog zatvora optuženim licima**
70	67 M	3 Ž	53	51 M	2 Ž	17	16 M	1 Ž	695 godina

Izvor: Sud BiH

Sud BiH je u periodu od 2011–2017. godine izrekao jednu pravosnažnu osuđujuću presudu za krivično djelo iz člana 187. Krivičnog zakona BiH (Međunarodno navođenje na prostituciju/Međunarodno vrbovanje radi prostitucije) protiv jednog lica (muškarac). Presuda je donesena 2016. godine, a osuđenom licu je izrečena zatvorska kazna u ukupnom trajanju od 1 godine i 8 mjeseci. Pred Sudom BiH se trenutno vode postupci u dva predmeta protiv ukupno dva lica (dva muškarca) za krivično djelo iz člana 187.

Nije u nadležnosti **Federacije Bosne i Hercegovine** da dostavlja odgovor.

Република Српска

Редни број	**Број предмета**	**Осуђујућа пресуда**	**Казна затвора**	**Новчана казна**	**Условна осуда**
Период од 2013 -2017. године	**3307**	**909**	**120**	**161**	**531**

Brčko distrikt BiH

2013. godina

Ukupan broj predmeta	Presuda	Osnovni sud	Apelacioni sud	Napomena
7 predmeta nasilja u porodici	6 osuđujućih presuda i 1 oslobađajuća	1 oslobađajuća presuda 2 uslovne osude 2 kazne zatvora od 30 dana 1 novčana kazna		

2014. godine

Ukupan broj predmeta	Presuda	Osnovni sud	Apelacioni sud	Napomena
8 predmeta nasilja u porodici	8 osuđujućih presuda	kazna zatvora od 3 mjeseca x 3 uslovna osuda x4 kazna zatvora od 2 mjeseca		

2015. godine

Ukupan broj predmeta	Presuda	Osnovni sud	Apelacioni sud	Napomena
10 predmeta nasilja u porodici	10 osuđujućih presuda	Kazna zatvora 2 mjeseca **x2** Kazna zatvora 6 mjeseci **x2** Kazna zatvora 4 mjeseca **x2** Uslovna **x3** Zatvor 1 godina	1 preinačenje presude sa 6 mjeseci kazne zatvora na 4 mjeseca kazne zatvora	

2016. godine

Ukupan broj predmeta	Presuda	Osnovni sud	Apelacioni sud	Napomena
3 predmeta nasilja u porodici	3 osuđujućih presuda	Uslovna Kazna zatvora 7 mjeseci Kazna zatvora od 1 godinu		jedna mjera obaveznog psihijatrijsko liječenje

2017. godine

Ukupan broj predmeta	Presuda	Osnovni sud	Apelacioni sud	Napomena
5 predmeta nasilja u porodici	4 osuđujućih presuda i 1 oslobađajuća	Oslobađajuća Kazna zatvora od 2 mjeseca Kazna zatvora 1 godina Kazna zatvora od 30 dana		

Slijede dostupne informacije **kantona**:

Posavski kanton

2013 i 2014. godina

Ukupan broj predmeta	Broj osuđujućih presuda	Broj predmeta u kojima je izrečena kazna zatvora	Broj predmeta u kojima je izrečena novčana kazna	Broj predmeta u kojima je izrečena uvjetna osuda	Izrečene mjere sigurnosti
18	12	3	2	7	4

2015. godina

Ukupan broj predmeta	Broj osuđujućih presuda	Broj predmeta u kojima je izrečena kazna zatvora	Broj predmeta u kojima je izrečena novčana kazna	Broj predmeta u kojima je izrečena uvjetna osuda	Izrečene mjere sigurnosti
12	12	5	2	5	2

2016. i 2017. godina

Ukupan broj predmeta	**Broj osuđujućih presuda**	**Broj predmeta u kojima je izrečena kazna zatvora**	**Broj predmeta u kojima je izrečena novčana kazna**	**Broj predmeta u kojima je izrečena uvjetna osuda**	**Izrečene mjere sigurnosti**
5	3	2	0	1	2

Broj prijavljenih slučajeva nasilja u porodici koje je MUP **Tuzlanskog kantona** zaprimio u periodu od 01.01.2013.godine do 31.12.2017. godine je 3.199.

Broj podnesenih Izvještaja o krivičnom djelu prema članu 222. KZ FBiH koje je MUP TK-a podnijelo Kantonalnom tužilaštvu TK-a za period od 01.01.2013.godine do 31.12.2017.godine je 783.

Ministarstvo za pravosuđe i upravu Z**eničko dobojskog kantona** od Kantonalnog tužilaštva Zenica i sudova sa područja kantona prikupilo je sljedeće podatke:

KANTONALNO TUŽILAŠTVO ZDK
Za period od 2016 godine do prikupljanja podataka - juli 2018 KT ZDK je zaprimilo ukupno 623 krivične prijave za KD rodno zasnovanog nasilja od čega je 439 prijava riješeno od čega je izrečeno 33 zatvorske kazne, 207 uvjetnih osuda i 3 novčane kazne.

KANTONALNI SUD U ZENICI
Nije imao predmeta rodno zasnovanog nasilja

OPĆINSKI SUD U ZENICI								
Pitanje 89 Godina	Ukupan broj predmeta	Broj osuđujućih presuda	Zatvor	Uvjetna osuda	Novčana kazna	Zaštitni nadzor	Zaštitne mjere	Mjere sigurnosti
2013	18	13	8	4	1	0	0	0
2014	22	16	13	4	0	1	5	0
2015	21	19	16	5	1	3	5	0
2016	36	20	13	6	0	7	13	1
2017	47	32	19	12	0	2	15	0
UKUPNO	144	100	69	31	2	13	38	1

OPĆINSKI SUD U VISOKOM						
Pitanje 89 Godina	Ukupan broj predmeta	Osuđujuće presude	Zatvorska kazna	Uvjetna osuda	Novčana kazna	Sudska opomena
2013	15	13	3	10	-	1
2014	32	29	11	16	2	-
2015	23	20	6	13	1	-
2016	18	18	6	11	1	-
2017	45	43	8	34	1	-
OPĆINSKI SUD U KAKNJU						
Pitanje 89	Ukupan broj predmeta	Osuđujuće presude	Zatvorska kazna	Uvjetna osuda	Novčana kazna	Sudska opomena

Godina						
2013	3	3	2	1	-	
2014	4	4	1	3	-	-
2015	4	4	1	3	-	-
2016	5	5	0	5	-	-
2017	12	11	0	11	-	-
OPĆINSKI SUD U ZAVIDOVIĆIMA						
Pitanje 89 Godina	Ukupan broj predmeta	Osuđujuće presude	Zatvorska kazna	Uvjetna osuda	Novčana kazna	Sudska opomena
2013	-	-	-	-	-	-
2014	49	-	-	-	-	-
2015	43	-	-	-	-	-
2016	40	-	-	-	-	-
2017	73	-	-	-	-	-
2018	24	-	-	-	-	-
OPĆINSKI SUD U TEŠNJU						
NIJE DOSTAVIO PODATKE						
OPĆINSKI SUD U ŽEPČU						
Nema predmeta iz oblasti rodno zasnovanog nasilja						

Srednjobosanski kanton,
n/a

U **Zapadnohercegovačkom kantonu**, Županijski sud kao prvostupanjski sud u svom radu nije imao niti jedan kazneni predmet iz oblasti kaznenih djela rodno zasnovanog nasilja u traženom periodu. Nemamo relevantne podatke o kaznenom progonu rodno zasnovanog nasilja u Općinskom sudu u Ljubuškom.

Policijski službenici Uprave policije MUP-a **Kantona Sarajevo** nadležnom tužilaštvu dostavili su izvještaje o počinjenom krivičnom djelu iz člana 222. KZ F BiH/Nasilje u porodici/ i to za period:

Period:	2013. godina	2014. godina	2015. godina	2016. godina	2017. godina
broj podnešenih službenih izvještaja	243	290	260	238	242
broj lica za koja su podnešeni službeni izvještaji	239	294	259	236	242

Sektor kriminalističke policije ne raspolaže podacima o osuđujućim presudama i kaznama niti vodi evidencije te vrste a podatke koji su prikazani u tabeli su dostavljeni od Odjeljenja za analitiku, planiranje i evidencije.

90. (403) Koje je prosječno vrijeme izvršenja krivičnih sankcija do zatvorske kazne? Ako postoji problem u vezi sa brojem neriješenih predmeta, opišite problem i strategiju koja se provodi za njegovo rješavanje.

U Bosni i Hercegovini na dan 31.12.2017. godine prema podacima u CMS sistemu je bilo 2.307 neriješenih Iks predmeta čije je prosječno trajanje bilo 1,044 dana. Od 2.307 neriješenih prvostepenih Iks predmeta u CMS sistemu je 332 predmeta označeno kao predmeti sa procesnim ili zakonskim smetnjama. Prosječno trajanje 332 predmeta sa smetnjama za rješavanje je na dan 31.12.2017. godine bilo 2.060 dana.

Glavni razlozi dugog trajanja i nerješavanja IKS predmeta u sudovima su:

a) nedostupnost osuđenih (raspisana potjernica ili nalog za dovođenje);
b) nedostatak smještajnih kapaciteta kazneno-popravnih ustanova.

Ovakvi predmeti znatno utiču na cjelokupno trajanje svij neriješenih Iks predmeta. Problem dugog trajanja izvršenja prekršajnih sankcija bi se mogao riješiti:

a) zakonskim izmjenama;
b) proširenjem smještajnih kapaciteta kazneno-popravnih ustanova.

Kada su u pitanju zakonske izmjene, VSTV može samo inicirati potrebe za izmjenama, dok su za potpunu realizaciju oba navedena uslova nadležne zakonodavna i izvršna vlast.

U vezi predmetnog pitanja, sa aspekta nadležnosti Sektora za izvršenje krivičnih sankcija i rad kaznene ustanove, Ministarstvo pravde BiH, ovaj Sektor je dao detaljno odgovor kroz pitanje 413. U predmetnom odgovoru dat je poseban osvrt na članove 3., 4., 5. i 6. Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera – Službeni prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH br.22/16 od 29.03.2016.godine) gdje je posebno istaknuto da: „Lica prema kojima se izvršavaju krivične sankcije, pritvor i druge mjere zadržavaju sva prava, a lišavaju se prava ili se ograničavaju u pravima samo u granicama neophodnim za ostvarivanje cilja zbog kojeg su izrečene, a u skladu sa zakonom i međunarodnim ugovorom. Neće biti nametnuto nijedno ograničenje koje nije predviđeno zakonom, nije neophodno za ostvarenje cilja za koji je namijenjeno, nije efikasno u ostvarivanju tog cilja i nije proporcionalno.“ Zatim da se izvršenju krivične sankcije, pritvora i drugih mjera pristupa kada postane pravosnažna odluka kojom su one izrečene, te ako za to nema zakonskih smetnji i da se sa izvršenjem krivične sankcije i druge mjere može otpočeti i prije nego što je odluka postala pravosnažna, ako je to zakonom posebno predviđeno, kao i da radnje za provođenje izvršenja krivične sankcije preduzima Krivično odjeljenje Suda Bosne i Hercegovine koje je obavezno preduzeti sve potrebne radnje da se izvršenje sankcije provede bez odgađanja u skladu sa ovim Zakonom, i da lice prema kojem se primjenjuje krivična sankcija, mjera pritvora ili druga mjera ne plaća troškove izvršenja, osim troškova novčane kazne, kao i drugih troškova u skladu sa zakonom. - *PK-Prilog 32.*

Što se tiče prosječnog vremena otkad sudija izda naredbu referentu za izvršenje krivičnih sankcija do stupanja osuđenog na izdržavanje kazne zatvora u 2017. godini, rađeno na uzorku od 104 osuđena lica, iznosi 85 dana. Od navedenog uzorka najkraće vrijeme je 2 dana, a najduže vrijeme 441 dan. Na dinamiku stupanja osuđenog na izdržavanje kazne zatvora utječu različiti faktori od kojih su popunjenost zavoda i molbe za odgodu dva najčešća razloga. Također, posebna je situacija kad Sud Bosne i Hercegovine presudi lice na zatvorsku kaznu ali osuđeni

pobjegne. Stupanje na izdržavanje u takvim slučajevima traje sve dok lice ne bude lišeno slobode po potjernici.

Važno je naglasiti da se pretežna većina iks postupaka okonča u okviru prosjeka i niže od prosjeka na godišnjem nivou.“

Tabelarni pregled uzorka 104 osuđena lica sa datumom izdavanja naredbe za upućivanje na izdržavanje kazne i datuma stupanja na izdržavanje kazne sa ukupnim brojem dana, za sve osuđene, prosječno dana, najmanje dana i najviše dana

Rb	Osuđeni	Datum izdavanja naredbe iks referentu	Datum stupanja na izdržavanje	Ukupno (dana)
1	VS	06.01.2017.	27.03.2017.	80
2	BM	06.01.2017.	20.02.2017.	45
3	AV	06.01.2017.	13.02.2017.	38
4	VIN	13.01.2017.	15.02.2017.	33
5	RA	13.01.2017.	14.02.2017.	32
6	NH	16.01.2017.	25.04.2017.	99
7	NB	16.01.2017.	02.04.2018.	441
8	MM	16.01.2017.	13.03.2017.	56
9	EZ	23.01.2017.	09.01.2018.	351
10	AS	23.01.2017.	28.02.2017.	36
11	AA	23.01.2017.	27.03.2017.	63
12	DM	23.01.2017.	27.03.2017.	63
13	AB	23.01.2017.	06.03.2017.	42
14	PK	30.01.2017.	22.06.2017.	143
15	BA	30.01.2017.	21.12.2017.	325
16	DA	30.01.2017.	10.03.2017.	39
17	MM	01.02.2017.	13.03.2017.	40
18	MĆ	20.02.2017.	07.08.2017.	168
19	AZ	21.02.2017.	12.06.2017.	111
20	DG	23.02.2017.	20.10.2017.	239
21	SP	23.02.2017.	02.03.2017.	7
22	NK	23.02.2017.	02.03.2017.	7
23	ZB	23.02.2017.	27.05.2017.	93
24	MD	23.02.2017.	21.04.2017.	57
25	MG	23.02.2017.	21.04.2017.	57
26	JR	23.02.2017.	25.04.2017.	61
27	SDŽ	24.02.2017.	27.02.2017.	3
28	AO	02.03.2017.	11.09.2017.	193
29	KD	03.03.2017.	18.04.2017.	46
30	NT	10.03.2017.	06.12.2017.	296
31	HT	14.03.2017.	16.03.2017.	2
32	LMB	16.03.2017.	15.05.2017.	60
33	SF	30.03.2017.	17.05.2017.	48
34	OM	03.04.2017.	07.04.2017.	4
35	SZB	14.04.2017.	19.07.2017.	96
36	PV	14.04.2017.	25.09.2017.	164
37	ZP	14.04.2017.	19.06.2017.	66

Rb	Osuđeni	Datum izdavanja naredbe iks referentu	Datum stupanja na izdržavanje	Ukupno (dana)
38	BT	14.04.2017.	08.06.2017.	55
39	SM	14.04.2017.	22.05.2017.	38
40	MU	25.04.2017.	15.06.2017.	51
41	DM	05.05.2017.	03.07.2017.	59
42	VD	14.03.2017.	16.05.2017.	63
43	MT	19.05.2017.	23.05.2017.	4
44	MK	22.05.2017.	20.07.2017.	59
45	ID	22.05.2017.	03.08.2017.	73
46	AK	22.05.2017.	23.08.2017.	93
47	EM	22.05.2017.	14.06.2017.	23
48	JJ	22.05.2017.	30.06.2017.	39
49	SI	22.05.2017.	04.07.2017.	43
50	SH	22.05.2017.	08.08.2017.	78
51	DZ	25.05.2017.	30.11.2017.	189
52	ŽS	05.06.2017.	10.10.2017.	127
53	MK	07.06.2017.	13.06.2017.	6
54	MS	16.06.2017.	29.09.2017.	105
55	SV	20.06.2017.	27.04.2018.	311
56	AN	03.07.2017.	08.11.2017.	128
57	MJ	25.07.2017.	28.07.2017.	3
58	GB	25.07.2017.	28.07.2017.	3
59	PR	25.07.2017.	04.09.2017.	41
60	AD	28.07.2017.	14.09.2017.	48
61	JČ	02.08.2017.	29.12.2017.	149
62	SB	09.08.2017.	14.06.2018.	309
63	RLJ	07.08.2017.	04.12.2017.	119
64	MM	07.08.2017.	23.10.2017.	77
65	DV	07.08.2017.	09.10.2017.	63
66	PR	07.08.2017.	18.09.2017.	42
67	DA	30.01.2017.	10.03.2017.	39
68	BJ	11.08.2017.	02.10.2017.	52
69	SĆ	11.08.2017.	22.08.2017.	11
70	TA	28.08.2017.	27.11.2017.	91
71	GV	29.08.2017.	09.01.2018.	133
72	ŽI	29.08.2017.	01.11.2017.	64
73	AČ	11.09.2017.	30.12.2017.	110
74	MJ	20.09.2017.	30.10.2017.	40
75	MJ	20.09.2017.	30.04.2018.	222
76	SJ	20.09.2017.	30.10.2017.	40
77	AP	22.09.2017.	31.10.2017.	39
78	NT	10.03.2017.	12.10.2017.	216
79	NH	26.10.2017.	31.10.2017.	5
80	MS	06.11.2017.	31.12.2017.	55
81	HM	11.10.2017.	14.12.2017.	64
82	BČ	15.11.2017.	14.04.2018.	150
83	PV	29.11.2017.	06.12.2017.	7

Rb	Osuđeni	Datum izdavanja naredbe iks referentu	Datum stupanja na izdržavanje	Ukupno (dana)
84	MR	29.11.2017.	06.12.2017.	7
85	TN	29.11.2017.	03.01.2018.	35
86	AK	29.11.2017.	06.12.2017.	7
87	MK	29.11.2017.	06.12.2017.	7
88	DV	29.11.2017.	10.02.2018.	73
89	DO	29.11.2017.	06.12.2017.	7
90	BC	29.11.2017.	06.12.2017.	7
91	AK	29.11.2017.	03.01.2018.	35
92	EK	29.11.2017.	03.01.2018.	35
93	LJL	29.11.2017.	04.01.2018.	36
94	EZ	29.11.2017.	03.01.2018.	35
95	BĐ	29.11.2017.	14.03.2018.	105
96	ŠR	01.12.2017.	01.09.2018.	274
97	ES	05.12.2017.	05.09.2018.	274
98	HI	08.12.2017.	29.01.2018.	52
99	ĐČ	08.12.2017.	19.02.2018.	73
100	GP	15.12.2017.	29.01.2018.	45
101	ED	13.12.2017.	12.01.2018.	30
102	AC	09.06.2017.	24.01.2018.	229
103	MB	21.12.2017.	26.12.2017.	5
104	ZJ	21.12.2017.	19.02.2018.	60
UKUPNO DANA ZA SVE OSUĐENE				8871
PROSJEČNO DANA				85
NAJMANJE DANA				2
NAJVIŠE DANA				441

Federacija BiH, Federalno ministarstvo pravde ne vodi evidenciju o prosječnom vremenu izvršenja krivičnih sankcija do zatvorske kazne jer je postupak upućivanja na izdržavanje kazne u nadležnosti općinskih sudova, te se za eventualna pitanja u tom segmentu možete obratiti nadležnim općinskim sudovima.

Uvođenjem kućnog zatvora sa elektronskim nadzorom kao načina izvršenja kazne (2011. godine) za osobe kojima je u krivičnom postupku izrečena kazna zatvora do jedne godine, problem „čekanja“ na izdržavanja kazne zatvora je u, velikoj mjeri, riješen.

Ukoliko i dođe do problema s upućivanjem na izdržavanje kazne zatvora na područjima nekih sudova (Srednjo-bosanski kanton i Zeničko-dobojski kanton) federalno ministarstvo pravde sudu stavlja na raspolaganje slobodne kapacitete u drugim zavodima.

Važnije odredbe Zakona o izvršenju krivičnih sankcija Federaciji Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije BiH», br. 44/98, 42/99, 12/09 i 42 /11) koji uređuju ovu oblast su:

Član 21. propisuje da se osuđene osobe upućuju na izdržavanje kazne zatvora u odgovarajuću ustanovu prema pravomoćnoj presudi kojom je ta kazna izrečena.

Član 22. propisano je da upućivanje na izdržavanje kazne zatvora vrši sud na čijem području osuđena osoba ima prebivališne, odnosno boravište.

Član 23.
Sud je dužan poduzeti potrebne radnje radi izvršenja kazne zatvora odmah nakon prijama izvršne odluke, a najkasnije u roku od tri dana od dana njenog prijema.

Član 24.
Sud poziva osuđenu osobu koja se nalazi na slobodi i priopćava mu dan kada se treba javiti radi izvršavanja kazne zatvora u određenu ustanovu.

Dan javljanja toj ustanovi određuje se tako da osuđenoj osobi ostane najmanje osam, a najvise 15 dana do dana javljanja na izdržavanje kazne zatvora.

Pri priopćenju sud predaje osuđenoj osobi uputni akt, kao i voznu kartu ako za odlazak treba da koristi prevozna sredstva javnog prometa.

Sud je dužan da, prilikom upućivanja osuđene osobe na izdržavanje kazne zatvora istodobno ili najkasnije u roku od tri dana izvijesti ustanovu kog dana se osuđena osoba treba javiti na izdržavanje kazne zatvora.

Uz uputni akt sud će obvezno dostaviti prijepis presude i izvod iz kaznene evidencije.

Ustanova je dužna u roku od osam dana izvijestiti sud o stupanju osuđene osobe na izdržavanje kazne zatvora.

Ako se osuđena osoba koja je na slobodi ne javi određenog dana radi izdržavanja kazne zatvora, ustanova će o tome izvijestiti sud najkasnije u roku od tri dana od dana određenog za javljanje u ustanovu.

Ako se uredno upućena osuđena osoba ne javi ustanovi u određenom roku, sud će izdati naredbu sudskoj policiji da se ta osoba prinudno sprovede. Za osuđene osobe koje se kriju ili se nalaze u bjekstvu sud donosi naredbu za izdavanje tjeralice koju dostavlja nadležnom organu za unutarnje poslove. Kada osuđena osoba bude uhićena, sprovodi se u ustanovu. Troškove sprovođenja u slučaju iz st. 8. i 9. ovog članka snosi osuđena osoba.

Član 25.
Početak izvršenja kazne zatvora računa se od dana kada se osuđena osoba sama javi radi izdržavanja kazne zatvora, odnosno od dana kada bude sprovedena u ustanovu.

Član 26.
Ako osuđena osoba koja se upućuje na izdržavanje kazne zatvora ima malodobnu djecu ili druge osobe o kojima se isključivo stara, sud će o tome izvijestiti nadležni organ starateljstva.

У **Републици Српској,** према достављеним подацима основних судова просјечно вријеме извршења кривичних санкција до затворске казне након правоснажности пресуде зависи од доступности осуђеног, као и од тога да ли осуђени подноси молбу за одлагања почетка издржавања казне затвора, ако је та молба основана одлагање се дозвољава на период од једног мјесеца до шест мјесеци максимално, а ако се молба одбије на исто осуђени има право жалбе па се предмет упућује предсједнику Окружног

суда који је надлежан да одлучује о жалби на рјешење којим се одбија молба за одлагање почетка издржавања казне затвора као неоснована.

У Републици Српској евидантирани су проблеми у вези са бројем неријешених предмета извршења кривичних санкција упућивања на издржавање казне затвора а исти су недоступност осуђених. Наиме дешава се да осуђени након изрицања пресуде и то прије или након правоснажности исте, а којом се осуђени на казну затвора, напуштају територију БиХ и склањају се у околне државе (Србија, Црна Гора, Хрватска) те на тај начин нису доступни ради упућивања истих на издржавање казне затвора. Уколико је казна затвора шест мјесеци и више тад постоји основ за расписивање међународне потјернице – црвене, те у том смислу постоји могућност проналаска осуђеног и изручење истог, али то значајно повећава вријеме од пресуђења до извршења кривичне санкције. Међутим уколико је изречена казна затвора мања од шест мјесеци тада нема претпоставке за расписивање међународне црвене потјернице, него се само расписује централна потјерница, а с обзиром и на кратке рокове застаре према Кривичном законику Републике Српске осуђени се скривају и веома је отежано провођење ове санкције.

U **Brčko distriktu BiH**, prosječno vrijeme izvršenja krivičnih sankcija do zatvorske kazne je 110 dana. Problemi koji se pojavljuju prilikom izvršenja krivičnih sankcija su:

- nedostupnost osuđenih lica, u kojem slučaju se izdaju naredbe za prinudno sprovođenje ili za raspisivanje potjernice, zavisno od stanja u spisu;
- zamjena kazne zatvora u novčanu kaznu, koju osuđeni ne plate u zakonskom roku, pa ponovo zamjena te novčane kazne u kaznu zatvora, što odugovlači postupak izvršenja kazne zatvora, a to osuđeni i rade bez namjere da plate;
- nepoznate adrese osuđenih lica na terenu, iako imaju prebivalište zvanično prijavljeno u Brčko distriktu BiH.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Unsko-sanski kanton
Zakonom Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera (Službeni glasnik BiH broj 22/16) zatim Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine F BiH broj 44/98, 42/99, 12/09 i 42/11), Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija RS (Službeni glasnik broj RS 55/14) i Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera u Brčko Distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH broj 31/11) su zakonski propisi koji regulišu izršenje krivičnih sankcija na području Bosne i Hercegovine.

Član 23. i član 24. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine definišu rokove u kojim sud mora postupiti u predmetima izvršenja krivičnih sankcija.

Sud je dužan poduzeti potrebne radnje radi izvršenja kazne zatvora odmah nakon prijema izvršne odluke, a najkasnije u roku od tri dana od dana njenog prijema. Za osuđene osobe koje se kriju ili se nalaze u bjekstvu sud donosi naredbu za izdavanje potjernice koju dostavlja nadležnom organu za unutrašnje poslove. Kada osuđena osoba bude uhvaćena sprovodi se u ustanovu.
U Unsko-sanskom kantonu prema podacima općinskih sudova i to: Općinski sud Cazin, Općinski sud Velika Kladuša, Općinski sud Bosanska Krupa i Općinski sud Sanski Most prosječno vrijeme izvršenja krivičnih sankcija do zatvorske kazne je 51 dan.

Posavski kanton
Prosječno vrijeme izvršenja krivičnih sankcija do zatvorske kazne je 196 dana za posljednjih pet godina. Općinski sud u Orašju nema značajnijih problema u rješavanju predmeta izvršenja kaznenih sankcija. Naime, svega devet predmeta je označeno kao nerješivo, a glavni razlog ovomu je nedostupnost osuđenika. Što se tiče strategije koju ovaj sud koristi pri rješavanju nastalog problema to je izdavanje naredbe o raspisivanju centralne tjeralice, a ovisno o mogućnosti donosi se i naredba o raspisivanju međunarodne tjeralice. Također se koristi institut međunarodne pravne pomoći bilo radi dobivanja točne adrese osuđenog ili radi ustupanja izvršenja kaznene sankcije nekoj drugoj državi.

Što se tiče prosječnog vremena izvršenja krivičnih sankcija do zatvorske kazne nije u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova **Tuzlanskog kantona.**

Ministarstvo za pravosuđe i upravu **Zeničko-dobojskog kantona** je prikupilo podatke od nadležnih sudova i to:

Općinski sud u Zenici

Prema Zakonu o izvršenju krivičnih sankcija u FBiH nakon prijema izvršne odluke (krivične) sud pristupa poduzimanju potrebnih radnji radi izvršenja kazne zatvora (slanje Poziva, Uputnih akata).

Upućivanje pravosnažno osuđenih osoba na izdržavanje kazne zatvora, osoba kojima je izrečena mjera sigurnosti i odgojna mjera vrši sud na čijem području osuđena osoba ima prebivalište odnosno boravište u skladu sa Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija FBiH i Pravilnikom o kriterijima za upućivanje osuđenih osoba na izdržavanje kazne zatvora. Kriteriji za upućivanje osuđenih lica su: spol, boravak na slobodi ili u pritvoru, dužina izrečene kazne zatvora, ranije izdržavanje kazne zatvora i mjesto prebivališta.

Nakon što sud utvrdi mjesnu nadležnost **odmah pristupa** izvršenju kazni zatvora(slanje Uputnih akata) ukoliko se osuđena lica nalaze u pritvoru za drugo krivično djelo, na izdržavanju ranijih kazni zatvora u Kazneno-popravnim zavodima na području FBiH i ukoliko su lica osuđena na kazne zatvora preko 1 (jedne) godine.

Za osuđena lica koja se nalaze na slobodi a izrečena im je kazna zatvora do 1 (jedne) godine pristupa se izvršenju provodeći postupak primjene kućnog zatvora sa elektronskim nadzorom, a koji postupak je sporiji u odnosu na izvršenje kazni zatvora u Kazneno-popravne zavode. Postupak traje otprilike oko mjesec dana.

Zbog problema manjka smještajnih kapaciteta u Kazneno-popravnim zavodima u FBIH sud se mjesečno obraća Federalnom ministarstvu pravde za slobodna mjesta u zatvorima da bi uputio osuđena lica. Trenutno oko 125 osuđenih lica čeka na izdržavanje kazne zatvora ili kućnog zatvora sa elektronskim nadzorom. Federalno ministarstvo pravde je tokom 2018. godine dostavio podatak 0 20 slobodnih smještajnih kapaciteta za KPZ Zenica i 15 slobodnih mjesta za KPZ Mostar. Sud je toliko lica i uputio na izdržavanje kazne u navedene zatvore. Sud godišnje izvještava Federalno ministarstvo pravde kroz tabelarne preglede o broju osuđenih lica koja nisu upućena na izdržavanje kazne zatvora zbog nedostatka smještajnih kapaciteta u zatvorima, o licima kojima je kazna zatvora zamijenjena kućnim zatvorom, licima kojima je kazna zatvora zamijenjena novčanom kaznom i koliki je novčani iznos uplaćen na račun FBiH za tzv. otkupljene kazne zatvora.

Općinski sud u Visokom

Prema izvještaju CMS sistema, za Općinski sud u Visokom, za period 1.1.2016.-30.6.2018. godina, prosječno trajanje dana do nastupanja izvršavanja krivične sankcije je 169 dana.

Općinski sud u Kaknju

Prema izvještaju CMS sistema, za Općinski sud u Kaknju, za period 01.01.2016.-30.06.2018. godine, prosječno trajanje do nastupanja izvršenja krivične sankcije je 142 dana.

Općinski sud u Zavidovićima

Kada je u pitanju izvršenje kaznenih sankcija potrebno je naglasiti da se susrećemo sa problemom pomanjkanja smještajnih kapaciteta u ustanovama za izvršenje kaznenih sankcija, na što ovaj sud ne može utjecati.

Općinski sud u Tešnju

Nije dostavio tražene podatke.

Općinski sud u Žepču

Prosječno trajanje od izricanja krivičnih sankcija do zatvorske kazne iznosi 3 mjeseca.
Odgovor na ovo pitanje nije u nadležnosti **Bosansko-podrinjski kanton Goražde**. Odgovor na pitanje je dat doprinosom VSTV.

Srednjobosanski kanton,
n/a

U **Zapadnohercgovačkom kantonu** načelu se odmah pristupa izvršenju kaznenih sankcija, a u praksi se često pojavi problem koji se ogleda u nedostupnosti osuđenika nakon pravomoćnosti presude, u kojem slučaju se izdaje tjeralica za istim.

Ustav **Kantona Sarajevo** ne sadrži direktno odredbe o zaštiti ljudskih prava. Međutim, Ustav Kantona Sarajevo je donesen na osnovu čl. V-1.4. i IX-3(4) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine,

91. (407) Da li postoje pravila o osiguranju pristupa advokatu prije policijskog ispitivanja i kada je osoba lišena slobode?

Kada je u pitanju nivo vlasti **Bosne i Hercegovine**, Zakonom o krivičnom postupku osigurano je da lice prije policijskog ispitivanja ima advokata.

Član 5. citiranog zakona u stavu (1) propisuje da se lice lišeno slobode mora na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima lišenja slobode i istovremeno poučiti da nije dužna dati iskaz, niti odgovarati na postavljena pitanja, te da ima pravo uzeti branitelja kojeg može sama izabrati. Ovom odredbom naglašen je početni trenutak nastupanja obaveze davanja pouka o pomenutim pravima («odmah», nakon lišenja slobode) i naložen je kontinuitet obavještavanja o pomenutim pravima («istovremeno»).

S obzirom da lišenje slobode predstavlja oduzimanje jednog od osnovnih ljudskih prava, licu lišenom slobode postavit će se branilac na njegov zahtjev ako zbog svog imovnog stanja nije u mogućnosti podmiriti troškove odbrane uz pomoć branioca (stav 2. člana 5. ZKP BiH). Branilac koji je postavljen u vremenu lišenja slobode i kratkotrajnog zadržavanja može ostati u toku krivičnog postupka, ali se može punomoć dati i drugom braniocu. Branilac može biti prisutan ispitivanju osumnjičenog lica lišenog slobode (čl. 78. st. 2. tač. b). Iz razloga ostvarenja prava na odbranu uz pomoć branioca, ovlaštena službena osoba je dužna omogućiti razgovor između osobe lišene slobode i njenog branioca.

Član 39. ZKP-a BiH jasno propisuje da osumnjičeni, odnosno optuženi može imati branitelja u toku cijelog postupka, a član 45. propisuje „kada osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branitelja. U skladu s ovim članom osumnjičeni mora imati branitelja već prilikom prvog ispitivanja ako je nijem ili gluh ili ako je osumnjičen za krivično djelo za koje se može izreći kazna dugotrajnog zatvora, kao i prilikom izjašnjenja o prijedlogu za određivanje pritvora, za vrijeme dok pritvor traje.

U **Federaciji BiH,** postoji pravilo osiguranja pristupa advokatu prije policijskog ispitivanja i kada je osoba lišena slobode.

У **Републици Српској,** Законом о кривичном поступку прописано је да осумњичени односно оптужени може имати браниоца током цијелог поступка. Осумњичени односно оптужени мора имати браниоца већ приликом првог испитивања ако је нијем или глув или ако је осумњичен за кривично дјело за које се може изрећи казна дуготрајног затвора. Осумњичени односно оптужени мора имати браниоца приликом изјашњења о приједлогу за одређивање притвора, те за вријеме док притвор траје. Осумњичени односно оптужени упозориће се да може узети браниоца који може бити присутан приликом његовог испитивања, као и да има право на браниоца без накнаде у случајевима предвиђеним овим законом.

U **Brčko distriktu BiH** ova pravila su propisana Zakonom o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj: 34/13 i 27/14) i prema njima postupa i Policija Brčko distrikta BiH, a radi se o sljedećim odredbama:

Član 5. – Prava lica lišenog slobode

1. Lice lišeno slobode mora se na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima lišenja slobode i istovremeno poučiti da nije dužno dati iskaz, niti odgovarati na postavljena pitanja, da ima pravo uzeti branioca kojeg može sam izabrati, kao i o tome da ima pravo da njegova porodica, konzularni službenik strane države čiji je državljanin ili drugo lice koje on odredi budu obaviješteni o njegovom lišenju slobode;
2. Licu koje je lišeno slobode postavit će se branilac na njegov zahtjev ako zbog svog imovnog stanja ne može snositi troškove odbrane.

Član 7. stav 1. - Pravo na odbranu

1. Osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo da se brani sam ili uz stručnu pomoć branioca koga sam izabere.

Član 78. - Pouka osumnjičenom o njegovim pravima

U ovome članu detaljno se navode sva prava osumnjičenog lica prije prvog ispitivanja, između ostalog i da može uzeti branioca po svom izboru koji može biti prisutan njegovom ispitivanju, kao i da ima pravo na branioca bez naknade u slučajevima predviđenim ovim zakonom.

U **Unsko-sanskom kantonu,** članom 5. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH propisana su prava osobe lišene slobode na način da se osoba lišena slobode mora na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima lišenja slobode i istovremeno prije prvog ispitivanja poučiti da nije dužna dati iskaz, niti odgovarati na postavljena pitanja, da ima pravo uzeti branitelja kojeg može sama izabrati, kao i o tome da ima pravo da njena obitelj, konzularni službenik strane države čiji je državljanin ili druga osoba koju ona odredi budu obaviješteni o njenom lišenju slobode. Osobi koja je lišena slobode postavit će se branitelj na njen zahtjev ako zbog svog imovnog stanja ne može snositi troškove odbrane.

Pravilnikom o postupanju policijskih službenika prema osobama lišenim slobode (''Službeni glasnik USK'' broj: 12/17), utvrđena je obaveza policijskog službenika da osobu koju je lišio slobode obavijesti o pravima u skladu sa članom 5. Zakona o krivičnom postupku Fedracije BiH.

Članom 32. istog Pravilnika regulisano je pravo branioca osobe lišene slobode da prisustvuje ispitivanju osobe lišene slobode, pa je tako propisano da ukoliko se osoba lišena slobode ispituje u službenim prostorijama organizacione jedinice, braniocu osobi lišene slobode omogućit će se ulazak u prostorije radi njegove prisutnosti ispitivanju koje vrši policijski službenik, pri čemu će dežurni policijski službenik organizacione jedinice obavezno evidentirati prisutnost branioca u knjigu Evidencija lišenja slobode.

U **Posavskom kantonu**, odvjetnik tj. branitelj se osigurava osumnjičenom sukladno odredbama ZKP-a F BiH i odredbama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u kaznenim starima.

U T**uzlanskom kantonu**, pravila o osiguranju pristupa advokatu prije policijskog ispitivanja i kada je osoba lišena slobode postoje i ona su regulisana u odredbama ZKP FBIH u članu 5. koji se odnosi na prava osoba lišenih slobode u kojem je definisano da osoba ima pravo uzeti branioca kojeg može sama izabrati. Osobi koja je lišena slobode postavit će se branilac na njen zahtjev ako zbog svog imovnog stanja ne može snositi troškove odbrane.

Takođe u poglavlju broj 7 ZKP FBiH koje se odnosi na branioca definisano je kada sve osoba odnosno osumnjičeni ima pravo na branioca.

U **Zeničko-dobojskom kantonu** postoje pravila o osiguranju pristupa advokatu, propisana Zakonom o krivičnom postupku FBiH.

Ovo pitanje je pored Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH detaljnije regulisano Uputstvom o postupanju policijskih službenika sa osobama lišenim slobode broj: 07-04-1817/18 koje je donijelo Ministarstvo za unutrašnje poslove **Bosnsko-podrinjskog kantona Goražde**, pa je tako u skladu sa članom 7. policijski službenik ,između ostalog, obavezan da osobu koju je lišio slobode , na licu mjesta lišenja slobode i prije ispitivanja obavjestiti da ima pravo uzeti branioca kojeg može sama izabrati, a koji ima sva prava propisana Zakonom o

krivičnom postupku FBiH, s tim da se ta činjenica unosi u zapisnik o ispitivanju osumnjičenog i Evidencije osoba lišenih slobode.

U **Srednjobosanskom kantonu** postoje pravila o osiguranju pristupa advokatu, propisana Zakonom o krivičnom postupku FBiH.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu** postoje pravila o osiguranju pristupa advokatu, propisana Zakonom o krivičnom postupku FBiH.

U **Županiji Zapadnohercegovačkoj** postoje pravila o osiguranju pristupa odvjetniku prije policijskog ispitivanja i kada je osoba lišena slobode, a ista su regulirana glavom VII. Zakonom o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine , od članka 53. do članka 64. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine.

U **Kantonu Sarajevo,** u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku Federacije BIH.

U **Kantonu 10**, Zakonom o kaznenom postupku FBiH je regulirano da građanin uvijek ima pravo na odvjetnika i obveza je u slučajevima kada se radi o težim kaznenim djelima za koje se može izreći određena visoka kazna zatvora da je u tim slučajevima nazočnost odvjetnika obvezna ili se određuje branitelj po službenoj dužnosti, dakle obvezno.

II. PROCESNA PRAVA

92. (421) Da li postoje pravila kojima se osigurava pravo na šutnju i pravo na zaštitu od samoizlaganja kaznenom progonu? Da li je osigurano pravo da osoba bude prisutna na svom suđenju? Opišite uvjete pod kojima se suđenje može održati u odsustvu optuženog. Da li optuženi biva obaviješten o svojim procesnim pravima i pravu na pristup advokatu? Da li je osobi lišenoj slobode omogućen pristup dokumentima koji su neophodni za osporavanje zakonitosti hapšenja?

Na nivou **Bosne i Hercegovine,** članom 6. ZKP-a BiH određuje se da osumnjičeni već na prvom ispitivanju: a) mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovama sumnje protiv njega; b) zatim mu se mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i c) da iznese sve činjenice i dokaze koje mu idu u korist. Prema stavu 3. istog člana, osumnjičeni nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja. Tim se pravom osumnjičeni, odnosno optuženi može poslužiti tokom cijelog postupka.

Odredbom ***člana 10. stav 1.*** takođe je propisana zabrana iznuđivanja priznanja osumnjičenog, odnosno optuženog ili bilo koje druge izjave od njega ili drugog lica koja učestvuje u krivičnom postupku.

Osim navedenih, na ispitivanje osumnjičenog, odnosno optuženog odnose se neke druge procesne odredbe, kao što su propisi o upotrebi jezika i prevođenju (čl. 7.), pomoći neukom licu (čl. 12.), o pravu na branioca (čl. 39.- 50.), o pozivanju (čl. 124.), pravu na čitanju zapisnika (čl. 154.), o tehničkom snimanju radnje (čl. 155.) i dr.

Sistemski, u odjeljku o ispitivanju osumnjičenog zakon uređuje: poziv za ispitivanje (čl. 77.), pouku osumnjičenog o njegovim pravima (čl.78.), način ispitivanja osumnjičenog (čl. 79.) i ispitivanje preko tumača (čl. 80.). Odredbom člana 77. stav 2. zakon zabranjuje da se prema osumnjičenom primijeni sila, prijetnja, prevara ili druga sredstva - da bi se došlo do njegove

izjave ili priznanja. Prema ovoj zakonskoj odredbi, slijedi da zabrana vrijedi za svaku primjenu sile, prijetnje ili drugih sličnih sredstava koja su usmjerena dobijanju izjave ili priznanja. Nepravilnost u postupanju prema ovoj odredbi - uslovljava nevaljanost iskaza kao dokaza (st. 3.). Zakon jasno stoji na isključivom pristupu slobodno datom iskazu osumnjičenog. Tužilac ne smije primijeniti ni jedan način kojim bi to doveo u pitanje. Ovdje su takođe postavljene dvije zabrane: iznuđivanje izjave i iznuđivanje priznanja.

U skladu sa članom 78. (Pouka osumnjičenom o njegovim pravima), pošto se utvrdi identitet osumnjičenog, mora se utvrditi jezik postupka na osnovu jasnog i izričitog izjašnjenja osumnjičenog na kome jeziku hoće da se vodi postupak. Ispitivanje služi, u prvom redu, pružanju mogućnosti osumnjičenom da se brani, a odbrana je nemoguća ako se ne zna optužba. Zbog toga se osumnjičenom saopštava zašto se okrivljuje i osnovi sumnje koji stoje protiv njega (st. 2.) i poučit će se u isto vrijeme da nije dužan da iznese svoju odbranu niti da odgovara na pojedina pitanja. Osumnjičeni nema dužnost već pravo da odgovara na postavljena pitanja. Da li će uopšte iznositi svoju odbranu, o kojim će se okolnostima očitovati, te kako će to iznijeti, odluka je samog osumnjičenog. Osumnjičeni nije dužan da iznosi svoju odbranu uopšte, može je iznijeti djelimično, može odbranu izmisliti, može davati lažnu odbranu, a može da odbije davanje odbrane uopšte, što je sve u skladu sa principom akuzatornosti (optužnim načelom-član 16. ZKP-a BiH) koji obavezuje Tužioca da dokazuje krivicu osumnjičenom, dok – nasuprot tome – osumnjičeni nije dužan da dokazuje svoju nevinost.

Pravo na zaštitu od samoizlaganja kaznenom progonu ***«nemo prodere se ipsum»*** je naglašeno kroz odredbe kojim se osumnjičeni poučava da nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja, kao i da se tim pravom osumnjičeni, odnosno optuženi može poslužiti tokom cijelog postupka, ali i članom ***10. stav 1. ZKP-a BiH*** kojim je propisana zabrana iznuđivanja priznanja osumnjičenog, odnosno optuženog ili bilo koje druge izjave od njega ili drugog lica koja učestvuje u krivičnom postupku, te ***članom 77. stav 2.*** kojim je zabranjeno preduzimanje sile, prijetnje, prevare, narkotika ili davanje drugih sredstava koja utiču na volju osumnjičenog, odnosno optuženog pri davanju iskaza.

Prisustvo optuženog na glavnom pretresu je obavezno, s obzirom da je isključena mogućnost suđenja u njegovoj odsutnosti (čl. 247. ZKP-a BiH). Radi toga je obaveza Suda da prisustvo optuženog na glavnom pretresu osigura njegovim pozivanjem (čl. 124. st. 1.). Ukoliko optuženi ne pristupi na glavni pretres, protiv njega se mogu preduzeti prinudne mjere ali samo pod uvjetom da je uredno i blagovremeno pozvan na glavni pretres, te poučen o posljedicama neopravdanog izostanka sa glavnog pretresa (čl. 124. st. 2.). Posljedično tome, ako je optuženi uredno pozvan, a ne pristupi na glavni pretres niti svoj izostanak opravda, sudija, odnosno predsjednik vijeća će na osnovu ovlaštenja iz člana 246. (Nedolazak optuženog na glavni pretres) odložiti glavni pretres i izdati naredbu sudskoj policiji da optuženog na idući glavni pretres prinudno dovede. Propisana je mogućnost da optuženi naknadno opravda svoj nedolazak na glavni pretres (npr. zbog bolesti) pa će sud opozvati naredbu za prinudno dovođenje. Postoje situacije kada je optuženi uredno pozvan, ali očigledno izbjegava da dođe na glavni pretres, te ako nije uspjelo prinudno dovođenje, sudija, odnosno predsjednik vijeća može optuženom odrediti pritvor (246. stav2.) .

Članom 247. ZKP-a BiH (Zabrana suđenja u odsustvu) izričito je propisano da se optuženom ne može suditi u odsustvu.

Osnovna pravila izvođenja radnje ispitivanja osumnjičenog ZKP BiH uređuje među osnovnim načelima (čl. 5., 6.,7. i 10.). *Član 5. ZKP-a BiH* propisuje da se lice lišeno slobode mora na

maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima lišenja slobode i istovremeno poučiti da nije dužna dati iskaz, niti odgovarati na postavljena pitanja, te da ima pravo uzeti branitelja kojeg može sama izabrati, kao i o tome da ima pravo da njena obitelj, konzularni službenik strane države čiji je državljanin ili druga osoba koju ona odredi budu obaviješteni o njenom lišenju slobode. Ovom odredbom propisane su posebne obaveze prema licu lišenom slobode.

Članom 6. određuje se da osumnjičeni već na prvom ispitivanju: a) mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovama sumnje protiv njega; b) zatim mu se mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i c) da iznese sve činjenice i dokaze koje mu idu u korist. Prema ovom članu, osumnjičeni nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja. Tim se pravom osumnjičeni, odnosno optuženi može poslužiti tokom cijelog postupka.

Pravo materijalne i formalne odbrane osumnjičenog, odnosno optuženog, uređeno je u članu *7. ZKP* BiH. U stavu 2. ovog člana posebno je naglašeno će se osumnjičenom, odnosno optuženom postaviti branilac u zakonom određenim slučajevima i po propisanom postupku onda ako pomenuta osoba sama ne uzme branioca. Radi se o postavljanju branioca bez obzira na volju osumnjičenog odnosno optuženog.

O pravu za služenje maternjim jezikom ili jezikom koji razumiju poučit će se stranke, svjedoci i ostali učesnici u postupku prije prvog ispitivanja, a prevođenje obavlja sudski tumač. (član 8. ZKP-a BiH).

Sukladno članu *12. ZKP-a BiH,* **o**sumnjičenog, odnosno optuženog ili drugu osobu koja učestvuje u postupku koje bi iz neznanja mogle propustiti neku radnju u postupku, ili se iz neznanja ne bi koristili svojim pravima, Sud, Tužitelj i drugi organi koji učestvuju u postupku će poučiti o pravima koja im po ovom zakonu pripadaju i o posljedicama propuštanja radnje.

Načelo odbrane osumnjičenog, odnosno optuženog konkretizovano je u mnogim odredbama zakona koje se odnose na njihov procesni položaj i položaj njihovog branioca, na pojedine procesne radnje i tok krivičnog postupka (čl. 39.- 50. ZKP-a BiH). Član 39. ZKP-a BiH jasno propisuje da osumnjičeni, odnosno optuženi može imati branitelja u toku cijelog postupka, a član 45. propisuje „kada osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branitelja.

Član 78. ZKP-a BiH detaljno i taksativno propisuje pouku osumnjičenog o njegovim pravima. Sukladno ovom članu, pošto se utvrdi identitet osumnjičenog, mora se utvrditi da li on vlada jezikom na kome se vodi postupak, te će se poučiti da je dužan odazvati se pozivu i odmah saopćiti svaku promjenu adrese ili namjeru da promijeni boravište, a upozorit će se i na posljedice ako po tome ne postupi.

-osumnjičenom će se saopćiti za koje krivično djelo se tereti i osnove sumnje protiv njega, a poučit će se i o sljedećim pravima:

a. da nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja;
b. da može uzeti branitelja po svom izboru koji može biti prisutan njegovom ispitivanju, kao i da ima pravo na branitelja bez naknade u slučajevima predviđenim ovim zakonom;
c. da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist;

d. da ima pravo u toku istrage razmatrati spise i razgledati pribavljene predmete koji mu idu u korist, osim ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage;
e. da ima pravo na besplatne usluge prevoditelja ako ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi prilikom ispitivanja.

Pouke optuženom licu su posebno propisane članom *259. ZKP-a BiH.* Sukladno ovom članu optuženi, kao osnovni krivičnoprocesni subjekt, raspolaže i sa specifičnim pravima na glavnom pretresu o čemu se mora upozoriti, odnosno poučiti prije početka glavnog pretresa. Sudija, odnosno predsjednik vijeća upozorava optuženog na potrebu pažljivog praćenja toka pretresa, a upozorenje se odnosi na nešto što može pomoći odbrani optuženog. Upozorenje i poučavanje optuženog se preduzima bez obzira da li optuženi ima branioca. Da bi optuženi mogao pažljivo pratiti tok suđenja neophodno je njegovo neprekidno prisustvo na glavnom pretresu. Optuženi se o pravima koja mu pripadaju kao procesnom subjektu poučava, a da li će se dobrovoljno odreći svojih prava i da li će ih koristiti u postupku zavisi od koncepta njegove odbrane. Pravo optuženog na iznošenje odbrane i činjenica u svoju korist na glavnom pretresu je samo ponovljeno pravo koje se osumnjičenom garantuje u istrazi (čl. 78. ZKP a BiH). Pravo na predlaganje dokaza u svoju korist je elementarno pravo optuženog, kao i pravo na postavljanje pitanja saoptuženim, svjedocima i vještacima, stavljanje primjedbi i davanje objašnjenja na njihove iskaze sukladno načelu kontradiktornosti, prava na odbranu, jednakosti stranaka i pravičnog suđenja.

Podizanjem optužnice osumnjičeni, odnosno optuženi i branilac stiču pravo uvida u sve spise i dokaze (č*lanu 226. ZKP-a BiH).* Sudija za prethodno saslušanje koji postupa nakon podizanja optužnice, odnosno u fazi postupka optuživanja odlučuje o zahtjevu branioca osumnjičenog, odnosno optuženog za uvid i fotokopiranje svih ili pojedinih spisa i dokaza.

Ako se optuženi nalazi na slobodi, optužnica se dostavlja bez odlaganja, a ako se nalazi u pritvoru onda se dostavljanje optužnice vrši u roku od 24 sata po potvrđivanju optužnice. Uz dostavu potvrđene optužnice, sudija za prethodno saslušanje obavještava optuženog da u roku od 15 dana od dana dostavljanja optužnice ima pravo na podnošenje prethodnih prigovora i da navede prijedloge svojih dokaza koje treba izvesti na glavnom pretresu (č*lan 228. ZKP BiH)*

Članom *139. ZKP-a BiH* dato je ovlašćenje policijskom organu da liši slobode lice najduže do 24 sata. To lišenje dolazi u obzir samo ako postoje osnovi sumnje da je to lice učinilo krivično djelo i ako postoji ma koji zakonski razlog za pritvor. Prilikom dovođenja, policijski organ obavijestit će tužioca o razlozima i o vremenu lišavanja slobode., te je dužan da takvo lice bez odgađanja, a najkasnije u roku od 24 sata, sprovede tužiocu. U stavu 4. ovog člana predviđeno je da se lice lišeno slobode, ukoliko ne bude sprovedeno Tužiocu u roku od 24 sata – mora se pustiti na slobodu. Ovom odredbom podržava se opšta tendencija da je sud jedini državni organ koji ima pravo odrediti oduzimanje slobode u trajanju koje nema karakter „trenutnog oduzimanja slobode“.

Lišenje slobode je faktička mjera o kojoj policijski organ ne donosi nikakvo rješenje, te se na lišenje slobode ne može izjaviti žalba iz razloga što je lišenje slobode limitirano rokom „najduže 24 časa“.

Nepostojanje žalbe na mjeru lišenja slobode ne znači, međutim, nepostojanje prava na naknadu štete licima koja su protivpravno lišena slobode. Naprotiv, takva lica imaju pravo na naknadu štete u slučaju nezakonitog lišenja slobode, u zakonom propisanom postupku. Članom *11. ZKP-*

a BiH propisano je da **o**soba koja je neopravdano osuđena za krivično djelo ili je bez osnova lišena slobode ima pravo na rehabilitaciju, pravo na naknadu štete iz budžetskih sredstava, kao i druga prava utvrđena zakonom.

U svim ostalim slučajevima „dovođenja ili lišenja slobode“ postupa se po naredbi samo Suda, a izuzetno i Tužioca, pa **l**ice kome je povjereno izvršenje dovođenja predaje naredbu optuženom, odnosno osumnjičenom, koju to lice može osporavati.

Postoje pravila kojima se osigurava pravo na šutnju i pravo na zaštitu od samoizlaganja kaznenom progonu. Zakon o krivičnom postupku **Federacije Bosne i Hercegovine** („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) sadrži odredbe kojima se ostvaruje pravo na šutnju i pravo na zaštitu od verbalnog samooptuživanja. Naime članom 6. stav 3. navedenog zakona propisano je da osumnjičeni, odnosno optuženi nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja. Osigurano je pravo da osoba bude prisutna na svom suđenju. Naime,z akon ne predviđa mogućnost suđenja u odsutnosti osim u slijedećim slučajevima:

Ako je prije stupanja na snagu Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine iz 2003. godine doneseno rješenje o suđenju u odsutnosti postupak će se rješenjem prekinuti. Kad prestanu smetnje koje su prouzrokovale prekid postupka, postupak će se nastaviti po ovom zakonu i ako je prije stupanja na snagu Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine iz 2003. godine optuženom suđeno u odsustvu i donesena presuda, postupak će se dovršiti po dotadašnjim propisima, osim ako odredbama ove glave nije drugačije propisano.

Optuženi biva obaviješten o svojim procesnim pravima i pravu na pristup advokatu. Odredbama člana 6. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da osumnjičeni već na prvom ispitivanju mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovama sumnje protiv njega. Također osumnjičenom, odnosno optuženom se mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist. Osumnjičeni, odnosno optuženi nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja. Odredbama člana 7. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo braniti se sam ili uz stručnu pomoć branitelja koga sam izabere. Ako osumnjičeni, odnosno optuženi sam ne uzme branitelja postavit će mu se branitelj po službenoj dužnosti kad je to određeno ovim zakonom. Osumnjičenom, odnosno optuženom se mora osigurati dovoljno vremena za pripremanje odbrane.

Osobi lišenoj slobode omogućen je pristup dokumentima koji su neophodni za osporavanje zakonitosti hapšenja. Odredbama člana 61. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da u toku istrage, branitelj ima pravo da razmatra spise i razgleda pribavljene predmete koji idu u korist osumnjičenom. Ovo pravo se branitelju može uskratiti ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage. Izuzetno od stava 1. ovog člana, kada se osumnjičeni, odnosno optuženi nalazi u pritvoru tužitelj će dostaviti sudiji za prethodni postupak, odnosno sudiji za prethodno saslušanje dokaze radi obavještavanja branitelja.

У **Републици Српској** право на на шутњу и право на заштиту од самоизлагања казненом прогону регулисано је Законом о кривичном поступку којим је прописано да ће се свједок упозорити да није дужан да одговори на одређено питање ако би тиме изложио себе или брачног, ванбрачног друга, сродника у правој линији, у побочној линији до

трећег степена закључно, сродника по тазбини до другог степена закључно, усвојеника и усвојитеља, тешкој срамоти, знатној материјалној штети или кривичном гоњењу.

У Републици Српској Законом о кривичном поступку (члан 262) је прописано да се оптуженом се не може судити у одсуству.

У Републици Српској Законом о кривичном поступку прописано је да оптужени већ на првом испитивању мора бити обавијештен о својим процесним правима односно праву на адвоката, има право да се брани сам или уз стручну помоћ браниоца кога сам изабере, ако осумњичени или оптужени сам не узме браниоца, поставиће му се бранилац у када је то одређено Законом о кривичном поступку.

Такође, Законом о кривичном поступку прописано је да током истраге бранилац има право да разматра списе и разгледа прибављене предмете који су у корист осумњиченог, ово право се може само ускратити ако је ријеч о списима и предметима чије би откривање могло довести у опасност циљ истраге. Након подизања оптужнице, бранилац, осумњичени, односно оптужени имају право увида у све списе и доказе.

Članom 5 Zakona o krivičnom postupku **Brčko distrikta BiH** regulisano je pravo lica lišenog slobode, koje između ostalog podrazumjeva pravo na ćutanje i na zaštitu od samoinkriminacije. Tako je predviđeno da se lice lišeno slobode mora na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima lišenja slobode i istovremeno poučiti da nije dužno da da iskaz, niti da odgovara na postavljena pitanja, da ima pravo uzeti branioca kojeg može samo izabrati, kao i o tome da ima pravo da njegova porodica, konzularni službenik strane države čiji je državljanin ili drugo lice koje ono odredi budu obaviješteni o njegovom lišenju slobode.

U članu 6 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH predviđena su prava osumnjičenog odnosno optuženog da osumnjičeni već na prvom ispitivanju mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovima sumnje protiv njega i da njegov iskaz može biti korišćen kao dokaz u daljem toku postupka. Osumnjičenom, odnosno optuženom se mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist, ali istovremeno osumnjičeni odnosno optuženi nije dužan da iznese svoju odbranu niti da odgovara na postavljena pitanja.

Prisutnost optuženog pri izvršenju radnji u krivičnom postupku obezbjeđuje se njegovim pozivanjem, kako je to predviđeno u članu 124 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH. Pozivanje se vrši dostavljanjem zatvorenog pismenog poziva koji sadrži: naziv organa koji poziva, ime i prezime optuženog, naziv krivičnog djela koje mu se stavlja na teret, mjesto gdje optuženi ima da dođe, dan i čas kad treba da dođe, označenje da se poziva u svojstvu optuženog i upozorenje da će u slučaju nedolaska biti prinudno doveden, da je dužan odmah da obavijesti tužioca, odnosno sud o promjeni adrese, kao i o namjeri da promijeni boravište i službeni pečat i potpis tužioca, odnosno sudije koji poziva.

U dijelu zakona kojim se regulišu pretpostavke za održavanje glavnog pretresa, predviđeno je da sudija, odnosno predsjednik vijeća otvara zasjedanje i objavljuje predmet glavnog pretresa, a zatim će sudija, odnosno predsjednik vijeća utvrditi da li su prisutna sva pozvana lica, a ako nisu, provjeriće da li su im pozivi dostavljeni i da li su svoj izostanak opravdala.

Ako je optuženi uredno pozvan, a na glavni pretres ne dođe niti svoj izostanak opravda,sudija, odnosno predsjednik vijeća će odložiti glavni pretres i narediti da se optuženi na idući glavni

pretres prinudno dovede. Ako do privođenja optuženi opravda izostanak, sudija odnosno predsjednik vijeća će opozvati naredbu o prinudnom dovođenju.

Ako optuženi koji je uredno pozvan očigledno izbjegava da dođe na glavni pretres i ako prinudno dovođenje nije uspjelo, sudija, odnosno predsjednik vijeća može optuženom da odredi pritvor.

Članom 247 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH propisano je da se optuženom ne može suditi u odsustvu. Nisu predviđeni izuzeci od ovog pravila. Dakle, imajući u vidu navedene odredbe, možemo zaključiti da su obezbjeđena prava lica da budu prisutna na svom suđenju, a to ujedno predstavlja i njihovu obavezu. U suprotnom, ukoliko ne žele dobrovoljno da prisustvuju suđenju, predviđeni su mehanizmi za njihovo prinudno dovođenje i obezbeđenje njihovog prisustva.

Odredbom člana 78. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH predviđeno je da kad se osumnjičeni prvi put ispituje, pitaće se za ime i prezime, nadimak ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko porodično ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, koje je narodnosti i čiji je državljanin, jedinstveni matični broj građana državljanina Bosne i Hercegovine, čime se zanima, kakve su mu porodične prilike, je li pismen, kakve je škole završio, je li, gdje i kad služio vojsku, odnosno ima li čin rezervnog vojnog starješine, vodi li se u vojnoj evidenciji i kod kojeg organa nadležnog za poslove odbrane, je li odlikovan, kakvog je imovnog stanja, je li, kad i zašto osuđivan, je li i kad je izrečenu kaznu izdržao, da li se protiv njega vodi postupak za koje drugo krivično djelo, a ako je maloljetan, ko mu je zakonski zastupnik. Osumnjičeni će se poučiti da je dužan da se odazove pozivu i odmah saopšti svaku promjenu adrese ili namjeru da promijeni boravište, a upozoriće se i na posljedice ako po tome ne postupi. Na početku ispitivanja osumnjičenom će se saopštiti za koje krivično djelo se tereti i osnove sumnje protiv njega, a poučiće se i o sljedećim pravima:

a) da nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja;
b) da može uzeti branioca po svom izboru koji može biti prisutan njegovom ispitivanju, kao i da ima pravo na branioca bez naknade u slučajevima predviđenim ovim zakonom;
c) da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist i ako to učini u prisustvu branioca da je takav njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnom pretresu i da bez njegove saglasnosti može biti pročitan i korišćen na glavnom pretresu;
d) da ima pravo u toku istrage razmatrati spise i razgledati pribavljene predmete koji mu idu u korist, osim ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage;
e) da ima pravo na besplatne usluge prevodioca ako ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi prilikom ispitivanja.

Osumnjičeni se može dobrovoljno odreći navedenih prava, ali njegovo ispitivanje ne može započeti ukoliko se i dok se njegova izjava o odricanju ne zabilježi pismeno i dok ne bude potpisana od strane osumnjičenog. Osumnjičeni se ni pod kojim okolnostima ne može odreći prava na prisustvo branioca ako je njegova odbrana obavezna u skladu sa ovim zakonom. U slučaju da se osumnjičeni odrekao prava da uzme branioca, a kasnije izrazi želju da uzme branioca, ispitivanje će se odmah prekinuti i ponovo će se nastaviti kada osumnjičeni dobije branioca ili mu se branilac postavi ili ako osumnjičeni izrazi želju da nastavi da odgovara na pitanja.

Ako se osumnjičeni dobrovoljno odrekne prava da ne odgovara na postavljena pitanja, mora mu se i u tom slučaju omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji mu idu u korist. Ako je postupljeno suprotno, na iskazu osumnjičenog ne može se zasnivati sudska odluka.

U članu 259 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH predviđeno je da će sudija, odnosno predsjednik vijeća upozoriti optuženog na potrebu pažljivog praćenja toka pretresa i poučiće ga da može iznositi činjenice i predlagati dokaze u svoju korist, da može postavljati pitanja saoptuženim, svjedocima i vještacima i da može davati obrazloženja u vezi s njihovim iskazima. Sudija, odnosno predsjednik vijeća poučiće optuženog da može dati iskaz u toku dokaznog postupka u svojstvu svjedoka i ako odluči da da takav iskaz, da će biti podvrgnut direktnom i unakrsnom ispitivanju u smislu člana 262 ovog zakona, odnosno opomenut i upozoren u smislu člana 86 ovog zakona. U tom slučaju optuženi kao svjedok ne polaže zakletvu, odnosno ne daje izjavu. Sud će omogućiti da se o tom svom pravu optuženi prethodno konsultira s braniocem, a ukoliko nema branioca, sud će pažljivo ispitati da li mu je branilac neophodan.

Osobi lišenoj slobode omogućen je pristup dokumentima koji su neophodni za osporavanje zakonitosti hapšenja, nakon podnošenja prijedloga za određivanje pritvora od strane tužioca. U članu 131 Zakona o krivičnom postupku Brčko distikta BiH predviđeno je da pritvor određuje ili produžava rješenjem sud na predlog tužioca a nakon što sud prethodno sasluša osumnjičenog, odnosno optuženog na okolnosti razloga zbog kojih se pritvor predlaže, osim u slučaju kada se optuženi krije ili postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva. Tužilac je dužan da podnese obrazložen predlog za produženje pritvora sudu najkasnije pet dana prije isteka roka iz rješenja o pritvoru, a sud odmah dostavlja predlog osumnjičenom, odnosno optuženom i njegovom braniocu.

Osoba lišena slobode mora biti poučena o pravima u skladu sa članom 5 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH. Lice lišeno slobode mora se na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima lišenja slobode i istovremeno poučiti da nije dužno da da iskaz, niti da odgovara na postavljena pitanja, da ima pravo uzeti branioca kojeg može samo izabrati, kao i o tome da ima pravo da njegova porodica, konzularni službenik strane države čiji je državljanin ili drugo lice koje ono odredi budu obaviješteni o njegovom lišenju slobode. Licu koje je lišeno slobode postaviće se branilac na njegov zahtjev ako zbog svog imovnog stanja ne može snositi troškove odbrane.

Tužilac je dužan lice lišeno slobode ispitati bez odlaganja, a najkasnije u roku od dvadeset četiri (24) časa i u tom roku odlučiti da li će lice lišeno slobode pustiti na slobodu ili će postaviti obrazloženi predlog za određivanje pritvora osiguravajući izvođenje lica pred sudiju za prethodni postupak.

U **Zeničko-dobojskom kantonu** postoje pravila kojima se osigurava pravo na šutnju i pravo na zaštitu od samoizlaganja kaznenom progonu i ona su sadržana u članu 98. ZKP-a FBiH gdje svjedok ima pravo da ne odgovara na pitanja ako bi ga istinit odgovor izložio krivičnom gonjenju. Osigurano je pravo da osoba bude prisutna na svom suđenju kroz član 261 koji se odnosi na nedolazak optuženog na suđenje.

Prema odredbama ZKP FBiH član 262 zabranjeno je suđenje u odsustvu. Osumnjičeni odnosno optuženi biva obaviješten o svojim procesnim pravima i pravu na pristup advokatu prema odredbama člana 92 ZKP FBiH.

Osobi lišenoj slobode omogućen je pristup dokumentima koji su neophodni za osporavanje zakonitosti hapšenja na osnovu člana 62 ZKP FBiH -Pravo branioca da pregleda spise i dokumentaciju kao i kroz odredbe članova 79 i 80 ZKP FBiH koji se odnosi na privremeno oduzimanje predmeta gdje ima uvid u Potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta, te na osnovu člana 165 KZ FBiH i člana 153 KZFBiH osoba prilikom lišenja slobode ima uvid u Zapisnik o oduzimanju slobode.

1. U toku istrage branilac ima pravo da razmatra spise i razgleda pribavljene predmete koji su u korist osumnjičenog. Ovo pravo se braniocu može uskratiti ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage;
2. Izuzetno od stava (1) ovog člana, tužitelj će istovremeno sa prijedlogom za određivanje pritvora sudiji za prethodni postupak, odnosno sudiji za prethodno saslušanje dostaviti i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora i radi obavještavanja branitelja.";
3. Nakon podizanja optužnice, osumnjičeni odnosno optuženi i branitelj imaju pravo uvida u sve spise i dokaze;
4. Sudija za prethodno saslušanje, odnosno vijeće, kao i tužilac dužni su, kada dođu u posjed bilo koje informacije ili činjenice koja može poslužiti kao dokaz na suđenju, staviti ih na uvid branitelju, osumnjičenom odnosno optuženom;
5. U slučaju iz stava 3. i 4. ovog člana, branilac, osumnjičeni, odnosno optuženi može izvršiti fotokopiranje svih spisa i dokumenata.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu** postoje pravila. Sve navedeno regulisano je Zakonom o krivičnom postupku FBiH.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu** postoje pravila propisana Zakonom o krivičnom postupku FBiH.

U Kantonu 10 postoji zakonsko pravo da građanin ne mora izjavljivati ništa što bi ga moglo izvrći kaznenoj odgovornosti. Građaninu koji je lišen slobode omogućen je pristup svim dokumentima koji možebitno osporavaju predmetno lišavanje slobode. Sve navedeno regulirano je zakonom i tome je posvećeno čitavo jedno poglavlje u Zakonu o kaznenom postupku F BiH i to u Glavi VII – Branitelj od članka 53. do zaključno sa člankom 64. navedenog zakona.

93. (425) Da li je osigurano pravo na djelotvoran pravni lijek?

U vijeću sastavljenom od trojice sudija Sud **Bosne i Hercegovine** shodno ZKP-u BiH odlučuje o žalbama protiv rješenja kada je to određeno ovim zakonom i donosi druge odluke izvan glavnog pretresa. U ovom kontekstu član *24. ZKP-a BiH* u stavu (6) propisuje da funkcionalna nadležnost Suda uključuje i vijeće sastavljeno od trojice sudija Suda (tzv. izvanraspravno vijeće). Odredba izričito propisuje, da ovo vijeće sastavljeno od trojice sudija Suda odlučuje o žalbama protiv rješenja u slučajevima kada je to određeno u ovom zakonu i donosi druge odluke izvan glavnog pretresa (čl. 44. st. 1.-žalba na rješenje o isključenju branitelja; čl. 81. st. 7. žalba na rješenje o kažnjavanju svjedoka ; čl.126. b. – žalba na rješenja kojim se određuju, produžavaju ili ukidaju mjere zabrane; čl.134. st. 4. žalba na rješenje o pritvoru; čl. 202. st. 2. žalba na privremene mjere obezbjeđenja imovinskopravnog zahtjeva; čl. 321. st.2.- žalba protiv rješenja donesenog u prvom stepenu)

Nadalje *član 69. ZKP-a BiH* propisuje da osoba od koje se privremeno oduzima predmet i dokumentacija ima pravo žalbe.

Sukladno *članu 72. ZKP-a BiH* na rješenje Suda kojim se finansijska sredstva namijenjena za transakciju ili gotovinski iznosi novca domaće i strane valute privremeno oduzimaju žalbu mogu podnijeti Tužitelj, vlasnik finansijskih sredstava ili gotovinskog novca domaće i strane valute, osumnjičeni, odnosno optuženi, kao i pravna ili fizička osoba.

Po objavljivanju presude, sudija odnosno predsjednik vijeća će poučiti optuženog i oštećenog o pravu na žalbu, kao i o pravu na odgovor na žalbu *(član 288. ZKP-a BiH)*

Pismeno izrađena presuda mora da sadrži i pouka o pravu na žalbu i dostaviće se optuženom i oštećenom *(član 289. ZKP-a BiH)*

Opšte pravo žalbe na presudu sadržano je u *članu 292. ZKP-a BiH,* koji izričito predviđa da **p**rotiv presude donesene u prvom stepenu može se podnijeti žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja prijepisa presude.

U korist optuženog žalbu na presudu mogu podnijeti zakonski zastupnik, bračni, odnosno vanbračni drug optuženog, roditelj ili dijete i usvojitelj odnosno usvojenik. **(***član 293. ZKP-a BiH)*. Ova lica mogu podnijeti žalbu i bez naročitog ovlaštenja optuženog, ali ne i protiv njegove volje - osim ako je optuženom izrečena kazna dugotrajnog zatvora. Tužitelj može podnijeti žalbu kako na štetu tako i u korist optuženog.

ZKP-a BiH izričito propisuje da u slučajevima kada je podnesena žalba samo u korist optuženog, presuda se ne smije izmijeniti na njegovu štetu *(član 307.* Zabrana *reformatio in peius)*

Sukladno *članu 309.* **(***Beneficium cohaesionis***)***, a*ko vijeće apelacionog odjeljenja povodom ma čije žalbe utvrdi da su razlozi zbog kojih je donio odluku u korist optuženog od koristi i za kojeg od saoptuženih koji nije podnio žalbu ili je nije podnio u tom pravcu, postupit će po službenoj dužnosti kao da takva žalba postoji.

ZKP-a BiH u *članu 317a.* predviđa žalba na drugostepenu presudu, odnosno propisuje dva slučaja u kojim je dozvoljena žalba protiv presude vijeća apelacionog odjeljenja.

(ako je vijeće apelacionog odjeljenja preinačilo prvostepenu presudu kojom je optuženi oslobođen od optužbe i izreklo presudu kojom se optuženi oglašava krivim; ako je vijeće apelacionog odjeljenja povodom žalbe na oslobađajuću presudu na pretresu donijelo presudu kojom se optuženi oglašava krivim.)

U **Federaciji BiH**, pravo na djelotvoran pravni lijek je ostvaren mehanizmom redovnih i vanrednih pravnih lijekova u zavisnosti od vrste postupka koji se vodi.

У **Републици Српској** Законом о кривичном поступку прописано је да се против пресуде у првом степену може изјавити жалба у року од 15 дана од дана достављања пресуде. Жалбу могу изјавити странка, бранилац и оштећени. Пресуда се може побијати ако је жалба изјављена због битне повреде одредаба кривичног поступка, због повреде Кривичног законика, због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања и због одлуке о кривичним санкцијама, одузимању имовинске користи, трошковима кривичног поступка, имовинскоправном захтјеву, као и због одлуке о објављивања пресуде посредство средстава јавног информисања.

Zakonom o krivičnom postupku **Brčko distrikta BiH** osigurano je pravo na efikasan pravni lijek, tako što je predviđena žalba kao redovan pravni lijek, omogućena je dvostepenost suđenja, a u pojedinim slučajevima i suđenje u trećem stepenu.

Zakonom su propisani rokovi i subjekti žalbe, žalbeni osnovi, sadržaj žalbe te vrste odluka koje donosi Apelacioni sud postupajući po žalbi (član 292-323 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH).

Protiv presude donesene u prvom stepenu može se podnijeti žalba u roku od petnaest (15) dana od dana dostavljanja prepisa presude. U složenim stvarima, na zahtjev stranaka i branioca, sud može da produži rok za žalbu najduže za petnaest (15) dana, a do odluke suda o zahtjevu, ne teče rok za žalbu. Blagovremeno podnesena žalba odlaže izvršenje presude.

Žalbu mogu da podnesu stranke, branilac i oštećeni. U korist optuženog žalbu mogu podnijeti zakonski zastupnik, bračni, odnosno vanbračni drug optuženog, roditelj ili dijete i usvojitelj odnosno usvojenik. Rok za žalbu i u tom slučaju teče od dana kad je optuženom ili njegovom braniocu dostavljen prepis presude.

Tužilac može da podnese žalbu kako na štetu tako i u korist optuženog.

Oštećeni može da pobija presudu samo zbog odluke suda o troškovima krivičnog postupka i odluke o imovinsko-pravnom zahtjevu.

Žalbu može da podnese i lice čiji je predmet oduzet ili od kojega je oduzeta imovinska korist pribavljena krivičnim djelom.

Branilac i druga zakonom ovlašćena lica mogu da podnesu žalbu i bez naročitog ovlašćenja optuženog, ali ne i protiv njegove volje – osim ako je optuženom izrečena kazna dugotrajnog zatvora.

Žalba se podnosi sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud, kao i za protivnu stranku ibranioca – radi davanja odgovora. Neblagovremenu i nedopuštenu žalbu odbaciće rješenjem sudija, odnosno predsjednik vijeća.

Primjerak žalbe dostavlja se protivnoj stranci i braniocu koji mogu u roku od osam dana od dana prijema podnijeti sudu odgovor na žalbu. Žalba i odgovor na žalbu, sa svim spisima i prepisom zapisnika s glavnog pretresa, dostavlja se Apelacionom sudu.

Protiv rješenja donesenog u prvom stepenu, stranke, branilac i lica čija su prava povrijeđena mogu da podnesu žalbu uvijek kad u ovom zakonu nije izričito određeno da žalba nije dopuštena.

Rješenja koja se donose radi pripremanja glavnog pretresa i presude mogu se pobijati samo u žalbi na presudu.

Žalba se podnosi Osnovnom sudu. Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, žalba na rješenje podnosi se u roku od tri dana od dana dostavljanja rješenja. Ako u ovom zakonu nije drugačije određeno, podnošenjem žalbe na rješenje odlaže se izvršenje rješenja protiv koga je podnesena žalba.

Zakonom o krivičnom postupku predviđeno je ponavljanje postupka kao vanredni pravni lijek, kada se krivični postupak koji je dovršen pravosnažnim rješenjem ili pravosnažnom presudom može na zahtjev ovlašćenog lica ponoviti samo u slučajevima i pod uslovima predviđenim zakonom, u korist ili na štetu osuđenog.

Osim redovnih i vanrednog pravnog lijeka pred sudovima u Brčko distriktu BiH, optuženima je na raspolaganju i podnošenje apelacije pred Ustavnim sudom BiH.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

U **Posavskom kantonu**, osigurano je pravo na djelotvoran pravni lijek. Prema odredbama ZKP FBiH, u glavi broj 23 u članku 307. određeno je pravo na žalbu i rok.

U **Tuzlanskom kantonu** osigurano je pravo na djelotvoran pravni lijek. Prema odredbama ZKP FBiH, u glavi broj 22 (redovni pravni lijek) u član 307. određeno je pravo na žalbu i rokove i isti glasi:

1. Protiv presude donesene u prvom stepenu može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja prijepisa presude;
2. U složenim stvarima na zahtjev stranaka i branilaca, sud može produžiti rok za žalbu najduže za 15 dana;
3. Do odluke suda o zahtjevu iz stava 2. ovog člana ne teče rok za žalbu;
4. Blagovremeno izražena žalba odlaže izvršenje presude.

Kada je u pitanju **Zeničko-dobojski kanton**- Glavom XXIII Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine su propisani pravni lijekovi u krivičnom postupku. U članu 311. stav 1. tačka a) Zakona propisano je da se presuda može pobijati zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, dok je u članu 312. stav 1. tačka d) kao jedna od bitnih povreda odredaba krivičnog postupka predviđena i povreda prava na odbranu.

U **Bosansko-podrinjskom kantonu,** osigurano je pravo na djelotvoran pravni lijek. U glavi XXIII u članu 307. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH propisano je pravo na žalbu.

U **Srednjobosanskom kantonu** (kao i u drugim kantonima) u primjeni je Zakon o krivičnom postupku FBiH u kojem je propisano pravo na žalbu.

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu** osigurano je pravo na djelotvoran pravni lijek.

Prema odredbama ZKP FBiH, u glavi broj 22 (redovni pravni lijek) u član 307. određeno je pravo na žalbu i rokove i isti glasi:

1. Protiv presude donesene u prvom stepenu može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja prijepisa presude;
2. U složenim stvarima na zahtjev stranaka i branilaca, sud može produžiti rok za žalbu najduže za 15 dana;
3. Do odluke suda o zahtjevu iz stava 2. ovog člana ne teče rok za žalbu;
4. Blagovremeno izražena žalba odlaže izvršenje presude.

Što se tiče zakonskih propisa koji se primjenjuju u **Županiji Zapadnohercegovačkoj** u istima je osigurano pravo ulaganja pravnih lijekova na odluke sudova i drugih upravnih organa , a to su:

1. *Zakon o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine* ("Službene novine FBiH", broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14), u Glavi XXIII – Redovni pravi lijekovi propisani su taksativno u člancima 307., 308., 309.,310.,311., 312., 313., 314., 315., 316., 317., 318., 319., 320., 321., 322., 323., 324., 325., 326., 327., 328., 329., 330., 331., 332., 333., 334., 335., 336., 337., 338., i 339., dok je u Glavi XXIV – Vanredni pravni lijek propisan taksativno u člancima 340., 341., 342., 343., 344., 345., 346., 347., 348. i 349.;
2. *Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine* ("Službene novine FBiH", broj: 53/03, 73/05, 19/06 I 98/15) u Glavi VIII – Redovni pravni lijekovi taksativno su propisani u člancima 203., 204., 205., 206., 207., 208., 209., 210., 211., 212., 213., 213a., 214., 215., 216., 217., 218., 219., 220., 221., 222., 223., 224., 224a., 225., 226., 227., 227a., 228., 229., 230., 231., 232., 233., 234., 235. i 236. Dok su u Glavi IX – Vanredni pravni lijekovi propisani u člancima 237., 238., 239., 240., 241., 242., 243., 244., 245., 246., 247., 248., 249., 250., 251., 252., 253., 254., 255., 256., 257., 258., 259., 260., 261., 261a., 262., 263., 264a., 265., 266. i 267.;
3. *Zakon o izvršnom postupku (*"Službene novine FederacijeBosne i Hercegovine", broj: 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12 i 46/16), u Glavi V – Prigovor kao pravni lijek propisan je prigovor i to u člancima 46., 47., 48., 49. i 50., dok je u Glavi VI – Prigovor trećeg lica propisan u člancima 51., 52. i 53.;
4. *Zakon o vanparničnom postupku* ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 2/98, 39/04 i 73/05), u članku 18. propisano je da se "*protiv rješenja donesenog u prvom stupnju može izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja, ako zakonom nije drugačije određeno.*";
5. *Zakon o nasljeđivanju* ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 80/14) kao redoviti pravni lijekovi propisani su u člancima 208., 209., 210., 211., 212., 213., dok je vanredni pravni lijek propisan člankom 214.;
6. *Zakon o upravnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine* ("Službene novine FBiH", broj: 2/98 i 48/99) u GlaviXIV – Redovni pravni lijekovi (Žalba) propisani su taksativno u člancima 221., 222., 223., 224., 225., 226., 227., 228., 229., 230., 231., 232., 233., 234., 235., 236., 237., 238., 239., 240., 241., 242., 243., 244. i 245, dok su u Glavi XV – Vanredni pravni lijekovi propisani u člancima 246., 247., 248., 249., 250., 251., 252., 253., 254., 255., 256. i 257.

Kanton Sarajevo nema nadležnost da reguliše pitanja koja su regulisana federalnim propisima (Zakon o krivičnom postupku FBiH).

94. (426) Pojasnite pitanje najblaže kazne u Republici Srpskoj.

У **Републици Српској** најблажа казна прописана је Законом о прекршајима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске" бр. 63/2014, 36/2015 - одлука УС, 110/2016 и 100/2017). Новчана казна за физичко лице не може се прописати у износу нижем од 30 БАМ за одговорно у правном лицу и предузетнику у износу нижем од 50 БАМ, а за правно лице нижем од 500 БАМ. Новчана казна се може прописати у одређеном распону или у фиксном износу, да се иста може прописати законом или уредбом, односно одлуком Владе, скупштине општине или града.

95. (428) Kako se prava žrtava svih krivičnih djela tretiraju u krivičnopravnim propisima i sudskoj praksi u pogledu sudjelovanja u krivičnom postupku, zaštite, podrške i pomoći žrtvi? Strukturirajte odgovor u skladu s poglavljima i odredbama Direktive o žrtvama 2012/29/EU. Kako su opće i specijalističke usluge podrške žrtvama organizirane u zemlji i kako se finansiraju? Kako se organizira obuka za nadležne organe i službenike (sudije, tužioce, pravosudne i policijske službenike) o tome kako postupati sa žrtvama?

Na nivou **Bosne i Hercegovine**, Zakon o krivičnom postupku BiH (ZKP BiH) u članu 20. pod tačkom h) definiše da je "Oštećeni" osoba kojoj je osobno ili imovinsko pravo krivičnim djelom povrijeđeno ili ugroženo.

Sud, Tužitelj i drugi organi koji učestvuju u postupku će poučiti o pravima koja im po ZKP-u BiH pripadaju i o posljedicama propuštanja radnje svaku osobu koja učestvuje u postupku a koja bi iz neznanja mogla propustiti neku radnju u postupku, ili se iz neznanja ne bi koristila svojim pravima (član 12).

ZKP BiH među važnim načelima propisuje i načelo akuzatornosti, shodno kojem se krivični postupak može pokrenuti i provesti samo po zahtjevu Tužitelja (član 16).

U članu 81. ZKP BiH (Poziv za saslušanje svjedoka) posebno je propisano da se pozivanje kao svjedoka maloljetne osobe koja nije navršila šesnaest godina života vrši preko roditelja, odnosno zakonskog zastupnika. Nadalje (član 86) propisuje da prilikom saslušanja maloljetne osobe, naročito ako je ona oštećena krivičnim djelom, postupit će se obazrivo, da saslušanje ne bi štetno utjecalo na psihičko stanje maloljetnika. Saslušanje, maloljetne osobe izvršit će se uz pomoć pedagoga ili druge stručne osobe.

Ista odredba u stavu (5) predviđa da oštećenog krivičnim djelom nije dopušteno ispitivati o njegovom seksualnom životu prije izvršenog krivičnog djela, a ako je takvo ispitivanje obavljeno - na takvom iskazu ne može se zasnivati sudska odluka.

Zaštitu svjedoku (pa i oštećenom) pruža stav (6) član 86. koji propisuje da s obzirom na životnu dob, tjelesno i duševno stanje ili druge opravdane interese, svjedok se može saslušati putem tehničkih uređaja za prenos slike i zvuka na način da mu stranke i branitelj mogu postavljati pitanja bez prisustva u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Za potrebe takvog ispitivanja može se odrediti stručna osoba.

Sporedni predmet krivičnog postupka jeste rješavanje imovinskopravnog zahtjeva (stav 10. član 86.). Izjašnjenje oštećenog o tome da li u krivičnom postupku postavlja imovinskopravni zahtjev unosi se u zapisnik. Ukoliko se oštećeni izjasni da postavlja imovinskopravni zahtjev, time se građanska parnica pridružuje krivičnoj stvari i vodi u okvirima krivičnog postupka (čl. 193. do 204.).

Imovinskopravni zahtjev koji je nastao usljed učinjenja krivičnog djela raspravit će se na prijedlog ovlaštene osobe u krivičnom postupku ako se time ne bi znatno odugovlačio ovaj postupak, a može se odnositi na naknadu štete, povrat stvari ili poništavanje određenog pravnog posla. Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku može podnijeti osoba koja je ovlaštena da takav zahtjev ostvaruje u parničnom postupku. Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku podnosi se tužiocu, odnosno Sudu, a može se podnijeti najkasnije do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije pred Sudom. U prijedlogu je obavezno određeno označiti

zahtjev i uz to podnijeti potrebne dokaze. Ako ovlaštena osoba nije podnijela prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku do potvrđivanja optužnice, bit će obaviještena da taj prijedlog može podnijeti do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije. Ako se imovinskopravni zahtjev odnosi na povrat stvari, a Sud ustanovi da stvar pripada oštećenom i da se nalazi kod optuženog ili kod nekog od učesnika na glavnom pretresu ili kod osobe kojoj su oni dali stvar na čuvanje, odredit će u presudi da se stvar preda oštećenom.

Ako ovlaštena osoba ne podnese imovinskopravni zahtjev do završetka glavnog pretresa Sud će je uputiti da to pravo ostvari u parničnom postupku. Kad Sud donese presudu kojom se optuženi oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija ili kad rješenjem obustavi krivični postupak, uputit će oštećenog da imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parničnom postupku.

ZKP BiH u članu 197. propisuje obaveze tužioca, odnosno da je tužilac dužan prikupiti dokaze o imovinskopravnom zahtjevu vezanom za krivično djelo.

ZKP-om BiH (član 89) određeno je da zakletvu ne mogu polagati, odnosno dati izjavu osobe koje u vrijeme saslušanja nisu punoljetne (maloljetnici), te osobe koje zbog duševnog stanja ne mogu da shvate značaj zakletve, odnosno davanja izjave.

Radi zaštite morala u demokratskom društvu, osobnog i intimnog žvota optuženog ili oštećenog ili zaštite interesa maloljetnika ili svjedoka, sve od otvaranja zasjedanja pa do završetka glavnog pretresa sudija, odnosno vijeće može u svako doba, po službenoj dužnosti ili po prijedlogu stranaka i branitelja, ali uvijek po njihovom saslušanju, isključiti javnost (član 235. ZKP BiH). *Član 264. ZKP BiH* propisuje posebna pravila o dokazima u slučajevima seksualnih delikata. Ova odredba štiti oštećenu stranu od uznemiravanja i poniženja, sprečava moguću diskreditaciju oštećene strane tako što zabranjuje korištenje svih dokaza ako se oni odnose na ranije seksualno ponašanje oštećene strane ili njene seksualne predispozicije. Zbog toga, Sud je dužan zabraniti pitanje i odgovor na pitanje ako je to usmjereno na dokazivanje ranijeg seksualnog ponašanja ili seksualnih predispozicija oštećene strane. Takođe, Sud mora odbiti i izvođenje dokaza ako se dokazni prijedlozi odnose na navedene okolnosti.

Zbog vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom optuženi, protiv kojeg se vodi krivični postupak zbog krivičnog djela protiv čovječnosti, ne može koristiti eventualni pristanak žrtve kao činjenicu u prilog svoje odbrane. Ova zabrana se odnosi na krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XVII KZ BiH). Naime, ovdje se pretpostavlja prijetnja silom ili sama sila, jer vrijeme izvršenja i okolnosti pod kojima se vrše krivična djela umanjuju sposobnost žrtve na dobrovoljni i istinski pristanak. Zbog toga, na osnovu ćutanja, verbalnog pristanka ili nepružanja otpora ne smije se izvesti zaključak da je došlo do pristanka žrtve koji bi u drugim okolnostima isključio postojanje krivičnog djela. Stoga, ova odredba uvodi posebna pravila o dokazima koja odstupaju od principa *in dubio pro reo* i slobodne ocjene dokaza. Javnost je isključena sa svih saslušanja koja se odnose na seksualne delikte, po prijedlogu stranaka ili po službenoj dužnosti, jer se radi o zaštiti morala, ličnog i intimnog života. Saslušanje oštećene strane vrši se na zatvorenom dijelu glavnog pretresa sa koga je isključena javnost, a zapisnik sa saslušanja sa zahtjevom i svom pratećom dokumentacijom se čuva zapečaćen u posebnom omotu, osim ako Sud ne odredi drugačije.

Ovjereni prijepis presude Sud će dostaviti oštećenom (član 289. ZKP –a BiH), a oštećeni može pobijati presudu samo zbog odluke Suda o troškovima krivičnog postupka i odluke o imovinskopravnom zahtjevu (član 293. ZKP –a BiH).

Na položaj zaštićenog svjedoka u postupku pred Sudom, primjenjuju se odredbe posebnih zakona, a to su:

- Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine 3/03, 21/03, 61/04, 55/05) se uređuju mjere koje osiguravaju zaštitu svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka u krivičnim postupcima koje vodi Sud Bosne i Hercegovine ili Tužilaštvo Bosne i Hercegovine za krivična djela koja su u nadležnosti Suda BiH;
- Zakon o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine broj 36/14) ima za cilj da osigura efikasnu zaštitu svjedocima prije, tokom i nakon krivičnog postupka, kako bi se svjedocima omogućilo slobodno i otvoreno svjedočenje u krivičnim postupcima pred Sudom Bosne i Hercegovine.

Odredbama člana 21. tačka h) Zakona o krivičnom postupku **Federacije Bosne i Hercegovine** („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) propisano je da je "oštećeni" osoba kojoj je osobno ili imovinsko pravo krivičnim djelom povrijeđeno ili ugroženo. Oštećeni ima pravo sudjelovati u procesu, podnositi prigovor na odluku o obustavi ili neprovođenju istrage, pravo podnositi imovinskopravni zahtjev kao i pravo na naknadu nužnih izdataka sebe i svog branitelja.

Ostatak odgovora sadržan je u odgovoru na dodatno pitanje broj 77.

У **Републици Српској** кривично законодавство не користи појам „жртва“ већ појам „оштећени“.

Права жртава свих кривичних дјела су регулисана Законом о кривичном поступку Републике Српске, те је у наведеном закону предвиђено да оштећени се позива и у току истраге ради давања исказа гдје јој се обезбеђује пуна заштита и могућност да је исказ да без присуства осумњиченог, постоји обавеза и тужиоца, а касније и судије у току поступка да оштећену упозна са њеним правима, да се у кривичном поступку одлучује о имовинскоправном захтјеву оштећеног, оштећени има право на трошкове које је имао током поступка, па има право да буде упознат са током поступка у потпуности те донесеном одлуком и може улагожити жалбу на донијету одлуку у кривичном поступку у погледу имовинскоправног захтјева. Такође Законом о заштити од насиља у породици („Службени гласник Републике Српске“ број 102/12) обезбеђена је заштита жртава и дјеце и то како од свих субјеката заштите, обезбјеђена је бесплатна правна помоћ као и бесплатна здравствена заштита. Оштећенима је обезбеђен и превод како усмени тако и писмени.

У Републици Српској, Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку у глави VI „кривична дјела на штету дјеце и малољетника“ посебну пажњу посвећује питању поступања са дјецом и малољетницима као жртвама кривичног дјела. У том смислу, члан 186. овог закона прописује да се код поступања у кривичним предметима против учинилаца кривичних дјела на штету дјеце и малољетника, при провођењу процесних радњи посебно обазриво се односи према дјетету или

малољетнику на чију штету је учињено кривично дјело, имајући у виду његов узраст, особине његове личности, образовање и прилике у којима живи, како би се избјегле могуће штетне посљедице на његов будући живот, васпитање и развој. Саслушање дјетета или малољетника се у правилу обавља уз помоћ педагога, психолога или другог стручног лица.

Такође, Закон прописује да сви учесници у поступку према малољетницима треба да посједују посебна знања из области дјечијих права, преступништва младих и њихове кривичноправне заштите, кроз континуирано стручно оспособљавање и усавршавање судија, тужилаца, полицијских службеника, стручних лица органа старатељства, адвоката и запослених у установама за извршење кривичних санкција према малољетницима.

Посебна знања стичу се кроз обуке коју организује и проводи Министарство правде, кроз стручна савјетовања, семинаре, провјере знања и друге облике додатног оспособљавања стручних лица која раде на тим пословима, а према Програму едукације којег, као посебан подзаконски акт, доноси министар правде. Ова обука проводи се за полицијске службенике, стручна лица органа старатељства, адвокате и запослене у установама за извршење кривичних санкција према малољетницима, док обуку судија за малољетнике и тужилаца за малољетнике врши Центар за едукацију судија и тужилаца Републике Српске.

Zakonom o krivičnom postupku **Brčko distrikta BiH** predviđen je niz mjera i prava žrtava u krivičnom postupku. Posebnu kategoriju predstavljaju žrtve odnosno svjedoci maloljetna lica, pa se pozivanje kao svjedoka maloljetnog lica koje nije navršilo šesnaest godina vrši preko roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe da se hitno postupa ili drugih okolnosti.

Takođe, maloljetno lice koje s obzirom na uzrast i duševnu razvijenost nije sposobno da shvati značaj prava da ne mora da svjedoči, ne može se saslušati kao svjedok.

Prilikom saslušanja maloljetnog lica, naročito ako je ono oštećeno krivičnim djelom, postupiće se obazrivo, da saslušanje ne bi štetno uticalo na psihičko stanje maloljetnika. Saslušanje maloljetnog lica izvršiće se uz pomoć pedagoga ili drugog stručnog lica.

Oštećenog krivičnim djelom nije dopušteno ispitivati o njegovom seksualnom životu prije izvršenog krivičnog djela, a ako je takvo ispitivanje obavljeno – na takvom iskazu ne može se zasnivati sudska odluka.

S obzirom na životnu dob, tjelesno i duševno stanje ili druge opravdane interese, svjedok se može saslušati putem tehničkih uređaja za prenos slike i zvuka na način da mu stranke i branilac mogu postavljati pitanja bez prisustva u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Za potrebe takvog ispitivanja može se odrediti stručno lice.

Oštećeni koji se saslušava kao svjedok pitaće se da li želi da u krivičnom postupku ostvaruje imovinsko-pravni zahtjev. Svjedok ima pravo na naknadu troškova koje je imao povodom svjedočenja. Oštećeni može da pobija presudu samo zbog odluke suda o troškovima krivičnog postupka i odluke o imovinsko-pravnom zahtjevu.

Sudija, odnosno predsjednik vijeća će u odgovarajućoj mjeri kontrolisati način i redoslijed ispitivanja svjedoka i izvođenja dokaza, vodeći računa da ispitivanje i izvođenje dokaza bude efikasno za utvrđivanje istine, da se izbjegne nepotrebno gubljenje vremena i zaštite svjedoci od uznemiravanja i zbunjivanja.

Imajući u vidu da se krivični postupak najčešće započinje podnošenjem krivične prijave od strane žrtve, tim povodom oštećenom pripada pravo da može tražiti zapisnik o podnošenju krivične prijave, informacije o toku istrage, i određenu dokumentaciju koja ne bi ugrozila tok istrage. Zakon o krivičnom postupku u članu 216 stav (3) predviđa da će o nesprovođenju istrage, kao i o razlozima za to, tužilac obavijestiti oštećenog i podnosioca prijave u roku od tri dana. Oštećeni i podnosilac prijave imaju pravo podnijeti pritužbu u roku od osam dana kancelariji tužioca.

Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko distrikta BiH se utvrđuju posebna pravila postupanja prema djeci koja se nalaze u sukobu sa zakonom, mlađim punoljetnim licima i djeci koja su žrtve ili svjedoci po kojima su dužni da postupaju sudovi, tužilaštva, uključujući ovlašćena službena lica, organi starateljstva, porodice, škole, institucije na svim nivoima društvene zajednice, kao i drugi učesnici uključeni u krivičnu proceduru na način kojim se bez diskriminacije unapređuje osjećanje dostojanstva i lične vrijednosti djeteta, uzima u obzir uzrast djeteta, najbolji interesi djeteta, njegovo pravo na život, opstanak i razvoj, omogućava da dijete u skladu sa uzrastom i zrelošću izrazi svoje mišljenje po svim pitanjima koja se na njega odnose, pri čemu sva zalaganja treba da vode rehabilitaciji i socijalnoj reintegraciji djeteta i njegovom preuzimanju konstruktivne uloge u društvu.

Kod postupanja u krivičnim predmetima protiv učinilaca krivičnih djela na štetu djece i maloljetnika, pri sprovođenju procesnih radnji posebno obazrivo se odnosi prema djetetu ili maloljetniku na čiju štetu je učinjeno krivično djelo, imajući u vidu njegov uzrast, osobine njegove ličnosti, obrazovanje i prilike u kojima živi, kako bi se izbjegle moguće štetne posljedice na njegov budući život, vaspitanje i razvoj. Saslušanje djeteta ili maloljetnika se u pravilu obavlja uz pomoć pedagoga, psihologa ili drugog stručnog lica.

Kako bi se izbjegla sekundarna viktimizacija svjedoka, zakonom je predviđeno da ako se kao svjedok saslušava dijete ili mlađi maloljetnik oštećen krivičnim djelom saslušanje se može sprovesti najviše dva puta. Tužilac ili ovlašćeno službeno lice saslušava svjedoka putem tehničkih uređaja za prenos slike i zvuka, a bez prisustva tužioca ili ovlašćenog službenog lica u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Saslušanje djeteta ili maloljetnika se u pravilu obavlja uz pomoć pedagoga, psihologa ili drugog stručnog lica.

Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka Brčko distrikta BiH uređuju se mjere koje osiguravaju zaštitu svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka u krivičnim postupcima koje vode Osnovni sud i Apelacioni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine ili Javni tužilac Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine. Svjedok pod prijetnjom je onaj svjedok čija je lična sigurnost ili sigurnost njegove porodice dovedena u opasnost zbog njegovog učešća u postupku, kao rezultat prijetnji, zastrašivanja ili sličnih radnji koje su vezane za njegovo svjedočenje. Ugroženi svjedok je onaj svjedok koji je ozbiljno fizički ili psihički traumatizovan okolnostima pod kojima je izvršeno krivično djelo ili koji pati od ozbiljnih psihičkih poremećaja koji ga čine izuzetno osjetljivim, odnosno dijete i maloljetnik.

Sud, tužilac i drugi organi koji učestvuju u postupku će po službenoj dužnosti poučiti svjedoka pod prijetnjom ili ugroženog svjedoka o mjerama zaštite svjedoka predviđenim zakonom. Svjedok pod prijetnjom i ugroženi svjedok ima pravo na pravnu pomoć u skladu sa zakonom. Zakon predviđa sljedeće mjere zaštite svjedoka:

- osiguranje psihološke, socijalne i stručne pomoći, pri čemu tužilac u toku istrage, a nakon podizanja optužnice Sud, obavještava organ nadležan za pitanja socijalnog staranja o uključenju ugroženog svjedoka u postupak i omogućava pružanje pomoći tog organa kao i psihološku podršku svjedoku, uključujući prisustvo odgovarajućih stručnih osoba prilikom ispitivanja ili saslušanja;
- Sud može saslušati svjedoke pod prijetnjom i ugrožene svjedoke u najskorije moguće vrijeme i ima mogućnost da sasluša te svjedoke na glavnom pretresu drugačijim redoslijedom od onog koji je propisan u ZKP-u Brčko Distrikta BiH;
- Sudija, odnosno predsjednik vijeća će u odgovarajućoj mjeri kontrolirati način ispitivanja svjedoka kada se ispituje ugroženi svjedok, posebno u cilju zaštite svjedoka od uznemiravanja i zbunjivanja;
- Svjedočenje putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka- Pri odlučivanju da li postoje opravdani razlozi da se svjedok ispita putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka na način na koji stranke i branilac mogu postavljati pitanja, a da ne budu prisutni u istoj prostoriji sa svjedokom, takođe će se uzeti u obzir potreba da se osigura zaštita svjedoku pod prijetnjom i ugroženog svjedoka. U Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH postoji posebna sudnica u kojoj je prostorija za saslušavanje svjedoka odvojena od ostatka sudnice gdje se nalaze ostali učesnici u postupku;
- Udaljavanje optuženog;
- Izuzeci od direktnog izvođenja dokaza;
- Ograničenje prava optuženog i njegovog branitelja da pregleda spise i dokumentaciju;
- U izuzetnim okolnostima, kada postoji opravdana bojazan da će se ozbiljno ugroziti lična sigurnost svjedoka ili njegove porodice ako se neki ili svi lični podaci svjedoka objelodane i da će ta opasnost postojati i nakon davanja iskaza svjedoka, sud može po službenoj dužnosti ili po prijedlogu stranaka ili branioca odlučiti da lični podaci svjedoka ostanu povjerljivi u trajanju za koje se odredi da je potrebno, a najviše 30 godina nakon što odluka postane pravosnažna;
- Saslušanje zaštićenog svjedoka - U izuzetnim okolnostima, kada postoji očigledna opasnost za ličnu sigurnost svjedoka ili njegove porodice i opasnost je tako ozbiljna da postoje opravdani razlozi za vjerovanje da nije moguće da se ta opasnost umanji nakon što je svjedok dao iskaz, ili je vjerovatno da će se opasnost povećati zbog davanja iskaza, sud može saslušati zaštićenog svjedoka u skladu sa odredbama zakona, pa će tada svjedok će biti poučen da se saslušava kao zaštićeni svjedok; da se njegov identitet neće otkriti nikome sem članovima vijeća i zapisničaru vijeća; da se neće lično pojaviti pred vijećem na bilo kojem saslušanju osim na saslušanju zaštićenog svjedoka; i nije obavezan odgovarati na pitanja koja mogu ukazati na njegov identitet ili identitet članova njegove porodice.

U Brčko distriktu BiH su tokom 2016. i 2017. godine potpisana dva protokola kojima se određuju subjekti i načini podrške žrtvama u krivičnom postupku, koje pružaju potpisnice, svaka u domenu svojih nadležnosti.

Riječ je o Protokolu o saradnji i postupanju u slučaju nasilja nad ženama i nasilja u porodici u Brčko distriktu BiH, koji su potpisali Tužilaštvo Brčko distrikta BiH, Policija Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH – Pododjeljenje za socijalnu

zaštitu, Odjeljenje za obrazovanje Brčko distrikta BiH, JZU Zdravstveni centar Brčko, Udruženje aktivnih žena „GENDER“ Brčko distrikta BiH, Udruženje BH novinari, Klub novinara „Bosanska Posavina“ u Brčko distriktu BiH, s ciljem pružanja kompletnije podrške žrtvi nasilja u porodici i osiguravanja održivog, sistematskog i adekvatnog načina reagovanja na nasilje u porodici u Brčko distriktu BiH.

Drugi protokol je Protokol o međusobnoj saradnji nadležnih institucija i fondacija u pružanju podrške svjedocima, žrtvama, uspostavljenom institucionalnom mrežom na području Brčko distrikta BiH, između tužilaštva Brčko distrikta BiH, Osnovnog suda Brčko distrikta BiH, Policije Brčko distrikta BiH, JZU Zdravstveni centar Brčko distrikta – Centar za mentalno zdravlje, Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Vlade Brčko distrikta BiH, Udruženje logoraša Brčko distrikta BiH, Udruženje porodica nestalih, nasilno odvedenih i ubijenih Hrvata Brčko distrikta, Udruženja porodica nestalih srpskih boraca i civila Brčko distrikta BiH, Udruženja porodica nestalih, nasilno odvedenih i ubijenih Bošnjaka Brčko distrkta, Udruženje građana „Vive žene“, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka, Udruženje građana „Medica“ Zenica. Cilj protokola je uspostavljanje institucionalne mreže s jasnim koracima i procedurama o postupanju kako bi žrtve i svjedoci imali jasna uputstva kome, kada i gdje se mogu obratiti za pomoć kao i kakve vrste podrške mogu očekivati od potpisnica. Potpisnici protokola su saglasni da usko sarađuju u pružanju podrške svjedocima/žrtvama u postupku svjedočenja, kao i pripreme za svjedočenje, tokom trajanja postupka i po njegovom okončanju, i da zajednički s mjesno nadležnim institucijama pružaju psiho-socijalnu, pravnu i drugu stručnu pomoć. Na osnovu potpisnica navedenih protokola može se zaključiti da se radi o državnim tijelima koji se finansiraju iz državnog budžeta, i nevladinim organizacijama, koje imaju drugačiji način finasiranja rada, od donacija, članirana i međunarodnih projekta i finansijera. U Tužilaštvu Brčko distrikta BiH ne postoji posebno odjeljenje za pružanje podrške svjedocima, ali u toku rada koristimo usluge i kapacitete Odjeljenja za podršku svjedocima Osnovnog suda Brčko distrikta BiH kada je potrebno pružiti podršku žrtvu nakon završene istrage i tokom glavnog pretresa, dok tokom istrage angažujemo psihologa zaposlenog u Policiji Brčko distrikta BiH. Na taj način se pruža kontinuirana podrška žrtvama od podnošenja krivične prijave, davanja iskaza tokom istrage, na glavnom pretresu i nakon sudskog postupka, upoznavanja sa pravima iz Zakona o krivičnom postupku (naknada troškova svjedoku, imovinsko pravni zahtjev), zatim Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, Zakona o socijalnoj zaštiti i drugih zakona koji predviđaju određena prava žrtvama. Tužilaštvo Brčko distrikta sarađuje i sa nadležnim državnim organima, JZU Zdravstveni centar Brčko distrikta – Centar za mentalno zdravlje, Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Vlade Brčko distrikta BiH, vezano za pružanje psihosocijalne i psihološke podrške žrtvama i osiguranje socijalne i materijalne podrške žrtvi i svjedoku, kao i sa sigurnim kućama Fondacije „Lara“ u Bijeljini i Prihvatnog centra „Duje“ u Doboju, koje obezbjeđuju besplatan smještaj za žrtve nasilja.

Profesionalne strukovne organizacije, međunarodne organizacije, nevladine organizacije bave se organizacijom seminara i edukacija za sudije, tužioce i stručne saradnike i policijske službenike, pa tako Centar za edukaciju sudija i tužilaca FBiH i RS, međunarodne organizacije poput OSCE, UN WOMAN, nevladine organizacije „Vive žene“ Tuzla i mnoge druge, tokom godine organizuju više edukacija i projekata na temu zaštite žrtava nasilja u porodici, trgovine ljudima, zaštite djece i maloljetnika u krivičnom postupku i drugih osjetljivih kategorija. Primjetno je da pojedini tužioci pohađaju više puta edukacije sa istim temama, pa se na taj način profilišu i specijalizuju za posebnu kategoriju žrtava, bilo da je riječ o maloljetnicima, žrtvama nasilja u porodici ili drugim zakonom zaštićenim žrtvama, a sve u cilju odgovarajućeg

osposobljavanja za njihov kontakt sa žrtvama i poštovanje stručnih standarda obavljanja poslova na obziran i stručan način.

Slijede dostupne informacije **kantona**:

U **Unsko-sanskom kantonu**, *Direktiva 2012/29/EU* Europskog parlamenta i Vijeća od 2012.o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava krivičnih djela, ali izmjenjena Okvirna odluka Vijeća 2001/220 nalažu hitnu izmjenu odredbi *de lege lata* u Bosni i Hercegovini. Prema članu 2 *Direktive 2012/29/EU,* koja se odnosi na definisanje pojma žrtve,razlikujemo primarnu žrtvu − ili žrtvu kao fizičku osobu koja je pretrpjela štetu, uključujući tjelesnu, psihološku ili emocionalnu štetu i ekonomski gubitak koji je izravno uzrokovan krivičnim djelom, i sekundarne žrtve − ili članove porodice žrtve (čija je smrt izravno uzrokovana krivičnim djelom) koji su pretrpjeli štetu kao posljedicu smrti te osobe. Upravo ova *Direktiva,* ali i drugi evropski dokumenti,kao i formiranje posebnog Komiteta o prevenciji zločina i tretmanu počinitelja, koji se posebno bavi pitanjima žrtava konvencionalnog zločina, zločina nasilja nad ljudima, zloupotrebe moći (ekonomske i političke), organiziranog kriminaliteta, diskriminacije i eksploatacije, obavezuju Bosnu i Hercegovinu na ove odredbe i one koji proizlaze iz evropskih pravnih normativa i standarda te da ih učini sastavnim dijelom svoje krivično-pravne regulative.

Predmet svjedočenja obuhvata krivični događaj iz prošlosti sa svim činjenicama o krivičnom djelu i izvršiocu, ali i o drugim važnim okolnostima. Zakonodvac u Bosni i Hercegovini nije predvidio i propisao posebnu zaštitu žrtava svjedoka, jer zakonodavstvo ne prepoznaje i ne priznaje status žrtve kao aktivnog sudionika u krivičnom postupku, čime je prava žrtava ograničio na prava svjedoka uslovljavajući pri tome primjenu mjera zaštite pristankom na svjedočenje u toku krivičnog postupka, što je opet sekundarna viktimizacija, kako svjedoka, tako i žrtava svjedoka u krivičnim postupcima. Mjere zaštite svjedoka i žrtava u Bosni i Hercegovini razvrstane su u: mjere osnovne policijske zaštite osoba i svjedoka, procesne mjere zaštite (tj. zaštita koja se sprovodi neposredno pred, u toku i poslije svjedočenja, odnosno sudskog procesa) i vanprocesnu zaštitu, odnosno zaštitu svjedoka putem programa zaštite svjedoka. U *Zakonu o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine* zaštićeni svjedok i njegova zaštita definirani su članom 91 kojim se nalaže da će se na položaj zaštićenog svjedoka u postupku pred sudom primjenjivati odredbe posebnog zakona (*Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka Bosne i Hercegovine*). *Zakon o krivičnom postupku* ne sadrži mjere zaštite svjedoka, ali su ovim zakonom određene obaveze svjedoka, načini pozivanja, saslušanja i ispitivanja svjedoka,dok su članom 240 *Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine* definirane kao kažnjive radnje odavanja identiteta zaštićenog svjedoka i za je njih propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina. Prema *Zakonu o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka*, zaštićeni ili svjedok pod prijetnjom je osoba čija je lična sigurnost, ili sigurnost njegove porodice, dovedena u opasnost zbog njegovog učešća u postupku, ili svjedok koji smatra da postoji razumna osnova za bojazan da bi takva opasnost vjerovatno proistekla kao posljedica njegovog svjedočenja.

Za razliku od zaštićenog svjedoka,ugroženi svjedok je onaj svjedok koji je ozbiljno fizički ili psihički traumatizovan okolnostima pod kojima je izvršeno krivično djelo (ili koji pati od ozbiljnih psihičkih poremećaja koji ga čine izuzetno osjetljivim, odnosno dijete i maloljetnik).

U početku je bitno naglasiti da krivičnopravni propisi Bosne i Hercegovine ne poznaju pojam "žrtve", već samo pojam "oštećenog". Pojam oštećenog u domaćem krivičnoprocesnom zakonodavstvu označava osobu čije je lično ili imovinsko pravo krivičnim djelom povrijeđeno

ili ugroženo. Sa aspekta pokretanja krivičnog postupka oštećeni ima pravo na prijavljivanje krivičnog djela. Prijava se podnosi tužitelju, usmeno ili pismeno. O usmenoj prijavi sastavit će se zapisnik, a ukoliko je prijava saopćena telefonom, sačinit će se službena zabilješka. Nakon podnošenja prijave krivičnog djela, zakonodavac nije predvidio obavezu onoga kome se prijava podnosi da prijavitelju pruži informacije o proceduri koja će uslijediti nakon podnošenja prijave u smislu obavještenje o njenoj ulozi u toj proceduri, o ulozi javnih organa i službama koje joj stoje na raspolaganju radi pružanja neophodne pomoći kao i o službama za pomoć žrtvama, o pravu žrtve na pravnu pomoć, o pravu da traži obeštećenje od učinitelja u okviru krivičnog postupka, o mjerama zaštite koje joj mogu biti pružene ako je njena sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba u opasnosti. Nakon razmatranja podnesene prijave tužilac donosi odluku u vidu naredbe o provođenju ili neprovođenju istrage. Ukoliko donese naredbu o neprovođenju istrage, Zakonom o krivičnom postupku F BiH propisana je obaveza tužioca da o tome obavijesti oštećenog u roku od tri dana, nakon čega oštećeni ima pravo podnijeti pritužbu uredu tužitelja u roku od osam dana. Pored navedenog tužilac nakon sprovedene istrage može donijeti naredbu o obustavi istrage, te u tom slučaju oštećeni ima ista prava kao i u slučaju donošenja naredbe o neprovođenju istrage.

Nadalje, Zakon o krivičnom postupku FBiH sadrži odredbe koje se odnose na poučavanje oštećenog o podnošenju prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva. Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku podnosi se tužitelju, odnosno sudu. Prijedlog se može podnijeti najkasnije do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije pred sudom. Ako oštećeni nije podnio prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku do potvrđivanja optužnice, bit će obaviješten da taj prijedlog može podnijeti do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije. Zakonodavac je propisao obavezu tužitelja i suda u vezi sa utvrđivanjem činjenica koje se odnose na imovinskopravni zahtjev na način da je tužilac dužan prikupiti dokaze o imovinskopravnom zahtjevu vezanom za krivično djelo, kao i obavezu tužioca odnosno suda da osumnjičenog odnosno optuženog ispitaju o činjenicama vezanim za prijedlog oštećenog.

U postupku optuženja prava oštećenog se vežu samo za pregovaranje o krivnji i povlačenje optužnice. Zakonom je tako propisana obaveza suda da prilikom razmatranja sporazuma o priznanju krivnje provjerava, između ostalog, i da li je oštećenom pružena mogućnost da se pred tužiocem izjasni o imovinskopravnom zahtjevu, pa je samim tim obaveza tužioca da se prije zaključenja sporazuma oštećeni izjasni o imovinskopravnom zahtjevu.

Sljedeće pravo oštećenog u ovoj fazi krivičnog postupka odnosi se na obavještavanje oštećenog u slučaju povlačenja optužnice od strane tužitelja kada se postupak obustavlja rješenjem. Rješenjem se takođe može odlučiti o pritvoru, nastalim troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtjevu. Protiv ovakvog rješenja žalba je dopuštena, jer osobe čija su prava povrijeđena uvijek imaju pravo podnijeti žalbu kada zakonom nije izričito navedeno da žalba nije dopuštena.

Kada su u pitanju prava oštećenog na glavnom pretresu proizilaze iz odredaba Zakona o krivičnom postupku FBiH koji propisuje obavezu sudije odnosno predsjednika vijeća da prije početka glavnog pretresa pouči oštećenog koji još nije podnio imovinskopravni zahtjev da ga može podnijeti do završetka glavnog pretresa, zatim daje oštećenom pravo na završnu riječ u vezi sa postavljenim imovinskopravnim zahtjevom, kao i o obavezi sudije odnosno predsjednika vijeća da po objavljivanju presude pored optuženog pouči i oštećenog o pravu na žalbu.

Zakon o krivičnom postupku FBiH predviđa zaštitu ličnog ili privatnog života oštećenih na glavnom pretresu od neprimjerenog publiciteta, pa je tako propisano da se radi zaštite ličnog ili intimnog života oštećenog može isključiti javnost za cio glavni pretres ili jedan njegov dio. Ovakvu odluku donosi sudija odnosno vijeće, po službenoj dužnosti ili po prijedlogu stranaka ili branitelja, ali uvijek po njihovom saslušanju.

Za saslušanje oštećenog kao svjedoka vrijede opća pravila o saslušanju svjedoka, s tim da se posebno vodi računa prilikom saslušanja posebne kategorije svjedoka, gdje se prije svega misli na saslušanje maloljetne osobe, naročito ako je ona oštećena krivičnim djelom. U tom slučaju postupit će se obazrivo da saslušanje ne bi štetno utjecalo na saslušanje maloljetnika, a ako je potrebno saslušanje maloljetne osobe izvršit će se uz pomoć psihologa, pedagoga ili druge stručne osobe.

ZKP FBiH nadalje propisuje da oštećenog nije dozvoljeno ispitivati o njegovom seksualnom životu prije izvršenog krivičnog djela, a ako je takvo ispitivanje obavljeno - na takvom iskazu ne može se zasnivati sudska odluka.

Svjedok se, s obzirom na životnu dob, tjelesno i duševno stanje ili druge opravdane interese, može saslušati putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka na način da mu stranke i branitelj mogu postavljati pitanja bez prisustva u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Za potrebe takvog ispitivanja može se odrediti stručna osoba.

Članom 279. ZKP FBiH predviđena su posebna pravila o dokazima u slučajevima seksualnih delikata, gdje je između ostalog propisano da oštećenog krivičnim djelom nije dopušteno ispitivati o njegovom spolnom životu prije počinjenog krivičnog djela koji je predmet postupka. Niti jedan dokaz koji se iznosi da bi pokazao ranije spolno iskustvo, ponašanje ili spolnu orijentaciju oštećenog neće se prihvatiti.

Izuzev navedenih odredaba koje se odnose na maloljetne oštećene i na žrtve tzv. seksualnih delikata, Zakon o krivičnom postupku BiH ne sadrži posebne odredbe o drugim kategorijama posebno osjetljivih žrtava krivičnih djela. Međutim, njihovi interesi zaštićeni su Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka u F BiH. U smislu tog zakona svjedok pod prijetnjom je onaj čija je lična sigurnost ili sigurnost njegove porodice dovedena u opasnost zbog njegovog učešća u postupku, kao rezulatat prijetnji, zastrašivanja ili sličnih radnji koje su vezane za njegovo svjedočenje, ili svjedok koji smatra da postoji razuman osnov za bojazan da bi takva opasnost vjerovatno proistekla kao posljedica njegovog svjedočenja. Ugroženi svjedok je onaj svjedok koji je ozbiljno fizički ili psihički traumatiziran okolnostima pod kojima je izvršeno krivično djelo ili koji pati od ozbiljnih psihičkih poremećaja koji ga čine izuzetno osjetljivim, odnosno dijete i maloljetnik.

Svojstvo ugroženog svjedoka utvrđuje sud rješenjem, a mjere zaštite mogu se primijeniti samo uz saglasnost svjedoka. Ove mjere se odnose na osiguranje psihološke, socijalne i stručne pomoći uključujući i prisustvo odgovarajućih stručnih osoba prilikom ispitivanja ili saslušanja, ali pod uslovom da postoji saglasnost svjedoka i bez objavljivanja bilo kakvih ličnih podataka o svjedoku. Pored pomenutih mjera zaštite svjedoka, ove mjere se odnose i na saslušanje ugroženog svjedoka u najskorije moguće vrijeme i drugačijim redoslijedom od onog koji je propisan Zakonom o krivičnom postupku BiH, kontroliranje u odgovarajućoj mjeri od strane sudije odnosno predsjednika vijeća, načina ispitivanja ugroženog svjedoka u cilju njegove zaštite od uznemiravanja i zbunjivanja, a u izuzetnim okolnostima, ako Sud utvrdi da je to u najboljem interesu svjedoka, uz saglasnost stranaka i branitelja, svjedok se može saslušati na

način što će mu sud direktno postavljati pitanja u ime stranaka i branitelja, svjedočenje ugroženog svjedoka putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka na način na koji stranke i branitelj mogu postavljati pitanja a da ne budu prisutni u istoj prostoriji sa svjedokom, udaljavanje optuženog iz sudnice kada postoji opravdana bojazan da će prisustvo optuženog utjecati na sposobnost svjedoka da svjedoči potpuno i tačno i čitanje zapisnika o iskazima ugroženog svjedoka datim u istrazi i korištenje kao dokaza na glavnom pretresu.

Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka pružen je širi i potpuniji katalog mjera zaštite ove kategorije svjedoka, međutim potrebno je napomenuti da je mogućnost zaštite lične sigurnosti kako žrtava krivičnih djela, tako i sigurnosti njihove porodice, pruženo samo pod uslovom ako su žrtve istovremeno i svjedoci.

Zakon o krivičnom postupku ne sadrži posebnu odredbu kojom obavezuje sud, tužilaštvo i druge organe da pouče žrtvu o mjerama zaštite svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, međutim ova obaveza je predviđena Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka u kojem se kaže da će sud, tužitelj i drugi organi koji učestvuju u krivičnom postupku po službenoj dužnosti poučiti svjedoka pod prijetnjom ili ugroženog svjedoka o mjerama zaštite svjedoka predviđenim ovim zakonom.

U pogledu obima prava na žalbu oštećeni kao sporedni krivičnoprocesni subjekt ima ograničeno pravo ulaganja žalbe na presudu. ZKP FBiH tako propisuje da oštećeni ima pravo pobijanje sudske odluke zbog: odluke suda o troškovima krivičnog postupka i odluke o imovinskopravnom zahtjevu.

Specijalističke obuke na temu kako postupati sa žrtvama u BiH uglavnom organiziraju Centri za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH i RS u suradnji sa međunarodnim organizacijama. Bitno je naglasiti da se na temu pružanja podrške žrtvama vrlo često organiziraju edukacije za tužioce, stručne sradnike i policijske službenike koji dolaze u kontakt sa žrtvama, a sve s ciljem unaprijeđenja njihove tehnike i pristupa žrtvama i potencijalnim svjedocima u predmetima ratnih zločina, seksualnog nasilja, maloljetničke delikvencije i drugih krivičnih djela.

Sistemska edukacija sudija i tužilaca predstavlja obavezu Bosne i Hercegovine, kojom se osigurava efikasno provođenje kompleksne reforme pravnog sistema: primjena ključnih novih zakona u oblasti materijalnog i procesnog prava, obaveza primjene međunarodnih standarda i normi, izbor sudija i tužilaca i organizacija sudskog i tužilačkog sistema. Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine (u nastavku: Centar) osnovan je Zakonom o Centru za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 24/02, 40/02, 59/02 i 21/03). Centar je, u skladu sa Zakonom, javna ustanova sa posebnim ciljem. Cilj Centra je da, pod nadzorom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, osigura da se programi edukacije za sudije i tužioce utvrđuju i provode u smislu kriterija otvorenosti, stručnosti i nepristrasnosti, koji čine sastavni dio obavljanja sudske i tužilačke djelatnosti. Centrom rukovodi direktor Centra. Unutrašnju organizaciju Centra čine dva odsjeka: Odsjek za programske i edukativne poslove i Odsjek za finansijske, pravne i opće poslove. Centar treba da osigura stručno usavršavanje u oblasti tumačenja i primjene materijalnih i procesnih zakona, etičkih standarda, najnovijih naučnih i stručnih dostignuća u oblasti prava, sudske i tužilačke prakse drugih zemalja, te u drugim oblastima koje odredi Upravni odbor Centra.

U **Posavskom kantonu**, u Zakonu o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine zaštićeni svjedok i njegova zaštita definirani su članom 91 kojim se nalaže da će se na položaj zaštićenog

svjedoka u postupku pred sudom primjenjivati odredbe posebnog zakona (Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka Bosne i Hercegovine). Zakon o krivičnom postupku ne sadrži mjere zaštite svjedoka, ali su ovim zakonom određene obaveze svjedoka, načini pozivanja, saslušanja i ispitivanja svjedoka,dok su članom 240 Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine definirane kao kažnjive radnje odavanja identiteta zaštićenog svjedoka i za je njih propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina. Prema Zakonu o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, zaštićeni ili svjedok pod prijetnjom je osoba čija je lična sigurnost, ili sigurnost njegove porodice, dovedena u opasnost zbog njegovog učešća u postupku, ili svjedok koji smatra da postoji razumna osnova za bojazan da bi takva opasnost vjerovatno proistekla kao posljedica njegovog svjedočenja.

Specijalističke obuke na temu kako postupati sa žrtvama u BiH uglavnom organiziraju Centri za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH i RS u suradnji sa međunarodnim organizacijama. Bitno je naglasiti da se na temu pružanja podrške žrtvama vrlo često organiziraju edukacije za tužioce, stručne sradnike i policijske službenike koji dolaze u kontakt sa žrtvama, a sve s ciljem unaprijeđenja njihove tehnike i pristupa žrtvama i potencijalnim svjedocima u predmetima ratnih zločina, seksualnog nasilja, maloljetničke delikvencije i drugih krivičnih djela.

Sistemska edukacija sudija i tužilaca predstavlja obavezu Bosne i Hercegovine, kojom se osigurava efikasno provođenje kompleksne reforme pravnog sistema: primjena ključnih novih zakona u oblasti materijalnog i procesnog prava, obaveza primjene međunarodnih standarda i normi, izbor sudija i tužilaca i organizacija sudskog i tužilačkog sistema. Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine (u nastavku: Centar) osnovan je Zakonom o Centru za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 24/02, 40/02, 59/02 i 21/03).

U **Tuzlanskom kantonu**, prava žrtava u kaznenom postupku možemo podijeliti na osnovna prava koja imaju sve žrtve svih kaznenih djela i ona koja imaju određene kategorije žrtava ili žrtve određenih kaznenih djela.

Prava koja imaju sve žrtve bez obzira na težinu kaznenog djela i osobna svojstva žrtve su pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela, pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik te druga prava određena zakonom.

Posebna prava žrtava kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od 5 ili više godina su, uz gore navedena prava, pravo na savjetnika na teret proračunskih sredstava prije davanja iskaza u kaznenom postupku kao i pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva ako trpi teža psihofizička oštećenja ili teže posljedice kaznenog djela, te pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete iz državnog fonda pod uslovima i na način uređen posebnim zakonom.

Prava djeteta ili maloljetnika žrtve kaznenog djela su, uz sva već navedena prava, pravo na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava, pravo na tajnost osobnih podataka i pravo na isključenje javnosti.

Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i rodoskrvnuća ima dodatna prava da prije ispitivanja razgovara sa savjetnikom na teret proračunskih sredstava, da je u policiji i tužilaštvu ispituje osoba istog spola, pravo uskratiti odgovor na pitanja koja se odnose na strogo osobni život te pravo zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja.

Oštećenik ima pravo tražiti naknadu štete od počinitelja i/ili države tj. pravo postaviti imovinskopravni zahtjev, te pravo na naknadu troškova postupka. Imovinskopravni zahtjev može se podnijeti tijekom kaznenog postupka do završetka glavne rasprave ili, odvojeno od kaznenog postupka, u građanskoj parnici.

U **Zeničko-dobojskom kantonu**, u sudskoj praksi i krivičnopravnim propisima žrtve svih krivičnih djela bez obzira na lične karakteristike imaju jednaka prava, zaštitu i podršku. Zaštitu žrtva može tražiti prije, tokom i nakon svjedočenja, a o tome može razgovarati s istražiteljem, tužiocem ili stručnom osobom iz Odjela za podršku svjedocima na sudu.

U BiH postoji zakonski okvir kojim se uređuju mjere zaštite svjedoka.

Zaštita svjedoka posebno je regulirana zakonima na državnom i entitetskim nivoima.

To su zakoni:

- *Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka (*zakon je donesen 2003. godine i usvojen na nivou BiH, entiteta i Distrikta Brčko);
- *Zakon o programu zaštite svjedoka;*
- *Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku*;
- *Zakon o zaštiti od nasilja u porodici;*
- *Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine;*
- *Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka* propisuje stepen zaštite koji uključuje mjere psihološke podrške svjedoku, kao i zaštite identiteta i privatnosti putem različitih mjera: svjedočenje video-linkom, ne otkrivanje identiteta svjedoka, svjedočenje bez prisustva optuženog, distorzija glasa itd.

Svjedok može dobiti jedan od tri statusa: ugroženi svjedok, zaštićeni svjedok, svjedok pod prijetnjom.

Zakon o programu zaštite svjedoka podrazumijeva fizičku zaštitu, smještaj u sigurne kuće, promjenu identiteta, čuvanje identiteta.

Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku se propisuju posebna pravila postupanja prema djeci i maloljetnim osobama koje su žrtve ili svjedoci, zatim djeci koja su u sukobu sa zakonom, tako da sudovi, tužilaštva, ovlaštene službene osobe, uključujući organe starateljstva, porodice, škole, institucije na svim nivoima društvene zajednice, postupaju bez diskriminacije, unapređujući osjećaj dostojanstva i lične vrijednosti djeteta, uzimajući u obzir najbolji interes djeteta, njegov uzrast, njegovo pravo na život, opstanak i razvoj, omogućavajući da dijete u skladu sa svojom zrelošću izrazi svoje mišljenje o svim pitanjima koja se na njega odnose.

Svi svjedoci/žrtve imaju jednak tretman na općinskim, kantonalnim i državnom sudu. Razlike postoje samo u tehničkim mogućnostima.

Podrška žrtvama u zemlji je organizirana i prisutna kroz rad državnih institucija, nevladinih organizacija i kroz institucionalnu mrežu nastalu kao rezultat njihove međusobne saradnje.

Na sudovima i tužilaštvima u BiH, kroz rad stručnih savjetnika/saradnika Odjela za podršku svjedocima/žrtvama, sve žrtve bez obzira na vrstu krivičnog djela, stepen doživljene traume,

dob, spol imaju stručnu pomoć i podršku psihologa (negdje socijalnih radnika) prije, tokom i nakon svjedočenja. Odjeli za podršku svjedocima, na sudovima imaju adaptiran prostor (sobu) namijenjenu samo svjedocima, za pripremu svjedoka za svjedočenje, gdje se obavlja intervju i procjena potreba svjedoka vodeći računa o zaštiti privatnosti, odvojeno od svih ostalih učesnika sudskog postupka. Podrška žrtvama se ogleda u psihološkoj pomoći (sprječavanje retraumatizacije prilikom svjedočenja, savjetovanje za suočavanje sa simptomima straha, tuge, zabrinutosti, stresa), zatim emotivna podrška (iskazivanje pažnje, poštovanja, ohrabrivanje, motivisanje za svjedočenje, neutralisanje negativnih emocija), informativna podrška (davanje informacija o načinu odvijanja sudskog postupka, pomoć pri ostvarivanju prava koja se odnose na imovinsko-pravni zahtjev, naknadu štete za oštećene).

Podrška žrtvama se ostvaruje kroz kontinuiranu saradnju stručnih saradnika tužilaštva i suda. Takođe nakon što se završi sudski postupak, žrtve nisu „prepuštene same sebi“, već ukoliko postoji potreba za dodatnim psihološkim intervencijama, upućuju se na psihoterapiju, u centar za mentalno zdravlje, ili na druge resurse institucionalne mreže.

Širom Bosne i Hercegovine uspostavljene su multidisciplinirane institucionalne mreže s ciljem da svaka preživjela žrtva i svjedok imaju odgovarajuću podršku i pomoć prije, tokom i nakon svjedočenja, dok god za to postoji potreba i bez obzira na mjesto boravka. Ove mreže čine stručnjaci iz institucija sudova, tužilaštava, policije, centara za socijalni rad, zdravstvenih ustanova, domova zdravlja, a time i centara za mentalno zdravlje, te nevladinih organizacija koje se kontinuirano bave različitim vrstama podrške i pomoći svjedocima i žrtvama. Podrška i pomoć uključuje logističku, medicinsku, psihosocijalnu i pravnu pomoć, te pružanje informacija o zaštiti osnovnih prava vezanih za svjedočenje i ostvarivanje naknade štete putem imovinsko-pravnog zahtjeva, kao i psihološku, socijalnu, zdravstvenu i druge vidove podrške i zaštite. Tako udruženim i usklađenim radom kroz institucionalnu mrežu resursi su dostupniji za preživjele žrtve i svjedoke. U Bosni i Hercegovini je uspostavljeno i osnaženo 15 institucionalnih mreža podrške žrtvama i svjedocima u predmetima ratnih zločina, seksualnog nasilja i drugih krivičnih djela (nasilja u porodici i trgovine ljudima) u kantonima i regijama, kako slijedi: Zeničko-dobojski kanton, Tuzlanski kanton, Unsko-sanski kanton, Srednjobosanski kanton, Hercegovačko-neretvanski kanton, Kanton 10, Bosanskopodrinjski kanton, Posavski kanton, Sarajevski kanton, Banja Luka, Istočno Sarajevo, Doboj, Trebinje, Distrikt Brčko i Bijeljina.

Službenici i nadležni organi koji rade sa žrtvama dodatno se obučavaju i usavršavaju kada je riječ o postupanju sa žrtvama i to iz oblasti koje se odnose na traumu, razumijevanje uticaja traume, posljedice traume, prepoznavanje simptoma PTSP-a, zatim šta je to psihološka procjena i podrška za žrtve, krizne intervencije, razumijevanje i prepoznavanje simptoma hroničnog stresa. Obuka je organizirana tako da putem seminara i edukacija službenici dobijaju stručna znanja iz pomenutih oblasti od strane odabranih stručnih predavača (psihologa, psihoterapeuta, neuropsihijatara, socijalnih radnika) s ciljem razvijanja senzibiliziranog pristupa žrtvi i boljem razumijevanju njihovih potreba. Poseban naglasak se stavlja na to da je za rad sa maloljetnim žrtvama, dodatna edukacija obavezna i neophodna i to na način da sa maloljetnim žrtvama i djecom mogu raditi samo oni službenici koji su prošli potrebnu edukaciju za rad sa djecom i maloljetnicima.

Bitno je istaći da stručni savjetnici/saradnici za podršku svjedocima (psiholozi, socijalni radnici) koji djeluju pri sudovima i tužilaštvima Bosne i Hercegovine su završili dvogodišnju specijalističku edukaciju pod nazivom „Psihološki pristup djeci i maloljetnicima u krivičnom postupku“ u trajanju od 300 sati teorijske i praktične obuke. Na taj način su obučeni i

certificirani za rad sa tom osjetljivom kategorijom žrtava, s ciljem unapređenja položaja žrtava i boljeg funkcionisanja pravosudnog sistema u BiH. Pomenuta edukacija je realizovana u okviru projekta „Jačanje institucionalnih kapaciteta za unapređenje psihosocijalne podrške djeci u krivičnom postupku“, uz podršku UNICEF-a, Vlade Švicarske i Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (Sida). Implementacija projekta je ostvarena od strane Društva psihologa Federacije BiH, Društva psihologa Republike Srpske i Brčko distrikta uz podršku Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine.

Ostale obuke i edukacije se ostvaruju na više načina, putem projekata nevladinog sektora, putem Centra za edukaciju sudija i tužilaca, te zahvaljujući podršci i projektima UNHCR-a, UNDP-a i OSCE-a.

Bitno je reći da menadžment pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini gaji tu svijest o važnosti edukacija, te podržava i podstiče stalni profesionalni razvoj zaposlenika koji su izloženi direktnom radu s preživjelim žrtvama/svjedocima.

Obuka policijskih službenika Uprave policije Ministarstva za unutrašnje poslove **Bosansko-podrinjskog kantona Goražd**e u vezi sa pravima žrtava svih krivičnih djela, zaštiti, podršci i pomoći žrtvi vrši se na način da policijski službenici prisustvuju edukacijama koje organizuju druge agencije za provedbu zakona, Centar za edukaciju sudija i tužilaca, vladine i nevladine organizacije, a zatim stečeno znanje putem internih edukacija prenose na druge policijske službenike.

U **Srednjebosanskom kantonu,** odredbama člana 21. tačka h) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) propisano je da je "oštećeni" osoba kojoj je osobno ili imovinsko pravo krivičnim djelom povrijeđeno ili ugroženo. Oštećeni ima pravo sudjelovati u procesu, podnositi prigovor na odluku o obustavi ili neprovođenju istrage, pravo podnositi imovinskopravni zahtjev kao i pravo na naknadu nužnih izdataka sebe i svog branitelja.

Kanton Sarajevo nema nadležnost da reguliše pitanja koja su regulisana federalnim propisima (Zakon o krivičnom postupku FBiH).

96. Dostavite sveobuhvatan i konsolidirani odgovor na pitanje 430 za sve nivoe, i navedite relevantne propise na entitetskom nivou.

U **Bosni i Hercegovini** *Zakon o krivičnom postupku BiH* sadrži odredbe koje se tiču ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva koji se odnosi na naknadu štete, povrat stvari ili poništenje određenog pravnog posla. Rješavanje imovinsko-pravnog zahtjeva u kaznenom postupku (za bilo koje krivično djelo) predstavlja rješavanje građanske stvari istovremeno sa kaznenom stvari.

U ZKP BiH članku 193. (Predmet imovinskopravnog zahtjeva) propisano je da će se imovinskopravni zahtjev koji je nastao usljed učinjenja svakog kaznenog djela raspravit na prijedlog ovlaštene osobe u kaznenom postupku ako se time ne bi znatno odugovlačio ovaj postupak. Imovinskopravni zahtjev može se odnositi na naknadu štete, povrat stvari ili poništavanje određenog pravnog posla. Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku može podnijeti osoba koja je ovlaštena da takav zahtjev ostvaruje u parničnom postupku (članak 194. ZKP BiH).

Oštećeni kome je kaznenim djelom nanijeta šteta, umjesto da tužbom pokrene parnični postupak protiv optuženog da bi tu štetu nadoknadio, može naknadu štete da ostvari i u kaznenom postupku, podnošenjem imovinskopravnog zahtjeva, dakle jednostavnije, jeftinije i brže.

Dosuđenje imovinsko-pravnog zahtjeva u cjelini ili djelomično moguće je ukoliko su ispunjena dva uvjeta: a) da je sud izrekao presudu kojom se optuženi oglašava krivim i b) da podaci pružaju dovoljno osnova za presuđenje imovinsko-pravnog zahtjeva. Ukoliko sud donese neku drugu presudu (oslobađajuću ili presudu kojom se optužba odbija), zahtjev se ne može dosuditi. U oba slučaja razlog je formalan i jednostavan, imovinsko-pravni zahtjev se može dosuditi samo uz presudu kojom se optuženi oglašava krivim. Ako sud ne donese osuđujuću, već oslobađajuću presudu, presudu kojom se optužba odbija ili rješenje o obustavljanju postupka, mora oštećenog sa imovinsko-pravnim zahtjevom da uputi na parnicu.

Podnošenje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku nije obavezno, pa ovlaštena osoba može da bira da li će imovinskopravni zahtjev rješavati u parnici ili u kaznenom postupku. Pri tome, može da mijenja svoju odluku. Tako, ako je ovlaštena osoba zahtjev podnijela u kaznenom postupku, pa do završetka glavnog pretresa od njega odustane, zahtjev može da postavi u parničnom postupku, s tim što više ne može da ga ponovi u kaznenom postupku.

Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći (Sl. gl. BiH broj:83/16) propisuje oblike ostvarivanja besplatne pravne pomoći, subjekte za pružanje i korisnike besplatne pravne pomoći, uvjete i način za ostvarivanje, finansiranje i kontrolu pružanja besplatne pravne pomoći pred organima i institucijama Bosne i Hercegovine, kao i nadzor nad provođenjem ovog zakona.

Shodno ovom zakonu u sastavu Ministarstva pravde BiH uspostavljen je Ured za pružanje besplatne pravne pomoći Bosne i Hercegovine koji je nadležni organ za pružanje besplatne pravne pomoći pred organima i institucijama Bosne i Hercegovine.

Zakonom o pružanju besplatne pravne pomoći je propisano da pravo na besplatnu pravnu pomoć pod uvjetima propisanim ovim zakonom imaju sve osobe bez diskriminacije po bilo kom osnovu sukladno Zakonu o zabrani diskriminacije BiH.

U članu 25. stav (3) Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći posebno je navedeno da državni službenici Ureda, imaju pravo zastupati u krivičnom postupku lica oštećena krivičnim djelom u cilju ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva.

Zakon o krivičnom postupku **Federacije BiH** („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) propisuje mogućnost obeštećenja žrtve u okviru krivičnog postupka na temelju podnošenja imovinskopravnog zahtjeva. Ukoliko sud u okviru postupka ne odluči po zahtjevu žrtve, oštećeni se upućuje na pokretanje parničnog postupka, a visinu naknade štete utvrđuje sud u svakom konkretnom slučaju u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list RBiH“ br. 2/92, 13/93 i 13/94 i „Službene novine Federacije BiH“ br. 29/03 i 42/11).

Кривичним закоником **Републике Српске** прописано је кривично дјело „Злостављање, мучење и друго нељудско и понижавајуће поступање“ (члан 149.)

Законом о кривичном поступку Републике Српске је прописано да ће се имовинскоправни захтјев који је настао усљед извршења кривичног дјела расправити на приједлог овлаштених лица у кривичном поступку, ако се не би одуговлачио поступак. Суд може упутити оштећеног да свој имовинскоправни захтјев оствари у поступку медијације или у парничном поступку у складу са одредбама Закона о парничном поступку Републике Српске. Износ одштете се утврђује у сваком конкретном случају у зависности од доказа. Законом о облигационим односима прописано је да када је ствар уништена или оштећена кривичним дјелом са умишљајем, суд може одредити висину накнаде према вриједности коју је ствар имала за оштећеника (члан 189.). Такође, је прописано да право на правичну накнаду због претрпљених душевних болова има лице које је преваром, принудом или злоупотребом неког односа подређености или зависности наведено на кажњиву обљубу или кажњиву блудну радњу, као и лице према коме је извршено неко друго кривичног дјело против достојанства личности и морала (члан 202.).

U skladu sa članom 14. Konvencije Ujedinjenih nacija protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka u **Brčko distriktu BiH** je omogućeno da žrtve torture dobiju adekvatnu satisfakciju kroz primjenu odredbi Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine(„Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/09, 52/10 i 27/14), i u skladu sa odredbama člana 200. i člana 201. preuzetog Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ, broj 29/78), Članom 200. navedenog zakona propisano je da za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu (stav 1), te da će prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom (stav 2.).

Članom 201 Zakona propisano je da u slučaju smrti nekog lica, sud može dosuditi članovima njegove uže porodice (bračni drug, deca i roditelji) pravičnu novčanu naknadu za njihove duševne bolove (stav 1), da se takva naknada može dosuditi i braći i sestrama ako je između njih i umrlog postojala trajnija zajednica života (stav 2), da u slučaju naročito teškog invaliditeta nekog lica, sud može dosuditi njegovom bračnom drugu, deci i roditeljima pravičnu novčanu naknadu za njihove duševne bolove (stav 3), te da se naknada iz st. 1 i 3 ovog člana može dosuditi i vanbračnom drugu, ako je između njega i umrlog, odnosno povređenog postojala trajnija zajednica života (stav 4).

Radi ujednačavanja sudske prakse u primjeni navedenih odredbi Zakona o obligacionim odnosima na sjednici Građansko-privredno-upravnog odjeljenja Apelacionog suda Brčko distrikta BiH su doneseni Orjentacioni kriterijumi za utvrđivanje pravične naknade nematerijalne štete pod brojem 097-0-Su-16-000250 od 01.04.2016. godine. Navedeni kriterijumi ne predstavljaju formulu koja se automatizmom primjenjuje, već se cijene sve okolnosti konkretnog slučaja. Orijentacioni kriterijumi su sljedeći:

FIZIČKI BOLOVI

Orijentacioni kriteriji i iznos za utvrđivanje visine naknade za fizičke bolove (po danima):

- Jaki bolovi orijentaciono 70,00 BAM

- Srednji bolovi orijentaciono 40,00 BAM
- Slabi bolovi orijentaciono 10,00 BAM

Kod utvrđivanja iznosa naknade treba imati na umu da su trajanje i jačina fizičkih bolova dva naročito važna elementa za dosuđivanje pravične novčane naknade, ali sud mora voditi računa i o drugim okolnostima slučaja.

Pri tome, nelagodnosti u toku liječenja (npr. kraća nesvjestica, hospitalizacija, vezanost za krevet, razne vrste imobilizacija i fiksacija, rentgensko snimanje, broj operacija, infuzija, transfuzija, injekcije, previjanje rana, odstranjenje šavova, upotreba invalidskih kolica, bolovanje, posjećivanje ambulante, fizioterapija, trajanje rehabilitacionog postupka i sl.) koje trpi oštećeni razmatraju se u okviru naknade za fizički bol.

Kada će i pod kojim uslovima pojedina od navedenih nelagodnosti prerasti u kakav drugi samostalni oblik nematerijalne štete (npr. duševni bolovi zbog smanjenja životne aktivnosti) treba cijeniti uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja.

Nematerijalna šteta koja se u određenom obliku trajno ili trajnije ispoljava predstavlja jednu štetu, pa se određuje jedan iznos naknade uzimajući u obzir trajanje te štete do donošenja presude i njeno trajanje u budućnosti.

Naknadu za buduću nematerijalnu štetu sud može dosuditi u smislu člana 200. Zakona o obligacionim odnosima i kad se štetne posljedice u psihi oštećenika još nisu ispoljile ako je izvjesno da će te posljedice nastati u budućnosti.

STRAH

- Veoma jakog intenziteta orijentaciono 70,00 BAM po danu
- Jakog intenziteta orijentaciono 60,00 BAM po danu
- Srednjeg intenziteta orijentaciono 30,00 BAM po danu
- Slabog intenziteta orijentaciono 5,00 BAM po danu

Visina naknade štete u većim ili manjim iznosima u odnosu na gore postavljene vrijednosti određuje se kao i kod fizičkih bolova, odnosno po članu 200. ZOO, imajući u vidu i sve ostale okolnosti konkretnog slučaja.

Pravična novčana naknada za pretrpljeni strah dosuđuje se ako okolnosti slučaja, a naročito trajanje i jačina straha, to opravdavaju.

DUŠEVNI BOLOVI ZBOG SMANJENJA ŽIVOTNE AKTIVNOSTI

- do 30% orijentaciono 5.000,00 BAM za svakih 10%
- do 50% orijentaciono 6.000,00 BAM za svakih 10%
- preko 50% orijentaciono 7.000,00 BAM za svakih 10%.

Korekcija naknade moguća je prema obimu i težini utvrđenih trajnih posljedica, a kao dodatne kriterije, treba cijeniti životnu dob, zanimanje oštećenog i slično.

Ovaj oblik štete je u pravilu trajnog karaktera, ali novčana naknada se može dosuditi i kod

smanjenja životne aktivnosti privremeno, ako je ječeg intenziteta i dužeg trajanja, ali ako to posebne okolnosti opravdavaju.

DUŠEVNI BOLOVI ZBOG NARUŽENOSTI

- Za lakše stepene naruženosti koji se nalaze na granici estetskog oštećenja i to u slučajuda se isti nalazi na veoma vidnom dijelu tijela i da se lako uočava orijentaciono 2.000,00 BAM;
- Za srednje oblike naruženosti, imajući u vidu godine života, pol i lokalitet oštećenja orijentaciono 4.000,00 BAM;
- Za jake oblike naruženosti koji izazivaju žaljenje okoline orijentaciono 6.000,00 BAM Za najteže oblike naruženosti (sljepoća, gubitak ekstremiteta, izmjenu fizionomije oštećenog zbog izuzetno velikih ožiljaka i sl.) orijentaciono 9.000,00 BAM.

Korekcija naknade moguća je zavisno od životne dobi, zanimanja oštećenog, lokacije povrede i sl. Pol oštećenog, sam po sebi, ne utiče na visinu naknade po ovom osnovu.

DUŠEVNI BOLOVI ZBOG SMRTI BLISKOG SRODNIKA
(bračni i vanbračni partner/supružnik, dijete, gubitak ploda, roditelji, braća i sestre)

- Za slučaj smrti bračnog i vanbračnog partnera/suprižnika i djeteta orijentaciono 20.000,00 BAM;
- Za slučaj gubitka ploda roditeljima /zavisno od starosti ploda I ev. gubitka reproduktivne sposobnosti/ orijentaciono od 7.000,00 do 20.000,00 BAM;
- Za slučaj smrti roditelja orijentaciono 20.000,00 BAM;
- Za slučaj smrti brata ili sestre orijentaciono 7.000,00 BAM.

Pravična novčana naknada za duševne bolove djeteta zbog smrti roditelja predstavlja naknadu kako za bol izazvanu samim saznanjem za smrt, tako I za sve kasnije bolove koje trpi dijete zbog gubitka roditelja – ljubavi, njege I pažnje koju bi mu roditelj pružao, pa pripada djetetu koje zbog uzrasta nije moglo osjetiti bol zbog same smrti roditelja, jer je u pitanju naknada za jednistveni oblik nematerijalne štete.

NAKNADA ŠTETE ZBOG NEOPRAVDANE OSUDE ILI NEOSNOVANOG LIŠENJA SLOBODE (PRITVARANJA) I IZREČENIH MJERA ZABRANE
orijentaciono 100,00 BAM po danu

Kod ocjene visine naknade prouzrokovane nematerijalne štete zbog neopravdane osude ili neosnovanog lišenja sloboda (pritvaranja), u pravilu, kao osnovni parametar treba uzeti vrijeme provedeno na izdržavanju zatvorske kazne, odnosno vrijeme provedeno u pritvoru i to na način da se orijentaciono za jedan dan dosuđuje 100,00 BAM (analogno zamjenskoj novčanoj kazni za jedan dan zatvora/pritvora), s tim da na visinu naknade štete (odnosno na to da li će ista biti odmjerena ispod ili iznad iznosa od 100,00 BAM i koliko ispod/iznad) utiču i sve druge okolnosti slučaja (npr. krivično djelo koje je oštećenom stavljeno na teret, raniju osuđivanost, društveni status u zajednici prije i poslije izdržavanja lišenja slobode, uticaj lišenja slobode na zdravstveno stanje, okolnosti vezane za porodicu i slično).

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Sveobuhvatan i konsolidirani odgovor na pitanje 430 nije u nadležnosti Ministarstva pravosuđa i uprave **Županije Posavske**.

Sveobuhvatan i konsolidirani odgovor na pitanje 430 nije u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova **Tuzlanskog kantona**.

Sveobuhvatan i konsolidirani odgovor na pitanje 430 nije u nadležnosti Ministarstva za pravosuđe i upravu **Zeničko-dobojskom kantonu**.

Prema informacijama sa kojima raspolaže Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona žrtvama torture je omogućeno da u praničnom postupku pred nadležnim sudovima dobiju obeštećenje prema pravilima Zakonima o obligacionim odnosima. Što se tiče strateškog okvira prema informacijama sa kojima raspolaže Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona ne postoji sveobuhvatan strateški okvir na području kantona. Što se tiče visine naknada one se određuju za svaki pojedinačni slučaj posebno prema Orjentacionim kriterijima Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine o iznosima za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete od 27.01.2016. godine. (vidi link: https://vsud-fbih.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=60774).

Odgovor na ovo pitanje nije u nadležnosti **Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.**

Srednjobosanski kanton
N/a

Hercegovačko-neretvanski kanton nije nadležan za oblast obuhvaćenu pitanjem.

III. POŠTIVANJE I ZAŠTITA MANJINA I KULTURNIH PRAVA

97. (432) Dostavite informacije o ustavnim odredbama za zaštitu manjina na entitetskom i kantonalnom nivou, te u Brčko distriktu. Dostavite informacije o institucionalnom okviru unutar izvršnih vlasti (koje ministarstvo se bavi ovim pitanjem na svakom nivou vlasti?). Navedite diskriminatorne odredbe o pasivnom biračkom pravu pripadnika manjina.

U Aneksu Ustava **Federacije Bosne i Hercegovin**e jedan od Instrumenata za zaštitu ljudskih prava koji imaju pravnu snagu ustavnih odredbi sadržani su sljedeći međunarodni ugovori koje se tiču ove oblasti:

- Dokument sastanka u Kopenhagenu Konferencije o ljudskoj dimenziji KESS-a, Poglavlje IV., 1990.;
- Preporuke Parlamentarne skupštine Evropskog vijeća o pravima manjina, paragrafi 10-13, 1990.;
- Deklaracija Ujedinjenih naroda o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim ili jezičkim manjinama, 1992.;
- Evropska povelja o regionalnim jezicima i jezicima manjina, 1992.;
- Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina, 1994.

Zakonski okvir za nediskriminaciju zasnovan je na europskim načelima. Stimulativne mjere za zapošljavanje pripadnika manjina predviđene su u Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u FBIH koji je usvojen 2008. godine. Članak 15 Zakona o zaštiti prava

pripadnika nacionalnih manjina FBiH propisuje da će mjerodavne vlasti Federacije, kantona, grada i općina svojim propisima utvrditi stimulativne mjere za upošljavanje i veće kvote za upošljavanje pripadnika nacionalnih manjina, te poduzimati i druge odgovarajuće mjere za postizanje brže i potpunije jednakopravnosti pripadnika nacionalnih manjina.

Osnovano je Vijeće nacionalnih manjina Federacije BiH kao savjetodavno tijelo Parlamenta Federacije BiH. *Detaljnije pojašnjenje nadležnosti i rada Vijeća nacionalnih manjina dato u odgovoru na pitanje broj 25. iz Političkog kriterija.*

Zakonom o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine(„Službene novine Federacije BiH“, broj 56/08), inter alia, osnovano je Vijeće nacionalnog manjina kao savjetodavno tijelo Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Vijeće ima Poslovnik i Statut. Zakonom su predviđene prava i obaveza organa i tijela vlasti u vezi poštivanja i zaštite etničkog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta svakog pripadnika nacionalne manjine u Federaciji, te prava i obaveze pripadnika nacionalnih manjina.

Ustavom Federacije BiH propisano je da predsjedavajući i potpredsjedavajući domova Parlamenta Federacije ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda ili iz reda ostalih. Također, predsjednik i potpredsjednik Federacije mogu samo biti iz reda konstitutivnih naroda iz čega se izvlači zaključak da predstavnici nacionalnih manjina ne mogu biti kandidati za ove funkcije.

Vijeće nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine prati stanje i primjenu propisa, zauzima stavove, daje prijedloge i preporuke organima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine o svim pitanjima koja su od značaja za položaj i ostvarivanje prava pripadnika svih nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Члан 5. Устава **Републике Српске** гласи:

„Уставно уређење Републике темељи се на:

- гарантовању и заштити људскиих права и слобода у складу са међународним стандардима;
- обезбјеђењу националних равноправности и заштити виталних интереса;
- конститутивних народа;социјалној правди,
- владавини права;
- тржишној привреди;
- вишестраначком систему;
- парламентарној демократији и подјели власти;
- слободним изборима;
- локалној самоуправи;
- заштити права етничких група и мањина.“

У Републици Српској Законом о републичкој управи („Службени гласник Републуике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10; 86/10; 24/12, 121/12, 15/16, 57/16 и 31/18) прописано је да је Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске надлежно за послове који се односе на права националних мањина.

Када су у питању дискриминаторне одредбе о пасивном бирачком праву припадника мањина је у надлежности институција БиХ.

Članom 23 stav (1) Statuta **Brčko distrikta BiH** ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj: 2/10") propisano je da: "Skupština se sastoji od trideset jednog (31) poslanika, od kojih dva (2) poslanika predstavljaju nacionalne manjine". Takođe, članom 8.1. i 9.1. Izbornog zakona Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj: 17/08, 43/08) propisano je da se Skupština sastoji od trideset jednog (31) poslanika, od kojih dva (2) poslanika predstavljaju nacionalne manjine u Distriktu, kao i da pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na zastupljenost u Skupštini Distrikta BiH u skladu sa Statutom i ovim zakonom i da su pripadnicima nacionalnih manjina zagarantovana dva mandata u Skupštini Distrikta BiH.

Slijede dostupne informacije za **kantone:**

U Ustavu **Unsko-sanskog kantona** ne postoje odredbe s kojima se štite prava nacionalnih manjina.

Ustav **Županije Posavske Posavske** („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 1/96, 3/96, 7/99, 3/00, 5/00 i 7/04) u članku 2. i 3. propisuje da Hrvati i Bošnjaci kao konstitutivni narod u Federaciji, zajedno sa ostalim građanima Županije ostvaruju svoja suverena prava u Federaciji i Županiji, sukladno Ustavu Federacije i ovom Ustavu i da sastav svih tijela vlasti u Županiji i općinama mora odražavati nacionalnu strukturu pučanstva Županije , odnosno općine, ukoliko Ustavom Federacije nije drugačije utvrđeno.

Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Županije Posavske se bavi ovim pitanjem na području Županije Posavske.

Član 3. i član 7. Ustava **Tuzlanskog kantona** sadrži odredbe za zaštitu manjina na kantonalnom nivou. U vezi sa diskriminatornim odredbama o pasivnom biračkom pravu pripadnika manjina, Ministarstvo unutrašnjih poslova TK nije nadležno.

Ustav **Zeničko-dobojskog kantona** -II. **10.** („Službene novine Federacije BiH“, broj 7/96 „Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 1/96, 10/00 , 8/04 i 10/04) sadrži odredbe za zaštitu manjina na kantonalnom nivou. U vezi sa diskriminatornim odredbama o pasivnom biračkom pravu pripadnika manjina, Ministarstvo za pravosuđe i upravu ZDK nije nadležno.

Članovi 9., 10., 11. 12. Ustava **Bosansko-podrinjskog kantona Goražd**e („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“, broj: 8/98, 10/00 i 5/03) sadrži odredbe o zaštiti manjina. Diskriminatorne odredbe o pasivnom biračkom pravu nije u nadležnosti Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.

Ustav **Srednjobosanskog kanton**a nema u sebi decidno sadržanu odredbu o zaštiti manjina, mada u članu 49. piše: "Vladu Srednjobosankog kantona čine premijer Kantona i ministri. Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će proporcionalno zastupljeni u Vladi Kantona. takva zastupljenost odražavat će popis iz 1991. godine dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede."

Sukladno Ustavu **Županije Zapadnohercegovačke** konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će razmjerno zastupljeni u Županijskom i općinskim sudovima. Takva zastupljenost odražavat će popis pučanstva iz 1991. do potpune provedbe Aneksa 7. sukladno članku IX.11.a. Ustava

Federacije. Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će razmjerno zastupljeni u općinskim tijelima vlasti. Takva zastupljenost odražavat će popis pučanstva iz 1991. do potpune provedbe Aneksa 7. sukladno članku IX.11.a. Ustava Federacije. Hrvati, Bošnjaci i Srbi, kao konstitutivni narodi u Federaciji zajedno s nacionalnim manjinama i građani Županije ostvaruju svoja suverena prava sukladno Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine i ovom Ustavu. Sukladno Zakonu o ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave Ministarstvo zdravstva rada i socijalne skrbi se bavi ovim pitanjem na području Županije Zapadnohercegovačke.

Ustav **Kantona Sarajevo** je, u članu 17. propisuje: „*Pripadnicima nacionalnih manjina u Kantonu garantuje se jedno poslaničko mjesto u Skupštini, koje se popunjava u skladu sa izbornim propisima.”.* Pored ove ustavne odredbe postoji i Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 27/11, 40/17), kojim se bliže se uređuju način, dinamika i institucije za ostvarivanje prava i obaveza pripadnika nacionalnih manjina u Kantonu Sarajevo, te obaveze organa vlasti Kantona da poštuju i štite, očuvaju i razvijaju etnički, kulturni, jezički i vjerski identitet svakog pripadnika nacionalne manjine u Kantonu, koji je državljanin Bosne i Hercegovine i stanovnik je Kantona.

98. (433, 434) Dostavite informacije o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina na entitetskom i kantonalnom nivou, te u Brčko distriktu. Dostavite informacije, ako je moguće u tabeli, o tome kako se prati provedba Konvencije na svakom nivou vlasti. Pojasnite da li na nivou entiteta, kantona i Brčko distrikta postoje strateški dokumenti i politike i koji su to dokumenti.

U **Federaciji BiH**, zakonski okvir za nediskriminaciju zasnovan je na europskim načelima. Stimulativne mjere za zapošljavanje pripadnika manjina predvidjene su u Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u FBIH koji je usvojen 2008. godine. Članak 15 Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina FBiH propisuje da će mjerodavne vlasti Federacije, kantona, grada i općina svojim propisima utvrditi stimulativne mjere za upošljavanje i veće kvote za upošljavanje pripadnika nacionalnih manjina, te poduzimati i druge odgovarajuće mjere za postizanje brže i potpunije jednakopravnosti pripadnika nacionalnih manjina. Nadzor nad provođenjem Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina FBiH provodi Federalno ministarstvo pravde.

U dijelu koji se odnosi na zdravstvo u Federaciji BiH, vidjeti odgovor na pitanje 103. u Potpoglavlju III (Politički kriteriji).

DOPRINOS DOM NARODA PARLAMENTA FBiH

Zakonski okvir za nediskriminaciju zasnovan je na europskim načelima. Stimulativne mjere za zapošljavanje pripadnika manjina predviđene su u Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u FBIH koji je usvojen 2008. godine. Članak 15 Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina FBiH propisuje da će mjerodavne vlasti Federacije, kantona, grada i općina svojim propisima utvrditi stimulativne mjere za upošljavanje i veće kvote za upošljavanje pripadnika nacionalnih manjina, te poduzimati i druge odgovarajuće mjere za postizanje brže i potpunije jednakopravnosti pripadnika nacionalnih manjina.

Osnovano je Vijeće nacionalnih manjina Federacije BiH kao savjetodavno tijelo Parlamenta Federacije BiH.

Zakonom o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 56/08) i Odlukom o osnivanju i imenovanju članova Vijeća nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 79/09, 52/11 i 80/11) osnovano je Vijeće nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine kao savjetodavno tijelo Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine s ciljem zaštite prava nacionalnih manjina.

Vijeće nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine prati stanje i primjenu propisa, zauzima stavove, daje prijedloge i preporuke organima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine o svim pitanjima koja su od značaja za položaj i ostvarivanje prava pripadnika svih nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Vijeće nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine donosi svoj Statut, Poslovnik o radu, Program rada i programe rada svojih radnih tijela.

Za druge informacije u vezi sa nadležnostima i radu Vijeća nacionalnih manjina dato u odgovoru na pitanje broj 25. i dijelom u odgovoru na pitanje broj 97. iz Političkog kriterija.

Законом о заштити права припадника националних мањина („Службени гласник **Републике Српске**, број 2/05) уређују се права и обавезе припадника националних мањина у Републици Српској и обавезе органа власти у Републици Српској да поштују и штите, очувају и развијају етнички, културни, језички и вјерски идентитет сваког припадника националне мањине у Републици Српкој, који је држављанин Босне и Херцеговине и Републике Српске.

Припадници националних мањина имају право на заступљеност у органима власти и јавним службама на свим нивоима, сразмјерно проценту њиховог учешћа у становништву према посљедњем попису становништва.

Савез националних мањина Републике Српске предлаже кандидате из реда националних мањина. Представници националних мањина у структурама власти представници су свих националних мањина и дужни су штитити интересе свих националних мањина.

Законом је предвиђено да ће Народна скупштина Републике Српске основати Савјет националних мањина Републике Српске као посебно савјетодавно тијело које ће сачињавати припадници националних мањина. Народна скупштина Републике Српске бира Савјет националних мањина Републике Српске из реда кандидата које предлаже Савез националних мањина.

Савјет националних мањина, према овом закону, даје мишљења, савјете и приједлоге Народној скупштини Републике Српске и другим републичким органима о свим питањима која се тичу права, положаја и интереса националних мањина у Републици Српској.

Такође, законом је прописано да Савјет националних мањина Републике Српске може делегирати стручњака у Одбору за уставна питања Народне скупштине Републике Српске.

Народна скупштина Републике Српске је 2007. године конституисала Савјет националних Републике Српске као посебно савјетодавно тијело које сачињавају припадници националних мањина.

Према Пословнику Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 31/11) Народна скупштина Републике Српске оснива Савјет националних мањина Републике Српске као посебно савјетодавно тијело које ће сачињавати припадници националних мањина. Према наведеном пословнику, Савјет националних мањина има до седамнаест чланова. Народна скупштина бира предсједника, замјеника предсједника и чланове Савјета националних мањина Републике Српске из реда кандидата које предлаже Савез националних мањина Републике Српске. Такође, Пословником је предвиђено да Савјет националних мањина засједа два пута годишње, као и када постоји потреба да размотри акт који је у процедури Народне скупштине, а тиче се права и положаја националних мањина.

Изборним законом БиХ („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 62/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 18/13, 7/14 и 31/16) прописано је да припадници националних мањина имају право на заступљеност у општинском вијећу, односно у скупштини општине и градском вијећу, односно скупштини града сразмјерно проценту њиховог учествовања у становништву према посљедњем попису у Босни и Херцеговини, те да се број припадника националних мањина који се непосредно бирају у општинско вијеће, односно скупштину општине и градско вијеће, односно скупштину града утврђује статутом општине односно града, при чему се припадницима свих националних мањина који у укупном броју становништва те изборне јединице, према задњем попису становништва, учествују с више од 3% гарантује најмање једно мјесто.

Изборним законом Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 34/02, 35/03, 24/04, 19/05, 24/12,109/12 и 45/18) прописано је да се учешће припадника националних мањина у изборима за скупштину општине, односно града врши према одредбама Изборног закона Босне и Херцеговине. Број припадника националних мањина који се непосредно бирају у скупштину општине, односно града утврђу је се статутом општине, односно града у складу са Изборним законом БиХ

Opštom politikom **Brčko distrikta BiH** za period od 2016 - 2020. godina, koju je usvojila Skupština Brčko distrikta BiH, u poglavlju XXVIII Ljudska prava – propisano je da će Distrikt osigurati pravo nacionalnih manjina kroz dosljednu provedbu Zakona o zaštiti nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini, pri tome uvažavajući odredbe Okvirne konvencije za zaštitu prava nacionalnih manjina.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Na nivou **Unsko-sanskog kantona** je 19.01.2012. godine donesen Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Unsko-sanskom kantonu („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 4/12), kojim se uređuju način, dinamika i institucije za ostvarivanje prava i obaveza pripadnika nacionalnih manjina u Unsko-sanskom kantonu, te obaveze organa vlasti Kantona da poštuju i štite čuvaju i razvijaju etnički, kulturni, jezički i vjerski identitet svakog pripadnika nacionalne manjine, koji je državljanin Bosne i Hercegovine i ima prebivalište, odnosno boravište u Kantonu.

U **Županiji Posavskoj** prava nacionalnih manjina regulirana su Zakonom o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 56/08), Europskoj okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina ("Službeni glasnik BiH", br. 12/03 i 76/05).

U **Tuzlanskom kantonu** dokumenti kojima su regulisana prava nacionalnih manjina su:

- Član 3. i član 6. Zakona o državnoj službi u TK ("Službene novine TK", broj: 7/17, 10/17 i 10/18);
- Član 2. Zakona o državnoj službi FbiH („Službene novine FBiH“ , broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 77/06, 45/10 i 4/12);
- Član 4. Zakona o unutrašnjim poslovima TK („Službene novine TK“ broj: 4/10, 5/11, 14/11, 2/12, 8/13, 10/14, 9/15, 13/16, 14/17 i 11/18);
- Član 4. Zakona o policijskim službenicima TK („Službene novine TK“ broj: 6/06, 11/07, 16/11 i 14/16);
- Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u TK („Službene novine TK“ broj: 14/09);
- Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine i Europskoj okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina ("Službeni glasnik BiH", br. 12/03 i 76/05);
- Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 56/08).

U **Zeničko-dobojskom kantonu** prava nacionalnih manjina regulirana su, sljedećim dokumentima:

- Član 2. Zakona o državnoj službi F BiH („Službene novine F BiH“ , broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 77/06, 45/10 i 4/12);
- Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 12/03 i 76/05)Europskoj okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina ("Službeni glasnik BiH", br. 12/03 i 76/05);
- Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 56/08);
- Zakon o policijskim službenicima ZE-DO kantona („Službene novine Zeničko dobojskog kantona“, broj 8/06, 20/07, 9/09 , 14/13 i 4/14 – prečišćeni tekst).

U **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde** prava nacionalnih manjina regulisana su, sljedećim dokumentima:

- Član 2. Zakona o državnoj službi F BiH („Službene novine F BiH“ , broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 77/06, 45/10 i 4/12);
- Član 3. Zakona o državnoj službi u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“, broj: 3/18);
- Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 12/03 i 76/05);
- Europska okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina ("Službeni glasnik BiH", br. 12/03 i 76/05);
- Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 56/08);

- Zakon o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“, broj: 8/12);
- Zakon o policijskim službenicima Bosansko-podrinjskog kantona Goražde („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“, broj: 12/06, 8/08, 17/08 i 7/09).

U **Srednjobosanskom kantonu** prava nacionalnih manjina regulirana su Zakonom o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 56/08), Europskoj okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina ("Službeni glasnik BiH", br. 12/03 i 76/05).

U **Hercegovačko-neretvanskom kantonu** prava nacionalnih manjina regulirana su, sljedećim dokumentima:

- Član 2. Zakona o državnoj službi F BiH („Službene novine F BiH“ , broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 77/06, 45/10 i 4/12);
- Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 12/03 i 76/05);
- Europskoj okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina ("Službeni glasnik BiH", br. 12/03 i 76/05);
- Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 56/08);
- Zakon o policijskim službenicima Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, broj: 9/07 i 9/12).

Zapadnohercegovački kanton - Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina ratificirana je 2002. godine. Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina BiH usvojen je 2003. godine („Službeni glasnik BiH“, broj: 12/03), a Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina F BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 56/08).

Zakonski okvir i odredbe za zaštitu prava nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini čine: Ustav BiH, Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina BiH, Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina FBiH, Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina RS, Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina Brčko Distrikta BiH, te Zakon o zabrani diskriminacije u BiH. U tijeku je procedura usvajanja Strateške platforme za rješavanje pitanja nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.

Kanton Sarajevo i Ministarstvo pravde i uprave ne raspolažu ovim podacima.

99. (436) Dostavite informacije o važećim propisima o profesionalnim ograničenjima za manjine na svim nivoima, uključujući i *de facto* profesionalna ograničenja, npr. o obavljanju javne funkcije.

Kada je u pitanju **Bosne i Hercegovine** nivo vlasti, obavljanje javne funkcije na izvjestan način ograničeno je na način da se u većini poslovnika unutar Parlamentarne skupštine u praksi predviđa da javne funkcije unutar parlamenta mogu obavljati samo predstavnici konstitutivnih naroda.Kao što je vidljivo u okviru Člana 4 Poslovnika o radu Parlamentarne skupštine BiH koji glasi:

“Član 4.
(Izbor predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg Doma)

(1) Nakon što poslanici daju izjavu, Dom među svojim članovima bira po jednog predstavnika iz svakog konstitutivnog naroda koji će obavljati dužnosti predsjedavajućeg, prvog zamjenika predsjedavajućeg i drugog zamjenika predsjedavajućeg Doma. Predsjedavajući ne može biti izabran iz istog konstitutivnog naroda kao predsjedavajući Predsjedništva BiH i predsjedavajući Vijeća ministara BiH."

U pogledu djelokruga rada **Federalnog ministarstva pravde** ističemo da ne postoje izričite zakonske odredbe kojim se propisuju profesionalna ograničenja za manjine na federalnom nivou vlasti u obavljanju javne funkcije.

У **Републици Српској,** чланом 33. Устава Републике Српске загарантовано је да: „Грађани имају право да учествују у обављању јавних послова и да под једнаким условима буду примљени у јавну службу", те стим у вези, у Републици Српској не постоје уставна ограничења за обављање професионалних дјелатности за мањине.
Такође, Законом о раду („Службени гласник Републике Српске", број 1/16) (члан 19.), прописано је да: „Радник, као и лице које тражи запослење, не може бити стављен у неравноправан положај приликом остваривања права по основу рада и права на запослење због расе, етничке или националне припадности, боје коже, пола, језика, религије, политичког или другог мишљења и убјеђења, социјалног поријекла, имовног стања, чланства или нечланства у синдикату или политичкој организацији, физичког и душевног здравља и других обиљежја која нису у непосредној вези са природом радног односа."

U važećim propisima **Brčko distrikta BiH** nema profesionalnih ograničenja za manjine.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Važeći zakonski propisi primjenljivi u Ministarstvu unutrašnjih poslova **Tuzlanskog kantona** ne poznaju profesionalna ograničenja za manjine.

U važećim propisima u **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde** ne postoje odredbe o profesionalnim ograničenjima za manjine.

U važećim propisima u **Srednjobosanskom kantonu** ne postoje odredbe o profesionalnim ograničenjima za manjine.

Sukladno Ustavu **Županije Zapadnohercegovačke,** konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će razmjerno zastupljeni u Županijskom i općinskim sudovima. Takva zastupljenost odražavat će popis pučanstva iz 1991. do potpune provedbe Aneksa 7. sukladno članku IX.11.a. Ustava Federacije. Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će razmjerno zastupljeni u općinskim tijelima vlasti. Takva zastupljenost odražavat će popis pučanstva iz 1991. do potpune provedbe Aneksa 7. sukladno članku IX.11.a. Ustava Federacije. Hrvati, Bošnjaci i Srbi, kao konstitutivni narodi u Federaciji zajedno s nacionalnim manjinama i građani Županije ostvaruju svoja suverena prava sukladno Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine i ovom Ustavu. Općinski načelnik i predsjednik (predsjedatelj) općinskog vijeća u općinama ili općinskim vijećima višenacionalnog sastava ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda odnosno iz reda ostalih, izuzev u onim općinama u kojima jedan od konstitutivnih naroda čini više od 80 % stanovnika, prema posljednjem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini.

Kanton Sarajevo u svojim propisima ne sadrži odredbe kojim se ograničavaju manjine u bilo kojem smislu.

100. (439, 444) Dostavite informacije o preduzetim mjerama na svim nivoima kako bi se osigurala zastupljenost manjina u javnoj upravi, u državnoj službi (uključujući i rukovodeće pozicije), u pravosuđu, zdravstvenim i socijalnim službama, itd.

Članak II. stav 4. Ustava **Bosne i Hercegovine** propisuje: "Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članku ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim osobama u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status".

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, u poglavlju I. uspostavljanje Federacije, u članku 2. stavak 1. propisuje: "Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima, i građani Federacije Bosne i Hercegovine, ravnopravno uređuju Federaciju Bosne i Hercegovine, definiranu Aneksom II Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini". Nadalje, članakV.1.c Ustava Federacije Bosne i Hercegovine propisuje da će "...kantoni u izvršavanju svojih nadležnosti osigurati da konstitutivni narodi i pripadnici grupe ostalih budu proporcionalno zastupljeni u ministarstvima kantona. Takva proporcionalna zastupljenost sukladna je sa popisom stanovništva iz 1991. godine do potpune provedbe Aneksa 7".

Ustav Republike Srpske, članak 10. propisuje da „građani Republike su ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima, jednaki su pred zakonom i uživaju istu pravnu zaštitu bez obzira na rasu, pol, jezik, nacionalnu pripadnost, vjeroispovjest, socijalno porijeklo, rođenje, obrazovanje, imovno stanje, političko i drugo uvjerenje, društveni položaj ili drugo lično svojstvo."

Institucija Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine zaprimila je većinom žalbe od strane pripadnika romske nacionalne manjine koje se odnose na povredu ekonomskih i socijalnih prava i diskriminacije po osnovi pripadnosti nacionalnoj manjini i po istim postupala. Na državnom nivou usvojen je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini kojim je propisano da pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na zaposljenje u organima uprave i drugim javnim službama na svim nivoima, srazmjerno postotku njihovog učešća u broju stanovnika, prema posljednjem popisu u Bosni i Hercegovini u skladu sa zakonima te da nadležne vlasti: država, entiteti, kantoni i općine mogu svojim propisima privremeno utvrditi i veće kvote za zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina, te poduzeti i druge odgovarajuće mjere za postizanje brže i potpunije ravnopravnosti pripadnika nacionalnih manjina.

Što se tiče entiteta, u Federaciji Bosni i Hercegovini stimulativne mjere za zapošljavanje pripadnika manjina predvidjene su u Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine. Članak 15 Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina FBiH propisuje da će mjerodavne vlasti Federacije, kantona, grada i općina svojim propisima utvrditi stimulativne mjere za upošljavanje i veće kvote za upošljavanje pripadnika nacionalnih manjina, te poduzimati i druge odgovarajuće mjere za postizanje brže i potpunije jednakopravnosti pripadnika nacionalnih manjina. U Republici Srpskoj zakonodavni okvir postavljen je u Zakonu o zaštiti prava pripadnikanacionalnih manjina u Republici Srpskoj. Statut Distrikta Brčko nema posebne odredbe kojima se definiraju ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

U **Federaciji BiH** u pogledu odgovora na ovo pitanje ističemo da Federalno ministarstvo pravde nije nadležno za poduzimanje mjera kako bi se osigurala zastupljenost manjina u javnoj upravi odnosno u državnoj službi. Isključiva nadležnost za takve poduzimanje takvih mjera je u okviru djelokruga rada Vlade FBiH odnosno vlada kantona, u skladu sa odredbama iz člana 2. stav (3) Zakona o državnoj službi FBiH.

Питање заступљености конститутивних народа и Осталих, односно мањина, у органима власти и јавним службама уређено је Уставом **Републике Српске** и Законом о заштити права припадника националних мањина („Службени гласник Републике Српске, број 2/05), а на у оквиру Министарства унутрашњих послова Републике Српске ово питање је регулисано Законом о полицији и унутрашњим пословима („Службени гласник Републике Српске, број 57/16 и110/16).

У Уставу Републике Српске је члан 97. допуњен је Амандманом LXXXV, који гласи: „Конститутивни народи и група Осталих ће бити пропорционално заступљени у јавним институцијама у Републици Српској. Као уставни принцип, таква пропорционална заступљеност ће се базирати на попису из 1991. године, док се Анекс 7. у потпуности не спроведе, у складу са Законом о државној служби Босне и Херцеговине. Овај општи принцип ће се прецизирати ентитетским законима. Ти закони ће утврдити конкретне „рокове и регулисаће горе поменути принцип у складу са регионалном етничком структуром ентитета.“

У члану 16. став 1. Закона о заштити права припадника националних мањина („Службени гласник Републике Српске“, број 2/05) прописано је да припадници националних мањина имају право на заступљеност у органима власти и јавним службама на свим нивоима, сразмјерно проценту њиховог учешћа у становништву према посљедном попису становништва.

У члану 4. став 1. Закона о полицији и унутрашњим пословима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 57/16 и 110/16) прописано је да структура полицијских службеника у Министарству треба да одражава националну структуру становништва према посљедњем попису.

U **Brčko distriktu** opštim načelima kadrovske politike, koja za cilj imaju unapređenje procesa upravljanja ljudskim resursima u organima javne uprave i institucijama, propisano je načelo zabrane svih oblika diskriminacije po osnovu nacionalnosti, pola, socijalnog porijekla, entitetskog državljanstva, prebivališta, religije, političkog i drugog uvjerenja, rase, rođenja, bračnog statusa, godina starosti, imovinskog stanja, hendikepiranosti ili drugog obilježja. Ne postoji poseban propis kojim bi se osigurala zastupljenost manjina u javnoj upravi.

JZU "Zdravstveni centar Brčko", Brčko distrikt BiH, kao javna ustanova svoje nadležnosti obavlja u skladu sa Statutom i ostalom važećom pravnom regulativom Brčko distrikta BiH. Zapošljavanje u Zdravstvenom centru Brčko se vrši poštujući prvenstveno odredbe Statuta Brčko distrikta BiH (član 20. i 21. pomenutog akta), odnosno vrši se na osnovu otvorene konkurencije u postupku javnog konkursa, izuzev lica, odredbama Statuta propisanih, na koje se ne primjenjuje ova odredba.

Prilikom zapošljavanja zaposlenih u pravosudnim institucijama Brčko distrikta BiH vodi se računa o ustavnim, statutarnim i zakonskim normama, koje determinišu zastupljenost konstitutivnih naroda i ostalih u javnom sektoru pa tako i u pravosuđu, a koje su opisane u

osnovnom odgovoru na ovo pitanje. Zapošljavanje sudija i tužilaca je u nadležnosti Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, a zapošljavanje službenika i namještenika u pravosudnim institucijama je u nadležnosti Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH, dakle, osim poštovanja ukazanih normi, nisu preduzete posebne mjere kako bi se osigurala zastupljenost manjina u pravosuđu Brčko distrikta BiH. Od ukupnog broja službenika i namještenika u pravosudnim institucijama, 198 su pripadnici konstitutivnih naroda, dok je 1 neopredjeljen.

Kada je u pitanju zastupljenost manjina među policijskim, državnim, službenicima i namještenicima koji su zaposleni u Policiji Brčko distrikta BiH, kao preduzete mjere u tom smislu mogu se smatrati zakonske odredbe koje propisuju da struktura zaposlenih u Policiji odražava sastav stanovništva Brčko distrikta BiH, a imajući u vidu da u sastavu stanovništva Brčko distrikta BiH su svakako zastupljene i manjine.

U vezi s navedenim, odredbama člana 20. Statuta Brčko distrikta BiH – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj: 2/10) utvrđeno da se zapošljavanje u javnom sektoru Brčko distrikta BiH vrši na osnovu profesionalnih sposobnosti i odražava sastav stanovništva.

Također, odredbama člana 4. stav (1) Zakona o policijskim službenicima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj: 41/07, 04/08, 36/09, 60/10, 37/14 i 13/16), čiji je Policija bila i predlagač, propisano je da struktura policijskih službenika u Policiji odražava sastav stanovništva Brčko distrikta BiH.

Trenutno struktura zaposlenih u Policiji Brčko distrikta BiH, prema nacionalnoj pripadnosti, na dan 30.06.2018. godine, izgleda, kako slijedi:

Srbin ..... 125 ili 41,67 %,
Bošnjak ..... 122 ili 40,67 %,
Hrvat .....….. 48 ili 16,00 %,
Rom ……... 1 ili 0,33 %,
Ostali ..... 4 ili 1,33 %.

Slijede dostupne informacije **kantona**:

Ministarstvo unutrašnjih poslova **Tuzlanskog kantona** prilikom zapošljavanja policijskih službenika, državnih službenika i namještenika postupa u skladu sa odredbama sljedećih propisa:

- Zakon o državnoj službi FBiH;
- Zakon o unutrašnjim poslovima TK-a;
- Zakon o policijskim službenicima TK-a;
- Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u TK-a;
- Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 12/03 i 76/05) i Europskoj okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina;
- Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 56/08).

101. (443) Dostavite informacije o situaciji na nivou entiteta, kantona i Brčko Distrikta u vezi sa poduzetim mjerama za unapređenje međuetničkih odnosa, metodologijom koja se koristi za identifikovanje incidenata (postupanje policije u izvještavanju i postupanje tužilaštva). Navedite broj primljenih tužbi.

Nije u nadležnosti **Federacije Bosne i Hercegovine** da dostavi odgovor.

У **Републици Српској**, Министарство унутрашњих послова Републике Српске (МУП РС) је у свим градовима/општинама предузимао активности на иницирању и оснивању форума за безбједност грађана Републике Српске, а посебно у оним срединама гдје постоји значајнија популација повратника, тј. лица која не припадају већинској етничкој заједници у Републици Српској. Све полицијске станице МУП РС приликом израде годишњих планова рада сачињавају и планове за рад полиције у мултиетничким срединама, те о свим предузетим мјерама и радњама извјештавају МУП РС. С тим у вези, а у оквиру пројекта Рад полиције у заједници основани су форуми за безбједност заједнице који се редовно састају и чији чланови су обавезно и припадници МУП РС.

У вези напријед подаци о активностима форума за безбједност заједнице су сљедећи:

- Број одржаних састанака локалних форума за безбједност заједнице: 2014.год.-97; 2015. год.-123; 2016. год. -78; 2017.год.-107 и период јануар - јун 2018. год.- 42;
- Број састанака у мултиетничким срединама: 2014. год.- 433; 2015. год.-367; 2016. год.- 468 2017.год.- 408 и период јануар - јун 2018. год.-154;
- Број остварених неформалних контаката у мултиетничким срединама (спортске и културне манифестације те други видови сарадње): 2014.год.-955; 2015.год.-884; 2016. год.-780; 2017. год.-730 и период јануар - јун 2018. год.- 442.

Статистички подаци о случајевима злочина из мржње дати су у одговору на питање број 83.

Tužilaštvo **Brčko distrikta BiH** nema razvijenu posebnu metodologiju za identificiranje (otkrivanje) međuetničkih incidenata, kojom fazom krivičnog postupka se generalno bavi Policija Brčko distrikta BiH. Proceuiranje krivičnih djela s obilježjima izazivanja nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpljivosti obavlja se na opći način, u skladu s odredbama Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH.

U smislu izvještavanja javnosti o otkrivenim i procesuiranim krivičnim djelima u vezi s međuetničkim i drugim incidentima motiviranih mržnjom donesena ja Odluka o donošenju protokola u slučaju pojave incidenata motivisanih mržnjom i predrasudama ("Službeni glasnik BiH", broj: 13/2017 od 11.04.2017.godine) (Vlada Brčko strikta BiH). Prema ovoj odluci u slučaju pojave incidenata motivisanih predrasudama i mržnjom, a s ciljem efikasnog odgovora lokalne zajednice, obaveza je građana, organa i organizacija i drugih pravnih lica na području Brčko distrikta BiH da prijave incident Policiji Brčko distrikta BiH. Policija Brčko distrikta BiH o incidentu izvještava gradonačelnika Brčko distrikta BiH, koji saziva vanrednu sjednicu Vlade Brčko distrikta BiH, na kojoj se utvrđuje sadržaj saopćenja za javnost.

Sektor za informisanje Vlade saopćenje za javnost prosljeđuje informativnim medijima i putem zvanične web stranice Brčko distrikta BiH ostvarujući odgovarajuću saradnju s portparolom Policije Brčko distrikta BiH i sekretarom Tužilaštva Brčko distrikta BiH.

Kad je u pitanju Policija Brčko distrikta BiH, Krivičnim zakonom Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 33/13, 26/16 i 13/17) u članu 160. propisano je krivično djelo „Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti", čiji osnovni oblik glasi: "Ko izaziva ili raspiruje nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost među konstitutivnim narodima i ostalima koji žive u Brčko distriktu, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do pet godina."

U periodu od 2015. do 2018. godine na području Brčko distrikta BiH evidentiran je jedan slučaj krivičnog djela „Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti", koji je rasvijetljen i o tome je nakon sprovedene istrage Tužilaštvu Brčko distrikta BiH podnesen Izvještaj o počinjenom krivičnom djelu.

Policija Brčko distrikta BiH kontinuiranom saradnjom sa Kancelarijom OSCE-a u Brčkom radi na identifikaciji slučajeva koji bi se mogli okvalifikovati kao „međuetnički incidenti", te im se redovno dostavljaju podaci o svim prekršajnim ili krivičnim predmetima u kojima su prijavitelj krivičnog djela i prijavljeno lice različite etničke pripadnosti i obrazlaže se priroda slučaja, tj. da li se o radi o međuetničkom incidentu ili ne.

Brčko distrikt BiH je kao lokalna zajednica u predhodnom periodu u saradnji sa misijoim OSCE-a u Brčkom sproveo projekat „Prevencija i borba protiv incidenata motivisanih predrasudama i mržnjom", povodom čega je donešen „Akcioni plan za jačanje kohezije u zajednici Brčko distrikta BiH, kao odgovor na incidente motivisane prerasudama 2014-2015", a koji ima za cilj da se uspostavi adekvatan mehanizam odgovora/reakcije lokalne zajednice na pojavu incidenata motivisanih predrasudama, te identifikaciju programa/aktivnosti za prevenciju istih. Ovaj Akcioni plan za osnovu svrhu i cilj ima unapređenje međuetničkih odnosa.

U vezi s navedenim, u članu 9. Zakona o javnom redu i miru ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj: 32/09 i 14/10) propisano je kažnjivo ponašanje, odnosno prekršaj onoga ko na javnom mjestu govorom, pisanjem, isticanjem obavještenja ili oglasa i na drugi način vrijeđa ili omalovažava patriotska, nacionalna, vjerska, moralna ili osjećanje rasne pripadnosti građana. Takođe, i i u ovom segmentu međuetničkih incidenata izvještava se OSCE, koji prati i nadzire cjelokupan tok takvog događaja, do njegovog okončanja (npr. ako je pokrenut prekršajni postupak prate tok sudskog postupka sve do donošenja konačne odluke).

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Uprava policije MUP-a **Županije Posavske** tijekom 2017. Nije zabilježila niti jednu kaznenu istragu vezanu za KD koja su motivirana etničkom ili drugom netrpeljivošću.

Uprava policije u sastavu Ministarstva za unutrašnje poslove **Bosanskopodrinjski kanton Goražde** nema posebnu metodologiju o identificiranju međuetničkih incidenata, a potrebne radnje u cilju razotkivanja i procesuiranja radnji koje imaju karakter krivičnog djela poduzimaju se u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Federacije BiH, odnosno Zakonom o prekršajima protiv javnog reda i mira ako se radi o radnji koja predstavlja prekršaj.

Izvještavanje javnosti o eventualnim međuetničkim incidentima vrši se na uobičajen način putem službene internet stranice Vlade Bosansko-podrinjskog kantona Goražde(dnevni bilten događaja) a u posebnim slučajevima saopćenjima za javnost putem sredstava informisanja.

U Kantonalnom tužilaštvu **Srednjobosanskog kantona** nije pokrenut niti jedan postupak koji u pozadini ima međuetničku konotaciju.

U periodu januar-juni 2018.godine na području **Hercegovačko-neretvanskog kantona** prijavljena su 2 krivična djela po čl. 163. KZ F BiH - Izazivanje narodnosne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti. Obadva djela su po nepoznatim počiniocima.

Tokom 2017. i 2016. godine nije bilo prijavljenih KD po ovom osnovu.

Tokom 2015. godine prijavljena su 2 krivična djela po čl. 163. KZ F BiH - Izazivanje narodnosne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti. Jedno KD je bilo po poznatom izvršiocu, a drugo KD je bilo po NN izvršiocima, ali je naknadno rasvjetljeno. Nadležnom Tužilaštvu podneseni su izvještaji o počinjenom KD protiv 3 lica.

U periodu 2014. - 2010. godine nije bilo prijavljenih KD po ovom osnovu.

Tokom 2009. godine prijavljena su 2 krivična djela po čl. 163. KZ F BiH - Izazivanje narodnosne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti. Jedno KD je bilo po poznatom izvršiocima, a drugo KD je bilo po NN izvršiocu. Nadležnom Tužilaštvu podnesen je izvještaj o počinjenom KD protiv 2 lica, maloljetnika.

Uprava policije Ministarstva unutarnjih poslova **Županije Zapadnohercegovačke** tijekom 2017.godine nije evidentirala niti jednu kaznenu istragu vezanu za KD koja su motivirana etničkom ili drugom netrpeljivošću iz članka 163.Kaznenog Zakona Federacije Bosne i Hercegovine (Izazivanje narodnosne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti). Policijski službenici Ministarstva unutarnjih poslova Županije Zapadnohercegovačke poduzimaju potrebne radnje u cilju otkrivanja i procesuiranja radnji u skladu sa Zakonom o kaznenom postupku Federacije BiH, odnosno Zakonom o prekršajima protiv javnog reda i mira Županije Zapadnohercegovačke, ako se radi o radnji koja predstavlja prekršaj.

Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova **Kantona Sarajevo** izvršila je potrebne provjere u raspoloživim evidencijama, kojom prilikom je ustanovljeno da nije bilo narušavanja JRIM-a, činjenja krivičnih djela, kao ni drugih incidentnih situacija na dijelu međuentitetske linije dodirnih tačaka Kantona Sarajevo i Republike Srpske.

102. (450) Što se tiče pet prioritetnih područja za inkluziju Roma (obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvena zaštita, stambeno zbrinjavanje, matične knjige), dostavite ažurirane informacije, u tabelarnom obliku, o raspodjeli nadležnosti između svih nivoa vlasti (državnog nivoa, entiteta, Brčko distrikta, kantona i općina gdje je to relevantno) kao i o nadležnim institucijama, njihovim strateškim dokumentima (akcionim planovima) i izdvojenim budžetima za 2017. godinu na svakom nivou.

Na nivou **Bosne i Hercegovine** raspodjela nadležnosti između svih nivoa vlasti:

	Nivo vlasti					
Oblasti	**Državni nivo**	**Federacija BiH**	**Republika Srpska**	**Brčko distrikt BiH**	**Kantoni**	**Lokalne zajednice**
obrazovanje			X	X	X	

zapošljavanje		X	X	X	X	
zdravstvena zaštita		X	X	X	X	
stambeno zbrinjavanje	X	X	X	X	X	X
matične knjige	X	X	X	X	X	X

Akcioni planovi i izdvojena sredstva u 2017. godini

	Nivo vlasti					
Oblasti	**Državni nivo**	**Federacija BiH**	**Republika Srpska**	**Brčko distrikt BiH**	**Kantoni**	**Lokalne zajednice**
obrazovanje	Revidirani AP o obrazovnim potrebama Roma					
zapošljavanje	AP za Rome BiH 2017.-2020. 700.000 KM					
zdravstvena zaštita	AP za Rome BiH 2017.-2020. 400.000 KM					
stambeno zbrinjavanje	AP za Rome BiH 2017.-2020. 1.000.000 KM					
matične knjige	Operativni zaključci sa Seminara o inkluziji Roma Evropske komisije 2015. i 2018.					

Federacija BiH

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je potpisnik Deklaracije o pristupanju Bosne i Hercegovine „Dekadi uključenja Roma 2005 - 2015. godina„. S tim u vezi svaka država potpisnica je u obavezi da donese Akcione planove za rješavanje pitanja Roma u oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite.

Federalno ministarstvo prostornog uređenja nema strateških dokumenata vezanih za inkluziju Roma u oblasti stambenog zbrinjavanja.

Ministarstvo je u cilju implementacije Akcionog plana u djelu koji se odnosi na stambeno zbrinjavanje Roma u 2017. godini na budžetskoj stavci stavci „Tekući transferi drugim nivoima vlasti i fondovima - za rješavanje problema Roma u oblasti stambenog zbrinjavanja, alociralo sredstva u iznosu od 50,000.00 KM, međutim sredstva nisu utrošena odnosno realizovana zbog nepotpisivanja Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.
Sistem zdravstvene zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine pruža zdravstvenu zaštitu svim grupama stanovništva, što uključuje socijalno ugrožene, Rome i ostale nacionalne manjine.

Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", br. 46/10 i 75/13) (član 26), svaki građanin ima pravo da zdravstvenu zaštitu ostvaruje uz poštivanje najvišeg mogućeg standarda ljudskih prava i vrijednosti, odnosno ima pravo na fizički i psihički integritet i na sigurnost njegove osobnosti, kao i na uvažavanje njegovih moralnih, kulturnih, religijskih i filozofskih ubjeđenja. Zakon se primjenjuje na Rome, koji imaju prebivalište, odnosno boravište u Federaciji BiH, jednako kao i na ostale građane Federacije BiH.

Zakon određuje 'da se pod jednakim uvjetima na nivou Federacije BiH ostvaruje zdravstvena zaštita stanovništva i grupacija koje su izložene povećanom riziku i socijalnom ugroženom stanovništvu' (član 12. Zakona). Tako je, između ostalog, navedeno da zdravstvena zaštita obuhvata i „zdravstvenu zaštitu lica romske nacionalnosti koja zbog tradicionalnog načina života nemaju stalno prebivalište, odnosno boravište u Federaciji BiH. Po tom osnovu Vlada Federacije BiH godinama unazad, uključujući i Budžet Federacije BiH za 2017. i 2018. godinu izdvaja iznos od 50.000,00 KM (25.000,00 Eur-a), za liječenje pripadnika romske populacije koji nemaju stalno prebivalište, odnosno boravište u Federaciji BiH. Ovaj se program realizira po dostavljenim pojedinačnim fakturama za plaćanje Federalnom ministarstvu zdravstva. U svakom pojedinom slučaju, a nakon utvrđivanja da zahtjev ispunjava kriterije koje je utvrdila Vlada Federacije BiH, Federalno ministarstvo zdravstva vrši plaćanje troškova zdravstvenoj ustanovi koja je pružila usluge. Praksa je pokazala da je taj iznos dostatan na godišnjem nivou u odnosu na potrebe.

Nadležnost u primjeni Zakona o matičnim knjigama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 37/12 i 80/14- u daljem tekstu: ZMK) i drugih zakona i podzakonskih propisa iz oblasti matičnih knjiga je podjeljena između: općinskih, odnosno gradskih službi nadležnih za matične knjige, organa starateljstva, kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova, Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova, kako slijedi:

OPĆINSKA/ GRADSKA SLUŽBA
• upis podataka u matične knjige (matičnu knjigu rođenih, matičnu knjigu državljana, matičnu knjigu vjenčanih i matičnu knjigu umrlih) – osnovni i naknadni • ispravljanje grešaka i podataka u matičnim knjigama, • izdavanje izvoda i uvjerenja iz matičnih knjiga.
KANTONALNO MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
• pitanja koja se odnose na slučajeve promjene ličnog imena (ličnog imena ili prezimena ili cijelog imena i prezimena) uspisanog u matičnu knjigu rođenih, uključujući i slučajeve promjene jednog ili više slova u imenu i prezimenu (za djecu i odrasle), što se vrši u skladu s odredbama Zakona o ličnom imenu ("Službene novine Federacije BiH", broj 7/12); • vršenje inspekcijskog nadzora na osnovu članu 72. stav 2. ZMK i Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku vršenja inspekcijskog nadzora u oblasti matičnih knjiga ("Službene novine Federacije BiH", br. 63/12 i 101/13)

ORGAN STARATELJSTVA
• dostavljanje akata matičaru za činjenice koje se odnose na promjene u porodičnim stanjima, za koje je nadležan organ starateljstva (priznavanje i osporavanje materinstva i očinstva; oduzimanje i vraćanje roditeljskog staranja; ostvarivanje i prestanak roditeljskog staranja; zasnivanje usvojenja i raskid usvojenja; starateljstvo i prestanak ili produženje starateljstva; sklapanje braka; prestanak braka - poništenje ili razvod braka, smrt bračnog partnera ili proglašenje nestalog bračnog partnera umrlim; oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti; promjena imena i prezimena djeteta i promjena imena i prezimena roditelja, odnosno usvojioca i staratelja; promjene i prestanak državljanstva; smrt i proglašenje nestalog lica umrlim, promjena spola, kao i drugi podaci utvrđeni zakonom) te i određivanje staratelja za upis djeteta u matičnu knjigu rođenih; • određivanje imena djetetu kada roditelji to ne učine u roku od 30 dana od dana njegovog rođenja (član 16. stav 3. ZMK); • određivanje posebnog staratelja socijalno ugroženim licima i nacionalnim manjinama za naknadni upis u matičnu knjigu rođenih i matičnu knjigu umrlih, što predstavlja stručnu pomoć tim licima pri upisu u te knjige (član 52. stav 3. ZMK);
FEDERALNO MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
• priprema sve propise iz oblasti matičnih knjiga (opća nadležnost utvrđena Zakonom o unutrašnjim poslovima Federacije BiH); • provodi polaganje stručnog ispita za sve matičare u Federaciji (član 10. stav 2. ZMK); • daje pravna objašnjenja na sve upite koje dobije u vezi sa primjenom propisa iz oblasti matičnih knjiga od građana, organa uprave i drugih institucija (opća nadležnost utvrđena u Zakonu iz prethodne alineje); • rješava žalbe koje se izjave na prvostepena rješenja koja donose službe za matične knjige općine i grada, kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova i organi starateljstva po pitanju primjene Zakona o matičnim knjigama i Zakona o ličnom imenu; • vrši upravni nadzor nad primjenom propisa iz oblasti matičnih knjiga u svim službama za matične knjige općine i grada, kantonalnim ministarstavima i organima starateljstva u Federaciji (član 72. stav 1. ZMK); • vrši inspekcijski nadzor nad radom kantonalnih ministarstva unutrašnjih poslova, a po potrebi i nad radom općinskih, odnosno gradskih organa uprave nadležnih za matične knjige i organa starateljstva ili pritužbi građana (član 72. st. 5. do 7. ZMK i Pravilnik o sadržaju, načinu i postupku vršenja inspekcijskog nadzora u oblasti matičnih knjiga)

U vezi izvršavanja obaveza iz nadležnosti općine tj.grada, odredbom člana 52. ZMK je propisano da su općina, odnosno grad dužni organizirati pružanje besplatne stručne pomoći za upis lica u matičnu knjigu rođenih i knjigu umrlih koja imaju status socijalno ugroženog lica ili nacionalne manjine i stvoriti uvjete da se sva ta lica upišu u matičnu knjigu rođenih i knjigu umrlih. S tim u vezi, općine i gradovi u Federaciji BiH su uspostavili posebne odjele za pružanje besplatne pravne pomoći iz domena rada općinskih službi, gdje je svim zainteresovanim licima, a posebno romskoj populaciji omogućeno davanje usmenih i pismenih pravnih savjeta (molbi, žalbi, tužbi, prijedloga, zahtjeva, prigovora, predstavki, punomoći i drugih podnesaka).

Navedenom odredbom je predviđena i obaveza za općine, gradove, kantone i Federaciju BiH da se navedena lica oslobode obaveze plaćanja troškova i taksi predviđenih za upis u matičnu knjigu rođenih. U skladu sa navedenom zakonskom odredbom, općine i gradovi u Federaciji BiH su u svojim propisima oslobodili nacionalne manjine i romsku populaciju od plaćanja administrativnih taksi. Također, odredbom člana 66. ZMK kojom je propisano da se lično ime u izvodima i uvjerenjima o činjenicama i podacima iz matičnih knjiga za pripadnike nacionalnih

manjina izdaje napisano na jeziku i pismu na kojem je upisano u matičnim knjigama. Propisima iz oblasti matičnih knjiga i ličnog imena propisani su olakšani načini i mehanizmi prijave i upisa činjenica u matične knjige na način da su matičari i druga službena lica u skladu sa načelima Zakona o upravnom postupku dužni pružiti stručnu pomoć i zaštiti prava građana prilikom upisa u matične knjige.

Napominjemo da je strategija u vezi inkluzije roma u nadležnosti Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH.

U Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine za 2017. godinu osigurana su finansijska sredstva u iznosu od 10.000,00 KM u svrhu zapošljavanja Roma, te su ista usmjerena Federalnom zavodu za zapošljavanje.

NAPOMENA: Davanje odgovora na pitanje je i u nadležnosti Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine

Odlukom o rasporedu budžetskih sredstava za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, koju donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine za zapošljavanje ove populacije u Bosni i Hercegovini na godišnjem nivou, utvrđuju se i odobravaju sredstva u tu svrhu.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, kao resorno ministarstvo, sa Federalnim zavodom za zapošljavanje, Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i Zavodom za zapošljavanje Brčko distrikta BiH, zaključuje Memorandum o razumijevanju o implementaciji Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, na godišnjem nivou, a u skladu sa svakom pojedinačnom Odlukom.

Memorandumom se utvrđuje ukupan i pojedinačni iznosi i način usmjeravanja sredstava za sufinansiranje zapošljavanja Roma kod poznatog poslodavca i samozapošljavanje nezaposlenih osoba - Roma.

Također, na osnovu Ugovora o saradnji, korištenju i načinu utroška raspoloživih finansijskih sredstava utvrđenih u Budžetu Federacije BiH za određenu godinu, koji se zaključuje između Federalnog ministarstva rada i socijalne politike i Federalnog zavoda za zapošljavanje, obezbjeđuju se finansijska sredstva u utvrđenom iznosu u svrhu zapošljavanja Roma u Federaciji BiH.

Na osnovu Memoranduma i Ugovora, a u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“, br. 41/01, 22/05 i 9/08), te ciljevima iz Programa rada Federalnog zavoda za zapošljavanje, sačinjava se i usvaja program sufinansiranja zapošljavanja za odgovarajuću godinu.

Federalni zavod za zapošljavanje realizira programe u saradnji sa kantonalnim/županijskim službama za zapošljavanje.

Sufinansiranje zapošljavanja Roma je u također fokusu ostalih mjera aktivne politike zapošljavanja, koje redovno, na godišnjem nivou, utvrđuje, usvaja i implementira Federalni zavod za zapošljavanje. Mjere se implementiraju u saradnji sa kantonalnim/županijskim službama za zapošljavanje temeljem sporazuma o realizaciji istih, a koji se potpisuju za svaku pojedinačnu mjeru. Sredstva za sufinansiranje zapošljavanja Roma po tom osnovu nisu posebno

izdvojena u odnosu na sredstva za druge kategorije nezaposlenih osoba. Programom/mjerama se utvrđuju okvirna sredstva, koja se također ugovaraju za zapošljavanje predmetne populacije.

Република Српска – распоред надлежности за питања Рома

Област	Надлежна институција	Стратешки документ	Издвојени буџет
Образовање	Министарство просвјете и културе Републике Српске (у складу са чланом 19. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12, 15/16 и 57/16); Републички педагошки завод, републичка управна организација у саставу Министарства просвјете и културе – обавља послове у складу са чланом 50. Закона о републичкој управи; Завод за образовање одраслих, републичка управна организација у саставу Министарства просвјете и културе – обавља послове у складу са чланом 64. Закона о републичкој управи	Стратегија развоја образовања Републике Српске за период 2016-2021 и Акциони план Стратегије развоја образовања Републике Српске за период 2016-2021.	У Републици Српској чланом 38. Устава Републике Српске загарантовано је да *свако* има право на школовање под једнаким условима. Основно школовање је обавезно и бесплатно. Влада Републике Српске обезбјеђује уџбенике за све ученике првог и другог разреда основних школа, па и за Роме. За набавку бесплатних уџбеника за ученике првог и другог разреда основних школа годишње се издваја око 950.000 БАМ. -За превоз ученика који станују на удаљености већој од четири километра од школе, за све ученике, па према томе и Роме годишње се издваја око 4.600.000 БАМ. Финансирање асистената за ученике са сметњама у развоју за школску 2017/2018. годину и до краја календарске 2018. године обезбијеђено је 1 285 600 БАМ.
Запошљавање	Министарство рада и борачко инвалидске заштите Републике Српске	У Републици Српској од 2009. године спроводе се ***Пројекати запошљавања Рома.*** У Завод за запошљавање Републике Српске је у периоду од 2009. до 2017. године припремио и реализовао седам пројеката финансираних грантовима Министарства за људска права и	У Републици Српској 2017. години запослено је 28 лица ромске националности (једно самозапошљавање и 27 лица запослено код послодаваца). Укупно реализована средства (уговорена) за 2017,. годину износе 155.000 КМ а

Област	Надлежна институција	Стратешки документ	Издвојени буџет
		избјеглице БиХ. Реализација осмог Пројекта је у току и исти је почео у априлу 2018. године.	до сада је од уговореног износа уплаћено 93.500 КМ, обзиром да се један дио средстава уплаћује по заснивању радног односа, а дио средстава по истеку 12 мјесеци од заснивања радног односа и иста ће бити уплаћена у току 2018. године. • Стање ромске популације на евиденцији незапослених са 31.12.2017. године: • На почетку реализације Пројекта запошљавања Рома у 2009. години, на евиденцији Завода за запошљавање Републике Српске налазило се 309 Рома, а са 31.12.2017. године 212 лица из ове циљне групе, од којих је мушкараца 123 (58%) а жена 89 (42%). • Заступљеност ромске полулације на евиденцији по филијалама Завода за запошљавање Републике Српске је сљедећа: Бања Лука 93 лица (44%); Добој 67 лица (32%); Приједор 27 лица (13%), Бијељина 9 лица (4%), Зворник 9 лица (4%), Источно Сарајево 4 лица (2%) и Требиње 3 лица (1%).
Здравствена заштита	Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске	У Републици Српској се здравствена заштита остварује без дискриминације по било ком основу. Роми који имају грађански статус у Републици Српској остварују право на здравствену заштиту у	У Републици Српској, 2017. години нису реализоване активност које су искључиво намјењене Ромској поулацији у виду издвајања буџета за спровођење програмских и

Област	Надлежна институција	Стратешки документ	Издвојени буџет
		складу с одредбама Закона о здравственој заштити („Службени гласник Републике Српске“, број 106/09) и Закона о здравственом осигурању („Службени гласник Републике Српске“, број 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 57/03, 17/08, 01/09, 106/09) на исти начин и под истим условима као и сви други грађани Републике Српске. Одређене потешкоће настају у случајевима када особа не испуњава услове за остваривање права на здравствено осигурање (нпр. не посједује личне документе). Међутим, у погледу хитне медицинске помоћи, тај вид услуга једнако доступан свима без обзира на статус здравственог осигурања.	пројектних активности.
Стамбено збрињавање	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске	Учешће у Комисији за одабир корисника грант средстава за рјешавање проблема Рома у области стамбеног збрињавања у БиХ за 2018. годину. Комисија укључује све релевантне представнике власти у БиХ. Комисија се формира на годишњем нивоу и представник Републике Српске учествује у истој континуирано.	Буџет Министарства цивилних послова БиХ.
Матичне књиге	Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске	Послови вођења матичних књига у БиХ у надлежности су ентитета, члан 3. тачка 3 (а) Устава БиХ, који прописује да све функције и овлаштења која нису овим Уставом изричито повјерена институцијама БиХ припадају ентитетима и Амандманом XXXII став 1. т. 10. и 18. на члан 68. Устава Републике Српске, према којем Република Српска уређује и обезбјеђује организацију, надлежност и рад	-

Област	Надлежна институција	Стратешки документ	Издвојени буџет
		државних органа, као и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом. Уписи у матичне књиге у Републици Српској спроводе се у складу са Законом о матичним књигама („Службени гласник Републике Српске”, бр. 111/09, 43/13 и 65/18). У складу са одредбама овог закона сва лица без обзира да ли припадају конститутивним народима или мањинским групама, под истим условима могу се уписати у матичне књиге рођених у Републици Српској. То значи да Роми уживају иста права по питању уписа у матичне књиге и издавања/увјерења из матичних књига као и остали грађани у РС. Према информацијама добијеним из Матичних служби у јединицама локалне самоуправе Роми не плаћају таксу за прибављање извода/увјерења из матичних књига. Такође, запослени у матичним службама и службама правне помоћи у општинама/градовима пружају бесплатну помоћ свим грађанима, па и Ромима у остваривању права што обухвата и права на упис у матичне књиге. Кроз напријед наведене активности које се одвијају континуирано Роми су ослобођени материјалних издатака за прибављање докумената из матичних књига и добијања услуга правне помоћи	

Област	Надлежна институција	Стратешки документ	Издвојени буџет
		код остваривања права. У Републици Српској донесен Закон о држављанству Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 59/14) на основу кога је 19 лица - Рома који живе на подручју Републике Српске са признатим статусом избјеглице, стекло је држављанство БиХ - Републике Српске.	

Politike i provođenje Akcionog plana za rješavanje problema Roma, u **Brčko distriktu BiH** započele su 2015.godine imenovanjem Radne grupe za izradu Akcionog plana za rješavanje problema Roma u Brčko distriktu BiH (Odluka gradonačelnika broj: 05-000830/15 od 25.avgusta 2015.godine - članovi Radne grupe: predstavnici organa uprave iz nadležnosti postupanja u socijalnoj zaštiti, raseljenim, izbjeglim licima i stambenim pitanjima, obrazovanju, Zavod za zapošljavanje, Udruženja Roma i Policije Brčko distrikta BiH).

Akcioni plan Vlada Brčko distrikta BiH usvojila je na 29. redovnoj sjednici dana 10. januara 2018.godine (Odluka gradonačelnika broj: 05-000830/15, broj akta: 01.11-1161DS-25/18 od 10. januara. 2018. godine). Zaključkom Vlade Brčko distrikta BiH (broj: 05-000830/15, broj akta: 01.11-1161DS-27/18 od 10. januara 2018.godine) dato je zaduženje šefovima nadležnih Odjeljenja da učestvuju u realizaciji i praćenju Akcionog plana za rješavanje problema Roma u Brčko distriktu BiH, te je imenovana Radna grupa za praćenje realizacije Akcionog plana za rješavanje problema Roma u Brčko distriktu BiH (Odluka gradonačelnika broj: 05-000830/15, broj akta: 01.1-1141SM-37/18 od 21. februara 2018.godine - članovi Radne grupe: predstavnici organa uprave iz nadležnosti postupanja u socijalnoj zaštiti, raseljenim, izbjeglim licima i stambenim pitanjima, obrazovanju, privrednom razvoju, Kancelarija za upravljanje javnom imovinom).

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Kada je riječ o zdravstvenoj zaštiti osoba Romske nacionalnosti, u **Unsko-sanskom kantonu** Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike svake godine u svom budžetu planira određeni iznos sredstava za zdravstvenu zaštitu. U 2017. godini iznosio je 4.250,00 BAM. Ova sredstva se koriste za podmirenje troškova bolničkog liječenja pripadnika Romske populacije, a koji nemaju zdravstveno osiguranje.

Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona opredjelilo se za pružanje dodatne podrške za upis i pohađanje nastave svoj djeci romske nacionalnosti koja su školski obveznici osnovnoškolskog uzrasta (od 6 do 15 godina života). Za ovu djecu redovno osiguravamo školske udžbenike, zdravstveno osiguranje ukoliko djeca nisu osigurana na nekoj drugoj osnovi, besplatan prijevoz ukoliko je udaljenost njihovog mjesta stanovanja od škole 5 i više kilometara. Sve odgojno-obrazovne ustanove koje upisuju djecu romske nacionalnosti imaju posebne programe za dodatnu podršku njihovom uključivanju i ostanku u sistemu odgoja i obrazovanja. Škole putem različitih projekata i donacija osiguravaju obrok za djecu romske

populacije, školski pribor, đačke torbe, a nerijetko i obuću i odjeću za najugroženiju djecu. Škole također nastoje promovirati romsku kulturu i tradiciju u svojim sredinama i stvarati školsku klimu u kojoj se djeca neće osjećati marginaliziranom i isključenom. Ministarstvo pruža dodatnu podršku i kroz grant pojedincima – učenicima i studentima za koji se svake godine osiguravaju sredstva u Budžetu Unsko-sanskog kantona (sufinansiranje troškova školovanja, nabavku knjiga i učila, drugih materijalnih troškova i liječenja). U posljednje vrijeme škole se sve više susreću s problemom ispisivanja romske djece iz škola zbog odlaska romskih porodica u inozemstvo i njihovog povratka nakon nekog perioda provedenog u inozemstvu, u kojem djeca nažalost, najčešće nisu uključena u pohađanje nastave. Naša je stalna praksa da takvu djecu odmah po povratku uključujemo u nastavni proces i omogućavamo im nastavak obrazovanja.

Podršku zapošljavanju i samozapošljavanje Roma putem mjera za sufinansiranje zapošljavanja/samozapošljavanja daje Federalni zavod za zapošljavanje u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH.U nekoliko posljednjih godina Federalni zavod redovno kao posebnu mjeru ima Program zapošljavanja Roma.Programom zapošljavanja Roma u 2016.godini realiziran je u skladu sa Memorandumom o implementaciji Akcionog plana Bosne i Hercegovine s ciljem sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih u F BiH.Javni poziv za učešće u realizaciji ovog programa objavljen je u dva navrata:u avgustu i decembru 2016.godine.U sklopu realizacije Programa, prema podacima preuzetim iz Izvještaja o radu FZZZ, odrađeno je sljedeće:

Tabela: *Program zapošljavanja Roma u 2016.godini (Izvor: Izvještaj o radu Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2017. godinu)*

Vrsta podrške	**Brj zaključenih ugovora**	**Vrijednost ugovora u BAM**	**Broj zaposlenih /od ukupnog broja žena**	
Zapošljavanje	32	384.000,00	64/16	
Samozapošljavanje	31	155.000,00	31/14	
Obrazovna struktura zaposlenih	VSS	SSS	Kvalifikovani	Nekvalifikovani
Zaposleno	1	20	17	57
Starosna dob prosjek	35,17 godina			
Mlađi od 30 god	36 osoba			
Dužina čekanja na posao	42,03 mjeseci			

Izuzev mjera podrške zapošljavanju Federalni zavod zajedno sa kantonalnim službama za zapošljavanje, ne provodi druge mjere podrške inkluziji Roma.

Kantonalna služba za zapošljavanje na području USK u toku 2017 godine, realizirajući mjere podrške zapošljavanju Roma realizirala je jedno zapošljavnje Roma, od ukupno 8 prijava, sa područja USK:

Vrsta podrške	**Broj zaključenih ugovora**	**Vrijednost ugovora u KM**	**Broj zaposlenih /od ukupnog broja žena**
Samozapošljavanje	1	5.000,00	1/1

Ministarstvo pravosuđa i uprave **Županije Posavske** nije nadležno za informacije iz pitanja.

Ministarstvo pravosuđa i uprave **Tuzlanskog kantona** nije nadležno za informacije iz pitanja.

Ministarstvo za pravosuđe i upravu **Zeničko-dobojskog kantona** ne raspolaže informacijama, ne vodi evidencije i nije nadležno za informacije iz pitanja.

Bosansko-podrinjski kanton Goražde ne raspolaže informacijama o raspodjeli nadležnosti, nema posebnu instituciju koja se bavi ovim pitanjima niti ima svoje strateške dokumente koji se bave ovim pitanjem.

Svake godine za svu djecu Rome **Srednjebosanskog kantona** obezbijeđuje besplatne udžbenike, te vrši promociju pohađanja škole kod djece. U saradnji sa centrima za socijalni rad dodatno se angažuju u radu sa školskom djecom. u Budžetu SBK za ove namjene izdvaja se iznos od 20.000 BAM.

Sufinansiranje zapošljavanja Roma je u fokusu ostalih mjera aktivne politike zapošljavanja, koje redovno, na godišnjem nivou, utvrđuje, usvaja i implementira Federalni zavod za zapošljavanje u saradnji sa kantonalnim/županijskim službama za zapošljavanje temeljem sporazuma o realizaciji istih, a koji se potpisuju za svaku pojedinačnu mjeru. Sredstva za sufinansiranje zapošljavanja Roma po tom osnovu nisu posebno izdvojena u odnosu na sredstva za druge kategorije nezaposlenih osoba. Programom/mjerama se utvrđuju okvirna sredstva, koja se također ugovaraju za zapošljavanje predmetne populacije.

Sistem zdravstvene zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine pruža zdravstvenu zaštitu svim grupama stanovništva, što uključuje socijalno ugrožene, Rome i ostale nacionalne manjine.

Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", br. 46/10 i 75/13) (član 26), svaki građanin ima pravo da zdravstvenu zaštitu ostvaruje uz poštivanje najvišeg mogućeg standarda ljudskih prava i vrijednosti, odnosno ima pravo na fizički i psihički integritet i na sigurnost njegove osobnosti, kao i na uvažavanje njegovih moralnih, kulturnih, religijskih i filozofskih ubjeđenja. Zakon se primjenjuje na Rome, koji imaju prebivalište, odnosno boravište u Federaciji BiH, jednako kao i na ostale građane Federacije BiH.

Stambeno zbrinjavanje Roma nije bilo u fokusu aktivnosti nadležnog ministarstva u SBK u prethodnom mandatnom periodu.

Zakon o matičnim knjigama ("Službene novine FBiH" 37/12) je propisano da su općina, odnosno grad dužni organizirati pružanje besplatne stručne pomoći za upis lica u matičnu knjigu rođenih i knjigu umrlih koja imaju status socijalno ugroženog lica ili nacionalne manjine i stvoriti uvjete da se sva ta lica upišu u matičnu knjigu rođenih i knjigu umrlih.

U odnosu na raniji period u **Hercegovačko-neretvanskom kantonu**, znatno je podignut nivo obuhvata školovanja romske djece. Dekada Roma je završena 2015. godine ali je i dalje prisutan problem 100% uključenosti djece u osnovno obrazovanje. Poseban problem je izražen u srednjoškolskom odgoju i obrazovanju.

Iako je romska manjina najbrojnija u Bosni i Hercegovini, ne postoji nastavni kadar osposobljen za izvođenje nastave na romskom jeziku, što se pokazalo kao problem na području cijele Bosne i Hercegovine. Ne postoje udžbenici, niti se drži nastava na romskom jeziku. Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke kontinuirano podržava projekte vezane za afirmaciju i standardizaciju romskog jezika, kao i za promoviranje romske kulture i tradicije, a u saradnji s

međunarodnim i domaćim partnerima učestvuje u realizaciji projekata koji podržavaju i njeguju različite kulture, jezike i vjeroispovijesti.

I pored toga što država Bosna i Hercegovina nema direktnu nadležnost za pitanja socijalne zaštite, zdravstva i obrazovanja, ona je dužna osigurati zaštitu ljudskih prava zagarantiranih Ustavom, kao i primjenu ratificiranih međunarodnih konvencija i sporazuma, uključujući i ispunjavanje obaveza za proces prijema BiH u članstvo Evropske unije. U tom smislu, Strategija Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma (2005.) i četiri plana aktivnosti urađeni su s ciljem unapređenja socijalnog statusa Roma u društvu i smanjenja njihove socijalne isključenosti, jačanja njihovih kapaciteta i osposobljavanja za učešće u društvenom sistemu gdje se rješavaju problemi romske nacionalne manjine. Vijeće ministara BiH je u julu 2008. godine usvojilo Akcioni plan za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite. Na toj sjednici odlučeno je o pristupanju Bosne i Hercegovine Dekadi inkluzije Roma 2005. – 2015. što je formalizirano potpisom predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH u septembru 2008. godine. Nakon višegodišnjih iskustava u primjeni Akcionog plana o obrazovnim potrebama Roma i pripadnika ostalih nacionalnih manjina u BiH (2004.), došlo se do zaključka da navedeni plan, posebno u segmentu koji se odnosi na Rome, nije dao očekivane rezultate. S ciljem unapređenja pristupa sistemu redovnog obrazovanja Roma u BiH rješavanjem brojnih prepreka s kojima se trenutno suočavaju, Vijeće ministara BiH je 2010. godine usvojilo Revidirani akcioni plan Bosne i Hercegovine o obrazovnim potrebama Roma. U 2012. godini započete su aktivnosti na revidiranju tri akciona plana u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite, kako bi se uključili svi aspekti života najbrojnije manjine u BiH. Neki od tih aspekata podrazumijevaju uključivanje Roma, unapređenje pružanja usluga i podsticanje romske populacije u oblastima: stambenog zbrinjavanja, socijalne zaštite, zdravstvene zaštite, registracije rođenja, uključivanja u procese odlučivanja, bolju saradnju s nevladinim organizacijama, razvoja i očuvanja kulturnog identiteta, demografskih i populacijskih politika, te nediskriminacije u svim društvenim procesima. S ciljem izbjegavanja zloupotreba zdravstvenih knjižica i ličnih dokumenata drugih osoba prilikom odlaska na porođaj, putem nadležnih entitetskih organa i institucija i tijela Brčko Distrikta BiH, uključujući i kantonalne institucije u Federaciji BiH, treba osigurati: besplatan porođaj u BiH svim porodiljama; sankcionirati nepostupanje i neprijavljivanje činjenice rođenja djeteta i podataka o majci čime bi se smanjio broj djece koja nisu upisana u matične knjige rođenih i osiguralo pravo djeteta na identitet, državljanstvo, putnu ispravu i druge lične dokumente kao pretpostavke za ostvarivanje svih drugih prava, prvenstveno prava na zdravstvenu zaštitu, obrazovanje i drugo; usaglasiti zakone o matičnim knjigama, provedbene propise i poboljšati komunikaciju i saradnju svih organa vlasti u lancu postupanja, a u vezi s upisima ličnih podataka u BiH.

U okviru projekta „Jačanje socijalnog uključivanja – jednako i kvalitetno obrazovanje za podršku uspješnog razvoja djece sjeverozapadnog Balkana 2016-2018“, s ciljem osiguravanja podrške u primjeni Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa, pet škola sa područja HNK je učestvovalo u razvoju i unaprijeđenju kvaliteta obrazovanja za djevojčice i dječake Rome, u kojem je 50 nastavnika imalo priliku učestvovati u dvodnevnoj obuci.

Pravilnikom o odgoju i obrazovanju djece pripadnika nacionalnih manjina ("Službene Novine HNK", 01/05), regulisano je da neovisno o broju pripadnika nacionale manjine, kanton/ županija obavezan je pripadnicima nacionalne manjine osigurati, ukoliko to zahtijevaju, učenje svoga jezika, književnosti, historije i kulture na jeziku manjine kojoj pripadaju, kao dodatnu nastavu. Nadležno ministarstvo poduzima aktivnosti u svrhu promovisanja kulture i jezika nacionalnih manjina, a posebno povodom obilježavanja datuma značajnih za pripadnike

nacionalnih manjina i s tim u vezi, podržava sve aktivnosti u pogledu realizacije Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite 2017.-2020. godine, kao i Smjernica za poboljšanje položaja romske djece u BiH koje je izradilo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.

Zapadnohercegovački kanton - Strategija Bosne i Hercegovine za rješavanje pitanja Roma u BiH (u daljnjem tekstu: Strategija) usvojena je 2005. godine, a u okviru obaveza Dekade uključenja Roma 2005.-2015. i Okvira Europske unije za nacionalne strategije za integraciju Roma do 2020. Prethodni Revidirani akcijski plan 2013.-2016., koji je izrađen nakon početnog Akcijskog plana, prestao je važiti te se javila potreba za izradom novog akcijskog plana. Akcijski plan 2017.-2020. pokriva oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite. U njemu se preciziraju aktivnosti i zadaci koje će Bosna i Hercegovina izvršavati, shodno stvarnim potrebama i raspoloživim financijskim i drugim kapacitetima. Obrazovanje se tretira posebnim Akcijskim planom Bosne i Hercegovine o obrazovnim potrebama Roma, koji je revidiralo i usvojilo 2010. godine Vijeće ministara BiH (u daljnjem tekstu: VMBiH), a na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH (u daljnjem tekstu: MLJPI).

Što se tiče Županije Zapadnohercegovačke, u komunikaciji s Centrima za socijalni rad u Županiji utvrđeno je da na području Županije Zapadnohercegovačke nije registrirano prisustvo Roma, tako da nije postojala potreba za poduzimanjem aktivnosti iz Akcijskog plana, niti je planirano izdvajanje iz sredstava proračuna za ove potrebe.

Ministarstvo pravde i uprave **Kantona Sarajevo** ne raspolaže ovim podacima.

103. (451) Dostavite informacije o mehanizmima koordinacije za pitanja inkluzije Roma na nivou Federacije BiH, o tome kako Federacija i kantoni sarađuju kao o mehanizmima saradnje unutar i između općina.

Federacija BiH koordinacija saradnje u oblasti zapošljavanja je objašnjena u prethodnom pitanju, pa je i odgovor gotovo identičan prethodnom.

Po ocjeni Ministarstva prostornog uređenja Federacije BiH ne postoje formalno ustrojeni mehanizmi koordinacije za pitanja inkluzije Roma u oblasti stambenog zbrinjavanja na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno između Federacije i kantona.

Kada je u pitanju zdravstvena zaštita Roma, Zakonom o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", br. 46/10 i 75/13) utvrđeno je pravo na zdravstvenu zaštitu osoba romske nacionalnosti koje zbog tradicionalnog načina života nemaju stalno prebivalište, odnosno boravište u Federaciji BiH. Sredstva za ove namjene se planiraju u Budžetu Federacije BiH (vidjeti odgovor na pitanje 102.).

Nadalje, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine imaju zaključen Memorandum o razumijevanju radi provedbe revidiranog Akcionog plana BiH za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite. Saglasno tom Memorandumu, Zavod je, uz pribavljenu saglasnosti Federalnog ministarstva zdravstva, nositelj aktivnosti vezanih za Strateški cilj „Unapređenje zdravstvene zaštite pripadnika romske nacionalne manjine“, odnosno Program 1. „Osiguranje pristupa zdravstvenoj zaštiti“.

Na osnovu Memoranduma, od 2013.godine Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH, zajedno sa romskim nevladinim organizacijama iz kantona u kojima živi veliki broj Roma, te predstavnicima zavoda zdravstvenog osiguranja tih kantona, provode projekat „Podizanje svijesti romske populacije iz oblasti zaštite zdravlja“. Projekat se realizira uz podršku Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine sredstvima namijenjenim za realizaciju citiranog Akcionog plana BiH. Aktivnosti vezane za Projekat, a koje se provode u Federaciji BiH, u oblasti zdravstva, su:

- edukacija romske populacije o načinu ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu i osiguranje;
- provođenje edukacijskih programa na temu općeg zdravlja, TBC i drugih zaraznih bolesti, te masovnih nezaraznih bolesti, diabetesa, seksualno prenosivih bolesti i bolesti ovisnosti;
- provođenje programa poboljšanja higijensko-sanitarnih uvjeta u romskim stanovima i naseljima.

Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH nositelj je projektnih aktivnosti na osnovu člana 116. stav (1) Zakona o zdravstvenoj zaštiti, prema kojem Zavod, između ostalog, ima obavezu da prati i evaluira provođenje preventivno-promotivnih programa, te drugih mjera zdravstvene zaštite, kao i da priprema, provodi i evaluira programe zaštite zdravlja skupina stanovništva sa specifičnim potrebama. Zavod je obavezan da sarađuje i sa drugim subjektima u cilju zaštite javnog zdravlja, uključujući zdravstvene ustanove i nevladine organizacije. Osim toga, Zavod je dužan da koordinira i prati stručni rad kantonalnih zavoda za javno zdravstvo.

U okviru spomenutog Projekta, Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH sa naznačenim partnerima proveo je aktivnosti na informiranju romske populacije o njihovim pravima na zdravstveno osiguranje i načinu kako da ostvare to pravo. Također se radilo na identificiranju slabosti u sistemu, te na iznalaženju mogućnosi za bolja rješenja za ostvarivanje prava na zdravstveno osiguranje. Ciljna grupa u aktivnostima bila su djeca od 0 - 6 godina, školska djeca koja redovno pohađaju školu i stariji od 65 godina, koji nisu osigurani, ali imaju zakonsko pravo na to. Druga grupa su pripadnici romske populacije koji se mogu osigurati samo po drugom osnovu. U tom smislu su romske nevladine organizacije angažirale medijatore, socijalne radnike i vanjske suradnike, koji su radili na poslovima bržeg rješavanja zahtjeva za obezbjeđivanje zdravstvene zaštite tih kategorija pripadnika romske nacionalne manjine. Također, objavljeni su: Vodič za ostvarivanje prava iz zdravstvenog osiguranja i Vodič o prevenciji bolesti. U okviru projektnih aktivnosti provode se: edukacije roditelja i djece o prevenciji zaraznih bolesti, značaju imunizacije, provođenju higijenskih mjera u naseljima o ličnoj higijeni, kao i njezi i ishrani novorođenčeta (značaju dojenja), aktivnosti u smislu uvođenja u sistem zdravstvenog osiguranja; skrining karcinom dojke i grlića materice kod žena Romkinja i sl.

Važno je napomenuti da je 2016. godine realiziran i Program prevencije karcinoma dojke i grlića materice kod žena Romkinja, u okviru Faze 4. Projekta „Podizanje svijesti romske populacije iz oblasti zaštite zdravlja”. Ovom prilikom je pregledano ukupno 275 žena, od kojih je 53 upućeno na daljnje liječenje. Isti program je realiziran i 2017.godine u Fazi V. Projekta. U sklopu realizacije aktivnosti preventivnih pregleda za žene romske nacionalnosti (ginekološki pregledi, papa test, palpatorni pregled dojki, ultrazvuk dojki i mamografija) ukupno je pregledano 485 žena, od kojih su neke od njih dalje upućene na dodatne pretrage ili liječenje, ukoliko su utvrđene opravdane medicinske indikacije za to. Osim toga, 2017.godine, sačinjen je Program ranog otkrivanja karcinoma dojke kod žena romske nacionalnosti, te

Program ranog otkrivanja raka grlića maternice kod žena romske nacionalnosti za Federaciju BiH. Definirani su i ciljevi Programa ranog otkrivanja karcinoma dojke i karcinoma grlića maternice kod žena romske nacionalnosti, ciljna grupa, finansiranje, te praćenje i evaluacija programa u petogodišnjem periodu. Naglašeno je da je promocija preventivnih programa jedna je od najvažnijih aktivnosti prevencije karcinoma dojke, te je za istu pripremljen jasan plan provođenja.

Primjera radi za 2017. godinu odobreni budžet za Projekat je iznosio 269.438,00 KM (137.761,46 Eur-a). Prethodnih godina izdvajano je manje sredstava za zdravstvo za provedbu Akcionog plana.

Pored redovnih aktivnosti zdravstvenih institucija i ustanova na podizanju svijesti i edukaciji o različitim zdravstvenim pitanjima i druge institucije i nevladine organizacije posvećene su zaštiti zdravlja i poboljšanju kvalitete života. Pojedine osnovne škole u Kantonu Sarajevo su od 2015. godine uvrstile izborni predmet Zdravi životni stilovi i rade ga prema istoimenom udžbeniku Zdravi životni stilovi – vodič za učenike, knjiga za peti, šesti, sedmi, osmi i deveti razred osnovne škole, koji je u okviru projektnih aktivnosti pripremljen od strane partnerske nevladine organizacije 2013. godine, koja sarađuje sa Federalnim ministarstvom zdravstva. Ovaj udžbenik uvodi i oblast „Inkluzija - uvažavanje različitosti“. Krajnji cilj je utjecati na postupnu promjenu svijesti, način razmišljanja, promjenu životnih navika, te uvođenjem zdravih životnih stilova afirmirati nužne promjene u životima mladih ljudi, uključujući toleranciju na različitosti i uvažavanje principa inkluzije.

Primjeri partnerskih inicijativa nevladinog i vladinog sektora u oblasti promoviranja zdravlja zdravih stilova života: Udruženje žena Romkinja, projekt „Planiranje porodice i zaštita od neželjene trudnoće”, edukacija mladih Romkinja o planiranju porodice, ranom stupanju u bračnu zajednicu i nasilju u porodici; „Reproduktivno zdravlje”, informiranje Romkinja o važnosti reproduktivnog zdravlja kroz edukativne radionice; "Povećanje efektivne prevencije HIV-a i njege među ugroženom populacijom", prevencija širenja HIV-a među romskom populacijom, itd.

Imajući u vidu navedeno, federalni organi i institucije u provedbi Akcionog plana BiH za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite, sarađuju sa predstavnicima kantona u kojima se planirane aktivnosti provode. U oblasti zdravstva, saradnja se odvija primarno između Zavoda za javno zdravstvo Federacije BiH sa kantonima u kojima živi značajan procenat romske populacije, a podrazumijeva, na kantonalnom i općinskom nivou, uključenost zavoda za zdravstveno osiguranje kantona, zavoda za javno zdravstvo kantona, zdravstvene ustanove na području kantona, nadležne općinske službe za socijalnu zaštitu, nadležne općinske službe za obrazovanje i zapošljavanje, škole i sl., te obavezno i sektor civilnog društva (romska udruženja građana). Dosadašnja iskustva su pokazala da tako široki krug međusobne saradnje postepeno donosi pozitivne rezultate, ali također da iziskuje stalni, kontinuirani trud i praćenje aktivnosti na terenu. O svim provedenim mjerama i aktivnostima Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH jednom godišnje izvještava Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Saradnja u oblasti zapošljavanja, kao jednog od prioritetnih područja za inkluziju Roma, opisana je u naprijed datom odgovoru.
Slijede dostupne informacije za **kantone**:

U **Unsko-sanskom kantonu,** Vijeće ministara BiH 2004. godine usvojilo Akcioni plan Bosne i Hercegovine o obrazovnim potrebama Roma, koji je 2010. godine usvojen kao Revidirani akcioni plan Bosne i Hercegovine o obrazovnim potrebama Roma, koji obavezuje sve obrazovne vlasti da ulože napore u integraciji i inkluziji Roma, kako na regionalnom tako i na lokalnom nivou, s ciljem da se udruže napori svih nivoa vlasti, a posebno lokalnih vlasti, i drugih organizacija civilnog društva i romskih udruženja. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona dostavlja Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH podatke o provođenju Revidiranog akcionog plana Bosne i Hercegovine o obrazovnim potrebama Roma za svaku školsku godinu. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona, u partnerstvu s Misijom OSCE-a u Bosni i Hercgovini, Terenski ured u Drvaru, pokrenulo je proces donošenja Akcionog plana o obrazovnim potrebama Roma u Unsko-sanskom kantonu, jer su partneri svjesni da ciljevi Revidiranog akcionog plana o obrazovnim potrebama Roma u Bosni i Hercegovini nisu ostvareni u predviđenom vremenskom roku i da je neophodno poduzeti dodatne mjere podrške romskoj djeci i njihovim porodicama za sveobuhvatnije uključivanje u sistem odgoja i obrazovanja i postizanje odgovarajućih obrazovnih postignuća.

Ministarstvo pravosuđa i uprave **Županije Posavske** nije nadležno za informacije iz pitanja.

Tuzlanski kanton - U FBiH su i kantoni bili dužni donijeti svoje zakonodavstvo o nacionalnim manjinama, te je u komunikaciji sa resornim ministarstvima kantona izvršena provjera implementacije ove obaveze. Prema prikupljenim informacijama opština Tuzlanskog kantona usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Tuzlanskom kantonu a u skladu sa odredbama donesenog Zakona održana je osnivačka sjednica Vijeća pripadnika nacionalnih manjina ovog kantona. U oblasti zapošljavanja odgovorne institucije za artikuliranje i rješavanje problema zapošljavanja Roma su: Agencije za rad i zapošljavanje BiH, te entitetski i kantonalni zavodi/biroi i službe za zapošljavanje, kao i Zavod za zapošljavanje BD BiH, entitetska i kantonalna ministarstva i uprave za privredu, rad, socijalnu politiku i zaštitu, direkcije i službe za privatizaciju, centri za socijalni rad, općinske uprave, službe i odjeljenja za komunalne poslove.

Ministarstvo za pravosuđe i upravu **Zeničko-dobojskog kantona** ne raspolaže informacijama, ne vodi evidencije i nije nadležno za informacije iz pitanja.

Bosansko-podrinjski kanton- Formalni mehanizmi koordinacije ne postoje.

U **Srednjobosanskom kantonu** formalni mehanizmi koordinacije ne postoje.

Kada je u pitanju **Hercegovačko-neretvanski kanton,** Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakon navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini (BiH), i to: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Talijana, Židova, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumunja, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca. Zakon predstavlja ključni dokument za bosanskohercegovačke nacionalne manjine, jer im daje pravo na zaštitu njihovih kulturnih, religijskih, obrazovnih, društvenih, ekonomskih i političkih sloboda, potreba i identiteta.

Uz potporu OESCE-ovog visokog komesara za nacionalne manjine, pripremljen je nastavni materijal (priručnik za učenike i vodič za nastavnike) o kulturi, baštini, podrijetlu i tradiciji nacionalnih manjina u BiH, od 2008. do 2009. godine, kako bi se više saznalo o bogatstvu

raznolikosti u BiH. U toku 2010. godine, Misija je započela projekt Kaleidoscop, kako bi pomogla mladim ljudima da bolje razumiju pripadnike nacionalnih manjina i predstavila „ostale“, kao dio svakodnevnog života u društvu.

Vrijednosti projekta se i dalje kontinuirano implementiraju u odgojno-obrazovnoj praksi ustanova.

Izvještaj Vijeća nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine o položaju nacionalnih manjina 2010.-2015- sadrži osnovne smjernice koje bi se trebale integrisati u naredne aktivnosti i strategije na nivou BiH.

Mehanizmi koordinacije za pitanja inkluzije Roma na nivou Federacije BiH, o tome kako Federacija i kantoni saraduju kao o mehanizmima saradnje unutar i izmedu općina, difinisani su Akcionim planom Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite 2017.-2020. godine, kao i potpisanim Protokolom o saradnji u oblasti unapređenja ranog rasta i razvoja djece u Federaciji BiH između ministarstava obrazovanja i nauke, zdravstva, rada i socijalne politike čime se pokazuje spremnost potpisnika da koordiniranim, zajedničkim, integriranim djelovanjem unapređuju rani rast i razvoj djece u Federaciji BiH s posebnim naglaskom na marginalizirane grupe i posebno vodeći računa o njihovoj zaštiti od svih oblika diskriminacije. U maju 2012. godine pripremljen je Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji BiH (2013. – 2017.). Strateškom planu prethodio je dugoročni proces analize stanja u oblasti ranog rasta i razvoja djece u Federaciji BiH, identificiranja ključnih nedostataka sistema, potreba te preporuka koje će doprinijeti unapređenju tog stanja. S tim u vezi, između ostalih, glavne smjernice za postupanje su:

- Povećati obuhvat i dostupnost predškolskog odgoja i obrazovanja svoj djeci uz individualni pristup i kontinuirano praćenje rasta i razvoja, s naglaskom na značaj zdrave ishrane, zdravih navika i sigurnog okruženja u kojem djeca žive i borave;
- Poboljšati saradnju matičnih ureda, centara za socijalni rad, kao i romskih udruženja, s ciljem redovnog dostavljanja podataka školama o djeci koja treba da budu upisana u prvi razred osnovne škole;
- Provoditi zakonske sankcije i prema Romima koji ne upisuju djecu u školu, odnosno čije dijete redovno ne pohađa obavezno osnovno obrazovanje;
- Osigurati obavezno i besplatno osnovno obrazovanje koje mora uključiti svu djecu, i posebno, preduzeti potrebne mjere da uključivanje djece romske nacionalnosti u predškolskim ustanovama bude što veće s ciljem prevencije prosjačenja i njihove eksploatacije;
- Razvijati posebne programe dodatne podrške djeci koja su uključena u obrazovni proces kako bi u njemu ostala;
- Omogućiti da vanredno polaganje razreda osnovne škole bude besplatno za dijete te razvijati i podržavati edukativne programe podrške ovoj djeci s ciljem njihove pripreme;
- Nastaviti sa institucionalnim primjerima dobre prakse u podršci i osiguravanju udžbenika, školskog pribora, užine, prijevoza i drugih stimulirajućih naknada za ostanak ove populacije u obaveznom osnovnom obrazovanju;
- Ojačati i educirati romske porodice kroz razvoj aktivnosti koje potiču odgovorno i zdravo roditeljstvo;
- Otvaranje centara za rani rast i razvoj u naseljima u kojima živi veći broj Roma;

- Razvijanje programa prekvalifikacije i dokvalifikacije Roma u skladu s potrebama tržišta rada;
- Razvijanje modela socijalne ekonomije za Rome i druge kategorije u stanju socijalne potrebe formiranjem malih i srednjih preduzeća (zadrugarstvo);
- Prioritet u rješavanju stambene problematike Roma treba da imaju porodice s maloljetnom djecom, djecom s posebnim potrebama, ali i ostalom djecom koja žive u jako lošim stambenim uslovima;
- Osigurati sredstva za legalizaciju stambenih objekata izgrađenih kroz program stambenog zbrinjavanja Roma;
- Nadležne vlasti putem deminerskih agencija treba da riješe problem miniranih površina koje se nalaze u ili oko romskih naselja i predstavljaju ozbiljnu prepreku povratku;
- Poboljšati stambene uslove u dodijeljenim stambenim jedinicama tako da se saniraju i humanizuju postojeća naselja koja imaju šansu da "prežive" i opstanu nakon monitoringa i primjene minimalnih urbanističkih i infrastrukturnih kriterija i uslova;
- Izjednačiti stambenu ali i svaku drugu politiku te tako spriječiti migracije s jednog kraja na drugi;
- Dodijeliti placeve na više lokacija uz poštivanje svih procedura predviđenih zakonom za prostorno planiranje i tako olakšati vezivanje djece za školu pa romska manjina neće biti getoizirana i dodatno diskriminirana;
- Pojednostaviti, skratiti i pojeftiniti procedure za dobivanje aktuelne urbanističko-građevinske i pravne dokumentacije za objekte koji će se tek graditi a namijenjeni su isključivo za romsku populaciju, posebno smanjiti rentu za građevinsko zemljište i infrastrukturne priključke;
- Osiguranje zdravstvene zaštite svoj romskoj djeci kroz vid obaveznog zdravstvenog osiguranja;
- Sve trudnice i majke porodilje do 6 mjeseci postnatalnog perioda romske nacionalnosti obuhvatiti obaveznim zdarvstvenim osiguranjem;
- Da sva djeca, uključujući i romsku, budu oslobođena neposrednog ličnog učešća u vidu godišnje premije osiguranja- zdravstvenih markica ili drugih vidova lične participacije;
- Da zavod za javno zdravstvo poveća broj edukacija u romskim naseljima o podizanju svijesti roditelja o značaju zdravlja djece i zdravstvenoj kulturi.

Kada je u pitanju **Zapadnohercegovački kanton,** pogledati odgovor na pitanje 102. ovog Poglavlja.

Ministarstvo pravde i uprave **Kantona Sarajevo** ne raspolaže ovim podacima.

IV. AGENCIJA EU ZA OSNOVNA PRAVA

Nema dodatnih pitanja

V. ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

104. (475) Dostavite informacije o procesu unapređenja Zakona o zaštiti podataka BiH kako bi se on uskladio sa novim acquis-em EU u ovoj oblasti, uključujući i Opću uredbu o zaštiti podataka 2016/679 i Direktivu EU 2016/680. Dostavite informacije o zakonskom okviru u Federaciji BiH.

Vijeće ministara **Bosne i Hercegovine** je na 131. sjednici održanoj 30.01.2018., na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, donijelo Odluku o formiranju Interresorne radne grupe za izradu Nacrta zakona o zaštiti osobnih podataka (u daljem tekstu Interresorna Radna grupa). Odluka je objavljena u „Službenom glasniku BiH“ br. 49/18 od 17.07.2018., te je stupila na snagu 18.07.2018.

Prethodno, Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH (u daljem tekstu Agencija), u suradnji sa TAIEX programom pomoći Europske komisije, u oktobru 2017. godine organizirala je ekspertnu misiju s ciljem usklađivanja Zakona o zaštiti osobnih podataka sa Općom uredbom o zaštiti podataka.

Također, Agencija je osigurala podršku preko Programa IPA-2017 u vidu prijevoda i analize usklađenosti Prijedloga Zakona o zaštiti osobnih podataka sa Općom uredbom o zaštiti podataka 2016/679 i Direktivom EU 2016/680. Agencija je dostavila Prijedlog Zakona o zaštiti osobnih podataka Interresornoj Radnoj grupi koju je formiralo Vijeće ministara.

Na nivou **Federacije BiH** primjenjuje se direktno Zakon o zaštiti podataka BiH.

Slijede dostupne informacije za **kantone**:

Ministarstvo unutrašnjih poslova **Tuzlanskog kantona** nije nadležno za donošenje Zakona o zaštiti ličnih podataka. Zakonski okvir za zaštitu ličnih podataka u Ministarstvu unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona je:

- Zakon o unutrašnjim poslovima TK;
- Zakon o policijskim službenicima TK;
- Zakon o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“ broj: 49/06, 11/07 i 89/11);
- Pravilnik o obradi i zaštiti ličnih podataka u Ministarstvu unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona (Broj: 08-01-02-353/10 od 07.10.2010.godine);
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika obradi i zaštiti ličnih podataka u Ministarstvu unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona (Broj: 08-01-02.1-157/12 od 26.04.2012.godine);
- Plan sigurnosti ličnih podataka u Ministarstvu unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona (Broj: 08-01-02-354/10 od 07.10.2010.godine);
- Instrukcija o načinu obrade ličnih podataka u Upravi policije Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona (Broj: 08-02-02-356/10 od 07.10.2010.godine);
- Odluka o pravilima obrade ličnih podataka putem video nadzora i radarskog sistema u Ministarstvu unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona (Broj: 08/01-02/431/12 od 15.11.2012. godine).

U **Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde** primjenjuje se Zakon o zaštiti podataka BiH.

REGIONALNA PITANJA I MEĐUNARODNE OBAVEZE – REGIONALNA SARADNJA I DOBROSUSJEDSKI ODNOSI

105. (496) Pojasnite da li postoji sporazum o dvojnom državljanstvu između Bosne i Hercegovine i Hrvatske s obzirom da su dostavljene kontradiktorne informacije na stranicama 2177 i 2180 dostavljenih odgovora? Ako je sporazum na snazi, navedite datume potpisivanja i ratifikacije, te kako se sporazum provodi u Bosni i Hercegovini.

Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o dvojnom državljanstvu zaključen je 29.03.2007. godine. Odluku o ratifikaciji ovog ugovora Predsjedništvo BiH je donijelo 26.10.2011.godine, te je objavljena u „Službenom glasniku BiH" - Međunarodni ugovori broj 10/11. Ugovor je stupio na snagu i primjenjuje se od 28.02.2012.godine.

106. (504) Republika Srpska je navela broj od 127 optuženih bez naznake da li se radi o državljanima Bosne i Hercegovine, ili ne, i da li su optuženi pred MKSJ-a ili ne. Možete li dati više detalja?

Република Српска
Пред МКСЈ је оптужено укупно 161 лице за злочине почињене на подручју бивше Југославије, од чега је за злочине почињене на територији БиХ оптужено 127 лица. Републички центар за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица не располаже подацима о држављанству оптужених лица, с обзиром на то да МКСЈ није јавно објавио те податке.

Lista priloga za Političke kriterije

Br. pitanja	Prilog	Naziv priloga
19	PK – Prilog 1	Orijentacijski radni plan Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH za razdoblje veljača – prosinac 2018. godine, broj: 01-50-1-512/18 od 15. 2. 2018. godine
	PK – Prilog 2	Orijentacijski radni plan Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH za razdoblje ožujak – prosinac 2018. godine, broj: 02-50-6-814/18 od 23. 3. 2018. godine
	PK – Prilog 3	Strateški plan Tajništva Parlamentarne skupštine BiH za razdoblje 2016.-2019, godine, broj: 03-50-13-1608/15 od 23. 12. 2015.
	PK – Prilog 4	Akcijski plan Parlamentarne skupštine BiH za unapređenje njene uloge u kontekstu EU integracija, broj: 01,02-50-19-1510/15 od 9.2.2016.
	PK – Prilog 5	Program rada NSRS za 2017. godine („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 34/17)
	PK – Prilog 6	Program rada NSRS za 2018. godine („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 29/18)
	PK – Prilog 7	Opća politika Brčko distrikta za period 2016-2020.
	PK – Prilog 8	Program rada Skupštine Unsko-sanskog kantona za 2017. godinu („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj 1/17)
	PK – Prilog 9	Program rada Skupštine Unsko-sanskog kantona za 2018. godinu („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj 8/18)
	PK – Prilog 10	Program rada Skupštine Tuzlanskog kantona za 2017. godinu
	PK – Prilog 11	Program rada Skupštine Tuzlanskog kantona za 2018. godinu
	PK – Prilog 12	Program rada Skupštine Zeničko- dobojskog kantona za 2017. godinu
	PK – Prilog 13	Program rada Skupštine Zeničko-dobojskog kantona za 2018. godinu
	PK – Prilog 14	Program rada Skupštine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde za 2017. godinu
	PK – Prilog 15	Program rada Skupštine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde za 2018. godinu
	PK – Prilog 16	Program rada Skupštine Srednjobosanskog kantona za 2018 godinu
	PK – Prilog 17	Program rada Skupštine Hercegovačko-neretvanskog kantona za 2017. godinu.
	PK – Prilog 18	Program rada Skupštine Hercegovačko-neretvanskog kantona za 2018. godinu
	PK – Prilog 19	Program rada Skupštine Zapadno-hercegovačkog kantona za 2017. godinu („Narodne novine županije Zapadno-hercegovačke“, broj 7/17)
	PK – Prilog 20	Program rada Skupštine Zapadno-hercegovačkog kantona za 2018. godinu („Narodne novine županije Zapadno-hercegovačke“, broj 9/18)
	PK – Prilog 21	Program rada Skupštine Kantona Sarajevo za 2018. godinu
36	PK – Prilog 22	Organigram Centralne izborne komisije

	PK – Prilog 23	Organizaciona šema Federalnih organa uprave
	PK – Prilog 24	Organizaciona šema Federalnih organa uprave
	PK – Prilog 25	Organizaciona šema republičkih organa uprave Republike Srpske
	PK – Prilog 26	Organizaciona šema organa uprave Unsko-sanskog kantona
	PK – Prilog 27	Organizaciona šema Posavskog kantona
	PK – Prilog 28	Organizaciona šema organa uprave Zeničko-dobojskog kantona
	PK – Prilog 29	Organigram Srednjobosanskog kantona
	PK – Prilog 30	Organizaciona šema organa uprave Županije Zapadnohercegovačke
77	PK – Prilog 31	Hodogram obaveza i postupanja u centrima za socijalni rad - Republika Srpska
90	PK – Prilog 32	Zakon Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera – Službeni prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH br. 22/16 od 29.03.2016. godine)

Lista akata za Političke kriterije

Redni broj	Naziv akta	Nivo vlasti
1.	Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 7/17, 10/17 i 10/18)	TK
2.	Uredba o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 1/18 i 5/18)	TK
3.	Uredba o pravilima, načinu i kriterijima ocjenjivanja rada državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 1/18)	TK